Copiese la portada

M. S. 4.º perg.º con 302 hojas foliadas y ade
mas la portada bien tratado, completo.

R.— Camargo-Cursus Philosophicus- $ 720

✝ PATRONA TITULATA CONCEPTIONE BEATÆ MARIÆ VIRGINIS IMMACULATA.

Tractatus bre-
bis in Logicam par-
tem Aristotelis, juxtà
mentem S. D. Mariani Du-
ns Scoti, theologorum prin-
cipis, Seraficique gregis alum-
ni, elaboratus per Fr. Josephu[m]
Camarero ab Immaculata Con-
ceptione, artium Lectorem, in
hac Betica Sti Didaci Discalcea-
torum Prov.a, feliciterq. inceptus
a Fr. Antonio de Elias à Divo Ra-
phaele in hoc Santi Petri de
Alcantara Cordubensi Cœno-
bio die 27. Novembris
anno Domini
1783.

Prologus.

Jam quidem (Charissimi) Fratres dilectissimique in Dno. fili ac discipuli ad Philosophiam aggredimur perscrutandam: jam vos ad domum sapientiae accessistis. In ea enim qui quaesivit, invenit, nam omnes ad eam sciti perveniunt. Et si enim omnes sint vocati, non mirum est, omnes non capere verbum; nam sapientia donum Dei est, et spirat, ubi vult. Mei est, difficilimas scientiarum res solutione aperire, atque lubricam, et incultam patefacere telam, instar illius, qui omne datum optimum dignatus est elargire. Vestri tamen est, praeceptis incumbere, ut sitis sapientes secundum spiritum, non vero secundum carnem, purificando mentem ab omni immunditia, ac contaminatione quoniam in malevolam animam non introibit sapientia neque habitabit in corpore subdito peccatis.

"Si enim initium sapientiae est timor "
Dni., quaerite ergo primum regnum Dei, et justitiam ejus, et "
haec omnia adjicientur vobis; ut laborando fideliter, ac devote, ita ut Sti. orationis spiritum non extinguatis; die judicii Deo dicere possitis: Dne. quinque talenta, vel duo & (unusquisque secundum quod ei datum fuerit) tradidisti mihi, ecce alia quinque, vel duo lucratus sum. Sic currite, ut comprehendatis. "

Quamquam Philosophia dividatur in practicam, et speculativam; practica in politicam, oeconomicam, et monasticam; tamen ntra sermonis erit divisio. Philosophiae speculativae,

logicā, nimirū metficā, ficā, matematicā, et aeticā ū moralē naralē. De his enim erit totius nrī. operis scopus. Vocate in titularē, ac trienij cursalis Patronā Intemeratā O. D. M. Matrē Mariā Dnā. nrā, b Misterio Immaculatę, ac purisimę Conceptionis in 1°. sui ēē naralis instanti, et per illam pro vob. vtro. J. Lectore ad Deum orate.

Valete.

Norma de Libris Logę Aristolicę.

Libri Logę Aristolicę ss. sex. 1. ē predicamtorū, cui adponi D. suplementū Porfirij, et in hoc agit Aristoles de tūs. 2. ē p. Hierm in quo tractat de enumtiatione, et ppne. 3. ē Liber Priorū, qui ē de Slgmo in coi. 4. ē posteriorū, in quo de Slgmo demonstrativo. 5. ē liber topicorū, in quo de Slgmo topico. 6. ē Clencorū, in quo de Slgmo falsigrafo. totū hoc ꝯprehendit Loga Aristolica, quā in sqti ordē explanabo. Jesus

Valete.

Liber

Liber 1.us Sumularum

De pertinentibus ad 1.m intelectus operationem.

Articulus primus.

De intlu., ejusq. opetione

Cum ad intelectum sttis pertineant, janua sit scire, q. sit, quotuplexq. ejs opetio, quomodo cognoscat, et sttia acquirat. 1
Intlus q., e poa anę p. qua cognoscimus, et scimus, et verum à falso discernimus.,, Et si unica poa sit, triplici gaudet opetione.
1.a vocar simplex aprehentio, et e p. qua intlus aprehendit unum objtm, sixtendo tm in ejs ~~cognoscimus~~ gnitione sine afirmtione, l negatione; ut pat. in hac voce ho, qua audita gnocimus homem, nec afirmdo, q. sit albus, l niger, nec negdo quod sit lapis, l lignum. Hęc spiritalis imago, quę in mente excitatur, vocatur species rei impresa, verbum mentis, atq. idea, u exemplar rei.

2.a e juditium, u compatio, et e p. qua intlus 9parat duo objecta, quę á parte rei 9parata n. erant, afirdo, l negdo, l saltm conferendo juxta eorum 9bentiam, l dis9bentiam; v.g. cognitis p. 1.m intlus opeionę Petro, et Home, et visa eorum 9bentia; p. 2.am judicat intlus, sic afirdo: Petrus e ho.. E contra gnitis p. 1.am Petro, et lapide, et capta eorum repugntia, judicat p. 2.am, sic negdo: Petrus n. e lapis. 2

3.a vocatur ratiosinatio, u discursus, p. qua intlus ignotum ex noto coligit, l ex objtis jam p. 1.am opetionę cognitis, et p. 2.am ppnem comparatis, infert aliam ppnem, quę latebat: v.g. intelectus p. 1.am opetionę gnoscit Petrum, homem, et ribilitatem, sixtendo in ejs perceptione: p. 2.am judicat afirdo: Ho. e ribilis: Petrus e ho.: statim 3.a opetio discurrdo infert: q. Petrus e ribilis, nam si Petrus e ho., Petro convenit q.q. hoi esentiater 9petit. 3

1 1ª operatio vocatur aprehensio simplex ratione potentiae, quia unico actu concipit; non vero ratione objecti, nam non solum attingit res simplices, ut veritatem, unitatem, risibilitatem, sed etiam complexas, ut v.g. homo b. rationale animalis rationalis, exercitum l. rationem plurium. Uno verbo est etiam simplex ratione objecti quando istud non importat plures rationes negative vel saltem, et est complexa quando objectum plures conceptus in se continet. Ex his operationibus 1ª nullam suponit, 2ª suponit 1ª et 3ª 1ª et 2ª, ut in exemplo allato. Omnia quae in Summulis tractantur illis correspondent. 1ª parva terminorum, 2ª complexiones, orationes, et propositiones, 3ª discursus, et argumentiones, ut potentiae medium scientiam acquirendi. Hoc ordine dicemus.

Artic. 2s. Quid et quotuplex sit terminus?

1 Cum quae sunt extrema termini vocant, nam terminus a terminando dicitur. Multipliciter sumi solet, et physice, et rectorice, et logice. Terminus physicus est extremum physicum, intra quod res fisica clauditur, v.g. muri civitatis. Terminus rectoricus, qui apud gramaticos dictio apelatur est extremum orationis gramaticae: sed de his non curamus.

2 Terminus autem logicus sic ab Aristotele definitur l. 1º priorum cap. 1º: est id, in quo resolvitur propositio, ut predicatum, et id, de quo predicatur. l. ut communiter traditur a Scotistis, est extremum propositionis, id est subjectum, et predicatum in propositione. Pro quo est notandum, quod omnis propositio coalescit ex tribus vocibus, quarum una dicitur subjectum, alia copula, altera quae predicatum: et tantum subjectum, et predicatum sunt termini, quia sunt extrema propositionis, et in quod resolvitur propositio tamquam in partes illam componentes; copula vero est tantum unio partium.

3 Explicatur definitio, quae ut sit bona constare debet genere, et differentia. Genus ut pro nunc, quod sit, scitis, est id, per quod definitum convenit cum allijs alterius speciei. Differentia vero est illa per quam definitum differt ab omni allio, a se distincto. Unde particula extremum ponitur pro genere, quia per illam convenit terminus logicus cum allijs extremis, quae non

sunt

Sunt ppnis ut cu extremi ligni. Particula ppnis ponit pro differentia, q. p. illa differs extremu ab alliys a se distinctis, ut ab extremy orionis rectoricq.

Subjtu in ppne e, de quo aliqd afirmat, vl negat: copa e nexus, ū unio predati cu subjto: predatu e id q. a subjto dit. Explu: ho e anal; li ho e subjtu q. de illo afirmat q. sit anal; li e e copa, quia unit anal cu hme; li anal e predatu q. e q. de hme dit. N. e nesé, q verbu e expreset in ppne; suffit allius hrens vises copa, ut cu dit: Petrus amat: Joannes legit; na sus e: Petrus e amans, Joannes e legens. Et si negio ante copa ponat, te predatu dit negive de subjto, exitq ppo negtva, ut hec: ho ñ est lapis. 3

Evenire potest, q in ppne sint plusqua 3 voces, d ñ ideo augent tni logi, quia hi sunt tu subjtu, et predatu, que induunt raone extremi. Cetere voces ingrediunt in ppne materialiter, u per accidens: at vo subjtu et predatu formaliter, et per se: v.g. ho, et brutu sunt essentialiter anal; li essentialiter ñ e conceptu formali ppnis, q ñ e tnus logus, d tu denotat modu, quo predatu dit a subjto. neq atendit q tni rece colocent in ppne: na hec: ho anal e, e vera ppo, licet copa sit loco predati, q facit sēs: ho e anal.

Ja q. dividit tnus in mentale, vocale, et scriptu. Hec divio sumitur ex triplici ppnu gen, et extrema cujusq ppnis erunt tni, sic fuerit ppo, v.g. sol e lucidus; si mente fiat, erit mentalis, ejusq tni mentales; si vocibus articulet, erit vocalis, ejq tni vocales, si calamo exaretur, erit scripta, ejq tni scripti. Adve q tnus mentalis, vl sumit pro re intelecta, et sic e objtu intlus, u tnus objtibus; l sumit pro ipsius rei intelectione, et sic e tnus formalis, u conceptus intelonis, p. qua intlus e formaliter intelligens. 6

Ist dividit in ultimatu, et ñ ultimatu. V. e cognitio rei p. voce significate, et dit ultimatus, quia intlus, cognita re, p. voce quiescit in ejs intelectione. N. ultimatus est cognitio nominis significativi, ñ cognita re: ut cu Japonus audit ho, q satu cognoscit 7

vocis somy, n̄ v.° rez significatæ. Et licet Logica proxime versetur circa t̃nos mentales, q. 3.ª propie, et in rigore tantum sunt t̃ni; vocales autem n̄ nisi ratione mentalium attendat: cum ffrits dicat V.° Elencorum C. 1.° cum res ad scholas aducere non possimus, utimur vocibus proxebus, et t̃nus vocalis clarior sit, et p.ª eum [illegible] p.ª signum mentales concipiamus: ideo a vocalibus auzennus, ut triplicitur possunt accipi, nempe, ratione significationis, ratione modi significandi, et ratione rei significatæ. Sic

Artic. 3.us de t̃no. ratione significationis

1. T̃nus vocalis ratione significationis dividitur in significativum, et n̄ significativum. Significativus ē quælibet vox ad placitum posita ad aliquid significandum, ut leo, lapis. N. significativus ē vox nil significans ut ridno, blictiri. Significativus, alius ē 1.æ intentionis, 2.æ intentionis alter. 1.æ intentionis ē, qui significat rem, prout ē in se independenter ab intellu, ut sol, aqua. 2.æ intentionis ē, qui significat rem, prout subest alicui denominationi ex beneficio intellus; ut cum dicimus: ho ē species, anale genus; species, et genus n̄ conveniunt hoi, et anali ex natura eorum, d dependenter ā 2.a intentione intlus.

Divit. t̃nus Significativus in naturalem, et ad placitum.
2 1.ē qui sub apte natura, seu naturaliter aliquid ab distintum representat, ut gemitus, exclamatio, risus. 2.ē, qui ex voluntate hominum aliud a se nobis patet, ut ho. leo = etiam t̃nus significativus alius est categorematicus, et alius sincategorematicus. 1.ē qui se solo perfecte significat, ut nox, dies. 2.ē qui se solo n̄ significat perfecte, ut oīs, aliquis, forte; sed debet conjungi, l subintelligi cum alio ad perfecte significandum, ut oīs ho, aliquis asinus, forte Petrus scit, bene scribit. Aliq. t̃nus sincategorematicus potest ēē categorematicus, q.º sci se; significet formam detractam l ponat in neutra terminatione, u.g. Petrus ē justus, l bonus, q. sic justicia, et bonitatem explicat; oē ē adjectum, nullum ē negibus.

Etiam dividitur t̃nus in complexum, et in simplicem, ū in complexum. Simplex ē ille, p.ª quem unicus conceptus exprimitur, ut Petrus. Si v.
3 complexum. Simplex ē ille, p.ª quem unicus conceptus exprimitur, ut Jalus. Si v. multiplex conceptus exprimat, erit complexus, ut ho albus, Petrus Sanctus, cujus partes idem significant separatæ, ac unitæ. Et si vox dividat in partes significatibus, quæ n̄ significent idem separatæ, ac conjunctæ, ut Dnus in do, et minus, erit t̃nus simplex. Licet g. vox n̄ habeat partes, ut d, si eset imposita

a. l. g. [illegible]

ad plura significanda, v.g. Petrus currere, littera a est t[er]minus complexus, q[ui]a (A)
in illo correspondere conceptus Petri, et Cursus.

t[er]minus simplex alius est finitus, alius infinitus. Finitus est, qui rem determinatam significat, ut leo. Infinitus est, qui nihil determinate significat, nihil determinat, sed tantum denotat, quod res non sint, ut non lapis, qui significat omnia alia praeter lapidem. Si non potest sumi negantem, et infinitantem. Dicitur negantem, si afficit in propositione copulam, ut homo non est albus, et communiter vocatur malignantis naturae, quia removet praedicatum a subjecto, licet ista maneant in sua significatione. Infinitantem, quando si non aplicatur subjecto, aut praedicato, et facit significare opositum termini, v.g. non lignum est arabe, homo est non petra. 1

Denique dividitur terminus in positivum, privativum, et negativum. Positivus est qui significat formam positivam, ut homo, qui significat naturam humanam, quae est forma positiva. Privativus est, qui significat carentiam formae in subjecto nato, et apto ad illam habendam, v.g. Caecitas, quae significat carentiam visionis in oculo, qui est aptus ad recipiendam visionem, ut evidet in aliquo miraculo. Negativus est, qui significat carentiam formae in subjecto inepto, et incapaci ad illam recipiendam, v.g. irrationale respectu bruti, et irrationale respectu hominis, ita negantur ad invicem, ut ne respectu bruti ... pariter irrationale, aut homo irrationalis. 3

Articulus 2us. De termino ratione modi significandi

Sic dividitur terminus in concretum, et abstractum. Concretus est, qui significat subjectum et formam, ut album, nigrum, qui non solum significant albedinem, et nigredinem, sed etiam subjecta in quibus sunt. Si significat formam essentialem subjecto, est substantialis, et si accidentalem, est accidentalis. Itemque de primo dicitur formaliter, et de 2ndo subjectum. Petrus distinguitur a termino complexo, quia ipse, et forma ex dicit simul utrumque, ut homo albus. Abstractus est qui significat nudam formam quasi a subjecto separatam, ut albedo, humanitas, ad quod non requiritur quod forma sit separata, vel possit separari; sufficit enim, quod distinctum habeat conceptum a subjecto, quia abstrahentium non est mendacium. Subjectum hic non sumitur pro subjecto propositionis, sed pro eo, quod recipit aliquod esse, ut paries recipit esse album ab albedine, quae est forma concreti albi. 1

Terminus abstractus potest esse ultima abstractione, et non ultima abstractione. 2
Primus est ille, a quo alia abstractio non potest fieri, ut albedeneitas, quae non solum significat formam a pariete separatam, sed etiam ab hac, vel illa albedine, itaque tantum dicat suam quiditatem, et ideo ait Avicena, quod equinitas est tantum equinitas. 2us est, a quo potest fieri alia abstractio, ut albedo, a qua tanquam ab individuo abstrahitur albedeneitas.

Juxta multiplicitatem concretorum est multiplex abstractio. 3

In concretis substantialibus unica abstractio fit ratione quiditativa v.g. humanitas equinitas, quia in his unus terminus datur. In accidente absoluto v.g. in albo potest fieri abstractio, primo a subjecto, scilicet ab hoc illo albo ut albedo; 2° ab inferioribus, scilicet ab hac illa albedine, ut albedenitas. In relatibo autem potest abstrahi 1° a fundamento, ut in Patre paternitas; 2° a subjecto, nempe, in ipso Patre ipsa paternitas; 3° ab inferioribus, ut ab hac illa paternitate paternitalitas.

A. Alius terminus est absolutus qui ultra suum significatum nihil extraneum requirit ad suum conceptum quiditatibus, ut homo, leo. Et alius est connotativus, qui ultra suum primarium significatum aliud quid importat, ut satisquiescat intellectus, v.g. Cena, quae ultra Comessionem horam vespertinam connotat; sed in recto dicit principalem, et quod connotat in obliquo, sic pater connotat filium. = Dicitur terminus rectus, qui est in Nominativo casu, et qui in alio casu obliquus. Iste requirit esse subjectum cum predicatum in propositione, nisi aliquod subintelecta, v.g. hoc palium est Petri, sic resolvitur: hoc palium est res, aliquid Petri. Terminus significans rem per modum per se stantis est substantivus, ut aqua, homo: et qui significat rem per modum alteri adjacentis est adjectivus, ut albus, conjungique debet cum substantivo ad perfectam significationem. Si est cum ordine ad aliud dicitur relativus, et absque tali ordine absolutus.

Artic. 5 de terminis ratione rei significatae

8. Ita dividitur terminus in Comunem et singularem. Comunis est, qui significat rem in pluribus divisibilem saltem possibiliter, ut homo, quia dividitur in Joane, Petro &c. Necesse non est, quod actu dividatur, sufficit quod possit dividi, ideo sol, luna, licet unici sint, sunt tamen comunes. Deus non est terminus comunis, quia licet in 3 subsistentiis sine divisione in illis. Posquam significet plura cum divisione debet terminus comunis de singulis inferioribus afirmari, quod excludunt populus, gens, Civitas, quia non valet: Petrus est populus &. Singularis est, qui unam tantum rem significat, et plura per modum unius, ut Petrus, gens. Iste est determinatus, si per proprium nomen rem determinatam significat, ut Ant. Est colectibus, si significat plurium colectionem, ut regnum, exercitus. Est demonstratibus, si licet sit comunis, restringitur per aliquod particularem ad unum, ut hic homo, iste leo.

2. Terminus ex supositione est qui ratione alicujus supositionis, licet plura possit significare, unum tantum significat: v.g. filius Virginis significat Christum Dominum ex supositione, quod nullus alius natus est a femina,

quod non vi. =

q. virginitatem non amisexit. Terminus vagus est qui rem singularem indeterminatam significat, ut aliquis equus, quidam oculus. Terminus antonomasticus est, qui licet pluribus conveniat, tamen ratione alicujus notae uni tantum rei appropriatur, ut si dicit Apostolus, intelligitur Divus Paulus, si Philosophus Aristoteles.

Terminus communis dividitur in transcendentalem, et non transcendentalem. Primus est, qui omnibus 3.
omnino rebus convenit, ut res, ens, verum, bonum, aliquid, unum, in his literis reubau. 2. est, qui licet pluribus non tamen omnibus rebus convenit, ut vivens = Ultimo dividitur terminus communis in univocum, equivocum, et analogum. Univocus a Philosopho definitur: cujus nomen est commune et secundum nomen eadem substantiae ratio: idest, qui pluribus est communis secundum nomen, et secundum rationem importatam per nomen, ut homo, cujus nomen, et ratio importata convenit Petro, Antonio, quia uterque pariter est homo. Equivocus ex Philosopho est, cujus nomen est commune, ratio vero importata est diversa: idest qui pluribus convenit secundum nomen, et non secundum rationem importatam per nomen, ut taurus, qui convenit tauro animali noto, monti [illegible] ejus nominis, et constelationi zodiaci dictae ab Astronomis tauro, quarum rationes, et essentiae sunt diversae. Tam univoca, quam equivoca dicuntur active univocantia, et equivocantia, res vero significatae dicuntur passive univocata, et equivocata. Analogus est, qui pluribus convenit, vel secundum nomen tantum, vel secundum 4.
rationem importatam per nomen, et participatam non equaliter, idest secundum prius, et posterius. v.g. risus dicitur de homine ridente prius, et proprie, et de prato florente posterius, et metaforice. Analogus semper stat cum univocatione, vel cum equivocatione: si ratio importata omnibus inest, sed in uno perfectius, quam in alio: v.g. animal, quod perfectius est in homine, quam in bruto est analogus univocus. Si autem ratio importata in uno est proprie, et in alio improprie, est analogus equivocus, ut in exemplo risu. Analogus per se stat pro famosiori significato, ut si dicat homo, nihil addendo, stat pro vivo, et non pro picto: si vero exprimitur per predicatum, sumitur precise pro quo exprimitur, ut si dicas homo est pictus, si pictus non permittit, subjectum sumi pro vivo homine: et si dicis homo est rationalis, si rationalis non permittit, subjectum sumi pro homine picto; quia in analogis talia sunt subjecta qualia permittuntur a predicatis.

Artic. 6 De Divisione terminorum inter se. 5.

Suppositis terminis sic omnino sumptis, termini inter se comparatis alii sunt impertinentes, et alii pertinentes. Primi nec se mutuo inferunt, nec se excludunt; v.g. doctus, fortis; unde nulla consequentia valet neque affirmative, nec negative; non enim valet: Petrus est doctus, ergo est fortis; neque ista non est doctus: ergo non est fortis, quia utrumque, vel neutrum habere potest. 2. alii sunt pertinentes et alii pertinentes repugnantia; pertinentes sequela se mutuo inferunt: ut homo, rationalis, quia valet: est homo: ergo est rationalis: et econtra: isti sint convertibiles: et alii sunt inconvertibiles qui licet se inferant affirmative, non vero negative, aut econtra. Pro quo attendenda est universalitas termini. Terminus universalius infert negative

v.g. n̄ ē an̄al: ḡ n̄ ē hō: n̄ v.° afirmative, e an̄al ḡ e hō. nā eqinṽ e anal. et n̄ e hō. tum minus universalis infert afirmative, v.g. e hō: ḡ est an̄al, n̄ autē negative, v.g. n̄ e hō: ḡ n̄ e an̄al, hec enī e falsa.

2 Has discite regulas: 1ª e, ab inferiori ad superius valet consequentia in afirmative n̄ v.° negative, sic valet e eqm: ḡ est an̄al: ista n̄, n̄ est eqm ḡ n̄ e an̄al. 2ª e, a superiori ad inferius tenet consequentiā negative, n̄ v.° afirmative, ut ista: n̄ e an̄al ḡ n̄ est hō: hec n̄ valet, ē ens. ḡ ē substantia. superius ɔtinet inferius, istud ɔtinetur sub superiori. 3ª e, ab actu ad potā tenet ɔsequentiā afirmative, et n̄ negative: sic valet Petrus videt: ḡ potest videre: n̄ v.° n̄ videt, ḡ n̄ potest videre. 4ª e, a potā ad actum tenet ɔsequentiā negative, et n̄ afirmative. sic valet, nequit currere, ḡ n̄ currit: n̄ autē potest currere ḡ currit.

Tri pertinentes repugnantia, si ab eodē subjecto mutuó se expelunt, vocant oppositi, si in concurrentē et dispa rate se havent inter se dicunt dispa-
3. rati. Si ex 2ᵉˢ unus v. negat aliu, dicunt contradictorij, ut lapis, n̄ lapis. Dicunt contrarij, duo significent formas positivas ab eodē subjecto mutuo se expelentes, ut amor et odium. Sunt privative, si v. significat formā, et alter privatione ejus, ut visus, et Cecitas. Sunt relative oppositi, si dicunt opositionē relatione, ut servus, et Dnus. His 4or modis fit opositio.

Art. 1s De terminorum proprietatibus

Cum necesaria sit terminorum cognitio ad veritatē propositionum ɔnocendam, quietrus considerari in ordine ad propositiones, ideó vocabulum seu tri apcerionem, a q. pendet veritas, l falsitas, vidavimus. Tptē ab A. A. annumerantur tri proprietates, u afectiones, scilicet, suppō, status, ampliatio, restrictio, diminutio, alienatio, u distractio, et apelatio. De singulis itaq; dicam per hos §os.

§us 1s De Supositione

1ª — Supositio e, positio, u usus tri pro aliquo, de quo verificatur juxta exigentiā copule, l predicati. 1ª
8. e materialis, que e usus tri pro ipsa voce, ut Petrus e disilaba, rex e monosilabum. Altera e formalis, que e, positio tri pro re qua significat, ut hō e vivens. Hec dividitur in singularem et cōem, 1ª e, positio tri singularis pro significato ɔveniente inferiori, et n̄ superiori, ut Petrus e individuum. 2ª e positio tri cōis pro se, et pro omnibus individuis, ut hō e intelectibus. Si re proprie significat vocatur suppōtio propria, et si impropie metafórica, quia metafora, l ex Aug. e, a re propria sed re impropria usurpata translatio, ut Xptus e leo a tribu Juda — Supositio cōis alia e absoluta, et alia personalis. Ya e, aperctio tri cōis pro significato tā mediato, quā immediato, ut cū dicit: hō e rationalis, l. hō suponit pro humanitate immediate, et pro individuis mediate. Personalis e aperctio tri pro significatis mediatis, ut hō currit,

cujs. predatu̅ ꝯvenit individuis immediate.

Amplius divit supositio cois indistributiva, colectiva, et disjuntiva. Distributiva e acceptio tmi n solu p omibus, s etiam p singulis sub se contentis, ut omis ho e animal, quia singuli hoies sunt animal. Hec l e completa, l impleta, completa sumit p singulis generu, et e aceptio tmi p singulis individuis omniu specieru, ut in exemplo posito. Impleta sumit p generibus singuloru, et e aceptio tmi p aliquibus individuis generu, aut specieru, ut cu dicit: Omne anal fuit in arca Noe, sensus e de oi genere analiu fuerunt aliqua individua in arca Noe. = Sup. Colectiva e aceptio tmi cois p oibus sub ipso contentis simul aceptis n seorsiz. v.g. oes Planete sunt 7. oes Apostoli sunt 12. = Disjuntiva e aceptio tmi p aliquo, l aliquibus inferioribus suis seorsim, et disjuntive sumptis, ut cu ad ea talios sincategorema, ut V. aliquis: v.g. aliquis ho currit. hu extra ppre significant, intra vo supponunt.

§ 2.s De Statu = Status e usus tmi p tempore significato p copa, ut Petrus currit, ubi li Petrus sumit cu statu, q presise sumit p tempore presenti p copa importato. Quando subjtu accipit cu statu, presuponit subjti extra, cu aute accipit sine statu, otro presindit ab existentia subjti. Quando ppo e in mat. nesa, subjtu n ꝯmensurat cu tempore, nec habet statu, ut ista: ho e ralis. Si vo e in mat. ꝯtingenti, existentia subjti ꝯmensurat cu tpre, et habet statu, ut hec: ho e albus, q predatu ꝯvenit subjto secundu illa tpris difia a copa importata.

§ 3.s De ampliatione, dysnaone, restricnone, et diminutione = Ampliatio statui oponit, et e apceptio tmi p tpre diverso ab eo, q copa importat, v.g. ut ceci vident, sensus e, qui fuerunt ceci, nc vident. et in hac: sci Deu videbunt, ampliat subjtu ad oes scos qui sunt, fuerunt et erunt, quaq is li videbunt denotet futuru. = Disnactio, u alienatio e, cu tmus rone alicuius adjunti dependit sua primaria significatione, et in alienam transfert, ut cu dicit: ho pictus, leo marmoreus. De tmo alienato ad n alienatu non valet ꝯsq., v.g. leo marmoreus e immobilis, q. leo e immobilis, quia ꝯmitit. falacia a 2 q. ad simplit, u a re ppria, ad re imppria.

Restrictio e coartatio tmi rone alicujus adjunti ad minore significatione, quam illa, quae ex natura sua illi ꝯpetebat, v.g. Discipulus vigilans erit doctus. ubi li Discipulus, et si natura sua ad oes discipulos amplietur, tamen rone adjunti vigilans restringit ad significandu tm vigilantes. = Diminutio e, cu ex additione alicujus particule significatio tmi minuit, ut Aetiops e albus secdu dentes, ubi li albus, qui de etiope n poterat predicari, jam potest propter particula secdu dentes, quae minuit significatione albi,

qui nc est tnus diminutus. A tno diminuto ad n̄ diminutum n̄ valet consequentia, quia adest falatia a 2ᵒ q. ad simplit. Vg. Aetiops est albus secdum dentes, ḡ aetiops ē albus, falsae.

§ˢ 4ᵘˢ De apelatione = Apelatio ē

aplicatio unius tni ad sigficatione alterius. Ē duplex, materialis, et forlis. 1ᵃ ē, in qua tnus apelans aplicat suum sificatum forle supra materiale tni apelati, v. g. albus edificat, facit hunc s., subjtus habens alvedinem edificat. 2ᵃ ē, in qua tnus apelans aplicat suum sigficatum forlem supra forlem tni apelati, ut v. g. logicus ē sciens, ubi li sciens aplicat suum sigficatum forlem, nempe scientia, ad sigficatum forle subjti, nempe logicus.

2 Si tnus apelatus sit complexus, tnus apelans aplicat suum sigficatum supra illam partem complexi, cuius esencia, vl proprietas e: v. g. hō albus ē risibilis, li risibilis apelat supra hōne, et n̄ sup.ᵃ albus. Si tnus apelans non ē esencia, l passio tni apelati, d illi contingenter inest, tc, si cadit sup.ᵃ subjtum ut hic, Petrus magnus ē logicus, apelat sup.ᵃ Petrum, et facit hunc s.: Petrus qui ē magnus in quantitate, ē logicus. Si v.ᵒ cadit post copam, apelat sup.ᵃ predatum, ut hic: Petrus ē magnus logicus, facit hunc s.: Petrus ē magnus in loga. Si tnus apelans accidentaliter ɔvenit apelato, et ɔiungitur cum partcula ex se, l secdum se preiungl. redit ppone falsa, nam hec: hō ex se ē alvus ē falsa, q.ᵃ illi n̄ ɔvenit ex natura sua. Hec: hō ē ex se alvus est falsa, quia alvedo n̄ petit ab hōne. Et ista hō ē albus secdum se, ē falsa ex parte rei sigficate, et solum vera ex modo sigfidi, quia inquit alvedinem ēē in hōne. Sufficiat pro primo sumularum libro

Liber 2.ˢ Sumularum de pertinentibus ad 2.ᵐ intlus opetionē

Articulus 1.ˢ de Nomine, et Verbo = Nomen n̄

+ etut vox sumit hic gramaticaliter, ut declinata p.ʳ casus n̄ sigficans tempus. Nomen ffice definit a ffō libᵒ 1 p.ʳ Hrem. C. 1ᵒ ē vox n̄ sigficativa ad placitum sine tempore, cuius nula pars separata idem sigficat, finita, et recta. Dit vox sigficativa, ut excludant tni n̄ sigficativi. Dit ad placitum, ut relegent tni natrales. Dit sine tempore, ut distinguat a verbo. Sed aliud ē sigficare tempus, aliud ɔnotare tempus, et aliud sigficare cum tempore. Sigficare tempus ē, diferentias tempo-ris directe sigficare, ut dies, annus. Ɔnotare tempus ē, denotare aliquid, quod tempore determinato fit, ut prandium, Caena.

Sigf

Significare cum tempore est denotare exercitium in aliqua temporis diferentia factum, l faciendum; Sic cum dicit: lego, significat lectionem, ut in tempore presenti. Dicit cujus nulla pars separata idem significat, ut diferat ab oratione, et excludant omnia complexi. Dicit finita, ut non includat tum infinitum. Dicit recta, ut secernent tria obliqui.

Verbum tamen logice definitum ab Aristotele C. 2. l. cit.: est vox significativa ad placitum cum tempore, cujus nulla pars significat separata, finita, et recta, et nota eorum, quae de altero dicuntur. 2.
Per illi vox significativa ad placitum convenit cum nomine. Per illi cum tempore diferet a nomine. Dicit finita, ut excludant ex verba infinita, ut non currit, non legit, quae sunt impropie verba. Dicit recta, ut denotet, quod solum presens indicativi est propie verbum, caetera autem sunt tempora verbi, et ad ejus veritatem ad presens reduci devent; nam in tantum est vera haec: Petrus fuit doctus, inquantum haec fuit vera Petrus est doctus. Excipiunt ab hoc propositiones necessariae v.g. homo est animal, quia earum veritates extendunt ad quamcumque temporis differentia. Verbum conjungit predicatum cum subjecto, quod non facit nomen, aut participium; et semper denotat exercitium pro aliqua temporis differentia: hac dicunt reliquas difinitiones. Solum verbum est substantivum, quia significat per modum per se stantis, et nulli inherentis. Reliqua verba sunt adjectiva quae significant per modum alterius adjacentis, ut in amo v.g. significatum amoris ab uno procedit, et in alterum tendit.

Artic. 2. Quid, et quotplex sit Oratio?

Oratio logica est vox significativa ad placitum cujus partium aliqua separata idem significat, ut dictio, l ut afirmatio, l negatio. Per est vox significativa ad placitum convenit cum nomine et verbo, licet ista ratione sui, oratio autem non nisi ratione partium significent. Per illi cujus partium aliqua separata idem significat, denotat, non omnes voces requirere significativas, quia suffit saltem una, ut in hac, nidro est sindaxus. Propter hoc inquit Aristoteles, quod oratio, cujus partium aliquid significativum est. Dicit vox in singulari, ut denotet unitatem vocum. Dicit ut dictio, l ut afirmatio, et negatio, ut intelligat orationem esse, non solum quae aliquid afirmat, l negat, sed etiam etsi non afirmet, l neget, ut patet in termino complexo. Quando oratio perfectum generat sensum, dicitur perfecta, ut Petrus est justus, pertinetque ad judicium. Si imperfectum, dicit imperfecta, ut haec: si ambulaveris. Si afirmat l negat, dicitur oratio enuntiativa, seu propositio, de qua sermo erit.

Art. 3 Quid, et quotplex sit propositio.

Propositio, seu enuntiatio ex Aristotele l. 1. priorum, C. 1. est, oratio afirmativa, l negativa alicujus de aliquo. Dicit de aliquo, et non de alio, ut idem a se ipso predicari posit. Propositio omnis gaudet materia, forma, quantitate, et qualitate. Materia

ppnis et e proxima, et remota. 1a sunt voces, ut isti tres: Petrus e
doctus. 2a e objtum, ū res sgficata in ppne, scicet doctrina Petri.
Remota e triplex, nes.a, impblis, et 9g. Nes.a e, q. 3o predatum nes.
9venit Sbjto, sic ss oia esentlia, v.g. hō e ralis. Impblis e, qdo pre-
datum repugnat Subjto, ut hō e lapis. 9g. e, qdo predatum 9veniens
Sbjto poterat n 9venire, v.g. hō e albus.

Ppo in mat.a nes.a, afirtiva semper e v.a, negiva semper e falsa. In mat.a
2 impbli negiva semper e v.a, et afirtiva, falsa. In mat.a 9genti, utraq. potest ee
vera, l falsa, q. predatum 9genter 9venit Sbjto = Ofra ppnis e copa, q.d re-
trat tres, qui indiferentes ad ppnem 9stituendam. = Qntitas ppnis e
extentio, l restricio Sbjti ad plura, l pauciora sgficata, et e quadruplex.
Vl unisalis, ut qdo Sbjtum affit. signo universali: v.g. oīs hō e anal, nu-
lum ribile e planta. Vl singlaris, ut qdo Subjtum e singlare, ū indivi-
duum, v.g. Petrus e hō. Vl e Cois, (que indefinita vocat.) ut qdo Sbjtum e coe nu-
lo accepto signo, v.g. anal e vivens, Corpus e Substa. Vl denique e par-
ticularis, ut qdo Sbjtum affit. signo particulari, v.g. aliquis hō e doctus. Sicut
enim fuerit Sbjtum, ita e quantitas ppnis. Ppo autem Cois, ū indefinita, si e in
mat.a nes.a equivalet unisali; si in 9tingenti, equivalet particulari.

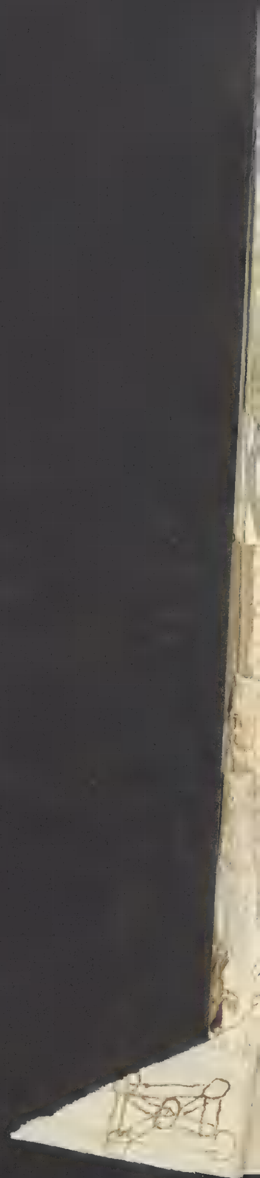
3. Qualitas ppnis e, p. qua ppo e determinata, e quadruplex, afirtio, et negtio, ve-
ritas, et falcitas. Afirtio e unio predati cum Sbjto, v.g. hō e ralis. Negtio e re-
motio predati a Sbjto, ut qdo particula n cadit supra Copam, v.g. hō n e asinus.
Afirtio, l negtio insunt ppni esencialiter, q. nequit transire a afirtiva, in
negivam abs trorum mutatione. Sed veritas, l falcitas illi 9veniunt acci-
dentaliter, q. potest transire a v.a in falsam in materia 9tingenti, v.g. Petrus
ambulat e v.a, dum ambulat, falsa v.a, dum sedet. Veritas e 9formitas pre-
dati cum Sbjto, falcitas e diformitas. Unde ppo v.a enunt. ai rem ut e in se, fal-
sa v. aliter, ac e in se, juxta illud axioma: ab eo q. res e, l n e, ppo dicit.
vera, l falsa.

4 Div.r ppo in categorica, simplica, et hipotetica, ū 9posita. 1a e, que 9stat
ex simplici Subjto, Copa, et predatu, v.g. hō e anal. 2a e, que componitr ex pluribus
categoricis unitis copa n verbali, ut Petrus legit, et sedet. Mat.a categoricę s.
tres, hipotetice v.o s. ppnes Categoricę. Si Categorica 9stat ex tribus terminis
nō simplicibus, vocat. oino simplex: si ex tribus, l ex aliis 9plexis vocat. 9ple-
xa, l late simplex, ut hō albus e doctus. In categorica e tm una copa ppalis,
in hipotetica plures.

5. Categorica, l e absoluta, l modalis, l finita, l infinita. 1a e, qdo aliqd.
inest, l n inest ppositive alicui, ut hō e ribilis: que etiam vocat. finita, quia pre-
datum, et Sbjtum nula negtione affit. Modalis e, que dicit modum, quo unum 9ve-
nit, l n alicui: v.g. hō nesesario e ralis. Infinita e, cujus predatum, l Sbjtum

finita

Advertite, contradictorias aliquando esse ex lege terminorum, et alias ex lege, et modo. 2
Secundo sunt contradictoriae duae propositiones determinatae solum a parte in qualitate, non attendendo ad quantitatem, v.g.
Petrus currit, Petrus non currit, et quia istae non afficiuntur signis universali-
bus, particularibus, ideo non ponuntur in figura, nec sunt contradictoriae in rigore,
sed late. Secundo sunt duae propositiones inoppositae in quantitate, et qualitate. Pro quibus adver-
tite sequentes regulas. 1a est ex contradictoriis una necesario semper est vera,
et altera falsa, in quacumque materia; nunquam vero simul verae, aut simul falsae; quod
consistit in propositis quodlibet est, vel non est: idem simul est, et non est.
2a est, quod contrariae in nulla materia sunt simul verae; sed in materia contingenti possunt esse 3
simul falsae, v.g. omnis homo est albus, nullus homo est albus, quia quomodo praedicatum con-
tingenter conveniat subjecto, si verificatur, quod aliquis homo est albus, falsificatur illa
universalis, nullus homo est albus: si autem aliquis homo non est albus, falsificatur illa omnis
homo est albus, nam ad falsificandum universalem sufficit, quod falsificetur particula-
ris pro illo contempto. 3a regula est, quod subcontrariae in materia necesaria, aut im-
possibili, una debet esse vera, et altera falsa, v.g. aliqua substantia est ens, aliqua subs-
tantia non est ens. In materia autem contingenti utraque potest esse vera, propter inde-
terminatum subjectum, ut aliquis homo sedet, aliquis homo non sedet: sed nunquam possunt esse
simul falsae; alioquin earum contradictoriae universales etiam essent fal-
sae, quod repugnat contradictoriis, ex quibus necesario una est vera, et altera
falsa. 4a regula est quod subalternae in materia necesaria ambae sunt verae: in materia 4a
impossibili ambae falsae; in materia contingenti subalternans potest esse falsa, et sub-
alternata vera, v.g. omnis homo est albus, aliquis homo est albus: non autem e contra; quia
ut sit falsa universalis, sufficit quod sit falsa particularis. Advertite, quod ad
veri=

Verificanda oppne debet afirmari, et negari a eodē Sbjto, circa eundē rē, et in eadē tpris distā, q. hæ. ñ oponunt. Frācus Romæ ambulat, et Matriti ñ ambulat.

Artic. 3. De Equipoltia ppnū ñ modalium.

1. Equipoltia ē, quæ apud Græcos Isodinomia, et apud Latinos pariatio dit, ē reductio oposarū ppnū ad eundē sm, solū q. diferunt per negtionē, l ablationē alicujs negionis, ut hic denotar.

Præ 3tradic - post 3trad - Præ, postq. Subalter.

His regulis 3ciliant opostæ ppnes. 1ª regª ē **præ 3tradic.**; et sm ē, q. si negtio præponat Sbjto simplicis ppnis, ppo fit equivalens suæ 3tradictoriæ, v.g. En duas 3tradictorias oīs hō ē justus, aliqs. hō ñ ē justus. Apone negtionē ante Sbjtū univ., et equivalebit alteri, et sic, ñ oīs hō ē justus equivalet illi aliqs. hō ñ ē justus: et istam ñ aliqs. hō ñ ē justus equivalet illi oīs hō ē justus. 2ª regª ē **post 3trad.**; sm ē, q. si negtio postponat Sbjto univ., facit eam equivalentē suæ 3trariæ, v.g. ecce duæ 3trariæ: oīs hō ē justus, nullus hō ē justus: si addas negtionē post Sbjtum univ., v.g. oīs hō ñ ē justus equivalet alteri nullus hō ē justus; et si dicas: nullus hō ñ ē justus equivalet primæ oīs hō ē justus. 3ª regª, **præ. postq. Subalter.**; sm ē, q. si una negtio ponit ante Sbjtū, et altera negtio post Sbjtū, fit ppo equivalens suæ subalternæ, v.g. hæ sunt subalternæ: oīs hō ē justus, aliqs. hō ē justus; si dicas ñ aliqs. hō ñ ē justus equivalet illi oīs hō ē justus: si dicas: ñ oīs hō ñ ē justus, dicis q. aliqs. hō ē justus. Hæc equivalentia in his patet vsi.

N. oīs, quidā ñ: Oīs ñ, quasi nullus:
N. nullus, quidā: Sed nullus ñ, valet oīs:
N. aliqs, nullus: ñ quidā ñ, valet oīs:
Neuter, uterq. ñ: neuter ñ, præstat uterq.:
N. alter, neuter: ñ alter ñ, quasi uterq.

2. Nulā mentionē facimus a Subcontrariis, quia nequeunt equivalentiā reddi, nā si auferat particula ñ, evadit alia. Etiā fiunt equipolentes 3tradictoriæ a Sbjto singulari: nā hæc ñ Petrus ñ ē sapiens, ē ista Petrus ē sapiens: et hæc ñ Petrus ē sapiens, dicit ista Petrus ñ ē sapiens: quiā negtio sit malignantis naturæ, et destruit qd. qd. post se invenit, hinc ē, q. antepositā, l postpositā negtionē equivalet 3tradictoriæ, destruit tm ejs opostā, et reddit suæ 3dictoriæ equipoltiā.

3. Alia pprietas simplicis ppnis ē **3versio**, et ē mutatio prædati in Sbjtū, et Sbjti in prædatū, manente eadē ppnis qlitate, et forma.

Tres.

Conversio ē triplex; Simplex, per accidens, et per contrapositionem. Simplex fit, qdo ppo convertens, mutato subjecto in prædicatum, eandem servat qntitatem, et qlitatem: ut nullus lapis ē hō: ergo nullus hō ē lapis. Idem ē in particulari. = Conversio per accidens fit, qdo facta terminorum mutatione exurgat alia ppositio qntitas, servata eadem qlitate; v.g. ōis hō ē anal ergo aliquod anal ē hō: Similiter, nullum anal ē lapis: ergo aliqs lapis n̄ ē anal. = Conversio per contrapositionem fit, qn termini mutati fiunt infiniti, manente eadem qntitate, et qlitate: v.g. ōis hō ē anal: ergo ōe n̄ anal ē n̄ hō: Similiter, aliqs hō n̄ ē lapis: ergo aliqs n̄ lapis n̄ ē n̄ hō. = Ad quas conversiones Dd. advertere sequentes à Dialecticis positos

Asserit A, Negat E, sunt universaliter ambo.
Asserit I, negat O, sunt particulariter ambo.

Ubi A denotat universalem affirmativam: E universalem negativam: I particularem affirmativam: O particularem negativam. Quarum conversiones his explicantur dictionibus, Feci, Eva, Asto in sequentibus versibus.

Simpliciter fEcI convertitur, EvA per acci,
AstO per contra, sic fit conversio tota.

Ppo particularis affirmativa tm simpliciter convertitur. Universalis negativa convertitur simpliciter, et per accidens. Universalis affirmativa convertitur per accidens, et per contrapositionem. Particularis negativa tm convertitur per contrapositionem. Sed ppo ... convertitur simpliciter, licet extraneo signo sic affecta = In ppria conversione debet eadem servari suppositio, cujus ratione hæc n̄ valet: anal ē genus: ergo genus ē anal, quia in 1a supponit simpliciter, et in 2a personaliter. Tm enim prædicatum fieri debet qm subjectum. §.

Articulus ultimus de ppositione modali, et exponibili.

Jam dixi quid sit ppo modalis. Nunc modus tripliciter accipi potest. Adjectivè, et ē, qdo modus afficit subjectum, aut prædicatum, ut Deus ē ens necessarium: Res contingens ē creata. Adverbialiter, et ē, qdo modus afficit copulam, ut Petrus possibiliter currit. Nominaliter (de quo hic agimus), et ē qdo modus afficit, et detrahit totam ppōnem, ut v.g. possibile ē, Petrum legere libros; hæc enim ē modalis rigorosa. = Modus ergo ē quadruplex, necessarius, possibilis, contingens, et impossibilis; itaque pariformiter multiplex exit ppo modalis. §.

Ppo modalis ē vera, qdo modus habet necessariam connexionem cum dicto, ut ista, necesse ē, hōem esse rationalem. Falsa exit qdo dictum n̄ convenit cum modo, ut ista: contingens ē, ut hō sit rationalis. Ppo modalis exit affirmativa, cum copula principalis negatione caret, licet dictum sit cum negatione, ut ista: possibile ē, Petrum n̄ esse album. Exit negativa, qdo modus sit negativus, licet dictum sit affirmativum, ut ista: n̄ ē possibile, Petrum esse lapidem. 2.

Ppo modalis dividitur in universalem, et particularem. Exit universalis, si afficit signo universali, ut necesse, impossibile, quorum 1us equivalet universali affirmativo, v.g. necesse ē, hōem esse anal equivalet isti, ōis hō ē anal 2us equivalet universali 3.

negativo, v.g. impossibile hominem esse lapidem, et equivalet huic nullus homo est lapis:
Per hanc regulam Omnis, necesse valet, impossibile nullum: hoc
+ l falsa e in propositione vera, et. Particularis est quando signo particulari afficitur, ut possibile est, et contingens,
que sunt signa particularia affirmativa; possibile non, et contingens non sunt negativa, per
hanc regulam: possibile quidam: quidam non, possibile non. Easdem proprietates habent
propositiones modales, ac non, quia solum differunt in modo;

Propositio exponibilis est que indiget expositione propter aliquod signum
1. terma [illegible] implicite, vel explicite positum. Est triplex. Exclusiva, et est que habet particulam excludentem, ut solum, unice, tantum &. v.g. solus homo est risibilis
et sensus est, nullus alius ab homine est risibilis, ac omnis homo est risibilis. Exceptiva, et est que
[illegible] signo exceptivo, ut preter, nisi, &. v.g. omnis homo preter Christum et V.
M. [illegible] in peccato originali. Reduplicativa, et est que afficitur signo re-
duplicativo, ut quatenus, in quantum, secundum quod, que denotant rationem, vel
causam, propter quam aliquid dicitur, v.g. homo quatenus rationalis est intel-
ligens; sic exponitur, homo intelligit, quia est rationalis. Alias propositiones Summulistae
tradunt; hec pro vobis sufficiant. Advertite, quod veritas, vel falsitas
propositionis attenditur, vel in sensu composito, vel diviso. Quando predicatum convenit subjecto
[illegible] per copulam importato est vera in sensu composito, v.g. impossibile est
stantem sedere. In diverso [illegible] est falsa, quia non est impossibile, quod qui modo
[illegible] stat, cras sedeat, et hic est sensus divisus.

Liber 3. Summularum de per-tinentibus ad 3. intellectus operationem
Quaestio 1. Quid, et quotuplex sit modus sciendi?

Modus sciendi est oratio ignoti manifestativa. Si ignotum est
1. univocum, per definitionem explicatur. Si equivocum, per divisionem, quia
equivoca prius sunt dividenda, quam definienda. Si demum
complexum, per argumentationem; quia modus sciendi est triplex, defi-
nitio, divisio, et argumentatio.

Definitio ex Aristotele secundo posteriorum. Cap. 8. est, oratio quid est rei significans:
2. vel clarius: est oratio explicans naturam, vel essentiam rei. Est duplex. Alia nominis,
et est que explicat significatum nominis per suam etimologiam, ut filosofia est amor sapientiae.
Alia rei, et est, que explicat naturam vel essentiam rei significate per nomen, ut filosofia
est cognitio certa, vera et evidens rerum naturalium per causas. Hec ite-
rum est duplex. Prima essentialis, et est, que datur per partes essentiales, que si sunt me-
tafisice, ut in ista: homo est animal rationale que datur per genus et differentiam, vocatur de-
finitio metafisica: et si sunt fisice, ut in ista, homo est compositus ex corpore, et
~~anima~~ anima rationali, que datur per materiam et formam vocatur definitio fisica. =
Altera est accidentalis, vocatur quoque descriptiva, que fit per aliquod non essen-
tiale rei, ut per proprietatem illius, ut homo est risibilis, flebilis, politicus &.

Hec

Hec potest etiã dari p.r causas extrinsecas efficientẽ, et finalẽ, ut hoc quid creatũ a Deo, et a parentibus genitus propter beatitudinẽ. Sed solũ essentialis ẽ ppriẽ definitio, cetere n̄ ss. nisi prore. 1.a q.o de [illegible] 3.

Definitio, ut sit bona, certas debet havere leges. 1.a sit clarior suo definito, q.a cũ explicet essentiã rei n̄ debet esse eque obscura: ignotũ enĩ n̄ explicatr p.r magis ignotũ. Ex quo sequitr q. definitũ n̄ debet ingredi in definitionẽ. — 2.a, q.d definitio nihil contineat superfluũ, hoc ẽ n̄ sit redundans, l diminuta q. n̄ contineat minus, l plusquã illud, q.d pertinet ad explicandã rei naturã. Aliq.o ingredr aliq.d extraneũ in definitione p.o concepta quiditativo, ut evenit in entitate incompletã, v.g. q.d [illegible] ẽ actus primus materie: tunc loquor ẽ extremus ppius. Hec enĩ vocantr quiditativa p.r additamentũ.

3.a q. definitũ et definitũ convertantur, ut hõ ẽ anĩal rãle: anĩal rale ẽ hõ. Nulli enĩ alii a definito potest definitio convenire; unde male definiretr hõ (ut voluit Plato) animal bipes, nã esto conveniat hoi, n̄ tamẽ soli. — 4.a q. constet genere proximo, et differentia ultima: quare hec n̄ valet: hõ ẽ substa rãlis, quia equivocatr cũ angelis: nec ista hõ ẽ anĩal sensibile q. equivocatr cũ brutis. Nihil recte predicatr, q.d n̄ recte definitr. — Definitũ ex V. D. N. S. debet ẽe, ens positivũ, unũ p.r se, reale, completũ, et univ.sale. Si v.o n̄ defini.r in ordine ad predamenta potest aliq.o existi deesse. Unde neque ens rationis, nec negationes, nec singulare, nec aggregatum p.r accidens possunt in rigore definiri collato in l.o. Ens rationis n̄ habet ẽe, negatio nihil ẽ, ens p.r accidens importat plures essentias, ideoq. potius ẽ dividendũ quã definiendũ. Particularitas n̄ ẽ defin.io ex S.to V.o metafisicẽ, et ex coĩ modo loquendi p.r singularitatẽ potius expritr quis sit, quã quid sit res.

Divisio ẽ oratio totũ in suas partes distribuens, ut hõ in corpus, et anĩã, hõ dicitr divisũ, corpus v.o et anĩa partes dividentes. Alia ẽ nominis, p.r q.ã distribuitur nomen in sua significata, v.g. canis significat anĩal latrabile, sidus celeste, et piscẽ marinũ. Alia ẽ rei, qua res in suas partes distribuitr, ut anĩal in hoĩ et brutũ. Pro multiplicitate totius multiplex ẽ divisio. Ideo notate, q.d quadruplex ẽ totũ: potestativũ, essentiale, integrale, et accidentale. 1.m ẽ, quidquid predicatr in linea predamentali potius respectu suorũ inferiorũ v.g. anĩal respectu hois, leonis &c. Et hec ẽ divisio totius potestative tanquã in partes subjectivas. 2.m essentiale n̄ continet suas partes [illegible], continet p. g. hõ continet corpus, et anĩam et hec ẽ divisio totius essentialis. Integrale ẽ q.d componitr ex partibus integralibus et [illegible], ut hõ constat capite, brachiis, pedibus &c. et hec ẽ divisio totius integralis. Accidentale ẽ q.d constat partibus accidentalibus, ut hõ habet 4.r qualitates, scilicet ẽ calidus, frigidus, siccus, et humidus; et hec ẽ divisio totius accidentalis. 2.

Pro perfecta divisione has tenete regulas. 1.a membrũ dividens n̄ adequat totũ divisum, ratio: quia membrũ dividens ẽ pars, que ẽ minor toto. 2.a membra dividentia simul sumpta adequant totũ divisũ, q. oĩa totũ componunt. 3.a 1.m membrũ dividens n̄ debet includi in alio q. membra dividentia debent inter se havere repugnantiã

riā, ut rāle, et vrāle, in quibus div. t. ranāl, rnāl dividit in rali, et hoē. Rª: tot divid. in proximiora membra, ergo pauca verba, propter confusionem vitandam. Ista e mala divisio, ens aliud e corpus, aliud vivens; sed ista e bona: ens aliud e substantia, aliud accidens.

1. Argumentatio e oratio pluribus constans propositionibus, ita disposit. ut vª ex aliis, alijs inferat: v.g. hō e ralis: ergo e risibilis. Triplex idea requirit ad argumentationem, scilicet perceptio terminorum, judicium in propositione factum e conversa, repugnantia terminorum inter se, et denique illatio per discursum facta e noto ad ignotum. = In qualibet argumentatione absunt tria, nempe antecedens, consequens et consequentia. Ant. e judicium, ex quo aliud infertur. Consequens e judicium illatum. Consequentia vº e ipsa illatio, seu consequutio consequentis ex antecedenti. V.g. Omnis substantia spiritualis e immortalis; sed anima rationalis e substantia spiritualis: ergo anima rationalis e immortalis. Due prime propositiones antecedens; consequens vº e judicium illatum ex illis, nempe anima rationalis e immortalis. Consequentia e nota deductionis particula ergo expressa.

2. In omni argumentatione datur materia et forma. Materia sunt ant., consequens, propositiones et termini ex quibus constat argumentatio. Forma e horum dispositio, quae connexio talis esse debet, ut consequens ab antecedente dependeat. Unde bona argumentatio potest esse vel ratione formae, vel ratione materiae. Ratione formae e bona, quando ex terminorum apta dispositione e necessitas concedendi consequens ex suppositione quod sit concessum antecedens, licet sit falsum, v.g. omnis equus e irrationalis, sed hō e equus: ergo hō e irrationalis. Ratione materiae e bona argumentatio, quando licet viciosa sit terminorum dispositio, verum e quod infertur, v.g. hō e animal; sed Petrus e animal: ergo Petrus e hō. Hec e viciosa ratione formae, quia e in 2ª figura, in qua ex puris affirmativis nil sequitur, ut postea sciētis.

3. Argumentationis species sunt: silogismus, entimema, epicherema, inductio, sorites, dilecma, et exemplum. Inter modos sciendi precipuus e argumentatio; et inter hujus species optima e silogismus, de quo postea. = Entimema e argumentatio duabus constans propositionibus, ex quibus 2ª infertur ex 1ª: v.g. Petrus e hō: ergo e animal. Hac utimur supponendo aliquam propositionem, quae expressa reddit silogismum perfectum, ut in ipsa supponitur hec, omnis hō e animal. = Epicherema e argumentatio constans, cujus majori, minori, vel utrique adjicitur probatio: v.g. nullum simplex replet locum, quia extentione caret; sed angelus e vere simplex, quia e spiritus: ergo nullus angelus replet locum. = Inductio e, quae ex omnium enumeratione concludit: v.g. homo sentit, leo sentit, canis sentit, et sic de reliquis animalibus: ergo omne animal sentit.

4. Sorites e argumentatio pluribus quam duabus constans propositionibus, tali ordine, quod predicatum propositionis precedentis sit subjectum consequentis, donec subjectum primae cum predicato ultimae in conclusione uniatur: v.g. qui hō e, vivens e: qui vivens e, substantia e: qui substantia e, e ens: ergo hō e ens. = Dilecma e argumentatio duplici parte constans, appellaturque argumentum cornutum, dificilimumque e ad solvendum: v.g. ad confundendos Judeos sic e formatum: vel dormiebant milites, quando dicitis quod Christi corpus fuit ablatum, vel non dormiebant; si dormiebant, quomodo viderunt furtum? Si non dormiebant, quomodo non apprehenderunt latrones? = Exemplum e argumentatio, quae ex uno vel pluribus singularibus aliud simile concludit propter aliquam similitudinem et paritatem; v.g. Deus perdidit Ninivitas; ergo et nobis parcet, si cum illi in cinere, et cilitio peniteremur.

Regule

Regulæ bonæ argumentionis sunt 6: 1ª Dici de omni, et dici de nullo. Per 1ª quidquid affirmatur de superiori debet etiam affirmari de inferiori: v.g. quod dicitur de animali dici debet de homine, et bruto. Hæc pro silogismis affirmativis. Per dictum de nullo, quod negatur de superiori, v.g. homine, negatur de inferioribus, nempe Petro, Paulo &c. Hæc est pro silogismis negativis. Sed tamen in uno quo in alio loqui debet de materia necessaria: nec deserviunt ad regulandos silogismos singulares, et expositorios. = 2ª ex antecedenti vero semper sequitur verum: ex falso autem aliquando sequitur verum: v.g. si dicas: arbor est animal, vere sequitur: ergo est vivens: ergo est substantia &c. 3

3ª ex contingenti potest sequi necessarium: non vero ex necessario contingens. Sic sequitur: existit creatura: ergo existit Deus creator: non vero est contra, quia ens contingens nequit existere, quin existat necessarium; at vero necessarium stare potest absque contingenti. = 4ª ex impossibili sequitur quodlibet; hoc est, necessarium, contingens, impossibile: v.g. homo mugit, et pascit herbam: sequitur necessarium: ergo est rationalis, sequitur contingens, ergo existit, sequitur impossibile, ergo non est irrationalis. Semper enim fit recta illatio ex antecedenti, et sic impossibile. = 5ª quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, et quæ cum tertio sunt eadem, nec sunt eadem inter se. Sensus est, quod quando duo extrema cum aliquo medio identificantur, etiam inter se debent identificari eadem identitate: v.g. animal, et rationale realiter identificantur cum homine: ergo inter se debent identificari, sic: homo est animal, et rationale est homo: ergo rationale est animal. Contra; forma inhæret in subjecto, et accidens inhæret in subjecto: ergo accidens non est forma. In hoc silogismo negatur identitas extremorum inter se, quia illa carent cum medio. Reliquis vobis erit aliquas videndi. 6.

Arts. 2. Quid, et quotuplex sit Silogismus?

Silogismus (mirabile inter omnia Aristotelis inventum) sic ab ipso definitur 1º priorum. C. 1º est oratio, in qua quibusdam positis, aliud quidam a positis necessario sequitur. Dicitur oratio in singulari, ratione unitatis medii, et finis ad conclusionem inferendam. Si quibusdam positis denotatur, duas propositiones præmissas, et earum terminos debere poni in modo et figura. Dicitur aliud quid a positis, quia conclusio, quæ sequitur, debet esse a propositionibus distincta. Si necessario sequitur dicit, conclusionem necessario inferre ex duabus præmissis. Sed necessitas potest esse duplex, scilicet, consequentis, quæ oritur ex habitudine necessaria prædicati cum subjecto, et hæc tantum reperitur in materia necessaria. Alia consequentiæ, quæ oritur ex habitudine necessaria consequentis ad antecedens, et accidit quando præmissæ, licet falsæ, concessæ sint, quia tunc cogunt ad assensum conclusionis. 2.

Silogismus suo modo componitur ex materia et forma. Materia est circa quam, et qua posita: et est ex qua: estque duplex, proxima nempe, et remota. Proxima, sunt propositiones, quarum 1ª dicitur major, quia universalior, et quia 1um obtinet locum: 2ª vocatur minor, quia alia sequitur, et utraque vocatur præmissa, quia præmittitur conclusioni: 3ª, illatione effecta, est conclusio. Remota sunt tres termini, ex quibus constat, qui 3 debent esse, nempe, majus extremitas, quæ unitur cum medio in majori; minus extremitas, quæ unitur cum medio in minori; et medium dicitur

illud, q. disponit in premisis: v.g. ois ho e aial, Petrus e ho: g. Petrus e aial; 3a termi reperiunt tri: hõ e medium: aial majus extremum: Petrus minus extrem. In Sgmis negativis medium nunq. ẽ aliqua ex extremitatibus. Si in Sgmo alij trius devent ee, sincategmta, reducibilia, p. modum unius se habentia, velut ois in exemplo. Si v. non tris dicit paralogismus qui ad nihilum deservit.

3 Fra Sgmi ẽ devita dispositio materie apta ad Cnclud. E duplex: 1a correspondens mat. remote, et ẽ devita dispositio terminorum, que vocat figura Sgmi. Alia correspondens mat. proxime, et ẽ devita dispositio pponum in quntate, et qlitate, itaut utraq. n. sit particularis, et saltem una sit afirmativa, et hec fra apelat modus Sgmi. = Figura Sgmi e triplex, ex eo q. tri, et medium triplicit. ex ponunt disponi; nam medium, Subjicit in majori, et predicat in minori, et sic Cstit. 1a figura, que ocibus nobilior: l in utraq. premisa e predatum, et sic e 2a figura, dignior 3a: l Subjicit in utraq. premisa, et sic e 3a figura, ocium infima. Ita Cstat in hoc 𝔳𝔢𝔯𝔰𝔲.

:Sub. Pre. 1a: = 2a. bis Pre: = 3a. bis Sub.

4 Alia a Galeno, et Avisena ponit 4a figura, plurimumq. usitata apud exteros, et Medicos, et e qdo medium sit predatum in majori, et Subjectum in minori. Hec reducit ad 1a, si ppo minor ponat pro majori, istaq. pro minori. Probabilius sentio, hanc figuram, tam recte Cnclude, sicut 1a q. illa variatio accidentalis premisarum nihil obest ad illarum simultaneum Cnexum p. Cnone inferenda, nam ipsis manentibus premisis, mutatoq. solum loco ex illa fit 1a figura. Sed semper cavere, illa nunq. uti, q. (ex text) prohibita ee fortis presepto Stis obeties in hac Prov. a: Cet qd. cex Stis: quia oes in hac Prov. a, illa audita, fuerunt, illamq. reprehenderunt: et sit causam nesciant.

5 Modus Sgmi (fra nempe correspondens mat. proxime) denotaque ppo debeat ee unilis, que particularis, que afirmativa, et que negativa. Pro quo attendire ad regulas Asserit A, negat E &c. et figura illarum in oi modo secundum litera correspondentes sic fiet ppo. 1a vocalis modi dicit qntatem, et qlitatem majoris: 2a. minoris, et 3a. Cnsequentis. In modis plusq. 3. vocales habentibus, 3 prime tm deserviunt, nam reliquae sunt p. perfectione Carminis. Modi sunt 19.

(Barbara, Celarent, Darii, Ferio, Baralipton,
Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisesomorum,
Cesare, Camestre, Festino, Baroco, Darapti,
Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Ferison.

6 Cx hys (quo modi) ad figuram pertinent: 4r sequentes ad 2a, et reliqui ad 3a. = Cx (4r) 1a figure, 4r primi, nempe Barbara, Celarent, Darii, Ferio, Cnclud. directe, hoc e, qd. major extremitas sit predatum in Cnne, et minor extremitas Subjectum. Et isti dicuntur modi perfecti, ad quos ceteri reduci debent. Quinq. modi, nempe Baralipton, Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisesomorum, Cnclud. indirecte q. minor extrema e predatum in Cnne, et major Subjectum. Sic Cxplum p. oibus.

Modi...

Modi perfecti primę figę directè Ɔdentes.

Bar—Oe anal e Corpus;
ba—d ois equus e anal:
ra—ğ ois equus e Corpus.

Ce—nullum anal e Celum;
la—d ois ho e anal
rent—ğ nullus ho e Celum.

Da—ois leo e rugibilis;
ri—d aliqd anal e leo:
i—ğ aliqd anal e rugibile

Fe—nulla sbstna e accidens;
ri—d aliqd corporeum e sbstna;
o—ğ aliqd corporeum n e accidens

Pro indirectis figę.

Ba—ois equus e anal;
ra—d oe hinnibile e equus:
lip—ğ aliqd anal est hinnible.

Ce—nullus spiritus e corpus;
lan—d ois Angelus e Spiritus:
tes—ğ nullum corpus e angelus.

Da—ois vitis e planta;
bi—d aliqd vegetable e vitis:
tis—ğ aliqua planta e vegetablis.

Fa—oe chrystalum e lucidum;
pes—d nullum elementum e crystalum;
mo—ğ aliqd lucidum n e elementum.

Fri—Aliqua virtus e honesta;
se—d nullum vitium e virtus
so—ğ aliqd onestum n e vitium

Modi 2æ figę directè

Ce—nullum anal e insensible;
sa—d ois planta e insensiblis:
re—ğ nula planta e anal.

Ca—oe vitium e turpe;
mes—d nula virtus e turpis:
tre—ğ nulla virtus e vitium.

Fes—nulla aqua e vitalis;
ti—d aliqua sbstna e vitalis:
no—ğ aliqua sbstna n e aqua.

Ba—oe Corp. e quantum
ro—d aliqd vivens n quantum:
co—ğ aliqd vivens n e Corp.

Modi 3æ figę directè.

Da—oe anal sentit
rap—d oe anal est Corp.:
ti—ğ aliqd corp. sentit.

Fe—nulla sbstna e extra;
lap—d ois sbstna e qlitas:
ton—ğ aliqua qlitas n e extra.

Di—aliqs intus discurrit
sa—d ois intus e spiritualis:
mis—ğ spirituale discurrit.

Da—oe anal e sbstna;
ti—d aliqd anal e vivens:
si—ğ aliqd vivens e sbstna.

Bo—aliqua albedo n e sbstna;
car—d ois albedo e accidens:
do—ğ aliqd accidens n e sbstna.

Fe—nullum Celum e spirituale;
ri—d aliqd Celum e corporeum
son—ğ aliqd corporeum n e spirituale

Ois Syllogismus debet eē juxta istos modos, et figuras, aḡ si recedat n erit rectus syllogismus. Advertite q ubi Ɔdit universalis affirmativa, v. g. in Barbara, etiam potest Ɔdi singularis affirmativa; et similiter in Cela-

Celarent v. g. singularis negativa, n. v. ē extra. = Has discite
regulas generales figuræ pro quolibet syllogismo. 1.ª ē, quod servent omnes proprie-
tates logicales, et sic termini qui n. fuerint distributi in præmissis, n. erunt in
recta 9ne. = 2.ª ē, quod medium n. ingrediatur in 9ne, q. in præmissis ponit
identitas, vel non identitas extremorum cum medio, at in 9ne infertur identitas, vel
n. identitas extremorum inter se. Sed hoc ē intelligendum de medio formaliter, ut ta-
le, nam sub ratione extremitatis potest 9nem ingredi, quando propositio est i-
dentica: v. g. quantitas est accidens, d. quantitas ē quantitas, ergo quantitas ē accidens.
3.ª ē ex puris negativis nihil sequitur, quia præmissæ saltem aliqua identifi-
8. care debet cum medio. Aliquæ sunt propositiones, quæ videntur affirmativæ, q. negationem occultant,
ut hæc, equus differt ab homine; d. Petrus differt ab equo: ergo Petrus n. differt ab homine; illa
eadem ē, ac equus n. ē homo &c.ª = 4.ª ē ex puris particularibus ratione formæ nihil se-
quitur, q. nullus ē modus purè particularis: nec hoc obest, ut ratione materiæ aliquid
sequatur. = 5.ª ē, 9o sequitur debiliorem partem causæ, ideo, si aliqua
præmissarum fuerit negativa, vel particularis, 9o debet ē particularis, aut ne-
gativa, licet aliqua sit universalis, aut affirmativa, q. malum ex quocumque defectu, bo-
num ex integra causa. Alias sophismata sciens.

Art.s 3.s De reductione syllogismorum.

1. Syllogismi facti in 4.r primis modis 1.æ figuræ perfectissimi vocantur, q. tan-
ta claritate, perspicuitate, et evidentia 9cludunt, ut cuilibet pateat
inde necessitas 9sequentiæ: cæteri, quæ evidentiæ defectu cæteri 15. (licet vi in-
recte 9cludant) imperfecti apelantur: omnes quæ isti ad illos reducidebent ob
majorem evidentiam, quam natura appetit melius. Ideo a summulistis inventa
fuit ars (licet ad usum vix unquam reducta) reducendi syllogismos imperfec-
tos ad 4.r perfectos, dupliciter, nimirum, per ostensionem, et per impossibile.
Pro reductione ostensiva, notate 4.r modos perfectos habere 4.r litteras ini-
2. tiales B, C, D, F, quibus etiam incipiunt cæteri 15: et hæc correspontia deno-
tat, quemlibet modum imperfectum reducendum ē per ostensionem, ad illum mo-
dum perfectum, qui a eadem littera incipit: v. g. Bocardo ad Barbara,
Cesare ad Celarent &c.; ad vertite, in dictionibus quibus fiunt syl-
logismi imperfecti has reperiri litteras, S, P, M, C; ex quibus, S denotat, propositionem
correspondentem vocali antecedenti ad S 9vertendam ē simpliciter:
P denotat ipsam propositionem præcedentem 9vertendam ē per accidens: M vult præ-
missas mutari, ita ut ex majori fiat minor, et hoc quando in littera M sedatur
immediate ad 3.ª vocalem: C denotat, syllogismum factum in modo imperfecto ipsa
sit, n. initialiter, d. intra posita ut Bocardo, Baroco, solum po-
sse reduci per impossibile; Audite

Simpliciter 9verti vult S. P vero per Acci,
M vult transponi: C per impossibile duci.

3. His ita intellectis, facile fit reductio per ostensionem. Ex plurimis, Ecce
syllogismus in Fresomorum: aliquod homo ē rationale, d. nullus lapis ē homo: ergo aliquod ra-
tionale n. ē lapis. Hic reduci debet ad Ferio propter initialem F. et quia
9stat duplici SS, præmissæ convertendæ sunt simpliciter, et quia 9stat littera
M debent transmutari: sic nullus homo ē lapis, d. aliquod rationale ē homo:
ergo

q. aliqd rale n. e lapis. = Reductio p. impble fit, q. 9tradictoriu negabtis 9onis ponit in premisis, ut dicetur, ita ut alterius ppnis 9seqs 9tradictoriu 9tradicat, licet versa legitime inferatur, dicitur p. impble, q. negans 9seq. slgmi retracibilis cogitur ad 9cedendu impble, nempe duas 9tradictorias, licet ut et vera, quomodo id fiat 9tinent hec Carmina.

1.ª Major fit minor, et fit 9tradictio major:
Dempto Celantes, in quo pervertitur Ordo.
2.ª Servat majorem, variatque 2.ª minorem.
3.ª 3.ª majorem variat, servatque minorem.

Et dicere, q. in 1.ª figura 9tradictoriu 9onis negatae assumitur p. majori: que erat major, nc invariata fit minor, et p. 9one precise infertur 9tradictoriu minoris 9seqs in antecedenti slgmo. Excipitur Celantes, in quo 9tradictoria 9onis negatae assumitur p. minori, et minor antecedens 9versa fit major, et precise infertur 9tradictoriu ppnis majoris antea 9seqs: v.g.: nullus leo e hō; d o e risibile e leo: q. nullus hō e risibilis: alicui neganti hanc 9seq. sic arguitur: p. re oe risibile e leo (ecce major que erat minor) nc 9tradictoriu 9onis negatae p. minori, sic, d aliq hō e risibilis: q. (nc infertur 9tradictoriu, vice versa ppnis majoris in antecedenti 9seq) q. aliq hō e leo: autē 9trad. 1.

In 2.ª figura, 9tradictoriu 9onis negatae ponitur p. minori, major relinquitur, ut erat, et in 9one infert 9tradictoriu minoris 9seqs. In 3.ª figura 9tradictoriu 9onis negatae ponitur p. majori: p. minori que antea erat, et infert 9tradictoriu majoris 9seqs. = Sed ut Cognoscatis ad que modu perfectu reducendi, is imperfecti, has discite voces: Nesciebatis, Odiebam, Setaxerxomanis: in abs... litis, A, E, I, O. significant Barbara, e Celarent, O Ferio, I Darii. In 1.ª dictione Nesciebatis 5 vocales invenies, ad quas respective pertinent 5 modi imperfecti 1.ª figurae juxta suum ordinem: Nam ad E correspondet Baralipton, ad I Celantes, et sic de reliquis. In Odieba reperiuntur 4 vocales, 4.ª modis 2.ª figurae correspondentes: In Setaxerxomanis inveniuntur 6 p. 6 modis 3.ª figurae. 3.

Faciamus q. slgmu in Dabitis sic: oīs hō e risibilis; d aliqd rale e hō: q. aliqd risible e rale. 1.º inspice cujus figurae sit, et invenies 1.ª ee: secundo inspice vocalem, que illi correspondet in 1.ª dictione, et videbis, 3.ª ee, que e E, et sic ad Celarent pertinet ejs reductio negantis ejs 9seq, sic: Pone falsum e q. aliqd risible e rale: infero p. majori: q. nullum risible e rale, d p. re oīs hō e risibilis (hec que erat major, nc e minor): q. nullus hō e ralis; et vice versa, cujs 9tradictoriu 9sequ fuit in minori antecedenti. Sic cogitur ad 9cedendu impble, nempe, 2.ª 9tradictoriae simul veras, et falsas. 6.

Art. 4.ª de Divisionb. Slgmi.

= Ratione v.º mat. ex qua (enim ratione formae jam e divisus) dividitur slgmus juxta mat. proximā, et remotā. Ratione mat. proxime, alius Categoricus, in quo premise, que 9onis sunt ppnes Categoricae: alius e 1.

hipoteticus, cujus premisse, vel saltem prima est hipotetica. Alius est simplex, qui coincidit cum categorico; alius modalis, cujus utraque, vel saltem altera premisa est propositio modalis. Affirmativus exit, si omnes propositiones sunt affirmative; et si saltem aliqua premisarum est negativa, exit negativus = Ratione materie tertio modo dividitur in communem, et singularem. Primus, cujus medium est terminus communis. 2us (qui proprie exponitur dicto) est evidentia, [illegible] est cujus medium est terminus singularis singulariter sumptus, ita ut in nullo posit distribui, ut Petrus est sapiens, et Petrus est sapiens. Semper usus invaluit, ut in 3a fiat forma. Dixi singulariter sumptus; nam licet sit singularis, si equivalet communi, ut Deus, tunc Sillogismus ex positionis est vitiosus, sicut valet communi Pater, et hic Deus est filius: ergo filius est Pater, quia nec singularitatem expetit, et variatur ratio formalis supositionis.

2. Ratione materie circa quam Sillogismus tendit, dividitur in demonstrativum, topicum, et sofisticum. Primus est, qui constat premisis penitus evidentibus (v.g. axiomata, definitiones, propositiones per se note, experimenta clara &c.), et ita dubitationem aufert, ut assensum posit. Cum 2o definiatur: est Sillogismus faciens scire, vel (in textu ...) in intellectu generans scientiam, que est habitus certus, et evidens rei necessarie per demonstrationem. = Demonstratio alia est apriori, vel propter quid, et alia aposteriori, vel quid. Prima est quando effectus demonstratur per causas proprias, et immediatas, ut quando provatur quod homo est risibilis, quia est rationalis. 2a est, quando causa demonstratur per effectus; et est prius per posterius. Sic ex creaturis provatur Deum existere: quod homo rationalis, quia risibilis: quod animal vivit, quia respirat.

3. Topicus, qui componitur ex probabilibus, vel saltem aliqua premisa est probabilis. Non generat scientiam, sed opinionem, nam est assensus cum formidine oposito. Propositio probabilis est illa, que aliquibus per aliquas rationes videtur vera, aliis per alias videtur falsa: et hoc non se tenet ex parte rei, ... sed ex parte humani intellectus non percipientis evidentiam objecti. = Sofisticus, erroneus, elencus, vel falsigrafus est, qui generat errorem ex propositionibus tantum aparenter veris. Cavete ab hoc, ut vobis sit intentio falendi aliquem. Sed ut non decipiamini a Sofisticis, (minus enim jacula feriunt, que previdentur), omnis falatie notitiam vobis prestabo, ut illas fugiatis. Quare sit.

Sectio De Falatijs. Cap. 1o De falatijs in dictione.

Falatia in dictione est illa, que ratione vocis, vel dictionis aparenter verum, cum in re sit falsum. Prima est equivocationis, que provenit ab aliqua voce equivoca equivoce accepta in Sillogismo, taliter quod in una sit pro uno, et in alia pro alio significato. v.g. Taurus est animal, et Sidus Celeste est Taurus: ergo Sidus Celeste est animal. = Qui currit havet pedes, et aqua currit: ergo aqua havet pedes. In majori predicatur proprie, in minori impropie, et sic havent 4or terminos = 2a est anfivologie, et est quando una oratio havet plures sensus in premisis: differt ab equivocatione, quia non oritur ex voce, ista ... ex tota oratione: v.g. quidquid est Aristotelis posidetur ab ipso, et hic liber est Aristotelis: ergo posidetur ab ipso. In majori suponitur pro dominio, in minori pro eo quod est sporus ab ipso. Etiam ratione sensus propri, et impropri. v.g. quidquid volat havet alas, et stelle in Celo volant: ergo havent alas.

2 3a est Impositionis, et est, quando ex ratione vera in sensu

divisio

diviso infertr. Ido falsa in sensu Jpoto: v.g. nemo potest damnari nisi sit in peccato mortali; d Justus potest damnari: q. e in peccato mortali: Premisa e vera divisim, neqe si peccat; Ido e falsa simul, neqe justitia et peccatum. = 4.a e divisionis, et e, qdo a sensu Jpoto vero procedit ad sensum divisum falsum: v.g. impble e, eunde simul currere et stare; d Petrus stat: q. impble e, qd currat. Sed e falsum in sensu diviso. = 5.a e Acentus qdo neqe eadem dictio diversimode scribitur, l pronuntiatur: v.g. tues, quies; d quies est requies: q. tues requies. In majori e omnis, in minori dictio. = 6.a e fig. dictionis, et e deceptio proveniens ex similitudine duarum vocum in parte n significantium idem: et accidit multipliciter. 1.º qdo fit transitus a uno predicamento in alio: v.g. qdo fuisti Romae, fuisti ho; d vis fuisti Romae: q. vis fuisti ho. 2.º qdo arguitur a significatione substie ad ejus significationem pro aliquo accidenti: v.g. qdqd emisti, comedisti; d porcum vivum emisti: q. porcum vivum comedisti. Similiter qdo variatur aliquis modorum deceptio.

De Falatijs extra dictionem.

1.a e accidentis, et e qdo fit transitus accidentis in substm, et substi in accidens. Hic n sumitur accidens in rigore, s pro modo dicto substi: v.g. hic equus e tuus; d hic equus e pater: q. e pater tuus. 2.º committitur, qdo ex partiali identitate extremorum arguitur identitas totalis: v.g. Petrus e ho, d Paulus e ho: q. Petrus e Paulus. 3.º qdo aliqt predicantur conjuncti et in premissis divisim: v.g. Petrus e logicus, d etiam e magnus: q. e magnus logicus. Nam Ido deveret e: q. e magnus, et etiam logicus. = 2.a falacia de secundum qd ad simpliciter: qdo nempe ex parte, l ex similitudine arguitur ad significationem veram: v.g. Imago homini e ho pictus: q. e ho. Ethiops e albus secundum dentes: q. e albus. = 3.a e petitio principij, qdo idem per idem probatur: v.g. ho e risibilis: q. e risibilis. = l qdo utimur vocibus sinonomis, ut ensis scindit: q. gladius scindit. l qdo sumitur pro medio id qd probari deveret, l ignotum pro ignotius probatur: v.g. filius Petri e Paulus: q. Petrus e pater Pauli. Sui sic arguitur, dicitur petere principium.

4.a e ignorantia elenchij, et committitur, qdo quis vult ostendere, ee vera duo contradictoria, d re vera n e, et apparenter contradicit: v.g. Petrus audit sacrum in tpo, d n audit incipiti: q. audit, et n audit. Hic nullus error e, nam nunquam contradictio e secundum idem. = 5.a e consequentibus. Hec variatur ex apparenti convertibilitate, sitqe in re n convertibilis mutuo: v.g. si ho e: animal e: q. si animal e, ho e: l etiam committitur, qn ex opposito antecedentis infertur oppositum consequentis: v.g. si ho e, animal e: q. si ho n e, animal n e. Recolite regulas de convertibilitas. = 6.a e n causae ut causa, et e qn aliqd assumitur pro causa alicujus, cujus vere n e causa: v.g. vinum causat ebrietatem, d ebrietas e mala: q. vinum e malum. Etsi enim vinum sit causa remota ebrietatis, tamen proxima e intemperantia, et excessus. = Etiam divitiae, qualibet oli sepultus e in Inferno, d Petrus e dives: q. Hic ponuntur divitiae ut causa damnationis, qn revera sit nulla in pauperes comparatione. = 7.a e plurium interrogationum ut unius, et e, qn ad plures argumentationes petitur una responsio, exqe interrogatis aliqs sit vera, aliqs falsa: v.g. requiratur: an Celum, l Angelus, proveatur per re? si dicis qd si: q. Celum e vivens. Si dicis qd n: q. Angelus n

n̄e vivens. Ad hanc sicut ad alias vitanda, appendix q̄ dis-
tintione.

Apendix de terminis frequentatis in Phia

1 Haec notitia exit p.° ad humanam claritatem. 1.° dicitur cogni-
tio quoad quid est, et quid ad est. 1.ª e. q̄ cognoscit quidditatem, et de-
finitione rerum v. g. cognosco ferrum esse homine, q. e. rational. 2.ª consistit in cog-
nitione simplicis rei, nesciendo quare ita sit: v. g. Rusticus cognoscit
hominem esse risibile, nescit tamen causam. = 2.° in actu, et potentia. In potentia e. q̄d po-
test aliquid fieri, et in actu e. q̄d actualiter existit, v. facit: dicitur his uni-
faciendum; sic homo dicitur scribere q̄ habet potentiam ad scribendum: dum vero
scribit, in actu facit, dicitur in actu 2.° actualiter, v. exercite. Ex po
v. g. signate sumpta, e. sua definitio: dum vero exercite sumpta, e. v. g.
homo rationalis. 3.° dicitur absolute, v. simpliciter, et respective, v. comparati-
2. ve; et secundum quid. Absolute e. q̄ n̄ facta comparatione cum alio in se e.
tale: v. g. Petrus e. doctus, si vere in se habeat scientiam. Respective, v.
comparative e. q̄ res in se n̄ habet talem denominationem et ratione comparationis
ea videtur habere: v. g. loquens e. doctus, et ignarus, ratione respectu eius,
fieri e. doctus, ignarus vero respectu Aristotelis. Res dicitur talis secundum quid
q̄ denominatio illi conveniat cum diminutione v. g. Aethiops e. albus secundum
dentes. Si vero totaliter illi conveniat, dicitur simpliciter. = 4.° Per se, et per ac-
cidens. Per se e. q̄ convenit subjecto ex natura sua, v. ex principiis eius intrinsecis,
quod illi naturaliter: v. g. homo loquens e. verum per se. Per accidens inimicus, vel conve-
nire subjecto propter naturalem eius exigentiam, ut Petrus e. mutus, e. verum per
accidens. 5.° ut quod, q̄d nempe convenit toto, ut verbo agenti: et ut
quo, q̄d illi convenit ut virtutis ratio, v. instrumentis: v. g. ignis calefacit, e. ut
ut quod et calor e. ut quo. = Positive, e. q̄d in se habet formam, a qua deno-
minatur: v. g. qui habet albedinem, dicitur positive albus. Si careat forma et
denominatione contraria, v. g. caret nigredine, dicitur negative niger.
Adequate, e. q̄do res e. talis secundum omnes suas partes. =
3 Inadequate, ut secundum aliquas. = De potentia ordinaria Dei, e. e. q̄do
ante operatur decretis suis stabilitis. De potentia absoluta, e. q̄do supra
legis stabilitas operatur, ut evenit in aliquo miraculo v. g. si Deus extra-
heret aliquem ex inferno esset a potentia absoluta, q. a potentia ordinaria
in inferno nulla sit redemptio. = Simultas potentiae e. q. actu habetur
potentia simul ad plures actus, sive oppositos, sive n̄: v. g. Petrus habet potentiam
ad currendum et sedendum simul. Et potentia simultatis e. habere si-
mul potentiam ad 2.° plures actus simul oppositos, et possibiles, ut currere, et
videre simul. = Ultimo objective, et subjective. Objective
convenit rebus comparative ad potentiam: sic quodlibet propositum potest dici
objective tale. Subjective e. comparative ad subjectum in quo e. sic cog-
nitio e. in intellectu, volitio in voluntate subjective. Ex quo sequitur Deum
esse immutabilem subjective, entitative: mutabilem vero objective
vel terminative, q. terminus v. objectum ad extra e. mutabile. Alias
q. exponere sciveris termini distintiones.

Corolarium de medijs inventis: cui
ad=

adjuncta ars inveniendi medium, et metodus disputandi.

Supono: quod sit eadem uniteratio &c.; imposibile est idem simul esse, et non esse: quodlibet est, vel non est; universaliora principia ad omnes transcendentia scientias. Nunc alia apono. 1. Contrariorum contrariae sunt causae, quod debet intelligi de causis naturalibus, et univocis, non vero aequivocis, et liberis, nam volitio, et nolitio ab eadem voluntate procedunt. = 2. Contraria mutuo se expelunt: cui adjicitur contraria contrariis curantur, ut tenacitas dare largitatem, superbiis humilitatem &c.a 3. Opositorum eadem est ratio: per opositum: nam oposita habere debent oposita natura, et proprietates. = 4. Oposita juxta se posita magis elucescunt, quia quodlibet in conspectu sui contrarii magis sua fortitudine sustentat. = Quidquid est causa causae est causa causati: nam causatis causa praestat illi virtutem ad efectum producendum, cujus sit mediate illud est causa. = 6 causa 2da. ad suam primam in esse, et operando dependet. = 7. Deus et natura nihil faciunt frustra: omne quod est, in ordine ad aliquem finem: omne agens propter finem agit: non sunt multiplicanda entia sine necesitate: frustra fiunt per plura, quae posunt fieri per pauciora: omne superfluum est abolendum: natura non deficit in necesariis, nec abundat in superfluis. = 8.

8. Natura determinatur ad unum, intelligitur de agentibus 2
naturalibus, non liberis. = 9. Nihil violentum permanet: hoc est naturaliter, nam supernaturaliter potest lapis suspendi sursum. = 10. Ablata causa tollitur efectus, hoc est causa intrinceca, vel conservante, (nam conservatio continuata productio) non extrinceca. = 11. Frustra est potentia quae non reducitur ad actum, nec reducibilis est; non quae actu non reducitur. = 12. Similitudo est causa amoris, sic homo homini, et corbus corbo conjecta. = 13. Simile non agit in simile, (de simili), quia agens intendit asimilare sibi pasum, sic calor, ut 1ar. non agit in calido, ut 2a. dat in calido ut duo. = 14. Idem est prius in intentione, est posterius in executione = Generatio unius, est corruptio alterius. = 15. Ex nihilo nihil fit, nempe in generatione, non vero in creatione, in qua productio est ex nihilo presupposito subjecti. = 16. Forma dat esse rei, nempe completum, nam illam determinat in certa specie.

17. Non datur procesus in infinitum, nam ad aliquem terminum semper 3
est deveniendum. = 18. Propter quod unumquodque est tale, et illud magis, si non est unde quidditates propter animam magis rationalis quo, est anima. 19. Sicut simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis: unde si amare Deum est bonum, magis amare Deum magis bonum. 20. quidquid fit, quando est, necesario est: Idquid est, idem est, quo numero est: actiones sunt supositorum, circa singularia, nam existens semper est singulare, vel inclusum in singulare. 21. Bonum totius est bonum partis: totum est majus sua parte. = 22. Idquid recipitur ad modum recipientis recipitur, sic anima indivisibilis modo divisibili recipitur in corpore. 23. Magis, vel minus non variat speciem, id est, pertinet ad perfectionem graduale, non vero quidditativam: sic magis, vel minus calidum non variat aquam.

24. Nihil est in intellectu, quod prius fuerit in sensu: 1

Pro hoc n[on] pe statu, in quo mens dependet à sensib[us] in operari =
25 Nihil volitum, q[uo]d p[rae]cognitu[m]: de apetitu elicito, n[on] asignato,
n[on] ad p[otenti]one[m] notu[m], n[on] apetitu[m]. 26. Abstrahentiu[m] n[on] e[st] menda-
tiu[m], sic [con]cipim[us] in h[omi]ne anal[iter], q[uo]d [r]ati cue[x]emus. 27. Ab ob-
jecto et p[otenti]a p[ar]it[u]r not[iti]a: utru[m]q[ue] enim influit in illa. 28. Princip[i]u[m]
[con]stitutionis e[st] etia[m] distinctionis: hoc e[st] à constitutivo ultimo: in
eo modo quo [con]stituit. 29 [com]positio e distinctoru[m] unio, q[ui]a q[uo]d [ex]trinsec[us]
caret, simplex e[st]. 30 Verba in defi[niti]one n[on] dicunt actu[m], p[er] aptitudi-
ne[m], q[ui]a q[uo]dlibet licet n[on] existat, defi[ni]t[u]r. 31 Quidq[ui]d indivisibile attin-
git, aut totu[m] atingit, aut nihil attingit. 32 Operari sequitur ad
e[ss]e, n[on] ad hoc caus[ae] provenit efectus. Deniq[ue] [con]tra principia ne-
gantes fustibus e[st] arguendu[m]. Cu[m] D. N. S. q[uo]d ista principia s[unt]
totius discursus materiales fundamenta. Aliaque plurima dan-
tur: ep[isto]la Scietis. Sit satis.

Ars inveniendi medium, et metodus disputandi.

5. Mediu[m] q[uo]d e[st], quasi via plana, qua p[er]ducimur ad [con]clusio-
ne[m] in[ve]ndiendam. Hoc e[st] pons asinoru[m]. Ad qua[m] licet p[ro]pone[re] p[ro]vanda[m] regula
generalis, cum p[rae]dicatu[m] [con]venit, in [con]venit s[ubjec]to, n[on] quaere causa, dicitur
et inveni[s]ti mediu[m]. Pro quo advertere deveas q[uo]d n[on] sit s[ubjec]tu[m], a
quo disputatur, quae[re] ejus defi[niti]o, p[ro]prietates, p[rae]dicata, antecedentia, [con]-
sequ[entia], causas, et ejus efectus. Si p[ro]vanda e[st] p[ro]p[ositi]o afirmativa, quaere rationes,
cur p[rae]dicatu[m] [con]veniat s[ubjec]to, si v[er]o negativa, quaere, cur n[on] [con]veniat, n[on] in-
hereat, u[e]l repugnet, et inveni[s]ti mediu[m]. Si p[ro]bas à priori, sume
defi[niti]one[m] s[ubjec]ti pro medio. Si à posteriori sume p[ro]prietates, passiones,
et efectus p[ro] medio, q[uo]d s[em]p[er] debet eligi[bi]lis, et in p[ro]sequ[e]ntia argume[n]ti n[on] e[st]
desinendu[m], utendo tu[is] p[ro]p[ositi]o[n]ibus, et claris, n[on] v[er]o p[er]ex[t]riquis. Hoc reduci-
te ad practica[m] s[i]c hac observanda disputandi metodus.

6. Defendens potius in sede, acepto signo à p[rae]side, ut
incipiat, surgit, et dicit: Sub tua Correptione Sapientissi-
me Lector (l[ibe]t Magister, l[ibe]t Praeses, qui in Cathedra, l[ibe]t ex-
tra sit) ceteris q[ue] o[mn]ibus palestram condecorantes, et sedens pro regula:
mea [con]ne proponam, eamq[ue] p[ro]vabo. Questio q[uam] defensandu[m]
inquirit: (hic titulus questionis) et incipit illa à cap[it]e usq[ue] ad
[conclusi]one[m], ad qua[m] dicenda, stat, qua dicta, sedet, et illam p[ro]mat, usq[ue] du[m]
P[rae]ses dicat: sufficit. Post probata[m] [con]ne[m] iterum stat, et dicit: sic
manet mea [conclusi]o aliquantulum p[ro]vata: vestrum e[st] illa[m] im-
pugnare, meu[m] q[ue] sub tuamine tanti P[rae]sidis illa[m] defendere.
et sedens inquit: dixi. = Si v[er]o defensio sit publica dicit:
Quidq[ui]d inter disputandu[m] dixero S. S. R. E. (hic ge-
nuflectitur) vestrum q[ue] o[mn]ium correctione s[ubj]icio, et statim sedet, et tacet
donec proponatur argum[en]tum, q[uo]d nunquam erit [con]tradictoriu[m] [con]nis,
v. g. si [con]o e[st]: logica e[st] sciencia: n[on] arguitur, logica n[on] e[st] sciencia: q[ue]

quit

muit ddo. d sic Logan habet oes ddiciones scientię, ergo n est scientia.

Qui tenetur argumentari, accepto signo a Preside, surgit, petendo ejus veniam, sic: Sub eadem correctione Cel. Cond.e, adversus meam sanctis erudiendus probatam ddnem (hic repetet ddnem quae defenditur) o potius intendens probare proficiendi gratia, sic argumentor. Nunc Sedens proponit Syllogismum integre, et denique pensatim quo potius sententias suae potest, et ait: Adversus meam ddnem in qua defendo (hic exprimitur ddo integra) sic argumentari Cl.me Cond.e (l ait: Illme doces sapientissime Praesul, Rector, l Magister, sicut sulgit arguens auctoritatem) cujus argumentum infra potius sic procedit. Tunc Sedens repetit Syllogismum integre, et fideliter sicut ab arguente allatus est, et iterum dicit majorem, aut antecedens, quae si conformatur cum ddne, dicet: Concedo. Si est difformis: Nego. Si aequivoco laborat: Distinguo: in hoc sensu e vera, et in hoc e falsa. 7.

Nunquam reddat rationem cur negat, concedit, l distinguens, nisi ab arguente, ejusve statim probabile (arguendo stat) propositionem negatam, in qua si supponat aliquid verum quod verum non sit, defendens dicet: N. talem propositionem, et suppositum (et si arguens alicujus suppositionis fuerit, dicet: N. talem propositionem, et aliquid amplectitur quod latet). Si probat opositum ad antecedens, dicet: implicas in terminis (si alius arguens, dicet: Propositio videtur implicare). Si argumentum sit ab exemplo dicet: C. l N. paritatem. Si ponatur alicujus textus S.S. PP. Ssi aut D. N. S., debet amplecti, quem si contrarietur, explicari debet cum distinctione. 8.

Totum fit cum modestia, et mansuetudine, saepe negat, aliquando concedat, et raro distinguet. Defendens, ut Agnus, arguens, ut Leo. Si arguens sumit in materia proponat argumentum, sit extra, defendens etiam in materia tunc respondebit cur negabit &c. Etiam infra arguens expectabit tantisper, usque dum in 2a repetitione Syllogismi (quidam magis laconicus melior e) dicitur N. tal, l tal. et statim dicet N. tal, l tal. Si autem distinguitur propositio tunc dicet: contra sic argumentor, et assumendo membrum negatum, ait: d hoc e ita, l ita in tali sensu: ergo ruit, l nulla e distinctio, quae negatur ab Sustentante, probatur ab arguente, usque dum sua difficultas in integrum pareat, et hoc sine strepitu, sufficiat pro Summulis. Transeamus ad questiones, et Deo O. M. ois honor sit et gloria. Amen. 9.

Suficit Pro Sumulis.

Tractactus in posteriorem partem Logicæ parvæ plura dubia, ac questiones complectens.

Ut plures difficultates evadant, huius partis dubia (ut antiqua invaluit florum metodus), non per extractabo. Atv.º ut illorum non careatis notitia, breviori qua posim explanatione vos seq.ª docebo dubia, ac questiones, resolutive per §.s =

§ 1. S. 1.ª 220. Definitio termini logici, nempe est ex-
1. tremum propositionis Cathegoricæ, est bona. P.x: hec Definitio eadem est quam def.e Hi: q. e bona. P.x ant. Ex illo term. logicus est, in quem resolvitur propositio, id est extrema propositionis subiectum et predicatum, in quem resolvitur propositio: q. = Arg. 1. Hec definitio convenit aliis: q. non e bona. P.x ant. propositio alia oratio, quod hec definitio convenit propositioni; q. P.x 2 mi. una propositio potest esse extremum alterius propositionis; v. g. homo est animal e oratio, quod tunc uni propositioni convenit definitio termini: q. = R.x 1.º term. est extremum propositionis Categoricæ: et sic, si 1.ª propositio est term. alterius, ista altera erit hipotetica, et p.º conseq. Ma prima propositio categorica non e term. logicus. = R.x 2º D.º mi. si convenit propositioni formaliter ut propositio, N.º convenit propositioni materialiter, ut term. est, C.º Itaq. si homo est animal formaliter est term., quia tenet vices subiecti solum quam materialiter ibi e propositio.

Arg. 2. Sicut ordinatur term. ad propositionem, ita propositio ad silogismum; quod
propositio non definitur, quod sit extremum silogismi: q. nec term. extremum propositionis. = R. D.º
2. ma. Itaq. et eodem modo, N. Itaq. et diverso modo C.. term. ordinatur ad propositionem, ut pars se pars ad totum: sicq. eius primarius conceptus est in ordine ad propositionem. Sed propositio in se prius e quoddam totum, et post eius essentiam ordinatur ad silogismum.

§ 2.s = 2.ª D.o term. debet definiri per compositionem, et non per reso-
3. lutionem. P. 1. Affirmatur: quod term. e per se pars, sicut consideratur in lib.º p.x hiermi. com pars, ut pars componit, et non resolvit: q. = 2. Entitas incompleta est per se ordinata ad componendum, non ad resolvendum; quod term. est entitas incompleta propositionis; q. debet definiri per ordinem ad compositionem eius. = 3. totum, et pars dicuntur correlative proporcionaliter; quod totum definitur per compositionem: q. et pars. = 4. Compositio propositionis est prior resolutione eius, unumquodq. resolvitur in ea, ex quibus componitur, quod term. debet definiri per id quod est prius in ipso: q. Arg. 1. Affir. definit term. per resolutionem, aitens, est id in quod
4. resolvitur propositio: q. = R. Affir. definit term. per resolutionem de secundario, non in alio C.e illum definit de primario per compositionem. = Arg. 2º. term. definitur, ut term., quod term. ut talis, finit resolutionem: q. = R. D.º mi. quod term. &c. de secundario, C.. de primario, N. term. a primario est id, quo clauditur propositio, et a secundario finit resolutionem eius. Sive sit per resolutionem, sive per compositionem, semper salvatur, quod sit extremum propositionis.

§ 3.s 3.ª 220. Unio, seu copula propositionis formaliter talis, non
5. term. logicus. P. 1. Copula non e extremum propositionis: q. non e term. P. Ant.:

medi...

Mediu essentialiter excludit ee extremu ba ratione formali; quae medium; d Copa formaliter, ut tale; e medium inter extrema ppnis: P. quia unio mediat inter unita, d copa e unio praedicati cu sbto: q. e medium inter extrema ppnis. = 2. tum e, inquit, resolvitur ppo, d in copa nequit ppo resolvi: q. P. mi. Ppo resolvitur in ea, quae manent post ipsius resolutione, d copa resoluta ppne manere nequit; q. P. mi. quia hoc ipso qd copa maneat e ppo, qd unit praedicatum cu Sbto, in quo ppo consistit.

Arg. 1. Sed etiam ppo resolvitur in copa: q. e tum. 2.
P. mi: ideo ppo resolvitur in Sbtu, et praedicatu, qa ita, destructa ppne, remanent, ut possint uniri; d etiam copa destructa ppne potest unire illa: q. = R. 1.
Sbtu, et praedicatu destructa ppne, ee in poa, ut uniantur: at copa tam remanere in poa, ut uniat. = R. 2°. N. mi; ad prob. D° ma; ideo &c. qa possunt uniri poa proxima, C°. Pog remota, N°. Et D°. mi; d etiam copa potest unire poa proxima, N. in poa remota, C.. Solutio e ffi, qui ait: Si verba secdu se sola proferantur, sunt nomina; id e, subeunt vicem nom, et sic nequeunt proxime unire. Licet equa facilitate assumat intellus verbu, ac extrema ut verum ppne componat; n ideo ex parte illoru e eque proxima poa; qa extrema n sunt talia p exercitiu exmindi, d habent ratione tui ex se, quam exercet intelly. Copa vo. essentialiter consistit in exercitio, unde ante exercitione ejs, remanet sine essentia talis, et in poa remota. Et licet sit pars etiam ppnis constitutiva, tam e unitiva, ii media.

Arg. 2. De copa verificatur ratio tui, nempe suppositio, qa copa supponit p unione extremoru: q. e tum. = R. copa formaliter ut tale, n supponere p unione, qa e ipsa formaliter unio: Solu enim supponit, qdo habet munus praedicati, et Sbti, materialiter, ut illa aliorum praedicatorum: v. g. e e copa. = 3.
= Arg. 3. Idem potest ee medium ppnis, et extremum: q. etsi copa sit medium, etiam erit tum. P. am: idem potest ee medium in Slgmo, et ee tum: q. a paritate idem potest ee medium ppnis et tum. = R. medium in ppne e quo uniuntur tui, et medium quo e tale, ut nequeat ee extremum unitum: at vo. medium in Slgmo e quo uniuntur extremitates, et sic potest ee tum. Praeter qquod in eadem linea idem nequit ee medium, et extremum; qd esset, si copa esset tum; d medium in Slgmo e medium, et in ppne e tum. = Pro Cronide colliges, copam n ee unionem in ppne negativa; qa unio sonat identitatem, et connexionem: in ppne enim negativa sonat disjunctionem, et disconvenientiam; unde variatur in alia diversam, et opositam. Etiam qa Sbtu, et praedicatum illuc extra actualem ppnem ee tros, qa verba in definitione n dicunt actum, d aptitudinem. 4

SA. 4a. Do. voces n Sfitivae sunt termini. P. cui convenit defitio tui e tum; d vocibus n Sfitivis convenit defitio tui: q. P. mi: 1.
defitio tui e extremum ppnis; d voces n Sficantes sunt extrema ppnis: ut in hac: Nidro e vislabu. q. = Dices: in illa ppne, et similibus, n ee tum formaliter, d tam materialiter; qa n componit ppnem formalem, d materialem. = Contra: quia illi ppni, et similibus, conveniunt oes proprietates essentiales, et formales ppnis: q. e ppo formalis: q. et tui sunt formales. = Replicabis: Non e ppne formalem, nisi Sbtu rel alicujus dictionis Sfitivae: v. g. vox nidro e vislaba: et sic vox Sfitiva erit tum, n vo. nidro. = Contra; Nam Sbtum formale ppnis e de quo formaliter aliqd praedicatur, d ee vislabam praedicatur formaliter de nidro, n de voce, nam vox n e vislaba: q. = Et si dicas, qd nidro formaliter sumptum e nihil: jam in hac ppne, nidro formaliter e nihil, nidro e formaliter tum.

Arg. Ratio Sbti, aut praedicati qm induunt voces n Sfitivae, n reddit eas tros; d p hoc, qd induant tales rationes, essent tui: q. n. sr. P. ma. Res ipsae, quarum unam alteram enuntiamus rationem Sbti, et praedicati retinent, d res ipsae n sunt termini: q. = R. res Sficatae ee obtum 2

pprius, ũ prædatũ quod nec intrant in propne: atq. vox ñ significativa havet
unum q.: et ẽ objectũ, u prædatũ quod, et etiã intrant in propne, quare induint
rigorosã ratione subjecti prædicati.

§ 5. Quæstio 1. Utrum simplex aprhentio, et idea rei posit esse falsa.

De perceptione igitur, sive ideis acturi, hanc prævelebrẽ quæstionẽ in duplici distribuemus sextione. Prior erit de idearũ naturã, et origine. Altera, in qua erit de principali, et de diversis erit idearũ generibus. Sit

Sextio 1.ª

1 § 1. In hac sextione, primò placet, idearũ naturã explicare. Itaq. juxta nostrũ concipiendi modũ duplex distinguitur facultas cognoscendi, quarũ una pars inferior, superior altera nuncupatur. 1.ª ẽ, qua rerũ sensibiliũ ideas sensuũ ministerio adeqmur, atq. hæc poa sensitiba in scolis apletur. 2.ª ẽ, qua notiones rerũ ab imaginibus corporeis prorsus separatas acquirimus, hæcq. poa intltiba dicitur. Hæc divisio apud Scotum in § 53. cd. occurrit. Ista poa inferior, sive facultas sensitiba, iterũ duplex, alia nimirũ sentiendi, altera imaginandi distinguitur: quarũ facultates in aña simul et corpore consideranti, ad distintionẽ partis superioris, quæ intltiba, quæ in sola aña, ũ in solo intlu consistit. = Sensatio, quæ etiã cognitio organica ab aliquibus vocatur, ẽ ille mentis actus, quo percipimus mutationẽ factã ab externo objecto in 5 organis nostris sensoriis. Imaginatio vero ẽ, quã mens corporeũ rei sensibilis spectrum in cerebro delinicapictũ intuetur, absente objecto cuius ẽ imaginatio. Ita dũ nobis presentamus solẽ, ñ actu, d aliã visũ, dicimur imaginari. Sensus itaq. particularis requirit objectũ existens et præsens, ẽ vero imaginatio, quæ v.s. cõis, et internus, cognitio fantastica, virtus, poa, ũ vis imaginatiba, et fantãtia apletur. Locus, ubi fiunt fantasmata (et species per missæ a sensibus ad cõem), ẽ cerebrũ, eod ibi residẽ, quæ constat stirna sensoriã, una simul coeant, suaq. originẽ ducant.

2 Aliud etiã cognoscendi modũ in nobis haurit perquendã scilicet intimũ sensũ, qui perceptio interior, modo conscientia, modo interior intelligentia apletur, a nostro D. Scoto docente, ẽ ẽ in intlu, et ñ in voluntate, juxta illud Ecles. 7.: Scit conscientia tua, quod et tu crebro maledixisti eis. Per hunc mens nostra scit, se cogitare, gaudere, dolere, ideirco se ẽẽ; et ñ alia ratione, nisi quia alias oibus sibimet consciam. = Facultas, qua ideas sml, et res ideis representatas cognoscimus, memoria dicitur. Duplex a D. distinguitur, intltiba nempe, et sensitiba. 1.ª solius intlus ẽ propria: 2.ª virtutis fantasticæ. Intelectiba ẽ, qua prætenitarũ intelectionũ, rerumq. intelligibiliũ memoramur; quæ etiã animæ separatæ, quã sis pro hoc statu ñ exerceatur sine fantasmate, patet ex diversa organorũ dispositione orta oblibio, et major, et minor intelligentia. Hæc memoria secundũ se considerata, ut cognositiba, dicitur intlus: ut stat pro actuali intelectione, vocatur inteligentia: ut stat pro speciebus impressis, quæ sunt causæ ad notitiã abstractibã, dicitur mem.ª fecunda: ut denique consideret species, quæ inserbiunt ad cognoscenda

objecta

obiecta jam cognita, dicitur reminiscitiva, vel reminiscentia.

Memoria sensitiva describitur a Damasceno,
imaginatio derelicta a sensu secundum actum, vel vestigium rei sensibilis 3
in cerebro impressum. A corporis organis necessario dependet, et
plurimum et ipsa deservire potest ad intellectivam, quia occatione fan-
tasmatum, et vestigiorum in sensu com. vel cerebro existentium, intellectus
eas res intelligibiles sibi iterum representat. = Simili duplicitate
nobis est altera facultas appetendi, vel aversandi, quae appetitus, vel fa-
cultas appetitiva vocatur. Alius est superior, et rationalis, facultas nempe a-
petendi, vel aversandi obiecta, prout ab intellectu, vel potentia cognoscitiva pro-
ponuntur tamquam bona, vel mala, et voluntas proprie appellatur, intellectivus,
et supremus, appetitusque hominis, prout est homo. Inferior est alter, vel sensitivus
qui est facultas appetendi, vel fugiendi obiectum ex notione boni, vel mali per sensus,
et imagines sensibiles acquisita; appellaturque organicus, et materialis,
conveniturque homini, prout est animal. Appetitus intellectivus (ait S. D. 1.° 4.° ficon)
est qui sequitur cognitionem intellectivam: sensitivus vero, qui sequitur cognitionem sensitivam:
hi ultra appetitum innatum. Placet secundo in hac sectione antiquorum Recensio-
rumque exponere Horum de idearum origine doctrinam. Pitagoras in Italia docuit, 4
animas ante corpore initio fuisse a Deo conditas, easque in stellis conditorum peccato
deliquisent, ad luendam peccati penam in corpora, velut in totidem carceres,
fuisse detrusas. In eandem sententiam abiisse Plato creditur. Iuxta quos
ideae rerum nobis in initio inditae, postea corporis contagione oblitteratae, labo-
re, et studio iterum excitantur. Verum haec opinio a viro Catholico reficienda
est: Sancta enim Ecclesia, animas docet, ante corpora, quibus uniuntur, creatas
non fuisse. = Epicurei nihil praeter inane, et athomos in hac rerum Uni-
versitate intendunt, idcirco quaedam materialia et imaginabilia, re-
rumque superficie fortuito cadere, quod ideas vocant.
Cartesius, intellectum arbitratur, potentiam esse mere passivam, 5
quae non producat ipsa suas ideas, da Deo eas recipiat. Triplicem statuit
idearum, innatas, adventitias, et factitias. Innatas, quae nobis sunt
ideae innatae, a Deo nempe infusae, ut idea essentiae, unitatis &c. Ad-
ventitia, quae in organis corporis occatione motuum a Deo
factorum producuntur in anima, ut idea coloris, soni, odoris &c.
Factitia, quae ex illis, quibus iam mens informata est, conjun-
git, ut si quis ex idea montis, et ex idea auri, montem au-
reum sibi fingit. Ad quod intellectus ut (inquit Cartesius) me-
rum a voluntate, vel a Deo, occatio-
ne passibus determinatur, vel a voluntate, vel a Deo, occatio-
ne motuum. Malebranchius apprehensionem, vel per-
ceptionem ab idea distinguit, ita ut perceptio sit affectio 6
mentis: idea, vero ipsa rei representatio sit extra mentem in
Deo ipso, ex Augustini dicto, idearum, scilicet, visione animam fieri
beatam. D. hoc desumit Malebranchius, non intelligendo, Augustinum
loqui de ideis eternis et divinis, non vero de creatis residentibus
in illo lumine, quod Deus super nos signavit, in quo habitus
relucent primorum principiorum, manuducimur simulque ob-
iectis ad ideas formandas, corporei obiecti, et fantasmatis ministerio,
sive mentis intellectualis pura potentia. Hanc sententiam praestant
Aristotelici, doctorque S. D. N., quorum mentes per sequentes propositiones
contradictionum opiniones, et errores explanantur.

Ppo 1.a = Prima anime perceptio a sensibus quodam modo pendeat
7 opus est. Probatur 1.o ex illo: nihil est in intellectu, quod prius fuerit in sensu: hoc l. mediate, l. immediate, l. formaliter, l. occasionaliter, l. suppositive, l. aliter intelligendo: non tamen pro hoc statu: Ergo. = P. 2. Statui debet methodus in ad inveniendam veritatem: hic methodus incipit a singularium cognitione, nam est quidam primo objectum, quam anima ante universale, primo cognoscere debet aliquid singulare, de cognitionis singularium non tunc per sensus acquiritur: nam intellectus universale (inquit Ptus), et sentimus singulare: Ergo 1.a anime operationibus comparanda est. = P. 3. Ex corpore, nam per se anima, corpori post se in debita temperie, et organisatione: quod duo anima in ipso creationis actu intime corpori conjuncta, sentire debet corporis, cum unitur per quandam intimam actionem mutuam inter corpus, et animam: quod proximus anime actus tendit in corpus: proinde quod sit a genere sensationum, necesse est: quod quodam modo a sensibus pendet. Et hoc non solum in prima intellectione, d in qualibet apprehensione praerequisita ad quodlibet judicium, et discursum formandum.

Arg. 1. Intellectus 1.o percipere potest ideam communem, et
8 universali: quod ex 1.a perceptione singularium non recte probatur, a sensibus pendere. Ant. pat. Nam viso objecto a longe, neglecta ejus peculiari natura, statim surgunt ideae universales: Ergo. Resp. D.o ant.: percipere potest ideam universalem, ratione singularium, C. Non ratione singularium, N. Et D.o ant. prob.: surgunt ideae universales, praesupposita idea singulari, C. Non praesupposita, N. Virtute enim alicujus notitiae singularis jam habitae ad communes, et singulares movemur; unde sensus praesuppositive a sensibus pendent.

Arg. 2. De dato prima anime notitia deberet esse
9 alicujus rei singularis, non sequitur necessario a sensibus pendere: Ergo. P. mi. Anima, quae est singularis, potest primo ante aliud se ipsam cognoscere, d ad hoc nequit a sensibus pendere, quia est spiritualis, quae per sensus repraesentari non potest: Ergo. P. ma. Anima est sibimetipsi praesens ante quodcumque aliud, Aug.o dic. De trin. L. 10. C. 3. nihil menti magis praesens est, quam ipsa sibi: Ergo = R. neg.do mi.: ad prob. N. ma.: Nam anima sibi praesens quoad cognitionem fit per quendam actum praevium cognoscendo, seu agere, et cognoscere esse ipsa illud: ego cogito: quod sensibus quidem vere intimum sentit, se esse. Ad prob. D.o ant. est sibi praesens ante aliud, ratione substantiae, C. ratione objecti cognoscibilis, N. Sub hac quod ratione nequit sibi esse praesens, quod non sentiat, se esse, ad quod prius requirit aliquem producere actum.

Sed Contra: Sed substantia anime est sufficiens ratio, ut se cognoscere posit: quod si praesens sibi primo est in ratione substantiae, et
10 etiam erit in ratione objecti cognoscibilis = R. disting. mi.: est sufficiens ratio in actu primo, C. In actu 2.o, N. Quamvis enim est ex se est ratio proxime disposita ad agendum, et revera ageret, si non impediretur. (Arg. v.o pro statu unionis cum corpore impedire est Sapientiae Divinae legibus, quibus fit ut intellectus pro hoc statu non intelligere nisi illa, quorum species relucent in fantasmate, aut illis mediantibus, l. praesuppositis, et hoc (ait D. N. S.) sive propter penam originalis pecati, sive propter naturalem concordiam potentiarum anime in operando ?) (hoc non accidit in anima separata). Et quia ob hanc legem, et ordinem ad imaginibilem, removere ipsa pro hoc statu non valet omnia impedimenta illius actionis, ideo in actu 2.o ipsa sola non sufficit.

Colliges 1.o: hanc dependentiam anime a
11 sensibus non esse ex ratione naturae potentiae, nam absurdum est, intellectum necessario dependere

in sua

in sua operatione a poa, que sibi Intrinseco plaut, qualis e' dixtus fantastica, u. Ssus; d hanc dependentiam e' ab extrinseca unione cum corpore, legibus potis. Coliges 2º: Intellectum sibi eformare pose ideas pure intellectuales, quatenus illae neque ab oi proxsus mat. ss expertes, d seper aliqua species presupponere devent a Ssbs, l fantasia eformatas; l remotisime, ut v.g. cognoscit rationem mentis, l per Iparationem cum rebus corporis, ut cognoscit res spirituales: l ex colatione rerum visibilium, ait enim Apost., invisiblia Dei per ea quae facta ss intelta Ipiciuntur. Quae intelectiones, etsi proveniant a toto Iposito, neqd, qd actiones ss supotorum, provenirunt utque ab aña, in illaque recipiuntur. sicque regla gralis, quemlibet efectum recipi in causa ejs productiva immanente; D. repugnetque idea alicqua gluatur dependentia a' re sensibili.

Sit ppo 2ª

Nulla actualis rei notio, vel idea e' nobis innata. Ita V. D. 1º Dficorum G. 15. dicens: nulla cognitio e' indita nobis a' natura. = P. Actualis idea actu existere in mente devet: Q ut aliqua nobis idea sit innata, actu existere deveret a Vitae momento, et perpetuo in nobis perseverare, qd si modo e' et modo n e', jam advenit, et n e congenita; d nullus afirmari potest, se a suis vitae primordijs rerum ideas actu, et expresse in mente seper havuisse: Q nulla actualis rei notio vel idea nobis e' innata. Cfa p. hoc esta tu nullus recordatur ex aliqua idea, quae et Ss in suma actione, s l ta remota: Q &c.ª

Sit ppo 3ª

" Habitus primorum principiorum ss nobis Igeniti, pluresque notiones habituales nobis innatae " P. Nisi enim hoc Deus fesiset, n satis pvisum et naturae humanae: tunc enim in nobis nulla eret regla, per quam discernere verum a falso posemus; quae tamen nesesaria huic e', ut eum asequatur finem, ad quem a Deo ordinatur. Experitur enim aña quamdam in se fasilitatem ad ideas veritatis et bonitatis, ipsamque peculiarem havere cum vero, et bono nesesitudinem. Quae per tales habitus Iexistit in ipsa intelectiva facultate; n quidem nuda, d ita a Deo proxime preparata et dispota, ut quadam luminis divini participatione n actu, d habitu instructa, ad primas cinserasque veritates recurior, et expeditior evadat, atque id rationes dictamen apelari Soletur: Quia si signatum e' lumen vultus Dei super nos, in hoc l nobis prestavit, quasi havitualem cognitionem ad veritatem, et falsitatem clare per videndam et Iformitatem, l disconvenientia objetorum: Q. &. 13

Objicies: nullus habitus potest in nobis actus presedere: Q si nulla actualis idea e' nobis innata, neque etiam ullus habitus. P. ant. D. S. 3º Sent. d. 12. q. 2ª. Ait: actus e' natus prius, recipi in aña, quam habitus: Q &c. = R. D. ant., simulque Scti testimonium: actus prius e' in aña, quam habitus adquisitus, C. quam habitus infusus, N. Siquidem habitus acquisitus generatur ex repetitione actuum; infusus v.º actum presedit ad quem fasilitat. = Itra: Sed ex Scoto R Sent. d. 6. 9. 10. 14.

Habi-

Habitus infusus n̄ dat facilitatem ad actus. Q. et nulla e distinctio, et habitus n̄ ss nobis infusi = R. Scotus loquitur de habitu infuso supernaturali; n̄ de naturali. Supernaturalis e ad simpliciter posse, naturalis v° ad facilius posse. Unde ut facilius veritatem assequamur, nobis exhibiime habitus, de quibus loquimur in sepone.

Sit jam Sextio 2ª

= In q. pp° principalis erit, et sermo de idearum generibus. Itaque diversificantur ideae duplicitur: l ex parte objecti circa quod ideae versantur, et haec idea materialis dicitur: l ex parte n̄ri, scilicet ex modo quo mens n̄ra ideis informatur, et haec idea formalis appellatur. V.° est multiplex erit, q. multiplex sit objectum circa quod versetur.

85. 2ª est multiplex, q. sit modus quo mens n̄ra ideis informetur. Si enim haec clare objectum repraesentat dicitur clara, si obscure obscura &c. Quae sumit sua denominationem, sicut res exprimitur, et sic e etiam simplex, et complexa

{fº 2. vur elta. nº 4} ut jam scitis. Vera e illa idea, quae suo objecto conformis; falsa v° illi difformis e. D. quia aliqui judicarunt, veritatem et falsitatem tantum convenire judiciis, utpote subsecuta ad affirmationem, l negationem; ideam autem nec veram, nec falsam e.; aliqui ideis tribuunt veritatem, l falsitatem: et alii asseverant, ideas complexas posse e falsas; ideo sit p. veritatem stabiliendam contra ovsistos

D.° principalis ad questionem

, nulla perceptio, apprehensio, seu idea mentis n̄rae, sive simplex, sive complexa in se falsa e, proindeque ois in se erit vera. 2ª pars sequitur ex 1ª. P. q. V. Sed nulla

86. idea e suo objecto difformis: q. nulla e falsa. P. mi. Objectum ideae e objectum a mente perceptum, quod idea elicitur; d nulla idea e difformis objecto a mente percepto, quod ipsa elicitur: Q. &. P. mi. objectum a mente perceptum, quod idea elicitur e illud ipsum, quod idea exprimit; q.ª objectum e quod pot cognoscitivum objecti; d nulla idea e difformis objecto, quod ipsa exprimit: Q. P. mi. q. si idea difformis e et objecto quod ipsa exprimit, l quod ipsi objecto illud minime exprimeret et simul exprimeret quod contradictionem sapit: Q.

P. 2. Si mens percipiendo n̄ potest falli, nulla e idea falsa;

87. d mens percipiendo n̄ potest falli: Q. P. mi. ed nunquam percipiendo fallitur, quae nunquam affingit rei, quod illi n̄ convenit; d mens percipiendo nunquam affingit rei, quod illi n̄ convenit: Q. P. mi. p.ᵗ meram rei apprehensionem mens nil componit, l dividit, nil affirmat, l negat, utpote idea e mentis objecti intuitus, d ut rei affingeret quod illi n̄ conveniret, aliquid deberet componere, l dividere, affirmare, l negare: Q. &. = P. 3°. Nulla idea, quae id menti n̄ exhiberet, cujus e perceptio; neque potest fieri, ut n̄ percipiatur; d hoc ipso perceptio, l idea e vera, q. nulla idea e falsa. P. mi. v. e perceptio quae suo objecto conformatur, d perceptio hoc ipso, quod menti exhibeat, id cujus e perceptio, suo objecto conformatur; n̄ objectum ideae e quod pot cognoscitivum objecti: Q. P. mi. perceptio illi e conformis, quod ipsa per perceptionem, n̄ e idea n̄ exprimeret id, quod exprimit: Q. &.
exprimit

Confirmatur

88. V. Suo objecto conformatur judicium verum, si hujusmodi fuerit res judicata, d ois perceptio e sicut res percepta: Q. ois perceptio e v., q. suo objecto conformatur. P. mi: Ois perceptio e alicujus rei perceptum, exprimit q. id quod percipit, at hoc ipso conformatur rei perceptae: Q. ois perceptio e sicut res percepta. = Confirmatur 2° D. S. J. Mertz, ait:

aut; aut in illis attingit quod quid est rei, et tunc vere percipit, quid est res: 77
aut non attingit rem, et tunc non apprehendit illam rem, quare circa eam nec 77
verificatur, nec decipitur; nulla enim illius rei idea non habet. Clarius sic; 1
mens percipit rem objectam per potentiam cognoscitivam, vel non percipit: si percipit: ergo
vere habet illius ideam. Si non percipit: ergo nulla ipsius rei idea in mente est,
et sic nequit esse falsa, quod negatur suppositum: ergo &c.

Arg. 5: Sensatio est simplex perceptio: est enim per- 19.
ceptio mutationis in sensuum organis factae; sed sensatio quandoque
est falsa: ergo. Probatur minor: visio quandoque est falsa; sed inter sensationes primum
est falsa: ergo. Probatur major: tunc visio est falsa, si viso aliquo objecto,
cum aliter est in visio; ergo. Probatur major: tunc visio est falsa, si viso aliquo objecto,
mens in ipso visionis actu, non illud, sed illius loco alterum objectum
percipit; sed viso aliquo objecto, mens in ipso visionis actu, non illud, sed
aliud percipit objectum: ergo. Probatur minor: viso auricalco, mens in ipso visio-
nis actu, loco illius aurum percipit: viso a longe cane, illius loco lu-
pus percipitur: viso ligno, homo percipitur: ergo. = Confirmatur. Si res aliter ac
est percipitur, tunc est falsa perceptio; sed in aliatis, et similibus exemplis percipitur
res aliter ac est: ergo praedictae perceptiones sunt falsae.

R. N. min; postea ma; ad prov. neg. mi; ad 20.
ultimam prov. D.º ma; primam partem: viso auricalco, mens aurum percipit, hoc
est, judicat esse aurum, C. viso auricalco, mens aurum percipit, quia male
percipiendo auricalcum, illius loco aurum percipit, N. = Viso a longe
cane, lupus percipitur, hoc est, apparet lupus, vel credit esse lupus, C. secus,
N. Et ita similiter alia exempla. = Ad confirmationem D. ma: si aliter
ac est percipitur, et ipsamet res male percipitur, tunc esset falsa perceptio, C. si
aliter ac est, et ejus loco alia res distincte percipitur, tunc est perceptio falsa, N.
Et D. mi: quia in exemplis percipitur res aliter ac est externis objecta sibi, C.
aliter ac est proposita menti per sensus, N.

Dum oculis objecta rure auricalchum, mens non 21.
aurum, sed auricalchum in re percipit, quia id quod eis immutat sunt organa; sed
si quidquid putet illud esse aurum, non ideo venit, quod in ipso visionis ac-
tu aurum percipiat loco auricalchi; dico quod auricalchum percipit, non
habet in perceptione sufficientes illius notas, quibus ab auro illud dis-
tinguat: hoc enim pertinet ad judicium, cui tribuendus est error
in tali comparatione, vel distinctione; in perceptione vero est aurum, et
auricalchi idea. Hinc si viso cane, ligno, puto esse lupum, hominem,
hoc provenit ex praecipiti judicio, quia mens judicare praesumit,
antequam objectum clare percipiat: sic alucinatur judicando, non perci-
piendo. Objectum enim ideae causa quae non est externum potentiae, sed illud quod
simul influit potentia ad ideam: unde si est ad visionem, depingitur in
oculi retina; si ad auditionem, provenit sonus agitatus per ae-
rem in audius timpano; si ad intellectionem, proponitur per fan-
tasias, quibus correspondere debet idea subsecuta, non quae externi-
us potius. Objectum externum potentiae quidem motivum per materia-
lis non vero per formale: hoc enim est in potentia receptum, quo debet idea
conformare.

quia

22. Q. Siqueris dicit, qd si loco fines percepto ligni talis idea, quae exprimat lignum, n situ. ligni idea, nec eam hinc minime intelligo, nec bene, nec male, d tantum lignum, cuius idea agnoscit cum objecto similiter in aliis: qd licet n perceptio atque res objecta sensibus, n exprimit objectum motivum formale, sicut e. et licet idea Dei et similiter rerum spiritualium hoc n habeant, hoc e, qd talis idea e rebus corporeis.

Arg. 2. Perceptio ligni, media parte in aqua

23. demersa, fracti e manifeste falsa. P. Quia lignum re ipsa e rectum, et fractum apparet, l inflexum: ergo. R. dist. ult. fractum apparet, l inflexum, qd ita attentis naturae legibus apparere debet, C. et sic apparere n debet, N. Sicut mens percipit objecta colorata per imaginem, quae in oculo pingitur, sic hic potest lignum percipi debet, sicut illud refert imago eius a lucis radiis in oculo depicta: Unde in casu depingi debet in oculo imago ligni tamquam fracti propter obliquitatem lucis, et sic nec aliter apparere debet, nec aliter a mente percipi, ideoque n falsa, d vera e illius idea. Sic D. Aug. l. de vera Relig. C. 33) remum frangi in aqua opinatur, et inde aufert integritati, n male se habet internuntius, d malus e judex. Nam ille pro natura n potuit aliter in aqua sentiri, nec aliter debuit; si enim aliud e aer, et aliud aqua, justum ut aliter in aere, aliter in aqua sentiatur. Sic qui n habeat malus internuntius, d malus e judex, n igitur idea falsa, d falsum duntaxat judicium erit.

24. Itaque dicitur in casu lignum apparere debere rectum. P. in re rectum e, d apparere debet, ut e. ergo. R. dist. ult. Apparere debet, ut e, nisi obstarent naturae leges, C. si obstent, N. Naturae lex e, qd lux, cum transit a medio magis resistente ad minus resistens, ut ab aqua in aerem, refringatur luce radii recedendo a linea perpendiculari. Quare corpus aqua immersum apparet magis elatum, qm revera sit et pars ejus profundius immersa magis elata. Hinc si lignum ad perpendiculum aquae immersum videatur, totum rectum apparet, si immergatur oblique, pars media apparet fracta. Si totum e in aqua, et ista n movetur, apparet rectum. Si moveatur, apparet fractum, qd radiis lucis deficiente abessa libratio. Unde si ex V. D. N. Thom. etc. nulla potentia cognoscitiva recedit, ita q absolutam cognoscibilitatem, in quantum e in se manifesta, d in quantum e formaliter potentia. Sic Aug: At qui lignum etsi rectum, parte immersa in aqua, movet oblationem dictam, n secus ac si revera fractum existeret. Itaque fractum percipi debet.

Obj. Itaque talis idea n e ligni externi potius, d

25. eius imago in oculo depicta, qm mens percipit: ideoque, ut ligni vera sit idea, n debet conformari cum ligno externo existente, d cum eius imagine in oculo impressa, quae attenta natura lege, repraesentare debet lignum, l rectum, l etiam fractum, l inflexum.

Hinc

Huic consonat D. D. N. L. 8. Metaph. dicens: Sed operatio intellectus semper))
)) vera est, licet adhuc sit falsa exparte. Itaenim perceptio albedo, si))
)) visus apprehendat, illud esse album, quod est nigrum, sicut si albedo per))
)) operetur in visu, videre album. Quia sufficit, quod species repre-))
)) sentativa albi veniat ad intellectum, ad hoc, ut simplici apprehensione))
)) album apprehendatur, quod species albi in oculo est imago depicta.))
Ista utique apparere debet, ut est depicta in potentia, non quod praecise ut est
in sua entitate. Quae est etiam alia distinctio ad instantiam.

Ad 3.° Cui competit veritas, etiam convenire potest falsitas; sed cuique idea competit veritas. Ergo. Probatur maior: 26.
Cui alterum contrariorum competit, convenire potest et alterum, quippe contraria vis suis eidem susceptivo insunt et mutuo se expellunt; sed veritas, et falsitas contrarie opponuntur: ergo. Respondeo negando maiorem ad probationem distinguo minorem: Veritas complexa, et falsitas contrarie opponuntur, Concedo. Veritas incomplexa, Nego. Ita insinuat D. D. Metaph.: Verum in intellectu est duplex, scilicet, ve-))
)) rum complexum, et incomplexum, juxta duplicem operationem intellectus (apprehensionis,))
)) nempe et judicii):- est autem inter istas veritates haec differentia, quod veritati))
)) incomplexae non opponitur falsitas, sed ignorantia; quia intellectus circa quod quid est, semper))
)) est verus. 2.° autem veritati, quae est veritas decretiva, et judicativa,))
)) complexa (nempe judicii) opponitur contrarie falsitas, quando unitur scilicet, ea quae))
)) in re non sunt unita. Unde si idea, sive apprehensioni competit veritas))
)) incomplexa, quae consistit in sola objecti perceptione, et manifestatione,))
)) jam ipsi nequit competere falsitas, quia ista non opponitur illi contrarie, sed igno-))
rantia. Et sic ait Philosophus: Circa hoc non est decipi, sed aut intelligere, aut
ignorare, sed intelligere, quia verum in intelligere ipsa, falsum vere non
est, nec deceptio, sed ignorantia.

Neque sola perceptio, vel idea ita hujusmo- 27.
di gaudet veritate, ut falsitas illi prorsus repugnet. Nil verius Deo, in quo tamen manifesta est contradictio, aliquid, vel minimum falsitatis reperiri. Adeo si id est, quod omnia quae in mundo existunt entia, ut nullum plane est quod sit ens, quod falsum dici possit. Ita est veritas a Philosophis entitativa vocata. = Contra; Deo etiam idea, vel perceptioni competere potest veritas complexa. Probatur; in ideis complexis competit ve- ritas complexa. Ita Probatur: in ideis complexis competit compositio unius cum alio, vel unius rei cum altera, vel modi cum re, vel rei cum subjecto; sed ideis hujusmodi compositionem involventibus competit veritas complexa, in hoc judicium involventibus in quo locum habet comple- xa veritas, ideoque et falsitas illi opposita. Ergo. = Respondeo negando propositionem, proinde probatam: et ulterius distinguo maiorem: competit compositio unius cum alio, id est aggregatio unius cum alio sine affirmatione, vel negatione, Concedo. Cum ulla, Nego. Et eadem distinctione ad reliquas propositiones; ita quod veritas complexa semper sit cum affirmatione, vel negatione ex parte intellectus: Secus in veritate incomplexa.

Uno verbo, vel idea complexa judicium involvit, 28.
aut non. Si involvit, falsa quidem esse poterit, sed tantum ex parte judicii, quod involvit. Si non involvit, primitivo esse poterit, quia et ipsa, V. G. idea montis albi, non recipiens ac simplices ideae, consistit in solo objecti, licet composita, intuitu, quod esse non repugnet; et loquimur de ideis realibus, non de entibus rationis, quae in mente dicis. Rerum

enim

eni, que repugnant nullę sit ideę: nequit enim intellectus, que contradictione implicant, nec percipiendo simul componere, licet tantum per falsum judicium.
28. Nec opus est ad idearum veritatem, ut res percepta actu existat in rerum natura (secus, nec rerum praeteritarum veras esse ideas), sed sufficit quod sit possibilis, et eam habeat cognoscibilitatem, quam idea illam percipiendo exprimit, quamvis objective in mente solum existat, dummodo non repugnet existere a parte rei. Cum igitur idea materialis sit circa res, que per voces exprimuntur, ideo de hac examinatur sequens Questio.

S. 6. q. 2.ª An voces significent primario, et immediate conceptus, seu res?

Vox ingenue a Hodesia l. 2. a Anac. c. 8. est sonus ex
1. animali ore prodiens, et per appulsionem aeris e pulmonibus in fauces incurrentis, et allisi formatus. Est duplex, articulata, et inarticulata.
Ista est sonus quidam inconditus, utpote qui ex ore proveniens, uti mugitus bovum, balatus ovium &c.ª Articulata est sonus qui ore prodiens per syllabas quasi per articulos distinctus, ad id exprimendum, quod mente concipitur, institutus. Ad voces pertinet aliquo modo Scriptura, vocibus namque est scripto exaratis, eaque duplex est, vulgaris, et hieroglifica. Hieroglifica est imago sensibilis rei, aliquam primus significat, quam voces: sic oculo in extremitate baculi descripto, Aegiptii Dei providentiam significabant. Vulgaris vero primus voces dat, quam res ipsas mente conceptas.
Sed quia aliud est significare, et aliud est signum, videamus, quid ista sint. Itaque Signum in communi est, omne id, quod ducit potentiam in cognitionem alterius; sub qua definitione omne signum comprehenditur. Minus late ex
2. D. Aug. l. 2. de doc. Xpiana c. 1. Est illud quod praeter sui cognitionem quam ingerit sensibus, facit nos in cognitionem alterius devenire, v. g. haec vox homo praeter speciem quam imprimit sensibus, facit, naturam cognoscere humanam. Significare est, aliquid a se distinctum repraesentare potentiae cognoscenti: Unde patet quod signum dicit ordinem ad potentiam cognoscentem, cui repraesentat rem, et ad ipsam rem significatam. Signum aliud est formale, et aliud instrumentale. Formale, quod est sui praevia cognitione aliud nobis repraesentat, et in alterius cognitionem ducit: v. g. species impressa respectu sui objecti reddit potentiam virtualiter illud cognoscentem; et species expressa reddit potentiam formaliter illud cognoscentem, quae est cognitio objecti. Eaque est signum formale ...; v. g. pictura miraculosa imago potius ad significandum dominium. Illud vocatur a D. S. praesuppositio ratio cognoscendi, quia a quo cognoscitur, et non quod cognoscitur.
Instrumentale vero quod proprie est signum jam est explicatum
3. ex D. Aug.º Istud vocatur a Sub.ⁱ M.º medium cognitum, in quod, quia inducat in cognitionem signati, prius petit ipsum cognosci: v. g. imago depicta respectu sui prototypi, vestigium respectu
animalis transeuntis

animalis transeuntis = Hoc 1.º dividitur a S. D. in rememorativis, qd est praeteritis, et prognosticis, qd est futuri, et demonstrativis, qd est praesentis. Ita Celum obscurum nubibus obductum est prognosticum proxime pluviae: Solum humectatum, turbidaque fluviorum aqua rememorat pluviam delapsam: Iris tandem in Celo depicta est signum demonstrativum pluviae actu delaventis ex ea nubium parte qua Iris aspicitur. Alii explicant ad placitum.

2.º dividitur signum instrumentale in naturale, et ad placitum. Naturale est, qd independenter ab hominum voluntate sua natura aliquid repraesentat: v.g. fumus, qui naturaliter ducit in cognitionem ignis, et quilibet effectus naturaliter ducit in cognitionem suae causae. Signum ad placitum est, qd ex Dei, l hominis voluntate aliquid a se distinctum repraesentat: v.g. ramus positus ante tabernam significat vinum vendibile. Unde ratio instituta signi ad placitum est denominatio quaedam extrinseca derelicta in ipsa voce a voluntate primi imponentis ad modum qd albedo v.g. dicitur visa ab oculo tantum ab ipsa visione. Hic interrogari deberet: an voces sint signa naturalia, l ad placitum: d respondebitur in unica qone ante 3 ^{um} principalem.

N. loquimur de vocibus inarticulatis, et non significativis, 5 de articulatis, et significativis, ad id nempe explicandum, qd mente concipitur, institutis, prolatis q. ad habendum conceptum formale a re significata per ipsas. Unde etiam excluduntur voces prolatae ab aliquo non habente conceptum formalem. Vel rem significatae (non respectu quaest.), d respectu cognitis, v.g. in aliqua lingua significatae; quia cujus significatum nescit. Voces q. articulatae, et significativae, significant rem, et conceptum formalem. Haec autem est difficultas, qd nempe existimus primario significent. Pro quo notare oportet, conceptum formalem esse actum, qui percipitur obiectum, l rem cognoscitur. Conceptus v.º obiectivus est ipsa res, u obiectum cognitum a potentia. Et istud est, qd intelligitur in titulo per rem: sive tale obiectum sit ens reale, sive rationis, imo etiam ipsa cognitio, qdo nempe actus intellectus reflexe objectum directivus cognitionis, quae cognitio reflexa dicitur, p. sic conceptus formalis, u cognitio habet vices rei, et dicitur res cognita, u obiectum intellectus.

Similiter: qd li primario potest intelligi, l primitate in mediationis, qd est significare aliquid prius in ordine, q. aliud, l primitate principalitatis qd est significare illud ad qd significandum talis vox imposita fuit ex institutione imponentis: sive est hoc sive non in ordine, sive non. Utroque modo inquirere 6. praesens q.º Circa quod duplex versatur sententia. 1.ª asserit voces immediate significare conceptus formales, et res mediantibus conceptibus. Ita D. Thomas 1.ª par. q. 13. art. 1.º et alibi. Com. opinio cum Alexandri, Ferrariensis, Voetii, Porfirii, et aliorum, ex quibus addunt aliqui, qd licet voces immediate significent conceptus, tamen principaliter significant rem. 2.ª D. S. sequuntur Nominales, Fonseca, Vazq. Suarez, Pontius, Mastrius, et passim omnes Scotistae, estque nostra Doctrina tenenda.

Sed interim advertite, qd vox significativa non causat et vere efficit notitiam ipsius rei in intellectu, q.ª vox est qd materiale, notitia v.º qd spirituale: d hoc fit per quandam causalitatem moralem, quia vox excitat mentem audientis 7. ut habeat cognitionem rei quam significat. Modus autem, quo fit, est sic. Statim ac vox profertur, statim mutat audientis, ex non audiente nempe fit audiens, et causat in fantasia vocis notitiam. Auditu, et fantasia sic per vocem mutatis, transit mutatio ad memoriam, quae recordatur illius

et etiam rei significatae per ipsam: sicque existat intellectus ad cognitionem Alexandri, cujus prius notitiam habuit per speciem quae reservabatur illa: secus enim nec intellectum movere. Audita ergo v.g. hac voce homo generatur in intellectu quaedam similitudo rei significatae, quae similitudo species dicitur impressa, vel objectivus conceptus repraesentans rem, quae est extra intellectum: et tunc existit species expressa, vel conceptus formalis medio quo intellectus rem apprehendit. Unde tria requiruntur, res nempe significata, similitudo ipsius rei, et species expressa ex parte intellectus.

Ex quo colligitur, quod ut vox significativa suum exerceat

8\. munus, triplex requiritur notitia tum ex parte audientis, tum ex parte loquentis, videlicet notitia ipsius vocis, significationis ejus, et rei ipsius significatae. Ex parte loquentis: nam debet prius vocem in mente habere, aliquam scire significationem, quia si hoc nescit, uti nequit tali voce ad aliquid significandum. Debet etiam praefulcire notitia rei per verba significatae, quia per ipsas res quae nobis cognitas explicamus: aliàs si quis aliquam proferret vocem cujus significatum nescit, tunc non proferret vox talis, quatenus est significativa, sed tantum materialiter, tamquam sonus, ac si esset non significativa. Notitia vocis, et rei significatae debet esse in illo actualis, non quia loquens actu cogitat in mente, sed notitia significationis sufficit habitualis, nec enim opus est loquentem actu recordare. = Ex parte audientis: quia per voces non intelligimus nisi res, quarum habemus species; nam si ab audiente ignorata vox, vel ejus significatum, nequit in cognitione rei devenire. Notitia vocis debet esse actualis, quia si non percipit vocem, nec rem: notitia significationis sufficit habitualis. At notitia rei significatae prius debet esse habitualis, quia si illam non habet, nullus conceptus causaretur in eo a ipsa re, postea quae fit actualis. Ita his explicatis, transeamus ad propositionem et conclusionem.

Propositio unica = Voces non sunt signa rerum naturalia, sed

9\. ex Dei, hominumque arbitrio instituta. Est contra Pictagoram, Heraclitum, et Cratillum. Probatur: signa naturalia sunt eadem sunt ubique gentium, et apud omnes Nationes, ut experientia liquet; sed voces non sunt ubique eaedem, nam aliis utuntur vocibus Itali, aliis Angli, aliis Arabes, et sic reliquis Nationibus: adeo ut una gens alterius linguam minime intelligat, nisi prius peculiari studio eam didicerit: Ergo = Probatur 2°. Apud diversas gentes eaedem res diversis designantur vocibus, et eadem vox diversas significat res: significatio autem instituta a natura eadem ubique debet esse: ergo. Minor: Deus latine, theos graece, Eloha hebraice, Bog polonice, Got germanice, idem significant, ens nempe infinitum, et undequaque perfectum. Vocabulum Bog, quod apud polonos Deum indicat, apud Anglos Boraginem exprimit: ergo &c. Sicque voces sunt per se indiferentes ad rem qualibet designandam: ergo non ex natura, sed ex instituentium arbitrio significant.

Objicies: Ex S. D. 2. Sent. D. 12. q. 1. dicente: Vox

10\. significativa solum est signum rememorativum ad placitum: Ergo. Item 2. Dicitur in S. Scriptura a Deo: Qui numerat multitudinem stellarum, et omnibus eis nomina vocat. Item 2°. De Adamo dicitur: Omne enim quod vocavit Adam animae viventis, ipsum est nomen ejus. Ergo &c. Unde firmiter tenendum est, voces articulatas significativas esse ex Dei, hominumque arbitrio institutas. Dei quidem aliquas: ut fuit lingua Adamitica, quam Deus Adae infudit, ut fuerunt linguae illae, quae ex praecepto Dei consilio, ac

singulari =

Singulari ejus providentia, subito multiplicatæ fuerunt in dispositione Babelica: cum prius universa terra (ait Sa. Scripa.) erat labij unius, et sermonum eorund. Hujusmodi porro instantanea linguarum multiplicatio fieri non potuit inventione, neque arbitrio, q. ex S. Script. potius colligitur, id intra breve illud tempus voluntas proxime distinxerit. Has ita linguas eas, ex opinor, quas vulgo matrices, et aliarum parentes apelant. Unde sol, quoad primitiva vocabula magis qm. propria, ac nesesaria, arbitrarias illis has inusas Dei arbitrio fuise.

Quarum enim qd. nomina dixi parata ponerant deinceps ex arbitrio simul disponere, plura ejs alia ad libitum addere, l. ex corruptione unius, et alterius linguæ, poterunt alia edere, ut ex lingua v. g. latinæ corruptione, Italica, Galica, et Hispanica, qm. magnam, qs illa habent afinitatem, horum habuise credunt; Latina et plura aplopravit vocab.a ex Greca; Italica, et Galica plurima hac etate ad amusim acceperunt: quandoq. et ex duarum mistione fit una tertia, ut Siro-Caldaica, et alia in finitimis regionib., l. etiam ex mala vocabulorum pronuntiatione, aliq. deinde primitivorum nom. distingit immutatio. Nec usus etiam a Deo statutæ linguæ constans fuit, q. pro. hominum arbitrio cito subire poterit mutationes. Imo, linguæ ex matricib., aut voces sensim sine sensu prodeuntes, sed se totas ex hom. placito pendent: ut patet ex facili, aut jugi vocum variatione, quarum nonnullæ, velut antiquatæ, in desuetudinem abierunt, et earum loco novæ hinc inde accersuntur: q. voces n. sunt signa rerum naturalia, quæ enim se per sibi constant, ut pote a natura; nec queunt pro. malo usu, per hom. negligentia mutari: sed qd ad Dei, l. hom. placitum signa. 11.

Arg. 1.o Quidqd a Deo rei tribuitur, ex natura sua illi competit, d vocibus, quas Deus instituit, a Deo tribuitur significare: ergo sunt signa naturalia: ergo si a Deo vocibus tributa esse signa, voces ex natura sua sunt signa. = R. dist. ma. quidqd a Deo rei tribuitur &c., si sic essentia, l. nesesaria, et intrinseca illius proprietas, C. aliter, N. Alias posemus dicere, gratia, et gloria, sibi ex natura sua competere, qd est ex teol.a falsum, et heretica convincitur. Ut enim ex natura tale dicatur, opus est, ut sit ipsi rei nesesarium, et intrinsecum; porro n. sic erat vocibus tale, l. tale significare. Deus enim poterat pro suo libito, eidem voci diversas tribuere significationes, l. qd easdem res diversis explicaret vocibus, et profecto in Babelica dispositione easdem res, qs unica vox prius significabat, pluribus a Deo institutis postea significabit. Voces ergo ex natura sua sunt signa, eo modo quo fuere instituta, neque arbitraria, C. secus, N. Sicut Deus v. g. instituit signa sensibilia Sacram.i; aqua minimum in Baptismate; panis, et vini species in Euch.a &c.a, et tamquis Christi dicethes esse signa naturalia, ut ex natura sua significare gratiam? sunt enim signa ex solo Dei beneplacito pendentia, et idem dic de vocibus. 12.

Arg. 2: De qd vocabit Adam ipsius est nom.a ejus: 13.
ergo erat verum, et proprium nom. qd animantibus debebatur; ergo nom.a n. arbitraria, sed naturali pollebant significatione. = R. Vocab.a Adamiticæ linguæ, ut pote a Deo infusæ, convenientissima fuise oportuit, quæ naturis rerum maxime congruit, et hic sensu litteræ, et n. qd naturali vi rerum ipsa significent. = Inst.o = qd fit sapienter, et consilio, ex arbitrio n. fit, d sapientis est rerum nom.a imponere, et ideo infusa fuise

fuése Adamo fil. asebexapiinus: Q = R. exp. ma: qd fit de a
ex arbitrio n fit id e n te mere, C. [illegible] fieri requeat l.
Sap.a erat, et Ddiliis jubant, ut seligatur convenientior inter oes vox
ad re explicanda, n vo. cogit imponentes, ut presise ista sit, et
n alia. Vnde sapientis e nom. imponere, qui eligitur vox ma-
gis idonea ad re explicanda.

Arg. 3. Ita voces ss signa idear, sicut idee ss signa rer;
d voces n ss naturalia p.t vos idear: q idee n erunt signa naturalia rer;
54. d idee ss signa naturalia rer: ait erg S. D.: Dceptus ss signa rer naturalis:
q et voces naturaliter signant ideas. = R. dist. ma: Ita et eodem modo, N.
Ita, et diverso modo, C. Conveniunt itaq voces, et idee in hoc quod voces ss
signa idear, et idee ss signa rer; d n ss eiusd. formalitatis ratonis signa.
Idee igitur ss naturales rer imagines; sicut imago depicta in spe-
culo. Nam sicut proposito speculo objecti simbrudo naturaliter, et nece-
sario in illo representatur: ita exhibita re menti nostre, naturaliter
efficitur in mente imago illius, que idea vocatur. Et licet voces n ss
eedem apd oes, res tamen idee apd oes eedem ss, ut egregie ait S. D.
" l. 1 Perihermen. Ex hoc patet res, et passiones, i. rer ideas e signa,
" et signata naturaliter quia apd oes uniformiter ss: qd erg a natura e, idem e
" apd oes. Litera aut, et vox n signa a natura, quia n ss eadem apd oes.
Dceptus tamen rer, idem ss apd oes. Intelige essentialiter, n acci-
dentaliter, in quibus diferunt. Nam licet homo ubiq terrarum quoad
sbstantiam idem concipiatur, tamen in alterius ratione rigor, tum in forma,
altus, et &c.a Vnde patet ratio, cur voces n ss signa naturalia
rer, ut idear, quia repetimus quibus n ss eadem, q. diferunt quasi distinguuntur
Vcibus, et accidentaliter valuarum, que pariformiter pro-
feruntur naturaliter in eadem specie, ut sat.

Dico ad questionem: Voces approximatio, et pri-
55. " mitate principalitatis, et primitate immediationis sig- "
ficant res, n Dceptus objectivos, n vo. Dceptus formales. Est commun.
Et licet S. D. S. problematicum videatur l. 1 Perihermen. q. 2. dicens:
1.a via videtur probabilior secundum autoritates, 2.a secundum rationes.
tamen se arbitratur magis ad nostram inclinare in 1o Sent. d. 27.
" q. 3, ubi hec diserte habet; licet magna altercatio fuat an
" voci, utrum sit signum rei, an Dceptus? tamen C. qd illud qd
" signif. per voces, proprie e res. Quia Verbum vocale formatur ad
signifidum illud qd intelligitur. Et hoc docet, quod res ad scolas ad-
ducere n possumus, utimur vocibus pro rebus: q ex illo, et S. D.
N. S., Voces &c.a

P. 1. ratione: Voces id primo signficant, ad qd 1o
56. signficandum fuerunt instituta; d voces 1o ab initio instituta fue-
re ad res 1o signficandas, n aut ad rer nociones, ut Dceptus formales,
Nam legimus a Deo Gen. 2. quod formatis animantibus adduxit ea
" ad Adam, ut videret, quid vocaret ea; apelabit q. Adam nom.
sui. Cuncta animantia q. primo a tempore fuere ad res
ipsas signficandas, n 1o earum nociones. = Conf. 1. Id voces 1o signifi-
cant, quod ipsis auditis, 1o et immediate intelligitur, d vocibus
auditis 1o intelliguntur res, et postea earum Dceptus: q.

Ait

Ait erg. D. D. l. Perhierm. q. 2: res 1o intelligitur, et ipsae, et natura, ,,
,, quam intelligata species p. reflectionem: q. in illo secundo potest intelligi
,, rei nomen imponere, quod nomen tamen rem significet: q. non necesse nomen ,,
significare speciem, id est rei ideam. Id in convenienti intendit D. Vi-
taxe. = Dp. 2. q. in aliis audiamus voces, cuius significationem mi-
nime percepimus habemus, necesse est ad eam intelligendam, ut res p.
ipsas significatas nobis ostendatur, ut fieri solet. P. q. ab Ana-
tomicis, et Botanicis, qui humani corporis partes, et herba-
rum nomina discipulos docet, et sic in omnibus facultatibus. q. &c.

P. 2. Ratione desumpta a D. S. Si voces significarent concep-
tus, et non res, nulla propositio affirmativa, nisi identica, esset vera: nulla negativa,
nisi identica, esset falsa; d. hoc non potest dici: q. p. ma: q. tunc in propositione 17.
affirmativa, conceptus subjecti esset conceptus praedicati, et e contra in negativa: d.
hoc non verum, nisi in propositione identica. q. solum propositio identica affirmati-
va esset vera. Et solum identica negativa esset falsa. q. nulla propositio &c.
Exemplum utriusque superius sol. ex affirmativis esset vera, v. g. homo est homo, q. si
voces significarent conceptus, esset sensus: conceptus hominis est hominis conceptus,
quod est verum: reliquae affirmativae essent falsae, q. praeter identicas conceptus
subjecti non est conceptus praedicati; similiter in negativis sol. identica esset
falsa, v. g. Petrus non est Petrus, q. cum sit idem conceptus subjecti cum prae-
dicato, hoc illi falso negatur. Reliquae negativae essent verae, q. sensus
est, v. g. homo non est albus, conceptus hominis non est conceptus albedinis, quod est
verum, et sic in omnibus.

Dp. 1. Si voces 1o significarent conceptus, talis, 18
non res cognitionem, omnis propositio de fide esset erronea. P. exemplo
unius, et sic reliquis: haec propositio: Verbum sumpsit carnem in V.
M. faceret hunc sensum: cognitio Verbi sumpsit cognitionem car-
nis, in cognitione V. M.; d. hoc est falsum, nam ex charitate fide
sumpsit Verbum carnem in re, non vero ejus cognitionem: q. voces 1o sig-
nificant res. Dp. 2. Voces id significant, de quo praedicatum in
propositione verificatur, d. non de conceptu, d. de re verificatur: ita P.
Praedicatum hujus propositionis v. g. homo est substantia non verificatur de conceptu hominis,
d. de re; q. conceptus est accidens, et non substantia, sic in aliis: q.
praedicatum non de conceptu, d. de re in propositione verificatur. = Dp. 3. Ex
Aristotelico proloquio: ab eo quod res est, vel non est, propositio dicitur vera, vel falsa:
q. non ab eo, quod concipitur: q. voces 1o significant res.

Arg. 1. Ipsius 1o Perhierm. c. 1o inquit: Ne ea, quae sunt 19
voces, earum quae sunt in anima passionum notae. D. Aug. l. 2 mag. c. 4 ait: Verba
,, esse signa rerum, quae sunt in anima: et verbum, quod foris sonat, esse signum ver- ,,
,, bi, quod intus latet, d. hoc intus, in anima est conceptus talis: q. = R. ,,
totum est verum mediate, non vero immediate: nam etsi voces sunt signa
rerum, et idearum, non tamen, tamen intendimus res 1o, et immediate

Sgficare p.º voces, mediate v.º et ex 2reqª ipsarum rerum ideas quę in mente loquentis existunt. Dtra 1.º Voces simul, et semel sgficant res, et eas 2ceptus: ergo eque 1.º voces sgficant res, et easd ideas. = R. 1.º N. 2seqtiam. Voces quidem sgficant simul, et semel, res, et easdem ideas, ergo res mente pceptas sgficent. Qd tamen vox non sgficat rei ideam, nisi in ordine ad rem, quatenus idea ē rei signum, ideo qd 1.º terminat vocis sgfitionem, ē res: secundario v.º etiam rei idea trat, que res ipsa 2cepta. = R. 2.º Res, et 2ceptus sgficantur p.r vocem ad modum unius, et illud unum sgficatum proprie ē res, qr propter rem sgficatur etiam 2ceptus: aiit enim D. N. citatus: sgficans passionem in aña, et rem extra, »dicitur sgficare duo: non enim sgficat passionem, nisi ut ē signum rei, et ubi unum ē propter alterum, ibi ē tantum unum. = R. 3. dicitur eē v.º p.tis, et sic voces, et 2ceptus non subordinari in ratione signi, et signati, sed in ratione signi prioris, et posterioris, quia intellectus primus p.r 2ceptum fidelem aprehendit rem, deinde illam p.r mentem sgficat. Cui 2sonat dictum V. D. S. sunt tamen signa multa ejusdem rei, litera, vox, et 2ceptus.

20. Dtra 2.º: Hujusmodi ē signorum ordo. 1.º Script. sgficat voces, istę postea ideas, ac demum ideę sgficant res: ergo voces non sunt signa rerum nisi mediantibus ideis, sicut script non sgficat ideas, nisi mediantibus vocibus. = R. N. ant. Litera, vox, et 2ceptus, ut antea diximus ex mente V. D., eque sgficant res; solum qr distinguuntur in ratione signi prioris, et posterioris. Et si enim voces sint signa rerum quarum prius cognitio habita sit, tamen easdem 2ceptus, non rationes tamen sunt medium presupositum ad institutionem vocum, qd sunt res sgficantur. = Dtra 3.º: Voces sgficant res, ut cognitas, qr prius mens pcipit rem, qr verbo illam explicet: ergo sgficat 2ceptus rei. = R. dist. Li ut cognitas dicens obj. sgficandum, C. sgficatum, N. Licet res sgficetur quatenus cognita, et medijs 2ceptibus, non qd rem dupliciter, ut cognita, sed specificatione, neque res cognita, ut conditio prerequisita ad rem extra sgficandam; sicut cognitio ad volitionem, quę ē tamen conditio.

21. Itum (Arg.) Si voces non sgficant 1.º 2ceptus fideles, omnis vox esset mendatium. P. Ille 2tra mentem (qd ē mentiri) ē, qd vox non sgficet 2ceptum mentis, quem loquens habet rei: ergo. = R. dist. Prob. Ille 2tra mentem, qd vox non sgficet 2ceptum objectum mentis, C. 2ceptum fidelem, N. Ire 2tra mentem, non mentiri ē, qd loquens proferat vocem sgficantem ex intento rem distinctam ab illa que ē objecta sive menti: non ē 2tra p.r 2ceptum fidelem. = Si dicas qd voces sunt inventę, ut homines suos exprimant 2ceptus: ergo 2ceptibus obitibus non fallibus. = Et si instes: qd ideo Angeli vocibus non utuntur, qr non illis suos imbicem manifestant 2ceptus: hoc ideo, qr sine illis manifestant res, ut objecta Angelus enim Angelo colloquitur, imprimendo in ejus mente species rei sgficatę, quam ei vult manifestare: non ita homines.

Pro

Pro Cronide Colige, illa denominatione extrinseca institutibus signiad placitum e ens reale filius: l existens, quamdiu placuit volitio durat, l praeterea moraliter perseverant: fundamentaliter est relationis rationis, quatenus in voce, qua, Dupi solet quasi virtus quaedam intrinseca fundans relationem ad signat, l ad notitiam gignendam in mente audientis. Ecpo. hoc .22.
" colliges 2° quod voci nullam qualitatem, nec aliquam intentionem, nec aliquod conceptum imprimit impositio ad significandum: sicut v.g. in circulo viridi- "
" bus foliis ornato nihil a nobis causatur per hoc quod imponatur ad significandum vinum. Ita D. Cit. vl°. = Pro recreatione ultimo arg. sic: Non omnis vox significat rem, quam data aliqua, quae primo et immediate significet conceptum talis. Probo: ista vox conceptus talis primo et immediate significat quod sonat, nempe conceptum talem, ita enim fuit instituta: ergo evenit solutionem.

§. 1. = resolutio 1.a " inter contradictoria nequit dari medium, neque per participationem extremorum, neque per abnegationem. " P. Nam medium est duplex, per abnegationem, et est illud quod ex nullo extremo participat, ut actio v.g. mediat inter agens, et passum. Medium vero per participationem est illud quod participat ex utroque extremo, ut tepidum v.g. ad calido, et frigido, sed neutrum datur inter contradictoria: ergo. P. mi: quoad 1.um: contradictoria sunt esse, et non esse, sed nequit dari aliquod, a quo esse et non esse pariter negetur; nam si negatur esse, affirmatur non esse: et si negatur non esse, affirmatur esse: quodlibet enim est, l non est: ergo inter contradictoria nequit dari medium per abnegationem. P. Ma. in quoad 2.um: impossibile est, idem simul esse, et non esse: ergo impossibile est dari inter contradictoria medium per participationem extremorum, a quo medio esse, et non esse pariter verificetur.

Arg. 2°: Mutatio secundum Aristotelem est transitus a contradictorio in contradictorium, a esse ad non esse, ergo si tale medium daretur, prius res transiret a non esse ad medium, quod ad esse, quia inter extrema, quorum datur medium, nemo potest transire ab uno extremo in aliud, quia transeat per medium: ergo K. mutatio non esset mutatio, quia non esset transitus a contradictorio in contradictorium: ergo K. = Huic consonat Arist. 1 metaph. dicens: contradictionis medium nihil esse, contingens, sed necessarium est, unum vel negare. Et D. Th. in 1. d. 2.a q. 2. ait: " contradictoria non distant per aliquod medium, quia sunt immediata, ita quod quandocumque passum recedat aliquid ab uno extremo, statim est sub altero: ergo K. " 2

Si dicas: esse, et non esse sunt contradictoria, sed ex Ar. 2. metaph. generatio est medium inter non esse, et non esse: ergo. = R. esse, et non esse absolute simul esse contradictoria, quo sensu generationem mediat: esse vero actuale, et non esse actuale, si sumantur pro eodem temporis instanti, etiam esse contradictoria, nec inter illa generationem mediaret: si pro diverso temporis instanti, iam non esse contradictoria, et in hoc sensu inter illa generationem mediaret. = Si dicas: relatio est medium inter relativa, sed contradictoria sunt relativa: ergo. = R. verum inter contradictoria dari relationem rationis tamquam medium quod extrema referat, et esse idem; ac inter illa oppositionem dari: non vero dari medium quod participet, l non participet ab utroque extremo. 3.

§. 8. = Dico 8. omnis propositio, in qua praedicatur essentialiter " dictum de subiecto, est vera, adhuc subiecto non existente. P. In hac propositione v.g. Cesar est animal, praedicatur convenit subiecto, et si Cesar non existat. Prima: existentia non est causa, quare Cesar sit animal: ergo. P. ant. contingens non est causa ne- " 8.

cessaria,

cesaria, de existentia e intrinsece, q[uod] a[nim]al v[er]o e nesesarium: q[uod] a[nim]al Ce-
sari convenit licet n[on] existat. P. Ill[a] q[uo]d g[er]a aliquid predicat convenit
subjecto secundum se, si n[on] solum causa predicati, n[on] solum predicatur, et licet abso-
do defendatur a Petro, et nunc Petrum p[er]it homo, d[e] existentia non est causa, cur
Cesari sit a[nim]al. Q. Unde sunt predicata, que conveniunt subjecto in quo
g[er]o t[em]p[o]re, sic s[un]t exentialia, et d[e] predicata que illi tant[um] conveniunt
presupposita subjecti existentia, sic s[un]t accidentalia. Q. = Si exiguat:
g[uo]d ex illo id e predicari, cesare e ho mortuus, ac Cesare e ho, n[on] ho, d
destructo Cesare e mortuus, ho v[er]o n[on] ho. non e a[nim]al: Q. = R. vivus, et
mortuus actualiter, ut in actu 2[o] e accidentia exentialis sunt, ex quo
logice illus. d[ici]t v[er]o attitudinaliter, ut in actu 1[o] e differentie exentiales
sunt. Unde licet sit mortuus Cesar actualiter, attitudinaliter vivit;
et si vivit actualiter, attitudinaliter mortuus e, si neutrum habet
actualiter, utrumque e attitudinaliter, neque ex hoc sequitur, q[uo]d aliud
actualiter habere, sicut n[on] sequitur, ex quo r[isibi]le [est] ho risibilis, q[uo]d actualiter ri-
deat.

§. 5. = N[ot]o. D[e]situs proprius intensive suscipit magis, et
minus, itaut 2[a] posit ee verior alia. = R[ati]o, q[ui]a posit ee proximior.
2[o]. Eadem propositio transire potest in mat[eri]a contingenti ex v[er]a in falsam, et e contra.
Ita illus. c. ad primam, ubi ait: eadem oratio falsa, q[ui]a q[ui]a videre e n[on] sic v[er]a e. Hec
oratio, quem pisam rege sedere, si surgat, eadem hec oratio falsa erit. = 3[o].
Definitio Definitionis e bona. R[ati]o. habet oes conditiones requisitas. Ad-
vertite, q[uo]d definitio, ut e ratio definiendi, n[on] definitur, d[e] ut definitum e definitum.
4[o]2. = Definitio, et definitum distinguuntur actualiter ex natura rei. R[ati]o: q[ui]a
ex illis verificantur predicata contradictoria: q[uo]d ad hec vitanda debet hec
distinctio dari, ut postea scietis. = 3. P[ro]p[ositi]o e predicato ultimate abs-
tracto n[on] e s[um]ta in toto rigore logico. Ita D. Ts. in 5[o] de 8. g. A. n. 25. R[ati]o,
q[ui]a si e v[er]a ex parte rei significate, n[on] e v[er]a ex modo significandi, l[ic]e contra: ad ri-
gorem autem logicum oes requiruntur servari leges logales. Unde talis propositio
tantum valet, loquendo a predicatione formali per identitatem.

~~§. 1. Q. 3[a] An ppnes de~~
~~futuro~~

§ 1[o]. quest. 3[a] an ppnes de futuro contingenti absoluto habeant determinatam veritatem, vel falsitatem.

Licet hec q[uestio] in mat[eri]a profundior ad Theolog[os] spectat definitio, d
quantum munere logico satis e, resolvemus. P[rim]o quod 2[o] notandum, futurum ee id, q[uo]d
modo n[on] existit, existet tamen in aliqua duratione sequenti. Et est duplex, conditio-
natum scilicet, et absolutum. 2[um] e, q[uo]d nunquam existet, existeret tamen, si poneretur
aliqua conditio, d[e] qua eius veritas dependeret, v.g. conversio Tiriorum, et Sidonio-
rum, si Christus illis predicaret, juxta illud Scripture: Si in Tiro, et Sidone
facta

falsa fuisent signa, penitentia egisent. De hoc n̄ loqmr, q. gravisimas tangit theologicas dificultates. Absolute 3° (de quo loqtr) de facto postea existere, ā parte rei, ut Antichristus veniet, dies judicij erit. De hoc, et precipue si versatur circa futura libera hominis operationes, inquirimus, an ex duabus contradictorijs de futuro contingenti absoluto una sit indeterminate v.ª, et altera determinate falsa, sive oculta, sive nota nobis sit. Supponimus enim, qd omnis alia propositio, quæcumq. illa sit, v.ª vel falsa.

Unde ex dictis duplex e. necesitas, una antecedens, et absoluta, alia conseq., et condicionata. Prima antecedit volunt., orta ā causa nobis nesciente libera facit re, et ideo quasi veluti domina imperans liberum arbitrium illud ā sua indiferentia aberrare. 2.ª omittit voluntatem, orta ā causa nobis libera et ab ipsa re, ecq. liberum arbitrium negatur ejus dominio subjici. V.g. qui cogitur igni accedere nesesario absolute calefit, qui vero sua voluntate libere accedit, ex consequenti nesesario calefit. Hinc futurum aliud e. nesesarium, qd. nesse ita existet, ut n. posit n. existere, ut sol orietur cras; et de eo hoc loqmr. Aliud v° e. contingens, qd. nesse exercet indeterminatum adee, vel n. ee: ut Petrus cras pecabit, vel n. pecabit. Et de hoc sermo. .2.

D. iterum notandum duplicem ee determinationem, et partiter indetermin.re Una e. determinatio de inese, quæ in existentia predicati significat, et rem futuram ee prefert, nec tam poa amovet ad opotum. Alia e. determinatio de posibili, quæ ita poam affit, et ita rem futuram ee notat, ut excludat poam ad opotum. Indeterminatio de inese cognotat actum 2.um n. ee determatum, ut qdo res e. indiferens ad existendum, et n. existendum. Et indeterminatio de posibili sola significat actum primum in po equim indiferentiam, n. excludit determinationem actus 2.i. Apparet hæc in re, quæ licet Dei voluntate ad futuritionem determinata sit, in ta se semper e. indiferens, et sit contingens, quantum e. ex se potest n. ee. Pro certo enim habemus, futuritionis causam ee divinum decretum, sine quo nihil e. futurum; acq. inde independenter ā decreto nulla ex ijs, v.g. Petrus erit, Petrus n. erit, e. v.ª. Unde suposita futuritione inquiritur, et sic resolvitur. 3.

D.° Propositio de futuro contingenti absoluto sit determinate vera, vel determinate falsa? R. Deus ab æterno cognovit determinate omnia futura contingentia: q. de. Consequentia pat. quia cognitio n. facit sibi objm, sed illud contemplatur. Nec ideo res in se v.æ sunt, q.ª cognoscuntur, sed ideo cognoscuntur ut v.æ, qd. in se ita sunt. Illud antecedens liquet ratione naturali, q. Deus e. ens, qd. in se continens perfectionem, sed cognitio certa, et determinata futurorum contingentium e. perfectio in Deo: R.te: q. futura contingentia sunt in se cognosibilia, et consequenter vel v.ª vel falsa: alioq.n Deus potest falli, qd. e. maxima imperfectio = Confer ex S.ª Scrip. ps. 138 dicitur: Intelexisti cogitationes meas ā longe, et omnes vias meas prævidisti. Ecli. 23. Dño Deo anteq. crearentur omnia sunt agnita. = It. ex omnibus SS. PP., et precipue D. Aug. l. 5. de Civit. Dei. C. 9. ait: Confiteri ee Deum, et negare, prescium futurorum, apertisima insania e. — q. R. — 4.

Arg. 1.° Si hæc propo v.g. Petrus cras pecabit est determinate v.ª vel falsa, terit humana libertas; sed hoc e. absurdum: q. P. seqla. ma: terit humana libertas, sed qd e. contingens, et liberum, nesesarium foret; sed si illa propo e. determinate v.ª, pecatum contingens et liberum 5.

contra prescientia Dei nesesarius fonat: ergo &c.ª = Dx: q. si Maª ē
vd: q. Petrus ja et detratus ad pecandu; si e falsa: o Petrus ñ e de-
tratus ad pecandu; et si Petrus ñ e set amplius indiferens, nec 2ª
pot neseritate absoluta; C. neseritate dicionata, N. Etdistint
eod modo do minori. N. Dsq. = Ad 2ª D. ant. Petrus eset
detratus determinatione inese, C. determinatione ex pa-
pli, N. Deus ena prescientia ñ facit obji, d. illud contemplatur.
Vt erat D. Hieron: Ne ex eo qd Deus sit futurus alqd, idcirco
futurus e, d. futurus e, Deus sit, quasi prescius futurorum. C. dice-
re, qd Petrus pecabit, si ñ, prout ipsi placuerit, d. qd qd Pe-
tr. facturus sit, hocmet Deus prescivit. Vnde pecatus neseratio
eveniet neseritate Dsq, ex supotione Divinę prescientię, quę
ñ cogit Petri voluntate. N. si Deus prescivit, Petrus pecaturus,
ē, q. ex sua voluntate ita faciet. Sic q. Petrus e detratus ad pe-
candu determinatione ex inese, quę actus futurus significat,
pº libera Petri voluntate.

Instabis.

6\. Sed prescientia Dei aufert a Petro oq indi-
ferentia, u poa ad oppositu: ergo Deus sua prescientia neseritat arbitr. Petrus. P. b.
Prescientia Dei e oino imutabilis; d. si Deus prescit, Petrus ēe pecaturus, et Petrus poset
cras ñ pecare, poset falli prescientia Dei. q. P. mi: si Petrus actu cras ñ peca-
ret, actu falleret prescientia Dei: ergo si Petrus poset ñ pecare, poset falli
prescientia Dei. P. Dsq. quª sicut se habet actus ad actu, ita poa ad poa.
ergo &c. = R. neg. Pª et ulti. D. sicut se habet actus ad actu &c, si cetera paria sint,
C. si ñ sint paria, N. Ad errore actualis prescientię debebat ēe presci-
entia ę suo oppo, scilcet prescientia pecati, et ñ existentia pecati. Tali enim
opinari re ēe, qd ñ e, aut ñ ēe, qd e. Vnde ad errore pobs prescientię de-
bebat pose poni simul prescientia pecati ę suo oppo, sive ę negatione
pecati. si aut Deus previdiset pecatu, et Petrus re ipsa ñ pecaret,
actu falleret prescientia, q. simul erat ę oppo actu: at si Deus previ-
dit pecatu, et Petrus posset ñ pecare, ñ erat re prescientia, nec pose
stare ę suo oppo, d tam stat ę poa Petri ad ñ pecandu, ñ ę poa ad
ñ affirmatione ę prescientia. Qa si illa poa valet Petrus ad actus redu-
cere re ipsa ñ pecaret, Deus q. previdiset, Petrus ñ pecaturus, illa
enim poa Petri soli e in diata ipsa volntate.

Colliges 1º

7\. qd supota prescientia Dei adhuc
Petrus remanet indiferens in sensu diviso prescientię ad pecandu, et
ñ pecandu, hoc e ñ presupota prescientia Dei, et vº in sensu compo-
to prescientię ja certo, et olerate ē pecaturus, q. scientiae contemplatur
id q. futurus e a libera determinaone libertatis Petri; ita qd
id me prescius, ad qd faciendu ipsa petri volntas determinanda sit
pº sua volntate. Colliges 2º: Nos q. infirme tr. scire disjuntive undq
aliqua ex contradictoriis, stingentibus ēe vera, nesciendo qualis determi-
re sit: at vº Deus ut infinite perfectus, determinate sit, et futura praecipiat,
ut re ipsa sunt determinanda, et erunt determinata.

Vltimo arg. Valet ista arguntio D. S. P. in 1ª e sunt cap.:

8\. Potuit Mª preservare; decuit: ergo fecit: ergo valet ista: Potuit impedire pe-
catus primi hominis; decuit: ergo impedivit. D. seq. Dsq. ñ valet: ergo signus e, qd ñ
p. q.

presciuit futurum Adae peccatum, quia si praescivisset, illud impedivisset:
q. ab aeterno non erat decretum illud futurum peccatum: q. = R. In 1a. argu-
mentione D. S. vbi est potentia et desententia, distinguo illationem: consequens fecit, nempe: quod Deus
praeservavit Mariam a peccato originali, quia erat selecta ut esset Mater
dicta Dei; at in 2a. argumentione peccati non est potentia, nec desententia. Et si enim
Deus praescivisset futurum Adae, et Evae peccatum, nec potuit nec debe-
bat impedire. Ratio, quod jam ante praevisionem peccati (ad nostrum in-
telligendi modum) erat jam decretum per divinum decretum hominis
creatio. Unde nec hoc fuit tractatur, jam erat indispensabilis creatio,
licet postea sequeretur peccatum, quia adventus posterioris, non est destructio
prioris. Et etiam quia decrevit hominem creare cum libero arbitrio, postquam
vidit esse peccaturum, nec debebat, nec debebat impedire peccatum, nec
fuit tractare libertatem jam praevisam a Deo determinandam ad peccatum.
Id quod ex in futuro accidat, Deus ab aeterno praevidit.

9. 4a. §. 11. = An intellectus, consensis praemissis perfecti syllogismi, debeat nesesario assentire conclusionem.

§.

Supponimus cum D. N. S. 1o. post q. 8. quod praemissae habent rationem causae ma-]]
terialis respectu conclusionis et rationem causae efficientis partialis, sic quod possunt sufficienter ex se]]
cognitionem conclusionis facere, propria ratione, et cum sint applicatae recte sunt causa
efficiens, et necessaria inferendi conclusionem. D. quia asensus conclusionis, est distinctus ab asensu praemis-
sarum (ut inquit ipse Doctor) ideo inquiritur: an ex asensu praemissarum, cogatur intellectus ad
asentiendum conclusioni; vel sit in ejus potestate hujusmodi asensus? Pro quo est notandum, quod in
operativis 2x nesesitas. 1a. contrarietatis, vel specificationis, alia contradictionis,
vel exercitii. 1a. ita determinat potentiam ad actum in specie eliciendum, ut circa id objectum, secundum
eandem rationem nequeat actum contrarium elicere. Sic voluntas dicitur nesesario cum ista
nesesitate amare bonum, quia non nisi amando potest tendere in bonum. 2a. ita
nesesitat, vel determinat potentiam ad operandum, ut positis omnibus requisitis nequeat ac-
tum cohibere. Sic ignis lignum aproximatum comburit nesesario, itaut, omnibus
viribus naturae nequeat fieri, ut non sequatur combustio. Hoc notato, sit

Mo. consensis praemissis perfecti syllogismi tenetur intellectus asentire conclusioni 1a.
cum nesesitate specificationis, quam exercitii. Est communis in nostra schola. 1. D. N. S. ait
in 1o. d. 2a. q. 4. quod asentimus nesesario conclusioni propter principia, quia nesesitas
est in intellectu ex evidentia objecti nesesario causante istum asensum in intellectu: q. dicta. =
Probatur ratione: causa naturalis debite aplicata nesesario agit utraque nesesitate; sed
praemissae cum intellectu sunt causa naturalis ipsius conclusionis; q. dicta. = Dices: hoc verum est ni-
si impediatur per voluntatem suspendentem actum intellectus. = Contra: quod voluntas non prae-
venit intellectum. Nam ut voluntas velit impedire, debet cognoscere; sed nisi per
intellectum nequit cognoscere: q. intellectus non praevenit voluntatem: q. intellectus cognoscit

anteq; volntas velit impedire; q ante volntatem cogitur intellectus ad assensum, et sic nequit impediri, sicut non potest impediri oculus apertus cum omnibus requisitis ad videndum, ne videat.

P. 2º. Concessis præmissis, hoc ipso conceditur et conclusio: ergo ...

3. Hujus præmissis conceditur, necessitatur ad assensum conclusionis. Ergo pat. ... intellectus non assentire, et dissentire eidem veritati. P. ant.: si legitimus sit syllogismus, una præmissarum continet conclusionem, et altera veritatem palam efficit intellectui, ... convenientia, quia habent in præmissis extremitates cum tertio, habent inter se. Ergo &c. — P. 3º. Necessitas præsipue exercitii in eo est, quod potentia naturalis posita omnibus requisitis ad agendum, nequeat non operari; sed intellectus cum præmissis versatur circa conclusionem, ut potentia naturalis, et concessis præmissis, sunt omnia requisita ad conclusionem assentiendam: ergo &c. Unde verò ... ...

Arg. 1º: ita intellectus respicit verum, sicut voluntas bonum ... quia ita verum est objectum intellectus, sicut bonum est objectum voluntatis, sed

4. voluntas potest non amare bonum: ergo intellectus potest non assentire vero. R. dist. ma.: ita &c., quoad speciem actus, C. quoad exercitium, N. Vel sic: ita, et eodem modo, N. ita, et diverso modo, C. Conveniunt itaque in hoc, quod sicut voluntas potest odire bonum, intellectus potest falsum judicare verum; sed differunt in hoc, quod voluntas ... libera, caret necessitate exercitii omittendo actum ... intellectus autem hac libertate, ... potentia naturalis, et ideo necessitatur positis omnibus requisitis ad agendum.

Arg. 2. Intellectus est subditus voluntati: ergo ita ex ...

5. D. Aug.º est Regina omnium potentiarum: ergo potest impediri ab illa, ne assensum præbeat. P. Cons.: voluntas potest impedire determinationem assensus conclusionis ratione sui dominii: ergo &c. — R. neg. cons. Ad prob., D. Cons.: voluntas &c. determinationem assensus conclusionis, impediendo assensum præmissarum, C. posito assensu præmissarum, N. Ex ... illo enim illeg. necessario ... licet intellectus sit subditus voluntati, quia ... præ... actionem nihil quippe volitum, quin præcognitum: ... potest suspendere actum illius, sicut nequit impedire cognitionem objecti ... objecti.

Instabis. Ut intellectus assentiatur conclusioni ex fide, in deductione ex

6. præmissis ex fide, prævius requiritur consensus voluntatis: ergo intellectus hujusmodi conclusioni potest non assentiri: ergo licet sit positus assensus præmissarum, potest voluntas suspendere assensum intellectus circa hujusmodi conclusionem. — R. d. ant.: ut intellectus ... ... præmissis, C. ut assentiatur conclusioni, N. ... præmissæ, ut obscuræ, inevidentes, et ad fidem expectantes indigeant consensu voluntatis, ut illis assentiatur intellectus, hoc tamen consensu non indiget circa conclusionem, quia intellectus, concessis præmissis, ... cogitur ad assensum conclusionis, si illæ pertinent ad fidem, ac si essent notæ ex terminis.

Sufficiat ex summulis, cum doctrina ... logica ... et transeamus ad Prolegomena universalia, ... principaliores partes postea examinabuntur specialiter. D. O. M. ... concepti M. ... B. omnis honor, et gloria in sempiternum. Amen.

Prole=

Prolegomena de pertinentibs ad ffiā, in universim.

Dissertatio Iª. de naturā, exttia, et ffiae divisione.

Artic. Iᵘˢ quid sit ffia?

Philosofia græce, amor sptiæ latinè interpr. juxta nomi ethimologiā, ex filos, quid ē amor, et ex sofia, qui ē sptiā. Hujus nomi autor Pitagoras fuit, qui sol. Deum propriè sapiē agnocens, ffus, id ē, amatorē sptiæ professus ē. Proposita sptiā hec vox univerpatr, n. varias hapē accepciones. Aliqdō sumitr pᵒ recta ratione vivendi, ut pluribus in locis legitur ex S. Scripᵗᵘʳᵃ in qua sapiens passim id ē, vir bonus. Hoc sensu dixit Plato epᵃ 8ᵃ, bonos mores sptiā ē. Etiā sumitr pᵒ eo Sptus Sti dono, quo fit ut Divina nobis sapiant. Et accipitr pᵒ exelentiori peritiā in qualibet arte: sic Apˡ. Iª ad Chō. 3. dixit Achitectus sptēs, id ē in illa arte eximius. Et hoc sensu, qui profundiora nequitiæ pricipia calent, dicuntr ffiex. 8. sapientes in malo. Sed missis his acceptionebs, sumitr hic sptiā pᵒ quadā sublimiori rerū cognitione: Sapientiā enī ē, (inqt ffus 8ᵒ Methaffice,) sublimiora rerū considerare pricipia. et dividi potest in naturale, et supernaturale. ē Ista, quæ res cognoscit pᵉʳ pricipia supernaturalia, ut sunt pricipia fidei, et hec ē propriè theologica. Naturalis nēpe, quæ propriè ffia dicitr, est— 1.

Dᵒ. ffia ē cognitio certa, ᵉᵗ evidens rerū naturaliū pᵉʳ causas, seu pᵉʳ demonstrationes. Ita Recentiores coītr, præpter Gassendum, qui sic illā difinivit: ē habitus cognitionis ffice. Mala itaq; defitio; qʳ neqᵈ ē clarior suo defito; et defitum ingreditr in illā. Et sīc oīum Sciarū defiones, illa ēē bona, admanus esent: sicqʳ Theologª definiretr pᵉʳ habitum thiq;, Mathematica pᵉʳ habitum Mathematicæ; &ª, quod nil absurdius, quia defitum nē ratio distinctiva defionis. 2.

Verius ergo ffiæ defitio ē, rerū divinarū, humanarūq; cognitio, sptiā qʳ quæ cujus rei causa sit. Hec vero explanda est ā nostra, quæ sic explicatr. Ditr cognitio certa, ut distinguatr ab opinione, quæ errandi formidinē n̄ excludit. Vera ditr, qʳ oē respuit errorē. Evidens appellatr, ut ā fide segregetr, quæ obscuritatē n̄ arcet. Additr rerū naturaliū, qʳ ea tīrcatr dumtaxat versatr objecta, quorū cognitionē pᵉʳ solas naturæ vires, seclusa revelatione, assequi possumus. Ditr per causas &c.ª, qʳ ffus afferre debet rationes, qbs sptiā efficiatr, cur res sit, aut ēē posit.

3. Quare do Historica notitia, quae nidog facti nos complectitur, longe differt Histca, et etiam a Mathematica, quae diversa rex quanti-tatis, figuras, ac proportiones contemplamur, qui tam in earum demons-trationes ratio in medium profertur, cur res tanta sit, aut certa figura &c. Hoc discrimen exemplo suadet Saguenius in proemio Institut. Histcarum, Qui novit, inquit, solis meridiani Calorem
" crescere, ne decrescere, hujus cognitio Historica e. Qui radios
" Solarium densitatem, et etiam magnitudinem, atque inde radium Calo-
" rem patet definire, il Mathematica cognitione instructus e. At
" Histcam cognitione polet, qui majorem calorem e radiis a-
" majori radiorum densitate, et minorem etiam ab obliquitate pen-
dere intelligit.

4. Pr. itaque qd defio a nobis e recte tradita. In ea servantur omnes bone defionis canones, q. e brevis, clarior, nam defito, constat genere, et differentia proxima, et diferentia ultima; non e redundans, imo explicat totam naturam defiti. Hoc probo ab inductione. Fisica agit de natura, et proprietatibus rerum corporearum; Metafisica agit in communi de increato, et creato: Logica tradit modum, quo ratio dirigatur melius in suis operationibus: Moralis, et Politica modum quo dirigantur actus nostri humani respicientes in ultimum finem: Has ergo 4or, quas principaliores Historia partes agnoscimus, ad data a nobis defio tota, id explicat: ergo se extendit ad explicandam totam naturam defiti: q. &c.

Arg. 1o. Hujusmodi defio convenit non soli

5. Histae, ergo non e bona. Pr. ant. convenit etiam Mathematicae: q. P. ant. Mathematica et est scientia rerum naturalium, quae et e cognitio certa, et evidens per causas, agit. de quantitatibus, et proportionibus, quae sunt afectiones rerum naturalium: q. &c. = R. 1o N. ant. Ad sumus ergo dicendum Mathematica in gen. Ad neque illud, neque etiam certitudinem, ac evidentiam res agat tantam non scrutatur causas, nec rationem praestat, cur res tanta sit, aut habeat hanc, vel illam proportionem, sicut facit Historia, ut patet in exemplo solis posito. Et si hoc facit, R. 2o. talem defionem Mathematicae convenire N. o. tamen non e bona. Siquidem Mathesis expectari potest, ut quaedam Histae pars: inquit enim Baptista Duamer, quod scientiae Mathematicae ad Histcam referuntur, non circa quantitatem, quae est forma corporis accepta, versantur. Sic ergo etiam convenire debet ipsi alata defio: sicut defio animalis, licet illi soli conveniat, dicitur ad quolibet individuo speciem.

Arg. 2. Plura sunt in Historia incerta, et dubia;

6. quia plures sunt opiniones in quibus dispersi sunt Hi: ergo Historia non e cognitio &c. = R. D. ant. Plura sunt &c. defectu Hom. C. Defectu ipsius Histae N. Officium munus est, veritatem inquirere: media enim tradentur regulis, et media, quibus certitudinem, et evidentiam de qualibet re assequi possumus. Tamen per accidens non assequimur in omnibus, quia ob nostram imbecillitatem mediis non recte utimur: et ex hoc ergo diversae resultant opiniones inter Histos = D. Item: necesse e fines, et alias fragilitatis

de

a oib; dubitare: quidam hinc potest ee scētia &. = R.ª N.
assumptum. q.m licet ita inferre ex Antiquioribus Academici, Aca-
talética, et aliis, qui Pirronici deinceps dicti fuerunt ex Pirrone,
proindeq. qui ex his partibus diametraliter oppositis dubitatq aliter
in Pirronismon cadere: tq quis dubitare potest, ergo ee magis
sua parte: impossibile, simul idq, ee et n ee: aliasq. ppropterea p.st sic
notas? quis dubitare potest, se ipsum existere, et cogitare; q ex
ipso dubitationis actu hoc comprobat?

Hinc D. Aug. egregie contra Acade- 7.
micos: multas (inquit) quas Academici in dubium revoca-
re non potuerunt, quale illud: Me vivere, et cogitare: "
ubi nec dici potest, fortasse dormis, et nescis, et in somnis vides. "
q. et dormire, et in somnis videre, vivere est. = Arg. 3.º Deus n
habet causam, d. Scientia Deus cognoscit: q n e cognitio p. causas. =
R.º Deus n habet causam, qua sit, C. qua cognoscatur, N. Deus
enim Scientia cognoscit per creaturas, et principia naturalia nota,
ut pr. causas cognitionis, quas ab illo habet. = Arg. 4.º Scientia
nostra nititur autoritate Ph. S. D. N. S. &c: q n e evidens, d
fides humana. = R. D.º Nititur autoritati nudae, N. juncta
principiis eorum, et rationibus evidentibus, C. Non enim propter auto-
ritatem Scientiam sectamur, d propter doctrinam et ut. aderentes,
ita eorum vias tanquam certiores habemus, ut eorum principiis, et
evidentibus rationibus praesipue attendamus, atq iis animum
illustrare ratione naturali satagamus.

Artic. 2. An sit Scientia?

Inderisum insania Dogmaticorum habemus, qui se veritatis omnis 8.
inventores aut. habent, q aliosq ita nobis sit incerta, ut comprehendi ne-
queant. talia sunt prima omnium rerum naturalium principia, continui compositio,
estus maris reciprocus, vis magnetica, et plura alia. Id q.d per
oppositum Academici nil certo scire contendere, proinde nega-
bant Scientiam existere: d contra illos potius dementes, q3 Hos sit.

D.º Existit Scientia, qualis a nobis definita e. Pr. Scientia 2.
e cognitio &c, d plerasq certo, et evidenter a nobis cognoscuntur:
q. P. mi: cognitio evidenter deducta ex principiis evidenter notis
e certa v.a et evidens pr. causas, d plerasq principia nobis eviden-
ter nota sunt, ex quibus plura deducimus: q. Declar. mi: In logica plu-
ra sunt principia ex se nota: ut quodlibet, le. In e. quodlibet esse superio-
ri in materia necessaria dici debet de inferiori, et alia, ex quibus ar-
gumentandi regulas evidenter deducit. In Metha. p. se notum
e: idem n posse simul ee, et n ee: nihil n posse dare ee, et alia ex
quibus circa ens plura evidentiamus. In morali p. se notum e:
unicuiq tribuendum qd suum e: vivendum honeste secundum
rationem: Deus colendus: bonum amandum: &c, ex quibus plura
evidenter efficiuntur. In fisica notum e: quod mutatur n ee infini-

nit

nil produci a se ipso, d ex causis: qd generatr contra=
pncipijs: ex qbs plura circa res mobles, deducuntr.
Sic in oibs facultatibs adsunt nota pncipia, ut in Mathematica
sistat e majus sua parte: et sic de reliquis: q. &c.

P. 2º. Naturalis apetitus n̄ e frustra n̄ eius:

3. Deus en, et natura nil faciunt frustra: d omnes naturaltr
scire desiderant (ut ait Ppus) q. maxima scientia maxime
deriderant: q potest eam asequi. Hinc q hoc. q in scientia naturali
faciet demonstrationem, totum e majus sua parte, d corp. e tot=
et manus e pars: q Corpus e majus manu. Sic in Methaphisica
de eod negant afirmari predicata contradictoria, d
simplitr e, et n̄ e esse contradictoria: q nequeunt de eod afirmari
ri; et sic de reliquis. Ne sic, d hac demonstratione arqu=
untr scientia, n̄ scientia q apud nos existit scientia. Manifestus ita
e, multa a nobis percipi, multaq certa e, et explorata,
ut testimonio scientia conuincitr.

A. Vltimo provatr ex D. Aug. in l. 3 contra
Academicos sic dicente: l sciunt, dari scientia; l nesciunt.
)) Si primus: quare negant? si secdus: q male negant. Neqe
)) dicant se scire probabiltr, q l habent scientia circa suam
)) probilitatem, l solam probabilitatem; si primus: q datr scientia; et
)) consequenter scientia. si 2us: rursus circa hanc probabilitatem, habet
)) probabiltem, sicq procendent in infinitum. = Contra. l tenuntr
)) rationibus evidentibs, et sic datr scientia, l solum probabilibs;
et sic nunquam me conuincent. q contra ipsos recte probatr dari
scientia apud nos existere

Arguitur 1º.

5. Sensus falunt, et falutr, ut experientia constat: d oia nostra cognitio depnde a sensibs; d
et n̄ vera: q n̄ existit scientia, nec scientia. = R. d. ma: depndet a sensibs ut
a nuntijs, C. vt ab organis, N. et d. mi. sensus falunt, et falutr,
per accidens, C. Per se, N. Oia nostra cognitio praevia prerequi=
.insius rit sensuum operationem, ideo tanq a nuntijs ab illis depndet: n̄
tam tanq ab organis, qbs ipsa, ut instrumentis, qbs ipsa in=
tellectio eficiatr. Si aut nostri per se, et absolute natura n̄ falatr,
q n̄ si absolute fali potent, imputanda e at natura, q in=
strumenta tradebat mendatij: fides Chatolica (q absit) foret incerta:
tamq ex Aplo habeatr ex auditu. falutr tamen per accidens; q
neppe n̄ sint apte dispositi, l obiectus sit in indevita distantia; et
hoc contingit solum circa rationem particularem sui objeti, n̄ circa
Com: v.g. Potest oculus errare atingendo album pro nigro;
n̄ vo atingendo coloratum. Ratio q senssui nequit poa, eo qd
virtus virtutem extra suum objetum pole.

6. Vnde ut sensus sit recte dispositus, objetumq
in devita distantia: l unus sensus corrigit alium: l ipse sensus expe=
rientia doctus, se corrigit: l lumen naturale intellectus, velut
lumen

lumen vltus Dni, sicut Magistra constituitur, et Docta. Sicut praecipit res, ut sibi offeruntur, atque ut praecipit eas, ratione exhibet. Ipse non judicat, sint ne ita in se ipsis. Id discutere ad intellectum pertinet, qui praecipiti judicio apparentiae aliquo defectu variatas sensationes, ipse falsus est sua culpa, sensu praeter accidentes se habente. At postquam ratio eam adhibuit curam, quam oportet, ut discernat, quod fideliter sensus referant, quid ex eo quod referunt evidenter sequatur, minime errabit in judicio rectè instituto. Nec stia nos docet, sensus repraesentationem semper asserere, nisi post accuratam ponderationem.

Arg. 2. Si existentia, nempe cognitio rei necessaria est per causam, dari debet haec causa, et haec res necessaria, vel utra que, et per causam, et hac causa daretur cognitio per aliquam causam, et sic in infinitum: repugnat: quia Pone: Causa nempe: quia et ab hac causa daretur cognitio per aliquam causam, et sic in infinitum: repugnat etiam res necessaria, quia omnes creaturae sunt contingentes. = R. neg. mi: Non enim sequeretur, quia debemus immorari in primis principiis per quae caetera innotescunt ultimo recurrendo ad omne, 1e, 1ne. - 2us vero est quoad existentiam, quia res possunt non existere: non vero quoad essentiam, quae omnino independens, immutabilis, et aeterna est. Imo, si ejus existentia summae naturae absolute, de ex suppositione est necessaria, quia quidquid est, quando est, necessario est. = Colliges, quod veritas principii universalis in materia necessaria non pendet ab omnium particularium inductione: si enim certo cognoscimus, quam praedicatum continetur in idea subjecti, ut in idea totius continetur, quod sit majus sua parte. Sed in materia contingenti pendet ab inductione, quia in hac materia veritas principii universalis non stat, nisi facta omnium particularium inductione, in in[?] medio necessario [illegible] praedicatum subjecto [illegible].

Artic. 3s. An Stia prohnbus [?] contemnendetur: hoc est, an sit necesaria?

Ceteri stia in summo apud cultiores populos semper fuerit pretio: solique Barbari eam neglexerint, quidam tamen rejiciendam putant. Alij quidem ex Zelo, qui non secundum scientiam, quod putent, illam non satis cum sancte sobrie posse, quasi verbo Dei, Scripturis Dnus, brevis eruditorum dedignaretur. 1.
Alij vero ex deceptione, ratione, stiam esse simplicitatis deceptricem, haeresum parentem, et nutricem, sumentes non causam pro causa, et vitia hominum re optima abutentium stiae tribuentes; ut si quis vellet leges abolere, et tribunalia, quod illis saepe mali, et astutia homines abutuntur ad innocentium perniciem. Alij stiam contemnunt, ut Christianis inutilem, quam eruditionem S. Sc. intelligentiam, peritiam historiae Ecclesiae, Conciliorum, et SS. PP. totam continere putant: ad illis sane Dni verbum sine aptari potest: Haec oportet facere, et illa non omittere, Math. 23. Plura enim sunt in Script. PPbr. et Concilijs, quae sine stia vix intelligi possunt, ut ipsi testantur SS. PP.

Alij denique maligne stiam rejiciunt, ut facilius rudibus hominibus facilius illudere possint, quo motivo Lutherus, 2.

et

et Heretici alij Scientias speculativas damnant, & eas ipsi ad fabricanda sua assertiones (?) ijs impie abutuntur. Eodem Consilio Maximus Felicius (?) rationibus fore promovendas, nec nisi apud ignaros habituras. Nam omnis qui male agit (dixit Joan. 3.) odit lucem, ne arguantur opera ejus. Etiam ante hos Imperii (?) Christianos litteris incumbere prohibuit, ut destituta fides Christianorum facilius extingueretur, ut notat S. Aug. l. 18. de Civit. Dei, c. 52. = Sed ut Contra omnes Philosophiae (?) ...

3. §. III.° Philosophia, ut hoc est, est necessaria ad eis mentem perficiendam. P. 1°: Hoc ad id genitus est, ut opera Dei, et ejus pulchritudinem creaturis contempletur, quandiu est in hac vita: quippe, ut ait Apostolus Rom. 1. invisibilia Dei per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur: Dicitur Sap. 13. à magnitudine speciei, et creaturae, cognoscibiliter poterit Creatorem videri; atque Philosophia nihil aliud est, quam contemplatio operum Dei: ergo hoc est necessaria. Ideo Deus eam Adamo, ut necessarius naturae ornamentum, & alijs dotibus infudit; quia Deus, et natura nil faciunt frustra. = P. 2°. Id quod excolit mentem, est necessarium, ut hoc ad id in excolendam mentem Philosophia ordinatur: (?) in mente complexa potentia intellectus scilicet, et voluntas: Philosophia speculativa perficit intellectum circa cognitionem veritatis, moralis vero dirigit voluntatem circa actionem virtutis; ergo est necessaria ad eis mentem perficiendam. Fugat enim ab hominibus barbariem, mitiores, et humaniores reddit. Unde homines, ubi Philosophia lumen non luxit, degenerant in belluinos mores, ut patet in ... Americanis, et alijs Barbaris Nationibus.

4. P. 3°. necessarium est, ut Rex cognoscat regnum, civis suam Patriam, Paterfamilias sua praedia: sed hoc est mundus Rex, et Dominus, et propter illum Deus cuncta fecit; unde Psalmo 8 dixit, Deus omnia subjecisse sub pedibus ejus, et Sole, et Luna, ceteraque astra creata esse in ipsius ministerium, est etiam civis hujus vastissimae patriae: ergo necesse est ut hoc cognoscat ea, quae sunt in mundo, id in hoc occupatur Philosophia: ergo &c.a = P. 4°. Ex magna admiratione, et veneratione, qua natura tradi afficimur erga viros doctos. Sic Salomonem totus orbis admiratus est. Regina Saba servos ejus beatos dixit, quod ejus Sapientiae fruerentur. Imo, ut refert 3. Reg. 10. universa terra desiderabat vultum Salomonis, ut audiret ejus Sapientiam, quam natura ... ergo hoc, ut hoc est ... quae omnis hoc scire desideravit: ergo &c.: ergo Philosophia est hoc necessaria, ut hoc est, ad eis perficiendam mentem.

5. Dices 1°. Eccles. 1.° scientia dicitur afflictio spiritus, et occupatio pessima. Et ibidem: qui addit scientiam, addit et laborem. = R. Scientiam

dicere

dicit afflictionem spiritus ex obiecto occasione, qua detegit miserias humanas, et rerum creatarum vanitates. Unde dixit: Beati qui lugent. Contemplatio scientiae est jucundissima, ideo est in Deo: Vocatur tamen occupatio pessima, non quia mala, nam a Deo data, sed quia nobis est laboriosissima, et difficilis, quia summo adquiritur labore. = Dices 2.° Hieremias 10. dicit: Stultus factus omnis homo a scientia. = R. ex Divo Hier.° Profetam loqui comparative ad scientiam Dei, respectu cujus nostra scientia reputatur quasi stultitia, quomodo Isaias dicit: Omnes gentes Deo comparatas reputari, quasi nihilum. = Si Dicas, quod ex Ap.° Scientia inflat. R. scientia spiritus, et bene ordinata, N. scientia secundum carnem, C. De hac dixit, quod Sapientia carnis est inimica Deo, quia sequitur vanitates.

§. 2.^s^ M.°: Filosofia necessaria est homini, ut est

Reipublicae membrum, politica societate aliis hominibus conjunctus. P.[?] 6
Homo 3. modis ad rempublicam comparari potest. 1.° Generatim, ut pars ejus: 2.° ut ipsi praeest, ut sunt Princeps, et Magistratus: 3.° ut ei inservit per juris prudentiam, medicinam, et alias artes. Sed his 3. modis filosofia homini necessaria est: Ergo &c. P. mi: per partes. Et quidem 1.° civibus omnibus generatim conducere filosofiam, ex eo constat, quod ipsa sit omnium rerum publicarum recte constituendarum parens, et conservatrix. Veterum monumenta evincunt, eorum filosofis esse firmatas. Judeorum rempublicam constituit Moises insignis filosofus. Respublica Egyptiorum praecipuum agnoscebat autorem Mercurium trimegistum, idest ter magnum, quia erat simul rex, filosofus, et sacerdos. Respublica Caldeorum, et Persarum suas institutiones a Magis, idest magnis filosofis, acceperant. Graeci, prius Barbari, et silvestres, in societatem reipublicae vocati sunt per Orpheum antiquum filosofum sua doctrina suavitate, ut refert oratius, arte Poetica. Atheniensium rempublicam fundavit Solon, unus ex 7. primatibus Graeciae filosofis. Demum omnium rerum publicarum origines si volverimus, semper occurret aliquis sapiens, et filosofus, earum fautor, vel reformator. Unde Socrates jure dixit: Filosofiae officium est divina more, et humana recte regere, et sic, si rerum publicarum in ipsarum origine, aut restabilitate filosofia non influxit, non nisi barbariem, sceleratissimaque opera inveniemus, ut nobis patet praecipue a Mauris: Ergo &c.

Sed ex his, qui praesint, ut Principes et Magistratus, filosofia necessaria sit, probatur 1.° ex S. Script. in qua Sapientia, Prov. 8. dicit, per me Reges regnant &c, et alibi: si delectamini in sedibus, diligite, o Reges, sapientiam. Sap. 6. Non solum sapientiam, quae consistit in timore Dei, dicit, ut subdit: quae scit dispositiones orbis terrarum, et virtutes elementorum, initium, consummationem, et medietatem temporum, vicissitudinem permutationes, et commutationes temporum, anni cursus, dispositiones stelarum, virtutes

ventorum &c; et ideo habet hic argumentum: & = Item 2°: Sapientis est ordinare, et disponere, ordo enim est opus sapientis; sed ad Magistratum spectat ordinare, et disponere populum: ergo in cognitione rerum excellentes esse debent, et sapientes; vel Doctorum Consilio uti: et hoc facit per scientiam: Imo ipsa Politica, quae est Scientia regendi populos, quaedam scientiae pars est cum aliis connexa: ergo &.

8. Quantum ad 3um respondeo quod scientia necessaria sit homini, ut inservit reipublicae, quod fit praecipue per jurisprudentiam, medicinam et militiam &c. probatur. in primis quoad medicinam: id certum est, quod subalternata scientiae naturali: unde ut dici solet, ubi incipit Medicus, ubi desinit Physicus. Aristoteles scientiam ac medicinam sorores vocat, eo quod sibi mutuo opem praestent: quia sine scientia imperfecta est medicina. Ideo magni Medici simul fuerunt insignes scientia, ut patet: Averroe, Avicena, et alii cum Galeno, qui dixit, si quis optimus Medicus, idem est et Philosophus. De jurisprudentia quoque idem constat, cum illa sit pars quaedam Moralis scientiae, a qua desumit sua principia, et argumenta, quibus leges defendit: unde Alcidamas apud [?] vocat scientiam propugnaculum legum. Et Cicero eam appellat: legum inventricem, et disciplinae, ducem vitae, virtutis indagatricem, Magistram morum, vitiorum expultricem. Alii denique scientiam juris eximunt, nullum adjutorium fuisse cum Dialectica, Rhetorica &.

9. De arte vero Militari, eadem quoque erit opera scientiae, supra innuit, cum ait, in ipsis expeditionibus bellicis meliores esse sapientes, quam viros. Sane Militia est corpori politico, quod manus sic corpori naturali, scientia vero est velut ejus oculus. Unde sicut oculus necessarius ad dirigendum manuum conatus, ita quoque scientia ad dirigendam Militiae vim; ideo quoque Scientia Politica, quae pars est scientiae moralis, imperat arti militari, cujus ductu destituta militaris fortitudo [?] quaedam feritate, ut patet in Barbaris illis Nationibus v.g. Hunnis, Vandalis, Mauris, Gothis, qui armis quidem validi, sed scientiarum cultura destituti, potius leonum, tigrium, et luporum vastantium more fuere, quam hominum ordinati exercitus. Recolantur fere omnes ordinarii Duces, et quid non manu, litteris, quam armis exeluere, videbitur.

10. Circa alias artes, ut Agriculturam, nauticam &c. brevitatis causa nihil dicimus in particulari; sed in generali ad nostrum intentum, sufficiat dicere (Ciceronis) ~~Caietanus~~ lib. de Orat.: scientiam artium omnium parentem ac procreatricem fuisse: quarum origo semper in aliquam scientiam refunditur: illas quoque ex officiis speculationibus adju-

adjuvari experientia docet: et ex physicis constat
ssa est etiam, etiam politice sumpto, et ut pax Rei=
publicae, necessaria: etc.

§. 3.us N.o: Etiam necessaria est Fini, ut 41.
e fidelis, ad ipsius fidei, ac religionis praesidium. At
Non est intelligenda N.o de fide considerata ex parte prin-
cipii, nempe Dei, a quo infunditur, quia Deus potest infundere, et
conservare fidem sine opera, imo ita plures fecit, ut tamquam
opus Divinum soli virtuti tribuitur; sed intelligenda est de fide
sumpta ex parte subjecti, scilicet hominis, qui debet ipsius
conservationi, et propagationi propter operare, et per media hu-
mana, ut sunt auctoritas Principis, severitas legum, et alia
hujusmodi. Hoc modo dicimus, et

Probatur imprimis auctoritate Scripturae, quae saepe utitur 42.
naturalibus rationibus, ut D. Paulus probat existentiam Dei ex effectibus
naturalibus, ex pluviis, ex ordine temporum fructiferorum, et aliis be-
naturalibus. Act. 14. v. 17. = Et praesentiam in omnibus ob
beneficium naturalium. Act. 17. v. 28. = In ipso enim vivimus, et movemur, et
sumus: independentiam, quod ipse dat omnibus et omnia providere
attributa rationibus naturalibus, id hoc multum juvat ad fidei
praesidium: etc. Nam ut notat Hieron. ad Paulinum, in lib. Job
omnes leges Dialecticae, propositione, assumptione, conclusione determinat. Deinde
fere omnia penes universas in medium adducit, ut Metheororum ge-
nerationes, pluvias, grandines, gelu, nives, tonitrua, ful-
gura, astrorum naturas, et diversorum gemmarum, et mine-
ralium formationes, animantium indolem, etc. Methaphysi-
calia quoque non raro discutit, agendo de Angelis, et Entis,
et divinis attributis, et veritate, etc. Moralis autem nusquam
copiosius traditur. Ps. lib. filosofica eruditione abundat. 43.
Ps. 88. et Metheorologia, et fulminis formatione exprimit
Profeta. Ps. 103. Mire describit Coeli, ac mundi dispositio-
nem, montium, et vallium distinctionem, fontium origines, solu-
biarum utilitatem, diei, noctis, discrimina ..., et au-
tumni fecunditatem, hiemis sterilitatem, quod Deus vi-
vificans sidera influxus, attrahens folia, et fructus, in
plurimis, idest materiam subsolvit, veris calore blando
iterum resuscitanda. Frequens quoque mentio fit maris, Ps. o-
perum naturalium, originis ventorum, nubium, et grandinis forma-
tiones, subterranearum aquarum, quas Profeta Dracones vo-
cat, et avisos in thesauris Dei recondita = Id quoque
ostenditur in libris Moysis, qui mysteriis tamquam et etiam natu-
rali eruditione refertissimis, quorum doctrinam idest

Sti Patres dividunt in naturalem, Moralem, et Theologiam.
Unde D. Ambros. Basilius, et August. et alii omnes
Scientias, dixerunt, artesque liberales esse Sacrae Scripturae exuvias
posse.

14. Accedit Patrum autoritas, qui saepe inculcant utilitatem
istarum ad Sacras Litteras, et fidei defensionem. Hoc variis rationibus
confirmat Clem. Alex. lib. 5º Strom. et August. lib. 3 contra
Acad. c. 28. inquit: Eruditio artium liberalium modesta,
sana, atque subsincta, et alacriores et perseverantiores exhi-
» bet amatores amplectendae veritatis, ut et ardentius appetant,
et constantius insequantur, et inhaereant dulcius. Unde 2º
veritate ait: Non ero Sexuis ad inquirendas Scientias Dei
sive per Scripturas, sive per creaturas. Creaturae enim ut dicebat
D. Antonin. sunt liber Dei. D. Greg. Nanzian. Orat. 20ª im-
pense laudat istas: et fere omnes SS. PP. eos reprehendunt, qui
parvo quodam judicio illas, ut a Deo abhorrentes, aspernantur.

15. Praeterea pene omnes Scripturae Doct. in Scientiis natura-
libus excelluere. De antiquis Patriarchis certum est. Nam ab
Abrahamo Aegiptios istas didicisse, ferunt. De
Isaaco Legitur in Genesi, eum sub vesperam egressum fuisse ad
meditandum in agro, ad contemplandum nempe sidera coeli;
Jacob dicitur habitasse in tabernaculis, quae juxta Chri-
sost. nil aliud erant, quam publica ginnasia. Job eximius
sui saeculi Philosophus fuit, et publice apud Themanitas Scien-
tias docuit. Moises Act. 7. vocatur eruditus omni Sapientia
Aegiptiorum. Josue non minus Moise, prae ipso imperii
litteris eruditur. David (ut traditur) 2. Reg. Sapien-
tissimus Princeps appellatur. Daniel eruditus est omni in Sapientia
Caldeorum. Et reliqui Profetae humanae, divinaeque Sapientiae
Doctores apud Ebraeos semper habiti sunt.

16. De Patribus Ecclesiae idque ostendere in
promptu esset, nisi ex eorum scriptis, quantum ei in Sapientia
humana, hoc est, istis versati fuerint, satis innotesceret.
Unde jam variis rationibus probatur. 1º = 1º quia per hoc, facili-
us infideles eruditi trahuntur ad fidem, ut patuit ipse
Horigenes, qui cum doctissimus esset, infitos traxit istos ad
fidem, sicut refert Baronius tom. 2. Annalium. Unde
sicut Paulus, ut omnes erudiret, Hebraeis Hebraeus, et omnibus
omnia factus est: ita fidelis, ut eruditos protrahat ad fidem,
eruditus quoque esse debet. 2º: sine istis fallacias, et sofis-
mata hereticorum detegere vix poterit: et quod frequentes sint
disputationes fidelium cum hereticis, necesse est, ut doctor fidelis
in subtilitatibus istis versatus sit. = 3º. quod Sacra doctrina
jucundior est, quando humana Sapientia exornatur. Istis 3. ratio-
nibus ad id probandum utitur S. Clem. Alex. lib. 1º Strom.

Ao:

5.º: Theologia juxta omnes ad fidei conservationem necessaria est, quia nil aliud est, nisi Sermo Dei, fidei explicatio, et explanatio; sed Theologia est dispositio necessaria ad Theologiam: ergo etiam ad fidem. Unde Prov. 6. de Sapientia Divina dicitur: misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem: id est, humanas scientias, quibus utitur, ut Domina suis ancillis. Minorem commendant Scripturae, et est expressa in D. Aug. = 3.º: Homo naturaliter procedit a sensibilibus ad intelligibilia, a creaturis ad creatorem, ut patet ex Apostolo. Sicut igitur gratia non destruit naturam, sed eam supponit, ita lumen fidei non destruit lumen naturale Theologiae, sed magis ipsum supponit, ut praeambulum et dispositionem. Unde Clem. Alex. vocat Theologiam Catechismum ad fidem, et Tertullianus orodetem: eruditionem disponentem ad suscipiendam doctrinam vitae. Et confirmatur haec ratio: quia sicut se habet lumen fidei ad lumen naturale, sic gratia ad naturam, quae perficit bonum naturae, ut virtutes acquisitas, et bonam indolem adjuvat bonum gratiae: ergo etiam Theologia, quae perficit lumen naturale rationis, juvat ad ipsam fidem. Et ideo Nationes eruditae facilius receperunt fidem, quam ignarae, ut patet in Japonibus eruditis, et Americanis stupidis. 17

6.º: Ex usu Ecclesiae, quae doctrinam de existentia Dei, de ejus providentia, omnipotentia, et attributis, animae immortalitate, de Angelis, de virtutibus sectandis, et vitiis fugiendis, Theologicis demonstrationibus probat: et Universitates instituit, veluti sacrae veritatis propugnacula, ut in eis humanae, divinaeque scientiae studia vigeant. = 7.º demonstratur ex officio Doctoris fidelis, quod Scriptura 3.ª exigit: 1.º ut sit paratus ad reddendam fidei suae rationem omni petenti se, 1.ª Petri 3. = 2.º, ut sit potens exhortari in doctrina sana, ad Titum 1.ª = 3.º, ut possit eos, qui contradicunt, arguere, ibid.; sed ad haec praestanda necessaria est Theologia: ergo Theologia est necessaria homini fideli &c. 18

Pro minori quoad 1.um: triplici potissimum reddere fidei rationem, scilicet, 1.º demonstrando ea, quae sunt praeambula ad fidem, ut existentiam, unitatem, et reliqua Dei attributa: 2.º ostendendo non repugnare, sed magis esse conformia lumini naturali mysteria, ut Trinitatis, incarnationis &c.: 3.º solvendo argumenta, quae fiunt contra possibilitatem horum, vel veritatem (acerrimorum ad fidem pendet); sed haec 3.ª pertinent ad Theologiam, quae suppeditat rationes naturales, convenientias, et solutiones: ergo &c. = Pro minori ad 2.um p. minori: loquitur Apostolus de exhortatione doctrinali, non quidem per tropos rhetoricos, et expressiones Poeticas; sed per vim rationum, et argumentationum, quibus veritas persuadetur, atque ad Theologiam pertinet hunc tradere ratiocinandi modum: ergo &c. = Pro minori ad 3.um p. minori: non contra fidei adversarios arguere, eorumque impugnando, vel sofismata eorum solvendo, sed utrumque ad Theologiam pertinet; 19

et

et rationes, ut eficaciores sint in forma Logistica. ordinare
sofismatis veritatis detegere, quod vide D. Hier. super
» Eccl. ait: quidquid in saeculo pravorum dogmatum, quidquid ad
» terrenas sapientias pertinet, et putatur esse robustum, hoc Dialecti=
» cae arte subvertitur, et instar incendij in cinerem fatiscentis
dissolvitur: Ergo Hia &c.

20 Ratio 8. Apostoli primique fidei praedi-
catores sine ulla Hia, de orbe, et ipsis Ethnicis gloriose triun-
pharunt, ergo fideles Doctores mundum impleverunt:
Ergo Hia non est necessaria Doctori fidei = 2º. D. Pau. ad
Rom. c. 8. ait, sapientia carnis inimica est Deo. 3ª. ad Cor.
2: sed anuntiare testimonium Christi non in sublimitate ser-
monis sapientiae et ad Col. 2. admonet fideles, ut caveant a
Hia, tanquam a seductrice, et inani fallacia. SS. PP. frequenter
artifices, haereses nutrices, et potius Christiano noxiam. =
R. ad 8.um, Apostolis collatus fuisse divinitus a Sectis huma-
nis quantum exigebat praedicationis ministerium, ut eorum ingenio
D. Hier. ad Paulinum; quidquid allijs exercitatio tribuere
solet, posillis sanctus Spiritus suggerebat. Praeterea conveniens
fuit, ut primitiva Apostolorum praedicatio esset in infirmi-
tate, et simplicitate, ut mundi conversio soli Divinae tribuen-
da virtuti, et tamen Apostoli miracula loco argumentorum
habuere ad convincendam humanam Hiam, et hanc stultitiam; et
ita est oppositis ratiis Scelentiam carentibus: et idea eum, qui in Sctia
excelluere, rara fecerunt miracula, ut Pat. et Aug., Hier. &
Ithijsem ad propagandam fidem Sctia sufficiebat.

Ad 2.um respondetur, sapientiam carnis esse Deo inimicam, quando ad-
23. versatur legi; quod minime sapientia quando est carnis, adversatur Deo, ut ait D.
Aug. = Apostolus ad Chor. dixit, se in simplicitate sermonis anuntia-
re Christum, non per Rectorica flosculos, atque figuras, neque per vim rationis
naturalis: ejus enim praedicatio huic non innitebatur, sed revelatione Divi-
nae, illamque miraculis confirmabat, unde addit, sed in ostensione spiritus,
et virtutis. = Ad Chol. loquitur, non absque, sed ut ipse se explicat, de ina-
ni Hia, et male usita, et apropriata; idest, quae erroribus fidei
extraneis corrupta erat, qualis fuit Epicureorum, Cinicorum, &, ut
exponit D. Aug. in Ps. 57. n. 25. Nec isti errores ad Hiam per-
tinebant, sed quidam erant abusus Hiae, et rationis defectus pro-
cedentes. Hoc sensu a Patribus refutatur. Cum in 3plici statu conside-
22. rari valet: 1º ut inimica fidei, ut erat in Hiis Gentilibus, qui abute=
bantur Hicis rationibus ad impugnandam fidem. 2º. ut [illegible]

miste=

riorum fidei arbitra, ut est in hereticis, qui per rationem ea, quae sunt fidei metiri volunt. Hi duo abusus ab Apostolo, et SS. PP. refutatur. At vero 3° sumitur, ut humilis captivata in obsequium fidei, sicut est in Doctoribus Catholicis, qui Philosophia utuntur, non ut arbitra, sed ut pedisequa fidei. Hoc 3° sensu illa Logicam, in qua a SS. PP. laudata, et commendata: solique heretici illam vituperant. Sed quod tam sanctum, et utile, et necessarium, quod ad malum finem non possit abuti? heretici sacris abutuntur scripturis, et tamen optimae sunt. Neque Philosophia heresis peperit, ut inquit Jansenius, sed humana superbia, et malitia abutens et Philosophia, sicut scripturis. Quod fideles ergo et theologi Philosophia naturalem ad arma vocant, et ad auxilium, ut Gentilium, et Hereticorum, qui Ecclesiae autoritati refragantur, impetum retundere possint, dicendum est, et fideles magis, ac magis firmari, quod a SS. PP. praestitum fuit.

Pro Cronide distinguendum est necessitatem 23. simpliciter, seu absoluta, sine qua effectum obtineri nullatenus potest; et necessitatem secundum quid, seu conditionata, quae ad finem facilius addquirendum alterrabit. Primo, et alio modo semper Philosophia necessaria est. Tunc ergo primo genere est necessaria simpliciter Philosophia naturalis ad perficiendam formam, et ex singulis hominibus, non omnes illam ideo habent quod signatum est super nos lumen vultus Dei. Sed Philosophia artificialis, seu qua Logicam, et in hunc speciei sit necessaria simpliciter, tamen aliquibus hominibus in speciali tamen est necessaria secundum quid; licet singulis sit necessaria simpliciter ad perficiendam mentem in statu perfecto, ad esse quod perfectissimo modo recipit complicem membrum.

Tunc vero ad 3.um Dominum distinguere oportet, quod non credere fidem, quod vero illam defendit; non ad credendum non est necessaria Philosophia artificialis, (captivatur enim intellectus in fidei obsequium); 24. nisi forte dicatur necessaria secundum quid, quod facilius percipiuntur rationes, quibus movemur ad credendum. Nec hoc tollit meritum fidei, quod animus ad credendum semper est paratus, licet ratio naturalis, et Philosophia minime suffragaret. Ad illam vero defendendam est necessaria simpliciter, quod non possumus adversariorum, et hereticorum fallacias detegere, et solvere nisi Philosophia artificiali: illa enim sola tradit nos regulas, fallacias quod solvit. Sic vero defenditur fides, illam persuadendo, et propagando, fieri hoc potest sine illa, sed facilius quam illa. Ad vero illam persuadendam quam rigorosa Dominum, omnibus modis intellectum (licet non voluntatem) vincente, necessaria simpliciter, quod sine illa nescimus veritatis criterium.

Dissertatio 2.a de causis Philosophiae, ejusque origine ad nos usque.

Cum aliarum rerum causas Philosophia investigat, suas ipsius ignorare turpe ferret. Cumque 4.or sint causae, finalis nempe, efficiens, formalis, materialis: quomodo se habeant ad Philosophiam videbimus per 3. articulos.

Artic.s 1.s de causa finali Philosophiae.

1. Finis est, propter quem aliquod fit. Est duplex, finis qui, vel cujus gratia, et finis cui. Finis qui, seu cujus gratia, est bonum quod intenditur. Finis cui est persona, cui bonum illud intenditur. Sic finis cujus gratia parandi remedii est sanitas, et finis cui est homo, cui sanitas procuratur. Rursus finis qui alius est proximus, qui immediate intenditur, alius remotus, ad quem per istum intenditur. Finis vero ultimus est, ad quem ultimo terminatur. His suppositis, sit

2. D.o: Finis cui Philosophiae est homo. Finis qui proximus est cognitio veritatis, et actio virtutis: remotus vero est beatitudo naturalis. Finis ultimus est Deus. Prob. 1.a pars: Homo est, in cujus commodum omnis utilitas Philosophiae tendit, ut patet: ergo &c. = Prob. 2.a pars: finis qui proximus est bonum illud, quod in opere suo quaeritur, atqui Philosophia, ut veritatem in rebus cognoscamus, et honeste vivere sciamus: quod hoc facit Philosophia moralis, illud vero reliquae Philosophiae partes: ergo &c. = Prob. 3.a pars: beatitudo naturalis sita est in conjunctione mentis ad Deum cognitum, et amatum, quantum naturaliter potest: consistit enim felicitas naturalis in contemplatione, et exercitio virtutis, ut in Ethica videbimus. Sed Philosophia res contemplatur, et actiones hominis dirigit, ut eum in cognitione, et amore Dei promoveat: ergo &c. = Ex quo 4.a prob. pars: nam omnes rectae Philosophiae conatus ad Deum ultimo terminentur: is jure dicitur ultimus ejus finis: ergo &c.: ergo &c.

3. Dices: plerique philosophantur lucri gratia, vel vanae gloriae: ergo finis commodum est finis Philosophiae proximus. = Resp. D. Ant. Nego cons. Ergo finis commodum &c. est finis operantis, C.; est finis operis, N. Philosophia ex se ordinatur ad cognitionem, et virtutem, et hic fixus, et immobilis est finis operis. At operans, seu qui Philosophiae incumbit, hunc finem saepe minus attendit, et ad alios illud destinat opus, qui proinde operantis finis dici debent, non operis. = Dices 2.o: Non est Philosophiae finis remotus, quem homo per Philosophiam non acquirit, sed homo non

fit

fit beatus beatitudine naturali per se. Huic: q. beatitudo
naturalis nõ e &c. = R. mi: ñ e beatus, qui possidet;
d ffia plenitudo. probabiss, et patronis dedit: q ffia
eos ñ facit beatos. = R. neg mi; ad prob. d. mi: pro-
babiss. q. dedit ffia naturalis lumen virtutis N. si minus,
C. Hoc ffia culpa ñ e, quæ bonus satis monstrat, d huius
ñ proficientis.

Instabis. Ejus a luce ffia potius auget cul- 1.
pabilitatem: et Apost. ad Rom. 1. inexcusabiles dicit hos,
ex eo quod Deum cognovissent per ffiam: ergo potius auget mi-
seriam huius, quam eum felicem efficiat. = R. d. ant. Auget
per ffiam culpabilitatem per se, ut principium peccandi, N.
per accidens, ex prava dispositione huius, C. Vera
ffia de malis reprobat, ejusque fœditatem detegit. Si autem
hõe lumen patiturus, et nihilominus male agit,
pejor e, ñ quod mala e ffia, d quia major e malitia huius
scientis bonum, et ñ facientis.

Artc.s 2.s de causa eficiente ffiæ: ejsq.e orgine.

Causa eficiens e, a qua res producitur. Alia e 1.a, 1.
a qua res 1.o producitur. Alia 2.a, quæ res productas, l col-
lapsas reparat, l propagatione extendit. Unde si de bonis ac
luxus e descendens a Patre luminum, inquiritur an ffia mun-
do celebra fuerit: hoc e: an sicut Deus primos Parentes
creavit, ita in ipsorum creatione ipsis contulerit ffiam tan-
quam, ñ exquisitam perfectamq. rerum divinarum naturalium notitiam.
Quare sit

Sa. Mo. Deus fuit 1.a causa eficiens ffiæ, a quo 1.us ho eam sibi 2.
perfecte infusam habuit. = e com. inter Hos, et Theol. Habetur 1.o
ex Sacra Scr. Eccli. c. 17. Dicitur ad 1.a Parentibus: Deus cor dedit
» illis excogitandi, et disciplina intellectus replevit illos. Creavit »
» illis scientia spiritus. Sensu implevit cor illorum, et mala, et bona »
ostendit eis; d verbis iis manifestatur, Deum contulisse Ada-
mo ffiam, in exquisitam rerum naturalium notitiam: q. ita e. P. mi:
ffia 3r complectitur principaliores partes, Logicam, Metaphy-
sicam, et Ethicam; d hæ 3r in illis verbis exprimuntur. Ista
P.: enim Disciplina intellectus Logicam demonstrat, quæ certis re-
gulis, ac præceptis huius intellectum dirigit in acquisitione veri:
Scientia spiritus ad Metaphysicam pertinet, quæ res spirituales, et
a materia abstractas contemplatur: Sensu implevit Deus cor
illorum, quatenus Physicam eis sensibilis notiones indidit:

deniq.

denique bona, et mala ostendit ei, quod utriusque summae
q. Magnam partem, in Scr. N. expresse: q. &.

Pr 2. Gen. 2. dicit: Adamus nom.a imposuisse
3. cunctis animantibus terrae, et universis volatilibus caeli:
et addit: omne quod vocavit adam animae viventis, ipsum est
nomen ejus: quo significatur nom.a ab Adamo imposita na-
turae cujusque animalis apta fuisse: q. ic Adam cognovit omnium
naturas, et proprietates ut eisdem convenientia nom.a tribue-
ret. Quare aut Crisost. hom. 14. in Gen: qui signavit no-
»minibus jumenta apelare, et volatilia Celi, et alias
»bestias potest, quomodo non omni sapientia, et industria pollet?
q. &. = Pr 3.o ratione: Deus creavit hominem perfectum ad imagi-
nem, et similitudinem suam, omnes quas capere perfectiones illi
tribuit: q. et omni ditavit mentis ornamento, omni
animi perfectione naturali indidit. Dcq.a pat. tum quia ut
Adam futurus erat humani generis parens, ita Doc-
tor, et Rector, quod munus exequi haud poterat sine
omnium rerum naturalium not.a. Atque quia non minus erat hominum prin-
cipium Adam corpora gignendo, quam Adam mentes instruen-
do, et gubernando; dicta pertinet ad humanae mentis
perfectionem; & fuit ornatus tota perfectione, ut alios
gubernare, instruereque posset. Tum etiam, quia id exigebat status
innocentiae; quamvis status felicitatis foret, non debebat
spatium ignorantia, quae illam felicitatem perturbaret: q. &.

4. Arg. 1.o. omnis pecans est ignorans; sed Adamus peccavit:
q. ignorans fuit, et scientiam non habuit. = R. d. ma. e ignorans in ac-
tu (id est, non utitur hic, et nunc scientia sua) C. Habitu sepe, N. sic q.
Adam peccavit, non quia scientiam recte non haberet, sed quia erat non ...,
voluntate peccati objecto illecta intellectum abstrahente, ut consideraret
regulas recti, quas probe noverat. Dicitur tamen omnis pecans est
ignorans, lato sensu, quia deficit a rectitudine debita, non in
rigore, nam plerique pecant ex pura malitia, ut mali An-
geli scientia etiam infusa praediti. = Inst. primi Parentes
peccarunt desiderio scientiae, ut essent sicut Dii, scientes
bonum, et malum. Gen 3. q. eam non habebant: = R.x non pec-
care desiderio scientiae naturalis, sed cujusdam excellentioris supra
humanam conditionem positae, tamquam si scientia boni, et mali soli
Deo conveniret. = Ifr. inst: dubitarunt, et crediderunt, quod
pomum arboris vetitae erat generativum scientiae boni, et
mali; quod ex hac intelligentia comederunt: q. non habebant
scientiam omnium rerum naturalium = Recurrit ad actum, et non ad
habitum, et est solutio.

Dices

Dices: qui decipitur, aut nullam, aut modicam
habet scientiam; sed sic parentes a serpente seducti sunt: 5.
ergo. Qui enim Ethica not. pollet, non poterat dubitare,
serpentem non posse loqui, et a ligno non posse scientiam ori-
ri: ergo. = Eva enim dixit: serpens decepit me: ergo &c. =
R. d. ma: qui decipitur volens. N. qui decipitur invi-
tus, C. Deceptio quidem illa fuit non ex infirmitate intellectus, sed ex
culpa, et malitia voluntatis jam per superbiam corruptae. Ut
ergo Salomon a mulieribus seductus est, ut idola coleret,
satis sciebat, id malum, et prohibitum esse: sed amore pro-
fano voluntas corrupta scientiam deseruit. Nec existi-
mavit Eva serpentem propria natura loqui, sed supe-
rioris naturae esse organa. Putavit itaque mulier, spi-
ritum loqui per serpentem; nec in hoc decepta est, sed in ad-
haerendo. Nec enim pomi aviditate sic peccarunt, sed su-
perba elatione, (quam tentatio sapientiores faciendi in-
festat), a Deo deficientes, in hanc stultitiam prolap-
si sunt. Ut enim ait D. Aug. lib. 14 de civ. Dei: Licet Adam
optime sciret, a ligno non posse scientiam oriri, nihilomi- "
nus praesumptione sui jam obcaecata potuit credere "
serpenti. Et super Gen. ad literam c. 13. ait: mulier ver-
bis serpentis non crederet, nisi jam inesset menti ejus quae- "
dam de se superba praesumptio. Et Apostolus 1. ad Tim. c. 2. ait, A-
dam non est seductus, mulier autem seducta in praevaricatione fuit. "

Sic Adam non credidit interius verbis serpentis, sed ne 6.
uxorem contristaret, fructum vetitum comedit. Sciens, et volens,
peccare voluit, victus uxoris amore, non quidem amore concu-
piscentiae, sed amicali quadam inordinata benevolentia, qua
plus uxorem amavit. Unde putaverunt sic parentes, et prae-
sertim Eva non serpentem loqui propria virtute, sed Angelum
serpentis organis uti, pro voce efformanda. Sic potest
dici, quod non cognoverunt serpentis naturam defectu reflec-
tionis, non vero ratione habitus. Quamvis enim eorum mens limitata fo-
ret, sicut nostra, nec omnia actu simul cognoscere non poterat;
sic quoque fieri potuit, ut ex defectu attentionis, serpentis naturam
actu non cognoscerent, quam antea habitu noverant. Sic et An-
geli clara donati Dei cognitione, quando in ipsis pecca-
runt, actu cognitione, et attentione caruere, non habitu.

Inst. 3°: in Gen. dicitur, post lapsum apertos fu- 7.
isse oculos Adae, et Evae: id est cognitionem, qua carebant, a-
deptos esse; ergo antea erant ignari. Tunc: Deus dixit:
Ecce Adam, quasi unus ex nobis, factus est sciens bonum et malum. =

R: 1º ee verum, non scientia alicuius veri de novo addita, sed experientia mali, quod non experimentaliter inderunt poenam peccati, et sibi fecerunt perizomata. 2º dixit Deus ironice et ex indignatione, postquam peccaverat Adam. 3º dixit aliquis: scientia est habitus naturalis: sed Adam dicitur a Deo. P. Deinde: habitus supernaturalis, ut fides, spes, caritas, neque acquiri: sed nec habitus naturalis infundi. = R. neg. pariter: habitus enim supernaturalis excedit naturae vires, si quis acquiri negat; neque si acquireretur non esset supernaturalis, at habitus naturalis, etsi infundatur, semper maneret naturalis: tamen quod erit supernaturalis modus suae productionis. Habitus acquisitus fit ex repetitione actuum, et est ad facilius posse: at vero supernaturalis est ad simpliciter posse, nec fit ex repetitione actuum quod tempore causa praecedit ipsos.

Ultimo arg. Dixit Deus Salomoni 3. Reg. 3: de-
8 „ dit tibi cor sapiens, et intelligens, in tantum, ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit. Sed post falsum eet, si Adam habuisset omnem scientiam: ergo non habuit = R. 1º: tale testimonium intelligendum eē, non absolute, sed comparative ad Reges Israel. Siquidem 1. 2. Paralip. c. 1, ubi eadem
„ locutio Dei refertur, inquit Deus Salomoni: Sapientia, et scientia
„ data sunt tibi: divitias autem et substantiam dabo tibi, ita ut
„ nullus in Regibus, nec ante, nec post te, fuerit similis tui. = R. 2º: quod licet Salomon excederet in scientia, et sapientia Adam, hoc non obstat, ut Adam illam perfectam habuerit, siquidem post bonum, et melius datur optimum.

Pro alioquin solutione attendite ad sequentem doctrinam. 1º: nec ad perfectionem naturalem creaturae, nec ad statum in-
9. nocentiae pertinet cognitio futurorum contingentium, arcanorum interiorum, et alia huiusmodi; ideo nec Angeli illam habuerunt, et a soli Deo reservata, et cui voluerit revelare. = 2º: Ex quo Adamus non imposuerit nomina stellis, et aliis, non sequitur non habuisse scientiam illorum: Deus enim sic implevit cor illorum: licet utique debuerit illam habere, ut proportionata nomina animantibus poneret. = Quod dicitur, quod cognitio siderum elementorum quod soli Deo est reservata: intelligitur scientia perfectissima, et a se; nam Salomoni eam dat ex sapientia T., eam dicitur fuisse, licet non tam perfecte. = 3º, est opus scientia, ut nomina rebus imponantur ~~...~~ aliunde mutuo acceptae ab aliis, quia in mundo sunt rebus, sicut pastores, et pastores suis distinctis nominibus vocant oves, et ut Christus Veritas, Joan. 10. suas oves nominatim vocat. At opus illa est ad imponendas re-

rebus nom.a noua, propria, et n. aliunde accita, nec un-
quam in articulato exercitio pota; et ex arbitrio rerum na-
turam s.o explicantia, ut accidit in Adamo.

2a D.o: Deus s.is Parentibus simul cum illa linguam infudit, 10.
n. idioma aliquod, quo inter se colloqui posset, suosque internos
animi motus externius proderet. = Hoc D.o nullius est,
quos viderim: et illi paucis faciam satis. Etsi hominibus voces quæ-
dam naturales sint, quas naturales dicimus; tamen n. sunt illæ natura-
les articulatæ, quas n. nisi usus et industria, atque loquentium
auditu discere possunt. Iure experientiæ excudimus, eos,
qui nullum unquam articulate loquentem audierunt, nec unquam arti-
culate loqui potuisse. Narrant eorum bi[illegible], reperto-
rum fuisse quosdam ab infantia in silvis, extra homines, i-
llorum cum eruditos, qui clamores, ac ejulatus velut fe-
rinos ederent quidem; at nullam articulatam vocem proferre
valebant. Atque nos id forte n. semel in surdis a natu-
vitate expertissimus, qui cum nullos loquentes audire unquam po-
tuerint; ideo muti, simul esse deprehenduntur, ac n. nisi gestu,
ac nutibus res externas, suaque desideria valeant indicare.

S.i itaque Parentes, cum nemo illis præsto esset, quem lo- 11.
quentem audirent; nec sane voces articulatas proderem unquam potui-
ssent, nisi Deus idioma aliquod illis infudisset. Nam ex instru-
to sibi impositas, et arbitrio, voces articulatas significant:
quis esset ille s.i institutor ante illos nisi Deus? neque ad
hoc satis erat eorum infusam accepisse illam, nam licet
per ipsam speculative novissent rerum causas, naturas, et
qualitates, tamen experimentaliter per ipsam n. erudiebantur,
quomodo lingua, labia et dentes movenda essent, et
gutturis modificatio adhibenda, ut hoc potius quam aliud
proferrent vocabulum. Idem n. lege aliqua moderatum
sed exercitio, usu, et praxi omnino præstatur. Nam eorum casu
quodam, ab ipsa linguæ infusione aliquid articularent voca-
bulum, inquiro: aut significare, aut n. Si n. significabat:
ergo cum illo n. poterant loqui, nec suos externos motus expli-
care; siquidem cum illa fide infusa in interiora, et arcana n.
capiebant. Si significabat: ergo ab aliquo arbitrio imponen-
te, siquidem voces articulatæ ad placitum significant: non
Deo: ab ipsis autem proferri n. poterat, quia s.u significa-
ta externa ab ipsis nunquam caperent: quod idioma
infusum habuerint. Unde postea Adam naturam im-
posuit nom.a digna.

Praeterea Adamo in especiale opus non erat,
12. ut industria, et exercitatione, linguam, ac idioma aliquod adinveniret, nec quemquam habebat, cum quo loqueretur, quod illi linguae usum necessarium faceret: statim enim post suam creationem, antequam ex illius costula Eva formaretur, adducta ad eum fuere animantia terrae, et volatilia caeli, ut eis nomina poneret. quam jam colloqui sciebat, non ex exercitio, quam ex speculatione, sed linguae infusione: Et etiam nomina quae imposuit animantibus, simpliciter ex lingua infusa: distinguitur tamen nominibus potius per rudem et pastorem in hoc quod Adae nomina nunquam erant in exercitio posita, usque dum a novo ab illo fuere; nomina vero pastorum jam sunt assumpta ab aliis rebus in exercitio positis.

3a Notandum Collapsa paulatim scientia variis saeculi
13. ab hominibus reparata est, quos ut causas secundarias efficientes habuit. = Etenim quamvis illa scientia in perenni fluxu ab Adamo ad posteros manavit. Negligentia hominum temporum infortunio paulatim excidit. Vix ejus quaedam semina tandem inter homines mansere, quae variis temporibus foverunt quidam eximii viri, atque proprio studio promovere. Ad id excitati, operatione admiratione, quae est attenta contemplatio eximii effectus excitans desiderium cognoscendae ejus causae. Proferre vero experientia et observationibus variis, quibus prima scientiae rudimenta detexere, et quaesitis aliorum cognitionibus ad justam scientiae artificialis formam perduxere, quam deinceps posteri excoluere, atque auxerunt. Unde homo duplici via est causa 2a efficiens scientiae, nempe est inventione, veritates ad scientiam expetantes proprio marte investigando, vel disciplina, quae ab aliis inventas, addiscendo.

De causa formali, et materiali scientiae.

Causa materialis scientiae triplex est. 1a subjectum in quo recipitur, et ex quo educitur, et hoc aliud non est in scientia, quam ipsa mens humana: in mente =

in mente ens, recidit, aut in ea, veluti extrahitur per studium, et discursum. Hoc est quod denominatur mens quae est quod denominans. 2.o Objectum circa quod versatur; et hoc est omne scibile naturale reddendo rationem illorum. 3.o Partes ejus; et haec in tribus principaliores Logica, Methaphisica, et Ethica. = Causa formalis quae reddit ea res: idem, est intrinsece detrahit ad proprium essendi modum, nec fiat proprie tamen sit in rebus formalis, et potius, tamen in ista lato sensu potest dici ejus differentia causa formalis, ut forma, quatenus vagum, scilicet genus, ad certum scilicet modum detrahit.

Dicertato 3.a De Electione, autoritate quoque Philosophiae, variis Philosophorum sectis.

Quaestio 1.a Expediat ne Christiano Philosopho unicam seligere Philosophandi sectam: an vero vagari per omnes? ²

+fonte Veritas ex 3plici + deturbatur, nimirum divina revelatione, ex ipsa experientia, et ex evidenti ratione. Illius assecutione Philosophus incumbit, sed quia multae Philosophandi sunt sectae, et in qualibet juxta suos professores veritas apparet, inquirentibus sic pro nostra quaestione; non complectitur singula unius sectae docmata, nec unius autoris singula verba, d in generali, num expediat probata unius sectae principalia docmata fideliter amplecti, an per omnia vagari? Generaliter procedit quaestio et ideo generaliter expediri debet momentis. Sane ☙

Dicimus: Expedire Xpiano Philosopho unicam seligere Philosophandi sectam, et non vagari per omnes. = Probatur 1.o Maxima singulis sectis accedit perfectio ex principiorum unitate. Sic enim firmius subsistunt illae, et oppositae dificultates, facilius disolvuntur: ergo expedit Philosopho generalibus insistere unius sectae principiis: ergo &c. Quod Seneca eloquenter similitudine declarat epistola 2. dicens: quae ad modo alis folia vixere prosunt non posunt, ramus desideraverint, cum inhaereant, ex quo succum trahant: sic praecepta, non solam, maxcent, in singulum unio eorum sectam. Et epistola 2.a ajebat: lectio multorum autorum, et omnis generis voluminum habet aliquid vagum, et instabile: certis ingeniis immorari, et enutrire oportet, si velis aliquid, quod in animo fideliter sedeat. = Sicut ex Patribus theologiae catechismus, et pedagogus ad fidem; unitas Theologiae confert ad unitatem fidei: ergo in id incumbere debet Philosophus, ut Philosophiae unitatem teneat: ergo &c.

Obj. 1°: Unica præ alijs secta standi seligere tollit Phi-
3. libertate, factionesque inducit in Eclesia: Q. P. ant.: Seneca
ep. 13. ait: non me cuique mancipavi: nullius nomen fero:
multum magnorum virorum judicio tribuo, aliquid et meo
vindico. = Prob. 1°. cujuslibet sectæ autor homo fuit: Q. decipi po-
tuit, et decipere: Q. neget nullius verba jurare. = Prob. 2°.
Qui sectam sibi eligit, afectu peculiari in sectæ autorem fertur,
d afectus iste tenebrarum menti ofundit: Q. = R: Nos non aliam
in illum mancipando vim potius agnoscere, nisi divinam fidem,
evidentem rationem, et praxeque experientia. Ipsum errare in ali-
quo fatemur. Iurare non præstat, in singula unius autoris
verba jurare, ut omnes illius opinionis habeantur sine
ratione, sola autoritate. Id Seneca prohibet. Tum exper-
iens jam à sapientibus proposita sint, et quæ ipse ratione
10 probaverit. Neque id factionem est, ubi paratus sit
animus meliori acquiescere sententiæ, quam potius mul-
tiplices stantium sectæ novæ Babilonis confusionem in-
ducere videntur. Servata autem generalium principiorum
unitate, particulares opiniones, rite defendi possunt,
nec erroneis lata ab eo patet via. Unde dictum
D. Aug. : Ab scolastico unius &c. Et contra qui va-
gantur per omnia sectarum principia, ij facilius errant,
et se metipsos inconstantiæ damnari sæpe a nobis vide-
timus. Afectus denique in sectæ Patronum, si rationis et
moderationis limites non excedat, utilis est, nec mentem
à veritate distrahit.

Obj. 2°: Magis expedit Xpno Phlo. hæreti-
4. corum argumenta solvere per varia sectarum principia.
P. D. Aug. l. 1°. art. c. ult°. ait: Securi utamur, non uno,
et quod quod reperire potuerint. Q. R. neg. ant.: si enim
Xpnus Phus teneat unitatem principiorum, non substrahitur illi
multiplex modus, quo hæreticorum dogmata, et sofismata
confutat. Nec aliud voluit Aug., nisi rerum nos
multiplici medio pugnare adversus hæreticos, et di-
vinis testimonijs, et rationum pondere. Sed in id tendere
debere, ut quilibet Chatolicus conservat ipsa principiorum u-
nius sectæ unitate, ne hæretici tribuant in vadendi
locum.

q° 2ª De varis Phorum Sec=tis, et quæ jure ceteris sit preponenda.

1. Phia, ut se habuerit ante Diluvium, penorsus ignorata. Solum ex Josefo l. 1° antiq. c. 3°. habemus, à posteris

Adami

Adami Scientiarum principia fuisse consignata duabus columnis, lapidea, nempe, et latericia, et utrisque sua inventa insculpsisse, ut si latericia Diluvio periret, superstes esset lapidea; et si ista incendio labefactaretur, adhuc latericia passim esset, ut hominibus discendi copiam facerent. Sicque illis haec accidit ruina, nullus refert. Sed utique certum est, Adamiticae Philosophiae semina post ipsius usque Noetici Diluvii perseverasse, quam homines postea qui illis scientiis coluerint. Certe post Diluvium, licet omnibus pene Nationibus sapientiae amatores extiterint, ut ex hebraeis Rabini, ex Babilonijs, et Assirijs Caldaei (qui teste Chrisost. hom. 3a in Gen. ex familia Heber progeniti, simulque lingua Adamitica, et Philosophiae studium in Babilone retinuere), ex Persis Magi, et alijs ab populis alij duces philosophandi fuere, tamen Graeci primam instaurationem Philosophiae celebrant, eoque in ejus partes scrutandas totaliter incubuerint.

Ex his variae Philosophiae sectae emanarunt. 1a appellata Dogmatica, eorum nempe, qui veritatem se assecutos fuisse, indeque vanitati inter quos fuerunt Principes Thales Milesius, Pitagoras, et Democritus. 2a secta Academica vocata, quae nomen sumpsit a Nemoroso in suburbio Athenarum loco, ubi a viro Academus nomine docebatur. Hi assensum suum cohibebant, et nihil omnino afirmabant. Principes fuere Socrates, et Plato, et vocati fuere Platonici + ~~[illegible]~~ quasi Inquisitores, quia licet ignorata esse veritatem arbitrarentur, rerum investigandarum nequaquam desperarent. Pirronici quoque vocati sunt a Pirrone Academico, qui ex utraque parte dubitabat, et alij etiam vocati sunt Acatalectici, quia nihil omnino comprehendi posse arbitrabantur. 2.

+ Sceptici

Ex istis sectis 3 novae exortae fuerunt, nimirum Stoicorum, Epicureorum, et Peripateticorum. Stoicorum dux fuit Zeno Cittieus a Ciprio Cipri opido originem ducens, qui Athenis in Stoa, id est Porticu severiora Philosophiae dogmata, praesertim ad mores, excoluit. Epicureorum secta nomen sortita est ab Epicuro ejusdem sectae patrono, qui in hortis placita Democriti, quae propria fecerat, aliqua restrictione, vel ampliatione explicabat. Peripatetici dicti sunt, quod disputabant perambulando in Liceo Atheniensi Gymnasio, vel ut ait Joan. Jonsius in peripateticorum historia, quod doctrinam suam in loco tradebat et ambulatione destinato Aristoteles, Platonis auditor, et si ab eo separatus, et Alexandri magni Magister, illiusque doctrina usque hic floruit per ora quadringentorum circiter annorum ante Xpti Dni adventum; licet alio modo in suo fulgore non fuerit, et reputata velut oficina, unde Heretici arma contra Xptianos sumebant. 3.

Decursu vero temporis Peripateticae metodus secuti sunt quamplurimi praestantes viri: et circa medium duodecimi saeculi summo vigore floruit, primatum tenente in Parisiensi sacra facultate Petrus Lombardus, episcopus postea Parisiensis, qui ob collectas sententias Patrum circa 4.

fidei Xpianæ [mixtura,] Sententias, et in 4.or libris digestas, Magistri
Sententiarum est apelatus, Scolasticorumque Parens non immerito
habetur. Istius autem sectatorum in varias divisi sunt sectas, quæ
licet concordent in generalibus principiorum vocibus, variis, imo
et oppositis in illis postea vigent opinionibus. Alij Thomistæ
sunt apelati à suo Præceptore Angelico D.o Thoma
Aquinate ordinis Prædicatorum, qui circa medium se-
culi 13. Scolasticorum Principis nomen fuit etiam Parisiorum obtinuit.
Alij Scotistæ, qui V.i Joane Dunsio Scoto ordinis Mi-
norum Magistro gloriantur; qui sub finem seculi 13. sum-
ma cum laude in Sacra Parisiensi facultate Doctoris, et
Magistri laurea insignitus, varias exposuit sententias.
qui omnium primus fuit, qui publica disputatione Immaculatæ Concep-
tionis propugnandæ tutelam suscepit, merito apela-
tus est Doctor Marianus. Et quia tanto autoritatis ponde-
re, tantaque rationum vi, ad 72. Episcoporum argumenta sol-
venda usus fuit, Insigni S. D.r titulo decoratus. Alij
Nominales à suo Magistro Guilelmo Ocam ordinis
Minorum, et Scoti Discipulo, etsi ab ipso segregato, nuncu-
pati. Alij demum Neoterici dicuntur, quia varias adop-
tant Sententias, ut sibi placet, inter quos præcipue emi-
nent Quietistæ, Jansenistæ sectatores.

5. Seculo autem 16., et 17. Galileus, Gemista, Gacendus, et alij
doctrinam Democriti, Epicuri, Platonis, et fere omnium veterum à Cineri-
bus extraxerunt, et suo mecanicam reddiderunt stilo accommo-
datam. Ex his duæ celebriores recentiorum sectæ nomen sortitæ sunt; Ga-
cendistarum altera, alia Cartesianorum, qui sua quisque sistemata docuere. No-
vissimis autem temporibus alia orta est, scilicet, Neutoniana ab
auctore Neutone, qui abstrahens se à ratiociniis Peri-
pateticis, ut naturæ rerum perscrutaretur, in solis experimentis,
et dissectionibus, et Matematicis deducendis occupatur.

6. His, et alijs horum sectatoribus suportis, Proque insignia
nominandus venit quod multi hac nostra etate Peripateticam deridant Peripa-
teticam, abjiciendamque clamant, quasi nil, nisi garrulitatem
sapiat. Est è contra plures sunt, qui Recentiorum Philosophorum opinio-
nes, velut Christianæ Fidei dissonantes judicent. At prudentes viri
in omni secta plures adesse opiniones, quæ probabilitatis limi-
tes non excedant, cognoscunt: et sic in libro dicerendus est.
Unde hæc est comparatio quædam sectæ Aristotelicæ, Stoica, Pla-
tonica, et ex veteribus alijs; et ex Recentioribus Cartesiana,
Gacendistica, et alijs: non juxta experientiam dogmata,
suis locis sunt tractanda, dictæ juxta suprema illius capo., et ratio-
nis monumentis firmata. Et sic generaliter in præsentiarum
tantummodo argumentis, superioritatisque autoritate nitemur.

7. De vita Aristotelis non disputamus, quia non proponimus
imitanda vivendi ratione, de opinionibus amplectendas. Et
licet plurimi Aristotelis, ejusque famam adeo dilanient; ab his
abstinemus; neque improperia sunt probare soliditatem doctrinæ.

Jcedimus

Jcedimus atq Astolg ex nis ffuise addictus supliciisq dexi= dndosq. illos e e ax[illegible]xamus, qui etexnq salutq, vitaq. in Cælis Astoli tribuunt. Ipsus quoq. plurimos tradidisset exrores, ultro fatemur, qp recentes Jtra divinq fidq; neq. intro, ssu agimus eius ffia; d p° ut apparet expurgata à Doctoribus Ecclesiq Nraq Magistris, virisq. Cathol. et sapien- tissimis, sic q. jaq

D° Secta Peripatetica pre oibus aliis ē eligenda, ceterisq preponenda. = P. l°. secta illa standi pre aliis ē eligenda, quq spientus judicio melior ceteris judicatur; d secta Peripatetica sapntus judicio melior ceteris judicatur: q. &. Major ē certa, q. temerarius foret sue inniteri prudentiq Jsilio, et ñ virorum expertorum, sapnt, et Doctorum, qui ingenii acumine, ratoneq. pollebant. P. mi. l°: spntes oli pre ceteris Astolq, eiusq. ffia Jmndarunt, Jparatoq faciendoq veteribus: q. = Pat. da sntes. Cicero l. 2. de orat°. Quis ois doctior, quis acutior,)) quis in rebus, l inveniendis, l judicandis aprior Astolq? et 2°. l°. de finibus, et de Astole ait: meliores illi quidē mea sntia, quq reliquarum ffi disciplinarum. Plinius summus in oi doctrina vocat. Macrobius doctissimus oius ffor apelat.)) 9

Inde Greci oibus Astotelicarum sntntiarum gratiq visq. ad miraculum erudiliq tenebantur. Sus Clem. Alex. 1° l°. adversus Julianum. Jornat elogium illud, natq miraculum, quod inscriptum fuit olim statuq, qp vivnti adhuc Astolē, erexerat. Spirante Bibliotheca, Astoles vocatus, refert Laertius: illiusq. domus Lectorum nuncupata; et ita de oi natura exactē investigare, ut ē plurimis honoribus et encomiis, ab oiq. antiquitate nomine ffi pr Antonomasiam agnoscatur. Eius Dialecticam specialiter Jmendarunt D. Greg. Nazianc. et D. Aug. Ethicam, ñ Moralis oium judicio Jmendatam, nec quoq experitur, ut spntes aliorum ffor sectas talibus extolarunt. Imo Epicurei Dialecticam, ñ ratiocinandi artem Jtemnebant. Stoici nunquam Jtemplatone rerum naturalium exercentur. Platonici clarq, et distinctq rerum naturalium Jtemplatonq ñ sunt Jsequuti: q. si judicio spntes Jsulamus secta Peripatetica ceteris ē preferenda, et ut melior eligenda.

Mi: illa P. 2° secta Peripatetica semper floruit in Eclesia Catha., et plurimos obtinuit sectatores, et sntitate, et doctrina in Academiis, et religionibus, aspicimus, qui eius erecxarunt Universitates, Cathedras, et Propugnatores. Imo q Lutherus hanc inter alias pronunsiabat ppos:)) ffia Astolis talis ē, quq neq. in publico doceri possit;)))) neq. ad scripturas intelignetiam utilis, q. Jtinet duntaxat)) verborum portentum, ñ nisi ad Jtentiones Jficta: illa sacra Parisiensis facultas anno 1524. damnavit. Et postea ipse Lutherus sntntiam Jsepsit Melanctonis, qui Astolis ffiam Jmendabat, tradendamq. ē in Protestantium scolis (sicut ta ipsius olim factus fuit) tuebatur. Et hanc Jvenien-

entus

cui etiam ad Scolas Cath. attinere, approbavit Communi omnium Theologorum Consensu.

11. Ex quo hoc efficitur argumentum. Sapientes, trita antiqua Patrum via, summopere sectam commendarunt Peripateticam, et elegerunt; atque hoc stante, non est ratio adjiciendi non Praedictam viam: ergo secta Peripatetica prae omnibus aliis praeferenda est. Min.: Resp.: si quae ratio melius veritatem disquirendam esset, quam a Peripateticis inveniri non potuit, atque qui, dempto paucissimis experimentis, et particularibus opinionibus, sequuntur postea Zognolo ac exterorum judice, nil habent Recentiores, quo veritatem assequi possint, et loquuntur: ergo &c. = R. min.: Recentiores ipsi dicentione pugnant inter se. Gacendisti Cartesiani adversantur. Cartesianorum placita Gacendistae, ut fabulosa, traducunt. Neutoniani Athomistarum, et Cartesianorum, et isti ambo Neutoni doctrinae repugnant, atque haec dissentio ostendit, nullam ex eorum sectis ad veritatis assecutionem pervenire; ut enim inquit Tertullianus: varietas opinionum provenit ex ignorantia veritatis: ergo &c. In experimentis itaque, particularibus quae observationibus per non inveniuntur, unde ratio reclinatur: circa antiqua principia, et generalia, secta Peripatetica traditione uti is praeponderatorius, et validenti, et evidenti ratione.

12. Dices. Si Hispani Lusitani, loquor, Mechanicam, et Ethicam, a saeculo nostro, neque recentiores obtendere. Physica utique illustrata ab eis fuisse, fatemur, maxime experimentis quod Peripatetici non fecerunt, quae tamen Hispani curabant, cum vix Theologis paravit. At haec experimenta intimas rerum essentias non demonstrant, tum ex dissentione inter ipsos, tum ex vi certandi, qua alio aliquando impugnemus systemata: neque est ratio, cur Peripatetica sit abjicienda. Ad summum sequitur, ipsam exornandam, et ubi opus sit, nostrorum experimentorum emendandam esse, quae plurium rerum essentias olim incognitas manifestant. Et sane naturalia Phenomena si de lucidate Peripatetici exponere valent, sicut recentiores. Isti enim quibus in mediis utuntur? molestiquam, et motum; atque nemo Peripateticorum ipsa negat: ergo nihil prohibet, quominus horum adminiculo Peripatetici eorum res naturales, experimentales demonstrant; atque inde ab ipsi non est recedendum, atque ipsi aggregandum, quod a novo experimento evidentur, et noviter: ergo Secta &c.

13. Arg. 3°. Ecclesia reprobavit libros Aristotelis: ergo &c. P. ant.: ut refert Joan. Victorius in memoriali historico Sinodus Parisiensis anno 1209. damnans hereses Almarici Carnotensis, simul etiam reprobavit, Cremarique jussit Aristotelis libros, tamquam heretici fautores: quorum sententiam approbavit Greg. IX. quousque examinati fuerint,

et ab oi erroris suspitione purgati. Et Robertus Corscon, Cardinalis, et in Gallia Legatus Innocentij 3. anno 1215. decretis illud firmans, ait: n̄ legantur libri Aristotelis de Methaf. et naturali Phia, nec summa de eisdem. Deinde SS. Patres diffusius abominationibus, abjicione, et prohibitione Peripateticam sectam rejiciunt: q. potius caeteris deterius, et pejor judicari debet. = R.x qd libri Aristotelis tempore illorum adhuc erroribus scatebant, et nondum erant expurgati ab illis, praesipue deficientibus a Cath.a fide, quae erat ignarus, et in hoc sensu est intelligenda oia dicteria, et prohibitiones. At post instauratam, expurgatamque oino Aristotelis Phiam (quo sensu agimus nunc illa), Ecclesia aprobavit, posse unicuique docere, imo et mandavit, universitatibus suo stabilini obsequio.

Arg. 2° Plato est medior, et magis accedit Xpianismo, quam Aristoteles: q. P. Plato divinus apelatur, Veteresque Ecclesie Patres eum celebrant. Cicero eum Aristoteli pretulit; et (ut inqt Gassendus) hiperbolice, et ironice loqtur, quum Aristotelem laudat. Plinius Platonem apelat sapientiae Antistitem, et Homero defert ingeniorum palmam. Justinianus eum voluit praesipuum ēē auctorum. 14

Q. = R. qd Plato Aristoteli praeponendus e, et quoad eloquentiam, et quoad aliquam cognitionem (n̄ oium generalium) veritatum ordinariis Deum respicientium, quia a Deo arcanis disseruit, et multa ex divinis litteris in sua transtulit scripta, licet plurimis defraudaverit; unde a SS. Patribus divinus ē apelatus, ipsaque quia Phia magis accedere Xpianismo veritate, quam Aristotelica, quae adhuc innumeris erroribus erat, quam postea purgata fuit. Sed si Phiae docmata specteremus (ut dicimus), prout circa res naturales versatur merito post expurgationem Aristoteles praeferendus ē. Gasendus arbitrio suo loqtur, dum probat. Homerus ex eleriorum judicatur in arte poetica, n̄ in Phia.

Arg. 3: D. Hier. scribit, Stoicorum veterum Phiam meliorem fuisse, et Seneca illorum sectam apelat fortissimam, et omnium sanctissimam. = 15

R. totum ēē verum, si illam accipiamus Phiae partem, quae ad mores pertinet; n̄ vo. in veritatis speculationem, ut in naturalibus rerum causis. = Arg. 4. Aristotelis Phia in multis necessariis deficit, superabundat inutilibus, variisque disputationibus, innumeris sunt in illa errores, et traditiones, latinique sermonis plene oblita videtur; et illius tot barbaris nominibus, ac distinctionibus deturpat: Q. = R. continere oia, quae Phiae sufficiunt, et ad ipsam Phiam pertinet. Si in aliquibus superflue videtur, eam ut distinctius percipiamus, et operosius defendamus. Si in aliquibus n̄ veritatem perveni moment..., n̄ e ex defectu Phiae, sed male exutnatis pervertitur, ut ait D. Aug. Nec difitemus Aristotelem etiam in aliquibus rebus naturalibus humanis superantibus captus, deceptus fuisse: at jam ejus fuit ab erroribus expurgata Phia: et hoc ne agit ejus autoritatem diminuere in scriptis aprobatis; sicut error v. g. de Antipodis (et in aliis) in D. Aug., nil obest ad ejus autoritatem habenda. Nec sermonis venustatem laudamus, nec vituperamus, ut ajebat Julius: a Phia si aufferas eloquentiam, n̄ asperior; si n̄ habeat, n̄ admodum flagito. Plano q.

Plano q. utamur sermone, ut facile ab eo sis investigari queat veritas, et sic equivocationes distinguatur: rotatem devint esse tui distintionis, sicut ad sint equivocationes.

Q.o 3.a AN LICEAT FEARI POSTHABITA SACRA AUTORITATE?

Cum ad sacram Scripturam, et Autoritate teologia addita pendit: videamus
1. si sit nesesaria et utilis ffia ad theologiam eadem laymux nesitte, sicut in ffia Immdaone. R. afirmative. P. ea facultas utilis, et nesesaria e ad teologia, quam sic Sti Patres, et velut nesesaria immdari, d ffia in rebus teologicis usi sunt Sti Patres, et velut nesesariam Immdant. Ita P.: Greg. Nac. in 1.o Carminum ad Celeucum ita ipsum adortatur: subtilibus ffor meditaonibus te mens exerce-
)) to, et Moysis exemplo, qui vinei indos Egiptiorum ipsumque paedidiset
)) disciplinas, et Nicam doctrinam tamen eggreius judex verorum docmatum libertati liber vive juveto. et oratione 2.a Basilium predicat, quod artes omnes apprime calleret, presertim ffia eiusque partem illam, que in logicis demonstraonibus versatur,
)) Dialectica nominant; in qua adeo exelluit, ut iis, qui cum eo disputabant, facilius esset e labyrinthis sese extricare.

Idem prestiterunt S. Patres: alij Greci, et alij Latini: Cum
2. v.o quod aliud Basilius, et Nicenus in libris contra Eunomium faciunt, nisi ex Dialecticis locis, ac regulis, perplexa, et captiosa omnia illius argumenta dissolvere? quid Cirilus, in tesauris, et dialogis instituit preter quod ut heretica dy falacias, et subtiles argucias eorum, dicerendi ffocca acumine expugnat? Vindex Aug. extitit Dialecticae nesesitatis, et acerrimus advursus Cresconium l. 1. c. 13, et sepe; ubi inter Cetera, Xptum Dnum Dialectica usum fuise, asserit, qui Judeorum pefidiam retundens, eos contra ipsum impulit, tributum Cesari esse tribuendum; et subdit; Si Xptus dixerim
)) Dialecticum, laudavi Dialecticam, quam mihi pro crimine objeceras. Paulus etiam Apostolus Dialecticus fuise ostendit, qui acute disputabat cum Stoicis Dialecticis: q. Sti Patres ffia, et presipue Dialectica usi sunt in rebus theologicis, et velut utilem nesesariam quam immdant, Unde Basilius ad Cap. et Iraneus inquit: facultas Dialectica instar muri Sacris Docmatibus, quod ea non sinit facile diripi, et quorumlibet incursioni patere: q. &.

Videndum 2.o: Ilogicae facultati presertim Peripatetica, cum ... ffandi metodum, et presipue Dialectica. Arsentio q. ge-
3. nerati procedit, nec ad singulas refert opiniones. P. r. Nemo ignorat, Dialectica, et ratiosinandi vim a Peripateticis specialiter cultam fuise, et quo distinctius enucleatius quam exhiveri: q. R.

ffia

ffia Peripatetica pro obs reliquendae: et Sti P.P. ffiq utile et necessariq ee facltati thgicq commendant, sopr huic praesenti, spectre recta Peripateticq, et Praesipue Dialecticq: haec enim usi SS. PP.: Q. Nec diffiteor, recentiores etiq ora ea praestare, praesipue in Dialectica, quq utilia, et nessaria ad thgiq diximus. Sed hec ipsa, simlq ratiocinandi, et Ddndi vi, ñ ab aliis, nisi a Peripateticis accrempta fuiset, facili negotio quisq. percipiet: ideoq. praesipue Astolis Dialecticq, dicimus, spectare thgicq facltati.

Obj. ffia e inimica obscuritatis: q. e inimica thicq = 1.

quq. P. Dsq. ffia e obscura e, d theogia fidei exponit: Q. = 2°: Si ffia ratis, et nessaria foret, frustra ponerentr credenda ea, quor not. scientia naturali adquirimus: Q. R. = Rx. ffiq assumenda ee a theolgo, velut ancilla fidei, cujs pncipia, et docmata praesupponere debet rao naturalis: nec tq e illi, sese intendere in perscrutandis Divinis misteriis, d in rebs naturalibs, q quar not. facilius quid fidei credenda divina percipiuntr, et pasuadntr. Si quq autq docmata a nobs cogniti valent per raonq naturalq, tutior via e divinq inniti re autoritti, tq propter errores, qbs raonaturalis e obnoxia: tq propter humanq mentis imbesilitte, ut inquiunt D. Augs, et D. D. N. S. Nec meritq fidei tolleret ffia in eo, qui docma aliqod per naturale lumen evidnter perciperet, q. viia illd pseveraret propter pium affectum credndi idq, licet minime naturalis demonstraret rao.

Pro enq questionis pncipalioris intento cadmnq venium heretici antiquis tporibs, ulteriq. per raonq naturalq, b

ni ffiqs extolentes, ut ex ipsa fide Divina definienda e e blasfemarent; d quid ad tubdios? q fidei misteria fq a Dei autoritte pndeant, et ea fere, qus ad manus ss, ignoramus. Hinc optime Irenejus l. 2° adversus hereses C. 28. sic temerariq illor superbiq retundens, dicit: si ea, que in manibs ss, et ante pedes, et in oculis, et terrenis, et praesipue dispotiong capillor capitis sui, non dq sciunt ii, qui ss perfecti::: quomodo eis de spiritalibs, et supercelestibs, et ceteris, qus supra Deum vana persuasione confirmant, credemus?

At e novisimis tporibs nefarius Spinoza, neq. thgiq docuit, hoc e fidei raoni, neq. raonq thgiq ancilari, d unicuiq. suum jus esse tribuendus. Ab hac fere raiu opinione non mltum recedunt Recentiores aliqui, in ffia rebs ñdliq ultimus judicq agnoscentes, nisi raonq naturalq, et experientiq, et ex divinis litris, et ex Eclesiq autoritte certissimum duci ñ posset veritte argumentum in rebs, et scriis naturalibs. An igitr ffiai, u rao naturalis, Scrae Autoritti subesse debeat, inquirimus: nus v.° licitum sit ffari pro humano raonis captu, nullo habito respectu ad Sacras Autoritte? 6.

Pro D. ne dicimus: ñ licere ffo in rebs naturalibs pro arbitrio d... sentire, pr habita sacra Autoritte. d hinc subjectam ee ffiq, ut ab ipsius judicio pndeat. pr Nq testimonia D. P.P., qus in praecedentibs retuadimus, raones obstandunt, naturalq obtino subjiciendq e e fidei, et Autoritti Divinq. unde celebre illd D. Augi: dus Celis tonat, 7.

Pareq tacrant. = Et sane veritas [illegible] ē, cujs Autr ē Deus, atque verū n oponitr vero, q ubicumq [illegible] opinio alicui nobis pr. Scrae Autoritate manifeste repugnet, opinio illa dubio procul falla ē: q [illegible] Scrae Au- toritati ē devet, velt judici, a quo corrigi posit, et erroris damnari. Hinc Concilium Lateran. 5. Sess. 8. de- finivit: Omnē assertionem veritati illuminatae fidei contrariā omnino falsā ēē. Hinc D. Aug. Epi. 3. ad Mar- cellinum ait: verum Scripturarum Sanctarum sensum respu-) se certum rationis et si quae ratio contra hilarium auctoritatem red-)) ditur, quamlibet acuta sit, fallit veri similitudine: nam vera ēē n potest. Offendamus n [illegible] nullo habito respectu ad Scrae Autoritatem, de q subjectione ad illam.

8\. Sed Recentiores plurimus e Peripateticis asseve- rant, quibus nec sit Scrae Autoritatis cognitionis in rebus naturalibus loqtr. In- duunt eis Divini Verbi Sententias, n qd sit, de qd hrbs videatr exponere, q accomodatione ad vulgi captum. Profecto Spiritus Sanctus naturalis [illegible] Cathedram numquam ascendit, nec nos docere voluit natura- les res neque ad fidem, neque ad mores pertinentes. His sonat D. Aug. l. de actis contra Manicheos c. 10. dicens: n legimus in Evangelio,)) Dnm dixisse: mitto vobis Paraclitum, qui vos doceat de cursu Solis, et Lunae. Xpianos enim facere volebat, n Mathematicos.

9\. Verum nostra Sententia etiam tenet in rebus, et sciis naturalibus. Nam q omnia disponere vero, si Sacra Autoritas qd planum aperte tradit, id firmum habere nos, oportet, q contra qd nec scientia sta- re posit, nec [illegible] ē: q etiam in rebus naturalibus pendet a Sacra Autoritate. Unde Concilium Lateran. cit. damnavit quosdam asse- rentes [illegible], rationale animam ēē immortalem [illegible] fidem, mortalem [illegible] [illegible]. Damnavit propter ea [illegible] fidei contradicunt, [illegible] n veritas ē una, et verum n oponitur [illegible]. = Recepta communis PP. et theolog. [illegible] [illegible]: verba Sacrae Autoritatis proprio sensu, literali [illegible] [illegible] ēē accipienda, [illegible] n contrarium aliquis veritati, quam pr. Deus [illegible] naturalem rationem nobis evidenter innotescat. Ubi, Sacrae Auto- ritati [illegible] adhaerēre Catolicus vir, opportet, nec illi fas ē, ali- quas defendere thesis, quae illi adversa videatur: q quae ab ipsius judicio pendeat.

10\. Non difiteor, Deum in Sacris literis vocibus uti vulgi, et etiam stylo eodem ab ipso usurpatum, juxta Dni praeceptum Isaiae facturum c. 8. v. 8. Sume tibi librum grandem, et scribe in eo, stylo hominis. At ubi rei vocis significatione, et [illegible] in [illegible] [illegible], qui sibi persuadere posit, Deum ea afirmare, quae vulgus opinatur? hoc enim n ē q vulgo loqui, de q vulgo erra- re. [illegible] Deus de naturalibus disserent, juxta vulgi stylo, qui, dicitur: l Deus q vulgo sentit, l n? si pmum. Errat Deus q vul- go errante. si 2um: mentitur Deus. Etenim retinam in mente

tene =

teneret, oporteret vocibus exponere, et si accommodatum, aliis a rebus naturalibus dixerent, vulgi opinioni, ex pene nullus error authoritate Divina dinci poterit. In promptu enim cuique responsio esset, Deum sese ad vulgi opinionem accommodasse. Unde licet Cathedram neque Spiritus Sanctus ascendit ut phisicas, aliarumque facultatum naturalium, (quae doctrinam fidei, morumque directionem neque ullatenus respiciunt); tamen nunquam mentiri posse, irrefragabile est. Sicut enim Divinae Literae bella docent, et Civitates, regiones, generationes &, describunt, (observandum): eque judicium ferendum est in ea notitia, quam nobis Sacra Scriptura administrat, caelorum, Planetarum, Meteorum, volucrum, avium, piscium, aliarumque naturalium rerum: utant ita ipsis nunquam error sit, sed illi subjecta.

Nec D. Aug. Recentiorum momento suffragatur: nam dixit, ex rebus pertinentibus ad physicam. Argumentatur ibi optime contra Manicheos, opinorum hic errorem: Christus promisit se missurum Spiritum Sanctum, ut nos doceret omnem veritatem; atqui Manicheus docuit nos omnia media supremam et infimam cursus quos solis et lunae: ergo Manicheus fuit Spiritus Sanctus. Haec ridicula eorum argumentatio solide rejicitur a S. D. sit: "Christus non promisit se missurum Spiritum Sanctum, ut nos doceat cursus solis et lunae: ergo et si quando Manicheus ista docuerit, non colligitur eum fuisse Spiritum Sanctum." $\S$ 1.

Nec enim somniavimus unquam Sanctum venisse Paraclitum, ut nos physica doceret. Nam, ut ibidem subjungit Sanctus Pater: "sufficit, ut Christiani rebus, quantum in Scola didicerunt, noverint propter Christianos usus." Ad id ipsum porro tendimus, nullam, neque scire, in Scolis tradi deberet notitiam, quae Divinae adversaretur authoritati; ut illi sit subjecta: ergo &c.

Arg. 1°. Si nostrum est verum, ruit standi libertas, et physicae jurisdictio perturbabatur, neque physicus historiam teneret per lumen rationis et experientiam exploratam, sed intellectum captivaret in fidei obsequium; ad haec omnia absurda, ergo. = Resp. Libertatis standi non est alere errores adoptandos: suos habere limites, deveretque in vestibulo suam agnoscere, nec sese inflare adversus Sacram Authoritatem. Sicut enim leges non tollunt libertatem, teste 5. Politicorum dicente: "non enim vivere ad politicam, et leges, putare servitutem, sed salutem oportet". Jurisdictio enim physica circumscripta est, et quod ab humana prodeat ratione erroribus subjecta, revereri debet Sacrae Authoritati, quae Dei testimonio nititur infallibili. Ita et Sanctus subditus est intellectui, a quo corrigi potest. Unde sicut potius contribuerit agendi modus si a Sanctus operatione ad intellectum apelandum non est: ita legitima veritatis assequendae regula deficeret, si a physicae judicio ad Sacrae Authoritatis tribunal provocare non liceret, ut saltem corrigat si aliquid labes et defectus in ijs, quae per experientiam explorarunt, et per rationem: et tali subjectione, ut nunquam illi adversentur. $\S$ 2.

Arg. 2°. Physicae ad fidem nihil faciunt, nec a fide astabiliuntur. Ita D. Aug. pluribi — = $\S$ 3.

3.° rationib;, et experimentis monstra[illegible] Hic n. 0.° Sacra Au-
toritate, quae ad hic non pertinet: ?. = R. D. Aug. solus velet,
si ea non statim devere opinionem suam, velut ius sacrae scripturae
sententiam vendicare; oportet quod pertinaciam tradu-
cere; hoc nos aprobamus. At ubi sententia aliqua itat
colligitur ex sacra Autoritate, ut opposita erroris convin-
catur, haec rejicienda, illa quae a Christiano amplectenda est.
Verba Aug: In rebus obscuris, atque a nostris oculis re-
» motissimis, si qua inde scripta, etiam divina, legerimus
» quae possint salva fide, qua imbuimur, alias, atque a- »
» lias parere sententias; in nulla earum nos praecipiti affir- »
» matione ita projiciamus, ut si forte diligentius discussa »
» veritas eam recte labefactaverit, corruamus; non pro »
» sententia Divinarum Scripturarum, sed pro nostra ita dimicantes, »
» ut eam velimus Scripturarum esse quae nostra est, cum potius eam quae »
Scripturarum est, nostram esse velle debeamus. Hinc error de An-
tipodis, de Doctrina de alio mundo, &c. Ecclesiae judicio sub-
jicitur. = Ad 2.m R. Adversus Ethnicos sola ratione nat-
urali pugnandum esse, de catolicis, et ratione, et sacra eis
Autoritate recte diceximus. (+ dimicantes)

APENDIX.

AN SCIENTIAE SINT HOMINI INFUSAE: ITA UT Ñ. ENTVRÆ NOVO?

1. Non negamus, quod Deus scientias 1.° infuderit homini, et
ita cum aliis quam plurimis fecit, de lege [illegible] in via causae 2.ae
naturali, et cum concursu generali. Etenim sicut Academici
omnes scientias prorsus negarunt, non defuere, qui omnes scientias hominibus
(+ f.° 30.) infusas esse, asseruerunt. Disputatur alibi 1.m; hic etiam
2.dum rejiciendi opus est. Voluit quod cum aliis Plato, omnes
animas rationales ab aeterno fuisse creatas, tunc illis inditas fui-
sse omnes rerum species, seu ideas, nec post ipsae, quousque non erant
unitae corporibus, aliquid ignoraverent: inde post unionem cum corpore
quasi per Lethei fluminis undas omnes scientias oblivioni
commiterent. In hoc duo rejicienda sunt. Primum per fidem,
quae docet, animas creari, cum sunt unienda corporibus, et
in ipsomet instanti creari, quo corpori uniri. 2.um repug-
nerit D.°: Scientias non esse infusas, de novo adquiri etiam.

Pr. 1.° Si scientiae essent infusae, caecus posset habere
2. completam scientiam colorum, de hoc est contra experientiam: ?. &. P. ma. si non,
maxime quod requiritur [illegible] adstantia, quod [illegible] dependeat a sensibus

etiam-

extrinseci, et objectis extinctis, non relinquitur in Cæco facultas ad tales praxi-
siones, quod si scientiæ essent infusæ, non requireretur hujusmodi praxis: ergo. Probatur
minor: ideo requiritur talis praxis, quia homo in intelligendo dependet a
speciebus suplentibus vicem objecti, quod quia non possunt per se ipsa uniri
intellectui, uniuntur per medium speciei, consequenter phantasmate depurato, et quo-
dam modo spiritualis (ut in materia scientiæ); quod si scientiæ essent infusæ, jam
haberentur illius species: ergo &c. Hæc in re est ratio Divi. D. N. S. q. 3. § 4.
Postea.

Probatur 2º: si scientiæ essent infusæ, anima per unionem corpori non deve- 3.
ret eas oblivisci, quod per Platonem obiiciebatur: ergo &c. Probatur maior: talis u-
nio non potest animæ afferre detrimentum, quod si anima per talem unio-
nem deberet oblivisci, afferret animæ aliquod detrimentum: ergo.
Probatur maior: talis unio non est animæ violenta, quod maxime naturalis: ergo.
Inconveniens enim est, quod naturalis operatio alicujus rei impediatur
per id, quod est sibi naturale. = Tertio: nulla daretur cognitio a novo, cujus
contrarium experimur. = Quarto: quia non subsisteremus difficultatibus
in rerum acquisitionibus: propositio est in objecto, stante existentia earum
species. = Quinto: quia equalitur essent infusæ, essent in nobis equali dif-
ficultate, cujus oppositum experientia comprobatur. = Sexto: quia multum
+ Error posset esse in intellectu quia phantasmata solum existerent species ab
initio infusas, quæ videtur parere oppositionem. = Dicendum quod supe-
rest scientias non esse infusas, quod nobis acquisitas. Ratio propter
ea intellectus principio est tanquam tabula rasa potentia in quo est
intelligibile, unde quod propriis viribus scientias alicujus
acquirit per inventionem, vel ab extrinseco ab aliquo Doctore existen-
te, et applicante principia ad conclusiones inferendas. Licet enim ha-
bitus quoad quasdam veritates sint infusi: non tamen quoad omnes, neque
actus sunt infusi.

Arguitur 1º. Stan. 41. Ficon. ait: circa omnia intellectibus non 4.
cadit alteratio, quod si intelligeremus per species acquisitas, caderet
alteratio: ergo. Probatur minor: transiret anima a non speciebus in species, et
ab ignorantia ad scientias: ergo = Respondetur. Aristoteles intelligit de alteratione
quæ intra qualitates: et ignorantia, et non species, etc. quod sint
quæ negibus qualitates non sunt. Respondetur 2º animam non patere alteratio-
nem per qualitates corporeas, et affectas corporibus; non vero per qua-
litates spirituales, ut sunt scientia, species, &c. Et certe anima
de peccato ad gratiam transit; non tamen de non habente ha-
bitum caritatis fit habens? Respondetur. Retorquendo argumentum:
circa animas non cadit alteratio; quod si intelligeremus per
reminiscentias caderet alteratio: ergo. Probatur minor: transiret anima ab oblivio-
ne ad reminiscentias: ergo &c.

Arguitur 2º. Ut moveatur intellectus ad scientias, debet habere illas. 5.
ergo &c. Probatur antecedens: ut moveatur ad scientias debet habere cognitionem scientiarum: ergo &c. Probatur
antecedens: ut moveatur ad scientias, debet velle scientias, quod nisi habeat cogni-
tionem scientiarum nequit velle scientias: quia nihil volitum, quin præcognitum. ergo.
Respondetur negando antecedens: ad probationem antecedentis: debet habere cognitionem imperfec-
tam, et ex terminis. Concedo. Perfectam, et discursivam. Nego. Verum est
nihil esse volitum, quin præcognitum, quoad non appetitum naturali, non
natura-

non alter hō sciret desideraret, de elicito. Cedit nec elicito, si hō deret cognoscere sctias: qua cognitione? imperfecta uti= que et apprehensiva que consistit in illo lumine naturali quod Deus supra nos signavit. At quod hac cognitione sufficeret, nemo ambigat. De facto cognitio, qua habemus per fidem tanquam per speculum in ænigmate, est valde imperfecta, respectu illius quam habebimus per visionem intuitivam, et tamen sufficiens, ut exigamus, velimus, illa quam appetamus. Ita a pari. Ratio est, quia natura ab imperfectis ad perfectiora ascen= dit. Ceterum argumentum nostrum habet, quod si hō ad sctias ma= nita, et appetit evidentie, illas in habere: bonum enim quod habemus gaudium excitat, non appetitus.

Arg. 3. Hō habet coe intelligere cum An=
6. gelis, ex D. Greg. hom. 29, sed Angeli intelligunt per species infusas: ergo. = R. esse quidem coe, sed perfectiori modo in Angelis. In intelligendo conveniunt, ut 3. in sic, 1 sic in 4 gra= do, differunt. Sicut bruta, et hō in animali conveniunt, non tamen in modo perfectiori animalis hominis. Anima dependet a sensibus; Angeli non, nec sunt capaces, quia sunt forma completa. = Arg. 4º. Adam habuit: ergo et nos. P. Nos. sin non, maxime in pena pe= cati originalis; sed hoc non. P. si in pena pecati origina= lis non haberemus, et Adam habuit, tunc major pena fui= sset nobis inflicta, quam Adæ; cujus pecatum ut pote per propriam voluntatem, valde innabilius fuit nostro: ergo. = R. 1º. neg. Nos. Ad prob. N. ma: ideo Adam habuit sctias infusas, quia 1º. hō a nullo alio discere poterat, nec natura sola scire. Rursus: Ad illud asserendum, nulla prestant fundamenta Script., P.P., et D.D., et hoc no= bis tangere negant, omnes contra Platonis volunt. Imo etiam status justitie originalis perseverante, sctie in posteros essent acquisitæ. = R. 2º. N. Nos. Ad prob. N. mi. Ad ulterius prob. N. ma: major pena inflicta fuit Adæ, quia deperdidit in tradita sctiam supernaturalium rerum devitiasque contraxit subeundi indignationem Divinam per penam eternam sensus et damni. Nos vero ad summum sctias perdidimus naturales ad nos transfundendas: et non contraximus talem devitum. Infantes enim, qui in dolo sine Baptismum regenerati recedunt non in Limbo, ut fideles docet, sed in Inferno insciacentia, quis enim ambi= get minus malum subeundum esse, sctiis orbis carere, quam eas posidere, quanti nei essemus supplicij?

DISSERTATIO ULTIMA DE VERITATIS CRITERIO.

QUOMODO SIT STATUENDUM UNIVERSALE CRITERIUM.

1. Quod suffit singulis, in casibus ad discernendum

nendy v. a falso, illd unisale veritty criterium a plata. Hoc qd sit regla certa, et infalbly, nec sit obnoxius errori, nec dl= rectius adjutorio indigeat, l directione, nesre ē: Gen ntai munerij sit, veritate asequi, isto indigemus criterio infalbli, et certo veritty investigands. Sd in ejs asig= natione n̄ ss conde [illegible]. Antiquiores docuerunt illd prin- cipium ee: impoble idē simul ee, et n̄ esse. Sd licet sit inter oii cognioni principia primus, n̄ tamē sufficiens ad oēs asequendas veritates. Epicurus veritty criterium in sensu cstituit; dalaō ut, illa idea hae probda sit v.^a cui sensus [illegible] gata, l saltē n̄ repugnata evidentia sensus, n̄ secus, falsa [illegible]. Sns v.^o nusquā falli, nec [illegible] p.^r accidens putat. Huic nititur Gasendus. Cartesius veritty criterium his explicat vrbis: qdqd in idea clara et distincta alicujs cprehnditur, id v.^m ē. Sensus huijs pponis apd Car- tesianos ē, ideā a Deo in initio inditam claram, pro- inde, et distinctam v.^{am} ee: alioqn Deus esset falsitatis au= tor. Apd alios Recentiores ē, ideas illas q.^{as} in se v.^{as} ss, et distinctas, nos in errorē adducere n̄ pose. Licet vero criterium veritatis illud, et aliaz pponum [illegible] poste poni ad aliquas facienda demonstrationes q.^a [illegible] univer- salitē, et singularitē in oib idesiderare [illegible] dici- mus q̄ [illegible] patetur, qd

P.^o Unisale veritty criterium ss oes regle logices, 2.
praesertim 3 modi sciendi, Defio, Divio, et argumntao: = P. 1.º im= pugnandus Epicurus, et alios: Criterium veritty debet ee regla generalis, certa, et errori n̄ [illegible] obnoxia: d ss aliquomodo fallax ē, et erroribus obnoxius: q. ss n̄ ē unisale veritty criteri- talia re= gla um: = Ma: pat. aliaq. respicid eet sup ipsa. Pmi: Exper- rientia docet ss falli, jā propter magnitudinē objti, jā propter longitudinē, distantiaq. ū improportionē, et alia per accidens causa, d hoc ē, occaonē praevere errori: q &c = Hr. 1.º veritas rer. spritualium n̄ des[illegible] ss: his eo nulla proportione, respiritale dicunt; q. sensus n̄ ē &c. = Hr. 2.º Veritas ē objectiij indus ū specificatibus illius: hoc ipso neqt ee alterius pos ob. ead. raone: q. veri- tas n̄ attingitur sensu, d n̄ potest veritatē asequi, q.d illā n̄ tangit: = q. ss negt ee regla veritty asequnds: q. &.

P. 2.º Itra Antiquiores, simul, et Recentiores: ne- 3.
pe impoble ē idē simul ē, et n̄ ee; nec aliud, quidqd in idea clara, et distincta elucet id v.^m ē; ee veritty criterium. Nequaqū hoc Recentiorē ē unisale: n̄ eū potest aplicari arti- culis fidei. Nā licet hi l̄ ndutimē habeant credivilitty mo- tiva, claritatē, et distinctē n̄ percipiuntur eorū objecta. Q fi- des, ex Aplo, ē argumntū n̄ aparentium misteriorū q.e eisse obscura: q. si veritty unisale criterium eet illd Recentiorū n̄ posset vera obstendi fidei misteria: q. n̄ ē. = Nec Antiquiorū: tū propter raonē in notabilibus dictam. tū q.^a utrumq. indiget logicē reglis, ut aplicari possit. –

Si

Si ergo ut notat S. D. pncipiu ñ psuyrat cognoscere, nisi scia-
relici Tº vrita in illo: adhuc ex istis, et aliis generali-
pyrad regulas, rogales recurrendus ē ad oē veritates sin-
gulis in casibs investiganda: g. &.

P. 3º Itra Recentiores, praecipue Cartesius: plures ss

4. intromitu ideas, quas licet claras, et distinctas, videatur, si in se falsas:
g. illa regula ideae clarae, et distinctae ñ veritatis criterium. P. ant. Hy-
storiarum exemplo, viri prudentes oibus viribus suis vitam, et salutem amise-
runt p. suis opinionibus tuendis, al. teriusq. impugnandis, id ñ eset
ab eg. ideae clara, et distincta suis opinionis, et tantos nesarios unus
erat deceptus: veritas ergo una ē: g. in aliquibus utroru erant ideas
claras, et distinctas, quae falsas erant. Illa: pat. oibs per luas traditibs
tot discrimina inter antiquos historicos p. jure alicujus praeso-
nis defendendo, praesertim p. dominatione Monarchica, l. Aristo-
tocratica, l. Democratica, et quilibet q ideas claras, et distincta
litigabat: g.

5. & Cartesiani cum respondent: plurima a nobis
percipi sola fantasia: plura vº q intellu. hec quae vª ee, et illa
pore ee falsa. Si edicunt, ex plā a nobis pta ad fantasias, et ñ
ad intelus pertinere, et ideo tales ideas ñ ss claras, et distinctas = Vi-
derē futilitatē responsionis. Est commensus tines intelus pr-
cipere materialia, sicē spiritualia, quare nesse ē, ut Car-
tesiani dicant, nobis qd nos pernos prtineat ad fantasias, et qod
ad intelus, d hoc praestare nesciunt: g. nulla ē responsio. =
Hoc ñ obstante instatur. Vl nos mente percipimus res ma-
teriales, l. q sola fantasia. Si primus: g. ex pla a nobis po-
ta correspondent ad intelus. Si 2us: nulla vis ē argumento
Cartesii: qod prov. Cartesius 4ª parte. principiorum hoc
efformat argumentus: ideas habeo spatii, ū extensionis
" extra celos; qdqid in idea clara, et distincta comprehenditur,
" ad vrē: g. exsistit revera spatium illud, et extensio, sive Car-
pus extra Celos. Eodem modo sic arguo: ideas habeo mon-
tis aurei: qdqid in idea clara, et distincta comprehenditur id ēs
e: g. existit revera mons aureus: g. l utraq. idea ē intelus,
l utraq. fantasiae. Si primus: utraq. idea clara, et distin-
ctae erit, et sic ergo vrs erit, montes aureos existere. Si 2us:
utraq. idea ñ erit clara, et distincta, et sic falsa etiā erit
idea spatii extra celos. Videat Cartesius qid respondeen-
dus.

6 P. deniq. potibe: pº universali veritatis criterio illd solū ha-
bendus ē, qd singulis in casibus sufficit ad discernendus vrs a falso.
Regulas logicales id praestant: nā ad discernendus vrs a falso suf-
ficit ostendere, praedatas illius status, ex cujus veritate quaeritur, inve-
nire, l ñ invenire. Hoc pr vrs demonstraons fit. Demonstraō
ergo constat pluribus, l. ū una assumptione in unus conexis; quas
praemisse ss defioñes, individua experimenta, axiomata, ac

oppnes

propones per se notas, alias q demonstratas, et hujusmodi alia sci-
entiae generatiua, de loqua per suas regulas praescribit et sciendi
modos, haec omnia tradit, quae sufficiunt ad discernendum verum
a falso: ergo &c.

Arg. 8°: Veritatis criterium ita debet esse per se notum, ut per ali- 7.
ud non indigeat demonstrari, de regulas logicae veritas non est per se nota: quin i-
mo indiget per aliud demonstrari, per prima nempe principia quibus illa nititur,
ut impleta est &c, quod debebat esse &c. ergo. = R. neg. ma: nam in primis necesse est,
ut veritatis criterium sit aliquid per se notum, et indemonstrabile: sufficit enim ejus
modi esse, ut per illud omnium propositionum demonstrabilium veritas elucescat, quod sane fit per
logicae regulas. Sicut per bona principia fere omnis veritas lucet, hoc non est absque regularum lo-
gicae subsidio, sic et generaliora. 2°. Satis non est ad veritatis criterium ipsius esse
manifestum: secus tot essent criteria, quot propones per se notae, et criterium
veritatis universale debeat esse unum. Sicut ergo logicae regulae licet plurimae sint in
unum coeunt et demonstrandarum; in unoque referuntur, nempe, in mo-
do sciendi, universalismo in communi.

Instatur prob. ma: si veritatis criterium non sit propo 8
per se nota, et per aliud demonstratur; requirunt per ipsum omnes elucere ve-
ritates; illarum nempe propositionum quibus ipsum eget ad sui demonstrationem, de crite-
rium ex quo sequitur omnes palam veritates facere debeat: ergo = R. d. ma:
requirunt per ipsum omnes veritates, quae sint indemonstrabiles, elucescere,
C. quae sunt demonstrabiles, N. et d. mi: criterium debet palam
facere omnes veritates demonstrabiles, C. etiam indemonstrabiles, N. Veritates
criterio non indigent illae propones, quae sint indemonstrabiles, nempe per
se notae, quia earum veritas manifeste patet. Regulae q. logicae licet non obum-
brant veritates principiorum, quae ut indemonstrabiles criterio non egent:
optime tamen praestant veri criterii rationem, ut omnium propositionum demonstra-
bilium veritas in aperto ponatur: ergo sic &c.

Instatur 2°. Veritatis criterium absque ullo alterius adminicu- 9.
culo per se sufficere debet ad aperiendam cujuslibet propositionis demonstrabilis veritatem,
de regulae logicae per se solae ad id non sufficiunt: indigent quippe primis principiis,
quorum subsidio id praestare possunt: ergo = R. 1°: quodlibet principium non est ad
quod subsidio omnes veritates demonstrandas: et adaptare, per logicae regulas recte applicari;
omnes veritates demonstrandas: et ad quae se, per logicae regulas recte applicari,
ne falsum ex ipso deducatur. R. 2° directe: D. ma: absque alterius adminicu-
lo sub ratione criterii per se sufficere debet &c. C. absque alterius admi-
niculo instar materiae N. et distincta mi: propositione N. D. sq: Regulae
logicae indigent principiis tanquam alio criterio N. tanquam materia C. Prima
principia sunt velut materia, circa quam operantur regulae logicae, ea disponendo, et
aplicando; de regulae logicae rationem habent criterii aplicando principia,
ut ex illis veritas eruatur. Veritas propositionis demonstrabilis ex eo dijicitur,
nitur, quo constat, genuina esse prob. formam: hanc quidem constare legiti-
mam, non per aliquod principium, de per logicae regulas, ergo. ut sic &c.

Arg. 2°: Christus Dominus, ut sua abstrueret Resur- 10.
rectionem inter Apostolos dubitantes non recurrit ad regulas logicae, de
dd. sensus dicens Lucae 24: palpate, et videte, quia spiritus carnem, et
ossa non habet, sicut me videtis habere: ergo sensus est veritatis criterium. =
Firmatur: si sensus capax est errorum, et nihil sit in intellectu, quod prius
non fuerit in sensu, intellectus nunquam discernere posset verum a falso, nul-
laque scientia experimentalis daretur, quae sensuum testimonio comproba-
tur: ergo &c. = R. Christus Dominus ad probandum se esse verum hominem, et non
esse fantasma, ad scientiam experimentalem recurrere Apostolos voluisse,
luisse, et quia haec sensuum testimonio comprobatur, ideo ad sensus recurrit le-

fº 30. vuelta nº 5, et 6.

Quibus enim sensus non fallitur, dummodo sint recte proportionati, non tamen
ad omnes deseruit veritates inferendas, quae non ad speculativas. Ad
dditum, quod scitur, quando sensus sit capax erroris, nec semper intellectus. Sen-
sus ... Error enim sensus reparari, et corrigi potest, per alios
sensus, per intellectum. Hic enim non dependet a sensu tamquam a causa, sed tamquam a
conditione aliquomodo. Sciendum experimentaliter non est, quando sensus per
accidens fallitur, quae implicat scientiam esse, et non esse verum, quando sensus per se
recte positus; et ex ipsa demonstrat ratione, et experientia, quando
sit.

11. Arg. 3. Omnis idea clara, et distincta Deum habet auctorem: ergo est vera. Probatur minor: si
idea illa posset esse falsa, Deus diceretur causa positiva falsitatis. Probatur quia
Deus dedisset homini ideas fallaces, et propterea fallibiles: ergo. = Respondeo: negata Car-
tesii sententia, Deus esset positive deceptor hominis. Nam is decipit, qui
facit, ut homo decipiatur; sed Deus ita esset, si hominis idea clara, et distincta
falsitati obnoxia esset: ergo &c. = R. argumentum plura falsa supponere:
1º Ideas nostras esse ingenitas, et a Deo infusas. 2º In nobis stare ide-
as claras, et distinctas: quae pro hoc statu experientia reddere sint nobis distincte
innotae. Unde N. ant. ejusque prob. Pro hoc, et pro confirmatione concedi-
mus Deum dedisse homini potentiam ab essentia sua fallibilem; quin ex hoc sequa-
tur Deum esse causam falsitatis, et erroris hominis. Nam Deus tamen permi-
sive se habet ad deceptionem. Intellectus humanus est finitus, limitatus,
fallibilis, ideasque efformare potest falsas, in errorem que cadere.
Causa positiva falsitatis, erroris, omnisque deceptionis fuit peccatum ori-
ginale; quia Deus sua bonitate hominem bonum rectum fecerit. Ita res-
pondere theologi, Calvino dicente, Deum esse causam peccati, quia
dedit homini libertatem ad peccandum.

12. Arg. 4º: quidquid in definitione rei comprehenditur, id verum est:
ergo quidquid in idea clara, et distincta. Probatur consequentia. Definitio nihil aliud est, nisi idea
rei clara, et distincta: ergo. R. concedo ant. D. consequentiam: si idea sit re ipsa clara,
et distincta, C. si ne ipsa ita non sit, N. Nullus negat illam ideam esse veram, quae
re ipsa clara, et distincta est; sed quaestio criterium veritatis quaerimus, regulam
non quaerimus, qua ideas claras, et distinctas discernere possimus ab
eis quae tales non sunt. Licet enim definitio clara, et distincta sit, veritatem illius
non probamus per ipsam definitionem, sed per regulas bonae definitionis. Carte-
siani autem ipsam ideam, ut criterium veritatis, assumunt, et ve-
ritatem ejus absque aliqua regula ostendere volunt.

Colliges 1º: Quod illud proloquium: via devenien-
13. di ad medium est declinare ad oppositum. Non tenet, nisi in illis, qui
transeunt per medium, sic, qui baculum curvum efficere vo-
lunt rectum, flectunt illum in contrariam partem, tamen per rectitudi-
nem transit. At sicut via deveniendi ad medium virtutis
non est declinare ad peccatum; ita via deveniendi ad veritatem non
est declinare ad falsitatem, seu dubitationem. Dubitatio laudatur,
ut postea veritas magis elucescat; sed quae habita fas non est dubi-
tare. = Colliges 2º. Omni veritatis criterium reperiri inquirere:
et sic, quod licet quaelibet idea apprehensionis vera sit, non tamen judicium,
seu discursus, quae possunt esse falsa: et hoc, licet clara sit ac distin-
cta, ut patet ex 3ª probatione. Unde illud est logicae quaerere regulas,
seu regulas logicas. Sed quae non parum deserviunt Criticae regulae, quae hic etiam
ad logicam, omnesque scientias pertinent; principaliores in sessione
sequenti aponam.

Sextio

SECTIO DE ALIQUIBUS CRITICÆ REGULIS.

Quia vero possumus falsa intelligere et vera cognoscere, assignandae sunt aliquae regulae, quibus errorum scaturigines sint aperiendae, veritatis assecutiones manifestandae. Unde 1º de falsorum judiciorum causis; 2º de veritatis habendae regulis agere oportet. Licet propemodum infinitae errorum sint causae: attamen possunt duo generales, ex quibus omnes dimanare videntur; scilicet, Praeoccupatio mentis, ac mentis praecipitatio. Illa fit anticipatis quibusdam judiciis, vel opinionibus, quae homines imbuuntur, antequam ad rationis usum accedant: quae anticipata judicia in nostram inducuntur mentem, aut sensibus, aut educatione, vel vulgi opinionibus. 1

A sensibus. 1º. Ille mentem haberet a sensibus praeoccupatam, qui putaret, nulla alia esse extra nos objecta in hac rerum universitate quam quae sensibus percipit. = Ratio: Revera plura existunt, quae ob suam exilitatem, aut ingentem a nobis distantiam videri nequeunt, sane plura conspiciuntur telescopio, aut microscopio, quae nullo oculo nemini perspicua sunt. Cujus rei physicam rationem affert D. N. S. 8. fig. 9. 11. Sic: cum visio fit per pyramidem, cujus basis est res visa, et apex est in oculo, quidquid non obtinuit modica quantitate sufficientem mutare visum. Ex quo patet, quod multa sunt insensibilia propter parvitatem, eo quod non possunt causare angulum sensibilem in oculo. 2

2º. Illius etiam a sensibus praeoccupata esset mens, qui pro certo haberet, sibi per sensus omnino repraesentari objecta, prout sunt in se ipsis. = Haec illi persuasio est infinitorum errorum occasio. Etenim non videmus, nisi velut in speculo ipsorum imagines, quae in fundo oculi pinguntur (ut jam innuimus), quae non semper correspondet objecto exterius posito. 3

3º Siquis pariter persuasum haberet, se oculis percipere absolutam, et veram objecti magnitudinem, aut figuram prout est in se ipsa, haec illius persuasio falsa est. = Nam pro diversa oculi forma, et convexitate, diversaque distantia pupillae ab oculi fundo, diversae magnitudinis apparet idem objectum diversis hominibus; quemadmodum si lente convexa armetur oculus, objectum prorsus idem videtur majus, si concava minus, &c. Ex V. D. N. S. cit. ait: quod propter distantiam diversam, a qua res videtur, est differentia quia sensibilitatis, et insensibilitatis; nam quae sunt remotiora videntur sub angulo minori, et per consequens videntur minora. = Certum est non possumus quod objecti imago in oculo eandem sui magnitudinem nobis repraesentet. Similiter et objecti figura: nam aliquando nobis exhibentur corpora v.g. velut rotunda, quae si microscopio inspiciantur, non rotunda sunt, &c. 4

4º: Praeoccupatione quoque mentis laboraret a sensibus, qui crederet, se per tactum dignoscere posse certos gradus caloris, et frigoris alicujus rei. = Non enim sensibus unquam percipere possumus calorem, et frigus absolutum, sed solum relativum, scilicet relate ad actualem ipsorum sensuum dispositionem, quam ignoramus, sive corporis temperiei, a qua diversa quoque provenire potest sensatio caloris, vel frigoris. = Hinc eadem res uni calida, alteri calidior, uni frigida, alteri frigidior est; eidem nunc frigida, nunc calida. Sensus igitur non semper exactus 5

judex

judex caloris, aut frigoris actualis.

5°. Distantias corporum distinguere, ac statum praesensus

6 exacte non possunt. = Lucidiora enim corpora, licet in eadem distantia sint ac minus lucida, illa tamen viciniora nobis videntur. Tota ars constat pictoria, ut eas tabulae partes magis gradatim illuminet, quas vult apparere propinquiores, et ita oculis apparet. Etenim si sensibus credimus, aeque distantia nonnulla videntur corpora, quorum tamen alterum est longe remotius, certum est. Luna enim distat a nobis in media distantia (ut communiter probatur Astronomi) sexaginta semidiametris terrestribus: Sol vero semidiametris terrestribus decem mille: et tamen si oculis fidimus, aut aeque, aut prope aeque distare videntur. Et sic in stellis, et aliis corporibus.

6°. Circa motum autem frequentior hallucinationis

7 occasio nobis a sensibus exhibetur. Si enim unico oculorum testimonio adhaeremus, plerumque arbitramur stare, quae moventur, et moveri, quae stant. Multiplex distinguitur error (ait D. N. S. 3. fig. q. 2) in perceptione motus. 1°. propter nimiam velocitatem, et ideo tractus velocior apparet nobis quiescere. 2°. propter nimiam distantiam, quia licet motus sit sufficienter velox, ut percipiatur, tamen propter nimiam distantiam, aut longinquitatem non percipitur, ut de motu Solis. 3°. propter nimiam tarditatem, ut in motu octavae sphaerae (de motu nimirum periodico Caeli stelliferi, qui absolvitur annis circiter 25 q. millibus.) et motu augmenti, et decrementi in animalibus, et in plantis, qui propter nimiam tarditatem non percipitur in modico tempore. 4. propter parvitatem mobilis, et ideo atomi, quae moventur in aere non percipiuntur moveri propter parvitatem. 5. propter imaginationem ut equitanti juxta murum, prope apparet murus moveri, eo quod non cogitat de motu proprio. 6°. propter hoc quod oculus simul movetur cum illo quod movetur, et ideo existens in navi non percipit navem moveri. 7°. judicatur aliquid quiescere, quod tamen movetur, eo quod videns visus simili modo moveantur, ut existenti in navi apparet alia navis mota (adaequandas partes) aequali celeritate, quiescere, pro eo quod non videat aliud, quam aliam navem. 8°. propter indispositionem organi quandoque accidit error in judicando de motu. 9°. demum propter motum speciei in oculo, propter motum, nempe, imaginis objecti in oculo pictae.

Etiam V. D. N. S. ait. Non nisi motum relativum, docet, a

8 nobis percipi posse. = Sicut ut motus possit percipi oportet, esse aliquid quod quiescens, vel aliquod motum diverso motu, ad quod sensus comparet illud, quod judicat moveri: et ideo si totus mundus moveretur motu recto, a nullo posset percipi ille motus, quia nihil esset respectu cujus posset fieri comparatio unius ad alterum, scilicet moti ad quiescens, vel ad aliud alio modo motum. = Plures alii errores sensuum occasione provenire possunt; sed dicta sufficiant, ut persuasum habeamus mentem nostram facillime a sensibus praeoccupari, atque in errorem abduci, nisi simulatur ratio, ac diligens examen adhibeatur. Sensibus ergo nimium fidendum non est. Sensibus enim a natura donati sumus, non ut rerum essentias (ol

haru[m]

tiam dumtaxat existentiam, et referentiam attingeremus. Indiciorum
cognitionibus facillimum est errare. Nec enim [illegible] cognos-
cuntur nisi [illegible] motibus suis. Quantum tamen, ac tales, si delirire
tantum nisi ingenuis motibus suis potest ab obiectis externis moveri,
tas quaelibet in sitibus suis; quinam in se verus sit rec-
difficillimum est ope sensus decernere, quinam in se verus sit re-
sibilis status: ex quo multa errorum origo est. Ubi obligibus, si
omnia judicia, quae utique modo sensus ministerio separatis, et
ad certiorum examen, ratione duce, revoces.

Ab Educatione = Sic praeocupatio ac- 9.

cidit a Parentibus, Magistris, et libris. Sicut a nutrice, a Paren-
tes culti fuerint, auctoritate sua errores quosdam pueris commu-
nicant, a quibus vix liberari possunt, quia in ipsis tenacissime
Magistrorum auctoritas puerorum mentes praeocupare plurimum solet. Quae quidem cum magna reverentia Magistro colant,
errores eorum bibunt. Itaque si Magistri verbosi, si tardi, si
gloriosi, si nimium abjecti, si superbi, sibi similes faciunt
auditores, maxime pueros. Hinc notatum est in sectis ve-
terum fuisse, Heraclitos obscuros fuisse, Pitagoreos impostores,
Platonicos graves, Peripateticos moles, Stoicos severos.
Nocent etiam Disciplinis nimia severitate, aut indulgentia; quia
illa stupidos, haec ineptos facit. Sicque Pueri eorum dicta acci-
piunt, atque in verba jurant, mordicus pro iis defendentes, aut pu-
tantes, nihil posse, se melius Magistris sive reperire; ut ab omni
investigatione sedent.

Libri etiam sunt Magistri mortui. Plurimi enim si quid in 10.
libro aliquo quidquid legerint, illis infallibiliter adhaerent, ac dicunt credendum
esse non dubitare, quasi libri plurimum fabelum refertissimi sint, unde
ne nostra dubitare, quasi libri plurima fabulosa referti sint, unde
nisi Praeceptorum diligendo, qui certius argumenta rationesque demonstrant,
et semper sint una secta, in cujus unitate magis ratio sit. Cavendum
[illegible] est, ne hac abutamur libertate ad [illegible] ad divinarum Scrip-
+ libidi- turarum, aut SS. PP., aut traditionum, aut Catholicae Ecclesiae dogmatum, quae
nem. tea licentia [illegible] potius Dei [illegible] promovere conantur; et illa
uti debemus pro recta, meliorique dictamine. Contra est Aris-
totele dictum fuisse refert: Amicus meus est Plato, sed sit magis a-
mica veritas.

A Vulgi Opinionibus = Quod

vulgus praejudicia foveat, quisque intelligit; et ea nonnullis declara- 11.
re exemplis. Vulgo creditur Basiliscum pulli Gallinacei forma domi nasci,
ipsumque enasci ex gallo septennis ovulo, quod a die, aut a sponte fuerit
incubatum: et quod si Basiliscus primo videat virum, hunc homo statim ne-
cat; si vero homo Basiliscum primo intueatur, iste moritur. = Omnia pe-
nitus falsa. Basiliscus enim serpentis figuram exhibet ad modum Aspidis,
aut viperae, dispar quae in hoc, quod caput habet in superiori
parte tuberosum, ac quibusdam albis maculis in coronae figuram
variegatum, unde Regulus, sive Basiliscus appellatur. Al-
terum ex obvii Gallinacei incubatione nasci exigi ovalis est.
Ex hoc licet intelligere, quomodo animal venenifer suus per
et huius emissione interficere hominem possit; nec tamen intel-
ligitur, ut homo quidem animal venenifer sit, solo intuitu ex-
piratum nescit.

82. Popularis quod opinio est equos, et Columbas felle carere. Cum equi licet non habeant vesiculas fellis, ipsi tamen nihilominus est fel in jecore sub quibusdam albis pelliculis. Columbae non in jecore fel exhibent, sed in intestinis, non secus ac cornices, et Passeres. Hujus erroris causa videtur, quod nisi sub consueta forma, nec omni in loco fel minime habeatur. Ac si ac Columbae specia-tim remoti, alia etiam videtur causa, quod nempe a sapientibus meta-phorice dictum est, columbas fele (id est, ira), carere, et vulgus in sensu litterali falso intellexit.

83. Chamaeleontes non nisi ex aere vivere, refutatur absque ullo alimento. Cum tamen Chamaeleonti sint dentes, stomachus, ac intestina, quod sane a natura frustra non est: aliquando que vilis muscas lingua arripere, deglutire, et comedere. = A solo etiam magnete ferrum trahi creditur, non a ferro magnetis: tamen contrarie, mutuo eorum attractione; quod si statuatur ferrum supra laborem aquae plenum, et subero aquae innatanti imponatur magnes in aliqua a ferro distantia, magnes una cum subero, cui incumbit, ad ferrum accedit.

84. Similiter rejicienda est, quae vulgo enarrantur de Fenice, quod nempe unicus numerus sit, qui post plurium seculorum vitam seipsum flammis adurat, atque ex suis cineribus renascatur. = Item de Salamandra, quae putatur tandiu inter flammas innoxia subare, donec sua naturali frigiditate flammas extinguat. Item similiter de Vipera, quae dicuntur a suis ipsius fetibus, dum enascuntur, lacerari, et occidi. Quae uno verbo de aliis prope infinitis narrantur. = Si memoria talis aliis vulgi opinionibus mentem praeoccupatam haveas, ad rectum rationis reboca examen: nemini plus credendum est recta ratione. Et ita hujusmodi praeocupatione expelis.

85. Mentis presipitatione. Locus jam est explicandi: Haec enim est praeceps esse non satis explorata judicium: cujus fontes duo potissimum sunt, naturalis nimirum hominis conditio, et libere ipsius animi affectus. Etenim plurimi alii ocurrunt errores ex corporis natura ac temperie, animique naturali conditione. Est enim quaedam gravitas corporis, pigritia, ac ignavia, quae fit, ut tedio laboris, in nobis experiamur, ut patet in pueris. Quare evenit, ut cum aliquid ferendum est judicium, laboris impatientes, deserere ferme inconsulta judicamus. Hinc multa presipitata, et falsa judicia dimanant.

86. Naturalis etiam corporis temperies errorum causa est. Quadruplex est temperamentum, flegmaticum, sanguineum, Cholericum, et melancholicum. Flegmatici licet memoria vigeant, tamen parum judicio, ingenii acumine nihil, torpidi sunt ad ferenda judicia, et aliorum judiciis, et sententiis, licet falsis, acquiescunt. Sanguinei rerum cortice contenti, laboris impatientes, et ad judicia praecipites, et tamen ingeniosi sunt. Hinc pueri, et feminae cum magna ex parte sanguinei sint, et flegmatici, ludis delectantur, laboris sunt impatientes, somno, et pigritiis indulgent, parum judicio valent, sublimibus contemplationibus impares sunt. Cholerici meditabundi sunt, judicio acuti, et solidi, ingeniosi, laboris patientes, et ad judicandum non multum festinant: ideo quidem ad comparandas scientias, et veritates ad secundum aptiores videntur. Melancolici sunt mente confusi, rebus obscuris admirandis delectantur, fallacissimo ut plurimum addicti; novitatis

amatores

amato rei, ac[que] maudita + [pro]fusi + moliuntur innutuntur noxioribus. Ex hac itaq[ue] diversa temperie plurimos nasci posse errores, observatione [com]probatu[m] est.

Cetera ex modo dubitandi [con]stitione errorum oritur causa. Illa enim in nobis viget curiosa, et infinita sciendi libidine. Pluribus enim intenti sumus, et ad singula sensus. Dum plura, ac diversa investigamus ea tantum superficie percipimus, et postea nimis festinantes de qualibet re non satis perspecta judicamus. Erroribus quos praedictis modis proveniunt. Ad quos pergere. §7

Praecipitatur mens ex animi afectibus, etiam si humano animo praedominentur mens velut obcaecata veritatis investigatione sese applicari non potest, eaq[ue] pro veris, et pro veris habent, ipsi suaserint. Omnes homines (inquit Caesar apud Salustium) qui de rebus dubiis [con]sultant, ab odio, amicitia, ira, misericordiaq[ue] vacuos esse decet. Tria mala (ex Seneca) afferunt, ut animi afectus. Attentione nimis, et voluntate aberrant, ideas, et judicia corrumpunt. Nam qui acumen retundunt, ideas, et judicia corrumpunt. Nam qui amore, desiderio, spe, ambitione, dolore, timore, tristitia, desperatione, ira, odio & laborant, nullus animus studijs, nullus ullius rei investigationi accedere recte possunt. Cujus ratio est, quod ob leges unionis animae, et corporis, mens nostra semper habet vehementioribus impressionibus magis impellatur. §8

Inde ab afectibus ideae, et judicia corrumpuntur. §9

Rerum, dum animus afectibus agitatur, non prout sunt, repraesentantur, sed prout afectu depinguntur. Amor, et odium rerum notiones perturbant, ille ampliores efficient, hoc minores; ille amatarum rerum deformitati tanquam pulchritudinem exhibet, hoc virtutes velut vicia. Ut enim ait Virgilius: qui amant, ipsi sibi somnia fingunt. Unde et V. D. N. S. ait 2. Metaph. ait: in eligendo, vel fugiendo opinione non debet [se] induci amore, vel odio opinantium, sed potius ipsa veritate. Superbia nihil aliud, nisi nimius noster amor, et caeterorum [con]temptus. Non enim alios respicere debemus, quam praesumptione, ne [con]temptibiles ipsi efficiamur. Desiderium, et spei causa sunt ut facile pro re desiderata accipiamus, vel quamlibet similem vel tantum mala nostra. Verumenim pronus est quod volumus, facile credimus. 11

Ex ambitione, avaritia, laetitia, dolore, alijsq[ue] afectibus animus plerumque occupatur, ex quo plures oriuntur errores, ad quos cautendos nulla re judicium tenemus, quam animi afectus subagitatur, sed potius virtutis, et prudentiae exercitio passiones retundentur, jugi ratione pondere ad veritatis absq[ue] aliq[ue] respecto investigandam accedamus. Usq[ue] nunc dicta sunt praecipue ad praecavendos, et fugiendos errores. Ignorantia etiam si per nescientia sumitur, nec vitium, nec falsum [com]parita: sed si capitur pro mala scientia, et mediorum applicatione, unica error [causa?] statuitur. 20

Sint jam 2.° pro veritate habenda.

Aliquae Regulae. Methodus quid definitur: via, et ratio addiscendi §.

asequndi v.g. 2a e via proferendi ad cognitionem veri-
tatis, unaquidem p.r modum resolutionis, 2dum qd ponere
demum a 3positis ad simplicia, et a toto ad partes:
Alia per modum 3positionis, per qm proceditur, e contra
„quasi a simplicibus ad 3posita, et a partibus ad totum.
inquit V. D. N. sup.a Met. prior metodus dicta analitica, 2a Sintethica vocatur. Veniunt et aliae data
multiplex critica regula. Analitica e inventionis,
Sintethica doctrinae.

De Analitica.

2. 1a regula statum questionis attente recolendus ac intime percipiendus. 2a ad breviorem, qd fieri potest, terminum ipsa qo reducenda e. 3a Si quid in questione, desiore, l divisione indiget accurate dividendus, l definiendus e. &c.

De Sintethica prae alijs docendi.

3. 1a praemittenda ss, quae opus est, digna cita ad id, ad quod alios docere intendimus declarandus. 2a ad tractationem ipsi venientes dividere illud debemus, ac ita statuenda e divisio, ut ejus partes separatim tractari queant, ac qd 3a praedistinctas opiniones ponendae ss, quas ad alias demonstrandas sternere via possunt. 3a Si quas opiniones nras sententiae adversantur, solide ss refutandae. 4a quaeque in 3trarium afferri possunt, suis respectivis locis ss referenda. 5a digressiones fugiendae. &c.

Pro Libris interpretandis. =

4. 1a Sciri debet, cujus autoris liber ille sit lectus, et si alios edidit de eadem mat.a libros, 3siliari debent. 2a Prae oculis habere debet, quo aetate auctor floruerit, cujus fuerit gentis, l patriae, cujus religionis, et indolis. 3a Attendendus e finis, et scopus scriptoris, ac si ex re aliquapiam in libro disputetur, videndus, quos ille agerit. 4a A sensu proprio, et litterali nunquam recedendus e, nisi certa sumpsit ratio aliter sententiae interpretandi. 5a Supposititius sensus e opus, quod omnino lavit scriptores coeterae, et l rei, l personae posteriori certus mentionem facit. 6a Genuinus, et autenticus habendus e opus, cui 3sensus et perpetua, nemine refragante, suffragatur traditio.

De Metodis Studendi.

5. 1a n multa legendus, d multa. 2a rebus studendum magis e quam verbis. 3a seligendus e unicus idoneus auctor, in quo studio se exerceamur. 4a extra alios omnes occupationibus mentem, et praeceptis distincte tradenda e opera, ut id clare 3prehendamus, quod auctor ipse l demonstrandus, l oppugnandus ad umia. 5a Ut perfectiorem rei habeatur cognitio, 3ferendi inter se autores, de eadem tractantes mutuo. N. Caso luxerimus juvabit cognitionem, quas studio adsimus virorum doctorum 3ferre, in tabulas referre, pacatoque animo perpendere (clicebat enim S. Aug.: tantum scio, quantum 3fero.)

Pro disputatione in 3trali.

6. 1a nihil de 3ponendus e, in quo volumus disceptando versari. 2a Cabendum, ne sit re 3stat, laboremus et nom.e 3a disputantes sint mites, officiosi, et blandi.

Pro defendente.

7. 1a Argumenta ipsa de verbo ubi fideliter repetat. 2a animus ejus ad tempus, ubi opponente ad sibi bene attendus defendenti; eique nullum permitat,

qui

qui sibi, l obscurus sit, ambiguus videatur. Siquis proinde hujuscemodi occurrit, modeste petat, ut explicetur.

Pro Opponente. 1ª directe probet, qd sibi a defendente negatum e, 2ª Caveat, ne medium electum mutet. 3ª tandem, si opponens victoriam in se inclinare senserit, argumenti vim intelligentibus se aperuisse contentus, finem disputationi imponat, neq. importune persequatur defendentem, ut satisfaciat. Hec prudentia e. 1.

Pro Censura propositionum. 1ª Necessario vera dicitur propositio, que ita e vera, ut falsa esse non possit. Sed quia triplex e necessitas physica, methaphysica, et moralis; ideo propositio dicitur necessario vera metaphysice, que ita e vera, ut prorsus repugnet eam e falsam, ut totum e majus sua parte. Vocatur necessario vera physice, que licet possit ee falsa, si ad legem absolutam Dei referatur, fallere tamen nequit, si vires nature expectentur, ut qd oe grave deorsum ruat. At moraliter tantum necessario vera dicitur propositio, que vera quidem e, de non ita, ut si falleret, violentarentur nature leges, nec aliquid inde sequeretur contradictio, ut qd aliqua Natio adhuc non e detecta. — 2ª Per se nota dicitur propositio, cujus veritas sola terminorum perceptione, nobis innotescit, ut totum e majus sua parte. Evidentia vero dicitur, que ita nobis relucet, ut habitudo predicati ad subjectum mentem lumine suo percellat. Nota ex terminis e, axioma, pronunciatum, sive sententia, in qua nihil desideratur. Sed non oe evidens e per se notum: nam evidentia e duplex; immediata, et mediata. Propositiones evidentes immediate sunt ille, quarum veritas ex ipsis terminis patet. Et evidentes mediate sunt, que ex per se notis manifeste deducuntur. 1.

Temeraria e propositio que sine gravi fundamento aliquid asserit contra coem rationem sensum et DD. sententiam. Heretica dicitur, que formaliter, directe, et aperte Catholice doctrine adversatur. Erronea e, que contrariatur doctrine, non quidem expresse revelate, l ab Ecclesia definite, de que ex revelatis infertur, l ut virtualiter revelata habetur a PP. et ceteris DD. Heresi, l errori proxima e, que licet manifeste, neq. heretica sit, neq. erronea, cum istis tamen facile coincidit. Sapiens heresim, aut errorem e, que ex aliqua circunstantia loci, l temporis, aut personarum gravem heresis, l erroris suspicionem ingerit. Favens heresi, l errori, dicitur ea, que mentem ad heresim, l errorem disponit, aut in minuendo Catolicis fundamenta, aut hereticorum argumenta laudando. 2.

Schismatica e, que fideles retrahit ab unitate ecclesie, atq. divisioni capitis ecclesie viam aperit. Injuriosa, si persone alicui l status contumeliam affert. Impia, et blasfema, si Deo aut Deipare, aut Sanctis denegat debitas perfectiones. Scandalosa e, que occasionem fidelibus prestat ruine spiritualis, l a virtute eos retrahendo, l ad vitia deducendo. Piarum aurium offensiva e, que licet nihil falsi contineat, verbis tamen minus captis constat. Simplicium seductiva e, que sub specie pietatis, boniq. pretextu ad malum trahit. Captiosa e, que falsam, hereticam, l erroneam doctrinam ita continet, ut ipsis doctrinam sanam referre videatur. 3

Q.º incidens, et ultima. An scientia, Fides, et opinio in eodē intlu. de eodē objto. forli. simul ēē posint?

1 Licet scīa, 1 notᵃ. latē sumpta n̄ sit pᵃ. ꝑbīs demnstraōne: tā scīa rigorosa ē cognitio cērta, & et evidens rei nesesaria pr demnstraonē adquisita. Opinio ē asnsus alicui ꝑpni probablis cū formidine ad opoito. Fides defita ab Apstlo ad Heb. 11. sperandarū substantia rerū argumtū n̄ aparentiū; clarius tā modo ē: asnsus alicui veriti inevidnti testimonio dicentis. sive Deo divino, sive hōīe humano. Unde patt. discrimen inter fide, scīa, et opinionē. Istē expectari posunt, 1 quo ad habitus, 1 quo ad actus. Sed qā ut inqt D. C. N. S. in 3.º D. 24: habitus n̄ repugnant intra se, d tantū raōne actuū: ideo præns qō n̄ ē de habitib, d de actib intra se 9paratis. An scilicet, idē intlus sive naturalis, sive supernaturalis posit habere siml actus scīæ, fidei, et opinionis de eodē objto forli, id ē, sub eadē raone 9siderato, diversis tā mediis intlus moventibus.

2 Et quanvis sit cōis doctrina, qd posumus cērto scire, qd antea, 1 credidimus, 1 opinando āmisimus: n̄ tā oēs 9veniunt, an siml circa idē objtū forle posimus unā eandē qā. re evidntr cognoscere, credere, et opinari. Affirmatiba partē tenent Alex. D. Bonabntura in 3.º D. 24. q. 3. et cū ipsis fere oēs Neoterici Recntiores, et ex nostri Pontius. Negatiba tāē patrocinantr Artol. D. tom. V. D. N. S. et ex Recentioribs Servanti, Frachorius, et alii cū qbs sit

3 ‖ Dº. Nec naturalr, nec supernaturalr potest scīa actualis siml ēē cū fide, 1 opinionē actuali de eodē objto forli in eodē intlu. = R.º: D. N. S. in 3. D. 24. q. 1. Ita ait: dico, qd cū fide n̄ potst estare scīa ꝑprie ‖ dicta, q tri (in ꝑpne fidei) n̄ aprehndunta sub ꝑpriis raonibs, sub qbs ‖ debnt in particulari aprehndi, ut causent scīā: et ideo n̄ s notic ex ‖ evidentia rei, et pᵗ 9sqns Dº n̄ ē Scientifica. Nec 9tingit, idē oīno ‖ scire, et opinari: de eodē Q du idē n̄ potst ēē in hōīe scīa, n̄ eqs cū ‖ opinione, neqs cū fide::: ad scīā ꝑprie dictā requiritr evidntia ‖ objti, evidntia autē objti repugnat fidei, quæ ē n̄ visis: ideo dico, qd scīa, et fides n̄ posunt ēē in eodē respectu ejsdē. Et Arīs l. Post. c. 30 ‖ dicit: propriciu ē, fieri n̄ pose, ut eandē rē siml opinetr quispiā, et ‖ sciat: alioqn existimaret, eandē rē aliter se habere pose, et n̄ aliter habere pose, qd fieri nequit. Q. ex D. D. N. et ex Aº, nec naturalr, nec supernaturalr.

4 P. 2. Raone: Certū ē, n̄ pose intlus duo 9tradctoria de eodē afirmare; d si de eodē objto forli scīā, fidē, et opinionē haberet, duo 9tradctoria de eodē eodē afirmaret: q. scīa, fides, et opinio n̄ posunt ēē in eodē intlu &c. P. mi: intlus actu scientifico judicaret, nesesariā ēē cognexionē prediati cū subjeto: asnsu autē opinativo, utpote 9tingnti, et cū formidine de oposito, n̄ ēē nesesariā, judicaret, cū scīa evidnter, et cū fide inevidenter, alias n̄ ēēt fides; q. afirmaret 9tradicentia. Esset enī de eodē certus, et incertus; evidns, et inevidns, cū formidine, et sine illa; quæ invicem 9tradicunt,

d neq.

d. neque naturalem, neque supernaturalem fieri potest, quod contradictionem sapit: ergo &c.

Nec valet dicere, mediorum diversitate contradictionem tolli; ideoque si diversis mediis intellectus moveatur, scientiam, fidem, et opinionem compatibiles simul esse. = Nam contra est: quod licet diversis mediis intellectus moveatur, pro hac non tollitur contradictio in sensu composito: ergo nulla est repugnantia. Probatur antecedens: licet diversis mediis intellectus moveatur, una eademque res de eodem objecto tali debet concedi; nam etiam non esset quod, sicut contradictoria est scientia, fides, et opinio de una eandemque re concedi, licet diversis mediis verificata intellectum evidens, et non evidens, certum, et non certum, cum formidine, et sine illa: ergo diversitas mediorum non tollit contradictionem in sensu composito. 5.

Probatur 3°: Posito actu scientifico superflua est alia via probabilis: ergo scientia, et opinio nequeunt simul esse. Probatur antecedens: si intellectus per viam medii scientifici, in demonstrationem evidentiam objecti habeat, negligit quasque probabiles rationes, nec ab illis movetur. Sicut enim, qui in lumine splendidissimo solis perfecte videt, non attendit ad exiguam, et tenuem flammam lucernae: ita non curat de probabilibus, qui demonstrationem videt, et evidentiam realiter habet: ergo &c. = Confirmatur. Quid est fides (ait D. Aug.) nisi credere, quod non vides? fides, quod non videt, credat; nam si vides, jam non est fides. Et Scriptura test. Apostolus: Cum venerit quod est perfectum, evacuabitur quod ex parte est: id est cum venerit visio beata, quae est scientia perfecta, cessabit fides actualis, quae est imperfecta. Ex quo sic: Sed si scientia posset esse cum fide, in Beatis remaneret fides actualis, neque in Patria evacuaretur: ergo scientia, et fides sunt incompossibiles. Probatur sequela: Nam fides esset cum lumine gloriae, quo clare divina cognoscuntur in Deo mysteria: ergo &c. Si ergo claritas visionis beatae evacuat fidem actualem, etiam cognitio scientifica, quae similiter est clara, et evidens, ergo &c. 6

Arg. 1°: Scientia non opponitur contradictorie fidei, et opinioni. Probatur: quia nulla est ibi alterius negatio: vel esse in eis quod ponitur: ergo simul esse possunt. = R. 1°. N. consequentiam (permisso toto). Nam ut duo simul esse nequeant, non est necesse, ut contradictorie opponantur. Sufficit, quod sint contraria disparata, quae sub eodem genere constituta mutuo se excludant. = R. 2° D. ant.: scientia non opponitur contradictorie ratione sui actus, vel habitus, transeat, vel C. Ratione qualitatis, et proprietatis necessario consequentis, N. Proprietates necessario consequentes sunt, scientiae claritas, et evidentia: fidei obscuritas, et non evidentia: scientiae certitudo: opinioni non certitudo, et formido de opposito. Unde licet fides, scientia, et opinio in suis actibus positivis contradictorie non opponantur: tamen opponuntur ratione qualitatis, et proprietatis necessario eas consequentis. Eo plane modo, quo dies, et nox, licet in se contradictorie non opponantur, nam conveniunt in ratione temporis, quod uni loco nox est, alteri loco dies est: tamen in eodem loco nequeunt simul esse ratione qualitatis necessario incompatibilis; nam dies necessario importat lucem, et nox tenebras. 7.

Arg. 2°. Qui Deum demonstrat, potest esse justus: ergo Dei existentia sciri simul potest, et credi. Probatur consequentia: justificatio petit in Deum credi, nam justus ex fide vivit: ergo si jam Deum scit, postea si est justus simul credidit. Probatur ant.: Apostolus ad Hebr. 11 ait: Accedentem ad Deum, oportet credere, quia est, et inquirentibus se remunerator sit: ergo. = R. N. consequentiam. Ad probationem D. ant.: justificatio petit in Deum credi, si non sit notus per demonstrationem, C., si sit evidenter notus, N. Verum nemo justificari potest, qui in Deum non credat, sed tamen non requiritur haec fides in eo, qui Deum evidenter ex ratione cognoscit. Huic sufficit pius affectus credendi. Mens Apostoli neque est ut in argumento ponitur: alioquin frustra diceret, quod fides est argumentum non apparentium, ergo velit, quod fides tenendum, quod jam scitur. Deum autem compliter conside- 8.

rari

rari potest, licet esset aucta natura, licet esset aucta gratia. 1° modo potest non esse objectum fidei: 2° modo nequit esse objectum scientiae; quia naturae viribus a nemine sub hac ratione cognosci prevalet; et ideo oportet eum credere. Ecce etiam si Deus autor naturae, et rerum creator, qui sua providentia omnia regit, nobis ~~praedicat~~ per scientiam non reluceat, eum quoque oportet credere; non tamen si scientiae viribus notum evidenter sit.

9) Et ad summum subjective potest haberi scientia et fide de eodem, non in diverso actu; non tamen in eodem, nec simul. Sic V. M.a 1° per Angelum credidit se concepisse ex Spiritu Sancto, et postea, ex quo accidit in ire viribus sensibus, scientia experimentali cognovit. Sic Evangelista vidit Christum crucifixum quod postea credidit, quippe ad fidei articulos pertinet. Et sane alia quae viderunt mysteria, et alia quae nobis in sacris libris proponuntur credenda, subjective sciri possunt, et credi; non tamen simul. Sic qui scit, hunc esse visibilem per demonstrationem potest id credere propter auctoritatem hujus sexatis, si actu non praeparet illi tale objectum evidens per demonstrationem: si vero actu habeat visibilitatem, et hanc demonstrationem, impeditur in eodem actu fides humana; sicut supposita luce meridiana impeditur visio stellarum. = Arg. 3. Christus dixit Thomae dubitanti Resurrectionem, (Joan. 20.) quia vidisti me Thoma credidisti; ergo simul vidit, et credidit Christum: ergo simul habuit scientiam, et fidem in Christo. = R. d. textum: quia vidisti credidisti, quod vidisti, N. quod non vidisti, C. Ut ait Gregorius hom. 26. in Evangelia: Thomas aliud vidit, et aliud
11 credidit. A mortali quippe homine Divinitas videri non potuit. Hominem vidit, et Deum confessus est dicens: Dominus meus, et Deus meus.

10. Arg. 2° Cognitio intuitiva est clara, abstractiva est obscura per speculum in aenigmate; sed ex V. D. potest eadem res cognosci abstractive, et intuitive; ergo et pari, evidentia, et claritas scientiae, et obscuritas fidei nil obest, ut eadem res credatur, et sciatur. = R. d. min: subjective C. simul, N. Implicat enim, quod eadem res simul sit praesens, et absens; sed cognitio intuitiva ponit rem praesentem, abstractiva absentem, et in specie: quae simul repugnant. Ita fides, et scientia, licet subjective non repugnent. Et si aliquando est cognitio intuitiva, simul, et abstractiva ejusdem objecti in eodem intellectu, tamen non est secundum eandem rationem, neque secundum eandem animae portionem. Sic Christus habuit cognitionem intuitivam rerum per species proprias in Verbo secundum superiorem animae portionem, et abstractivam ipsarum rerum in se entitative per species alienas secundum portionem inferiorem animae. Habuit etiam tristitiam, et gaudium eadem passione: gaudium in superiori portione, et sub ratione qua passio proficiebat praedestinatis: tristitia in inferiori portione, et sub ratione qua passio rejiciebatur a reprobis. Unde similiter scientia fides, et opinio simul ejusdem objecti, si essent in eodem intellectu, (quippe eodem modo pugnant) essent in diversa animae portione, et secundum diversas objecti rationes, in quo sensu non loquimur.

Ultimo Arg.: theologia e v.ª scientia, et stat simul cum fide, nam per illam fides firmatur. R. D. ma: e scientia in ijs quae ex principijs evidentibus demonstratur, C. In ijs quae ex principijs certis, sed non evidentibus demonstratur, Sub D.º: e scientia late sumpta, C. Extricte, et proprie acepta (ut eq.) N. Ad scientiam proprie dictam 4or requiruntur conditiones ex V. D. N. S. 1a: ut sit cognitio v.ª et certa. 2a: ut sit de objecto necessario. 3a: ut sit ex causis, l effectibus evidenter cognitis parta. 4a: ut ex ipsis inferatur per discursum non evidens. Unde quaedam sunt in theologia naturali quae evidenter de Deo naturali lumine demonstrantur; et quoad haec e rigorosa scientia, et non firmatur ex fide. Theologia v.º supernaturalis, sapientia, quae firmatur ex fide, l e ipsa fides firmata, non e scientia nisi lato modo, quia deficit ei evidentia: nam nititur principijs ex fide revelatis. Unde quamvis ea, quae creduntur, non esse impossibilia demonstraret, eorum apparentes contradictiones solvat, pluraque alia credibilitatis motiva in medio proferat: numquam tamen devenire potest ad dandam evidentiam, demonstrationem de illis; quare non e rigorosa scientia.

FINIS LOGICAE PARBAE.

IN LOGICAM MAGNAM utilis, compendiosusque tractatus.

Liber I.us de natura logicae.

Disputatio I.ª varia complectens dubia sub praefatione.

Quaeque dicantur de logica, ut e scientia, convenire debent scientijs in communi: quod v.º ei ipsa in particulari accedatur, ipsi soli inest. Ipsos enim licet antiquitas recte expenderet in difusis logicae magnae quaestionibus; hac tamen nostra aetate, in eadiutius investigandi dispertiuntur: quia ad utilliora nostra tempora exripiuntur atentiores. Unde pro vestri accommodatione, et ut postea in meliora convertatur, primo nunc, ne sufficienti non poleatis notitia de logicae dubijs, brevi calamo percurram. Quae si in mente retineatis, vobis sufficient. Non loquimur de logica naturali, quae e ipsius lumen, quod Deus supra nos signavit, dictant modum apprehendendi, judicandi, et discurrendi: de logica

ex Loga artificiali, quæ opere, labore, et studio ac-
quirita, et ut præcaveant errores, certis regulis ac
præceptis inventis indagaone faciliùs nos, tutiùsq.
dirigat. Sic q. defitr Loga artificialis: est Sctia ra-
ralis dicernendi verum à falso. Ly Sctia e genus; Ly ra-
ralis e differentia, per quam differt ab Ethica, quæ Sctia ē
moralis; et ā Sctiis naturalibus, ut Fisica, Methafisica, &.

Hæc Loga dicitr universalis si tradit præcepta oi-
2 bus Sctiis coia; v.g. qd demonstrao debeat ēē ex nessariis. Dicta par-
ticularis, si tradit præcepta de mata ad tale Sctiam, ut qd de-
fio Methafisica detr p. genus, et differentiam; sicq. dē mat. et frā. =
Itē: Loga artificialis dividitr in docentem, et utentem. 1a e, quæ
docet modum fabricandi oia instrumenta Logalia. 2a e, quæ
utitr regulis ā Loga docente traditis. Docens sistit in
contemplaone præceptorum; utens ad exercitium refertr, et
ad opus suum efficiendum. V.g. docere, quibus rebus, modo, et
frā Slgmus debeat fieri, pertinet ad Logam docentem: illum
v. actualitr facere, pertinet ad utentem. = Ex repetitione
istorum actuum generantur duo habitus. Unus Logæ do-
centis, qui aptiorem reddit intellm ad regulas, et præcep-
ta cognoscenda, et exponenda. Alter Logæ utentis, cujus
ope præceptorum usus, et aplicao facilis redditur.

Isti duo habitus Logæ docentis, et utentis
3. distinguuntr realitr. Rao. Nam possunt separari, et unus
stare potest absq. alio. Sic [illegible] docens ē sine utente in ti-
ronibus, qui licet regulis Logæ optime instructi sint, in
exercitio tamen difficultatem sentiunt. Sic provecti in Thia a
regulis ñ reminiscuntur, et in usu sunt facilimi. Itē: ac-
tus Logæ docentis, et utentis sunt diversi speciei in rigo-
re: q. debent facilitare ad habitus diversos, et rigoro-
sæ speciei, qui sunt realitr distincti. Et ideo ad amorem Dei,
et proximi, ad Caritatem, et Gratiam ñ requiritr duplex re-
alitr habitus, qa sunt intra eandem speciem, quibus sufficit uni-
cus habitus, virtualitr multiplex; at ñ ad actus Logæ
docentis, et utentis, qa separati existunt, quare sunt diver-
sæ speciei.

Etiam Loga ē nessaria ad alias Sctias perfecte acqui-
4. rendas; at ñ nessitate simplicitr, ita ut sine illa aliqa Sctia
adipisci nequeat; at tantum 2dum quid, ita ut facilitr, et per-
fecte cum illa obtineatr. Nam, regulæ, et præcepta Logalia sunt
nessaria simplicitr ad 2parandas alias Sctias in statu per-
fecto. Ad hoc enim requiritr, ut quis suorum ratiocinorum ag-
noscat, et principiorum pondere judicia sua valeat firma-
re; qd solius Logæ quoad ita proprium e. Et si enim aliæ
Sctiæ argumentaoni mata administrent, sola autem Loga
vim, perfectionem qa argumenti manifestat. Quare Loga apel-
latur à D. Aug. Sctia Sctiarum.

Unde

Unde logica docens non solum quoad partem demonstrativam, seu analiticam, sed etiam quoad topicam, et sofisticam, talis est rigorosa scientia. Dicitur tamen 5.
certum effectum demonstrationis, et pertinet per omnes conditiones scientiae. Dicitur tamen
scientia instrumentalis, et aliis praeponitur, quia caeterarum est organum,
et janua. Unde in ordine ad alias scientias tribuitur logicae nomen
modi sciendi; quare s[anctus] Thomas 2. Methaphysicae ait: absurdum est simul quaerere scientiam, et modum sciendi.

Sed advertere, quod scientia potest dici rationis dupliciter. 6.
1.° effective, quatenus producitur per rationem. 2: subjective, quatenus in intellectu recipitur, et subjectatur. 3: directive, quatenus per rationem dirigitur. 3.° est primus modus
4: objective, quatenus versatur circa ens rationis. Ex primo modo objective, logica est rationis intrinsece est scientia
logica a scientia rationis: sed objective, logica est vera rei, et prout a s[ancto] Thoma dicta est scientia rationis. Nam scientia
realis extrinsece, et prout a s[ancto] Thoma dicta, itaut reddito impossibili objecto reddependet in suo esse a suo objecto, itaut reddito impossibili ente rationis adhuc traderetur impossibilis scientia; sed reddito impossibili ente rationis cujus operationem dirigerent
ret logica, quia intellectus adhuc operaretur, cujus operationem dirigerent praecepta tradenda esset logica, quia ad
sunt aliqua praecepta, sed scientia haec praecepta tradens est scientia realis. Rursus:
hunc finem inventa est: quia logica est vera rei est scientia realis; sed logica
scientia denominatur extrinsece ab objecto circa quod versatur, sed logica
prout directa ab extrinseco versatur circa objectum rationis: tertio. Dato
prout directa abstrahit, quod logica est de secundis intentionibus,
et dicente quoque 3.a universalis: quod logica est de secundis intentionibus, nisi subtiles adjungere in-
applicatis, et quod Aristoteles non tradidit logicam, nisi subtiles alias in-
tentiones, genus nempe, species, et alia entia rationis: ergo objective, extrinsece, et terminative prout tradita a s[ancto] Thoma est scientia rationis.

Jam ergo logica est vera rei, sicut et alia scientia realis, est qualitas a... 7.
intellectu producta, in ipso recepta, collocabilisque in praedicamento qualitatis.
In logica autem actuali distincti inveniuntur actus, quibus ad diversas res-
pecie veritates, et deducendas manuducimur. Ergo actus sint plu-
generatibus habitus inquiri solet: an in logica scientifica sint plu-
res habitus, seu unicus sufficiat ad omnes ejus cognoscendas veritates,
itaut habitus logicae sit una simplex, seu composita qualitas. Et dicimus
res logica habituali, et realis scientiis similiter, quod logica totalis non est una
simplex, sed composita qualitas ex pluribus habitibus specie distinctis. Ratio:
quia (praeter Scoti auctoritatem) habitus est facilitas in potentia ad actus,
sed in logica plures requiruntur facilitates, quibus similiter facilitetur ad
cognoscendum, et demonstrandum omnes veritates logicales: nam potentia fa-
cilitate in intellectu ad definiendum v. g. potest non esse facilitas in ipso
ad dividendum, seu argumentandum: et experientia teste aliqui
faciliter argumentantur circa unam rem, qui tamen tardi sunt circa
aliam: ergo ad omnes logicae veritates, et rem plures facilitates requiruntur:
ergo plures habitus: ergo logica componitur ex pluribus specie distinctis habitibus: ergo est composita qualitas.

Tamen logica totalis unica gaudet unitate. Sed 8.
qua unitate? videamus. Datur unitas aggregationis, et est in aggregatione multorum, v. g. cumulus lapidum. Datur unitas ordinis, quae
ultra ordine quo existunt, v. g. unitas ordinis ad unum primarium, ut exercitus ad
addit supra unitatem aggregationis ordinem ad unum primarium, ut exercitus ad
ducem. Datur unitas inhaerentiae, quae invenitur in composito ex subjecto, et
accidenti: Item 3. unitates sunt accidentales, et ideo denominatur ab
illis vocatur unum per accidens. = Datur unitas per se essentialis, quae
consurgit ex unione partium essentialium, ut homo est unum compositum ex corpore, et anima. Datur unitas simplicitatis, quae vere est identitas:

sic

ris objas c suis pationibus e unus, qd. secus identificat prio-
res. Hec unitas sup.x se et ideo denominatur e unus p.x se.
Data unitas individua, que res distinuit singulares. Dat-
ur unitas specifica, quia singularia ejusdem especiei
conveniunt. Dicuntur q. una in specie, et specifica in-
divisa: qd. unis e indivisus in se, et divisus a quolibet
alio. Datur demum quodd preens unitas generica, qua
plura specifice diversa, dicuntur una, et diversa generi-
ca, ut ho, et brutus in ratione animali.

Unde loga e una totalis sctia unitte ordinis, et
79) atributionis c fundamento, que generica remota apelari solet.
Hoc pat. discurrendo pr reliquas unittes. Dicitur c fund-
mnto, qd. n e pure arbitraria: ordo enim rerum hoc postulat.
Dicta generica, qd. unitas sctie e a b objto, objtus autem logi-
ce hanc habet unitte: qd. generat habitus sctie divisibiles
in plures species subalternas, que ss genera respectu
aliar infimar; et talis habitus e unus a b objto unitte gene-
rica remota, d loga e habitus ita divisibili: q. &.

Si autem loga e propter vesius assequendi ejus finem,
80. dirigere media ad ejs executionem. Proquo oportet distinguere duplicem fi-
nem, nimirum intrinsecum, quem facultas ipsa p.x se asequitur, et extrinsecum,
qui n a facultate, d ab illo obtinetur, cui facultas deservit. Sic ars
frenipra suo habet extrinsecum fine formaonem freni: directio autem fre-
ni p.o fine extrinseco accipitur, quidesrbit equestri, cui ars famu-
latur. Ita loga prebet modos, et instrumenta sciendi, quibus intellus
utitur ad suas dirigendas operationes, et discernendum verum a falso.
Quare statuimus q. (1 qod ponatur p.o logice objto) e finis intrinse-
cus logs, et directio actuum intellus e finis extrinsecus illius. De
hoc c ab objto agamus. = Ce interes advertite, qd licet objtus in e rei
sit species, individuus, 1 genus, hoc nil juvat, 1 impedit ad hoc,
ut sit objtus primus. rao e: q. ordo objtorum in e rei e intrinsecus
ipsi: ordo autem requisitus ad sctias e solus extrinsecus, et acciden-
talis c fundamento in re, quatenus oia objta particularia redu-
cuntur ad primus in e scibili, qd e quasi vinculus totius sub-
jecti c unitatis alior, n in e rei, d in e scibili, p.x qd dicitur
tr objtus atributionis.

Nunc jam, c loga utens sit ars; scire oportet, qd ars
81. e habitus c recta ratione operatibus. Unde ad rationem artis spectat, ut docet
S. D. in 1. D. 30. n.o 5. qd ut dicitur sit recta ratio, n solus dent regulas ad
rectificare opus artificiosus, d etiam pro ip. Opus c artificiosus aliud e
transiens, et aliud immanens. 1.us n durat post actionem, d c illa
transit, ut saltus, Cantus, pulsatio Citarae, &. 2.us permanet post
actionem, ut gladius permanet, transacta actione ferrari, &. Sd
q. diversa sunt operantes, ideo ars una e liberalis, et alia mecani-
ca. 1.a exercetur p.x potentiam, quare n dicitur servilis, sic Ars, d li-
beralis, ut anima. Et e septiplex, cujs diferentie his sunt terminis.
Lingua, Tropus, Rao, Numerus, Tonus, Angulus, Astra.
o Lingua spectat Grammaticam, tropus Rectoricam, rao Dia-
lecticam, Numerus Arismetticam, Tonus Musicam, Angulus Geome-
triam, et astra Astrologiam.
82. Ars mecanica illa e, que exercetur p.x facultatibus
Corporis

Capxij, et q͞t actiong stricte factiba, et transeunte in externa mat[eria] ope etia est triplex, ut apparet in hoc v[erso].

Rus, Nemus, Arma, Faber, Vulnera, Lana, Ratex.

Rus denotat agriculturã, Nemus arte Venatoria, Arma arte militarē, Faber arte fabrilē, Vulnera Chirurgiã, Lana arte textoria, Ratex arte nautica. 83.

His ratê suppositis altercantur tti sine utilitate, an loga sit Scia practica, l speculatiba. Qui docent, praxi eē qdcq. opus fatentur, loga ēē practicã, q. ordinatur ad dirigenda opetiones intellus. Qui autē tenent, praxi ēē opus tantummodo morale, hoc ē, bonū, l malū in genere moris, et cadere sb potestate volnttis, n̄ ponunt loga practicã, d speculatibã; q. licet dirigat opetiones intellus ē tantū in acquisitione veri, n̄ in genere moris.

Anautē inter has dicēdū data sntentiã, accipite defioně praxis Scoti ... et in rigore tradita ā S. D. q. 1. prologi, n 3: praxis ē actus alterius poē ab intlu, naturalit posterior intelle- tione, natus elici ... ratione recta, ad hoc, ut sit rectus. Ex qua rigorosē sdita, n̄ qdcq. opus ēē praxi: q. si ita esset, nulla Scia diceretur spte speculatiba: nulla enī datur, que n̄ referatur ad aliqd opus. d solū ēē praxis stricte opus morale. Unde n̄ veritte, d bonitas morales respicit Scia practica (nisi forte tuis abtendo, l illos extendendo, explicetur rao practici, et speculatibi in lato snu). Quare sicut Geometria licet doceat efformaoně trianguli, et Astronomia sfera, inter speculatiba Scias numerantur, ide, ē loga afirmare valet in rigore, q sbiio opetiones intellus dirigat. 84. 77

Tantū ē intellus extntione fit practicus; hoc ē, n̄ in sola veritte sistendo, d ex imperio volnttis velut extra se se extendit, et in bonū fertur, qd ad volnttē ptinet: cuj imperio actus intellus fit praxis, q. ꝑ illa fit bonus, l malus in genere moris. 85-

Unde rao practici, et speculatibi sunt diferentie exntiales, ē qbs ptituuntur Scie distincte in specie. et sicut libera, et naturale, q. dividunt pncipiū actibus unisaliter captū, nequeunt eide pncipio venire, licet siml ... ēē queant in eadē anã; ita raones practici, et speculatibi, q. sunt diferentie exntiales Scie in coi, n̄ ponunt eide Scie venire, licet Scia practica, et Scia theorica in eodē intlu existant. Objtū enī ... diversas raones potst ēē tantū practici, et speculatibi, q utrumq accidntalit illi inest; sicut objtū potst ēē siml tantū visionis, et cognitionis. &c.

Disput. 2a. De objto Logicae.

Q. Unica, Quodnā sit objtū sui atributionis in tota Logica?

Sicut quelibet Scia (texto Ho. 8. post.) suū proprium habet adequatū objtū, a quo mensuratur; ita et loga. Hocautē variis insignitur nominibs. Est tamē id, cujus passiones, et proprietates in Scia demonstrantur, et vocatur Subjtū. Q̄a objcitur Scie, ut demensuretur ab illa, dicitur objtum; 86.

sumpta

sumpta similitudine ab objecto cognitionis. Appelatur materiale circaq., quia circa ipsum scientia laborat. Sed quia datur in scientia objectum complexum, quod est tota conclusio demonstrata, et incomplexum, quod est subjectum de quo praedicata passio in conclusione demonstrata, advertendum, non de illo, sed de isto in praesentiarum ingredi.

2 Porro objectum scientiae est duplex, materiale, et formale. Primum dicitur illa res, quae licet consideretur a scientia, est tamen indiferens, ut sub diversis rationibus a pluribus attingatur scientiis. Sic homo tangitur a Methaphysica, ut verum, unum, et ens: a physica, ut mobile, sive naturale: a Medicina, ut sanabile, etc. Objectum vero formale est ratio illa sub qua consideratur objectum a scientia, et non ab alia: ut v. g. mobilitas, sive naturalitas in physica, sanabilitas in medicina, etc.: et haec ratio constituit objectum formale sub ratione primi in tali scientia. = Item: objectum aliud est totale et adequatum, quod totam scientiam adequat: et aliud inadequatum, quod proprie loquendo, est aliqua species sub objecto totali contenta, ut v. g. definitio, divisio in logica. = Non loquimur de objecto praedicationis, quod de omnibus in scientia consideratis enuntiatur, ut ens in methaphysica: nec de objecto principalitatis, vel perfectionis, quod in scientia ceteris in dignitate, et nobilitate praecellit, ut Deus in Methaphysica: quae partitio admittitur in omni re, et in omni scibili, quia hoc pertinet ad objectum attributionis, de quo est sermo.

3 Hoc enim dicitur primum, et totale, quia ejus gratia omnia tractantur in scientia: ipsum vero nullius gratia, sed propter ipsum reliqua objecta. Apelatur adequatum, quia ita totale, adequat scientiam, ut neque ab illa exedatur, nec illam exedat. Vocatur attributionis, quia omnia in scientia considerata dicunt ad ipsum attributionem. ... ducatur. = Sed ut clarior evadat hujus objecti notitia, palam facere juvabit, quod ejus ... conditiones, quas requirit, designatas a V. D. N. S. q. 3. a. unica. Prima est, quod habeat quid est, et quia est: id est, exentiam, et existentiam. Pro exentia non denotatur praecise illa, quae constat ex genere, et diferentia: (aliàs deberet realiter nulla esset scientia, quia non deberet rigorose); sed sufficit, quod habeat aliquem conceptum quidditativum, per se unum, qui possit deservire pro medio ad demonstrandam passionem. Nec pro existentia stricte intelligitur actualis, et realis: etenim si scientia est realis, sufficit quod non repugnet existere a parte rei: et si est rationis, sufficit quod possit existere objective in intellectu.

4. Secunda est, quod habeat passiones, quae per suam exentiam demonstrentur de ipso; quod patet, quia in scientia supponitur sui objecti existentia: scientia enim passiones de suo objecto demonstrat per exentiam tamquam per causam. Tali exentia, ut principia immediata passionum, non est necessarium, quod sint principia evidentia; ut partes objectum intrinsice constituentes: sunt enim carent Deus, et ens, et tamen Deus est objectum theologiae, et ens methaphysicae: sufficit, quod habeant principia cognoscendi ad scientiam, ut objectum scientificum. Tertia est, quod

{tf. 340. n.º 3.}

)) ad ipsum (verba S. D.) omnia in scientia determinata

)) ipsum considerentur, et ad illud tamquam ad finem intrinsecum scientiae omnia ordinentur. Haec est praecipua objecti primi attributionis conditio. Exemplum: si apponatur Syllogismus pro tali objecto, ad ipsum ordinari debent omnia in logica: tum, ut partes remotae illum integrantes: propositiones, ut partes proxi=

proximus: definitio, ut principium: divisio, ut partitio: Syllogismi demonstrativi, topici, et sophistici, ut partes subjectivae: operationes intellectus, ut causae effectivae: ens rationis, ut superius in eo repertum. Sicque etiam modus sciendi: &c.ª Et ita omnia, quae tractantur in logica, ad syllogismum aliquo modo reduci debent.

Sed circa talis objecti assignationem in logica, ita est divisus scholasticus orbis, ut tot sententiae videantur, quot capita. Quia vero omnes in particulari referre opiniones, ultra nimis molestum esse, ideo solum principaliores referam. 1.ª assignat ens rationis logicum, seu 2dam intentionem, ut sic, quae tribuitur S.to Angelico Praeceptori, et Thomistis. 2.ª argumentationem, ut Avicena. 3.ª demonstrationem, ut Hurtado, et Arriaga. 4.ª voces, quatenus subjiciuntur rebus, ut Nominales. 5.ª operationes intellectus, ut Suarez, et alii ex utraque schola. Et sic diversimode alii, in quibus sunt divisi. 5.

Sed inter Nostrates (praesipue in hac Betica Provincia) disserimina pugnae, in duplici divisos opinione. 1.ª considerat logicam in duplici statu: 1.º prout est ab Aristotele tradita, et prout includit tractatus de definitione, et divisione, et quibus (inquit haec opinio) non egit Aristoteles, et in hoc statu statuit pro objecto logicae Aristotelicae syllogismum in communi. 2.º considerat logicam in tota sua latitudine, ut comprehendit Scotus se definitionem, divisionem, et argumentationem, in quo statu statuit pro objecto modum sciendi, sic, = Pro altero aliquorum quasi medio discurrendi et mitti- co modo, postea dicetur.= 2.ª opinio est (48.32.)

Nostra 1.º: Syllogismus in communi est objectum totale, et adaequatum attributionis logicae Scoti se, absolute, et in tota sua latitudine. = Est expressa in V. D. N. S. q. 3. universalium per haec verba: dicendum quod, quod non subjectum … est proprium logicae est syllogismus. Et mox 4.º ad 2um principale: Est autem subjectum totius logicae, quoad omnes partiones in se, comprehensionis suis partibus, non integralibus, et subjectivis, vel reducibilibus ad ipsum: quod juxta genuinam mentem D. N. S. &c. = Contrarii autem Scotistae omnia se conantur solvere argumenta unica solutione. Intelligunt ergo D. N.ᵘ in praedictis, et similibus locis non loqui de objecto logicae novae, seu in tota sua latitudine, ut Scotus se comprehendit definitionem, divisionem, et argumentationem, (scilicet sicut modum sciendi) sed tantum loqui de objecto logicae veteris, seu Aristotelicae, in qua sermo non fit de definitione, et divisione, ut pote quia Aristoteles de illis non egit. 6.

Sed haec responsio insta. 1.º: Primo, ad syllogismum reducuntur omnes species argumentationis; sed Scotus non fecit mentionem de omnibus speciebus, ut de entimemate, inductione &c: ergo quamvis Scotus specialiter argumentationis quod non alter … nil obest, ut reducantur ad syllogismum: ergo non egisset de definitione, et divisione, nil obest, ut reducantur ad syllogismum: quod non egisset de definitione, et divisione, nihil obest … respectu ipsarum. Vel si non: quod nec species argumentationis syllogismus est objectum etiam respectu ipsarum. Vel si non: quod nec species argumentationis reducuntur ad syllogismum; quod contrarium est. = Si dicunt: nec etiam species argumentationis reduci ad syllogismum in logica Aristotelis, quia nec de ipsis egit: sic insurgo: dicuntur species argumentationis in logica Scoti se, quamvis de illis Scotus non egit, reducuntur per vos ad syllogismum, quia adest modus reducendi ipsas: ergo dicuntur in logica Scoti se definitio, et divisio, licet de illis Scotus non tractasset, reducuntur ad syllogismum, si adest modus ipsas reducendi. Nunc sic, sed adest: 7.

Pro 2.ª ista minus est 2.ª instantia contra 1.ª responsionem. D. N. S. l. 4. priorum q. 2. n. 6. ait: sufficit, quod omnia con- 8.

,, dexata in illa scia reducantur ad illd sbjtu, ut pricipiu,
,, ut pars sbjti, ut patio totiu sbjti, principij, partiu ejs:
et ita ex alijs modis, qles sit reductio uniu ad alteru: d defio,
ad est modus reducendi illa ad stamu aliquo ex assignatis à V. D.: q.
fio reducitur ad sbmu, ut pricipiu: q. P. ant: defio stami e pri-
cipiu sitiutibus ipsius stami: q. defio reducitur ad stamu, ut
pricipiu; et quide participans raone cog. defioni, et ita
defio in coi reducitur. In sbjto en. m. plexo qddiatiù e cogni-
to virtualtr stinenti pricipia, inqt D. S. 6. methfics. q. 8ª.
P. illa mi quoad divione: divio reducitur ad stamu, ut patio:
q. P. ant. divisibilitas e patio illius qd e divisible, in par-
tes sbjtivas, integrales: q. talis divio reducta, ut patio ad illd
sbjtu divisibile; d stamu e divisibilis in partes sbjtivas, et in-
tegrales: q. Et filosofata sic ex defione in coi.

9. Inst.ª 3º. illa responsio [illegible]: stamu
e objtu stu logs, ut sprehendit defione, et divione: q. nulla e respon
sio. P. ant. stamu e objtu stu respectu oiu reducibiliu, ut pat. ex
Dº citº q. 3. uniu; d defio, et divio reducuntur ad stamu: q. P. mi: collo
q. ad ipsum, et n ad argumentaone e objtu stu logs,
inductio et &. tamq impfectu ad pfectu; d et defio, et divio re-
ducuntur in raone modi sciendi ad stamu, tamq impfectu ad
pfectu: q. P. mi: pfectior modus sciendi e, qui manifestat
re modo illatiso, reddendo nempe raone, cui n sit d defio, et
divio n n huijsmodi: bene vº stamu: q. adipsum reducuntur
illa tamq impfectu ad pfectu (qd sufft ex Dº cit.) in raone
modi sciendi.

10. Inst. ultimo directe, et fortior illa responsio: d Ahus egit
ex defione et divione: q. nulla e responsio. P. sb mi; et quide ex defione:
ait D. N. S. 1. 8. prior. q. 2. n. 8: sideraa ex defione, sic e 2dus post erior;
et 6. topicor; d oibs liquet, hor libror autore e Ahus: q. Etia quoad
divione: licet Boetius sit autr libri divionu; ta ex illa egit Ahus in ijs
ni libris citatis, ut prlus transit patebit. (quambis n tam difuse,
,, et late, ac ex argumtione, ut stamo: quare ait Dʳ, qd ex divione
,, n curat Aristoles; et ex argumtione fecit quasi tota Logica).

11. Siaut dicunt (ut in plurimus accidit) qd tanq
incidenter, et prepter intentione Ahus egit ex illis: Itra: sd Ahus egit
ex illis objtive, et quatenus e sufficiens, ut ad sua loga expectent:
q. nulla e solutio. P. sb mi: agere ex defione, et divione, explicando
eaq nauras, ppriedtes, et afectiones, e agere ex illis objtive, et
sufficienter; d hoc modo egit ex illis Ahus: q. P. mi: libro 2. postera, c.
2. ponit, qd sit defio. c. 3. agit ex ppriebs, afectionibs, et contra regs.
afectionibs; et reslius similia ex divione in 6. topicor; itaut pʳ. plusq
23 q. cpta his in locis ex divione, et defione agat: q. n prepter inten-
tione; d sufficienter ut ad sua loga expectent, sicut alia regs minus.
egit: q. totu ruit stravior fundamentu.

Alia;

Alij via agressi sunt aliqui paucicimi Scotistæ cum Falbro. -
Statuunt enim, si attendatur D. S. q. 3 univ. sermonis pro objecto logicæ: ad v.º 12.
si attendantur libri prior., statuunt modum sciendi, ut sic. Quia enim uni=
ca scientia nequeat plura habere adequata objecta, et manifesta
sit contradictio, quod sermonis sit objectum adequatum logicæ, et etiam sit mo=
dus sciendi, idem (dicunt), quod si D. N. S. esset autor librorum priorum
tum, sibimet contradiceret. Unde ad hanc contradictionem vitan=
dam, (et ad aliam, quam asserunt, esset in collatione librorum priorum
cum q. 3. univ. sal. D. genuina) procedunt negantes, libros prior.
esse D. N. S. Sic astruunt P. Falber et Loxemate 6. c. 5. Sed (salvo
meliori, et sine prejudicio melioris sententiæ) neo videri, (etiam
minimi partus) nituntur fundamento isti Scotistæ ad denegandum
D. N.º S.º hos libros sua luce, ingenio, et labore partos esse: nam lo=
cum apparentem invenientur in ipsis contradictionem, quam recte juxta
genuinam S. D. mentem conciliantur. Presens, quam aponunt, patebit
conciliata in nostrum labore in 8.º argumento, solvendo rationes sine
oposito contra ipsos.
Interim firmatur nostro reputando aliquorum sententias. P.º contra 8.º: 13.
objectum debet adequari scientiæ, ita ut nec excedat, nec excedatur; dein rationis habet
majorem extensionem, quam logica; nam grammatica, et Rhetorica suam habent en-
tia rationis: ergo ens rationis non est objectum logicæ. = Neque 2.ª intentio, ut sic:
ista enim est subjectum communitatis, ut predicationis, nam extentia lata predicatur
de genere, specie, subjecto, proprio, &c.; objectum attributionis est distinctum in lo-
gica ab objecto predicationis: ergo 2.ª intentio non est objectum attributionis in logica. =
P.º contra 2.º: objectum scientiæ debet habere definitionem, sed argumentatio non ha-
bet definitionem: nam D. S. q. 3. univ. sal. n. 5. ait: argumentationi deest quod
(idem, quod est, ubi definitio): non enim ab Aristotele usquam definitur argumentatio in com.
nec ponitur ejus definitio, ut principium scientiæ: ergo. = Explicatur sic: objectum scientiæ
est univocum, non vero equivocum; sed argumentatio, ut sic est equivoca: nam equi-
voca rigorosa definitione carens, et teste D. S. ita est argumentatio: ergo.
P. contra 3.º: licet demonstratio sit nobilior, ad 14.
ipsam tamen nequiquam reduci omnia objecta partialia logicæ: ergo. P. cont. sermonis
topicum, et sofisticum nec sunt principia, nec passiones, nec partes subjectivæ,
aut integrales demonstrationis, nec sunt inferiora ejus: ergo ad demonstratio=
nem nequeunt reduci &c.: ergo demonstratio non est objectum attributionis. =
P. contra 4.º: objectum scientiæ est talis conditionis, quod illo posito illa po-
natur, et illo ablato auferatur; sed ablatis vocibus, et nominibus, ad-
huc stare logica; ergo voces non sunt &c. P. mi.: anima separata, et Angeli
possunt habere logicam, definire enim, dividere, et argumentare valent;
sed talis scientia est in illis sine vocibus, ut patet: ergo ablatis vocibus adhuc
stare logica: ergo &c.
P. contra 5.º: ad rationem objecti in aliqua scientia, debet supponi essen= 15.
tia, et existentia; de ipso enim demonstrari debent passiones in tali scientia; sed essen-
tia, et existentia operationis intellectus non supponuntur in logica, nec ex ipsis de=
monstrantur passiones. Hoc patet: nam supponere essentiam, et existentiam, ac
demonstrare passiones de intellectu, et de operationibus ejus pertinet ad animi
mastica scientia, quæ quidem sola est de intellectu, ejus potentijs, et operatio=
nibus: ergo. Ultimo, quod patet nostra. N.º: omnes quod alias reputat reducendo
omnia

oia quæ in Loga tractantur ad Mgmus, ut jã habetur, et reducitur
præcipua objti conditioë Mgmus in coi &c.

Ad 3.um: præcipuo fundamento oium contrarior. scotistaz

36. In lib.o 8. prior. q. 2a n.o 7. inquit: utrum Mgmus sit objtum hujus libri? Et sic ad objtum in tota Loga resolvit p.r 2as cnes: sit 2a p.o: qd iste tmus Mgmus non est objtum in tota Loga. Et postea in objti 8.: sit 2a p.o, qd iste tmus instrumentus sciendi est objtum in tota Loga. Et procedit hanc 2am probando juxta conditionem objti 8. = Inferunt aliqui scotistæ (supponendo esse D.) q modus sciendi et n Mgmus est objtum in tota Loga ex genuina D. mnte. = Inferunt alij: q juxta hunc librum prior. modus sciendi, et n Mgmus e objtum in tota Loga; id (ejs propria) statuit Mgmus p.o objtum in tota Loga; id V.D.S. q. 3. universaliu eet D., D.r sibi contradiceret. sd hoc n e dicendum: q librum prior. n. N. D.is tota ut proximus vis in hoc consistit argumento. Unde oiu difficultates, si recte inspiciatur solutio, intelligentia q. D. N. S. in ipsis locis.

37. Sed ita e. (Tenuimus illos, qui D.m intelligunt, loqui de objto prædicationis, n attributionis; verū autem objto agit, de quo immediate ante conditiones sonavit, ut præambulus ad 2.am assignavit autem conditiones objti attributionis: q. Nec 8. n.o: iste tmus Mgmus n objtum in tota Loga, ponunt distinct. C. Provenit distinct. passiones propriae, et ets objtoz particularis illas oibus demonstrando, N. = explicatur 2a p.o: iste tmus instrumentus sciendi est objtum in tota Loga, C. Late sumptus, ut in coi, N. Instrumentum sciendi stricte, et perfecte acceptus e idem ac Mgmus in coi, qui inter oia instrumenta sciendi perfectissimus e: q.a licet defio, et divisio dicantur modi sciendi, tamen e imperfecte, reddendo rationem: hoc autem solus convenit Mgmo; ut juxta D. q. 3. universaliu oiu scientia tra... pr Mgmus.

S. D. N. in prædicto prior. loco n quærit de objto adequato
38. Logæ, sd solu inquit: utrum Mgmus sit simpliciter objtum libri prior. Contra cujus resolutionem sic eformat argumentum: Objtum in aliqua scientia debet e adequatum illi scientiæ, ita qd n transcendat limites ejs; sd Mgmus n e adequatum objtum hujus libri, q sit objtum in tota Loga: ergo. Huic argumento nullam responsionem præstat D.r in utroque; ceterum in q. 3. universaliu inquirendo: utrum Mgmus sit objtum totius Logæ, n. vid. argumentum eformat: nihil e objtum totius, et partis; Mgmus autem e objtum partis Logæ, sc. libri prior. q. = Undeque eadem sit argumentatio, eandem responsionem videtur præstare debere, ut q. S. n. 9. sic respondet: ad 2.m principale argumentum dico, qd Mgmus quoad proprietates ipsius formaliter consideratas e objtum libri prior.: e autem objtum totius Logæ quoad oes passiones in se, l in suis partibus integralibus, et subjectivis, l reducibilibus ad ipsum. Ecce nostra distinctio ad duas cnes.

Sic q. explo D.r ait: qd Mgmus n e objtum in tota
39. Loga, debet intelligi sub ratione, qua e contractus ad ee objtum libri

brii v. prior, neqe quoad paones ipsius forte 2 proptes; Ceterus 2sideratus extentione, quoad paones mse, l in suis partibus &. sic e objtus in tota logca; quo in sta vacta stricte, et p. fa monoxi instrumentus sciendi, q. a oibus in illa scia deminetur paones; ad ipsius q. oia reducuntur. = Elucidata discursus exemplo adducto a S. D. lib. i prior q. 2a n. 6 dicente: notandum, qd sicut aliqa scia totali designetur unus gtis objtus, 2tractus tamq p. aliqua 2dione potest ee objtus partis illius scie, ut v.g. in Arismetica asignata est numerus p. objto, qui tamen 2tractus p. istas 2ditione sonoru e objtus in musica, que e pars subalternata Arismetice. Por cujus doctrina statuit predictus Drs p. el. Unde clare colligitur Drs negare syllogismu ee objtus in tota logca (in 1a p. el.), q. a 2sideratur 2tractus ad ee objtus lib. prior, sicut g coartatur numerus p. sonoritatu n e objtus Arismetice; dn negare, ut e instrumentus sciendi oia, que in loga tractantur, ut apparet ex 2 p.

20. Sic q. circa predicta doctrina sit analicus, oia 2trarior fundamenta diluuntur, semper 2tra primas statuendus syllogismus ee objtus totius logce, et 2tra 2as, qd lib. prior s. D. l ex l q. 2tradictiones aparentes, quas reponunt, si 2silietus, l ex collatione, qm facit Drs q libris prior, et q q. 3a unsalius, l q. a doctrina, qm in uno aporuit, in alio firmat, l q. argumentus, e qd sibi facit in libris prior relinqt solvendaq simili in q. 3a unsalius, l propter alias criticas raones. = Solvitant oes 2trarios, unusquisq. p. suo fine. Per divione istius (instrumentus sciendi) proemitit Dr invenire objtus oius librorum logcalius; qd p. divione modi sciendi diuerse, et p. a syllogismus, asignat Dr talia objta: 2 &. Ma. est D. nuo 6. dicentis: ad ingrediendus objtus hujus libri prior, oportet v. videre de objto totius logce, et tc p. diviones istius objti, invenietur objtus istius libri, et aliorum librorum logcalius. Pr mi: juxta D. citatus objtus libri 2. poster et 6. topicor e defio: objtus libri divionis Boetij e divio, qd syllogismus e modus sciendi directe: q. n e divisibilis in defione, et divione; bene v. modus sciendi in te: q.

21. Hujus argumenti receptus responsione nullibi vidi: nin aliquota ei, ad meas n prevenit manus, q. a simper in 2trarijs. Illud p. provaone in spexi. Solta tamq multiplicita responderet: et quide v. distinguo ma: per divione objti logce, l quoad partes integrales, l objtivas, l 2stituentibus, l reducibiles, promitit D. invenire objtus librorum &. C. Per divione presise in partes objtibas, N. v. a deut. Rao: q. a juxta ipsos 2trarios re ee hec distintio etiq apd 2trarios: Rao: q. a e 2stituens, reducitur ad modus sciendi, qd n reducitur, ut pars objtiba; q. a e 2stituens; ba, nam stat in defione modi sciendi: et etia modus sciendi n dividitur in oraone: q. Postea dt. mi: qd cujus proz. 2C. ma: D. mi, qd syllogismus n e divisibilis in defione, et divione, tamq in partes objtibas, C. tamq in partes 2stitutibas, f paones, l integrales, l reducibiles ad ipsius, N. Hec distintio pat. q. a licet syllogismus objtiue n dividatur in defione, et divione: sufficit, qd dividatur in defione tamq in principijs 2stitutibus, et in divione tamq in paones; et in utraq tamq in partes reducibiles ad ipsius, ut sit objtus in loga: sicut g. 2trarios, licet oratio v.g. n reducatur ad modus sciendi tamq in parte, objtibas, sufficit, qd reducatur,

l tanquam constitutiba, l tanquam aliquomodo reducibilis.

R. 2° D. eandem maiorem: per divisionem in esse rei praesise, N.
22. per divisionem in esse scibili, C. Et d. ultimam minorem: sed Logica non est &c. in esse rei, C. In esse scibili, N. Modus sciendi dividitur in esse rei in definitionem, et divisionem, d Logica dividitur in esse scibili, quia reducuntur ad ipsam in ratione esse scibili: probatur ex Logica, illa esse rectam = R.a 3°. N. minorem: Nam si non per divisionem rectam, saltem per reflexam, quod sufficit, d definitio, et divisio, si partes componentes Logicam: patet, quia definitio est principium, divisio est partio, principia, autem, et partiones componunt subjectum. Q.

R. 4° D° eandem maiorem: per divisionem proximam, l remo-
23. tam, C. praesise proximam, N. Haec etiam debet esse recta distinctio, quia demonstrationes: ratio: quia modus sciendi solum dividitur proxime in definitionem, divisionem, et argumentationem, d sunt libri logicales, quorum subjectum l est enun- tiatio, et propositio, ut liber Perihermenias; l est terminus, ut liber praedicamentorum; l est Logica in communi quoad proprias tantum partiones, ut liber priorum; l est demonstratio, ut liber posteriorum, etc., in quibus non dividitur modus sciendi nisi remote per 3am, l quartam divisionem: Q. sufficit divisio remota- me ad intentum D.i. Nc. D. ultimam minorem: d Logica non est &c. proxi- me, C. Remote per 2am, l 3am divisionem, N. Valet ita: Logica 1° est di- visibilis in partes subjectibus nempe demonstrativus, topicus, et sophisticus. 2° est divisibilis in principia, et partiones; ex illis enim componitur, et integratur; d definitio est principium, divisio est partio: Q. &c. Videant- [...] contrarium quod istandum: Q. esse libri priorum si D.i, et Logica est objectum logicae.

Arg. 2°: argumentatur, quod contra se facit D. N. S.: omnis scientia est per aliquod medium; [...] si Logica est scientia, hoc erit Logica, quod est falsum. Pr: si a Logica in communi
24. +pr daretur scientia, hoc esset per aliud medium. Quaeritur nunc: l de isto Logica per aliud quaeritur data scientia de Logica in communi datur scientia, l non? si non: ergo nec a Logica in communi, quia quod scitur a Logica in communi scitur a quolibet particulari. Si datur: ergo l datur a illo per ipsummet, l per aliud? si per aliud: ergo a illo alio per aliud daretur, et sic processus in infinitum. Si datur scientia a se ipso per semetipsum: ergo idem erit notum, et ignotum: notum, inquantum per ipsum datur scientia: ignotum quatenus daretur scientia a illo, quia scientia pro- cedit a noto ad ignotum; dicta sunt inconvenientia magna: ergo Lo- gica non est objectum logicae.

Ipse D.r respondet sic: C. quod scientia est a Logica per Logicam aliquam
25. particularem. Ad 1. contra hoc dico, quod Logica iste, per quem habetur scientia, notum est, quoad veritatem praemissarum, quia si propositio immediate illatio D.i, et quantum ad illationem D.i ex praemissis, quia illatio est per se manifesta, ergo Logica perfectus sit, quibus indiget, ad hoc, ut apparent necessarium. Iste Logica, per quem habetur scientia est ignotum, quoad partionem illam, quae demon- stratur a Logica in communi; 2dum quod ipse Logica in communi est ignotum: non enim quae- ritur cognitio a Logica in communi nisi quoad partionem, et ita non est idem notum, et ignotum 2dum idem. Ad aliud contra hoc dico, quod scientia est a Logica, per quem est scientia. Et quaeritur, per quem Logica? dico, quod per se ipsum, quia ingenium per se ipsum ostenditur partio aliqua a communi Logica ostenditur a se per partio, ingenium est Logica: nec aliter est scientia a parti- culari.

26. Arg. 3°: ideo Logica est objectum logicae, quia est proprie, et sufficienter modus scien- di

di, q̄d demonstrao ē ppriē, et strictē pfectissimus modus sciendi, nā in rigore Sctia generat: ergo &c. R. q̄d demonstrao pprie, et in rigore ē pfectissimus sciendi modus, inquantus Sgmus ē, q̄d n̄ sufficit in hac sola raone, nā ē nesse, q̄d reliquus pdiciones objti verificentr, q̄d in demonstraone n̄ reperitr, ut supra probatus ē. Si autē facit Sctie provenit raone mat.ᵉ, l operatenus ē rmat.ᵉ nessaria. Inst. Sgmi probabilis, et sofisticus habent raone Sgmi, q̄ n̄ sū pfectissimi sciendi modi: ergo neq. demostrao, neq. Sgmus ē objtus &c. R. q̄d illi Sgmi sū forlta, et stricte sciendi modi, inquantus habent raone forles Sgmi: n̄ materialtr, ū raone mat.ᵉ, unus enī fit in mat.ᵉ probabili, alius in erronea. Sd hoc ē q̄d accidentalle Sgmo, et q̄d ē pʳ accidens n̄ tollit q̄d ē pʳ se. Unde pʳ se forlta sū sciendi modi, pʳ accidens raone mat.ᵉ n̄ sū. Si ē Sgmus in particulari raone Sgmi ē pfecte modus sciendi, Sgmus in coi potiori titulo, q̄ propter q̄d ē unūqdq̄ ē tale, et illd magis.

Arg. D. objtus Sctie debt ad illa supponi; q̄d Sgmus n̄ supponitr ad Loga: ergo &c. P. mi: q̄ᵃ efficitr a Loga: &c. R., q̄d licet ad Loga efficiatr Sgmus in ee exercito, dando illi existentiā actuales, n̄ tā fit quoad cognexione predicatorum inter se, et quoad existentiā possibles. 1ᵒ modo fit, q̄ n̄ ē objtus in illo sū: 2ᵒ modo supponitr, et ita ē objtus. = 5ᵒ Sgmus ē q̄d complexus; objtus autē ē incomplexus: &c. R. q̄d licet Sgmus sit complexus, q̄ sumitr pʳ aggregato pmis, ē tā incomplexus, q̄ accipitr pʳ 2ª intentione fundatā in ipsis pmissis uno fine demonstrandi paones v. g. de objto su. = 6ᵒ tota Loga agit de vocibus: &c. R. q̄d agit n̄ reduplicative, q̄ ut dicunt ordinē ad objtus &c: l agit de illo instrumentaltr, et pʳ accidens, n̄ vᵒ pʳ se, et directe: q̄ enī res ad scolas adducere n̄ possumus, utimur vocibus pʳ rebus. 27.

7ᵒ Sctia sumit denominaone ab objto; q̄ ab ente raonis sumit Loga denominaone. P. qᵃ dicitr Sctia raonis, ū realis. = R. Dicitr Sctia raonis sumpta denominaone ab ente in coi. N. Ab ente raonis tali, ū Logo, sb D.ᵒ; aplicato Sgmo tanq fine intrinceco Loge C. aplicato alijs, l Sgmo tanq fine extrinceco, N. = 8ᵒ Sctia depndt ab objto; q̄ a Sgmo n̄ depndt Loga: P. quid reale n̄ depndt ab ente raonis, q̄ Loga ē quid reale, et Sgmus q̄d raonis: ergo = R. 1ᵒ q̄d in. supposit Loga sit quid reale, et ē Sgmus quoad posibilitē, et cognexione predicatorum, q̄ objs n̄ in actuali aplicaone 2ᵉ intentionis. = R. 2ᵒ q̄d quid reale n̄ depndt ab ente raonis effective, et in ee rei; q̄ tā terminative, et objtive potest dependere: unde Loga depndet terminative, objtive, et extrincece a Sgmo pʳ 2ª actuali intentione, et intrincece a Sgmo, ut ē quid reale quoad cognetione predicatorum. 28.

Ultimo arg. Finis Sctie ē objtus; q̄ operaones intellus, ut dirigibles ē finis Loge: ergo = R. q̄. de fine intrinceco, et extrinceco: = Sd contra: finis intrincecus Sctie 29.

ē.

q ad quę ordinantr oia, d operaones intelg, ut dixistibs, ñ ordinantr ad sstemũ, d potius ē ctra. q. P. mi: Nemus e ppopt operaones, ñ v.º e ctra, d media ordinantr ad finẽ, ñ v.º ē ctra. q. = Distinctionẽ facite q intelligntia solutionẽ.

Disput.º 3.ª de ente raonis.

1. (f.º 116 vuelta. n.º 1. 8.) Invaluit apd Autores de hoc agere in logica, licet ad Metaphicam specialr expectet, ut oppositũ enti reali. Quamvis ad ens reale, et raonis nil sit univocu, ens tamen in tota latitudine dividi solet in reale, et raonis. Ens reale ē, cui ñ repugnat existere a parte rei, et independntr ab oi fictione intelg. Ens raonis ē, qd habt ee objectivē in intelu, et repugnat existere a parte rei. Hec defio ē colligitur D. qdlibeto 3 dicente: Ens raonis habet precise ee in intelu considerante. Hoc negarunt dari aliqui ex antiquis, et modernis: Medina autem dixit habere aliquo modo ee reale, d illud intelligo fundamentaliter. tamen innegabile ē dari. Rao: q. Phs dividit 5. metaphice ens in naturae et extraneũ, ubi S. D. intelligit p.r primũ ens raonis, et p.r 2.m ens reale. Rursus: plura cogitamus ac si essent, quę nequeunt ee, imo repugnant, ut sunt chimera, Antipedes, chimera, ac relationes predicabilitatis &; denotalia repugnant a parte rei, et habent ee objectivē in intelu; q. datur ens raonis.

2. Si dicas: ens raonis ñ habere causam productivam sui, q. ñ intelg: P. q. causa realis ē, et causans p.r actionẽ realẽ, cujus effectus debet ee realis: q. ñ datur ens raonis. = R. qd intelg ē v.e causa realis, d ñ influit fice, d intentionalr, fingens aliqd ee, qd ñ ē. Et hoc pacto dicitur realr operari, ē p.º ordine ad suum actum, ñ ad suum objectum. Preterea actus fit p.r actionẽ, quę ē ppria actio: objectum v., nempe ens raonis, fit p.r cognitionẽ, quę tamen improprię, metaforicē et ut inquiunt grammaticalr ē actio. = Inst: q. ens raonis ē objectum intelg, d objectum presupponitur potentiae, et ab illa ñ habet ee: q. = R. ee objectum 2darium terminativum, ñ primarium motivum, d tamen fit ab ipsa cognitione, qua v. g. conjungit duas naturas in unam, et postquam fit ē objectum. Presuponitur autem objectum potentiae, qd ñ fit a potentia, et sic color presuponi debet potentiae visivae, q ab illa ñ fiat.

3. Unde ens raonis ñ ē intelligibile motivē, tali enim intelligibilitas ē ppria passio entis realis, d tamen ē intelligibile terminativē 2dario, nec habet q ente reali similitudinẽ univocam, d solum analogam, qd sufficit, q. cogitatur, et fit ad modum entis realis. Oir enim 2.a intentio, e relatio raonis, q. ē ab intelu negotiante circa res primae intentionis, ait D. in 2. d. 23. Unde pertinet ad potentiam collativam. Dicitur ens raonis q fundamento in re, qd intelg sumens ocasionẽ ex rebus illud efficit, ut v. g. ex convenientia plurium in natura facit genus, speciem &.ª Dicitur sine fundamento in re, qd ex nulla prorsus convenientia, ut fiat, v. g. hircocervus, quimera, mons aureus &.ª = Nec sunt talia entia raonis stricte, quę solum sujectantr in intelu, ut intelectiones, nec illa, quorum ee ē objectivē in intelu, d debet ad hoc addi repugnantia ad existendum a parte rei.

Solet

Solet inquiri: an denominationes extrinsecae sint entia
rationis? pro quo notate, quod denominatio nihil aliud est, quam effectus formalis prae= A.
stitus ab aliq. forma, ratione cuius dicitur tale. Dicitur denominatio in=
trinseca, si provenit a forma intrinsece respecta in re denominata,
sive per identitatem, ut humanitas in homine, sive per inhaerentiam, ut
albedo in pariete; et vocatur extrinseca, si provenit a forma ex-
trinseca rei, ut visio, cognitio &. Aliud est rem esse tale, et aliud de=
nominari tale, nam paries est albus per albedinem realiter ipsi inhae=
rentem; denominatur tamen visus per visionem ab ipso distinctam &. Unde
Rx. Denominationes extrinsecas provenientes a formis realibus esse
reales. Rao: quia habent esse independenter ab quacumque fictione
intellectus: praecisa enim tali fictione paries denominatur visus a
visione, intellectus ab intellectione &. Revera posita cognitione
in intellectu, amore in voluntate, &, tales possunt dicuntur a parte rei,
non realiter videntes, et amantes; id hoc negat esse, nisi realiter, non
a parte rei sit aliquid denominatum visum et amatum: Q.= Si
dicunt contrarium, tales possunt esse fundamentaliter tales, non vero for-
maliter: contra: etiam si repugnaret intellectus, oculus bovis posset habere
visionem albi; id hoc ipso daretur formalis denominatio visi: P.
quia in casu oculus bovis diceretur formaliter videns, et paries for-
maliter visus: quae est denominatio formalis. Hoc in casu mutatur pa-
ries extrinsece, et terminative, non vero intrinsece; quo sol-
vuntur argumenta.

Sexta. Qn. Quaenam sint Causae entis rationis?

Quaeritur de causis efficientibus, et quidem impropriis, cum solum ens ratio= 1.
nis sit improprie ens, et consequenter habet suas correspondentes improprias
essentias, et passiones, sicut etiam Dr. causas. Unde Rx. 1o: sensus externos
non posse efficere entia rationis. Rao: quia tantum perveniunt ad res exis=
tentes, neque aliquid esse objectis dare possunt in seipsis. Et quando ocu=
lus v.g. videt lignum fractum in aqua, quod tale non est; sol in distantia
minor apparet, non est dicendum, quod visus efficit ens rationis; id solum
attingere res, prout de facto repraesentantur per species.

Rx 2o: sensus internus, non imaginativa aliquo- 2
modo facere entia rationis, licet non stricta. Rao: quia ut Dr. ait in
3o d. 15. q. unica, imaginatio est virtus, non solum comparativa, et col-
lativa, pro inde habet vim ad conjungenda, quae impossibilia sunt
et si dicas, non attingere essentiam; id tamen conjungere naturam ac-
cidentia; pro ut intellectus reversus aperire dispositionem, cur possit acciden=
tia, non naturam unire: deinde etiam talibus accidentibus conjun=
ctio, suo modo exit ens rationis, licet non strictum. Hoc praecipue patet
in homine, in quo virtus intellectiva sociatur phantasiae, et sic virtus non
esse, saltem ut illi conjuncta ens rationis efficere posset; et ideo
dicunt ffi: ens rationis latius esse possibile.

De intellectu creato nulli est dubium, quin in hoc ha= 3.
beat praecipue esse. Unde Rx. 3o: voluntatem non posse efficere ens
rationis strictum. Rao: quia voluntas nequeat ferri in incogni=
tum, semper praesupponit ens rationis factum ab intellectu, ut dependeat
a sola ratione. Unde si advenit, et praefinit bonitatem, ubi
non est, haec proponitur ab intellectu. Sitaque Scotus dicat: voluntas
esse

ee poss collatiba, et causer relaone rationis intelligentia impossibile, et ex adaxio, p. hoc qd possit ens raonis apetere, atq. in illud sua media proferre. Sed tamen

4. R. 4: Voluntas posse efficere ens raonis, non stricte, sed p. ut alioq. proportionem habet cum facto ab intellu. Sic S.D. dixit, qd Angelus apetiit equalitatem Dei, qd repugnat. Et dixit, qd ens raonis e nobis, l p. nobis actus voluntatis, l intelus. Rursus voluntas prestat e e objetibus alicui repugnanti, ut pecans moraliter ultimum finem ponit in creaturam, cui repugnat rao ultimi finis. Itaq. q. ideo intelus producit intentionaliter ens raonis, q. atingit raonem entis, ut veri, q revera ita n sit: d voluntas tribuit objecto raonem boni q revera ita n sit: q licet n faciat ens raonis stricte habens ee in intelu, illud tamen efficit, ut habeat aliquam q illo proportionem, et ad hoc explicandum nihil volitum q. precognitum, l recte volitum, l formaliter, d ocasionaliter, l alio modo: d n male.

5. R. 5. Intelus divinus cognocere entia raonis, sive directe, sive indirecte; hoc e sive ordine ad se, sive in ordine ad intelus creatus. Inqt enim Sptura, qd Deus sit verum sermonum, et dissolutiones argumentorum. Deinde etsi nulla creatura existeret, verum esset qd quimera repugnat; d hoc cognoceretur a Deo: q. Neq. hoc e imperfectio in Deo, (ut dixerunt Vazq. et alii) q. licet imperfectio sit falli et fingere; perfectio tamen e cognocere alios falli. = R. 6.: Deus facere ens raonis q fundamento, n tamen sine fundamento. Unde q. Scotus problematicus videtur in hac mat.: ubi aserat, intelligat q fundamento, sed negat, sine fundamento. In Deo enim e poss collatiba, et separatiba. ex quaq. q. aut separaone resultat relao raonis, scilicet cognoscibilitatis, subjicibilitatis, et predicabilitatis: et hoc n parum fundamentaliter, d et formaliter: Rao, q. in creaturis e perfectio, d in Deo e qualibet creaturarum perfectio: q. Et licet Deus unico actu oia recipiat, tamen eminenter, l virtualiter pluribus equivalet, l in illo unico actu facit, qd nos p. oes. Unde facit genus vg. species &c, que st entia raonis, q fundamento; neqt tamen facere sine fundamentis q. hoc e limitao, imperfectio, defectus q. in propa detinenti, et falibili.

6. Ultimo dicite, negaones, et priBaones n ee entia raonis, d realia, q. bis n positiba. Nam ex Scoto dantur ex natura rei. Preterea, nil explicant nisi carentiam tam in subjecto, l capaci, l incapaci; d tales repugnantia, l n repugnantia, capacitas, l incapacitas respicit subjectus a parte rei; et n solus ut recipitur ab intelu: q. tales carentia e a parte rei: q. scilicet privatione, l negative e realis, q. sequitur subjectus a parte rei. Sed q. parus hic debebit tractatus, brebi calamo ad utiliora precurro. Vale sit.

Liber 2.s de universalibs.

Disp. 1.a de univsali methfico.

De hoc ad methficam expectat consideratio;

tamen

ras ut melius universale logicum intelligatur, hic recolimus, quod in metaphysica dicendum erat circa hanc materiam, quae est fundamentum universalis logici. {utile de verum}

9.ª 1.ª an detur distintio formalis (vulgo Scotica) inter praedicata realiter identificata.

Ad explanationem totius fundamenti Scoticae scholae, et discutionem subtilitatis D. N. S. inter subtiliores primatus obtinentis, uno verbo, ad distintionem formalem ex natura rei proponendam aggredimur. Et quia rei distintionem in metaphysica agentes, hic tres exercitamus {f.º 480} simo et 3., nempe, reali maxima, formali, et rationis; harum enim notitia sufficienter patebit resolutio. Suponimus 1.º quod D. N. S. in 2. d. 2. q. 2. adequatum signum distintionis realis maximae esse separationem, vel actualem, quotiens res una est extra aliam, aut sine illa exsistit; vel aptitudinalem, quando una res potest existere sine alia; vel proportionalem, quando duo etsi invicem separari nequeant, proportione tamen correspondent separabilibus, vel separatis, quae a omnibus contradicentia enuntiarentur, si non distinguerentur, velut ratio causae, et efectus, producentis, et producti: v.g. personae Divinae, quae sunt separables proportionantur separatis, nam Pater generat, et non est generatus, Filius est generatus, et non generat. Quare propter sit vobis regula firma, quod inter illa datur distintio realis maxima, quae separantur, licet separatio non sit mutua, vel possunt separari, vel se habent ad modum separabilium. 1.

Reali distintioni identitas quaedam, sive unitas oponitur, quae illa quae impatibili est: talis realis identitas est, qua unius entis unam rem facit, adeout nulla in ipsis separatio posit inveniri, nec a se ipso nunquam posit dividi. Sufficit enim quaelibet distintio ad distinguendum, non vero quaelibet identitas ad perfecte identificandum. Haec autem realis identitas est 2. formaliter bata, nimirum, vel ex ipsorum praedatorum natura, quatenus alterutrius illorum gaudet infinita perfectione, ratione cujus ceteras perfectiones admittit, et haec vocatur perfectissima identitas, qua omnia atributa Divina sibi realiter ratione infinitatis. Altera imperfecta dicitur, quae requirendo praedata diversa, et propria indisolubili nexu petit, veluti ad suam naturam permanentiam; quomodo omnia praedata exentialia creaturae gaudent reali identitate. 2.

Aliud genus distintionis, quod minus intensum est, dicta distintio rationis, et est 2., vel rationis ratiocinantis, vel rationis ratiocinatae. Prior fit per quandam operationem a se ipsa rei ad se ipsam, et sine fundamento, ut enuntiamus Petrus est Petrus, distinguimus Petrus, ut subjectum a se ipso, ut est praedicatum. 2.ª est quae habet fundamentum in re, ut concipiamus extrema distincta, v.g. ex diversis efectibus ab eadem entitate provenientibus. Hanc vocant Thomistae virtualem, quia quod movet intellectum, est virtus, quae habet eandem rem ad diversos efectus producendos, v.g. virtus indurativa, rarefactiva, et calefactiva in sole, ratione praestat intellectui ex diversis efectibus ad distintas virtutes concipiendas. 3.

3.ᵘᵐ genus distintionis adstruitur a Scotistis medians inter realem, et rationem, et haec est, quae Scotica, formalis, ut realis 4.

minima

minimā vocatur; et ē illa, quę versatur intr prędata exentialia
metaphysicā intr realitatē, et realitatē, ū intr plures formali-
tates in eadē re actu, et ñ virtute; stemptans, realtrq.
identificatas, n̄ si formalitates identificantr in diversis rebus,
tc ratione rer; realtr maximē distinguuntur. Pro quo scire
oportet, qd sit res, et qd formalitas. Res dicitr qd gaudet pro-
pria exentia, ppriaq existentia, et sic ē creatura, ū ra reali, et
ficā actione producitr. Formalitas, quę metaphysica dimanatio
apelatr, ē qdpiā reale, qd ñ ē res, d aliqd rei, qd ppleta exen-
tia, et ppria existentia ñ gaudet, d existit pr rē: et ñ pr se pro-
ducitr, ut res, d gratiā rei; res q ē causa expotens sibi forma-
litates, illasq reali identitate sibi vindicat. Distinctio g formlis
absq. fignento intellus insaptatr prędatis, quę ad unius rei 9s-
titutionē pertinent, et prę se ferut, 9ceptus objstibus unius
prędati ñ ee 9ceptus objstibus alterius.

5 Sd ad equivocatione vitandā, advertendū 1o
distinctionē formlē 3. capi posse. 1o pro ea, quę ē intr illa ratione
diversar formar; sic paries albus, et paries niger dicun-
tr distincti formlitr. 2o pro ea, quę ē intr res, quę habent diver-
sas exentias, sic Petrus, et Asinus dicuntr distincti formltr; d
hęc distinctio potius formar, quę formlis ē dicenda, in his q
sbis nulla ē q. 3o aliq modo quo ea illa agimus, accipitr pro dis-
tinctione aliq, quę oī parte rei, et ante oē opetionē intellus de-
tr, quę ñ sit realis maxima, d l minima, l formlis. Ita e g de-
fitr a. 1. D. ea ē, quę intercedit intr plures rationes, ū minimas
entitates in ead re inseparabiles, quar una ex ppria qdditate
ratte ñ ē altera formltr, et seorsū ab alia ē 9ceptibilis v.g. anal,
et rationale ñ sic idē formlitr, q. unus ñ ē defio, nec par defio-
nis alterius, nec in ejs 9ceptu objstibo includitr. Unde illa sic
formltr distincta, quę habnt alig, et alig formlitates in ead re,
sive ē ratione 9ceptibile ex natura rei, sicut rao aīalitatis, et rao
raonalitatis.

6. Advertendū 2o duplicē posse dari defionē: unā stricte ac-
ceptā, quę datr pr genus, et differentiā: aliā ñ ita strictā, quę datr pr
9ceptus adequatos exprimentes rē oīno sicuti ē a parte rei, ū in or-
dine ad intellū perfecte 9cipientē: et aliā pr 9ceptus inadequatos ñ
exprimentes rē, ut ē a parte rei, d in ordine ad intellū imprfecte
9cipientē. 9ceptus adequatus ille ē, pr quę qdqd in re ē 9pre-
cipitr: sin ita objtū ñ cognoscatr 9ceptus inadequatus erit. Di-
versitas e g defionis arguit diversitatē distinctionis. 1a defio
arguit distinctionē entitativā, sicā, ū realē simplicitr, q. solus
datr de exentiis rer integris, ū de rebus ppriis exentiā, et existen-
tiā habentibus. 2a arguit distinctionē formlē; n si intellus aserit
unā rationē ñ ee aliā, aut unā definit, aliā ñ defita, ß sint in
eadē re, requirunt realtr maxime a parte rei distingui, nec
solū penes intellū, ß realtr sint. 3a arguit distinctionē rationis,
l virtualē, l fundamentalē, l formlē fr rationē, q tc ñ defitr res,
ut ē in se, d inadequatē, et ut ē in mente imperfectē 9cipien-
te.

7. Ultimo notandū, 9traditionē aliqdo res ppicere, et eadē re
sup ee reale, et entitatibus, ut existere, et ñ existere; aut saltē
supa prędata ad tale ē expectantia, ut ee causatū, et ñ ee
Causatū

causatus, esse productus, et non esse productus in creatis. Et idcirco cadit contradictio super esse rationis, ut praedicata distincta per intellectum, sive cum fundamento, sive sine fundamento, ut cum dicimus homo est homo, sola distinctione rationis habetur esse homo esse subjectum, et non esse subjectum, esse praedicatum, et non esse praedicatum. Etiam contradictio cadit super esse formale actuale, aut praedicata ad talem esse expectantia, ut cum dicimus, essentia Divina communicatur, paternitas non communicatur, etc. Ex cujus explicatione infertur, contradictionis commensurari cum distinctione. Si contradictio est primi generis, arguit distinctionem realem maximam; si 2., distinctionem rationis; si denique 3., infert distinctionem formalem Scoticam.

His transactis, circa praesentem difficultatem duplex reperitur sententia distinctiva saepe, et negativa, una inter Thomistas, Jesuitas, et contra in Scholasticis tenet, quod inter praedicata realiter identificata nulla datur distinctio realis, praeter rationis, rationis ratiocinantis, rationis ratiocinatae, vel virtualis. 2a est inter nostras characteristica, quam statuit S. M. N. scilicet realem minimam, ut formalem dari distinctionem inter praedicata realiter identificata. Hanc sequuntur omnes Scotistae, dempto Herrera, qui in re tanti momenti, ut antea in Thomistis intutus, Scholasticus suus dereliquit Magistrum. Haec est, quam alii Thomistae lapsis fuit scandali, atque ostentionis tumque ipsius illas contra divisis repellebant, licet moderniis dempto Palanco, ab his se abstineant. Haec est ab aliquibus Jesuitis acriter defensata, a plurimis Thomistis ponderata, et multisque extraneis propugnata, ut videre est in Mastrio. Haec est, quae in pluribus viris fuit examinata, et coram summis Pontificibus in certamine posita, et laudata. Haec fere 4a saecula permanens in nostra Seraphica Religione, et quae in plurimis Academiis orbis Cathedras adinvenit. Haec denique in aula graeca apud Athenas enutrita, ipse D. N. S. ex graeco ignorantiae pretio sui laboris, et stabilitatis fuit in lucem edita. quo ad lucem data

Nota. 1o: quod identitate reali, ut inter praedicata realiter identificata datur distinctio formalis actualis ex natura rei, ut omnino » praeveniens omnem actum intellectus, tam in creatis, quam in Divinis. Probatur 1o ex D. N. S. in 1. d. 8. q. 4. n. 17. § ad quaest. ubi ait: est quod ibi distinctio 3a (loquitur inter attributa Divina) praecedens intellectum omni modo: et est ista, quod sapientia est in re ex natura rei, et bonitas est in re ex natura rei, sapientia autem in re non est bonitas in re::: et intelligo sic: quod intellectus componens ista, sapientia non est bonitas formaliter, non causat actu suo collativo veritatem istius compositionis, sed in objecto invenit extrema distincta, ex quorum compositione fit actus verus. Et. » Probatur 2o ad duvium ita loquitur: Idem, quod ratio sapientiae est infinita, et ratio bonitatis, » tamen haec ratio non est formaliter illa: non enim sapientia: est vera idem alteri: quod formaliter idem eidem: est enim vera identitas A, et B, absque hoc quod A includat formaliter rationem ipsius B. Idem in 4. d. 2a q. 1. illa statuit in creatis his verbis: » est tamen in albedine aliquid realiter, unde habet rationem coloris, et aliquid, unde habet rationem differentiae: et haec realitas formaliter non est illa realitas, neque est conversio formaliter, imo una est extra realitatem alterius formaliter logoloquendo, sicut si essent duae res, licet modo per identitatem istae duae realitates sint una res. Idem docet in 2o d. 1a q. 4a. § ad quaest. ubi ait: relationem transcendentalem esse idem realiter cum suo fundamento, distinctam formaliter ex natura rei ab ipso distincte. Et ibidem d. 16. § sed quaestio per totam. Et in 1. d. 16. q. 3. per totam, et mille aliis in locis: quod juxta S. D. talis distinctio admittenda est. Probatur 2o in Divinis auctoritate D. Aug. 7. de Trinitate c. 1. ubi ait: aliud est, Deum esse, et aliud Patrem esse et c. 6. sic: non eo pater, quo

8.

9.

10.

11.

quo Deus, nec eo Deus, quo Pater; at Pater est Deus ratione essentiae, et est Pater ratione Paternitatis: ergo ratio essentiae, et ratio Paternitatis formaliter distinguuntur: aliàs eo formaliter esset Deus, quo Pater.
)) Item ibidem c. 2. ait: Verbum spiritus est, at non eo Verbum, quo spiritus: Verbum enim relative, spiritus vero essentialiter dicitur. = Roboratur 2°: prius id Pater est Deus, per quod convenit cum Filio; et prius id est Pater, per quod differt à Filio; at Deus Pater convenit cum Filio in Deitate, et differt à Filio per Paternitatem: ergo Pater est Deus ratione essentiae, et est Pater ratione Paternitatis, at si Paternitas, et essentia essent à parte rei idem, Pater conveniret cum Filio in Paternitate, sicut convenit in essentia: ergo si non convenit, est quia Paternitas ex natura rei est quid distinctum à Deitate, at non realiter maximè, quia identificantur: ergo distinctione Scotica.

§2. Roboratur 2°. Pater, et Filius à parte rei distinguuntur in esse personae per aliquid, at non per essentiam: per aliquid distinctum ab essentia: ergo essentia, et relationes à parte rei sunt distinctae. Probatur consequentia. Principium constitutivum, et distinctivum sunt idem à parte rei: ergo principium constitutivum, et non constitutivum à parte rei non sunt idem; at juxta D. Aug. Deitas non est formale constitutivum Patris, ut talis: ergo essentia Divina, et ratio constitutiva Patris, ut talis, non sunt idem à parte rei. = Confirmatur 1°: Pater habet aliquid differens Pater à Filio, quod non est in Filio, ut Doctor fidelis in Concilio Toletano definiens dicente: omnia dedit Filio praeter esse Patrem: ergo habet aliquid Pater non includit formaliter essentiam, nam habet quod differt, neque conveniret, at illud quod differt est relatio personae: ergo relatio non est idem formaliter à parte rei cum essentia. = Confirmatur 2°. Relatio non est de conceptu quidditativo essentiae: nam absolutum, et relativum à parte rei non sunt idem: ergo formaliter distinguuntur. Probatur antecedens: quidquid est de conceptu essentiae est ex ratione formali individuali personarum, ut definitur capite Firmiter, et capite damnamus in Concilio Lateranensi; at relationes non sunt quidditative de conceptu individuali personarum, ut Doctor fidelis; at sunt de conceptu formali, et constitutivo personarum in ratione personae: ergo relationes personarum, et ratio individua essentiae sunt à parte rei formaliter distinctae.

§3. Respondet Gonet, quod quando D. Aug. ait: non eo Deus, quo Pater, &c; illud non eo intelligi debere, non quoad entitatem, et realitatem, at quoad modum concipiendi, et significandi, quia Deus Paternitate significatur, ut ad alterum se habens, Deitate vero, ut in se subsistens. = Sed contra: ex responsione sequitur, Patrem solum ex nostro modo concipiendi esse Patrem, quod haereticum est. Probatur: Pater eo reverà est Pater, quo reverà habet aliquid sibi proprium, quod non sit commune cum essentia; at juxta Gonet, hoc proprium reverà, et à parte rei est ipsa essentia, et solum ex nostro modo concipiendi distinctum: ergo Pater non habet à parte rei, at solum per intellectum, aliquid proprium, per quod constituatur Pater: ergo &c. 2° à si Paternitas est formaliter ipsa Divina essentia, Paternitas formaliter esset in Filio, quod absque errore in fide sustineri nequit. = Contra. Vel essentia Divina et Paternitas sunt omnino formaliter idem ante opus intellectus, vel non? Si 2: ergo est distinctio formalis praecedens intellectum. Si 1.: ergo ante omnem actum intellectus non solum communicatur Filio Deitas, at etiam Paternitas. Probatur: ante actum intellectus Pater communicat Filio essentiam Divinam; at per te Paternitas est formaliter, et à parte rei ipsa Divina essentia; ergo Et sic

Prob. 3°

P.ª 3.º via ɔtradictionis in Divinis: exentia D.ª ɔmunicat.ª filio, Paternitas v.º n̄ ɔmunicat.ª: filius procedit p.ª intlus, et n̄ p.ª voluntatis: et ɔtra Sp.ʳⁱᵗᵘˢ S.ᵗⁱ: exentia D.ª n̄ ē producens, nec producta; persone v.º sʳ producentes, et productes; q̄ hec ɔtradictoria verificant.ʳ actu, et forlta, et ante opus intlus pertinent ad mysterium trinitatis, ut ē in se, et doct. fidei; g. exentia D.ª, et Paternitas, intlus, et voluntas, et &c. ut q̄ſ verificant.ʳ ista ɔtradictoria, debent ee a parte rei distincta, ne verificent.ʳ ɔtradictoria de eodem 2dum idem; q̄ n̄ realr maxime, q̄. identificant.ʳ: g. forlta ex natura rei. = ɔfirm. 1.º intlus ē naturalis; voluntas n̄ ē naturalis, q̄ libera: intlus generat, voluntas n̄ generat, q̄ spirat, et hoc a parte rei: g. a.ᵗᵉ opus intlus n̄ sʳ idem a parte rei forlta: alioqui de eodem verificaret.ʳ ɔtradictio. = ɔfirm. 2.º: l a parte rei, et independent.ʳ a nro modo ɔcipiendi ē v.ᵉ, exentia D.ª ɔmunicari filio, et n̄ ɔmunicari Paternitatem: filius procedere p.ª intlus, et n̄ p.ª voluntatem &c.: l solus a verus a b intlu, n̄ dependenter a nro ɔcipiendi modo. Si 1.ᵘᵐ: habemus intentum, q̄ idem negat a parte rei ee ɔmunicatum, et n̄ ɔmunicatum, et ɔsqᵗ Divinitas ɔmunicata erit distincta in re a Paternitate n̄ ɔmunicata. Si 2.ᵘᵐ: g. illes ppnes sʳ a parte rei falses. P.: ubi a parte rei n̄ ē forlta unum, et aliud, n̄ ē v.ᵉ unum a parte rei ɔmunicari, et aliud n̄ ɔmunicari; q̄ p.ª vos Deitas, et Paternitas n̄ ē unum, et aliud a parte rei; q̄ unum indistinctum forlta in re: g. &c.

ɔfirm. 3.º Deus summe verax nobis revelat trinitatis mysterium, ut ē in se, et in re, q̄ revelat exentiam ɔmunicari, et n̄ ɔmunicari Paternitatem: g. a parte rei exentia ɔmunicata, et Paternitas n̄ ɔmunicata: g. Paternitas, et exentia n̄ habent a parte rei eandem raonem forlem: alias eadem ɔtradictoria enuntiaret.ʳ = ɔfirm. 4.: l filius a parte rei procedit p.ª voluntatem, et Sp.ᵘˢ S.ᵘˢ p.ª intlem; l a parte rei n̄ procedit. Si 2.ᵘᵐ: g. a parte rei ē distinctio. Si 1.ᵘᵐ: g. a parte rei verbum ē amor, et Sp.ᵘˢ S.ᵘˢ in re ē filius, q̄d ē hereticum. P. ɔseq.ª Persona divina ē filius, q̄ in re procedit p.ª intlus, et illa ē amor, q̄ in re procedit p.ª voluntatem, q̄ a parte rei n̄ procedit filius p.ª aliquid distinctum a voluntate, et Sp.ᵘˢ S.ᵘˢ n̄ procedit, p.ª vos, p.ª aliquid distinctum in re ab intlu: g. &. = thomistes inutiliter ɔfugiunt ad duplicem expresionem eorundem indistinctes forlitatis, l p.º implicito, l p.º explicito, et dicunt, filius procedere ab illa sᵃ expresione intlus, et Sp.ᵘˢ S.ᵘˢ p. expresione voluntatis. Sed quaero: antequam due expresiones ante opus intlus sint distinctes, l n̄? Si hoc 2dum: adhuc istes expresiones n̄ prosunt ad ɔtradictoria vitanda, g. eadem a parte rei enuntientur. Si 1.ᵘᵐ habemus distinctionem forlem a parte rei, saltem in expresionibus: g. et in prin.ª p.ª eandem raonem.

P. 4.º in creatis: uni, eid. q̄ rei 2dum eandem raonem forlem nequeunt predicata ɔtradictoria ɔvenire, q̄ distinguere, et n̄ distinguere, ɔstituere, et n̄ ɔstituere 2dum eandem rei spectum, ee principium ratiocinandi, et n̄ ee: ee principium sentiendi, et n̄ ee, sʳ ɔtradictoria: g. eidem rei 2dum eandem forlem raonem ɔpetere n̄ posunt: nc sic: sed hec ɔtradictoria v.ᵉ enuntiant.ʳ de hne, praoᵗᵉ anal, et rale. g. analitas, ralitas, p.ª quas verificant.ʳ de hne hec ɔtradictoria n̄ habent a parte rei eandem raonem forlem: ergo distinguunt.ʳ forlr a parte rei. Pat. aſuᵐ: q̄ homo sensitibus ɔvenit cum bruto, ut rales difert ab ipso, q̄ hec ɔvenientia, et n̄ ɔvenientia ē a parte rei: g. sensibilitas,

et ralitas n̄ ē eadē ratio formlis unica à parte rei; aliās ex eadē formlis ratione verificaretur contradictio. = Respondent

alij cum Gonet: ad tollendā contradictionā sufficere distinctionē rationis, quia contradictio formalit̄r sumpta n̄ ē nisi inter-

tellus ē enuntiatio, et negatio, q. unde n̄ ē, nisi in ratione,

quare ad eā tollendā sufficit distinctio rationis.

§ 6. Contra: distinctio solū potest tollere contradictionē sibi proportionatā; q. distinctio rationis solū potest tollere contradictionē rationis; aliā, d. contradictoria in probatione adducta n̄ sū rationis, d. realia, quia hō à parte rei ē animal, sicut leo, et iste n̄ ē ralis à parte rei, sicut hō; q. ad hāc contradictoriā tollendā insufficiens ē distinctio rationis. = Contradictionē formalē n̄ ee nisi in intellu, mera nugatio ē. Nā licet contradictoria enuntient. solū per intellū, n̄ inde sequitur, eorū veritatē formalē, et actualē ab intellu dependere: aliās nulla propō, etsi necessaria, esset vera ante opus intellus, quod ē contra principium ab eo quod res ē, l n̄ ē, propō &c. = Ex quo sic contra 2°: si contradictio quae ē ab intellu per vos tolli potest per distinctionē rationis: q. ista contradictoria producivi, et n̄ produci; existere, et n̄ existere: Verbū n̄ moritur: Pater generat, filius n̄ generat &c. salvari, et tolli possunt per solā distinctionē rationis; quo nil absurdius: quia tc natura Divina, et humana in Xpto: et 3. personae Divinae possent per solā distinctionē rationis deserviri. Et ita assumtus: q. etiā istae contradictiones sū afirmationes, et negationes, quae sū in intellu, sicut illa: q. Unde hac responsio à plurimis rejicitur cum Cajetano, qui

§ 8. Rt. ad illā contradictionē vitandā sufficere distinctionē virtualē; quia licet animalitas, et ralitas sit unica entitas, tā ratione suae eqivalentiae praestat fundamentū, ut intellus illā distinguat in 2s formalitates objectivas; et ratione unius afirmet praedicatū aliquod de re, et ratione alterius neget. = Sed contra 1°: l quod dicere, quod animalitas et ralitas virtualiter distinguuntur, ē dicere, quod animalitas n̄ ē à parte rei formaliter ralitas, l quod sit. Si 1ū: q. sū à parte rei formaliter distinctae. Si 2ū: reddit argumentū et contradictione, cui n̄ inveniebatur à thomistis solutio eficax; quia impossibile ē, contradictoria uni, eidēq. ratione formali convenire. = Contra 2°: ex nullo unquā sequeretur contradictio, quia semper cum distinctione virtuali salvari posset. = Contra 3°: quia personae Divinae possent virtualiter tantū distingui: q. sicut ē contradictio essentia Divina comunicatur, Paternitas n̄ comunicatur: essentia n̄ ē producti, nec ē producta; personae vo. sū producentes, et productae; ita ē contradictio pater generat, filius n̄ generat: Pater n̄ ē productus, filius ē productus; d. per te distinctio virtualis tollit contradictionē inter essentiā, et Paternitatē; q. etiā distinctio virtualis tollit contradictionē inter Patrē, et filiū. Et sic tam vlr. erit, essentiā, et Paternitatē virtualiter distingui, quā personas; q. tamen ē à parte rei, Patrē generare, et filiū n̄ generare, quia essentiā à parte rei comunicari, Paternitatē n̄

§ 9. comunicari.

Contra 4°: l ista distinctio virtualis dependet ab intellu, et n̄ invenitur in re, l oppositū. Si 1ū: reddit argumentū, quod à parte rei conveniat hō cum bruto per animalitatē, et ab eo per ralitatē, cum unica sit formalitas à parte rei: si 2ū: q. habetur distinctio à parte rei, quocumq. nomine vocetur à thomistis, quia hoc parum refert, cum sit ante opus intellus. Et nec

vobis

vobis desit hæc notª, adventitia, qđ etiā D. S. plura dedit nomª. dis=
tinctioni formali, quæ explicantur, ne fiat disputatio de voce. Illā a 1º lo
vocat distinctionē rationis, n̄ qª sit opus intellūs, d objectivè pº ipsa
alteritate rei præcedente intellū. Illā etiā nominat distinctionē
virtualē, et hoc e pª equivalentia, qua una res plures æquivalet
formalittes, ac si essent res, n̄ tā pª intellū. Breviter igitur dico (inquit
D. in 8º d.º 2. q. 1ª), omitendo illa verba de distinctione rationis, et
virtuali; n̄ qª sint male dicta, d qª eis n̄ oportet uti. Uno
verbo, vocetur quoq. qª nomē, qđ Dʳ et nos intelligimus, ē aliqª
distinctio in re præcedens actus intellūs, q vocamus l realē mi-
nimā, l formalē, l Scoticā. Provatur e Dº via defionis, et demonstra-
onis, et pari modo responsiones præcludantur.

Arg. 1º: Scilius Florentinus loqns in Divinis ait Sex. 12ª. 2o.
nequaq. putare debetis, qđ res different, qdoquidē sola ratione, aut
intelligentiā differre creduntur, Et Sex. 18: Divina Substantia, et
Persona si idē, duæ autē naturæ intelligendi modū differre vidntur.
Et Sex. 23. nec ipsa earūdē substantiarē, et ñ sola ratione differre
ā paganis credere videremur: q. = R. 1º: qđ si hæc verba stricta
nos probarent, n̄ esset ut defio d illis, d ut sententia ēhorū gravi=
sima, qª illa dixerunt in loca qđ ñ cogit fides. = R. 2º: Illi-
lius solū intendere, distinctionē realē maximā excludere inter
Divitates, et perfectiones. Eo modo deus ē modo, quo diferunt deitati=
bē loqtur, ut pat. ex illis verbis, differre videntur, et credernur=
R. 3: in illo verbo sola ratione nobis fatetur; q ratio, ut diximus,
pº alteritate objectiva formalē petit distinctionē. = R. 4: qđ Illi-
lius positos unus statuit, nempe n̄ distinguit realiter, addit
distinguis l ratione, q pª alteritate objectiva, ratenis Scotus, l
intelligentia, ut volunt thomistæ, relinquendo opinionem in sua
probabilitate. Mos enim ē, tam Dictis, et Patribus, quasi
in oppositā declinare partē ad profligandos, devincendos
hereticos, ut ad mediū deveniatur. 2s.

Arg. 2: formalitates ejsdē rei n̄ distinguntur
realiter: q. nec formaliter. Pb. ans.: cui n̄ competit minor distinctio,
n̄ competit major, d distinctio formalis ē major distinctione reali
maxima: q. si. P. mi: illa e major distinctio quæ datur pª
intimiora rei, et ideo distinctio pª essentia excedit distinc=
tionē pª accidentia, d distinctio formalis datur pª intimiora:
pª prædicata nempe intrinceca, et essentialia: q. R. negº
probatoq, et ultimā majorē. Nam major distinctio illa ē, quæ mi-
nus identitatis secū admittit, ut ē realis maxima, quæ nulla
admittit identitatē; distinctio autē formalis compatitur identitate rea=
li, n datur inter prædicata realiter identificata. = Arg. 3: atri=
buta Dei prædicata vª in abstracto, v. q. bonitas Dei ē sapia
Dei: q. n̄ distinguuntur formaliter. Pb. Ansª: formal, et reale n̄ prædicantur
in abstracto, d nequit alia asignari ratio, nisi qª formal, et reale
distinguuntur formaliter: q. si &. = R. d. ant.: prædicantur in abstrac-
to formaliter, N. Identicè, C. Non ita in creatis. Atributa enim Di=
vina ratione essentiæ, et infinitatis identificantur, itaut in quacq.
abstractione semper perfectè identificentur, qª ratione sui, et n̄ propter
[illegible] identificantur. Et stra in creatis identificantur propter [illegible], et
semper sic fita, unde n̄ agnoscit intellus aliquid, ratione cujus in abs-
tracto identificentur.

Arg. 4º

22. Arg. 4.º distinctio formalis confunditur cum distinctione rationis: ergo. Prob. ant.: una, et altera est penes diversitatem conceptuum: ergo. R. quod ex diversitate conceptuum objectivorum ante opus intellectus deducitur distinctio formalis, et distinctio rationis fit penes conceptus ab intellectu inadequate formatos. = Arg. 5.º quod quid dicatur de distinctione reali, debet proportionaliter asseri de identitate reali; sed oppositorum eadem est ratio proportionaliter oppositorum; sed distinctio realis excludit omnem identitatem tam realem, quam formalem: ergo identitas realis debet excludere distinctionem, tam realem, quam formalem: ergo. = R. 1.º: majorem esse veram de identitate reali opposita quando distinctioni reali maxime, et non minime: sed nulla adest oppositio inter identitatem realem, et distinctionem formalem: imo hoc ipso, quod unum est identificatum realiter cum alio, distinctionem sibi vindicat formalem, distinctionem vero realem maxime relegat, ut sibi oppositam. = R. 2. non ita se habere identitatem ad distinctionem, sicut distinctio ad identitatem; unde in omni ratione non opponuntur adequate. Exclusa enim minori identitate per distinctionem, necessario excluditur major identitas, quae est formalis; at exclusa distinctione reali implicita per identitatem, non necessario excluditur minor distinctio qualis est formalis; quia cum distinctio sit negatio identitatis, potest unum non esse aliud formaliter, et tamen esse idem realiter. R. 3. retorquendo argumentum. Distinctio realis implicita excludit identitatem realem, et etiam virtualem: ergo identitas realis implicita excludit distinctionem realem, et virtualem. Antecedens est verum juxta thomistas, negantes tamen consequentiam, et ita nos negamus.

23. Arg. 6: eadem formalitate Divina indistincta a parte rei verificatur communicari, et non communicari: ergo. P. ant.: personalitas Verbi, seu subsistentia relativa, et filiatio est unica formalitas indistincta a parte rei; sed subsistentia, seu personalitas Verbi communicata naturae humanae Christi; et filiatio non communicata, alioquin natura humana Christi esset filia naturalis Dei, quod est absurdum: ergo communicari, et non communicari possunt verificari sine distinctione formali. R. quod naturae humanae communicata non solum subsistentia Verbi, sed etiam filiatio: non tamen reddita filia naturalis Dei, quia hic non est effectus personalitatis, seu subsistentiae absolutus, sed connotatibus; connotat enim filiatio similitudinem in natura, quam non habet natura humana cum Deo. Unde aliud est non communicari, et aliud non praestare effectum connotatibus: primum est falsum: 2. est verum propter incapacitatem naturae. = Dicas: quod etiam Paternitas est communicata filio. R. ex fide solum habemus, Patrem omnia dedisse filio, praeter esse patrem; sed stat communicari Paternitatem absque eo quod sit Pater: Ratio: stat communicari filiationem absque eo, quod natura sit filia: ergo = R. neg. verum consequentia et paritatem. Pater enim non solum non dedit filio, sed nec potuit dare Paternitatem: nunc auctoritate D. Cirilli in Concilio Ephesino anathemate ubi ait: praeter solam paternitatem, omnia Pater coequalia, et omnia habere potest, et habet. Tum ratione, quia Paternitas est, qua Pater constituitur, distinguiturque a filio, quod non esset, si communicaretur. [illegible] enim etiam filius constitueretur saltem cum dicto Paternitate, et non distinguieretur a Patre, quia eius identificaretur paternitate. Praeterea Paternitas respectu naturae divinae habet primo [illegible] effectum absoluto constituere Patrem: [illegible]
filiatio

filiatio v.ª respectu naturae humanae habet pro effectu
connotative constituere filium, sed non. Q. disparitas.

Arg. 7. Ex quo spiratio in communi non sit formaliter bonitas in communi, arguit 24.
Scotus: quod spiratio infinita non est formaliter bonitas infinita, quia infinitas non destruit rationem illius cui additur. Ut sic contra Cruzilla Sandalio in
1.º d. 8. q. 4.: si spiratio infinita esset formaliter bonitas infinita, spiratio in communi
esset formaliter bonitas in communi. Sed haec argumentatio nulla est. R.: illatio non valet:
si spiratio infinita esset realiter bonitas infinita, spiratio in communi esset realiter bo-
nitas in communi, quod a pari. Respondet Rivarius: spiratio in communi non est realiter bonitas in
communi, et tamen spiratio infinita est realiter bonitas infinita: quod ex quo spiratio in communi non sit
formaliter bonitas in communi, non infertur spiratio infinita non esse formaliter bonitatem
infinitam. = R. disparitatem esse quia spiratio in communi nec positive est idem rea-
liter cum bonitate in communi, nec positive distinguitur realiter ab illa: sed tantum
negative est praescindente, una non est alia, et permissive se habet ad
utrumque; ita ut salva ejus ratione formali alterum habere possit juxta
qualitates inferiorum. At spiratio in communi non est formaliter bonitas in communi, nec
permissive se habet ad identitatem, vel distinctionem formalem; sed positive exi-
git non identitatem vel distinctionem formalem; quia salva ejus quidditate nequit
fieri formaliter bonitas. Bonitas enim quae fit formaliter spiratio, est bonitas
quimerica. Infinitas enim identificat perfecte realiter, sed non formaliter. 25.

Arg. 8.: De ratione infiniti in omni genere est secum
formaliter identificare omnes perfectiones cujusque generis; sed essentia Dei
est infinita in omni genere: quod. R. ma.: de ratione infiniti in determinato ge-
nere est secum formaliter identificare omnes perfectiones illius generis:
quod a pari. = Instat: essentia Dei est pelagus infinitum totius perfec-
tionis; sed ad hoc non sufficit identitas realis atributorum ad essen-
tiam. R.: alioquin quodlibet atributum esset pelagus totius perfectionis, sicut
sicut essentia, nam quodlibet habet identitatem realem cum aliis, sicut
essentia. = R. neg. Paritatem argumenti: nam omnis perfectio alicujus determina-
ti generis est ejusdem rationis formalis; at perfectiones omnis generis sunt
expresse inter se distinctae. Unde licet unica ratio infinita formaliter
includat omnes perfectiones illius lineae: non tamen in unica essentia formaliter
inveniri, et quasi ordinarie formaliter possunt, quae distinctae sunt ratione
formali. = Ad confirmationem d. mi.: sed ad hoc non sufficit identitas
realis ad essentiam utcumque. C. Ad essentiam tamquam ad radicem, et
originem ipsorum, N. Essentia Dei est pelagus totius perfectionis, non
quia praecise tantum identificet realiter omnia atributa, sed insuper,
quia illorum est fons, origo, et radix, quod non habent atributa inter
se, nec essentia. 26.

Arg. 9.: Paternitas, et subsistentia Patris aeterni est uni-
ca simplicissima formalitas ex D. S. qq. 1., sed Pater convenit cum Filio in subsistentia
et non convenit in Paternitate: quod unica formalitas potest diverso conceptu concipi:
et non convenit in Paternitate: quod unica formalitas potest diverso conceptu concipi:
et sub uno convenire, et non sub alio: quod. = R. C. ma.: et d. mi.: convenit
et sub uno convenire, et non sub alio: quod. = R. C. ma.: et d. mi.: convenit
cum Filio penes conceptus perfectos, et adaequatos, N. Inadaequatos, et imper-
fectos per intellectum, C. Unde Paternitas, et subsistentia solum possunt
concipi diversis conceptibus inadaequatis. Ad distinctionem quod formalem
requiritur distincta conceptibilitas objectiva adaequata in re, quae
est inter essentiam, et Paternitatem, quia contradictio inter ea est adaequa-
lis est inter essentiam et Paternitatem, et subsistentiam minime danda
tamen, et in re. Sed inter Paternitatem, et subsistentiam minime danda
tamen, et in re. Sed inter Paternitatem solum enim danda penes conceptus inadaequatos,
contradictoria in re; solum enim danda penes conceptus inadaequatos,
quia solum per intellectum convenit Pater in subsistentia cum Filio, cum Paternitas,
et subsistentia unica formalitas habeant conceptibilitatem objectivam in
re. Sicut animalitas unica est in re, et tamen ut animalitas, differre a ra-
tionalitate, et ut formalitas ejus convenire cum rationalitate, quae etiam est formalitas:
sed in his, et similibus adest convenientia tantum per intellectum. Magna conve-
nientia, et disconvenientia inter illa quae formaliter distinguuntur
praecedit intellectum, et est realis.

27. Arg. 80. Nisi unus posit concipi perfecte, et adequate sine alio
concepto, non datur distintio Scotica; sed Paternitas Patris nequit perfecte, et ade=
quate concipi, quin concipiatur exentia Dei: ergo. Probatur mi: Pater nequit concipi perfec-
te, et adequate, quin concipiatur exentia Divina: sed Paternitas Patris nequit concipi
perfecte, et adequate, quin concipiatur Pater: ergo. Ma: pat. exemplo: homo nequit
perfecte concipi, quin concipiatur tota eius exentia, animal, nempe rationale; sed
tota exentia Patris est exentia Dei et Paternitas: ergo. = R. d. mi: sed Pa-
ternitas &c. quin concipiatur exentia Divina identice, C. formaliter, N. vel sic:
Paternitas Patris, ut Patris in concreto, C. Paternitas, quae est in Patre, in
sensu formali, N. et sic ad reliqua. Sicut in exemplo adducto homo includit
animal, et rationale: ita (quamquam aliter) Pater, ut talis persona, includit
exentiam, et Paternitatem; sed sicut animal praescindit a rationali, et est contra,
ita Paternitas ab exentia in sensu formali. = Arg. 81. Paternitas non
est realiter communicata filio; sed non ideo Paternitas est realiter distinta ab
exentia: ergo quamvis Paternitas non sit formaliter communicata filio, et exen-
tia sic, non ideo Paternitas est formaliter distinta ab exentia. = R: nec
Paternitatem filio communicari, ut quid realiter distinctum ab exentia;
nec ut quid realiter idem cum filio, tamen exentiam communicari realiter, ut
rationaliter ante opus intellectus, et ideo distintio inter Paternitatem, et exentiam
praecedere debet intellectum.

28. Arg. 82. Pro Recentioribus. Sufficit multi-
plicitas effectuum ad vitandam contradictionem: ergo non est recurrenda
multiplicitas praedicatorum metaphysicorum. Probatur ant. Sola effectuum distin-
tio tollit oppositionem, nam effectus sunt, vel ut varia media, convenire
convenire, vel disconvenire videntur: ergo. Probatur ant. Sol per eandem virtutem
induravit lutum, et liquefacit ceram: per quam virtutem convenit, et
disconvenit cum Ventis Sententiae Rationalibus: ergo ita in nostro. = R. neg.
partia, neque namque multiplicitas effectuum attendenda est, nam neque quan-
provenire ab extrinseco (provenirent enim vitaliter), sicut
in exemplo solis evenit, qui non operatur nisi medio calore, et prop-
ter siccam activitatem removendo humidum a terra indurat
lutum, et propter ipsam activitatem constrictionem cerae partium
eamque agitando fluere facit. Unde diversitas talium effectuum
attenditur penes diversitatem objectorum se opponentium eidem virtuti;
non vero in nostro ita est, quia non multiplicantur objecta, sed effectus.

29. Arg. 83. Ad tollendam contradictionem sufficit distin-
tio virtualis. Probatur ideo non, quia conceptus illi deberent esse adequati,
sicut Scotistae dicunt; sed re ipsa sunt inadequati, ad quos sufficit
distintio virtualis: ergo. Probatur mi: illi conceptus sunt inadequati, quorum
unus continet virtualiter alium; sed rationalitas continet virtualiter anima=
litatem. Probatur: quia anima rationalis est perfectior aliis animabus, scilicet ve=
getativa, et sensitiva, illas virtualiter continet: ergo cum rationalitas sit
ratione animalitate perfectior, illam virtualiter continet. = Confirmatur: Ange-
lus perfectior corpore, continet virtualiter corpoream quantitatem;
nam potest occupare locum: ergo a pari. = R. conceptus in distintione
formali ita esse in re: in distintione autem virtuali fieri ab intellectu, quod-
re sunt inadequati; et sic contradictio, quae oritur inter praedicata metaphysica
est ante intellectum, quare solum tolli potest per distintionem, quae intellectum prae=
cedat. Unde in forma, N. probatas, Dico quod ultimam ma: anima rationalis
continet virtualiter alias in esse physico, et reali, C. in ordine metaphysi=
co, et formali, N. Eadem responsio confirmationi est adhibenda.

30. 181 Anima rationalis in ordine physico, et reali, id est in genere cau=
sae efficientis utique continet virtualiter alias, cum in nostro sit physice una=
ca anima, ut in physica scietis, non sic in ordine metaphysico, id est in genere
causae formalis. Non quia perfectior solum illas continet, sed quia sicut eas po-
test producere effectus, nam rationalitas Angeli est perfectior, et tamen animalita-
tem non continet. Ordinem enim metaphysicum considerando, dantur in nostro
tria praedicata formaliter distinta, principium ratiocinandi, principium
sentiendi, et principium vegetandi. Cum ergo rationalitas, et animalitas

ad

ad methfisicum pertineant ordinem, illa non continet virtualiter ū=
ra. Eodem modo dicitur de Angelo, qui in ordine fisico continet exten=
sionem, ut virtus quaedam illi conveniat in ordine methfisico, quae
replexe possit locum, non quidem circumscriptive, et haec est proprie=
tas quantitatis molis, sed definitive, quae vocatur dicitur quantitas
virtutis, et ab essentia formaliter distinguitur.

Arg. 8a. Distinctio formalis insufficiens est ad salban= 31
da contradictoria inter Deitatem, et Paternitatem: ergo. Probatur antecedens: Distinctio solius tol=
lit contradictiones sibi proportionatas, et ad alia est insufficiens; sed contra=
dictoria inter essentiam, et Paternitatem sunt realia absoluta: ergo deunt tol=
li per distinctionem realem absolutam, et distinctio formalis est insufficiens.
Probatur minor: essentia verificatur, quod est eadem realiter absolute cum, et in
filio: et de Paternitate, quod est distincta realiter absolute a filio; sed esse
idem realiter absolute, et distinctum realiter absolute sunt contradictoria realia
absoluta: ergo. Respondeo negando antecedens: ad probationem distinguo maiorem: distinctio tollit sibi pro=
portionata in eadem linea, et etiam in eodem sensu, Concedo. In eadem linea, sed
est in diverso sensu, Nego. Et distinguo minorem: sed contradictoria inter essentiam, et
Paternitatem sunt realia absoluta in eodem sensu formali, Concedo. In eodem sensu reali,
et entitatibus, Nego. Et distinguo minorem probationem: de essentia in eodem sensu formali ve=
rificatur &c., Concedo. In eodem sensu reali et entitatibus, Nego. Idem dic de Pa=
ternitate.

Alius est sensus formalis, et alius realis: formalis est illa ratio 32.
constitutiva alicuius rationis obiective, sive realitatis solius. Sensus realis
est non solum ratio ista, sed etiam alia quaelibet, quae ratio constitutiva illius in esse rei,
vel sibi realiter identificata absolute. Ut sic: licet de essentia ve=
rificatur, quod sit realiter identificata cum filio, hoc tamen non est in eodem sensu rea=
li; (et hic non tantum essentia, sed etiam Paternitas identificata cum illa realiter
absolute identificatur cum filio, cuius falsitas est de fide patet.); sed solum ve=
rificatur in eodem sensu formali, hoc est, quod essentia in eodem ratione constitutiva
illius praecise realiter absolute identificatur cum filio. Idem dic de Pa=
ternitate: licet haec enuntiatur, et sit realiter absolute distincta a
filio est in eodem sensu formali, id est, in eadem ratione constitutiva Paternitatis
in esse talis praecise, non vero in eodem sensu reali: alioquin etiam essentia rea=
liter illa identificata distingueretur realiter a filio, cuius falsitas
est ex fide patet. Dolitur ergo, ad salbanda contradictoria realia
absoluta in eodem sensu formali sufficientem esse distinctionem realem for=
malem. Non me latent aliquae instantiae, sed ex dictis facile cor=
ruent.

Arg. 8b. Quae solum virtualiter distinguuntur, possunt re= 33.
cipere praedicata contradictoria, et definiri diversimode. Probatur:
Intellectus practicus, et speculativus distinguuntur solum virtualiter: sed
de eodem intellectu verificatur esse practicum, et speculativum, apprehen=
sivum, et judicativum: ergo. Sed ex una re est virtualiter multi=
plex potest in eodem uno praedicari, et definiri, et in eodem aliud nec prae=
dicari, nec definiri: ergo. = Respondeo negando antecedens. de contradictoriis ante
opus intellectus. Ad probationem transmitto praemissas. Nam intellectus
practicus stricte est voluntas, quae a speculativo intellectu formaliter ex
natura rei distinguitur. Igitur contradictoria illa fiunt ab in=
tellectu, quae proveniunt ex reduplicatione facta ab intellectu, et
per conceptus inadequatos. nec enim potest dici: intellectus prac=
ticus, non est speculativus; sed tamen intellectus ut practicus redupli=
cative per intellectum non est speculativus. At contradictoria inter prae=
dicata methfisica sunt in se, nullo cogitante, vel reduplicante
intellectu. Igitur: apprehensio, judicium, et discursus non sunt effectus
specie diversi; sed discrepant solo modo, quo idem obiectum
percipitur; respiciunt enim idem obiectum formale, nempe intelligibili=
tatem. At duae formalitates v. g. risibilitas, et rationalitas con

respiciunt duo objecta formalia, nempe objecti sensibilitatis, et intelligibilitatis. Res virtualiter multiplex solum intelligitur inadequate quoad unum, et non quoad aliud.

34. Axioma 76. Quidquid intelligi potest est ens reale, nam intelligibilitas est passio entis, sed formalitates possunt intelligi, nam quodque habet suum conceptum objectivum: ergo sunt entia realia, sed distinctio inter entia realia est realis maxima: ergo = R. D. intelligibilitas motiva est passio entis, C. Intelligibilitas terminativa, N. Hec formalitatibus competit, non illa. Illa est vis excitandi rationem sui potentiae cognoscentis ad ejus cognitionem, itaut res per se manifestetur. 2a autem est, quae non per se, sed gratia alterius cognoscitur, adeo ut cognitio illa, quae rem per se representat, quidquid aliud in ea cognoscat, ac veluti ad illud se extendat. Veritas est motiva est propria entis, terminativa autem formalitatis, quae solum gratia Dei cognoscuntur, imo etiam convenit figmentis, et secundum doctrinam

Axioma 77. Realitas dicitur causa possibilitatis: omnis ergo existentiae realitas passionis, sed inter causam, et effectum datur distinctio realis maxima: ergo = R. inter causam physicam &c. datur distinctionem realem physicam per se, efficientiam, et actionem operatam, sed non inter causam methaphysicam, quae non causat per virtutem actionem realem distinctam, sed per naturalem resultantiam, vel emanationem methaphysicam ex ipsa re, sicut descensus in lapide. Et si instas; quod a distinctis formalitatibus distincti effectus proveniunt realiter distincti, ergo sunt entia; ens autem perfectius est formalitate, et imperfectius nequit producere perfectius: ergo formalitates sunt entia. = R: formalitates esse principium quo, rem principium quod operatur: unde formalitates non efficiunt, sed res mediis formalitatibus.

35. Axioma 78. Si distinctio est passio entis: ergo solum dentur ens reale, et rationis, solum datur duplex distinctio: ergo non datur distinctio media. = Item: distinctio realis, et rationis opponuntur contradictorie: una enim est ante intellectum, altera non est ante intellectum: ergo non datur distinctio media. = R: distinctio sequitur naturam entis eo modo quo est ens, vel formaliter, vel identice: unde formalitates sunt entia identice, suam habent propriam formalem distinctionem, et identice realem. Ad contradictionem dico: quod distinctio realis tam maxima, quam minima, hec nempe quae ante intellectum, contradictorie opponitur distinctioni rationis. Dicitur tamen distinctio formalis media, quia nec est una, nec alia, non tamen est media inter contradictoria, quia et distinctio formalis est unum extremum in contradictoriis. Et sic vocatur realis, quia est ex natura rei, et precedit intellectum. Vocatur formalis, ut denotetur non esse maximam inter rem, et rem.

36. Axioma 79. Deo concedenda est summa simplicitas: Deus enim dicitur omnino simplex in Lateranensi sub Innocentio 3o; sed illa nequit salvari cum distinctione formali inter essentiam, et attributa, aut relationes: ergo. Probatur minor: compositio est distinctorum unio, sed si in Divinis datur distinctio formalis, dabitur quoque distinctorum unio; ergo et compositio, quae summae simplicitati opponitur: ergo = R. D. S. intellectu D. ergo ad 2. D. respondeo verbis citati concilii: ergo non rationis relationis in re non sit formaliter eadem. R. sic: qualiter realiter stat, quod rationis relationes in se non faciunt compositionem, vel compositionem essentiae, et tamen in eodem concurrentes non faciunt compositionem, vel compositionem essentiae, et tamen in eodem perfecte illi propter infinitatem unius rationis hoc est, quia ultra rationem est eadem perfecte sibi: perfectio enim identitatis, quidquid potest esse cum ea, est id perfecte sibi: perfectio enim identitatis excludit compositionem, vel quasi compositionem; quae perfecta identitas

identitas e propter infinitatem, et qa infinitas n tollit formalitates rationes, qn hec formalitas n sit illa. Non e igitur ex istis quasi compositis, ex actus et potentia; d e unus simplicissimus, qa una ratio e perfectissime eadem alteri.

Unde infra N. mi, ad cujus prov. N. ma, q diminuta. 37
Nam compositio e unio distinctorum realiter, l formaliter, et ultra se habentium pr modum actus, et potentia, ut genus, et differentia in creatis, q n identificantur propter se, d propter 3m, et ideo n identificantur perfecte. In Divinis autem quodlibet praedicatum sit formaliter infinitum, licet plura dentur, tam perfecte identificantur propter infinitatem, quae excludit compositionem, summam, q ponit simplicitatem. Unde n infertur: si distincta in re: ergo composita: d recte infertur: si composita in re: ergo distincta in re. Ex quo sic retorquetur argumentum: posita sola distinctione virtuali in Deo, salvatur, qd n sit compositus; q n e unio distinctorum in re; d juxta vos, et Angelicum Praeceptorem omnis creatura e composita in re, l ex substantia, et esse, l ex actu, et potentia: ergo omnis creatura habet distinctionem in re inter substantiam, et esse, inter actum, et potentiam; d homo v.g. componitur ex animali, et rationali, tamquam ex actu, et potentia: ergo animal, et rationale distinguuntur in re; d n maxime, q identificantur: ergo formaliter e natura rei. Pat. pr vos compositio e unio distinctorum; d pr vos homo e compositus ex animali, et rationali: ergo animal et rationale distinguuntur, d pr vos datur compositio in re: ergo distinctio in re, et n virtualis. Sic q pr eandem rationem, qua negatis distinctionem formalem in Divinis illam ponere debetis in creatis.

Inst. 1o: Deo tribuenda e summa simplicitas possibilis, d simplicior esset, si nulla inter ejus essentiam et relationes daretur distinctio: ergo = Inst. 2. Verissima, et perfectissima unitas ponenda e in Deo, d talis e unitas formalis: ergo eliminanda e a Deo distinctio formalis. = Inst. 3. Omnimoda simplicitas n minus distinctioni, qm compositioni opponitur, d q Deus e omnino simplex excludit om compositionem: ergo et om distinctionem. Pr ma: simplicitas e species unitatis, d unitas in indistinctione consistit: ergo omnimoda simplicitas e omnimoda unitas, et omnimoda indistinctio, d omnimoda indistinctio om distinctionem excludit, sicut omnimoda simplicitas om compositionem: ergo = 38

R. ad 1m, qd simplicior esset Deus, si nulla inter ejus praedicata intercederet distinctio virtualis. Deinde simplicior esset Deus, si n haberet distinctionem realem personarum. Sic distinctio maxima inter personas n derogat D.e simplicitati, q sit unus pr identitatem essentia; cur ergo derogabit minor distinctio qualis e formalis, inter ea, quae sunt magis unum essentia, qm personae? Unde N. mi, q et ait D.r nuspiam ... n sint perfecte eadem (hec enim e identitas simplicitatis): ergo si formaliter eadem. Deo quidem tribuenda e summa simplicitas possibilis, d n e possibilis simplicitas excludens distinctionem formalem, quae licet stat cum summa identitate reali, ita cum summa simplicitate. Ratio: quia cum perfectiones simpliciter sint in Deo 2do propriis rationibus formalibus, et n tantum virtualiter, aut eminenter, sicut perfectiones 2am quid, ideo adunantur in eo solum pr summam identitatem realem, quae constituit Deum summe simplicem: n autem pr summam identitatem formalem.

Ad.

Ad 2um R. neg. mi: aliud e unitas maxime perfecta, qualis e pr. infinitatis, et aliud e unitas maxima, qualis e

39. formlis. ra Deo repugnat, rl 2a pronsus repugnat. 1o repugnat rationis, qua realiter ad amussim distincts. 2o repugnat inter naturam, et relationes, inter intellig, et voluntatem, et inter attributa ad invicem: et quidem si illis verificatur contradictio realis, quam etiam formalis ratio repugnat. Rursus: unitas maxime perfecta dicit illimitationem, et talis e unitas identitatis realis perfects, non vo unitas identitatis formalis. Nam si in Deo oia essent formaliter unum, Deus non esset pelagus oium perfectionum: talis enim neque esse pr. hoc solum, quod multae relationes ratione circa ipsum habere possint, et ideo pelagus, qr oes perfectiones simpliciter simplices (meliores nempe ipsas, quam non ipsas) in ipso vo, et formaliter habeantur: sed in Deo non e possibilis identitas formalis, qr si ita dicta esset, nil in Deo sit pura propa.

40. Ad 3um R. neg. ma: ad prob. D. ma: e species unitatis identitatis, non opposits distinctioni, N. unitatis indivisionis, non oppositis divisionis C. et distincta mi. in eodem sensu, N. consequens. Licet enim materialiter coincidant in eodem simplicitas, et identitas, non tamen formaliter, nec sunt sinonima: simplicitas e species unitatis oppositae divisioni; identitas autem e unitas opposita distinctioni. Unde summa simplicitas excludit oem compositionem, non vo oem pluralitatem, qr non pluralitatem formalitatum. Sicque oia praedicata Dei sunt indivisa, quamvis aliqua distincta. Deus enim e actus purissimus, et sic oes perfectiones simpliciter simplices formaliter continet, nil e in eo, quod se habeat ad alterum, ut pota ad actum, quod requiritur ad compositionem. Quare non resultat compositio ex pluralitate formalitatum, propter infinitatem, (ait Scotus in 4. d. 8),))
)) si Deus sit compositus, aut e ex finitis, aut ex infinitis. Non ex infinitis: nullus enim tale e componibile, qr oe componibile caret perfectione illius, cum quo componitur. Non ex finitis, qr tc Deus non esset infinitus, qr finitus additus
)) finito non facit infinitum: ergo = quod si in creatura et simplici aliqua habetur compositio, hoc ideo non e purus actus: qr resultat ex pluribus actu, et ex pr. se pota; et qr una formalitas e propter finitatem, imperfectionem quae in pota ad alia.

41. Arg. 1o: si in Deo plures sunt formalitates, et quaeque infinita: ergo plura infinita: ergo plures Dij. = R. D. In Deo habentur plura formaliter infinita, id identice, et unitive contenta in Da essentia, C. secus, N. Quamvis enim plura sint infinita formaliter attributa, identificantur tamen realiter perfecte, sive inter se, sive cum Da essentia, cum in ea identice contineantur; sicque unica in Deo e res simpliciter infinita, unde unus Deus tm. Ait enim Dr in 1. d. 26. q. 3:
)) "Deo, quod essentia continet oem actualitatem, et pr. consequens oes formalitates simpliciter simplices, id non ut formaliter eadem, qr tc non contineret unitive." = Arg. 2o: si datur distinctio formalis, datur processus in infinitum: ergo. Prob. ant: si realitas distinguitur a realitate, tc realitas distinguitur ab illa distinctione media inter realitatem, et aliam realitatem alia distinctione, et iterum ab ista 2a distinctione distinguitur realitas cum alia, et sic in infinitum. Pat: qr nunc realitas e formaliter illa, idque distinctio a parte rei. = Videte an distinctio sit formalitas, quod positivis realiter identificatis? an sit mera negatio, et dicta negatio negationis? et consequenter solutionem.

Arg. ultimo; id in via Di falsificatur processio

42. pr. vim contradictionis: ergo. Prob. mi: De eadem indistincta formalitate

Divina

Divina potest in via D.ti verificari contradictio a parte rei. Quia probant, in via D.ti potest existentia D.a terminare unionem hypostaticam sub ratione personalitatis absolute, et non terminare sub ratione ee, quia existentia D.a, ut dixi in 3. d. 8.a q. 2., per se e absolute subsistens, et non per aliquas realitates formaliter distinctas ab ee. Nunc sic, quia tunc existentia D.a subsistens communicaretur, et non communicaretur naturae humanae. Quia existentia D.a communicaretur sub ratione personalitatis absolutae, alias natura humana non esset una et realiter hypostatice Deus, quia non communicaretur a parte rei sub ratione existentiae D.ae, alias totae 3. personae assumerent naturam humanam, et incarnarentur: ergo re eadem indistincta formaliter D.a verificatur contradictio in via D.ti. = Quaerit solutionem, et ne dicere timeatis, quod tunc cadit Deus immediate incarnaretur, et totae 3. personae mediate. Quaerite, quia juxta aliquos Scotistas hoc argumentum adequata caret solutione.

Colliges 1.o quod distinctio, quae a famosiori Scotica vocatur, perit identitatis realis formalitatis in eadem re, ut patet ex definitione D.ti. At vero duae formalitates in diversis rebus, sive ipsis, quae idem existentia habent non identitatis formalis, quia non [illegible] (inquit D.s) = hoc non e formaliter idem: ergo e formaliter distinctum. Quare tales formalitates, si ipsis non distinguuntur distinctione a famosiori Scotica, quia distinctione reali formali negativa est, et ratione rei realiter maxime. = Colliges 2.o: formalitates se ipsas destruentes, ut sensibilitas, et insensibilitas; vel 8.o differentes specifice, vel numerice, ut rationalitas, et irrationalitas, Petreitas, et Pauleitas; vel relative oppositae, ut Paternitas, et filiatio &c. distinguuntur distinctione reali maxima, scilicet ut quo, quia licet non sint res, rerum distinctarum vel in numero, vel in specie &c. = sunt tamen ultimo constitutivae rerum distinctarum.

Colliges 3.o: Praedicata metaphysica non habere ex se proprias existentias, vel singularitates, alias essent res; quod existere, et singularia dici per existentiam et singularitatem rei, cui conveniunt. = Colliges 4.o distinctionem formalem non ponere se tenere aliquid super additum formalitatibus, puta animalitati et rationalitati, quod sola negatione identitatis; quae negatio ita, quia conceptus unius non e alterius, afficit ipsamet praedicata rationem, et rationem formalem.

Colliges 5.o Duplices regulas assignari posse ad discernendum, quando in ordine ad connotata adequate res definita 2. sint per conceptus adequatos; vel in ordine ad connotata adequate. 1.a quando ex pluribus definitionibus re habita, v.g. Pontio, et Mastrio e, quando, quando ex pluribus definitionibus unum de eadem re traditis una potest alicui competere, cui neque altera conveniat ... de eadem re traditis una potest alicui competere, qua sit substantia animata, rationalis; v.g. quia definitio tradita ... cui neque convenire definitio tradita sensitiva, posse competere alicui, cui neque convenire definitio tradita sensitivae, posse competere alicui ... hinc posse deduci non ee eandem formaliter rationalitate, nimirum bruto, hinc posse deduci non ee eandem formaliter ... = 2.a quando illa causa est, tunc definitiones, quae ultraque definitiones distinctae. = 2.a quando illa causa e, tunc definitiones, quae dantur per connotata sunt adequatae, quando exauriunt virtutes principii proximi; v.g. quia intellectus, et volitionibus exauriunt virtutes intellectus, et voluntatis; ideo definitiones per connotata intellectui, et volitioni sunt adequatae. Unde quia v.g. apprehensio, judicium, et discursus seorsim non exauriunt virtutes principii proximi scilicet intellectus, ideo definitiones datae in ordine ad haec connotata seorsim non sunt adequatae, neque arguunt distinctionem formalem in principio. Idem respective dicendum de aliis.

q.o 2.a An detur a parte rei natura communis, a ex se singularis; et quomodo?

Ne fiat disputatio de

e
ve nom. intelligere debet, qd id sonat naturā com̃, et natura uni-
salis in se, q̃ universale juxta nom. ethimologiā sit unum versans
circa plura, et ad plura se habens. Unde modo Scotistæ unanimi-
miter dixerunt, dari ā parte rei universale methaphicum: de q̃
nobiscum insurrexit Cathholicus ā Sto Floriano asserens, q̃ Sco-
tus nullus agnoscit universale ā parte rei independenter ab
intellu; dicitur, qd si universale accipiatur complecte, et in actu, l uni-
salitas pro 2ª intentione ex beneficio intellus, l universale formato,
quo aliqd ē universale factum ab intellu; tc nec Scotus, nec q̃ Sco-
tista aliquis unq̃ asserere somniavit, a parte rei dari naturā
ita universalem. Universale enim complectum, ait Dr., ū logicus, l in actu ū
ē in re, d dependentē ab intellu, q̃ talis universalitas ū convenit rei
extra. Sd si intelligatur universale pro eo nempe, qd ū ē extra singulare, d
ē ad plura com̃; in hoc sensu admittitur in re, et id ē natura com̃, et
universalis negative. Itaq enim Dr. ē q. in re com̃, qd ū ē de se hoc; et
pro consequenti de se ū repugnat ē ē ū hoc; d tale com̃ in re ū ē uni-
sale in actu, l eo modo, quo aliquod ē universale factum ab intellu:
q̃ alio modo ē universale, scilicet negative, ū natura com̃.
2. Itaq universale aliud dicitur in causando, et causam significat,
a qua plures effectus produci possunt, ut Deus, Sol, &c. Aliud in re-
præsentando, qd aptum ē plura repræsentare, ut imago hujus quæ
tenuis in exteriori figura oibus similibus ē conformis. Aliud in sig-
nificando, et ē vox plura significans, ut hō. Aliud in essendo,
qd methaphicum appellatur, et ē unum aptum in ē ē pluribus q̃ sui rea-
rum Dr., quæ licet pluribus conveniat, singularissima tamē ē. q̃ in illis
sale in prædicando, ū logo, qd ex beneficio intellus pluribus
simul inexistit, et semel, et conjunctis de singulis potest affirmari.
mari. At universale methaphicum ita existit in uno, ut ei non
ē ex se ū repugnet ē ē in alio, l pluribus divisis communicari ā
parte rei. Unde hic inquirendum venit, 1º. an detur
natura com̃ ā parte rei? 2º. qua com̃itate? 3º. qua unitate
sit una, et 4º, an sit res distincta ā singularitatibus? q̃ ā
singularibus existere debet natura com̃, ne in errorem incidat
mus Platonis, qui in concavo lunæ, l in alio mundo in-
telligibili naturas com̃es collocabat.
3. Advertendum pro 1º. q̃ D. N. S. q. 11. univlium, qd natura in
3plici statu considerari potest. 1º. de se, l in se, aut absolute, et hic dicitur sta-
tus essentiæ et præscindit ab existentia, in quo conveniunt naturæ præ-
data v. ē ē 2º modi. 2º. considerata natura, prout contracta, et determinata per
singularitatem, v. g. natura Petri per Petreitatem, et hic vocatur status
existentiæ physicæ. 3º denique prout ē objective in intellu repræsentans
com̃, et simul oia sua interiora; et hic ē status existentis objective
in intellu. 1º ē methaphicus, 2º physicus, 3º logicus. Prædicata naturæ in 1º
statu illi in quoq conveniunt essentialiter; quæ adventus poste-
rioris ū ē destructio prioris; eaque illi conveniunt in 2º l 3º ē per
accidens, et proportionaliter. Ad hoc præ oculis habete, præ-
sitionem logicam ē, qdo intellus concipit prædicatum unius rei, altero
prædicato ū concepto. Physica ē, qdo una entitas physica dividitur ab
alia, ut lignum in partes, quæ potius separatio ē. Methaphica ē,
qdo

(68.)

quando duę formalitates eiusdē rei, in qua realtr identificantr, invicē excludunt a sua ratione formli, et sic natura coīs excludit singularitte. Unde quando dicitr natura ex se, l ex se, ū formaltr, natura praescindit methafisice a singularittibs, quia illi solū conveniunt praedicata exentialia sui.

Intelligite pr singulari quiddā totū constans ex natura, et singularitte tanqm ex actu, et pōa: v.g. Petrus ex humanitte, et petreitate. Singulare pr se 1º ē ipsa singularitas, Petreitas v.g. cui 1º et pr se repugnat dividi in plura, quorū quodlibet sit ipsa. Singulare pr se 2º ē individuū, v.g. Petrus, cui licet pr se repugnet dividi in plura, hoc ē pr Petreitate, cui 1º repugnat, et qua formaltr ē singulare. Singulare pr accidens (accidentalitate methafisica, denominatiue, ū ab extrinseco) ē ipsa natura coīs singularizata, quae licet ex se n sit singularis formaltr, perfecte praescindat a singularitte; tamē illa realtr identificata ad unū rē singularē constituendū. Et sic singulare ē determinatū ad unū. 2

Sed coē ē indetermtū ad plura: l indeterminatione contraria, et positiva, qua plura simul, et conjunctī respiciuntr, itaut actu in illis sit simul, l possit ēe; qua indeterminatione gaudent Deus, et sol, qui ita pluralitte effectuū atingunt, ut qui actu unū causant, possint causare simul, l actu caussent alios; quia oes respiciunt ē pōa simultatis; sed hęc comunitas solū convenit naturę humanę v.g. pr intellū. Vl indeterminatione privativa, ū negiva, qua coē nō determinat sibi unū singulare; sed ē indiferens ad ēe in illis disjunctiū, quia illos respicit ē simultate poē; itaut qd ē in uno n repugnet ex se ēe in alio; et hęc convenit naturę coī a parte rei. Nōn ergo dicitr privativa, quia n conveniat naturę positivę, ē ergo pro entis, ū ipsius naturę; sed quia natura Petri, quę propter suā comunittē ē indiferens ad ēe in Paulo, dicitr privata Paulitate, ratione extrinseca Petreitate, quae qua realtr identificatr: eo modo, quo hō aptus ad ambulandū, pedibs ligatis, dicitr privatus ambulatione, n ex se, sed ratione impedimenti extrinseci. 3.

6. Pro 2º notandū 1º, quod coītas ē duplex, pr inexistentia, et pr indiferentia. 1ª ē ratione cuius natura n solū se habet indiferenter ad oia inferiora, sed ergo ad ea copulatiue respicit, itaut unica entitatiue indivisa possit ēe, l actu sit in oibs simul. Ut natura Dª v.g. quae proximus entitatiue indivisa ē in 3 personis. 2ª ē, pr quā natura potest ēe in inferioribs, n simul, sed seorsū entitatiue divisa, ū indeterminate in uno, l in altero. Utraque coītas respicit inferiora indiferenter, et equaltr; sed illa simul, ista divisim in uno, l in alio. Rursus: ista coītas pr indiferentia alia ē positiva, et alia negiva. 1ª ē, ratione cuius natura abstracta ab oi singularitte ē proxime potens, et oino indiferens ad oia inferiora, sive singularittes seorsū sumptas: et dicitr positiva, quia positive contrariata determinatni actuali pr diferentias, et eas excludit. 2ª ē, quā habet natura ergo quod ē a parte rei contracta pr diferentias, quia in tali statu adhuc ex se n magis petit illā diferentias, quam alias, et vocatr negiva, quia natura in tali statu n contrariata positivę determinatni, quae a facto sit determinata. Utraque coītas eadē ē, sed diverso modo; scilicet impedita in statu

contractionis

straoñy raonē cujs dita negiba, et ē oppōsita ista=tu abstraoñy raone cujs dicta potiba.

7. Itē: aptitudo naxe ad ēe in multis ex 2x. Una proxi=ma, et ē capacitas naxe ad hanc, illa difiq identificanda, sine aliq. impedimnto, que naxe in statu abstraoñy venit. Alia remota, et ē ipsa naxe capacitas impedita pr. straoñe alicujs difiq. propter quaē talis capacitas neqt poni in actu. Sic mat. 1a. v. licet 2ds se habeat poq prox. ad oes fras recipiendas; tamen qdo jā ē cum una solus habt poq remotē ad alias. Sic in preseñti humanitas Petri d. ē Petri ... ē in poa remota, ut sit in pluxibs, ds v.o ñ ē illa habt poaq prox. ad plura, que aptitudinem ñ s diuxsē, licet di=difiq potiba, d genaxa stracta, et in rex naxe existmte: anit, nempe, pr. indifiq negibe, an pr. inexistentia?

8. Priny ad 3m notare oportet, qd unitas ē pāo en=tis, qua una res ē indivisa in se, et divisa a qualibet alia. Unde illd ē magis unus, cui magis repugnat dividi, q. e. ē singularis, et naxa specifica ē magis una, q. generica. Relictis aliis unititibs, pr. sic unitas ē 3x, numerica, specifica, et generica. 1a ē propria singularis, ut Plato. 2a ē qua gaudent plura individua ejsd. speciei, ut Socrates, Plato, &c. 3a e, qua plura distincta in specie s unus in genere, ut hō, brutum. Numerica major ē ceteris, specifica major generica, et ista minor oibs, q. cum unitate generica stat distinctio specifica, et individualis cum unitte specifica distinctio individualis: cum unitate v.o individuali nulla ē a parte distinctio. Unitas generica, et specifica vocatr formalis, q. pr. pricipia formalia s in se indivisa, et sequenr ad existentias, ū res, qd dicitr ... Numerica v.o appellatr materialis, q. individuū ē indivisibile pr. pricipia materialia, pr. difias nempe individuales et ... adee materiale, ū individuale, qd ñ pertinet ad qdditatē rei.

9. 3. Priny ad 2m pre oculis habere oidaxlata in Scotica distintione. Ubi v.o pr. an naxa sit a parte coi, 3x Rexlata Sententia, 1a ē Heracliti, et Cratiliaie sentiy, quamlibet naxa ē ex se formalitr singularem. Ab hac ñ multū distant Nominales cum suo pricipe Ocham V. Scoti Discipulo, qui solum ponunt universalitte in Dcptibs, vocibs, ū nominibs, quare Nominales dicti s. 2a tributa Platoni, et asserit ñ solū dari universalia a parte rei, v.l et existere a singularibs separata. Finxerunt sibi preter hunc visibile, aliū mundū intelligible, in quo ñ hic, et ille hō, d hō ut sic, et anal ut sic existebant, ex quo participabant singularia in hoc mundo posita, eo modo, quo plures lucerne ex eod. lumine accendurtr. Has primas naxas, velut ideas, ad quarū instar singularia formabantur, contemplaxunt, ac veluti in conspectu hinc colocaxunt. Discrepant eq Autores, an hec fuerit Platonis Sententia, d D. N. S. cum D. Aug. in 8. d. 23. q. unica, judicat, eā fuisse impositam Aristoli. cum Plato solum posuerit ideas in mente Dei existentes, ad quarū exemplar Deus ad extra produxit. 3a ē utriusq. Scoti, dan

dari nempe naturā coem à parte rei in singularibus existentem, et discordant in modo: nam thomistae communitatem ponunt fundamentaliter in re, formaliter vero ab intellectu provenire. Scotistae vero, formaliter esse in re communitatem affirmant.

Pro 2° autem Scotistae non conveniunt in explicanda communitate naturae. Judicant aliqui, naturam esse comm. per inexistentiam, ita ut una, eademque indivisa entitate positive humanitas reperiatur in omnibus, et singulis hominibus, solumque distinguatur, et dividatur extrinsece per differentias Pauli, Petri &c. Asserunt alii esse comm. per indifferentiam negativam, ita ut in quolibet individuo detur distincta numero entitas positiva naturae, non tot sint entitates positive humanitatis, quot homines, et humanitas Petri non repugnet existere esse in Paulo. = Pro 3° nempe qua unitate gaudeat? 1ª sententia. Nominalium omnem à parte rei unitatem naturae negantium, solumque illi per intellectum tribuentium. 2ª est, naturam in statu exentiae unitatem habere, veluti mixtam ex formali, et materiali. Ita Fonceca. 3ª negat naturam in statu exentiae unitatem positivam, dataque illi negativam, quatenus, nec est una, nec plures, ut dicebat Avicena. 4ª est Scotistarum, et aliorum, naturam scilicet habere unitatem formalem à parte rei. = Pro 4° autem eadem diversitas, ac pro distintione Scotica cedere. Jam quae plura resolvuntur in hac unica. 10.

Dicendum: datur à parte rei natura comm.: et quidem per indifferentiam negativam: est una à parte rei unitate formali, identificata realiter cum singularibus, ab ipsisque formaliter ex natura rei distincta. = Probatur 1ª pars: Nam in antepraedicamentis c. 2. definit univoca: quorum nomen est comm., ratio vero significata omnino eadem. Equivoca vero quorum nomen est comm., ratio vero substantiae omnino diversa. Sed singularia à parte rei in aliquo conveniunt, ut univoca, et in aliquo differunt; ergo datur à parte rei natura comm., in qua conveniant. Probatur: nam si solum in vocibus, aut conceptibus existeret communitas naturae, tunc non minus univoca, quam equivoca participarent rationem comm. inferioribus, et utraque haberent unicum nomen, aut vocem omnino significantia. = Probatur 2. ratione: voces universales immediate significant naturam comm., in qua inferiora conveniunt: ergo datur à parte rei natura comm., quam vox significat rem. Probatur ant.: audita hac voce animal non significantur immediate homo, et Leo; quae isti significantur immediate per voces homo, et Leo: ergo &c. 12. 11

Respondent Nominales, voces universales non naturam comm., sed ipsa inferiora confuse cognita immediate significare. = Contra 1°: significare per aliquam vocem plura confuse est, aliquam repraesentare naturam, in qua illa plura confundantur, sed haec est natura comm.: ergo si voces universales significant inferiora confuse, non significant illa immediate. = Contra 2°: cum dicitur: Deus factus est homo, non est sermo de voce, nec de conceptu, sed de natura humana significata per vocem, et repraesentata per conceptum formalem: quod idem est cum dicitur Petrus est homo, Joannes est homo, &c. = Contra: haec propositio, Petrus est homo, est vera formaliter, et superioris de inferiori, sed si tamen homo esset tantum comm. in voce, vel conceptu formali, esset omnino falsa locutio: ergo significat naturam comm. Probatur mi.: tunc illa propositio faceret hunc sensum Petrus est vox homo, quod tamen non supponit formaliter, nec est vera, quae enuntiaretur aliter ac est; nec superioris de inferiori, quia vox homo non est aliquid superius inclusum in Petro: ergo homo tantum est comm. ideo quod significatum in proprietate: ergo 13.

P. 3ª. Scientia est de universalibus, quae in singularibus existunt, ex
12. Ho §º post C. 3, d inter naturam dantem scientias, ut ipsi Nominales fatentur:
q. est universalia, consequentia, non pª 2ª intentione, d pº re a Pat.: sicut
Geometria demonstrat terram esse rotundam; objectum autem talis scientiae nequit esse in vox,
nec conceptus, qui forma carent: ergo est res universales. = 2º, ratio q. scientias
esse de universalibus, non tamen rebus, d nominibus, l conceptibus, non in sensu materiali
ti, d formali, in quo et supponunt pro rebus, et singularia conveniunt. =
Contra. Responsio probat res esse universales. P: affirmat voces esse
universales in sensu formali, in quantum supponunt, ut representant res
universales. Si enim diferet vox singularis ab universali, q. illa res singularis,
ista vero universale significat: q. datur a parte rei res universa-
lis, quae significetur pro voces.
13. P. 1. Contra sententia Platonis: implicat existentias, ut puta
te existentias rei esse separatam, ut extra rem, cujus est existentia, nam constitutus
sine constitutibus non datur, et nihil est magis intrinsecum rei, quam propria ejus
existentia, d natura communis sive existentia singularium, ut animal sive existentia
hominis, et homo existentia Petri: ergo naturae communes nequeunt a singula-
ribus separari. = Item: natura si universalis in singularibus, non nihil
posset produci, nisi sit singulare, l singulare identificatum:
q. actiones sunt circa singularia, l circa universalia singulari-
zata; q. implicat naturas communes existere in alio mundo in-
telligibili, l in concavo lunae. = Ultimo possibile est data haec
parte: si natura esset esse haec, ut singularis, repugnaret illam
concipere, ut communem, nisi forte per conceptus sufficientes inadaequatos,
cujus oppositum a pluribus concipitur. Cum pat. 1º, q. ideo natura Dei nequit
concipi, ut forma communis pluribus numero distinctis, q. est ex se
singularis. Et 2º, q. ideo repugnat concipere singularitatem, ut
communem, q. est ex se singularis, nisi per modum natura concipiendi;
d natura concipitur communis per conceptus adaequatos: q. datur natura communis a
parte rei, ut ex se non singularis.
16. P. 2ª. probatur 1º ex D. S. in 2 d. 3ª q. 1ª § ad quaest. dicente
" natura habet unitatem sibi proportionalem, quae est indiferens ad singularitatem,
" ita quod non repugnat illi unitati de se, quod cum quacumque unitate singularitatis
" ponatur. Et § ad 2ª instantiam ex Damasceno dicente: dico, quod eo
" modo, quo in Divinis commune est unum reale, eodem modo commune in creatis
" non est unum reale; d natura Dei est communis per inexistentiam: q. in creatis per
indiferentiam; d non possibilia, q. in re duo individua non habent
simul eandem entitatem naturae: q. negatio. Item venit natura
contracta, cui de facto non repugnat esse in alio ab illo in quo est; d
hujus modi est natura communis, ut pat. ex D.: q. Et ideo ait D. cit. q.
" 6: concedo, quod unitas formalis realis non est alicujus entitatis existentis
" in duobus individuis, d in uno tantum: aliquis praedicaretur hoc est
" hoc, sicut Pater est Deus, Filius est idem Deus: in creaturis autem est aliquid
" commune unum unitate reali minori unitate numerali; et non est
" ita commune, quod sit praedicabile de multis, licet sit ita commune, quod non
" repugnet esse in alio, quam in eo, in quo est. Ecce ex D. et communitas,
et unitas naturae.
17. P. 2. ratione: si eadem entitatibus esset individua na-
tura esset in Petro et Paulo, seu non essent tot entitatibus huma-

humanitatis, quod hoc; daretur increati aliud trinitatis mys-
terium: quia natura humana vere non est communis per inexistentiam. Probatur
sequela: trinitatis mysterium consistit in eo quod eadem indistincta, et
indivisa natura Divina sit simul entitative in 3. personis; sed
si natura humana esset communis per inexistentiam, et eadem indis-
tincta, et indivisa entitative natura esset in pluribus sin-
gularibus, seu suppositis: quia daretur aliud trinitatis mysterium. —
Respondetur contrarium, quod natura Divina adequate salvatur in qualibet
persona; sed natura humana inadequate in singulis, ade-
quate vero in omnibus. = Contra; vel quando natura humana ita
entelligitur, ut scindatur in partes, et quodlibet singulare
habeat partem naturae divisam ab alio: vel ita ut tota na-
tura sit in quolibet, non tamen totaliter? Secundum est impossibile, quia natura
non divisibilis ut totum actuale, sed ut totum potentiale contra-
hibile; et quilibet homo habet quidquid est de ratione naturae. Si
2um non vitatur absurdum ex alio trinitatis mysterio, quia est na-
tura Divina est in Patre tota, sed non totaliter extensive, quia habet
fecunditatem, ut sit in aliis personis: quia in quolibet homine est
tota una natura entitative divisa ab illis.

Probatur 3o: si unica esset entitative natura in omnibus § 8.
hominibus, non posset Deus aliquem hominem creare, aut annihilare,
quod est absurdum. Probatur sequela: creatio est productio rei ex ni-
hilo sui praesupposito secundum omnes ejus formalitates: annihilatio vero est
destructio totius entis, nullo remanente ex iis, quae erant
antea; sed si natura humana est unica entitative in omnibus, non
posset Deus creare Petrum ex nihilo, quia ejus natura praesuppo-
neretur in aliis existens: nec posset illum annihilare: quia
remaneret natura adhuc in omnibus singularibus, vel tota
singularium natura annihilaretur: quod est.

Probatur 3a pars: 1o ex Doctore citato pro 2. parte. Intelligo (inquit) § 9.
naturam habere unitatem realem minorem unitate numerali, et licet ''
non habeat eam esse, ita quod sit intra rationem naturae, quia equinitas est ''
tantum equinitas, ut dicit Avicenna, tamen illa unitas est passio propria ''
naturae secundum suam entitatem primam. Et q. 6. ait: natura est prius natura- ''
liter, quam haec natura, et unitas consequens naturam, ut natura prior est na- ''
turaliter unitate ejus, ut haec natura, et sub ista ratione assignatur de- ''
finitio ejus, et sic propriae passiones secundo modo: quia ex Doctore Subtili natura univa-
lis sic gaudet unitate formali, ut una quidditative, et for-
maliter natura sit in omnibus individuis, et multiplicatur entita-
tive per multiplicationem entitativam unitatis formalis. =
Confirmatur: illae formae, quae non ponunt distinctionem quidditativam to-
tius suae quidditative, et formaliter, sed ita sunt humani-
tates. Probatur: non enim solum (ait Doctor q. 7. n.o 7.) formae differunt: quia ''
formaliter, et quidditative differunt. Sicut non solum, sed et differ- ''
runt: quia in humanitate quidditative differunt: quia. Sed pos-
tea multiplicatur haec natura entitative: quia et unitas
hujus naturae. Probatur 2. ratione: non solum a parte rei datur distinctio 20.
nume=

numerica, et specifica, et [illegible] generica; alioq. n. magis differret Petrus à Paulo, q. à lapide: q. n. sol. data à parte rei unitas numerica, et specifica, et generica. P. 3. s. n. q. modis dicta unus oppositus, dicta et aliud: distinctio aut unitati opposita, et natura à parte rei n. convenit unitas numeralis; alias n. esset com. et individua: q. illi convenit à parte rei unitas formalis. =
Confirmatur: natura com. definibilis, et additatibus, et definitur ergo unus: q. Nec dicas, sufficere, ut aliquid definiatur, quod ponit concipi et unum ab intellectu: q. natura ex D. S. habet ex se, et n. ab intellectu, quod sit definibilis. Praeterea: definitio explicat essentia rei, ut est in se, et n. ut est in intellectu, q. explicat praedicata essentialia, et praedicata adventitia ex opere intellectus: q. n. posset natura definiri, si sol. ab intellectu, et n. in re esset una. Aliam essentia per accidens possent definiri, q. possunt ab intellectu apprehendi per modum unius.
21. P. 2. pars: natura nempe formaliter distinguitur à singularitate, cum qua realiter identificata. Nam essentia metaphysica permanet realiter identificata, formaliter distincta à re, et à re, cuius est essentia; et natura com. est essentia metaphysica singularius: q. Item: per natura convenit individualitas à parte rei, et n. conveniunt per singularitates à parte rei; et haec est contradictio in re: q. convenit idem et eadem natione formali, nec idem 2° idem sit, et n. sit: q. natura formaliter distinguitur à singularitate, cum qua identificatur. Haec pars probari potest omnibus rationibus, quibus firmamus distinctionem scoticam: q. &.
22. Arguitur 1°. contra 1am partem: quidquid est in mundo est singulare: est enim Deus, l creatura, et natura est mundo: q. Major patet ex Boetio, omne, quod est, ideo est, q. unus numero est. Item q. habet esse natura per aliquam actionem, et actiones sunt circa singularia: ergo singulare est, quod producitur: q. R. D. maj. est singulare, l intrinsece, et per se, l extrinsece, et per accidens, C. Praeterea intrinsece, et per se, N. cum hac distinctione satisfit Boetio. Ad additum dicitur, actiones per se primario versari circa singularia per se; 2dario, et per accidens circa singularia extrinsece, et per accidens: et ita sunt universalia: quod enim producitur actione fica, est singulare, q. habet propriam existentiam, et existentia actionem tale per se; sequitur enim intelligere Boetius. At quod producitur dimanatione metaphysica n. existit per se, et gratia alterius, hoc est, per illa exigit habere illas formalitates, et ita est natura com. producta, et per accidens est singularis.
23. Contra: sicut com. est singulare, ita singulare est com.; et singulare per se, et intrinsece nequit fieri extrinsece, et per accidens com.: q. si natura intrinsece, et per se com., nequit fieri singularis extrinsece, et per accidens. = R. Paritas si enim singulare fieret com., haberet actum 2° communicationis sine [illegible], quod repugnat. Sed quando com. extrinsece fit extrinsece singulare habet actum sine 2do, hoc est, caret sua com=

coicatione. Praeterea: singularitas est forma metaphysica detrahens
naturae com. quae est mat.a metaphysica, et accipit denomina-
tionem a singularitate; ergo natura evadit per accidens meta-
phyicae singularis. At com.tas non repugnat singularitati; immo
repugnatur eis a singularitate: unde natura com.is est denomi-
nabilis a singularitate, non vero est contra, sicut subjectum denomi-
natur ab accidente, non est contra = Inst. Ex D. g. A. prolog. cui
convenit unum oppositum per se, et aliud oppositum nequit per se, 22
nec per accidens convenit; sed com.tas, et singularitas sunt per se
opposita: ergo si naturae convenit per se com.tas; nec per accidens potest
illi convenire singularitas. = R. D. Dij: si sint opposita per se, non solum
inter se comparata, sed etiam respectu ejusdem subjecti, C. Si quamvis sint
opposita per se inter se comparata; tamen non opponuntur per se respectu
ejusdem subjecti, N. Exemplum primi: album, non album; finitum, infinitum.
2.i exemplum, album, nigrum; At etiam D. cit. sicut esset album sim-
pliciter, et esset nigrum secundum quid non opponuntur. Unde apparet,
quod sicut album, et nigrum, licet opposita inter se, tamen respectu sub-
jecti non opponuntur, et potest esse nigrum per se, vel simpliciter, et al-
bum per accidens, vel secundum quid: ita com., et singulare.

Arg. 2: si natura esset com. posset esse in alio; sicut mat.a 21.
quae est indifferens ad plures formas potest ferri ad unam in aliis; sed natura
hoc habet repugnantiam: P.: repugnat quod illud quod est realiter iden-
tificatum cum aliquo possit ab illo separari, sed natura est identifica-
ta realiter cum singulari: ergo non potest separari ab illo, et esse cum alio =
R. quod indifferentia alia est fica, quae convenit rebus ex se realiter
distinctis, et separabilibus, et hanc habet mat.a ad formas. Sed
natura est indifferens metaphysice, non logice, hoc est, quatenus est ex se non
potius detrahit hanc singularitatem, quam aliam, licet ab extrinseco,
et ratione indissolubilis identitatis non possit separari, et po-
ni in alio individuo. Unde natura intrinsece est com., et me-
taphysice potest esse in alio: at quod habet impedimentum per
hanc singularitatem extrinsecam et ratione contrariorum. = Contra 3.:
si in Petro natura esset com., Petrus denominaretur in hac
propositione, Petrus est com., sicut singularitas in hac Petrus est singu-
laris. P.: omne quod est in subjecto potest de illo praedicari. = R., quod
natura praedicatur de singulari, ut existentia de subjecto, quod est aliquid
subjecti licet repugnabile: at com.tas naturae nil subjecti est, vel nil
singularis: quia non supponit naturam in individuo absolute,
hoc est, pro suo significato tam immediato (humanitate nimirum),
quam mediato (com.te nimirum), sed supponit simpliciter, scili-
cet pro immediato significato, videlicet humanitate tantum, et
ideo illud denominat homo. 23.

Contra 2.o: quod est per accidens, non tollit quod est per se; sed est
per se in natura posse esse in alio, est vero per accidens esse contracta ad Pe-
treitatem: ergo adhuc ut contracta potest esse in alio. = R. D. Consequens: ut
contracta reduplicative, N. specificative, hoc est, quatenus est ex se, atten-
ta ejus prod. metaphysica, C. Consequens. Sed enim est per accidens non tollit, quod
conveniat per se; sed non ob rationem, quam per accidens habet, sed ob rationem sui
per se. = Contra hoc inst.: implicat non distingui realiter illa
quorum unum potest ab alio separari; licet cum separatione aptitudi-
nali tantum; sed humanitas Petri potest esse ratione sui sine Petreitate,
et

et Ismaki pa. Pauleitte: q. humanitas Petri habt separaco=
ne aptitudinale c Petreitte; et Isofta, l ri e realtr id c
Petreitte, l si e negtee in Paulo. = Istur: humanitas
Petri realtr maxime distinguitur a Singularitte
Pauli: qz et a Singularitte Petri P. Jogs: qd distin=
guitur ab aliq. l p uxibs ejusd raonis, eodem modo
debt distinguitur ab alio ejusd raonis, q ri e major rao
in uno, q in alio, d singularittes ejusd raonis: q =
R. D. ma. implicat ri distingui & post ejs produc-
tione, et existentia, C. Ante ejs productione, ri ut stat
sb defta pasiba ad produci, et ri produci, N. Et D.
mi: Sd humanitas Petri &c. ante ejs productione, ri in
poa objtiba C. post ejs productione, sb D. posst poa
fica, sbjtiba, l proxima, N. Poa methfica, exse, ri re=
mote, C.

26. Nara posst Ismaki, l in statu exntie, u
possibilitts, l in statu existentie, u futuritionis. In
statu exntie nara e indiferens, ut producatur in
Petro, l in Paulo, dicitq. ordine ad singularitte
bare, hoc e indeterminate ad unu, l aliu, et tota
detrao ad hanc provenit a D. voluntte (q detrao
individui, ut in fica scietis, provenit a Deo) volen=
te producere hoc, l illud individuu, et in hoc statu
petit identificari, rq hac detratt, d indeterminate
c hac, l illa; a nulla q. adhuc positibe, et detratte dis-
tinguitur, q ri e extremu distintionis positive. In sta-
tu aut existentie ja nara e detrata a Deo ad hoc indi-
viduu prae aliis, et adhuc retinet illa, q habebat
indiffia: n talis detrao ri variat predata exentialitata
narae; sicut detrao voluntts ad unu, nec tollit, nec
variat libtts antecednte; unde nara ri se habt
ad singularitte, ut poa fica ad separari, sicut mat. ad
fras, ut sbjta ad ipsas praexistens; d solu habt poa
methficu, quae ri existit nisi in statu Ismaonis, et ideo ista=
ta poa separari posst methfice. Separabilitas aut
extremi fice utriq. arguit distintione reale, d ri
separabilitas extremi methfice

27. Ad Istamaone R. qd humanitas Petri distinguitur
realtr maxime ab aliis singularitatibs, ri raone sui, d raone
Petreittes, c qua e: rq ideo a nulla distinguitur realtr positibe, q
ideo e indiferens ad oes singulatte: distinguitur tq ex nara
rei distintione prescindenti a reali maxima, et forli po-
siba, et Isofta sic e indiferens ad Istrahibranc, l alia singulatte,
et e indiferens, ut distinguatur realtr, l forltr. Distinguitur
realtr maxime ab illis c qbs ri e Istracta; forltr v. ab illa sin-
gulatte, pa qua Istrahitur, unde primitive, ut prescindor
ex sebatr, distinguitur q negibe ex nara rei, hoc e, unde
ri e alia: Ne mireris nisi distintione ut sic negi-
ba, l ideo ornara utric abs q. detraone ad aliqd inferius
q. ut statu ri e existentie, d exntie.

Arg.

Arg. 8.º Contra 2.ª partem. Si tot sunt entitatibus humanitates, quot homines, hoc ipso duæ entitates naturæ ex se sunt singulares: Ergo tunc natura non esset communis. R. sylogismus duæ illæ entitates entitative naturæ, et ut abstrahunt â singularitatibus invicem ex se realiter distinguerentur: una enim non esset realiter alia; distinctio realis non nisi reales singularitates respicit: Ergo = R. N. 28.
Sylogismus. Ad probationem. Distinguo majorem: realiter distinguerentur potentialiter, Concedo. Negative, Concedo. Et Distinguo minorem: distinctio realis potentialis non nisi &, Concedo. Negativa, Nego. Consequentiam: illæ naturæ rei ipsa distinguerentur, id est realiter negative, quatenus non sunt idem; non realiter potentialiter, quia ista distinctio præsupponit res cum propria existentia, et existentia, cujus modi non est natura, neque aliquid metaphysicum prædicatum. = Inst. 8.º: duæ illæ naturæ non sunt ex se unum realiter positive: Ergo distinctæ realiter positive. R. Consequentia. Nam â quolibet unum opposito removetur, alterum eidem attribuitur. = R. illas duas propositiones non esse contradictorias categorematice, quia constant sincategorematice, quod in utraque affirmatur. In illo enim statu abstractionis nec sunt capaces identitatis positivæ, nec distinctionis positivæ.
Inst. 2.ª: illæ duæ naturæ sunt aliquid positivum: Ergo sunt capaces distinctionis positivæ. R. Consequentia distinctio formalitatum est formalis: et distinctio inter duo positiva est realis positiva = R.ª Distinguo: sunt aliquid positivum proprio sensu, Nego. Lata significatione, Concedo. Ad probationem. Nego paritatem: illæ duæ naturæ sunt aliquid positivum in lato sensu, quia non sunt negationes, nec fictitia; non tamen stricte, quia non sunt res. Disparitas est, quia ideo formalitates distinguuntur formaliter, quia conceptus objectivus unius non est conceptus alterius; habent enim identitatem, &. Sed distinctio realis positiva est inter res propria existentia, et existentia gaudentes, et non omne positivum habet conceptum rei. = Inst. 3.º: sed duæ illæ naturæ propria gaudent existentia: Ergo ruit solutio. 29.
R. Nego minorem: Doctor in 2. d. 3. q. 3. ait: naturam habere existentiam individui. Et in 4. d. 45. q. 3.ª: existentia actualis per se convenit naturæ; unde hæc natura non est formaliter existens, quia hæc, id est per naturam: Ergo = R.ª quod Doctor cit. per se tantum contendit, existentiam non esse principium individuationis, id ex se quid per esse commune; unde ait: Si natura specifica eadem sit in pluribus individuis habet existentiam ejus rationis cum eis. Et 2. cit. ruta, existentiam per se intelligi in natura, quatenus natura non est singularis, nisi sit existens. Unde naturæ singularitate per se competit existentia, id est non ex se. (f.º 363. n.º 1.)
Arg. 2.º Singularitas v.g. Petreitas est indifferens utrique hac, et illa natura humana; id est singularitas non est communis: Ergo licet natura sit indifferens utrique hac, et illa singularitate non est communis per indiffiam. = R. Distinguo antecedens: singularitas est indifferens active, Concedo. Passive, Nego, et paritatem. Petreitas v.g. est indifferens ad hanc, et illam humanitatem contrahendam, alternandam, id est semper facit idem, nempe Petrum. At natura est indifferens passive, quatenus ex se potest contrahi, et determinari ab hac, et illa singularitate; unde successive potest constituere plura. Indifferentia autem necessaria ad communitatem debet esse talis, per quam fiant plures. Hujusmodi est passiva, et non activa. 30.
Arg. 8.º Contra 3.am partem: unum est indivisum in se, id est natura humana v.g. non est a parte rei indivisa in se, id est multiplex, et divisa 31.

ra juxta mentem individuorum quae natura non habet unitatem. R. D. maj. non est indivisa et physice, et entitatibus, C. formaliter, et methaphysice, N. Multiplicatur quidem in inferioribus numero physice, et entitatibus, sed natura formalis, et methaphysica natura eadem est in illis. = Instabis 1º: natura est divisa entitatibus: ergo sic non est una; sed entitatibus est communis: ergo ut communis non est una. = R. natura est quidem divisa entitatibus ab inferioribus, sed non in se; quatenus est una, quia unum est indivisum in se, et divisum a quolibet alio. = Instabis 2º: eadem res nequit esse separata, et simul non separata adhuc diverso respectu: ergo eadem natura nequit esse divisa, et non divisa adhuc in diverso respectu: divisio enim separatio dicit. = R. N. paritatem: separatio enim semper est realis physica: non vero unitas, et divisio. In praesenti enim divisio non coincidit cum separatione, nec unitas cum inseparatione. Separatio vero rata circumstantias quas, et non causat multiplicationem, aut distinctionem, licet sit signum illius, quia partes spatii ita distinguuntur realiter, sicut separatae. Hic loquimur de divisione equivalenti distinctioni, et de unitate equivalenti indistinctioni. Unde divisio naturae est physica et entitativa: unitas vero formalis, ut methaphysica, et per principia formalia.

32. Arg. 2º: si in quolibet individuo detur unitas formalis distincta ab unitate formali alterius: ergo tot sunt species humanae, quot individua. P.: quia quaelibet unitas formalis naturae est minor unitate numerali, et ideo est unitas specifica: ergo plures unitates specificae sunt plures species, cum quaelibet unitas suam supponat entitatem. Imo Petrus, et Paulus distinguerentur numero, specie, et genere, cum habeant istas distinctas unitates. R. N. Cons.: quia aes unitates in individuis repartae non dividuntur per principia formalia, sed essentia idem rationis essentialis, et methaphysice; et sic possunt fundare eandem adaequatam intentionem speciei, quia eadem praedicata formalia, et essentialia sunt in uno, ac in omnibus, solumque dividuntur per principia materialia. Ad distinctionem specificam non sufficit distinctio unitatum, sed requiritur distinctio essentialis per additas differentias essentiales variantes saltem extrinsece unitatem naturae, quales non est in Petro, et Paulo. = Instabis pro parte militant argumenta contra Scoticam distinctionem.

Qo. 3a Quae distintio, et identitas sit inter naturas superiores, et inferiores?

4. Ad memoriam revocando notas de distintionibus traditas, advertire pº hac celeberrima quaestione: inter scotistas, quod per naturam superiorem intelligimus quamlibet naturam communem inclusam in aliquo inferiori: et per naturam inferiorem quodlibet distinctum, et natura communis et natura illius contractiva. Sic genus est superius respectu speciei, et species respectu individuorum; at individua sunt inferiora speciei, et ipsa generis. Excludimus a ratione naturae inferioris quamlibet aliquam contractivam naturae communis, ut rationalitas respectu animalis, et Petreitas respectu hominis. Non loquimur de naturis abstractivis simpliciter, sed denotative acceptis, ut sunt naturae

supe=

superiores, et inferiores, v.g. ex animali, in hne, et ex hne includente animal; non vero regnum ex animali, prout e animal, et ex hne prout e rali; nam in hoc reduplicativo sensu nulla e quaest. ; quia formalia mutuo distinguenta, et formalia mutuo se excludunt. Prae oculis habete, quod identitas formalis neqt ee mutua, quia semper data ex parte includentis, et inclusi. Denique e notandum, quod adequatio, vel inadequatio identitatis illa non mutat in aliq., taliterquod si identitas e realis, mutetur in formalem; quia realis adequatio, vel inadequatio proveniet, ex quo extrema identificata non sint essentialis scotisti.

D.[a] circa hoc versatur sententia. 1.[a] Thomistarum distinctionem virtualem inter utraque natura extrahentis. 2.[a] Scotistarum contrariarum, et naturae superiores identificari formalia cum inferiori, ita quod formalia distinqui a superiori. 3.[a] celebrior apud scotistas natura superiores et inferiores ad intrinsecum mutuo identificari formalia, et mutuo formalia distinqui; licet tamen identitas, et distinctio sit inadequata. Ista est plurib. scotistis e 2.

Nostra Prima: Natura superiores distinguuntur formalia adequate ab inferioribus: inferiores vero identificantur formalia inadequate cum superioribus. Probatur contra 2.[am] Scotistarum sententiam: juxta D.[m] includere formalia, e includere in sua ratione essentiali, itaut si definitio includentis assignetur, inclusum erit definitio, vel pars definitionis illius; sed si definitio naturae superioris assignetur v.g. animalis, homo qui e inferior, nec e definitio, nec pars definitionis animalis: ergo natura superior non includit formalia inferiorem. Patet ex D. S.[o] qui lib.[o] 3 posterior quaerens: utrum haec propositio sit propter se animal e homo? partem negat, dicit: sed homo non cadit in definitione animalis, et cadit animal in definitione hujus. Et in 1.[o] d. 2. q. 1. n. 11. sic explicat identitatem formalem: voco autem identitatem formalem, ubi illud, quod sic e idem, includit illud, quod sic e idem in sua ratione formali, atque propter se primo modo: ergo si animal non includit hanc in sua ratione formali, animal non e idem &.

R.[m] contrarius, quod licet homo non sit definitio animalis adequate, e tamen inadequate, quod sufficit, ut animal identificetur formalia cum hne. Sed contra: illud non e definitio inadequata alicujus, sine quo definitum adequate potest salvari; sed licet non esset homo, animal adequate salvaretur in bruto cum sua definitione, nam e vivens sensibile: ergo homo nec inadequate ingreditur in definitione animalis. Contra: ideo homo neqt salvari inadequate sine animali, quia animal e inadequata definitio hujus: ergo si animal potest salvari adequate sine hne, homo non e definitio inadequata animalis. Praeterea quod natura superior potest concipi perfecte, et adequate sine inferiori: ergo distinguitur formalia ab ista.

P. 2. contra 3.[am] sententiam: identitas formalis neqt ee mutua, quia semper se tenet ex parte includentis ad

inclu=

inclusus; d juxta 3trarios natura inferior identifica=
tur formaliter superioribus: q ultra non e id formaliter infe-
riori illa. prob. e Xdelatione identitatis formalis, et ex
D. in 1° 8ententiarum d. 3 q. 3. n. 6 dicente: 2d, q3,
" quod identitas fundata in persona, et detracta ad pro-
" prietatem, 2d, hoc persona, et proprietas sunt formaliter id, quia per-
" sona, ut quaedam tota includit in sua ratione formali ipsam
" proprietatem, ut aliquid sui: ut hic includit animal, et
" rationale formaliter; non tamen e 3verso: d e 3verso, ut iden-
" titas fundata in proprietate, et detracta ad personam,
" sic non e proprietas persona id formaliter. Explicatur e hinc,
" quod e id formaliter animali, quod includit formaliter, non tamen e 3ver-
so. Illi: e 3tradictionis: q.

6\. Sunt 3trarius. cum ee V., loquendo de identitate formali ade-
quata, non vero inadequata, quae potest ee mutua. Et ideo identificatur
formaliter animali ratione animalitatis, quae e vero in ipso, et distinguitur
formaliter ab ipso animali 2d gradus rationalitatis: et similiter animal identificatur
formaliter homini ratione animalitatis, et distinguitur ab ipso 2d rationalitatem.
Contra: l inadequatio identitatis opponitur inadequationi distinc-
tionis, l non? si 1°: q sicut id nequit ee id, et distinctum in eadem linea
ab ipsomet, propter oppositionem identitatis, et distinctionis: ita nec
id, et distinctum inadequate propter oppositionem inadequationis
identitatis, et distinctionis. Si 2°: q nec adequatio identitatis oppo-
nitur adequationi distinctionis. Prob.: ita se habet adequatio ad
adequationem, sicut inadequatio ad inadequationem: d juxta vos
id potest ee id, et distinctum inadequate: q eodem modo adequate;
d hoc nullus dicit: q nec illud.

7\. Respondent: eorum responsionem non invenire
loquendo in terminis reduplicativis ut: hic 2d quod rationale &. Sed contra V.
Prob. vos identitas formalis animalis ad hominem e inquantum e animal, d haec
identitas non e inadequata: q. Prob. mi: identitas e inadequata
ex 3. capite; l ex majori comitate, l ex majori perfectione, l quia
non e mutua, d homo inquantum e animal, tantum gaudet comitate, et
perfectione, ac animal, quia homo reduplicative ut animal, et e animal;
et prob. vos identitas e mutua: q talis identitas non e inadequata;
l adequata contra ipsos, l nulla. Contra 2°: contra suppositum non
licet argumentari, d haec responsio e contra suppositum: q &. Prob. mi:
loquimur adversarii eo modo, quo sine natura superiores,
et inferiores, scilicet 3cretive, non abstractive sumptis;
d haec responsio ita non sumit naturas: q &. Prob. mi: natu-
ra v.g. inferior e quaedam tota 3stans natura communi, et natura
ad differentiali, ita e 3cretive hoc, d responsio su-
mit non ita; d inquantum e animal, hoc e reduplicative, abs-
tractive, et quomodo id includit superiorem gradum:
q contra suppositum quaeritur.

8\. Prob. 3° contra eandem sententiam: quae sunt eadem uni ter-
tio, sunt eadem inter se illa mente identitate, qua cum tertio sunt id; quia ex
D. in 1° d. 2. q. 7. non potest sustineri aliquid identitas extremorum
inter se, nisi 2d illam identitatem, qua sunt eadem medio; d animal
et rationale sunt id in homine: q eadem identitate, qua cum homine sunt id;
d prob. vos animal e id formaliter cum homine: q. et e id formaliter cum rationali, quod

nullus

nullus Scotista concedit, nisi sic: d añal, et rale fmlr dis=
tinguuntur, et sic realiter id: q. añal est realiter id c hoie,
abi pro qd. fmlr distinctus. Vel n tenet doctrina S. D. P. qz
Positive inadequata rara idntitas: D. S. 8. reportatarz
d. 33. q. 2. n. 32. ait: n adequata idntitte dicuntur illa, quorz "
unius excedit alterius, l unitas unius excedit unitatem alte=
rius, ut se habet añal ad hoiem: q. ho habet idntittem fmlem
inadequatam c añali &c.

P. positive rara distintio: adequata distintio concipitur penes perfectam exclusionem unius ab alio; d añal excludit perfecte hoiem a sua ratione fmli: q. adequate distinguitur ab hoie. P. mi: qd totaliter, et perfecte intelligi potest, alio n intellecto, excludit illud perfecte a sua ratione fmli; d añal potest intelligi totaliter, et perfecte, hoie n intellecto: q. Ma. pat. ex definitione fmlitatis ab Scotistis communiter recepta, et ex qd. quidditas metaphisice conceptibilis in re conceptu perfecto, et adequato, distincto ab conceptu, quo concipitur alia ejusdem rei. Mi: pat. ex D. &c.: q. añal distinguitur fmlr adequate ab hoie. Et ita cum aliis nostris. Contra Thomistas cognita sic primo distintione scotica &c. 9.

Arg. 8.: D. 8. reportatarz d. 33. q. 2. in fine, ait: licet hoc, et añal sint idem verissima identitte, n tamen adequate, " et fmlr: q. ho n habet idntittem fmlem ad añal. R. 8. D. explicando: n tamen adequate, et fmlr mutuo, C. fmlr n mutuo, N. Ait enim D. qz ratio hoius accipitur a differentia specifica, scilicet a rationali, et ratio añalis ab añali sensitiva, pat. qd c distintione quali stat vera idntitas, licet n adequata. Unde ponit distintionem ex parte añalis, et idntittem n mutuam, et inadequatam ex parte hoius. R. 2o. licet ho, et añal (ex parte añalis ad hoiem) sint id identitte reali &c. C. Ex parte hoius, N. Hoc loquitur sic: añal e id realiter c hoie, n tamen adequate mutuo; qd. hoc e id fmlr inadequate c añali &c. D. ait: hoius ad añal e identitas fmlis, quia " inclusio::: añalis ad hoiem n identitas fmlis, qd. n inclusio. " Et n. 6 ait sic: persona, ut qdda tot includit proprietatem, sic ho " includit añal: n e converso. 10.

Arg. 2: relatio idntittis e mutua: q. idntitas fmlis e mutua; d ho e id fmlr c añali: q. añal e id fmlr c hoie. R. D. ma: e mutua c equiparantiae, l disquiparantiae, C. praecise c equiparantiae, N. Vel idntitas petit mutuitatem, d n equiparantiae (hoc ejus rationis); nam ex parte unius potest ee fmlis, et ex parte alterius realis. Sic D. ait 8. reportatarz d. 28, qd persona in Deo e eadem fmlr proprietati: n e contra. Et ut cognoscatis idntittem fmlem n posse ee mutuam, prae oculis habete, qd fundatur in includente, et terminatur ad inclusum, ut patet relatio, d id nequit ee includens, et inclusum in eadem linea fmli. Semper qd denique c reduplicatione in terminis si extra hos quaestiones; quam bis rationes respondent, qd. loquuntur concretive. Semper, qd D. loquitur de idntitte, et distintione, intelligite distintionem, qd de ratione e exclusio a ratione fmli, et idntitatem fmlem ex parte includentis. 11.

Disputo

Disput. 3.ª de uniuersali Logico.

1. Quid sit de uniuersali logico in comuni, et de uniuersalibus in particulari, ab autoribus difuse agitur, nobis per breuiores placet resolutionibus insistere quam perplexe.

§. 1.

1. = Nullum uniuersale logicum non datur a parte rei. Est omnium. A parte illud expraurit D. licet Thomistas hoc falsum testimonium illi tribuant. Nam I. metaphisice q. 13. art: intelligendum, quod uniuersale complectum, non habet esse nisi ex consideratione intellectus. Et in 2. q. 1. d. 3. uniuersale in actu est solum possibile ex obiecto eodem indiferenti actu considerato ab intellectu. q. Doctor uniuersale logicum, ut tractatur non agnouit a parte rei.

§. 2.

2. Nullum uniuersale logicum effingi potest a nostro intellectu fundamento in re. Probatur: quia intellectus cognoscit naturam humanam ut quid indiferentem, quae est in re ad hoc, ut illud indiuiduum distinguit quod fatta a singularitate quam in suo comuni obiecto in re fatta non includit, concipere potest naturam humanam abstractam a singularibus, et potest distinguere a potentiis realem, quae respicit illam, ut sit proxime potentia seorsum esse in illis, illam concipere ualet proxime in existentem in omnibus simul, et indiferentia potentia rationum, quae omnia indiuidua simul respiciat, et ad essendum, et praedicandum de illis coniunctis. Hec est abstractio naturae a singularibus, et comunitas naturae realis, et multiplicabilitas naturae in indiuiduis entitatibus occasione, et fundamentum intellectui praestat effingendi eiusmodi uniuersale effingendi = Per oppositum natura Domini quod est esse singularis, et in pluribus est sine diuisione entitatiua, et quia nequit abstrahi a singularitate, non praestat intellectui fundamentum, ut sit uniuersalis logicae. Et et similiter accidens esset diuisum in pluribus indiuiduis non esset logice uniuersale, quia non multiplicaretur in illis. Fundamentum ergo uniuersalis non est multiplicatio naturae in singularitatibus.

§. 3.us de falsis constitutiuo uniuersalis logice.

1. Uniuersale logicum est illud, quod simul, et semel pluribus inexistere intelligitur, et a singulis coniunctis affirmari potest. Unde consistit in certa relatione naturae ad inferiora, ut versus illa sit diuisibilitas. Uniuersali logico conuenit aptitudo ad essendum in multis simul, et ex aptitudine ut de illis coniunctis praedicetur. Videamus quae an sint passiones, et essentia? Maiores aliqui tenent, aptitudinem ad essendum in multis simul esse essentiam, alteram quam aptitudinem esse passionem. Sed contra: omnis non repugnantia praesupponit aliquam rationem formalem, quae subiecto inest, quam Doctor in 1. d. 28. q. 2. ait: quod omnis negatio, repugnantia, et non repugnantia praesupponit in subiecto aliquid positiuum prius; ad aptitudo est non repugnantia: quod uniuersali logico (ex Doctore I. metaphisice) est cui non repugnat esse in multis. quae aptitudo in uniuersali logico ad essendum in multis simul supponit aliquid positiuum, prius quod constituat.

2. Alii Scotistae, et Mauritius tenent, aptitudinem ad praedicandum esse formalem constitutiuum. = Sed contra quia eadem

ead. probao ant. ≠ 2°. Dtra utrang. opiniong sic: universale logu ē actu: q. requirit Dstitutibg ñ actu; d aptitudo ñ ē aliqd actuale, d potentiale, q. g°. aptitudinē neqt Dstitui. ≠ Aliqª rao ē, quia ho: sit predabilis de Petro, ñ ē Dtra; d talis rao ñ ē alia qm qd ho ē universalis respectu Petri; ñ ē Dtra: q. rao a priori talis predabilitatis Dstituit universale. ≠ Iterū, cū alijs Auctoribus, utrang. aptitudinē ēē extrīsecā. ≠ Sed nil difformius Scoto ultimo cit. ubi ait; qd "si una illarū aptitudinū sit de extrīseca universalis logici, altera erit pari rao. Itē: Dstitutibus ēē, qd g° reperiri in subjecto; d aptitudinē ñ reperiuntur g° in subjectis; qª in aliqb. pocitibg subjecti radicari debent: q.

3. Aliqª manuscripta (originē a P.e Cardenas hujus Prob.e ducentia) tenent cū alijs: ēē actu g° intelligi in pluribus, ñ actuale inexistentiā ēē Dstitutibus. = Sed Dtra Scotus militare videtur cū dicat T. metaph. q. 83. universale Dpletū ē, qd ē in pluribus, et de pluribus ñ "actu, d pot. propinqua. Itē: natura solis potest fieri logē universalis; d negt pani simul actu existentibus multis. Pat: qª ñ datur nisi unum actu individuum solis: q. neqt intelligi fundamento ponere ejus natura simul actu existentis pluribus. Praeterea, licet talis inexistentia universali Dveniat, supponit tā aptitudinē ad illā, et adhuc ista aptitudo aliqd potibus ad qd sequatur: q. & . =

4. Alia manuscripta in nostra Provi. tenent Dstitui p. unitatē indiffā, indiffā potibus raonis, d differunt in modo; nā aliqui illā statuunt importantē de g°no aptitudinē ad ēē in, et alij de proximo dicentes, aptitudinē ad dici de, l relaonē predabilitatis. = Sed Dtra oēs sic: l talis indiffā dicit in recto aptitudinē de g°no; l ñ? si g°: reddunt probaones Dtra 2ª. sententiā placita, qª g°. aptitudinē in recto negt universale logicū Dstitui. Si 2°: q. talis indiffā prescindit in recto ab aptitudinibus.

5. Ne sic; Vl ita prescindit, ut eas in g° immediata inesse Dstitutibus tale gdditatibus, et hoc ñ, qª tc ñ prescinderet, quippe Dstitutus ñ prescindit a Dstitutibus gdditatibus; nā nil praeter Dstitutibus in recto habet. Vl ita prescindit, ut prescise aliqª identitate praerequirat Dcptus aptitudinū ad interiora g°. Dcptis quietatibus, ut pote relao: et hoc libenter Dcedimus. Et infero: q. licet g°. Dcptus quietatibus importet illa indiffā aptitudinē; tā in Dcptū gdditatibus prescindit ab illis; d sic inquirimus de Dcptū gdditatibus: q. = Itē: universale logicū ē predabile de multis aliqª identitate, ut ait D.r citandus g°. Dne: q. ñ stulta de g°no, d identicē, et formalitā dicit predabilitatē: q. eas identicē

dicit

dicit aptitudinem ad esse in. P. tam proxime dicit universale logicum aptitudinem ad dici de, quam ad esse in; ex D. cit. dicente: universale in actu est unum in multis, et de multis, non actu, sed potentia propinqua, quod identice est proxima ad dici de: quia est identice potentia ad esse in: quia pro tali quidditatibus aliud est constitutivum quod ponitur in hac

6\. **Dico**: constitutivum formale, et quidditativum universalis logici est unitas indifferentiae, aut indeterminationis rationis, sive indiferentia potentialis derelicta ab intellectu in natura communi, ex eo quod respiciatur in ordine ad multa simul, et disjuncte, praescindendo a potentia essendi in, et dicendi de quibus sunt praedicationes. Haec ostenditur ducit auctoritate P. Serrate. Est expresse D. in 2. d. 3. q. 1. n. 8. dicentis: universale in actu est illud, quod habet unitatem indifferentiae, secundum quam ipsum idem est in potentia, ut dicatur de quolibet supposito::: nihil enim secundum hanc unitatem in re est tale. Hoc est enim possibile de obiecto eodem indifferenti actu considerato ab intellectu, quod quidem, ut intellectus habet unitatem, et numeralitatem obiecti, secundum ipsum idem est praedicabile de omni singulari, dicendo, quod hoc est hoc. Paulo infra: tale commune (id est natura a parte rei) non est universale in actu, quia deficit ei illa indiferentia potentialis, secundum quam completive universale est universale; secundum quam ipsum idem aliquid identice est praedicabile de quolibet individuo, ita quod quodlibet sit ipsum: quia &c.

7\. Ratione: sicut natura ad singularitatem, ita per oppositum ad universalitatem, quod per determinationem singularitatis redditur natura formaliter singularis in ratione talis: quia per indiferentiam, vel indeterminationem universalis redditur natura formaliter universalis. Major est D. cit. dicentis: natura est de se indifferens ad esse in intellectu, et in particulari, ac per hoc ad esse universale, et singulare: quia sicut determinatio singularitatis constituit singulare, non autem aptitudo, ita indeterminatio potentialis constituit universale, non aptitudo. Quia sicut ita actualis naturae comparatio ad inferiora respiciatur ab intellectu eo quod respiciatur in inferioribus potentia: sicut universale multiplicem in statu existentiae dicat ordinem ad existentiam, non ad singularia disjuncta, optime intelligitur, quod non sit in illis realiter: quia simul et semel respiciatur ab intellectu.

8\. Elucidatur per digressionem: Natura humana v. g. considerari potest 1.° abstracta, et cum indiferentia negativa, et sic est universalis metaphysice. 2.° abstracta ab omnibus singularibus et inferiora respiciens, sive simul, sive disjuncte, et haec indiferentia potentialis illi realiter convenit. 3.° considerari potest cum illa ratione derelicta ab intellectu in talibus statibus naturae, et ut ex opere, et beneficio intellectus intelligitur illa natura inferiora respiciens simul, determinate, et disjuncte. Ita est ipsa natura universale logicum cum sua essentia. 4.° consideratur aptitudo sua ad esse in omnibus simul. 5.° aptitudo ad praedicari de omnibus illis simul. Et haec duae aptitudines sunt passiones. Sequuntur ad illam indiferentiam potentialem rationis, qua natura respicit inferiora simul, determinate per intellectum, praescindendo ab illis. 6.° consideratur natura actu simul in omnibus, et ipsa praedicatio actualis de omnibus, ita quod quodlibet sit ipsum, et hi duo sunt actus duarum passionum. Et sic ad actualem praedicationem supponitur inexistentia actualis, ad praedicationem aptitudinalem de omnibus, supponitur aptitudo ad essendum in omnibus, quia praedicatio est ab eo, quod res est. Et ad hanc aptitudinem ad essendum in omnibus simul, supponi debet natura cum indiferentia potentiali rationis, quia aptitudo est potentia; indiferentia vero est actus

res=

respiciens omnia inferiora simul, coniunctim, et dextre; ut si illa fiat ens
rationis cum fundamento. Hoc ultimum est, quod 2° intelligitur universale logicum fac-
tum ab intellectu: nam ad hoc solum præcedit fundamentum reale; nempe illa
indifferentia potentia realis, quia natura respicit inferiora passive, disjunctim,
et remissive: ergo talis indifferentia potentia rationis respiciens inferiora simul,
et coniunctim, constituit universale logicum in ratione &c.

Ad argumenta solvenda primo autem supponitur quod ponderatur auctoritas 9.
Philosophi, Ipsi dicens, quod universale sit unum in multis, et de multis, quod ratio
propria universalitatis sit prædicabilitas, quia nisi sic dixerat indifferentia po-
tentia rationis, dicitur, quod intelligitur radicaliter, vel secundaria ratione, vel identice, vel pationaliter,
quod ad meliorem explicitam explicationem; non formaliter in ratione, vel quoad definitionem. = Si di=
cunt: medium in demonstratione esse essentiam: et quod prædicabilitas est medium ad
demonstrandum passionem de universali ad demonstrandum universalia de particulari: imo
quod ista per prædicabilitatem definiuntur. = R.: medium in demonstratione a priori esse
essentiam, dicitur non in demonstratione a posteriori, esse quod demonstrationem [illegible] per
medium prædicabilitatis, esse a priori; imo definitionem [illegible] universa=
lis in particulari, in genere, specie &c. datur per prædicabilitatem esse non in
ratione, sed in secundaria ratione, non per suam rationem, sed per pationalitatem; esse quod quidem quid=
ditatibus, et per additamentum radicalem, et per clariorem explicationem essen=
tiæ. = Si dicas: indifferentia non respicere inferiora, quia præscindit ab esse in
et dici de. = Contra: quia licet abilitas præscindat, relationem tamen rationis dicit
ad inferiora, ut potest illa respicit coniunctim, et simul, ut postea sit esse in, et 10.
dici de.

Si dicas: relatio rationis est singularissima: ergo nequit constituere universale lo=
gicum. Contra: quia licet sit ita entitative, et ut quod, est tamen universalis ut quo, quia
formaliter exprimit unitatem, quam in vicesimis continet, sicut sol est singularis in essendo,
et universalis in causando: et species impressa singularis in essendo, et universalis in
repræsentando. Si instas: quod hæc indifferentia potentia est aptitudo ad essendum, et præ-
dicandum: ergo male ponitur conceptus indifferentiæ distinctus ab aptitudinibus. R. D.
ant.: est aptitudo &c. identice, C. formaliter, N. Cum enim universale logicum consistat in aliqua
relatione rationis; hinc indifferentia potentia licet sit conceptus additivis, non tamen est quæ=
titas quia relatio: nam in relativis ingrediuntur aliqua, quæ non sunt additiva, ut
tamen relationis, quæ ingreditur in definitione identice ad conceptus quietatibus, et 11
non additivis. Sed per conjugactum intellectus fit.

§ 2. Dico: universale logicum fit ab intellectu munere operativo; pro quam=
dam comparationem simplicem ad inferiora simul, ut simul. In quolibet enim hæc 3ª + in intellectu.
requiruntur munera; agere nempe, pati, et operari; juxta quod ab
Scotistis triplex distinguitur munere intellectus, agens, passibilis, et possi-
bilis, et operativus. Primus est qui efficit, et producit intellectionem. 2us qui in
se respicit quidquid ab intellectu agente producitur. 3us est qui media intellec-
tione tendit vitaliter in objectum illa percipiendo prout in illa intellectio-
ne relucet. Hinc est, quod nihil sit in intellectu, quin prius fuerit in sensu,
proposito objecto sensibus externis, traducitur ad internum, et phantasmate depicto
respicit in intellectu passibili; fit intellectio ab intellectu agente, et recipi=
tur in passibili, postea qui operatur intellectus media [illegible] intellec- (fo. 130)
tione. De hoc difusius in anima. + Sed jam dico: intellectus operativus facit
ens rationis strictum cujusmodi est universale. Probatur: intellectus operativus cognos-
cit, et comparat formaliter objecta, sic fit ens rationis. Probatur maior: quia producere compa=
rationes intellectionem, nec illam respicere, est formaliter cognoscere, aut compara=
re; sed producere, et recipere est munus intellectus [illegible], agentis, et
passibilis: ergo formaliter cognoscere, et comparare, est munus intellectus operativi;

d

4.o Falta producere et recipere non operavit 9. — d universale fit prior illam operationem naturae respicientis inferiora simul prior in-
ditiis potiba rationis conjuncta: ergo &c. Confirmatur: quod potentia visiva producit,
et respicit visionem, dicitur operatio: ergo operatio stat intendentia vi-
tali media specie, quod est munus intellectus operativi.

§2. §. 5. Dices: definitum in definitione universalis est 2da intentio universali-
tatis in recto connotans naturam in obliquo. = Contra: ergo in universali 5 quae pos-
sunt considerari. 1.o natura 2dus sua entitas realis. 2.o universalitas, seu 2da
intentio. 3.o aggregatum ex utraque in recto. 4.o natura in recto connotans
2dam intentionem. Et 5.o 2da intentio in recto connotans naturam in obliquo.
Et quod haec sit definitum, probatur: definitio universalis convenit 1.o 2dae intentioni conno-
tanti naturam: ergo. Item: definitum tale est in recto, quod logica considerat in rec-
to 2dam intentionem applicatam primis, ut ait D.r: ergo &c. = Si dicis:
praedicabilitas verificari de natura, et non de 2da intentione: valet enim:
homo est animal: non vero homo est 2da intentio, &c. R.a: praedicationem exercitam
verificari de re, quae signata, quae est propria universalis de 2dis intentio-
nibus. Sic praedicatio exercita est, homo est animal, et signata est in universali: ergo
pro est oratio affirmativa, l negativa dicens aliquid de aliquo. ergo &c.

§3. §. 6. Dices: Universale logicum recte distribuitur in 5 quae praedicabilia,
genus nempe, species, differentia, proprium, et accidens. = Haec divisio, licet
ab aliquibus augeatur, l minuatur, tradita a Porfirio (ita vocato a
vestimentis, quibus utebatur colore purpureo), admittitur a S. D. in 1o d. 8.
q. 3, et a nobis, et probatur: in tot classes universale logicum, quot modis com-
mune aliquid pluribus inexistere, eisdem praedicari intelligitur, quod hi mo-
di sunt 5 quae dicti. Probatur: quod commune dicitur, l pertinet ad essentiam rei, l ei ex acci-
dente convenit: si 1um: pars illa contrahibilis, et determinabilis, est genus ut
animal. Illa quae contrahit, et determinat est differentia, ut rationalitas. Et ex utraque constitu-
ta essentia est species, ut homo. Si 2um: aut necessaria est, et tunc proprium, et
proprietas dicta, ut risibilitas. Vel non est hujusmodi nexus, et tunc acci-
dens, ut albedo, quod non est alius modus praedicandi: ergo 5 quae sunt praedica-
bilia.

§4. Objicies 1.o: talis divisio est redundans: ergo non est admittenda, quia
recta divisio debet fieri per pauciora, et proximiora membra. Probatur
ant.: universale satis distribueretur in duo tantum, nempe, ut quid, et in
quale, quorum unum ad essentiam rei, aliud ex accidenti conveniat. Sicut
animal recte dividitur in rationale, et irrationale, licet hac parte plures
species a Thomistis reineantur. R. N. partitio: divisio a nobis da-
ta aptior est, quia si in duo tantum distribueretur, non esset immediata,
et adequata, nec explicaret modos illos omnes, quibus commune aliquid
pluribus aptatur, integra, nec proprium uniuscujusque universalis
effectum, quem declarare ad logicum pertinet. Sed non ita munus lo-
gici est omnes rerum naturas, et differentias percurrere, quia generis impossibile
est, praeterea unum membrum divisionis non debet includi in
alio, quod non evenit in nostra divisione: eveniret tamen, si animal imme-
diate divideretur in omnes species a Thomistis.

§5. Obj. 2.o: talis divisio est diminuta. Probatur: ad illa non pertinet
istae propositiones, Deus est homo, Verbum est homo, Christus est homo. = R.a: duas 1as ad
5um praedicabile, ad accidens, nempe, pertinere, quia ex accidenti huma-
nitas conjuncta est divinitati, quod terminative, non subjective, nec dicatur
Deus subjectum accidentium. Item ad 3am propositionem: quod subjectum sit suppositum, et
praedicatum complexum, est praedicatio inadequata, et sic ad singulas subjecti
partes referri debet: quod si ad naturam humanam respectus, erit spe-
cies, si ad divinam accidens.

§. us T. us D.o universale logicum est genus ad 5que praedicabilia. = P.x genus est, quod praedicatur de pluribus differentibus specie, univoce, et essentialiter, quae quinque praedicabilia inter se specie differunt, et universale de illis essentialiter, et univoce praedicatur: ergo. P. mi: quia definitio universalis in communi includitur in definitione universalium in particulari; quae definitiones verificatur non in abstracto, quae in concreto, quod sit unum aptum in esse, et praedicari; et quod habeat respectu illius indifferentiam potius ratione ... respicientis inferiora simul ut simul; valent istae propositiones: genus est universale, species est universale &c. 86

Non ergo accipiatur genus in data definitione, qua usurpatur pro principio generationis cujusque debeo qui genuit, vel a loco in quo quis genitus est & sic Plato v.g. genere Atheniensis nobilis, et de genere natus dictus. Sed illud accipite in proprio sensu logicali, quo Cicero lib. de inventione cap. 28 dixit: genus est quod partes complectitur, ut animal, pars est quae subest generi ut brutum: et Aristoteles dixit lib. 3. metaphysice c. 7. genera divisibilia in species &c, non ergo est genus hoc aliquorum brutorum magnorum igitur discretionem est intra differentia essentiales, et numerales: nam differentia specifica est principium operandi, unde ex illius parte diversi quoque proveniunt effectus, id circo ad illius ... singularitas non est principium effectivum essentiae, et nam pertinet. Sed singularitas non est principium effectivum diversas, hoc ergo, et hoc distinctibus operationibus, nec sufficit essentialiter diversas, hoc ergo, et hoc distinctis ... quinta per differentiam numeralem, et essentialem. Nec per differentiam numeralem distinguuntur essentialiter a bruto; sed per realitates, nisi quis velit ... dicere, et dicere v.g. corpus album ut album est essentialiter; sed distinguitur a nigro. 87

Sectio 2.a Universalibus in particulari.

§. 8. us De genere. = Genus ex Porphyrio c. 2. est, quod praedicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quid. Haec definitio est admissa a Sto. et D.N.S. q. 15. universalium ab Scotistis communiter. Et dicimus 8.o quod praedicta generis definitio est bona, saltem descriptiva, et quidditative per additamentum radicaliter. P. 1.a pars: per id praedicatur de pluribus, convenit genus et aliis speciebus universalibus, et per id differentibus & differt ab omnibus ... data per genus, et differentia, et data est bona. P. 2.a pars: definitio data per partes definitionis, per regulas definitionis. P. ... data per praedicabilitatem ... ista est praedicta definitio; P. ... est saltem descriptiva, quae ita est praedicata universali logico; quod sit quidditative radicaliter, quae est ... universali logico; quod sit per additamentum ... patet: ... radix ... est additamentum subjecti. = Quod sit per additamentum patet: ... radix ... est ... relativa; quae genus est relativum; unde ... liquet: ... definitiones relativae, quae genus ... aliquid ad quod dicit ordinem praecepta genus, et differentia ponitur aliquid ad quod differentia dicit ordinem: nempe species, vel inferiora tamquam terminus praedicabilitatis ad quem respicit genus. 88

Objicies 8.o: Philosophus 7. metaphysice textu 1. ait: solius speciei est definitio; sed genus non est species: ergo. 2.o propria definitio constat ex genere, et differentia; sed generis non datur genus, alioquin esset processus in infinitum: ergo. = 3.o genus 5que praedicabile est commune omnibus generibus: ergo non habet super se aliquid superius, quod sit genus. 4.o genus non includit differentiam; sed definitio includit suum definitum: ergo 1. praedicta definitio non constat differentia, vel non convenit suo definito. 5.o una species non includit aliam; sed genus, et differentia sunt species universales ut sic: ergo definitio generis non constat differentia. = 8.o solutionem notandum quod quando una intentio 2.a fundatur super aliam intentionem fundantem,

numerus

sumitr ut quid, et fundata, ut modus. Ig: si intentio fundata ē superior respectu intentionis, cui applicatur, ac intentio fundata sumitur, ut modus essentialis, ut ita: genus ē universale, quando autem 2a intentio fundata ē inferior, ac sumitur, ut modus accidentalis, ut in his: universale ē genus, genus ē species. Unde

(3. R. ad 1um D. mi: genus n̄ ē species ut quid in praedicabilis, C. ut modus in speciebus, N. genus enim est praedicabile ē species subjectibus in ordine ad universale ut sic. = Ad 2um D. mi: genus intentio fundata genus ut quid, C. ut modus, N. Universale ut sic ē ratio communis ad 3os species universales, et ē genus respectu illorum, quamvis 2a intentio n̄ ut quid, sed modus accidentalis praedicetur de universali logo. Itaque veritas processus, quod genus praedicabile n̄ ut genus, sed ut species subjectibus respectu universale in communi. Respondeo processus primae intentionis ab adversariis admittitur. Ad 3um: Genus n̄ habet supra se aliquid essentialiter genus: verum tamen universale ut sic, quod ē accidentaliter tale, et ingreditur in ejus definitione tamquam ratio omnibus communis. = Ad 2um D.: genus n̄ includit differentias diversibus suis, C. distinctivis, N. et sic ad 3um.

4. Dicimus 2o. quod genus praedicatur ut totum essentiale actualis interiorum. Explicatur potest genus considerari, ut pars actualis, in quantum ē alia pars speciei componit. Ut pars potentialis, et ut totum actuale, quod includit illa praedicata per quae essentialiter constituitur. Ut totum potentiale quatenus in concreto significat totum illud, quod importat subjectis in ratione habentis. = Probatur 1o: ideo ista propositiones sunt falsae: homo ē manus, homo ē caput; et illae verae: homo ē manuatus, homo ē capitatus: quia praedicata in 1is sumuntur per modum partis, et in 2is per modum totius. Nisi ita consideretur genus nequit vere praedicari in concreto. Item: ut praedicatio sit vera debet praedicatum supponere pro omnibus pro quo supponit subjectum. Sed in praedicationes generis de specie genus supponit pro quo species, sed hoc n̄ in[illegible] alio sensu ē, nisi in quantum habet in recto individua, et ratione generica: ergo in totum praedicatur genus ut totum potentiale de specie in quantum ex parte rei habentis id genus, et species importat: ergo bene.

(5. Dicimus 3o. quod genus praedicatur mediate de individuis completis, immediate vero, et per modum speciei de individuis incompletis. = Individua completa sunt quae solum ex ratione generica, et individuali coalescunt, ut homo animal. Incompleta sunt quae ex tota essentia specifica, et individuali differentia componuntur, ut Petrus. Ista existunt per se, illa vero gratia istorum, et in istis inclusa. Probatur 1o: id mediate praedicatur inter quod, et subjectum mediat aliquid, quo praedicatum conveniat subjecto; et si n̄ mediat, immediate praedicatur, sed inter genus, et individua

incomple-

+ quatenus genus variis differentiis potest componere species + ut quatenus variis potest per ...

ɔpleta mediat species, quæ genus illi ɔvenit: et inter genus, et individua incopleta nihil mediat: quæ individuis incopletis est per modum speciei; quia genus de illis prædicatur ut tota essentia: ex ultra individuationem nata sunt genericæ ɔstat: hoc autem est prædicari per modum speciei: ergo.

§. us 2. us de Speciei = Non sumitur hic species, prout est idem, ac pulcritudo, et decor, ut Xptus dictus speciosus forma. Nec de specie impressa, et expressa intellectuali ad animam pertinenti: sed quatenus est tota, et ɔpleta quidditas subjecti. Hæc ɔparari valet ad genus, cui subjicibilis est; et ad individua, respectu quorum, ut superior prædicabilis. 1.o modo intuetur. 1.o modo definitur, est, quæ subjicitur generi, et cui genus prædicatur in quid. 2.o modo est; quæ prædicatur de pluribus differentibus numero in quid. Prædicatur n. a Porfirio, et admittitur a D. T. et ideo 1.)

Dicimus 1.o: quod data definitio speciei subjicibilis est bona. Pr unum correlativum bene definitur per ordinem ad suum correlativum; saltem materialiter sumptum; sed species subjicibilis definitur, ut patet, per ordinem ad genus, quod est suum correlativum: ergo. = Dices: genus definitur per speciem, et species per genus: ergo non est bona. Pr ɔsequentia tum: quia ɔmittitur circulus vitiosus: tum quia cum sint correlativa simul cognitione, et ɔsequenter unum non est notius altero contra regulam definitionis. = R. D. ant.: per speciem fundamentaliter, et materialiter sumpta, C. Formaliter, N. Ad 1.am ɔseq. N. ant. ex Martino dicente, quod circulus esset si species definiretur per genus formaliter, et 2.o intentionaliter: non autem si solum fundamentaliter; et per quod patet. ad 2.am ɔseq: quia relativa solum formaliter sumpta sunt simul cognitione: non vero materialiter, quo modo hic unum definitur per aliud. 2.)

Dicimus 2.o: quod data definitio speciei prædicabilis est bona. Pr quia universale bene definitur per respectum ad sua inferiora; sed species prædicabilis definitur, ut patet. per ordinem ad inferiora: ergo. Illud li prædicari de pluribus inferiora, scilicet individua: illud li differentibus est additum, per quod denotatur speciei est genus, li numero differentibus ... ut patet per regulas definitionis. Speciei est tota individuorum ɔpleta essentia. Unde li in quid intelligitur ɔplete; et li in quid in definitione generis incɔplete. Et li numero non sumitur pro prædicamentali quantitatis discretæ: sed pro trancendentali, qui ex pluralitate resultat. Dicitur etiam in quid ut differatur a differentia, quod prædicatur in quale. Advertite, quod species prædicabilis non est correlativa generis, sicut subjicibilis, et ideo prædicabilis non definitur, sicut illa per ordinem ad genus, sed ad inferiora. 3.)

Dices 1.o: unius rei unica est definitio: ergo vel una, vel alia non est definitio speciei. R. D. unius rei absolute, C. Relative: subd. unius rei sub unica relatione, C. Sub diversa relatione, N. Dices 2.o: hæc definitio ɔvenit aliis: ergo. Pr ant.: potest abstrahi a 3. personis Divinis ɔceptus communis personæ, ex D. S. in 1. d. 26.: sed talis ɔceptus prædicatur in quid de 3. personis numero differentibus, et non est species: ergo. 4.)

R.

R. 1º ad speciem requiri individua habere distincta entita-
tive naturam, (quae in Divinis non est), et ita intellecta est definitio. R. 2º:
tolle Scotus eam non esse speciem metaphysicam, et ut quid, quia haec habet pro
se ferre realitatem potentialem ad haecceitatem, quae in Divinis non est; quia
tamen ex nostro concipiendi modo imperfecte apprehendita per
modum naturae communis, ideo potest illi applicari 2a intentio speciei
3. ut modus, et in hoc sensu esset species, sed non in rigore.

Dicimus 3º: species constituitur universale, non per ordinem
ad genus, sed per ordinem ad sua inferiora, quia universale est unum
aptum esse in, et dici de pluribus; sed species non est apta
per ordinem ad genus, sed per speciem ad inferiora: ergo. Item: ut prae-
dicabilis habet rationem universalis ut sic, quia subjicibilis solum subjicibili-
tas importat sub ratione cuius qua participat rationem communem est
universalis: ergo &.

Qº incidens: an natura ab intrinseco multiplicabilis fieri posit logice universalis?

1. Nulla natura creata esse numero immultiplicabilem, est omnium
Scotistarum cum D. N. in 2. d. 3. q. 7. n. 5. unanimis mens, sed tomistae tenent
Angelos specie distingui, nec multiplicari numero, sed specie; ita
ut impossibile sit, duos Angelos esse speciei ejusdem, quia habent pro principio in-
{+ fº 163. vide n. 7.} dividuationis (quod a Scotistis firmiter negatur) materiam quantitate signatam,
qua Angeli carent. Et tamen ad huc propugnant, naturam Angelicam posse uni-
versalitatem logicam fundare. Unde inquiritur, an natura cui plures species repugnent
posit universalitatem logicam fundare genericam, et cui plura individua uni-
versalitatem specificam. Affirmant tomistae, negant Scotistae cum quibus sit

2. PPº 1a: non est possibilis natura creata numero immultiplicabilis: est D. cit.
per: natura omnis bona; bonum est communicabile sui: ergo omnis natura communicabilis est; atqui sola
+ tibus natura Dei, ut infinite perfecta potest communicari pluribus sine sui divisione entita-
tiva: ergo omnis natura creata cum sit finita, et limitata communicari debet cum sui divisione,
et entitativa numero multiplicatione. Item: unitas Dei in natura neque
creaturis communicari, quia est peculiare praedicatum Dei; sed si daretur natura nume-
ro immultiplicabilis, illa Dei unitatem haberet. R.: quia est unitas solitudinis
naturae.

3. PPº 2a: si possibilis est natura immultiplicabilis, haec a nostro intellectu
neque cognosci ut logice universalis. = Pr. universale logicum habere debet fun-
damentum in re, nempe, multiplicitatem a parte rei in natura universali-
zata, sed potentia logica, id est non repugnantia ad plurificari orta ex natura
rei (qualis repugnat naturae numero immultiplicabili, sicut repugnat
naturae Dei,) est fundamentum universalis logici: ergo. = Confirmatur 1º: si natura
esset haec, et singularis fieret ab intellectu universalis, conciperetur hoc modo opposito
suae naturae, quod est contradictio. = Confirmatur 2º: quia juxta tomistas natura Dei non potest
fieri ab intellectu universalis, quia est ex se haec, et singularis: ergo natura ab intrinseco
immultiplicabilis numero sit ex se haec, neque fieri universalis. = Confirmatur 3º: Sonet, et
Goudin: natura Dei non posse praescindi a singularitate, quia in omni est conceptu in-
volvitur singularitas: non ita natura Angelica, quia ab omni singularitate
praescindi potest, et ideo ista multiplicari potest per intellectum; non vero illa.

4. Contra 1º: quia natura numero immultiplicabilis esset
ex se haec, sicut 2a quae est numero immultiplicabilis, quia ex se est singularis,

Contra

Contra 2.º: natura numero immultiplicabilis non potest [coicari] numerice: ergo esset sicut natura 1.ª. Contra 3.º: illa natura numero immultiplicabilis, vel concipitur cum repugnantia ad esse in pluribus, vel non. Si 1.us: ergo non sit universalis. Si 2.us: ergo facile intellectus non attingendo rem sicut est, et illa coi=calitas erit fictitia cum in re sit immultiplicabilis. Contra 2.º: natura prout vos comparata ad singularem in quo est; ut posset et comparari ad alia sub conditione quae essent: ergo ut de facto comparetur, debet verificari conditio, scilicet, quod talia inferiora sint possibilia, et talis conditio repugnat, alias natura non esset numero immultiplicabilis: ergo repugnat de facto natura illa comparari ad inferiora. Ad summum sequitur naturam fore possibiliter universalem sub conditione possibilitatis inferiorum, non vero de facto.

Ultimo praecluduntur omnes responsiones: natura numero immultiplicabili (Angelica v.g. in thomistarum sententia) ut concepta sine singularitate, (si posset), vel repugnat plura inferiora, vel non? si hoc 2.us habemus intentum, scilicet universale requirere plura [...] inferiora, saltem possibilia. Si 1.us: ergo intellectus comparans naturam ad inferiora, comparat illam ad unum, in quo est, et de quo potest praedicari, et ad alia in quibus nec potest esse, nec praedicari: ergo non fit de universali per talem comparationem. Probatur consequentia: universale est unum aptum in esse pluribus; et ex vi talis comparationis natura ad unum tantum est apta, ad reliqua vero inepta, quia natura v.g. Angelica nec potest esse, nec praedicari de individuo Angelico ficto, et chimerico: ergo. Confirmatur: si natura Angelica per comparationem ad individua ficta, et repugnantia de facto fieret universalis, de facto erit praedicabilis de illis, cum haec sit praedicatio universalis logice, et sic haec praedicatio esset vera: hoc individuum fictum est Angelus, quod est hoc dicere, et erroneum est: ergo. 5.

Si dicis: ad universalitatem logicam sufficere individua rationis; quia ad relationem rationis sufficit terminus rationis. Respondetur: universale logicum est relatio rationis, non vero sine fundamento. Unde ad illam requiritur, quod fundamento in re, non vero sine fundamento. Unde ad illa relatio, quod fundamento in re, non vero requisita, et quod sit natura immultiplicabilis, et possint esse vera inferiora ut fundamentum, quibus applicetur 2.a intentio: quia si hoc desit tum potest dici natura universalis ficta, et abusive, de quo non curat Logica. = Si instes: relatio identitatis rationis ejusdem ad se est cum fundamento in re, quamvis sit inter duo identitatis: ergo relatio universalitatis ad plura est cum fundamento in re, quamvis cum unitate immultiplicabili. = Respondetur: disparitatem esse, quia relatio identitatis debet esse duorum, quae sint unum. At relatio universalitatis debet esse ad plura, quae sint diversa cum sui multiplicitate. 6.

Arguunt ex Goudin: ut natura fiat per intellectum universalis, sufficit quod per nos apprehendatur ad modum naturae habentis inferiora: sicut apprehendit unum Angelum corporeum quorum certe scimus spirituales esse: ergo. = Contra: natura cui repugnant inferiora, abstrahitur a sua singularitate; sed ita potest concipi ut logice universalis. Probatur: quia sic abstracta nullum habet impedimentum, ut ad plura comparetur, quippe hoc est singularitas, quae in illa abstracta non est: ergo. = Respondetur: Negando antecedens et suppositum; posse, nempe, naturam apprehendi cum fundamento in re, licet possit sine fundamento, quod non sufficit ad universalitatem logicam. = Ad illud de Angelis dico, quod si cognitio appellat supra naturam ipsorum est falsa conceptio, sicut concipiendo naturam incommunicabilem, ut coicabilem, si vero appellat super alia extrinseca non est ad rem. 7.

Ad confirmationem Respondetur 2.º Negando minorem, et suppositum, scilicet naturam existentialiter singularem posse abstrahi a singularitate, nam prout idem distributa in gradu existentiali et [metaphysicali]: (ideo quod apud nos sola natura 2.a est existentialiter singularis, et ideo haec) nihil 8.

potest abstrahi, quod ^ab illo^ tilta dicta; si enim abstrahitur a singularitate, vel concipitur singulare, vel non? si 1us: ergo non abstrahitur a singularitate. Si 2us: ergo concipitur sub opposito ejus, quod est sine fundamento. = R. 2. permitto major. d hoc non sit ad universalitatem. Ad hanc enim requiritur praecisio superiorum; illa enim praecisio est aequalis adaequale, quia natura existentialiter singularis est aequalis sua singularitate, licet apprehenderetur distincta. Unde non apparet universale metafice, nec logice, utrumque enim requirit inferiora respective, ad quod melius intelligendum sic.

9 PP° 3a: genus, et species fundamentaliter, et metafice non requirunt actu inferiora in re existentia; sed sufficiunt existens, dummodo alia sint possibilia; ita D. q. 18. universal. Pr. nam universalitas metafica salvatur, dum sit non repugnantia ad esse in pluribus, salvis divisis; quae ut salvetur sufficit possibilitas inferiorum, aliàs omnia inferiora praeterita, et futura actu deberent existere: quod si apponis: tunc dicere, genera plures deberent esse species: = dic, quod in genere metafico sufficit, quod species sint possibles; et in logico, sufficit, quod sint actu objective in intellectu cum fundamento in re. = Genus enim dicit aptitudinem ad species, et ad hoc sufficit possibilitas earum. Pariformiter dic de specie.

10. PP. 4a: Genus, et species logice, licet exigant inferiora a parte rei existentia, requirunt tamen illa actu objective in intellectu cum non repugnantia a parte rei. = Ita D. cit. dicens: quod genus multas actu species requirit apprehensas per intellectum. 1a pars pat.: nam veritas praedicationis universalis non dependet ab existentia reali: licet enim homo non esset, valeret, homo est animal. 2a pars probatur: universalitas logica est relatio conveniens naturae per operationem intellectus; quod non potest esse, nec cognosci relatio absque suo termino: ergo non potest cognosci universalitas logica generis, vel speciei quin intelligantur apprehensive inferiora cum fundamento in re possibilia, quae est existentia objectiva. Advertite, quod si genus, et species sumantur, ut tota quaedam actualia quatenus, nempe, dicunt sua praedicata essentialia, in unico salvantur: sic enim illis loquimur ut tota quaedam potentialia, partes subjectivas respicientia, ad quod requiritur possibilitas inferiorum. Uno verbo: genus ut universale non salvatur in unica specie ceteris repugnantibus; nec species ut est universalis salvata in unico individuo si alia repugnant.

Apendix de individuis.

11 Individuum speciei, quod relativis ^co^ sumi potest, vel pro 2a intentione attributa illi, cui repugnat dividi in plura inferiora ejusdem rationis, quorum quod habet sic ipsum, ut dividi solet universale, et hoc modo potest fundare relationem subjicibilitatis, quae constituitur correlativis speciei, quae potest praedicari de ipso: vel pro intentionalitate. † et alia praedicabilitas Cum utraque assignavit Porfirius definitionem: unam individui pro intentionalitate capiti cum individuum sic: cujus colectio proprietatum in nullo alio eadem exit. Quod patet in hoc Carmine.

Forma;

Forma, Figura, Locus, tempus cum nomine Sanguis.
Patria sunt septem, quas ñ habet unus, et alter.

Fra. signicat qualitts in colore, et ɔplexione; Fgra dispositiog mem- 2.
brorum, et proportiong: Locus parte orbis, l domus ubi quis natus
ē: tempus orig, l dies natibitts: nomen id quo quis vocatr: Sanguis
prosapia, et cognatiog: patria deniq. provā, l regnu. Alias
præfert defiones pª. 2ª. intentione, una ex parte prædabilitts
dicns: individuu ē, quod de uno solo prædicatr. Altera ex
parte subjicibilitts. Individuus ē qd ɔtinetr sb. specie; de qo Dª.
s. T. metice q. 3ª. defitr metice: ē illd qd ñ ē divisibile in multa.
q̃ue defio ɔvenit cuicq. individuo tam Deo, q Angelico, et
corporeo: ñ aut 8ª. que solu ɔvenit rebs animalibs, et corpo-
reis. Unde individuu pª 2ª. intentione logā ut prædabile, in-
tellectr fundatr supª. individuu 8ª. intentionalitr captu.

De individuo: cu pª. 2ª. intentione prædabli in- 3.
qui solet: an individua ɔveniant univoce in ratione individua=
tionis, que sol ex parte actus, et inadequatē sit cois oibs individuis pª
intlus. Cu vª. a parte rei ñ ē rao coīs, in qua ɔveniant: alias ñ essent
a parte rei 8ª. diversa, q ɔvenirent, sicut duo ɔveniunt in huma=
nitte, et tc ñ essent ultime difig. Porro nobis pª. hoc statu ñ
alius pat modus individua distinguendi, nisi ex diversa ac=
cidentiu colectione. Cu tq og difig numeralg nomodo eque
distinguiant ultimo individua; ideo intlus etngere pott
supª. eas ɔceptu coē, ex quads analogica ead proportione.
Sed hec singularitas cois ñ pott habere Sexad, raoñe speciei,
qª ɔceptus ite impte ē imperfecte præsicus, ut pote ab ultimis
realittibs. Quare

Dicimus; qd rao individui ut sic ē coīe oibs in= 4.
dividuis, oiaq. in raoñe individui univoce ɔveniunt. =
Ita Dª. in Y. d. 2. q. 3. ñ. T. dicns: singulare ē unisale, qª licet qd
ɔcipitr sit singularitas; modus tq, sb quo ɔcipitr, habet in=
dita ad plura. P. Yª. pars: defiribile debet ē coē, l habere
modu coē: individuu defitur: q. saltē habere debet modu
coē. Advertite, qd individuu ñ defitr defiore extiali dis=
tinctā ab specie, nec ut paraculare defitr, d ut coē, et q de=
fione descriptiba, et numeralī. Sola en species rigorose
defitr ut quid. Individuu defitr ut coē, ut modus. ±
P. 2ª. pars: equibocu ñ defitr; individuu defitr: q. ñ
equibocu, d univocu ē. Itq individua ɔveniunt in nomine
et in raoñe importata faciendi, nempe, ultimo difiz
nq ita participant hanc raoñe Petreitas et Pauleitas,
sicut Petrus, et Paulus humanitte: q. Itq medius in
argtione ē univocu: equibocu aut ñ desrbit nisi dividatr, d rao
individui ē medius in hac argtione: oe individuu ē incoicable; d
Petrus ē individuu: q. ē incoicable: q &c.

Dices 8ª: proximo diversa in nullo ɔveniunt, d individua 5.
8ª. diversa sr: q. Rx: ēe quid 8ª. diversa a parte rei; ɔvenire tq in
ɔceptu inadeqto ab intlu etxmdto. ± Dices 2ª: individuu de uno tq
prædatr, d sidaretr rao coīs de pluribs prædaretr: q. ± R.: a parte
rei de uno tq prædari, d pª. ab intlu ɔcipitr, et abstrahitr, prædari

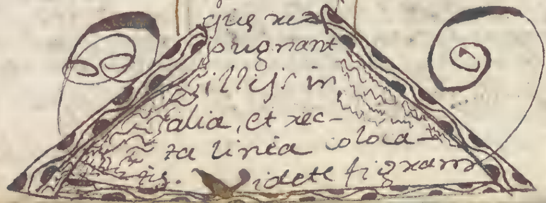
pote

pore a pluribus, ut modus. ≠ Dices 3°: si ab ultimis differentiis abstraheretur ratio communis, daretur processus, quia eadem erit ratio de istis aliis ultimis: ergo. ≠ R.: quod si abstraheretur conceptus communis adequatus et realis, utique esset processus; non vero si solum abstraheretur conceptus communis inadequatus per intellectum, quia per easdem differentias a se ipsis distinguuntur. ≠ Dices 4°: ratio differendi non est ratio conveniendi, sed individuatio est ratio differendi: ergo. ≠ R.: quod ratio differendi ut quid, non est conveniendi ut quid, sed ut modus, et individuatio in re est ratio differendi ut quid, per intellectum vero conveniendi, ut modus, hoc est Petreitas v. g. clare, et perfecte cognita est ratio differendi, inadequate et confuse per intellectum cognita est ratio conveniendi. Dices 5°: individuum est commune, sed non universalis: ergo commune non suscipit per universali contradicta universali metafisico. ≠ R. est paritur commune et universale, nempe, ut modus, non vero ut quid. ≠ Dices 6°: ex quo conveniant Petrus, et Paulus in humanitate, natura humana est communis a parte rei: ergo ex quo conveniant in individuatione, haec erit communis a parte rei. ≠ R. disparitatem esse, quia humanitas est realitas contrahibilis in re per Petrum, et Paulum; non ita est individuatio, quia ut pote ultima realitas non est contrahibilis in re per alia.

+ congruit I3 [illegible] unio causatio et indistincta passiva communitatem a parte rei, non vero et activa ut est in individuatione. Praeterea, haec communitas individui est ut modus, illa vero ut quid.

6.

Cum autem individuum sit radix arboris predamentalis, ideo hic locus est hanc figuram aponendi; in qua substantia est genus supremum, et in eadem linea recta colocantur genera per suo ordine usque ad speciem constitutibus, et individuum, ut radix. Lineae laterales, sive obliquae dicuntur: in dextera ponuntur differentiae constitutibus, et divisibus constituentes genera usque ad speciem; in sinistra autem differentiae opositae per aliis constituendis speciebus, quae repugnant illis in talia, et recta linea colocantur. Videte figuram

Genus

Genus Supremum.

Diferentia Suprema. Diferentia Suprema.

Substantia.

Divisiba. Divisiba.

Corporea. Incorporea.

Genus Subalternum.

Constitutiba. Repugnans.

Diffª Subalterna. Diffª Subalterna.

Corpus.

Divisiba. Divisiba.

Animatu. Inanimatum.

Genus intermedium.

Constitutiba. Repugnans.

Diffª intermedia. Diffª intermedia.

Vivens.

Divisiba. Divisiba.

Sensibile. Insensibile.

Genus Infimum.

Constitutiba. Repugnans.

Diffª infima. Diffª infima.

Animal.

Divisiba. Divisiba.

Rationale. Irrationale.

Species infima.

Constitutiba. Repugnans.

Homo.

Hic Homo. Petrus.

Filius Virginis.

Quidam Homo. Populus.

Aqui quedo el primero año à 21. de Junio de 175[illegible]

S.us

octubre
Comienza el dia 9. x 81.

§. 3.us De differentia tertio prædicabili.

Differentia definita à Porphirio: quæ prædicatur de pluribus differentibus 11
specie in quale quid. Sed melius à D. S. q. 27. univ: est id quod
prædicatur de pluribus in quale quid. Et hac aliquæ vitantur
difficultates contra illam, etsi ex Porphirius definiret differentias notiones,
quæ dividunt genus. Per 1.um prædicatur de pluribus habentibus genus, et
per 2.um in quale quid ab aliis differt: nam per quid pertinet ad
essentiam rei, et per quale ostenditur esse in pluribus per modum
partis formalis essentiæ. Differentia enim, attenta ejus ethimologia, est quid
faciens differre. Et hoc modo una est communis, quæ est accidens se-
parabile aliquod faciens rem à se differentem, et ab aliis, ut al-
bedo in homine, quæ differt ab alio, et ab se sine albedine.
Contra pertinet ad 5.um prædicabile. Alia est propria, accidens enim inse-
parabile faciens differre, ut risibilitas in homine, et hæc attinet ad
4.um prædicabile. Et alia est propriissima, (de qua agimus) quæ fa-
cit unum ab alio essentialiter differre. Hæc in genere constituit spe-
ciem, ut rationalitas cum animali facit hominem. Constituta universale, non per
ciem, ut rationalitas cum animali facit hominem. Constituit universale, respicit inferiora:
ordinem ad genus, quod est superius, et universale respicit inferiora:
nec per ordinem ad speciem, quia potius est equalis cum differentia: sed per re-
spectum ad propria sua inferiora; v.g. rationalitas comparata ad hanc,
vel illam rationalitatem, et cum quod illis prædicatur per modum speciei, et universalis
respectu Petri, Pauli &c.: est enim pars essentiæ eorum determina-
tiva.

Quæritur an differentia inferior includat genus,
aut differentias superiores, vel è contra? 1.

Sensus quæstionis: an rationale includat animal, quod est genus, aut sensi-
bile, quod differentia est superior: vel è contra. Non procedit de identificatione in
se, quod sic realiter identificantur cum genere,
sensu materiali, et identico; quia sic, ut supponit
differentiis superioribus. Neque de differentia in concreto; quia sic, ut supponit
per speciem, includit genus, et differentias superiores illud concretum consti-
tuente: v.g. rationale in concreto idem est ac homo; quia concretum ex modo sig-
nificandi dicit totum subjectum. Sed sermo est de differentia per formali, et in
abstracto, nimirum de perfectione illa, per quam constituit essentia-
liter, et determinate hanc speciem, vel illam, ut vult D. S. Pro cujus re-
solutione sit 2.

D.o: Genus, et differentiæ superiores in suo conceptu, 11
objectivo non includunt formaliter, et quidditative differentias inferiores: 11
nec è contra. Est communis inter Scotistas, et Thom. contra doctrinam D.
in 1. d. 44. q. 3. §. ad rationes. Probatur pars: quod est indifferens
ad hanc, vel illam differentiam infimam, neque illas formaliter, et quidditative in-
cludere; de genere v.g. animal, est indifferens ad rationale, et irra-
tionale, et illius. Probatur, quia si non esset indifferens,
ad illas differentias infimas illius. Et sic esset quidditative, et essen-
tialiter includeret, et sic esse quidditative, et essen-
tialiter rationalis, et irrationalis. Patet sequela; quia sic formaliter, et quidditative

Cæ

e ânal: q. fulta, et qd dicitur be ē, qd ânal exntialtr
dicit. P. 2.a pars ex D. cit.o q. si difia inferior qd dicitur be, et
3 exntialtr includeret genus, l difias superiores; nc n eset pricipi-
um distinguendi smplr speciem, q. constituit, ab alijs quae sb eod. ge-
nere continentur. Pat. q. si ralitas ..q exntialtr includeret ânalitatem,
et sensibilitatem; includeret illud, in quo ho, et equus conveniunt: q.
n eset pricipium distinguendi &c. ± 2o: vl ralitas includit sola ratione
ânalis, vl praeter hoc includit aliud? si 1um: q. ho n distinguitur
a bruto per ralitatem: imo habebit brutum ralitatem. si 2um: inquiro,
an illud aliud includat etiam ratione ânalis, vl n? si 1um: recurret quaestio;
et sic processus in infinitum. si 2um;
vocatur difia contractiva generis, et constitutiva speciei, quae ab-
tractive, et exntialtr n includit genus, nec difias superiores.
4. Arg. 1o: neque concipi intelligibile fulta, quin fulta concipiatur
vivens, et sensibile: q. haec difias superiores includunt fulta in
illa inferiori. P. ant.s q. intellectus leonis ē actio vitalis, et in-
partial hoc argumtum Araujo. ± Sd respondetur C. ant. N. 2am
Licet valeat: hoc ē concepta fulli illius: q. illud n potest intelligi sine
hoc; n tam valet: hoc neque intelligi sine illo: q. ē ex concepta fulli
illius. Nam relatio n potest intelligi sine termino, nec forma de terminare mat.
quin mat. praeintelligatur; et tam nec terminus includitur fulta in relatio-
ne; nec mat. in concepta fulli formae. Ista qd intelligibile nequeat
concipi sine sensibili, et vivente; n probat inclusionem fulm, sed praesuppositionem necessariam ad illud. ± Arg. 2o: Membra inefficientia
dividentia includunt difias, qd difias inferiores dividunt
genus: q. ± R. Majorem ē verum in concreto, et reali; n vero in
abstracto, et fulta: quomodo ē vera minor.
5. Arg. 3o: difia specifica equi ē exntialtr corporea, et materia-
lis: q. includit ipsas difias superiores. R: verum ē ant. in sensu
reali, n in fulli: nam fulta loquendo, illa difia nec ē corporea, nec
spiritualis; d aliqualitas substantiae determinativa substantiae materialis,
equinitas enim ē tm equinitas. Et licet absolute, et smplr inter
substantiam materialem, et spiritualem n detur medium: data tam, si intelligatur
...
sensu inter contradictoria potest dari medium. ± Arg. 4. In propos.
per se primo modo fule subjectum includit fule praedicatum; d haec
propositio ho ē ânal: ē per se 1o. modo: q. fule hominis, qd ē ralitas, in-
cludit fule ânalis, qd ē sensibilitas. ± R: D. ma: fule qd subjecti C.,
fule quo, N. Fule quo hominis ē humanitas; fule quo ē ralitas.
Unde humanitas includit ânal, n vero ralitas. Et licet istae propos.
ralitas ē ânal: humanitas ē ânal: sint falsae; tam 1a neque ex
modo loquendi, neque ex parte significata fulta ē vera. d. 2a
etsi

etsi ex modo signif. sit in rigore logo falsa, q. praedicatum importat aliquid, quod non importatur a subjecto, (nempe suppositum); tamen est vera ex parte rei significatae, q. rea in re humanitas includitur, tamquam praedicatum ipsi essentiale.

§. 4.s de proprio 4.o praedicabili.

Proprium ex vi nominis explicat, quod alicujus subjecti est. 1.a proprij 1.
divisiones tradit Porphyrius: 1.o modo accipitur pro eo praedicato, quod convenit soli, sed non omni; ut esse vir. Medicum. 2.o pro eo, quod convenit omni, sed non soli; ut esse bipedem. 3.o pro eo, quod convenit omni, et soli, sed non semper, ut videre. 4.o pro eo, quod convenit omni, soli, et semper, ut risibilitas in homine. Hoc ultimum est rigorose proprium, de quo nunc agimus Porphirio, qui sic illud 1.o intentionaliter sumptum definivit: est quod non indicat quid rei, soli autem inest, et convertitur praedicatur. Per 1.as est extra quidditatem, per 2.as neque communicari subjecto extraneo, et per 3.as denotat necessariam connexionem proprij cum subjecto quod semper autem constare potest in hac

Dico 1.o: Proprium in 4.o modo, nec divinitus, a subjecto, cujus 2.
est, separari potest. Est D. S. a finit. Le resolvens q. 13. vers. hoc videmus: utrum proprium necessario semper insit? Probari potest sumendo pro 1.o medio realem identitatem, qua gaudet proprium cum subjecto. Sic declaratur 1.o: Praedicatum proprij etiam veritatis, nec divinitus a subjecto potest separari; sed proprium in qua praedicatum est proprium in 4.o modo, est etiam veritatis; et si posset separari, non esset. Q. ∓ P. 2.o: ex ratione passionis recte infertur destructio subjecti; et ex passione recte omni positionem colligitur subjectum; sed hoc demonstrari est etiam veritatis: Q. Unde vere licet homo posse intelligi non concepta risibilitate, non tamen sine risibilitate.

Dices 1.o: Terra est proprietas quantitatis, sed separari potest: ergo non est genuina, 3.
negalia tertia: Q. ∓ P. quod terra indeterminate est proprietas, non autem talis, et determinata: haec separari potest, non vero illa. ∓ 2.o: Calor est proprietas ignis, frigiditas aquae, et sic a relaquis; sed separari possunt: in igne enim accidit Babilonico, et in aqua Calida: Q. ∓ P: in actu 2.o separari posse, non vero in actu 1.o, quomodo sunt proprietates. ∓ 3.o: prius potest esse sine posteriori; sed subjectum est prius passione: Q. ∓ P: verum esse de prioritate in essendo, existendo, et realiter distinctis; non vero de prioritate natura, intelligendo, et realiter identificatis; ut est subjectum cum passione. ∓ Sed contra: Hic B. merito vocat priora natura, quae possunt esse sine alijs, non tamen alia sine ipsis: Q. P. Hic loqui de prioribus natura in existendo; non vero in intelligendo: et hac priori-tate gaudere subjectum respectu proprij.

Dico 2.o: autem intentionaliter captum cum proprium est praedicabile 4.
a multis in quale accidentale necessario, ut in 2.o modo dicendi per se, ut ait D.s q. 30. ver. habet genus. Per particulam in quale accidentale differt a genere, specie, et differentia; et per particulam necessario differt ab accidenti. Si comparatur ad inferiora sibi propria, ut risibilitas

ad

ad hanc, ut illa, rationis induit modum speciei. Et aut universale 4um praedicabile per ordinem ad inferiora illius naturae, cujus est proprium, ut risibilitas respectu Petri, Pauli &c.

§ ult.s De accidenti 5o praedicabili.

1. Accidens aliud est praedicamentale, quod actu inhaeret subjecto et distinctum a substantia, quae per se existit: et aliud id praedicabile, quod contingit eidem inesse, et non inesse, et definitur a Porfirio, quod potest adesse, et abesse praeter subjecti corruptionem. Sed clarius est, quod est pluribus praedicatum contingenter; bonitas hujus definitionis probatione non indiget. Et si dicas contra illam Porfirii: quod corruptio est accidens, quod non potest adesse absque corruptione subjecti: Rº. Concessa ma: D. mi: absque subjecti corruptione, quoad esse essentiale ipsius, C. quoad esse existentiale N. Nam essentia subjecti semper salvata destruatur, vel non destruatur subjectum. 2º. Nam omnibus, de quibus possint accidentaliter contingenter praedicari accidentia (sive substantia, sive accidens, sive entitas aliqua realis) competit fundare universalitatem accidentis 5i praedicabilis. Nam quod vere est, teste Arist., nulli accidit, praedicamentaliter, non vero praedicabiliter; licet textus loquatur de substantia melius.

2. Tale ergo accidens constituitur universale 5um praedicabile, per ordinem ad propria inferiora: v.g. albedo respectu hujus, vel illius albedinis, non recipit praedicata per modum speciei; dicitur per ordinem ad subjecta, ut albedo respectu parietis hujus &c.; non ratione hujus praedicati contingenter, et non necessario. Quibus temporis vobis fuerit, Auctores consulite super praedicabilia, et argredimur ad praedicamenta.

Liber 3us de praedicamentis.

Dispº 1a qº una Quot sint praedicamenta, et quaenam possint poni in ipsis.

1. Derelicta jam explicata doctrina in summulis de univocis, equivocis, concretis, analogis, &c, quae antepraedicamenta dicuntur; nunc praedicamenta latine, Categoriae graece, est quoddam artificiosum opus fundamento innixum, in quo omnia rei praedicata a supremo ad individuum usque ordinantur secundum debitam subjicibilitatem, et praedicabilitatem. Non est fictum a natura intellectus per suo arbitrio, desumpta occasione ab ipsarum rerum natura. Et hac coordinatione praedicamentali facilius res dividi, ac definiri possunt. Circa numerum praedicamentorum magnam fuisse apud veteres controversiam, inductum est; item ut Pitagoricae viginti statuerunt praedicamenta, 10 bonorum, 10 que malorum entium; et Petrus Ramus 10 recenset sententias. Inter

Be=

Recentiores aliqui ponunt tantum [illegible]. Sed qui usus invaluit contra (abs-
trahendo, an sit ex voluntaria positione, an ex ratione deludente,
an ex ratione mortua ad vitandam confusionem convincente) tantum Aris-
totelicam admittere divisionem in 10 praedicamenta, quae sunt Substantia,
Quantitas, qualitas, relatio, actio, passio, Ubi, Situs, quando,
et habere, ut habitus. De hac divisionis sufficientia restringimus.

Dicimus Praedicamentalis tantum 10. assignata. Ita D.r S.s q. 55. 2.
praedicamentalium, et 5. metaphysicae q. 5. ubi resolvit, ens dividi in 10.
praedicamenta. Probatur ratione: Ens, vel est per se existens, et sic est Substantia; vel al-
teri inhaerens, et sic est accidens. Illud, vel est in ipsa Substantia, eam ex-
tendens divisibilitate, et impenetrabilitate; et sic est quantitas: vel
eam ornat, et qualificat; et sic est qualitas: vel ordinat ad aliud,
et est relatio: vel operari notat, et est actio: vel pati indicat, et est
passio. vel in loco esse ostendit, et est Ubi: vel situatam, hoc est, sedentem,
ambulantem, &, et est Situs: vel ad tempus refert, et est quando: vel possi-
dere vestem, et ornatum, et est habitus; et nil amplius requiritur
praedicamentalia ad recognoscenda: ergo.

Itaque: quaere v.g. de Petro, et nil dubitabis juxta haec praedicamenta. 3.
Quid est Petrus? est homo: ens praedicamenti Substantiae. Quantus est? est tricubitus, vel
bicubitus; ecce quantitas. Qualis est? justus, albus, etc.: ecce qualitas. Ad
quem dicit ordinem? ad Patrem, vel Dominum: ecce relatio. Quid agit? loquitur, legit:
est actio. Quid patitur? frigiditatem, calefit: est passio. Ubi est? in foro, in
aula: et est Ubi. Quomodo est in loco? sedet, stat: et est Situs. Quando sit?
heri, mane: en quando. Quid habet? hoc, vel illud ornatum &c: et est habitus;
et nil amplius restat interrogari; vel si aliquid ad hoc reducitur: ergo. Et si
dicis: praedicamentum Substantiae unicum esse, licet Substantiae omnes sint inter se diversae:
quod unicum erit praedicamentum accidentium, licet accidentia sint diversa, ad po-
nenda duo praedicamenta, Respondeo unicum esse praedicamentum Substantiae, quia unus
est modus, quo Substantia per se esse intelligitur, licet Substantiae inter se ex natura sua
sint quoad entitatem diversae. At accidentia diversis modis afficiunt, et
denominant Substantiam. Quamvis praedicamenta sint ad confusionem vitandam,
ideo sic statuitur coordinatio, quod non quietatur intellectus, nisi inter-
roget, quot accidentium sint. Et tria prima praedicamenta vocantur
generalissima vel quid, quia omnia reduci valent ad illa in divi-
sis coordinationibus, tamquam supremam capita, sive fundamentalia,
Circa tertium tituli partes 3.bus modis res Categoriae occupant. 1.o 4.
directe, ut genus supremum usque ad individuum, quae sunt in medio arboris Por-
phirij. 2.o indirecte, quae in lateribus. 3.o reductive, proprietates nempe, et
partes integrantes Substantiarum, in eodem loco, ubi ipsa ponuntur Substantia. Hic
de rebus directe ponendis sermo loquimur. Et

Dicimus 1.o: directe collocari in praedicamento res, quibus haec 5.
6. verificantur conditiones. Ens per se, reale, incomplexum, potentiale,
completum, et finitum. Ratio 1.i: quia gaudere debet unica existentia; quare
excluduntur entia per accidens; quae duplici gaudent existentia,
et ut uno dicunt, ad unum referuntur praedicamentum, et ut alia,
ad aliud. Ratio 2.i: ut excludantur a praedicamento entia rationis.

Ratio

Ratio 3ª: quia complexa excluduntur, quae vel pertinent ad duo praedicamenta, ut homo albus: vel duplicata ponuntur in eodem, ut animal rationale, ex quibus unum in recta, aliud in laterali linea collocantur. Ratio 4ª: ut excludantur negationes, quae nihil sunt, licet realesque et equivoca. Ratio 5ª: ut excludantur entia incompleta, quae non accipiunt praedicationem totius; non illa, quae licet sint in se incompleta; quoad praedicationem tamen quid completum sunt, ut genus, quod praedicatur substantive. Differentia etiam excluditur, quia praedicatur adiective per modum partis; non intelligo de collocatione recta.

6\. 6um probatur ex D. S. in 1. d. 8. q. 3. dicente: respondeo quod ens praedicatur infinitum, et infinitum, quod in 10 genera; quia alterum illorum scilicet ens finitum est commune ad decem genera. Praeterea: quod ponitur in praedicamento debet contineri sub ipso, tamquam aliquo superiori; non neque sic continere, quin sit ens finitum: quia infinito nihil est superius: ergo. Arguitur: nullum genus (nisi forte his abuti velimus) est infinitum; quia quodlibet est perfectibile per differentias suas, et in potentia ad illas; ergo quod ponitur in genere est finitum. Advertendum infinitum per existentiam, et in qualibet linea a praedicamento excludi; non vero infinitum per accidens, et in determinata linea; quia hoc implicat est finitum, et aliud quid infinitum: quo sensu docuit Aristoteles, quod si daretur linea infinita, posset poni in praedicamento quantitatis.

7\. Unde jam evanescit difficultas de Deo, et Christo, ut Deo; dicendo 2º: quod *Deus neque recte continetur in linea praedicamentali.* Nam praeter praedicta, coordinatio praedicamentalis occasionem sumit ab ipsarum rerum natura, quae ex genere, et differentia componitur, quorum unum alteri occurrit, et compositionem praefert: quae omnia Deo repugnant. Unde D. Aug. lib. 1. confessionum C. 16. n. 29. dolet, se Deum in praedicamento olim reposuisse, quare dixit, *manifestum est, Deum abusive vocari substantiam.* Praeterea: substantia constituens hoc praedicamentum non praedicatur de Deo, quia haec proprie exigit recipere accidentia, quae cum illa exigentia Deo repugnant: nullo modo [?] est subjectum accidentium: ergo in nullo collocatur praedicamento.

8\. Contra hoc arguunt 1º: D. Aug. 5. de trinitate C. 9. 3 praedicamenta Deo attribuit, substantiae, relationis, et actionis. Alii, et Patres Deum dicunt esse sub genere: ergo. Respondetur vel quod D. Aug. se retractavit, ut constat in praefatione; vel quod possunt dici de Deo, sublatis imperfectionibus; vel respective ad alia praedicamenta, quae minus proprie Deo aptari possunt; vel quod praedicamentum sumpsit in latiori significatione ad explicandum trinitatis mysterium. Alii et Patres aliquando non sumunt genus in rigore, quod cum differentia facit compositionem; sed illud usurpant pro aliquo communi, et transcendentali, praescindendo a finito, et infinito.

9\. Arguitur 2. Christus collocatur, sed est Deus: ergo. Respondeo D. maiorem: ut homo, C., ut Deus, N. Contra: sed etiam primo ut Deus est; Probatur: personalitas Christi est realiter idem cum Deitate, sed naturae substantiales collocantur in praedicamento, quatenus continent, ut important suppositum, seu personalitatem: ergo Christus etiam ut Deus collocatur. Respondeo N. subsumptum: et D. minorem probationis: Etiam substantia, in qua personalitas sit ratio talis, obiective ratione [illegible] ponatur in praedicamento, N. etiam sit mera conditio, C. Oportet enim illam

Rat=

naturæ colocata, et alteri incomunicabilis, quia denominationem tribuit sola subsistentia, non personalitas naturæ, ut personalitas est, non vero quatenus finita, vel infinita. Et si dicas (ab aliquo sufficienti probatione) quod Fortunato Venerio; quod nequeat Christus ut homo colocatum esse, quia sic denotaret suppositum, quod non est finitum. Dico: vel quod ut homo colocatum in recto dicat naturam humanam: vel quod non semper homo denotat suppositum, quia dicitur in Simbolo, et homo factus est, quando assumere dicit suppositum humanum. Et si instas: quod sicut valet: Deus mortuus, et passus est propter communicationem idiomatum: ita valere deberet: Deus colocatum in prædicamento, propter unionem naturæ humanæ. Respondeo secundo: quod tantum valent propter communicationem idiomatum prædicationes reales, sicut primæ: non vero intentionales, ut logicales, sicut 2.a Et 2.o quia primum valet, non quia Christus ut homo passus est, id quod Christus denotando in recto suppositum Divinum passum est: at 2.um non valet, quia Christus non colocatum in prædicamento in recto pro supposito, id tantum reduplicative, ut homo, solum denotando suppositum in obliquo. Prædicationes in concreto, et in recto valent de Deo, et hinc propter utriusque naturæ communicationem; ceterum quæ fiunt de una natura reduplicative, non fiunt de alia: unde non valet: Christus, ut Deus est homo, et similes, ex quo in thesi.

Disp.o 2.a de Substantia, quantitate, et qualitate.

Q.o 1.a quid sit Substantia, seu quod nam suis constitutibus.

Cum existentiæ rerum per hoc statu sint nobis innotæ, per primam portionem in earum cognitionem deveniemus. Itaque substantia hic non accipitur late pro essentia rei, quia sic transcendit, et per prædicamenta divagatur: id proprie, et prout accidenti opponitur, quomodo tunc 1.o accipitur juxta etimologiam à Verbo substo, quod significat esse substum, ut receptibus accidentium; et constitutis eis convenit, licet virtute substantiæ, et Deo repugnat. 2.o prout est idem, ac esse per se, ut per se stare. Unde communiter definitur: est ens per se existens, ut incapax inhærere, ut esse in subjecto inhæsionis. In quo conceptu constitutivo omnes conveniunt substantiæ, tam creatæ, completa, et incompleta; quam increata; tam finita, quam infinita. Quamvis substantia constituens hoc prædicamentum strictè sumpta, prout præsertim amplectitur omnes substantias finitas completas, exigitque accidentia recipere. 1

Præmittendum tamen, 6. communiter numerari proprietates substantiæ. 1.a est, non esse in subjecto inhæsionis, quæ omni substantiæ, sive primis, sive secundis convenit. 2.a est, prædicari univoce, hoc est, extra substantias primas, quæ sunt singularia: nam solis convenit prædicatis substantialibus, quæ appelantur à Aristotele substantiæ 2.æ. Nullus 2.

ens accidens praedicatur univoce, quamvis quia sit ens univoce praedicatur. Quia ad hoc sufficit, quod dicat unicum conceptum multis communem in nomine et ratione importata, praescindendo, quod ei illis praedicetur essentialiter, vel accidentaliter. At vero univoce praedicetur claris addit, quod in interiori ratione includatur essentialiter, et praedicetur quidditative, seu in quid. 3.a est significare hoc aliquid, hoc est non commune, sed individuum, quae est propria substantiae 1.ae. 4.a est non habere contrarium: substantiae enim omnes inter se non opponuntur proprie, sed tantum ratione qualitatum, quae varias postulant affectiones. 5.a est non suscipere magis, et minus, quia omnes in hac ratione essendi per se conveniunt. 6.a est, posse suscipere contraria, hoc est accidentia opposita, sive relativa, sive absoluta, quae proprietas est solius substantiae 1.ae; quia licet quantitas recipiat accidentia, est mediata substantia, sola Deo supplente vices substantiae in genere causae efficientis, ut evenit in fidei Sacramento.

3. Advertendum est cum D. S. ubi supra D. 1.a ratione, quod esse per se triplex capi potest. 1.o actualiter, et ita negat esse actualiter in alio, illi inhaerendo, quo modo enim accidens a subiecto separatum (ut q. in Euchar.ia) dicitur ens per se. 2.o aptitudinaliter, ut negat posse, seu aptitudinem essendi in alio tanquam in subiecto, quod quidem nec accidentibus divinitus separatis convenit: semper enim dicunt aptitudinem ad inhaesionem. 3.o per se complete, seu radicaliter, per radicem, nempe, talis perseitatis, qua non solum negat aptitudinem essendi in alio inhaesive, sed etiam per modum partis informantis. In qua perseitate conveniunt substantia completa, et incompleta, sed differunt per propria differentias. Ut completa oritur inordinabilitas, seu ineptitudo essendi in alio tanquam in subiecto, vel in toto, et in alia comparte per modum informantis: ab incompleta autem oritur differentia per radicem aptitudinis ad essendum in alio, tanquam parte in toto, vel in alia comparte ipsam informando. His suppositis sit

4. Conclusio 1.o: Substantia constituitur per perseitatem positivam, adeoque sequitur negatio tum actualis, tum aptitudinalis inhaerendi in alio tanquam in subiecto. Unde recte definita est. Est D. S. in 1. d. 12 q. 1. n.o 43, et alibi. Probatur Ratio constitutiva primo non est sua proprietas, et ita radicaliter est entitas; sed ita est in substantia entitas positiva perseitatis. Probatur quia ideo negatur substantiae accidentibus, quod est esse in alio per inhaesionem, quia est ens per se. Et Probatur ratione: nullum ens positivum potest constitui solum in sua essentia per negationem, sed substantia est ens reale [illegible] positivum: ergo. Maior patet ex D. S. in 2. d. 3. q. 2. § Contra ista n. 2. dicentis: nihil simpliciter repugnat alicui enti per solam negationem, sed per aliquid positivum prius, ad quod sequitur talis negatio, ideo enim homo habet negationem lapidis, quia est talis: ergo ideo substantia negat actualiter, et aptitudinaliter inhaerere [illegible] quia habet quid positivum, scilicet perseitatem radicalem, in qua fundatur talis negatio: ergo

Ant.

Arg. 1.º Stus definiri Subtiae p. negationem essendi in alio: ergo. ≠ R. Nam definiri quidditative, d. solum illam aliquomodo explicare: sicut ergo loquitur de Angelo, illum explicant p. negationem mat.æ. Ultimo (86)
existentia Dei, et attributa explicant p. negationem: et quis tamen dicere audebit, Angelum vel Deum p. negationem constitui? ≠ 2.º esse p. se est (5)
id, ac non esse in alio: ergo est hoc de essentia Subtiae. ≠ R. N. ant. nam esse p. se est aliquid positivum, ad quod sequitur negatio essendi in alio: sicut ad esse rationale sequitur negatio risibilitatis. ≠ 3.º Realitas, et differentia divisiva non sunt falta Subtiae. d. illius convenit existere p. se cum repugnantia ad inhaerentiam: ergo tale esse p. se non constituit falta Subtiam. ≠ R. Ad quid illius nec convenit falta tale esse p. se, nec non convenit falta; d. tantum identice; et realiter ergo quomodo sunt constituere Subtiam. Vel N. ma, dicendo, quod sint falta Subtiae incompletae; unde incomplete etiam existunt p. se, hoc est, in se, et non in alio; licet non existant in ratione sola sui, d. ratione totius.
Arg. 4.: existentia unius neque alteri communicari; d. esse p. se convenit accidentibus Eucharisticis: de fide enim ibi existunt sine subjecto: ergo. ≠ R. D. mi: esse p. se actualiter, C. aptitudinaliter, N. Et D. implicitam prob.: existunt sine subjecto juxta propriam exigentiam, et naturaliter, N. supra exigentiam, et miraculose, C. Licet enim actu non inhaereant, habent tamen exigentiam majorem naturae ad inhaerendum, quod Subtiae repugnat. Unde miraculum evenit: et non in Subtia, quae naturaliter est p. se sine aptitudine ad inhaerentiam. ≠ Sed contra: actus secundus alicujus existentiae neque adhuc miraculose communicari alteri non habenti talem existentiam; sicut ratiocinari neque communicari bruto: ergo si esset p. se aptitudinaliter, et radicaliter esset de existentia Subtiae, actus 2.us essendi p. se non communicaretur, adhuc divinitus, accidentibus in Euch.ia ≠ R. D. ant.: actus 2.us neque communicari ab intrinseco naturae, C. Ab extrinseco, N. vel sic D.º: actus 2.us proprius, proveniens intrinsece a suo actu 1.º, neque communicari, C. Actus 2.us non proprius, d. similitudinarius, N. Unde sicut quando locuta est Asina Balaam videns Angelum in itinere, talis actus non fuit ab intrinseco naturae, nec ab actu 1.º pot. locutivae, et ratiocinativae in bruto, d. tantum fuit ab extrinseco, a Deo, nempe, linguam movente; et solam similitudinem analogam habuit cum actu 2.º hominis: ita esse p. se in accidentibus est extrinsece p. miraculum supra eorum inclinationem, nec provenit ab actu 1.º essendi p. se in illis; sicut ergo non est actus 2.us proprius Subtiae, d. solam similitudinem habet analogam accidentalem cum Subtia.

q.º 2.ª Ubi de accidenti Quid, et quotuplex sit quantitas praedicamentalis, et quae nam ejus ratio constitutiva?

Hic tractandi locus est de accidenti ut sic. (1)

Itaq. varia ex illo duvia p.º ss.ter ex une doctrina, et ppne resoluta. Accidens qu utr. sic e ens inherens subjto, ū aptu inhere subjto. Sdo q. accidens ex D. e. in 3. d. 1. q. 1. 5. ad 1.: duplicem habet ad subjtum habitudinem, scilicet informantis ad informatum (ingo e informao), et aliam, ut posterior naturaliter ac prius a q.º dependet, (ingo e inherentia); ideo sciendum quid sit informao, et quid inherentia. Ceter ex D. cit.º informao ut sic e actuao subjti receptivi; et ss.ter informare, e actuare subjtum receptibum. Informao aut e 2plex. 1.ª informao simplr, ū p.º se, et e actuatio simplr subjti receptibi. 2.ª e 2dum quid, ū p.ª accidens, et e actuatio 2dum quid subjti receptibi. Utraq. ivenit in actuare subjtum pom.nale; differunt tam in ratie, q.ª 1.ª e ppria substie; n. forma substantialis sit actum simplr, simplr reddit subjtum actuatum; at 2.ª e ppria accidenti; n. forma accidentalis supponat subjtum in sua exntia et substa constitutum, solum illud actuat 2dum quid.

2. Inherentia vº e quedam affixio posterioris ad aliquid prius, a q.º dependet, ū ut a causa, d ut a quod existentialiter priori, a q.º sub.tentatur. Inherere e affigi ad aliquid prius, a quo dependet tanq. d existentialiter priori substentante, et ū ut a causa. Nonq. ū potest etiam ab illo accidens dependere tanq. a causa, q. d. p.ª hanc dependentiam ū inheret. Solum q. inheret, q. dependet ab illo tanq. a priori existentialiter, et simplr in genere entis. Sic q. nulla forma substantialis inheret, q. e 1.º genere entis, scilicet substie, quamvis simplr informet, ū actuet. At accidens simp.r inheret, (naturaliter), q. dependet a primo genere, scilicet substa, sive subjto, licet illud 2dum quid informet: sive proveniat ab illo tanq. a causa naturali, sive ū proveniat, si producatur divinitus. = Sciendum est, qd sicut e p.ª se in substa triplex capacitas, ita inherentia in accidenti, actualis, aptitudinalis, et radicalis; quamvis actualis potest supni, vl formalter, et sic e respectus quidam resultans inter accidens inherens et subjtum inhesionis, vl fundamentaliter, et sic e fundamentum talis respectus. Deinde: accidens e q.dam concretum dicens ex materiali illam entitatem, q.us dicitur accidens, ū inherens, ut albedinem, qntitatem, &c: et dicens formali ipsam inherentiam; quare inherentia erit de exntia hujs concreti, qd inheret. Nr idem mys ig, qu esse de exntia accidentis materialiter simpti, ū illius entitatis, q.us dicitur accidens.

3. PP.º 1.ª inherentia actualis ū e de exntia accidentis absoluti materialiter simpti, nec e ejs ppria passio, nec e de exntia accidentis, ut sic. = Ita D.r P. 1.ª pars: id, sine q.º rs potest existere, ū e de exntia ejs; d tale accidens materialiter simptum existere valet sine actuali inherentia: ut q. qntitas in Euch.ª. 2.= P. 2.ª pars: passio identificatur realiter cum ejs re; d inherentia actualis ū identificatur cum accidenti absoluto materialiter simpto. P. mi: q.us separantur nequeunt identificari;

d

d à tali accidnti, v. g. â qntte Euch.^ca^ realtr separata inhe-
rentia actualy. ∓. P. 3.ª pars: Exntia, vl paro superioris e exn-
tia, vl paone inferioris; d exdicty, inherentia actualy ñ ē
exntia, vl pao accidnty inferioris (sicut absoluti): q nec
accidntis ut sic. pp. 2.ª inherentia aptitudinaly ē pao accidntys ut 4.
sic. ∓ P. ñ ē exntia illius, d quid realtr identificatus, conveniter oi,
soli, nessario, et smpr: q. Pat. 8s. qd respectus ñ ē exntia alicuis ab-
soluti; qd tc eset ad se, et ñ eset ad se; d taly inherentia ē pdr res-
pectus: q ñ ē exntia accidntys absoluti: q nec ē exntia acci-
dentis ut sic; qd exntia superioris participatur ab inferiori.
pp. 3.ª exntia accidntys ut sic ē inherentia radicaly. Ita 5.
vs Scotyts. P. debet et aliqd inherentiæ, d ñ actualy, nec ap-
titudinaly: q. P. ma: exntia accidntys ut sic pradamntaly,
ergo hic logtr, debet immediate oponi substil pradamntalis; d
qd immediate oponitr paseitti ē inherentia, ñ alietas: q ista
radicalis e exntia &: (q accidntia in Euch.^a^ destituant). Dmo-
stat qd inherentia radicaly neq ē qd absolutus, neq qd rela-
tibus, d ab utroq praescindit, sicut accidns ut sic. Et p.^o^ 1. a e
dic qd inherentia in alio tanq in subjto ē propriu oi accidntys; pp.
d inherentia in alio tanq in fundamento ē propriu accidntys
pdr relativi; qd posito fundamento, et tro resultat relao.
Si quæras ad qd pradamnts inherentia actualy pertineat? 6.
R.^t^ D. cit; qd unio, quæ fundatr in accidnti absoluto, et terminatr ad
subjtus, pertinet ad pradamnts actionis; si actio sumatr, ñ solus p^o^
respectu agentis ad pasus, d etiā pr. respectu pr informantis ad subjtus
informatus. Inherentia v.^o^ quæ fundatr in subjto, et terminatr ad acci-
dns, pertinet ad paonis; si pao sumatr ñ solus pr. respectu pasi ad
agns, d etiā pasi ad pr informante. ∓ Si quæras, qua causa à quo pro-
ducitr inherentia? licet aliqui ab accidnti, et alij à subjto volunt
provenire, dic: causari ab eficiente, quo producitr accidns,
vl quo accidns unitr subjto. Rao, qd taly inherentia pdr ē
respectus extrinsecus adveniens; d iste producitr ab eficiente
(ex D. cit): Q. Inde si Deus reproduceret substia panis in eod
loco Euch.^ti^, et nil aliud faceret, accidntia illius adhuc ma-
nerent sine subjto sicut modo; qd ñ pont reipsa uniri tali
substiæ (ex D. cit): qd egent extrinseca actione eficientis.
Alia pp.^o^: accidns ē compostus metice ex genere, et dfa; 7.
d sicē ē pr a oino simplex ∓ 8. pat; q. habt in quo conveniat, et in q
differat. ∓ 2.^s^ ex D. 1. 8. metice q 8. de prox.^a^ 8.: accidns à destí-
natus à natra, ut se toto sit pr a alterius, d ñ ita poset informare,
si eset compostus sicē ex mat.^a^ et pra: q ē simplex. P. mi: illa pars, quæ
eset mat.^a^ in accidnte, ñ poset informare; qd mat. ē informabilis,
et ñ informat. 2.º: si gauderet mat.^a^ et pra, ista eset actus ada-
quatus suæ mat.^æ^: q ñ poset informare aliq: alias eset adaequtus,
et ñ eset; et realtr informaret duplicq mat.^æ^, qd repugnat. Hæc
rao ē fortisma, qd p.^o^ illa prorobat D. S. in 2.º de 8e q. un.^a^

Ī alia opinio; qd a ñ̃a rali ñ ē ꝑporta ex mat. et fra.
8. Pro 2° Cronide x note, qd licet rei divisiõ prædamntos ... ātria præd. rōne divisionij ñ deveant nessrio realta distingui; qr et oia mdta dividntia devexent realtr distingui, cujs opotu habemij in mem.ᵃ intell. et volitt. quæ dividunt pro rala; tam si rej divisioni prædamntos; ñ prædamnta videretur materialia, et ut in se afacto si, realtr distinguntur. 3° q. separanta. 2° q. diferunt genere, specie, et num.° Genere, rz si gnera divisa. Specie rz distintio generica anquit distintios specificas; nulla en. species includit plura genera disparata. Num.° q.ª sicut distintio generica exigit distintiõ specificas, ita ista numerica. Ead. en. distia numerica ñ strahit plures species disparatas. Et ad relaões transcendntales realtr identificari fundamento, qd ē nostra. R.° qd tales relaões ñ sū accidntia fndamnti; nec q. reduci ad prædamnta sui fundamnti; sicut ꝑaões, et propriettes ad prædamnta sui exntis.
9). Jā agendo de qntte, ñ de illa qe dicit virtutis, rz hæc ē propria cujslibt rei perfectio, rōe cujs res dicit magna, vl parva, major, vl maxima, sicut Deus vz dicit magnus, et excelsus; d illa quæ dicit molis: accidns, nempe, corporeum, cujs rōne substia materialis ē in loco circumscriptive, quæ in Rexto de fita à Ato sic: qntus ē divisibile in ea, quæ insunt, quorz utrumq. vl unumqdq. unum quid, et hoc aliquid aptus ē ēē. Sensus ē, qd debeat ēē accidns divisibile ad excludnda accidntia indivisibilia, ut punctus. In ea, quæ insunt, id ē, in partes, quæ sū falr in ipso, ad excludnda divionē alicujs in partes, quæ solū virtualtr in ipso strinentr, ut divio mixti in 4.ᵃ elemnta, quæ ñ sū falr in illo. Quorz utrumq. id ē, quarz partium utraq. si duæ sint: vl unumqdq., id ē, unaquæq. pars, si sint plures: unum quid, qd sit quid completus; et hoc aliquid, id ē, ejsd. raois c toto, aptus ē ēē, scict, qd possint dividi. Diferat qntus (qd ē totus homogeneus, cujs partes sū ejsd. raois) à totus ficil, et eterogeneo, cujs partes sū diversæ raois à toto; rz brachius, vl manus ñ sū homines. mat.ª et fra sū ꝑpon.
10. Qntitas q molis exit ꝯtinua, si partes inter se nexus habeant, vl corpulentia aliq.ᵃ proc oi; ut lignus. Sd ut aliquis sit tns coi, requiritur 1.°, qd tāet utramq. partē, ut punctus in linea unitivus; 2.°, qd sit indivisibilis in illa raoe, sdq. q. tetat: siem esset divisibilis, ñ esset ultimus trans. Exit ꝯtinua permanens, si partes ejus queant ēē simul, ut in lapide. Exit ꝯtinua successiva,
si

si partes una post aliã succedunt, ut tmps. Qntitas ẽ discreta, quo partes illius n ad invicẽ disjunctæ, ũ ñ copulantur tmo coi, ut numerus, qui cponitr ex unitatibus, quæ intr se ñ uniuntr: estqz ẽẽ ab intu, et hinc libito producit. Unde num. ad prædamtas ñ ptinet: nec Arithmetica ẽ scientia realis, etsi rer supponat, quibus numerus ab intu applicetr. Sola igitr qntitas cõtinua prima ns prædamntu cstituit.

Hujus tres species numerantr, linea, sive longitudo; superficies, sive latitudo ē longitudine; et Corpus, sive profunditas, aut altitudo ē latitudine, et longitudine. 1a cponitr ex punctis, 2a ex lineis, et 3a ex superficiebus. Sed Corpus ẽ 3plex. Ficus, et ẽ altera pars viventis distincta ab aña illud ficẽ cstituens, ponitrq indirecte in prædamento substiæ. Metaphysicus, et ẽ cpositum substantiale ex mat. et fma directe in prædamento ponibli: Et Mathematicus (de quo hic), qd cstat trina dimentione, scilt, longitudine, latitudine, et profunditate. Hanc ita explicant Mathematici. Finge tibi punctum quoddã descendere a capite usq ad pedes, l ẽ dextra; et tc vestigium, qd remanet ẽ extntio 2dũ longitudinẽ, et hæc ẽ linea. Ita si trahitr a dextero latere ad sinistrum, vel ẽ dextra; vestigium, qd relinqt, ẽ 2dũ latitudinẽ, et hæc ẽ superficies, ũ planicies. Si deniq a pectore usq ad tergum protrahatr, vel ẽ dextra; vestigium ab ea relictum ẽ extntio 2dũ profunditatẽ, et sic ẽ Corpus. Unde punctus ẽ oino indivisibilis; linea divisibilis 2dũ longitudinẽ; superficies 2dũ longitudinẽ, et latitudinẽ; et deniq Corpus 2dũ longitudinẽ, latitudinẽ, et profunditatẽ. §1. 4p. nc.

Qntitatis successivæ species sunt motus, tmps (et 2dũ aliquos locus, intellige situs ut ẽ relatio cntinentis corporis, ñ materialis, qa sic ẽ superficies concava corporis cntinentis, nec cstituit speciẽ a superficie distinctã, qa nulla extntionẽ habet superficies) de quibus in fica. Qntitatis discretæ species sunt num. et oratio, ex quibus 1a dicitur permanens, et 2a successiva. Num. hic ẽ collectio entitatum, quæ recenseri possunt, quæ tamen si resultat ex pluribus rebus singularibus, sive spiritualibus, sive corporalibus dicitur transcendentalis: sitaq resultat e rebus qntitativis, prædamntalis. Oratio ñ sumitur pro illa, qua mens in Deum elevatur, nec pro voce significativa ad placitum, de pro Voce (si significat, sivẽ ñ) articulata cstante pluribus syllabis extensam, mensura est sensibilis quæ ẽ num. sillabarum, et mensura durationis eam. §2.

Proprietates qntitatis sunt, 1a ñ habere contrarium, intellige scilicet substantia. 2a ñ suscipere magis, et minus, hoc ẽ, ñ posse intendi, vel remitti. Suscipere autem magis, et minus ñ ẽ idem, ac suscipere majus, et minus: nam 1m cpetit qualitati, quæ in eadem parte substantiæ intenditur sine extntione. 2dum cvenit 3æ speciei qntitatis: nona §3.

eñ

est ē nec major, nec minor per adquisitionem, vel deperditionem partium, et non per intensionem. 3.ª ē æqualitas, aut inæqualitas, non ficta, quæ sic dicunt relationes, d fundamentum talia per fundamentum, nempe, tales relationes. 4.ª ē ratio mensuræ; quæ activè ē id per quod alterius quantitas mensurata, et cognoscitur; et passivè ē ipsa res mensurabilis, vel mensurata. 5.ª ē divisibilitas partium, qua quantitas reddit divisibile subjectum in quo ē: vel divisibilitas in partes integrales per impossibilitatem unius partis cum alia ad occupandum eundem locum, vel ad expellendam aliam ab eodem loco. 6.ª ē impenetrabilitas, et consistit in eo, quod quælibet pars habeat vim expellendi aliam a suo loco, prohibendo ne in eodem loco simul secum ingrediatur.

44. 7.ª ē extensio partium, (extraneitas, seu habere partes extra partes), quæ ē duplex: 1.ª in ordine ad se, quod ē habere illas tali ordine inter se unitas, ut quælibet pars immediate uniatur suæ determinatæ parti, ē non cuilibet, ut v.g. caput jungatur immediate collo, collum humeris &. Hanc et Christus habet in Euch.ª 2.ª in ordine ad locum, quod ē habere illas, ita ut cuilibet parti corporis sua pars loci correspondeat. Sic v.g. ho ē in loco circumscriptivè, vel impenetrabiliter; quæ circumscriptio, et deficit Christo in Euch.ª, in qua ē totus in tota, et totus in qualibet parte; et deficit substantiæ materiali; licet ista etiam sit in loco, quæ extensionem, et divisibilitatem pariter, et penetrabilitatem. Ex his (et aliis quantitatis proprietatibus, quas a ttodominant, quod nempe, sit ficta, vel infinita sincategorematica; longa vel brevis, densa, vel rara, profunda, gravis, levis, aspera, figurabilis, ubicabilis, &, quas explicatione non egerit), inquirendum nunc venit (non actualiter, d aptitudinaliter sumptis) quænam sit quantitatis propria, ut ista radicaliter sumpta sit ejus essentia. Circa hoc 4.º

45. Circa hoc 4.ºr sententiæ. 1.ª ē, ē rationem mensuræ: ita Albertus magnus, et D. Thom. 2.ª ē, ē divisibilitatem in partes quantitativas, seu ejusdem rationis: ita plures scotistæ. (In hac tui eruditus, d salva tanti mei magistri reverentia, sit magis amica veritas). 3.ª ē, ē omnes prædictas passiones radicaliter acceptas essentiam quantitatis: ita cursus Josephinus, et alii. 4.ª denique asserit ē ē extraneitatem partium, seu extensionem. Autores hujus differunt in modo: nam aliqui dicunt, ē ē extensionem in ordine ad se: alii extensionem in ordine ad locum. et denique alii extensionem partium talem, ad quam sequatur aptitudo, et exigentia naturalis expellendi se invicem, et alias res ab eodem loco; et ita vocatur impenetrabilitas naturalis. Ceterum quæ inter has, et sit

Dico: ratio talis quantitatis in sola impenetrabilitate ulti- 86.
mo sistit. ± Haec est, quod probabilior invenitur tam in
auctoritate D. T. quam in fundamenta ratione. ± Pb. 1º. Ex 3º An-
tiquus. Licet enim ultimus species et qualitates radices esse entitatis substantiae;
Et tamen entitates sint per nobis ignotae; singulatim quisque sit
ex rationibus quantitatis ultima et intimior, quod non resolvit praedic-
ta opinio. = Pb 2º. impugnando sunt religiosi di-
cendi modos: constitutivis alicujus rei neque alteri di-
versa ratione conveniunt, quod praedicti (praeter utrumque) dicen-
di mode alteri a quantitate conveniunt: sed. Pb. mi: substantia ma-
terialis est alia a quantitate, quod substantiae materiali conveniunt, et
ratio mensurae tam activa, quam passiva, et divisibilitas in
partes integrales ejus ratione, et extraneitas, tum entitatis + fº 91 n. 5. et sequ.
partium, tam in ordine ad se, quam in ordine ad locum, pene-
trabilitas, ut patebit quando de substantia: ergo. 87.

Si dicas, omnia ista, vel unaquaeque non convenire substantiae ma-
teriali circumscriptive, quomodo quantitati. Instabo,
quod circumscriptio est ultima ratio istorum constitutiva quan-
titatis, et non ad substantiam, quod circumscriptio habetur per im-
penetrabilitatem: ergo ita est ratio distinctiva quantitatis, et reliqua
sunt in suo conceptu coaeva. ± Unde sic argumentor: quia ut
fatigabilitas, et esse deambulativum sunt passiones hominis communes
in suo conceptu aliis; ideo radix istarum neque esse constitutivum
et specificum hominis; et quia risus, vel risibilitas proprie soli inest
homini; ideo in ejus radice stat hominis entitas: ergo a pari: quia
mensura, divisibilitas, et partium extraneitas sunt in suo
praeciso conceptu passiones communes quantitatis et substantiae; ideo in earum
radice non sistit quantitatis entitas: et quia impenetrabilitas
talis, et naturalis soli inest quantitati; ideo istius ultima
ratio talis in impenetrabilitate radicali consistit.

Si respondeas, (ut aliqui sentiunt), quantitatem esse di- 88.
visibilem in partes quantitativas, et substantiam in partes entita-
tivas; unde sunt divisibilitates distinctae. Instabo: quod substantia et
quantitas conveniunt in divisibilitate, solum quia differunt in
hoc <u>quantitativa</u>, et <u>entitativa</u>: sed divisibilitas non est ratio ex-
specificativa, et distinctiva quantitatis, quod erit hoc <u>quantitativa</u>.
Nec sic: quod hoc quantitativa non explicat entitatem quantitatis: quia et
definitum non debet ingredi in definitione: et neque hoc aliud est di-
cere, quam quantitas constituta per quantitatem: sed. Etsi dicas, quod ideo
est divisibilitas quantitativa, quia est propria quantitatis: quaero: quare
non est propria quantitatis? si dicas: quia est quantitativa. Contra: quia
haec est petitio principii, et circulus vitiosus. Si dicas, quia est
in partes integrantes, vel ejus ratione, vel in partes, quarum una
est extra aliam, vel in ordine ad se, vel in ordine ad locum?

Contra

Ita, q ex oia hec Sbstia materialis habet. Sdicis: q e in partes impartibiles adoccupandum naxalte eund locum. Is exigentia ad expellendas alias a suo loco. Optime a nro: q ultima ratio distinctiva divisibilitatis in qntitate e illa ad qm sequatur impossibilitas alterius, vl eis expultio ab eod loco, d hic e impenetrabilitas: q.

19. Amplius impugnatur: divisibilitas n e qd 1° intelligitur in qntitate: q n e eis 1a ratio. Pant: hec e ua et tribucio ra accidentalis: ideo qntitas e divisibile, q habet partes extra partes. q 1° istd intelligitur, q ee divisibile. Vnde corpus Xpti in euchia ideo e divisibile, q habet actu partes extra partes. Praeterea: sicut indivisibilitas e ratio illius, qd e indivisibile, q istd n habet partes: ita divisibilitas e ratio divisibilis, q istd habet partes. Et quidem hec probatio valet cointeralie pro religionis.

20. Per hoc jam q progressive 1° 3° modo: prius intelligi in qntitate habere partes extra partes, q ee mensurabilem, divisibilem &. Sed adhuc enucleare restat quomodo sit 1a qntitatis ratio. Itaq debet illam efficere, et distinguere ab oi alio, soliq qntiti p convenire ratio debet; d hoc n facit habere partes extra partes tam in ordine ad se, q in ordine ad locum, si absolute sumatur: q sic et Sbstie materiali convenit: q ut faciat, illi debet aliqd addi; d hoc e, dicimus exigentiam ad n penetrari naxalta, sive ad expellendam aliam ab eod loco, quae vocatur impenetrabilitas: quae ex pota, ponitur qntitas et quia ablata, aufertur, ut dicit Dr in 1. d. 1. q. 5. n° 11. q: ± Ita in 1. d. 19. q. 16. ait: impenetrabilitas e e effectus prius » qntitatis; et impenetrationis effectus 2darius; d radix effectus prius e ratio fxlis ultima: q impenetrabilitas radicalis e 1a et ultima qntitatis exntia.

21 Ita 5°: solis qntiti convenit p se 1° impenetrabilitas, et impenetrabilitas; d exntia p se 1° competit: q. 1° maior pe: ex Dre in 1. cit° n° 12. dicente: nil impedit unitatem situs nisi » id qd e ratio distinctionis situs; d nil potest ee ratio distinctionis situs nisi qntitas; d tam competit impenetrabilitas p se illi qd sit causa distinctionis situs: nam p hoc impenetrabilitas expellit a situ, u loco; q ± 1° 2° illa maior ultra divisibilitate: vl divisibilitas a tradita propria qntitatis ratio, vl coi, vl quid coe Sbstia. Si 2us: n e distinctibus 1° et p se expecificant qntitatem, d addimus genericum. Vnde sicut dicitur ho e anal rale, et tam ralitas e ultima exntia; ita diceta qntitas e divisibile impenetrabile: et sic impenetrabilitas erit ratio fxlis qntitatis. Si 1us: supponit

im=

impenetrabilitas in quantitate continua (sequitur logica). Prob. quia solus divisibilitas in partes quantitativas, ut naturalis impenetrabilitas est propria quantitatis: quod supponit impenetrabilitatem quae convenire potest quantitati. ≠ Ig. 3º illa magis propria quae, et intimior quae, et prior de spectiti; sed impenetrabilitas est intimior quantitati, quam divisibilitas. Prob.: illapsio, cujus actus solus divinitus potest tolli, est prima, et intimior, quam illa, cujus actus etiam naturaliter suspenditur; sed actus impenetrabilitatis solus divinitus tolli potest, ut patet miraculose, ut in corpore euchar.º, et glorioso; actus vero divisibilitatis naturaliter suspenditur: quando nempe quantitas actu non dividitur instrumento corporeo a causa naturali, sicut potest: ergo sola impenetrabilitas ultimo specificat quantitatem.

Arg. 1º ex illo definiente quantitatem per divisibilitatem: ergo ≠ R. definire non essentialiter primario, sed describi secundario: quia divisibilitas, quae est in partes impossibiles in eodem loco, provenit ab impenetrabilitate. ≠ Arg. 2. species dividunt rationem specificam generis; sed species quantitatis continuae, linea, superficies, et corpus, distinguuntur penes diversas divisibilitates: ergo ≠ R. non distingui per diversas divisibilitates, tanquam per differentias primarias essentiales, sed secundario proprietates. = Unde retorqueo arguendo quantitas prius impenetrabilitate. ≠ Arg. 3: Christus Dominus in euchar.ª actualiter penetratur, et est quantitas: ergo ≠ R. actu esse penetratum divinitus, sed ibi manere impenetrabilitatem naturalem, quia quantitas exigentia. Sicut actualiter est indivisus localiter, et tamen per vos remanet in quantitate divisibilitas. ≠ Arg. 4. tunc quantitas esset penetrabilis, et impenetrabilis, sed sic est dispositio opposita ei non convenientes: ergo ≠ R. in eodem ordine, quomodo opponuntur, N. in diverso, quomodo non sunt opposita, C. Unde primus effectus quantitatis est reddere quantitatem impenetrabilem; et secundus est reddere naturaliter impenetratum, qui suspendi valet a potentia Dei absoluta, quae provenit in genere causae efficientis. 22.

Arg. 5: primo convenit quantitati habere partes extra partes, tam in ordine ad se, quam in ordine ad locum replendum, quam illas habere impenetrabiles, id est alias ab eodem loco expellendo: ergo ≠ R. primo competit prioritate generis, C. prioritate specifica, vel convenibilitatis, aut causalitatis N. Itaque replere &c. impenetrabiliter est ratio specifica quantitatis, constitutivaque illius. At praescindendo a ratione impenetrabilitatis sic ratione est, quia substantia habet partes extra partes, et in se, et in loco, et illas non constituunt quantitatem. Constitutivum autem constitui debet quantitatis, ratio realitas quantitatis, et impenetrabilitas quantitatis. ≠ Arg. 6º: quantitas quae sit quod positivis, non constituitur per negativas, sed sicut explicatur per repletionem localem, sed per expulsionem alterius, explicatur per quod negativum: 23.

q. ± Ult.ᵒ qntitas ē absoluta: ꝗ neqt ↄstitui p.ᵉʳ relatiōbus; d impenetrablitas radd est ē relatiua; qᵃ ē aptitudo ad aliud: ꝗ. ± R.ᵒ replere locu impenetrablr ex ēe qquid positiuu, cujs efectus 2rius ē expulsio, quæ mbj ita sit qd negatiuu: sicut calor ē qid positiuu, et a 2rio expelit frigus. Ad ↄfirm. dic: impenetrablitas radicalis ē absoluta, qᵃ ↄstituit qntitas in se: explicari tū a nobis p.ᵉʳ rationale, quæ ↄcedi potest relatiua: ul ēē absoluta qᵃ ē aptitudo, et ñ pōa.

24. Arg. T. eficacitér: impenetrablitas ↄuenit aljs á qntitate: ꝗ. P. ant.: potis duob Angelis indivisis locis, eorū ubicaōnes ū præsentiæ locales eent impenetrables in eod loco: repugnarent eñ inter se penetrari; d tales præsentiæ, ū ubicaōes, ñ st qntitates, d relaōnes: ꝗ ± R. N. ant., et D. maj: eorū ubicaōes repugnarent inter se penetrari p.ᵉʳ immobilitatē loci, C. p.ᵉʳ impenetrablitatē, ū virtutē expulsiuā, N, et suppositū. Impenetrablitas eñ in qntitate ē trahere uī expelendi aliā ab eod loco; qᵃ ñ habent illæ ubicaōnes: qᵃ neqᵃ Angelus expelit qntitatē, ꝗ sit spiritualis: neqᵃ locus ꝗ potuit ēē divinitus duo corpora qnta in eod loco absqᵃ aliqᵃ alteraōne loci. Oritur aūt impossiblitas illarū ubicaōnu, ū præsentiarū, ex eo, qd sine relaōes immobiles ↄuenientes suis fundamentis, á qbs nec divinitus separari posunt, ſa positis. ꝗ eñ fundamenta, duo, nempè, loca, nequeant uniri in eod loco, qᵃ tc essent unus, et ñ unus, inde ē, qd nec relaōes illis immobiles ↄuenientes.

25. Ultimò Arg.ᵉʳ eficacissimè: D. S. q. 57. prædam.ᵉ ñ 3. sic ait: licet p.ᵉʳ se mensura ↄueniat qntitati, ñ tū ē raō exntialis qntitatis:: d raō divisiblitatis: et hoc ex illa divisione, quæ ē in partes ejsd raōis. ± Itē 5.ᵒ metaf. q. 9. ait: C., qd divisiblitas ē 8ᵃ pssio qntitatis, et ñ ejs exntia: unde sicut hæc 2do modo, color ē visiblis,
„ ita hæc, qntitas ē divisiblis. Itē ibid. ait: dicendu ncad qs tñ,
„ qd ppria raō qntitatis ē divisiblitas in partes ejsd raōnis.
„ Itē ait 8ᵒ cit.: igitr qntitas ē p.ᵉʳ se divisiblis in hujsmodi partes; qᵃ ubi ē prædicaō p.ᵉʳ se 8ᵒ modo, tenet á ↄcretis ad abs-
„ tracta: ꝗ et D. divisiblitas &c. ±

26. R. ād 8ᵐ literā 8ᵒ: D.ᵉ ibi loqui de qntitate coi ↄtinua, et discreta, (de qua hic ñ loqtr): ñ vᵒ. de sola permanente ut sic. Ibi D.ʳ quærit: an qntitas sit genus unus? et ñ v.ᵒ resoluit: di-
„ cendu, qd qntitas ē genus, qᵃ prædicatr de speciebus diferentibus in
„ quid, nempè qntitate ↄtinua, et discreta. ± R. 2ᵒ: ꝗ rarò ↄcedendo agere de qntitate ↄtinua permanente, ñ loqui de raōe exntiali, ū raōnali specifica; d generica: et quidē proximā, ñ tū raō mensuræ ē generica remota, in suppositiōne, qd spiritua ñ habeat partes ejsd raōis.

Et

Et ad explicandas duas litteras S. mentis audiatur D. ibi n. 4º, qui refert duas opiniones circa substantias, et deinde ad illas loquitur: Una est opinio (ait) quod substantia corporea habet partes proprias ejusdem rationis: alia est, quod non habet partes ejusdem rationis, sed solum partes essentiales. Si 2ª est vera; tunc divisibilitas est propria passio quantitatis in partes ejusdem rationis. Si 1ª sit vera; tunc oportet addere, quod divisibilitas in partes actu extensas sit propria rationis. Eo quomodo loquitur D. S. Thomas distinctione. Unde quod docuit ibi: quod divisibilitas est 1ª passio quantitatis, debet intelligi in suppositione, quod 2ª opinio, negans substantiae partes ejusdem rationis sit vera. Hoc sic; sed ista opinio non est S. ex propria D. mente (ut patebit quaestione substantiae ex sententiarum, quibus firmissima debetur fides): quia neque ex propria D. mente habentur praedictae litterae, sed solum ex distinctione, quod illa opinio falsa esset vera. Si vero 1ª sit vera (quae est vera in mente D.) et ait; quod tunc oportet addere ad divisibilitatem, quod sit in partes extensas actu: quia divisibilitas est passio generica quantitatis, et illud, quod additur, in partes extensas actu erit passio 1ª, specifica, vel distincta. Sicut quia animalitati additur rationalitas, pro quibus homo constituitur; ita divisibilitati additur in partes extensas actu pro quantitate. Hoc sic: sed D. intellexit per illi extensas actu impenetrabilitatem: quia P. substantiam quam ex D. substantia habet partes extra partes actu extensas, et in ordine ad se, et in ordine ad locum: quia si ibi posuit distinctam a substantia, intellexit impenetrabilitatem, ut distinctivam quantitatis a substantia. Et ideo dixit in D. cit. impenetrabilitatem esse effectum 1ª quantitatis. Praeterea potest dici, D. ibi loqui de divisibilitate separata a mensura, et non a impenetrabilitate: quia tantum quaerit in titulo: an divisibilitas sit extra quantitatem, vel mensura? 28.

Ultima littera est fidelior D. (licet ab aliquibus alterata, vel alibi citetur), de explicatur quaestio sic 1ª. Sic quod ad summum divisibilitas est ratio generica. Unde sicut ista est per se primo modo homo est animal, licet animal sit genus; ita ista, quantitas est divisibilis: et sicut ista, humanitas est animal ex parte significata est falsa non vera in toto rigore logico; ita ista, quantitas est divisibilis. Unde D. erat per notas.

Apendix.

Licet olim Stoici nullam quantitatem agnoverunt realiter a substantia distinctam, a nullo accidenti materiali: quam sententiam adhuc etsi diversa ducti ratione defendunt Nominales: tamen opositum habere cum communi Philosophorum. Probatur 1º contra dicentes, substantias omnes habere quantitatem. De facto una substantia penetratur realiter cum alia: actu et materia extra separata in potentia: quia nulla habet quantitatem, quae est impenetrabilis: quia sit realiter distinctam. P. 2º contra dicentes quantitatem esse indistinctam a qualibet re materiali: in corpore materiali in eodem loco materia, forma, et plura accidentia materialia; sed pro vos quaelibet ex his entitas identificat quantitatem: quia realiter in eodem loco plures quantitates penetrantur, sed hoc repugnat realiter; quia quantitas est realiter impenetrabilis: quia. Confirmatur ideo probat Aristoteles lib. 2º de anima; lumen non esse corpus, quia alias penetraret se realiter cum aere: 29.

Sicut

sicq. duo corpora penetrarentur: q simliter in nostro casu: q si realiter distincta.

P. 3. Contra dicentes, solam mat.ª quantitatem habere quantitatem sibi
30. identificatam. In euch.ª, aniquilata panis substantia, remanet quantitas illius: q separata quantitas ab illa; sicq. e realiter distincta. P. ant.: q.ª ibi remanent accidentia (etiam mat.ª q.ª, q oi substantia ut subjecto seclusa) naturaliter impenetrabilia; d hoc e a quantitate: q. ≠ si dicis, quantitatem ibi non remanere, d ubicaoes mat.ª, ex qbus reddunt.ª accidentia (ii species) impenetrabilia. ≠ Contra q.º q.ª ut in fra constabit, quantitas ibi remanet, ut alia accidens; et non solum species. ≠ 2.º q.ª ubicaoes rerum sunt relaoes extrincecus advenientes, quas non possunt remanere, destructo subjecto. ≠ 3.º talis ubicao (juxta aliquos respondentes) e accidens absolutum realiter distinctum a substantia mat.ª et accidentibus; d ab ubicaoe provenit impenetrabilitas, q.º vos; q ubicao erit quantitas: ita ergo sola e accidens naturaliter impenetrabile. ≠ 4.º ubicao, ii praesentia talis e immobilis: q. implicat praesentiam respicientem hunc locum transire ad alium: q mota euch.ª, accidentia separarentur a praesentia, ii ubicaoe mat.ª, et consequenter illa accidentia essent naturaliter penetrabilia contra experientiam. ≠ Si dicas: hoc e e q.º miraculum ≠ contra q.ª non sunt multiplicanda miracula sine necessitate, d ad quid tot miracula sine indigentia? q. P. mi q.º: q.ª sol sistit euch.ª q.º hoc, qd loco substantiae panis sit subjectum accidentibus (licet naturaliter derelictis) corpus Xpti. 2.º: q.ª rao q.º se subsistendi non confert impenetrabilitatem: albedo, ergo, et sapor in euch.ª q.º se subsistunt, et tamen compenetrantur.

Ultimo inst.ª ubicao rei e indistincta a re, ut e ejus
31. modus distinctus. Si primum: q desinente substantia, ut re, desinit ubicao. Si 2.um: q ubicaoes rei, substantiae, ii mat.ª nequeunt esse sine mat.ª, ut re, q. modus rei necessarius nequit existere sine re. Unde nostra sententia e quomodo ad fole, et opposita haeresi prox.ª (inquit Fortunatus Venerio) nec aliud ei deest, q Ecclesiae publica definio. ≠ Sicarg. substantia materialis e formaliter quanta: q q.º propria entitatem, i sibi identicam: q. ≠ R.º: q.ª nihil e formaliter tale, nisi q.º aliqd sibi identicum: q. ≠ R.º: Dist. ant.: e formaliter accidentaliter quanta, e in obliquo, C. Formaliter essentialiter, et in recto, N. Si ita esset, utique esset formaliter tale q.º aliqd sibi identicum, non secus. Sicut ignis e formaliter calidus, paries formaliter albus, et tamen utrq. sit formaliter accidentaliter talis, ideo e q.º calorem, et albedinem respective ab utraq. distinctione.

32 Siqueras: quomodo distinguitur quantitas a re quanta? R.º qd sicut concretum, et abstractum. Si re quanta sumitur q.º substantia, ut subjecto illam habente, ut q.º reliq.º ex accidentibus, jam scitis, qd realiter. Si sumitur solum quantitas concretum, nempe, in recto, ut subest denominaoni intellectus in raoe significaonis, distinguitur raoe. Si sumitur ex parte rei significatam, distinguitur realiter, hoc e, subjectum, et quantitas: nam subjectum e unicum, accidentia vero plura, et separabilia.

Ad indicatur unum concretum, et plura? videamus a q.º
33. proveniat unitas, ut pluralitas in concretis. Jam scitis, qd concretum aliud e substantivis, ut homo: aliud adjectivis, ut justus: et hoc ut ex parte rei significate, ut ex modo significandi. Potest ergo contingere, qd forma a parte rei sit adjacens, et tamen
ex

ex modo significandi constituat Substantiabus, ut patet. Loquimur ergo de substantivis, et adjectivis ex modo significandi, quia concreta accidentalia, quae substantive dicuntur, equivalent substantialibus, et est certa. Quare sit

PP. 1a. Concreta substantiva, et quodlibet concretum substantive sumptum, requirunt ad pluralitatem, non solam multiplicationem formae, sed etiam suppositi: ad eorum tamen unitatem sufficit, vel unitas formae, vel unitas suppositi. Ita D. Th. in 3o d. 6. q. 8a. Pr. quia Christus est unicum suppositum, licet habeat duas naturas, non duo tamen, sed unus est Christus. Item: quia divinitas est una, licet sit in 3bus suppositis, non tamen 3. Dii, sed unus est Deus: ergo ad unitatem sufficit vel unitas formae, vel naturae, vel suppositi. ± Item: ad talem pluralitatem requiritur divisio, ita autem non datur nisi inter duo: duo enim non sunt, nisi multiplicetur forma, et suppositum: ergo. 34.

PPo 2a: Concreta adjectiva, sive substantialia, sive accidentalia, adjective sumpta habent unitatem, et pluralitatem a subjecto, et non a forma. Ita D. Th. cit. n. 8 dicens: licet in Christo sint duae voluntates, non tamen duo volentes, quia tale concretum non numeratur absque numeratione suppositi, vel subjecti; sicut patet. a habente duas scientias, qui non dicitur duo scientes. ± Simr. a 3bus Divinis personis, quae non sunt plures Dii: ergo concreta accidentalia non multiplicantur per supposita. ± R.o: multiplicari si adjective sumantur, (ut loquimur) non vero si substantive, ut accidit in Divinis, ubi personae ex modo significandi constituunt concreta substantiva, quae requirunt ad pluralitatem multiplicationem formae, et suppositi. ± Si inst.: quod tunc casus, omnia accidentia in unico subjecto (v.g. in Petro albedo, quantitas, scientia &.) efficerent unum concretum. ± R.o quod sic. ± Et si insurgas: hoc esse falsum, quia concretum album non est idem concretum ac sciens. ± R.o non esse idem concretum adequate, hoc est, tam ex parte formae, quam ex parte subjecti: esse tamen idem inadequate, hoc est, ex parte subjecti: unde non dicitur multiplex concretum, sed unum habens plures formas. Quare si unica eadem albedo esset in duobus subjectis, dicerentur plura alba; et si plures albedines in uno subjecto, esset unum album. 35.

Sed an idem n.o accidens possit esse divisum poni in diversis n. subjectis? ± R.o affirmative cum Pontio (licet illa sanius cum aliis oppositum sentiant). P. nulla in hoc potest assignari repugnantia (in potentia scilicet obedentiali, non in ordinaria naturali; nam fateor, id naturaliter non posse fieri, cum ad hoc nullum adsit inditium), sed Deus potest absolute facere quidquid non repugnat: ergo. ± Item: potest idem n.o corpus divinitus poni in diversis locis, et quidem circumscriptive: ergo a pari, a paritate rationis: quia sicut corpus dependet ad minus extrinsece a loco, ita posset accidens dependere divinitus a subjecto, si nempe esset creatum; vel etiam nullo modo dependeret, si Deus, ut etiam potest, suspenderet concursum subjecti; vel ad subjectum: ergo. ± Si dicas, Scotum in 3. d. 4. q. 2. arenere, quod repugnat una natura assumi a 3bus suppositis: ergo a pari. ± R. N. Conseq. quia illo sensu est verum, quia natura in suppositari totaliter, et extrinseciter dependet a supposito; et in qualibet dependentia extrinsecali, et totali (ait ibi Scotus) unum dependens non dependet praecise nisi ad unum, quod totaliter terminet ejus dependentiam: quia si non dependeret, et non dependeret: ergo ut paritas urgeret, deberet accidens eodem modo dependere a subjecto; vel si non dependeret accidens a subjecto, vel tamen dependeret potentialiter vel extrinsece, (ut corpus a loco): ergo. 36.

Pontius

37. Tertium fundamentum contrariorum desumitur ex D. cit. ultimo dicente:
)) ita impossibile videtur unum accidens esse in duobus subjectis, sicut una forma
)) substantialis esse in duabus materiis: igitur si necessario sequitur infinitas in
)) forma substantiali, si esset in pluribus materiis; ergo necessario sequitur
infinitas, ex eo quod unum accidens esset in multis: quod implicat, infinitatem
sequi in creatura: quod = Respondeo ex dicendis in tertia retorquendo; quod
f.º 229.) ipsa absoluta (quamvis nasceretur ad sit in ambobus repugnantia)
non repugnat, unam formam esse in duabus materiis: neque ex hoc sequitur infinitas:
quod patet. Ideo ergo Doctor loquitur sub conditione, ut patet ex particula si, ac-
quirendo ab hine contra Varronem. Itaque dum Varro, et alii dicant,
quod una natura creata potest assumi, et personari simul a tribus Divi-
nis personis: statim occurrit haec difficultas Doctoris Subtilis contra Varronem:
)) quod ex eo, nempe, quod natura Divina immediate supposita tribus persona-
)) litatibus Divinis, colligatur bene, eam esse infinitam: quod si una natura
)) creata esset in illis tribus personis, illa natura etiam esset infinita; quod hoc
)) est absurdum: quod neque una natura creata sic assumi. = Huic
difficultati respondet Varro; quod non procedit, ex eo quod natura Divina
sit in illis, est infinita, quia est identificata illis, et propria ipsis: na-
tura autem assumpta non esset identificata, et propria, sed adventitia, et
accidentalis: unde non sequeretur infinitas hujus ex illa assumptione.

38. Contra hanc responsionem instat Doctor cum litera argumenti, ut non va-
leat praedicta responsio de disparitate inter naturam Dei, et creatam, quoad
personari a tribus, in hoc quod una sit propria, sive substantialis, et alte-
ra adventitia, vel accidentalis, quia si sequitur infinitas in substantiali (nem-
pe si ideo natura Divina esset infinita, quia sit propria tribus, ut sentit Varro) eque
ex una, et realia accidentali posset colligi infinitas. Ex quo constat,
Scotum non negare absolute, formam substantialem posse esse in pluribus materiis, vel
vel formam accidentalem in pluribus subjectis: quod dixit, quod tam bene se-
queretur infinitas formae accidentalis, ac substantialis in sententia Varronis,
non in sua. Unde quia natura Divina non ita est in suppositis Patris, ut illa tota-
liter incommunicabilem reddat, neque totaliter ab ipso dependeat in persona-
nari; ideo et potest dependere a Filio, et est etiam infinita, adhuc conside-
rata absque personis. Imo si per impossibile Divinitas esset in una per-
sona, eque ac nunc esset infinita. Sed natura creata est ex se finita, neque
quia assumi a tribus, quia totaliter dependet ab uno supposito. Non ita ac-
cidens dependere valet, sicut divinitas, a subjecto, vel materia, ex Scoto: quod.

Quaestio 3.ª An substantia materialis an=tecedenter ad quantitatem habeat partes extra partes?

(+f.º 83. n.º 1. &c. + et f.º 86. n.º 1. &c.)

Cum jam sciatis quid sit substantia, et quid quantitas: primo nunc solum
suppono, non loqui a partibus essentialibus, nec physicis, nec metaphysicis; neque
hic necessario imitantur substantiam: sed sermo fit de partibus integralibus.

1. Sit conclusio 1.ª Dico: substantia materialis antecedenter ad quantitatem habet par-
tes extra partes entitative, et realiter distinctas. Est contra Scholastici
Infensum, et aliqui antiqui. Probatur 1.º ex Doctore in 2. d. 52. q. 2. § Respondeo
n.º 5. dicente de materia ergo: An habeat partes? dico, quod partes
)) substantiales habet; illas ergo non habet per quantitatem. Et 2.º respondetur
inquit. tam materia, quam forma habent essentialiter partes. 2.º nunc, quod sint
realiter distinctae. Quae separantur, vel una destruitur, altera permanente, realiter distinguuntur; quod substantia corporis v.g. in Petro separa-

ratā à Substia pedis, vl unā posst destruj altera remanente: q dis=
tinguuntur realiter. Ne sic; at talis distinctio n̄ ē p̄ q̄ntitatē: g p̄ ip-
sammet substia. Prob. ista mi: q sicut substiæ distinguerentur p̄ q̄n-
titatē, n̄ tamen dicerentur duæ substiæ, sed una n̄ substia indistinctis
quantitatibus. Sicut id n̄ corpus indistinctis locis dicitur unū corpus, n̄ duo
corpora. ± 2º: aliquid aliquid habet unitatē p̄ ipsum habet distin=
tionē ab alio; q substiā rarefactæ partesque, sed substia n̄ ē una p̄ q̄ntitatē:
prob; q q̄ntitas e accidens separabile a substia: ergo. 2.

Resp̄t distinguendo plures, sed separatio arguit distinctionē respec=
tive, hoc ē, potentialis potentialē, et actualis actualē. Sed partes substiæ
ante q̄ntitatē n̄ sint actu separatæ, sed separabiles; n̄ sunt actu distinctæ, sed
distinguibiles. ± Contra 1º: sed separatio et proportionalis, ù aptitudi-
nalis arguit distinctionē realē actualē: ut patet in forte: ergo. ± Contra
2º: q natura humana Xpi n̄ ē actu distincta à Dnā, si n̄ sit actu sepa=
rata. Idem dicendum de partibus q̄ntitatis, de mat. et forma &c, quod si unitē,
quæ plusque absurda sunt. ± Contra 3º: sed potest dari casus in quo sub-
stia materialis actu realiter separetur ab altera parte ejusdem substiæ
independenter à q̄ntitate: ergo tc saltem essent actu distinctæ. Prob. Nomi: si sa-
cerdos consecrat mediatē hostiæ, altera dimidia n̄ consecrata, ge de-
fide ē, n̄ remanere substiā hostiæ consecratæ, et remanere substia
hostiæ n̄ consecratæ: (q̄ntitas enim utriusque remaneret): q actu sepa-
rantur illæ substiæ solæ, utpote una destructa remanet altera, sed talis
separatio n̄ ē a q̄ntitate; q de fide et ēs ibi prædebere: ergo.

Objicies: n̄ potest dari in substia ante q̄ntitatē compositio ac- 3:
cidentalis, q q̄ntitas e primus accidens adveniens substiæ, sed compositio
partium integralium (ex quibus remotis) e accidentalis: ergo ante q̄ntitatē
n̄ dantur in substia partes integrales compositæ, vl distinctæ. Prob. mi: ta-
lis compositio n̄ e substantialis, neq p̄ se; q n̄ fit ex actu, et pot: ergo. ±
Contra: substia v.g. mata s. simplicitè q̄ntitatē, vl ē simplex, vl composita?
si pr.: q ē indivisibilis, et n̄ habet partes. Si 2m: q vl s. compositione,
vl 2a? n̄ sa; q hæc fit ex p̄ se actu, et ex p̄ se pot. Non 2a; q is-
ta et sa supponit, et fit ex substo, et accidente: ergo. ± R. ad argtum, quod
compositio ē duplex. Una p̄ accidens, et alia p̄ se. Item rursus ē duplex:
una p̄ se, prsecitate unionis, quæ fit ex p̄ se actu, et ex p̄ se
pot; ut v.g. compositio substantialis ex mat. et forma. Alia p̄ se præ-
scitate continuationis, quæ fit ex partibus una tota entitate mate-
rialē integrantibus. Itaque substia ante q̄ntitatē n̄ ē composita compositio-
ne accidentali; q sic tunc n̄ fit una entitas: nec compositione entitativa
p̄ se rigorose ex actu, et pot; q ejus partes sunt ejusdem rationis: sed compositio-
ne media inter accidentalem, et rigorosē entitativam vocata p̄ se præ-
scitate continuationis, p̄ q partes unam totam entitatem cointegrant.

Ad contra 3 R. q: mat. sa, remota q̄ntitate, e simplex, si 4
comparetur compositione entitativa stricta: e ta composita, si loquimur de
compositione prsecitate continuationis ex partibus integrantibus. Nec aut
n̄ supponit sa, imo præsupponit a dicta; q mat. sa separata, esset
composita, et n̄ ex actu, et pot. Compositio enim partium integralium n̄
accidit rei materiali, sed sit de conceptu hujus entitati: q p̄ hanc
distinguitur entitative substia corporea à spirituali; et n̄ p̄ compo-
sitionē ex mat. et forma; ut pat. in mat. sa separata divisiva à forma
substantiali, q̄ntitate &c.

2a Dub. Substia materialis ante q̄ntitatē habet partes extra par= 5.
tes in ordine ad se: hoc ē, distinctas, prout distinctio opponitur confusioni.
Est contra Arthm. et aliqs Scotistas. Prob. 1º ablata q̄ntitate divinitus à cor-
pore humano v.g., ejus partes manerent ordinatæ, et dispositæ, et n̄
confus

ITUDE: q. P. ant. Corpus humanum, seclusa qntitate, esset substantia idonea animae rationali; (non enim fit idoneum per qntitatem, alias nec Deus posset qntitatem ab hoc auferre sine huius destructione); d hoc ipso habet esse partes ordinatas. P.: tale corpus esset substantialiter organicum, organizatione quidem humana, qua recipere posset animam rationalem, et non beluinam; d ab hoc requiritur, partes habere ordinatas ad se: nempe caput humeris, cor medium, pedes in extremis &c.: sic enim est aptum ad vitam: q. P. 2°.

6. neque intelligi substantia corporea sine distinctione partium sive unione illarum ad invicem. P. ant. talis unio partium entitatibus debet fieri per indivisibilia, (alias non esset entitas corporea, d indivisibilis); d hoc ipso una pars debet uniri immediate alteri parti, et non omnibus q. indivisibile unum non copulat omnes partes, alioqui cetera indivisibilia superfluerent: q. ± Haec ratio convincit contra admittentes partes substantiae uniri mediis indivisibilibus. Ideoque Palancus, Froila, et alii respondent, partes substantiae non uniri medio aliquo indivisibili, vel divisibili; d ex se ipsis immediate uniri tamque partes eiusdem rationis per se ordinatas ad constituendum idem totum. ± Sed contra istos efficaciter arguitur: per vos, sicut partes qntitatis sunt eiusdem rationis ad suum totum constituendum, ita partes substantiae materialis; d et per vos partes qntitatis uniuntur, non ex se ipsis, sed mediis indivisibilibus: q. et partes substantiae.

7. Arg. 1°: substantiae non convenit, quod est proprium qntitatis, d ordinare partes in toto est proprium qntitatis. Per hoc enim explicuit Hurtado entitatem qntitatis, et D. Th. in 4. d. 10. q. 1: q. ± R. D. mi.: ordinare & impenetrabiliter in actu 2° C. (sic explicuit Hurtado & D. S. qntitatem). Ordinare & sine impenetrabilitate, vel ab illa praescindendo, N. Ordinare autem partes in toto cum coordinatione illa, qua una immediate unitur alteri, et non omnibus cum actuali extensione impenetrabili, vel radicaliter impenetrabili convenit substantiae secus a qntitate. ± Arg. 2. per curdum Tosepino: substantia materialis non organica non habet partes esse ordinatas. In hoc enim distinguitur ab organica, quod cum partes organicae sint diversae rationis specificae; partes vero non organicae sint eiusdem rationis: illae postulant ordinem, non vero istae: q. Rx manifesta est ad esse relationem in partibus qntitatis, quae sunt eiusdem rationis; et tamen habent ordinem ad se: q. Deinde: enim partes substantiae homogeneae (licet possint uniri uni parti, sicut alteri; non est vero de facto ita esse unitas) uniri debent solum duabus extremitatibus, in quo consistit ordo, non organizationis, (de quo convincit argumentum, et C.), d ordo unionis penes extremitates cum aliter uniri non possint.

8. Arg. 3: substantia non habet esse partes impenetrabiles: q. nec ordinatas. P. cons. partes ordinatae resistunt penetrationi. P. partes ordinatae non uniuntur se totis, d solum duabus extremitatibus; d hoc ipso resistunt penetrationi. P. mi.: q. extremitas est id, quo una pars arcet aliam a proprio loco. ± Ibid. fra. quae praestat partibus, ut una sit extra aliam, impedit, ne sit una intra aliam; d extremitates, sive indivisibilia, penes quae partes uniuntur, praestant, ut una sit extra aliam: q. sunt partes impenetrabiles. Pro solutione distinguendum est de ordine partium in linea unionis ab ordine in linea impenetrationis, qui ordines sunt diversi, ut patet in eucharistia, ubi Christus habet tam partes substantiales entitatibus, quam qntitativas actualiter penetratas; et tamen cum ordine ad se in unione, ubi una pars unitur suae immediatae, et non omnibus, ut caput humeris &; alias sacerdos consecrans immutaret ordinem unionis, quem habent partes corporis Christi in se, et non esset in eucharistia, sicut in caelo contra fidem. Inde ad argumentum N. propositiones.

9. Non enim aliqua pars est impenetrabilis cum alia, vel ipsam arcet a proprio loco ex eo quod illi ordinate uniatur; d ex eo, quod illi
uniatur

uniatr impenetrabiliter, qd e pprius qntitatis. Ordo, enim, in li-
nea unionis solu postulat, qd una pars immediate uniatr
alteri, ita ut alias excludat ab immediata unione secu.
qd pat. in qntte Xpti in euch.a ubi suspensa impenetrabe
reservat unione 2as extremitates. ✠ Per hoc solbitr 2a ratio.
Ordo enim ad se solu effit, ne una sit immediate infra alia uni-
tibe; n v.o ut una sit intra alia penetratibe. Alias qntitas
n haberet naturalr ordine ad se. si enim Deus duo Corpora qnta
in eod loco poneret, unu esset extra aliud unitibe; n alius
localiter, et impenetrabiliter. Vnde si qntitas habt partes na-
turalr n penetratas; n ideo e, qa illas habt unitas, de qa illas
habt unitas impenetrabilitr

3a Prop. sbstia materialis antecedntr ad qntte habt partes extensas in ordine ad locu. Est ptra ols Thm. et alios Scot. ol etiam qrarbiores sustinent. P. V.o si Deus hoc in instanti auferret, ut potest, qntitate a sbstia Oceani; tc partes illius sbstie essent extensae in ordine ad locu: q. Pant. talis 2fluxus deberet fieri p.r motu locale, qui e sit successibus, neqt fieri in instanti: q. Dicunt Prarii; tc tales partes sbstie 2fiere divisus in punctu in instanti. ✠ Sed ptra 1.o qa relicta illa sbstia in sua Vnte naturali maneret c extensione in ordine ad locu, P: qa hoc illi divisus solus impediretur. ✠ Ptra 2o. Deus n teneretur ad illu 2fluxu in instanti faciendu: q esset mira-culu sine necessitate. ✠ Ptra 3o: ex eo qd Deus supranaturalr reduceret ad illu 2fluxu in instanti, n probat, sbstias ex se naturalr n habere partes extensas in loco. P.: ex eo qd qntitas Xpti in euch.a sit divisus locali-ter in instanti in extensa, n probat, qntte Xpti ex se naturalr n habere partes in ordine ad locu extensas: q a pari. 10

Aliter respondnt alij: tale 2fluxu n fieri p.r motu locale, nec supranaturalr, d ex natura rei ex sola ablatione qntitatis, qua partes illius extendebantur in loco: ✠ Sed ptra V.o: sbstia non fundat praesentia ad spatiu, ut pat. in sbstijs spiritualibs: q adhc ablata qntte, poterit sbstia materialis fundare praesntia ad spatiu; nc sic, d sbstia spiritualis, qa sine partibs, tale habt praesentia sol definitibe sine extensione: q sbstia Corporea, qa c partibs divisibilibus, fundat praesntia ad locu extensibe, et divisibilitr ad locu (licet n impenetrabilitr, qa hoc e pprius qntitatis). ✠ Ptra 2o: implicat res desinere ee in spatio, in quo erat, nisi vl destruatur, vl in alio loco transferatur; d pars sbstie Oceani, quae nc sb qntte e in medio maris, n destrueretur p.r ablatione qntitatis: (Ut p.o qa hoc supponitur: 2o qa ejus ee n pendet a qntte:) q n desineret ee ibi nisi inde transferretur alibi. Ne sic; d haec translatio intelligi neqt nisi p motu locali, e loco, nempe, ad locu, qui motus e successi-bus: q stat &. 11

Solutnse et, dicunt, sbstia oceani in tali casu n ee reducendam ad situ unius puncti, d omnino desineret habere locu, et situ. ✠ Sed Ptra V.o qntitas n afert rebus ubicatione, ut pat in Angelo, et aia separata; d solu afert praesentia impenetrabile: q ablatione qntitatis n e separatio sbstie in loco, d solu impenetrabilitr. ✠ Ptra 2a qa licet admitti posit solutio, casu quo sbstia tc esset, vl a Deo poneretur extra universu, ubi locus n e: tamen in universo deberet necessario esset in loco (Deo enim excepto oia s in loco): certe, si in instanti quo sumus hic, expoliaremur qntte, adhuc hic nra sbstia remaneret, qa neq. p.r fenestras evolaret. Vt si evola-
ret 12

sit in loco esset, ut si illud a Deo poneretur extra universum.

13. P. 2a. P. P.: Substantia materialis [illegible] ratione est receptiva proportionata quantitatis, quod non esset, si localiter non esset extensa: quod P. mi: Substantia localiter inextensa neque recipere accidens localiter extensum: quod substantia localiter inextensa neque quantitatem recipere. (Patet in Angelo). P. ant.: Substantia localiter inextensa habet modum indivisibilem; quod ad recipiendum accidens divisibile debet habere modum divisibilem: divisibile enim neque recipi in indivisibili, quia quidquid recipitur &. ± Itaque: si substantia materialis ante quantitatem esset localiter indivisibilis, et quantitas reciperetur tota in tota substantia, et tota in qualibet parte: quod ± Si dicas: anima, quae est indivisibilis, recipi in corpore divisibili: quod a pari quantitas, quae est divisibilis, recipi posse in substantia indivisibili. ± Itaque: anima a corpore, quia quantitas a substantia, tamquam quantitas distat a substantia et in perfectione obiectiva, quia habet animam corpore: 1o, quia substantia est incompleta; 2o, quia anima explicatur per ordinem ad corpus, cuius actus primus, et quo facit cum illo unum per se: quae omnia desiderantur quantitati respectu substantiae. 3o, quia anima fuit creata cum modo divisibili, non vero quantitas cum indivisibili. Et denique, quia modus divisibilis non vero impedit, quod sit tota in toto corpore, et tota in qualibet parte: non autem vero modus indivisibilis quantitati impediret impenetrationes, quod nisi divisum neque fieri. Quod quantitas non habet naturaliter modum indivisibilem: quod.

14. Nec dicas: ad recipiendam quantitatem sufficere, quod substantia habeat partes distinctas; non requiri, quod illas habeat extensas, cum effectus quantitatis sit extensio in loco. ± Nam itaque 1o, quia extensio in ordine ad locum, ut quod non est, ut diximus, propria quantitatis, quod solum extensio impenetrabilis. ± 2o, quia supponitur iniquitas, quod substantia inextensa neque recipere accidens localiter extensum. ± Itaque 3o etiam Euchariam, prout ibi, elicere aliquam sensationem externam, v. g. visionem, quia (ingeniose Gonet 2o h. th. d. 3. art. 3. n. 73.) species visibiles necessariae ad visionem, et aliae necessariae ad operationes sensuum, sunt materiales; nec possunt naturaliter existere sine eadem extensione locali: quod impossibile est naturaliter, accidens materiale, et extensum recipi in subiecto non extenso in loco (ut Christus): quod licet substantia habeat partes distinctas, non valet quantitatem naturaliter recipere, si substantia inextensa est. ± Explicatur: Christus in Euchariam, licet habeat partes quantitatis distinctas, et ad se ordinatas neque recipere species v. g. visibiles, quia caret extensione locali: quod a pari a substantia. Pet. 3o: quia si quantitas recipiens alia accidentia materialia, redditur ad hoc inepta ex praecisa carentia extensionis in ordine ad locum: quod idem de substantia respectu quantitatis. Quaerant solutionem.

15. 3. Arg. 1o D. T. in 2o d. 12 q. 2. n. 5. ait: materiam sine omni praefuturam esse in loco definitive sicut Angelus, et in 4. d. 10. q. 3 n. 5. quod sola quantitas est ratio fundandi ubi, in respectu ad locum: quod ± R. quod in 1a auctoritate negat modum essendi in loco circumscriptive impenetrabiliter, non vero excludit a materia divisibilitatem, et extensionem praesentiae, quia substantia materialis naturaliter repugnat, quod sit tota in toto loco, et in qualibet parte, sicut Angelus. ± In 2a accipit locum circumscriptive, ut modo impenetrabili, (solum proprium quantitatis) non vero divisibilitatem et extensionem; quia fundamentum praesentiae divisibilis est corporeitas, quae quantitatem praecedit: ex D. q. 1. n. 11. dicente: quod corporeitas est ratio fundandi

fundamentali respectu hujus quod est esse locabile, et respectu hujus ejus, quod est locari, propria quidem, et prox.ª ejusdem qq.: non sic, quod substantia materialis est corporea ante quantitatem: q. ≠ Unde extendita in loco sicut v.g. si albedo sola a Deo crearetur, quae nec esset definitive extricte in loco, quia non spiritualis: nec circumscriptive stricte, hoc est impenetrabiliter, quia non quanta: quare esset, vel definitive late, vel circumscriptive late, hoc est, in loco per praesentiam divisibilem entitativa, et non in puncto.

Arg. 2: Si substantia esset vere quanta, sequeretur 1.º habere extra se substantiam 3ª dimentione, quae est propria quantitatis. ≠ 2.º quod posset dividi, mensurari, esse aequalis, vel inaequalis, quod fit per quantitatem. ≠ 3.º quod posset figurari, quae tamen hoc resultet ex terminatione quantitatis. ≠ 4.º quod sic mathematici cognoscere quantitatem per 3ª dimentione: quae substantia neque illa habere, nec mathematici agere extra suas objectas. ≠ 16.

R. ad 1.ᵘᵐ concedo sequelam: habere enim substantia partes integrales unitas per indivisibilia, ex quo 3ª dimentio fit. Haec est propria quantitatis, ut afferat impenetrabilitatem. ≠ Ad 2.ᵘᵐ C.º substantiam fore divisibilem, sed non instrumento corporeo; quia hoc est proprium quantitatis, et ideo, quia est impenetrabilis. Posset que mensurari, et esse aequalis &, sed non quae impenetrabilitate, nec quae mensura fixa, et certa; quod est proprium quantitatis, quia haec naturaliter carere nequit certa extentione, quod neque dici de substantia, quae naturaliter valet penetrari, et ad minorem extentionem reduci. ≠ Ad 3.ᵘᵐ C.º posse figurari, tum figura intrinseca, quod nempe propriis suis in ordine ad se terminetur, tum figura extrinseca, quae consistit in positione de genere situs. Sed haec in propria et penetrabilis est convenire substantiae, propria tamen, et impenetrabilia convenit quantitati. ≠ Ad 4. C.º mathematicos considerare dimentiones impenetrabiles quae variari nequeunt, ut sunt propriae quantitatis: sed non curare de dimentionibus substantiae, quae sunt variabiles, quae non sunt impenetrabiles.

Q.º 2.ª De natura, divisione, et proprietatibus qualitatis.

Qualitas hic non sumitur late pro differentia essentiali, ex qua dixit Porphyrius in quale praedicari; nec pro quolibet accidenti praedicamentali, quod substantiam qualificat; sed stricte prout constituit hoc praedicamentum, sic que definitur ab Aristotele: est id, quo quales aliquid dicuntur; sed quia haec explicatio est obscura, clarius est accidens absolutum potens intendi, vel remitti. 1.

Intensio autem fit, quando fit majori, vel perfectiori gradu in ea parte subjecti intelligitur: secus si minori gradu habeatur remitio. Exemplum in pariete albo, si fit magis albus. Quomodo id fiat, in fine videtur. ≠ Est bene explicata qualitas, dicendo quod sit accidens absolutum penetrabile. Nam omni, simpliciter et soli illi convenit. Quia per hoc accidens differt a substantia, convenit quae cum accidentibus, per hoc absolutum differt a relationibus, et per hoc penetrabile differt a quantitate: q.

Haec autem qualitas divisit in 4 classes, quae ab omnibus appellari solent species qualitatis. Est haec:

1.ª est habitus, et dispositio. Habitus hic non sumitur pro habitu praedicamentali, nec pro modo habendi postpraedicamentali, sed 2.

prout

prout ē facilitas quædā operandi repetitis actibus acquisita difficile mobilis a subjecto. **Dispositio** e autē facilitas operandi facile mobilis a subjecto. Vel est facilitas ad faciendum, ut illius ponit hic exemplum. Ad hanc classem reducuntur qualitates dantes simpliciter ... ut calor magnus, species in intellectu: et excluduntur qualitates in ... ... debitae subjecto.

3 **2a ē naturalis potentia, et impotentia.** Excluditur ab hac potentia illa ... ad existendum, et etiam potentia activa, quæ e potentia animæ, ut intellectus, voluntas, quæ collocantur in substantia, ut identificatæ. Intelligitur ... hic illa potentia quæ ex subjecto, et accidenti resultat, licet naturaliter, quæ e facultas innata, vel ex naturali constitutione debita, quæ subjecto ... simpliciter, vel facile agit, vel contrario resistit, ut calor in igne, ... in lapide &. ‡ **Naturalis impotentia** sumitur pro potentia ... potentia ... lis ... primo modo qualitates, 2a qua illa e principium difficultatis ... vel facultas patiendi: sic humor noxius in oculo dicitur **naturalis impotentia** ad videndum.

(f.o 488 ... ...)

4 **3a ē passio et passibilis qualitas.** Non sumitur **passio** pro illa ... manante ab extrinseco, quæ transcendit pro quædam ... ... passione respectu actionis alicujus agentis, ... pro qualitate illa, quæ resultat ex ... ... facile transeunte, ut rubor ex verecundia, pallor ex metu ... **Passibilis qualitas** e, quæ provenit ex alteratione permanenti, ut assiduus pallor, vel ex naturali subjecto, vel ex longo morbo ... ... Unde id accidens potest ee, et **passio** si transit, et **passibilis qualitas** si durat.

5 **4a e forma, et figura.** Non sumitur pro forma substantiali, vel accidentali ... ... subjectum, ... pro illa forma conveniente dispositioni exteriori, quæ ... ... dicitur pulchra et formosa, sicut ... dicitur speciosus forma ... Nec **figura** sumitur pro signo, aut imagine, quo sensu dicitur ... ad ... ... in figura ... illis ... sumitur pro dispositione aliqua ... speciali, quā habent partes ..., ut e rotunda, curva, recta, triangularis &. Unde hæc met figura, si ... pulchritudinem ... convenit subjecto, dicitur **forma**.

... Proprietates autē qualitatis sunt, 1a **habere contrarium**: ...

6 ... contrarietate rigorosa convenientem solum 1a qualitatis ... ... subjecto se expellentibus actione propria, ... contrarietate pro ... ... quæ adduc ... magis inter se pugnant, quæ ... ... ab eodem subjecto mutuo se expellunt vel actione propria ... na. 2a e **suscipere magis, et minus**: hoc e, posse intendi ... remitti. 3a e, **quod aliquid dicatur simile, vel dissimile ...** **qualitate**: Intellige fundamentaliter, ..., quæ sic e relativa ... Unde ... illa absoluta, ... posse intendi, vel remitti, ... intelligendo penetrative, e qualitas extra ...

7 **Quæres**: si an qualitas, ut sic sit perfectio ... ut sic? ‡ R. Affirmative, ... in ... d ... q. 2 ... 1o quia reperitur in subjecto perfectioni ac nobilitati, ... in ... ... ‡ 2o, quia ... ad perfectiones ... ... qualitas ... ad ... ... quia illa ... ... qualitatis ut sic. 3o quia ... ... simpliciter e ... linea materiali: ... qualitas autē ... spiritualis, ut gratia: ... &.

Si rat...

Si rursus quaeras: an quaelibet species qualitatis sit perfectior quam quantitas, et illa [?] corporalis qualitas substantia in quantitate? 8.
R. 1°. si tibi videtur verum hoc principium, nempe, quod quando aliquid [?] est generica, et superior est perfectior alia ratione generica, et superiori; et distinctis omnes in actibus illius debent esse perfectiores distinctis in actibus huius, (quod non adeo mihi certum est in substantia, et accidenti), affirmative. # R. 2°. si tibi videtur, distinctis in actibus rationis perfectionis saltem debere esse non imperfectiores, vel aequalis perfectionis cum aliis in actibus rationis eorum imperfectionis; quod tenet quaevis qualitas, vel est perfectior, vel saltem non imperfectior quam quantitas. # R. 3°. quod si nullo modo dictum principium tibi placet tenet illas qualitates quae sub actibus, et producere valent aliquas qualitates positivas realia, ut calor, frigus, species impressae, et qualitates sensibiles, quae natae sunt sensus immutare, sunt perfectiores quantitate, si quantitas non habet talem virtutem; (quod probabilius iudico); quia activitas est maxima accidentium perfectio: quidquid sit de qualitatibus tali activitate carentibus. # At si quantitas habeat talem virtutem immutandi sensus, tenet hanc ratione activitatis non superat, albedinis v.g. esse quantitatis perfectiorem. sed non capio, quantitatem immutare sensus, nisi forte tactum, quia quod sit sensibilis imperfectior, non impedit, quominus qualitates, sensus perfectiones immutantes, sint quantitate perfectiores.

Si autem teneas, omnes qualitates esse quantitate perfectiores: et tibi obiciatur, quod plures qualitates recipiantur in ipsa quantitate, ut calor, color, albedo, frigus &c, et ab ipsa dependeant: quod sunt imperfectiores quantitate # R. 1°. nego sequelam. Nam forma substantialis materialis dependet materialiter a materia, et tamen non est imperfectior. Licet visio albedinis, vel eius intuitiva intellectio dependeant ab albedine, ut ab obiecto, tamen illa perfectiores sunt. # 2°. Responderi potest: quod dependere materialiter non est imperfectio, sed solum dependere efficienter, quomodo non dependet qualitas a quantitate. # 3°. quamlibet quantitas esset perfectior qualitate, sub ratione, qua ista dependet ab illa, tamen in aliis rationibus maioris perfectionis exceditur a qualitate, ut in spiritualitate, activitate &. # 4°. Nam [?] sustinendo opinionem, quod, nempe, caetera accidentia non recipiantur in quantitate immediate, neque in substantia, sed in quovis alio accidente de fundamento qualitatis, quae est prima naturalis susceptiva accidentium. Ita docuit Averza, et probabilitate non caret. # 5°. recipi in quantitate, non immediatione virtutis, quasi immediata, et propria virtus subiectandi qualitates sit quantitas; sed recipi tantum immediate immediatione loci; quod non arguit imperfectionem, alias Angelus esset imperfectior loco. 9.

R. 6. recipi in quantitate tamquam in ratione requisita, ut realiter qualitas existat (et hoc non virtute eius sed substantiae); non tamen recipi in quantitate, tamquam in subiecto, vel causa, a qua dependeant inhaesive. quod probatur sic: de fide est, accidentia eucharistica (vel species) ibi existere sine subiecto, in quo inhaereant, sed non esset verum, si qualitas dependeret a quantitate, tamquam a subiecto inhaesionis: quod non dependet &. probatur minor: tunc tantum esset verum, quantitatem eucharistiae esse sine subiecto: nec remaneat ibi quantitas; reliqua accidentia in illa subiectarentur; quod renuit fides: quod. # Non dices accidentia illa non dependere a quantitate per miraculum. # Contra 1°: quia ad mysterium sufficit illud miraculum, quo nempe fit, ut substantia panis destructa, eius loco veniat substantia corporis Christi: ergo sine necessitate &. # Contra 2°: quia ut per miraculum aliquod accidens sit sine subiecto inhaesionis, debet illud separari ab illo accidente, cui inhaesio fiat per unionem, sed in eucharistia remanet quantitas unita cum reliquis accidentibus: quod. # Si autem tibi non placeat haec responsio, vel arguas: et teneas [illegible] accidens susceptivum aliorum, nempe, quantitatem in quo immediate subiectentur accidentia, et mediate in substantia: arguam quod, quia in eucharistia debet esse 10.

subiectum

subjecti transmutatione accidentali, (etsi per hoc posset defendi, vel esset illa substantia a Deo de novo creata, ut sic accidentes in euchª sine alteratione, vel Deus suppleret illud): et data prima responsio.

Disp.º 3ª De relatione

Q.º 1ª Quid, et quotuplex sit relatio, et in quo consistat relatio hujus prædicamenti.

1. Relatio in communi est ordo, seu affectio unius ad aliud; quæ relativa sunt, quæ ad aliud referuntur, et correlativa, quæ mutuo ordinantur; et denique relatio est ratio talis, qua unum respicit aliud. Unde in relativis 3ª semper reperiuntur: fundamentum, seu subjectum, terminus, et relatio. Fundamentum, et terminus dicuntur extrema relationis. Fundamentum est, id quod refertur, et appellatur remotum, et etiam subjectum, quia relatio in eo subjectatur, et hæret. Terminus est id, quod ad aliquid refertur. Appellatur fundamentum proximum, illud quod relatio ipsa immediate supponit, hoc est, a quo relatio immediate oritur. Relatio denique est forma, per quam fundamentum respicit terminum. In fundamento, et termino notatur ratio fundandi, et terminandi: ut in 2bus albis albedo; in paternitate generatio activa, in filiatione ~~activa~~ passiva &.

2. Relatio autem alia est realis, quæ est ad aliud secluso intellectu fingente; et alia rationis, quæ est per fictionem intellectus. # Realis 1º dividitur in transcendentalem, et prædicamentalem. 1ª est, quæ realiter identificatur cum suo fundamento. 2ª est, quæ distinguitur a suo fundamento, et hæc est 2plex: vel intrinsecus adveniens, quæ positis extremis necessario resultat, ut similitudo inter duo alba (et hæc relatio est, quæ constituit hoc prædicamentum). Vel extrinsecus adveniens, quæ positis extremis non ita necessario resultat, sed requirit aliquid, quæ ad hunc conditio illi veniens ab extrinseco, ut actio calefactionis, vel combustio ultra ignem, et lignum requirit approximationem: et hæc relatio divagata per sex postrema explicanda prædicamenta. + Hæc relatio dividitur in concreto relatio in relationem secundum esse, et secundum dici. 1ª convenit illis quæ per se significato sunt essentialiter relativa, ut Pater, licet cognoscat subjectum. 2ª vero competit illis, quæ licet per se significato sint absoluta, indicant tamen relationem adnexam, ut scientia, quæ non solum significat qualitatem absolutam in intellectu inhærentem, sed etiam connotat relationem ad objectum scibile adnexam.

+f.º 106 n.º 18.

3 3º dividitur in mutuam, et non mutuam. 1ª est, qua duo se reciproce respiciunt, ut duo alba, et dicitur correlatio. Hæc vero vocatur æquiparantiæ, si extrema sint ejusdem nominis, rationis, et denominationis, ut similitudo, æqualitas. Vocatur tamen disquiparantiæ, si extrema habeant diversa nomina, et rationes, ut Pater, et filius. # (Sed si inferior respicit superiorem, ut discipulus magistrum, et vocatur suppositionis: at si est contra comparata, vocatur superpositionis. Ex Scoto q. 11. prædic. § similiter). 2ª, (quæ est realis in uno, et rationis in alio) est, cum ex parte termini non correspondet alia relatio, ut relatio dependentiæ creaturæ ad Creatorem, quia iste ad illam non refertur per ullum accidens reale, et de novo adveniens.

4. Tandem Philosophus dividit relationes in 3ª genera ex parte fundamenti. Relationes 1mi generis sunt, quæ fundantur in unitate, seu in pluralitate; et sic, quorum essentia est una, fundant relationem identitatis: quorum qualitas est una, relationem similitudinis: quorum quantitas est una, relationem æqualitatis. E contra, quæ habent diversas essentias, fundant relationem diversitatis (notandum quod non est idem diversum, ac distinctum, quia illud supponit istud, non e contra);

quæ

quę diferunt inæqlitate, relaoes dissimilitudinis, et quę in qntitate, ut ejs mensura, relaoes inæqlitatis. 2dum genus e relaoes, quę fundantur in actione, et pase, ut in pota activa, et pasiva: sicq. sunt generatis, et relaoes causę, et effectus. 3us genus relaonis e, quę fundantur supr. mensuram, et mensurabilem differunt, ut unitæ=mitur. Difert hoc genus a ceteris, ul qd fundamenta sunt alia, et alia; ul qd relaoes hujs generis ñ sunt mutuę: ut si pota visiva actualiter existens cparatur ad colorem possibilem, et alię relaoes pendentes a cmensuratione status. His potis sit

1a. Do.: relao prædamentalis hujs prædamenti e accidens reale intrinsecus adveniens subjecto, cujs totum ee e ordinare unum ad aliud. Ctr. D. et ad litram sic. Dicitur accidens (loco generis respectu aliorum accidentium prædamentalium) ut excludantur relaoes substantiales divinas, et transcendentales. Reale, ut excludantur raois. Intrinsecus adveniens, ut excludantur relaoes extrinsecus advenientes, quę ad alia expectant prædamenta. Et reliq., ut excludantur accidentia absoluta, et sufficiter, relaoes ñ pose ee, quod ad aliud referatur. ⱡ Si dicis: relao e in subjecto, qa et e accidens: ergo totum ejs ee ñ e ad aliud. ⱡ R. D. Cosq. totum ejs ee tam specificum, quam genericum. C. Specificum, N. quia licet relao, ut accidens sit in subjecto, tq ut tale accidens ñ habet, nisi ee ad aliud. Vnde et reperitur in illa cceptus ad, qui e ad terminum tendentia actualis: et reperitur cceptus in. Sed q relao ñ solum sit accidens, sed et tale accidens, duplex habet cceptum esendi in. Vnus in subjecto, qd ee accidens subjecto mere, et inhærat, et ita cvenit relao q ceteris accidentibus absolutis, et dicitur inhærere. Alius in fundamento reduplicative sub raoe fundamenti, in quo cceptu vel omnino relaoes cveniunt; et hic illi enar fulta ut relao, pr. quę ñ inhæret, sed refert ad aliud: qd valde notandum, propter relaoes Divinas, et transcendentales, quę ve insunt, et habent sua fundamenta, ñ tq inhærent, qa substantiales. Vnde sit

2a. Do.: relao existentialiter cstituitur ñ tantum pr. ee ad aliud, sed et pr. ee in tanq in fundamento, et ñ in subjecto. est expresa D. T. in 1. d. 12 q. 1. n. 5. dicentis: respectus e existentialiter habitudo inter duo extrema; et ideo sicut tolere ad, quę ⸗ e respectivum, e tolere, vl destruere raoem respectus; ita tolere ⸗ illud, cujs e respectus, e tolere, vl destruere raoem respectus. ⸗ (nota bene). Nonq. qd accidens respectibus e accidens, idea requirit, cujs sit, et ad qd sit, et in Divinis: q relao ut tale accidens petit existentialiter ee ad terminum, et ee in fundamento: quam vis ut accidens sit in subjecto in hæsionis. ⱡ P. 1a. pars raoe: relao e existentialiter duorum, quorum unum refertur ad aliud: q eque existentialiter respicit utrumq. sic modo, ut respicit existentialiter terminum pr. ee ad, et fundamentum pr. ee in: q. ⱡ P. 2a. pars: inhærentia actualis in subjecto (qs habet relao prædamentalis), neq. e existentia relaonis, ut accidens, nec ut tale accidens: q. P. quoad 1am. qd inhærentia sit radicalis e existentia accidentis. P. quoad 2am. qd relaoes Divinę sunt ve relaoes reales, et carent subjecto inhæsionis: q neq. ut tale accidens: q.

Obj. 1o. Hęc definitio relaonis pr. ee ad. ⱡ R. ita illa explicare, supponendo ee in, qd implicat ee ordinem ad aliud, qn sit alicujs ad aliud. ⱡ Instr. si reperitur relaoes ee in pr. accidens. P.: qa resultaret ex 2bus ñ se habentibus ex parte sua actu, et ex parte pota; ut sunt illę duę habitudines. ⱡ R. N. suppositum, sicut ee in, et ee ad

ee

ee duas habitudines; relatio enim est una simplex habitudo, seu entitas respiciens fundamentum in quo est, et terminum ad quem est. ✝ Inst: quia fundamentum et terminum, vel saltem terminus sunt de essentia relationis; sed hoc non: quia sunt entia absoluta: ergo ✝ R. N. seqla. Nam licet relatio respiciat essentialiter fundamentum et terminum, neutrum tamen est illi intrinsecum. Nam si relatio creaturae ad Deum, per essentiam haberet ipsum Deum: enim est extrinseca relationi habitudo ad extrema. ✝ Inst: idem de essentia relationis, sine quo nec esse, nec concipi potest; sed relatio nec est, nec concipitur sine fundamento et termino: ergo ✝ R. N. maj. Aliqua enim sunt tam exiguae, et simplicis entitatis, ut nec esse, nec definiri valeant, nisi per dependentiam ad aliquod extrinsecum (ut quod de qualitatibus, de quietatibus;), quod praecipue accidit in relatione, cujus esse est ad aliud.

8. 3º Obj.: relatio praedicamentalis requirit necessario coexistentiam realem extremorum. ✝ Ita D. Th. d. 6. q. 10. dicens: respectus non potest magis intrinsece advenire fundamento, quam quod necessario sequatur ipsum, posito termino. Quia omnino non potest fundamento in esse, circumscripto termino; quia sic esset forma absoluta. Ergo ✝ Item ratione: si relationes praedicamentales resultarent absque termini coexistentia reali non differrent a transcendentalibus, et aptitudinalibus; sed falsum consequens: ergo R. Sequela: quia non essent accidentales, et praedicamentales, nec differrent [illegible]. ✝ Item 2º: quia alioquin homo diceretur Pater absque filiis actualibus, modo essent possibiles; sed hoc non: ergo ✝ Dices: id unum esse ad hoc, ut relatio Paternitatis resultet, non vero ut conservetur, postquam semel resultavit: ideoque mortuis filiis, homo retinet denominationem paternitatis. ✝ Sed contra: quia non est major ratio, cur conservari possit talis relatio sine termino, quam resultare: quia si non potest resultare sine termino, sic nec conservari: quia conservatio sit continuata productio.

9. Obj. 3º: intellectus habet relationem actualem ad objectum non existens. Item causa finalis ad suum effectum: ergo ✝ R. D. ant. ad objectum non existens 2dum esse reale, et idem est de causa finali, C. 2dum esse intentionale, seu repraesentativum, N. Objectum enim cognitum gaudet quadam reali existentia mediante sui repraesentatione, et etiam quadam relatione reali (ut opponitur figmentum), et est intentionale, sicut est terminus: sic loquuntur [illegible] dicta scientia realis intentionalis. ✝ Obj 4º: plures relationes etiam praedicamentales terminantur ad non entia, scilicet negationes, et privationes: quae neque accipiunt esse a termino, nec illud requirunt reale. P. ant.: homo albus dicitur dissimilis propter negationem, vel privationem albedinis; sed illa privatio est non ens: ergo ✝ R. D. ant., et min. probationis. Privationes, et negationes sunt non entia positiva, C. Sunt non entia, id est, non habent veram existentiam sibi proportionatam, N. Dantur revera privationes, et negationes reales: quod sufficit, ut pro eo tempore, quo relatio est terminata ad privationem, privatio sit realis, et existens suo modo. Unde ant. probationis non est verum positive, sed negative, vel privative.

Qº 2ª An dentur relationes reales distinctae ab extremis?

1. Licet aliqui ex Antiquis cum Cenone, quos sequitur Auxeolus, censere, omnes res, quae referuntur, per relationes referri rationis, non vero reales, (de

quibus

qbi dixit Hug. §2. metice, qd incognexa faciunt universi substg. q.ᵈᵉ e medio tolunt ordinē realē entiū ad primū ens); tā nc jā ē pxī dari prude relaoes reales, in scusū ē. Sd maxima adēt contrversia, ad quo, nempè, habeant res referri ad se inviss; v.g. a quantitai pariey albū denomineta similis, vl dissimilis alijs rebs. et potiomy, anillatra, āqua sit denominata, sit realta distincta ab ipsomet pariete albo, ut albus ē; (loqdo de prdamentali.) Intelgo hic p. distinctione reale, q habent illa, quoq unus posit existere sine altero: sibe alterus posit vitiiq sine illo priori existere, sive n. Circa qd 3. s. sntntiæ. Iᵃ tenet, relaoes prdamntales (intruncecus advenientes) consistere in aggregatione fundamnti, et trī, itaut sit ipsa extremorū coexistntia. Ita Nominales, et plures Jesuitæ. 2ᵃ q Suaxio, et alijs tenet, ee identificatas realtr q fundamnto, in quo eaq exntia existit, etiams sit conditio necessario requisita (ut denominetur fundamntum relatum ad trm. 3ᵃ communissima inter Thom., et Scotistas q Dr. in 2. d. 1. q. 5. asserit, ee tras accidntales, fundamntis supraadditas, ab extremis q realta distintas. Sit

1ᵃ Dº: dantr vē relaoes reales independentr ab operaoe intlus, et in Creatis. + P. 1º: q fides docet, dari in Divinis relaoes reales Paternitatis, filiaoris, et spiraonis activæ, et pasivæ, licet sint substantiales: q et dantr in creatis accidntales, q et Pater generat filium, et ē realtr principium illius. + 2º: Creatura a parte rei refertr ad Deum p. vē dependntiæ creaois, conservaois, et subjectionis: q. + 3º: q alias n daretr in universo vē et realis dispositio; nec vē et realis causalitas. P. illa requirit unioe reale partium: ita approximaoe reale pasi ad agnt; d unioes, et approximaoes s relaoes: q si n s reales n darentr &c. + 4º: a parte rei, et independntr ab intlectu albsa dicuntr similia, albus, et nigrus dissimilia: duæ quantitates eqles, vl inæqles &c.; d hæ s relaoes: q. 2.

2ᵃ Dº: relao prdamntalis ē tra accidntalis distincta realtr à fundamnto, et trō; illisq. supraaddita. + P. 1º. ex D. Ambr. 1. de Trate c. 3. dicnte: "S. prius erat Deus, et postea Pater; generaois accesione mutatus ē: absentat Deus hanc dementiam à fidelium mentibus": q qui nc n ē Pater, et postea fit Pater, pręcise ē q mutaoē. Sc sic; d mutao negt haberi nisi per novā entitatē: q si Petrus v q mutata p. Patrem nitatem, illa quæ ē relao, ē nova entitas addita Petro. P. mi: si qdo Petrus dicitr Pater, sola advenit denominao nova absq. nova entitate, hoc n sufficit ad mutaoē; ut pat. in Deo, ejusq. actibs liberis, ubi licet detr nova denominao, tā n adest mutao, q. ē sine nova entitate: q mutao negt haberi &c.

P. 2: D. Aug. 5. de Trate c. 5. ait: in rebs creatis, qd n 2d substantia dicta, restat, ut 2d accidns dicatr; d relao prdamntlis n dicitr secundū substantiā: q 2d accidns. Sc sic: oē accidns debt realtr distingui a substia: n substia ē p. se, accidns in alio: et substia ē separabilis ab oī accidnti; ut pat. in euchª; d extrema, vl saltē aliqd, relaois prdamntales posunt ēe substia; relao autē prdamntlis ē accidns: q. + Ig: qd n ē in alio, distinguitr realtr ab eo, qd in alio ē; d extrema relaois n s in alio; et relao in alio ē, nempe, in extremis: q. + Ig 3º sic: eæquæ constituunt diversa prdamnta, s realtr

distincta

distincta; ḍ extrema relaō, et relaō distinguunt diversa fundamenta, ut discurrenti patet: q.

5. P 3.° Contra 3.s Sententiae: terminus n̄ ē de essentia relaōis: q ista n̄ distinxit majorem ratione utriusq. extremi. Pant 1.°: q.ª relaō D.ª Paternitatis v.g. n̄ includit essentialiter filium, ḍ distinguit solum Patrem, a quo filius realiter distinguitur: q. ≠ 2.° q.ª terminus relaōis ē extra relaōem: terminus aut ē id, ad q.d tendit relaō; q. ≠ 3.° q.ª si terminus includeret essentialiter in relaōe, ista ordinaretur ad se ipsam; ḍ nil ordinatur ad se: q. P. sofla: q.ª relaō ē ordo ad terminum: q si terminus 3.° 4.°: q.ª tc Deus esset de essentia creaturae, q.ª Deus ē terminus relaōis.

6 P 4.° Contra 2.ª Sententiae: quae realiter identificantur, nequeunt separari; ḍ fundamentum, et relaō possunt separari: sa casu, quo n̄ ponatur terminus, ad quem referatur. Petrus, qui ē modo Pater, n̄ habebat Paternitatem, antequam filius generaret, nec habebit amplius mortuus filius. Paries albus A, qui jam habet similitudinem cum albo B, n̄ habebat, antequam iste esset albus: nec habebit, si istemet destruatur, vl in aliud colorem transeat: q. ≠ Confirmatur: potest intentio fieri relaō, et remissius fieri fundamentum; ḍ intentio, et remissio sunt duo motus contrarij, qui simul eid. nequeunt convenire: q fundamentum n̄ ē id q relaō. P. ma: suppono Petrum esse magis album Paulo. Si remissior fiat albedo Petri, Petrus erit magis similis Paulo. Sicut enim p.ª albedinis habet similitudo, ita p.ª parum albedinis major similitudo.

7. R. Dices 1.°: relaōem permanere in fundamento, licet pereat quoad denominaōem tantum. ≠ Sed contra. Nam illa denominaō, quae perit, vl ē quid realiter distinctum a fundamento, vl nihil. Si 1.m: q ē relaō, quae ē causa talis realis illius denominaōis. Si 2.m: q nihil perit. Neque enim ē quid identificatum fundamento, ut possit perire, fundamento remanente. ≠ Dices 2.°: deficiente termino, relaōem deficere ex parte fundamenti quoad denominaōem, ḍ n̄ quoad entitatem, q.ª relaō requirit terminum, ut connotatum ≠ Contra. Entitas relaōis ē distincta ab entitate absoluta; ḍ posito solo fundamento, n̄ ponitur entitas distincta ab entitate absoluta: q posito solo fundamento n̄ ponitur entitas relaōis. P. mi: posito solo fundamento solum ponitur entitas, quae ē in ipso; n̄ v.° quae actu sit ad aliud: q.

8. Potisset probari posse 3.° ex Scoto cit.° n.° 6: q.ª si relaō n̄ distingueretur realiter a fundamento, sine qua posset ee fundamentum, sequeretur n̄ dari incarnaōem, nec separaōem accidentium in euch.ª, nec depositionem, nec causalitatem in rebus, quae absurda sunt, sicla probat D.r fuse ibid. ≠ Verum nonnulli Scotistae cum Sancto Floriano dicerent: hic D. solum probare de relaōibus extrinsecus advenientibus, qualis est unio hipostatica, inhaerentia actualis, approximaō, unio mat.ª et form.; n̄ tq a relaōibus intrinsecus advenientibus, de qbus n̄ ē ead. raō. ≠ Dic, D. ibi agere de relaōe fundamentali ut sic. Unde licet n.° 6 ponit ipsa exempla p.° extrinsecus, ad probandum clarius, aliquas dari relaōes realiter distinctas, et superadditas: etiam n.° 5. probat id de intrinsecis, ut sunt similitudo, aequalitas, et hujusmodi:

9) Nil ē id. realiter A, sine q.° A potest ee realiter sine contradictione; ḍ multae sunt relaōes, sine qbus fundamenta possunt sine contradictione:: sicut ē in omnibus relaōibus aequiparantiae, sicut sunt simile, aequale, et hujusmodi. Si enim hoc album sit, et

aliud

aliud a nō; illud ē sine similitudine. et si aliud alterius fiat in
hoc et ē similitudo. Potest q̄ ee sine ista, et q̄ ista. ± Resp. n̄ q̄.
sic: nil fitum continet formaliter, vl virtualiter propter perfectam continentiam oppositia
formaliter; vel equalitas, et inequalitas sunt opposita formaliter; et similiter similitudo, et
dissimilitudo, saltem de alias correlativis: ergo n̄ possunt identifica-
ri eidem fundamento. tc ergo continentur in ipso per perfectam continen-
tiam forma, vl virtualem. Distinguuntur ergo realiter ab ipso. ± Dices
primo cum Scoto: similitudinem, et dissimilitudinem n̄ ee opposita quoad
ad entitatem, sed solum quoad terminationem; quia eadem entitas pro
uno termino denominatur similis, et pro alio dissimilis. Pat.: quia
volitio, et nolitio; amor, et odium in Deo, n̄ entitative, sed tantum
terminative sunt opposita: pro eo ergo termino virtutis dicitur amor,
pro quo termino peccati, dicitur odium. ± Sol. contra: quia hoc esset, creatu-
ram equare cum Deo, imo quod propter ejus infinitate, et immutabili-
tate, credunt Theologi, eundem actum indivisibilem entitative esse
amorem, et odium, volitionem, et nolitionem, absque mutabilitate, juxta
variationem objectorum. Unde in Deo n̄ ē nova denominatio rea-
lis, sed ratio fundamentalis. Id certe fundamentum continet
dissimilitudinem, et similitudinem, sed n̄ perfecte, sed cum reali 10.
distintione. Dices 2.º cum Scoto Romano: D. tantum ibi probare
a fundamento remoto, n̄ autem a proximo, ac simul termino, ut mo-
do ē quaestio. ± Sol. contra. Albedo in relatione similitudinis ē fun-
damentum proximum, quia remotum ē vel paries, vel corpus; sed ratio
D. probat distintionem realem similitudinis ab albedine, ideo
pat.: q. ± Replicabis cum eodem: quod si dicendo D. intelligit a
fundamento proximo; hoc accipit solitarie sine termino. ±
Sol. contra 1.º: quia illa relatio distincta a fundamento proximo soli-
tarie sine termino impossibile ē: quippe nulla intelligi valet sine
termino. ± Contra 2.º: quod stante responsione, jam datur aliqua relatio
distincta realiter a fundamento proximo. Nec sicarius probatur. q. et
a termino: quia et id, quod ē in fundamento ratio fundandi, ē in alte-
ro ratio terminandi: et majori, vl saltem equali distintione gau-
dere debet relatio cum termino, ac cum fundamento proximo. Pat.: quia li-
cet dentur aliquae relationes identificatae cum fundamento: nulla tamen
cum termino. ± Arg. 2: quod quamvis posterior accipiatur simul cum termino,
ergo ē realiter distincta, et nunquam identificata. Pr. quia ea quae jam
distinguuntur realiter maxime, propter nullam pos. ergo D., propter nullam
positionem, vel ablationem, possunt jam n̄ sic realiter distingui: ergo
si solitarie sine termino jam distinguitur illa relatio a fundamento
proximo, ita similiter distinguetur, licet sumatur simul cum termino. ± Contra 3.º:
vl albedo ē fundamentum proximum similitudinis; vel ē ratio fun-
dandi, et terminandi in albedine? si primum, jam adest refutatio. Si 2um:
cum eadem sit ratio fundandi, et terminandi in albedine, (et similiter in relatio-
nibus equiparantiae), si jam relatio ē distincta realiter a fundamento
proximo, et erit distincta etiam a termino: et amplius erit distincta a tali
fundamento, ut ratione fundandi, sive formaliter sumptum, si n̄. quod ergo realiter
distinguitur ab aliquo, ita distinguitur ab omni ejusdem rationis; et individualis ratio-
nis potiori jure distinguetur. 11.
Dices 3.º cum Pontio (salvis ejus criticis gratia): D. loqui
a fundamento remoto, n̄ vero proximo, alias dicitur quod probari sic.
id fundamentum proximum n̄ potest nec simul, nec successive ee
simile, et dissimile respectu ejusdem termini proximi per eandem rationem:

similitu-

similitudo autẽ et dissimilitudo n̄ sũ opposita in eodẽ fundamen=
to nisi respectu ejsd tmi: ḡ n̄ reqret, qd id fundamentũ proxi=
mũ contineret pfectè, ũ pᵗ idntittẽ relaões faltr opotas. ± t
dissimile respectu ejsd tmi proximi 2dẽ eand raoẽ: (nisi
falte 2dẽ divrsas): ḡ nec logtr Dᵗ. de fundamento remoto, et t.c
+ § 9. oino falsa est et raõ Dᵗⁱ cit n̄ 8. ± Ctra 2º: eqlitas, et inequali-
tas: similtudo, et dissimiltudo ex se, et in se sũ opposita potivè,
et faltr. (si cparant ad eand raoẽ, tũ sũ oppota ctradctriè,
si ad divrsas raões sũ oppota ad minũ ctrariè, et relativè). Nc
sic; d hoc ipso tenet raõ Dᵗⁱ tam de fundamnto proximo, qm re-
moto. P. neqᵉ pᵗ idntittẽ, neqᵉ pᵗ distnctionẽ continere valent
in eodẽ illa, quæ ctradctriè opponuntᵣ: ḡ idẽ, sive sit fundamn=
tũ proximũ, sive remotũ, neqᵗ continere illas relaões, ut
ctradctoriè opotas: ḡ Dᵗ n̄ intelligit de ipsis, ut sũ ctradictoriè
opotẽ. Logtᵣ ḡ de illis, ut ctrariè relativè opponuntᵣ. Nc sic;
d dat similtudo, et dissimiltudo, eqlitas, et inequalitas in eodẽ
fundamnto proximo (in remoto erᵗ rcdetᵣ): ḡ Dᵗ intelligit de re-
laões, ut ctrariè opotas, pᵗ idntittẽ: ḡ distinguunt realiter.
§ 2. Sᵗⁱˢ Dᵗ vocat ibidẽ continentiã pfectã illã, quæ ē pᵗ iden-
tittẽ, et impfectã illã, quæ ē pennẽ distnctionẽ. Unde qñ pᵗ idn=
pfecte contineantᵣ pᵗ idntittẽ plura, quæ opponantᵣ neqᵗivè, hoc
ē, quoᵣ unũ n̄ sit falta aliud: requirunt tamẽ continere pᵗ iden-
ttẽ oppota potivè, vᵗ ctrariè. Ista vᵗ continentᵣ pᵗ distnctioẽ
virtualtr, vᵗ eminentr: ut pat. in Deo, qui habet continentiã
pᵗ idntittẽ oiũ suoᵣ predatoᵣ, qᵃ n̄ habet respectu creaturarũ;
qᵗ utriusqᵉ predata sũ oppota faltr. Hæc oppotoᵣ continentia datᵣ
in creaturis pᵗ realẽ distnctioẽ, et in Deo propter infinittẽ vo-
catᵣ virtualis, et eminentialis diversis entitatibus. ± Ctra 3º. 3ª
raõ Dᵗⁱ ē hæc: idẽ n̄ continet plura ejsdẽ raõis 2dẽ pfectã iden=
|| tittẽ eadẽ sibi; d pluræ relaões ejsdẽ raõis sũ in eodẽ fundamnto:
|| sicut pluræ paternittes in Patre: sicut pluræ similitudines
|| fundantᵣ in eadẽ albedine: ḡ. ± Itẽ ex eodẽ: paries potest eē si-
|| ne similtudine fundata in albedine; sicᵉ potest eē sine ip-
|| sa albedine: ḡ distinguitᵣ paries albus ab illa similitudi-
ne. Nc sic: d albedo ē fundamntũ proximũ, ut Poutius
fatetᵣ n̄ 26: ḡ Dᵗ eqliter probat, propter separabilittẽ,
distnctionẽ realẽ d fundamnto remoto, et proximo.
§ 3. Pᵗ ultimò potivè pᵒ. Oĩs denominaõ nova, potiva,
et realis debet provenire à fma potiva, ũ entittẽ nova, et reali (ut
{fᵒ 97 / nᵒ 3.} ex mutaõe liquet in 1ª prov. t); d denominaõ similis, qua deno-
minatᵣ album simile alteri albo, qd de novo produxitᵣ, ē denomi-
naõ nova, potiva, et realis: nova; qᵃ n̄ erat ante productioẽ
alterius albi: potiva; qᵃ pᵒ ista, n̄ negivè, d potivè, ē talis:
realis etiã; qᵃ intus pcedit; provenit à fma reali, et qᵉ intra rē
rema realia: ḡ similtudo debet eē aliqᵃ fma de novo, à qua
proveniat denominaõ similis: ḡ &c. ± Advertite: qd oẽs
raões, quas Scotus posuit pᵒ hac pᵒ. sustinere possunt in
eis doctrina. Unde si ab aliqᵒ aliqᵃ infirmetᵣ, quære meᵃ
doctrina responsionẽ. tamẽ si aliqᵃ raõ careat respoñ;
vᵗ

vel quia non habeat, vel quia non inveniat, retorqueri: et dic: quod fidelis exist. Scotista, non solum ex Doctoris auctoritate, quae est, propositiones principales tueatur; quibus non admittat, vel absolute negat reliquias adhibitas. Sicut in ipsismet Conciliis generalibus, quibus adsistit Spiritus Sanctus, et in quae est de fide sint tenendae de fide; et tamen quod adhuc aliquas rationes, quas nec ut de fide, nec ut certo a theologis tenent; (ob eorum opinionum diversitatem), quin per hoc non satisfaciant Catholico muneri. Et hoc in memoriam retinere per omnibus casibus.

Ad 1um: si omnia est Deo; relatio adveniens fundamento, ipsum mutaret, quod non mutat. Probatur: si supponimus parietem album, et postea producitur alius paries albus, ille fit similis sine ulla mutatione: quod probant: nihil in illo producitur: quod probant 1um: si quid producitur, deberet afferri causa productiva. Omne enim quod est, Deo excepto, habet causam sui productivam; quod relatio, quae supponitur in 1o albo, non habet causam productivam. Non enim est fundamentum, quia paries albus prius existens nihil operatur. Neque est terminus, quia paries albus productus non est ratione, quod agere potest in pariete existente, concludunt? Nam etiam requireretur agens crearetur agere posse in magna distantia, et non haberet determinatam sphaeram suae activitatis: quod illa relatio non habet causam &c. 14.

P. 2o illud ante: quia dicitur: ad relationem non dari per se motum: quod nihil producitur, quia in productione datur per se motus. &c.

Item 3o: positis duobus albis necessario resultat similitudo, posito patre necessario in altero filius; quod nulla est necessitas alicujus productionis. &c. Item 4: si esset aliqua necessitas, maxime ad salvandam denominationem similis; quod haec ratio nulla est. Probatur quia positis duobus albis absque ulla entitate, vel forma superaddita, denominantur et sunt similia: quod ad illam denominationem non requiritur nova relatio, vel forma distincta.

R. Nego minorem mutatione accidentali. Et nego consequentiam ad illud nihil in illo producitur. Ad cujus 1am probationem dic: quod illa similitudo filii, quae prius erat fundamentalis, producitur a solo fundamento, posito termino tamquam conditione sine qua non. Duplex enim est causa: una producens actione per se tracta ad aliquem effectum: alia producens per actionem non talem propriam, quod tamen concomitanter, et per emanationem, ficta, vel naturalem resultantiam, quae tamen non excludit veram efficientiam. Sicut descensus in lapide dicitur naturaliter resultare a gravitate lapidis, et tamen naturali resultantia concurrit removens tamquam conditio sine qua non. Ita 2a, et 3a, producitur relatio a fundamento, posito termino. Hoc innuit Scotus dicens in 4. d 13. q. 1: relationem consequi necessario fundamentum, posito termino, et termino non excluso. Unde non audiendi, qui dicunt, relationes omnino ab extremis per emanationem mathematicam; quia per hanc nec habent efficientiam per veram influxum, nec habent effectum realiter distinctum. Praeterea oculi habere aliquam est relationes institutas a natura ad denominandum subjectum (ut in transcendentalibus), et ista non habent propriae rationis effectum. Sine minus in illis, quae non sunt institutae a natura et diversimode insunt fundamentis. 15

Ad illud de distantia: vel dic, quod distantia non officit in aliquibus conditionibus, praesertim quod de agit de respectibus. Vel dic, quod terminus non influit in relationem, quod tamen est conditio, et sic non agit fundamentum in distans, quod in se, quia relatio similitudinis est, in hoc, quod hoc album sit, 16.

sicut

sicut illud. ‡ Ad 2.^m prob.^r ex Aristot.e, et eo ex D. Anselmo id docente, dic: utrumq. loqui de mutatione propria habita p.^r aliqid, quod p.^r se potest esse dupliciter, productioni p.^a relationis actione, et tali non est relatio, (ut sup.^a): non vero loqui de mutatione impropria accidentali habita p.^r alicujus ficam emanatione vel resultantiam naturalem. Unde hujus c.^e cit. sedit: quare 2.^a accidens motus hoc est ‡ Ad 3 dic: resultat similitudo, quando accidens distinctum, C. secus, N. Si enim potius 2 albus similitudo resultat, non quod sit indistincta, a distincta, necesse est. Si nil aliud intelligatur praeter duo alba, adhuc non capit similitudo sibi, paritur enim intelligunt p.^r comparationem quae rixe in albedine; denominant similia. Unde ab alio illa entitate sunt similia fundamentaliter, non p.^o formaliter. ‡ Per hoc patet ad ultimam.

87. Si instas: duo alba ex se formaliter esse similia in carentia relationis, vel in virtute fundandi relationem: quia habent similitudinem absque pria addita. ‡ R. in carentia relationis esse similia p.^r rationem fundamentaliter (apprehendendo ibi fundamento relatione positiva, quae non est), et recipere realiter. Unde si nemo dat, quod in se non habet, quae similitudo v.^a, realis, et positiva oriri a negationibus. Virtus fundandi relationem non est distincta ab albedine: quare in hac sunt similia antequam relatio fundamentaliter. ‡ Si dicas: quod Paulo vix se movente, totius orbis mutaretur, quia novi respectus distantiae essent in singulis relationibus. ‡ R. C. Imo ex necessitate quae res maximam connexionem habent, uno mutato, omnes mutantur, a hoc ex mutatione conssima, accidentali, impropria, extrinseca, vel relativa, quae nil officit.

88. Ultimo Arg: saltem similitudo duorum alborum non est realiter distincta a coexistentia eorum; a illa coexistentia est extrinsecus adveniens: quia non dat relatio, ultra intrinsecus adveniens distinctam a relatione extrinsecus adveniente. quia illa coexistentia non resultat ex eorum natura absque actione agentis, quae est illis extrinseca. Maior prob.^r quia non est illis signum distinctionis realis inter ipsa: neque enim possunt esse sine se ad invicem, ut separari: q. ‡ Hoc divers modis respondetur. Aliqui Scotistae tenent, extrema posse coexistere sine relatione, quia prius potest esse sine posteriori; et Deus potest suspendere effectus causae 2.^e; a extrema sunt priora relatione, et ipsa causa; vel saltem unus additio, quae etiam a Deo suspendi valet: q. ‡ Similiter tenent, relationem posse existere absque extremis, quia quidquid Deus facit, mediante causa 2.^a, potest facere se solo; a Deus facit relationem, a existunt extrema: q. ‡ Qui hanc vellet sequi opinionem, faciliter solvit argumentum, N. ma. ejus quae probus.

89. Tamen revera sentio: neque extrema sine posse esse sine relatione, nec illam separari ab illis, ob existentiam simplicem dependentiam relationis ab extremis, et ob necessariam simplicem exigentiam resultantiae relationis, potius extremis. sicut enim quantitas neque esse sine aliqua figura, licet ab illa realiter distinguatur; ita extrema sine relatione. Et quod tota existentia relationis praedamentalis sit ad aliud existens, nec dividitur potest esse sine extremis. Et etiam quia necessaria pullulatio relationis non indiget concursu immediato Dei, potius extremis. Unde p.^o solutione illius opinionis hanc retinet doctrinam: N. quod prius potest esse sine posteriori, nisi posterius habeat esse p.^r emanationem, vel intrinsecam causalitatem, ad modum quo totum ficus causat

a partibus unitis: q aut ita habeat ē e relao ab extremis coexy-
intitos, hęc nequeunt ee sine illa. Vl dic: separabilitas ar-
guere distintioe: at inseparabilitas prioris à posteriori n̄ ar-
guere identitas, nisi qdo illa inseparabilitas orit simplita, et n̄
2dq qid, ab intrinceca nara prioris: n̄ vº si proveniat ab alio
extrinceco, ū accidentali; ut Dtingit in praesenti: n inseparā-
bilitas extremor ā relaoe illis provenit à simultate duraā-
onis, qux ē illis accidentalis.

Itẽ: potest dici: qd pota causa phy. vl mat. ū
sa Deus n̄ potest suos impedire efectus, q sint pº intrinceca exhivitioe;
et hujusmodi arguere causas ee extrema respectu relaois. = Itẽ potest 20.
dici: Deus Dcurrere ad alios efectus libere, simplta, et absolute;
et ad alios lict libere, tā nessario 2dq quid: et illos posse suspen-
dere (facereq se solo, ac q causa 1ª), n̄ vº istos, cujus modi ss relaoes,
potis extremis. = Itẽ: n̄ causis alicujs absoluti oia hęc valerent,
d n̄ in causis relativis. = Itẽ: aliquas ee causas eficientes pº q
actione, quar efectus vl depndnt accidntalita ab illis, vl si
exntialtr tant 2dq quid ē: et alias ee eficientes pº ficus influ-
xus ex resultantia nessaria, quar efectus exntialtr simplta ab
eis depndent; illarq pare Deus efectus suspendere, facereq se
solo, n̄ vº istar, cujus modi ss relaoes. Vnde à pari, nec Deus po-
test facere se solo, qd existat ho tice sine capre, et aña unitus;
nec ista unita sine illo. Et sic quidqd respondeant ad hoc, re-
torqueo ad illd argti.

Per hanc doctrinā Rº aliter ad argtus 1us. N. usq. ad 21.
ultima Dsqa. = Aliter N. ma: n coexytntia 2or albor ē sese indife-
rens ad similitudine, vl dissimilitudine: q relao similitudinis, que ē
detra, distinguit ab illa coexistntia. = Aliter N. ma: q̃ hoies cr coexy-
ntia duor albor n̄ posit ēe, qn sit similitudo; nec ista, qn si co-
exytntia aliq illor: tā potest ēe eadē similitudo detrata in albe-
dine, sine illa detrata coexistntia. Sicut nec qntitas potest ee si-
ne aliqa figura; valet tā ē sine detrata. Qd aut n̄ variatº, et
qd variatº, distinguntº; coexytntia vº albor varia ri potest,
qº eā qd successibus, et dicit ordine ad tmps, et duraoe: n̄ cr
variatº similitudo, sict nec albedo, que ē ejs fundamentus proxi-
mus: duo cr alba eād n̄. similitudine singlz referunt ad
invice, n̄ vº eād detrata coexistntia, sive duraoe singla du-
rant: q. similitudo supponere debt illos vl hes albos exy-
ntes, ut sit fundamentalis = Roboratº tota responsio: al-
ter, et niger habent dissimilitudine in qlitte, et tā habent si-
militudine in existntia simultanea: q illa dissimilitudo e
distnta ab ista coexistntia: q oīs relao fundamentalis intrin-
ceca advenienis habt suu ēe praepta coexistntia extremor. 22.

Qd si vobis, vl alicui placet respondere: qd illa re-
lao (et simlta oīs intrinceca advenient ejusdē raois: n̄ vº di-
versa) n̄ ē distnta à coexistntia duor extremor, lict sit distn-
ta ab extremis, que coexistunt, et pº ea referunt. Neq hoc ē ct
Dtra Scotus; q bene stat, qd sit relao distnta à tuo, et cr à funda-
mento, qd refert, lict n̄ distinguatº à coexistntia ejs ad tuus. Sd
tā cr diferes, illa coexistntia n̄ ē e relaoe extrinceca adve-
niente, d intrinceca; q. n̄ posito aliq extraneo, d ex ipsis ex-
tremis nessario resultat. pota cr eor existntia, absq aliq
extraneo reali addita, resultat coexistntia illor &. = Hanc
aut responsionē n̄ teneo, ut probabiliorē.

3.a Dº

23. 3.ª Dico: relatio transcendentalis distinguitur saltem ex natura rei a suo fundamento. Est D. cit. dicentis: relatio ad Deum comm. oi creaturis est idem realiter fundamento, non tamen idem saltem; et haec est transcendentalis. Prob.: quia nullomodo potest esse illam fundamentum sine relatione ex intrinseca ratione entitativa sua; hoc exigit identitatem realem. Unde nec creatura potest sine relatione ad Deum nec mat. ad formam &. Similiter et oibus transcendentalibus. Non tamen si et ex natura fundamenti praedicamentalis, quia relatio non est et distinguitur primo absoluti. Habent eum diversos conceptus ad[=] degradatio: q. Si dicis: quod omnis creatura est relativa. Realiter, C. formaliter N. Si autem cum Scoto dicente: quod pos distinguuntur per rationes manifestationis, non vero intrinsece, et extrinsece, et suas intrinsecas distinctiones, per quas distinguuntur. Eadem enim potest plures respicit actus, et non respicit plura distinctiva, et distinctiva.

24. 1.ª Dico: relatio transcendentalis non exigit terminum realiter existentem, sed sufficit esse possibilem. Est communissima: et prob.: quia hae relationes identificantur realiter suis fundamentis, et de facto non fundamenta existunt sine termino, ergo existit illa relatio identificata, ergo quod ad impossibile non debet, sufficit possibile. Sicut materia dicit ordinem ad formam, licet non existentem: potest ad actum possibilem &. Hoc tamen non officit, quod terminus habeat actualem, ut Deus in relatione creaturae. Nam neque hoc exigitur: et potest esse posito termino, distingui a praedicamentali, per istum distinctionem, et illum cum fundamento identitatis. Si arguis: quod illa exigentia ad terminum necessario existentem in praedicamentali, et non exigentia in transcendentali est virtualis distinctio, praedicamentalis a transcendentali, quae ita potest distingui a fundamento, vel illa identificari. Dico: quia exigentia illa in praedicamentali supponit, eam esse realiter distinctam a fundamento, illius supponit additam: et illa non exigentia in transcendentali eam supponit identificatam realiter cum fundamento.

25. Quare si aliquis objiciatur auctoritas D. S., in qua asserat, vel relationem esse identificatam cum fundamento, vel non esse realiter distinctam, vel nihil addere distinctum ut in hac: relatio nihil addit super suum fundamentum (in 1. d. 26. q. un.), et in aliis: illum intellige, loqui de transcendentali, non vero de praedicamentali: Si autem infertur, quod et de praedicamentali, quae de eadem principio ait S. R. quod similitudo (ens et praedicamentalis) facienda in albedine non est alia ab albedine; quod patet, quia de facto sunt effective similis, vel dissimilis absque mutatione facta in mea albedine. R. Similitudo facienda, antequam fiat, non est alia &. C. quia adhuc non est. Sicut arbor non distinguitur actualiter suo fructu, quia adhuc non est, et in via et arborum potentialiter continetur, et ad non potentiae supponendo entitatem, distinguitur. Similitudo est facienda solum antequam fiat, est solum fundamentalis, quia est alia non est albedine. Sed similitudo facienda, pro qua tunc non est alia non est quia sunt effective similes, et absque mutatione per se, C. Per accidens, D. Potuerunt potentia non reducta ad actum, quia ergo sim solum C. absque mutatione potentia jam reducta ad actum, N. quia tunc jam est terminus, et necessario resultat relatio. Praeterea potest dici, loqui ex aliorum opinione, non ex sua, in sententiis suis propriis nobis exposuit et mentem.

Q.º 3.ª

Q.º 3.ª An una relação posit ali= am fundare?

1.

Loqr n in eod ordine, d in diverso: ar us sict duo alba re=
feruntr, sic due Paternittes &.

Dº e afirtiba. Ita Dr plurib: g suis, et alijs, precipue in 2º.
d. 6. q. 5. n. 23 dicens, qd filiatio in filio posst ee fndamntu alicujs ha=
bitudinis filij ad patre; puta, obligaons ad subjectioe, dilectioe
naturale &. ± P 2. ex tto so mefice textu 2º. dicente: oe ens alteri
sparatu, vl e id, vl diversu; d due relaoes s duo entia realia: g in=
ter se sparate, vl s eed, vl diversae: g fndare posunt relaoes idn=
tittis, vl diversittis. ± Itz raoe: ubi e convenientia in exntia, ibi
e fndamntu idntittis, et ubi disconvenientia, diversittis; d due pa=
ternittes vg conveniunt in exntia, et una Paternitas, et eqlitas v.g
n conveniunt: g sict duo hmes propter convenientia in exntia fundant
idntitte, ita due Paternittes: et sict ho, et lapis, qr s divrss exntie,
fundant diversitte, ita Paternitas, et eqlitas, d s relaoes: g. &c.

2. Cfir: relaoes suscipiunt denominaoes v.as, et reales, et no=
bas, sict entia absoluta: g. P ant: due Paternittes denominan=
tr de nobo simles, eque, ac duo hmes, vl albedines; d simltudo e
relao, ci illa denominao e a relaoe, que e separablis a suis ex=
tremis, sict simltudo duorum alborum. Stante Paternitte Pauli v.g,
si alia Paternitas de nobo ponatr, incipit de nobo ee, et denomi=
nari simlis, illa aute destructa, desinit ee simlis: g talis noba
relao, v denominao habetr pr fma accidntale realtr
distincta, et super addita, ± Respondnt aliqui thomi, rela=
oes ee modus rei, modus aute n habt modu in eo genere,
quo modificat, qr in quocq genere id, quo aliqd e ta=
le, re ipso, et n pr aliqd aliud e tale: et ideo actiois n
datur actio, nec unionis unio. & g relao sit, quo alia referun=
tr, n pr alias, d pr se ipsas refertr.

3. Sd Ctra: sict modi n datr modus in eod ge=
nere, datur tn in diverso, d paternitas v.g, solu e modus in suo
determinato genere paternittis, et n in genere idntittis, vl diversi=
ttis: g indiget in alio genere alio modo, v relaoe. Mi pat:
qr una paternitas solu e quo constituens patre, n vº quo con=
stituens simle, vl diversu. P. ma: sict enim unio n indige=
at alio unionis modo, quo ipsa uniat, vl uniatr, indiget
tn in alio genere actioe distincta, qua producatr: n unio n e
ratio agnoscendi. sic relatio. g. Vnde relaoes in suo genere s quo;
et in alio s quod, quomodo fndant, et terminant, tenendo vices
absoluti.

1. Arg: si una relao alia fndaret, daretr procesus in infinitu.
P.: ideo primae relaoes fndant alias, qr conveniunt in ordine; d et is=
te 2de fndate convenirent: g iste alias fndarent, et alie alias, et sic
in infitu: g ± B. N. sqla. Ad prob. dico, qd due prime relaoes
alias fndarent: at iste 2de fndate sup. primas n fndarent
alias in eod genere, d se ipsis referent ad invicem. Prao hujs e:
qr ex primis relaoibs una posst ee sine alia; ideoq neqt refe=
rri ad illa, nisi pr alias advenientes; At 2de relaoes fndate
nequeunt separari ad invicem, ideoq n indigent in eod gene=
re, d in alio, relaoe realtr distincta, ut inter se referantr.

(nota

(nota valdè regulam, quam hic posuit D., nempe, quod quoties
quod aliquid fundamentum nequit esse ex se sine termino, non respicit ad illud
per relationem realiter distinctam: quo solvitur hoc argumentum, et alia
similia, ut quod relationes D. esto sint inter se distinctae, quoties
et diversae, non fundent distinctas relationes, quia una nequit esse sine
alia).

5\. Identitas non est id in concreto cum alia identitate, quia in genere identi-
ficandi est ita quo, ut nequeat esse quod. Explicatur: Paternitas Joannis
respicit per relationem identitatis superadditam ad paternitatem Petri: at vero illa
relatio identitatis se ipsa respicit ad aliam relationem identitatis fundatam in
paternitate Petri, quia nequit existere relatio identitatis fundata in pa-
ternitate Joannis, quin existat alia relatio identitatis fundata in pa-
ternitate Petri. ± Si instes: quod licet identitas, quae est in paternitate Jo-
annis non possit existere sine identitate, quae est in paternitate Petri; po-
test tamen existere sine identitate, quae est in Paternitate Pauli: quod ad istam
referri debet per relationem superadditam, et sic erit relationes multiplicat
ad multiplicationem terminorum. ± R.: quod nequit sufficere ad novam relationem, quod
veniat novus terminus, et requiritur, quod per illum terminum, et suam relationem, quod
veniat nova denominatio realis, non quomodocumque; quia illa diversa
ratio, quae potest non esse, licet quod ubi extrema existerent.

6 Duae ergo conditiones requiruntur ad novam relationem ponendam. 1a.
quod subjectum, cui advenit, possit esse sine illa, et suo termino, quare in Patre ponitur
nova relatio ad novum filium. 2a.: quod denominatio adveniens sit diver-
sae rationis realis, et denominationis non sit quo in illa linea. Unde licet iden-
titas, quae est inter Paternitatem Joannis, et Petri, possit esse sine identitate
denominationis cum alia, quae est inter Paternitatem Pauli, Didaci &c. non
ideo debet poni nova relatio, ut denominetur idem cum illa: ratio: quia
devenitur ad tale genus, in quo identitas ita est quo, ut nequeat
esse quod. ± Colliges 1o.: quod licet relatio sit de genere sterilium, pro-
ducere potest relationes, sicut quantitas, quia solum producere aliquid ab-
solutum opponitur sterilitati. ± Colliges 2o.: quod licet illae relationes funda-
rentur non essent realiter distinctae, semper. salvatur D.

Q.o 4.a: An relatio terminetur formaliter ad absolutum, an ad respectivum?

1 Sensus est: an quando aliqua res respicit ad aliam, relatio qua respi-
citur, ut ad terminum formale, ad correlationem, quae est in illa alia re, an ad illam rem,
in qua est correlatio, sive talis res sit in se absoluta, sive respectiva:
circa quod aliqui asserunt, omnes relationes terminari ad respectivum tantum, non vero
ad absolutum. Alii, relationes mutuas terminari ad respectivum, et non mutu-
as ad absolutum tantum. Sed 3a. sententia est

2\. Nostra D.o omnis relatio, sive non mutua, sive mutua, terminatur
ad absolutum tantum. ± Est D.us in 1. d. 26 cum suis, et aliis contra Thomistas. Probatur
in relationibus non mutuis non correspondet in termino aliqua relatio, (ut patet
in relatione creaturae ad Deum, ut absolutum est), ideoque dicuntur
non mutuae: quod prima pars est vera. ± Dicas: esto ibi non sit relatio
realis, illis tamen intellectus attribuit relationem rationis, qua respiciant
relatum, et qua terminent. ± Contra 1o.: relatio realis habet ante intellectum
suum esse: quod ante fictionem intellectus habet suum terminum, quia sine eo nequit

habe-

habere ee. Sed relao raois fit ab intlu: q relao realis n habet po tro relaoe raois. ± Dra 2o: qa nihil reale depndet in suo ee ab ente raois: q a relaoe raois negt depndere.

Dices 2o: trani ad tay, ut e capax fndandi relaoe raois, unde n e falsa relao, d fndamntalr. ± Dra: qa tay hoc modo e quid absolutu fals, qa ante relaoe n datr falsr relatrs. ± Dices 3o: trani, ut ipse tay denominatr extrincese a relaoe trata ad ipsu, q sic e in linea relativa, erto extrincese. ± Dra: tay fals relaois e prior relaoe, sicut fndamntu; relao enim prsdamntalis causatr pr resultantia a fndamnto simul c tro (etm n mutua, ut 11 oes rentis generis); d denominao illa e posterior relaoe, qa ex ista relaoe illa resultat: et ideo paries denominatr visus, qa prius trat visioe: q relao negt depndere ab illa denominaoe 3.

2a a tro fals, ex quo resultet.

P. 1 paret 1o: id, qd e in uno extremo rao fndandi, e in alio rao trandi; d unus fndat 2o ee absolutus: q. P. ma: rao fndandi e illa, pr q redditr rao cur hoc extremu fndet relaoe ad illd: et rao trandi e ea, pr q redditr rao, cur tay tret eand relaoe; d ead rao redditr in utroq extremo. P. si quaeras: opre hic paries sit simlis illi? Rr: qa hic e albus. Et si quaeras, iste paries, qui e tay, opre trat praedicta simltudine? n respondetr, qa hic habt relaoe ad illu, d qa e albus: 4

qa in albedine stat simltudo: q ead rao datr &.

P. 2o: relao Paternitatis v. g. respicit pr tro fali id, qd Pater pr generaoe genuit, d subsa absoluta filij generatr a Patre, et ex illa resultat filiatio: q. ± Dfatr 1o: ille e tay fals simltudinis prsdamntls, cui aliqid ex vi illius asimilatr, sicut tay visiois, et cogniois e cui pa asimilatr intentionalr, d una albedo e simls altri albedini, et n correlaoi, qa ab hac potius albedo e disimls, et diversa, q albedo sit qlitas, et relao n sit qlitas: q albedo, qu e quid absolutu, trat simltudine. ± Dfatr 2o: relao mutua praexigit fndamntu, et tay, ex quor positione seqtr necessario pr fica emanaoe; d n praexigit relativos fals, vl correlaoe; ut pat. in 1a relaoe: q. 5.

Arg. 1o: in Dinis Paternitas (et ita ralijs) trat ad filiatioe: q simlr in creatis. C. Ant. pat.: qa Pater refertr ad filiu, ut distinguitur a se, d filius solu pr filiaoe distinguitr a Patre: q. Pat. illa cons.: qa Pater in creatis respicit filiu. ± R. N. paritate. Rao e: qa in Divinis filiao e tay generaois Patris; generatr enim ut filius e, cui n accidit filiatio post ee genitus, d ex sua rao constituitr pr ipsa filiaoe, vi generaoe passiva. Paternitas q Divi. tratr ad id, qd pr generaoe generatr. At in creatis pr actioe generativa solu generatr entitas absoluta filij (ad absolutu enim in causa seqtr absolutus in efectu), et postea resultat filiao, qu e accidns realr distinctu a subsa genita; et Paternitas tratr ad id, qd e generatus a Patre. Hanc doctrina nequeunt repudiare Thom. nam ipsi tenent, qd Maternitas B. M. V. tratr ad entitate absoluta Xpi; qa in ipso n datr (2o ipsos) filiao respectu virginis. ± Aliter eis respondere posse D. ant. tratr ad filiaoe, ut ista habet modu absoluti, hoc e, ut e qid genitus, C. Ut e falsr relao, vl correlao Paternitatis, N. 6

Arg. 2: qd includit falsr relaoe e qid relativus, d tay relaois mutu includit falsr relaoe: q. ± R. Do ma: qd includit 2a principaliter constitutivus, C. 1a 2a 7.

toq. tq. denominante, N. 21 s.c.D. fundamentaliter. C. Arist. N. 7
Arg. 3o: Pater in relativo respicit filium, quatenus filius, id est
e relativus: 2. ± B.: Pater refertur ad filium, ut dicit filiationem id est ge-
genitum; non praecise ut dicit filiationem, ergo haec resultat. ± 4o:
Causa refertur ad effectum, ut effectus, qui est relativus. B., sicut ad 2um.
Porro ex effectu est productum fundatur relatio ad causam. I.t.
ut ante filiationem stat terminus Paternitatis, ergo antea erat spiratio ge-
nita: ergo ante filiationem Pater refertur ad filium, id hoc non, aliquo cor-
relativa non erant simul: ergo ± Ad hoc quaere postea solutionem
(+ n.o 107. buelta) in proprietatibus relatorum. ± 5o: Paternitas est talis relatio, id
terminat relationem divisitis, quae fundatur in filiatione: ergo talis relatio
(+ n.o 102) fundata terminatur ad relativum. ± Ad hoc quaere solutionem quae est
praecedenti §. 3o. ± Advertite maxime, quod refertur, et terminus
sub duo munia opposita. 1um pertinet ad relationem, et terminare
pertinet ad absolutum. Unde si per impossibile Paternitas, et filiatio
separarentur a fundamento, terminarent se invicem, ut opposita,
id est non ut relativa; ut ad terminum, id est non ut ad correlationem.

Qo 3a; An ex multiplicatione terminorum multi= tiplicentur relationes in eodem fundamento?

Inquiritur: an quando id subjectum, vel fundamentum refertur ad
1. plures terminos adaequatos ejusdem rationis, quorum quilibet per se sumptus sufficiat ad
terminandam relationem, ut quando unus alius ad plures alios, unus Pater ad plures
filios; sit eadem numero relatio, quae refertur ad omnes, an vero tot sint numero relationes
in eodem fundamento, quot sint termini adaequati numero distincti? Advertite sic
(+ f.o 102 buelta n.o 6.) duos solutiones requisitos ad novam relationem ponendam. Certum est,
relationes multiplicari in eodem fundamento, quae sunt ad terminos specie
diversos; ut similitudinis ad album, dissimilitudinis ad nigrum.
Nec negamus, quod unum fundamentum unica relatione possit respice-
re plures terminos inadaequatos, si illi omnes unum adaequatum constituunt,
ut relatio speciei respicit plura individua, quorum quodlibet est
terminus inadaequatus, et omnia unum adaequatum constituunt. Itaque sit
2. Dico: multiplicatis numero terminis adaequatis inter se separa-
bilibus, multiplicantur numero relationes in eodem fundamento. Ita
D. S. in 3. d. 8. q. un. Contra Thom. P. 1o: quando producitur a novo
unum album, resultat in albo prius existente relatio similitudinis
ad ipsum, ut ad terminum: ergo quando producitur 3um album, resultat alia
relatio similitudinis ad illud, ut ad terminum. Prob. Conseq. quia non est major
ratio, cur resultet relatio ad positionem primi albi, quam ad po-
sitionem 2i, 3i &c. ± P. 2o: plures filii unius Patris dicunt plu-
res relationes ad Patrem: ergo et Pater habet plures Paternitates ad fi-
lios. Ant. Prob.; quia id non accidens (ut est unica filiatio) nequit esse (nisi
rara) in subjectis realiter distinctis. Conseq. est certa: quia relativa debent esse
simul tempore, natura, et cognitione, ex Ario; hoc esset falsum si non essent plu-
res paternitates in Patre: ergo N. P. m.: quia prius tempore est paternitas
primi filii, quam 2i. ± It. prima paternitas nequit postea referre ad
2um filium, quia iste non est ejus terminus. P.: relatio intrinsecus adveniens
nequit esse sine suo termino; id est paternitas erat sine 2do filio: ergo iste non
est terminus primae paternitatis: ergo requiritur in patre 2a paternitas.
Respon=

Respondent: relaões non posse existere sine termino adequato, bene vero
sine aliquo inadequato; et quod relao similitudinis (idem dicunt de Paternitate) in 3.
alvedine habet pro termino adequato aliquem universim, pro inadequato aliquem alium
in particulari. Dicitur quod [illegible] intelligi de correlativis adequatis, non de in-
adequatis. ‡ Contra 1º: relaões mutuae ita se respiciunt, ut si una est sin-
gularis, et sit, et alia; sed 2ª filiao est singularis: ergo Paternitas ei cor=
respondens est singularis: ergo est alia Paternitas a 1ª. ‡ Contra 2º: si
Pater plures generat filios, unum post mortem alterius, singu-
los attingit per distinctas nº paternitates. Probatur: quia 2ª relao non est eadem nº
cum 1ma; nam ista periit per mortem 1mi filii, et 2da existit: idem autem
nº effectus nequit naturaliter reproduci, ideoque illa 1ma Paternitas non
stat; sed hoc non alia ratione, nisi quia filiaões non multiplicantur: ergo idem
est dicendum, quando omnes filii existunt, cum non sit major ratio in uno
casu, ac in alio. ‡ Contra 3º: ille est terminus adequatus relaonis, quo posito,
ponitur adequata relao, et quo ablato, aufertur: sed posito 1mo filio, po-
nitur Paternitas in Patre, licet nullus alius filius ponatur; et illo ab-
lato, aufertur: ergo 1mus filius (idem in relaone similitudinis) est terminus ade-
quatus paternitatis terminatae ad illum: ergo 2dus filius non est terminus 1mae paterni=
tatis, quia si ambo existerent, alius esset, et non esset adequatus.

Arg. 8º: nulla est necessitas talis multiplicaonis. Probatur 1º: ha- 4.
bitus non multiplicantur in eadem potentia, licet non multiplicentur actus.
2º: genus unum relaone refertur ad duas species. 3º: filius unica re-
laone refertur ad Patrem, et Matrem: ergo a pari in [illegible] et Patre, &. ‡
Rº. necessitas est; quia unus relativus referri nequit ad plures terminos to-
tales, et adequatos. ‡ Ad 1um dic: quod habitus respicit plura in
actu 1º, et per modum potentiae; non tamen in actu 2º, in exercito. Sic et in vo-
luntate est potentia ad amandum, et non amandum, nequit tamen actu simul
amare, et non amare. Praeterea habitus respicit omnes actus, ut
terminum adequatum, singulos autem, ut terminos inadequatos; quod dici nequit de pa-
ternitate. ‡ Ita ad 2um, de genere. ‡ Ad 3um dic: duas relaones esse
in filio, unam ad Matrem, et aliam ad Patrem. 1º quia ad solam Matrem
datur relao filiaonis, ut in Christo. 2º: quia mortuo Patre, filius re-
fertur ad Matrem, periit quia relao actualis ad Patrem. 3º: quia Pater,
et Mater dicuntur duas filiaones activas: ergo filius duas pa-
ssivas. (Hoc pro nunc). ‡ Si instes: quod tunc plures filii essent unius fi- (nº 92. §. 3º).
lius; quia haberet plures filiaones. Et quod unus Pater esset
plures Patres. ‡ Contra: quia (ut jam scitis) concreta non multiplicantur,
nisi et ultra [illegible], ut abstracta, multiplicentur supposita, vel subjecta.
Unde diceretur pluries Pater, non plures Patres: vel pluries filius,
vel entitative, ut in Christo; vel virtualiter, ut in ceteris.

Itaque arg.: quando plures filii nascuntur simul ex eodem partu, relao 5.
Patris non potest esse nisi unica: quia in eadem actione fundatur: ergo quando nascuntur
per plures generaones idem dicendum est: quia per accidens est, quod potentia gene=
rativa reducatur ad actum per unam actionem, vel plures. ‡ Rº: ergo plu-
res filii nascuntur ex eodem partu, et dantur multiplices paternitates:
quia non unica actione, sed multiplici generantur. ‡ Ultimo arg.: ne-
queunt esse in eodem subjecto plura accidentia solo nº distincta. Probatur
quia idem subjectum nequit praestare pluralitatem numeralem; sed distinctio
numerica accidentium est a subjecto: ergo. ‡ R. N. ant. et mi.

aca=

{ f.° 363. accidentia enim (ut in metaphysica scietis) quidquid dicant thomistae)
{ n.° 15. non individuant per se ipsa, neque distinguunt. + Praeterea Divinitas: si omnia praestarent eundem non efficacem filium. C. Si praestarent distinctas non efficacem filium. N. In casu nostro
quia paternitas refert Patrem ad suum filium, non ad alium. Quarto: Imo hoc etiam adest in accidentibus absolutis: quia etiam video plures homines unumquemque per suam propriam speciem, habeo in oculo plures species solum non distinctas.

Corolarium

1. Propositio 1.a: fundamentum relationis realis debet esse quid reale, et positivum. Probatur primo: Doctor in 1. d. 6. q. 1.a ait: non ens non potest esse fundamentum, vel ratio fundandi relationem aliquam realem, quia nec terminus. + 2.o: ens reale est quid reale, et positivum, pendetque ut causatum a non ente; sed relatio ... quia + Dices: privatio (ex pica) est principium generationis: quod principium, et principiatum dant ... realem relationem: Probatur: quia inter principium reale positivum, et terminum a quo. C. Positivum, et influens, N. De quo intelligitur probatio Doctoris. Privatio enim non est propriae principium reale, et influens, nec per ... illa relationes ... realis positivos, sed negativos; sicut tenebras dicuntur reales.

2. Propositio 2.a: Deus nequit fundare relationem realem ad creaturas. Probatur primo: Doctor in 1.o d. 30. q. 2 ait: relatio realis non est sine ordine; Deus autem non habet ordinem realem ad creaturas, quia est supra ordinem: ergo + Probatur 2.o ex eodem: Deus est perfectissime simplex, et ens necessarium: ergo non potest admittere in se notam accidentis. 3.o: quia undequaque est infinitus. 4.o: quia talis accidentia faceret aliquam compositionem in Deo, illumque mutaret, ut posse accidentia; quod repugnat. In Deo enim omnia sunt ipsa aeterna: ergo + Confirmatur: quia quotidie producuntur nobis creaturae, et aliae pereunt: ergo advenirent Deo nobis relationes, aliaeque deessent, sed hoc repugnat propter eius immutabilitatem: ergo.

3. Dices 1.o: dantur in Deo relationes reales ad intra: ergo etiam ad creaturas. Probatur: quia ... Deus creat mundum, quia generat Verbum. + R. N. ... Relationes aeternae et ad intra nullam in Deo arguunt compositionem, vel mutationem, quia sunt ad aequale, et infinitum; sic tamen arguerent temporales, quia essent ad finitum, et inaequale. Item: illae sunt necessariae, istae essent contingentes. + Dices 2.o: Deus dicitur et ... denominatur creator, omnipotens, ... et illae denominationes important relationes reales, quia reales: ergo + R.o quod tales perfectiones sunt absolutae ab aeterno in Deo, ... 2ae aliquae denominationes extrinsecae a nobis explicatae per ordinem ad creaturas. Deus igitur in tempore denominatur creator propter creationem passive, quae recepta in creatura, et trahitur ad Deum. Sic enim repugnaret creaturis, illas perfectiones Deus haberet. Cum ... denominatio realis intrinseca arguat semper relationem, non ergo omnis denominatio realis extrinseca, quia in Deo non arguit, nisi rationis. Si instes: quod inter causam, et effectum, inter producentem, et productum debet dari relatio realis. + R.o ... est, quod ... fun=
dam=

damnty e capax relaoij, ut e in creatis, et in Dis ad intra; n̄ 2a ~~i~~ i fundamnty, ū causa e incapax relaoii, ū accidentis, ut e in Deo ad extra, ū ad creaturas. Unde solus tract relaoeq.

PP. 3.a: inter producens creatus, et productus datur relao intrinsecus adveniens: hoc e: Paternitas e relao dijnta ab actioe generatiba Patris. + Ita coiter contra Magistrum, Pontius, et alios asserentes, Paternitatem ee ipsa actioe generatibaq. P.s ex D. S. in 1. d. 13. q. 1. §. ad argta ad 3us dicente: nulla relao 2di modi fundatur sup. actioeq, et paoeq, d tantu supon ,, poq actibaq, et pasibaq; qd relaoes fundatae supra actioeq, et paoeq n̄ in- ,, sunt, qdo actio, et pao e: insunt etiam, qdo actio, et pao n̄ sunt. Hoc pat. ,, qdo enim aliquis in creaturis generat, tc n̄ e Pater; licet postea qdo ,, proles formata e: sicut illa proles incipit ee filius, ita incipit, qui ,, genuit, ee Pater: ergo tc n̄ e aliqua ejus actio::: relao n̄ potest ee, nisi ,, illius e fundamntus: actioes q illas possunt se habere ad relaoes, solus, ut ,, praevie dispotioes ad tales relaoes. Quod clarius: q ex Do &c. 4.

P. 2: denominao Patris provenit ab aliqua relaoe subjectata in Patre; d n̄ provenit ab actioe generatiba; q Paternitas e &c. 5.
P. mi. Sc.: qa actio solus datur, qdo effectus e in fieri; d tc n̄ datur Paternitas, ex Do cit.; q. 2o: qa actio n̄ respicit ut terminus, effectus productus, d subjectus transmutatus (ut etiam Thomistae tenent); d Paternitas, et ois relao realis producentis ad productus respicit effectus productus, ut terminus: q. + Dices: Paternitas Da e ipsa actualis generao Verbi: q etiam creata. R. Dsq: ex quo datur Paternitas in Divinis, probatur dari in creatis: q ex quo ibi sit ipsa generao, etiam e in creatis. + R. so: retorqo: ex quo Paternitas Da sit realiter eadem Divinitate, et n̄ sit forma accidentalis n̄ sequitur ita ee in creatis: q. + R. 2o. N. paritatem. Qa actio producentibus in Divinis respicit filius genitus: n generat, et permanet, filio genito: unde Scriptura valt: ego hodie genui te. At in creatis respicit filius in fieri, et resultat post genitus filius, qne permanet aliquo tempore paternitas, tempore, nempe, quo sit filius, et actio transivit.
Arguitur: ois denominao, qua habet pater ad filius, (et producens 6.
ad productus), potest provenire ab illa actioe: q nulla e necessitas ponendi paternitatem dijnctam ab actioe. + R. N. Ant. n actio passive sumpta e distincta a relaoe hujus generis: qa respectivitas solus e conditio, ū dispositio; et solus denominat subjectus transmutans, n̄ vo Patrem, ex Scoto cit. + Inst: licet detur actio alterativa, et transmutativa subjecti, quae e dispotio, ut resultet relao; datur etiam alia actio quae e productiba tui: ipsa, nempe, actualis productio, ū generao, quae n̄ e distincta Paternitas, licet sit ab illa. + Sol. 3ra so: adhuc sumpta actioe actuali n̄ e talis relao paternitatis, ul producentis ad productus; qa relao productionis, et paternitatis n̄ datur, qdo effectus actualiter producitur, d postea, ex Do cit. dicente: qdo aliquis in creatis generat, tc n̄ e ,, Pater; licet postea, qdo proles formata e, qui genuit, incipit ,, ee pater, et ergo tc n̄ e aliqua ejus actio. + 3ra 2o: terminus producentis, et paternitatis e effectus, ul filius productus; d iste n̄ datur producti in fieri, ū actuali productioe, d postea sequitur: q.

PP. 1: rao fundandi relaoes n̄ semper e realiter dijncta a funda- 7.
mento remoto. + Pat. S. in transcendentalibus. 1. 2o in praedamntli sic: rao fundandi e illa, rao e cujus resultat relao; d n̄ semper illa e dijncta a fundamento remoto. Hoc pat. in relaoe identitatis, qa habet ho c ponto in analitate, et una albedo e alia in exntia. + Dices: similitas extremorum e rao fundandi relaoes; d e realiter dijncta a

fun=

fundamento. ∓ R. N. ma. simultas est solum conditio fundandi; quod pat. quia duo dissimilia sunt dissimilia in ratione tali fundandi; etiam sunt dissimilia in simultate, in coexistentia.

8. PP. 5a: ratio specifica in relatione petitur intrinsecè à propria differentia: extrinsecè verò tam à fundamento formali, quam à termino formali. Ita D. in 2. d. 8. q. D. nº 86.: quia relatio (aut) habet suas distinctiones in suas species, sicut aliud genus, et tamen illa non innotescit nisi per extrema propter modicam entitatem suam. ∓ Item: distinctio intrinseca specifica petitur à differentia sua constitutiva: extrinseca verò ab ijs quae sunt extra essentiam, quibus haec ab eis dependeat: sed sicut alia accidentia distinguuntur et distinguuntur per proprias differentias essentiales, ita et relatio; et sicut alia accidentia specificantur, et distinguuntur per extrinseca; ita relatio, quae et minorem habet entitatem, extam dinoscuntur per terminos formales, ac per fundamenta.

9. PP. 6: etiam unitas numerica relationis petitur intrinsecè à propria differentia individuali: extrinseca verò solum à fundamento, non et à termino. P. quia quodlibet ens suamque quod non habet propriam haecceitatem, à qua etiam provenit unitas, et eius intrinseca, et distinctio numeralis ab alio. Item de fundamento Probatur: Idem numero accidens nequit esse naturaliter in duobus subjectis: sed nec eadem numero relatio in 2 bus fundamentis: Item de termino pat. ex Scoto dicente: quod in Xpto sunt duo filiationes reales una ad Patrem, et eterna: alia ad Matrem, et temporalis licet denominent idem suppositum: ratio: quia ibi sunt duo termini formales. et ideo habentur multiplicatis numero terminis relationum multiplicatio. +

(f.º 103. buelta nº 180.)

10. PP. 7a: extrema relationis debent esse realiter distincta. Ita Dr. in 1. d. 31. nº 1. Pr.: quae realiter referuntur, sunt realiter opposita; sed nil potest sibi ipsi realiter opponi: quia respicientia, tendentia, in relatione necessario est ad aliud: sed sunt; quia ex oppositione relativa, in relationibus realibus inter divinas personas provant Theologi et PP. realem inter illas distinctionem, quod hoc ita non esset, si eiusdem ad se ipsum posset dari relatio realis: sed. ∓ Dicas 1º: identitas est relatio realis, sicut diversitas, sed datur identitas eiusdem ad se: sed ∓ R. D. ma. identitas unius cum alio etc. transeat. Identitas realis, vel formalis eiusdem ad se, N. et quia D. metaphysicè provat identitatem eiusdem ad se ipsum non esse relationem realem, sed rationis. Dicta autem aliquod sibi idem à parte rei, non quia illa identitas sit relatio realis positiva, sed quia est negatio realis distinctionis, quae negatio suo modo realis est. Praeterea: quibus identitas, quae immediatè opponitur diversitati, sit relatio; non tamen si immediatè opponitur distinctioni. Sic identitas Verbi in humanitate est relatio, quia excludit diversitatem, et nec opponitur distinctioni Verbi. Identitas verò eiusdem ad se non est relatio, quia opponitur distinctioni sui ipsius. Alias cum hac doctrina solvitur instantia.

11. Ultima PP. non requiritur distinctio realis in ratione fundandi, et termini, necessariò. Hoc est. Relatio realis non postulat necessario fundamenta proxima, in quo realiter distincta. Ita D. (contra Thomistas) cit. in 1. d. 31. alexens cum suis relationes aequalitatis inter divinas personas esse reales; et tamen ratio fundandi sit in illis unica, nempè, essentia Da ∓ Item: unitas est ratio fundandi aliquas relationes: sed quanto major fuerit unitas, tanto me-

melius fundabit illas relationes: ut Xptus Dnus dicatur aequalis Deo Patri ad divitias, potentiam, sapientiam, &c. sufficit, quod haec sint etiam in ipso: et etiam ut unus albus sit similis alteri albo, sufficit, quod (divities) eadem non albedo sit in ipsis. Pat.: quia tc illa duo erunt duo alba: et similia: quia extra, quorum qualitas est una fundant similitudinem. Unde per responsione argumenti tenes quod licet necessario requiratur distinctio inter extrema quod; non tamen inter fundamentum quo, et terminum quo. Quia in Divinis productionibus licet detur realis distinctio inter principium productivum quod, et terminum quid: non tamen (ex Christ. fide) datur inter principium quo, et terminum quo. Et ratio salvatur sine distinctione &c. – –

Disp.^o 4.^a De sex alijs praedamentis.

Pp.^o un.^a 6 ex ultima praedamenta non sunt relationes, et quidem extrinsecus advenientes. Pat. quia requirunt respici sine ordine ad aliud, distinguuntur tamen ab intrinsecus adveniente; quia ista, posito extremo necessario resultat; praesupponit etiam aliquid ex parte extremorum, ad quod necessario sequatur. Illa autem, positis extremis, non necessario consurgit ex natura extremorum, quia indigent aliquo extrinseco, sic unio v.g. inter partes unitas non necessario consurgit, positis partibus, ut in morte hominis est corpus, et anima, et non est unio: indigent enim aliquo extraneo, nempe, actione, approximatione, &c. Additur, quod conditio illa extranea non est ratio fundandi, ut fundamentum (intellige proximum) respicit in se relationem, et illa extrinseca conditio non recipit; immo multoties, transacta conditione, permanet relatio extrinsecus adveniens. Et quia haec extrinsecus adveniens requirit, positis extremis, conditionem extrinsecam, et illa non; ideo recte distinguuntur. 1.

§ 1.us De actione.

Actio est nomen aequivocum. 1.º significat actiones immanentes, actus, scilicet potentiarum vitalium, quae tendunt in sua objecta, ut visio, et intellectio. 2.º sumitur pro re acta. 3.º pro relatione producentis ad productum. 4.º pro relatione educentis ad formam eductam ex subjecto. 5.º pro relatione inducentis ad formam inductam in subjecto. 6.º pro respectu transmutantis ad subjectum transmutatum. (hoc ultimo sensu est actio hujus praedamenti). Patet haec resolutio: quia Hispani explicans hanc actionem his utuntur verbis: calefacere, calefieri; dicunt ignis v.g. non dicitur calefacere calorem, sed aquam v.g.; et ista dicitur calefieri, non vero calor: et quia actio debet explicari per ordinem ad subjectum transmutatum – Ital.^s communiter explicans per terminantes, actionem esse quid respiciens effectum productum a agente. Actio hujus praedamenti concipitur in ordine ad passum; sed effectus non est passus, sed subjectum transmutatum: et. Unde haec actio definitur: est relatio extrinsecus adveniens transmutantis ad transmutatum. 1.

Sic quando v.g. ignis producit calorem in aqua, ista transmutatur, quia aliter se habet ac antea; et ignis dicit respectum transmutantis efficienter ad aquam: et haec est actio hujus praedamenti. Sequitur 1.º quod licet ignis dicat alium respectum producentis ad calorem productum, talis non est hujus praedamenti, sed quanti. Sequitur 2.º quod actio non est principium producendi, sed solum est forma, in respectu, quo denominamur actuales, et faltem agentes. Ideo quia ait Scotus in 4. d. 13. q. 1.: quod calidus 2.

aliter

)) aliter calore calefacit, et aliter calefactione: nam calore cale-
)) facit, ut principio efectivo, in ratione agendi: calefactione vero, ut
principio proximo denominandi agens. ✝ Solvitur 3o: quod actio (se
dicta, quod respectus sive requisitus ad ipsam productionem) non est prior ipso termino producto, quia non est ratio producen-
tis: quibus sustineretur contra Pontium, quod actio producendi esset simul
vel prior termino producto, (quod est refutatum in patrinitate): quia ait:
potest quamquam producatur fundamentum ultimum, ut in Deo: tamen non obstat alia relatio,
recte probat Pontius in creaturis, ubi posito efectum productum re-
sultat relatio, quia ad absolutum in causa sequitur absolutum in efectu.
3. Resolutio 2a: actio subjectatur in agente. Ita Doctores Patres: relatio subjectatur
in quo est fundamentum ejus, quod in agente est fundamentum actionis, quia est potentia
activa, quae sola in agente est: quod ✝ Dices 1o: sufficit, quod actio egrediatur
ab agente, ut illud denominet agens: quod ✝ Respondeo antecedens: aliquando etiam sufficeret,
egressio efectum a causa, ut haec denominet producens. Deinde
Nego suppositum, quod relatio egrediatur ab uno, et subjicietur in alio, vel
pro ✝ Dices 2o: actio, qua Deus creaturas producit, est in termino, et
non in Deo: quod a pari. ✝ Respondeo Nego in Deo dari actionem distinctam, vel re-
ceptam, vel in re, vel in creatura. Ratio est, quia Deus propter suam immu-
tabilitatem non est capax recipiendi relationem realem (ut est actio dis-
tincta), ideo per suam voluntatem ad extra solum operatur, quae dixit
fiat lux, et facta est lux, et quaecumque voluit, fecit, sola volitione,
et non actione distincta propter ejus infinitatem et omnipotentiam: solum
ergo extrinsece denominatur agens per terminationem passionis subjec-
tam in creatura, et tractam ad Deum. Ergo Deus agit, nec datur actio subjec-
tata in termino producto, sicut nec est in illo relatio producentis res-
pectu Dei.
4. In creatura vero agente, quae sit capax relationis, datur relatio actionis.
Unde firmiter ratio aliquorum tenere: quod ut causa 2da eficiens pro-
ducat aliquem efectum, requiritur actio media, ut per illam ipsa dicatur pro-
ducere illum. Probatur: quia debet dari ratio, cur iste ignis A producat efec-
tum, et non alium, quod haec est actio intermedia hujus ignis ad talem efectum.
Probatur: quia quaecumque alia circumstantia extrinseca, vel alia ratio a-
signetur, competere potest igni B: si cur ab igne A fuit productus
iste calor? quia habuit, nempe, actionem, quam alter ignis non habuit,
et ita est causa illius denominationis producentis. ✝ Si dicis:
ad absolutum in causa sequi absolutum in efectum: quod nil mediat,
nec actio. ✝ Respondeo nil mediare absolutum: mediare tamen aliqua
relativa, (non intrinsecum adveniens: hoc ergo resultat posito
extrema), et sic salvatur prologium.
5. Actio ergo, ex dictis, suscipit magis, et minus, et habet
contrarium, quod non ratione sui, sed extremorum. Ex Gibelto Imprimis actio
est mutatione, et infert passionem, quia actio, et passio sunt correlativa.
Unde actio non est in Deo, et passio creaturae a solo Deo productae non est
correlativa actionis. ✝ Item actio alia est immanens, cujus terminus
productus manet in ipso producente, ut intellectio, et aliae
vitales: alia est transiens, cujus terminus non manet in pro-
du-

ducente, ut filius productus a Patre. ± It, actio alia e ãnẽ cujs principium e ipsa ent.: alia corporis, cujs principium e corpor. Ista subdividitur in substantialē, cujs terms e substa, et in accidentalē, cujs terms e accidens. Alia e instantanea, cujs terms producitur in instanti, alia successiva, cujs terms successive producitur. Aliq dantur species actionis, q patent ex extremis.

§. 2. de Passione.

Q opponitur ead. sit rao 6
pr. opposits, et actio, et passio sint relative opposita, ut correlativa; ideo, quidqd de actione in antedictis e, dicendus e pr opposits de passione in passo. Unde eod. modo distribui potest, ac actio. ± e ergo passio relao extrinsecus adveniens subjecti transmutati, ut passi ad transmutans.

§. 3. De Ubi.

Ubi e adverbium loci. In praesenti 7
e nomen: ubi e Petrus? R. in aula v.g. sed nominaliter, ut sumitur hoc praedicamentum: e relao extrinsecus adveniens inter locum, et rem locatam. Quia res potest res esse saltem divinitus sine loco, ideo e extrinsecus adveniens; requirit enim actionem extrinsecam. Si e respectus loci ad locatum, e ubi activum; si respectus locati ad locum e ubi passivum. Ubi tale sumptum e ipsa relao. Materialiter sumptum e ipsa superficies corporis circumdantis rem intra se contentam. Sic aer circumdans Petrum e locus materialis Petri, et ipse Petrus circumscriptus a loco e locatum materialiter sumptum. De hoc infra, q po ne sit ± Pp. 8a: locatio n e mera indistantia loci, et rei locatae. Quia indistantia e carentia distantiae, quae pr se no adquiritur pr motum realem localem, sicut acquiritur locus. Est enim positiva relao &c. ± Pp. 2a: superficies extrinseca ambiens rem locatam e terms ubi passivi. Pp. 3a praesentia, u ubi passivum e relao locati ad locum continentem, q superficies ambiens e locus continens: q. Unde si corpus (divinitus) moveretur recta in vacuo, nec esset in loco, nec moveretur localiter positive, q negative.

Proprietates ubi sunt 8a: non habere contrarium. 2a non suscipere 8
magis, et minus. 3a esse immobile, immobilitate opposita motui locali, et haec illi convenit in 1o modo. 4o esse corruptibile. 5a esse acquisibile pr motum localem. ± Ubi creatum e genus. Unde dividitur, et aliud e definitivum stricte, quo, nempe, res tota e in toto, et tota in qualibet parte loci. Aliud circumscriptivum impenetrabiliter, quo res locata e in loco, et particularis in parte loci alias expellendo ab eod. loco. Aliud e definitivum late, vel circumscriptivum late, ± medium, hoc e, diffinitivum praesentiae, quo scilicet pars correspondet parti loci; et non habent impenetrabilitatem naturalem ab alio corpore, ut est substantia materialis sine quantitate, loquendo de Deo divinitus sola creata; et hoc activē, passivē. Aliud e sursum, deorsum, ante, retro &c.

§. 4. de Situ.

Situs e ordo inter partes 9
loci, et partes locatas, qua servant dispositiones inter se, et locum. Situs e ad partes: ubi e ad partes, et totum. Mutato enim loco, u ubi, idem situs permanere potest. Si v.g. ho sedens transfertur ad alium locum, et sedens. Et mutato situ manere potest idem locus, u

ubi

ubi, sive g. aqua agitatur in vase, tamen manet intra eandem superficiem vasis, et est idem locus, non ubi, simpliciter, tamen partes aquae correspondent diversis partibus loci, et variatur situs. Dividitur situs in sessionem, cubationem, stationem &c.

§. 5. De quando.

80. Quando ut est adverbium temporis, solet cum illo inquiri: quando existes? quando dabis mihi pecuniam? &c. Sed nominaliter, ut est praedicamentum, significat id illa, quae res dicitur esse in tempore hoc, vel illo. Unde sicut ubi in spacio loci, et ex applicatione loci resultat in loco: ita quando in spacio temporis, seu durationis, et ex ejus applicatione resultat in re temporali per tempus mensurata. Quando est respectus extrinsecus adveniens intra rem temporalem, et tempus. De tempore ad rem temporalem est activus, e contra passivus est aptus est ad modo in omni, quod incipit esse in tempore, vel denominare res temporaadjacentes. Cum tempus sit mensura durationis istarum rerum generabilium, et corruptibilium, quae est motus primi coeli, ex coexistentia rei temporalis ad tempus consurgit ille respectus quando, qui non resultat ex natura extremorum praecise, sed ex determinatione agentis ponentis rem in hoc tempore, et non in alio.

§. 6. De habitu.

81. Iste est relatio extrinsecus adveniens resultans ex vestimento in corpore vestito. Hoc praedicamento in rigore est in solo homine vestito, lorica, galea &c. non autem in simia aut, humanis vestibus induta. Nam cum ex illo 3°. a partibus animalium Creator naturae dedit animalibus vestes, et ornamenta, ut lanam, pilos, squamas &c. hominem vero nudum fecit, ideo ipse dedit industriam ad illa adquirenda, et hac vestes esse propria industria fit hoc praedicamentum. Cum in statu innocentiae fuissemus, vel natura dedisset ornamenta hominibus, vel cum non esset fomes peccati, neque irascibilis, neque concupiscibilis nulla esset necessitas. De corpore ad vestes est habitus activus, e contra passivus. Et sicut est fundamentum extrinsecum ita est relatio extrinsecus adveniens, quae ultra extrema requirit approximationem. Huic praedicamento pertinet quaeque habitudo de relatione adjacentis et fundamenta ad subjectum, sive inter tota, sive inter partes, ut unio, &c.

Quaes denique de proprietatibus relationum.

1. 1a. est habere contrarium. Intelligitur per incompatibilitatem in eodem fundamento respectu ejusdem termini: ut paternitas, et filiatio in eodem respectu ejusdem. et hoc non convenit omnibus relationibus. 2a. est suscipere magis, et minus, intelligitur ratione fundamenti, non alias, ut album magis similis est cum alio albo, ut duo cum albo ut duo. Convenit solis illis relationibus, quae fundantur in qualitate. 3a. est relationes dici ad convertentiam: hoc est, quod unus relativorum explicatur per aliud in obliquo posito, ut pater per filium. Haec convenit omnibus relativis, quia vel sufficit relatio realis mutua in utroque extremo, vel realis in uno, et rationis in alio per denominationem extrinsecam, ut convertantur vel realiter, vel per rationem. 4a. est relativa esse simul natura. hoc est, non per denominationem, sed per relativo formaliter: itaque sint simul existentia, et neutrum sit causa alterius, ut quid resultans ex causalitate. Haec tantum convenit relationibus mutuis. Contra si dicis: Pater, et filius non sunt simul natura, quia unum est causa alterius. Respondeo verum esse, si sumantur materialiter, sed per denomina-

na

nato, n̄ v.º n talta p.º relatio, n̄ paternitas n̄ ē causa, nec prior filiatione, d simul resultant, posita extremis. 5.ª ē: ee simul cognitione, tpore, et definitione: hoc ē, qd unu correlatoru neqt intelligi, nec definiri, vel quidditative, l potius quietative, quin aliud saltem confuse, et in obliquo ponatur in definitione vel cognitione, s relatio sit exntialiter ordo ad aliud.

Disp.º ult.ª De postpraedamentis.

Postpraedamenta s̄ modi, u affectiones rerum praedamentalium, et s̄ 5 q. oppositio, scilicet, prioritas, simultas, motus, et habere. De singulis agendum, et 1.º 1.

De opposito.

Sumitur ex simul relatis oppositio vocum, u pugnans. Sic oppositio rerum ē 3plex. 1.º latissime, et ē idem ac distinctio, vel diversitas. 2.º late, et ē aliquorum repugnantia. 3.º stricte, et ē 4x, contradictoria, privativa, contraria, et relativa. 1.ª ē repugnantia inter duo, quorum unum negatio alterius, ut ho, n̄ ho. 2.ª ē repugnantia duorum, quorum unus ē privatio alterius, quae differt a 1.ª, per hoc, qd subjectu sit aptum adtrahe susibe recipienda. 3.ª ē repugnantia duarum qualitatum, quae sub eodem genere maxime distant, ab eodem q. mutuo se excludunt, ut albedo, nigredo. 4.ª ē inter duo correlativa, ut inter paternitatem, et filiationem: q. ª nequeunt ēē in eodem respectu ejusdem tui. Advertitur, qd inter in fitas positive, et fitas negative, datur medium: scilicet, nec unum, nec aliud, ut entia n̄ genita, paternitas vel Dei. De hoc postea f.º 317.

De prioritate

5 q. s̄ modi, quibus unum dicitur prius alio. 1. ē tpore, quo unum tpore praecedit aliud, ut Cain Abrahamum, et iste Davidi. 2.º prioritas ordinis, quo scilicet aliquid debent prius collocari in aliquo ordine, ut literae silabis, silabae dictioni. 3.ª ē dignitatis, quo aliquid ē nobilius alio, sicut respectu creaturae, Rex, praelatus, &c. 4.ª ē prioritas naturae, quo licet aliqua simul coexistant eodem instanti temporis, unum tn alteri praesupponitur, sic realitas ē prior rationalitate, sol luce. 5.ª ē causalitatis, q.ª ois causa ē prior suo efectu. Huic accedit prioritas originis inter Dās personas, de q. in Theolog.ª. Alii vocare potest prioritas rationis, in intelligendo, quo ē inter duo, quorum unum n̄ ē causa alterius: in essendo late, quo unum ē causa metica, u prioritatis alterius: et in essendo stricte, quo unum ē causa fica alterius. Posterioritas per oppositum habetur.

De simultate.

3 s̄ modi, res possunt dici simul. 1.º tpore, quo duo eodem tpore incipiunt, durant, et existunt, dicuntur simul duratione, et durabatione. 2.º simultas naturae (ē opposita prioritati naturae), et ē inter ea, quae dicuntur ad convenientias sine causalitate, ut correlationes credicuntur ad convenientias. 3.º simultas divisionis, quae reperitur inter species, et differentias simul divisibas generis, ut rationale, et irrationale, equus, ac ho, et brutum dividunt, et participant animal. Alii modi dicendi simul s̄ per se nota.

De motu.

6x s̄ species motus. 1.ª generatio, per quam producitur substantia ex praesupposita materia. 2.ª

1.

2.

3

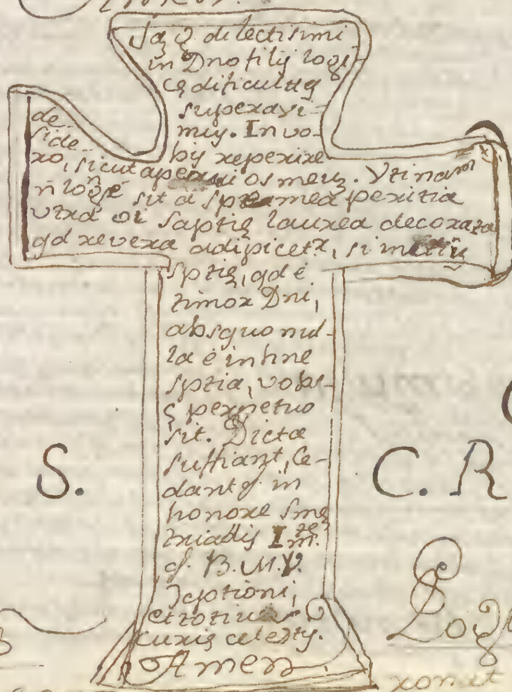
4.

2.ª corruptio, per quam corrumpitur compositum, materia remanente. 3.ª augmentatio, per quam aliqua res majorem acquirit quantitatem. 4.ª diminutio, per quam aliqua res deperdit partem quantitatis. 5.ª alteratio, qua aliqua res acquirit novam qualitatem, vel deperdit, quam habebat. 6.ª motus localis, per quem acquiritur ubi, vel locus. De his in Physica.

3. **De habere.** Octo sunt modi habendi. Habere qualitatem, ut scientiam, habitum. 2 Habere quantitatem, ut altitudinem, latitudinem. 3 Habere circundantia nos, ut vestes. 4 Habere ornamentum, ut annulum in digito. 5 Habere per modum partis, ut manum, pedes. 6 Habere contentia, ut vinum in vase. 7 Habere dominium, ut in pecuniis, in uxoribus. 8 Habere per modum societatis, ut fratres, et discipulos. His addi debet (licet a nullo ponatur) habere relationem, ut paternitatem, etc. et alia hujusmodi.

Jam ergo dilectissimi in Domino filii Logicae difficultates superavimus. In vobis reperire desidero, sicut aperui os meum. Utinam non longe sit a spe mea peritia vestra omni Sapientiae laurea decorata; quod revera adipiscetur, si initium Sapientiae, quod est timor Domini, absque quo nulla est in fine scientia, vobiscum perpetuo sit. Dicta sufficiant, cedantque ad Dei trini laudem, Immaculataeque V. B. M. Conceptioni, et totius curiae celestis.

Amen.

O. S. S. C. R. E.

Finis Logicae

Finis coronat opus

TRACTATUS

in Aristotelis Metafisicam juxtà D. S. mentem in hoc Corduvensi Cenobio elaboratus per Fr. Josefum Camarero ab Im.^{ta} Conceptione artium Lectorem, feliciterq. inceptus à Fr. Antonio de Elias â Divo Raphaele, die 11.ª Dbris. anno Dñi. 1784.

PROEMIUM

An 2.ª partem Phie, sivè metfica, locus nobis jam venit aggre-
dienda. Haec ob ejus dignitatem varijs prælucet nominibus decora-
ta. Dicitur unisalis Phia, q.^{a} sa et amplissima 3templatr a mat.^{a} abstracta
pncipia. Supnralis Phia, Scia Spirtlis, D.^{a}, naralis theogia, supnralisq.
Sptia, q. et a Spirtbs, et a Deo agit, qtus narali lum. ex efectibus gnari-
blis, in q.^{o} differt a sacra theogia. Nomen metfica fit ex 2xi dictioe,
fica, nempè, et meta, trans, post, l sup.^{a}, indicans supernaturalis fica
Non autem agita scila post fica, d nunc, ut invaluit apud ntra.
Prov. et alias, q. notio generalis entis nes.^{a} sp. e p.^{o} alijs Sctis.
est Scia speculativa, et extensa in 3templadoe objti, nullus di-
rigens praxis, ut a logca dictum manet f.º 55. n.º 13. et 14.
Agit a pncipijs generiosis, a unisalitate entis realis,
ul a qualibet entitate, sive rade reali p.^{r} se, sive
p.^{r} accidns. S. a ente raois. Sed q. Sptia si-
ne Spiritu, teste Apostolo, inflat,
ad illam accedamus, ejusque
partes Spiritu timoris Dei,
ejusq. matris auxilio sub
nomine Concep-
tionis Immacu-
latæ. Amen

Disp.o proemialis = De ipsa metfica.

§ 1us. Cum metfice nom. intelligamus facultatem, quae res supra sensus, et mat. positas, ut solâ mentis acie perceptas, (etsi deductas aliquomodo ex objectis sensuum) naturali lumine dijudicat; versetur quae circa ens à mat. abstractum, ac ex universalibus eiusdem rationibus entis immaterialis cognitionem derivet. ideo nitè dividi potest in duas partes; quarum prior ens in com., ac eius rationes universales explicet, propterea dici posit metfica universalis, ut Ontologia, id est, Scientia entis: altera vero pars de rebus à mat. suapte natura separatis disputet, ut Deo, Angelis, et anima rationali; adeoque posit apelari metfica particularis, ut Physica naturalis, vel Pneumatica, sive Pneumatologia. De his deorsum agemus.

§ 2.

Prop. 1a: existit metfica. Prob. ex rationibus datis pro existentia Phie. (+ f. 30 n. 2) metfica est cognitio ad com. entis rationes, ac res supra sensus, et mat. positas; sed existit talis cognitio, ut patet, quia tales res cognoscuntur: ergo.

Prop. 2a: Metfica est proprie scientia, ut cognitio demonstrativa. Quia procedit immediate per primas ac universalissima principia; ac ex iis evidenter multas deducit veritates circa proprietates entis, rationes Dei, Angelorum, et animae: ergo.

Prop. 3a: Est facultas ab aliis distincta. Prob. quia scientiae distinguuntur per objecta; sed metfica habet distinctum ab aliis objectum. Pat.: in logica est [illegible] mus: in phica ens, vel mobile, vel naturale, vel corporeum: in ethica ens morale: in mathematica quantitas, &c.: metfica vero ens ipsum, et rationes omni enti com. contemplatur: ergo. + Occasione hujus sit de objecto metfice.

§ 3us.

Prop. unica: Objectum adequatum, et totale metfice est ens reale ut sic (abstractum ab omni mat.) com. Deo, creaturis, substantiis, et accidentibus. + Pro hac nota 1o doctrinam datam in Logica pro omni objecto. Nota 2o, ens completum capi posse: vel latissime, prout se extendit ad omnia entia tam vera et realia, quam ficticia, et rationis: vel late, ut comprehendit omnia entia realia, vel per se, vel accidens, vel possibilia, vel realia: sive 3o stricte, ut sumitur in Phe. Et licet aliqui ens 2bus primis modis, vel etiam Deum pro objecto metfice statuant. (3 / bb. f. [illegible] sept. 05.) Prob. propositio 1o ex ipso quamto metfice textu, quo dicitur: est scientia, quae speculatur ens, in quantum ens, et quae ei per se insunt. + 2o ratione: ens ita potest a nobis omnes habet conditiones objecti attributas. Habet enim, quod est, vel quod sit a parte rei. Habet quid est, quod licet non [illegible] definitione ex genere et differentia sit insolubile in plures conceptus, habet tamen unius conceptus [illegible] definitionis, quod sufficit, ut scibile dicatur. Habet rationes suppositio demonstrabiles, sive incomplexas, veritatis, bonitatis, unitatis; sive complexas, ut actus, et potentia, id, et diversitas, &c. Denique, omnia quae in metfica tractantur, attributiones dicuntur ad illud. Nulla enim scientia agit per se de ente reali scibili, et cognoscibili, nisi sola metfica: ergo.

Si dicas 1o: [illegible] metfice [illegible], quod de Ista 1o, et solus agit metfica. + R. illud intelligendo [illegible] de objecto principaliori; non vero de adequato, et totali. + 2: metfica vocari scientia Divina, vel de Deo: ergo Deus est objectum &c. + R., quod metfica ita naturalia speculata Deum, sicut creaturas: omnia tamen illa nomina in elogiis a Deo desumuntur, ut ab objecto eius nobiliori, non vero attributionis. + 3o ens rationis est scibile; sed ad nullam scientiam nisi ad metficam spectat: ergo metfica agit per se de illo: ergo objectum metfice debet etiam illud continere;

Clo-

(loquendo solum de his intentionibus, non de ente ut sic latissime, quod spectat ad illam ut dixi 1. et 6 methaphysicae); quod non reducitur ad ens reale stricte, nec ei per se inest: quod patet. Respondeo: quod ens rationis est scibile, non ut objectum; quod 2º dicitur terminatibe, indirecte, et propter ens reale. Unde per se pertinet ad logicam, licet indirecte, et reducibile est in methaphisica tractetur: reducitur tamen ad ens reale ob similitudinem analogicam. Arguitur: ens reale stricte est conceptus simpliciter simplex, et irresolubilis: ergo non habet principia, et passiones demonstrabiles: Respondeo: quod licet ens non habeat principia sui constitutiva, cum sit simplex: habet tamen principia intelligendi, vel cognoscendi, implicita sub passionibus demonstrationis; quod sufficit ad objectum scientiae. Passiones habet (ut videbitis), in quibus non includitur (?) falsa.

(H. 1º 338 ...)

§. 4.ˢ De sfera methaphisicae.

1. Methaphisica potest considerari (ut ait D. 6 methaphisicae q. 1) quaedam totalis scientia sibi continens, quas scientias partiales, physicam, et mathematicam, cujus objectum esset ens omnibus modis, quod ex beneplacito Dei, qui non hoc sicut potuit modo, quod capitur methaphisica, ut est quaedam scientia totalis, ceterarum ab aliis distincta. Hoc modo consideratur, vel in se, vel ut in nobis. In se est habitualis cognitio objecti nata haberi ab illo, quoad totam ejus manifestationem naturalem in lumine creato ex natura rei. In nobis est quaedam habitualis cognitio ejusdem objecti, quoad quod potest a nobis pro statu isto attingi via sensuum. Unde in se majorem habet extensionem, quia extenditur ad aliquas veritates, quae pro hoc statu nobis latent. Inquiritur ergo: an methaphisica consideret omnia entia in speciali, et quoad eorum rationes specificas, et proprias? an vero solum quoad rationes communes? an vero non solum demonstret passiones ... inferiores per rationes, sed etiam transcendat ad demonstrandas passiones inferiorum per eorum rationes specificas, et tales? Pro quo

2. Nota 1º physicam considerare res materiales includentes corporalem, et sic principium motus, abstrahentes a materia quantitativa. Mathematicam res includentes materiam quantam, et principia propria quantitatis, praescindendo a materia corporali mobili. At methaphisicam considerare res abstractas, omnique reali materia abstractas, solum quoad dicentes rerum quidditates, quae ab omni abstrahunt materia. Sed nota 2º, abstractionem a materia aliam esse quoad esse, et aliam quoad considerationem; id quod est, positivam, et permissivam. 1ª est, quando res nec habent materiam, nec ex illa dependent, ut Deus, et etiam Angeli, et tam realiter in entitate, quod non dependent ex materia. 2ª est, quando res, vel rationes, licet quoad se non dicant materiam, possunt tamen materiae conjungi: ut conceptus objectivi entis, quae sicut immaterialibus conjunguntur, non dicunt materiam; sicut materialibus rebus uniantur, dicunt unitibilem materiam.

3. Nota 3º veritates attingi demonstrative dupliciter. Vel conceptu proprio ex propriis, et tunc accidit, quando ad demonstrandas proprias passiones alicujus particularis sumitur pro medio propria ipsius definitio, et existentia; ut si vero ... demonstretur risibilitas per animal rationale. Vel conceptu proprio ex communibus, quando in demonstratione ingrediuntur principia communia, et transcendentia, applicando ea ad propria: et hoc vel formaliter, si principia communia ponuntur quoad se in demonstratione: ut in hac; totum est majus sua parte, id quod est totum, et manus est pars: ergo, vel virtualiter, si virtute talium principiorum fit demonstratio, ut dicitur corpus est totum, et manus est pars, ergo est majus manu, id est corpus ...

4. Triplex circa hoc versatur sententia. 1ª communis inter thomistas et alios ... asserit, methaphisicam attingere quidditates omnium rerum in communi, nihil vero in particulari. (in qua fui edoctus). 2ª Egidius communis in hac

Praxi

Prov. ex diametro oppositâ. Est 3ª Pontio, Mastrio, et alijs mediat; quidditatiuè scilicet, omnium rerum attingi à metaphysica per principia communia: rerum autem solum spiritualium, etiam in particulari. Huic assentimur, licet in modo differamus. Quare sit

1ª Propositio: metaphysica considerat veritates omnium rerum (materialium, et immaterialium), quae demonstrantur per principia communia, vel transcendentia, sive formaliter, sive virtualiter. Est contra omnes. Probatur: veritates, quae in earum demonstratione abstrahunt à materia, attinguntur à metaphysica; sed omnes veritates, quae per principia communia demonstrantur, abstrahunt à materia: ergo. Maior patet, quia nulla alia scientia abstrahit in demonstrando à materia, nisi metaphysica. Unde haec: principium constitutivum est distinctivum, sed rationale est constitutivum hominis: ergo est eius distinctivum, et similes veritates demonstratae per communia, sunt considerationis metaphysicae. Probatur minor: veritates alicuius quoad esse formale, seu secundum rationem eius in ordine tale, abstrahunt à materia, sed quae demonstrantur per principia communia sunt quoad esse formale, seu rationem eius in ordine tale: ergo. Est confirmatur: quia metaphysica est, teste Philosopho, scientia, quae speculatur ens, in quantum ens, et quae ei insunt secundum se: ergo ad metaphysicam spectat ratio entis cuiuscumque quoad per principia communia. Hoc dictum Philosophi non est ita intelligendum, quod solum formalitates entis consideret, (ut volunt aliqui Scotistae), quia tunc rationes transcendentales speciei, viventis, etc. non consideraret: sed sic, quod omnia entia in ratione entis consideret: et uno verbo, consideratio cuiuscumque quoad esse quidditatibus suis, demonstratis per principia communia, ad metaphysicam expectat: ergo. 5.

2ª Propositio: metaphysica etiam considerat in particulari per propria principia, rationes specificas, passiones, et attributa rerum immaterialium; non vero materialium. 1ª pars est contra Scotistas, et 2ª contra alios. Probatur 1ª pars: quia omnes istae rationes abstrahunt à materia; sed sola metaphysica abstrahit in demonstrando à materia: ergo. Est probatur 2ª pars: quia rationes specificae rerum materialium, ut tales, non abstrahunt à materia; sed metaphysica abstrahit: ergo. Est deinde: si metaphysica attingeret in illis secundum omnes rationes in particulari; attingeret ex omnibus rebus naturalibus in particulari per propria principia: ergo aliae scientiae superfluerent. 6.

Colliges 1º: in hac propositione supponi, dari res ita spirituales, ut neque materiam quantitativam, neque materiam physicam, primam, vel corporalem includant. (Unde inquirere an includant, vel non; ad aliam pertinet quaestionem). Sic sunt Deus, Angelus, et anima rationalis, (ut scilicet), et eorum quidditates particulares, vel particulare metaphysicae. Est Colliges 2: aliquas attingi veritates à metaphysica in se, quatenus naturaliter sunt cognoscibiles; (ad supernaturales enim non extenditur), aliquas non se extendit, ut est in nobis pro hoc statu, in quo solum illas attingit, quas ope sensuum potest. Est colliges 3: Deus naturaliter pro intelligi ex creaturis, vel ex effectibus. At habito iam isto conceptu, etiam posset naturaliter veritates attingi ex illo per principia propria: verbi gratia: Deus est a se summe necessarius: ergo debet habere necessarias perfectiones; sed ita sunt simpliciter simplices, infinitas, immutabilitas, etc.: ergo Deus est infinitus, omnipotens, etc. Ipse est conceptus proprius Dei ex propriis; sed non propter quid, sed solum propter quia. Scientia porro propter quid, seu clara ex Deo, ut obiective videtur ab intellectu beato (nisi forte vocetur propter quid demonstrative), non potest haberi naturaliter; quia cum sit obiectum voluntarium, si vult, videtur à potentia elevata, et si non vult, non videtur; quia essentia Dei, ut haec clare solum movet intellectum Divinum, et respectu nostri est supernaturalis. Est similiter exquisitive tangitur veritas Angeli, et animae rationalis; quia pro hoc statu non sunt obiectum intellectus, usque dum separemur à corporis dependentia. 7.

Colliges 4:

Colliges 2º: metaphysica habere distinentiam genericam remotam

8 Cum distinent veritates inferiores per principia propria et specifica,) respectu rerum immaterialium; et respectu materialium, et omnes distinentias genericas proximas (per communia magis proprie) et sic intellige D. § 5. Loquitur de distinentia metaphysicae. ✝ Colliges 3º: actiones solius animae pertinere ad metaphysicam, licet induant motum; quia iste non est in se corporeus, id fit corporeus, quia recipitur in corpore. Ita motus scilicet caeli ab Intelligentia Angelica proveniens est corporeus in 8º caelo, quia est materiale. Quando autem anima dependet in statu coniunctionis a fantasmate, et 3ª entitate materiali: te in hoc sensu ad physicam pertinet; sicut in illis, quae nequeunt considerari sine ordine ad corpus, vel motu provenientes a materia. Nec enim invenit, duas scientias in suis distinctis aliquam invicem communicare in diversis rationibus, et per diversum statum. Sit haec demonstratio: animal rationale est risibile, id homo est animal rationale: ergo homo est risibilis: intelligitur, prout solum provenit a genere, et differentia ab anima rationali, tangitur a metaphysica per principia propria. Si vero sumatur, ut praedatur a 3ª entitate materiali induente principium, ut est motus, vel operationes, te ad physicam pertinet, quia circa hunc motum materialem laborat physicus.

9. Colliges ad precludendos distinctiones, omnes res etiam materiales physicae et quantitatibus considerari a metaphysica, id non in particulari, id per communia ita generaliter. Haec vis demonstratio: omnis entia explicatur bene per definitionem ex genere, et differentia, id corpus, materia, 3ª entia &c (hic pone definitionem): ergo eius entia est haec &c: et sic de aliis materialibus per communia. Sed revera nequeunt negare distinctionis, quod res materiales physicae et quantitatibus attingunt 2do aliquas rationes speciales a physica et mathematica: ergo 2do, istas non tangunt a metaphysica: aliqui illae scientiae supervacuae essent; id illae tanguntur per principia propria a physica et mathem.ª: ergo etsi immaterialia tangat metaphysica per principia propria non tamen res materiales in particulari: ergo videamus quas distinctiones esse 3as, vel dicere, quod non. ✝ P. Caronide: Ontologia considerat omnia per communia: Pneumatica res spirituales, vel materia carentes, et per propria: res vero materiales, ut tales, non considerat metaphysica per principia, vel attributa caracteristica, quia illas per alia scientia derelinquit. Unde eadem veritas, si demonstratur per rationes a materia expertes, pertinet ad metaphysicam; quae eadem, si demonstratur per principia materiam includentia, pertinet vel ad physicam; vel &c.

10. Arguitur 1º: ex distinctione ponens inter aliquos, utrumque cognoscit, id metaphysica ponit distinctionem inter materiale physicum, et mathematicum: ergo. Nec sic; id ista non abstrahunt a materia: ergo metaphysica tangit res, quae non abstrahunt a materia. ✝ R. 1º C. dicendo per principia communia. ✝ R. 2º D. maiorem: ponens distinctionem, utrumque cognoscit, 2do quod distincta N. C.; in alia ratione, N. et D. 2dam minorem: id ista non abstrahunt, 2do entia materialia, et quanta N. C. 2do, quod N distincta, N. Esse enim cuiuscumque rei, quaeritur ad distinctionem, identitatem, diversitatem &c, quae N rationes entis, considerantur a metaphysica, licet res sint in se materiales, quia per communia demonstrantur. 2do ea distinctio sic: principium constitutivum est etiam distinctivum: omne enim alteri comparatum, vel est idem, vel diversum; id illa habent alia, et alia constitutiva: ergo ✝ Praeterea: si in rebus materialibus descenditur ad demonstrandum dis-

distinctioq in particulari (l aliqid aliud) pa ejs principia propria; te ad ficam pertinet, l mixtum ex fica, et methfica, l alia.

Arg 2: methfica e Sctia perfectissima; q si esset, si n videret oia per propria; qs cognitio in unisali e imperfecta: ∴ ∓ R. N. mi, ejsq probaoq. Cognitio enim habita a Deo ex creaturis e perfecta, et demonstrao ∓ Vl dic; qd cognitio in unisali e imperfecta qdo e extra eq spe speculaoq Sctiq ita cognoscere, cujs opus habemus in methfica. ∓ Arg 3: pa superior attingere potest oia, qus pa inferior: q et habitus superior, qlis e methfica respectu aliaq Scientiaq potest videre oia, qus potest inferior; sicq attingere res materiales in particulari. ∓ R. N. paritteq. Pa enim superior, e qd sit majoris virtutis, illd potest; at habitus methficus n cognoscit, nisi illa objta, qus per illus repraesentant, et sic solum cognoscit, qd dicimus in D. 1 Praeterea; sicut pa superior, qq oia tangat, qus inferior; e tam b diversis raoibs: v.g. intlus attingit species visibiles, ut intelligibiles: ita habitus superior oia tangit, qus inferior, d b diversis principijs. 88.

Si instas: qd methfica dividit objta ut sic in spirituale, et corporea: q attingit corpreus. ∓ R. 1o dividere indirecte; n vo directe cujsue pe nisi a spirituali, vl praescindenti. 2o: tot ee vls per coia. ∓ Si instaris: ad eandq sctiq pertinere genus, et species; n partes, et totq; d ens (ut objtum methficq), qd e velut genus, et totq, respectu a methfica: q ∓ R. D. maj: sb eadq rae, qua totq pertinet ad sctiq, C. spalia, N. Et D min: d ens sb rae coi, ut a mata praescindit, C. Absolute, et b oi rae, qua ab alijs sctijs attingitr, N. Vno sensu, solq videndi res ea rae, qua abstrahant a materialitte. ∓ Si deniq oponis, scotus varijs in locis tribuere methficq cognioq aliquoq, qus tractantr in fica, mathma &c: q agit a oibs rebs in particulari. ∓ R. si loqtr de eoq videnae solq 2q principia coia, qd tc intlgtr de methfica, prout tractatr ab ipso, et a nobis: id e: ut e Sctia particularis ab alijs distincta. Si vo loqtr attingi 2q principia propria, tc l intlgtr de rebs immaterialbs, n vo materialbs: vl si est hoc, intlgtr de methfica latissime, prout, nempe, potuit usurpari, l usurpari solt: id e: pro ut unisalissima Sctia continente alias sctias. 82. 4o 110 no 3.

Ontologia, sivé 1ma pars methficq

Do 1a = De primis cognitionis principijs.

1a Cognioq principia valent 3a. Sensus, evidentiq, Scilit, contradictioqs et raois sufficientis. De his seorsum agemus.

§s 1s De principio evidentiq.

Licet ex loge merito dixerit, evidentia, ut distincta rei ideq n ee unisale veritatis criterium; qa locus neqt habere evidentia in rebs fidei credendis; nec ideq claraq in opinionibs: tamen q a rebs naturali lumine percipiendis agitur, evidentia inter prima cognioqs principia reponenda e, contra Scepticismus qui veritatem nostram certam negantq. Haec autem evidentia, vl aliqdo fit per claraq, et distinctaq rei ideaq; (illas contineo ideas, in quibus ab imaginationibs, et sensationibs, aliqn clariss, nos intendiq despicit intellus praecipitus), vl aliqdo fit per videntiaq, ut in tim sensus. Semper q illa potest fieri demonstrao, qus si e ostensiba, tum a priori, vl a posteriori: si vo e (aliqus vocari potest) de- 1. 4o 16. no 1. et sequs

dei=

ducens ad impossibile falsum ponit impossibile sequi. Ad hanc
4to 1?. nº 1. et seqq. spectant (ut postea) principia contradictionis: ad alia vero, agendo
nunc, principia evidentiae, et sensus intimi. Item etiam aliae dentur
regulae certae, praecipue auctoritas Dei &c. sed sit

2. Dico: rei evidentia, ac intimus conscientiae testimonium sunt
prima cognitionis principia indemonstrabile ostendit. Probatur. Demon=
stratio ostensiva, vel est a priori, vel a posteriori. Si a priori, inniti de-
bet rei notioni, quae immediate, et evidenter nobis elucet; vel
defectioni, quae distincta sub jure cognitio est (ex Dico in l. d. 3. q. un.). Si a
posteriori, nititur in experientia, vel intima ex ipsa mente, vel exter-
na, mediantibus sensibus corporis, ostensis actus, et passiones quae per se
sentiuntur, aut effectus causae extra nos positae quae sensus clare
percipiuntur. Unde verbo a priori, per causam, vel defectiones: a posterio-
ri vero, per effectus, vel passiones. Itaque in hac habetur demonstratio ostensiva.
Sed in his omnibus latet idea distincta, testimonium conscientiae, vel eviden-
tia. Ergo per secundam partem: prima principia, licet per se nota, vel indemonstrabilia
a priori, in rei evidentia resolvuntur. Ideo enim per se nota dicuntur, quia evidentia
3. constat, ita rem esse, prout in iis res esse exhibetur. Unde valet: quidquid evidenter
clare percipitur, vere enuntiatur; sed non potest, idem simul esse et non esse, clare
evidenter percipitur: ergo vere per evidentiam enuntiatur hoc axioma, et
ita de aliis. Probatur secunda pars: veritates ex intimo animi testimonio
sunt notae, a priori indemonstrabiles. Immediate enim a nostra men-
te attinguntur; quod scit, quae ipsa agit, vel patitur, quoties eas percipit,
sibi conscia est. Principium enim est veritas per se nota, et ita indemonst-
rabilis: ergo enim conscientiae sensus est &c. Sic inde: quidquid clare evi-
denter percipitur, id vere enuntiatur; sed clare evidenter percipitur, totum
esse majus sua parte: ergo vere enuntiatur. Sic major est principium
evidentiae, et minor proprio intimo sensui innititur: ergo conclusio vera est &c.

Obj. contra secundam partem. Plures evidentias, ideasque in his
4. existentes claras, ac distinctas, quae in errorem illos induxerunt.
Sic Aristoteles experientia habuit, mundum esse aeternum, Cartesius vacuum
repugnare, et alia &c. Ergo. Respondeo: putabant hi, veras esse ideas quae vere non
4to 16. nº 1. et seqq. erant, Concedo. erant, Nego. Recolite alia ex veritatis criteriis. Ubi
negatum fuit esse universale criterium: hic asseritur esse particulare. Si
si dicis: si hi falso se certos crediderunt, nos similiter id falso
credere possumus: ergo numquam certi erimus an sit apparens, vel
vera rei evidentia: ergo. Respondeo. Nego assumptum. Quia enim sint veri evidentiae
caracteres, non falso est evidentia. Solida ratio dijudicat veritas [illegible]
ab inani, et evidentia vera ab apparenti exacurata attentione, ex intimo
animi, atque ex ipsa claritatis indole, quae vivida est praecipue
si homines sano judicio sensus avertunt. Scepticus: nullae esse veri-
tates, in qua omnes homines sensus habeantur. Respondeo. Nego antecedens. Omnes
homines se esse cogitare, et existere, Hierosolymam cognoscunt et &c. Concedo. ab his
sano judicio, et ratione minime utentibus. Nego autem, si homines sano
judicio, discursu, vel ratione polleant.

5. Obj. 2: admissa evidentia, ut principio, rerum veritas a nostris
ideis penderet: sed hoc est falsum: nam rerum veritas prior est ideis nostris: nec
prius a posteriori pendet. Ergo. Respondeo. Dico: penderet, ut cognoscatur,
Concedo. ut sit in ipsis rebus, Nego. Et ita Dico minorem esse verso. Prior certe est ve-
ritas idearum relate ad res ipsas, non vero relate ad nostram cognitionem: nam
rerum veritates per ideas cognoscimus nostras. Hic porro non de-
rerum principiis, sed de cognitionis nostrae principiis solum agimus, quae

opē ad ideas, et n̄ ad res ē attendendū.

Arg. contra 2ᵃᵐ partē: Dicentis testimonio hnes 6.
dessipientur, itaut, evigilare putent se, q dormiunt, dormire
v'ō, q vigilant. Sic Petrus Stus qd ab Angelo in carcere excita-
tus ā somno fuit, ā vinculisq solutus, dormire putabat, et
somnium videre. Et exiens (dicitr Act. 12.) sequebatur eū, et nes-
ciebat, qa vm ē, qd fiebat pr angelum; existimabat se visum
videre: q. + R. D. ant: si hnes n̄ sint sui compotes, C. si sint, N.
Non inficior, id contingere posse, si vehementissimo animi
affectu agitatus, extra se velut rapiatr: tc enim n̄ ea ē mentis tran-
quilitas, nec idear claritas, quæ ad rectum judicium ferendum
opus ē. At si hō mente sanus, ac tranquilus sit, fieri ne-
qt, ut vigilans somniare se arbitretr. Exemplo Apli contras
enim in initio novitate rei, miraculosi vehementia affectus,
dubitaret, an vm esset, qd pr Angelum fiebat; tam paulo post
sui compos optime, et clare factum novit, ut ex ipso textu patet.
Discerni enim potest somnus a vigilia; qa criteriis quibus existunt,
rao afferri debet sufficiens; negamus tam recte, quæ ita ee,
quæ nobis pr somnium videbantr. Igitr &c. + Inst: utqui
quis nobis pr somnium videbantr. Igitr &c. + Inst: utquis
sciat, vigilare, sicubi dicat, certum sui corporis ee recte dis-
sciat, vigilare, sicubi dicat, certo constare potest. + R. omisso mq tal-
sopra; d hoc nō mini certo constare potest. + R. omisso mq tal-
sq, ne simus extra quæstionē. Itaut, quia aliqs celebri vitio lab-
borat, certus ee potest, vigilare, q vigilat. Et N. mi: nā quis
certo sit se n̄ insanire.

§ 2. De principio contradictionis.

Pp.ᵒ 1ᵃ: impossible ē, idm simul ēē, et n̄ ese, ē principium
contradictionis. Intelligē 2ᵈᵃ idq. P. ea experimur mentis natura,
ut q judicans, aliquid ee, simul judicare nequeat, id n̄ ee; ne in-
ut q judicat, aliqd ee, simul judicare nequeat, id n̄ ee; ne in-
contradictione cadat. Unde sine probatione credē illud principium:
opd ē adhibitum a scolasticis inter axiomata generalia, ut primum.
Obs ponat D. T. dicens in 1. d. 39. q. 1: primum principium negantes
si verberandi, l exponendi igni, usq credant, qd n̄ ē idm,
comburi, et n̄ comburi, vapulare, et n̄ vapulare: q. + Et licet
n̄ satis conveniant dialectici, in quid intelligant pr. primum principium:
nos intelligimus axioma illud, ad qd tandem reduci valent ce-
tera oia axiomata, saltem indirecte, et pr qd possint proba-
ri ea, si ab aliquo pertinacitr negarentur. + Ex illo principio
immediate deducuntr hæc: idm enim negt realitr, et n̄ rea-
litr simul ēē. Qdlbt ē, l n̄ ē. Unus contradictoriis necessario ex-
cludit alterum. Ab eod negt simul haberi afirmatio, et negatio.
Id simplex negt simul multiplicari, et n̄ multiplicari. Et
similia. In hoc ultimo jure dictr idm simplex; nā Christus po-
test multiplicari quoad præsentiam, n̄ multiplicatur
quoad substantiam. Deus multiplicatur relate ad personas,
n̄ autem relate ad naturam, quæ multiplex ēē n̄ potest. Et sic
de aliis. Quæ ruptis in loqua de contradictione, sit

Pp.ᵒ 2ᵃ: principium contradictionis ē primum cognitionis prin- 2.
cipium in demonstratione deducente ad impossibile. + P. tale
principium censeri debet illud, n̄ solum adeo pr se clarum, d etiam ad qd possint
reliqua principia, et axiomata reduci; et pr ipsum indirecte demonstrari:

d ita ē principiū ɔtradictiōis. 1°: q͂a intimo sensu experimur, ñ pose intexiū judicare, idē simul ee, et ñ ee. 2°: q͂. si alia princi-
pia sʼ v.a, ideo ē, q͂a requirunt simul ñ ee v.a. 3°: q͂a pervicaces in
oī casu, illos deducendo ad absurdū, et repugnantiā, ɔtradictio-
nis principio refelli valent, sive affirmans, sive negans tuea-
tur ppō. quā ipsi rejiciant. ≠ ɔsqa: sublato ɔtradictionis princi-
pio, corruit oīs humanæ cognitiōis certitudo: q. P. ant.: si
enī fingatur idē pose simul ee, et ñ ee, ex nullo capite qd prāe
certi ɔcludi poterit. Naȝ potero clare percipere, vl mihi in-
tuitive ɔstare, aliqd ee; et illd nihilominus poterit ñ ee. Eȝ po-
terit idē prædicatū ɔvenire simul, et ñ ɔvenire: oīs ppō. v.a simul,
et poterit ee falsa. Igitur nullus ad demonstratiōeȝ locus relin-
queretur, q. demonstratio ex principijs certis facienda ē: quȝ admitti
deberet ut sʒ illd principiū, quo, ut ad ultimaȝ demonstratioȝ, quæ
ad impoble ducit, fundatur via: q.

3. Axi. 1°: principiū ɔtradictiōis pendet ab isto: qdlibet qȝ ē, ē;
d primū ā nullo pendet: q illd ñ ē sz. P. ma: q͂. q ɔtradictiōis princi-
piū sit ppō. ɔposita, et modalis; illd v.o aliud qdlibet &c, sit simplex;
illa pendet ab ista. Rao: q͂. ppō. ɔplexa ē posterior simplicioni;
prius autȝ ñ dependet ā posteriori: q. ≠ R. N. ma: certū ee ñ
posȝ, aliqd ee, nisi certō ñoverim, impoble ee, ut idē simul sit,
et ñ sit. Unde ad principiū ɔtradictiōis reducitr. Ad probȝ N.
Solaȝ. Et D. probȝ: ppō. ɔposita ē posterior, ɔsterius ē ppō., C. Ut ē
In oī ɔposito partes sʼ priores toto; ita ppōes simpliciores, ut
ɔponētes, sʼ priores ɔpositis. At ñ ita se habent, si expectentur, ut
illis ɔvenire posst rao principij. Naȝ principia dicuntr priora,
aut posteriora, ut sʼ majori, vl minus evidentia. Ppō. autȝ ɔposita
majorem aliqdo præsefert evidentiaȝ, qȝ ppō. simplex: et ita
in præsenti ideo qdlibet qȝ ē, ē; q͂. secus idē simul ee, et ñ ee. Hoc
ē, qd intendimus; illd nempe impoble ē &c. ā nulla alia ppō.
pendere in certitudine; aliaȝ v.o certitudinē pendere ā
certitudine illius indemonstratiōe pr impoble.

4. Axi. 2°: principiū ɔtradictiōis ē ppō. negans: q pr ipsū
requirunt demonstrari ppones affirmantes. nȝ ex logica + instat, qd
si aliqa ppō. ē negativa indemonstrabile, ita eȝ debet ee r.o: q. ≠ R.
C. ant. et D. ɔsqs: q pr ipsū &c indemonstratiōe directa, et via
ostensiva, C. Indirecta, et deducente ad impoble, N. Logs
canon intellgtr de demonstratiōe ostensiva, circa quȝ potissimū
versantr legitimorȝ regulæ: ñ s. de demonstratiōe apagogica, ū
deducente ad impoble. Illa ē, qua ex naturæ subjti colligitr,
prædicatū ɔvenire subjto: ista apagogica ē, qua posita ppone ɔtra-
dictoria v.a, colligitr, qd ppni v.æ ɔtradicit, et ē reductio ad
absurdū, ū impoblia. Hac utimur pr illd principiū, impoble ē &c.

5. Axi. 3: plura sʼ axiomata, quorȝ veritas nobis innotescit;
multa pr experientiā, aliquorȝ autoritate certō cognoscimus, antequā a
principio ɔtradictiōis qdpiā cogitemus: q ñ ē &c. ≠ R. 1°: oīa hec cogno-
sci ā nobis, q͂a fieri ñ potest, ut res ita se habeant, et simul ita ñ se ha-
beant. Unde saltē indirectē pendent in re ab illo principio. ≠ R.
2: D. ɔsqs q ñ ē sz cognitiōis principiū, quȝ agitur de vero inve-
niendo, C. Eȝ agitur de vero demonstrando, N. Vel sb D.: in
demonstratiōe ostensiva, C. in apagogica, N. Quȝ diximus in

ure=

veritatis criterio ut inveniri, non universali quodam principio, de metodo analitica, vel sintetica per regulas logicales. Necaiquam, non errero inveniendo per veritatis universale criterium, de errore demonstrando per criterium particulare, et per hujus cognitionis principium, ut pat. ‡ Licet enim 4or sint vias, quibus ut adequamur: 1a. per intuitionem, et circa evidentissima versatur. 2a. per demonstrationem, qua propriis demonstrabilium veritatis in aperto ponitur. 3a per sensus, de per experientiam cognoscimus. 4a demum: per autoritatem, de aliorum testimonio utimur. Licet enim has separare possimus, quin prius de contradictionis principio cogitemus, proindeque illarum non sit origo, nec fons tale principium: At (en hujus principii utilitatem) si quis pertinaciter aliquam neget demonstratam veritatem, contendimus, oppugnantem cogi posse, si res deducatur ad impossibile per contradictionis principium, ita ut ipsi nullum pateat effugium. Si instas 1o. in deservire hoc principium per ordinem demonstrationi, quod non 6
per ostensiva. ‡ R. C. quod non ideo dicimus esse hujus principium, quod ex resolo suficere velimus ad omnes demonstrandas veritates, aut sine illo nulla esse posit perfecta ratiocinatio. Sed solum ideo; quod omnis veritas ad pervicaciam revincendos resolvi tandem deveat in contradictionis principio, ne deducendo ad impossibile. Quinimo omnis veritas, et etiam hoc ipsum principium, in demonstratione ostensiva (ut pat. S. ante. N.o 312.) probari posse per principium evidentiae, et sensus intimi. At si ea quae jam evidenter demonstravimus, pertinaciter mentis homo negaverit, deveniendum demum est ad principium contradictionis, ut negantis pervicatia retundatur. Aliud autem est, esse criterium veritatis, et aliud, esse principium cognitionis, ad quod omnia reducuntur.

Si instas 2o: quod committeretur circulus vitiosus. Nam 7.
contradictionis principium ostenderetur per evidentiae principium, et illud per illud. ‡ R. D. Sola. Committeretur circulus, si alia praesto esset adversus pervicaces demonstrandi via, C. si nulla alia praesto sit via, N. Ratio (inquit D. q. 86.) non est quaerenda eorum, quorum non est ratio. Sed si jam demonstrato principio, pervicax iterum urgeat, ut altera demonstratio demonstrationis afferatur; quod (ut etiam ait D.) demonstrationis principii non sit demonstratio, necesse est, ut iterum redeamus ad demonstratum principium: usque de infinitum ne eatur. Unde non committitur circulus in vero inveniendo; nam id necessario petit negantis pertinatia, ac principiorum evidentia, qua nulla major haberi potest, ut inde minus notum proveniat per magis notum. Ideoque, quod nullum praesto sit medium magis notum, assumitur eque notum, nempe alterum hujus principium ad demonstrandum. ‡ Si ultimo urgeas: quod demonstratio ad impossibile est minus perfecta; nec ea nisi sobrie, uti devemus; de ita non esset, si hujus cognitionis principium deducitur ad impossibile: quod. ‡ R. C. ita demonstrationem minus esse perfectam ostensiva, ac ea ratio utendum esse. Sed hac demonstrandi via sobrie uti posse, quinimo devere, quod necessitas urgeat, nec alia praesto adest potior demonstrandi via.

§us 3. De principio rationis suficientis.

Per rationem suficientem intelligimus id, unde cotigatur, cur aliquid sit. Nihilum dicimus, cui nulla respondet notio, nisi forte notio ficta, quae eadem est ac 8.
nulla. Hinc pat., cur ex notionibus falacibus ratiocinantes, nulla suficientem rationem eorum reddant, quam ibi reddere sibi videntur, quia notiones falaces representant nihil, tamquam aliquid. Unde vulgare scolarum axioma, nihili nulla sunt praedicata, vel nullae sunt proprietates. Si enim de nihilo aliquid praedicaretur, notio aliqua nihilo responderet, ac sic
eet

ees simul aliquid, qd e absurdum.

Ppo 1a: n e confundendum sufficientis raois principium cu isto: nihil e sine causa.
2 Rao: q causa negt ee, nisi eor, qbs competit existentia, vl praeterita, l praesens, l futura; d adest sufficiens rao etm mere possibilium, et quidpiam existit sine causa suae existentiae; et tn qdlibt sufficientem habere debet raonem sui. Ita Deus suae existentiae causa caret, ut pote a se: et nihilominus habet in exntia sufficientem raonem: ergo.

Ppo 2a: principium sufficientis raois ee arbitrarium: nil
3 ponendum existere, n existere posse, sive hoc, sive illo modo, absq sufficienti raoe, cur sit, vl ee posit; aut hoc, vl illo modo sit. Rao: qa Dr saepe utitur hoc principio ab eo vocato sufficientis raois. In 3o d. 22 q. un. ait: essentia substis ignis e sufficiens rao intrinseca igni essendi substia::: albedo e sufficiens rao essendi album, et humanitas essendi hominem. In 1. d 39 ait: Deo sufficientem raonem oia intelligendi ee in ipso Divino intellu. Similia habet plurimi. Et ipsa rao postulat sempr raonem reddere, cur res ita vl sit, ut secus [illegible], falsum ee, qd n sit: ergo bene explicatur hoc principium. Libenter fatemur, n ee quaerendam raonem eor, quor n e rao, ut ait Dr: nam per se nota, tn extra raonem habent, ut hoc sit hoc, et illud illud. Aliqs etm dantur, quor raones, quoadquid e, in particulari pro hoc statu nesciamus: tn illam in se habere debent, quare sint, ut pat.

Ppo 3a: principium raois sufficientis necessario dimanat
4 a principio contradictionis. Rao: q si quidpiam esset absq sufficienti raoe; tale simul illud esset et n esset. Pat: q tale esset, ut supponitur; d tale simul n esset; q sufficienti raoe careret, cur tale esset: ablata etm sufficienti illius raoe, nil haberetur, qre illud tale esset. Id vo nil habet, cur sit, illud sane n e; nec sic; d repugnat idem simul ee, et n ee: ergo repugnat, etm aliquid, nisi sufficiens adsit rao, cur illud tale sit. Implicantia autem oritur a contradictionis principio: ergo &. Sed pro majori claritate sit

Ppo 4a: nihil e in mundo sine raoe sufficienti, cur po-
5 tius sit, qm n sit: i.e.: si aliquid in ee ponitur, ponendum e etm aliquid, cur potius sit, qm n sit. Pr 1: qd necessario profluit ex 1o cognioi principio admitti debet; d in existentibus necessario profluit a 1o cognioi principio principium raois sufficientis, ie rao sufficiens, ut pat in ant. ppne: ergo. Pr 2: aliquid debet intelligi, cur res sit; d si quidpiam e ponitur sine sufficienti raoe, cur potius sit, qm n sit, nihil e, unde intelligatur, cur aliquid sit: ergo ideo aliqd e, q habet aliqd, pr qd potius e. Illustr exemplo: ponamus lapidem, qui erat frigidus, factum fuisse calidum. Aut datur rao in re, pr qm lapis sic sit potius calidus, qm frigidus: aut nulla datur? Si nulla: ergo nihil ponitur in lapide, nec extra lapidem, ad qd actus caloris referri posit: ac proinde admittendum erit, vl nihilum in lapide calorem [illegible], vl nihilum extra lapidem calorem produxisse. Quis vo n ultro largietur, haec ee absurda? ergo datur rao sufficiens, cur ille lapis nc sit calidus. Simile exemplum afferri posset pro quoque alio ente in oi casu. Nihil ergo admittimus sine raoe sufficienti: in oi etm casu intelligere possumus, cur hoc sit, l n sit. Unde menti nostrae admittere repugnat, aliquid ee posse, vl ee, sine sufficienti raoe: ergo &.

6 Obj.: negt admitti, qd experientiae vr. contrariatur; d nihil ee sine raoe sufficienti, experientiae vr contrariatur: ergo. Pr mi-

si

si in libra lancibus appensis in equilibrio constituta depo-
nantur in utraque lance pondera equalia, ut demonstrat ex-
perientia, equilibrium non tolli, sed hoc est sine ratione sufficienti:
ergo P. mi. Prob. quia ideo equilibrium non tollitur, quia nulla est ratio sufficiens,
cur tolatur. Si enim esset aliqua ratio, toleretur: ergo ✝ R. N. minorem. Ad
ultimum dico, quod si esset ratio sufficiens, cur equilibrium tolatur, tolleretur:
ergo a paritate; si non tollitur adest ratio sufficiens, cur non tolatur. Ita ut est,
quod in statera habetur equilibrium, quoties distantiae sunt equales, et
pondera equalia, (ut constat experientia in Mechanica). Ex hac
ratione sufficienti intelligitur, cur equilibrium potius sit, quam non sit. Secus,
si vel distantiae sint inequales, vel pondera inequalia, adest ratio, cur
equilibrium non sit; vel extrinsece primo motus &c. ✝ Praeterea, licet in
speciali ratio sufficiens alicujus rei ignoretur, (quia aliquando pro hoc
statu nobis latent in particulari rationes, et veritates), non inde tamen
sequitur, nullam esse rationem sufficientem. Sufficit enim in generali demon-
strare, nil posse esse sine ratione cur sit; quia tunc esset, et non esset, quod supponit
contradictionem. Adversarii enim debent in generali, nullam posse rationem
sufficientem, etsi in particulari non capiamus pro hoc statu.

Pp. 3a. in causis liberis principium rationis sufficientis est in ipso 7.
volentis arbitrio. In naturalibus autem stat in ipsa rei natura, et conditione. ✝
2a. pars ex se patet. Nam causa naturalis supositis requisitis necessario na-
turaliter agit ex impulsu suae naturae: non vero si ei deficit aliquod requisitum. ✝
3a. vero pars probatur. Causae liberae sive vel Deus, vel creaturae rationales, sed in
his liberis agentibus nequit esse principium rationis sufficientis, nisi in
arbitraria voluntatis determinatione: ergo P. mi. 1o quoad Deum. Praeter
Dei voluntatis arbitrium nulla alia sufficiens ratio esse potest, ob quam ex-
ternam gloriam suam mundi creatione manifestare ipse voluerit (et
ita in quolibet ente a Deo creato). Nam cum Deus in se ipso semper fuerit
perfectissimus, et Beatissimus, sibi metipsi erat sufficientissimus;
nec ulla egebat re extra se posita, quae ad illius perfectionem, ac Bea-
titudinem quidpiam conferret. ✝ Neque ipsa gloria accidentalis, quae
ex manifestatione suorum atributorum in Deum resultat, valet esse sufficiens
ratio, cur quotidie creat, vel mundum crearet. Quia Deus ab illius, et
omni creatione omnino poterat abstinere; sicut tota retro eternitate
jam abstinuerat. Unde S. D. q. 3. de rerum principio n. 26 ait: Deus
a nihilo gratuita pietate, bonitate, et liberalitate se exprimit ”
creaturis. Eas enim (teste Aug. 12. de civitate Dei c. 17) Gratuita ”
bonitate condidit; cum sine illis ex eternitate carente initio, in non ”
minori beatitudine permanserit. ergo sola Dei voluntas est sufficiens
ratio &c.

Neque bonitas creaturae Deum movet ad sui productionem: 8.
imo nihil extra Deum, ut potest finis, Deum movet. Licet enim creatura sit
terminus Dei operationis, non tamen est illius finis. Nullus quippe potest
esse finis in Deo, nisi Deus ipse. Nam ejus finis nequit esse, nisi unus, nec
Deus cum operatur non nisi finem dignum se sibi constituere potest; sed sic
est, quod nullus finis est unus, et dignus Deo, ipsum movens, nisi Deus
ipse: teste Scoto dicente in 1. d. 1. q. 2, quod in omni ordine essentiali te-
rminus est tantum unus finis. Et in 1. d. 19. q. 1. Deus enim omnia producit ”
propter semetipsum. Cui consonat Prov. 16. v. 4. universa propter se- ”
metipsum operatus est Deus. ergo sola Dei voluntas ab infinita sua boni-
tate unice determinata ad aliquid producendum.

Quare omne aliud a Deo (ait D. in 3. d. 19.) ideo est bonum, quia a Deo vo- 9.
litum, et non est converso: quia voluntas Dei (teste Aug.) est causa bonitatis in rebus. ”
Si enim omnia quaecumque voluit, fecit: ideo omnia facit, non quia illa sunt bona, sed quia id
sibi

sibi placuit, et ipse ē infiīē bonus. Ideō huj: (ait D.ᵃ in 1. d. 8 q. 5.)
)) qrē voluntas voluit hoc, nulla ē rao, nec causa, nisi qᵃ voluntas ē
voluntas. Q solū arbitrium ē rao sufficiens in 8ᵃ causa libera.
)) Voluntas erḡ Dei (teste Dᶜ in 2. d. 1. q. 2) qua vult hoc, et producit
)) pᵒ nc, ē immediata, et 8ᵃ causa, cujs ñ ē alia rao qrenda. Sict
)) erḡ ñ ē rao, qrē voluit natā humanā in hoc individuo ee; ita
)) ñ ē rao, qrē hoc voluit nc, et ñ tc ee. Sd tanṫ qᵃ voluit, hoc ee,
)) ideō bonū fuit illd ēē. Et hujs ñ ē alia rao qrenda. # 1. n. aēs
bis q Deo adfuit volndi rao, d hanc dico, in ipsius Dei volntis
arbitrio desitere. Sd si alia qratᵃ: Dico; ul nulla ee, ul nobis
oinō innotā. Quis erḡ desiderium Dei fuit? cujs altitudo spiē
ā nemine capitᵃ. Cuilibet demū devincet Aug. dicns L. 3ᵒ
)) de libᵒ arbᵒ. C. 3.: Credat q Deus fesire, qd 5ᵃ raōe ab eo faci=
)) endus fuise cognovit, et si hoc in rebs factus ñ videat. Oia erḡ
)) pᵃ ipsius gratuita voluntte facta sr pᵃ modū immense potesta=
tis, quis nēc ab extrinceco adjubatr. Q sola Dᵃ voluntas ē rao, cur
hoc, ul illud, 1 oe creavit, hoc, 1 illo modo, tpre, perfectioe, &c.
q. oia fecit in numᵒ, pondere, et mensurā: Q.
§. 2. illa mr. pricipale quoad creatᵃ. Si duo nāles ira
80. eisdē circumstantijs, eodqᵃ modo, et capite, et animo afecti, ñ
eodē modo operentr, rao sufficiens provenit ā voluntis arbi=
trio; d illud reverā evenire potst: q. Ma. pat: nā si unus
vult, et alter ñ, dū in relliquis requisitis sint eqles, et simles, sol
in voluntis libera determaōne disveniunt. Mi. liquet expe=
rientia. # Probbr altr discursus ex D. Aug. citᵒ ā Dᵉ in 2. d.
)) 25. dicnte: si duo sint eqliter afecti, et tententr eadē pul-
)) chritudine, ul objto: unde ē, ut alius cadit, et alius ñ cadit?
)) respondeo: hoc solū ē ā voluntte. Q.
81. Dices 1ᵒ: rao, cur, pᵃposito eodē objto, unus devenit, alter vᵒ ñ,
oportet desumi ā judicio practico, voluntti prerequisito; quo uni
proponitr idē objtū, ut deveniens, alteri, ut disveniens: q judi-
cium practicum ē rao &. P. ant. nā rao bonitis in objto volun-
tis adlicat, quis amare neqt malū, ut malū; si ā judicio prac
tico duobs proponeretr idē objtū, ut bonū, ul deveniens, neuter
discentiret: q provenit ā judicio &. # R. 1. inquirendo, an
tale diversū judicium practicum nesrario proveniat ā volun=
tis determaōe: an abo objto movnte? si 2ū. habemus, ultimā
raoē sufficienter devere ā volunte peti. Si 2ū: leditr liber=
tas. Nā nesrario pōto judicio practico, in quo, juxtā adversā=
rios, stat rao sufficiens actus volendi, nesrario oinō volun=
tas vellet; qd arguit natālitē libertis excludntē; ut egregie
ait Scotus in 2. d. 25: quero: pᵃ quid determinatr in hoc casu
)) voluntas? si pᵃ seipsā, habetr intentū. Si pᵃ objtū movns:
)) q ipsa motio objti ñ sit in potestē voluntis, qᵃ nesrario mo=
)) vetr? igitr nec in potestē hujs (inspice voluntis lectione)
)) erit volitio sequns, quis imperatr pᵃ illā motioē; d erit volitio
nesraria, et natālis. # R. 2. N. antᵃ, et sōla probᵃ. Aliquis
erḡ et in illo casu disentire potē. 1ᵒ, qᵃ adhūc remanet indi-
ferens ad utrumqᵃ contradictorius partē. 2ᵒ, qᵃ contra judicium
practicum potst voluntas operari, 1 potitive, ut pat. in eo, qui
pecatū comitit contra contientiā; 1 negatie, ut in eo, qui habet
purā omitioē libera.
Dices 2:

Dices 2.: voluntas proposita sibi raoe aliq., operat.: q 12.
illa rao erit sufficiens. P. ant.: et voluntas agit propter finem,
et suposita cognitione boni, consilio &c: Q. P. cons.a: nam voluntas po-
sita una raoe, ob finem vult, et posita alia, l alio fine n vult: q
illa rao e sufficiens. ‡ R. D. ant.: suposita aliqua raoe, ut deter-
-minativa actionis, N.; operatur suposita raoe, ut praerequisita,
C. Oia haec praerequirimenta quidem ad voluntatis operaoem; d
n sunt rao sufficiens, ut agat: nam illis positis l post consideraoem ope-
rari, l actionem suspendere, si e unus finis: l si oppositi fines sibi
objiciuntur, liberum e voluntati ob unum, l alium operari, prout
maluerit. Uno verbo: finis, rao, cognitio boni, consilium, &c. sunt prae-
requisita, et raoes sufficientes, ut voluntas possit velle, d n ut
necessario velit: quia in actuali voluntatis determinaoe adhuc libe-
rum relinquit ad arbitrium q indiferentia exercitiali ad utramque par-
tem, quia voluntas, ex D. Aug.o, aut libera e, aut voluntas n e.
Igitur voluntas ult.o determinatur ad actionem, quia vult: q rao suf-
ficiens stat in arbitrio &c.

Pp.o 6: Sufficientis raois principio uti est oportet in 13.
rebus fidei, si quae rao e sufficienti ~~[struck]~~ credendi statuantur, l immedia-
ta Dei revelao, l infallibilis autoritas proponentis eclesiae. ‡ P. 1. pars:
credendum n e temere, et absque ulla raoe. Nam Apostolus Rom. 12.
ait: exhibendum est Deo rationabile obsequium nostrum. Nec q oi spiritui
credendum, inquit Scriptura, d oportet videre, an spiritus ex Deo sint.
Q. ‡ Praeterea: si temere, et absque raoe crederemus, prudens
n esset fides nostra, q prudentia raoi innititur. Et exponeremur
periculo errandi, credendo falsa, velutî Deo revelata: raoem
q reddere deberemus pro nostra exigente credita fide: Q. # Sed ad=
vertite, quod haec rao tantum exigendi debet ad expendendum, cur cre-
dere oporteat: n autem ad perspiciendum, cur, et quomodo res
sint, quae in articulis fidei exhibentur. Nam sicut rao fidei e Dei
autoritas, l revelao, ita debet inquiri: an sit rao sufficiens revelao=
is Di. n s. postulanda e rao intrinseca, cur, et quomodo id,
quod articulis continetur, existat. Captivare enim nostrum debemus intellectum
pro fide, ut habeat meritum, et solum reddere possumus argumenta,
n amplius convincentes. Valet enim: Deus ita revelavit: q ita e.
Scrutare cum quia, l quomodo hoc fecit, peto a Deo. Quis enim consi-
liarius ejus fuit? quis illi dicet, cur sic, l sic fecisti? Q.

P. 2a pars: nam rao sufficiens Di. revelaois petenda e, aut ex 14.
ipsa revelaoe, quoties fuerit immediata, uti Prophetis, aliisque viris sanctis, quos
Deus immediate alloquebatur, qui ex claro intimo sensu certi sese erant,
Deum fuisse alloqutum. (d hoc facile n e praesumendum, nec privato spi-
ritu hallucinemur, neque revelatorum usus publicus faciendus e, ni-
si Deus id expresse jubeat). Aut petenda e sufficiens rao Di. revelao-
is ex infallibili Eclesiae autoritate. Id quidem ab oibus universaliter faciendum
e, et ab iis qui se divino spiritu afflatos e crederent. Nam Eclesiae
promissa e infalibilitas, quae nec falli, nec fallere nos potest, ut
Columna veritatis. Jubet ergo celebre D. Aug. dictum: Evangelio
n crederem, nisi me Chatol. Eclesiae commoveret autoritas. Su-
ficiens q rao pro fide credenda e eclesiae autoritas &c. Adver-
tite tamen, quod ad pervicaces, l Gentiles convincendum ult.o e recurrendum
ad signa prudentis credibilitatis pro raoe ad probandam existentiam

doc-

doctrinæ revelatæ. De hoc fusius in thlgª.

Pro Coronide, Itaque Scepticorum, et Pirroniorum illorum

13. nempè, qui ex oibus dubitando, in eam devenêre dementiam, ut Deo, ac Religioni bellum indicerent, sibimetque contradicerent. Statutis igitur præcipuis, ac infallibilioribus cognitionum nostrarum principijs, non inficior, aliosque prudentes adhuc adesse dubitationes ob humanæ mentis p. nc imbecillitatem ex aliquibus rebus ità absconditis, ut eorum abdita pandere ratio non possit. Ad hoc id unum dendo in hac ultima propone. ‡ Plurima sunt, ex quibus nullus

(1) de ratione, aut non nisi fatuè, ac temerè dubitari potest. ‡ Per plurima sunt principia ita extra notæ, ut intellectus illorum necessario assentiatur veritati. Quis dubitat, se esse, et cogitare? dubitatio enim ipsa cogitantis est, et existentis. Quis dubitare potest de aliquorum existentia extra se? quisque enim claré sentit, plura in se contingere, quæ ipse non vult: quod necesse est, ut ab alio distincto ente illi proveniant. Quis dubitare valet ex mente sua, sole, luce, terra, calore &. oia hæc in se sentit. Si illa ipse non fuit: quod ab alio est, et sic usque deveniamus ad Deum. Quis dubitat, se dubitare? &c. et alia similia: quæ plurima sunt &. 6

D.º 1.ª De generalisima entis notione.

Ens est (ait D.r in 1. d. 6. q. 1.) cui non repugnat esse. (ū qq. 3.) ens

1.)) vel res in intellu communi, prout res, vel ens dicitur quodlibet conceptibile, est quod non includit contradictionem. Unde si non est contradictio, ut existat in re, est ens reale: rationis vero, si licet repugnet in re, non tamen repugnat, quod ab intellu cum repugnantia in re intelligatur. Ens reale est, quod simpliciter esse potest in rerum natura, vel habet (ex Scoto in 4. de rer. principio) respectum

)) ad Deum, ut ad causam exemplarem, in quo sublimiter habet in Deo ideam, quodque

)) quæ est factibile: et ita solum sunt non entia, quæ in Deo non habent rationem idealem, ut impossibilia, vel ficmenta. Verè ens rationis, ut ficmentum illud vocatur, quod licet in rerum natura existere nequeat, illi tamen non repugnat per rationem habere esse objectivum in intellu cum repugnantia in re, sive cum

(tt.º 39. ... n.º 1.) fundamento, vel sine illo, ut dictum fuit in logica ‡. Ens reale vero donat existentia, quæ simpliciter existere potest in re: ens vero rationis est quid mere confictum ab intellu, et solum objective ens vocatur, non autem realiter. Ad advertitur, quod ens reale fieri simul potest rationis per abstractionem, illi nempè tribuendo aliquid in mente, quod habere repugnet in rerum natura: ens autem solum rationis nunquam reale evadere potest.

Ad nostrum igitur magis directè intentum, nomine entis realis

2. (solum ad hoc agendo) intelligitur id, quod nulla in se ipso contradictionem involvit, ut existat à parte rei. Sic homo verbi gratia est ens reale, quia nulla in eo est contradictio. Sed advertitur, vocabulum entis hoc loco non sumi, ut est participium verbi sum, es, est, quod sic connotat participium actualemque rerum existentiam: at sumi prout est nomen, quo ita res exprimitur, ut per inde omnino sit, sive ipsa existat, sive non, praescindit quod à tempore, solumque significat esse rei, quo aliquid est in se, vel potest esse in rerum natura. ‡ Concipitur itaque res sub præcisa ratione entis, quatenus attingitur tantum, prout est aliquid, in quo nulla habetur contradictio, ut sit in re.

3. Dividitur quod ens reale in à se, et ab alio; in infinitum, et finitum; in independens, et dependens; in necessarium, et contingens; in increatum, et creatum; in ens per existentiam, et ens per participationem &. Prima membra significant Deum, 2.ª creaturas. (Cetera singillatim tractantur suo loco). Ens dividitur in ens in actu, quod habet actualem

sunt

sui extra causas existentia, e q. xxx; et in ens in pot.a, qd licet n. existat, potest existere, ee q. tres pos producibiles. Et dividit in ens p.r se, qd un. habet extia, sive sit unus unitte simplicitatis, sive compositionis: et in ens p.r accidens, qd plures importat extias, q.a componitur ex rebus diversor. predamentor., quas n. se habent, ut p.r se actus, et p.r se pot.a. Itq: aliud e substia, u ens p.r se existens, cui repugnat inherentia; et aliud accidens, ens nempe existens in alio, vl inherendo, l dicens aptitudinem. Hoc e accidens predamentalita. Dividitr et ens in absolutum, et respectivum: 1.m q. fmlr n. e ad aliud, ut Deus, substia, qntitas, et qlitas; 2.m e, qd fmlr e ad aliud, ut relaoes. 4.

Ens aliud e simplex, et aliud compositum. Simplex excludit compositioem, l fica, ex re, et re; l metafica ex realitte, et realitte, l fmlitte. Sic q. solus Deus e summe simplex. Non v.o sumitr p.o eo, qd habet compositum simplicis, u n. resolubile in alios compositos, ut sunt primo entis, modi intrinseci, et ultime difie, q. hec simplicitas n. dicit perfectioem simpliciter. Licet enim hec dicantr simpliciter simplicia, prout negant compositioem ex his, hoc e, ex realitte, et realitte; n. tm negant compositioem cum his, q.a predicte fmlittes intrant cum alijs fmlitatibus ad compositioem alicujs: et hoc in sensu possunt dici composita. Sed hoc n. obest, ut in Deo, qui e summe simplex, sint plures fmlittes, vl realittes ex natura rei distinctae, qn sequatr, Deus ee compositum. Ad compositioem cm requiruntr plura distincta, qus sint potibe imperfecta, et limitata, l ad minus unus potibe fitus, quamvis alia prescindant. + Ens compositum e illd, qd l fice constat ex re, et re; l metafice ex fmlitte, et fmlitte; ex genere nempe, et difia; l saltem ex altero potibe componibili; et tale e oe ens creatum. Alias entis species infra sciemus.

Nc dividamus ens in qntum, et n. qntum. Hic n. sumitr qntitas p.o qntitte molis, u 1a corporea, et locale, impenetrabile extensioe, sed p.o qntitte virtutis, qua res dicitr magna, l parva in perfectione entitativa, sive res sit spiritualis, l corporalis, sive fita, l infita. Unde ens qntum e illd, qd fmlr ex sua roe includit perfectioem: et ens n. qntum e, qd fmlr ex sua roe n. includit perfectioem, nec imperfectioem. Hec aut n. e proprie divisio, sed consideratio entis; q.a ens n. predatr qdditatibe de ente n. qnto. + Sed an admittenda sit hec divisio, l consideratio entis in qntum, et n. qntum? 5.

Pro. 1.m + R.o qd sic. Ita D.r qq. 3. P.r dantr entia qnta; (oia p.r se producta, u creata; nam vidit Deus cuncta, que fecerat, et erant valde bona, u perfecta: et ea oia, que fmlr includant ens reale); sed dantr entia n. qnta: qd debet admitti &. P. mi: relaoes D.e (supono oes compositus, qui n. includant fmlr ens) nec dicunt perfectioem, nec imperfectioem. 1.o q. n. includunt fmlr ens. 2.o: q. nec sunt fitae, nec infitae. Si enim tales relaoes dicerent perfectioem, esset perfectio infita (ab hoc exeret v.o in Divinis perfectio fita); sed tc esset aliq.a perfectio infita in aliq.a persona D.a, qua alia careret. P.: q. cum Paternitas sit in Patre, et n. in filio; jam filius tali infita perfectioe n. gauderet (id dic de filio, et spiratoe) et sic nulla persona D.a esset absolute, et infinite perfecta; (qd e fmlr hereticum), q.a n. haberent in se fmlr aliq.m infita perfectioem: q. 6.

Obj: oe ens dicit proprias perfectioes fitas, l infitas: q. P. ant: 7
bonum, et perfectum (ex tto) sunt idm; sed oe ens e bonum, q. bonitas sit ejs passio: q. et perfectum: q. + R. D. ant: oe ens fmlr tale dicit &, C. oe ens identice, et denominatibe tale dicit &. Sb D.o dicit perfectioes, l fmlr, l identice,
C.

C. Falsa praecise. R. Hoc est: bonitas et perfectio provenit a ratione formali entis realis, vel ab infinitate, vel finitate positiva; quia dantur aliqua quae nec includant formaliter ens, nec sint positive infinita, vel finita. Patet in Divinis relationibus patet ex dictis. In creatis etiam, licet aliquae propria induant finitate, non tamen includunt formaliter ens, ut differentiae specificae, individuales, etc. Sub ente non conceptu etiam continentur partes entis, {+136. n.º 1 &c.} modi intrinseci, ultimae differentiae, ultimaeque realitates, vel formalitates, quae aliquitates entis dicuntur; quae omnia, ut postea sciemus, non sunt formaliter entia; quia tantum realiter, et identice; et consequenter non dicuntur propriae bonitates, et perfectiones formaliter ex se, vel ex sua ratione; quia tantum identice, et realiter, quomodo sunt entia.

Q.º 1.ª an ens habeat unum conceptum, et forte quaenam, objectivum perfecte praecisum a suis inferioribus?

6 Ex summulis jam scitis, quod conceptus formalis est actus intellectus, objectivus autem est res cognita per talem actum. Nunc notandum, praecisionem esse duplicem, formalem, nempe, et objectivam. {+f.º 23. n.º 3.} 1.ª est actus intellectus attingens ex parte objecti omnes formalitates in ipso repertas, non tamen eodem modo, quia alias clare, alias confuse; v.g. si quis videt animal rationale in speculo, cognoscit ipsum esse animal, omnesque formalitates in ipso repertas; quia tamen rationem animalis cognoscit clare, confuse cognoscit equum in ordine ad rationales, quae sunt communes omnibus animalibus, rationis vero attingit confuse. Praecisio objectiva est, quando ex parte ejusdem rei, vel objecti correspondet intellectui una formalitas cognita, non cognita altera. Haec est duplex: una objectiva ex natura rei, quando scilicet ex duabus formalitatibus realiter identificatis, et formaliter distinctis, attingitur una, alia non attacta; ut patet in Trinitate. Alia est objectiva virtualis, quando ex parte rei obedientis effectuum, in objecto attingitur una virtualitas, alia virtualitate non tacta, quia formaliter in re est idem, ut patet in solis virtute. Sed quia praecisiones objectivas in re, et ex natura rei absolute negant Nominales, et alii, ideo ante principalem resolutionem sit

Propositio unica: Dantur praecisiones objectivae. Probatur quia dicimus existentia

2. Dei communicata, vel in illo conceptu existentiae impeditur Paternitas cognita, vel non? si non: ergo non posset cognosci existentia Dei, non cognita Paternitate, quod est objective praescindere. Si secundum: ergo de Paternitate etiam affirmatur communicari, quod est haereticum. Patet consequentia: quia de toto illo, quod correspondet ex parte rei, et objecti affirmatur praedicatum illud; quod si non praescinderetur, corresponderet ex parte objecti Paternitas: ergo. Confirmatur: Trinitas personarum est idem realiter cum natura, et existentia Dei, {f.º & 572} quae naturaliter cognoscitur, et demonstratur, Deus esse, et existere: non tamen esse Trinus: ergo existentia Dei cognoscitur non cognita Trinitate; unde existentia praescindit a relationibus. # Cum hoc argumento fatentur aliqui cum Arriaga dari in Divinis; quia adhuc in creatis praecisiones objectivas rejiciunt. Sed contra: quia si existentia, et relatio in Divinis (quae juxta illos sunt indivisibilis formalitas est), posset cognosci sub ratione existentiae, et non relationis: cur id in creatis non eveniet? Quod tamen

Probatur in Creatis: dantur praecisiones objectivae, quia cognoscitur una

3. formalitas, altera non cognita, quae est realiter identificata; quod taliter cognitio datur. Probatur 1.º quia animal, et rationalitas distinctas habent definitiones, essentias, et cognitiones. 2.º quia animal concipitur, non concepta rationalitate, nempe in puero. 3.º ex distinctione Scotica. 4.º ex quo a natura superiori, et inferiori; et illa de genere, et differentia inferiori, et superiori; quoad inclusionem, vel exclusionem suae ad invicem. 5.º quia medio discursu, vel syllogismo infertur, quod antea erat ignotum. Sic ex quo Angelus sit intellectivus, infertur esse volitivus. Ex quo homo sit rationalis, infertur esse animal, et esse risibilem; quod id fieri non posset, nisi daretur prae-

{+f.º 60. n.º 1. &c.} {+f.º 72. vuelta. n.º 1. &c.} {+f.º 82. n.º 1. &c.}

prae=

præcisio objectiva: ∴. P. ista mi. discursus est a re nota ad rem ignotam cognoscendam; sed ista rem non daretur, quia nihil rei exit in notam, si non præscinderet: ∴. Unde si cognoscitur non fit demonstratio: si autem fit, non cognoscitur, quod est præscindere: ∴. Advertite, quod præcisio talis pura non datur, quia supponit objectiva in re. Virtualis vero datur in eadem entitate ob diversitatem effectuum. His suppositis sit principalis

Dico: datur conceptus entis formalis, qui objectivus perfecte præscissus ab inferioribus, Deo, nempe Creatura, substantia, et accidenti. ✝ D.

Ita Doctor in 1º d.3. q.2. P. ex ipso: intellectus certus de uno conceptu sive formali, sive objectivo, et dubius de diversis, distinctus conceptus habet ab illo, de quo est certus, ab aliis, de quo est dubius, sed intellectus potest esse certus, quod aliquid sit ens, et dubitare, an sit Deus, vel creatura, substantia, vel accidens: ∴ intellectus potest habere unum conceptum entis formalem, qui objectivus perfecte præscissus ab inferioribus. Ma. patet: quia certitudo, et dubietas sunt actus diversi. Mi. constat pluribus rationibus, et exemplis. Olim enim Gentiles certe cognoverunt, motorem cæli esse ens, dubitaverunt tamen, an esset Deus, vel Angelus, Creatura &c.

P. 2º ab unitate conceptus objectivi desumitur unitas conceptus formalis; sed 5.
actus specificantur ab objectis, sed conceptus objectivus entis est unus, et a suis inferioribus præscissus: ∴ et formalis &c. ✝ Confirmatur: audito nomine entis, intellectus non distrahitur ad plures conceptus, sed unum colligit, sicut qui concipit animal, et alia prædata omnia: ∴ datur unus conceptus entis præscissus &c. Pat. consequentia; nam ideo audito nomine canis, non unitur intellectus in aliquo uno conceptu, sed ad plures distrahitur, ad canem scilicet terrestrem, cælestem, et marinum, quia est æquivocum, et confundit in suo conceptu inferiora; sed oppositum est in ente: ∴ et est univocum, et non confundit suo conceptu inferiora, ut patet in 3ª propositione ∴. ✝ Sed quia Thomistæ, licet concedant unum entis conceptum, negant, quod sit perfecte præscissus:

Ostenditur ad hoc probandum: conceptus objectivus entis ut sic ex- 6.
cludit omnia inferiora a sua ratione formali: ∴ præscindit ab illis perfecte. Consequentia patet, quia sicut ille est conceptus superioris imperfecte præscissus, qui involvit aliquem conceptum confusum inferiorum, ita ille est perfecte præscissus, in quo inferiora nec confuse reluerent. P. ant.: quia si talis conceptus entis inferiora non excluderet, non posset ens de Deo prædicari. P. ista: prædicatum includens in sua ratione formali aliquid repugnans subjecto, nequit de eo prædicari; sed si ens a sua ratione formali non excluderet inferiora, includeret aliquid repugnans Deo, nempe rationem creaturæ, accidentis, &c: et tunc ista prædicatio Deus est ens includeret saltem confuse aliquid Deo repugnans, sed hoc non: ∴.

Confirmatur 1º: quando aliquid repugnat alicui ex una ratione 7.
formali, et non repugnat ex alia, ista ratio est perfecte præscissa ab illa, illam nec confuse includens. Ratio: quia per eandem rationem formalem non potest aliquid repugnare, et simul eidem non repugnare, sed multa repugnant inferioribus entis ex ratione propria, quæ eis non repugnant ex ratione entis: ut patet ex finitate repugnante Deo, et infinitate repugnante creaturæ &c, quæ eis non repugnant ex ratione entis: ∴. ✝ Confirmatur 2º: ex Doctore citato d.5: quidquid est medium in syllogismo demonstrativo sine fallacia æquivocationis, est unum perfecte: aliàs non posset inferri identitas inter extrema; sed conceptus entis est medium in syllogismo absque fallacia. Pat. in isto: omne ens est possibile, sed substantia est ens: ∴ substantia est possibilis: ∴ perfecte præscindit &c. ✝ Confirmatur 3º: definitio entis est, cui non repugnat existere a parte rei, vel in quo nulla involvitur contradictio; sed in hac nullo modo exprimuntur inferiora: ∴ conceptus entis perfecte præscindit. P. mi.: nam

Pat=

Dei
Salvatr illa defi.o absq̃ sceptu, et creatẽ; neq̃ in illa defita
Deus, l creat.a &c. Respondet thom. uni.co effugio, q.d inferiora
8. actu implicite continentermente, q.a ens ẽ involvitur exntialr in illis, ẽ q.a cexntia illorum, et hęc n cexntia ipsius entis. Unde ab inferioribus prescindit solum quoad explicitum, et imperfecte, n autem quoad explicitum, et implicitum, quo opus erat, ut perfecte prescinderet. l sol contra 1.° q.a confirmaq potas n infringit. +
2.°: ideo p.a vos neget ens ab inferioribus prescindere perfecte, q.a e exntialr inclusum in illis; d ens n includitur exntialr in suis paonitas modis intrinsecis, et ultimis diffis (ut postea scietis+): q saltem ab istis perfecte prescindit ens. +
(f.° 136. n.° 1. et sqq.) 3.°: sol q.d ens includatur exntialr in illis, quae respicit directe ut inferiora, n obstat prescisioni perfectae: q stett argum. P. sbm. anal exntialr includitur in suis directe inferioribus, homine, et equo; d hoc n obest, ut anal etiam juxta vos, perfecte prescindat ab illis: q arg.

9. Arg. 8.° D.s S. in 1. d 8. q. 3. n 27. ait: respondeo, q.d q.do intelligitur "aliq.a realitas q modo intrinceco suo, ille sceptus n e ita simplr simplex, "qn possit illa realitas scipi absq modo illo; d tc ē sceptus imperfectus illius rei: potst etiam scipi sb illo modo, et tc ē sceptus perfectus illius rei. q. "juxta D.m sceptus entis sine modis finitis, et infinitis e imperfectus: q sceptus entis e imperfecte prescisus, q sceptus perfecte prescisus ē perfectus. + R. 8.° q.d D.r intelligtr; d tc e sceptus imperfectus illius rei, nempe illius realitatis scepte sine modo, N. sol tc ē &c illius rei, quae includit realitatem, et modum, C. q.a q n exprimatur modus realitatis, n ē sceptus perfectus rei, hoc ē: e sceptus inadequatus rei, d n realitatis. Unde D.o sq. q sceptus entis sine modis e imperfectus entis, N. e st imperfectus rei, quae includit ens, et modum eius, C. contra ē sceptus perfectus realitatis entis. R. 2.° D.o: sceptus entis sine modo ē imperfectus q graduali,
10. C. quidditative, et exntialr, N. Deus, potst aliq.a res intelligi; ul quoad sua predicata exntialia in 8.° modo, ul solum perfectionem graduale, qua res habet tantam, l tantam perfectionem. 1.° instu, scipitur res perfecte, et quidditative, solum eius quidditate, d n perfecte graduale, q.a n scipitur modus rae cuius illa quidditas habet tantam perfectionem; sicut scipitur in 2.° instu. Ex. g., si in albo in 8.° gradu scipitur albedo sola, hęc scipitur perfecte quidditative, d n graduale. Si vo postea scipitur intensa in 8.° gradu scipitur perfecte etiam graduale. Ita ens sine modo e sceptus perfectus quidditative, et imperfectus graduale, et si postea scipitur q modo etiam ē perfectus graduale. Hic enim sonat perfecta prescisio, unam realitatem excludere aliam, l aliud a sua rae tali; d sceptus entis n solum excludit inferiora directa, d etiam modos, q.a hi n intrant in quidditate rei, d adveniunt realitati jam in suo ee exntialr constitutae; q et perfecte prescindit ab inferioribus, et a modis.
Arg. 2.° contra maxima D.ni. Si in eodem sacco includerent
11. duo canes, terrester, scilt. et marinus, et unus illorum saccum moveret; tc ille certus, q.d canis movet saccum, et dubitat an sit terrester, l marinus, d nullus datur sceptus cois perfecte prescisus cani terrestri, et marino; q pr. rao D.i nulla e. Ita similr in aliis exemplis. + R.° ul q.d in tali casu intellus ē solum certus ce scepti analogi; n v.° e scepti canis: ul q.d si etiam e certus ce scepti canis, ē q sceptu n ultimato, quo participantur voces, n tam res significatas.
Arg.

6 Ultimò dico praecipuo thomistarum argumento. Praedatum perfecte praescindit non manet in inferioribus inclusum, sed ens simpliciter manet in inferioribus inclusum: ergo. Illa probatur; quia ideo ratio animalis perfecte praescindit à differentiis, quia nec illas includit, nec includitur in illis. Probatur minor: quod quamvis quis ens praescinderet, semper essent inferiora manent formaliter entia: oppositum nihilominus: quod aliquid esse: possibilia, &c. 9. Respondeo. Nego majorem, eiusque probationem: illa enim non est ratio ideo, sed ideo, quia differentiae non sunt extra conceptum quidditativum animalis: quod probat à dicto ex ente. Concedo igitur quod inferiora formaliter non includant, perfecte praescindit ab illis. Quia inferiora includant formaliter ens, nequeunt ab illo praescindi, semper enim remanent entia. Praescisio enim non opponitur inclusioni, quia abstrahentium non est mendacium; quia non est physica, sed metaphysica, et solum consistit in hoc, quod perfecte attingatur ipsa ratio entis, quin attingantur inferiora: sicut attingitur animal, non concipiendo eius inferiora. 11

Q^o^ 2^a^ an ens sit univocum inferioribus?

Recolendo ex Summulis definitiones univoci, equivoci, et analogi: primo notate 1°, triplex esse univocationem. Logicam, scilicet, qua plura per intellectum conveniunt in ratione communi, quae sit aliqua 2^a^ intentio, ut sunt praedicabilia: physicam, qua eadem natura completa reperitur in pluribus eiusdem rationis, ut natura specifica in individuis: et metaphysicam, qua eadem ratio communis inest inferioribus diversae rationis, ut inferiora generis: hanc considerate univocatione. Secundo notate 2°: univocationem posse esse in triplici gradu. 1us gradus est, quo ratio communis univoca participatur ab inferioribus eodem ordine, modo, et perfectione: sic est sola species infima. 2us est, quo ratio communis participatur quidem eodem modo, et ordine, sed non eadem perfectione: sic sunt omnia genera, quae magis perfecta sunt in specie nobiliori. 3us est, quo ratio communis est eadem omnibus eodem modo; sed non eodem ordine, nec eadem perfectione: sic est ratio numeri, in omnibus actualiter finita, non eodem ordine; quia prius est in binario, quam in ternario; nec eadem perfectione; quia perfectior est in numero majori. 4us gradus est, quo ratio communis univoca est in inferioribus, nec eodem modo, nec ordine, nec eadem perfectione: sicut ratio entis est in Deo, et in creaturis, sed in Deo infinita, prior, et perfectior, in creaturis autem reperitur finita, posterior, et imperfectior. 1 {+ § 3. n° 3. &}

Unde univocatio perfecta et completa solum est in natura specifica: aliae autem univocationes sunt imperfectae, et incompletae, quia illis desunt ceterae conditiones, vel aliquae. Sed hae conditiones non sunt necessariae ad essentiam univocationis, sed solum graduales ad ampliorem, vel perfectiorem gradum univocationis. 1° Cum autem analoga sint, quorum ratio importata per nomen commune partim est eadem, et partim diversa, sequitur, quod unitas analogiae est minor unitate univocationis, et major unitate equivocationis; quia in hac ratio importata est diversa, et in illa est eadem. Quare pro certo habete, quod analoga semper coincidunt, vel cum univocis, vel cum equivocis, adeo ut impossibile sit conceptus purae analogiae. Si analoga coincidunt cum univocis, tunc ratio univocationis sistet in illa unitate nominis, et rationis importatae; analogia vero in illo ordine, et attributione unius ad 2

aliud.

ad aliud. Si coincidiunt ĝ equibocis, qc equibocao sistit in illa unitte nom̃, cui diversa raões correspondent; analogia v° in illa quad unitte proportiois, quatenus illa coi nom̃ gaudet. Ita D.r in l° d. 8. q. 3. sb litra Ec.

Pro cujs majori intelligentia due ss species analogie.
3. 1a proportiois versans inter illa, que licet diversis impolita raõibs poleant, qa eo ss proportionalitr similia, coe participant nom̃. ut visus respectu oculi, et intelly; gubernator in Civitte, et in Navi. Alia species magis ppria analogie ē atributionis; et datr inter illa, que unus participantia dicunt attribuoẽ in coicanda raõe coi: ut doct. ffs, ens dici a Sbsta, et accidnti. ĝ his datis nobs sufficit; qre alias ñ admitimus species analogie, quas memorant l Autores. et illa qs vocant inequlitis, (qdo nempe raõ superioris ñ equliter participatr ab inferioribs, vl perfectiori modo ē in uno, qs in alio propter distia novilioris), qu quidē species ē, qd ñ distinguitr ab analogia atributiois. + Hs ita suppositis, qa aliqui dixerunt, ens ēe equibocus, alij ēe mere unibocus, et Thom negando utrumqe, ēe pure analogus, ideo Ῑtra illos sit pro
1a Sntntia. Ntra

D°. ens reale nec ē inferioribus equibocus, nec
4. mere unibocus, nec pure analogus, qd ē unibocus ĝ analogus ad mixtus: ni mirus respectu Dei, et Creatr in l° gradu unibocaois, et in 2° respectu Sbstie, et accidnts. # P. 1a pars: si ens (ex ffs. 11. mefice C. 3) diceretr equibocē, ñ caderet b una Scia; qa ñ haberet nisi nom̃ coe; qd ens reale cadit sb metfica: habet qs preptr nom̃ raõe coē: q ñ ē equibocus respectu Dei, et creatr. # Itatr. l° raões firmantes ess Deptus perfecte preq=
(f° 118. n° 180.) cisus. 2°: equibocus ñ habet raões a ipso determ præcisabilis, qa raõ Ῑsequitr unus ñaris determinata, qa equibocus caret, qd ens reale habet ppria raões a ipso determ præcisabiles: ĝ ñ ē equibocus. Qd ñ sit pure unibocus, et pure analogus pat. probando ēe unibocus ĝ analogus. In primis pruo tra unibo=
5. caoe entis ad Deus, et creatr. Nom̃ ens ē coe, et raõ sgficata eadē ē in Deo, et creatr; scilt ñ repugnantia ad existendus in re: ĝ ē illis unibocus. Pat ant: qa illa raõ ē eadē pluribus, que aitis prædatr, qd hujsmodi ē raõ entis: valet eñ: Deus ē ens, creatr ē ens importando eandē raõe ñ repugnan=tie ĝ. (hec raõ et valet pro Sbsta, et accidnti). + si respondet Ītrarius, ens ñ ēe unibocus, qa inequliter participatr. # Ītra l°. q ite nihil eet unibocus, nisi species infima, qa relique in=equliter participantr. 2° in defioe uniboci talis equlitas, vl inequlitas ñ ē, qd solu requisita ad majorē, l minorē raõis unibocaois. 3°. qa Deptus fidis sua, remit unitē a Deptu obiectivo, qui in ente ē unus, et unibocus. + 4°. fretus: qa talis inequlitas participaois ñ ponit analogia excludntē unibocaoe. Ista 1° dus ñ auferatr unitas nom̃, et raõis importte pr nom̃ respectu unibocatorum, ñ excluditr unibocaoe, qd sive hec inequlitas in participaoe proveniat ab intrinceca raõe entis, l a modo, l ab extrinceca raõe differentis Ītrahentis, ñ tolit unitte raõis importte pr nom̃ coe entis respectu Dei, et creatr; ĝ ñ tolit istas vas prædicaoes: Deus ē ens, creatr ē ens, importantes negaoes intrinceca.

contradictionis, l. in repugnantia ad exp modis, ratio s(implicite)r entis: ergo.

P. 2. ratione D.ti: si ens non esset univocum Deo, et creaturae, non possemus pro hoc statu aliquid a Deo cognoscere; quod est falsum. P. sequela: Deus cognoscitur pro hoc statu per aliquem rationem repertam in creaturis. sed illa neque est propria creaturae, ut creatura est; nec propria Dei, ut Dei: alioquin Deus esset secundum aliquid creatura, l. ista secundum aliquid esset Deus, quod repugnat: ergo illud quod est in creatura, et per quod cognoscimus Deum, est aliquid substitutive commune utrique, et consequenter ejusdem rationis in utroque, in quo stat univocatio, sed talis est ratio entis: ergo. 6.

P. 3. respectu substantiae, et accidentis. Ens, quod immediate dividitur in substantiam, et accidens habet rationem generis: ergo est illis univocum. Consequentia patet. P. antecedens: ens, quod immediate dividitur in substantiam, et accidens, non est ens transcendentale, sed finitum; nam teste D. cit.o, ens primum dividitur in ens a se, ens ab alio; vel in infinitum, et finitum; deinde ens ab alio, vel finitum in substantiam, et accidens: patet. ergo discurrenti per rationes, quod nihil deficit enti, ut sit genus, quatenus immediate dividitur in substantiam, et accidens: ergo etc. + Et omnia corroborantur, propositio de conceptu entis perfecte praecisum; nam etc. teste D.o cit.o est magna protervia negare univocationem. 7.

Sed talis univocatio sit cum analogia ad mixta. P.r analogia stat cum imperfecta, et incompleta univocatione, sed univocatio entis ad inferiora est imperfecta: ergo. P. maior: sola enim natura specifica est cum univocatione perfecta, ut patet; sed in illa nulla est analogia; quia non est ratio partim eadem, et partim diversa, nec inaequaliter participata: ergo. P. minor: tum ex notabilibus. tum, quia ratio, quae inaequaliter participatur ab inferioribus, est illis univoca cum analogia; (ista enim est in gradu), sed ita est ratio entis. P.: quia perfectiori modo est in Deo, ac in creaturis, et rursus perfectiori modo est in substantia, quam in accidenti. In Deo est independens, et infinita; in creaturis vero finita: in substantia est cum perseitate, in accidenti cum inhaerentia: ergo. + Discernite, quod si univocatio sumitur, quoad substantiam, est pura in ente: at vero si sumitur gradualiter est simul cum analogia. In 1.o gradu respectu Dei, et creaturae, ut patet ex notabilibus, cum sit transcendens, et participetur diverso modo, ordine, et perfectione. In 2.o gradu respectu substantiae, et accidentis, cum sit respectu illorum immediate suum genus. Ex his ergo inferuntur tota D.o S. 8.

Ad 1. Philosophus 4. metaphysicae ait: ens dici multipliciter de entibus, sicut sanum de sano; sed sanum dicitur de sanis aequivoce: ergo. + Item ait: accidentia esse entia non simpliciter, sed secundum quid entis simpliciter, et entis secundum quid nil datur univocum: ergo. + Item Psal.o 38 dicitur: substantia mea tamquam nihilum ante te; et in Isaias 4: omnes gentes quasi non ens: ergo. + R. Philosophus loquitur de ente communiter sumpto comprehendente etiam ens rationis. vel, ut Scotus cit. exponit, loqui de multiplicitate suppositorum, seu inferiorum, quae est propria univocorum: non autem de multiplicitate significatorum, quae est propria aequivocorum. + Ad 2um. [illegible] loqui de accidentibus comparatis ad substantiam in perfectione graduali: non vero loqui de illis intrinsece, essentialiter, et absolute sumptis. + Et ita comparatae ad Deum, qui est ens per excel- 9.

len-

lentiq. 2º N. oia illa S.ª Script.ª n̄ tam ibi negata ens reale increat.ᵘ absolutè Impotij. ⊥ Advertite, qd in plurimis accipita equiboc.ʸ pº eo qd n̄ ē ɔplete, et perfectè unibocum: quæ dixit frij, qd n̄ esse reale latent plures equibocaoes; qd intelligita ɔparatibè ad unibocaoe fila, et perfecta.

Arg. 2. pº thom.ᵘ: si efectus n̄ adequat virtus causæ,
10. se, nom. illis coe, nequit ee unibocum, d analogum; d creat.ª N efectus Dei in nullo sunt virtus adequantes: q nom. illis coe ē analogum. P. ma: sine similitudine in eadem raoe n̄ datur unibocaio; d efectus n̄ adequans virtute causæ n̄ habet similitudinem cum causa in eadem raoe: q. ⊥ R. Dº ma: si efectus &c. nequit ee unibocum unibocaoe perfecta, n̄ in pº ɔparatº, C. Imperfecta, et aliis ɔ̄ gradibus, N. et D. mi: d creatus in nullo prædicato particulari Dei adequantur, C. In nullo coi, ū in ɔceptu adeq.ᵗᵒ entis, N. Vt q efectus habeat similitudinem causæ, sufficit, qd aliq.ª fulsitas ex efectu, et a causa 2as idem nom. et raoem sit similis; et hoc accidit intr. Deum, et creat.ª in raoe entis. Qd dicitur n̄ assimilentur omnimode 2as oia prædicata, hoc tollit certe unibocaoem perfectam, et ɔpletam; d n̄ aliam qm gradualitus.

11. Arg. 3. nil ɔvenit Deo, et creat.ª 2as eadem raoem. P.: rao entis talis ē in Deo, ut includat oem perfectioem; n̄ ita ē in creat.ª: d similiter realiis prædicatis: q. Sicq. Sptia in Deo ē Sptia, et in creat.ª qualitas, &c. ⊥ R. N. ant. et Dº probat: rao entis realis, ut ē ɔtracta, (ut hic n̄ loquitur), C. formalis, et præscissa (ut loquitur) N. Similiter Sptia, ut ē in Deo reduplicatibè, &c. C. Vt 2as raoes coes, ens fulsitas abstrahit ā perfectioe Dei, et imperfectioe creat.ª; et sptia in coi abstrahit ā Sptia, et qualitate. Et sic prædicat.ᵘʳ Deus ē ens, et Sapiens; creat.ª ē ens, et sapiens. Sicut enim āial, licet perfectiori modo sit in hoie, q in bruto realiter n̄ vº fulsitas ex se, tam ē illis coe unibocum: ita ens &c. ⊥ Si inst.: qd Deus, et creat.ª infinitè distant: q illis n̄ ē aliq.ª ɔvenientia ⊥ R.º infinitè distant in raoibus particularibus, n̄ vº in coibus, ū in raoe entis, in qua unibocantur. Licet enim n̄ ɔveniant in raoe, qua infinitè distant; possunt attamen ɔvenire in alia. ⊥ Si inst. 2º: qd tc daretur in Deo aliqd prædicatum imperfectum; q. unibocum imperfectè ē prædicatum imperfectum. ⊥ R.º N. tot. Nam prædicatum imperfectum importat imperfectioem, qualiter ens n̄ dicit ex se. Ese autem imperfectè unibocum, ē n̄ participari equaliter, quoad gradus unibocaois. Sic ens in Deo dicit perfectioem raoe infinitatis; et in creat.ª raoe finitatis imperfectioem: hoc tam ē realiter, et gradualiter; q ens ex se fulsitas præscindit ā perfectioe, et imperfectioe graduali, et modali. Si ult.º inst.: qd tc ens fulsitas ex se esset merè unibocum. ⊥ R. Vº ē quoad Sptiam unibocaois; d n̄ gradualiter: q in majori, l minori gradu unibocaois sit et analogia. Inde ens ē simul unibocum, et analogum.

Qº 3ª an ens sit unibocum adeqtè coe â parte rei, vl solum pr. intellm inadequatè?

Ex celebris apertè dif=

difficultas, domesticus q. vellus, in opio divisus e Scoticus orbis. Ad meo videri tota respondita (ni fallor) in hoc: an scilicet ratio entis conveniens Deo, et Creaturis distinguatur ex natura rei, et ante opus actus intellectus a differentiis 1.
Dei, et Creaturae, et a modis intrinsecis finitatis, et infinitatis? Si enim
distinguitur utique e univocae in re. Si solum distinguitur virtualiter per rationem, vel per opus intellectus, tunc univocatio in ratione entis erit
vel imaginata per conceptus. Quia conceptus communis e duplex: unus in re, vel adequatus,
quando conceptui objectivo correspondet aliqua formalitas, vel realitas ex natura rei communis, distincta in re a formalitate, vel realitate illa determinante, et contrahente, ut verbi gratia animal quod dicit unam realitatem contrahibilem
per realitatem, vel irrealitatem, a qua ipsa formaliter distinguitur. Alius e per intellectus, vel
inadequatus, cui a parte rei nulla realitas communis correspondet distincta in re ab alia, sed tamen adest fundamentum, ut intellectus sua
virtute conceptum communem efformet: ut evenit verbi gratia ratione communi individui,
quod non datur a parte rei alia realitas individualis communis contrahibilis
in re per alias. Unde realitas e praedicatum metaphysicum, vel praedicamentale, 2.
si e in genere; vel transcendentale, si extra genus, ut realitas entis, ipsius nempe praedicatum metaphysicum entis realis. Ipsa vero realitas
entis, vel considerari potest dupliciter, ut abstrahit ab existentia, tunc appellatur realitas objectiva: vel prout existit re ipsa, et in suo inferiori, veluti in subjecto suo intellectu, atque modus existendi praesentari, tunc dicitur realitas subjectiva: vel ut dicit rationem rationem entis, ejusdem
modus, et tunc e realitas graduali, vel graduata, vel modificata:
vel alio modo. Uno verbo, ad vitandas vocabulorum tricas, ista
nomina nempe, formalitas, quidditas, realitas, entitas, ratio
conceptibilis in re, conceptus adequatus, minima entitas, et similia
per eodem significato debent comparari, nisi aliquid addatur: significant enim unam rationem intellectui objectam, et ante opus intellectus distinctam ab
alia ratione, vel formalitate in eadem re. Si autem aliquid aliud per illa nomina
significare velimus, illis oportet addi aliquod ratio differentialis,
vel modalis &c, ut verbi gratia realitas modo, completa, entitas graduata, quidditas a se, vel ab alio &c: ne fiat questio de nomine.
Prae manibus debent ee, quae dicta manent in tom. 3 a 3.
communitate, et indifferentia naturae, de distinctione formali, quae non datur in formalitatibus, et formalitate, vocata formalis tantum: si vero datur inter realitatem, et modum ejus (ut affirmat Doctor, et tenet), e minoris entitatis, et appellatur formalis modalis. His positis: 1a sententia (quam tenent Conceptistae, Lichetus, Mastrius, Villacastin, Alcantarensis, et alii)
asserit, ens non praescindere a finito, et infinito, Deo, et Creatura ex natura rei; nec importare unam formalitatem, vel realitatem communem actualiter in
re ab illis distinctam, sed solum inadequate per opus intellectus. 2a autem (cui
adhaerent Realistae, Faber, Merinero, Pontius, Mayron, Fernandus, et alii quam plurimi) e nostra
Dico 1o: Univocatio entis ad Deum, et Creaturas e in ipsa 4.
realitate transcendentali entis, quae ex natura rei, et ante opus
intellectus formaliter praescindit a rationibus particularibus Dei, et Creaturae,
et a modis infinitatis, et finitatis, a quibus formaliter distinguitur. Haec
e conformior menti Subtilis Doctoris, ejus principiis pluribus, sed praecipue in 1. d. 3.
q. 2, et d. 8. q. 3., et &c. Illud vero audite d. 8. q. 3. n. 86.: teneo opinionem
meam mediam, quod simplicitate Dei stat, quod aliquis sit conceptus communis sibi, et Creaturis; non tamen communis, ut generis. Ita pars probatur e contra contrariae
opinionis. 2a ratio: conceptus habens indifferentiam ad aliquod, ad quod non potest

4. f.o 67. n.o 1. &c.
tf. 60. n.o 1. &c.

» conceptus generis ēē indiferens, ñ potest ēē conceptus generis; d quidditate
» dicta coiter a Deo, et creat.^e in quid, ē indiferens ad finitum, et in=
» finitum, loquendo de exntialibus: vel saltem ad finitum, et ñ finitum, loquendo de ...
» quia relatio D.^a nec ē finita, nec infinita. Nullum autem genus potest ēē indife=
» rens ad finitum, et infinitum: ergo &c. 8.ª pars minoris pat.: quia quidquid ē in
» Deo perfectio exntialis, ē simpliciter infinitum: in creat.^a vero finitum. 2.ª pars
» minoris 8.º: quia genus sumitur ab aliqua realitate, quae de se ē poten=
» tialis ad realitatem, a qua accipitur differentia; d nullum infinitum ē potentiale
ad aliquid. D.^r mentem perscrutemur. 8.º: Cum ñ. 2.º dixit: hic sunt

5. » duae opiniones extremae, una (Henrici) negativa, quae dicit, quod ex
» simplicitate D.^i ñ stat, quod aliquis sit conceptus cois univocus Deo, et
» creat.^e: de qua dictum ē sup.^a d. 3. q. 2. (et ñ. 55.) alia ē aliorum opinio
» affirmativa in alio extremo, quae ponit Deum in genere. Int.^r has dixit:
teneo opinionem meam mediam; d li mediam probat realitatem transcen=
dentalem entis coem, et distinctam: ergo 8.º mi: quia int.^r nullum ēē conceptum ...
lem coem univocum entis Deo, et creat.^e; et ēē conceptum coem univocum in ge=
nere; nullum mediat conceptus, nisi realitas transcendentalis entis
cois, et distincta.
D.^o Sed in li ex simplicitate Dei stat, quod aliquis sit con=
6. ceptus cois sibi, et creat.^e, intelxit conceptum adequatum, sive realitatem transi=
cendentalem entis actualiter in re distinctam a rationibus particularibus:
ergo 8. mi: (D.^r probavit ipsam partem argumento contra 1.ª opinionem hic ñ. 6.
et d. 3. q. 2. quas in locis citavit D.^r). De eodem conceptu coi sibi, et cre=
at.^e loquitur hoc in loco D.^r, quia hanc dixit maximam in 1.º d. 3. q. 2. ñ. 6.:
» intellectus certus de uno conceptu, et dubius de diversis, habet conceptum de
» quo ē certus, alium a conceptibus, de quibus ē dubius; d potest ēē certus
» de aliquo, quod sit ens, dubitando de ente finito, vel infinito, creato, vel in-
» creato: ergo conceptus entis de aliquo ē alius a conceptu isto, vel illo. Pat.
ista ma: D.^r refutat d. 8. q. 3. ñ. 4. opinionem Henrici sic: contra is-
» tam positionem, quod nullus sit conceptus cois univocus, sunt duae rationes, quae
» tactae sunt superius d. 3. q. 1., et 2. ::: 2.ª ratio tacta ibi ne quis probatur
» de eodem conceptu uno certo, et duobus dubiis; qui certus ē cois illis: ergo
de eodem conceptu, ne sic; d in hac maxima D.^r intelxit conceptum coem
adequatum, sive realitatem transcendentalem actualiter in re distinctam a ratio-
nibus particularibus: ergo.
8. ista mi: Henricus solvit hanc rationem D.^i (ut ait ipse D.^r
7. d. 8. q. 3. ñ. 6.) sic: respondetur ad hanc rationem: quod aliquis conceptus idem
» certus, et dubius, ut vel conceptus Sortis, et Platonis dubius ē, tamen conceptus
» hominis singularis ē certus: et tamen iste, et ille ē idem in re. Et D.^r instat contra
Henricum sic: hoc nihil ē; quia aliquis conceptus idem potest diversificari
» penes modos grammaticales, et logicales: grammaticales, ut penes
» quoscumque modos significandi: logicales, ut penes quoscumque modos considerandi
» rationi diversos, sicut penes universale, et particulare, explicite, et
» implicite: et penes istas differentias possunt poni ñ tantum certitudo, et
» incertitudo, d etiam veritas, et falsitas: tamen quod idem conceptus, eodem mo=
» do conceptus, quantum ad istos dictos modos, sit certus, et dubius; hoc erit
» idem omnino affirmare, et negare: ergo si conceptus de ente ē certus, et con-
» ceptus de ente creato, et increato ē dubius, ñ ē hoc solum propter modos
» diversos significandi grammaticales; nec solum penes diversos
» modos concipiendi logicales: ergo erit simpliciter alius, et alius con=
» ceptus, quod ē intentum: vel diversus penes modum concipiendi particu-
» larem, et coem, quod etiam ē intentum. Ergo ex D.^e conceptus cois, et univocus
entis stat, ñ in conceptu inadequato, vel loquendo, d in adequato, vel in rea-
litate transcendentali actualiter a parte rei distincta a ratio-
nibus particularibus.
Explic

Explicatur: id ē coe in ȝceptu inadequato, ū p^r^ oppus intellus, e coeb penes diversos modos significandi grammaticales, l ȝcipiendi logicales, ut universale, et particulare. Hoc pat. in universali logico, et in rarae individui coi p^r^ intellus. Et istud n̄ negabat Henricus in ente, q^a^ D. in eis instantia illi ȝcedit, q^d^ penes istos dictos logicales ponunt quide in eod certitudo, et incertitudo, ut universale logice, et particulare; d sic e; q^d^ D^r^ infert ȝtra Henricus, q^d^ ȝceptus entis certus, et incertus ē alius, et alius praecipue istos modos ȝcipiendi: ȝ infert D^r^ q^d^ ȝceptus entis certus n̄ ē tant. coi in ȝceptu inadequato: ȝ ē in ȝceptu adequato, ū in re; d n̄ in realitate generica: ȝ in realitate, l falsitate extra genus: et quide distincta ex natura rei ā rationibus particularibus, q^d^ ait D^r^: q^d^ ȝceptus entis certus ȝ ente, et incertus ȝ rationibus particularibus ē praeter illos modos logicos, ū inadequatos, ē simpliciter alius, et alius: ȝ distincti in re. || { f. 11. vuelta, n.º 6. &c. f.º 80. ibi. }

Et dixi (prosequitur D^r^) penes modus ȝcipiendi particularis, et coīs, q^d^ debet intelligi, n̄ penes modus ȝcipiendi inadequate, grammaticaliter, l logice, etc; v^o^ hoc modo negat D^r^ ita ens solum ȝcipi; d penes modus ȝcipiendi adequate, ū objective ex natura rei; q^d^ ē idem dicere simpliciter alius, et alius ȝceptus in re.

Q^d^ n̄ sit realitas generica, pat. ex f.º littera, eius rationibus, et ex hac n.º 26: ȝdo, q^d^ iste ȝceptus dictus ȝ Deo, et creatura in quid, ȝtrahitur p^r^ aliquos ȝceptus dicentes quale ȝtrahentes; d ille ȝceptus n̄ ē generis, nec isti sunt ȝceptus differentiae: q^d^ iste ȝceptus dictus in quid ȝ Deo, et creat. ē coii ad finitum, et infinitum, q^s^ cointus n̄ potest ee in ȝceptu generis. Ne sic; d nec ē in ȝceptu inadequato, ū ratione, ut ait Mastrius: ȝ ē in realitate transcendentali. Mi. ȝstat ex sup^a^ dictis. Et itez. P^r^: nihil rationis posse praedicari in quid ȝ aliquo reali, itaq^d^ p^r^ aliq^d^ reale ȝtrahatur; d ex D^e^ praedictus ȝceptus praedicatur in quid ȝ Deo, et creat^a^, et ȝtrahitur p^r^ ȝceptus dicentes q^le^, q^ui^ (sive sint modi, sive differentiae, ȝ quo postea) sunt aliquid reale: ȝ &. || || || { f.º 33. vuelta }

P. 2.º principaliter D^r^ ratio transcendentalis entis realis, (ut ȝcedunt oes scotistae) ē univoca Deo, et creat^s^, coii, ab illis q^e^ perfecte praecisa; d actualiter ex natura rei ē distincta ā rationibus particularibus, et modis: ȝ univocatio &. 80.

P. ista mi; multipliciter: P^o^: si ratio entis n̄ distinguitur ā parte rei ā modis: ȝ esset idem formaliter illis; d hoc n̄: ȝ ē distincta ā parte rei. P. ista mi: includere formaliter aliquid (ex D^e^ in 1. d. 8. q. 4.) ē includere illud in sua ratione formali, itaq^d^ si definitio includentis assignetur, inclusum erit definitio, l pars definitionis; d si definitio entis ut sic assignetur, infinitas, neq^e^ finitas intrant in sua ratione, neq^e^ ut definitio, neq^e^ ut pars definitionis: ut pat.: ȝ ratio entis n̄ includit formaliter modos: ȝ n̄ ē idem formaliter illis: ȝ distincta in re; d n̄ realiter maxime: q^a^ identificantur: ȝ actualiter ex natura rei. Itez: ideo ex D^e^ cit.º bonitas n̄ ē idem formaliter sapientia, q^a^ definitio bonitatis n̄ habet sapientiam in se; d similiter ē in ente, et modis: ȝ. Amplius: ȝceptus ȝ se indifferens ad duo, n̄ includit formaliter, et positive illa duo; q^a^ si positive includeret, jam n̄ esset indifferens: quippe nihil ē indifferens ad sua definitionis, ū ad partem definitionis, d positive ē tale, ne sic; d ex D^e^ q. 3. n.º 28. ȝceptus entis coīs Deo, et creat^s^ n̄ ē || || ||

ȝ

ude se infitus potibe, itaqd includat infinitte, qa tc n spe-
teret creatæ: nec ē esse fitus potibe, itaqd includat fini-
ttẽ, qa tc n spereret Deo: d ē esse indiferens ad fitu, et
infitu: Q 8 pl 2o illa mi: si rao entis cois eset formalr id ē infi-
11. nitte, n poset scipi sine infitte, d Dr opotu tenet. Pat. dr
8. q. 3: respondeo (ait), qd qdo intlgr alia realitas ē
modo intrinseco suo, ille sceptus n ē ita simplex, qn po-
sit illa realitas scipi sine modo. Q # Nec valet respon-
dere, qd Dr intlgit scepte imperfecto, ū inadeqto; n
vo a perfecto, reali, et adeqto, licēt diceret, d tc ē sceptus
imperfectus illius rei: potit et scipi sb modo, et tc ē scep-
tus perfectus illius rei. Non valet inquã. Nã stra ē. qa
Dr ita abstruit sceptu sine modo cō entis Deo et creatæ,
sicut sceptu albedinis sine modo cō huic, et illi albedini;
d Dr scedit realitte (imo praedamntle), ū sceptu adeqtu
albedinis cō huic, et illi albedini: q scedit realitte
transcendntle entis in scepte adeqto. Pat. ma: ibid pro-
sequitr Dr. exemplu: si eset albedo sb 10. gradu intensionis,
sptus eset simplex omnio in re; poset tā scipi sb rao albe-
dinis tantu, et tc perfecte scipere p sceptu adeqto illi
rei: poset et scipi praecise sb rao albedinis, et tc sci-
peretr sceptu imperfecto, et deficiente ā perfectione illius
rei. Sceptus autē imperfectus eset cois illi albedini, et al-
lis, et alis, et sceptus talis perfectus proprius eset. Q ita
abstruit Dr &

12. Vnde 3o pl potibe distinctio ex nara rei. Ibid pro-
sequitr Dr. Requirituris ita distinctio intr illd a quo accipitr
sceptus cois, et illd a quo accipitr sceptus proprius: n ut distinc-
tio realitatis, et realitatis, d ut distinctio realitatis, et modi in-
trinseci eiusd; qua distinctio sufficit ad habendu sceptu perfec-
tu, & imperfectu, ut eod; quorum imperfectus sit cois, et perfec-
tus sit proprius. Sceptus autē generis, et difiae requirunt distinctiõ
realitatis.:: qa sceptus speciei (n. 87.) n ē tantu sceptus realitatis,
et modi eis intrinseci; alias albedo poset ese genus; et inten-
sio, ū modus albedinis poset ese difia specifica.

13. Ac sic 1o: ita ex Dr hic in locis distinguitr rao entis cois Deo, et
creatæ ā modis, sicut rao albedinis cois huic, & illi albedini distin-
guitr ab intensione, ū modo eis, (distinctione nempe formali modali);
d ex Dr rao cois albedinis, ā qua accipitr sceptus cois imperfectus
distinguitr ante opus intlis ab intensione, ū modo albedinis, ā qa
accipitr sceptus perfectus; et illa rao albedinis ē cois in realitte:
q similr rao entis ē cois in realitte distincta formalr modalr ex
nara rei ā modis & # 2o id exemplu posuit Dr in ente, ac in
albedine; d sceptus cois sumitr in albedine ā realitte cois;
q sceptus cois entis et sumitr ā realitte cois: (ē hac difia, qd
illa, qa potibe fita cadit sb genere, ita vo n, qa praescindit):
q n ē cois p intlis inadeqte. # Si respondet Mastrius, qd
sceptus cois sumitr ā realitte Dei praecise inspecta, et
sceptus proprius ab ipsa realitte entis Dei, ut stat sb modo. #
Stra 1o: q ipsa realitas, ā qua accipitr sceptus cois, intlgitr
sine modo: ē ex nara rei praescindit ab infinitte: q ex
nara

narea rei distincta. # Itaque 2°. ita in ente, sicut in albedi-
ne sumitur conceptus coïs a realitate praecise imperfecta, et
non ut stat sub modo: ergo ita distinguitur realitas a modo
in albedine, ac in ente. # Itaque ipse enim Magister fate-
tur istam distinctionem in dispp. 4°. logg. q. 5. art. 2. n. 80 ubi ait:
ad distinctionem formalem debet reduci distinctio, quae datur inter rea- ,,
litatem, et modum ejus; ut verbi gratia inter essentiam, et existentiam: ita in propo- ,,
posito, distinctio rei a modo est formalis, licet modalis, vel imperfec- ,,
ta ratione unius extremi: ergo eadem ratione fateri tenetur distin-
ctionem formalem modalem inter ens, et ejus modos.

P. 3°. principaliter D°. et 8°. quod realitas entis est in 14.
re cois. D.r S. d. 8. q. 3. n. 12 (posito exemplo de realitate univocationis spe-
ciei, quae certe est in re) ait: et ita multo magis oportet esse in proposito
ciei, quae certe est in re) ait: et ita multo magis oportet esse in proposito ,,
sito in ratione coi entis, in qua est unitas attributionis. Attributa habent ,,
unitatem univocationis, quia nunquam aliqua comparantur, ut mensura ad men- ,,
suratum, vel excessa ad excedens, nisi in aliquo uno conveniant. Quando di- ,,
citur hoc est perfectius illo; si quaeratur quid perfectius, oportet ibi ,,
assignare aliquid coe utrique; ita quod in omni comparatione de- ,,
tur aliquid coe utrique extremo comparationis. Non enim hoc est per- ,,
fectior homo, quam asinus, sed est perfectius animal. Et ita si comparantur ,,
aliqua in entitate, in qua est attributio unius ad alterum, hoc per- ,,
fectius est illo. Quid perfectius? perfectius ens. Ergo oportet en- ,,
titatem, vel ens esse coe utrique extremo,, ergo sicut realitas generis,
et speciei ad illa, ad quae comparantur, ita realitas entis, id
coitas generis, vel speciei est ex D°. in realitate praescindente in ipsis:
ergo coitas entis etiam praescindit in ipsis: ergo non est per intellectum inadaequate,
sed in realitate; non autem generica; quia praescindit a finito, et in-
finito; et nullum genus potest indifferens esse ad finitum, et infinitum, ut
ait D. S. cit: ergo in realitate transcendentali.

Et 2°. quia quod illa realitas sit distincta a modis (praeter 15.
dicta) sic: infinitas (et similiter finitas) non est de ratione formali en-
tis cois; quia tunc non esset modus entis, sed quid entis: ergo ratio entis
non est formaliter idem infinitati. # Itaque: modus additur, et non variat
rationem formalem ejus, cujus est modus; sed nihil additur sibi ipsi: ergo
si infinitas, quae est modus, additur rationi formali entis, ista est
alia distincta ratione. Et ideo dixit D.r q. 1. n° 17. infinitas enim
non destruit rationem formalem illius cui additur; sed illam supponit ,,
formaliter non eadem.

Et 3°. P.r quod illa realitas sit distincta a differentiis 16.
Dei, et creaturae, sive a rationibus particularibus. D.r S. d. 3. q. 3.
n. 8. dixit: quod supposuit coitatem entis in quid ad omnes conceptus ,,
quidditativos, sive per primitatem coitatis, sive virtualitatis, ,,
probavi rationibus positis in 2a. q.ne hujus distinctionis ad probandum ,,
coitatem entis ad Deum, et creaturas: quod ut pateat, sic declaro. Ergo ,,
sic. Dequoque enim praedictorum conceptuum quidditativorum contin- ,,
git, intellectum certum esse, aliquid esse ens, dubitando de differentiis contra- ,,
hentibus ens: et ita conceptus entis certus est alius a conceptibus ,,
inferioribus, de quibus intellectus est dubius: et differentiae illae contrahentes ,,
praesupponunt eundem entis conceptum coem, quem contrahunt,,. Ergo
ratio entis a parte rei distinguitur a differentiis: quia in hac maxi-
ma est conceptus alius, et alius praeter modos logicos, vel a parte
rei: ergo # Unde dixit etiam D.r in 2. d. 12. q. 2. n° 8. tale esse
ergo et principaliter convenit Deo; quod tam realiter, et univoce conve- ,,
nit creaturis: ergo est univocatio realis, &c.

P. 2.° principaliter D.° Per eand. rationem, qua probamus distinctionem scoticam inter duo praedicata metaphysica. Etenim contradictionem eidem praedicato attribui non posse: alioquin idem simul esset, et non esset; sed sine aseitatis realitas, et aseitas, quae est differentia Dei (et ita de infinitate modo eius: vel ratio abalietatis, et finitate in creat.) nunquam, et id praedicatum, contradictoria eidem tribuerentur; quia ratio realis entis, et aseitas si duo praedicata sunt distincta ex natura rei, et nullo cogitante intellectu. Hoc enim est dicere realitatem cognosc. P. mi: Deus quatenus ens reale est, convenit cum creatura, et est formaliter ens reale: nam et creatura est formaliter ens reale, sed Deus, ut aseitatem, non quatenus tale ens est, sive prout est ens a se, disconvenit re ipsa a creatura, quae ut talis non est ens ab alio: quare id praedicatum sit formaliter ratio conveniendi, et non conveniendi, quod contradictionem sapit; oportet praedicatum entis distinguere a differentia Dei. Idem argumentum valet cum infinitate, et cum ente comparato ad differentiam, et modum creaturae; sed non possunt distingui realiter maxime, quia identificantur, quare formaliter ex natura rei.

58. Si respondeant, Deum non convenire in ente formaliter cum creatura, sed tantum fundamentaliter, quatenus sive a nostro intellectu concipiatur conceptu inadaequato, occasionem eidem praestante formandi conceptum entis ipsorum communem. Instantia. (si fuerit thomista) talis contradictio non fieri ab intellectu, ideoque tolli deberet distinctione praecedente intellectum; sicut indistinctione scotica. Instantia contra rationem: Vel quia contra ratio probantibus D. Ju, praesupponit cum illa litera

5. 7. D. Thom. quod erit simpliciter alius, et alius conceptus, ubi expresse negavit conceptum logicum, seu inadaequatum. 7. 2.° Quod et id posset dici de praedicatis praedicamentalibus; et animalitas non praesefert realitatem communem homini, et bruto: nam quicquid dicatur de communitate animalis, (praeterquam finitate, et infinitate) potest dici de communitate entis: etenim solum distinguuntur in hoc quod animal sit positive finitum, ens vero praescindat. 7. 3.° quod nec daretur in mundo distinctio scotica: quia probatio ex via contradictionis simpliciter eodem modo retorqueretur: quare nulla est responsio.

P. 3. D.° ideo apud thomistas communitas entis est in conceptu, et non

(59). in realitate, quia D. Thom. simpliciter dicit conceptus, et nunquam realitates, sed hoc fundamentum ruit: quare P. mi. 1.° ea D. vocat communitatem entis, realitatem, vel formalitatem, ut supra alibi. 2.° ita loquitur D. Th. de animali respectu rationalis, et irrationalis, ac de ente respectu creati, et increati: ait enim d. q. q. 3. n. 5. dico, quod conceptus communis duobus est neuter formaliter; (non realiter, et identice); et ita concedo D. Th., quod conceptus entis non est formaliter conceptus creati, nec increati. Si autem intelligatur, quod iste conceptus est ita neuter, quod neutrum contradictoriorum dicatur de eo, falsum est. Ita est in rationali et irrationali, quod conceptus animalis neuter est formaliter, et tamen illud, quod concipitur non est neutrum, sed vere est in re alterius istorum: quare Ne sic, sed animal admittitur commune in realitate, quibus explicatur a D. Th. per conceptum: quare a pari in ente.

P. 6. D.° ideo juxta thomistas ens non est commune in realitate, quia

20. laederetur simplicitas Dei; sed hoc fundamentum nullum est: quare P. mi: non minus Deus debet esse summe simplex quoad essentialia, quam quoad attributalia; quippe omnis compositio relegenda est a Deo; sed in scotica Doctrina licet Deus distinguatur ex natura rei ab attributis, et attributa

buta ab ipso Deo; itaqd sint ibi plures formalitates et rationes distinctae; ǭ quo propter hoc leditur simplicitas Dei cum attributis: q licet ens distinguatur a Deo, et infinite, itaqd ibi sint plures formalitates ǭ leditur simplicitas Dei quoad essentialia.

Respondent contrarii, disparitatem esse; quia essentia Dei et attri- 21.
buta ǭ se habent in ratione contrahibilis, et contrahibi, determinabilis, et determinabili, et sunt formaliter positive infinita. Cetera, si ens ǭ esset formaliter infinitum, esset contrahibile, et determinabile, et sic lederetur simplicitas Dei. Sed contra 1°: sufficit, quod realitas entis sit indiferens ad finitum, et infinitum, ut ǭ sit realitas generica, et potentialis: q etiam sufficit, quod prescindat a finito, et infinito, ut ǭ faciat compositionem cum infinitate, l differentia Dei. Pat. cons. quia si faceret compositionem esset realitas potentialis, et generica. Ant. e D. S. cit. 1a litera dicentis: nullum infinitum e potentiale ad aliquid; quod debet intelligi ǭ solum ex infinito positive, sed etiam ex infinito permissive; quia etiam ait: nullum genus e indiferens ad finitum, et infinitum. Contra 2°. quod ens sit aliquomodo contrahabile, ǭ probat esse potentiale, neque facere compositionem: q nulla e solutio. Pr. ant: essentia Dei e aliquomodo contrahabilis ad Patrem per Paternitatem, ad filium per filiationem, ita ut contrahatur ad filium per generationem, et ǭ ad Spiritum Stum; sed ad istum contrahatur per spirationem; sed et essentia Dei nullam compositionem facit cum personalitatibus: ergo.

Contra 3°: licet realitas entis sit contrahibilis, determinabilis, et ǭ positive infinita, tamen ratio particularis contracta ad Deum e positive infinita; sed hoc 22.
sufficit ad perfectam identitatem, et excludendam compositionem: q. Pr. mi: infinitas ex parte unius extremi positiva sufficit ad perfectam identitatem, et excludendam omnem compositionem. P.; infinitas positiva in essentia e ratio sufficiens, ut cum Paternitate ǭ formaliter infinita, ǭ resultet compositio in Patre eterno; sed sit perfecta identitas: q infinitas in ratione particulari Dei e sufficiens ratio, ut cum realitate entis ǭ formaliter infinita ǭ resultet compositio in Deo: l infinitas positiva ex parte unius extremi. & Contra. Dr. ait in 1. d. 5. q. 2. propter infinitatem unius rationis quidquid potest esse "
cum ea, e eadem perfecte sibi. Perfectio identitatis excludit omnem compositionem, "
quia compositio quaedam identitatem propter infinitatem, et tamen infinitas ǭ tol- "
lit formalitatem, quia haec formalitas ǭ sit illa. Idem in 1. d. 3. q. 6 dixit ex licet formaliter rationis, quod haec formalitas includat quodcumque quod po- "
tente: ideo ex se habet, unde per identitatem infinita, infinite nempe potest recipi esse: q ex Dr. ratio entis e per identitatem infinita, infinite nempe sufficiendi: positiva ratione alterius extremi: q ex Dr. infinitas unius extremi sufficiendi: positiva ratione alterius extremi: quum vocat entis &c. l suppositis aliis, q ruit contrariorum fundamentum: quum probatis ex distinctione Scotica.

Arg. 1°. qx. D. in 1. d. 26. q. un. ca. ait: dico ad 1um, quod verum e, quod Persona e " 23.
simplex, sicut essentia; Persona autem includit aliquid, quorum unum ǭ e formaliter alterius; "
ǭ ita includit essentiam; et ideo se tota distinguitur, licet Persona ǭ se tota dis- "
tinguatur propter essentiam quae communis e. ex quo sic: si daretur realitas entis communis, distincta formaliter a Deo, essent in essentia Dei aliqua, quorum unum ǭ esset formaliter alterius; sed hoc negatur a D.: q. Il. Dl sic: essentia Dei ex D. se tota distinguitur, sed si haberet aliquid a parte rei commune, se tota ǭ distingueretur, q. praeter differentiam propriam haberet rationem conveniendi: q.

R. explicando: Persona e simplex, sicut essentia, quia sicut Persona ha- 24.
bet aliquid commune, nempe essentiam, quae ǭ e quid potentiale; ita essentia habet aliquid commune, nempe rationem entis, quod nec etiam e quid potentiale: unde ambo negant compositionem. Persona autem includit aliqua, quorum unum, quod e ratio conveniendi 3bus personis, nempe essentia Dei, ǭ e formaliter alterius, quod e ratio differendi in 3bus personis, nempe ratio Personae, C. Non ita includit essentiam, quia ipsa ǭ e inclusa ratio, per quam differunt Personae inter se, C. Et ideo se tota distinguitur, intelligendo a Personalitatibus, ǭ autem a creaturis. Quorum unum ǭ e formaliter alterius; ǭ ita includit essentiam, intelligendo plures formalitates, quarum una formaliter ǭ sit alia, prescindendo an conveniant, l differant, N. Et quod sic ǭ loquatur Dr., sed in 1°. In 3a pat:
q.

q. hec e responsio ad argtu probans: Personas Dei secotis intrinsece distingui: Unde ait D.: licet Persona non secota distinguatur propter existentia, que coie e. Pre loqr de existentia relata ad personalitates, non v. ad creat., q. sicut persone non secotis distinguuntur propter existentia com., et ideo persona includit duo, quorum unu non e falta alterum: ita existentia Dei, et existentia creat. non secotis distinguuntur propter racionem entis, que coie e; et ideo eq existentia relata ad hoc, includit aliq., que non sit falta id, racionem nempe entis, et modicis, l difis &.

Itra, et Arg 2: D. d. 8. q. 3. 8. ad 2. ait: Deus et creat. non sunt

25. "pe diversa in conceptibus; tam sunt pe diversa in realitate, q. in nulla realitate conveniunt: q. # si respondeas: non ee pe diversa in conceptibus adeqtis, et in linea, l realitate transcendentali; d ee pe diversa tamn in realitate fundamentali; q. in nulla realitate generica conveniunt # Insto: D. in 1o d. 26. q. un. n. 16. ait: S q dicis, qd non e esse hec, falsum e, intelligendo sr
" lr de realitate illa, que e Paternitas, non de conceptu coi huic Paternitati, et
" illi, q. sicut expositum e d. 8. q. 3. potest ee conceptus aliquis cois alsq. or-
" dine realitatum, quarum una sit contractiva, et determinativa alterius. (Et
" ibi n. 16. ait) Ad aliud dico, qd licet aliquis conceptus cois posit habe-
" ri, qui dicatr in quid de generaoe D., et spiraoe: imo forte, qui di-
" catr in quid de Paternitate D., et creata: tam nulla realitas potest ee in
" Divinis aliquomodo distincta ex parte rei, a qua sumatur iste conceptus
" dictus in quid, que realitas sit determinabilis p. alia realitate, sicut conceptus
cois e determinabilis in intellectu p. alium conceptum &. # Expono sic: eodem modo negat D. realitatem com Deo, et creatis, ac Paternitati D. et creatis, d D. negat Paternitati D. et creatis, et eis Personalitatibus Divinis, non solum realitatem genericam, d eis transcendentalem, in qua conveniant a parte rei: q. # V2 sic: eodem modo loqtr D. de conceptu coi Deo, et creat., ac de coi Personalitatibus, et paternitati D. et creatis, d his negat oino omnem realitatem, quarum una contrahat alia: q &.

R. S. C. responsionem datam ad contra; nam D. eo loci querit: Utrum

26. Deus sit in genere? et q negatiue resolvat, negat Deo, et creat. realitatem com genericam. # Ad instantiam, D. 1a ma: eodem modo negat D. realitatem genericam com &, C. eodem modo negat realitatem transcendentalem, N, et suppositum; nempe, qd D. negat realitatem transcendentalem Deo com, et creatis, V1 D. 2a ma: eodem modo loqtr D., qd conceptus cois Deo, et creatis, negat realitatem genericam, ac de alio &, C. qd negat realitatem transcendentalem, N. et suppositum. Quamq eum vs sit, qd conceptus cois personalitatibus Divinis, et Paternitati D., ac creatis, de qua loqtr D. in ista ulta litra, neq. sit cois in realitate generica, neq. in transcendentali; tam D. ibi comparaoem facit q conceptu coi Deo, et creat. solum qtum ad exclusionem realitatis generice. Hoc pat: q. D. in loco, ad quem se remittit d. 8., solum negat realitatem genericam (ut constat ex titulo) com Deo, et creat., non v. realitatem transcendentalem: igitr faciendo comparaoem solum negat &. Neq. ista ulta litra e sufficiens, se sola, ut eq negetr realitas transcendentalis cois Personalitatibus, et Paternitatibus: q nisi adesset alia autoritas, l raco, posset explicari simlr de realitate generica. tam, q. e autoritas, et sufficiens raco, debet intelligi de conceptibus inadeqtis, qui quidem salvantr absq. illo oino ordine realitatum, non solum fundamentalium, d eis transcendentalium.

27. Pre atendite ad autoritatem, et racones, cum ex D. conceptus cois Deo, et creat. sit adeqtus, et ille cois personalitatibus &. sit inadeqtus. V. asignatr discrimen, q. aliud e ee univocum, et aliud e, ee univoce dictum. Ese univocum non precise probat realitatem com, ut pat. in raoe individui. At ee univoce dictum illam probat: q. ista debet ee raco superior exentialiter, et falta inclusa in inferioribus, illa autem precise non debet ee. Cum autem raco entis sit univoce dicta de D., et creat., ut poie raco superior exentialiter, et

falta

falta inclusa in quid eorum; ideo est com in realitate, et in conceptu adequato.
Et quamvis ratio personalitatis com (et ita de singularitate, ultimisque realitatibus)
non sit Divinis Personis, licet univoca, univoce dicta de illis, quia non est ratio
superior inclusa falta, et extraalta in quid eorum; nam solum includunt
existentiam Dei, ut quid, quae falta excludit rationem personae; inde est conceptus
inadequatus.

Hoc patet. Expresse enim dixit Doctor in 1. d. 3. q. 3. quod ens solum 28.
dicitur in quid de inferioribus, et de illis quae quidditatibus et essentialiter
includunt ens, (ut sunt Deus, creaturae, substantia, et accidens); non tamen
dicitur in quid de illis, quae solum identice sunt entia, non tamen falta; (ut sunt proprie-
tates, modi, differentiae, &c., quae non includunt quidditative ens). Unde
ens dicit realitatem faltam ad inferiora com, non vero ad ultimas differentias &c.,
nisi tamen identice. # Et ideo in 1. d. 23. q. unica, ad quam Doctor etiam se remit-
tit, ait n.o 6: dico, quod ab ultimis distinctivis, et distinctis Personarum ''
nihil potest abstrahi commune dictum de eis in quid; quia illa sunt primo diversa: ''
et ideo de commune abstractum a personalitatibus, vel est conceptus omnino negativus, ''
vel saltem non est quidditativus conceptus univocus rationis. Ecce ex Doctore ille conceptus en-
tis dictus de Deo, et creatura in quid: conceptus vero com personalitatibus &
non dictus in quid univocus rationis.

Sed quia in ista, et in principali litera p.o 2.o, asserto dicitur: quia sunt primo 29.
diversa; hanc tenete (etsi nullibi vidi) doctrinam. Supposito, quod distincta sunt, quorum
unum non est aliud; diversa vero, quae differunt in numero, et etiam in specie: et
quanto magis differant in genere, tanto plus sunt magis diversa: unde primo
diversa intra genus non conveniunt, et in nulla realitate generica, neque
in summo genere. Porro alia sunt primo diversa irresolubilia in plures conceptus:
et alia primo diversa resolubilia. Primo sunt, quae se totis differunt in re, ut
personalitates, singularitates, ultimaeque realitates; quarum quaelibet cum
sit irresolubilis in plures realitates, nullam realitatem, neque transcendentem
talem, habere potest communem cum alia, ut per quam conveniat in re cum alia: alias
non esset ultima, neque ultima distinctiva. Et hoc modo sunt primo diversa per-
sonalitates &c., quae solum in conceptu inadequato convenire possunt. 2.a sunt
quae licet in nullo generico conveniant, et se totis in genere differant;
quae sunt primo diversa in genere; tamen se totis non diversificantur in linea, etiam
transcendentali: quia sint resolubilia in plures falitates, quarum
una non sit falta alia, per unam differunt, et per aliam (quod primo sit extra ge-
nus; quia sub genere non sunt primo diversa: et quia 2.o non sit falta singularis, vel
in ultima actualitate, quae licet personae divinae conveniant extra genus
in existentia, non dicuntur primo diversa), et per aliam convenire possunt. Sic De-
us, et creatura sunt primo diversa, et tamen conveniunt in realitate entis transcen-
dentali. Haec pariter vocari primo diversa ut quod, vel in concreto: illa
autem alia primo diversa, ut quo, et in abstracto. Et quia ex abstracto, quod
non est simul concretum, nequeat fieri aliquid abstrahi, nisi forte per intellectum in-
adequate: inde est &c.

2.o assignata dicatur: quia si ab ultimis distinctivis, et rea- 30.
litatibus abstraheretur ratio realis com, tunc essent, et non essent ultimae: essent,
ut supponitur: non essent, quia haberent aliquid commune reale. Unde rursus
sumus in nostro de illa ultima ratione distinctiva, usque quo de illa nequeat
abstrahi ratio com, nisi per intellectum inadequate. Hoc negat dici de
Deo, et creatura, nam cum habeant proprias differentias, per quas primo distin-
guantur, nihil obest, ut ratio realis entis sit illis com adequate. # 3.o
quia expresse ait Doctor, quod conceptus com singularitatibus, et perso-
nalitatibus, ultimisque realitatibus est aliquis a conceptu proprio ''
talis vel talis, quantum ad modos grammaticales, solum, et logicales; ''
et hoc est in conceptu inadequato, et quod conceptus com Deo, et creaturae est ''
praeter istos modos alius simpliciter a conceptu proprio particu- ''
lari; et hoc in conceptu adequato.

Alie

Co. Alia praeterea adsunt rationes, et aut.tes pro discrimine, tum ex
31. hac Dre, tum ex distinctione formali, tum ex alijs. Unde per has soluti-
tiones doctrinam advertendum: Dr loquitur in 4to litteris et textibus adaequatis;
in 2o aut d. 26. loquitur de inadaequatis. Sed comparatio sola facta fuit in
" modo posset esse conceptus communis sine convenientia in re, seu in realitate
(intellige generica) in textu patebit: in quo postea dixit: ex
meo opinione mea media, nempe realitate transcendentali.
2o quo loquitur de conceptu communi paternitatibus, personalitatibus &. d. 26.
" no 58. ait: quod non includunt realitatem, quae sit potentialis per ali-
" quam realitatem, seu per proprias differentias: sicut albedo, et nigredo includunt rea-
" litatem aliquam detrahibilem per proprias differentias specificas. En quomodo
particularitate realitate potentiali in genere. Caute advertite,
Dominum vocari Paternitatem realitatem, quod dixit: falsum est, intelligendo falsitatem de
realitate illa, quae est Paternitas: et quod ita ex Dre praescindat a fini-
tate, et infinitate, videant contrarij, quod dicant, quod de advertunt rea-
litatem entis praecise includere modos &c.

Sed quaeres: quae praedicata dicantur transcendentia?
32. Ro. omnia, quae sint extra genus, et praedicamenta, tam dicitur quam reductive. (Licet
aliqui dentur alia transcendentia, quae divagantur per omne genus, de quibus postea)
(4. no 73 / p. 131. / vuelta.) Sed quaedam aliqua sunt, quae soli Deo conveniunt, et nulli creaturae; ideo haec vocantur
transcendentia latissime, et ex istis neque conceptus inadaequatus funda-
mento potest abstrahi communis Deo, et creaturis. Alia sunt, quae conveniunt
Deo, et aliquibus creaturis tantum, seu sicut omnibus, illis tamen non conveniunt ex prae-
cisa ratione entis, sed ex alijs diversis rationibus, et ideo haec vocantur
transcendentia late; et ex istis potest saltem abstrahi conceptus communis
inadaequatus Deo, et creaturis. Alia autem sunt, quae dicuntur de Deo, et de omni
creatura, sive de omni ente, ex praecisa ratione entis; itaut sint convertibi-
lia cum ente, et ens cum illis; ideo haec vocantur transcendentia stricte; et
ex his abstrahitur conceptus adaequatus, sive realitas communis Deo, et creaturae.
Hoc abstruit Dr d. 8. q. 3. no 30. dicens: transcendens
33. " quodcumque nullum habet genus, sub quo contineatur, dico quod sit commune ad multa
" inferiora, hoc illi accidit. Hoc patet, quia ens non solum habet passiones conver-
" tibiles simplices, ut unum, verum, bonum &c; sed aliquas oppositas, quibus oppositis
" distinguuntur contra se, ut actus, et potentia; necesse esse, seu possibile &c. Sicut autem
" passiones convertibiles sunt transcendentes, quia consequuntur ens, prout non determinatur
" ad genus; ita et passiones disjunctae sunt transcendentes; et utrumque mem-
" brum illius disjuncti est transcendens, quia neutrum determinat suum determinabile
" ad certum genus; et tamen unum membrum illius disjuncti est speciale forma-
" liter, non conveniens nisi uni enti; sicut necesse est in ista divisione necesse,
" seu possibile; et similiter infinitum in ista divisione infinitum, seu finitum &c. Deinde Dr:
quare ens finitum est sub genere communi, et reliqua anteriora, seu convenientia illi
extremo infinitudinis sunt transcendentia. Porro prosequitur Dr ibid: ita
" ergo potest sapientia esse transcendens, et quodcumque aliud commune Deo, et creaturis: licet
" aliquod tale dicatur de solo Deo, et de nulla creatura: aliquod autem de Deo, et
" aliqua creatura. Non oportet quod transcendens, ut transcendens dicatur
" de quocumque ente, nisi sit convertibile cum primo transcendente, scilicet
cum ente. Unde signum cognoscendi, quae praedicata dicantur de Deo, et creatura con-
34. ia in realitate transcendentali, seu in conceptu adaequato, est convertibilitas cum en-
te, antequam dividatur in infinitum, et finitum. Si vero cum talientale non convertuntur, li-
cet quodam modo dicantur transcendentia non tamen sic omnia in realitate.

Quae

quare, quia iste praedicata est infinitum, omnipotens, a se: quod est ens, non conveniunt:
quia non valet: est ens: ergo a se, vel infinitum &c., quia ista praedicata sint propria Dei,
ut Dei; ideo neque potest abstrahi communitas Deo, et creaturis in conceptu
inadaequato cum fundamento in re. Et similiter quia non valet: est ens: ergo sapiens,
vel persona, vel existens, vel actualiter singularis &c., licet e converso valeant: cum tamen illae rationes sint in Deo, et in aliquibus creaturis, vel saltem aliquibus sub di-
versa ratione ab ente; tamen quia est inconvertibiliter cum ente ut sic; ideo solum
potest abstrahi conceptus communis Deo, et creaturis inadaequate per intellectum cum fundamento
in re, non vero adaequate. Et sed demum quia unum, bonum, aliquid, unum convertun-
tur cum ente ut sic, ut indifferenti finito et infinito: nam valet: est ens:
ergo unum, bonum, &c.; et etiam valeat e converso, ideoque conveniant omni enti ex
propria ratione entis: ideo istae rationes dicuntur realiter transcendentales
Deo, et creaturis communes, ut in conceptu adaequato. Hoc intendimus cum realiter
entis. Hoc expresse innuit Doctor cit. n. 18. dicens: dico est duvius, quia 35.
sint illa praedicata, quae dicantur de Deo formaliter, ut sapiens &c.? respondeo: "
ens prius dividitur in infinitum, et finitum, quam in decem genera, quia ens finitum est commune "
ad 10. genera: ergo quaecumque conveniunt enti, ut indifferens ad finitum, et in- "
finitum, vel ut est proprium enti infinito, conveniunt sibi, ut transcendens, et ex- "
tra genus. Quaecumque sunt communia Deo, et creaturis sunt talia, quae conveniunt enti, ut "
est indifferens ad finitum, et infinitum: ut etiam conveniunt Deo sub infinitate, ut crea- "
turis sub finitate: quia illa prius conveniunt enti, quam ens dividatur. Quid ergo
rursus? unde quae formaliter dicuntur de Deo, ut Deo, vel quia Deus; sive nullo mo-
do dicuntur de creaturis, sive dicantur formaliter de creaturis aliquibus, ut talibus, vel quia
talibus: talia non fundant conceptus communes adaequatos in re, sive realiter obje-
ctivos communes. Quae vero dicuntur de Deo formaliter, quia ens, (quod importat indifferentiam
ad finitum, et infinitum) dicuntur etiam de omni creatura sive de omni ente, quia ens: quare et
habent convertibilitatem cum ente, et dicunt conceptus adaequatos, sive realiter communes
Deo, et creaturis. Ita bene comprehenditur realitas entis cum suis passionibus simpliciter
communibus Deo, et creaturis, sive omni enti reali ex ratione entis; cui illae
conveniunt antequam dividatur, sicut realitas animalis communis homini, et bruto. Et
in hanc maxime ad veritatem fundatam doctrinam claritas patebit
nostrarum solutionum ad instantiam pro conceptu inadaequato allata; in quo
licet praedicata sint univoca, non tamen univoce dicuntur, ut inclusa extra-
rialiter in inferioribus.

Sed adhuc 3.o instabis: idem conceptus communis personalitatibus, pa- 36.
ternitatibus, singularitatibus &c. est univoce dictus: ergo pariter [illegible]: ideo concep-
tus communis entis est univoce dictus; quia ait Doctor, quod dicitur in quid de omnibus generibus,
speciebus, individuis, et etiam de ente increato, dicit Doctor in ultima li-
tera ait, quod potest haberi conceptus communis personis, qui dicatur in quid
de personis: et alius dictus in quid de paternitate Dei, et creata; et
sic de singularitatibus &c.: contra prius. Et R.o disparitas est ratio. Vel 1.o
quia conceptus entis dicitur in quid, ut communis: et conceptus personae, singularis, &c.
saltem dicitur in quid, ut particularis, non ut communis. Et Vel 2.o: quia ens di-
citur in quid realiter, alius vero conceptus communis dicitur in quid intentiona-
liter. Et Vel 3.o, quod Doctor loquitur de conceptu entis absolutis, de alio vero denomi-
nativo, ut patet ex li forte. Et Vel 4.o, quod ens dicitur in quid de concepti-
bus quidditativis: ille alius de conceptibus qualitativis differentiarum ulti-
marum. Et Vel 5.o quia ens dicitur in quid de omnibus illud formaliter includentibus:
ille autem alius dicitur tantum ex uno formaliter. Et Vel 6.o quia ens dicitur in quid
importando aliquid positivum: alius vero importando quid negati-
vum, quia d. 23. n.o 6 ait Doctor: certum est enim, quod non nisi aliqua negatio (in=

(intellige extra genus) com̄e possit abstrahi ab eis; et ita 3bus p̄sso-
)) nis, et eorum distinctibus possit competere negatio alicuius com̄is.

Vl 7°. ille dicitur in quid à oībus in concreto; ita v.° a
37. aliquo in abstracto. Quis enim dicet, existentiam esse de quidditate, vel in quid creaturae? nullus. 1°, quia est accidens praedicabile. 2°, quia quidditas est aeterna, et immutabilis; existentia vero non. 3°, quia solus Deus, ut potè à se, existit per quidditatem. Itaque posse abstrahi ab oībus creaturis existentibus, vel saltem eorum personis Divinis, conceptus com̄is existentiae: et ille dicetur in quid de ipsa existentia, quia est ipsius suum quid, sed non de creaturis; et ita ille conceptus ultimarum differentiarum dicetur saltem in quid de ultima ipsa differentia, quia est ipsius suum quid, sed non de personis, individuis, pativibus &c. Vel denique quia ille dicitur in quid saltem, ille autem denominative est. (vel propter aliam rationem fundatam in D.° et in ratione). Nam licet dicitur sit, quod quaelibet ratio habeat suum quid, et dicatur in quid de suo quid, vel de se; non tamen est verum, quod dicatur in quid, sicut est de quidditate rei; ut patet in accidenti, passione, proprietate &c. Vnde verbo: non datur ratio com̄is realiter dicta in quid de aliquibus, nisi ultra dictam alteram rationem realem, vel realitatem contrahens, vel detrahens, vel ultimo realiter illa aliqua distinguentes; quod accidit in ente, et non in personalitatibus &c., vel ultimis distinctibus. Dispositione quaerite, quae est hic doctrina.

Arg. 3° D.r in 1. d. 8. q. 3. n. 29 ait: ens autem ut convenit Deo est
38.)) ipsum esse infinitum, et non tantum aliquid, cui convenit ipsum esse, et ideo ex se est hoc, et ex se est infinitum: ergo. R. hoc tantum esse ex reduplicatione, ut convenit Deo; non vero saltem ex se. = Si inst. 1°: quod D.r ait: in Deo non est ordo ali-
)) quarum realitatum, quarum una contrahat aliam. R. Negare realitatem generica; quia probat D.r, quod tunc non esset simplex. = Si 2° instas, quod D.r d. 26. n. 9 ait: quid autem ut quid, non distinguitur à
)) Deo ex natura rei; quia tunc non esset quid est simplex. = R. non distinguitur tamquam à specie; quia tunc non esset simplex: sed distinctio inter realitatem transcendentalem, et aliam infinitam non tollit simplicitatem. Praeterea: hoc est argumentum, quod efformat contra se ipse D.r, ad probandum intellectum, et volitatem non distingui saltem, quod in sua doctrina discrimen est, et ibimet respondet D.r

Arg. 4: Deus est ens per essentiam, creatura per participationem; ergo
39. neque abstrahi à Deo conceptus com̄is entis. R. ant. esse verum de ente ut est participium, quod idem est ac existens: sed loquendo de ente, ut est nomen illud nempe, quod non repugnat esse, (sive de facili dicat negationem intrinsecae contradictionis; sive aliquid positivum non repugnantiae metaphysice), vel simpliciter est imparticipatum, vel praescindit à participatione, quia sicut dicit ipsum possibilitatem logicam, haec est in existentiis creatis, ut scietis, independenter intrinsece ab intellectu Divino. Vnde in Deo est per existentiam ratione infinitatis, in creatura per participationem ratione finitatis. Et sic ratio entis ex se praescindit à creato, vel increato; finita, vel infinita, et ab omni positivo utriusque extremi, ad quod, vel per quod contrahitur.

Contra, atqui illa ratio, vel ex se est contingens, vel necessaria: ergo neque est realitas
40. transcendentalis. R. Concedo: nullum praedicatum posse abstrahere à contingentia, vel necessitate: ergo Nego ant. inter alias hanc utitur Scotus rationem ad probandum, Deum non esse compositum in 1. d. 8. q. 1: nam si partes, quaedam componunt Deum, illae profecto, vel
)) essent necessariae, vel contingentes. Si necessariae, iam plenam gaudent perfectionem:
)) ergo non componunt. Si contingentes: ergo Deus, qui est summe necessarius, compo-
)) neretur ex aliquo contingenti; quod est absurdum. Nulla ergo sunt partes, quae Deum componant. Nec sic; sed haec ratio facile elidi posset, dicendo partes illas nec esse necessarias, neque contingentes, sed abstrahere: ergo. = R. N. pa-
ritatem

ritte. Non enim est eadem ratio de ente, ac de ejus partibus, circa quas exposita argutio procedit. Siquidem hae considerantur jam existentes; et ideo nequeunt a necessitate abstrahere, vel contingentia: quia necessitas, vel contingentia sunt conditiones existentis, et modus existendi afficiunt, vel comitantur. Ergo vero illae sunt partes complexe entis. Ens autem, ut a nobis expectatur ut nomen, abstrahit quoque ab ipsa existentia; et ideo etiam abstrahit a necessitate, vel contingentia. Praeterea: realitas entis est objectiva, et ideo praescindit, in qua Deus et creatura conveniunt. Realitas vero partium est subjectiva, et ideo non praescindit, in qua Deus, et creatura sunt omnino vero divisa. 11.

Instabis; dicens, ut existens est, vel necessarius, vel contingentia involvit; jam hoc se neque abstrahere ab eis: vel si ens abstrahit, etiam abstrahit ut existens est: quod stat argutia. Respondeo. Primo: analitas, quae hoc suum conceptum abstrahit a realitate, vel irrealitate, abstrahit etiam ab illis, quando intelligitur existere: Con- ens abstraheret ab illis hoc suum conceptum, abstraheret etiam quando intelligitur existens; vel si non; nec ens se abstraheret. Et Respondeo. Nego paritatem. Discrimen est; quia necessitas, vel contingentia, cum sint modi ipsius existentis, [illegible] ea necessario afficiunt; unde ab alterutra denominatur existens. At realitas, vel irrealitas non sunt modi ipsius existentis, nec pertinent ad radicem existendi; et ideo analitas abstrahit ab eis, etiam quando intelligitur existere. Item ens, ut abstrahit ab aseitate, et abalietate, abstrahit ab existentia: ut vero est existens, unum, vel aliud necessario dicit; quia illa pertinent ad existentiam; ideo quod omne, quod existit, vel est a se, vel ab alio.

Arguitur 5. admissa realitate entis, quidpiam admitteretur prius, et independens a Deo; sed hoc est absurdum: ergo. Probatur sequela maior: omnis realitas constituens prior est re quam constituit: et omne quod constituitur, pendet a suo constitutivo; non est contra: quia illa realitas Dei prior Deo, et ab illo independens: imo Deus ab illa penderet. Sicut analitas, quam realitatem dicit communem, est quidpiam hinc prius. Et Respondeo. Concedo quod daretur aliquod prius Deo in signo rationis, vel intelligendi; quatenus nec data mutua relatio inter ens, et Deum; et potest concipi sine eo, quod concipiatur Deus, et reperitur in alio quod quod non sit Deus. Tamen neque esse sine Deo. Nego autem, quod daretur aliquid prius Deo in aliquo instanti reali, ita quod posset existere realiter sine Deo; vel Deus dependeret ab illo tamquam a causa distincta realiter. Hinc dispar est ratio de analitate, quae quatenus ens re potest in alio existere sine hinc et independenter ab illo. 12.

Ad probationem Distinguo maiorem: omne constituens est prius constituto in existendo, Nego (quippe universale, ut commune non existit extra singularia). Est prius in essendo, Subdistinguo. late, ut in intelligendo, et potest concipi, quin concipiatur constitutum, Concedo. Stricte, ut quatenus ad hoc, quod possit esse sine constituto, Nego. Et Quoad independentiam, dico: quod sicut ens praescindit ab aseitate, et abalietate, et a Deo, et creatura; ita a dependentia, vel independentia: quia istae sunt affectiones convenientes ad existens, ad Deum, et creaturam. Porro dependentia non est, nisi inter duo, quorum unum dependeat ab alio tamquam a causa realiter distincta, et divisione reali; qualis est inter Deum, et creaturam. (+f° 108. n° 2.) Independentia autem positiva solum datur in Deo, in Divinis quia personis. licet inter ipsas detur prioritas originis. Si autem intelligis independentiam, negative, nullum est inconveniens, quod ratio entis sic ab independentia: ergo vero illa ratio sic non causatur, dum tamen identice, et realiter, quatenus producitur singulare, in quo ipsa sit est: dum hoc negatio etiam convenit chimaeris, et neque dicit perfectionem, nec non dicit. 13.

Et iam quoad prioritatem, quoad independentiam instatur efficacissime Magistrum. Essentia Dei est prior personalitatibus, et personae Dei constituuntur ex essentia, et ex personalitate. Unde personalitates (non valde alatas argutias) essent priores, et independentiores, quam personae Dei: et ubi illa posterioritas, vel maior dependentia arguit imperfectionem in Divinis personis, (quod haereticum est: quia in Trinitate nihil prius, aut posterius: nihil maius, vel minus, vel nulla dependentia; quia totae tres personae coeternae sibi sunt, et coaequales):

vel

vl nulla arguit imperfectionē, qd ex fide certissimū ē. Ērgo ita Deus constituatr ex ente, et aseitte, ista prioritas, l independentia in ente n̄ arguit imperfectionē in Deo.

Si instas; qd tc Deus eset major aseitte; q.ª Deus cōstituitr ex ente, et aseitte. Porrò aseitas ē infita; et infito nihil ē majus. R.ª retorqdo: q Persone Divine esent majores Deo, d paritte. Vndè D.º, eset

15. major aseitte intrinsicè, N.; et isto modo aseitas ē infita, et infito nihil ē majus. Eset major extrinsicè, C.; qª extrindecetr (sicut prsone) ad aliqs rao̅e, l numerū, præter infitte. Si 2.º instas: qd tc ens fo̅ ltr eset genus; qª prædecetr in quid de pluribs diferentibs specie. R.ª N. seqla, et rao̅e, quipe Deus, et creatª diferunt et connexi; spacies erā n̄ cōstituitā, nisi ę difita correlatia connexis. Ad genus erā vl requiruntr duo positivè fita; l siunū ē præscindens, saltē alterū extremū debet ēe positivè fitū; et hoc n̄ ē in Deo.

16. Arg. 6: rao entis dicit pose ēe extrà suas causas; d Deus ę sit à se, et sª causa, nil dicit, 2d qd posit ee extrà causas: ē diversa rao entis in Deo, ac in creatª. Ē. 7 R. vltrà intelligi pose habere ee extrà suas causas: vl positivè, et objectivè, l negativè, vl logicè. 1.º sensu pote= state fica, potitia ipsa, l exigentia ad existendū, et ei contientia in aliquo, a quo extra causa posit produci; atq solū ens creatū, l creable ē hujusmodi; qª Deo repugnat. 2.º sensu dicit merā infitā logicā, l pot logicā, et n̄ repugnantiā ad existendū; et hoc convenit enti oi, quipe nec creatª nec Deus repugnat ex suis met prædatis. Vndè et ens abstrahit ab ipsa causalitte, quæ solū ē ad creatū.

17. Contra: ē in Deo eset aliqd prædatū coe, cui n̄ repugnat ee increatª creatū, et dependens ab alio, d hoc n̄: ē. P. mi.ª: totū ee Dei ē à se, sicuti totū ee creatū ē ab alio: totū qd ē increatª ē fitū et participatū: in Deo autē infitū, et participatū: ē 7 2.º: Deus contl oes suas proxitas ē exntialtr singularis; d rao entis ē in Deo: ē. 7 3.º: oe illd, qd potest ee in alio ab illo in quo ē, ē illi contingens: d vl rao entis ē Deo prædatū contingens: l n̄ potest &. 7 4.º D. M. S. d. 1. q. 3. n.º 20, ait: Si autē acciperemus proprium individuum hujus conceptus entis, qd individuum ē in Deo; et proprium individuum ejus, qd ē infitū, id individuum ē; d realitte, quæ id individuum ē ę infitte, repugnat ee increatª. Porrò ibidē ait: individuum analitr n̄ ē individuum hmis, et qd in analitte, et realitte haberet includi duo objta fxlia: n̄ vª in ente, et infitte; ē qª ē fxltr infitū: ē &.

18. R. C. cōsq; sidè merā indifita metica, l roga loquatr: l specificativè. Hoc innuit D.ª p.ª li et n̄ tantū aliquid, cui convenit ipsum ēe, ę dixit: Ens autē, ut convenit Deo, (ecce reduplicativè) ē ipsum ee infitū; et n̄ tantū aliquid, cui convenit ipsum ee (ecce fxltr, et specificativè) quimodo n̄ repugnat ee increatª; imò nc ē, et ab eterno potuit, et esse potest, d sumatr, ut ē nomen, n̄ ut ē participiū. Neq seqtr potentialitas in ente, qd ē coe negativè; qª infitas alterius extremi oē potentialitte excludit. 7 Posteā N. mj: ad 1.ª proµ D.º totū si subjectivè, et re ipsa considerett, C.; si objectivè, et fxltr, N. vl sb D.º totū qd ē, ut prædatū tantū proprium, C. qd ē, ut prædatū coe, N. Vl iterū sub D.º permisivè, C.; positivè, N. 7 Et ita et creatª. 7 Etenim rao entis Dei ex se præscindit à se, et ab alio, d subjectivè oia prædata Dei sī unū perfectissima idntitte ę difita Dei, et sic sī à se. 7 Si instas: qd oia sī in Deo 2d suū ee subjectivū. 7 R.: et ee 2d suū ee objectivū, 2d quod, et n̄ 2d illd rao entis præscindit.

19. Ad 2.ª D.º sicut antea. Vl sic: reduplicativè, C.; specificativè, N. 7 Nsic ē exntialtr singularis ita ut quælibet exntialtr includat singularitte, N.; identicè, et realtr, C. 7 Ad 3.ª D.º: qd potest ppa vl indifita fica, ē contingens, C.; qd potest ppa, l indifita methfica, l logica, N. Na hoc ē de exntia rei, et itt oes sī neferrris, et eternū. Pat. in Patre eterno, cujs exntia ē in alio ab illo, et tā prsonis ē necesaria. 7 Ad 4.ª resp. ibi D.ª loqui: ee id individuum in Deo reduplicativè, cōl ęradualtr, n̄ vº specificativè, l exntialtr.

tialtr. Individuu aut animalis non esse individuum hominis non solum specificative, sed et graduāliter, quia quolibet suum corpus induit modum, seu gradum, nempe finitum: et ideo sunt duo objecta formalia, non solum quidditative, sed et graduāliter. Ens vero infinitum licet dicat duo objecta formalia quoad quidditatem, non autem quoad gradum modi, qui unicus est. Unde dicit D.: licet intuens non habere distincta objecta formalia: tamen intelligens intellectione abstractiva potest unum habere pro objecto formali (scilicet ens) licet non habeat alterum, scilicet infinitatem. Ita et ex D. intelligens intuitive albedinem cum modo intentionis in 6. gradu, non haberet distincta objecta formalia, intelligere perfecte gradualiter; quia imperfecte, et quidditative intelligens abstractive posset habere albedinem pro objecto formali, et non intentionem, quin tamen hoc impediat albedinem esse eam in realitate. Et sicut albedo, et ejus differentia sunt duo objecta formalia, ita ens cum sua.

Inst.a 1o: ideo animal hominis non repugnat esse in bruto (quae est eorum ratio): 50 quia potest salvari in bruto sine homine; sed ratio entis nequit salvari in creatura, nisi quia potest salvari in bruto sine homine, quia non potest existere sine altero ... ne Deo: ergo. R. N. paritatem. Et si animal posset existere sine alterutro, bruto, seu homine; hoc non provenit praecise ex sola indifferentia animalis, sed ex eo quod nec homo, nec brutum est causa praecise existentiae alterutrius, nec causa productiva illius. Deus autem cum sit necesse esse, et causa omnium creaturarum; ideo non potest ens esse, nisi existat Deus, et in Deo, nec in aliqua creatura existenti, quin sit a Deo. Unde D.o minor: nequit salvari in creatura sine Deo ex ratione causalitatis, C.; ex praecisa indifferentia, si non adesset ratio causae in Deo, N. Et ad eorum sufficit indifferentia talis.

Inst.a 2.: quia Deus, et creatura infinite non distarent, T. R. D.o 51 infinite non distarent in perfectione, seu essentiali, seu modali, N.: in his enim infinite distant. Infinite non distarent in omnibus rationibus communibus, et contrahibilibus objective sumptis, C. siquidem in hac ratione entis realiter conveniunt. T. Inst.a 3o: d... ente contracto ad Deum, jam non potest contrahi et specificative ad creaturas: quia ens non est eorum contrahibile. P. subm.: illa formalitas Deo contractiva est infinita in linea contrahendi: quae exhausit totam contrahibilitatem in ente; ita ut nihil remaneat contrahendum. P. cons.: quod est infinitum in linea intelligendi exhausit totam intelligibilitatem objecti; quod est infinitum in linea producendi exhausit totam producibilitatem: quia a pari, quod est infinitum in linea contrahendi exhausit totam contrahibilitatem &. T. R. D.o ultimum ant.: quod est infinitum in linea & exhausit totam intelligibilitatem objecti intensive, vel ita ut possit in quodcumque intelligibile, seu producibile, C.; extensive, ita ut nil desinat causare, intelligendum, seu producendum, N. Unde licet intellectus in linea intelligendi, et omnipotentia in linea producendi sint quidem infiniti; et tamen creatura potest intelligere, et causare; ita licet aseitas, et sit infinita in linea contrahendi, non exhausit contrahibilitatem entis ad creaturas. T. Contra sic retorqueo argumentum: licet pater vero Deus sit infinitus in linea entis, dantur tamen alia entia: quia licet aseitas sit infinita in linea contrahendi, tamen dantur potentia est alia contrahibilitas.

Sed contra: Pater aeternus ita est productivus filii, ut non 52 possit producere alium filium; et hoc ideo est, quia talis productus est infinitus, respectu producentis adaequat: ergo ita ens contrahitur pro infinite, exhaurit &. T. R. N. S. paritatem. Itaque Pater producens est (ut quod) infinitus, quia filius productus (ut quod) est et infinitus. Sed non tres aeterni, nec tres infiniti, sed unus infinitus. At licet ratio contrahens sit in Deo formalitas infinita, tamen ens contrahibile est indifferens ad finitum, et infinitum. T. R. 2. retorqueo cum ... in intellectu Divino, et omnipotentia, ut antea. T. R. 3. C. praemissas: tamen consequens nequit inferri: quia ratio infinita contractiva entis ad Deum exhaurit contrahibilitatem entis, ut non possit contrahi per aliud infinitum, quod ... est. Unde si licet Pater aeternus communicet essentiam filio, ita ut non possit producere alium filium; tamen quia essentia non est communicata omnibus suis

pon=

possibilibus modis, possit et coincari spiritui Sancto: ita (licet distinctione naturae entitativa) ens contractum ad Deum, quod non est contractum omnibus modis, quibus possibile est contrahi, possit contrahi ad creaturas. Et sicut coincata existentia Dei 3bus personis, amplius coincari nequit, quia aliis personis repugnant: ita ens contractum ad Deum, et creaturas &c.

Sed iterum contra: quia existentia Dei (ex Doctore in 1o d. 5, q. 2 n. 12) per personalitates nec contrahitur, nec detrahitur, nec aliquomodo actuatur, quia hoc 53. erat imperfectionis, et potentialitatis in natura creata: ens autem contrahitur, detrahitur, et perficitur per contrahentia: ergo. Respondeo: existentia Dei non detrahi, nec actuari existentialiter, quia illa ex se est in ultima actualitate; neque habet rationem partis in personis; quia hoc est imperfectionis in natura creata; quae et non est in ultima actualitate, et habet rationem partis. Ens autem non est ex se in ultima actualitate, et ideo stricte contrahitur; sed in Deo non habet rationem partis propter infinitatem unius extremi, sicut habet in creaturis propter finitatem. Unde ens praescindit a potentialitate, vel actualitate, et etiam a perfectibilitate finita, vel infinita; existentia Dei nullomodo detrahitur, itaut quodlibet extremorum sit positive finitum, quia hoc est imperfectionis, et potentialitatis in natura creata. Sed hoc non impedit, quin possit dici absque imperfectione existentiam Dei detrahi ad Patrem per paternitatem, ad filium per filiationem &c. non quidem ad actum, sed tamquam ad personam, quod non evenit in creaturis.

54. Arg. 7: Deus est simplicior omnibus; sed si daretur realitas entis communis contrahibilis ad Deum, simplicior non esset: ergo. Probatur minor: omne compositum, quod ad alium contrahitur, simplicior est eo, ad quem contrahitur; ergo si ens contrahitur ad Deum per aseitatem, vel infinitatem, compositum entis communis esset simplicior composito Dei: ergo. Probatur maior: quia in eo, ad quem contrahitur, datur minor unitas; quippe invenitur in eo ratio contrahibilis, et ratio contrahentis: ergo et minor simplicitas. Respondeo. Deus quidem est simplicior omnibus, et etiam ente, quia servata perfectione identitatis realis inter pluralitatem formalitatum, quae sunt in Deo, quam inter ens, et caetera infinita praedicata, saltem exigitive. Non enim omnis unitas opponitur simplicitati; sed illa tantum, quae est per modum perfectibilis positive finiti, et perfectivi; quae non est in Deo. Certe compositum entis, et quilibet irresolubilis vocari possit simpliciter simplex, ut negat compositionem ex his; sed non ut negant eas his; quia sicut unitae cum alio ut talem positive finito, constituunt compositum. Deus autem utroque modo est simplex: unde simplicior est. Ad ultimam probationem dico, quod datur minor unitas, quatenus dicit pluralitatem in eo, ad quem contrahitur, Concedo. Datur minor unitas, quatenus minus negat compositionem, Nego. Etenim pluralitas non laedit simplicitatem, ex quo pluralitas; quia in divinis (de fide) personalitas personarum non ponit compositionem. Ad hanc enim requiruntur vel duo positive finita, vel saltem unum positive finitum, quod in Deo non est. Unde licet concedere, quod Deus non est magis unus, praecise in unitate: est tamen magis unus in perfectione unitatis, vel in unitate summe perfecta.

55. Arg. 8. omnis compositio relegenda est a Deo; sed realitas entis non vitatur in Deo compositio: ergo. Probatur minor: compositio metaphysica est distinctarum unio realitatum, quarum una contrahat aliam; sed realitas entis in natura Sancta... contrahitur per aliam, nempe per deitatem: ergo. Respondeo. Nego minorem ad probationem. Ergo maior: compositio est unio realitatum perfecte identificatarum et infinitate &c. Nego; imperfecte identificatarum et finitate, Concedo. Vel sic: est unio realitatum finitarum, vel saltem quod aliquod sit positive finitum, Concedo; si saltem aliquod est positive infinitum, Nego. Et autem deitas Dei contrahens ens ad Deum sit positive, et taliter infinitum, inde est &c.

Sed

Sed Ista: sed si darentur duae realitates, quarum una contra-
heret aliam, praecisive sunt fitae: ergo stat &c. Prob. min: duo, quorum unum sit §6
in poa ad aliud, id quod idem est, ex parte se actus, et ex parte se poa, sunt poti-
be fita, et faciunt compositionem; sed si darentur duae realitates, quarum una
contraheret aliam, se haberent ex parte se actus, et ex parte se poa, vel una
esset in poa ad aliam: ergo. Prob. min: omnis realitas communis contrahibilis, de contra-
hibilis, in indiferens necessario est ratio potentialis ad illa, ad quae
est indiferens; quia non sit actualiter aliquid ex inferioribus # Confirmatur 1°: in-
diferens, ut indiferens, importat indeterminationem: ergo et carentiam
actualitatis: quod praesupponit potentialitatem &c. # Confirmatur 2°: realitas,
quae non habet, cur excludat compositionem, vel potentiam, vel rationem connexionis est
in poa, facitque compositionem: sed illi realitati communi negata a Deo ratio,
cur excludat compositionem, sit in poa, connexa, &c: ergo. Prob. min: ex Deo in-
finitas est causa negandi compositionem, rationem connexionis, vel esse in poa;
sed a Deo negatur infinitas illi enti communi: ergo illi realitati &c. # Confirmatur 3°: quia
si illa realitas non est in poa ad infinitatem: ergo nec est in poa ad finitatem:
siquidem eadem est: ergo vel in creatis non facit compositionem finitatem, vel illa facit
cum infinitatem. R. ad Istam N. duas min; et D. ultimam ant.: omnis realitas communis, non est §7
potibe fita &c. C. si saltem praecisive est infita, N. vel sub D. si praecisive est
infita, et perfecte identificatur cum alia potibe infita, N. si licet sit
praecisive infita, tamen imperfecte identificatur cum alia potibe fita, C.
(quod hoc patet ad ultimam confirmationem). Lin. quia non sit actualiter aliquid ex
inferioribus falsum est in scotismo, quia praecisio non opponatur in- {+f. 558. n. 4}
clusioni, et abstrahentium non est mendacium, ut patet in conceptu
perfecte praeciso. Porro sicut animal est actualiter aliquid hominis,
et bruti; ita ens Dei, et creaturae. Et sicut animal non est actualiter
aliquid ex diferentiis contrahentibus; quia realitas, et irrealitas non in-
cludunt formaliter animal, quare non sunt idem formaliter, sed solum idem realiter: ita
ens non est actualiter aliquid ex diferentiis, vel modis contrahentibus: quippe
pe nec aseitas, vel infinitas, neque abalietas, vel finitas inclu-
dunt formaliter ens; quod est dicere, non esse idem formaliter, quod est utrumque in entitate.
Neque animal ideo est in poa ad rationalitatem, vel irrationalitatem, quia sit aliquid
hominis, et bruti; neque quia excludat formaliter diferentias; ut patet in aliis
praedicatis, vel passionibus; sed praecisive debet addi, quod ideo est in poa
quia vel est potibe fitum ut commune, vel imperfecte identificatur cum extremo
potibe fito. Oppositum est in ente respectu Dei. Sicut quia sufficit
unum saltem extremum potibe infitum ad ponendam simplici-
citatem, ad vitandamque compositionem, vel quasi compositionem ex actu, et poa,
et ponendam perfectissimam realem identitatem: ita per oppositum
sufficit unum extremum potibe fitum &c.

Sed ulterius stat, quod eadem ratio entis sit in poa ad creaturam, §8
non vero ad Deum? R.: quod illa realitas ex se formaliter praescindit a poa,
et ab actu, sicut praescindit a fititate, et infititate. Unde sicut
contracta per infititatem, quae non est forma informans, neque pars,
ex hoc illi advenit perfectissima identitas, et ratio actus: ita
per oppositum, contracta per diferentiam fitam, quae est forma informans, vel
pars, ex hoc illi advenit imperfecta identitas, et ratio po-
tentialitatis, quae est imperfectionis in natura fita. Uno verbo,
sicut dictum est ex Deo; licet passiones simplices conveniant enti,
antequam dividatur ad Deum, et creaturas; tamen passiones complexae, sicut
necesse esse, vel possibile; actus, vel poa; quae etiam sunt transcendentes,
non conveniunt nisi uni enti; ut patet in hac divisione, necesse,
vel possibile, et infitum in hac divisione fitum, vel infitum: quia etiam in hac:
actus,

actus, l poa. Inde in Deo ens habt racioē actus, in creat.ª vº racioē poē. Et ideò ens, ut convenit Deo, ē infitus; ut creatº vº fitus. ‡ Instabis: Ꝙ tota racio actus, et poē provenit à fitte. R. radicalitr C.; filtr; N. Nā sic provenit à fitte, ita ut difia fita sit tota racio actus, et poē N.; itaut posita difia fita ut actus, ut fra fite informans, necessario, l sit, l in eode instanti resultet poa in altero extremo, C. In hoc enz differt cōpotio anālis q̄ hinc ab illa entis q̄ creat. q. anāl, q sit exse potibe fitus, præsse induit, ñ solū aptitudinē, d etz poā; imò ante cōtractioē: at vº q ens præscindat à fito, et relatibe etz præscindit à poa, quæ ē quid relativū, illaq. dicit in ipsa cōracioē ad creat. exse enz sol dicit ñ repugnantiā, ul solā aptitudinē, quæ differt à poa.

59. Itaq. cōpotio ñ ex sola prædatox pluralitte coalescit. Deus enz unus sit infitus, veritatx, ut liquet ex D.º in illa litra: ql licet aute stet, qd racio relacois in + rei &. Sane reipsa in divinis plures s̄r prsonē et atributa absq. ulla cōpotioē.

{ H.º 61. & multa. nº 36.

Cōpotio enz ē duor, quor unus sit potibe in poa ad alterū. Porro q in Deo oia prædalata sint unus realtx pfectissima idntitte, nulla potntialitas, nulla q. carentia locū habe. Neq. superius, q̄ua tale, imprfectioē dicit: ea enz proprie ē prædatis fitis. Ita lict ipsa realitas entis sibi ñ cōjungat realtx pfectè difia Dei; sicut neq. Paternitas exntiā, d ē ijdē: ta nec eā excludit, quoniā a fitte abstrahit. Imò vº hec difia Dei vindicat sibi ipsū ens pfectissima idntitte. Unū adeo Divinis prædatis, singt habt aliud, nunq. illo caret. Sd racalitia Dei ē copulata enti, l ut pars informans, q̄ sic carentia, et depndentia cognoscat. ‡ Aliter intelligitr ens creatū difiā adjungi: hec enz q sit fita, excludit alterū prædatis; caret potibe illo, nec q illo ē id pfectissima idntitte. Ex q̄ apparet, cur ens cōponat in creat., ñ vº in Deo. Per qd soluta instantia et ultima cōfirmao.

60. Ad 1ª cōfirmaoē R.º C. ant. et D.º cōsqns: qt carentia actualitatis potibā, et prmissibā, C. præsse potibā, N. Illa ñ arguit potibā fittē, ista vº sic: illa ñ arguit potibā poa, quæ ē relao, et imprfectio; ista vº sic. Et ideo anāl. q. potibe fitus (et similtr ql libet genus) dicit potibā carentiā, quæ potntialitē arguit: q aute ens præscindat à fitte, et abstrahit à carentia potibā, et potntialitte. ‡ Ad 2ª cōfirmaoē R. C. ma: N. mi: Ad istius probē D.º ma: infitas, ul in 2bus potibā, l in uno prmissibā, et in altero potibā, ē causa negandi cōpotioē, C. Infintas præsse in ambobus potibā, N. Quæ doctrina ja vobis pat. Et D.º mi; d realitti entis negatr infitas potibā, C. prmissibā, N. Inde si idntificatr in Deo, negat cōpotioē: in creat.ª aute illa ponit ob racioē supt dictas, q ops respondetr ad 3ª cōfirmaoē.

61. Ad corroborandu aute utrā doctrinā ex D.º deservat pº q. artº vº dubio: ex d. 8. q. 3. quidqd ē in Deo pfectio exntialis ē filtr infita. Et paulo post igitr q in Deo, quidq. realitas sit filtr

11 infita, nulla ē, a qua filtr posit accipi racio gnexis: cōj ens filtr ē infitū in Deo, et tanz idntice. ‡ R. prebita, sic intelligi: quidqd ē in

e in Deo graduate, C. aliter, N. ‡ Ad aliq. sic: q. quies q. rea=
litas graduate accepta, C. secunda.

Explanetur. V. in sententia D.is realitas generis debet pag=62
cise dicere ordinem potentialiter ad alia; d in sententia D.is data
potentialitas solum in ratione potibilem finita: q. ut sit realitas generis
debet precise induere finitas potibus; ne sic; d realitas sola
graduate accepta e potibile finita: realitas generis debet sic
graduate sumi modo. Major e D.is. ... fatetur se dixit:
nullus infinitus e potentiale ad aliquid.) q. legitime infertur.
... subsumentur pat. in explicatione illius litera. Respondeo,
quod quando intelligitur aliqua realitas &c. Et ideo ad negandum in (n.o 11.)
Deo genus dixit D.r quod quaecumque perfectio exntialis, sive quae
q. realitas in Deo graduate accepta sit formaliter infinita, nulla
e, de qua posit accipi ratio generis: q. ratio generis sumi de=
bet a realitate finita graduate accepta. In Deo enim oia praedicta
vel a realitate finita quidditatibus, et graduate infinita: praedicatum vero
proprie formaliter quidditatibus, et graduate semper in Deo e formaliter infinitum de quidditatibus
ens cum graduate semper, in Deo e formaliter infinitum, d quidditatibus
formaliter praescindit; q. et D.r e se indiferens in quid ad finitum,
et infinitum. Sed ad hoc probandum in 3.a litera ait: p.o q. quod e in Deo per=
fectio exntialis e infinitum; in creatura vero finitum (supple) q. illa ratio entis, quae ‖
dicta de Deo, et creatura, e indiferens ad finitum, et infinitum. Et sic pos=
sed graduate sumpta, ut in Deo revera actualiter e, e formaliter in=
finita; in creatura autem potius o potius finita. Sic q. debet D.r intelligi, ut
suum probet intentum; non aliter non probaret. ‡ Vi sic intelligi:
quodquid e in Deo &c, et quaecumque realitas &c si quid proprium Dei,
ut Dei, e formaliter infinitum infinitate potibus. Si vero specificatibus
sit quid coe realiter, tunc e formaliter infinitum infinitate permissiva; quae
sufficit ad intentum D.is: ad
q. altero extremo potibile infinito sufficit ad intentum D.is: ad 63.
relegandum nempe genus.

Quaere 2.o prosequitur D.r n.o 18.: ad illud quod additur, de
quo q. formaliter dicto de Deo: Dico: quod nihil tale e in genere ‖
proprie id; q. nihil dicta de Deo formaliter, quod e limitatum, (intellige ‖
potibus, non permissive): quidquid autem e alicujus generis e
neccessario limitatum. (intellige juxta dicta finitum, et limitatum
potibus, quod non e in Deo). ‡ Iam 3.o prosequitur n.o 27.: quomodo
potibus, quod non e in Deo, conceptus coe realis Deo, et creaturae accipi, nisi a rea= ‖
litate generis, quae sit potentialis ad alia, &c.? R.o: quod quando ‖
intelligitur aliqua realitas &c. In quo loco, ut jam patet, respondet
D.r, quod ut sit realitas generis debet ee graduata sumpta modo
finito &c. et sic illa realitas coe entis neque e graduata, quid=
ditatibus accepta, neque sumpta modo finito. = 4.o prosequitur D.r n.o
28.: Si saltem dicas: q. conceptus coe e indeterminatus, et ‖
potentialis ad speciales conceptus, ut realitas ad realitatem: ‖
ut saltem non erit infinitus; q. nullus infinitus e potentialis ‖
ad aliquid? (R.t D.r) C. quod conceptus ille coe nec e de se ‖
finitus, nec infinitus, d indiferens, et sic e abstrahibilis ab aliquo ‖
conceptu. Ubi adverte 1.o, quod nil dicit de potentialitate, q. jam
antea illam negavit. 2.o, quod talis abstractio ad aliquem concep=
tum non dicit imperfectionem, q. ideo illi negata potentialitas.
3.o, quod illa realitas concepta exntialiter sine modo e hic
abstrahibilis, et non formaliter eadem e extremo abstrahente. Quod ut magis
clarius pateat

prosequitur.

64. Praeterea D.r 5o n.o 29: si aliquas: q realitas, a qua accepita (sceptus cois) e fita. Non regstr. Non enim accipitur
)) ab aliqd realitte, ut sceptus adeqtus realitti, sive ut sceptus perfectus illi realitti adeqtus (haec e realitas q traduata, l q traduatr accepta, ut scitus)); d ut diminutus, et imperfectus (intelige q traduatr): q sceptus cois n sumitur a realitte fita, nec infita: q a realitte exntialtr prescindite. & Co dit ibidem: si aliquis: individuum
)) includit individuum: q coe includit coe: q si hoc ens includit
)) infitte hanc, et ens in coe includet infitte in coi: Ro. sqa n valet, q individuum includit perfectioe aliqu, quam n includit
)) coe, et pr illa perfectioe potst fitr includere infitum; et ita coe
)) ex rac sceptus cois n includit illum, ut sceptus includuntur; d e aliqmodo detrabile pr ipsum; q ex D.o ens a se propter aseitte, ū q traduatr sumptus includit infitte, q quam n coi praescindit a se, ū ante intelligi a rativs particularibs, et modis: q e coe in realitte distincta. &c.
65. Arg. 10. inter straddctria neqt dari medium; d illa realitas entis esset medium inter straddictria: P: illa esset medium inter causatum, et n causatum; inter dependens, et n dependens &c; d haec st straddctria. q. Fsite solutioe, simlr respondo, qd etiam a nal mediaret inter reale, et n reale.
66. Colliges 1o: oes modos ponendi entis coitatem ante intellum coincidere in eodem, solum q penes nom.a distinguuntur. Dicant aliqui, ee in rac ipsa fitti entis. Dicant alij in fitte ese, vl entis quiddite. Dicant vē in realitte, n q traduatr, ū adeqte; d quidittibe, exntialtr, l obstibe accepta. Dum sit coitas intellum praecedens, simpr salvata, raoe, si pe realitatem entis ee actu a parte rei distinctam ab oibs raonibs particularibs, qd intendimus q ntra realitte.
67. Colliges 2o pro summa t ens ab alio, sive ens fitum in coi dicere realitte praedmentalem coem substis, et accidentis; ad pe fitr ex natura rei distinctam. & haec e expressa in Scoto, et sqs doctrina; inquam, et qdlibt genus supponit natura coem a parte rei, et fitr distinctam ab inferioribs. Cum aut ens fitum respectu substis fitis, et accidentis sit genus, ex D.o, ulsat: q e distinctum ante opus intelus ab illis, et a perseitte, et inalietl. & hanc pponem, et scedunt sc contra nos realitem transcndentalem entis ut sic. Vnde pr hoc stra illos arguo: Per vos coitas entis fiti substis, et accidentis e in realitte distincta ex natura rei ab illis, illorum q particularibs raoibs, d qd q signum distinctionis trahatur pr vos, vl quaeq raoe adignetur a vobis pro hac realitte; et ita sexuficabitur coitte entis ad Deum, et creat.s (hoc patebit discurrenti pr singulas raoes. Vnde q una supponitur potibe fita, et alia n; ideo illa erit generica, et alia transcndentaly. & in hoc enim sol differunt). q a pari &c.
68. Ultimo arg.r. Impobile e, Deum dependere a creat; d admisa realitte coi entis, Deus dependeret a creat.: q neqt admitti &c. P. mi. illd dicitur dependere ab aliqo, qd o reddito impobili isto, redditur impobile illd; (si n dependentia a priori, saltem a posteriori); d admissa realitte entis, reddita impobili creat.e, redditur impobilis Deus: q. P. mi. reddita impobili entte Dei, redditur impobilis Deus; (q reddto impobili aliqo praecisto

dato institutibo Dei, qsle ē ens, redditr impblis Deus); d admi-
sa realitte entis, reddita impobli creat.ª, reddita impble
ens Dei: q. P. mi: reddita impobli coitte entis Dei, reddita
impoble ens Dei; (qsª reddito impobli uno prędto idnti-
ficato ç alio, redditr impble, et illd, ç quo idntificatr:
quipe idntitas negat os separablitts; coitas aut idntifi-
catr ç ente); d admisa realitte entis, reddita impbli crea-
tura, redditr impoblis coitas entis Dei: q. P. mi: reddito
impobli tno coittis entis Dei, redditr impoblis coitas entis
Dei; d admisa realitte entis, reddita impobli creat.ª,
redditr impoblis tnus coittis entis Dei: q. P. mai: reddito
impobli tno cuis ç q. relaois, redditr impoblis relao;
(quipe ā tno petitr et rao specificatiba in relaone);
d coitas entis ē quęda relao transcendntalis, cuis tnus ss De-
us, et creat.ª: q reddita impobli creat.ª, ut tno talis coittis,
redditr &c. Isttr 8º. q ut tenent Scotistes D., si oipotntia Dei diceret
relaoē ad creat.ª poblis, et coġnosceret ç illis nessario, et depndēret 69.
ab illis: q si ens diceret relaoē ad creat., depndēret ab illis: q et De-
us: ut Supª = Isttr 2º: reddita impobli una Specie, (tenent Sco-
tistes) redditr impoblis coitas generis, et genus. Redditis oibs
individuis impoblibus naturę vel humanę, si Petrus solus ē, ess
natura nec ē species, nec coīs. et ideo neq. genus salbata in unicª
specie, ceteris repugnantibs, neq. species in unicº individuo
specie, ceteris repugnant; d hoc ideo ē, q. tc deficit tnus adęqtus ra-
tis coittis: q ā pari, si Deus, et creat.ª ss tnus adęqtus coittis
entis, reddita impobli creat.ª, redditr impoblis tnus adęqtus
coittis entis: q et coitas: q et ens: q et Deus, ut supª. = Isttr 3º: si
coitas naturę genericę dicit relaoē prędmntlē: q coitas entis
ut sic dicit relaoē transcendntlē pr eadē raoē. Vnde idē, Isttr
in una, ac in alia, supona impoblitte tni:

R. q ad hoc nimis inefficax arġtus, N. 3. minores. et D.º mą. h. 70.
Mami: reddita impobli coitte entis Dei entitatibe, vl intnsibe, vl
ī locus ab intrinceco, vl quoad suficientią, reddita impoble ens Dei. C.
Reddita impobli coitte solū terminatibe, l extnsibe, l pr locus ab ex-
trinceco, l quoad eficatią, N. et D.º mi: d admisa &c., reddita impobli
coitas entis Dei terminatibe, l &c. C. entitatibe, l intnsibe, l &c. N.
Ad huis Prob.s D.º mą: reddito impobli tno &c., redditr impoblis
coitas entis Dei terminatibe, l extnsibe, &c. C. entitatibe, l intnsi-
be, &c., N. et N. utrāq. mi. = Isttr 1ª. Istrmao dicitr, q. ens ñ dicit re-
laoē. = Ad 2ą Istrmaoē D.º mi: d hoc ideo ē, q. deficit tnus coittis,
quę ē relao, C. Precise ex raoe coittis, si ipsa ñ esset relao, N. =
Ad 3ą Istrm.s N. seqlą, et raoēs: q. relao nec ē alicuis infiti adfi-
tus, nec ē alicuis prescindntis ā fito, l infito: quipe Impr ē ali-
cuis potibe fiti, qlia ss prędmntlia. = Loquor aut de relaoibs,
l advenientibs, l subsistę suponentibs; (ut in creatis); ñ vº de re-
laoibs subsistę constituentibs, qles ss D.e, quę ex se prescindunt ā fito,
et infito. 71.

Inde pro ressponsionis intelligentia: apparet hęc doct. in
oipotntia D.ª, qua Deus producit creat. sicut enī oes creat.s ima-
ġinables redderentr impobles; ñ propterª hoc redderetr impo-
blis oipotntia Dei, etsi deficerent tni producendi. Et qsq tc ñ
maneret oipotntia quoad eficacią, nec extnsibe, nec termina-
tibe,

ribe. q.ª nulli essent tri, maneret tū entitative, et quoad sufficientia. q.n ex hoc sequatr dependentia omnipotentię Dei ā creat.s Unde sicut in hipotesi creaturarum impossibilium nil Deus posset ad extra producere, (sicut nec nc potest producere chimeram), n̄ q. deficiat esse omnipotentia; q. sed deficiunt tri producendi, et n̄ propter hoc desineret ee omnipotens entitative, n̄ quoad sufficientia, licet n̄ esset terminative, n̄ quoad eficatia, ita n̄ deficeret absolutum entis Dei, l ens Dei, nec ejus coitas intrinseca, licet deficeret tm̄ respectu cujus esset coīs, nempe creat.ª, quę quidem fundaret relaoē coitatis ad ipsum in ratione entis: cujus ratione tū deficeret coitas entis Dei extrinseca, terminativa, et eficacitr; q.n ex hoc sequatur, Deum dependere ā creat.s, sicut in paritate adducta.

Si instas 1.º quia paritate generum, et specierum. R.º longe dispare.

72. siquidem quęlibet natura coīs in predicamento secum habet relaoē, saltim transcendentale, cognexam ad sua inferiora; qua deficiente, l reddito impossibili ejus tr.o, tūc deficit coe, l reddita est impossibile. At nec ens, nec ejus coitas dicit relaoē neque transcendentale ad inferiora. Quippe quia coitas supponat ens, quod n̄ ē possibile fitum, neque ee relao. Et pat. respontio ad 1.ª, et 2.ª confirm.s. ≠ Si instas 2.º: quia natura generica dicat relaoē; n̄ v.º ens? ≠ R.º quod ens ē aliquid, antequam dividatur in 10. genera: et in tali statu illi convenit coitas Deo, et creat.s. Quęque conveniunt enti in tali statu prescindunt sicut ā fito, et infito; ita ab absoluto, et relativo. Pat: q.ª usque dum ens ē fitum, et divisum ultra in substantia, et accidens, n̄ convenit illi relao, q. hęc ē accidens accidentis. Cum autem natura generica, l specifica semper sit fita, &, inde ē, qd illi convenit relao ad inferiora. Patet quia discrimen.

Si 3.º instas: hoc ēe v.m de relaoe predicamentali, et ac-
73. cidentali; n̄ v.º de relaoe transcendentali, quę ē ultra, l extra genus. ≠ R.º: qd sicut aliqua sunt transcendentia, q.ª sunt extra oe genus: ita alia sunt transcendentia, q. sunt intra oe genus, et divagantur per oia predicamenta; n̄ v.º q. conveniant enti, antequam sit fitum. Unde tales relaoes cujusque naturę predicamentalis ad inferiora vocantur transcendentales. 1.º: q. n̄ habent discerni (nisi reductive) certum predicamentum, et per oia vagantur. 2.º: ut distinguantur ā relaoibus predicamentalibus, quarum tri debent ee actuales: aliarum v.º n̄, d illis sufficit, qd tri sint possibiles. 3.º: q.ª debent ēe ad minus de genere accidentis predicabiles, l proprii, inseparabiles q. ā subjecto, cum quo realiter identificantur; cujus oppositum ē in relaoibus predicamentalibus. ≠ Sed semper tenete; qd n̄ sunt transcendentes tales relaoes, q.ª conveniant alicui extra genus, d sic explicantur, q.ª currunt per oe predicamentum. (Et in hoc sensu fonte est ens fitum potest dici transcendens, semper per oia predicamenta). Pat. hoc; q.ª quęlibet conveniunt enti antequam sit fitum, ū ab alio, conveniunt Deo, sunt indifferentia ad fitum, et infitum: si ū ens, l ejus coitas diceret relaoē, Deo conveniret, esset q. indiferens ad fitum, et infitum: qd absit; q. quęlibet hujusmodi relao ē accidens Deo repugnans &.

Si 1.º

Si 4.º instas: in Deo ē relaoes, ut pat in trīāte, quę nec sū fitę, nec infitę: q̄ veniunt enti, anteq̄ sit fitū; vl ut ē indife= 74.
rens: q. ± R. vē utiq. tales relaoes nec ēē fitas, nec infitas; n̄ autē
ee indiferentes ad fitū, et infitū, d̄ prerise ēē ad infitū: quę saltē
realtr veniunt enti anteq̄ sit fitū; vl ut ē pprium Dei; sicut alia
predata pprīa Dei. Vndē n̄ veniunt enti indiferenti ad fitū,
et infitū; qd̄ nessē erat, ut esent transcendentes modo quo
hīc loquimur, et instantia teneret. 75.

Sd 5.º pricipaltr, et eficatius instabis. Coitas in-
tensiba, l entitatibē, et quoad suficientiā; et coitas ex-
tensiba, l terminatibē, et quoad eficatiā; l sū una, eadē,
q. coitas ā parte rei in ente: l alia, et alia? n̄ 2dū: q. in
q. coitas coi suficit una coitas, et tc admitterentur duę coi=
tates ā parte rei in ente. N̄ sicut esent alia, et alia; q̄ tā
esent realtr idē, destructa una, destruitr, et alia, et tc in=
surgit vis primi argti ex impoble. ± Si R.: q. si reddita
impobli creat.ª reddtr impoblis coitas extnsiba, n̄ ter=
minatibē; et reddereter impoblis coitas intnsiba, ū enti=
tatibē: sicq. propter realē idntittē ente, reddereter im=
poble ens &, sicut sup.ª Pat. seqla: q.ª uni eidē q. raoi
fali nequeunt cōpetere in re predtę ctradctoria, quia
esent prmanere, et n̄ prmanere ēē impoble, et n̄ ēē
impoble, si esent unā.ª coitas ā parte rei &: q̄ ex primo
ad ult.ᵘ insurgit argtū ex impobli. 76.

R. S. retordo argtū q̄ oipotntiā D.ª entitatibē, et quo-
ad suficientiā, et q̄ oipotntia terminatibē, et quoad efica=
tiā; vl ē una, eadē q. oipotntia, l alia. et alia; n̄ 2dū, q.ª una
suffit, l si duo esent, q̄ esent realtr idē defiente oipotntia
terminatibē; et entittibē; &, ut sup.ª Si R.: q. si reddita
impobli creat.ª reddtr et oipotntia terminatibē, et
entittibē ut sup.ª propter eadē raoē ex ctradictione
in sqlā posita. Quidqd erē ad istā respondeant, res=
ponde illy. 77.

Si autē S. teneas (vl argns interrogatus Responde-
at): oipotntia Dei ita nessario ctrecti q̄ creat.ᵉ poribilibs, ut
istis redditis impossiblibus, et illa reddereter entitatibē saltr
impossiblis: (qd̄ n̄ judico): tc duo paruit sequi. ± R.: qd̄ va=
leat hoc argtū: q̄ propter realē idntittē oipotntię q̄ Deo
et reddereter impossiblis Deus. Si hoc cedis, vl cedilur ab
argnte: tc ā pari posset cedi totū argtū ex impossibli. Et
sicut tc eset hipotesis p.ª locū ab intrinceco repugnans
oipotntię; quę si n̄ ā priori; saltē ā posteriori depende=
ret ā creat.ᵉ; qd̄ nē imperfectio n̄ diceret in oipotntiā,
(absit erē in aliq.º Dei imperfectio): ita in argto poset
dici; Deū depndere ā posteriori; qd̄ nec ē imperfectio,
d̄ potiū debet dici coneхio. ± 2ū: qd̄ adhuc reddita
impossibli oipotntia Dei, n̄ reddereter impossiblis Deus:
eset erē Deus, et n̄ oipotns. q.ª si ad impoble seqtr qd̄-
libt, correspondens illi impoble, ad hoc seqreter, Deū n̄
haberet idntittē q̄ oipotntia, q. in S.º supositū, qd̄ eset. Ita in
ar=

dicto posset dici, quod adhuc reddita imposibili coitte entis Dei, non redderetur imposibile ens Dei; quia in hipo=tesi istud non haberet secum identificatam coittem. Et hoc sup=posito, nempe, quod realiter identificantur separari ne=queunt, debet intelligi de duobus, postquam iam sunt identificata, vel existentia, vel esse extra causas: non autem nec si ponuntur, nec identificantur, nec sunt, nec existunt; quia non supponitur. Et sic in casu, esset impossibilis coitas entis, quin esset impo=sibile ens Dei, quia non supponitur, quod tunc esset coitas identifica=ta cum ente.

78. Si vero 2º renuas, (vel dixeris, ut coita renerat(?) concepitur) dis=tinctione, proce entis, importare per se relationem: cum in Deo nulla re=latio subjectiva admitti possit, tenebaris dicere, (sicut dicunt) quod vel Deus distinguitur realiter a creatura per distinctionem rationis termi=natam ad aliquid reale; vel quod illi sufficit tantum distinctionem realem creaturarum, ut ab illa realiter distinguatur, quia non est ca=pax distinctionis subjectivae. Ita posset reddi coittem dicere re=lationem; quod coitas entis Dei, et entis ut sic, quia conve=niunt isti, et Deo; est realis, vel per relationem rationis tentam ad quid reale; (ens vero ja(?) finitum diceret relationem subjectivam realem, quia est capax) vel quod sufficit, ut in Deo ens habeat coittem realem, quod Deus scilicet tenet, vel ens Dei tenet relationem realem coittis crea=turarum.

79. Et quando haec redditione vobis non placeat, nec aliquibus aliis doctoribus, sic juxta desiderium. Sufficit, quod Deus tenet unio=nem hipostaticam naturae humanae, ut Deus vere, et realiter dicatur homo, et incarnatus. Sufficit, quod Deus tenet relationem creaturae, effectus Dei; ut Deus vere, et realiter dicatur causa creaturae. Sufficit, quod Deus tenet relationem subjectionis, et servitutis(?), ut Deus dicatur Dominus, et servatur: &c. A pari: sufficit, quod ens Dei tenet coi=ttem creaturarum in ratione entis, ut ens Dei dicatur vere et realiter commune. Patet: quia sicut Deo repugnat relatio subjectiva, ita cuilibet praedicato Dei. Unde, vel coitas entis praescindit a relativo, et absoluto, vel saltem ratione subjectorum a relatione reali, vel rationis. Et sic in Deo coitas entis esset relatio rationis; vel terminative realis: in creatura autem, cum jam sit ens finitum, dicit coitas entis subjective, quia terminative relationem realem. Vel 3º praescindit a Deo, et creatura, dicit coittem per mera aptitudine, et non re=pugnantia, quae non est relatio realis, nisi sit alicujus finiti.

80. Posset etiam explicari illa propositio, nempe, reddito impossibili uno praedicato realiter identificato cum alio, reddita etiam impossibile aliud, de praedicatis absolutis: non vero de praedicatis, quorum unum esset absolutum, alte=rum quia relativum. Posset imo assignari disparitas: quia praedicata ab=soluta identificata, vel identificantur propter se, in ratione sui, ut infinita; vel ratione termini, ut finita: et nunquam expectant aliquid ex=trinsecum reale per sua identitate reali. At vero praedicatum re=lativum expectat ad suam identitatem cum absoluto aliquid extrin=secum reale, nempe terminum. Unde isto reddito impossibili, reddita quidem impossibilis relatio, (quia ista pendet in suo esse a termino), et identi=tas etiam reali, quam habet cum absoluto; et non propterea redderetur

im=

impobile illud absolutum, sicut seqtr in 2bus absolutis identificatis, et sic posset reddi, coitas entis, si relative potius diceret, impobile reddi, qm tam redderet impobile ens Dei absolutum: et sic remaneret coitas solum fundamentalr, non vero formalr, et istae distinguerentur realr ob separationem.

Sed tamen nihil horum placet, nec tibi, nec arguenti: ergo sicut dictum vero argumento. Et nunc directe ad 5am instantiam. N. suppositum, nempe, quod coitas extrinseca sit positive in ente, neque ut una, eademque, nec ut distincta ab intrinseca: Etenim ens ratione sui solum dicit coitatem propter suam non repugnantiam, quae vocatur intrinseca, quia est a sua entitate nullam habente respicientiam ad aliquod inferiore. Coitas autem extrinseca illa est quae subjectatur in inferioribus, nempe in creaturis possibilibus, et tracta ad ens ut sic, vel ad ens Dei. Unde una est subjective in ente; et alia non, sed solum tracta ad ens. Dices, si supponis tam possibilitate, et quaeris an sit una, eademque in re coitas, vel alia, et alia? R.o: esse alia, et alia realiter positive distinctam, quae si dantur in natura cum differentia, sunt relationes mutuae. Si dantur in ente extra genus, tunc extrinseca est relatio fundata in creaturis, quae supponuntur possibiles, et tracta ad ens ut sic: et in ente finito est relatio mutua. Intrinseca autem, quae non est nisi coitas sub ratione coitatis, insufficientiae, est in ipso ente, praescindens a relativo, et absoluto: et sic non identificantur, sed realiter maxime distinguuntur. 82.

Si vero supponis impossibilitate creaturarum, et quaeris, an tales coitates sint una, eademque in re, vel alia, et alia? R.o N.o suppositum, nempe, quod tunc detur coitas extrinseca in re, neque in ente: quia et non essent creaturae, quae traherent suam coitatem ad ens, neque fundarent tales relationes ad ens, in quo consistit coitas extrinseca, ideo denominatio extrinsecis: sicut in ista non daretur, deficeretque enti denominatio Omnipotentia, posito hipotesi impossibili, non esset denominatio productionis. Unde in casu neque posset dici, quod sit coitas extrinseca una, eademque et intrinseca: Ratio: quia et tunc illa non esset, vel includeret coitatem intrinsecam, vel in N. suppositum, quod posset, vel quod posset esse extremum ista includi, ut essent idem formaliter, vel ut essent idem realiter. Nec posset dici identitas identitatis realis, ut essent extrema alia, et alia in ente, neque in re coitas; ita ut essent extra, neque positive, neque negative, in a distinctionis, quae est passio entis, neque realiter, neque formaliter. Ratio: quia ad qualibet hujusmodi distinctione realem, vel formalem requiruntur extrema et aliqua esse realiter, inter quae fiat separatio. Ergo vero: omne ens alteri separatum, vel est idem, vel distinctum, vel diversum: et N.o suppositum, quod tunc casus esset coitas extrinseca et aliqua esse reali: alias esset impossibilis, et non esset impossibilis. 83.

Unde obviam carentia non nisi his ut posuimus verbis, dicendo, nempe, quod tunc casus una non esset alia coitas per negationem extra genus (ut vocant scholastici; et ego addo per negationem essendi simpliciter). Negatio in genere dicitur (non quae convenit soli generi) illa, quae supponit subjectum, aequo dicatur, vel aliquid possibilis, vel quae sibi detrahat subjectum, quod afficit. Negatio autem extra genus est, quae per oppositum, nec suppo-

nit

nit subjectis, aequivoci cata nec de mat sibi subjectis, quod afficit, verificarique posse de ente, et de non ente: ut non videns, non lapis, et in casu non coe, quod tc esset figmentis, et ens rationis coitas. = Unde ult.º retorqueo: vel ens reale, et ens rationis ss unius, et idem ens à parte rei; vel in re aliud, et aliud? si 2dum: ergo ens rationis datur à parte rei. si 1um: infinita absurda sequntur. = Conte ad hoc respondebitur quae ista ult. doct.ª: quae ista solvit &c. Plura cetera restant dicenda, at tps urget.

Q.º 4.ª Per quid ens ad particularia contrahatur?

1. Pro hac resolutione discordant Scotistae: Iceptistae, ac aliqui etiam ex Realistis asserendo ens contrahi ad Deum, et creat.ª per modos intrinsecos finitis, et infinitis: et reliqui Realistae, contrahunt per veras et proprias diffas. Proquo scire oportet, quod sint modi, quidque diffa? modus ergo dicitur, de id, quod est modificatibus rei; et in coi est, quod additus rei illam modificat, vel in se, vel in alio, vel ad aliud, vel quoad esse, vel quoad operari. Unde modus non pertinet ad exntiam, sed tantum ad ejus gradualem perfectionem, circumstantiam, et complementum: quae hac diffa, sed si est intrinsecus, de rat exntialem; si est extrinsecus accidentalitatem. Itaque modus extrinsecus est forma ad cujus existentiam requiritur inhesio in subjecto, dans illi aliquid esse extra suam exntiam, ut existentiam, et individuam. Sic que licet res possit dari sine modo extrinseco; non vero est contra: quod hoc tollat, quod modi extrinseci sint in se res, et falta entia colocabilia in predicamento; sed vocantur modi respectu subjectorum. Sic ut sunt figura ingentitate, et septem ult.ª predicamenta.

2. Modus autem intrinsecus sic coiter defitur, est, qui non variat rationem formalem illius, cui additur intrinsece. Solet vocari intrinsecus, quia est intimior exntiae, cujus modus est, quam forma ves: intrinsecus, quae conveniant rei in 2do modo dicendi per se, etiam non licet ambo conveniant rei in 2do modo dicendi per se, etiam non licet ambo conveniant in 1º signo intelligitur modus et in 2do paries. Dicitur non variare rationem formalem rei, ut distinguatur à diffa, quae illam variat. = variare rationem formalem illius, cui additur? Rº: quod non est sed quid est variare rationem formalem illius, cui additur, sed iam destruere, vel mutare rationem formalem illius, cui additur, diffa, destrueret predicata animalitas, quae dictur variare animal, destrueret predicata animalitas, et sic posse contrahere non daretur animal; sed est contrahere ad nobis interiorem quidditatem, in ad nobis esse constituendum quidditatem sibi; sicut accidit in diffa, vg in ralitate contrahente animal ad aliam quidditatem, non exntiam. Modus vero non sic contrahit; quia non constituit novam quidditatem exntialem, nec exntiam; que dicitur non variare &c.

3. Diffa ergo constituit naturam specifice, et exntialem distinctam ab alia, intratque in quidditatem illius, cujus est. Oppositum accidit in modo: nam vg 8.º gradus albedinis non distinguit exntialiter albedinem, dum sunt hab. gradibus contrahat. Diffa posse concipi sine re, cujus est, at non vero modus non. et ideo dicitur coiter, quod modus non addit formalitati aliquid formaliter distinctum. Sed hoc non est absolute intelligendum, ita quod formalitas, et modus sint una formalitas, et idem formaliter; sed sic quod modus

absolute nequit dici forma, dum radius falsitatis, non juxta nostram
falsitas est ratio deceptibilis absque alia, et modus nequit decipi sine
falsitate, quae debet ista denotare: falsitas vero potest decipi sine modo. Cum hoc autem stat, ut falsitas, et modus falsa modalitas distinguantur.

Posito isto discrimine, et suppositis in loco dictis sedi quanta: ista ex vi nominis solum est forma faciens differentiam. Si essentialis, essentia; si accidentalis, accidentaliter. Unde ex quo differentia, ob rationem receptiva differentiam, nullum aliud munus exercet, nisi constituere et facere differentiam, quod nihil imperfectionis dicit, nisi ei addatur, quod sit forma informans, vel forma partis, seu Sic. ut loquitur ex Scoto in 4. d. 8. q. 1. n. 22. dicente de differentiis creatis: forma in creatis habet aliquid imperfectionis, scilicet, quod est forma informans aliquid, et pars compositi. Aliquid etiam habet, quod non est imperfectionis, scilicet, quod ipsa sit, quo aliquid est tale. Exemplum: sapientia in nobis est accidens; hoc est imperfectionis; sed quod ipsa sit, quo aliquid est sapiens, hoc non est imperfectionis, sed essentialis ratio sapientiae. In Divinis autem nihil est forma secundum illam duplicem rationem imperfectionis; quia neque informans, neque pars: est tamen ibi sapientia, in quantum est, quo illud, in quo ipsa est, est sapiens: et hoc non per aliquam compositionem sapientiae ad aliquid; nec quod sapientia illa sit pars alicuius compositi: sed per identitatem, qua sapientia forma propter suam infinitatem perfecte est idem cuilibet, cum quo nata est esse. Unde nisi differentia intelligatur informans, vel forma partis non intelligitur dicere imperfectionem. Sic. (Ut notatis. Sic 5.

2º. Ens contrahitur ad Deum, et creaturas per eorum proprias differentias aseitatis, et abalietatis. Probatur: Per id ens ad inferiora contrahitur, per quod inferiora, ut particularia constituuntur in suo esse, nempe, essentiali, ut primario; sed inferiora, ut particularia, nempe, Deus, et creatura constituuntur per eorum proprissimas differentias in suo esse essentiali, ut primario; ergo. Probatur maior: inferiora, ut particularia entis constituuntur in suo esse essentiali, ut primario, per illam rationem particularitatis, quam in ipsis intelligitur; sed illud, quod contrahit ens commune ad particularia, est illa ratio, quam intelligitur particularis in ipsis: (aliquin, vel ipsa ratio contractiva non esset particularis, vel alia particularis in termino supponeret; et sic ista supposita de primo contraheret): ergo. Probatur minor: idem est constitutivis, ac essentialiter distinctivis; sed Deus, et creatura essentialiter distinguuntur, non per modos, sed per eorum proprissimas differentias: ergo. Probatur minor: quod non constituit Deum, et creaturam essentialiter, non distinguit illos essentialiter; sed modi intrinseci non constituerent illos essentialiter, cum illos supponunt constitutos, et nulla ratio in priori contractiva alicuius communis ad inferiorem supponit inferiorem constitutum: ergo.

Probatur 3º: Finitas, et infinitas possunt attendi, vel ut modi proprii Dei, et creaturae, vel ut modi proprii entis. Secundo modo concedunt rationem, et non contrahere ens. Aliter autem sentiunt et finitatem, et infinitatem propriis modis intrinsecis ipsius entis, quas dicunt esse illius contractivas ad Deum, et creaturas, et esse antecedentem ad Deum, et creaturas in ipso ente. Contra: vel finitas et infinitas propria entis sunt eius modi intrinseci simplices, et incomplexi: vel disjunctivi, divisibiles, et complexi? Si 1um: ergo finitas est et in Deo, et infinitas in creaturis. Probatur consequentia: quia quaecumque praedicata convertibilia cum ipso ente assignentur, ubi sit ens, etiam ibi et illa sunt; sed si dicta cum 1um, finitas, et infinitas essent convertibiles cum ente: ergo si ista est in Deo,

Deo, et creat.ª est finitas &c. P. ma: q.ª qdlibet praedicatum coe e
coe omni et eo, quo contrata ad invicem. Praeterea: major, et
minor liquent in perfectionibus simplicibus entis. Tale est iste
contrariorum ente? q. sunt ejus perfectiones simplices. Et quia ubi sit ens,
est et illa sunt? q.ª contraria ente. Quod a pari, si finitas, et infi=
nitas sunt modi entis simplices, non complexi, et contrarentur
ente, et ubicumque ista esset, est et illa: quod finitas esset in Deo, et in-
finitas &c.
7. Si 2dum: contra 1º. vel illi modi, licet divisibiles entis va=
riant ratione illius, cujus sunt, vel non? Si 1um: quod inrarent sub ditis, et solum in
nomine modi; siquidem ditia variat, modus autem non variat.
et ideo nos admitimus, quod finitas, et infinitas sint modi,
vel proprii entis Dei, et entis creat.ᵉ; q.ª licet ditis
Dei, et creat.ᵉ, talis modi sunt
illa varient; postquam ratione ens e jam a se, vel ab alio, tales modi jam
illa non variant. = Si 2dum: quod illa dereliquerunt in statu, quem
antea possidebat, quod antea poterat ee in Deo, et creat.ª: quod post=
ea cum ambobus modis poterit ee in Deo, et creat.ª: quod redditur
Pat. assumptum a pari=
tate 2um, quod finitas esset in Deo, &c.
ratione: Et juxta illos, et nos, finitas propria creat.ᵉ, et infinitas propria
Dei, ita sunt modi Dei, et creat.ᵉ, ita illos supponunt, et ita non variant
rationes illorum sua essentiales, quod si antea essentia Dei erat particularis,
et ā se, et essentia creat.ᵉ particularis, et ab alio, est postea cum suis mo=
dis, et ut est dicunt, cum suis proprii modis, absque variatione illorum
sint cum illis: quod a pari, si ratio entis ante modos e cois, est post mo=
dos, si erant modi proprii entis ut sic, absque variatione esset cum
illis modis cois: &c.
8. Contra 2º: quia sicut perfectiones complexae, licet sint perfectiones entis,
dicibiles entis ut sic, quia solum conveniunt uni en=
ti, non tamen conveniunt potibile; ita illi modi complexi, vel disjunctibi
ti, postquam e Deus, vel creat.ª: ita illi modi complexi, non disjunctibi
licet sint modi entis, et tamen non convenirent, nisi jam sit in Deo, vel
creat.ª Hoc pat. ex Scoto dicente: quod qdlibet membrum istius
disjuncti e speciale talia, non conveniens nisi uni enti, ut actus
in ista divisione actus, vel potentia: necesse in ista, necesse, vel possibile, et
similia infinitum in ista, infinitum, vel finitum. Unde sicut cogitatur
perfectionibus complexis, ac cum modis; sicut illa non conveniunt nisi Deo,
vel creat.ᵉ, vel nisi enti in Deo, vel creat.ª: ita modi; et sic isti su=
ponunt Deum, et creat.ᵉ constitutos gratia. = Contra 3º. sicut finitas, et
infinitas quomodocumque non constituunt ens, ut ens; ita nec ditis, nempe
aseitas, et abalietas, sunt constitutibile entis. Et sicut illa sunt modi divisibi
entis ad inferiora; ita aseitas, et abalietas sunt ditis divisibile entis
ad eadem inferiora. Nunc sic: sicut se habet modus proprius ad di=
fiam propriam, ita modus divisibus ad difiam divisibam, quod modus
proprius alicujus debet supponere difiam propriam, et constitutibam
illius: quod modus divisibus alicujus debet supponere difias illi=
us divisibas, quod per vos finitas, et infinitas proprii entis sunt mo-
di divisibi illius: quod debent supponere difias ejus divisibas; at-
qui hae sunt difie proprissime Dei, et creat.ᵉ: quod per istas suppositas
per prius ad modos contrahitur ens. Alias ingerit e instantias.
9. P. 2. Rº: ideo juxta contrarium ens contrahitur per modos, et
non per difias, ut videtur in Deo comparatio; quod hoc e nullum fun=
da=

damnty: 9. P. mi: vl ens ς difia pp̄ria Dei ñ facit ɔpotioꝗ,
vl eṫ illa facit ς infinitte: 9. P. ant.: ideo p.ª vos ex ɔtr̄aone
entis p.ª difitias esset ɔpotio in Deo; q.ª daretr raō coīs ɔtra=
hibilis, et raō parcularis ɔtrahens, deṫ si ens ɔtrahatr p.ª
modos, daretr raō coīs ɔtrahibilis, et raō parcularis ɔtra=
hens: ς vl &. ∓ Iṫ; ideo p.ª vos vitatr in Deo ɔpotio ex ɔtra=
one entis p.ª modū, q. iste ē infitus, et infinitas juxta D.ς
tolit oē ɔpotioꝗ; deṫ aseitas, ppriᵉsima, nempe, difia Dei,
ē exntialtr infita: 9eṫ vitatr p.ª illā ɔpotio: vl si ñ, nec
vitatr ς modo infito, q.ª infinito: 9.

Arg.: S: si ens ɔtrahitr ad Deu p.ª difia, aseitas p.ª aliq.ª signo, 10.
priori ad infinitte modale, esset pfecte idntificata ς ente, vitaretq.
ɔpotioꝗ; d hoc ñ. P.: infitas potiba, et D.ᵉ, ē raō pfecte idntittis &: qa=
re infitte modale ñ &. ∓ R. N mi, et D.º prob. infitas potiba, q.ª uo=
modoq., vl exntialis, l moddlis, l atributalis, l fnlis, l radicalis &,
C.. Præcise sola modalis ē raō &, N. Vn deq ς aseitas in illo priori sit
exntialtr, et radicaltr potibē infita; inde ē, qd in illo priori talis
infitas exntialis, l radicalis ē raō sufficiens idntificandi pfecti &.
Sꝫ infitas modalis deseruit, ut totus Deus ɔstituatr infitus. ∓
Similtr potest argui 2.º in creat.ª: qd tc in illo priori ad fitte,
ñ esset ɔpota, q.ª finitas potiba ē raō ɔpotiois. ∓ Sd eod modo
R.º qd finitas modalis sola præsē ñ ponit ɔpotioꝗ, d q.ª ꝗ q. fitas
positiba suffit, sive exntialis, sive radicalis, sive modalis. Vn=
de ς difia creat.ª sit ex se exntialtr, et radicaltr fita, inde ē &.

Iteṫ Arg.: Stante uno correlatibo, stat, et aliud; d difi= 11.
fia ē correlatiba generis: 9 si ens ɔtrahitr p.ª difias, ens habe=
ret raōꝗ generis: 9 ς in Deo, q. in creat.ª faceret ɔpotioꝗ. ∓ R.º
D.º mi: d difia ɔtractiba alicuys generis, ū potntialis, et potibe
finiti e &. C. Difia ɔtractiba alicuys præscindntis ā fito, et infito,
N. ∓ Itra: ς Difia creat.ª ñ ē correlatiba generis: 9 nec &. = R.º
D.º ɔ difia creat.ª ñ ē correlatiba generis ex præciso fnli ɔcptu
difiꝫ; C. ex ɔcptu difiꝫ fitꝫ sb D.º ñ ē correlatiba generis, qd deta
ante illā in re, C. qd ex illa resultet in re, N. Itaq.ª difia ex præcisa
raōe difiꝫ ꝫꝫ ɔstituit, et distinguit, qd ñ ē impfectiois. (ex Sco= (+ f. 132. n.º 4.)
to cit.º). Est aut correlatiba generis, qd impfectioꝗ involvit:
ς aut in creatis difia sit fia informans, vl fia potis, vl fita
exntialtr, et radicaltr, qd ē impfectiois, ibidē ex Scoto: ex hoc
ɔcptu difiꝫ fitꝫ, vl creatꝫ, l ab alio impfectioꝗ involvit, et ē
correlatiba generis. Sd ς ñ detr genus ante ūmuꝫ genus, qd ē ens
fitꝫ, ū ens ab alio, inde ē, qd istud debt resultare in re ex ūma
difia fita, ū ex finitte exntiali, l radicali, ut jā scitis q.ª ne ant.ª ∓
Vnde ūmuꝫ genus potest vocari transcndns, q.ª dibagat p.ª præ=
dam̄nta, ñ v.º q.ª præscindat ā fito, et infito. ∓ Claridis gratia
retorqueo: vl ens fitꝫ p.ª vos ante difia, vl ante q. dividatr in
Sbstia, et accidns, ē ɔpotꝫ, l ñ? si ñ: ς licet S.º ɔcipiatr ens ab
alio, et posteā fitꝫ, adhuc ñ erit ɔpotꝫ ante Sbstia, l accidns.
Vl quidqd dicas, dicā. Si Sꝫ: ā quo provenit raō ɔpotiois
in ente fito? certe ā finitte: ς ā finitte resultat in ente
raō potntialitꝫ, et generis: ς similtr ς difia fita. Vl quid=
qd dicas, dicā.
Sd ari Scotus expresē ñ dixit, ens ɔtrahi p.ª mo= 12.
dos;

dos ad Deu, et creat.ᵃ? R.º qd sicut in 1º. d. 8. q. 3. exprese dixit ee mo.
dus, ita in 1. d. 3. q. 3. expresse dixit ee difftias. Videatr: 1º. loco ait n.º 17.
)) illa auty, p.ᵗ quas coe aliqd ɔtrahitr ad Deu, et creat.ᵉˢ, st fitas, et in=
)) fitas, quas dicunt gradus intrinsecos ipsius: q. ista ɔtrahentia
)) n̄ possunt ee vere difftiæ; nec q. ɔtracto ɔstituunt ita ɔpositu ɔcep-
)) tu, sicut oporteret ɔceptu speciei ee ɔpositu (Et ibid. n.º 20). Ideo,
)) qd iste ɔceptus dictus de Deo, et Creat.ᵃ in quid, ɔtrahitr p.ᵗ aliquos
)) ɔceptus dicentes qle ɔtrahentes, d nec ille ē ɔceptus generis, nec
)) isti st ɔceptus difftiaz: q.ᵗ ille ɔceptus quidditatibus ē coïs ad fi=
)) tu, et infitu, q̄ue coitas n̄ potst ee in ɔceptu generis. Isti auty ɔcep-
)) tus ɔtrahentes dicunt modu intrinsecu ipsius ɔtracti; et n̄
)) aliqd realitatem perficientem illa. Difftia auty n̄ dicunt modu in-
)) trinsecu realitatis alicujs generis, q.ᵗ in quos q. gradu intelli-
)) gatr albedo n̄ proptr hoc invenitr realitas; l. ista realitas ee
modus intrinsecus albedinis.

2º auty loco: cu dixisset n.º 8. sic: q ens n̄ posst ee
53.)) coe univocu, dictu in quid de oibs p.ᵗ se intelligibilibs, q.ᵃ n̄
)) de ultimis difftiis, et passionibus ejs::: hoc n̄ obstante::: ens habet
)) primitatem coitatis ad prima intelligibilia, hoc ē, ad ɔceptus quid-
)) ditatiuos generu, specieu, individuoru, et etiam entis increati:
)) Et habet primitatem virtualitatis ad intelligibilia inclusa in primis
)) intelligibilibs, hoc ē, ad ɔceptus qualitatiuos difftiaz ultimaz; &
)) deinde n.º 9. ens ɔtrahi p.ᵗ difftias sic: de quos q. prædictoru ɔ-
)) ceptuu quidditatiuoru ɔtingit, intellectu certu ee, ipsu esse ens, du-
)) bitando de difftiis ɔtrahentibus ens: ergo difftiæ illæ ɔtrahentes præ-
)) supponunt cumq. ɔceptu entis coe, quem ɔtrahunt. Sed hæ difftiæ st
ultimæ, et proprissimæ inferioru, Dei, nempe, creat.ᵉ &c.: q.

54. Itaqz ut Scotus sibimet n̄ repugnare, imo p.º nobis stare
videatr: in 1º loco solu intendit, ens n̄ ee genus ad Deu, et creat.ᵃ, et p.ᵗ
ɔsequens, qd nec Deus ē sb genere, nec qd rao ɔtrahens ens ad Deu
faciat cu ente ɔpositionem speciei in Deo. Cu auty rao fitis præcisa
faciat cu ente ɔpositionem, quæ excludatr genus, et ɔpositio in Deo, sit in=
perfectio identitatis; inde ē, qd Dᵣ ex necessitate ex-
plicare debuit illa ɔtraoe entis ad Deu ibi loci p.ᵗ infitatem. In-
de rao fitis ɔtractiba entis ad Deu, p.ᵗ quam vitatr ɔpositio, ē in=
finitas; et rao fitis ɔtractiba entis ad creat.ᵃˢ, p.ᵗ quam ponitr
ɔpositio, ē finitas. Porro q fitas, et infitas, si ponuntr mo=
di proprii Dei, et creat.ᵉ, vl modi proprii prædatoru propriorum Dei,
et creat.ᵉ, supponant fitas, (licet n̄ realitr) talia prædata Dei, et
creat.ᵉ; inde ē, qd q prima finitas increat.ᵃ debet ejs suppo=
nere difftiam ɔstitutiba aseitatis, quam 1º. infitas in Deo ejs difftia
supponere debet ɔstitutiba aseitatis: q. fitas, et infitas (p.ᵗ quas
ponitr, l. tollitr ɔpositio) supponere debent p.º aliquo
priori, saltem intelligendi, ens ɔtractu p.ᵗ difftias. = Et licet po-
nantr modi proprii entis ɔplexi quidem, l. divisibilis, vl alter-
nantr modi proprii entis ɔplexi, cu quodlibet membru istius disjuncti sit specia-
le fitas, n̄ ɔveniens nisi uni enti debet supponere p.º aliquo
priori, saltem intelligendi, illud unu ens, cui specialitr ɔveniat,
ɔstitutu, sibi q suo ɔstitutibo, u difftia; et sic debet etiam su=
ponere &c. In 2º. auty loco solu intendit coitatem, et univocaoem per-
55. fecte præcisam entis ad Deu, et creat.ᵉ, &c; nihil quærendo: an illa
rao

rao cois, et univoca faciat oppositiones, vel quae particulari contra=
ctio. Quaedam hoc re linquat Tolondus in d. q. a. 3. hic d. 3. re=
solvit directe rationibus particularibus contractibus entis, et ait,
ut patet, esse differentias. Et enim quaedam scitis, differentia ex proprio conceptu differentiis (nisi
si intelligatur differentia, ut talis, nempe, ut Dei, vel creaturae; et ut finita,
vel infinita) nihil aliud dicit, nisi contrahere, constituere, et facere
differre. Et hoc est, quod Scotus in 2.º loco, et nos in 3.º asserimus.
Sed non dicimus, nec Scotus, quod in illo priori signo saltem intelligen=
di, differentias contrahere ens, sit oppositio, nec non oppositio ex proprio concep=
tu differentiis. Quippe utraque differentia intelligatur infinitas positiva, non intelligitur per=
fecta identitas excludens oppositionem: et similiter utraque differentia intelligatur finitas
positiva, non intelligitur oppositio. (Sive sint finitas, vel infinitas saltem, vel mo=
daliter, vel essentialiter, vel solum radicaliter). Alias in nostra doctrina quaeri
possunt rationes.
Sed interim potest explicite explicari D.r cit. p.º modis. 16
1.º ratio saltem, per quam ens contrahitur ad Deum, ita ut vitetur oppositio, et ad creaturam, per
quam ponatur oppositio, scilicet finitum, et infinitum, C. Ratio saltem, per quam, et contrahitur ens, et
quam ponatur oppositio, scilicet finitum, et infinitum, quippe quod differentiae Dei, et creaturae sint vel radicaliter,
Deus, et creatura constituuntur, N. Quippe quod differentiae constituunt, et ex conceptu finitatis,
et essentialiter infinita, vel finita; ex conceptu differentiis constituunt, et ex conceptu finitatis,
vel infinitatis, ponunt, vel tollunt oppositionem. Sed 1.º est esse, et postea esse oppositum,
vel non. 2.º sic: finitum, et infinitum contrahunt graduale, C. essentialiter, et con=
stitutive, N. Quia in quoque statu ens contractum, quod non antea, dicit positive
vel finitum in creatura vel infinitum in Deo quoque gradus, vel modos intrinsecos.
Genus autem supponi debet ante differentiam, et ante contractionem suo modo in=
trinseco positive; et ideo in nullo gradu, in statu realitas, et irrealitas
(et ita de aliis correlativis genere) dicunt gradus intrinsecas
originaliter. = Praeterea D.r solum negavit ens contrahi per differentias prae=
damentales. (et hic ponit utraque littera quod n.º 67. q. 20.). Finitum, 17
vel 3.º (et hic ponit utraque littera ...). De 3.º ratio, et quoad nos, vel
et infinitum contrahunt a priori, et in se, N. De priori, et quoad nos, vel
quoad nostrum intelligendi modum per rationes notiones, C. Porro quod sint
sit differentia Dei, et infinita, et differentia creaturae, et finita: tamen in primo signo ha=
bent conceptum differentiis, et simul in re in 2.º signo dicunt finitum, vel infinitum,
quod quod nobis magis apparent quam rationes clariores, ideo quasi a po=
steriori nobis intelliguntur, quam differentiae. Quo in sensu potest dici quoad nos,
ens contrahi per finitum, et infinitum, quod non saltem a priori in re. Hoc innuit D.r, "
quod dixit n. 29.: ens, ut convenit Deo, esse est hoc, et esse est infinitum, -"
ita ut quasi per prius intelligatur, aliquo modo infinitas intelligitur mo=
dus entis per existentiam, antequam intelligatur esse hoc. Adverte li gra=
dus entis per existentiam, antequam intelligatur esse hoc. Adverte li gra-
per prius intelligatur, et tibi apparebit, quoad nostrum loqui in=
telligendi modum. = Ult.º colliges, et finitum contrahi ad specificum, et ac=
cidens (ut et contrarii concedunt) per differentias, quod sicut illa est realiter
generica.

Q.º 5.ª in quibus ens includatur essentialiter, vel non?

Cum praedatio superioris de inferiori sit quidditativa, omnes 1
concedunt, ens saltem includi in conceptu saltem omnium eorum, quae directe re=
spicit, ut inferiora, ut sunt genera, species, et individua, (sup=
posito ente per existentiam), et illorum partes essentiales, ut materia, et forma.
Certum est etiam, ens includi saltem realiter, et identice in modis in=
trinsecis, passionibus, et ultimis differentiis. Intentum quod procedit in
istis de inclusione saltem quidditativa, non essentiali: hoc est:

an

an paões, modi et difiæ ult.ᵉ includant fālt̄r r̄aoē entis,
et sint fālta entia; itaut ens intret in suis exn̄tijs, sicut an̄al
v.g. includitr fālt̄r in hne, illū Ↄstituit, et ex illo fālt̄r, et
exn̄tialt̄r p̄dicatr.

Iā scitis,⁺ quid sit modus intrinsecus, et paões di=
{1.° 333. 2} manant ab exn̄tia. Nc aut̄ scire oportet, quæ sit difia
{vuelta} ult.ᵃ, et quæ n̄ ult.ᵃ Audite D.ʳ inl d. 3. q. 3. §. Ↄtra istā di-
{n.° 2.} » centē: Distinguo de difijs, q̄d aliq.ᵃ potest sumi à parte exn̄tia-
» li ult.ᵃ, quæ ē rea, et rara alia ab illa, à qua sumitr Ↄceptus
» generis; sicut si ponatr frā pluralitas, et genus dicatr su-
» mi à parte exn̄tiali priori; et difia expecifica à fr̄a ult.ᵃ
» Et tc sicut ens dicitr in quid ex illa parte exn̄tiali, à qua su-
» mitr difia talis expecifica, ita dicitr in quid de tali difia
» in abstracto: itaq̄d sicut hec ē in quid, aīa intelectiva ē
» ens; accipiendo eundē Ↄceptū entis, de quo dicitr de hne,
» vl albedine; ita hec ē in quid, r̄alitas ē ens, si r̄alitas sit
» talis difia: d nulla talis difia ē ult., q.ᵗ in tali plures Ↄti-
» nentr realitates aliquomodo distīctæ tali distīnctione, vl n̄
» identitate, qualē dicimus in q.ⁿᵉ 1.ᵃ de Ⓣnitate ēē intr exn̄tiā, et
» personalitatē. Et tc talis rara potest Ↄcipi ut aliquid, hoc
» ē, ut aliq.ᵃ realitas, et perfectio, et ut aliq.ᵃ ignorari; et
» ideo talis Ↄceptus rarā n̄ ē simpliciter simplex ».

Est dicere, q̄d difia ult.ᵃ illa ē, quæ sumitr ab eadē fr̄a,
3. à qua sumitr suū genus immediate Ↄtractū; licet n̄ sumatr ab eadē
realitate, d à diversis realitatibʳ ipsius rarū, n̄ fr̄ē: v.g. r̄alitas su-
mitr ab aīa ut gradu intelltivi, à qua etiā sumitr genus, q̄d
per illā immediate Ↄtrahitr, scilicet an̄al, ut gradus viventis ve-
getativi, et sensitivi. Hec ē difia ult.ᵃ Difia v.ᵒ n̄ ult.ᵃ sumitr
à fr̄a, à qua n̄ sumitr genus per illā Ↄtractū; ut pat. in hne,
ubi difia animati sumitr ab aīa, à qua n̄ sumitr genus
per illā Ↄtractū, nempe Corporeū, q.ᵗ hoc sumitr à fr̄a corpo-
reitatis, de qua Ↄtra Thom. in fīcā. Hec ē difia n̄ ult.ᵃ Unde
q̄d coitr dicitr, oēs metaficas r̄alitates sumi à 3.ᵃ entitate fīca
(ut p. dictū), debet intelligi vl radicaliter, vl mediate: q.ᵗ proxime,
et immediate vl sumuntr ab eadē fr̄a, vl à diversis.

Difia q. n̄ ult.ᵃ ē resolubilis in plures Ↄceptus: quæ
4. nulli ē dubiū, q̄d includat fālt̄r ens. Ↄtra aut̄ difia ult.ᵃ ē
simpliciter simplex, et irresolubilis in plures Ↄceptus. Rao: q.ᵗ sic
difia n̄ ult.ᵃ sumatr à fr̄a una includente plures realitates,
etiā ipsa debet ēē resolubilis in plures Ↄceptus, et includere fālt̄r
ens. At ç difia ult.ᵃ sumatr ab ult.ᵃ (irresolubili quidē)
realitate frē, à qua etiā fr̄a sumitr rao generis Ↄtracti per
ult.ᵃ difiā; ideo ista debet ēē etiā irresolubilis in plures
Ↄceptus, ut ēē simpliciter simplex. Nuc v.ᵒ ista, et etiā modi
intrinseci, et paões includant ens, quæritr, n̄ in Ↄcreto,
d in abstracto; n̄ realt̄r, et identice; d fālt̄r, et quiddita-
tive. Cuē Ↄtra Thom. oppositū sustinentes, hec resolvitur.

Dico: ens reale n̄ includitr exn̄tialt̄r, et fālt̄r in suis
5. paõibs, modis intrinsecis, et ult.ⁱˢ difijs. Ita D.ʳ S. ç oibs suis. P.ᵒ
quoad difias: Si ult.ᵉ difiæ includerent quidditative ens, essent
ult.ᵉ et n̄ essent ult.ᵉ Essent, ut suponitr; d n̄ essent. P: ult.ᵃ difia
illa

illa ē, quæ ita differt, et facit differre, ut nullam habeat rationem conve=
nientiæ in illa linea, quæ ē ult.; (siquidem vel in ratione, quæ ē ult.
solum includit ens: vel præter hoc includit aliud? si 1us: ergo n̄ ē di=
fia. si 2us: vel per illud aliud, quod includit præter ens, ē ult.; vel n̄ ē
ult.? si 1us: ergo differentia ult. in ejus quidditate n̄ includit essentialiter
ens. si 2us: ergo nec differentia n̄ ult. includit formaliter ens); quod si includit
ens in suo conceptu quidditativo, in linea, quæ esset ult., haberent
præcisē rationem conveniendi, nempe, rationem entis: ergo essent, ut supponitur,
et n̄ essent ult.

P. quoad passiones. Stringitur 1° probatio ait: quod prædicationes per se 2° 6
modo n̄ stricte convertuntur, hoc ē, si prædicatum dicitur per se de subjecto,
subjectum n̄ per se, quod patet per accidens dicitur prædicato; ut pat. in ista homo
ē risibilis, quæ ē per se 2° modo: ista autem risibile ē homo, ē quasi per
accidens. Ac sic; quod ista prædicatio ens ē unum, ē per se 2° modo,
quasi prædicata passio: ergo ista unum ē ens, erit quasi per per accidens: ergo
in illa subjectum n̄ ē formaliter idem quod prædicato abstractive: ergo ens n̄ ē essen=
tialiter inclusum in suis passionibus. Tertio: ens adeoque dividitur in in=
finitum, et in 10 genera, ex quibus quidditative prædicatur; quod passiones en-
tis neque sunt formaliter ens in communi; neque sunt ens increatum, neque sunt ens prædi-
camentale, vel aliquid ex prædicamentis; sunt ergo æqualis communitatis cum ente, vel contra-
ribiliter, ? comparabiliter: ergo n̄ includunt formaliter ens.

P. ex modis: modus, ut modus, necessario excludit a 7
sua ratione formali rationem, quam modificat: alias n̄ esset modus; quod ipsa
ratio; quod finitas, et infinitas sunt modus entis: ergo in ratione, quæ ē mo=
dus entis n̄ ē formaliter ens. Unde ult. differentiæ, passiones, et modi in=
trinseci n̄ sunt formaliter entia, quod sunt realiter, quatenus identificantur cum
ente realiter, ? modaliter; quia ex hoc sequitur quod sint formaliter nihil:
quia inter ens formaliter, et nihil formaliter datur medium, scilicet aliquid
realiter; quomodo omnia prædicta sunt entia: ergo &c.

Arg. 1°. quod ē radix alicujus perfectionis, et perfectionem 8
importat, et ē formaliter ens; quod ita sunt ult. differentiæ: ergo. P. mi: ratio, quæ
radix se ē, quare aliquod ens habeat suam determinatam perfectionem,
importat perfectionem radicaliter; quod ult. differentia v.g. rationalitas ē
ratio, quare homo sit perfectior determinate in rationalitate: ergo &c. ℞. D.
ma: quod ē radix, ut quod &c., C.; quod ē radix, ut quo &c., N.
Dupliciter potest aliquid dicere perfectionem; vel ut quod, ut
proprium subjectum perfectionis, cui 1° ipsa perfectio competit, ut
homo, et sic n̄ sunt ult. differentiæ: vel ut quo, ut ē propria perfectio
alicujus subjecti; v.g. rationalitas. Perfectum 1° modo ē formaliter ens:
n̄ autem 2°, præsens autem sic ē irresolubile.

Arg. 2.: cui convenit definitio rei, convenit et definitum; 9.
quod ult. differentiis, passionibus, et modis convenit formaliter definitio entis
realis: ergo sunt &c. P. mi: ens definitur quod n̄ repugnantia ad existen=
dum a parte rei; quod ult. differentiæ &c. habent n̄ repugnan=
tiam ad existendum a parte rei: (si enim illam n̄ haberent,
essent entia rationis fictitia): ergo. Confirmatur 1°. ens, et nihil oppo-
nuntur contradictorie: ergo quod n̄ ē nihil, ē ens; quod ult. differentiæ,
passiones, &c. n̄ sunt nihil: (quia ex nihilo nihil fit, et ex ult.
differentia v.g. ex rationalitate homo fit): ergo sunt aliquid: ergo entia: ergo in=
cludunt quidditative ens. Confirmatur 2°. quod habet esse verum, et
reale

reale, n̄ soluz a nihilo distinctuz, d est existens ab os. fictioe in=
tlus, ē falta ens; d tam hoc verificatur de passionibus, modis,
et ult.is diffis: &c.

R.o ad argumentum N. mz, et D.o mz prob.: d ult.e diffis & ha=
80. bent quidditatibus, et ex sua falsi ratione n̄ repugnantiz &c. N. Realtr, et idn=
ticè, C. Ct N. cons.a Sicut enim oia ista n̄ sunt entia, nisi entitate alterius, illi=
us, scilicet, cui identificantur, ita quoque identicè existunt ad existentiam al=
terius. Non autem sequitur ex hoc, quod ista habeant ex se repugnantiam ab=
solute ad existendum a parte rei: nam licet inter repugnare absolutè,
et n̄ repugnare absolutè n̄ detur medium, datur tamen inter repugnare
falta, et n̄ repugnare falta, (in quo potibe dixit ratio entis falta),
scilicet aliquid realtr. ≠ A 8.o confirmatione R.o quod licet ens, et nihil ab=
solutè oponantur contradictoriè: n̄ ita ens falta, et nihil falta, siquidem
inter hec mediat aliquid realtr.

Pro huius intelligentia audite D.m q. 21. de anima loquentem de ult.is
81. ,, diffis sic: sunt entia realtr, n̄ tamen falta; nec tamen ex hoc sequitur, quod ad se
,, sint n̄ entia: sicut n̄ sequitur, homo ad se n̄ albus: q. ad se ē n̄ albus; quia
,, neque ex ratione humanitatis habet, quod sit albus, nec n̄ albus. Entis
. ,, q. diffis n̄ p.o ratione diffis sunt entia; nec tamen sequitur, quod p.o ratione diffis sint
n̄ entia. Et quidem optime; quia n̄ ens ē ens rationis, quod neque ex ratione ra=
tio alterius in re existere potest, sicut parent diffis. Unde diffis, pa=
ões, et modi sunt tales falta, hoc ē, sunt aliquid realtr; d nec sunt falta
entia, nec falta n̄ entia. Cum hac doct.a plura in Scotismo sol=
vuntur argumenta. ≠ Ad aliam confirmationem dic, quod modi, passioes &c., oia
illa habent ratione identitatis cum ente; n̄ tamen ex se falta, ni ratione sui; quia
in hac mediant.

82. Arg. 3. Per se intelligibile ē ens; d diffis, passioes &c. sunt p.o se intelligibles:
q. ≠ R. D.o de intelligibilitate motiva, et solum terminativa, ut pat.t ex
{ f.o 65. ult. } de Scoticat. Corroboratur tamen ex D.o dicente in 1. d. 3. q. 3: cum nihil
{ circa n.o } possit esse coius ente, et ens n̄ possit esse coe univocum dictum in quid
{ 32. } de oibus p.o se intelligibilibus (en aliquod p.o se intelligibile intelligitur ter=
minativè, n̄ includere ens) q. n̄ de diffis ult.is, nec passio=
,, nibus &c. : : : oe ens p.o se intelligibile, aut includit essentialiter rationem
entis (si ē intelligibile motivè), aut continetur virtualiter, l. essentialiter
in includente essentialiter rationem entis: q. ex D.o intelligibile terminativè,
ut sunt passioes, diffis &c., n̄ sunt essentialiter entia, d identificantur cum in=
cludente essentialiter rationem entis.

83. Instabit tamen; relationes sunt entia falta; d relationes sunt solum ter=
minativè intelligibiles: q. intelligibilitas terminativa sufficit ad rationem entis falta. P. ra=
tibi intelligibiles: q. intelligibilitas terminativa sufficit ad rationem entis falta. ideo ult.e diffis & intelligerentur terminativè; quia ad eam cognitionem movent
eam sbjta; d est relationes ad sui cognitionem movent eam fundamenta, ut
eam sbjta: q. ≠ R. N. paritatem. Licet relationes ex se actualiter p.o hoc statu n̄
moveant intellectum; hoc n̄ ē ex defectu virtutis motivae; d ratione huius
status. Cum enim sint minime entitates, n̄ possunt imprimere in
intellectu nostro p.o hoc statu vel speciem sui, nisi ratione fundamen=
torum: hoc tamen n̄ tollit, quod ex se sint intelligibles motivè, ideoque mo=
vent intellectum Angelicum, ab illoque cognoscuntur in se. Carent
ergo motione n̄ ē illum ab intrinseco, d ab extrinseco rati=
one intellectus nostri p.o hoc statu fantasmatibus obscurati.
At vero ult.e diffis, passioes, & carent ab intrinseco ista motione;
quia in oi statu n̄ nisi virtute entis cognoscuntur, n̄ enim adeunt,

falta

fale objtū intlus, pertinent, nisi reductibe, tratibe, vel virtualtr.

Dispº 3ª De afectionibus entis.

Proprietates, ū passes, quæ enti aficiunt, aliæ sunt simplices, et aliæ cōplexæ, ū disjunctæ. Sīplices sunt unitas, veritas, bonitas: quodlibet enim ens eo modo, quo ē, ē unū, verū, bonū. Hæ sunt inseparables, ē ente, ac inter se reciproce enuntiantur, sunt eque transcendentes, dicunturq. ē ente cōvertibles. Cōplexæ sunt, quæ disjunctibe enuntiantur de ente, ut necessariū, ℓ contingens; necesse, ℓ possible; idē, ℓ distinctū, aut diversū, &. Ens (ait Dr. in 1. d. 8. q. 3.) nō solū habet passiones cōvertibles simplices sicut unū, verū, bonū; sed etiā aliquas habet passiones, ubi oppositæ distinctæ cōntur cū illo, sicut necesse, ℓ possible; actus, ℓ potentia; et hujusmodi. De præsentibus enim ex illis primis sīplices brebiter agemus. 1.

§. 1ᵘˢ De unitate.

Cum quidē prima entis passio à D. S. cōsiderata unitas, quæ primo unū (ait q. 7.) tanquā primum medium propter quid verū, et bonū de ente demonstrantur. Ens itaque unū dicitur, quoniam ē in se indistinctū, ū indivisū. Si vero plura fuerint entia, necessario inter se distinguntur, et ē distinctū, ū divisū à quolibet alio, sumpta divisione pro distinctione. Quo in sensu potest admitti explicatio cōis, nempe, unū esse, in se indivisū, et divisū à quolibet alio: nō autē si sumitur id, quod ē in se indivisū, et divisū à quolibet alio distincte divisio; quippe unū proprie dici potest, etsi à quolibet alio divisū nō sit, dū tamen sit distinctū. Ita in trīne verē ē una dīna, et unū, et personæ divisæ, et quæ tamen sunt invicē distinctæ, nō autē divisæ, ē intime substantialiter, et mutuo uniuntur. Quamquā quodlibet divisū sit unū, nō tamen unū præsse ē à quolibet divisū. Sufficit enim ad rationē unius, si fuerit ab alio distinctū. 2.

Non enim unitas superaddit enti aliquid realiter distinctū: eadem (intellige realiter) enim aliquid ē ens, et unū, ait Dr. in 4 d. 11 q. 2. Si quidē distinguitur ab ente, et cōtra; sicut entitas, et passio, ū proprietas. Cabendū unū, nō vicissim unū tamen ē, ne unū cū unico cōfundatur. Omne enim unicū ē unū, sed nō vicissim unū tamen ē unicum; et satis intelligitur in ordine, tamen addere. Unicū vero ē quid absolutū, et satis intelligitur in ordine ad alia; unicum ē in aliquo genere, vel ignorat oia præter se excludere: quo unica ē in aliquo genere, vel linea, cui alterum simile nequaquam datur; sicut datur in uno. Sic sol e unicus; filius, si solus ē, dicitur unicus; et si vero fuerit, quod de Fenice narratur, tamen nempe, esse unā in sua specie, illa esset unica. Contra vero Plato ē ho unus, sed nō unicus, quoniam plures alii sunt homines. Interdum tamen unus pleramque pro unico accipitur, ut cum dicitur Deus unus. Species unitatis tot sunt, quot multiplicitates; quoniam opposita eadem ē, et, ut distinctis in locis videre potest, scilicet fº 31. nº 8. et fº 68. vuelta nº 8. 3.

Sed quid importat unitas transcendentalis enti? Respondeo importare, ex parte aliquid positivū distinctū ab ente; et ex parte cōplicat negationē, scilicet, divisionis, ū distinctionis in se; et unionis identitatis cū alio. Probatur: Oīs negatio propter repugnantiā supponit aliquid positivū, ad quod negatur, ut in logica cōstat ex Dr.; sed negatio divisionis in se, quā dicit unitas, ē negatio propter repugnantiā: ergo. Probatur minor: divisio ē falta negatio ex Dr.; nam dividere, ē destruere unitatē intra extrema; sed unitas ē in se carentia divisionis propter repugnantiā: quæ ē negatio negationis; sed negatio negationis ē quod positivū: duæ enim negationes afirmant; (+ fº 181. vuelta nº 8.) 4.

et negio cæcitis in aĩali, ẽ ipse visus: ꝗ de unus, ũ indivisus in se importat aliquid quid positivu, etc.

Objicies 1º: unus ẽ id, ac indivisu, ex ffo; d indivisu ẽ negativu: ꝗ ꝑ. R. in se ee quid positivu, etsi quoad nos sit negativu. Entitas positiva ẽ nobis ignota: ex illatione enĩ soli coligitur, et pʳ negioꝗ explicatur. Sicut immensitas, infinitas, &c, licet sint quid positivu in se, ã nobis tã pʳ negioꝗ explicantur, q alitr cognoscere ñ possumus. + Obj. 2: Plura plus dicunt, ꝗ unus, id si unitas diceret &c, ita ñ esset. R. Si unitas ẽ quid positivu: ꝗ pluralitas consisteret in negiib, q oposita: ꝗ minus diceret pluralitas, &c. + R. q d plura pʳ materiali, et fundamentaliter plus dicunt, ꝗ unus: ñ aũ formalr, q pluralitas pʳ formali negioꝗ dicit, ũ carentiã unitatis, aut identificationis &c.

S. 2. De Veritate.

6. Veritas sumptᵃ in conformitate cũ objecto, seu enuntiatum, sistit. Vl in *significando*, ꝗ sistit in conformitate signi cũ signato. Vl in *repræsentando*, ꝗ sistit in conformitate cognitionis cũ cognito. Sd soli veritas *in essendo* ẽ generalissima entis afectio, ꝗ sic explicatur: Vl formalr consistit in aptitudinali conformitate, et cognoscibilitate rei, sicuti ẽ: vl formalr ẽ conveniencia rei cũ illius existentia, ũ cũ illius exemplari in mente Dei creatoris existente: ũ veritas entis ea ẽ, pʳ quã ens ẽ id, q d ee debet. Hæc veritas *entitativa*, *naturalis*, et *methaphysica* dicitur, ut ab aliis secernatur: et a *logica*, ꝗ sita ẽ in conveniencia prædicati cũ subjecto, si veritas judicii sit, et q a veritate *morali*, ꝗ ẽ convenientia externorum signorum cũ notionibus animi, ũ cũ interno judicio, eid q et mendacium oponitur.

7. Oẽ idcirco ens ẽ verũ veritate naturali, methaphysica, ũ transcendentali: ens quippe oẽ ñ nisi eo modo esse potest, qui respondet illius existentiæ, ejus q exemplari in mente Dei. Na res nulla existere potest, nisi eâ ratione, quia ẽ possibilis; quælibet aũ res sb eã rõ ratione possibilis ẽ, ꝗ pʳprie convenit existentiæ, et sapientia Dei ab æterno illã intellexit: proinde q repugnantiã involvit, aliqd ee ens, et ñ ee verũ. Hinc veritas transcendentalis reciproca enuntiatione cũ ente neserario dicitur, eid q nulla falcitas oponitur: q nullum ens sb ratione entis ẽ falsũ. Sicut enĩ unumqd q ẽ ens, et id qd ẽ; ita ẽ tale, q le ee debet, ut suo conveniat exemplari Divino. Inde pʳ id realiter (ñ vl formalr, q distinguitur et sicut existentia, et pd) ẽ verũ, pʳ qd realiter ẽ ens: siquidem nihil realiter distinctũ rationi entis supraaddit.

8. Oia hæc intelligenda de veritate existentiali, illa nempe, ꝗ sita ẽ in convenientia rei cũ sua existentia. Nonnulli aũ de veritate accidentali, ꝗ reponenda videtur in modorũ, ũ accidentium colectione, ꝗ ex entis existentia ẽ, illius q neserariis atributis realiter, ũ juxta cõmunem naturæ cursum dimanare solent. Enĩ, sicut rei accidentia, et modi mutari possunt, ipsa re quoad substantiã eadem manente, et nova accidentia, novi q modi in eã induci queunt, vl ex arte, vl ex alia externa naturali causa: ita veritas accidentalis potest enti deesse, adeo ut ens quoad substantiã sit id, q d debet ee, ut sit conforme cũ exemplari suo

suo exemplari, v.g. nempe essentialiter: externus v.g. non naturalis sui
speciem exhibeat, ab alterius entis extrinseca mentiatur formam;
Ita v.g. aurum veritate essentiali, non exit v.g. veritate accidentali;
si externus v.g. auri ostendit speciem; et sic vulgo appelata
falsum aurum, quamvis ob mentitam accidentalem, si extrinsecam
auri formam oculos praebet errori.

Veritati verae transcendentali entis nulla oppo- 9.
nitur falsitas, quae cum ente opponi posit. Repugnat enim, ut res aliqua
sit id, quod est, simulque sit a suo exemplari diversa. Itaque sicut ens v.g.
est idem ac ens; ita ens falsum idem est, ac non ens: videlicet illud metalum,
quod auri ideae nequaquam respondet, non est falsum aurum, sed non aurum.
Cum enim oppositorum eadem sit ratio per oppositum, et ex ipso, veritas, et fal-
citas sibi paxtiuntur ens, et non ens, ut contradictoria; idcirco
falcitas nihil aliud erit, quam carentia cognoscibilitatis appositum- {t. f. 20. un
dinalis rei, sicuti est. Vel potius negatio convenientiae, si conformi- | etra n. 13.
tatis rei cum sua essentia, sive cum suo exemplari. Recolite in Logica, ubi | &c.
de ideam veritate, ut apareat, quod solum quoad aliqua accidentia, et
ex defectu alicuius rei extrinseco posit accidere, ut res sicuti
est, non cognoscatur, vel non dicat conformitatem seu perfectam, ut in auro
ricalco, et aliis.

§. 3.us De Bonitate.

Bonitas quae transcendentalis 10.
in eo sita esse videtur, quod ens habeat ea omnia, quae ad illius ve-
ritatem requiruntur, eo plane modo, ac ordine, quo tam sibi,
tam suo fini convenit. Hac ratione bonum apelamus horolo-
gium, quod in se est rite fabrefactum, tali nimirum ordine, et
consentione, quae huiusmodi fabrefacto in se plane requirant,
et consequenter sint apposite ad finem, horas scilicet constanter
designandi. Quamquam enim aliquibus visum est, tale entis boni-
tatem describere in ordine tantum ad finem: mihi tamen evidens non est,
rem aliquam bonam esse posse relative ad finem, quin prius bona
fuerit relative ad se. Immo si per impossibile res aliqua foret,
quae ad nullum ordinaretur finem, adhuc in se bona esset bo-
nitate transcendentali; et sane etiam praescindendo a fine, res
quaelibet tamquam in se bona percipi valet. Res autem per boni-
tatem entis habet in se ipsa talem consentionem, et ordinem, quae
ratio illi debeant: et inde tamen se 2.rio etiam fini, ad quem res destinatur,
correspondeant.

Quippe bonum bonitate essentiali dicitur esse illud, quod in suo ge- 11.
nere est essentialiter perfectum. (quodlibet enim dictum bonum, in modo est perfectum; quia ex
ipso, bonum, et perfectum idem est: unde vulgo promiscue usurpatur bonum
pro perfecto). Est autem essentialiter perfectum, quod huiusmodi est, ut nihil ipsi de-
sit eorum, quae in illo requiruntur, ut sit id, quod est; atque adeo ut eius unum
possestet, ad quem a Creatore est destinatum. Sed si quidem ens est bonum bo-
nitate entitativa, si metafisica, quae est passio entis; quia fieri nequit, ut
aliquid sit, et ens, et verum, quin ea omnia contineat, quibus suo correspon-
deat exemplari, et quibus nequit privari sua essentia. Et sicut realiter per
idem est v.g. per quod ens; ita per id realiter est bonum, quia bonitas similiter est passio
entis. Nullum tamen ens est malum tali malitia, ut transcendentali
bonitati adversetur; quia nihil deveniri potest ab essentia rei; quin ipsa
res pereat, proindeque non sit ens: etenim sicut ens non v.g., ut dictum +
+ tum supra ma-

mant, non est ens; ita ens non bonum est idem, ac non ens.

§2. Multipliciter praeterea bonitas dividi solet. Duas istas aliasque bonitatis species primo scilicet ethicam tractandas de reliquis opus sit: aliasque decursu hic vobis innotescant: primo nunc solas sortes placet explicare; nimirum, quae absoluta, vel relativa, et quae essentialis, vel accidentalis dici possit. Expectari potest bonitas, et in ordine ad ipsum ens, cujus est bonitas absoluta; et in ordine ad aliud. Nam res, quae est bona sibi, et in se, potest alteri mala esse; vel uni bona, et alteri mala. Ita gladius est in se, sibique bonus; ac etiam in definitione juxta ferienti est bonum: tamen sauciato est malus. Et in hoc sensu relativo potest dici malum sicut quod mala causat, at nunquam malum sicut absolute in se, quod in re minime datur: quaeque enim res in se, et absolute bona sunt, proprietatesque nimirum habent, quae conveniunt essentialiter tum sibi, tum etiam suo fini.

§3. Distinguere etiam oportet de bonitate essentiali una, et accidentali altera. Bonitas itaque essentialis (quae etiam bonitas Scotus appellat, sive in se, vel in suo esse) sita est in convenientia, ac requisitione, dum perfectionis entis in se, vel in suo esse) primo ordine essentiis, attributorumque ex ea necessario promanantium, quae requirunt ordine essentiis, attributorumque ex ea necessario promanantium, quae requisito decent, quaeve necessario requiruntur ad ejus finis simpliciter obtinendum. Bonitas vero accidentalis (gratia a Doctore vocata) statuenda est in convenientia, ac aptitudine modorum, vel accidentium ipsius rei, quae illam accidentaliter perficiunt, illamque idoneam reddunt ad facilius finis adsequendum. Sic horologium erit bonum essentialiter, quoties in illo sit illa partium structura, et proportio, quae ad eam habendam machinam prerequiruntur. Erit insuper bonum accidentaliter, si ex tali materia fabrefactum, talique industria elaboratum fuerit, sive a mora partium corruptione, sive ab externa fortuita causa difficilius desiderari illius motum possit, ac rectitudo.

§4. Propterea que essentialis entis bonitas neque mutari, neque si etiam ipsum ens simul e medio tollatur. At bonitas accidentalis mutari potest, quin ipsum ens destruatur. Unde non in ens, vel minor in ente esse potest, quin ipsum ens destruatur. Unde non injuria a Doctore etiam dicta bonitas essentialis, quatenus species est altera melior; accidentalis vero, qua unum individuum in eadem specie est altero melius. = Quia vero bonum sit, quod omnia appetunt, potest etiam bonitas explicari per ordinem ad illum appetitum, dicendo bonitatem entis per ordinem consistere in aptitudinali, vel passiva appetibilitate, vel convenientia, vel radicali conformitate rei ad appetitum, maxime realem. Sicut quoque verum ad intellectum, ita bonum ad voluntatem: ista sive veritas etiam bene explicatur per conformitatem aptitudinalem cognoscibilitatis rei sicuti est: bonitas etiam per aptitudinalem appetibilitatem ad oppositum radicaliter appetibile. Appetitum quia appetibilitate ad oppositum dici ad convenientiam: et appetibile explicandum, et appetibile debent dici ad sui appetitum; dum appetitum fertur in bonum, scilicet per ordinem ad ejus appetitum: et etiam bonitas consistit in illa aptitudinali, vel radicali appetibilitate rei &c.

S.us 4.us De identitate, et distintione.

§. Distintio est opposita identitas. Unde sicut dicuntur distincta, quorum unum non est aliud: ita ex adverso, quorum unum aliud est simul idem, vel identica dicuntur. Itaque quo multiplicitate distintionum adest etiam multiplex pro opposita identitas. Sicut etiam plurimae sint species, tum identitatis, tum distintionis, in his omnes

+ [illegible] D.5.

oes coincidunt: vl idnttas realis sine distinctione reali; vl falis sine distinctione fali, l raois, cui solum adversatur distinctio raois. De hac explicatione vobis jam dictae variis in locis, agendo praesertim de distinctione seorica fo 60.

2 Sed qd adest tum distinctum, tum diversum: idntitas, et ad distinctionem, et ad diversitatem referri potest. Si idntitas referatur ad diversitatem, illud dicitur manere idem, qd in se immutatum consistit, mutato eius loco, vl tandem, ac potest manere idem quoad substantiam, quamvis illius modi, ut accidentia mutentur, vl modica illius substantiae portio resecetur: mutaoes subeat; sicut v.g. Corpus humanum, etsi illius corporeae substantiae portio quaedam jugiter deperdatur, jugiterque cibo reparetur, non tamen corpus prius quoad substantiam evadere diversum putatur. + Item: alio modo relata eius idntitate ad diversitatem, illa dicuntur eadem, ut non diversa vocantur, quae sunt similia, l paria, etsi distincta. Ita dicimus, duos homines ee ejusdem naturae, et exntiae; duo alba ee ejusdem coloris: et individua cujusque speciei ita sunt idem. - personae eius D. sunt ita idem inter se, quae non diversae ad invicem.

3. Si autem idntitas referatur ad distinctionem, illa sunt idem, quorum unum est aliud, ut illi identificatur eadem raoe quae non sunt distincta; et hoc vl realiter, l falter, l pr raoe. Ex quo tenes 1o: qd distinctio latius pat, quam diversitas. Quia licet oia diversa sint et distincta, non tamen viceversa: Petrus v.g., et Paulus sint distincti, non tamen diversi. Ad distinctionem enim sufficit, qd unum non sit aliud: ad diversitatem autem requiritur, qd non sint intra eandem speciem naturae, ut substantiae; ut brutum, et ho. + tene 2o: qd unio non oponitur distinctioni. Quae enim unita sunt, adhuc ita se habent, ut unum non sit aliud: sicut anima non est Corpus, licet intime uniantur. Immo unio exigit distinctionem inter extrema; siquidem non datur unio, nisi distincta sint, quae unita dicuntur. + tene 3o: qd idntitas maxime distat ab unione. Quia cum idntte sive reali, sive fali nequit opponi distinctio realis maxima, cum qua tamen unio optime stare posse intelligitur.

4. Nunc autem 8o videamus: in quo falis consistat idntitas? Pro quo advertite, qd si loquatur de idntte, quae, prout oponitur diversitati, fundatur in unitate substantiae, l exntiae duorum, quae habeant eandem exntiam entitatibus divisam, tc non est idntitas pao entis; sed est falis relao praedicamentalis, et falis entis. Pat. ex ipso tali idntte annumerantur inter relaoes 4. modi, quae in unitate substantiae (intellige entitatibus divisis) fundantur. Unde in hoc sensu est coe axioma in parte de relaoe, qd unum in substantia facit idem, sicut unum in quantitate aequale, et unum in qualitate simile. Sed + si autem quaeratur de idntte pao entis, de idntte nempe, ut sic, prout oponitur distinctioni ut sic (Sic quia fate est inter ipsa, ut sic) qd ita duorum idntitas eandem entitatibus indivisam habentium exntiam, personarum scilicet Divinarum inter se, quae in exntia numerica non distinguntur);

5- te Dico 8o cum coi Sxallauritiu, et aliis Recentioribus, qd idntitas falis consistit in aliquo positivo, non vero negativo. Pat.: idntitas ex ipso est quaedam unitas exntiae; de quo ipso unitas est quid positivum, licet de raoe dicat subiectum negationis: ergo. Praeterea: idntitas vel est, l fundat relaoem saltem transcendentalem, de non minimo quae ubi relao est quid positivum, eius cuiusvis relaois fundamentum: quippe non negationibus fundari nequit aliquid positivum: ergo. Id circo idntitas falis est unitas fundamentalis: sicque intelligendus est ipsius dicens: idntitas est quaedam unitatem.

Sed si quaeritur: an sit falis quid ab- 6.

so=

solutis, l respectibus? Noto, quod alia ē identitas generica, l com̄, alia specifica, et alia numerica. 1ª data inter quae participant idem genus. 2ª inter quae gaudent eadem natura specifica. Illam autem voco identitatem numericam, quae ē unitas 2orum praedatorum ejusdem individui metice inter se; ut praedata metica Petri, quae inter se realiter identificantur: et ñ alia ratione dicitur identitatem numericam voco, nisi quod ex oibus illis meticis praedatis unum constituitur nº metice individuum. Quo posito, dico 2º. Hanc

Hanc ppnem: identitas sumpta simpliciter explicat conceptum relac-
7. tibus: vel realem, si extrema realiter distinguuntur, vel 2dum dici, si extrema realiter identificantur. Prob. identitas concipitur, et explicatur conceptu relativo: nam ñ nisi ç respicientia, vel habitudine ad aliud, potest concipi, unum esse idem ç altero. Confirm. quia simpliciter convenientia aliquorum in aliquo praedicato substantiali fundat relacionem identitatis, ex ffo: ergo. Dices: Petrus ē idem ç seipso; et idem ad se ipsum ñ importat relacionem: ergo aliqua identitas ñ est. R. idem ad seipsum ñ importat relacionem realem: at importat relacionem 2dum dici rationis, quod ad modum relacionis explicatur, et concipitur illa identitas: sicut unum concipitur ad modum duorum, esto sit idem, in hac nempe ppne, Petrus ē Petrus. Hoc expresse asserit Philus 3. metice his verbis: quare patet, quod identitas unitas quaedam
|| entis ē, aut plurium, aut ç ut pluribus utatur, ut putat ç dicit, ipsum
|| sibi ipsi idem, ut 2bus eo ipso utimur. Vel dic, quod Petrus ē idem ç seipso fundamentaliter a parte rei, ñ vº sumpta: quia ç unitas sit fundamentum identitatis; sicut nulla major unitas, quam ejusdem ad se, ita nulla major identitas fundamentalis, et ñ sumpta, quia nihil a parte rei refertur sumpta ad se.
8. Praeterea patet expecialiter 2ª pars: sicut simile, et quale in suo genere; ita idem in sua linea; et illa sunt relaciones reales, si sunt inter extrema realiter distincta: ergo et hic. Pat. 2ª pars: relacio realis petit extrema realiter distincta; et identitas numerica ñ habet extrema extrema realiter distincta; quia sunt realiter identificata: ergo identitas inter illa ñ ē realiter distincta; quia (vel sumpte relacio formalis) solum relacio 2dum dici, et vº relacio realis; et (vel sumpte relacio formalis) solum relacio 2dum dici, et nº relacio realis; ergo. Objicies: distinctio numeralis ē relacio fundamentum relacionis rationis. Objicies: distinctio numeralis ē relacio realis: ergo et identitas numeralis: quia opposita unius contrariorum ē et et aliud. R. N. ant., ut mox patebit. Praeterea, ē et et aliud. R. N. ant. patet paritas negatur, quia distinctio rea et si concedere ant. patet paritas negari, quia distinctio numeralis ē inter extrema realiter distincta; quippe ē distinctio unius individui ab alio. At identitas numeralis ñ ita; quia ē inter praedata identificata ejusdem individui. Nec haec identitas contrariatur distinctioni numerali; et solum opponitur ç distinctione reali praedatorum ejusdem individui inter se.
9. Si vº quaeras in quo sensu identitas sit pao entis? R.º quod ñ ē paio illius, ut identitas numerica, et ut praescindens ab identitate numerica, specifica, et generica, l com̄. Ratio sumpta patet identitate numerica sufficienter distinguatur ab unitate: quia licet identitas numerica sufficienter distinguatur ab unitate: quia unitas solum dicit indivisionem unius in se, et identitas ad se, quia unitas solum dicit indivisionem extrema: ergo per hoc ñ salvatur ratio propria dicit connotare plura extrema: ergo per hoc ñ salvatur ratio propria. Pº identitas, et distinctio apud oes ē sumpta pao complexus paois. Pº identitas, et distinctio accipitur numerice modo explicato, ñ est ra entis; et si identitas accipitur numerice modo explicato, ñ est pao complexa, et incomplexa: ergo. P. mi: identitas numerica modo dic-
to

to convenit omni enti; quia nullum est ens, et simplicissimum, cuius praedicata metaphysica non identificentur realiter intra se: quod esset aequalis latitudinis ipsorum entium: et consequenter passio implexa. complexa

Ratio 2.ª partis: quia identitas est passio propria entis; inquantum quodlibet ens comparatum ad aliud, vel est idem, vel diversum ab extremo, cum quo comparatur, quod diversis illis modis identitatis potest esse idem cum alio: quod ut identitas praescinditur &c. Unde identitas non convenit omnibus entibus, quae identitas non est passio implexa; vel sicut omnibus competit, est sub disiuncto complexu; nempe, in se, vel cum alio idem; et ad aliud comparatum distinctum, vel idem, vel diversum. ## Pariter dic de distinctione, vel diversitate. Diversitas non convenit omni enti, quia non Deo. Distinctio convenit omni enti, vel ratio quia talis non in se, sed cum alio comparata. 10.

Unde vel dic, quod passio negativa entis convenit omni enti, licet sit complexa, quia in aliqua ratione illi non convenit: vel quod distinctio pro tali non est passio entis, sed solum est quid negativum subiectum ad passionem entis: vel quod distinctio ut sic, ut se continet particulares species distinctionis, ab illis praescindit; sic est passio complexa entis; ut identitas praescindens a particularibus identitatibus etiam est eius passio.

Nunc videamus 2.º: An distinctio consistat formaliter in quid positivum, vel relativum: an non solum in quid negativum? Ad hoc (licet communior Scotistarum cetus cum Villacastro, Alcantarensi &c. teneat, distinctionem formaliter esse quamdam formam positivam, vel potius relationem, vel relativam ipsis extremis superadditam, vel realem, vel formalem. Et plerique relativam ipsi existentis supra additam... Thomistae esse quid positivum absolutum juxta naturam extremorum, intra quos versatur) valde nota, quod aliud est principium distinctionis, et aliud distinctio: principium enim distinctionis est radix ipsius distinctionis, et constitutivum in se: distinctio vero est illa ratio, qua hoc est distinctum ab alio, et hac quaestio inquisita, et ideo ex illa sit. 11.

Assertum: distinctio formaliter dicit non identitatem extremorum: unde formaliter in negativo consistit. Ita Doctor ubique, ubi de distinctione agit, illam explicat per non identitatem. Licet enim 1.º reportatorum d. 13. q. 1.: ratio completiva distinctionis perfecte est non identitas. In 1. Sententiarum d. 2. q. 7. n. 41. loquens de distinctionibus Divinis: nunquid igitur debet concedi aliqua distinctio? Ratio melius est uti ista negativa, hoc non est idem, hoc non est formaliter idem; quam hoc est distinctum, vel est sic, vel sic distinctum. Et n.º 45: ista autem distinctio, sive non identitas, quae probata est prius per duas rationes &c. &c. 12.

P. 1 ratio: Ista fundamentum praecipuum contrariorum. Ideo distinctio non consistit in negatione identitatis per vos, quia distinctio est passio entis; sed haec ratio nulla est: quod P. mi. (praeterquam quod potest dici, quod vel distinctio est passio negativa entis: vel quod solum sit passio subiectivè, non formaliter) P.: quia ex passionibus complexis entis, una negat formaliter aliam; sed identitas quomodocumque est quid positivum: quod distinctio, licet passio, erit quid negativum illius identitatis. 2.º: non minus per vos identitas, et distinctio sunt passiones entis, ac necessarium, et contingens; actus, et potentia; sed necessarium est formaliter negativum; nam est quod aliter se habere non potest, et contingens est quid positivum: actus est quid positivum, et potentia passio entis est formaliter quid negativum; quare ait Doctor, quod potentia metaphysica, quae est in creaturis possibilibus consistit in hac negatione: quod licet distinctio sit passio entis non obstat &c.: quod fundamentum contrariorum est nullum. 13.

P. 2. ratio: nulla distinctio particularis consistit formaliter in 14.

in relativis positivis; ergo nec distinctio ut sic pro ente. Resp. pat. 1.ª conseq. quia ratio ut sic abstrahitur ab inferioribus. 2. quia ideo identitas ut sic exprimit conceptus relationis; quia quando identitas illis exprimitur, sive realis si extrema realiter distinguuntur, sive rationis dici si realiter sunt idem: ergo. Unde Resp. illud ant.: distinctio formalis nequit dicere relationem realem, quia relatio realis petit extrema realiter distincta. Si autem distinguuntur, distinctionem formalem non dicere relationem praedicamentalem: bene vero, ut dicunt, transcendentalem: Contra: quia quod ad requirere extrema realiter distincta, idem est ac utraque relatione, ut patet in multis et pluribus in locis: solum quia differunt, quia relatio praedicamentalis est distinguitur realiter a fundamento; non sic transcendentalis; utraque autem realiter distincta.

Sed quia forte posset dici; capio: distinctionem realem dicere relationem
85. realem: distinctionem autem formalem solum relationem rationis dici, (sicut et identitate dictum
(n. 1 manet), ut salvetur distinctio ut sic in positivis relativis: sic contra-
quo: in tantum distinctio formalis diceret relationem rationis dici, in quantum (sicut illi ex concedunt ex distinctione reali, et per oppositum ex identitate intra extrema realiter distincta) in quantum distinctio realis diceret relationem realem; nunc sic, sed distinctio realis nequit esse, sive conceptu dicere relationem realem: ergo stat instantia. Resp. mi: vel distinctio realis diceret relationem realem praedicamentalem, vel transcendentalem? Non primum, quia relatio praedicamentalis est formaliter ens; tunc distinctio realis esset formaliter ens, et non pro ente. Tunc quia Deus, et creatura neque subjective, formaliter ens, et terminative distinguerentur realiter. Tum quia Deus nec fundamentum, neque terminus relationis praedicamentalis potest esse, quia est terminus fundamentum, neque terminus praedicamentalis deberet esse quidditatem, nempe intra relationis praedicamentalis praedicamenta, in quibus non collocatur Deus.

Atqui nec 2um: ergo stat &c. Resp. istam mi: si distinctio realis
86. in communi diceret relationem saltem transcendentalem, quaelibet distinctio realis particularis illam diceret: nam quod est commune includitur in qualibet particulari contento sub illo; sed datur aliqua distinctio realis particularis, cui repugnet dicere relationem saltem transcendentalem: ergo. Resp. mi: Deus distinguitur realiter a creatura; sed tali distinctioni reali repugnat dicere relationem transcendentalem ad creaturas: quippe omnes fatemur, Deo omnem relationem realem repugnare ad creaturas: ergo. Respondebis: quod sicut sufficit Deum trahere unionem hipostaticam, ut Deus, et homo dicantur, et sint uniti: et ex sufficit trahere relationem efectus creaturarum, ut Deus vere, et realiter dicatur causa creaturarum; ita sufficit Deum trahere distinctionem, qua dicuntur creaturae a Deo; ut Deus realiter distinguatur a creaturis. Unde relatio realis distinctionis realis non est in Deo, nisi terminative: et in creaturis subjective.

Sed contra: Non ita Deus, et homo uniuntur; nec ita Deus, trahat unionem hi-
87. postaticam; ut ex vicissim Deus ex se uniatur humanitati: alias Deus esset subjectum unionis; sed ita creatura distinguitur a Deo, ut ex vicissim Deus ex se realiter a creatura distinguatur: ergo nulla est solutio. Resp. mi: omne ens alteri comparatum ex se realiter, vel est idem ex se, vel distinctum; sed Deus est ens: ergo ex se comparatum creaturae vel est idem, vel distinctum; sed Deus ex se realiter non est idem creaturae: ergo ex se realiter est distinctum a creatura: ergo ita creatura distinguitur a Deo, ut et vicissim &c.
Contra 2o: pro ente non competit enti terminative quidem, vel ex se, vel ex parte

te sui; d distintio realis ē pao entis: ǫ oī enti ǫvenit ex parte sui ǫparatoǫ alio; d Deus e ens: ǫ Deo: ex parte sui ǫpetit distintio realis ad creat. ǫt. iº. idntas, et distintio ē pao ǫplexa, una, l alia ǫpetit enti ex parte sui; atqui Deo ex parte sui ñ ǫvenit idntas realis ǫ creat.: ǫ ex parte sui illi ǫpetit distintio realis ad creat.: ǫ ista neqt dicere relaoǫ realē.

Ad 3º: ideo suffit Deū trare efectus creat., ut Deus dicatr realtr causa ejs: et ideo licet causaltas in creat. sit relao realis, ñ tā in Deo; qª ultrā raoǫ imperfectiois in relaoe, causaltas ñ ē pao entis. si enī causaltas realis eset pao entis; vl eset incōplexa, et oī enti ǫvenixet, sicqª etiā Deo ex parte sui ǫvenixet causaltas pº falli; qd absit, qª ē relao: vl eset ǫplexa, et sic oī enti, et etiā Deo ǫvenixet, vl causaltas realis, ? ñ causaltas realis. Non autē illi ǫvenit esse causaltas realis, qª relao: nec illi ǫvenit ñ causalitas realis; qª ē negio infinitans, et aliqª praetª ñ causalitatē realē repugnant Deo; puta, raoǫ efectus, accidntis, &c: ǫ causaltas realis ñ ē pao entis. Nnc sic; d distintio realis pª uoǫ etiā ē pao entis: ǫ et pat. dispaxitas, et distintio realis ā creat. Deo ex parte sui ǫvenixe debet. 18.

Ad 4º: Pater ǣternus distingtr realtr ā filio, et viciss; d ista distintio neqt falli ǫsistere in aliqº potibo relatbo reali: ǫ datr aliqª distintio realis, quǣ ñ sit falli relao realis. Pmi: aliud ē pncipiū ǫstittibū, et aliud ē distintio; d relaoes D. Paternitas, et filiao sñ pncipia ǫstitutiba, vl distintiba psonarū: ǫ aliud praetr illa ē falli distintio; d Pater, et filius solū habnt psonaltr relaoes Paternittis, et filiaoīs, et psonaltr ñ dicunt aliā: psonaltr tā dicunt distintioē: ǫ distintio quā pater distingitr realtr ā filio, neqt falli ǫsistere &c. Unde pncipiū distintibū ē distintio solū fndamntltr. Paternitas autē, et filiao ñ ē distintio, d sñ extrema distintiois; d intr illa ñ mediat alia relao realis: ǫ distintio realis intr illa mediant ñ ē relao. # Demū sict valt dicere Pater ǣternus ñ ē idē psonaltr ǫ filio; ita valt, qd Deus ñ ē idē, vl psonaltr, l exntialtr ǫ creat.; d pª sū Pater ex parte sui distingitr realtr psonaltr ā filio: ǫ pª Deus ex parte sui distingitr realtr ā creat.: ǫ si datr distintio Dei ad creat., et ista ñ ē relao realis; ǫ aliqª ē distintio realis, quǣ ñ dicit aliquid potibū relatibū reale: ǫ nec distintio realis ut sic: ǫ oīs distintio in negioe idntis falli ǫsistit. 19.

Ad 5º: Dª intr d. 2. q. 7. ñ. 11. praepotingait: sd ñ nē sqtr A, et B ñ sñ idē falli: ǫ sñ falli distinta? Rº: qd ñ opportet sequi: qª " fallitas in antecednti negata, et in ǫsqnti affirmata (nescio quomodo aliqui Scotistǣ Dª hoc in loco legexunt, qdo axexunt, ibi Dª talia ñ dicere: ǫ ego ǫmafacie illā verxaciter vidi, et legi): ǫ ex Dª negio idntis ñ infrt distintioē. # Rº: qd si sumitr ñ idē, sive ñ idntas pº negioe extra genus; tnc ñ sqtr, qd quǣ ñ sint idē, sint distinta distintioe paoe entis, sive falli, sive reali; d dd summū ob vocē carentiā (ut pā alibi patt) dicntr distinta penēs negioē simpliciter ēsendi. Et si in hoc snsu intelligatr Dª, totū ǫcedo. Loquor enī hīc de distintioe paoe entis, quǣ ē ñ idntas, sumpta ñ idntte pº negioe in genere: in quo snsu idē ē distinctū, ac ñ idē. In 2º autē snsu ñ idntas latius pat., qª distintio pao entis. 20.
{f.º 133. ñ. 83.}

Si

Si aut sumitr ñ identitas p° negatioe in genere, tnc ñ
21. identitas ponit suam in eis linea correspondentem, et ñ alia distinctioem. Sicq: quæ nec sunt idem realiter, nec formaliter, realiter maxime distinguntur; (sumpto adæquate, quod distinctio possit vocari positiva, vel negativa, sumpta denominatione ab extremis eis positivis, vel negativis). Quæ ñ sunt idem realiter, tamen sunt idem formaliter, nulla distinctioe nisi formaliter penes rationes distinguntur. Quæ ñ sunt idem formaliter, tamen sunt idem realiter, formaliter distinguntur. Unde sic intelligitur Scotus: ñ sunt idem formaliter, nihil expendo de identitate reali: ergo sunt formaliter distincta, C., quod ñ sequitur. Nec hoc est contra nos; quia distinctio formalis vulgo Scotica necessario sibi comitatam identitatem realem.
22. Solutio e illis ex quibus loquitur D.[r], ñ formaliter idem, de eadem realiter identificatis, ñ dixit: ergo sunt formaliter distincta, ñ sequitur, sed dixit, ñ oportet sequi; quia li formaliter in antecedenti negatur, et in consequenti affirmatur. Quod loquatur de realiter identificatis, patet, quia antea ibidem ait: realitas existentiæ, quæ est ,, communicabilis, et realitas suppositi, quia suppositum est incommunicabile, ñ est eadem formaliter, sicut prius dictum est; quo in loco, et aliis tenet, tales realitates esse realiter idem; et de his hic loquitur. ± Quod aut dicat, ñ oportet sequi, ñ p° hoc affirmat, quod ipsa distinctio ñ sit ipsa ñ identitas: immo hoc dixit; sicut etiam ibidem ait, quod ñ oportet p° distinctioe formali uti verbis
,, de distinctioe rationis, sive virtuali; ñ quia sint male dicta,,
23. Unde hic p° eodem supponit D.[r] distinctioem, ac ñ identitatem. Aliter ait: ipsa aut distinctio sibi ñ identitas. Hic etiam concedit: quod ipsa ñ identitas talium realitatum sit aliqua distinctio: quia sic ait de illis: numquid debet concedi ipsis aliqua distinctio? R.° melius est uti &c., ubi expresse quidem ipsam ñ identitatem p° distinctioe. Si etiam in litera diceret: ergo sunt distincta formaliter, licet ñ oporteret in rigore, vel quia est petitione principii sequela. Et ista est perfecta intelligentia; quod ideo ñ sequitur ñ sunt formaliter idem, dum tamen sint realiter idem: ergo sunt formaliter distincta: ñ sequitur quidem; quia in rigore est fallacia; est etiam petitio principii; quia est ipsa ñ identitas formalis cum identitate tamen reali sit formalissime ipsa distinctio formalis; inde est, quod ñ est quid sibi sequitur, sed est ipsissima distinctio: sicut ñ sequitur A est realis: ergo A est realis.
24. Arg. 2. Principium constitutivum est distinctivum; sed principium constitutivum in negatioe identitatis, ut est dictum, ñ est negatio: ergo distinctio ñ consistit in negatioe identitatis. Probatur: homo, et brutum p° priori ad negationem identitatis intelliguntur, et sunt distincta: ergo abs negatioe identitatis intelligitur formaliter distinctio. ± R. D.° majorem: principium constitutivum est distinctivum fundamentaliter, vel radicaliter, C.; formaliter, N. Unde principium constitutivum, ut est dictum, solum est radix, vel fundamentum distinctionis; eo quod prout, ut est distinctio, in existentia radicata; ceterum ñ est distinctio formalis, quæ in principio quæritur, ñ immerito diximus, quod aliud est principium constitutivum, et distinctivum; et aliud distinctio ipsa. ± Ad confirmationem potestis dicere, quod in illo priori intelliguntur, et sunt distincta radicaliter, ñ vero formaliter; ñ in illo signo solum dicunt praedicata existentialia, quæ illis competunt in suo modo dicendi per se. Unde in illo signo, nec sunt distincta, nec ñ distincta, sed praescindunt homo, et brutum, cum in ipsomet signo nullam rationem dicant.
25. Ultimo Arguitur: ita opponitur distinctio identitati, sicut similitudo dissimilitudini; sed dissimilitudo praeter negationem unitatis importat positiva
bam

ba negatione: quia et distinctio praeter negationem identitatis importat positivam relationem. ∓ B. D. maj. ita opponitur distinctio praedicamentalis, quae est diversitas, identitati, sicut dissimilitudo similitudini, C.: ita opponitur distinctio transcendentalis, quae est passio entitatis, N. maj. Ratio est quia distinctio: una praedicamentalis, quae est diversitas, et accidens ab ente realiter distinctum; et alia transcendentalis, quae est affectio, vel passio entis, cum illo realiter identificata. Prima opponitur relative identitati, sicut dissimilitudo similitudini, de qua ista non loquimur in praesenti; quia non est passio entis: distinctio vero transcendentalis opponitur identitati contradictorie, non autem relative: cum enim ex contradictoriis unum extremum sit positivum, et alterum negativum, si identitas importat quid positivum, necessario distinctio negationem debet importare. ∓ De necessario, et contingenti, de possibili, et impossibili; de actu, et potentia; aliisque entis passionibus complexis aliis in locis breviter praecipuis distinctis auctorum; vobisque decursu studiis patebit. Interim sit

Digressio utilis, et curiosa pro altera usque nunc entis notitia.

1. Non me latet, inusitatum esse in hujus Provinciae manuscriptis ita circa hoc agere. Sed tamen, licet utcumque dicta de ente reali ut sic, ejusque notione explicata maneant, ut notitia entis praesentaret in esse objecto aliquam entitatem in ratione positivam in re, sive particularem in aliquo, vel qualibet, sive communem praedicatis realibus: nunc autem has doctrinam, notitiamque vobis tradere non incongruum mihi visum fuit, ut altero etiam modo de ente, ejusque notione, passionibus, vel etiam de particularibus aliquibus loqui possitis. Id enim in hac tradita digressione neque simul opponi, vel defendi cum iis quae nunc diximus, sed seorsim. Sed quod utrumque docui, sustinere debet, ut probabilius, vel certius, quod est asserendum, ens reale importare aliquam entitatem, in ratione positivam. Nunc vero breviter opposita contrahit quidem probabile, et defensabile est; et ut ne somnium videatur tuorum, apparebit non carere fundamento, et sufficienti ratione, saltem probabiliter. Valet quoque singulariter defendi.

2. Imprimis: unumquodque per id est ens, per quod est id, quod est. Probatur: per id est ens, per quod est aliquid, in quo nulla habetur contradictio, ut sit: sed unumquodque per quod est id, quod est, est aliquid, in quo nulla habetur contradictio, ut sit: ergo. Cum autem existentia sit id, per quod res est id, quod est, res quaelibet per se est ens. Sic homo per id est ens, per quod est homo; homo autem per id est aliquid, in quo nulla habetur terminorum pugna, per quod est homo: ergo homo ut homo est ens in re; licet non in rigore logico intentionali. ∓ Ex quo infertur 2.o: attributum entis dicit in recto negationem intrinsecae contradictionis, totam vero rei existentiam in obliquo. Primum patet; quia per illam negationem intelligitur praecise ens reale tantum, et secernitur ab ente rationis, quod repugnat. Et 2dum; quia in illa negatione intrinsecae contradictionis; nomine entis venit tota rei existentia, quatenus in se nulla involvit contradictionem. Quippe tota rei existentia est ens, quia illa tota est aliquid, in quo nulla habetur contradictio, ut sit; vel illa tota non repugnat esse.

Ig

3 Itẽ 3: Plura convenire in ratione entis, nihil aliud ē, q̄ in negatione intrinsecæ contradictionis ea simul oīa convenire. Patet; q̄d ratio entis realis ē, q̄d nullā in se contradictionē involvat. ≠ Itẽ 4: atributus entis n̄ dicit realitēm qamdā rei ipsi detrahabilē p. modos, l p. difias. Ratio: q. ad hoc deberet ē quid positivū; d ens n̄ dicit realitatē positivā coē univoce oībs entibs: n̄ tē n̄ esset ex æquo coe illis, q. sunt p. divrsa; q. ipse ista in nullo conveniunt positivo in re; aliās n̄ essent p. divrsa: q.

4. Itẽ 5º: potest eadē negatio ee coīs pluribs, licet nihil reale positivū sit illis ex equo coe. Pr. Duobs entibs A, et B, licet ponantr p. divrsa, illis convenit n̄ ee C; ac proinde datr negatio illis coīs: nihil aut positivū illis coe ē, p. hipotesi, si admittitr, et tā p. negatioē conveniunt: q. ≠ Praeterea: plura etē, si sint p. divrsa, convenire simul posse in negatioe, docuit D. in l. d. 23. q. unica sic: ‖ qtūcūq. divrsis, si nihil etē coe habeant, potest ee negatio coīs; sicut ‖ n̄ Sortes ē coe univoce ad oīa alia à Sorte entia, et n̄ entia. ‖ et licet illa, qbs negatio ē coīs, habeant aliqd positivū coe, n̄ tā ‖ oportet, q. p. illd coe insit eis negatio coīs. Non realitas etē ‖ convenit ulti. difiēnti, et equi, et n̄ p. aliqd coe illis, qbs ‖ convenit ista negatio, q. nihil ē coe (intellige positivū) difiis ulti.: ‖ Negatio ē unius rationis, q. oponitur afirmatioi unius rationis: n̄ q. conṭ ‖ ṭra afirmatioi unius rationis: sicut n̄ ho ē coe enti, et n̄ enti, qbs nihil afirmativū, sive positivū ē coe. Jd. Ex quo

5. Itẽ 6: convenire plura simul possunt in ratioe entis, licet nihil reale positivū sit illis coe. P. Plura convenire in ratioe entis ē convenire in negatioe intrinsecæ contradictionis; d ex dictis possunt in hac negatioe convenire, q. in positivo aliqo ea inter se conveniāt: q. Jd. Et hoc licet plura sint p. divrsa, convenire valent in ratioe entis; salvantr q. p. divrsa illa, qbs nihil reale positivū ē illis coe. Nā n̄ solū atributus entis maxime univsale ē; q. rebs etē divrsis convenit oībs; d etē satis ē cognoscere rē potē, l possibilē ee in rerū natura, ut certo cognoscamus, eā ee ens: nullā etē contradictionē continet res, quæ existit, l existere potest: q. hac negatioe satis explicatr ens absq. entitate positiva; quæcūq. etē ista sit, etē n̄ repugnat ee.

6 Pro meliori tā intelligentia: n̄ oīs negatio convenire potest sive enti, sive n̄ enti; d eā dumtaxat negationē id proprie ē, quæ nihil positivū supponunt, aut q. extendunt ad lineā intentionalē. Negatio etē multiplex ee potest: privatio, nempe, et simplex negatio: ac utraq. iterū 2x. Privatio 2d se, et privatio 2d genus; negatio in genere, et negatio extra genus. Privatio 2d se ea appellatr, ut scitis, quæ ē negatio fris, ad quā sbstū inclinatr, vl ex natura expecifica habet aptitudinē, ut esset cæcitas in hoīe. Privatio 2d genus ē negatio fris, aut proprietatis, ad quā aptitudinē habent ea oīa, quæ sunt sbeod. genere, excepta ea tantū especie, in qua adest ejusmodi privatio. Ita si vt̃ ē, quod

{4º A.} {nº 5.}

vul-

vulgo credita, talpa videndi facultate destitui,
talis privatio est 2a genus, quia reliqua vident sub eodem ani-
lis genere contenta. Dixi virtualis est, quia juxta peritos na-
turae scrutatores talpis naturam provisum est, ut oculis, quibus
ipsa est sibi praedita, licet non reliqua corpora, lucem saltem
percipiant, quia adeo exosam habent, ut si luci forte
exponantur, enixe sub terram conentur iterum diligere-
re, ne eorum oculi a luce percellantur. 7.

Negatio vero in genere est cum simplex negatio, quae subjectum
supponit, de quo ipsa dicatur; hinc est quaelibet negatio formarum, aut
proprietatum in iis, quae ad illam nec ordinantur, dummodo suppo-
nat subjectum, cujus ea sit, negatio in genere dicitur. Negatio autem ex-
tra genus est absoluta, et vaga negatio, quae nullum necessario
subjectum praerequirit, ut sit: haec quia illa est, quae communis esse potest
sive enti, sive non enti. Haec doctrina Divi cit. dicentis: ne-
gatio in genere differt a negatione extra genus, et a privatione. "
Privatio quippe requirit subjectum aptum; vel 2a se, si est privatio "
2a se; vel 2a genus, si est privatio 2a genus, sicut talpa dicitur "
caeca in 5. metaphysicae. Negatio extra genus absolute nihil requi- "
rit, quia aequaliter dicitur de ente, et non ente. Negatio autem in ge- "
nere quasi mediat, quia requirit subjectum, de quo dicatur, non tamen ha- "
bet aptitudinem ad formam.

Sed quaeris est negatio illa, in qua hoc in loco dicimus, ens 8.
consistere? non aliqua privatio, ut patet, quia nec ens est species, neque ge-
nus. Non negatio in genere; quia illud negabilis entis nihil dicit
Non negatio extra genus;
potius de quo praecise in communi dicatur. Non negatio extra genus;
quia illud negabilis entis non est commune enti, et non enti, ex principio contra-
dictionis: ergo nulla. = Sed tamen potest dici, quod illud negabilis, quod dicit
ens sub aptitudine ratione, vel est negatio extra genus determinatum in linea
reali; negatio autem communis enti, et non enti est extra genus in linea
intentionali: vel quod illa entis realis est extra genus negan-
ter; alia vero est extra genus infinitanter: vel quod illa
entis realis est negatio in proprie; alia vero solum est negatio in ratione:
vel quod illa est, proprie est in re; alia vero proprie est in intellectu: vel quod
illud negabilis entis realis, licet ab abstractione nihil supponat,
in re supponit illud, de quo in particulari
determinate tamen, et ut in re supponit illud, de quo in particulari
dicitur, vel praedicatur, scilicet Deus, creatura: non repugnare existe-
re a parte rei, et tamen vocata negatio repugnantiae ab aliis
distincta: de tamen, quod non repugnat in re, est ens in re; ipsa
vero non repugnantia est ratio entis abstracta. Vel aliis modis, &c.

Tunc quia in omnibus quibus de ente quidquid usque nunc 9.
dictum fuit per ente potentia, id modo per oppositum ad exitum po-
negativa. = Sed quod ad passiones attinet; quae aliaque in potentia contra-
tantum, et non videtur a negatione dimanare potentias; oportet
tamen, et non videtur a negatione dimanare potentias; oportet
te exercere, vel quod passiones non dimanant a ratione entis, ut est
abstracta, quomodo in negatione consistit; sed proflurent a
subjectis existentibus, et ente rei, ut est in se, quomodo potentias
dicit; vel quod dimanant ab ente, non in recto consideratio, sed
in obliquo existentiam rei denotante: vel quod tamen omnes

pas-

paoes simplices dicunt ex raoe negioe; complexa v°, si aliqua dicunt quid positivum, non ee ex raoe entis, d ex raoe talis entis, q. enti non conveniunt nisi postqm ē divisum in suo genera, aut increatum; vel qd nulla in positivo consistit, ut salvari potest in D° à Recentioribus cit°. Unde sicut rao entis ē quid negatum abstractus à Deo, et creat°, substia et accidenti; ita nihil e, qd non sit, vel Deus, l creat°, l substia, l accidens: et sicut ex oium istorum, l ex cujslibt exntia resultat rao entis, negio scilt repugnantis, ita sequnta entis paoes, &c. Pro hac digressioe, quidqd concernere videatur, defendite, vel p° alijs extendite mat., sed semper solum probabiltr, et adorate p° meliori, certiorique sntntia. Qa v° temps urget, sit

Disp° 4ª De entis creati exentia, existentia, et afectionibus.

1. Videndum igitr hic ē de posibilitte rer, de earum ēe ab ęterno, contingentia, et necesitte, de distintioe q. exntiæ ab existentia. Disjungt per § sequentes ut seqr.

§ˢ 1. De immutabilitte, et ęternitte rerum.

1. Ita Cartetius, et Henricus nobis hic venit arguendum de hoc, scilt: an rer creatarum exntiæ immutables sint, et ęternæ. Ix dificultas examinata erit: 1ª e: an exntiæ rer posint variari, ita taliter, qd ho v.g. ex diversis principijs ab animalitte, et ralitte constaret? et an: idem ho in statu exntiæ aliqd ee actuale habere ab ipsa ęternitte? Circa 1ᵐ tenet Cartetius, exntias rerum matematicasque veritates, q. Deus sic voluit, q. sic disposuit, ee immutables, et ęternas; qre sicut Deus existentias rer potuit mutare, ita illarum exntias, et potuit et falsa reddere 1ª principia, et certiora principia eficere, ut vel 2x non sint 4., et qd simul eent v.g. opponentes contradictorij, et repugnantes. Circa 2ᵐ S. D.ʳ in 1° d. 36. tenet, Henricus Gandabius atribuise exntiis rer ab ęterno ee reale actuale; ita qd si nulla res creata extitisset in ęternitte, exntiæ tamen earundem rerum haberent aliqd ee reale actuale, qd fuit fundamentum relationis ad Deum cognoscentem.

2 Suponendum ē tanqm certum, creatas ante earum existentias ee posibles, nam ex vi productiois transferuntur ad statum actualittis, q. si res non esent posibles nunqm fieri potuissent, aut produci, qles sunt chimeræ, quæ nulla posiblitte gaudent, ante se ferunt: rer enim exntiæ per raoe posiblittis, ac per non repugnantiæ explicari solent, q. in illo signo, in quo intelignt sine existntia, debent intelligi in statu posiblittis, in quo non importent nisi sua pdicata exntialia: circa qd quæritur, qd importent creat. posibles in statu posibilittis? an aliqd actuale, vel solum aliqd posible?

Circa istam Celebrem dificultatem 3x versata sntntia.

3 1ª tenet, creat. posibles, sive exntias rer habuise ab ęterno qdda

qddã ee actuale exntiæ, ñ quidẽ existentiæ; taleq. ee improductũ, aut ppriũ creaturarũ independentẽ à Deo, ratiõe cujus poset trahe Scitiã Dei. Hec Sntntia tribuitr Henrico, Hegidio, Capreolo, et alijs Recentioribus. 2ª tribuit posibilibus aliqd ee ab ęterno in mente Dei, mediũ inter ee reale, et rationis, qd apelatr ee cognitũ, et diminutũ. Quã Sntntiã dicunt Thomistæ, ee D.ⁱ Nri S.ᶜⁱˢ; judicantes tale ee diminutũ ee aliqd reale, distntũ ab ee Dei. Quã propter dicunt D.ⁿ Nrũ incidise in herrorẽ Hubiclefi asserntys, creat. in mente Dª habuise aliqd ee reale distntũ ab ee Dei; à qua calumnia eũ vindicat ñ solũ D.ˢ N.ˢ S.ˢ Scola, d etiã plures Mranei, ut Suarez, et Vasquez, qui mentẽ suã bene capiunt. 3ª Sntntia afirmat creat. ab ęterno, vt in statu posibilitatis habuise aliqd ee reale, ñ quidẽ reale exntiæ, aut existntiæ, d 2ũ quid diminutũ, et cognitũ, qd ab intlu Divino accipiunt, eo ipso, qd cognoscuntr ut posibiles. Sed qª totũ hoc indiget magna explicatioẽ, ad perfectã intlgntiã, ideo p.ᵗ distntas Res illd explanabo.

Dre sic: 1º Rº: exntiæ rerũ creatarũ sr immutables. Prª si Deus p.º sua voluntte variare poset rerũ exntias, poset etiã reddere falsa pncipia per se nota, aliã rarũ legũ solere, et falsificare istd pncipiũ: impoble ẽ idẽ simul ee, et ñ ee; d hęc oĩa absurda sr, rẽ nulla daretr lex rarũ, quã p.ᵗ se, et ab intrinseco sustentaret; nil ee impoble, nec actioẽ aliq. ee malas manifestaret, nec Deorũ pluralitas; et in eadẽ re poset verificari simul ee, et ñ ee, qª ñ ee destrueret ee talis rei. Posuisset etiã Deus reddere falsa pncipia ipsius Cartesij, scilicet qdquid clare pcipio, vrũ ẽ: decaptorẽ ee, ẽ imprfectio, et sic nulla maneret Cartesiani regla veritatis, et qd magis ẽ, nec probare poset Cartesius Deũ voluise pncipia illa ee vª. Etiã exntia exre eset separabilis à re, rẽ poset illi atribui alia. In hoc ñ immorarur: ẽ exntiæ rerũ immutables sr. 1.

mur, qª stando certũ supponi debet.

Objicies: D.ˢ Aug. serm. 212. de tpre sic ait: totũ ad voluntẽ suã redegit Deus, qui potst, et qd impoble ẽ; q.ᵗ Deus potst etiã impoble, potst reddere impoble poble, d hoc ẽ variare exntiã impoblis: ẽ exntiæ rerũ mutables sr. 5.

Rª ad hanc autoritẽ, et etiã ad alias SS. PP. quæ adduci posunt; qd verisimũ ẽ illd coedictũ ipsiũ Sti D.ⁱ lib. 22 Ctra Faustũ c. 5.: Deũ ñ pose impoblia, et „ hoc solo, pribari Deũ infecta facere, quæ facta sũt, „ et sic qd mundũ ñ sit factũ, dũ factũ sit, Deus ñ potst facere. Itaq. tale impoble ñ ẽ à Deo, d ex se ẽ impoble, qª ex ctradictioẽ, quã includit, repugnat ex se tam naturaltr, qũ supernaturaltr, qn ex hoc minuatr oĩpotntiã Dei, et sic intlgti D.ˢ Aug.; rẽ aliqd potst ee impoble naturaltr, et supernaturaltr poble, sicut factũ fuit in Ccptioẽ Xpti ex Virgine. Multa ñ potst Deus (inqt Stus D.ʳ c. 1. de Simbolo), et oĩpotns ẽ; et ideo Oĩpotns ẽ, qª ista ñ potst. „ et sic nihil ctra nos.

2ª

2.ª Pº: creat.ª ab æterno ñ habuerunt aliqd, ee reale actua=
6. le exntiæ ppriu, et distntu a Deo. Hæc Pº. ē defita a fide in Ccilio Cons=
tantiensi ctra Wiclefu, et expressa Divi Aug.ⁿ sup.ª Genesi,
ubi ait: res antequā fierent, erant, et ñ erant; Erant quidē in
D.ª Sctia, d ñ erant in natura ppria. Est et cois theologorū cū Angelico Præceptore, et D.ᵉ N. S. in 1. d. 36. et alibi. Pba.ᵗ ratiōe ipsius
Ccil: admissa oposita sntntia, seqretr nulla creatū posse v.ᵉ, et
pprie creari, et aniquilari; d hoc ñ ē v.ᵐ: Q. P. sqla; creatio
ē productio totius rei ex nihilo; d si creat.ᵃ haberet ee verū,
et reale ppriu, qdo producerētr ab agnte, ñ fieret ex nihilo,
q.ᵉ sup.ᵗ præsuponeretr aliqd, sclct, exntia; et qdo desineret ee,
remaneret aliqd, sclct, exntia, et tc ñ esset aniquilaō, quæ ē
reductio totius rei in nihilo: ē nulla creat.ᵃ posset v.ᵉ et pprie d.
7. R.ⁿᵗ Thomistæ, rē creari, ee fieri ex nihilo existntiæ, ñ
autē exntiæ; et pariformitr rē aniquilari ee resolvi in nihilū
existntiæ, ñ exntiæ, qd sufficit ad salvandā creaōē, et aniquilaōē.
Hanc respontioē refutat D. N. S. loco cit.º sic: tc aliquid v.ᵉ
creatū ex nihilo sui v.ᵉ producitr; ē nulla ē respontio. Pr
cont.: creatio distingtr a generaōe p.ʳ sup.ᵃ dictā raōē: ē te=
net utrius absurditas. P. ant: si hoc ita ñ esset, generaō cōpositi
posset dici creatio, q.ᵃ si ñ fit ex nihilo mat.ᵉ, fit tā ex nihilo
fōæ; d si res anteqā producerentr haberent ee exntiæ v.ᵐ et
reale, ñ esset productio totalis, sict diximus de generaōe: ē
creaō distingtr a generaōe p.ʳ sup.ᵃ dictā raōē. P. mi. tc plus
præsuponeretr creatiōi, sclct, ñ minus qā tota exntia rei: ē
ñ esset productio totalis.
8. P. 2. ex D.ᵉ refutandus fndntu Henrici: ideo juxta
illū creat.ᵉ ab æterno haberent istud ee reale exntiæ, ut sdus
hoc esset objtu D.ⁱ Sctiæ, quæ juxta thologos apelatr simpli=
cis intlgntiæ; d hæc raō ñ probat: Q. P. sqla mi: Deus ab
æterno ñ minus cognovit rer existntias, qā exntias, vt sdus
D.ˢ Aug.ⁿ 3. sup.ʳ Genesi c. 7.: ñ aliter cognovit facta, quā
fienda: ē sicut cognovit Deus ee existntiæ creat., sict ee
exntiæ; d tā nullus ccedit, ee existntiæ creat.ᵉ fuisse v.ᵐ et
reale ab æterno: ē a pari sdus ē de ee exntiæ: ē sict ex eo,
qd Deus ab æterno cognoscat p.ʳ suā Sctiā (qā vitiois ape=
lant theologi) rer existntias ab æterno, ñ dicunt res ha=
bere ee v.ᵐ et reale existntiæ ab æterno; ita ex eo, qd cog=
noscat ab æterno rer exntias p.ʳ Sctiā Simplicis intlgntiæ,
ñ seqtr res habere ee exntiæ v.ᵐ, et reale ab æterno. Ad=
vrtite, qd Sctia Simplicis intlgntiæ ē illa, quæ præcedit oē
decretū D.ᵉ voluntatis; Sctia vitiois ē, quæ subsedit vo=
luntatis D.ᵉ decretū.
3.ª Pº: creat.ᵉ in statu posiblitatis posunt dici
9. ,, v.ᵐ ens reale potibus. Ita S. D. in 1. d. 36. ñ. 14. ubi docet, qd lict
,, ho posiblis ñ sit ens ratū, sumpto p.º illo, qd habet ee actuale
,, exntiæ, l existntiæ, tā sumpto ente rato p.º illo, qd v.º distingtr
,, a ficmentis; cui ñ repugnat ee v.ᵐ exntiæ, l existntiæ, ho ē ens
ratū, q.ᵉ fcta, et exre. ñ repugnat sibi ee. Ex quo sic: ens
reale potibus, ut a nihilo distinctū, et ab ente raōis ē defitr:
ē

ē illd qd habt vl potst habere entittē extrā cāā; dicre-
dr. possibile potst habere entittē extrā suas causas, l extrā
cāā; ē quid reale potibus. Idq S. D loco citº. Dr. ad fug, ubi
ait: ens pa sui divisione equivoce dividi in ens extrā »
cāā, et in ens in cāā; et illd ee extrā cāā pose distingui »
» in actus, et poq, exntis, et existntis. 80.
P. 2. ex Dc in 2. d. 86 S. raoes utt. nº 5: ens in actu, et
ens in poa nō sitant esdq generis, et speciei, dequ esdq »
numeri: illd enim individuum, qd nunc ē in actu, idq fu- »
it in poa, qd pat. ex eo, qd eadq exntialq cpstus forma »
mus a hic existnte, et possibili; dicimus enim: hic ho exis »
mus a hic existnte, et possibili; d ho nunc existns ē ens vis, et re- »
tens ē, qui fuit possibilis; d ho nunc existns ē ens vrs, et re- »
ale, et prt potibus cpstus explicatr: q eq ante existntiq, l »
in statu possibilitti erat ens reale, lict nō actuale, et
prt potibus cpstus explicari debit. ∓ Dptr: qdo loquimur
de aliquo ente nō existnte, vq de Antixpto, l de altero
mundo possibili; nō debt dici absolute, qd talis exntia
ē nihil, l nō ens, q: tc nō solq significaret Antixptus,
l alius mundus actu nō existere à parte rei, deq qd
nec posset existere, et ee veluti negioq, et purus ens
raoit: q debt dici, qd ē aliqd reale potibus.
P. 3º. creatrs ab etrno, l in statu possibilitti ha- 81.
buerunt aliqd actuale, nō quidq reale exntis, vl existntis, d
secundq quid diminutum, et cognitum. Hqc P. ē Dr. S. in 1. d. 8. q. 5. S
2dq quid diminutum, et cognitum. Hqc Pº ē Dr. S. in 1. d. 8. q. 5. S »
Contra ista Ps, ubi ait: et si velis quaerere aliqd ee vis hujs ob- »
jti ut sic, nullum ē quaerere, nisi 2dq quid; nisi dicatr, qd istd »
ee 2dq quid reducitr ad aliqd ee smplitr, qd ē ee ipsius »
intlectionis, d istd ee smplitr nō ē ee filtr ejs, qd dicte ee 2dq
quid, d ē ejs terminative, vl principiative. Idq doct in 1. d.
36. S. alitr ponitr. Contra istd nº 7: et clarius in eod. lº. d. 36.
S. 3. S ad 2dum dico, ubi ait: productio ista ē in ee alterius raois
ab oi ee smplitr, et nō ē relaois tantq, deq fndnti abso- »
luti, nō quidq 2dq ee exntis, vl existntis, qd ē vis ee, d 2dum »
ee diminutum, qd ee ē ee 2dq quid.
Px: certum ē raoe, et fide intlm Divinum oq creatrs 82.
possibiliq cognoscere ab etrno, quoad eas possibilitte scita sim-
plicis intlgntiq: q res ab etrno denominantr cognitte ab
intlu Divino: q convenit creatrs ab etrno ee cognitis, sict
intlu Divino ee cognoscentis. ∓ Dptr: proxmus irraoble
e, contradre, oculus videre paxietq, et negare paxietq ee
visum: q pariter mera stultitia ē, asserere Deum ab
etrno cognoscere creatr. possibles, et negare illas ha-
bere ee actuale cogniti in mente Dª. Ex quo colligtr,
qd ee, q tribuit Dr. S. possiblibus ab etrno, scilt, ee cog-
nititiq, qd apelat diminutum, et 2dq quid ab intlu Divi-
no productum, ut illud distingueret ab ee reali smplitr
exntis, et existntis, qd possea in tpre accipiunt à Dº.
vo=

voluntate p. v. efficacem productionem. Dicant nunc thom.: negabunt Deum ab aeterno habuisse talem scientiam? minime. Negabunt eam cognitionem tribuere objecto esse cogniti? Neutiquam: quod tanta vitia DD. arguunt extulitiam eorum.

53. Ad majorem claritatem oportet explicare, quid intelligatur per istud esse cognitum; pro quo distinguendum est duplex esse: aliud est esse cognitum, quod accipiunt creaturae ab intellectu Divino cognoscente; et aliud est esse, quod attingitur per scientiam Dei eis non repugnare, per quod dicuntur esse in potentia logica, aut objectiva ipsius Dei, a quo realiter produci possunt; et hoc 2dum est ens reale potentiale, ceterum esse cognitum non est aliquid reale medium inter ens reale, et rationis, sed est aliquid rationis non quidem fictum, sed materiale, et derelictum. Quia propter intellectio Divina simul dat creaturis esse possibile, in reale potentiale, et pariter esse cogniti, in rationis fundamentale; ad differentiam intellectus creati, qui non dat esse cogniti rebus, quarum respectu illius sunt prius intelligibiles quam intelligantur; ceterum intellectus Divinus, si res intelligit, producit eam in suo esse intelligibili, vel intellecto. Unde ante actum Divini intellectus creaturae nullum esse fictum proprium habent, neque proprium, nec possibile, nec intelligibile, licet virtualiter sint in essentia Divina. Itaque esse cognitum ab intellectu Divino est tamen esse possibilium, per quod facultas rerum esse dicuntur.

54. Itaque aliud est loqui de esse possibili, quod ab intellectu Divino noscitur creaturis non repugnare; et aliud de simplici denominatione cogniti; et denique aliud de creaturis ab aeterno cognitis. Esse possibile, quod a Divina cognitione attingitur, est ens reale nominaliter; esse vero simplicis denominationis est ens rationis fundamentaliter; creaturae vero 2dum illud esse possibile specificative sumptum sunt entia realia potentialia; si vero reduplicative sumantur, ut substant denominationi cogniti, sunt entia rationis; et sic sine scrupulo creaturae possibiles possunt dici partim entia realia, et partim entia rationis; entia realia 2dum illud esse, quod ab intellectu Divino cognoscitur eis non repugnare; entia rationis prout 2dum esse, quod substant denominationi cogniti. Thomistae confundunt esse cognitum reduplicative cum ipsis creaturis cognitis specificative. Et quia S. D. tribuit creaturis ab aeterno esse cognitum actuale, quod Deus eas actu cognoscit, judicant S. D. tribuere ipsis aliquod esse proprium actuale, et aeternum distinctum ab esse Dei.

55. Diximus, quod illud esse diminutum, et cognitum creaturarum possibilium est ens rationis, non quidem fictum, et fabricatum, sed materiale, et derelictum, sive fundamentale, quod est sententia mentis S. D. in 1o d. 8. q. 5. et d. 36::: ratio hujus est quia esse cognitum nihil aliud est, quam illud esse, quod derivatur in creaturis possibilibus ex ratione Divinae cognitionis se habentis per modum formae denominantis,

ad

qd quidē nil reale ppxiū, et intrinsecū ponit in creat, is nā
neqz aliquid mediū inter ens reale, et raois. Clarius hoc
demonstrata; illd ee cognitū, qd res ab eterno habent ab in-
tellu Divino ē eisdē raois ç illo, qd habent ab intellu creato; in-
tellus autē creatus ē extraoné ad objtū nil reale intrinsecū po-
nit in ipso, d solū denominaoē, qd licet sit aliqd extrinsecū rea-
le, tribuit fundamentū, ut intellus efformet ens raois, scipiendo
ee cognitū, ut intrinsecū in objto. et hoc modo ee cognitū
creaturarū ē ens raois, licet cognitio realis sit, et sic tribuitur
ad possibilia.

Ja Dº: illd ee diminutū, qd creat. habuerant §16.
ab eterno in Dª mente ñ ē mediū inter ens reale, et raois, contra
est D. S. loco dicto, contra Herrera, et Pontiū. Hic enī dixit,
illd ee cognitū ee mediū pr participaoē inter ens reale sim-
pliciter, et ens raois, quia partē cū uno convenit, et parti
ç alio. Sd ē falsū, et pr: implicat dari mediū hoc modo
inter contradictoria; d ens reale, et raois in suis raoibus fale-
bus contradicunt: ergo. P mi: ens reale stat in ñ repugnan-
tia ad ee, et nullo intellu cogitante; ens vº raois stat in
sola operaoē intellus; ergo contradicunt: ergo ñ potest dari me-
diū. contra Iº: ens pº divitr juxta Dª in 1. d. 36. q. unica in ens
in aña, et ens extra aña: sed oē ens, vel ē in aña, et sic
ē ens raois; vel ē extra aña, et sic ē ens reale; et consequenter ñ datr
mediū inter utrumqz: ergo tale ee diminutū creaturarū
ñ ē parti reale, et parti raois, ut vult Pontius. contra §17

Bnt contrarii ç Herrera: illd ee diminutū ee mediū pr ab-
negaoē extremorū, et indifferentiā ad utrumqz, modo, quo aĩal dicitur
mediare inter hoēm, et leonē; d praeter quā qd alatē raoēs mi-
litant contra hanc responsionē, sic inst: nullus dubitat repug-
nare dari aliquā raoē, quae indifferentē ad ens reale, et ra-
onis; d admisso tali medio, hoc sequeretur: ergo. contra: tale mediū pr
indifferentiā, et pr abnegaoē solū convenire cuicumqz universali, prout
praescindit a differentiis contrahentibus, quarū raoe descendit ad
hanc, illā speciē constituendā; d ee diminutū rerū ab eterno
ñ ē ee universale, d ee particulare cujusqz creat. possibilis:
ergo impossibile ē ee diminutū mediare posse inter ens reale,
et raois, ad modū quo aĩal mediat inter hoēm, et leonē.

Arg 1. contra 2ª: si creat. ñ haberent ab eterno §18
ee actuale existentiae, d essent ab eterno nihil, unū nihil esset
magis nihil, qz aliud; consequens ē falsū, qª qd ē nihil dicit
negaoē totius ee: ergo. R. sequela; rā ç creat. ñ repugnet
existere, et repugnet chimerae, haec esset magis nihil,
quā illa. contra R. ex S. Dº in 1. d. 36. Nº regula, et probatur; ñ in-
devota negaoē essendi aliter creat., et aliter chimerae,
convenire, creat. ob solā negaoē actus, vel causae, ñ ponentis
illa in ee; chimerae autē ñ solū ex hoc, d praecedenter ex eo, qd
existentia ei ... facta, et ab intrinseco repugnet; propterea
hoc potest dici unū magis nihil actu, qz aliud. Ro=
tm ē dici, qd creatª possibilis ñ ē pure nihil, sicut chi-
me-

nexa, q.a pure nihil nec e, nec potest ee aliqd extra ang. creat.a e nihil actu, d e ens reale in poa.

19. Arg. 2o: qualibet res creata cognoscita in etrnitte 2is predata eis exntialr ptituentia: q dicit relaoe ad Deum cognoscente: igitr in etrnitte habt aliqd ee actuale, q. talis relao naliquo debet fndari. ‡ R.r: Deus cognoscere oia in seipso, vl in sua D.a exntia, qus e objus motibus Divini intlus, atq summa sua intlgiblite oia reprsentat. Creat.e vo sunt tantummodo objus terminativus. Cognoscit autem Deus creat.s 2is pregdata exntialia, qus posunt illis venire, n q. actu illis veniant in etrnitte, d q. cognitio abstrahit ab existntia, et actualitte, n ee posible e intlgle; ideo n oportet extrnis rebus tribuere aliqd ee reale actuale, ut cognoscantur a Deo. Divina autem cognitio refertur ad suum objum primum, et motivum, in q. creat.e virtualr ptinentr; et sic nil ptra; q. tc ide esel actuale reale tribueret existntis, qus eis a Deo cognoscuntr in etrnitte.

20. Arg. 3: ppnes nesesaris v.g hoc e anal rale veritatis habt in etrnitte, etsi nulla extitisset res creata: q ed rerum habt aliqd ee reale actuale ab etrno; n veritas actualis in aliqo reo actuali fndata: Deus en ab etrno cognovit, hne pose ee anal rale, imo scivit, illum ee anal rale. ‡ R: ppnes nesesarias simpt veritte obtinere ob nesesaria cognexioe predati 2s subjto, n mutua eor coexistntia; nec. ta ex hoc sqtr, q veritas sit cognexa rer actualitte; n a posiblibus plures enuntiantr ppnes v.g, qn eor existntia sit nec nesesaria in etrnitte. Deus in etrnitte cognovit hne ee anal, n p.o etrno, d p.o tpre, et ob nesesaria cognexioe.

21. Ptra 3a: si creat.a posiblis e ens reale posibus, et predata habt exntialia; posemus cognoscere, qd sit res, ignorando, an sit; d hoc e ptra philus, q. post dicentes: precognitioe an res sit ee prioe cognitoe qd sit: q creat.a posiblis n e aliquid reale posibus. ‡ R. Do sqlam: posemus cognoscere, quid res sit, ignorando an sit absolute, N. Ignorando an sit actualis, C. Cum eis dicimus, qd a rebs prius cognoscitr, qd sit, q quid sit, li qd sit n intlgitr a ee existntis, d a ee posibli, vl prescindnti: et rao e: q.a scia prescindit ab ee actuali rer, ideoq. precognitio requisita ad scia an sit res, n debt intlgi a ee existntis; alias solum a rebus existntibus daretr scia, qd e falsum.

22. Ptra 4.a, et 5.a: vel istd ee cognitum e reale, vl raois? Non 1mum: q. a Scoto negatr. Nec 2dum; q.a hoc eis venit q.uimeris: q e quid medium intr reale, et raois. ‡ 2o. creat.e ab etrno sunt efectibiles, et creabiles: q n sunt pure entia raois; d aliunde n sentia realia simplta. q mediant. ‡ 3o. dum ab intlu pcipiuntr ens reale,

et

et raois; tc utrumq habet ee cognitu in intllu: q hoc ee cognitu ñ ē fulta ens reale, et raois, d quid mediu p.r abnegioe. 7 R°: admiso tali ee cognito in creat.is posibilibus red erent ab ęterno creati: Q. P. ant: cf. hoc ee diminutu, ù cognitu eset ens participatu; d oē tale ē ā Deo creatu: Q. 7 3°: sequeta Deus ñ libere pro= ducere creat.as in tali ee posibili, et dimito; d Deus ad extra oia producit libere: Q. 7 6°: creat.s in tali ee diminuto esent ęterns, et postea qdo producuntr in tpre ñ fierent ex nihilo, d ex tali ee cognito: Q. 7 7°. illa pro= ducio eset quimerica: siqtr erg ex ea, Deus ñ pot ee akr illo ee cognito, et diminuto, qd dicere scandalosu ē. 7

R. ad 1.us et 2dus q doctrina data in 1.a p.te, 23.
faciendo distinctioe creat.u ab ęterno, r ee posibili, qd ab intllu divino cognoscitr eil ñ repugnare, et tande a simplici denominatioe cognitis acpta ex trminatioe Di= vine cognitiois, ut clarisime posibili illd explicavi. 7 Ad 3us; negamus ee cognitu acptu p.o denominatioe cog- niti a pōa cognoscente ee quid coe ad ens reale, et ra- onis, prout istd ipretenditr ens raois tam ftle, et fa- bricatu, qm materiale, et derelictu, ù fndmntle. 7 Ad 4us. N. ant. Raō ē: qm creatio trminata ad v.is ee sim- pliter, ñ aut 2d quid, et diminutu, qle ē ee creatur posibiliu ab ęterno, qua decausa neqt dici partici- patu, nisi 2d quid. 7 Ad 5. qd sicut ñ ē inveniens ad 3cedere Deus naxali nesesitte intlgere ab ęterno creat. posibles, ita ñ ē inveniens, imo ē 3sqtia nessaqua, qd illas producat naxali nesesitte in ee cognito: hoc erg ñ ē producere ad extra simpliter, qd solu perti= net ad voluntte D.i

Ad 6us: creat.as in illo ee diminuto ee ęte- 24.
nas 2d quid, et in ese cognito. Hoc aut ñ ē aliud, qm ab ęterno cognosci d Deo, qd q ñ ponat in ipsis aliqd ee actuale simpliter, ñ impedit creaoe in tpre. Ad 7us, cuis eficatia in solis vocibs 3sistit: pat. ex dic- tis. Sicut erg ñ ē quimericu asserere Deus ab ęterno creat. cognoscere, et ñ pose ee sine sctia simplicis intlgntis: ita ñ erit quimericu dicere creat. ab ęterno produci in ee cognito: eas erg ita producere ñ ē aliud, qm eas intlgere. Nota tq thom. incidere in sntntia, qm D. S. prestant: ipsi erg deducunt distinctioe reale exntie ab existntia, ex eo qd res 2du ee exntie si ęterns, ñ aut 2d ee existntie: q potius ad eor pricipia seqtr illa opinio, qua ex pricipys D. S.ti qui simpr 3stantisime ista rejecit distinctioe

§ us 2 us De posibilitate rerum.

Posibile dicitr absolute illd, in qo ñ invenitr 3tradictio. 1.
ex Scoto in 3. d.3 q. 2. Multiplex explicari solet posibilitas, pro nunc una ē logā et alia objtiba, ù metfica. 1.a explicata a D.e

à D. in 1. d. 2. q. 1. dicente: eam importare modum compositionis factae ab intellectu, et notare non repugnantiam extremorum: ex qua dicitur ffur S. metaphysice: illud est possibile cujus contradictorium non est necessarium vere: sicque possibilitas logica attendita penes intellectum componentem propositionem ex extremis non repugnantibus, vel non contradicentibus. Unde logice possibile nec includit contradictionem, nec ordinem ad potentiam aliquam activam, vel causam, à qua esse possit: quo sensu possibile est omne id, quod impossibili opponitur, et quod Deus est possibilis, nam textu D. in 1. d. 20. q. unica: possibile est Deum esse, ut possibile oppositum impossibili, illud tamen possibile non est terminus alicujus potentiae activae. Itaque possibilitas logica ea est, quae cum ente reciprocatur. Possibilitas objectiva, vel metaphysica ex D. in 2. d. 12. q. 1. n. 6: est illa per quam aliquid dicitur possibile, ut terminus potentiae activae alicujus agentis. Ista potentia logicam praesupponit necessario, nam id, quod à suis praedicatis repugnat, nequit esse terminus alicujus agentis; licet dari possit possibilitas logica, quin in eodem detur objectiva: sicque Deus est possibilis logice, quia non repugnat ex suis praedicatis; non autem est possibilis objective, vel metaphysice, quia in nullius causae virtute continetur.

Paucis igitur, possibile logice ita est possibile, ut non
2. oporteat, ipsum transire ad potentiam ad actum, ut sit: possibile vero objective, vel metaphysice necessario à potentia ad actum transire debet, ut sit. Hinc possibilitas logica latius patet; quippe ad ens contingens, et necessarium est indifferens: objectiva autem non, nisi enti contingenti convenire potest; quia haec explicatur possibilitas per ordinem ad Divinam potentiam, quae libere operatur. Possibile, inquit D., in 1. d. 43. q. un., 2o, quod est terminus, vel objectum omnipotentiae: illud est, cui non repugnat esse, et quod non potest ex se esse necessarium. Et quod in 1. d. 30. q. 2. de utraque simul possibilitate ait: enti necessario ex se non repugnat possibilitas logica, licet possibilitas, à qua loquuntur hi, scilicet potentia activa, et passiva, ipsi repugnet necessitati. Unde metaphysice possibile id omne appellatur, quod vel actu non est, vel aliquando non fuit, potuit tamen, vel potest esse, quatenus ex opposito nulla sequitur contradictio, ipsum quod necessario ordinem dicit ad potentiam activam, vel causam, ut sit. Sicut creaturae omnes non solum possibiles logice dicuntur, de metaphysice, vel objective. Quare ut corollarium proponis habere: Quod metaphysica possibilitas in 2xi regione posita est intrinseca nimirum contradictionis, et realis actualitatis extra causas.

Possibilitas vero logica appellatur etiam, intrinseca, formalis, prima, et absoluta: objectiva autem dicitur, extrinseca, 2da, metaphysica, et
3 respectiva. 1a quae in sola attributorum connexione, vel non repugnantia consistit, ea est, quae 1o venire concipitur, ac expectatur in se absolute absque ulla relatione ad causam: est contra autem 2a, quae sit potentia passiva ad existendum, necessario dicit ordinem ad potentiam activam, à qua existentiam accipere potest. ‡ Sed circa praedictam connexionem impossibilitate logica advertendum, quod duplex est connexio: alia necessaria, ut animalitatis ad rationalitatem: alia contingens

ut

ut in nostra salvedine; quae explicantur per quandam conditionem.
Conditionalis autem connexio cognitione necessaria non solum
exprimit, quod si hoc existeret, nulla sequeretur contradic-
tio; sed etiam quod necessario, et in quocumque instanti deveniret
existere cum talibus praedicatis. Hoc non convenit cognexionibus
contingentibus, quae illas dicuntur extrinsece veritatis; non enim istius: quod
unus non est, quod in quocumque instanti, quo homo ponatur, impossibile
esse album; sed solum quod si ponatur, non sequitur contradictio quod sit
albus. Unde deducitur, connexiones necessarias in illud Divi-
no repraesentari per modum conditionalis omnes: ut si
si homo existeret, rationalis de facto esset: connexiones autem contingentes
per modum conditionis possibilis: ut: si homo esset, posset esse al-
bus. Porro ex definitione possibilitatis objectivae in metaphysica A.
constat, eam esse in potentia objectiva, nil aliud esse, quam objecti non re-
pugnantiam ut esse in potentia eius producere. Unde recte dicta
ab aliquibus agentis potentiis eam producere. Unde recte dicta
objectiva possibilis praecise per denominationem extrinsecam
desumpta a potentia activa, quae illa producere valet; ac pro-
inde nihil reale ponit in sic possibilibus, sed tantum in cau-
sa, a qua fieri possunt: eadem enim potentia activa, qua Deus in-
trinsece dicitur potens producere creaturas, illae dicuntur ex-
trinsece potentia producibiles. Haec est potentia objectiva non est intrinseca
potentia producibiles. Haec est potentia objectiva non est intrinseca
rei, nisi per intellectum concipientem illam denominationem extrin-
secam objectivae possibilem in mundo ut creando per modum
cuiusdam relationis, et possibilis correspondentis actibus,
quae potentia inhaeret in mundo inhaerentia intentionalis,
et facta per rationem; non vero per modum formae realis, et adhuc
mundus ab aeterno non existat. Unde potentia objectiva neque
absolute, et simpliciter dici potentia realis, quia fundatur in ea
cognito rei.
Sed quia in omni modo concipere potest, ut in re naturaliter ponatur, 5.
quod modo in ea non est, sed potest, possibile objectivae in metaphysica dividi po-
test in possibile supernaturale, naturale, et morale. Naturale possi-
bile dicitur, quod a causa naturali, ut naturae viribus potest fieri, et
existentiam recipere, ut sunt omnes effectus, qui a causis secundis immediate
procedunt. Possibile supernaturale vocatur id ad quod efficiendum,
naturae vires non sufficiunt, sed sola divina virtute fieri potest;
ut est mortui resuscitatio. Possibile tandem morale illud
habetur, quod sine magna difficultate effici potest; sicque in
rebus est quid agere, morale possibile est, iterum ipsum effice-
re. Unde naturale possibile non excedit naturae vires: super-
naturale possibile illas excedit, sed non Divinas vires, et abso-
lutam omnipotentiam: morale vero possibile praeter meram possi-
bilitatem praeseferet quandam probabilitatem effectus.
Cum autem possibili opponatur impossibile, oppositae 6.
rationes istud describitur. Itaque impossibile est, quod ob re-
pugnantiam naturae existere nequit. Si expectetur sola
cum praedicatorum pugna, dicitur impossibile intrinsece, et logi-

si nulla eẞ sit causa, à qua produci valeat, metice
quoq., objtibè, et extrinsecè apelatr impossible. Hinc
fit, ut oe metice possible sit eẞ logè posble, at n̄ vicisim:
tā impoble logu ē eẞ metice, et objtibè impoble, et
vicisim; q aextpdatis intrinsecis repugnat. Qua propter
impoble logu n̄ solu objtibè, v̄s, et supranaralitr, oiq
modo impossible ē. ⁊ Naralitr impoble, qd et ficus im=
poble vocatr, illd ē, qd licet abſq. ɔtradictione posit ēe, n̄
tā naris viribs: proindeq. sitans naralitr ē impo=
ble, posible ē logè, objtibè, et supranaralitr. Moralitr
deniq impoble illd dictr, qd n̄ nisi ç magna dificultate
fieri à nobs potst. De hac dixit Apōst. ad Heb. 6. im-
» poble ē, eos qui semel sūt illuminati, ::: et prolapsi sūt,
rursus renovari ad penitentiā, nempe ē dificili-
mū. Dicuntr eẞ imposiblia moralia, quæ q., vl hones-
tatē mors, sive legis, ū Divinæ, ū humanæ adversantr.
Qd eñ absq. pecato fieri neqt, moralitr imposible ha-
betr. Hinc reqbdq ilicitū, ed ficilē quidē, n̄ vo mo-
ralitr fieri pose, dicimus. Supositis dictis p.o glore-
+tinalij rali eẞ materijs doctrina: de posiblitte tam logā,
et objtiba rem ab eterno resolvimus, à quo nempe ori-
atr?
7. Dico: Posiblitas objtiba rerũ creatarũ oritr ā Divina
Oipotentia. Posiblitas vº logā oritr intrinsecè ab ipsis
pdatis exntialibs creaturarũ, extrinsecè autē ā Divi-
no intlu: minime autē ā Divina pendet volunttte. ⁊
est Scoti. Pª pars P.r: reã ēe in poa objtiba, ē objci vir-
tualicuis agntis potntis illā producere; atqma oius poa
actiba ē D. oipotntia: ɔ. Itaqd si p.r hipotesis Deus
n̄ eset potns, ū oipotns, res n̄ dicerentr objtibè po-
siblēs. ⁊ ɔfirtr: posiblitas objtiba nil aliud ē, quā
denominao extrinseca atribuita in rebs ex virtute
agntis potntis illas producere; at Deus necesario ē oi=
potns, et habt poā productibā rerũ logē posiblius:
ç ab oipotntia Dei oritr &c. Sd advertitte, qd ç cau-
sæ 2dæ eẞ producunt, ē respectu istius res dictr
objtibè posiblis posiblitte objtiba 2ria, vl afma
participata. Poa autē actiba in ijne vḡ simpr ē nece=
saria optis ad pose, sō{q. itae difia, qd poa Dei ē ā
se; creat. ā Deo.
Tripartita pars de posiblitte logā pat. ex D.e Scoti=
8. sÿ. Ait eñ in 1. d. 13. q. un. n̄. 3: reducendo quasi ad 1mus prin-
» cipius extrinsecus intlus Divinus erit illd, aqº exprimitr ratio
posiblittis in lapide: ç extrinsecè &c. ⁊ Et paulo infra
ait: lapis productus in ēē intlgbli p.r intlu Divinu
» habt ista ex se, et fortr: et quasi pricipiatibè p.r intlu. ɔ. I
Itē 3º: poa logā ē quidā modus factus ab intlu judicante
pdatus in ppne ɔvenire Subjto: ç si nullus eset in-
tlus

tiy judicans, nulla exprimeretur posiblitas loga; d' imy
intlis judicanti ē Divinus: q ab isto solls extrinsece, et
pncipiatibe oritur. Itq 4. Creaturae repugnent habe-
re ee intlgible pprium, et fale, proximum ab intlu Divino
cognoscenti, dtanz virtuale in Dei exntia: q ante actu
Divini intlus creaturae nullus ee fale habet, nec cognitu,
nec posible, nec intlgible, licet hec oia habeat q'si vir-
tualtr in D. exntia: posterius intlus Divinus tribuit
creat. ipso cino ee, qd ē posiblitas loga extrinsece, et
pncipiatibe. Pat. ant. q exntia Dei, ut prior intlctione,
ee presse 2 rationes exntis ñ ē exemplar actuale, et
fale creaturarum, nec in ea ipse relucent adhuc, nisi sols
virtualtr et eminentr: q rade intlionis Divine ha-
bent ee intlgible pprium, et fale &c.

Itq 5o. si res acciperent ee presse ex eo, qd cog- 9.
noscant ab intlu Divino, tc ex q'nimera eet posiblis.
Pat. sqla: q' Deus eque cognoscit posiblia, q q'ui-
mera, et imposiblia: q si presse ex determinaone intlus
Divini posiblitas loga desumenda eet, tc ex q'ui-
mera &c. Ex quo itq 6o. Dr in I. d. 36. ñ. 12 ait: q'uid- ,,
quid repugnat alicui falr, ex se repugnat ei; et qd ,,
ñ repugnat falr, ex se ñ repugnat: q' hmi ñ re- ,,
pugnat ee aliquid, ideo posible ē posa loga; et q' ,,
q'uimere repugnat, ideo imposible ē imposiblitte ,,
oppota: q ex D. e posiblitas falr, et intrinsece atn-
ditr penes ipsarum rerum predicata. Vnde sicut vo-
luntas Dei ē causa productiba hmi v.g. in tpore, et
ab illa efectibe, ñ in genere causa eficientis ho ē
rali; et tc ex se ipso, ñ in genere causa falis, rade
sclct ralis predicatorum, sit ho falr; q unus sine alio ñ
sufficit: ita creaturae habt posiblitas ab intlu Di-
vino q'si in genere eficientis, falr aut, et intrin-
sece ex radibus falibus predicatorum invicem cposiblium;
ita qd nec reuimata totaliter ab intlu, nec totaliter
à predicati, d ab utrisq': ab intlu quidem q'si prin-
cipiatibe, et extrinsece; a predicati v. intrinsece, et
falr. Hec q'. ē rao, cur ho sit posiblis, ñ aut q'uime-
ra; q' ista solus habt ee cognitus; d ñ cposiblitas
extremorum, ñ predicatorum connexiones, q's habent ho
v.g., et risible, añal &c.

Itq 7: si talis loga posiblitas a D. volunte penderet, 10.
Deus eficere posset, ut qd ē absolute posible, in se posible repugnaret,
sit; et qd repugnet id, qd in se ñ repugnat; d hoc nec à Deo fie-
ri potest: aliter id posible eet simul ee, et ñ ee &c: D. Itq 8o.
rei posibliu ideo immentte D. si nessariis, et immu-
tables; ñ secus ac ipsa D. exntia, neq' pendent, ut sint, à
Dei volunte: q'uipe precedunt rarã. et origine oes Dei
voluntis actus, teste D. in I. d. 39. q. unica dicente: ideo mere
na-

naxalta (nempè necessariò) repraesentant, et sub naxali
» xaoe, sb qua aliqd repraesentant; q. sunt in intlu Divino ante
og actus voluntatis. Ctiang q. Dei ideg potuissent aliter ee,
et aliter ñ ee, si voluntas aliter illas efformare posset: q possibilitas logca minime pendet à voluntate. ≠ Demu: si à D.
voluntate intrinceca possibilitas logca rer pendeset; oimoda, et unica ratio possibilitas rer, ñ secus ac earu existentiae
ponenda esset in poa Dei activa, si oipotentia; qd absonu
è affirmare, cu Scoto in 1. d. 43. q. un. dicente: si poa activa,
» qus è oipotentia in Deo, è praecisa rao possibilitis in creat.;
» tc negatio poa activae in Deo esset causa negationis possibilitis
in creat., qd è falsu. Et merito quidè; nà eti negata per
hipotesi activa poa in Deo, et manente ejus intlu; intlus
Divinus adhuc cuncta possibilia logcè intelligeret; essent q. talia possibilia in intlu Divino. Non ergo Dei oipotentia è rao
cur Deus possibilia conoscat, et etiang entius possibilis
ideg in ipso habeant: q. ≠ Roboratur ex Scoto in 1. d.
30. q. 2. ita dicente: ipsius possibile ee è necessarius: qd probatur ex hoc, q. prius videtur aliquid possibile possibilitate
» ejus in se, q sit relao (raois) Dei ad ipsu; et ñ è poa in
» aliqo nisi respectu possibilis in se; q. ad impossibilia ñ
è poa. q. pat. tota D. p. partes.

11. Arg. 1. si p. hipotesi Deus ñ esset oipotens, creaturae tu esset cognoscibilis, illae eet possibles; d in
tali casu earu possibilitas ñ oriretur ab oipotentia, ut pat.
q&. si aut è contrario esset oipotens, et ñ intelectivus; illae
essent possibles; d tc neutiq oriretur possibilitas ab intlu: q&. ≠ R. in 1. casu ñ ee possibles objective; in 2. aut
ñ ee possibles logcè, salt extrincecè. Rao ergo objectiva logca
supponit requiritur cognitio: ñ v. sic aliqo hipotesi:
admisso ergo uno impossibili, sequi debet et aliud. ≠
Ctra: Deo ñ existente, creat. ñ essent possibles: q tota
possibilitas à Deo è. P. ant.: Deo ñ existente, creat. in
rer naxa ñ possent ee: q. ≠ R. D. ant., ñ essent possibles,
hoc è nunq essent, C. Hoc è, ex suis terminis repugnarent, N.
et D. ult. ant.: Deo ñ existente, creat. ñ possent ee defectu suu, N. Defectu causae producentis, C. Verum è, creat.
in tali hipotesi nunq essent in rer naxa; d ñ q. contradictiog involvant, d q. ea illae sint hujusmodi, ut causa
indigeant, à qua producantur; sicuti tc nulla haberetur
causa, ita nunq reapse existerent: unde possibilitas
tc illis deesset, qus sumitur à causa extra; ñ aut illa, qus
ex intima earu naxa deribatur.

12. Arg. 2. in illo priori antequ Deus cognoscat creat., illae sint logcè possibles, l impossibles? si 1., haberetur intent. si 2. q illis repugnat fieri possibles, et ad extra producere-

duci: imposible eq neqz reddi posible, neqz inrernara
poni. ⁊ R. N suppositu. Vna qz p.o illo priori creatur nullum ee
habet proprium, et tale in Deo, q tamen radicale, et virtuale in Dei
exntia; sicqz, nec ss posibla logice; nec imposible tale. ⁊ Instabis:
q saltem virtualita ss posibles; q hoc sufficit, ut dicantur
in illo priori posibles logice: q iratur. P. mi: illd ee eset dis-
tinctum ratione ab ee qruimera, q distinctum ab imposibili e posi-
ble: q eset logice posible. ⁊ R. N. mi: ad proo.s N. ant., vel cla-
ritate Dei eet distinctum ratione virtualita, qtenus eset in virtute sua
causa saltem radicalita, C. Logice, et tale, N. et suppositum. Creaturae an-
te actum Divini intlus solum habent ee virtuale, et radicale in
causa; q hoc n sufficit, ut dicantur posibles absolute in se,
qa illd ee radicalita virtuale n e tale, et proprium ipsarum; q e ee
proprium Causae potentis efectum producere. Sicut ee caloris in sole
n e aliqd tale proprium caloris, q e tale, sime ee solis valentis
calorem producere. Hic autem logita ee ee creatura proprio, et tale
distincto ab ee creaturis in illo signo, et qa hoc v.o accipit ab in-
tlu Divino; ideo in signo priori creaturae n habent in se ee
proprium, et distinctum ab ee qruimera. §3.

Arg. 3.: ois res perfectio a Deo e, veluti a causa efici-
ente; q logica posiblitas e res, perfectio: q &. ⁊ D.o ma: ois perfectio
actu existens, et positiva habens v.e ee simplicita e a Deo &, C. Per-
fectio negativa, in qua nihil actu sit, habens solum ee diminutum, et
2q quid, N. et ita distinta minori; N. Nqa Dependent itaqz
creatura a Deo, tanqz a causa, quoad totum suum ee reale proprium,
n tamen quoad logicam posiblitatem, et potius, q ex se sunt nihil: n tamen quoad negativa; statqz adhuc,
q a hec e pura negatio, et perfectio negativa; habet eficientem,
eas ee nihil: Id proprio dumtaxat causa habet eficientem,
qd e actuale, et positivum. Posiblium q, qua posiblium, nulla
e eficiens causa; q ea nesesario ss in se posiblia. ⁊ Instabis:
si esent creaturae ex se posibles, posent ex se ee; q hoc creaturis
repugnat, qa indigent extrinsica causa, ut existant: q ⁊ R.
D.o sqla: posent ex se ee, si li ex se aficit posiblitatem, C. si
aficit existentiam, N. Et D.o mi: creaturis repugnat, si aficit
existentiam, C. secus, N. Creaturae ex se ss quidem posibles;
negqueunt tamen ex se existentiam habere; qa hoc e solum-
modo proprium illius, qui nesesario p.a sua exntia exi-
stit. Creaturae autem ss contingentes, et ex consequenti posunt ee, sicut n
ee, et p.o exntia ss tamen posibles. Vnde recte D.s in 2. d. 1.
q. 2.: qd creatura nec habet ee ex se, nec n ee. Si haberet
ex se ee, foret nesesarium, si vero ex se, in natura sua ha-
beret n ee, foret imposible: creatura q n habet ex se ee,
nec tamen habet ex se n ee; q habet ee n ex se, et ex se solum ha-
bet posiblitatem logicam &. §4.

Arg. D.o: si creaturae esent ex se logice posibles,
Deus quoad oipotentiam dependeret a creaturis: P. ideo
eq eas creare posset, qa in ex se logice posibles: q Er. R. N.
sqla

seqla, et prob., loqlo a causa sufficienti eius. Licet enim logica possibilitas sit rebus intrinseca, non propterea seqtur, ideo creatura à priori posse à Deo produci, quia sunt logice possibiles. Hoc quidem supponi debet, d[um] dicendum ad huc est, ideo Deus posse creaturas producere, quia sit infinita virtute praeditus, id est efficaci potestate, quod nullam habeat intrinsecam praedatorum pugnam. Itaque ratio formalis cur productioni rerum petita ex ipsa Dei omnipotentia, non quod omnipotentiae ex rebus oritur non nisi ratio possibilitatis, & logica cuius objectiva desumita. Ad quamlibet quippe productionem praeter vim producentis requiritur quidpiam objective possibile: potentiae actibus (ait D. in 1. d. 5. q. 2.) correspondet aliqua passiva

34 potentia, quam aliqui vocant potentiam objectivam, quae est potentia producibilis. = Si inst.: talis rerum possibilitas est aeterna, necessaria, et immutabilis, d[um] solus Deus est aeternus &: quare vel est ipse erit omnium rerum possibilitas. = R. D. ma: talis possibilitas est necessaria, aeterna &. 2um quid, in 2um esse diminutum, C. simpliciter, in 2um v.r. esse reale proprium existentis, l[et] existentiae & et supponitur. Distincta quoque minori p.t opponitur: N.o 2um q. Solus Deus est necessarius, immutabilis, ac aeternus simpliciter, et 2um v.r esse reale actuale, proprium, et existentis, cuius modus est infinitus. Verum id non obstat, quominus logica rerum

fº 111. Nulla nº 1 & possibilitas (quomodo dicimus existentias rerum ab aeterno esse) possit dici necessaria, aeterna, et immutabilis 2um quid, in 2um esse diminutum in Deo: non enim aliud habent. Haec enim possibilitas est mera negatio intrinsecae contradictionis, nullum habens esse actuale ab aeterno proprium, nisi in mente Divina, quatenus simp.r fuit à Deo cognita. Illud autem esse cognitum est esse diminutum, et 2um quid; cuius modus debet esse finitus, vel potest contentum in altero, ut in causa &.

35. Arg. 5: si voluntas Dei est infinitae potentiae: quae nihil respectu eius est impossibile. Nam secus Divinae potentiae limites constituerent: quae et rebus tribuerit possibilitatem, et impossibile posset reddere possibile. = R. N. seqla, et prob. Divina enim potentia salvata infinita, et illimitata, non quia impossibilia possit; nam N.o supponitur: tc enim non essent impossibilia, non quia impossibilia possit, d[um] quod se extendat ad omnia omnino possibilia, quae si infinita esset contradictio; d[um] quod se extendat ad omnia omnino possibilia, quae si infinita existerent ex viribus infinita. Quae autem pugnant secum, sunt potius nihil, quod nullius potentiae potest terminus esse. Id est contra, d[um] Deus putatque: nihil, quod nullius potentiae potest tribuere nihilo capacitatem ad existendum: revera enim potest tribuere nihilo capacitatem, et potest tribuere impossibili, in nihilo ex nihilo omnia fecit: quae et potest tribuere impossibili, in nihilo ex nihilo omnia fecit: quae nulla est responsio. = Pro hoc, et aliis his hanc possibilitatem: quae nulla est responsio. = Pro hoc, et aliis his hanc nihili notionem habere.

36. Nihil itaque est non ens; totque modis accipi valet, quot habere potest entis negatio. 1.o sumitur nihil generalissime, prout est negatio cuiuslibet entis, sive realis, sive rationis: et istud omnimodam negationem cuiuslibet entis, sive existentiae, sive simpliciter, et 2um quid, et obvolutae contradictionis, ad existendum et simpliciter, et 2um quid, et objective; ita ut repugnet esse non solum in rerum natura, d[um] etiam in quo seque intellectu, atque de hoc nihilo v.r est illud axioma: nihili nulla est

la est
co-

2° accepitur nihil minus generaliter; et sic cognitio ## entis realis, n̄ v° rationis; et tamen nec sic, nec potest ē negatio entis realis ... extra animam, ut intelligitur. Quo sensu, sicut etiam est in 1° exisse aliquid ens extra nihilo nihil fit. Ex eo etiam, quod nulla potest inde ē illud: ex nihilo nihil fit. Ex eo etiam, quod nulla potest intelligi ratione, ut simpliciter existere proximo repugnat, nec Deus ipse quidpiam efficere potest; et hoc n̄ repugnaret. Non potest (ait D. in 2. d. 1. q. 2. n° 7.) aliquid creari, id ē produci ad esse simpliciter a nihilo, id ē nullo modo ente, nec simpliciter, nec secundum quid: nihil enim creatum, quod n̄ prius fuit et intelligitur, vel volitum; et in esse intellecto fuit possibile factum; et fuit quasi in potentia propinqua, ut posset esse objectum omnipotentiae, et poni in esse simpliciter. 47.

3° nihil usurpatur pro sola negatione existentiae rei possibilis esse in rerum natura. Hoc est quod communiter dicitur nihil, ex quo nihilo Deus fecit, quae et quaecumque creavit. Res v°, quae nihil sunt relate ad existentiam, nihil ex actu sunt quoad suam existentiam: res rei existentiae v° actualis esse n̄ potest, nisi simul existat. De nihilo (ait D. ult. cit.) id ē n̄ ex aliquo secundum esse existentiae potest Deus creare, et sic p°. Ita sensu a nihilo, id ē, n̄ ex aliquo secundum esse existentiae, separata realiter ab esse existentiae. Quae igitur quia numquam esse existentiae separata realiter ab esse existentiae. Quae igitur a Deo creantur, antea nihil habent existentiae, aut existentiae propriae inde quia v° nihil sunt, licet sint quidpiam possibile. ## In hoc esse possibili ab intellectu Divino 1° producuntur, et ex rectitudine ejus intellectionis, concordiae quae ē voluntate activa, et omnipotentiae, praestat esse possibilibus, n̄ v° impossibilibus. Potest tamen (prosequitur D.) aliquid produci, licet n̄ creari, a simpliciter nihilo; id ē, n̄ aliquo secundum esse existentiae, nec secundum esse existentiae, nec secundum aliquid esse secundum quid; quia creatura producta in esse intellectu, n̄ ex aliquo esse nec simpliciter, nec secundum quid, nec (antea) possibili ex parte sui in isto esse. Istud tamen produci (intelligitur in esse diminuto, ut cognito) n̄ ē creari, quia n̄ traditur ad esse simpliciter, sed secundum quid. 48.

4° demum sumitur nihil pro qualibet negatione, ut privatione suo modo existente. Negatio, ut privatio, sunt proprietates, et ē n̄ ens, ideo nihil, quod tamen nihil revera existit in rebus, quae rei ad quas spectant, existunt, scilicet negative. Dicitur nihil hoc 4° modo, n̄ absolute negatione existentiae, sed negatione dumtaxat existentiae positivae. Quia propter valet argumentum, ut ait D. in 1. d. 36. q. un. ā: si omne ens ē possibile: omne impossibile ē n̄ ens: sed n̄ ē conversio, quod omne n̄ ens ē impossibile. Nam omnes negationes, et privationes sunt quidam n̄ entia, nempe positiva, n̄ tamen omnes sunt impossibiles, quinimo plurimae sunt in rebus. Hinc nihil 1° modo opponitur cuilibet enti; et realiter, licet rationi. 2° modo opponitur enti reali. 3° modo opponitur enti rato, scilicet enti, quod existat. Et 4° modo opponitur enti positive existenti. Nempe 1° nihili genera: nullimodum ens; n̄ ens reale; n̄ ens ratum; n̄ ens positive existens.

Nihili

(9). Nihili 1° modo nulla e defio, nulla proprietas, affectio vel mensura, nullaque idea. 2° modo, cum habere posit ee objectivum in intellectu, aliquisque posset idea representari, vel imaginari proprietati, at ee simpliciter eis repugnat. 3° modo, licet et ipsum actu nihil sit, ut pote tam posibile existere, ideoque ens reale, et percipi potest, et defini, intelligi, et de eo enuntiari: ... praedata, quas actualiter donaretur, si ratum fieret, vel si poneretur extra causas. Tandem nihil 4° modo, cum existat in re actu existente, quod sit negatio licet realis, quae proprie est non ens, neque est se solo intelligibile, neque potest vera et propria defitione explicari nisi simpliciter respectu subjecti, vel formae cujus sit. 7. Ens intellectus Divinus ab aeterno videre imposibilia, tamquam nihilum 1° et 2° modo; credenda vero aliter: ex quo fit, quod quae potentes obstitebe in ejus omnipotentia, quae antea in 1° intellectioni Divinae signo posibiles cognoscantur, produci ad extra valeant. Hoc provenit a Dei voluntate, minime vero illud ee cognitum circa posibilitatem logicam, quae voluntatem praecedit.

§us 3us. De rerum nesesitate, et contingentia

1. Nesesitas hoc in loco spectanda non est in ordine ad finem necessario ... neque vero ... in proprie, ut aliqualiter ex logica scitur, quae relate ad proprias res, entitatem. Recolenda et e doctrina superius data de posibili, et imposibili, quae magna cum hac quaedam affinitate. Ad circa omne ens aut est nesesarium, aut contingens, quae hoc et triplex data distinctione. Nesesarium itaque in communi id est dictum, cujus oppositum e imposibile. Metaphisice nesesarium vocatur, cujus oppositum plane repugnat, ut Deus, quod quidquid ipse e, taliter e, ut secus ee, contradictionem involvat. Phisice nesesarium e, cujus oppositum adversatur naturae legibus, nullatamen ex eo posito sequitur contradictio. Ita e lunae deliquium, si tellus globus inter solem, atque ipsam directe lunae habeatur. Oppositum enim non petit naturae lex, licet ipsum fieri non repugnet. Moraliter nesesarium id e, cujus oppositum neque contradictionem involvit, neque naturae legibus contrarium e, vel ut numquam, ut fere numquam contingit. Hoc modo nesesarium dicitur, ut qui amat periculum, in illud cadat, et pereat. 2. Neque abs re nunc erit, ad admittere nesesarium absolute, et nesesarium ex suppositione. 1um erit, quidquid tale e, ut expectata ipsius essentia, illius contrarium esse non potest: sic e absolute, vel simpliciter nesesarium, 1a causa nulli subjecta. 2um autem erit, cujus oppositum ee nequit, posita aliqua conditione: ita erit stuppae combustio, quae ponenda e sufficiens approximatio ignis ad stuppam, ut tunc et dicatur, nesesarium ee, ut stuppa ab igne comburatur.

2. At contra: contingens dici solet, quidquid hujusmodi e, ut vel ejus oppositum ee, existere que posit; ut ens ee doctum, vel non. Unde Scotus plerumque accipiat promiscue posibile, et contingens tamquam enti nesesario contrarium; non de posibilitate logica, quae nesesario optime convenit, de qua paulo supra indistincte ad existendum intelligendum e, quae quidem enti nesesario

prox-

proxiu repugnat. Oes igitr credit ē sī ꝯtingntes: ꝫ que
mere posibles sī, potent actu ee; qus vº ja sī, poserint, et
potuerunt ñ ee. # Vocatr ta metfice ꝯtingns, si tale ē,
ut illius opotes oimodi ñ repugnet; qualiter ē stupis ꝯbu-
stio, aproximato igne: nulla eni sūt tunc pugna, lice
nulla fiat, ut divinitus potest ꝯbustio. Fisice ꝯtingns id ē,
cujs opotes, salvis naturę legibus ee potest; sicuti ē Cœli
serenitas, prout illius rubedine in sero; opotes ta accide-
re valt, et accidit absq. lesione legu naturę. Moralitr demu
ꝯtingns, cujs opotes fieri ex equo potest, et solt: sicuti
ꝯtingnre exelectione uniuj pomi vg. ex 2bus equalibus.

Moralis ꝯtingntia ē oius maxima. Vnde mo- 3
ralitr ꝯtingns simul fisice, ac metfice ē ꝯtingns, qa oes in
se ꝯtingntias includit, et infinitas. ꝯtingntia fisica minore,
atqe metfica oius minima. Hinc qd ē moralitr ꝯtingns, nu-
limodi ē nessarius: fisice ꝯtingns ee potest nessarius mo-
ralitr: ꝯtingns demu metfice potest ee fisice, simul. et mo-
ralitr. Sd metfica nessitas ē oius maxima, ni ē
ralitr nessarius. Sd metfica nessitas ē oius maxima, ... absoluta; idq. hac nessitate nessarius ē, qd ex se, simplr,
absoluta; idq. hac nessitate nessarius ē, qd ex se, simplr,
et sub opposito, qa ratoe nessarius. Minor ē fisica nessitas,
oiusq. minima moralis; qus apelantr nessitates 2dg quid,
2xis, l hipoteticę, nempe, qd tales ñ sī, nisi depndtr
ab alio, et aliq. ꝯdione presuposita. Hinc nessarius fi-
sicus potest ee metfice ꝯtingns: moralitr vº nessarius valt
ee tu fisice, tu metfice ꝯtingns: sd nessarius metficus tale
absolutus nulla proxsius ratoe dici potest ꝯtingns. De
metfico aut nessario ꝯditionato, qdo, aliquomodo,
aliq. ratoe ꝯtingns dici valt. vg. Oē, qd ē, qdo ē, nesse ē
ee, neq. Divina virtute fieri potest, ut tc simul ñ sit, se-
cus id simul eet, et ñ eset: unde aliquid ē, pº eo tpore,
quo ē, ē metfice nessarius, illd ē e; ñ ta absolute, d
hipoteticē, ū ex suposicioe, qd sit. Qta ta, anteq eet, po-
terat ñ ee, ac et postq ē, itez potest ñ ee, ideo et si actu-
alitr sit metfice nessarius, repugnetq. illi ñ ee; abso-
lute ta ē ꝯtingns.

Et metfice, et ex se nessarius ē immutable; ꝫ immu- 4
table dictr, qd aliter ac ē, ee neqt: sict mutable vocatr, quidqd
secus ac ē, ee potest. Vnde totuplex recenscetr mutable, et im-
mutable, quotuplex diximus ꝯtingns, et nessarius, adeout
nessarius, ac immutable, ꝯtingns aut, et mutable res-
pective, ac in eadē linea sese mutuo reciprocent: met
fice ... metfico immutabli, ē fisico fisicus, et ē mo-
ficus nessarius ē metfico immutabli, ē fisico fisicus, et ē mo-
ralis morale: ac ita et ꝯtingns relate ad mutable in eadē
linea, et vicissi. Hujs rato ē clara: ꝫ in eadē ordine,
quo aliquid ē mutable, ū aliter ac ē, ee potest, vº in
quo aliquid immutable, ū aliter ac ē, ee neqt: utriusq.

et oppotu ee possit, aut ñ possit. Cujus õ ē ɔtra ee necessario opposi-
tis, illd ñ possit aliter ee: et cujus oppotu possit ee, illd est
aliter ee possit. Sd illd est cujus oppositu ee possit, ɔtingens ē:
cujus autē oppotu ee necessario, ē nessarium: q oe mutabile, ex
ipsa ratioe, qua mutabile ē, ɔtingens ē: ac oe pariter im-
mutabile, quo pacto ē immutabile, eo ipso modo ē
nessarium: et viceversa. Hec ipsamet ɔnexio valet in nessario, et immutabili absoluto, l ɔditionato.
De his tamen hec resoluta.

5. Dico: licet posibles creaturas exntie in abstracto, et ɔtenius mere ɔsideratas tales, sint nessariae, immutabiles, et etnae: longe tamen minori immutabilitate, etnitate, et nessitate, ac ea sit, que Deo tribuitur. Pa. pars probat. Pa.
{f. 310. n.o 1.} ex 8a. Do huius disputatois. 2o: quodlibet pa sua exntie ē id, quod ē, prescindendo ab existentia; q repugnat, ut aliquid ñ sit, id, quod ē: q nessaria adeo ē rei exntia, ut illius oppotu repugnet: hoc autē ē metafice nessarium, ex dictis: q. Pr 3o. metafice nessarium ē metafice immutabile; repugnat quippe, ut aliter se habeat. q. Pr 4: falere numquam potest propo, cujus objetu ē metafice immutabile: hinc perspicuum ē, cur propnes, in quibus exntiali expressio enuntiatur rei, etne veritatis dicantur. Pr 5. ñ repugnantia, ñ attributorum ɔpossibilitas ab etnoe ē: q ē etna. Et nessario insunt illi ea, quorum ratio, cur insint, sit et exntia. Cum enim posita ratione sufficienti, id nessario admitti debeat, quod propter eam potius q ñ ē, poni ñ possit exntia, qn ea oia predicata possibilia ponantur, quorum ratio sufficiens exntia ē: q et illa predicatorum ɔpossibilitas nessaria ē. Et sicuti quaelibet rei exntia ɔstituta tali pa determinata predicata, quorum aliqd ab ipsa detrahit, ñ cuidam alterius pertinui ñ possit, qn exntia ipsa desinat ēe talis, aliaqe fiat, ul addiversam transeat speciem: ita exntie, ut mere tales mutationi ñ ss obnoxie: q.

6 Pr 2a pars: Pa: quidquid fitum menti exhibetur, aliqua perfectioe augeri, ul minui pore intelligitur. Oes creatae ee ɔpotam ul ex re, et re, ex matia nempe, et fra: ul ex realitate, et realitate; ex genere scilicet, et differentia, in quamque; q quaelibet ɔpotio ñ ē ɔpatibilis summa nessitate, et immutabilitate, que Divine propria sit: quippe intelligi nequit ɔpotio, nisi plura intelligantur ul unita, l identificata, et eorum unum ab altero perfici, et detrahi; q quidquid

pex-

percepita, ul aliq. ratiõe detritur, n ẽ summe nessarius, ut pat., neq.
summe immutable, sicuti ẽ Deus: q. 1 Ia 2a. exntis posibles, q ni-
hil potibẽ in se adhuc sint, n nisi negitẽ exunt nessariis et im-
mutables: si q nessariis & in abstracto, hipotetice participati-
bẽ, et 2q quid; d n proprius absolute, et simplitr, ii potibẽ in
vero eẽ pprio reali, et existntiali, uti ẽ Deus: q & 1 Ia 3o:
si creat. sentia p. participaoq:) ita exunt in nessitte, ac
immutablitte, quis illis venit. Inde eq eaz posiblitas ẽ quæda
Divinæ posiblittis participao, q licet anteq. Dei eficien-
tia creat. ex se posibles inteligantr, tamen nisi eset posiblis De-
us, neq. ulla creat. posiblis eset: n vo ẽ vuerso:) licet & 1
Hs en. Deo venjunt tanq. simplitr ee: creat. vo q. 2daoẽ
vento in: q &c.. Plura eformate ex dictis acepta.

S.us 4.us De exentia, et existntia, eaz q distnõne.

Videamus, quid exntia, quid q existntia dicamus in huius
parte: dus p.o 2da relingatr de eaz sq distintione loqui.

1.a Pars. Licet exntia realtr simpla sit p. qd res quælibt ẽ id, qd ẽ, oia- 1.
q sint exntialia rei atributa hoc modo spectata; atamẽ metfice, ii
falte spectata, in illo ponitr dumtaxat rei atributo, qd in ipsa re
ẽ ois sumus, ex q.o cetera rei atributa intrinceciis, et nessario pro-
manant; l ẽ sma rao, quis p. se. venit rei, ipsaq. stituit in-
trincece in suo ee, et in qua rao suficiens stineta, cur reliq.
atributa sid rei insint. Quoniq vo nihil ẽ in re prius eo, p. qd
res falte ẽ id, qd ẽ, nihil ẽ in re prius exntiã. Res aut si in se
absolute spectata, ut re stituit, vocatr exntia: et ipsamet, qteris eaz
operaoneis pncipiu ẽ, atq. origo, qus ipsius rei s pprus, apelatr
natura. (textu Tulio lib. 1o de oficiis C. 4). Et cu atributis ois in re
sumus, et pprisimus habeat raoq actus, u fus, aliud postulat, velut
poa sb stibq, cui sit actus, et q quo metfica rei exntia stituat.
Atributus q ois sumus in re ẽ fale exntiæ, illd vo subtstratus, cuis
ipsius ẽ atributus sumus, ẽ eiq exntiæ materiale.

Atributa rei exntialia dicuntr illa, quæ ita ipsi rei ve- 2.
niunt, ut illius exntia intrincece stituant. Secus accidntalia,
ii n exntialia, vocantr. Sb vifariũ accipitr atributi nom.:
vl p.o eo q, qd ad rei exntia falte pertinet, uti ẽ fale exntiæ; vl p.o
oi eo, qd in exntia nessario includitr, ab eaq. difluit; et hoc
modo ẽ quidqd oponitr accidntibus, tu pprus, q coibus;
ii oia sr atributa exntialia 2daria, quæ q exntia fali proxsus
nessaria habnt inexioq, neq. a Deo ipso posunt ab ea
separari. Et licet modi, accidntiaq. sive coia, sive ppria,
n sint quoad actus exntialia rei; illoz tq posiblites, ii ap-
titudines ad exntialia referende si: q capacitas habndi
illa ex ipsa rei exntia nessario profluit; sicq. posita exn-
tia, capacitas saltẽ remota cois ois, quæ illi sposiblia s, in-
ea simul nessario ponitr. Hus quidẽ atributa coia, et ppria:

acci-

accidentalia, et essentialia rationes habent sufficientes: ex intrinsecis, si essentialia; ex extrinsecis si accidentalia; ex generica, sive communi essentia, si communia, ex specifica entis essentia, si rei, si propria, repetenda est ratio eorum sufficiens, cur insint rei. ± Sed colliges 1º = Ostendi a priori non posse, cur rebus insint attributa essentialia. Unde nulla est ratio a priori, cur homo sit animal rationale, vel sit homo; quia ultra essentiam, quod est primum in re, non est aliud primum: sed quia, teste D., est, quia hoc est hoc, et illud illud. ± Colliges 2º: nullum attributorum, quae a priori ex re possunt ostendi, esse rei essentiale. Quia hoc ipso non est primum in re, sed sequitur, ut ad illius essentiam pertineat, essentiale quod dicatur. Ex quo discernes quae sunt attributa accidentalia, sive non primo essentialia.

3. Existentia autem est ratio, qua aliquid constituitur formaliter extra nihil, vel extra suas causas, et in actu. Unde essentia, qualibet res existere dicitur, quia extra nihil, vel extra suas causas, et in rerum natura posita est, ac est ens in actu. Non vero existunt impossibilia, vel si possibilia, sed manent adhuc latent possibilitate: res ipsaque nihil sunt, vel quae non sunt ens reale, aut sunt merum ens impossibile. ± Hinc, existentia est aliquid reale intrinsecum rei existenti: res enim dicitur existens per aliquid intrinsecum; Ratio est: quia existentia exercet effectum realem, qualis est constituere rem extra nihil: hunc autem praestat in genere causae formalis: quae est per intrinsecam sui exhibitionem rei existenti. Quando igitur causa formalis exhibet effectum realem, est quidem per intrinsecam sui exhibitionem. = Vocatur et existentia actus essentiae, quia illa per illam ponitur in esse actuali, et correspondet potentiae objectivae, totaliterque actuat id, quod antea possibile fuerat. Solet etiam appellari primus, et ultimus actus: respectu omnium praedicatorum essentialium, quae supponit; ultimus; quia existentia perfecit totum esse essentiae completum, licet non dicat esse reale simpliciter proprium (ex supra dictis). primus quidem, quia primo convenit rei, vel essentiae, statim ac ponitur extra causas.

Potest enim existere aliquid, vel a se, vel ab alio. Existit a se

4. cujus tota ratio existendi in ipso est. Solus autem Deus ita est; propterea ens a se dicitur, independenter ab extrinseca causa, vel existere dicitur per suam essentiam; quatenus ideo existit, quia est id, quod est, illiusque existendi ratio in ipsa ejus essentia continetur, tanquam ratio sufficiens: unde necessario existit per suam essentiam, ex quo nempe est Deus. ± Existit vero ab alio, cujus existendi ratio est in alio ente a se prorsus distincto. Ita sunt omnia creata; quia ratio, cur existant, non in ipsis, sed in Deo est: idcirco entia ab alio vocantur, dependenter ab extrinseca causa, et non per suam essentiam existere dicuntur. Non enim ideo homo per suam essentiam, vel quia est homo, ideo existit; sed quia ultra ab externa causa producitur. Unde existit contingenter, quia non per essentiam; et ab alio habet, ut existat, atque fieri potuit, ut non existat. Sive omne ens vel est a se, vel ab alio; vel necessario, et immutabiliter existit per essentiam; vel contingenter mutabiliter, et dependenter ab alio: inter quae est contradictoria, nec potest dari medium. Pro perfecta intelligentia sit

3.ª prop.e

1 Pp.º 1.ª: rei possibilitas n̄ ē ratio sufficiens, cur rei ip-
sa existat. P.r nā posita ratione sufficienti, id necessariò admi- 5
ti deberet, quod propterea potius ē, quam n̄ ē: tunc satis esset rei po-
sibilitas, ut de re ipsa existeret, quod ē possibile; et hoc ē falsum: quip-
pè simpliciter plura admitti debent, quæ neque ex se intrinsecè re-
pugnent, in Deoque objectivè, ut in effice continentur: ergo. Præterea
v.t

Pp.º 2.ª: actuales creaturarum existentiæ nec omnino necessariæ, nec 6
immutabiles sunt. P.r: uterum infrà patebit, actualis rei existentia nec rea-
liter differt, nec separari valet ab existentia: ista autem nec necessaria, nec
immutabilis ē. Cum enim omnes creaturæ sint ab alio, planè contingentes sunt; et
sicuti primum essent, n̄ erant, ita posteà sunt, possunt n̄ esse: quæ licet
existentiæ sive possibiles, sive præscindentes ab actualitate sint necessariæ,
et immutabiles, tamen actuales creaturarum &c. ~ Item: existentiæ actuales
plures subeunt mutationes. Una quippe species actualis in aliam potest
mutari, n̄ tantum divinitus, ut fuit vinum in Cana Galileæ, mi-
raculosè: sed etiam naturæ viribus, ut sæpè experientia erudimur
in multis rerum metamorphosibus, quæ indies contingunt; et in qua-
libet transmigratione materiæ sub modi novi, novæque qualitates illi ad-
venire possunt. Sub tran... erant adactus: modò agunt, mo-
dò n̄ agunt: modò unam, modò aliam habent actionem &c. Quidquid
v.º aliquod sui ratione mutatur, nec omnino immutabile, nec necessarium
e: ergo.

Confirmari valet ex Scoto in 1. d. 8. q. 5. ubi asseverat, nul- 7.
lam rem præter Deum esse immutabilem, immutabilitate, quæ perfectionem
referat. Sic ait: "nihil aliud à Deo ē immutabile, loquendo de
mutatione, quæ ē versio, quod nihil aliud ē formaliter necessarium. Quodlibet
aliud ē mutabile subjectivè: nisi contra accidat propter imperfectionem
negativam; sicut ultimum accidens propter imperfectionem negativam sui nul-
lius perfectionis ē capax; quia n̄ potest esse subjectum alicujus, ut potest imper-
fectum negativè, hoc ē, n̄ capax alicujus perfectionis. Nihil enim aliud
à Deo propter perfectionem positivam sui ē immutabile; quia si aliquid
"ē tale, hoc maximè esset summa intelligentia (summus nempè An-
gelus) quod illa ē mutabilis ab intellectione ad intellectionem &c: ergo.

2.ª Pars

Existentia rei, quæ existentia in tribus statibus considerari valent, nimirum possi-
bilitatis, futuritionis, et actualitatis. Quæstio autem n̄ ē: an existentia in statu po- 8.
sibilitatis distinguatur ab existentia actuali: dari, et quomodo existentia po-
sibilitatis distinguatur ab existentia actuali, et id rei ipsius essen-
tialis creaturarum distinguatur ab existentia actuali, existentiaque exera
formaliter sumptis in alio, eodemque statu. Ad existentiam, existentiamque exera
tam devoluta quæstio: contra Abailardi errorem dicet, contraque omnes
sit ex Concilio Remensi, D. Bernardi quoque profligatione existentiam Dei
nullomodo ab existentia distingui, ut esse prædicatum quidditatibus,
et existentiale Dei. Unde hæc pp.º Deus existit, ē necessaria, et exis-
tentialis ex...; ista autem: homo existit, ē contingens, et 3.i prædicabilis, existen-
tialis ex..., ... Quia existentia sit aliquid
tiaque quidditatibus completa supponit. Quia existentia sit aliquid
rebus creatis ex vi productionis proveniens, ut sit actus extrinsecus
rerum ipsarum objectiva ad esse actuale, attendatque ipsa objectiva in
rerum ordine ad agendum; ideo innuit D.r in 1. d. 1. q. 1. quod quando causa

eficienti operata, rei posibili existentiq (quq è quid potibq;
qª nihil pª negioq existit) coicat, causando toq ee actuale, qd
ipse deinceps importat.

In hac igtr distinctioe inter exntiq actualq, et existentiq
9. creatq asignanda, discrepant scolastici. Thomistq illq ponunt
realtr entitatibq maximq. Nominalq peries tatem modu
inadeqte ɔcipiendi. Scotistq autq inter se discordant. Aliqui
illq statuunt falq ex naturq rei: et ex his adhuc aliqi perfectq,
sive falitti qª falitte apelant. Alij imperfectq, sive falq
modalq, ù falittis à modo intrinceco. Ex Recentioribs stq
aliqui nulomodò aparte rei distingui debeant. His po-
sitis, sit

10. Dº: exntia actualis creata ñ distngta poprie realtr
ab existentiq; nec soq perez opus intlis, d falta modalta ex
naturq rei. 1 P. Vº pars, Sº: existentia è id, ù cuqs posita res
extra nihil, ù extrà causas; d res ita posita pª suq exntiq ac-
tualq realtr, et ñ pª aliquid realtr distntq: ǫ. Pmi: Sº: pª id
posita aliquid extrà nihil, pª qd excludit sui ñ ee; d res pª
suq exntiq actualq realtr excludit sui ñ ee: ǫ pª ipsq, et ñ pª
aliquid realtr distntq &. 2º: exntia tnis in statu posi-
bilittq ñ è realtr in actu: in statu autq existentiq jq è realtr
in actu: ǫ pª se ipsq realtr è. P. Asqª: unuq ɔtradctoriq solq
aufertur pª suq ɔtradctoriq; d ñ ee actuale exntiq ñ opo-
nitr ɔtradctoriè, nisi ee actuali exntiq, ñ vº alteri po-
sibo ab exntia realtr distncto: ǫ ñ ee exntiq tollitr pª ipsq
realtr actualq exntiq &.

11. Respondent aliqui ǫ Cajetano, exntiq actualq excludere
nihil sumptq pº nihilo exntialtr; at ratoq existentiq excludere nihil
existentialtr: atqª ita licet exntia extrà causas habeat actq quiddita-
tibq, ù exntialq, requirit tq existentia realtr distnta, ut habeat ac-
tuq existentialq. Sed contra: ratoe exntiq poroductq res posita tanq par-
tq existentialq. Sre ratoe exntiq posita extrà nihil totaliter, et ade
tialtr extrà nihil; pª existentiqº extrà nihil totaliter, et ade
qte. 2 Sd ɔtra Vº: qd è extrà causas in actu dq suq exntiq,
verissime existit, ù habet actq existentiq: ǫ res ponitioe nupqo,
verissime existit, ù habet actq existentiq. P. ant. existentia
petitio pncipij, destruit qª defioq existentiq. P. ant. existentia
è, quo res è ñ actu opoto poq objtbq, d exntia actualis in-
actu poresiso exntiq è in actu opoto poq objtbq, ut pat: ǫ &=
2º. hoc ipso, qd exntia intlgtr posita extrà nihil exntiq, ei
ɔveniunt oia munera, quq existentiq tribui solnt: quipe
pª illq res tiat actioq agntis, posita extra causas, è ɔtingitr
pª illq res tiat actioq agntis, posita extra causas, è ɔtingitr
in rerq naturq, potest exercere operatoes &: ǫ. Quid erq addit
ee actuale existentiq rupqª ee actuale exntiq? revera nihil. Nq
ee actuale existentiq aliud ñ è, qª ee extractq ab statu posibili-
ee actuale exntiq aliud ñ è, qª ee extra statq posibili-
tttj; d existentia è altq opotq poq objtbq, ù statui posibili-
tttj: ǫ.

12. Si aliqui dicant ǫ Palanco, exntiq actualq ee extra
nihil signatè, ù posibiliter: pª existentiq vº ee extrà nihil
potibe, et exercitè. 1 ɔtra: res posita extrà nihil exntiq pª

ac.

actualē exntiā, vl ē aliquid extrà causas in rer natura, l nihil; vl mediū? ñ 3ᵘᵐ: q. ee. et ñ ee sūt contradictoria: Non 1ᵘᵐ ut concedit respondens, et aliàs ñ esset extrà nihil signatē: ñ 2ᵘᵐ, quod ē aliquid in rer natura, ē existens: n ē quid productū à causa eficienti, eiusq. esse actionis: ergo ≠ Si respondeant alij, exntiā actualē p.º priorē ad existentiā ee in quodā statu viali, ū medio inter posibilitē, et existentiā: ac proinde ee extra posibilitē, et nondū ad existentiā pervenisse. ≠ Contra: qa p.ª existentiā res solùs excludit poq. objētbā, et recedit à nihilo sui, id p.ª illā actā entitatibus exntiā, ū vialē, res solùs excludit poq. objētbā, et à nihilo sui recedit: ergo ex existit absq. alio superaddito: proinde p.ª illā actū totaliter ē exntia extra statū posibilitā.

P.ª 2º eadē parx: si exntia distinguereta realtr ab existentia, res ñ esset intrincecè, et foltr ens, et existens; neq. 2d suū ee exntiale, esset foltr extrà causas: ergo P. sqla: ñ posse aliquid constitui intrincecè, et foltr in ratione entis p.ª aliqd ab ipso realtr distinctū: n quidquid ē, se ipso realtr, et foltr ē: aliàs qd ē, seipso esset nihil, et alio a se distincto ē id, qd ē. ≠ Si respondent contrarij: exntiā constitui in ratione entis realē potibi p.ª suā realē quidditē, et actualitē, sed existentiā vº constitui in ratione entis existentis, quòd illā in se recipit ≠ Contra ē: q. p.ª ffoq., p.ª ee existens ñ intelligitur aliud, q. ens reale potibū actualē; n nihil aliud praestare posse existentia supraveniens exntiā, q. illā reddere ens reale actuale potibū. 43.

P. 3º: exntia actualis, ut realtr à quolibet distincta, ē ens creatū, et productū: ergo ut ita distincta trat actioē sui productibā, vi cuius accipit ee extrà causas: ergo ut ita distincta constituitur foltr existens. Pant: q. exntia, ut ita distincta, ñ ē ens independens, et à se, ergo sit creata: ergo ut ita distincta trat actioē, et ens ē creatū. ≠ Si respondent, ee quidē quid creatū, et extra nihil in genere eficienti; sd ñ in genere causē folis, in quo ponitur p.ª existentiā ≠ Contra: q. actus, p.ª quē aliqd potentiale actuata, et ab illo potentialitas excludita, ē causa folis extrahens illd à nihilo, et à potentialitē p.ª sui exhivioē; sd exntia actualis p.ª esse actualitē, quā accipit à causa eficiente, excludit p.ª sui exhivioē nihileitatē, et poq. objētbā: ergo ē in genere causē folis &c ≠ Si dicant, ergo relantco: exntiā ee tanū quā immediatè creata, ū producta: sd ñ rao sub qua, ū tanū quo talis productioni; n hēc rao ē existentia. ≠ Contra eficatius: p.ª vos, ut aliquid dicatur creatū, requiritur existentia, ū modus superadditus, quē ē à Deo dependens, requiritur existentia, ū producta ab illo; sd ex p.ª vos humanitas sit rao sub qua, et producta ab illo, et humanitas Xpti existit p.ª existentiā Verbi, quē ē improducta, et independens: ergo ex humanitas Xpti ñ esset creata, nèc dependens &c. 44.

P. ult.º thomisticū fundamentū ē, q. exntia ē indiferens ad existendū, et ñ existendū; et aliqdo existit, et aliqdo ñ; quare ut existat, habere debet aliqd realtr distinctū, qd antea ñ habebat; sd hoc id exntia in 45.

ipsa

ipsa existentia: ut pat. in existentia Anti Xpti, quae nunc non est, et aliquando erit: quia etiam existentiae assignari debet aliud realiter distinctum, per quod existat; et sic in infinitum: vel si existentia absque aliquo superaddito est actu a parte rei, idem poterit de essentia affirmari. = Si dicas 1º, quod existentia non est indifferens, ut actu existat, vel non; quia nequit concipi, nisi ut existens, et dum existentia non existit, non est existentia. = Contra; nam idem dicimus de essentia actuali; quia dum actu non existit, non est essentia actualis. = Si 2º dicas: quod existentia est ratio formalis existendi, quae non indiget alio, ut existat: sicut unio seipsa unita, quia est ratio formalis uniendi: at essentia non est ratio existendi, quae indiget existentia realiter distincta = Contra: quia haec responsio supponit, quod probare debet, nempe, quod essentia actualis non sit ratio formalis existendi; hoc enim intendimus. Vel sic: existentia nequit esse ratio formalis existendi: quia nulla est responsio. Patet ant.: ideo per vos essentia actualis non est ratio formalis existendi; quia non est determinata actualitas essendi, sed est indifferens ad actu esse, et non esse; sed existentia est etiam ita indifferens; nam aliquando actu est, et aliquando non: quia. Nec similiter paritas de unione urget, nam non est indifferens ad uniendum, vel non uniendum. Et si inst., quod nequit existentia esse indifferens, ut sit existentia, sed solum ut sit producta, vel non producta =: Contra, nam vel existentia est indifferens, ut actu existat, vel actu non existat, non minus de essentia: vel idem dicimus de essentia actuali, ut realiter distincta a quolibet.

86. Si concedas cum Palanco, existentiam existere per aliam existentiam distinctam, negando tamen processum in infinitum: Ratio: nam si ab ipsa existentia exercite sumpta ulterius essentiam velis distinguere, non aliam invenies, nisi ipsam essentiam. Unde quoties millies repetas ad distinguendum, semper eandem invenies essentiam, et existentiam. Quare haec repetitio fit per intellectum, quod non est absurdum = Contra: ideo existentia existit per aliquid distinctum; quia non semper est verum dicere: existentia existit; sed idem dicendum est de illo distincto, per quod existentia existit: quia et existentia existentiae existit per alium modum distinctum = Contra: ideo existentia existentiae non existeret per aliquid distinctum, quia ipsa est quo, et ratio formalis qua existentia existit; sed etiam existentia est ratio formalis qua essentia existit, et tamen per te existit per existentiam realiter distinctam: ergo a pari. = Item: ille modus, quo existentia existit, non fuit ab aeterno; sed hic est ratio, quare essentia, et existentia requirunt aliquid distinctum, ut existant: ergo ita de existentia existentiae, et sic in infinitum. Postea hic processus non esset per intellectum; sed a parte rei oriretur, si existentia realiter distingueretur ab essentia.

87. 2a pars concl. directa declarata, probando distinctionem talem ex natura rei inter essentiam actualem, et existentiam ipsius generatim rationibus, quibus firmamus distinctionem Scoticam. Praecipue via contradictionis; quia de essentia actuali, et existentia vel dicuntur contradictoria; nam essentia est quidditas rei, et directe ponibilis in praedicamento; de illa quoque verificantur propositiones necessariae: existentia autem nec est quidditas, nec de quidditate rei, nec ponitur in

in praedamento, in illa quae fundantur per praedicamenta. Ne q. id simul sit, et non sit, fateri oportet: essentia falsa ab existentia distingui non vero per operationem intellectus. Non capias essentiam in alio statu, ut possibilitatis, quae sic ab existentia actuali realiter distinguitur. Nec quae essentia actualis, vel actualis reduplicative, ut talis: tunc enim non praescindit, nec distinguitur ab actualitate. Capias, rogo, essentiam, quae procedunt ex essentia producta, et actuali, sed solum falsa, et specificative capta: quo in sensu etiam verificantur contradictoria, ut discurrenti patebit. &c. 7

Ista autem distinctio est imperfecta, ut falsi modalis; nam teste D. Thoma quaest. 3 in 1: essentia, et ejus existentia in creaturis se habent sicut quidditas, et modus: in Divinis autem existentia est de conceptu essentiae, et praedicatur in primo modo dicendi per se. Si ita sit haec distinctio falsi modalis, quae vobis patet. &c.

Contra 1. partem arg. 1. inter recipiens realiter, et realiter receptum data distinctio realis, sed existentia est actus realiter in essentia receptus, non si non, illa esset actus simpliciter infinitus, et simpliciter actus purus; sed hoc non, quia creaturae repugnat: ergo quia essentia recipit existentiam. Resp., esse receptum potest 2x capi. 1. prout sonat idem quod acceptum ab alio, ut participatum: 2. prout dicit esse receptum in aliquo in subjecto. Ad hoc enim ut aliquid sit finitum, non requiritur, quod recipiatur in subjecto. Alias gradus metaphysici, ut animalitas, &c. non essent in alio ut in subjecto: alias limitatio itaque creaturae oritur limitati, quae non recipiuntur in subjecto. Limitatio itaque creaturae oritur ... existit quae in eo, quod falsa ex se ipsa, et efficienter a sui causis: consistit in eo, quod producitur a causa ponente illam non necessario, et a se existat, quae producitur a causa ponente illam in quolibet instanti. Unde existentia est ab ... conservare, vel destruere per quolibet instanti. Unde ex hoc sequatur, quod alio, sed non recepta in alio ut in subjecto; quia ex hoc sequatur, quod existentia sit actus purus, et summe simplex, quae simplex dicitur existentia: simplicitas creaturae a Deo simpliciter; per hoc, quod creatura est composita physice, vel metaphysice, vel saltem quia alia est componibilis; quod omne, ut est composita physice, vel metaphysice, vel saltem quia alia est componibilis; quod non evenit in Deo. Deus enim dicitur suum esse, et suum existere, quia in sensu identico, quia falsi, quia actualiter existere est essentia Dei: et in sensu identico, quia falsi, quia actualiter existere est essentia Dei: at creaturae non est suum esse, et existere identice, quia actualiter existere non est essentiale creaturae. 8.

Unde non bene inferunt Thomistae realem distinctionem inter essentiam, et existentiam; nam licet verum sit, quod participant, et inter essentiam, et existentiam; nam licet verum sit, quod participant, et realiter distinguantur, tamen essentia creata stricte participatur realiter distinguuntur, tamen essentia creata stricte participatur ab alio existentiam, non quia illam non identificet, sed quia participat ab alio existentiam, non quia illam non identificet, sed quia participat ab alio existentia productiva, quae proprie illam non habet a se, sed a causa efficiente productiva, quae proprie illam non habet a se, sed a causa efficiente dicta participans respectu suae existentiae. Loquendo existentia creata non dicta participans respectu suae existentiae cujus esse aliquid partium, sed respectu causae efficientis, cujus esse aliquid partium, sed respectu causae efficientis. Nec propterea tota, et una ratio limitationis, participat. Nec propterea tota, et una ratio limitationis refunditur in causae efficientis, sed ipsa ratio &c. in creatura refundita in causae efficientis, sed ipsa ratio &c. in creatura: haec tamen limitatio non potest ... oritur creaturae ex se est limitata: haec tamen limitatio non potest esse receptibilis in aliquo ut in subjecto, vel receptivo, quod sit receptibilis in aliquo ut in subjecto, vel recepti-

ba

ba alicujs, de exeo, qd ñ nessario sibi idntificet actualitte existndi ç nessaria de pruxaone a p. oa loqr, et objtiva, de ç 3tngntia ad ee, et ñ ee in actu. Hoc bene adhc cohæret ç idntte exntiæ, et existntiæ, sicut ipsa exntia creata ē ead. sibi, et tq ead. aliqdo ē, et aliqdo ñ. (Subsistntia aut ē ult. actus 3f lens). Videlt, q. creat. ñ exigit à se tota plenitudine essendi nessario, seqtr, qd exigat produci ab alio, et ex hoc utroq. cpte oritr ejs limitaeo scilt, et exe, q. ē talis naæ, et ex causa eficienti, q. ab illa producta. Ideò ho falta ē ralis. q. talis naæ; et tq ñ esset rali, nisi posset produci à suis causis. Hanc tenett doctrina p. aliq. s. thom. axu instantijs.

Arg. 2: qd 3venit alicui p. accidns, realtr ab illo distingta; d existntia ita 3venit exntiæ: q. Ma. pat. q. creat. anteq. sit,
20. ē indiferens ad existndu, et ñ existndu. Mi. liquet 1°, q. existntia ē termi generaois, et corruptiois; ñ sic exntia, quæ dicitr ingenerabli, incorruptibli, et aeterna; iq hne mortuo deficit existntia, ñ v. exntia. 7 2°, res 2d ee exntiæ cadunt sb scia; ñ v. 2d ee existntiæ. 7 3°, humanitas Xpti caret ppria existntia. Accidntia in Euchã. existunt nova, et supernaturali existntia, destructa ppria, et narali: q. 7 R. D° ma: qd 3venit p. accidns prædamentalitr, C. Prædabli, N: et ita existntia 3venit exntiæ, q. ñ ē ex quiddite ejs, quambis idntificetr realtr ç exntia creat. sicut rale in hne idntificatr ç anali, et tq p. accidns anali 3venit. 7 Ad prov. majoris, dic. qd creat. ē pariter indiferens indifia causæ producentis, d ñ indifia sbjti recipientis; et ç indiferens ē ad existntia, qr ad v. ee exntiæ, teste D. in 1. d. 36. q. 1. q. ho ñ ē exe ens ratu, d ab eficiente, a q. habet ee v. et exntiæ, et existntiæ. 7 Ad 1. prov. minoris, dic, qd termi adeqtus generaois ē tota res, quæ actualitr producitr ç 2d ee exntiæ, q. existntiæ. 7 Ad 2. qd nec a singularibs data scia, qr obstet apud thom. singularittes idntificari ç univsalibs. Sic nec a 3tngntibs data scia, d a exntijs, prout præscindunt à 3tngntibus. 7 Ad 3. N. assumptu, et Xpti humanitas, et Euch. accidntia existnt ç ppria existntia; lict careant aliq. ordinari modo existndi, novo modo succednte. qd aut ei deficit, ē ppria sbsistntia, quæ ē realtr distnta ab exntia. Itra 3. partis Arg. 1°: D. in 3. d. 6. q. 1. ait: repugnat
21. 11 deo, qd contr. ē ex ee exntiæ, qd tant. diferat ab exntia in modo 3cipiendi: q. 1 R. D. hic ñ 3parare existntia ç exntia, qd 3cretq ipsq ee 3texre ç exntia in abstractiq ç exntia, q. 3crete ipsq ee. Inquirit ibi: utrq in Xpto sit aliud ee Verbi ab ee creato? et 1° notat, ee multifarie sumi posse; et

et quatenus significat creaturæ exntiæ, et quatenus indicat sbsistere, et quatenus actualis denotat existentiæ. Hoc ita posito, aut rea hoc ultº sensu, ee divitaoq, q aliqui afirment, unica ee in Xpto existentia, et ipse opotq teneat. q duq prius dixerat: certus e rec exntiæ &, n Iparat exntia q existentia: proindeq. exntiæ, et ee sic intlgit, quatenus sit creatus, et abstractus. ‡ Adverte 1º. Fortunatus Brixia n fidelitr hanc literam pronuntiasse, q dixit: certus ee, exntiæ rei est in modo Icipiendi ab existentia diferre, q in Dº e, sict sup. diximus. ‡ Adverte 2º: qd hec litra, scilct, ee exntiæ, et existentiæ dicunt unam, eandemq. realitatem, sive idem tum realiter, tum formalita, n e Dri S., d Licheti, Scotum Imentando, cuius oppositum sbstinemus. ‡ Arg. 2: nihil e in poa ad seipsum; d exntia e in poa ad existentiæ: q. ‡ R. Dº ma: in poa sbjtiba, C. objtiba, N. Et Dº mi: exntia actualis e in poa, N. Exntia in statu possiblitatis ad existentiæ actualem, C. Qdo unus qs existens posset in se aliud recipere, sict mat. fmas, e poa sbjtiba, et requirit diuintioq realem. At poa objtiba notat, rem ex statu posiblitatis produci posse, et Ititui in existentia actuali. 22.

Arg 3: si existentia in coi n distingta falta ab exntia in coi, nec existentia creata ab exntia creata; d existentia in coi n distingta falta ab exntia in coi: q. Ma. e vª q n identi reo falti. Pº mi: existentia in coi includit falta exntiæ in coi: q. Pº ant: existentia infita, includit falta exntiæ infitæ: q existentia in coi &. P. Isq: ideo Dr S. provat, spientiam infitam distingui falta a bonitte infita; qr. si Spta infita includit falta bonitte infitæ, et Spta in coi includeret bonittem in coi: q apodi, si existentia infita includit falta exntiæ infitæ, et existentia in coi exntiæ in coi. ‡ Rº N. paritatis Raoe; qr. existentia, et exntia in coi, u 2 sus abstractissimos Iceptus nec se positibe includunt falta, nec n se positibe n includunt; d se abstrahunt, et prescindunt ab se includere, et n includere falta: hoc e, existentia in coi prescindit ab includere falta exntiæ, l n, Non sic prescindit Spta, et bonitas in coi, d positibe n se includunt falta. Unde ex tali suppositione, qd Spta in coi n abstrahat ab includere falta bonittem, l n includere; bene Idit Dr, qd si Spta infita includit falta &, et Spta in coi &. Cum vº existentia in coi n dicat positibe n inclusione exntiæ, d prescindat ab includere falta illam, l n: ideo n Idit, qd si existentia Dª includit falta exntiæ Dª, et existentia in coi exntiæ in coi. 23.

Sed Itra: vl existentia Dª e falta exntia Dª, q existentia, vl q infita? Si 1º: q existentia in coi e falta exntia in coi, et eq in creatis. Si 2º: Itra; qr. infinitas n variat raoq falq illius cui addita: q si existentia ut sic, n e falta exntia ut sic, nec existentia infita &. ‡ R. N. ma. Non qr. existentia, qr hec e in creatis, et n e exntia. Non q. infita; q atributa Dª sint infita, esent et exntia Dei. Unde existentia Dª e exntia Dª, q Deus e id,

qd

qd ē; et hoc ē hoc &. ⸗ Dicendu͂ ē, qd existentia n̄ habet ex se, qd sit prædatu͂ exntiale, l modale; d hoc ei ɔvenit 2ᵒ, qd ad inferiora ɔparatr. Si ad Deu͂ ē exntiale, si ad creatᵃ, in qua n̄ exntialtr includitr, ē modale. Pat. exemplo: aĩal ē vivens sensibile; n̄ autẽ habet, qd sit, l n̄ sit respectu oiũ prædatu͂ exntiale, l n̄; si ɔparatr ad inferiora, in qbs exntialtr includitr, ē exntiale; si ad diffias ɔtrahentes, n̄ ē exntiale. Color ɔparatus ad sua inferiora, ē prædatu͂ quidditatibus, qª in eis exntialtr includitr; si vᵒ ɔparatr ad sua sbsta, ē accidentale, qª eis accidentaltr ɔvenit. Ita in proposito existentia. ⸗ Sed itẽ ɔtra: existentia in coi ē univoca creatu͂ et increatu͂: ɔ si creata ē modu͂, et increata, l si ista ē exntia &. ⸗ Rz. qd rao existentiæ, id ꝑ cuius res ē extra causas ē univoca; d similtr, qd increata sit exntia, et creata modus, hoc illi advenit 2ᵒ, qd ad inferiora ɔparatr. Cu͂ tali univocao n̄ ē in aliqᵃ realitte ɔtrahibili pᵉ aliq particulare rao͂. Ita sbsta ē univoca, et tñ in Deo ē sbstia, et in nobis accidens.

Arg. 1 pro Sᵗᵒ Floriano. Si existentia distingueretr ab exn-
24. tia rne, existentia haberet ꝓprias diffias diversas a diffiis exntiæ: secus autẽ nihil esset in existentia, pᵉ qd ab exntia differret; d ex Scoto in 2. d. 3. q. 3: esse existentiæ n̄ habet ꝓprias diffias alias a diffiis ee exntiæ, qª tc oporteret ponere ꝓpria coordinaoẽ existentiaru͂ alia͂ a coordinaoe exntiaru͂: ɔ &. ⸗ Rz. Dꝫ hoc in loco intendere, qd existentia actualis n̄ ē pncipiu͂ individuaois, d ē quid indeterminatu͂ ex se. Unde ait 1ᵒ: ee existentiæ eo modo, quo distingtr ab ee exntiæ, præsse determinata ex determinaoe alterius. Ergo n̄ determinat aliquid aliud. Præ ɔcedo, qd existentia n̄ habet ꝓprias diffias determinatibus generis, speciei &; i qª tc oporteret ponere &. 1ᵒ ait: qd existentia n̄ ē rao gᵃ et sbis distingndi exntias, ita: qª existentia, ut determinata, et distincta, præsupponit ordinẽ, et distinctioẽ exntiaru͂, et eẽ illa͂, quæ ē individua; existentia eẽ n̄ ē aliquid intrans in prædamnto, sicut intrat singulare. Si proposita: ista sicut invenitr in prædmto supremu͂ in genere, et genera intermedia, et species, et diffiæ, præse ɔsiderando sbraoe exntiæ; ita invenitr et infimu͂, id ē singulare absq. oi existentia actuali; qd pat. evidenter, qª hic homo n̄ plus includit existentia actuale, qz ho. ɔ existentia n̄ habet ꝓprias diffias, pᵉ quas exntiæ coes, et particulares distinguantr exntialtr.

25. Hoc autẽ n̄ obst, qd existentia habeat in se certa͂ raoẽ, ac detioẽ, pᵉ qua ab exntia distingatr. Nam licet ee existentiæ eo modo, quo distingtr ab ee exntiæ, n̄ sit determinatu͂ in coordinaoe prædicamntali, qª nihil ē illius coor-

coordinaoe sit, tum e extra illam aliquid, et alio modo existentiam " distinguit. Ita proposita Da. actus distinguit eo modo, quo est actus, sed actus accidentalis distinguit accidentaliter, sicut ac- " tus existentialis distinguit existentialiter. Ita dico, quod ult. distin- " ctio in coordinatione praedamentali est distinctio individua- " lis, et illa est per ult. actum per se pertinentem ad coordina- " tionem praedamentalem, sed ad hanc coordinationem praedamen- " talem non per se pertinet existentia actualis, alias existentia est " quidem ult. actus, sed posterior tota coordinatione praeda- " mentale, et ideo concedo, quod existentia distinguit ultimate, " sed distinctione, quae est extra totam coordinationem praedamentalem, quae " distinctio est alio modo accidentalis (hoc est praedabiliter), licet " non sit vere (hoc praedamentaliter) accidentalis; itaque separata tota " distinctione Ideae e quidditatibus: eo modo, quo est actus, dis- " tinguit, et in quo est ult. actus, ultimate distinguit. "

Arg. 3.: haec distinctio realis inducit processum in infinitum 26.
in realitatibus essentiae, et existentiae, non minus quam distinctio rea-
lis: ergo. P. sequela: sicut essentia objectiva, et possibilis praescindit ab
actuali, ita existentia possibilis, sed ob illam praecisionem essentiae
objectivae ponitur illi realitas existentiae distinctae, quae dat actua-
litatem: ergo ita exit existentia objectiva, cui advenit actuali-
tas: et sic existit actualitate idem dicetur. ≠ Vel sic pro Bruxera:
realitas existentiae Petri nihil est ex ipsa, et Petrus non existit:
cum vero actu est in rerum natura, et Petrus existit. Vel actualitas
illius realitatis existentialis est aliquid realiter ex natura rei distin-
ctum ab ipsa realitate, vel non? si 1um: quo eodem modo a hac
realitate actualitatis, pro quid realiter ponatur extra nihil sui?
et sic in infinitum. Si 2um: ergo sicut realitas illa existentialis, ita il-
la rei existentia se ipsa realiter in rerum natura existit: ergo &. ≠ R.
Non sequi in nostra sententia, sicut in alia, processum in infinitum. Discrimen
est, quia quae realiter distinguuntur, habent distinctas possibilitates objectivas, ac
proinde et essentia esset res copiae, ac existentia, haberet propriam
ejus possibilitatem objectivam distinctam a possibilitate essentiae: tunc sicut essentia
deberet extrahi a sua possibilitate per actualitatem distinctam, ita et existentia:
unde posita processus, in idem quaereretur ambabus his actualitatibus. 1
Ut non ita est in casu distinctionis realis: non propter identitatem realem essentiae
et existentiae, scilicet, possibilitas existentiae venire a possibilitate essentiae,
et sic ipsa existentia ponitur et ipsa essentia, cui identificatur, et absque
ulla realitate media.

Si instes: quod essentia possibilis te non praescindit ab exis- 27.
tentia possibili: ergo neque essentia actualis ab existentia actuali:
ergo nec realiter distinguuntur. ≠ R. 1o: quod licet essentia non praescindat
ab existentia et quia realitas a realitate, praescindit tamen et quia a modo
realitatis; est diverso autem modus propter ejus imperfectionem non praes-
cin-

cindit à re, cujus è modus + B. 2. qd licet albus n̄ præscin-
dat ab albedine, tam paries, ü hoc bene præscindit. Ita
exntia actualis filtz et reduplicatibe ut actualis in
cludit existntiam, et specificatibe, et nudè sumpta n̄
includit, d ab ea præscindit = B 3: et è confirmao ad.
1a. argti ressponsioe: qd licet exntia possibilis in poa objec-
tiba n̄ præscindat ab existntia possibli, ü objtiba; exn-
tia tam actualis specificatibe præscindit a b existntia
actuali. Quia enim tantum filtr distinguntur, habnt unicâ sol
poa objtiba; ipsi q. unicâ tantum actualitas corresspon-
det. Nihil enim habt ppriam, et distinctam possibilitatem ob-
jtibam, nisi qd ppria productioe ad extra produci
posst; hoc autem è solum pprium rer. ü realiter distinctorum;
n̄ vo. filitis, modorum, gradum metaficorum &c., quæ p.
se vo. n̄ producuntur, d tantum concomitanter accipiunt
ee ad productioem reiicum identificantr. Unde unicâ actuo-
alitas, sicut unicâ poa objtiba, oibus his corresspondet,
cessatq. processus in infinitum. Et hoc melius in ntra sn-
tntia, quæ negat existntis ppriam filitatem à filide exntis
distinctam, statuitq. ee modum intrincecum, cui in nulla
sntntia corresspondet existntia ppria. Quæ simplicr. exit ita
quo in linea existndi, ut n̄ sit p.r aliud existns. Et
sic negari posst suppotum, qd nempe, existntia sit
filitas.

Apendix.

1. Ppo. 1a.: poa logca n̄ destruitur p.r actum entitatibum, ü existntiam.
Baoe: q. n̄ repugnantia prædtorum n̄ oponitr existntiæ rei. Immo
hæc necessario prærequirit illam: valtem: ho existit: q n̄ repug-
nat existere: q actualitr habt cognexioem prædtorum: &c.

2. Ppo. 2a. poa objtiba destruitr p.r actum entitatibum, ü pr.
existntiam. + Ante probo. nota, qd privatio principalitr im-
portat carentiam fmæ, et cognotat capacitatem, l aptitudinem
subjti: È contra, poa principalitr dicit capacitatem, ü aptitudinem
subjti ad fmam; et cognotat negatioem, l privatioem fmæ. + Pr. pbo.
poa objtiba in suo conceptu importat negatioem, ü privatioem exi-
stntiæ; nam illud dicitr in poa objtiba, qd posst ee, d n̄ è; at qui
existntia, ü ee actuale oponitr q n̄ ee, ü q carentia ejusdem;
illamq. destruit: q. + Unde poa objtiba n̄ importat apti-
tudinem intrincecam rei possibli, d p.r eandem virtutem, qua cau-
sa posst illam producere, illa denominatr extrincece produ-
cibilis, ü apta, ut producatr. Itaq. res logicè possiblis comparatur
ad poam productibam, à qua accipit extrincecam denominatio-
nem producibilis, et ex hac denominatioe, et ex illa logica
possiblitate resultat hoc complexum producibile objtibum
fice-

fice, qd dicitr poa objtiva, quæ productibilitas passi-
va nessario requiritr, ut res possit ee, et actu n sit: q qdo actu
e, destruitr respective illius poa eius objtiva.

Pp.o 3.a: existentia e modus intrinsecus exntis. P.r modus in-
trinsecus e entitas realis, quæ n variat rem, d illam modificat; e 3.
qr inseparabilis ab ea, et qsi eam cplet; d ita e existentia respectu
exntis: Non eam cstituit, ut pars exntis materialis, ut generi-
ca, nec ut pars talis, ut difia cstitutiva: e aut extra exntias sin-
gulas, ex toto cit.o Nec emanat ab exntia; d ponitr ab effici-
ente simul c exntia reali: q.

Pp.o 4.a: exntia e perfectior existentia. P.r exntia e radix 4
pasionum, et proprietatum rei; e qd primus concipimus, abstrale operaonum
eiusd. Quippe humanitas e ralis, discursiva &. Exntia An-
geli e intellectiva, volitiva, capax beatitudinis &; d nil
harum perfectionum habet existentia, quæ sol e cditio ad hoc:
q. Pp.o 5. exntia c existentia facit cpotionem metaficam mo- 5.
dalem, quæ minima e inter oes ex actu, et poa. P.r: q cpotio
sit distinctorum unio se habentium pr modum actus, et poæ, i
talis erit cpotio, qlia fuerint extrema distincta; d extre-
ma in praesenti distingntr fltr imperfecte, u modaliter:
q. Unde merito ab aliqbs vocata qsi cpotio: e enim
cpotio imperfecta, nam licet exntia creata aliqliter po-
sit specificative cipi sine existentia, n tam existentia sine
exntia. Pp.o 6: formalitates metaficæ eiusd rei n habent propriam 6
existunt pr unam, et adeqtam
existentiam, d oes, et singulæ
existentiam eiusd rei: Est probabilior licet opposita n
careat probabilitate. Qdo enim inqritur: qbs cveniat
propria existentia? supponimus quamlibet entitatem ficam
propriam existentiam? supponimus quamlibet entitatem ficam
suam habere propriam existentiam; nec unam rem pr alterius exis-
tentiam existere posse, nec plures res pr unam existentiam.
Ratio generalis e: q si existentia realiter n e aliud, q
exntia in actu, sequitr clare, n posse existere nisi pr propriam
existentiam. Quæ sicut impossibile e, qd una res sit ens pr ali-
enam actualitate. Unde
enus ee, ita qd sit actualis pr alienam actualitate. Unde
ad fnlitates metaficas (et idem a paoibs et modis intrinsecis)
devolvitr quæst.o: an quælibet gaudeat propria existentia
distincta ab existentia alterius? et resolutio P.r. 1.o ex licita
D. sclt, rerum ee existentias habet proprias distinctas alias a
distinctis &. 2.o: q c solus pr ficam productio e coicatr effec-
tui entitas actualis, quæ e existentia, illud solum propriam gaudet existentiam, qd potest ee terminus, et effectus ficus causalitatis;
d

d felitter metfica, se solis, nequeunt ee tans productiois, &c. q. Ille pat: Ja q. oes gaudont eade poā objetiba, et nulla se sola, objcita causis productibz: Ja q. solu singulare pro-ducitr; actioes enim sr circa singularia, d gradus metfici se-orsu sumpti, n sunt singulares: q. 2 Ig: q. si in tne felitas viventis v.g. haberet, se sola, ppria existentia, ista prejn-telligeretr alijs pdicati inferiorbs, et mediaret, sicut illa exntia, cujs eset: q existentia n supponeret oe coordinaoe pdamentle, nec eset posterior totā exntiā oplecta, et in-tegra, et individuali. Hoc aut e contra Scotu ult° cit.s q. re existentia in al e post individuaoe

7. Coliges 2°: qd existentia n e modus felitatis, d rei ut producte, 3a solu ista producitr in actu. 2 Coliges 3°: existentia est singularis, q. solu ista producitr in actu, sicut exntia, d ce un. simpliciq. raoe n oponi ex pluribs gradibus, sicut exntia, d ce un., simpliciq. raoe indivisibiliter oes gradus exntie oficiente. Rao: q. pluralitas gra-dus in exntia multiplicat pdata exntialia. Sic ex parte sumitr rao subste, ex corporeitte difsumitr corporis, &c.; d in existentia n fundatr talis pdatoru multiplicitas; q. re existentia, u. re existente raoe existentie nihil aliud predari potest, nisi qd actu sit in rer natura: q. 2 Preterea ideo un. singularitas data in tne v.g. pro oibs gradibs, q. lict predicetr de quolbt gra-du, nempe, anal e singulare, rale e singulare; ta ex parte pdati nulla e diversitas individualis, d oimoda uniformi-tas; atqui ide e de existentia: q. 2 Ex hoc coliges 3°: qd lict natura abstracta ponit reipsi, ut apta ad existendu, n ta ut immedte, et p se, d mediante individuo, in quo existit. D.r en imme-dte individuo existentia tribuitr, q. valet distinctio de existen-tia fisica, et metfica, n sup.a existentia e in aliquo, qd ponit ee terms productiois. Et lict felittes habeant pprium ee, hoc e, pprium oceptu felitatis ab alio distinctu, n ta ppria actualitate; d specifica-tiue eande c oibs: n en qulbt felitas seorsu; d simul oes ejusd rei objciuntr ad produci;

Disp.° 3.a De principio individuationis.

1. Nom.e individui illd intelligitr, in quo oia sr detracta, nihil q. adest, qd exigat ulterius detrahi. In Petro v.g. raoes coe substie, corpis, viventis, &c., ita sr detracte, ut singule in suo ge-nere ulterius habeant determinaoe, nullaq. earu sit divisibilis in partes subjetivas, u. alioq. raoe sit magis detrabilis. Indivi-duu en ex ethimologia ide e, ac indivisibile in partes ejusd; quo dicuntr partes subjetive. Nonaut intelligitr de indivisibilitte in partes exntiales, u. inte-grales, sive etherogeneas, sive homogeneas: n hic bn potest resolvi in mana, et corpus; hoc corpus hongaricu in car-nes, ossa, nervos, musculos, venas, arterias, &c., d tunc: re-

sol-

solvuntur quippe, non ostenduntur individua, ut nempe individua sint, neque hic homo posset dividi in plures homines, neque hoc corpus, aut hic lapis dividi possent in plures lapides, vel plura corpora, quorum quodque individuum divisum sint ejusdem planè rationis, vel magnitudinis, vel densitatis &c.

Omne quod in rerum natura existit est singulare, et individuum, sive primo, et per se, ut Deus, et distinctiones individuales; sive identice, et concomitanter, ut naturae communes. Quia praeter Deum omnia producuntur; productio autem quaeque sit determinata, et singularis necessario rem singularem expostulat. Non accipitur hic singularitas vaga, et indeterminata, velut v. g. quando percipimus unum hominem singularem non determinate, quin cognoscamus cetera hic ille sit, sed modo accipitur singularitas omnino determinata, per quam res in se cernitur ab omni eo, quod non est ipsa. Id revera, quo constituitur res aliqua numero determinata, aut in esse individuo, individuatio appellatur, et quo res individua dicitur esse haec, et non alia; ideo Scolastici nomine *haecceitatis* individuationem pariter designarunt, quemquidem entitatem esse vocatam singularitatem, quae facit rem singularem: individualitas, quae rem individuam, et determinatam &c. Unde id, per quod in re individua habetur individuatio, vocatur individuationis principium. Quodnam autem istud sit in omnibus rebus? in praesentiarum principaliter inquirimus: quod idem est, ac quaerere causam, aut rationem sufficientem, cur res individuatione praedita sit; aut cur in tali specie sit individua, et omnimode determinata. 2.

Plurimas, quae hac super re ediderunt opiniones; nam aliqui existentiam; plurimi materiam, sive solam, sive quantitate signatam; alij formam substantialem; alij ipsam quantitatem; alij accidentium collectionem, et alij naturam ipsam cujuslibet rei, velut individuationis principium proclamant, ut illi immediate conveniat ratio coarctationis alterius aut sui multiplicitate; Scotus in 2. d. 3 refellit. Et docet entitatem individualem inquantum distincte conditi determinationem; rem nempe vel constitui in esse individuo, quod plures res in omnibus numero formaliter distingui, quod sint non in se immoti, sed separati. Innuitque esse praedictam metaphysicam entitatem substantialem distinctam, ab entitate positiva, quae haecceitas vocatur, quae ex se dum tribuit naturae ultimam numeralem determinationem, ab ipso ultima differentia in subjectis coordinatione appellatur. Pro cujus majori intelligentia duplicem esse distinguit differentiam numericam; primam nempe, qua res in seipsa est individua, et omnimode determinata; de qua quaestio resolvitur ex proprio marte: 2am vero, per quam nos datam rem individuam ab omni alia discriminare valemus; hancque concedit esse rei accidentia; quippe per ista res eiusdem speciei discernere possumus. Hoc supposito, per distinctas resolutiones, per principales quaestiones tota circa hanc quaestionem res apparebit. Sit ergo 3.

Prima propositio: res non fit individua per existentiam. Probatur ex Doctore: quod praesupponit ordinem, et coordinationem alterius, non est prima ratio 1 11

di-

distinguendi ipsius; de existentia, ut determinata, et distincta praesupponit ordinem, et distinctionem existentiarum singularium (existentiae enim intelliguntur determinatae, et distinctae antequam existant): igitur existentia non est ratio distinguendi, et determinandi existentias, sicut est principium individuationis. Item ex eodem: quod non est ex se distinctum, et determinatum non potest esse ratio distinguens, vel determinans aliud; de existentia eo modo quo distinguitur ab essentia, non ex se distincta, nec determinata, sed praesupponit determinata ex determinatione alterius: igitur non determinat aliquid aliud. Si aliquis: ultima distinctio est per ultimum actum; sed individuatio est ultima rerum distinctio, et existentia rei est ultimus actus: ergo. Contra solutionem ex Scoto supra citato in 1.º argumento n.º 4 [?] ibi, quite.

Prop. 2.ª: materia prima se sola, non est principium individuationis.

5. Ita D.r cit. Prima: pars essentialis naturae specificae non est principium individuationis; sed materia est pars essentialis naturae specificae: ergo. Prop. maior: nam et ex thomistis, singularitas est extra essentiam naturae specificae; totaque ipsa essentia, eiusque partes, ut tales, sunt communicabiles, et contrahibiles ad hoc, vel illud; utpote ratione convenientes inter se: ergo. Item: eadem numero materia potest esse successive in duobus individuis; nam eadem materia est in composito generato, ac in composito corrupto per transmigrationem ad formam; de singularitatis principium ita debet esse proprium rei, quam individuat, ut non communicetur alteri individuo: vel materia non est tale principium: vel generatum, et corruptum erunt idem numero, ut potest idem habentes individuationis principium.

6. Pro thomistis antiquioribus Arg. 1: Ar. 5 metaphysicae textu 12 ait: ea esse unum numero, quorum materia est una: ergo. Respondeo cum D.r cit., quod Ar. ibi diversimode sumit materiam. Aliquando pro materia partili, id est subiectum receptibile formarum, et quatenus non intelligitur. 2.º pro genere, specie, et quasi materia contrahibili, ex quo ortum fuit illud commune prologium: genus sumitur a materia, et differentia a forma: et neque sic intelligitur. 3.º sumit materiam pro materia, et differentia individuali, quae se habet, ut materia metaphysica respectu naturae specificae individuali, et determinat. Unde sicut materia est fundamentum, in quo res, quasi contrahit, et determinat, ita differentia individualis dicitur materia subiectanda formas substantiales; ita differentia individualis dicitur materia subiectanda naturae specificae. Hoc ultimo quo est fundamentum in quo subiectanda naturae specificae. Hoc ultimo modo sumitur ab Ar. 7. Arg. 2: quod est causa distinctionis numeralis formaliter, logicae individualis est principium, sed solum materia prima est talis, id est individualis. Ista Prop., quam talis distinctio non est talis, sed solum materialiter causa. Ista Prop. a materia patet. Respondeo, quod quando distinctio per differentias individuales: ergo a materia materialis, et per differentias specificas talis, non sumitur materiale, et tale sicut; de metaphysice, ut denominantur a materia, et forma totius. Item contra thomistas meliori nota sit

Prop. 3.ª: neque materia quantitate signata, quae est individuationis principium.

7. Prima: substantia ut individua, praecedit omne accidens; nam praecedit principium. Prima: substantia ut individua, praecedit omne accidens, nam praecedit effectum: ut substantia, et causa eius; de de ratione causae est esse singularis ad productionem effectus: Item 2: quam ex Scoto, quod est conditio necessaria, ut causa causet, neque pendere a causato; de substantia est causa quantitatis, et singularitas est conditio ad causandum: ergo nec provenit a quantitate individuatio substantiae. 3.º individuum separ-

sbstale ẽ p.r se, et directè colocabile in prædicto sbstiæ: ꝗ ñ potest
Stitui ex mat. et qntte; q. ẽ aggregatũ p.r accidns, ñ colocabile in
uno prædicto. Et si hoc cedant ex mat. et qntte actuali; d ñ de
mat. signata, prout dicit habitudinem ad qntte, ũ prout radicalr,
vl virtualr hanc potius, q alia qntt prcontinet. Et Dra: nã 9º
mat. dicit pog indifferentẽ ad oẽs qntts: ꝗ c tali signaone ideñ-
tata. Et 2º, ut ex mat. l actualr, vl virtualr, l p.r dispoes cau-
satas ab agnte, l radicalr potius hanc, q alia prcontineat qntte,
devet ee in se prius determinata: ꝗ, et Itt probata 2. ad hng: juxta illos, de
accidns, et Dgentẽ qnttas individuatar p.r sbjtũ: ꝗ sbjtũ qntts, qd ẽ
sbstia, neqt individuari p.r qntte: alias Dmitteretur circulus: vl mat. a
sma signata qntte ñ ẽ sbjtũ qntts.

Dices Dra: illd ẽ pnciplũ individuationis, cui p.r se 8. re- 8.
pugnat pluribus coicari, eo modo, quo unisale coicatr infe-
rioribs; d huismodi ẽ mat. signata: ꝗ. P mi: q. licet mat. 2d
se, qdo ẽ ppria unius, absolute loqdo, posit ee alterius; ñ tã c
ista signaoe. Et R. N. mj. ad prob.: qd licet mat. c tali ead signaoe
ñ posit ee successive sbstis diversæ raois, v g. fa signi, et lapi-
dis; q. istæ diversas requirunt in mat. signaoes; bene tã potest stare
sbstis ejsd raois, quo in casu eset ead signatio, et esent distincta
individua. Præterea: licet cedatr, qd mat. c tali signaoe aliud a
individuũ ñ Dstituat; hoc solũ Dderet, qd ipsa signatio, et ñ mat.
signata sit pnciplũ individuationis, sicut humanitas signata
Petreitte ita ẽ ppria Petri, ut sb tali signatioe repugnat ee
alterius: et tã Petreitas, et ñ ipsa humanitas, ẽ pnciplũ indi-
viduationis Petri; c humanitas ñ sit ppria Petri, nisi ex trance-
se raoe Petreitts.

Pp.º 2.ª: qnttas ñ ẽ pnciplũ individuationis. P.x: sbstia in coi 9.
ẽ prior qntte in coi: ꝗ sbstia singlaris, et individua ẽ prior
qntte singlari: qnttas enĩ dependet in suo ee, fieri, et Dservari
a sbstia. Et Itt Argo theologico: si sbstia materiali indi-
viduaretur p.r qntte, nullus panis individualiter in Euchar.ª
transsbstiaretur in corpus Xpti; qd ẽ hæreticũ. P. sqla: nullũ
singlare transsbstantiatr in aliud, nisi singlaritas illius trans-
sbstiatr in singularitte alterius: sed individuũ panis tran-
sbstiatr in corpus Xpti, singularitas panis transsbstiari debet
in singlaritte corporis Xpti; d hoc ñ: q. qnttas in Euch.ª remanet
post Dsecraoẽ: ꝗ ñ transsbstantiatr qnttas: si vero esset pnci-
piũ individuationis in pane, singlaritas panis ñ transsbstantiaretr in singlaritte Xpti: ꝗ nullus panis individu-
alis &c. Præterea: singlaritas neqt separari a re, quã in-
dividuat; d qnttas in Euch.ª separata a sbstia panis: ꝗ. P.x
ma: res sine singularitte vl esset actualis, l possibilis? ñ
actualis: q. nihil actu ẽ, nisi qd actu producitr, nihil autẽ ac-
tu producitr, nisi qd ẽ singlare; d res separata a singla-
ritte ñ esset singlaris: ñ enĩ haberet singlaritte: ꝗ. Non pos-
sibilis: q. ñ nisi singlaria st posiblia; q enim nempe res ẽ

singlaris, e posibli, q. solij ut singularis tiaai posse actiog productioi. I sta nulla e naxa, ques separari valeat a sua singlaritate. Ex quo sit

10. Pp.º 5: principiu individuationis n̄ distingta realiter a matxa, d falta. 1.ª pars pat. ex hac ult.ª probaoe precendnti. Nec q. separari posse a naxa, nec se habent ad modu separabiliu, producentis solt. et producti. 2.ª pars liquet ex rationis distinctionis falsi: q.

11. Pp.º 6: accidentia siml, sive ullu ex illis; u qd idq e collectio circumstantiaz extrincecaz n̄ e principiu individuationis rei in se. Est Dtra Vazquez, et Suarez. P. q.ª substia 2dqtotq coordinaoe predicntale e prior oi accidente: q antecedenter ad oe accidens e individua. Nq individuu e in recta linea, et ult.º ejus predntalis coordinaois ab q. ido ente alterius predntis, qlia s. accidentia: q. Pretxea. individuu substiale petit detrari in se p.º substia: q. 1 Si reponer auctoritatis Boetij, Porfirij &, accidentibs, l colectioi proprietatu tribuentes individuationis principiu. R. qd individuatio 2xia, et externa ab illis quidq petita; d individuatio intrinseca, et 2xia rei in se presuponita in re, ut parit e e substq accidentis &.

12. Pp.º 7: fra p.º se, et seorsu sumpta n̄ e principiu individuationis. P.º fra n̄ e principiu individuationis mat.ª: q n̄ e absolute principiu individuationis. Ant. pat. 1.º, q. ead n.º mat. posse informari p.º distinctas realiter fras, l succesibe naxala, l tote siml divitus. 2.º q. mat.ª presuponita frq singlari: q n̄ accipit singlaritatq a fra. 3.º q. mat.ª posse existere divitus sine oi fra: n̄ aut q existere valt sine principio individuationis: q fra substialificatan̄ e &

13. Pp.º 8: fra nec q mat.ª siml dicenda e principiu individuationis. P. q. siml fraq mat.ª s. partes exntiales naxq coir: q. ‡ Pretxea: ex mat.ª, et ex fra resultat (ut in fica scietis) tertiu ficu, realiter distinctu a partibs siml sumptis; principiu aut individuationis n̄ e realiter distinctu a re, neq. res actali principio:

14. q. Pp.º 9: et si teneretur, Angelos, anas q. reales mat.ª dstare, n̄ taq individuarentur p.º mat.ª. Est Dtra thom. P. q. (n̄ pote dici, supono, dstare mat.ª materiali, u Corporali opera spiritui; q. ex fide ss spiritales): Si dicitr dstare n̄ minus anas, q Angelos mat.ª spiritali in ipsoqmet nareit ‡ Dtra: q. illa esset pars poentialis, et fra p.º quq informaretr, eret pars actualis, ex qbs eorq fica ppota substia resultaret; d singlaritas e extra exntiq speciei: q. ‡ R: redduntaxqta supp.º ppota dtra mat.ª: ‡ Si dicdr aniq dstare mat.ª, prortea, nempe, unioe q Corpre, a qua individuatr. ‡ Dtra ex D. Thom:

)) ibi: ana intellectiba prius naxa e terq creationis, q. infundatr; d primus terus creationis, ut talis, falta e hic (id e singlaris): q ana priu naxa e hec (singlaris, et individua),

)) qua uniatr mat.ª, (u Corpri): q ista ana priu e hec, u in-

)) di-

dividua, sua ppria singlarite. ⁊ Si dicis q thom.^ci: aña
n individuari p.^r unione mat.^e actuale, d tanq p.^r ap-
titudinale, ci p.^r inclinaoe, que e in ipsa. ⁊ Itra 1º et Dº: in-
clinao n e entitas absoluta; q.^a n potest inclinari ad se: q ppre-
supponit aliq entite absoluta, et distincta: q.^a ex e hec aña, ideo
habt tale inclinaoe, et n e itra: q hec inclinao n e rao
esendi hanc aña, d presupponit ea. ⁊ Itra 2º: q.^a aptitudo
ad corps e pprietas añe, d nihil individuati p.^r sua ppri-
etate: q. si aliq illa sumus radicalr, ja e alicujs sbjti singla-
ris, ut pat.: q. ⁊ Itra 3º. qd convenit Petro, et repugnat Pau-
lo, n convenit Petro 2q entis coe utriq.; imo necessario suppo-
nit illox distinctioe; d aptitudo, u inclinao ad hoc nº corps
convenit añe Petri, et repugnat añe Pauli. vl si n: q e indi-
ferens ad duo corpora, et sic nec individuata, nec distincta
p.^r aptitudine indiferente: q ante a supponitr individua,
et distincta. q.

Pp. 5ª: accidentia n individuantr p.^r sbjtu. Est Itra thom. p.^r 15
S. et Dº in 1. d. 12. q. 2. n. 6.: q.^a nullu ens e singlare facta p.^r aliquid
alterius generis. Inde sedit, qd qlittes in Sacramento Euch.^e n in-
dividuantr p.^r qntte, licet ista ibi fungatr munere sbjti; nc sit;
d accidens, et sbjtu sunt res alterius generis: q. ⁊ 2.; q.^a individuu in
suo ordine e ens p.^r se; d ex sbjto, et accidenti, n fit unu p.^r se, d
p.^r accidens: q. ⁊ 3º; q.^a sbjtu realr distinctr ab accidente, a quo se-
parari potest, ut in euch.ª, et in alijs possibilibus; d principiu
individuationis n distinctr realr: q. Neq dicas ee p.^r aptitu-
dine ad sbjtu, l ordine &. Na p.^r hoc e indiferens ad qdlbt
sbjtu; vl illa inclinao, aptitudo & e alicujs singlaris praeexi-
stentis, ut sup.ª dictu manet. ⁊ 4.: q.^a si accidentia seipsis ha-
bent distinctioe specifica: q et numerica; q.^a n e major rao de
una, ac de alia. ⁊ Si dicis 1º: qd accidens pendet in suo ee a
sbjto: q in individuali. ⁊ Rº. pendet in ee a sbjto, q a
causa extrinceca, l materiali, l eficiente, l finali, C. Ab in-
trinceca, et fali, N. Alioqn Deus diceretr principiu tale in-
dividuationis oiu, q.^a oia habnt eficientem ea ab illo, et sbs-
tentanta. Utimur ergo de principio intrinceco, et fali indi-
viduationis; n de extrinceco, q lic e distinctio, q.^a petitr a
sbjto, l a beficiente, l a fine. ⁊ Si 2 dicas: actus detratr p.^r
poa, in qua recipitr; d sbjtu e poa receptiva actus, u fme
accidentalis: q accidens individuatr, u detratr p.^r sbjtu. ⁊
R. Dº ma: actus detratr detraoe sbjti, C. Detraoe indi-
viduali, N. Detratio in raoe individuali, et numeri-
ca e ea, qua quid redditr incoicable pluribs, ut inferio-
ribs, et ut qd: hanc aut detraoe negamus venire a sbjto ac-
cidentiu. Detrao vº in raoe fme e ea, qua redditr incoicable
ut quo p.^r modu informantis, et adjacentis, et ista ad sum-
mu e ea, qua accipitr a accidentalis a sbjto.

Ppº

16. Pro 1.a: principium individuationis non consistit in pura negatione, sed in entitate positiva, vel consideratione. Ita D.r cit. q. 2. n.o 2. Probatur quod non est aliquid individuum formaliter per negationem, vel privationem, quia nihil simpliciter repugnat alicui enti per solam privationem in eo, sed per aliquid positivum in eo ::: Itaque hoc axioma: nulla imperfectio repugnat alicui nisi per aliquid positivum in eo: item nulla imperfectio repugnat alicui nisi propter aliquam perfectionem, quae est aliquid positivum, et entitas positiva; sed dividi (in plura inferiora, de quibus praedicetur) est quaedam imperfectio, ~~[illegible]~~ pero no hay que espantarse, porque no siempre se puede acertar; et ideo non potest competere naturae D.s: quod indivisibilitas, quae importat singularitatem, est quid positivum, in quo fundatur illa negatio, et repugnantia divisibilitatis. Ex quo sic efformari valet discursus. Omnis negatio, quae est repugnantiae, et quae est inseparabilis a subjecto, praesupponit in eo aliquid positivum in quo illa fundetur, sed indivisibilitas, quam importat individuatio, est negatio repugnantiae &: ergo. 2.a Probatur: nihil fit perfectius per puram negationem; sed natura fit perfectior per singularitatem: ergo. P. mi: forma specifica est perfectior [illegible], quae est natura communis; sed specifica fit forma per individuationem &, ideoque Scotus individua vocat specialissimas: ergo.

17. Opones: natura fit individua formaliter per indivisionem, sed indivisio formaliter est negatio divisionis: ergo. R. D.o ma: fit, id est, explicatur individualitas per negationem divisibilitatis, C. Fit, id est, consistit formaliter in illa negatione, N.; et ita D.o mi. Natura fit individua per entitatem, a qua constituitur, et determinatur ad ultimum gradum praedicamentalem: et id non potest esse pura negatio, quia negationes non ingrediuntur per se talem lineam; tamen solet explicari per negationem, ut nobis magis cognita; sed id non impedit quod fundetur in positivo. Instas: negatio divisibilitatis sufficienter fundatur immediate in natura; ergo frustra adscribitur aliud positivum formaliter superadditum: non enim sunt multiplicanda entia sine necessitate. Probatur antecedens: illa negatio est indivisibilitas naturae in plura, de quibus praedicatur per sui multiplicationem; sed humanitas, quae est in Petro, ex se talis est. P. mi: ex se talis est Petri, ut repugnat esse Pauli &: ergo. R. N. ant.: et mi probandi antecedentis sic D.o: est talis, ubi sic indivisibilis realiter, ratione nempe Petreitatis, cui realiter identificatur, C. Ratione sui praecise, et formaliter, N. Humanitas enim est tantum humanitas, ratione sui praecise indifferens ad individua, quorum nullum includit, et non formaliterque indifferens ad individua, quorum nullum includit, et non formaliterque indifferens, nisi per Petreitatem, Pauleitatem, &. Consistit potius, ut determinatur nisi per Petreitatem, Pauleitatem, &.

18. D.o principalis: principium proximum, et formale individuationis cujusque rei est realitas illa metaphysica, quae differentia individualis, vel haecceitas appellatur. Ita D.r cit. 2.a Pro quo nota, quod in qualibet re creata a parte rei reperiuntur gradus praedicamentales generici, specifici, et differentiales, inter quos hoc adest discrimen, quod omnes (excepto ultimo) sunt quidditative determinabiles, et magis, minusve communes: ultima vero realitas, ut Petreitas, nec pertinet ad quidditatem rei, nec est communis, nec determinabilis; sed potius ultimo omnes gradus contrahens, et determinans omnibus quae illis individuum constituens: ideoque vocatur differentia individualis, singularitas, haecceitas, &. 2.a P. 1.a: ita differentia specifica ad speciem, sicut differentia individualis ad individuum; sed illa est principium specificationis

ficaoi, q. detrat genus ad speciem: ita e principium individuaois, q. detrat naxa specifica, ad hec, haec, u individuam ≠ 2°: principium individuaois tribuit individuo indivisibilitatem in plura q q. in partes subjicibari; d sicut diffa atoma trahit ad speciem specialissima, nec e ulterius divisibilis in species, ita diffa individualis, u haecceitas trahit speciem ad individuum, nec amplius e divisible in plura individua: q. ≠ 3°: illd e principium individuationis, qd unitas numerica cosequitur q q. propriam entitatem, n qualibt unitas realis propria sequitur entitatem, ut ejs passio; d hoc n e aliud praeter diffam individualem declaratam; q. naxa specifica negst gaudere hac unitate, q sit minor unitate numerali, ut pat ex loqa: q. ≠ 4°: illd e principium individuaois, qd ultimate determinat, et ponit in ult° gradu indeterminabili; hoc aut solus facit diffa individualis: q. ≠ Denique: illd e principium individuationis, p° qd individua n° intrinsece distinguntur; n idem e principium cstitutivum, et distinctivum; d individua n nisi diffis individualibs n° intrinsece distinguntur; q. n p° entitatem naxe, q in ista conveniant: q. 19).

Arg 1°: actus singularis supponit pam singularem: (ex 7to 2. ti-cor textu 38); d haecceitas e actus singularis: q supponit naxam, q(ue) e ejs poa, singularem: q e singularis ante haecceitatem: q. ≠ R. D° ma: actus physicus singularis supponit, C. Actus metaphysicus singularis, N. Discrimen e, q. actus physicus distinguitur realiter a mat. u poa fica, cujs ratione important distinctas entitates ficas, u trant distinctas actiones; imo talis actus ficus deducitur ex poa subjecti, et ideo praesupponit poam ficam existentem, et singularem. Actus v° metaficus n distinguitur realiter a poa, u naxa, et singularitas e, quo in ea singulari cstituitur ≠ Praeterea retrusus eo adjectis in quo q. assignabili principio individuaois; n simplr. e actus singularis. ≠ Arg 2: haecceitas realiter identificatur q existentiae rei: q e ultra existentia ≠ R. N. 2dq. Pat. in risibilitate, aliisq. proprietatibus, relaoibus Divinis &. Haecceitas substiae e substialis, accidentis e accidentalis, q. identificatur et sequitur existentiam rei, q singularizat. Inde duo individua, ut individua, n distinguntur existentialiter, d singulariter; q. Singularitas licet praedicetur in l° modo a singulari, v.g. Petreitas a Petro, n tam q ei sit tota quidditas, u defio, nec pars quidditatis, u existentiae, d q. includitur intrinsece in ratione subjecti, u Petri, et pertinet ad entitatem ejs, ut individuum e, sive ut Petrus e: ≠ Arg 3: Petreitas convenit Petro, et repugnat Paulo: q illos supponit jam singulares, et distinctos; q. si n conveniret, l disconveniret utrique: q. ≠ R. 1. retorqdo in quaq q. Sntnia. ≠ R. 2. N. 2 q. l D°: si n facerent distinctos, C. Si faciant distinctos, N. Inde sicut Paternitas D° convenit Patri, et n Filio; Filiatio Filio, et n Patri; nec tam illos supponunt cstitutos, et distinctos, q. illos cstituunt, et distinctos faciunt; ita Petreitas facit Petrum individuum, Pauleitas Paulum &.

fol.° 68. lin. [illegible]

Quaeres: an oia individua ejsdem speciei sint aequalia.

Inquirita q aequalitate in perfectione individuali: In speciebus, suppono, sub eadem genere contis, qd de facto dantur excessus 8.

in

in una, itaqd à facto species ejusd. generis sint inæqlis perfectioni exntialis, ut pat. p.º oes discurrendo. An aut Deus de posse absoluto duas quasdã facere species eqlis perfectionis exntialis sub eod. genere? ut inutile problema derelinquo; licet probabilius aseri posset, nullaq adesse repugnantia, ut essent p.º equivalentia eqlis perfectionis, n solu una inq. in se, d eq. parã. Sol.t q present inquisitio in libris fere rarã: utrum scilt vz aña Petri fuerit entitative perfectior aña Paulo: d nunc in generali eq decidimus de oibs individuis ejusd. speciei. Res verã n procedit de perfectione accidentali; certu en e, unu hõe esse alio saniorẽ, robustiorẽ, &: nec de exntiali et quidditativa, certu eq e, hanc n suscipere magis, et minus, et ideõ oiã individua ejusd. speciei ee exntialiter eqlia, et dituq individuales n ingredi exntiã, ut diximus: nec de perfectione integrali; nã unus hõ integrior alio e mancho, claudo, &c. De perfectione igr individuali quoad entitatẽ individualẽ presse e quæstio: an duo individua eque integra ex sola ratione differentia individualis sint necessario eqlis perfectionis? vlan differentia individualis n solu faciat, ut unu sit aliud ab aliud; in hoc en n datur inæqlitas, d eq sit perfectior alio in ee entitativo simpliciter?

2\. Dico 1.º: oia individua ejusd. speciei s entitative eqlia. Ita thomistæ P. 1: differentia individualis, et ult.º constitutivis n s entia qnta, scilt n dicunt qntitatẽ virtualẽ: q individua, ut talia, n possunt inæqlia. Nã inæqlitas supponit magis, l minus qntitatis virtualis, l molis in rebus. ∓ Si aut dices: hoc esse probare, qd n sint eqlia; n en minus requirit qntitas perfectionis ad eqlitatẽ, q ad inæqlitatẽ: : concedo, sz ee de eqlitatẽ positiva, n de negativa, qus consistit in negatione inæqlitatis; et hoc e totu, qd intendimus. Et confirmo. q.a, ut oes concedunt, ideo oia individua ejusd. speciei s eqlia in perfectione, q. participant naturã ejusd. rationis, in qua fundatur illa specifica eqlitas; d individua facta per differentias individuales, presse nihil coe inter participant ejusd. rationis, d potius p.º illas s.º diferunt: q nihil positive accipiunt, p.º qd sint eqlia: q n s eqlia nisi negative.

3\. Pr 2.º: dantur aliq. individua unius speciei prorsus eqlia: q oia s in eadẽ specie eqlia. Ant. negari posset in rebus homogeneis: nã si aqua dividatur in plurales aquas n.º, oes erunt, ut pat. eqles. P. cosq.: n en e major ratio de illis, q de alijs oibs aliarum specierum; q. in oibs individuis idẽ præstat; et en nihil aliud superaddit naturæ specificæ præter ult.ª determinationẽ. ∓ Dices, qd diversitas rationis petita ex animabus rationalibus: hæ en s ejusd. speciei et n ejusdẽ perfectionis graduali; una nãque e perspicatior, vehetior, ingeniosior alia; ex perfectioni aut operatione colligitur perfectio graduali operantis. ∓ Sol. contra: si hæc ratio va:

valeret, se(quo) per a(nim)a si p(rop)r(i)as exerceret, discreceret, mutaret individualitas. R(espondeo) q(uod) n(on) minor certe mutata inequalitas in eod(em) h(omi)ne 2 dum etates diversas infantiae, et senectutis, et virilitatis; vel ante, et post aliquos morbos, &c: q(uod) si ex illis operationibus colligeretur a(nim)arum inequalitas, illarum q(ue) diff(erenti)a, tu a(nim)a ead(em) potius mutaretur individualitas, q(uod) quoties ita diversitas accideret, q(uo)d nullus somniavit; dicendum q(uod): has diversitates, et inequalitates oriri, n(on) ex a(nim)is, nec ex diversitate diff(erenti)arum individualium; sed ex diff(erenti)a humorum, temperamentorum, vel partium in corpore conformatione, vel ... natione, organorum &c. + Praeterea: illa diff(erenti)a operationum potius arguet diversitatem naturarum, q(uam) individuorum; q(uia) natura, n(on) autem individuatio, e(st) principium operandi.

Arg(uitur) 1.° Si a(nim)a Xpti n(on) esset perfectior a(nim)a Judae, deinde ... principium ... q(uod) + R(espondeo) D(istinguo) ma(iorem): n(on) esset perfectior in entitate spiritali, vel quoad praedicata quidditativa, vel quoad individuationes, C(oncedo); in perfectionibus accidentalibus, N(ego). Certe n(on) solum a(nim)a Xpti quoad entitatem e(st) aequalis a(nim)a Judae; sed etiam imperfectior Lucifero; q(uia) minorata fuit paulominus ab Angelis. Quid inde? nisi q(uo)d major elucet Xpti humilitas, et Dei gloria, qui exinanivit semetipsum formam servi accipiens in similitudinem &c. ‖ Nulla tamen aff(erri) ... valet ... in donis gratiae, et gloriae ... a(nim)a Xpti; q(uia) in ipso complacuit om(n)em plenitudinem inhabitare &c. + Arg(uitur) 2. cognitio, qua cognosco Petrum, e(st) ejusdem speciei &c. + Arg(uitur) 2. cognitio, qua cognosco Joannem, et Paulum simul, dicta e(st) pr... speciei cum ea, qua cognosco Joannem; q(uod) + R(espondeo) D(istinguo) m(inorem): e(st) perfectior extrinsece, et extrinsece perfectior illa; q(uod) + R(espondeo) D(istinguo) m(inorem): e(st) perfectior extrinsece, et intrinsece. N(ego). Perfectio enim extrinseca e(st) ... C(oncedo) entitative, et intrinsece. N(ego). Perfectio enim extrinseca e(st) accidentalis: aliquin potius dicendum esse eas differre specie; q(uia) accidentalis: aliquin potius dicendum ee eas differre specie; q(uia) ... nisi una extrinsece erit repraesentativa, et limitata ad unicum, ... petrum repraesentandum; altera v(er)o ad Joannem, et Paulum, ... adduo, vel tres. + Et licet ... n(on) repugnet dividi p(er) diff(erenti)as inaequales; repugnat tamen speciebus.

Disp.° 6. De principio indiscernibilium?

Quaerimus q(uo)d in n(ost)ro statu possit principium aliq(uo)d, q(uo)d na(tura)q(ue) illud sit, quo posito in entibus, unum ab altero ee omnino indistinctum, et indiscernibile? 1.
Illud statuit Leibnitius in omnimoda similitudine, aitq(ue), si duo forent entia undequaq(ue) similia, fore indiscernibilia, nec a nobis cerni invicem valerent; sed imo essent penitus unum, et idem ens. Inde et asserit repugnare duo entia omnino similia, neq(ue) et ... absolute posse fieri. Quam etiam doctrinam amplexi sunt Wolfius, ... Holmannus, Cantzius, et alii hujus farinae hom(ine)s, quos sequuntur Genuensis &c. Contra quos sit
P(ropositi)o 1.a Si duo forent entia quoad totam entitatem omnino invicem 2.
similia, adhuc invicem distincta, et discernibilia essent. + P(robatur) 1.° q(uo)d essent distincta, v(er)o: similitudo sibi ipsi n(on) e(st) (ait S(anct)us Hilarius 3.° de T(rin)itate); sed sunt similia: E(rgo) distincta. Sane similitudo e(st) relatio realis, inter quae invicem relative opponuntur; sed quis re-

relative oponuntur, 2ª quia omne id, quod referuntur ad invicem, mutuo distinguuntur, et alias, alia quae relative opponuntur entitates habent: ergo Ideoque docent Theologi, tres Divinas Personas, licet in una natura, invicem tamen distingui; quia relative oponuntur. Tertio 2º: ea proxime distincta sunt, quorum unum existere potest, altero non existente; sed ex duobus entibus omnino similibus, certum est, unum a Deo destrui posse, altero non destructo, sicut et posset Deus, vel utrumque, quod vellet, separare, vel destruere: ergo. Tertio 3º: ea sunt distincta numerice individua, quae non sunt in se invicem, de separata; ex ipsa ratione individuationis, de quantumvis similia entia sint, illa non essent entitative inter invicem, de separata: ergo. Tertio Ex quo patet, et est
3. Probatur, quod essent discernibilia. Nam licet si duo omnino similia entia successive, et singillatim mihi videnda exhiberentur, adoranda, palpanda, dividenda &c. non possem ea discernere; tamen si eodem tempore simul mihi occurrerent, ea palpando, et videndo, adhuc distinguerentur ex diverso loco, in quo essent; et ex ipso ipsorum numero, et quot quod numero essent distincta cognoscerem; de hoc accidere valet, ipsa entium duorum manente omnimoda similitudine: ergo. Quod donat Scotus dicenti 7. metaphysice q. 13: Ergo de sensibiles si-
" mile omnino non discernere tamen ab ipso? Dicitur: imo ex loco: si-
" militer numerus est per se sensibilis. Et in 4. d. 49 q. 16
" dicenti: quod dicit Boetius, quod varietas accidentium facit di-
" ferentiam in numero. Autoritas est sic intelligenda, quod locus facit
" diversitatem in numero, id est, ostendit nobis diversitatem numera-
" lem, quia facit nobis innotescere; et quoad hoc magis id fa-
" cit locus ad innotescentiam, quam alia accidentia; quia cogni-
" tione naturali non possemus illa, ut duo ex parte cognoscere,
si ipsa essent in uno eodem loco: Ergo duo entia omnino simi-
lia essent invicem, maxime ex loco, discernibilia. Et certe duae aquae omnino similes sunt in natura specifica, nec proper-
terea sunt idem numero ens. Duo nivei globuli sunt albedine proportione similimi, nec tamen eadem numero albedo in utroque est: istorum autem unius annihilari potest, altero manente: ergo &c.
4. Probatur 2ª: multa entia omnino et adamussim similia possibilia sunt, et a Deo creari possunt. Probatur nulla in hoc apparet valida repugnantia, tale autem possibile est, et a Deo creari: ergo. Tertio Item: possibilia sunt entia adamussim similia, si ea adhuc quaerant esse, et similia, et invicem distincta, et separata; de hoc possibile esse patet ex dictis: ergo. Tertio Item: id possibile est, cuius attributa, proprietates, modi, et praedicata inter se mutuo non pugnant; quod si haec omnia nequaquam invicem pugnant in uno, cur pugnare deberent in altero ei simillimo proximus? eadem profecto est ratio in uno, ac in aliis plane illi similibus, loquendo de entibus limitatis: ergo &c.
5. Dico 3º: principium indiscernibilium nil aliud esse potest, quam perfecta identitas. Probatur ut quaedam indiscernibilia sint, insigni aliquo nexu deberent invicem esse coniuncta; de nullus est alius praeter perfectam identitatem, ut patet discurrenti: ergo. Tertio Dices: principium indiscernibilium oponitur principio individuationis: ergo inepta
ta

ta sortit ratione; quod principium individuationis non facit rerum dissi=
militudinem, de earum separatione, et distinctione: Principium indis-
cernibilium explicari debet per id, quod oponatur separationi, et distin-
ctioni, non vero dissimilitudini; id hoc est sola identitas, non autem similitu-
do: ergo &c. Arg. 2°: si duo forent entia omnino similia, in uno, eodemque loco 6
constitui deberent; quia nulla esset sufficiens ratio, cur in distincto loco co-
locarentur, et tunc non discernerentur: ergo. R. N. ma. et prob. Nam su-
ficiens ratio, ut in distincto essent loco, ea est, quia licet illa essent plane si-
milia, adhuc forent invicem distincta, et separata; ut jam probatum est;
et duo distincta, et separata distinctum, et separatum exigunt locum, si ambo
simul existant: ergo. Inst.: ergo si illa entia plane similia in diverso po-
nerentur loco, non essent omnino, et ad amussim similia; non similia non essent N. ant. et prob. in
relative ad locum: ergo &c. R. et 1° dico; quod questio est de rerum omnimoda si-
militudine quoad entitatem, praedita, modos &c, quas res in se ipsis
constituunt, et aliqua ratione intrinsecus detrahunt, non vero de quacumque
extrinsecus adveniente, denominatione, ob quam nulla rei in se
advenit intrinseca mutatio: locus autem non est quaedam rei locatae en-
titas, de quid piam cum tota entitate distinctum, quomodocumque locum expli-
cetur; nec per solam mutationem loci res in se ipsa mutatur. Igitur licet &c. =
et 2° dico, idem non esse, ponere loca similia, et locum eundem, ob eandem
ceterum ~~pro~~ rationem, quam illi ~~ppni~~ permisimus. Nam sicut duo en-
tia, ita et duo loca possunt esse plane similia, et tamen distincta, et sepa=
rata. Possunt ergo duo entia esse similia etiam relative ad locum, quatenus in lo-
cis similibus constituantur; et adhuc esse in locis distinctis, ac separatis,
quibus distingui, discernique invicem queant: ergo. 7.
Arg. 3: principium indiscernibilium necessario consequitur ex principio contra-
dictionis: ergo ex perfecta, omnimodaque similitudine. R. Dist. ant.: si prin-
cipium indiscernibilium explicetur per omnimodam, perfectamque identitatem, non vero si
explicetur per omnimodam etiam similitudinem. Nam si ea, quae perfecta, omnimodaque
identitate gaudent, invicem distinguerentur, et discernerentur, tunc illa non essent
perfecte eadem; vel simul invicem essent, et non essent, adversus contradictionis
principium impossibile est &c. At plura esse omnino similia, et non esse perfec-
te eadem, non est contradictio. Unde ergo plura entia, ut dicimus, possunt esse
perfecte similia; quin tamen perfecte omnimode invicem eadem sint; sequitur,
quod principium indiscernibilium, si explicatur per omnimodam similitudinem,
non habet necessariam e principio contradictionis sequelam. 1. Prov. oratur: quod si
similitudo, omnis perfecte similitudo est, necessario includeret omnimodam
omnimodamque identitatem eorum, quae sunt similia, repugnaret omnino Trinitas
Personarum in Deo. Nam Filius, quia Filius est plane similis Patri: est
enim perfectissima ipsius Patris imago, ideoque SS. PP. in 4° Ecclesiae
seculo, Filium docuerunt, esse per omnia similem Patri: ergo Filius, quia Filius,
esset indistinctus, indiscernibilisque a Patre, esset prorsus idem ac Patre,
sicque nec essent duae distinctae Personae: ergo non est idem, esse per omnia similem, et
idem, omnia esse idem: ergo principium &c.
Arg. 3: si duo entia perfecte similia possibilia essent; hujusmodi etiam 8.
numero infinita essent possibilia: vel ergo eorum nullum Deus posset producere, aut omnia:
vel nulla esset potior ratio ad unum producendum, quam ad reliquum; nullaque
esset ratio sufficiens, cur unum potius altero Deus produceret; et hoc non: ergo &c.
R°, quod sicut duo entia omnimode similia possibilia sunt, ita tot entia omnimo-
da

de similia possibilia sunt, quot sunt possibilia. An aut sint n. infita, vel categorematicè, vel syncategorematicè; vel an perveniatur, vel numq. perveniatur ad ultim. possibile, ad sua remitto, dum de infinito loquamur. Ex illis q possibilibus Deus producere valet, que valet pro celebr. in qua quid volunte Dei stat rao sufficient illius productionis. Illius aut entitatis sict rao sufficient, ut sit indiscernibile ab alio, ponitur à Leibnitio, et alijs in oimoda similitudine, à nobis ponitur in oimoda idntte. Praeterea quidquid est quoad indiscernibilitte, licet à nobis nulla aderet rao manifesta, Deo tamen perspicua foret. Hoc n invenit, nec etiam D. Oipotntie id negemus, qd manifestam involvat contradictionem; contradiceret tamen esset illud oe illi negare, cujus manifestam, claramq. raonem assequi n valeamus.

Disp. VIta. De subsistentia creata

Subsistentiae nom. fides sapit. Hic pure naturalis ignorat.
1\. Philoph. approbat. Prorsus latuit, donec qui dixit, ego sum via, veritas, et vita, pr. certiores semitas ntaus perduxerit intellum. Cum enim venit plenitudo temporis, Verbum Divinum assumens, neque confundendo, neque substantias separando, naturam humanam, n assumpta subsistentia, sive psonalitte, hanc plane dari, nullum ambigendi locum reliquit, nisi Infidelibus. De hac ipsa plura pr. ppones divina resolventa; d praecipue quibus, in quo salta consistat Sbsistntia creata; ac quisnam sit effectus talis ejus, et quid supra addat naturae singulari?

Pp.o 1a. Subsistntia e quid reale superadditum naturae singulari, ab eaque
2\. realiter distinctum. Est contra Durandum oium fidelium sentum. Pr. qd in Incarnaonis misterio credimus Verbum Divinum assumpsisse naturam humanam singularem, n tam subsistntiam, et personam: q Sbsistntia e quid separabile à natura singulari, illique superadditum, dela habt signum distinctionis realis: q.

Pp.o 2a. Subsistntia est e realiter distincta ab existentia. Pr. 1o. qd. Exis-
3\. tentia inseparabiliter convenit naturae singulari, nec enim producitur, nisi sit singularis; nec producitur, nisi sit existens; potest tamen produci, qn sit subsistens, ut pat. in natura humana Xpti: q. Item: Xptus habt ppriam naturae humanae existentiam, (ut in theol. contra Thom. scietur): n aut habet ppriam subsistntiam: q sunt separabiles: q.

Pp.o 3a. Sbsistntia de qua loquimur, est distincta à perseitte subsistentiae.
4\. Pr. natura humana Xpti existit pr. se 2um n. perseitatem subsistentiae; neque enim pendet à Verbo, velut à subjecto, sive inhesionis, sive informaonis, cum ante adessi unionem ipsa illa fuerit tum creationis, dtam n subsistit, sive personata pr. ppriam subsistntiam, d pr. Divinam: q &a. Item: patebit ex 3a acceptione entis pr. se postea in notabilibus ponenda.

Pp.o 4a. naturali n potest raone provari, secluris principijs
5\. fidei, distinctio realis subsistntiae à natura, d iuvimus illa, ops haec distinctio cognoscitur juxta fidei principia. Est D., et aliorum, paucissimis demptis. Pr. pr. N.S. ubique loquitur de hac subsistntia, recurrit ad misteria Trinitatis, et Incarnaonis. = Item 2o. ex SS. PP. dicentibus, qd Nestorius, et Eutiches errarunt circa misterium Incarnaonis, qa n cognoverunt hanc distinctionem, et subsistntiam: pos enim

duas

duas in Xpto asseruit personas, q. duas in ipso agnovit naturas,
confundendo subsistentiam cum singularitate: et altera similiter ex adverso
unam in ipso naturam, ex D.a et humana permixtam, q. unam agnovit
in eadem persona. + Ita Damascenus lib.o 3. de fide c.o 3. ait: hoc
Hereticos in errorem induxit, qd naturam, et personam idem esse statu= ||
ant. Et D. Epifanius in 6 sinodo n.o 6 ait: ideo Heretici errant,
q. nihil aliud agunt, nisi ut ostendant, naturam, et hipostasim ||
idem esse; quae sane inter se differre, veri Ecclesiae catholicae alumni ||
cognoscunt: q. ex principiis fidei; ex misterio, scilicet Incarnationis &. +
Demum: q. nulla ratio solo naturali lumine ostendi possit, ut ultra na=
turam jam singularem, vel individuam, existente alia saltem entitas, si=
ve aliud naturae complementum qd ultimate actuetur incommunicabiliter:
q. &. Si opponas 1.o communiter Logici, q. omnes distinguunt suppositum a 6.
natura, dicunt q. naturam esse constitutivum suppositi, d inter constituens,
et constitutum datur distinctio realis: q. lumine naturali cognoscitur &.
R. 1.o N. mi: nam homo etiam constituitur ex animali et rationali, et huma=
nitas ex animalitate, et rationalitate, nec tamen ibi nulla est distinctio realis. +
R. 2.o N. ma: nam concipiendo hominem vel, distincte ab humanitate, ni=
hil aliud faciunt, q. praescindere naturam a singularitate, ultra q.
naturali lumine nihil aliud cognoscere valent + Si 2.o oppo=
nas Aris., jam ubi dicit, qd actiones sunt suppositorum; jam ait, substantia
2bus modis dici; et ipsum ult.um subjectum, qd non est in alio; et id, qd ||
sit quid qd est, et separabile fuerit: tale v.o est cujusque forma, et spe= ||
cies: q. Aris. agnovit et subsistentiam et ejus a natura distinctionem. + R.
ad 1.m, qd Aris. non dixit suppositorum, d actiones esse singularium, vel circa
singularia, ut legenti patet. Q. bis autem si dixit suppositorum nihil
aliud intelligere potuit praeter singularia. + Ad 2.m, ut inter=
pretatur Scotus, ibi dicit, qd subjectum ult.m, id est, substantia 1.a, sive in=
dividuum, q. nec ita subjicitur, ut non amplius praedicetur de alio, et
qd est hoc aliquid ens, qui p.o existens: q. ex Scoto solum intelligitur
de singulari. Ita logice, ut notat Pontius, a natura singulari, quae
est 1.a substantia, et quae a nullo alio praedicatur; et a natura universali, quae
est substantia 2.a, et dicta quodquid est substantiae &. et separabilis a singulis, que=
nus reperiri possit in omnibus illis, de qbus praedicatur in quodquid est,
non extrinseca, et velut ex natura, vel forma.

Nunc autem pro principali intento supponendum 1.o est, sub= 7.
sistentiam, suppositalitatem, et personalitatem in recto de omnibus p.o eodem usur=
pari, solumque in obliquo, et penes notata differre, id est, penes di=
versas naturas, quas afficiunt. Si enim ratio subsistentiae afficit naturam sub=
stantialem completam, quaecumque illa sit, sive intellectualis, sive non, dicitur subsisten=
tia, et suppositalitas, consequenter q. totum constitutum et dicitur subsistens, et
suppositum. Si v.o advenit naturae incompletae vel animae rationali separatae,
dicitur solum subsistentia, et constitutum q.q. dicitur subsistens. Si autem natura
affecta p. ipsam sit intellectualis, non solum dicitur subsistentia, et supposita=
litas, d etiam personalitas, nam denominatio personae solum convenit, et
tribuitur naturae completae intellectuali; unde totum conflatum non solum dicitur

Sub-

sbsistns, et supotu, de persona.

8\. Imbis ex antiquitatis hoc nom. hipostasis aliquis pateret equivocaos ς sbstia; qa intdy id significabat, qd sbstia; qua propter recusabant M. PP. tres hipostases admitere in Divinis, quare essentias multiplicare videretur; modo tamen qa usurpatur pro persona; idè, pro suposito in nara intlctuali juxta coq usus Doctor, ideo ab Eclesia decedit, potesine formidine dici, tres hipostases ee in Divinis. Hinc restat, qd hec tria, sbsistntia, supotu, et persona, seu hipostasis ad invicem separata, veha= bent sicut superius, et inferius: valet enim, e supotu, ergo sbsistns; dnc e stra, qa aña separata e sbsistns, et nō supotu: et si= militer valet: e persona ergo supotu; nō tamen e stra, nam leo e supo= tu, et nō persona: demumq valet: e persona, seu hipostasis: ergo supotu, et sbsistns; nō autem è stra, ut pat.

9\. 2º supponenda è defnio persone tradita à Ricardo lib.º 4 de Trinitate c. 12: e intlctualis nare incoicabilis existntia, que ut optime admi= tit V. D. N. existntia enim habet locum generis, qa in hac convenit persona cum aliis, que nec sunt persone, nec supota: li incoicablis e cum genus, qa convenit cum suposito: et li intlctualis nare, ponitur loco difs, per qd diferet persona à suposito. Inde sbsistntia ut sic, ut prescindens à persona, et suposito, sic defini potest: e sbstialis nare incoicabilis existntia, qa ut optima, et convenit persone, et suposito.

10\. Suponendum 3º ex D. S. d. 9. n. 3. qd subsistere, vel per se exis= tere 3pliter accipi valet. 1º comunissime, prout e idem, ac solitarie existe= re; quo sensu potest sbsistntia accidntibus convenire, qd ess à sbjto se= parata, ut in accidntibus Euchis. 2º minus comuniter, pro eo nempe, qd alteri nec actu, nec aptitudine inheret, et sic ois sbstia dicitur sbsistns. 3º stricte dicitur ens sbsistns, qd e in ultimo complemento, seu actualitate essendi; ita ut nō sit ulterius ordinabile ad aliquem actum completibus sui ee simpliciter ultra istum, quem habet: unde illa ratio, qua redditur nara inordinabilis, et independens ab alio, ut à suposito, dicitur sbsistntia, quo sensu assumimus illa, distinctaq à sbstia, que solum dicit independentiam ab alio, ut à sbjto inhesionis.

11\. Interea etiam notare oportet, qd coicabile 2pliter potest dici: vel ut quod, quomodo nara superior coicatur inferioribus; sic aial coicatur hoi, et bruto, et oe superius suo inferiori: vel coicabile ut quo, et e illa fma, vel alterius pars, qua aliquid sit tale 2 ipsa, dnc e ipsa, ut v. g. aña coicatur capuli, mate et fmæ composito. Per supotum intelligitur incoicabile ut quod, et ut quo, et sic utraq incoicabilitate intelligenda è defnio persone: qua pro= pter incoicabilitas, quæ ponitur in nara ad alienum supotum, ha= beta à sbsistia; et ideo humanitas Xpti Dni propria caret sb= sistia, qa è coicata suposito Divino, à quo sbsistentata.

12\. Utraq coicabilitas potest ee 3x, actualis nempe, apti= tudinalis, et poentialis. Actualis datur, qdo nara è actualiter coicata alieno suposito, ut humanitas Xpti. Aptitudinalis e, qdo habet nara propentiom, inclinaom, et aptitudinem, ut proprio coicetur suposito, sicut ipsa Xpti humanitas, que aptitudinem di= cit, ut coicetur suposito creato humano. Potentialis hec datur:

qdo

qdo natura licet n̄ dicat aptitudinē, ū inclinaoē, ut coicetur su-
posito alieno; dicit tn̄ n̄ repugnantiā, ū n̄ rejicit capacitatē,
ut illi coicetur: sic humanitas ipsa Xpti natura habere dicitur
capacitatē, ū n̄ repugnantiā, ut pendere posit à suposito Divino,
Ē contrario igitur considerari 3iter valet utraq. incoicabilitas, ū
negatio coicabilitatis; et actualis, q̄ natura actu n̄ dependet à supo-
to alieno; et aptitudinalis, q̄ natura n̄ dicit aptitudinē, et incli-
naoē, ut coicetur suposito alieno; et potentialis demū, qdo na-
ra repugnat ab alieno suposito dependere, ut natura D.s repug-
nat dependere à suposito creato. 13

Stat q., qd per subsistiā, l personalitatē tributam naturae singulari aliqd
negibus, negatio velut coicabilitatis: d dificultas ē: an personalitas crea-
ta rsio consistat in aliq. entitate positiva, per quā natura reddatur facta
incoicabilis alteri suposito; et ad quā sequantur negatioes, tq. efectus formaliis.
An v.o consistat rsio in negatioe coicatiois ad alterius supositū; ita ut efec-
tus formalis ejus sit negibus? 1.a partē sustinent Thomistae, et Jesuitae
q aliis coiter. Inter Nostrates autē (q. D.r in 3. d. 1. q. 1. n.o 6. ait: duas vi- ⁾⁾
dentur vias probabiles; ultra, qd persona sit persona per aliquid po- ⁾⁾
sitivū in natura, ultra illud, qd natura ē individua::: alia via, qd per so- ⁾⁾
lā negatioē additā naturae sit persona.) orta ē divisio, qre plurimi
1.a negatioē additā naturae sit persona: alii v.o q. Lichetus utranq. tenent, ut eque
huic parti adhaerent: alii v.o q. Lichetus utranq. tenent, ut eque
probabilē opinioē. Ceterū oes Scotistae a negibo ut probabi-
liorē defendunt; licet postea disconveniant in asignando negatio
onis numerū: n. aliqui personalitatē consistere dicunt in una so-
la negatioe actualis coicatiois ad alienū supositū; alii in 2ri ad
qdlibet alienū supositū; alteri demū, respectu supositorū ejd. spe-
ciei in 2ri; d respectu supositorū alterius speciei in 3ri negatione,
q. addunt et negatioē potentialē. ± D.r postea videndus erit, ⁺nū n.o 33}
ne sit problematicus, l n̄? ± Interea sit ntra 14.

D.o: personalitas creata supraaddit naturae singulari ali-
quid duntaxat negibus, n̄ autē in una, neq. in 3bus, d in
2ri consistit negatioe coicabilitatis, ut quod, et ut quo, actualis
nempē, et aptitudinalis ad quodq. alienū supositū; actualē v.o
dicit facta, ū in recto; et aptitudinalē materialiter, praesupositive, in obliquo,
fundamentaliter, l connotative. ± P.r ss. negibe: si subsistia facta consisteret in entitate po-
sitiva, natura humana esset in Xpto sine oi sua perfectione substiali; d hoc ē contra
Damascenus lib. 3. c. 6. dicentē: Verbū asumpse oēs, q. in natura humana
plantaverat. Atq. PP. aserunt, Verbū asumpse naturā integrā, et perfectā,
Pr.a ma: si
ac singularē q oi sua perfectione substiali: q n̄ consistit in positivo.
subsistia ē quid positivū à natura realiter distinctū, esset aliq. perfectio substialis
positiva expectans ad naturā humanā; d Xptus habet naturā humanā sine
ppria personalitate, ut docet fides: q n̄ &. ± Instar: oe positivū qd ē in
natura humana, ■ in pota obedientiali, ut asumatur à D.o Verbo;
qua a causa, et asumpsit singularitatē, et naturae humanae existentiā; d n̄
personalitatē: q q. ista n̄ consistit &. Oe enī qd fuit in natura humana
q pota obedientiali, ut asumatur à Verbo, asumptū fuit, sic probat. ex
Damasceno cit.o; atqui n̄ asumpsit personalitatē, l n̄ consistit in
positivo. 15.
Respondent Peinado, et Palanco q aliis, Verbū asumpsise
in=

integra natura et perfecta, integritate, et perfectione naturae, quo sensu loquuntur PP. de integritate personae. ‡ Sed contra. ex hoc sequitur non assumpsisse singularitatem, quod est falsum. R. neg. seq.: quia cum Verbum Dei assumpserit naturam humanam integram integritate tantum quoad illa, quae sunt de veritate substantiae naturae; de singularitate non est de veritate substantiae, ratione quidditativa naturae: ergo non assumpsit singularitatem: vel si non: quod nulla responsio nulla est; cur non assumpsit personalitatem similiter subsistentem in positivo? ‡ Contra 2º. subsistentia est ultimum complementum substantiale naturae: ergo sine illa non est natura ultimate completa, et integra in suis entitatibus positivis: ergo cum Verbum assumpsit personalitatem, non assumpsit naturam integram in suis entitatibus positivis, contra Damascenum, qui dixit in negativo.

§6. Probatur 2º. negative: omne reale positivum vel est res, vel realitas; sed neutrum est subsistentia: ergo. Probatur minor: non est realitas: quia subsistentia realiter distincta a natura singulari; sed nulla realitas potest quid metaphysicum resultans realiter distinctum ab illo, ex metaphysica dimanatione, ut patet. quia omnes dimanationes metaphysicae, et quia sine distinctione reali: ergo. Non est res: quia tunc vel esset substantia, vel accidens; sed neutrum est: ergo non est res. Probatur minor: subsistentia nequit esse sine natura, quod tamen; sed si esset substantia, vel accidens, saltem per Divinam virtutem posset esse sine illa: nam Divinitas et substantia posset esse sine omni accidente absoluto; et accidens sine omni substantia: ergo. ‡ Nec dicas esse accidens praedicabile, nam tunc esset realitas metaphysica realiter idem cum natura. ‡ Nec etiam ob eandem rationem, quod sit relatio transcendentalis. ‡ Nec dicas, esse relationem praedicamentalem; nam 1º. omnis relatio praedicamentalis supponit subjectum suppositum, ut inhaereat; et 2º., si esset extrinsecus adveniens, nullum esset miraculum, quod humanitas in Xpto careret propria substantia. si autem esset intrinsecus adveniens, tunc neque Deus posset impedire personalitatem creatam in Xpto, siquidem non posset ponere extrema simul sumpta sine tali relatione, de natura esset fundamentum, aliena quod supposita tamen: ergo. ‡ Nec dicas esse modum positivum rei, qui nequit esse sine re, cujus est modus, nam vel esset modus metaphysicus, vel physicus. Non metaphysicus, quia tunc neque per Divinam virtutem posset natura esse sine propria substantia. Non physicus; quia tunc etiam naturaliter separari posset a substantia, de hoc omnia absurda sunt: ergo non consistit in positivo.

§7. Probatur 3. negative: si personalitas esset entitas positiva realiter a natura distincta, haberet causam sui productivam, de hac nequit assignari: ergo illa est certa, ut discurrenti patet. Probatur minor: talis causa nequit esse actus producens naturam, quia actio illius agentis est generatio, quae est ad naturam singularem praecise tracta, non vero ad personalitatem, ut patet in B. V. Maria natura humana Xpti singularem generante, et non personata. Nec ipsa natura potest esse causa productiva suae subsistentiae, quia haec est conditio necessario requisita ad agendum, vel aliquem effectum producendum, sive extra, quam intra se: ergo non est assignabilis causa illius productiva, nisi recurramus ad Deum, quem dicunt Adversarij illam producere per creationem. ‡ Et tunc contra 1º. quia sic totum compositum generatum, generatione ultimo complementum creatum? ‡ 2º. quia frustra admitterentur creationes, quot generationes. ‡ Et denique, quia tamen creatione debet esse quid absolutum: ergo si personalitas creata, exit entitas positiva absoluta: ergo vel contra nos: vel erit substantia, vel accidens absolutum, &, et tunc stat probatio praecedentis.

R. 2.

P. 1.º potibe: D. N. S. q. 9. n. 19. ait: ad personalitem igtr propriam oportet concurrere duas negationes, 1.ª et 3.ª itaqd 3.ª est qui habitualis necessario conveniens naturae, 18.
cui convenit, sive sit personata in se, sive in persona aliena, d alia negatio scilicet actualis dependentiae superveniens istam negatio complet personalitatem propriam. et in 3.º d. 6.
q. 1. n. 3. q. persona non dicit nisi duplicem negationem ultra certam naturam. et d. 1. q. 1. n. 9. absolvit argta contra opinionem de negatibo, insoluta relinqdo argta contra opinionem
de potibo: quare contra d. 5. q. 2. n. 1. ait: sntntiam de potibo fuisse sufficienter improbatam in 3. d. 1. q. 1. jam cit.: ergo D. substinere debet opinionem de negatibo.
Iam 5. P.ª ex hoc modo dicendi melius ocurrit Hereticis Nestorianis, 19
qui in Xpto Dno duas ponunt personas, D. scilicet et humanam. Nam vel sermo
est de natura personata, (ea personalitate si 1.ª) contradictoria verificarentur: quia
si natura personata assumeretur, actualiter dependeret ab alio, ut a suposito: ex eo
autem quod esset persona, actualiter non dependeret ab alio, ut a suposito: quod. si 2.us
personalitas in negatibo non est assumptibilis: quia quod non importat entitatem potibam,
neque fundare potibam, et realem unionem ad aliud supositum, vel substantiam, et existentiam
neque assumi. Si igitur Deus assumpsit quidquid erat in potentia obedientiali in
natura humana, ut ab illo assumeretur, et personalitatem non assumpsit; ista non
erat in potentia obedientiali propter contradictionem; esset autem si consisteret in po-
sitibo: quod &c.
Iam 6: hoc ipso, quod natura intellectualis non sit in alio suposito, nec ad hoc di- 20.
cat aptitudinem, est persona. Posita enim natura singulari prout res est tali negatione,
habetur persona: quia personalitas superaddit dumtaxat negationes. P. ant.
posita natura intellectuali tali negatione, posita intellectuali naturae incommunicabilis
existentia, et substantia, dicitur habetur persona propter definitionem jam traditam, p.º quia
existentia definitionem explicatur: quod. 1. Neque dicas, esse definitionem 2dariam, supponere
entitatem potibam: nam statim sequuntur inconvenientia, contradictiones, et
probdaes sup.ª posita contra potibum.
Explicatur, simulque probatur D.º 3.ª partes. Est 1.ª a negatione com- 21.
cablitatis ut quod; quia si persona posset esse coicablis ut quod; et na-
tura universalis esset persona, vel aliquid superius; quod nullus somniavit. Et
2.º a negatione coicablitatis ut quo; quia accidens, materia, forma, et ipsa natura
individua sunt incoicablia ut quod, nec tamen personae, quia sunt coicablia ut
quo: quae persona etiam negat coicablitatem ut quo. 1.3.º utraque coicablitas
accipi debet actualiter, et simul aptitudinaliter. P.: non sufficit actualis sola:
alias anima separata esset persona, quia separata a corpore non sit actualiter
coicata ut quod, nec ut quo. Nec sufficit sola aptitudinalis; nam
natura humana Verbo unita illam habet, ut patet quia est esse nec ut quod,
nec ut quo coicatur illi aptitudinaliter; siquidem ad hoc non habet
inclinationem; nec tamen est in persona propria, ut fides docet: quod ad rationem perso-
nae requiritur utraque incoicablitas actualis, et aptitudinalis: ut quod,
et ut quo.
Scilicet utraque indispensabiliter sit necessaria, ut aliquid sit persona; 22.
(quo sensu diximus in D.º, personalitatem consistere non in una, sed in 2xi negatione);
(quo sensu dicimus in D.º ...) sola negatio actualis coicationis est ratio formalis in recto constitutiva personali-
tatis creatae; negatio vero aptitudinalis dependentiae ab altero suposito non facit,
nec dicit ad ipsius constitutivam rationem pertinet; dicitur enim supotibe, mate-
rialiter, in obliquo, consnotatibe, et fundamentaliter, id est; ut negatio actualis
dependentiae sit ratio formalis constitutiva personae, debet praesupponere substantiam
ineptam ad dependendum ab alieno suposito, sive cum negatione aptitudina-
li; hoc est; debet connotare in natura negationem aptitudinalem, quo sensu
dixit

„ dixit Scotus cit. d alia negatio scilicet actualis dependentiae superveniens
„ illi negationi, nempe aptitudinali, complet personalitatem proprie. Unde
si intelligatur opinio de una negatione actuali hoc modo, ita dicit, quod non;
quae quod necessario requirita ad hoc, ut aliquid sit persona, aliquando autem
separata esset persona. Si vero illa negatio actualis reducatur ad connota-
tionem in natura completa negationi aptitudinalis: hoc modo nos explicamus,
ut sup. et
23. Probatur quia negatio, quae per se constitutive importat personalitatem, debet esse
a natura separabilis, sicut personalitas ipsa; sed negatio actualis dependentiae
ab alio supposito est separabilis a natura; ut patet in humanitate Christi: ergo talis
negatio actualis est, vel ingredi debet in constitutivo talis personalitatis. Ne-
gatio autem aptitudinalis dependentiae non est separabilis; quia natura ex se ip-
sa negat aptitudinem, ut supposito alieno, vel alterius naturae concreta;
et non per aliud a natura distinctum, et superadditum: ergo illa negatio non est con-
stitutiva personalitatis; (teste enim Scoto cit.o, necessario est conveni-
ens naturae, sive sit personata in se, sive in persona aliena).
Nunc sic, dicta non constituit personam, ut patet in Christo, nec illa
actualis sola, ut patet in anima separata: ergo personalitas expli-
cari debet, non per unam ex negationibus absque alterius negationis connotatione;
sed per duas; ita quod actualis sit constitutiva, et altera praesuppositiva;
in quod idem est, ut aliquid sit persona, una debet dicere falso, et in
recto; alia vero connotative; tandem talia, praesuppositive &c: quo
sensu dicimus, personalitatem consistere in duplici negatione &c.
24. Et hoc respectu cuiuscumque suppositi, ne audiantur statu-
entes in persona tres negationes respectu suppositorum diversae spe-
ciei, in natura. Quod probo, quia quidquid in se esse falso est negationibus, nullius
respectu in se falso positivus; sed iuxta illos personalitas in se falso negatio: ergo nec
respectu suppositorum diversae naturae, et speciei fieri posset positiva. Nunc sic, sed
si personalitas consisteret in tertia negatione, esset quid positivum. Probatur: tc, quia ideo per-
sonalitas Dei est positiva, quia tertia habet negationem. tc, quia ideo negant aliqui, per-
sonalitatem respectu suppositorum eiusdem speciei dicere tertiam negationem; quia tunc esset quid
positivum: ergo ita si illas dicit respectu alterius speciei: insignabilis enim est
disparitas. tc quia illa 3.a negatio esset per repugnantiam naturalem, et separa-
bilis inseparabilis, sed omnis talis negatio supponit positivum, ad quod negatur:
quia Zeq: omnes creaturae, licet diversae in natura, non tamen diversificantur per sola
negationes, existentias, subsistentias: omnes enim conveniunt in hoc, quod sint in-
dependentes, et existentes; omnes quae naturae completae conveniunt in hoc, quod subsis-
tant in recto: ergo si respectu suppositorum eiusdem speciei dicit perso-
nalitas duas negationes, similiter respectu cuiuscumque. Denique plus
differunt natura humana, et Dei, quam differre possunt duae creaturae;
sed non ponitis nisi carentiam duarum negationum in humanitate Christi re-
spectu suppositi Divini: ergo per duas negationes etiam respectu cuiuscumque
suppositi constituitur persona creata &c. Patet igitur absolute, et
per partes 3.o &c.
25. Arguitur: haec ipsa negatio dependentiae constitutiva perso-
nalitatis est quid positivum: ergo. Probatur antecedens: primo negatio dependentiae ab alia
causa est quid positivum, ut patet in aseitate: ergo a pari. 2.o: ne-
gatio divisionis est quid positivum per nos: ergo etiam negatio incommunicabilitatis.
3.o

3º: negio dependentiæ ab alio subjecto ē quid potibus, ut patet in
præsente: q. etiã 1 R. N. ant. et oes Thgi si eæ axiqua tenerent,
sicut hæc oia sunt inseparabilia ab iis, qbus insunt; ita negio de
pendentiæ ab alio suposito deberet ee indistincta a re ã nã, quã
trahit, qd e falsum. Unde sicut aliæ negioes ñ distinguuntur, ista tã
distinguitur: ita aliæ erunt quid potibus, ñ vº ista. Disparitas ē:
qd ceteræ aliæ negioes conveniunt naæ necessario, pr aliquid sibi in
trincecum; et sic creatª pr suum intrincecum ee ab alio negat inde
pendentiam; subsistentia intrincecē negat dependentiã a subjecto, &. At ne
gio coicabilitatis importata pr subsistentiã ñ convenit naæ necessario,
d separabiliter, nempe pr hoc duntaxat, qd ñ sit in alio suppo
sito, nec ab agente supernaturali asumatur, d hoc ē quid negibus
q. Hoc sane consonat Scoto in 3. d. 1. q. 1 docenti: ita differre inter se
negioes ab intrinceco, et ab extrinceco; ut hme, licet explicentur pr
negibus, in se tñ sint quid potibus. 2º vº nulla habeant causã
potibus, et sint quid negibus, tũ in se, tũ in explicatione.

Arg. 2: personalitas Dª ē quid potibus, ĝ et creata; q. univoce di
citur utraq; respectu personæ. Et sicut de singularitate dictum e, licet explicetur pr negioes
in se tñ potibus importat: ĝ a pari. R. N. Csq. Disparitas ē, q. naæ Dª
absolute repugnat ee sine ppria personalitate, et sine negioe requisita
ad ppriã personam: ĝ aliqua negio, qd ē repugnantis absolute, sup. pr su
ponit aliqd potibus ad qd necessario sequatur, inde ē &. At naæ creatæ
ñ repugnat ee sine ppria personalitate, ut patet in humanitate Xpti;
qr negio illi ñ convenit ratione alicuius potibi, d immediate sequitur ad ipsã
naã singularem ñ impeditã. Unde utraq; persona univoca est quidē
in illa negioe, l 2ri; d ñ in repugnantia, l in ceptu fili potibo; q.
hic, et negio repugnantiæ solum convenit Divinæ personis; et sicut qd
idē ē, persona Dª secũ fert negioes coicationis realiter distinctas ab ipsa
Dª essentia, oiã aliqua negio inseparabilis connotet, et dicit potibus ad
qd sequatur, hoc vult pº persona Dª, d pº oñas q. singularitatē, d ñ
pº personalitate creata, q. ista ñ dicit negioes inseparabiles ab
ipsa naa: ad instar q aliarum negionum separabilium ñ dicit poti
bus &a. 1 Si inst.; qd persona constat in 2ri negioe, saltē una,
nempe aptitudinalis, ē inseparabilis ab intrinceco convenieris
naæ; saltē ista suponit in persona potibus, et dico, qd potibus, qd
suponit, ē ipsa naa completa. Sed q. personalitas solũ dicit falta, et
quidditatiue negioes actuales separabiles, ideo in se falta nil po
sitivus suponit. Et si præsupponitur, et in obliquo connotet negioes
aptitudinales in naa completa inseparabiles; et præsuponit in
obliq; et connotative aliqd potibus, nempe ipsam naam completam, q.
trahit: d hoc ñ obest, si ista negio ñ sit falta constitutibus personali
tatis.

Arg. 3. Sententia a potibo magis consentanea e Ecclesiæ pº In 27.
carnationis misterio explicando. Nã definitum fuit in Concilio Efe
sino adversus Nestorium, qd Verbum Dei asumpsit naam huma
nam, et ñ personam; d si personalitas consisteret in negibo, necesse ñ erat,
ut addere tñ et ñ personam, q. in negibo ñ ē asumptibilis: sig
num q ē, in potibo consistere. 1 Hæta: persona Dª suplendo defectum
personalitatis creatæ præstat efectum potibum, q. realiter et fice seciũ
unit naam humanam: q et ipsa personalitas creata ex se

præs-

prestat munus potibus. ≠ R. qd Patres Ecclesie extrinsice loquti sunt contra errorem Nestorij. Docebat iste, humanitatem Xpti Verbo esse unitam, non fisice, et vinculo reali, sed moraliter, et ratione amicitie: vnde dixerunt PP., qd natura humana Verbo fuit unita fisice, et realiter, quia vero insuper dicebat Nestorius, qd unio moralis non tollebat creatam personalitatem; addiderunt PP. personam creatam minime assumptam esse, quia unio moralis erat compatibilis cum personalitate. = Ad Damasc. N. ant., quia illa unio est conditio necessario requisita, ut Verbum prestet id, qd personalitas creata prestaret; in quo nihil potibi relucet, sed sola intelligitur negatio coicationis. Non quia supplendo defectum personalitatis creatae prestat munus potibus; sed illa unio prerequirita, ut ... approximatio ad constitutionem.

28. Arg. 4: persona importat aliquid perfectionis, et dignitatis, sed negatio nihil horum importat: ergo. ≠ R. D. maj: pro materiali, et concomitanter, ostensive ad ipsam naturam sequtam negationem dependentie, C. Importat formaliter, N. Et ita Dist. min: N. conseq. Itaque persona ex materiali dicit naturam, et ejus perfectionem, quia incoicabilitas non est negatio extrinseca generis, sed in genere, ideoque connotat substantiam, seu naturam, et ad ipsam sequta, actu non dependere ab alio, qd totam perfectionem explicat. ≠ Unde si arg. 5: qd si subsistentia est quid negativum, tunc suppositum factum esset nihil, quia constitueretur facta pro nihil. ≠ R., qd cum suppositum non involvat subsistentiam solam, sed etiam naturam substantialem completam singularem, non potest dici nihil, seu quid negativum. Subsistentia autem est nihil potibus, licet sit aliquid negativum. Aliud igitur est loqui de personalitate, seu suppositalitate, et aliud de supposito. Illa pura negatio, hoc vero non, sed realiter, et connotative.

29. Arg. 6: ubi Verbum assumpsit naturam humanam personatam, seu non? si primum: ergo non est Incarnationis misterium. Si 2m: ergo preter negationem actualem, et aptitudinalem, aliquid aliud requiritur, ut natura sit persona. P. conseq.: ratione pat. et etiam ex Scoto; qd humanitas Xpti fuit prius producta, quam assumpta: sed in illo priori non erat persona; et tamen nec erat actualiter alteri supposito coicata, nec ad hoc dicebat aptitudinem: ergo preter ... ≠ Videre an requiratur aliquid instans fisicum, seu temporis, in quo tales negationes potibe conveniant naturae, ad hoc ut sit persona, et non sufficiat instans naturae, (in quo solum prioritate conveniunt) quale fuit in humanitate Xpti pro illo signo priori ad unionem cum Verbo: et quidem sic solum.

30. Arg. 7: si negatio aptitudinalis est inseparabilis a natura: ergo humanitas Xpti illam retinet in Verbo; sed hoc non, alias esset violenta: ergo illa negatio est separabilis. Illud quia etiam facta dicit personalitas. P. seq. min.: quia lapis sursum est violentus, quia adhuc retinet aptitudinem ad esse deorsum, et ineptitudinem ad esse sursum: ergo etc. ≠ R. qd 2x est negatio aptitudinalis dependentie, seu ineptitudo ad alienam subsistentiam. Alia activa, que consistit in negatione virtutis activae sibi acquirendi aliquam formam; quo sensu etiam anima separata habet ineptitudinem ad corpus, quia nequit se ipsa uniri corpori, sed indiget ope extrinseci agentis. Alia passiva, que est contra inclinationem subjecti, ut calor respectu aque. Natura humana respectu Verbi habet quidem ineptitudinem activam, quia in natura creata non est virtus activa ad unionem hipostaticam: non vero habet ineptitudinem passivam, quia non est contra ejus aptitudinem, seu inclinationem; nam licet naturaliter non

ha=

habeat aptitudinem supernaturalem, itaque non repugnat inclinatio ad
finem supernaturalem, ut potentia passiva. Unde non erit violentia in Verbo
natura, quia violentiam non dicit a principio activo, sed a passivo. Praeterea,
quod sequitur non esset violentia in Verbo. (Sicut lapis sursum) itaque super naturalem per=
maneret? talis enim violentia illi non auferret potentiam obedientialem addi pro-
pri dum a Verbo.

Arg. 8. actiones sunt suppositorum: quod subsistentia non est quid negativum: negatio enim 31.
in nihili nulla actio esse potest. Ergo subsistentia non esset causa operationis naturae; et
sic non posset verè dici, Deus primo nobis passus fuisse, et mortuus; quia sola humanitas
passa, et mortua fuit: quod – 1. R. D. ma: actiones sunt suppositorum, si suppositum ac-
cipiatur realiter pro ipsa natura subsistente, C. si accipiatur falsè pro sola subsis-
tentia in abstracto, N. Vel sic, principiativè, et causaliter a natura, et denomi=
nativè a subsistentia, C. Causaliter a subsistentia creata, N. Actiones producuntur
a natura creata, non vero ab illius subsistentia, et quia natura non intelligitur esse totale
principium operationis, nisi subsistentiam doneta; ideò natura denominatur agens,
quatenus in se est subsistens. Ceterum aliquid agere posse, et re ipsa agere,
etsi non sit vero suppositum, patet in anima a corpore separata, quae licet extra
corpus nequeat dici suppositum, vel persona, quod ad illud constituendum per se vero
sit ordinata; tamen vero a corpore sejuncta operatur. Unde ad vexitum ad-
eundi alia debet attribui expositio, nimirum, actiones esse suppositorum, vel se
habentium ad modum suppositi; nec non expolientur operationibus aliquis subsistentis
per se existentis. Illa propositio (ait D. in A. d. (1. q. 3.) solius suppositi est agere, bre-
viter exponitur: vel alicuius habentis modum suppositi: In hoc autem, quod dico, //
habere modum suppositi, nihil potius intelligi ultra existentiam formae, quae est //
quoque informandi &c. Quia hoc ipso, quod forma per se vero ordinata ad aliud
informandum, actu illud non informet, habere dicitur modum suppositi.

Hinc respondetur ad dubium, quomodo concurrat subsistentia ad 32.
actionem suppositi? Si loquamur de subsistentia creata, in nulla operatione posi-
tivè, et effectivè influit; quia negationis nullus est positivus influxus. Si vero de
Divina personalitate; quod haec in positivo consistat. Et propriae actiones rationa-
les ipsi conveniant, positivè eam concurrere ad naturae Divinae operationes, pro-
ut habendum est. Subsistentia itaque creata solum concurrit ad omnes actiones
naturae, vel ut conditio necessario inclusa in natura per se operante, quatenus
nisi natura haberet in se negationem communicationis, nec esset principium totale
effectivè suarum operationum propriarum. Unde quod subsistentia pertinere intelligatur
ad naturam, velut modus extrinsecus negativus; ideò denominatio
actionis personae tribuitur, licet causaliter a natura proveniat. Sic
quod Deus in Christo denominatur mortuus, et passus (etsi solus habeat,
teste Apostolo, immortalitatem) propter idiomatum communicationem; cuius
ope in Christo quidquid dicitur de Deo in Verbo, dicitur de homine, et è converso:
et hoc non est nisi per extrinsecam denominationem personae, ratione nempe
unionis hipostaticae inter humanam, et Divinam naturam in Christo.

Si inst. Corpus non dicitur intelligens, licet sit unitum animae intelligenti: 33.
quod persona, vel personalitas non debet dici operans, licet sit unita na-
turae operanti – 1. R. N. paritatem. Nam persona intelligitur esse aliquid na-
turae, nempe ultimum ejus complementum, tanquam modus negativus extrinsecus
illius. At corpus non est aliquid animae, nec modus essendi ipsius animae, si-
cut nec anima est aliquid corporis, ut corpus est: igitur. Sic salvata,
quod

qd Deus nos redemerit: et qd Xpti actioes sint infiniti valoris; q actioes, quoniam n̄ refundantur in suposito; ergo si est principium quo, l quod influeat in ipsas, refunduntur tamen in illo; ergo in principio, quo ultimate denominatur agere, et pati. Hinc actioes, et passioes humanitatis Xpti vere tribuuntur suposito Divino; quoniam sibi habet hipostatice unitam naturam, a qua illae actioes, et passioes influxive, et fisice procedunt.

34. Si ad prefectas hujusmodi integritatis dignitates extendentur subsistentiae partiales. qd proprie loqdo n̄ dantur: ratio ē, q nulla pars ē incomunicabilis ut quod, et ut quo, actu, et aptitudine, d hoc requiritur ad propriam ratioem subsistentiae: q. = Si autem ratio subsistentiae late accipiatur pro quolibet independente ab alio creato, n̄ pro quolibet solitarie existente, tc potest concedi subsistentia partibus integralibus, et angeli; et minus proprie, etiam accidentibus, existentibus sine subiecto; q hec oia, quando existunt separata, actu n̄ dependent ab alio creato. Similiter potest concedi partibus ficis, ut materia, et forma, q supernaturaliter solitarie existere possunt. Sed q hoc ē improprie, sextra terminos proprie loqdi e.

35. Pro coronide desiderabis scire: an D. S. circa hanc qm sit problematicus? Ad qd potest dici: qd D. e certus pro opinioe a negativo, et rejicit opinioem a positivo. Pr: qui solvit argta contra unam opinioem, illam tenet, et qui contra aliam opinioem argta n̄ solvit, illam rejicit; d ita e D. in proposito: nam in 3. d. 1. q. 1. solvit argta contra negativam, et n̄ contra positivam: qua ratioe ait, qd hoc supositum e improbatum; q illa pat; q qui aliqd tuetur opinioem, solvere tenetur ratioes in opositum. = Et clarius P. q ibidem dixit, postquam duae videntur viae probabiles sic: n̄ asserendo potest mediari inter istas vias: nec concedo q aliqd entitas positiva: : nec q 2da qd sola negatio dependentiae ad personam extrinsecam e complentibus tale in ratioe personae creatae; q tc aïa separata eet persona; et sic ista negatio n̄ ē actualis tm, d actualis. et aptitudinalis. q. = Unde solvit argta a negativo q doctrina a negatioe actuali, et aptitudinali; n̄ v. q ut circa sola actuali: q certus p. nobis stat.

36. Colliges 1º qd licet dixit n̄ asserendo, hoc ē, ul pro sua modestia, ac humilitate, l q resolvit ubique speciali probatioe, l brevitati pro alio principaliori intento. = Colliges 2. qd licet duas videntur viae probabiles n̄ probat probabilitatem in D. ut posse inter illas mediari; et solvit argta a negativo q doctrina a 2x negatioe; unde solum illud dixit, ut quid pertinens ad notabilia. = Colliges 3º, qd licet posit respondere, oia predicta D. facere, et dixisse probabiliter, q in eod 3. d. 1. q. 1. probabiliter substinet, supositum creatum posse trahere dependentiam alterius naturae creatae, qd n̄ eset, nisi probabiliter teneret, qd subsistentia addit quid positivum; tamen signum certius e pro contra resolutioe; q oia argta contra negativum soluta si in D., n̄ vº oia contra opinioem a positivo: q ol D. diminute procedit; l n̄ e problematicus pro opinioe positiva. Et ideo asignat ratioem repugnantiae in persona creata (scilicet ipsam negatioem personalitatis) ad assumi ab alia creata in sententia a negativo: et n̄ asignat in sententia a positivo: imo hoc in loco dixit, qd hoc supositum fuit improbatum: q. Suficit pro 1. parte metafisicae; et transeamus ad 2ª, in nomine Dni. Amen.

(Pars

(die 6. Junij anno 1775.

Pars 2.a metaphisicae, seu Pneumatologia.

Disp.o 1.a de Deo, et ejus perfectionibus.

Q.o 1.a an ratio naturalis demonstret, Deum existere?

In hac metaphisicae nobiliori parte libenter immoraret, si in linea 1.
supra munus esset praesentis facultatis, quae rerum naturalium speculata naturas, quae nunc p.o statim isto possumus lumine naturali intelligere, 1.o eorum esse existentia Dei adversus Atheos pugnare intendimus. Sapientiae (c. 13.)
" à magnitudine speciei, et creaturae cognoscibiliter poterit creator horum "
videri; et (ad Rom. 1.o) invisibilia Dei per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur: rite (ut communis doctorum sententia fert) e demonstrata divini Numinis existentia, si Deum ipsum cognoscamus depictis 1.s causis, entis independentis, a se infiniti; et quae quidem propria Dei, et communia appellarunt ferè, quod nempe ex creaturarum notionibus communibus deducendae.

Nihilominus Dei existentia in Scriptura multo credenda proponitur: tum (ut notat D. T. in 1. d. 2. q. 3.) propter negligentiam contemplantium creaturarum invenitur acquirenda; tum (ex D.o Aug. lib. 18. de Civ. Dei c. 18.) propter humanae mentis infirmitatem, quae in naturali demonstratione errori obnoxia est. Tutior est via Divina autoritas, quae nec fallere, nec falli potest. tamen ejus demonstratio naturalis fidei meritum non tollit; quippe semper pium tenemus credendi affectum, licet ratio non superet. 2.

Dificile reperiri erit, donec v.g. fieri Atheum, qui nullum esse Deum sibi persuadeat, etsi aliquis Deum prorsus non agnoverit, nec coluerit. tamen plerique existunt, aliqui (teste Aug. lib. 3. contra Petilianum c. 21.) vi, de quibus praedixisse Propheta: dixit Stultus in Corde suo, non est Deus. quia si perpenderet praedixisse propheta, quoniam practice Athei, qui ita depravate vivunt, ut calabe sine Deo; quamvis practice Athei. qui ita depravate vivunt, ut Deum ex animo penitus negent; ideo contra hanc veritatem negantes sit. 3.

D.o Deum existere naturaliter demonstrari potest. P. 1.o metaphisica demonstratione. Experientia docet, res creatas existere, et contingentes esse; nam easdem videmus nasci, interire, atque corrumpi: hoc convincit existentiam Dei. P.o quia tota creaturarum collectio, si quaelibet res creata potest existere, et non existere: ipsa tota creaturarum collectio erit contingens, ac poterit existere, et non existere; siquidem rite valet argumentum a distributivo ad collectivum in praedictis existentialibus, non ad essentiam proprio. Tum v.g. si nulla existeret creatura (quod fingentibus, utique creaturarum contingentia hipotesis nihil vetat), procul dubio creatura a se non posset effici; quia nihil sei ipso efficere valet, et nihil posset esse prius, simul, et posterius se ipso. quia produci debent, sive effici ab alio extra collectionem, et contingentiam creaturarum: debet admitti aliud ens non creatum, non contingens, summe necessarium, et a se; ac proinde Deus: quod 4.

P. 2.o physica demonstratione: pulchritudo Universi, summa rerum multitudo, et varietas, temporum series, tempestatum vicissitudo, immensa Caelorum moles, siderum deffinitis (?) motiones, et omnia, ex quibus constat totius 5.

or-

ordinare, Dei existentiam arguunt. Nam causatio, motus, et effectus
non a partium coactione, sive fortuita athomorum concursu, ut ajebant
veteres Epicurei; sed a Deo omnium rerum causa, optimoque ejus consilio regit, ac
gubernari, et fieri oportet; et haec causa neque potest esse creatura: tum
quia quaecumque est ab alio: ergo a Deo: tum quia licet homo sit caelis superi-
or, non movet astra, non numerat stellas, nec imperat ventis, et
maris; nec aliqui possunt impedire volitiones, et intellectiones hominis,
nec omnia sint: quod unus solus extra has creaturas aliquis est superior, et guber-
nator &c: quod Deus est.

6. Item 3. moraliter: illud ens summum, et infinitum existit, quod omnium naturae voce gentes
omnes, etsi agrestes, et barbarae existere fatentur; et stimulus conscientiae judicique esse su-
premum declarat, et consensus gentium Dei existentiam evidenter repraesentat. Quippe licet
multi (ait Tullius lib. 1. Tusculanarum quaestionum) de Diis prava sentiunt, id enim
vitioso more effici solet: omnes tamen esse vim et naturam Divinam arbitrantur; et sane, nisi
supremi Numinis timor hominis contineret, nullus securus, tutusque esse po-
sset a vi, a fraude, a sanguine et caede &c; omniaque confundi, ac perturbari ne-
cesse foret: quod animus hominis etiam Dei existentiam manifestat.

7. Arguitur 1: ex contingentia creaturarum non infertur Dei existentia: non enim in-
fertur necessitas. Probatur quia ex contingentia particulari singularum creaturarum neque
inferri, quod tota collectio sit etiam contingens; et hoc non probato, non infertur necessitas
Dei: ergo. Probatur minor 1. non valet haec argumentatio; hic homo potest generare hunc, et illum,
vel illum: ergo potest generare totam collectionem hominis. Nec haec; hic homo potest eleva-
re pondus 10 librarum, et illud, et illud: ergo potest elevare simul omnia pondera.
Nec haec; existit hic, et ille homo: ergo existit summus homo: ergo non valet: existit
hoc, vel illud bonum creatum; ergo existit summum bonum increatum. Probatur minor 2:
ex quo quaelibet creatura contingenter existere possit, non valet inferri; nec per hy-
potesi potest admitti, totam creaturarum collectionem simul existere: ergo ad-
mitti neque, nullam existere: siquidem utramque supponere possumus unam definitionis
partem, alteram etiam licet supponere, creaturam aut vel potest esse, vel non esse: ergo.

8. Respondeo: argumentum a distributivo ad collectivum non valere nisi in praedicatis
essentialibus, ubi est vis creaturarum contingentia. At nec homo ex sua ratione fr-
ui exigit ab aliquo homine produci; alias nec Christus esset verus homo, nec primus
fuisset Adam. Nec ex portare pondus e essentialibus, pertinet enim ad quan-
titatem virtutis; ideoque non valet a distributivo ad collectivum. Nec paritas
valet a summo homine: porro summus dicitur hominis, quod omnia excedens non ha-
beat aequalem; simpliciter homo vero est equalis aliis: unde summus homo repugnat. Paritas
ex summo bono, si non existeret summum bonum, nulla esset causa, nec univoca, nec
aequivoca, quia omnis causa debet esse bona. At licet non detur summus homo, produ-
ci possent, et causari simpliciter alii homines, non a causa univoca, sed ab aequi-
voca, nempe a summo bono, hoc est, a Deo. Item: in illa argumentatione nihil
infertur extrinsecus collectione: malia vero infertur extra creaturarum co-
llectionem, et boni creati Deus, vel bonum increatum, unicum, et summum. Ad
2m probationem Respondeo: hipotesim illam esse admitti posse, quia constituta ex intrinseco
ipsius nulla habeatur contradictio. Si supponamus, omnes simul creaturas non
existere, nulla hinc contradictio oritur. Porro, si et nos quod volumus, efficimus,
tum non facimus; potiori jure Deus, atque liberrime provenire debent
creaturae, nec necessario necessitate a contingente; sed vult, posse nullam in
actu ponere. At hipotesis continens omnes simul creaturas existere, et Deo, et
collectioni repugnat, et contradictionem aliquam. Deo repugnat ad ultimum
pos devenire, quia infinitus. Collectioni repugnat ultimam creaturam assigna-
re. Collectio et creaturarum in se est quid indeterminatum: per existentiam autem
et productionem fieret determinata. Repugnat ergo.

Arg.

Arg. 2º: si Deus esset, esset summe bonus: q oe malu ë mundo tolleret. 9.
Sz tot mala, et pecata sint in mundo, profecto n è Deus. R. nego. si existeret infinitus calor, excluderet oe frigus. si existeret Corpus infinitus respueret totatis alterius corpus. Si existeret summus malus, nullus haberetur bonus: ergo q pari: R. ad. paritas. Deus omnimoda gaudet libertate respectu oium ad extra: atqz adeo ex ejus libertatis perfectione permitere potest in universo mala, et pecata, Divino Spts suo Ilio ex malis bona ducens. At calor, et Corpus magnitus naturalia, quis ex nessitate natura operantur. Itz: summus malus si esset, etz ex nessitate ageret, et libertate careret; alias n eet amplius summus malus: q.

Qº 2ª an ratio naturalis demonstret Dei unitatem?

Non a unitate, quis divisio excludit, agimus, nec a unitate simplicitatis, quis compositioni oponita; nec a unitate personali, quis sita e in exclusione plurium personarum; d solz a unitate solitudinis ingquimus, que excludit pluralitatz naturarum similium. Certe teste Tertuliano ut dicat, Deus si n unus, n e; lux qz ipsa natura sic clara hujs veritatis magistra, mirum e, Poliseistas, alios qz viros in hanc devenise dementiam, qd pluralitatz Deorum fixerunt. Gentiles qz Idolatrae innumeros posuerunt Deos, ut Hesiodus, qui triginta milia ee senserunt. Apeles, et Apeliani unum summum principium agnoscebant, qd dum aliud produxit principium, isud vocabant Deum malum factum a Deo bono. Manichaei duo rerum principia, vl Deos ingenitos, et coeternos aserebant: unum bonum creatorem invisibilis creaturae, ac lucis; alterum malum creatorem tenebrarum, ac visibilis creaturae. Cerdonistae, et Marcionistae unum Deum ee notum hominibus, dicebant, et mundo infestum, crudelem, ac vindicem, autorem veteris testamenti, creatorem seculi: alterum ignotum, et bonum, patrem Xpti, et autorem novi testamenti. Et alij &. Hi oes fuerunt in tenebris, quia oderunt lucem. Ctra quos sit 4

Dº. unitas Dei lumine rationis naturalis demonstrari potest. 1 2.
Pº oes Deum credunt ee, qd caeteris rebus oibus anteponunt, inqt D. Aug. lib. 1 a Doct. Xpna: q qd cognoscitur ut Deus, debet ee summus; d hoc e ee unus. Pº q illd e unus, unicus et solitarius, qd n habet eqle; s aut summus in qualibet linea n habeat eqle: q dicere, qd Deus e summus, e dicere, qd e unus. 2 Itz: summa nessitas Dei ostendit ejs unitatem: q si duo forent summe nessaria, vel ita si, ut unus posit existere sine altero, vel alterius ope indiget, ut existat? si 1º; satis e ille unus, et alter e superfluus. Si 2º; nullus e Deus, qa nullus existe ens summe nessarium. 3 Itz: ratio oipotentiae provat Dei unitatem; q duo oipotentes nequisunt dari: quipe ut liberi esent, contradicentiae posent, et tc neuter eet oipotens, qa ab alterutro opugnaretur. 4 Itz ex ratione infinitatis, et alijs, ut provat D. Th. in 1 d. 2 q. 3.

Arg. 1: tot admitendi sunt Dij, qd summa rerum principia; d plura, aut saltz duo sunt summa rerum principia: q saltz duo Dij: P. mi: varijs oposi efectus habentur, ut corpus, et anima; qn ostet continua carnis adversus spiritus rebelio. In ficis sunt plures efectus mali, uti sunt venena, monstra, serpentes, et in moralibus quoqz sunt pecata: sicut q ex existentia bonorum efectuum colligitur existentia summi boni: sic existentia malorum efectuum colligit existentiam summi mali: ergo duo sunt summa rerum principia. 1 R. N. mi. in sensu adversarij. Ad prov: 3.

dic,

dici; qd ab eadē causa unilali opositi effectus provenire possunt, ut
Deus ad manifestandas Dei potentis suæ inexaustas divitias, qd
mundi ornamentu, et perfectionē, diversa, ac dissimilia procre=
avit et ita taliter, qd videat cuncta, quæ fecerat, et erant val-
de bona. Gen. 1.

4. Serpentes, venena, &, si aliquibus nocent, alij pro remedio
serviunt, teste Aug.º lib. 12. contra Faustum Manichæum c. 13. mons-
tra ad mundi perfectionē; quia opposita juxta se posita magis
elucescunt, aliarum rerum pulchritudo magis resplendet. Collec-
tio carnis adversus spiritum è pena originalis pecati, qd cum sit
privatio rectitudinis debitæ, non habet causam eficientem, sed defientem. Et
in discrimen inter bonum, et malum; quia bonum sit verus efectus, re-
spicit causam eficientem, et ideo ex efectibus boni colligitur existentia sum-
mi boni; et quia defectus solum denotat causam defientem, ex malo non deduci-
tur existentia summi mali; nam non est summus malus, si talis esse
existentiæ haberet. Ex quo scies, qd quia creatura pecat, licet Deus
simul cum creatura concurrat ad entitatem illam, ex qua sequitur pecatum, in
qua quidem entitate nihil mali reluceat; tamen illud tale pecati, ut
privatio rectitudinis debitæ nullam agnoscit causam eficientem,
quia illa caret; sed refunditur in sola creatura, tanquam in causa defi-
ente: ex duabus enim causis ad aliquid concurrentibus bene potest
stare defectus ex parte unius, quin sit ex parte alterius, ut pat.

5. Arg. 2: non est menti bonus, Deus bonus, homo stos, et perversos æquare
in malis, et eorum; sed aliquando pravos replere bonis temporalibus. Nec Deus bo-
nus potest creare hominem, quem pecaturum esse prævidet: quia alius Deus malus, qui
hæc omnia facit. R: Deus ita justus, ut remuneret temporalibus bonis quan-
dam virtutes morales pecatorum, bonos autem viros quandoque exercere calami-
tatibus, ut magis virtus provehatur, quasi aurum per ignem. Nec Deus tenetur re-
tractare liberum hominis arbitrium, eo qd prævideat illum esse pecaturum, nam
libertas ex se non ducit ad malum. Permittit quia Deus pecata, ut sic pateat
homines per sua libertate, male ab hinc ordinata operari. At liberum
arbitrium ei atribuit, ut magis quam aliæ creaturæ sensibiles, quia sic volatti
homo esse Deo similis.

6. Arg. 3: plura legimus à Dijs gentilium patrata miracula, va-
ticinia &: quia R.º falsa esse Deorum potentia, quia omnes dij gentium demo-
nia. Salvo igitur statuta si miracula; nam solus Deus facit mirabilia. Nec
infirmitates sanant; sed ad summum ope demonis aplicando activa
naturalia passibus fenomena aliquando fiunt. Vaticinia erant ex conjec-
turis, et plerumque cum errore.

7. Colliges 1.º in Divinis litteris quosdam homines apelatos fuisse Deos,
sicut Moyses Deus Pharaonis; propter specialem illis atributam
tam a Deo potestatem, aut autoritatem, vel vitam, vel quia missi erant
a Deo, nomine, et ipsius autoritate loquebantur, ejusque vicem gerebant.
sic illis in quibus relucet regalis autoritas, per Reges dicuntur nominandi,
et tanta loquuntur autoritate, subditique ei obediunt. Sic et Dij apel-
lari solent Sacerdotes à Stis PP., quia summum Regem Gloriæ repræ-
sentant Christus Dnus. Sed de hoc futius in theologia.

8. Colliges 2.º propone: unitatem, vi singularitatis, nec non et existentiam
ipsam divinæ existentiæ faleraneos pertinere = quia cum D.a existentia summam
in-

indival perfectiones existentiale, et omnipotentia ex se plura alitt excludat, manifestum est, quod existentiae notiones praeferret singularitas. Existentia a se ipse quoque perfectionem est quia ipsa Dei existentia, ... modum utique ab illa dimanare intelligeretur, quippe ab alio non est, et hoc cogitare non possumus; nec illa Dei existentia ex nostro ... non esset existens, nec ... ve &c. ... ad clariorem, licet brevem, huius et perfectionis Dei notitiam sit

Apendix. De peculiari 1mo prædicato Dei.

1. Scolastice hic procedimus, in qua ... opinione Deus salvetur, et ... cum perfectionum pelagus immensus omnium perfectionum, ... ceteris perfectionibus, ... quisnam sit peculiaris, proprius Dei existentis caracter, ... tot praedicata quod primum, principale, ac praecipuum, ex quo cetera ... ex fonte profluere intelligantur; et quo prima Dei notio, et ex notione ducta apelatio distincta. Scotistae, ... infinitatem aptitudinaliter, ... radicaliter considerata illud primum statuunt ... potius ... vero in aseitate, vel existentia a se, ... existentiali aseitate ... figura Dei constituunt. Thomistae ... intelligendi, aut actuali intellectione. Alij in perfectionum collectione omnium. Alij aut omnium; idque intelligendo per aseitatem, ac per existentiam a se, ut

2. Dico: proprius primus, ac peculiaris caracter Dei existentis est omnimoda aseitas. Probatur illud praedicatum est prima, ... Dei constitutiva, sive peculiaris Dei existentis caracter, quod primum est, ac ceterarum Dei proprietatum, vel rationum, et perfectionum radix, fons, et origo, Deusque ... ab omnibus distinguit, et ita est omnimoda aseitas. Probatur creatura non ab alio. Attributa Divina ab existentia dimanant ... a radice. Relationes Divinae ac Personae (quas ratione naturali ... demonstrantur) cognoscunt originem, et principium, ut filius a Patre &c. Atque adeo omnimoda, et perfecta aseitas solius Dei existentis prima, ac propria est; nec quidquam aliquam recognoscit originem. Imo hoc ipso, quod omnimoda est, nullum aliud supponit praedicatum: hoc enim vel est a se, quod intendimus; vel ab alio, quod est falsum. Demum: aseitas est radix omnium perfectionum, quae in Deo sunt, per illam quae ... omnes possunt a priori demonstrari: ideo quod est infinitus, necessarius &c., quia est a se; in hoc enim verbo ultimo instaurata, quod est a se. Ex quo hoc refutatae manent reliquae opiniones.

3. Dices 1: sicut creatura dicit abalietatem, ut sit ... realitatem; quod Deus ut increatus dicit aseitatem; et ut Deus, est infinitus, vel intelligendi. Respondeo discrimen ex eo, quod ratio essendi ab alio, vel abalietas non distinguit ... ab alia re creata. Aseitas autem omnimoda Deum ab omni alio discernit. Dices 2º: Deus est et existentialiter vivens, et actus purus existentialiter ilimitatus in omni linea: quae existentialiter includit, et vel intelligendi, et omnia atributa: quae. Respondeo quod ut Deus sit ilimitatus, purus, pelagus, et plenitudo totius perfectionis, sufficit, quod sit per existentiam radix, fons, et origo omnium perfectionum, atributorumque suorum; et per realem perfectam identitatem sit omnis ... perfectio, et infinitus, et vivens, et existentialiter actus in omni linea: hoc autem ... licet ... dicat aseitatem; ... vero ... identitate perfectissima reliquas dicat perfectiones. Et dissertatio per ... axiomatis.

Corolarium. De alijs perfectionibus Dei.

1. Brevissimo calamo ex ratione naturali aliis Dei perfectiones, et notionem ... aggrediemur.
Deus non ita est a se potibe, ut praestet respectum sui, quod causa efficiens respectu sui efectus. In hac resolutione praevenit Cartesium ponentem se

ab.

ab opere retractavit. Gilbertus quoque Porretanus olim docuit, Deum esse ex divinitate, et divinitatem facere Deum (teste D. Bernardo ser. 30. in Cantica). At ratio naturalis evidenter demonstrat, causam efficientem necessario debere realiter distingui ab effectu suo. Nulla enim res omnino est, quae se ipsam gignat, ut sit, ait S. Aug. lib. 1. de Trinit. c. 1. Sicut Divinitas esse ex dicta formaliter eiusdem causa admittatur, ne in infinitum progrediamur: ita Deus est a se negative, non vero positive, licet aseitas ipsa sit terminus praedicatus.

2. Deus etiam non est Corpus, sed simplex omnino spiritus. ‡ Quia enim sit ens perfectissimum, et corpus ac corporeum est omni spiritu, ac mente ignobilius est, palam fit Deum esse Spiritum. Simplex etiam, ne illa sit in illo imperfectio, compositio, et ratio partis. Revera autem simplex simpliciter est perfectior re composita, quando continet eminentia quadam, seu potestate, quidquid in rebus compositis cernitur. Angelus est perfectior Corporalis omnibus: et e contrario elementa, et materia sunt compositis deteriora, quia non continent ista virtualiter, seu eminentialiter. Unde quae corporea appellationes de Deo in Scripturis enuntiantur, tantummodo per tropum, et metaphoram intelliguntur; quoniam ille virtute sua id praestat, quod corporeis instrumentis nos exsequimur, seu exsequi dicimus.

3. Deus est immutabilis. ‡ Sicut enim est a se, et summe unus, mutationi non est obnoxius, ut ait D. Th. 1. in 1 d. 8. q. 3. Quia enim infinita gaudeat virtute, unico velut cogitatu, et volitionis actu ea omnia praestare, quae nos distinctis actibus finitis exhibemus. ‡ Unde quia etiam Deus sit omnisciens, nec mutationi morali obnoxius, contra Gentiles, qui suos Deos aliquando decepisse referunt. Deus enim omnia possibilia cognoscit cognitione naturali, licet non teneatur illa efficaciter velle, quia voluntas libera sit. Malum autem dicitur cognosci a Deo indirecte, et ex contrarietate quae bono; sicut et nos dicimus tenebras videre, quamvis non intueamur. ‡ Itaque quia Deus infinita providentia gaudeat voluntate, futura amat, quae vult velit. ‡ Hinc si Deus aliquando dicitur in Scriptura sua sententiam mutare, hoc accipiendum more humano, quod non aliud explicet, nisi effectuum mutationem, in quibus est diversa terminatio voluntatis Dei; quae denominationes videntur extrinsecae, et terminatae de nobis in Deo. ‡ Denique: quidquid movetur ab alio movetur; sed Deus est a se: ergo non movetur.

4. Immensus etiam Deus est, et ubique diffusus efficientia, cognitione, et substantia sua. ‡ Si quis ille est Deus, qui omni pollet perfectione; quia immensitas sit perfectio simpliciter: evidens est. (Et haec ratio, similes aliis, valeat pro omnibus, et aliquibus, quae hic expresse non ponantur, perfectionibus, praedicatis quoque Dei). Porro sicut sol non polluitur, nec sua permittit lucem, quamquam caeca, et abominanda loca collustret; ita a perfectione dicendum est de Deo, qui omnia creavit, conservat, et intuetur. ‡ Est ergo in omni loco per essentiam, praesentiam, et potentiam: unde ipsa est etiam indivisibilis, quae est perfectio. Est enim Deus (teste Aug. Epist. 187) per cuncta di-
|| fusus: ... non tamen per spatia locorum quasi mole diffusa; ita ut in dimidio
|| mundi corpore sit dimidius, et in alio dimidio dimidius; atque
|| ita est per totum totus; et in Caelo totus, et in terra totus, et nullo contemptus loco; sed in se ipso ubique totus.

Ac

Aeternus pariter ē Deus, q̄ tenus initio, et fine caret. Aeternitas definitur a Boetio lib. 5. de consolat. filosofiæ. c̄ interminabilis vitæ tota simul, et perfecta posessio. § Q Deus sit summus bonus ab æterno, et a se neqibile ē et bonum et infinitus. Id enim finitum ē, ortus habet, et finem timet. Deus autem, ā quo ē? q. ≠ Unde et omnipotens p.? tc q̄ et gaudet infinita virtute ad quidquid n̄ repugnat. Eius q̄ omnia ab illo ss. Omnipotens ē (ait S. Aug. lib. 5. de civ. tt Dei c. 10.) faciendo quod vult: n̄ patiendo, quod n̄ vult: et ideo n̄ potest mori, aut aliquid pati. Sic nec potest mentiri, aut peccare; id (teste D. Amb.) impossibile istud n̄ infirmitatis ē, d virtutis, et majestatis; q̄ veritas n̄ recipit mendacium, nec Dei virtus erroris levitatis. ≠ Providentiā denique summā Deus gubernat creat. sine ulla fatigatione, et negotiorum (ut dicebat Epicurus, si Deus omnia regeret), nā et ubique ē, et infinita pollet virtute: imō omnes adjuvat creat., ad omnes q̄ illarum effectus concurrit. Quomodo autem concurrat, in tica sciens. p.º 251

Digresio de unitate entis Pantheistica.

Licet enim Deus ita unicus, et solus sit, ut excludat alios Deos, n̄ tamen ita unicus sit, oportet, ut alias excludat naturas creatas, et unitates: n̄ n̄ ita unus ens ē, ut excludat alia entia. Pantheistæ, ū Omnideistæ qui quæ sunt, sive corporea, sive incorporea, ipsum Deum ēē judicant; hinc q̄ omnia, et singula, quæ in mundo existunt, ā Deo minime distingui, qui ē unicum ens, et unica substantia, cujus omnia ss modificationes. Hujus absoni impiisque systematis auctor videtur Benedictus Spinoza, natione Judeus, qui in sua Eth. parte 1. doct. unam duntaxat naturam substantiam, eamque infinita cogitatione et extensione præditam, eamque ēē Deum: rerum vero omnes, quæ ā nobis creatæ dicuntur, ēē horum attributorum Dei modificationes; n̄ spiritus ēē modificationes cogitationis D.; corpora autem D. extensionis; ac omnia fieri n̄ libere, d quadam necessitate ipsius Dei, æternusque omnia emanatione intrinseca, et necessaria ab eo jugiter profluunt. Spinozæ Rationi recensetur Kuffelerus in sua logica, et Tolandus in Pantheisticon. 1.

Huic porrō delirameneto ocasionem dedere Antiquiores Horum sectæ. Nam Parmenides, et Melisus ex Græcia, omnia ēē unum dixerunt. Retinuere Pantheistæ Angli ab Ibarantes, in mundo omnia ss unum, unumque ē omne in omnibus. ≠ In idem cadit li unum infinitum Anaximandri, ex quo docebat omnia prodire, et in idem tandem redire omnia: ac mundanam Platonis animam, quam unicam, et incorpoream rebus omnibus intime conjunctam per Universum difundi adjebat. Quidquid omnia simile Aristoteli tribuit Clemens Alexandrinus in admonit. ad gentes, inquiens: Aristoteles Supremum Universi Patrem minime intelligens, animam ēē mundi putat; id ē, Deum pro animā mundi accipiunt. Hinc enim accedunt Platonis ideas si illas dixit, ubi ideo illas accipiant in sensu, quo Aristoteles eas refutavit. Iste enim tendit ideam nomine Platonem intellexise naturas quasdam necessarias, ad quas singulas singulas rerum species referret, ita ut omnia ejusdem speciei individua et sua respective natura participarent, ipsa natura individuum una prorsus manente. 2.

Cx =

9)

3. Expressius Averroistæ Spinozæ præivisse videntur. Sicut enim Averroes (ut notat Scotus in 2. d. 3. q. 6.) unum admittebat intellectum in omnibus hominibus dispersum; ita unam materialem substantiam omnino in se indivisam asserebat, ejusque ex hoc toto, quod multis informaretur quantitatibus, in multa exurgeret individua: Et Manichæos Pantheismo favisse colligitur ex D. Aug. sup. Gen. c. 8., ubi ait: Manichæos eo dementiæ progressos fuisse, ut illi animæ naturam a Dei natura discernerent; ut tamen nihil aliud dicant eam animam, quam ipsam Dei substantiam. Et Non itidem defuere, qui Spinozismi Scotistas insimulare (ex Genuensi): at in omnino falso Scotistis impositum: in Scotistarum nemo, quem sciam, admittit in Universo substantiam realiter unam, et alia multiplicem, dum Contra Scotistæ propugnant substantiam et naturam realiter multiplicem, falso vero unam. Unde Contra Pantheismus favendus sit.

Dico: Pantheistica entis, vel substantiæ unitas est et Supremi Numinis, et mundanarum rerum naturæ proximè adversa, ac proinde

4. potius Atheismus involvit. Et P. Unitas Pantheistica in eo a suis Patronis sita est, ut jam diximus, quod Deus sit una in mundo substantia, omnia vero corpora, quæ in mundo sunt, omnesque spiritus, quos creatos dicimus, esse attributa, aut partes, vel modos ipsius Dei, ex quo intrinseca, et necessaria emanatione hæc omnia ab æterno profluxerunt, ac jugiter profluunt; sed id manifestam contradictionem involvit in omnium naturis: Ergo P. minor. Deus, ipso fatente Spinoza, est substantia æterna, necessaria, et absolute infinita: Ergo Deus est ens simplicissimus, proinde a se, et omnino independens: ac proinde non potest extrinsecam, vel efficientem sui causam habere; at hoc ipso neque intrinsecam, vel componentem causam habere potest: teste Scoto in tract. de 1. pr. Dicens: quod non est causatum a causis extrinsecis, non est causatum ex causis intrinsecis; Nam quod intrinsece componitur, non a se, sed ab alio componitur, componitur nempe ipsa compositione componitur ex componentibus: et sicut nihil potest seipsum producere, ita nec seipsum componere: Ergo Deus, æternus, necessarius, infinitus, a se, et independens, neque ullam agnoscere potest extrinsecam, vel intrinsecam causam, vel nullimode potest esse compositus: ideoque simplicissimus sit, oportet. Nunc Ergo constare potest tot modificationibus, et partibus, quæ in mundo sentiuntur? nunc mundana corpora, creata, corruptibilia, divisibilia, separata, et disjuncta unum ens simplicissimum constituere, vel modificare possunt? nullum creatum (ait Scotus quodl. 3.) est pars Dei, quia Deus est simplicissimus. Ergo unitas Pantheistica neque admitti; vel Deum ponit compositum, quod contradictionem sapit, omnique naturæ adversatur.

5. P. minor 2°: teste Spinoza cit°. Deus est substantia constans infinitis attributis, et ex ejus essentia... Ro. Deus habet in se perfectiones. Sed hæ neque existere, si Deus quidquid agit, quodque impetu naturæ necessario operatur: Ac enim neque spiritus, neque agendi libertati, neque providentiæ, neque misericordiæ, quæ sunt perfectiones, ullus in Deo erit locus: Ergo Deus in se haberet omnes perfectiones, et harum multis simul careret. Contradictio igitur est. Et P. 3. Spinozistica ejusmodi substantia est una, et indivisibilis; simul que extensa, aut extensa. Si extensa: quomodo indivisibilis? nam quod extensum est, pluribus coalescit partibus, in quas resolvi potest: Ergo Spinozæ substantia Et P. 4°: asserit Spinoza, nullum in hac rerum Universitate haberi ens contingens; quia dum=

duntaxat sit unum ens, Deus nempe, et necessarius. Sed hoc adversatur rerum naturis, contradictionemque sapit. Porro, et mutabile, et contingens illud vocari debet, quod potest non esse: quod vero modo est, modo non est (ut est contra) potest non esse. An contingentia non dicemus, tot homines, tot Belluas, tot plantas, tot Urbes, totque innumera alia, quae olim fuere, et modo non sunt; aut modo sunt, et deinceps non erunt? ergo

Item 5: adjiciebat Spinoza, unam tantum esse in Universo substantiam: ergo So- 6.
crates, et Galileus; Judaeus, et Christianus; Asina Balaam, et Benedictus Spinoza una sunt, eademque individua Substantia. Ridiculum monstrum. Item 6. ait denique Spinoza, omnium corporum, mentiumque complexionem esse Deum: ergo Deus esset Bellua simul, et homo, bonus, et malus; pius, et impius; justus, et injustus, unus, et diversus; beatissimus, et scelerum patrator; una Substantia, Deus nempe, esset felix, et miser; necessaria, et contingens; extensa et inextensa; simplex, et composita &c; sed haec omnia adversantur tum Dei naturae, tum mundanarum rerum: ergo. Etc, quod pugnantiam involvit, nec sit, nec esse concipiatur; Deus Spinozae nec est, nec esse potest; quod Atheismus involvit: ergo unitas Pantheista demum recidit in purum purumque Atheismum: ergo 7.

Arg. 1°. omne, quod est praeter ens, est non ens; sed ens, et unius substantia: ergo omne, quod est praeter unum, est non ens: ergo ens est tantum unum, et hoc est Deus. = R. ex Scoto 4. Topicorum sup. textum 25. Aristotelis, D° ult. Cons.: ergo ens est tantum unum, hoc est, quodlibet ens sua unitate donatum, C. Hoc est non plura, quam unum sunt in mundo entia, N. Sophistica igitur est hujusmodi Parmenidis argumentatio: non enim ex eo, quod nullum ens esse possit, nisi illud quod fuerit in se unum; falso deducit, ens tantum unum, non unum esse in Universo. Ista D°, ait D. cit., non sequitur ad intellectum Parmenidis, qui voluit inferre, quod tantum unum est ens per exclusionem pluralitatis entium: quia si omnia a mundo essent alba, tunc argueret a similitudine. (Scilicet omne ens est album: ergo quod est praeter album est non ens: ergo unum quod est praeter ens, est non ens: ergo tantum album est, itaut non sint plura alba) Manifestum est, quod D° est falsa: quia potest esse quod multa sint alba.

Arg. 2: licet dicat Spinoza, Deum esse Substantiam extensam, et indivisibilem, 8
non est contradictio: ergo ex hoc capite non recte contra illum &c. R. Sequela: talis Substantia extensa est infinita: ergo indivisibilis. Nam ut possit fieri divisio, debent partes a se mutuo recedere, in locoque consistere, in quo prius non erant; sed partes infinitae extensionis nequeunt a se mutuo recedere, neque in novo loco consistere; nam extra infinitam extensionem nullus est locus: ergo Deus potest esse res extensa, et indivisibilis: ergo non est contradictio. = R. D° prox. sequelam: talis Substantia extensa est infinita: ergo indivisibilis, si extensio non sit corporea, et illius partes, dum modificantur, fiuntque corpora, finitae non redderentur, T. vel C. si corporea illa sit, ac ejus partes, dum modificantur, finitae evadant, N. Omittimus, vel concedamus, ne in quaestionem infinitam prolabamur, extensionem infinitam, quam Deo tribuit Spinoza, si materialis vel corporea non esset, ac simplex, et ubique infinita maneret, posset forte esse indivisibilis. Sed cum in Spinoziano systemate haec extensio sit materialis, ac pluribus in partibus evadat, dum diversimode modificata, et in corpora exeunt mundana corpora, divisibilem esse fateri oportet. Nemo enim contra experientiam negare potest, mundana corpora dividi, ac in plures secari partes. = Inst.: mundana corpora, quae sunt modificationes Dei, quidem dividi; sed Divina extensio indivisa manet: ergo R°. Hoc pugnantiam involveret. Nam istae modificationes sunt ipsa Divina extensio diversimode modificata, ideoque ipsa Divina extensio esse necessario

con=

prieref. Sic uts illa una eandem. D. Instituunt Sbstm: q eadem Sbstā una eē divisibilis, et indivisibilis &.

Arg. 3. 1 Apo. Act 17. doct: Deus dat oibus vitā, inspiraōē, et oīa,

9. eeq. in quo vivimus, movemur, et sumus: sic, d modus, modificaō, u accidens coiter defita, qd ē, l existit in alio: Sbstā aut ex ē Spinoza defita: id qd in se, l p.se ē: q una tm ē Sbstā, nempe Deus, cujs oēs creat.s s modi, ū modificaōes: q Spinozæ Systema admittit &c. ∓ R. explicando Appostoli loca: Deus dat oibus vitā, et oīa, l ut causa libere creans, atq. in Deo vivimus, et sumus ut in causa conservante, et adjuvante C. Deus dat &, necessaria intrinseca emanaoē, ac in Deo sumus & tamq modi in Sbsto inhesionis, N. Sensus q Apostoli a Pantheismo prorsus recedit. Et D.o mi. modus, u accidens ē in alio tamq in Sbjto inhesionis C. Secus, N. R. optime defita Sbstā, qd in se ē, n in alio, velut in Sbsto, C. qd in se independenter a causa producente, ut Intendit Spinoza, N. Sicut enī dicitur ens ab alio a pendente in alio, ita dicitur ē ens a se a pendente in se, i p.se: qd q n fecerit Spinoza, in absurda incidit equivocaōe, petiōe pricipij in suo Systemate.

10. In tabul. postq dixit Apstlus, in quo vivimus, sumus &, statim subdidit: sicut et quidā vestrorum Poetarum dixerunt, d quidā dixerunt modo Spinozistico: q ∓ R. retorquendo; d quidā dixerunt, sicut et nos: q. ∓ R: licet posset dici aliquos Poetas fabise Spinozæ; certus ē ē, Poetas Theologos docuisse, v.g. Deo cultum eē præstandum, placandā illius iram, expiandā pccata, et alia, que supponunt Deum libere agere, atq. tines eē a Deo Sbstias distinctas, et alia, que et Spinozismo adversantur, et ss ut a nobis explicantur p.o vero Deo in genuino Apstli Snsu, ut patebit ejs textus, ac diversa loca conciliando. Id int. 2: paulo infra ait Apst. ipsius, et genus sumus: genus q sumus Dei &: q hec usurpavit Apstlus Snsu Spinozistico. Ita idv. n afirmari, nisi intrinseca emanaoē eēmus ex Deo geniti, u illius Sbstis eēmus veluti partes, et participaoēs. ∓ R: Apstlus dicit, tines eē genus Dei, sicut et quidā Poetarum dixerunt, n q. sint D.s Sbstis portioēs, u a Deo intrinseca emanaoē geniti; d q. ho inter oēs terrenas Sbstias conditus sit ad imaginē, et similitudinē Dei, et reliquæ creat.s sint quedā tantū Dei vestigia. Et: q. ho creatus ē, ut amico Deo consortio frueretur; n v.o reliquis corpores creat.s ∓ R: Si oīa profluxissent a Deo Snsu Spinoziano, n magis ho, q alie creat.s forent genus Dei: si oēs eqn necessario, et intrinsece a Deo profluerent; nullasq. eē posset diversitas earum finis. Unde oēs quidē creat.s sunt quedā Dei participaoēs, q n sunt ens p.r exntia, d tm p.r participaoē. At v.o hujsmodi consentiens effectus Dei, d n q dicunt ipsius Dei modificaoēs, ac veluti partes.

Disp.o 2.a De Angelis. Numne eorum existentia probari posit naturali ratione?

1. Angelorum nom.e Sbstias quasdā significamus completas, Spirituales, immortales, intelligentia, et raoē praeditas, corporibus n adjunctas, filias q, et creatas. Eorum existentia ex S.ta Scrip.a aperte colligitur; licet n sit ratio a prio-

priori, quae naturaliter eorum existentiam nobis demonstret; quia sit res contingens a Deo libere proveniens, quam Deus pro suo libito potuit facere, vel non facere.

Plurimi philosophi gentiles, ut Plato, et Aristoteles eorum existentiam colegerunt ex motu Coelestium orbium, dicentes esse quasdam substantias a corpore cum actione liberas, quas <u>separatas</u> vocant, ad quas pertinebat praeesse pro perpetuitate circulationis; sed haec demonstratio non satis naturaliter firma est; quia licet ita sit in re, non est certum, id necessario fieri; quia probabilius sit naturaliter Deum per se, et voluntate sua Corpora Coelestia movere. Nunc igitur inquirendum manet: an sit aliqua ratio a posteriori, quae Angelorum existentiam naturaliter probet? 2.

Dico: est ratio satis probabilis, ex qua colligitur Angelorum existentia. Probatur: multa mirabilia recensentur patrata a Magis, ab Energumenis, et Arreptitiis, quae naturaliter eorum vires excedunt. Hujusmodi sunt responsa praebere ad petitiones in speculis, et aqua res absentes, praesentia saxorum, vel statuas dexteris [illegible], repraesentare, revelare occultissima, enuntiare quae contingunt in remotissimis locis, momento tempestates excitare, domo egredi januis clausis, et peregrinis loqui linguis, nullo usu, nulla vel disciplina comparatis; quorum causa nulla aptior, et convenientior valet esse, quam Angelus, vel substantia, quae omni materia careat, habeatque virtutem applicandi, et movendi causas naturales: ergo Angeli per hanc rationem existunt. Probatur minor: licet Deus possit esse autor aliquarum ex his rerum, non tamen omnium; nam Magi, et Malefici nefaria plurima, ac turpissima in finem pravitatis, Deique injuriam fecerunt, ut legimus in antiquitate, et quotidie experientia comprobamus; quorum nequit esse causa aliqua creata corporea, ut patet; neque [illegible] ista ex voluntate fiunt a vi superiori; neque anima separata, quia haec naturaliter non demonstratur operari, nisi intime corpori unita; imo, nec tanta virtute pollere potest, quanta requiritur ad illos portentosos effectus; quia cognoscatur substantia impleta corporis informatione: ergo colligitur alia causa, quae Deo autem illos effectus tribuere injuriosum est: ergo sit substantia completa &c: ac proinde adest ratio satis probans Angelorum, vel potius Daemonum existentiam: ergo.

3. Objicies: effecta patrata ab Energumenis, aut proveniunt ex spiritu [illegible] melancolica febri: sic docet Hy[illegible] limpatico ex naturali intemperie, aut ex gravi [illegible], et non ab aliquo spiritu: ergo non probatur &c. Respondetur: Philosophus in hac sect. 3. problematum q. 1. quod non ab aliquo spiritu [illegible]. Verum non est, tunc infirmus quasi [illegible] Angelorum parte, sicut et Dei errare. [illegible] humores facta, posse perite loqui peregrinos per melancoliam, aut alios humores [illegible] ignoto; neque [illegible] aguntur, ut certo [illegible] idiomate, ipsique antea ignoto; neque alia facere, quae ab Energumenis fiunt. Oportet ergo fateri, referri; nec alia facere, quae ab Energumenis fiunt, quin aliunde illa moverit, et Energumenum agitari aliquo spiritu.

4. Instabis: Energumenus potuit incidere in eam imaginationem tempore, qua linguarum peregrinarum instinctores afecti [illegible] eas peregrinas quas lingua vocarent: ergo nullo concurrente spiritu, ipse homo infirmus et ad usum vocarent ignoto loqui potuit. Probatur: ea potest esse idiomate peregrino, et ignoto loqui potuit [illegible], humorum biliosi desiccatio, et igneus vigor, ut organorum mobilitate, et tarditate solvens, et linguae liberum animum, velut ab organis solu- [illegible] detegat: sicut contigit in febri laborantibus; quae fiet, ut veritates ignotas detegant [illegible], qui mira profesunt, et aliquando a se non visis, ut visa enarrant [illegible]

Ista 2: aliqdo eq Ingit, Cnexqumenos ad certas lune periodos accius loqui: q signu e, lo vitiato ex humore laborare: q

5. R.o: intemperies corpis nullam habere cognexio e voci prolatoe, et sigficaoe. Na et voces formamus, et p. eas certu intelligimus sigficatu, n obstante varia humoru tempexie. Si enim ita n eset, sigficatu hujs vocis v.g. hoheri n eset ide, qd hodie, q. ntra tempexies eade n e oibs diebs. Praeterea: eade e tempexie varias loqmur linguas, et eisde rationamus. Ad 1. Iaxong: qd colligao ans e sensibs illa stricla e, ut nisi a corpore solvatr, vl illa Deus in extarj edoceat, abs q. beneficio sensus n posset quidpia percipere. Sitq in Iadrius aliquid Medici dicant a febricitantibs, e prouis figmentis. Ad summu in illis, obfantate, ii imaginu perturbaoe, imporita locutio, et rex inordinata expresio habetr. Sicq fere Ingit in somniis. Ad 3. influxu lune a plerisq. induvius revocari. Sed ta certu e, qd Demon latet sb diversis creat. naturalbs, aliuta q abtrctia, ut efectus, ii assertitas morpi tribuatr, n Demoni, d alteri externe causae. Sicq. se valt ex lune influxu, alijsq. circunstantiis accius Cnexqumenus taxdo.

6 Accedamus q ja ad profacia, eq fidelem nare Angelicae not. Pat. ex mirabilibs efectbs narratis, Angelos intelligntia praeditos ee, ac libertate, adeoq. ee spiritus. Et licet aliqui dixerint, Angelos ee corporatos, intelligunt in lata sigficaoe, qtenus finitis, et in determinato loco. Nec si omo simplices, e ptel exgltatibs, qus ad ornamentu nare pertinent, ideoq. habnt gratia, scia, et vanitate, harusq. raoe sunt mutables in suis opexaoibs; licet Angeli boni n iter mutentur, n habnt habitus permanentes, quos a prima mundi origine praevidit illis Deus. Invincibiles eq dicuntur, et ex hoc immortales ee intelligimus, tu q. ex mat. carent: tu q. sp. ministrates, et ad nullu ordinantr Calpus.

7 Deus eq og scia praevenit Angelis, et potius ac antea Pro praesente diximus, tu ob dignitate Angelicae nare: tu ut summa bonitas Iditoris optime ostendatr. Sed n cognoscebat futura libera, Cordiusq. arcana, nisi Deo revelante; licet ex signis, externisq.
{f.° 36. n.° 5. 8a. Imotioibs, qus in corpore ex animo redundant, occultas hras cogitaoes Angeli divinando colligant, et si e falibilitate. Loquuntur aute ad invicem Angeli, qtenus signo quodam spirituali unus alteri ppias cogitaoes manifestat. Angeli deniq. assumere possunt v. corpora, sive ex aere, sive ex alia mat., illaq. movere; d n possunt in illis vitales exercere, sensitibarq. operaoes, q. n ss v. corpus fr informativa (d ex assistens), sicut e ana. Raoe e: q. e sint stis Iplete n ordinantr ex sui nara ad corpus aliqd informandu, sicut e ana ordinatr.

Disp. 3.a De anima rationali.

Quaeq ad mefica, solummodo pertineat ana rali, rejsq. qus in ea ab oi abstrahunt mat., agere; q. e adeis perfectaq intelligntia multu interesset not. ana in co, ejsq. divisoe: ideo ex hac, qtus rati sit, 3.o tractavimus. Sed qd dixerit ananobus vegetativa, et sensitiva, imo et eq aliqd ana rali, n in se, d in corpore, scire debet, ad fica remittimus ubi de corporibs anatis sermone habebimus. Coicantr eq mefica, et fica hac sup. re ad Ipleta ans not., licet quslbt suis claudatr terminis at q ante hujs peculiaris mat. qtioes.

Proli=

Prolusio una de Anima in com.

Quatuor scienda proponuntur. 1º quid sit anima in com. 2º quotuplex q. sit. 3º qt sint gradus animator. 4º demum qt in ipsis sint potentiarum genera? Quoad 1um: postquam Aristoteles in pluries sententias, et animarum discurrens, protulit illius duas defones, seu potius descriptiones, ab ipso ans traditas recensendas sunt, ut praecipuae. 1ª nempe lib. 2. textu 6: anima est actus primus corporis fisici organici potentia vitam habentis. 2ª autem textu 30: est id, quo vivimus, sentimus, loco movemur, et intelligimus. 1.
Revera quia per eam intelligimus formam illam, a qua viventia omnia corporea habent vivere 2º quemquam q. defectus, quae communiter habemus ex viventibus, et a cujus separatione dicuntur, quae antea vivebant, mori. Inde q. hae animae defones, seu descriptiones a Stodatis fere communiter ab omnibus admittuntur; illas ideo ad Aristotelica, Scoticaque mentem per particulas explanabo.

In 1ª ergo dicta anima actus, non tantum assistens, qualis est v.g. Angelus 2
movens coelum; sed etiam informans, quae est forma adveniens corpori organico: omnis autem forma est actus informans, quia actuat, determinando illud, cui advenit, ad certam constituendam speciem, seu ad faciendas certas operationes, quas esse non magis potest facere, quia, oppositas, si illi adveniret forma opposita. Per hanc particulam actus convenit cum aliis formis, quae animae non sunt, sive substantialibus, sive accidentalibus. ± Additur primus; et hoc non simpliciter in existendo, sicut est Deus; sed in informando perfectioni modo: quo secundum anima dat esse corpori simpliciter primum vivere, et quidem substantiale, utpote forma substantialis. Per hoc distinguitur a formis accidentalibus, quae dicuntur actus 2di, quatenus comparantur ad formas substantiales; licet ex formis accidentalibus una dici valeat actus primus in comparatione ad alias formas accidentales, v.g. calor respectu calefactionis, habitus respectu actus. (et intellectus in Thomistarum sententia, qui putantis, quod sit accidens, in comparatione ad intellectionem).

Quoad 2am corporis, etsi varia sit in scolis explicatio; de relic- 3.
tis tamen plurimis dicendi modis, Thomistarum nempe, illorum q. omnium, qui negare non erubescentes, quod in se ipsis habent, asseverarunt, corpus nihil aliud esse; vel partes diversas partium materiae conjunctas; vel materiam cum aliquibus dispositionibus; vel materiam quantitate signatam; vel demum corpus esse illud compositum ex materia, animastica q. forma resultans: dicimus ex materia prima, et forma corporeitatis (de quo infra) conjunctis 3um fisicum, quod vocatur corpus, et a hoc intelligitur illa particula corporis. ± {fº 223. nº 38.}
Additur fisici, ut significetur corpus illud, cujus anima est actus, non esse corpus mathematicum, hoc est, constitutum 3bus dimensionibus, aut corpus artificiatum, seu mediante arte compositum; et quamvis hoc ipsius sufficienter significatus fuerit per 2am quod anima sit actus primus, forma nempe substantialis; neque ergo haec potest esse actus corporis mathematici, seu artificialis; nihilominus tamen addi potuerat 2a fisici claritatis gratia in ordine ad illos, qui statim non capererint, an actus primus talia valeret informare corpora.

Per 2am organici intelligunt partes viventis dissimiles. et 4.

etherogeneis repertis in oibus viventibus, et minutissimis, ubi aña efficit diversas operaões, et minera. Haec vox organici q in textu Graeco, q Latine originem trahit ab organo. Et ita sicut in organo sunt fistulae inequales, q bus sonus diversi, sonitusq resonent, in corpore organico proportio exacta, dante q pluximi Iduti, fistule, et fibrae ut vivens distinctas exerceat operaões. Hanc q virpe organorum diversitatem in añalibus perfectis dari nullus dubitat. Anathomica q scientia demonstrat cor, ventriculus, fibras, musculis, venis, tendonibus, &c. Idque proportionalitr reperitur in plantis, q tum ubi minimae sint, in radices eius sunt, q bus e terra succus, et alimentum trahunt, fibras praeveniis usurpantur, intrinsecas arboris corta dicta cor, folia assimilantur partibus excrementitiis, extremitates pedibus, et capiti; q n ipsis deficiat pote nutritiva, generativa, et augmentativa. Itaqe in quolibet vivente q diversae partes dantur organicae, et etherogeneae, recte intelligitur dicitur organicum.

Sexta pote Vitam habentis, ut intelligatur, q le corpus vivere
5. debet organicum, in ordine ad quod descripta e aña. Volui eq sensus illud, qd potest exercere vitae operaões, q les sunt illa, ex q uas processu ab aliis re cognoscimus illas rei vivere; ut sunt operaões vegetaõis, nutriõis, sensaões, intellectiõis, voliõis &c. Ideq q particula non simpliciter necessaria, et in defiõe extraneales; d traduntur ad majorem ipsius quietatem, se pertinens explicandis, nobis intelligere dando, corpus ex altera parte componi, illud scilicet, qd constat ex mat. et fma corporeitatis. cujus aña e actus, debere ee p se in pote. ad ipsam aña recipiendam, operaões q vitales exercendas. Iste e sensus hujus descriptionis, qua aña intelligimus, et recte explicamus; ut patet discurrenti per oes bonae defiõis requilas.

De 1a itaq aña descriptioe à Ao data, nulli dubium e, qd si sumt,
6. ac copulative sumantur oia, quae in ipsa ponuntur, n e bona descriptio aña ut sic. Rao: q alias quaelibet aña eet pncipium intelligendi, sentiendi, [illegible], qd e absurdum. Pat: q si aña ut sic eet quo intelligimus, quaelibet aña eet talis; defio cum aña ut sic convenire debet oi aña n minus q defio añalis hnis, et bruto: siquidem haec e conditio bonae defiõis. 2do. aña e pncipium hujus ticus, q quo habent sbstiae corporeae vivere; et q de excoi hnus sunt illa corpora dicunt vivere, et quae sentiunt, et quae locomoventur progressive vixcunt vivere, et quae vegetant, et intelligunt: propterea oia interna intrinseca, quae successive, ac divisim e pncipium cujuslibet ex his operaõibus, e aña. Hoc q sibi explicare intendit in 2a añae descriptioe, nempe divisive descripsit.

Ex hac descriptioe putarunt aliqui, praesertim Aegidius, et
§ Calletanus, Ad añal ab Aristotele fuisse rensitas. Dico p. 2o, qd proponi, sciendo: Dico, qd aña in coi recte 1o dividi in vegetativam, quae reperitur in plantis; in sensitivam, quae in brutis; et rationalem, quae in hnibus; ac aquas q verificata defio 1a explicata aña ut sic. Aña aut locomotiva, licet sit pncipium peculiaris actiõis vitalis, nempe motus localis: n itaq e 1a dividens ceteris añae ut sic, in n e membrum conditum à reliquis immediate dividentibus. Rao: qd illa n verificata defio añae ut sic; illa quippe supponit
in

in aña sensitiva. Inde vero est principium expecificum suarum actionum, ut est sumpta ubi aña sensitiva, cujus est dimanata potentia). Patet ad resolutio, quod scilicet, 3. tantummodo aīæ sint numerandæ. Est contra Stoicos, qui plantis animam denegarunt, quia in ipsis nulla reperitur cupiditas; contra Anaxagoram, et Pitagoram, qui plantis sensum tribuere; et contra Manichæos, qui sensum, et rationem in arboribus reperiri existimarunt, ita ut homicidium arbitrarentur, folium aut fructum a planta decerpere. Ut colligitur ex D. Aug. lib. 1 de moribus Manichæorum c. 17.

Hæc autem resolutio a Sto tradita, et a D. Th. S. recepta in 1. d. 78. q. 1. probari potest primo effectu, nempe ex operationibus vitalibus, ita ut, tot animæ sint, quot sunt modi operandi vitales; sed 3. sunt modi operandi vitales. Probatur minor: Contingit aliquando operatio mediis qualitatibus materialibus ab intrinseco, ut patet nutritione, et augmentatione: aliquando mediis qualitatibus materialibus quidem, sed minus imperfecte, ut patet sensatione, dolore, delectatione &c: aliquando sine aliqua materiali, et corporea qualitate; etiam in aliquibus independenter ab organo (ut in anima separata), ut patet intellectione, volitione. Ad has operationes omnes vitales reducuntur: ergo 3. sunt modi operandi vitales. Primo cognoscitur anima vegetans; per 2am anima sentiens; per 3am intelligens: ergo 3 tantum animæ. 8

Ex hic occurrit dificultas pro 3o sciendo, quia nempe sint gradus animatorum? revera a Sto 2. de anima c. 18. et 19. quinque annumerantur co- ita ab auctoribus, scilicet vegetativum, sensitivum, locomotivum, et rationale. Ad quam divisionem suadendam advertendum, non sumi gradus viventium 2o essentiales gradus vitæ in tantum separatos, quia sic 3. dumtaxat sunt, sicuti 3. sunt animæ: sed sumi 2o objecta, in quibus unus gradus reperitur sine alijs. Quo posito: in aliquibus viventibus invenitur potentia generativa, augmentativa, et nutritiva, sine sentiente, et intelligente: ecce primus gradus. In aliquibus potentia sensitiva sine locomotiva, ut in aliquibus (scilicet fixa) animalibus imperfectis, ut ostreis, et Conchilis: ecce 2us gradus. In aliquibus sensitiva, et locomotiva sine intelligente, ut in animalibus perfectis: ecce 3. gradus. tandem intelligens cetera, ut in homine: Ecce 4. gradus. = Ego autem in hac divisione aliquando addere, nimirum gradum generatibus; sedenta aliqua animalia, quæ non generant. 9

Quantum ad 4um sciendum: 5que potentiarum genera ab omnibus acceptanta, id est; vegetativa, sensitiva, apetitiva, locomotiva, et rationalis. Hæc vero divisio non debet accipi, ut 2o idem, vel 2o diversum objectum; sed divisum non sit, in quo reperiri plura, ac diversa genera potentiarum: sed accipi 2o vel eundem, vel diversum operandi modum; ita ut potentiæ habentes eundem modum, unum constituant genus; et contra autem habentes diversum; sed 5que modi diversi operandi potentiæ: ergo. Probatur minor: omnibus potentiis vegetativis convenit idem operandi modus; hoc est, sine omni cognitione, et juxta statum potentiarum inferiorum. Omnibus sensitivis idem; hoc est, sed cognitione imperfecta per organum corporeum, et per species intentionales a objecto, vel objecto sensibili procedentes. Omnibus autem potentia apetitiva sit essentialiter conjuncta sensitiva; tamen illa trahitur ab objecto vel ferendo in illud juxta inclinationem, ista vero trahit ad se objectum, sed hoc proprium sit cujusvis cognitionis. Hoc etiam suadet distinctionem potentiæ locomotivæ, quæ licet ista conjungatur sensitivæ, et apetitivæ, utramque utraque presupponit. 10

tandem

tandē pad ralij; quæ operatr perfecto modo p[r]. speciē objtoz mitdz; nec absolutè necessariò indiget organis ad operaōnes, proindeq. dicta poa inorganica, &c.: q[3].

11. Ita dicta Arg[umen]tus 1[us]: ex operaōibs ñ recte infrtr, 3 ēē aĩas rrius species. Porrò un[ic]a q[uæ] ē aĩa, sicq in plantis datr aĩa vegetativa, sensitiva, et ralis; dtā ē. P[ro]b[atu]r ista mi: si ñ, maximè q[uia] in plantis ñ dantr operaōes aĩæ sensitivæ, et ralis; d hęc raō nulla ē. P[ro]bo q[uia] in manu, pede &c ñ dantr operaōes aĩæ ralis; et in manu, pedeq. datr aĩa ralis: q[uia] ā pari, q[uia] in planta ñ dātr operaōes sensitivæ, et ralis; ñ ta[me]n probat ibi ñ ēē. Raō utrobiq. ē ead; q[uia] siculi in manu, pedeq. ñ dantr organa aptæ ad operaōs ralē; ita dici potē in plantis ñ inveniri organa apta ad operaōs sensitiva, et ralē. Si recurratr ad fidē, Icilioz q[uia] defioē ñ amplius filosoficè loqtr, & vidt opōtet, et urgerē q[uia] posit ostendi ñ posē raōe naturali in plantis ñ ēē aĩa ralis.

12. q. R. D[ist]o illa p[ro]p[osi]tioē. Silet si ñ maximè q[uia] in plantis, et q in nulla earū parte ñ dantr operaōes, &c. C. si infe, et q in aliq. earundē parte, plantæ, N. Per hoc ad prob[atione]s pat. disparitas, quamvis en in manu, pedeq. &c. ñ sint operaōes aĩæ ralis; ta[me]n in hne admittimus aĩa ralē, q[uia] in aliq. hnis parte inveniti ejsmodi operaō; q[uia] v[er]o postea aĩa ralē spiritalē fatemur, et in Capre indivisiblē; ideo dicimus eā in manu, pedeq. reperimur. Quæ raō ñ militat in brutis, ac plantis, ut Ipentur ē eoz aĩas ēē divisibles. Vnde ul raoē evidntē ostnditr aĩæ rali spiritalitas, et indivisiblitas, l q[ua] raoē aliq. morali Igma, et negit ē evidnti ? si 1[us] cē raoē ostnditr existentia aĩæ ralis in manu, ac in quaq. parte. si 2[us] ita paritr hęc ostnditr.

13 Arg[umentu]s 2[us]: ad excludnda aĩæ vegetativa a plantis. Sic P[robo]; aĩa vegetativa in plantis, l ē propter nutriōs, l augmentaōe; d utraq. potēst ēē sine aĩa vegetativa: q. P[ro]batur ad nutriōs: n magnes nutritr ferro, et si diutius sit ipsi giunctus, in sua vertit speciē; d ñ habet aĩa: q. P[ro]batur ad augmentaōs: n foetus nondū aĩatus in utero matris augetr: q. 1 Addo: q[uia] vivit, debz posē immanentr operari; d plantæ nequeunt immanentr operari[?] pr[?] Scoto in 4. d 43. q. 8: q. ± R. ex sacra Script[ur]a aperte Iprobari plantas vivere, et mori: q[uia] Joan. 12. dicitr: nisi granum frumenti cadens in terra mortuus fuerit, ipsū solū manet. et 1a ad Chor. 15: qd seminas p[er] vivificatr, nisi prius moriatr. Vnde si intelligtr nutritio, l augmentaō p[er] juxta positioē, ñ probat qui de aĩa, uti in magnete, et lapidibus. Sitā fortè in foetu ē p[er] intussumptioē, uti ē propter aĩa matris. q. si intelligtr utraq. p[er] intussumptioē, uti in plantis, Certè probat aĩa. Ceteræ v[er]o nutriōes, quæ sic ñ fiunt, ss tales impprię, et fermè metaforicę. ± Ad additū. Operaō immanens sufficiens ad vitā vegetativa ñ requirit idē principium, idēq. subjtu; d satis ē, si fiat p[er] una partē ejsdē suppoti in alia parte ejsdē in subjto: et hoc Ingit in plantis, sicq. explicat Scotus.

Prolusio 2a. in quo Isixtat raō, ū Iceptus vitę in actu 1mo?

1. Vita ē 2x: intentionalis, ū operativa una; et alia fica, ū productiva. Vna atnditr ex ordine ad objtu, in quod aĩa tendit medijs potēntiis: itaq. sol[?] venit viventi cognoscitiva l apetitiva. 2a atnditr ex ordine principij productivi ad actū vitalē productu. Vtraq. subdividitr in actu 1mo, et in actu 2o. Vita fica in actu 1o ē radix, ū principium actuum vitalium; et actu 2o ē ipsa actualis productio. Simlr & Vita

intentionali. Q^a v^o vita latius pat. q^a a^ia, nunc loquimur de vita
fica in actu 1mo oibus viventibus conveniens, Deo nempe, Angelis, et
a^iatis. Prop^o dex... varijs dicendi modis, sit

Dico: ratio vitae in actu 1mo consistit in habere principium in se intrin= 2.
secum p^r se institutum ad acquirendam aliq^as perfectiones immanentes, quae n^i
e^ viventi debita ex vi propriae generationis, nec p^o instanti generationis,
n^i sui ee. Est communior inter Scotistas; licet aliqui alio explicent modo;
aliqui illa n^i extendant nisi ad creat..., et p^r in eo consistit ratio vitae, quae se
extendat sicut vita, conveniat q. oi, et soli viventi; d ita e^ ratio vitae explicata;
q. p^r mi: Viventia oia s^t plantae, bruta, ho, Angelus, et Deus, ad quos solos
se extendit vita; d oibus his convenit conceptus vitae assignatus: q. p^r mi, incre-
ati. Planta producit nobis nutritionem, et augmentationem; brutus potest
istas producit sensationes; ho cum intellectione, et volitione spirituales; quas etiam ab
e^ Angelo producuntur; sed quod libet ex his habet principium intrinsecum pro-
ducendi in se immanenter, et pat. tales perfectiones (quod n^i convenit n^i vi-
ventibus): quas quidem illis n^i sunt debitae ex vi generationis, et p^o instanti sui ee.
Pro^o q. illa e^ connaturalis debita alicui p^o instanti sui ee, p^o quod completur in suo
ee substantiali, l in ratione principij proximi actibus; l p^r quod exortata ejus
exigentia, ie ... naturalis, et sine quo res eet in statu violento in illo instan-
ti; d praedictae operationes, perfectio quod sic n^i conveniunt viventibus; illud q.
principium ipsas producendi illis solis convenit: q. &.

Itaq. n^i viventia, ut gravia, et levia, licet ea habeant principium 3.
se movendi ab extrinseco immanenter, ut q aqua se reducit ad
pristinam frigiditatem; et ea transeunter, ut q aqua, et ignis produce-
re possunt qualitates sibi connaturales in passo approximato; ita per haec dis=
criminantur viventia, et n^i viventia: quia vivens p^r se habet principium
actio productivum immanenter, et institutum ad acquirendam viventi
perfectionem ultra statum connaturalem, et n^i sibi debitam p^o instanti sui ee vi-
ventis: licet actio, et p^r accidens possit ee principium operationis transe-
untis, ut q angelus causat in intellectu alterius intellectiones: hoc enim debet e^
puer, neq. intelligit, et n^i e^ in statu violento. Non viventia autem nunquam
operantur immanenter, quando s^t in statu sibi connaturali; d solum tran-
seunter. tamen q. operantur immanenter ad acquirendam aliquam per-
fectionem sibi debitam ex vi sui ee; seu generationis: itaut sine illa
sint in statu violentiae, ut pat. in gravibus, et levibus, quae
se ab intrinseco movent, quando s^t extra proprium, et naturalem locum; quando
v^o in illo s^t, quiescunt. Similiter aqua q se reducit ad pristinam fri-
giditatem erat in statu violento ante acquisitionem. Unde n^i vi-
ventia n^i habent principium operandi immanenter, nisi quando carent
perfectione, ad quam dicunt exigentiam naturalem, et sic in qua s^t in
statu violento: q quando n^i viventia s^t in suo statu exigitivo
connaturali, n^i p^r operantur transeunter. Et q hoc manent impug-
nati ex thom..., conceptus vitae in principio se movendi nude sumpto
ponentes.

P illa mi principalis in Deo: P^r: si Deus p^r hypothesis secum 4.
n^i identificaret oes perfectiones, posset acquirere illas, quas p^r te n^i de-
berentur: q ea Deus habet tale principium &. P. ant.: viventia creata
habent tales virtutes participatas a Deo: quidquid enim habent, a
Deo habent; d nemo dat, quod in se n^i habet: P^r 1 2°: quidquid ha-
bet virtutem productivam alicujus fas, posset illam producere in quo-
q. subjecto capaci, et sibi debito approximato, d Deus posset (ut te-
nent oes Scotistae q D^c) producere intellectionem in intellectu creato: q ea

po-

potest producere in suo, si illa non identificaret. Nihil enim ma-
gis aproximatur, quam eius intelectus, qui deinde producere intelle-
ctionem non deuit, si Deus per eius infinitatem illa non identificaret. Quod non
invenit, et P. 3.: juxta D. nostrum, anima habet virtutem produc-
tivam motus inorganici, quo se ipsam in statu separationis, et
eius corpus post resurrectionem movebit; et licet pro hoc statu unionis
et vitae sit incapax talis motus, hoc non obstante (est ex D. N.) dici-
tur, quod homo viator habet principium, et virtutem productivam in actu
primo talis motus: quae esset in actu 2do, si pro hoc statu non haberet
impedimentum: sic licet Deus ratione infinitatis rerum identificet omnes
perfectiones, tamen ratione viventis habet principium in actu 1o, si non esset
impedimentum: ergo ratio vitae a nobis explicata convenit omnibus
et solis viventibus.
5. Ans. 1o: principium vitale est perfectius non vitali, et principium non vita-
le potest operari non solum transeuntem, sed et immanentem: ergo principium
vitale: consequens. quod non recedere potest pro operari solum immanentem. Resp.
C. pretermissa. N.o cons.: quia perfectio, vel imperfectio principii praecipue
cognoscitur ex perfectione, vel imperfectione effectus producti: non autem ex univ-
ersalione, vel minus universali modo operandi.
6. Ans. 2.: Deus caret principio productivo perfectionis imma-
nentis. Pater quia filius, et Spiritus Sanctus, qui tales, non dicunt perfectionem;
et in Deo solum est principium illorum productivum: quia Ergo sic: Deo ex
propria natura debetur omnis perfectio, et aliquae sunt vitales, ut intellectio, et
volitio: ergo ratione vitae non convenit &. R. B. N. ant. Ad prob. N. maior.
filius, et Spiritus Sanctus in productionibus participant Deum existentiam filii,
quae perfectissima est, quorum tota persona producuntur. Unde vide existen-
tia est illis communicata a Patre, ita enim in illis potest dici producta. Ex quo
pat. Deus habere vitam fica, et productivam juxta illud ego hodie
genui te. Praeterea: Deus caret principio alio productivo
in actu 2o. t. In actu 1o. N. Ipse ad hi ut sic, Deo ex propria
natura talis viventis, non ut tale vivens est debetur &. C. Viventi ubi
non oportet vivens est, N. Plura conveniunt Deo ex ratione talis, quae illi
non conveniunt ex ratione com. sic Patri debetur filio non quia vivens, et
non conveniunt, nempe suppositum et pater existentia et paterni-
tas est tale vivens, nempe suppositum et respicit filium ut tum. Ceterum quoad gene-
rationem vitalem in com. conveniunt Pater et reliqua animalia, plantae
respectu conveniunt in vita productiva in actu 1o. Deo ipsi
in ratione viventis non debetur intellectio et volitio, et si per impossibi-
le posset Deus aliquid a nobis accipere posset a nobis intel-
ligere, proinde posset ratione viventis illa acquirere intellectionem, vel
illam non habere. Sufficit quod Deus sit perfectus vivens, quod in se ha-
beat principium acquisitivum perfectionum, quae illi debentur ut tale
vivens est, si illa non haberet.
7. Advertere autem quod possit aliqua perfectio esse de vita viventi,
ex vi generationis, non quia post pro instanti generationis, ut omnes perfecta maj-
nitudo viventis. quae illud constituit in suo esse naturali, vi respective
ad instans generationis, et respective ad alios status. Itaque viventia non
possunt acquirere perfectionem non debitam pro instanti generationis: non viven-
tia autem solum possunt acquirere perfectiones, quae pro instanti generationis
debentur, sed vivens a principio intrinseco naturae petit pro hoc instanti eadem
magnitudinem: et pro alio aliquam, et non viventia petunt pro 1o ins-
tan-

tanti totā pfectioē, qz possunt habere. Unde licet ignis n̄ petat ex vi generaōis alius ignis generare, q n̄ sit vitalis: n̄ seqtr principium n̄ vitale ee, potius acquirere pfectioē indevitā p.ͦ in tanti generaōis, juxta dicta in nostr. D.ᵃ n̄ talis actio erga alterius ignem n̄ è immanens, d transiens: nos autē vitā ponimus in principio productivo immanenter &c.

Arguit ult.ͦ cognitio, quā Angelus seipsum cognoscit è vitalis: &. d Angelo debetr in pmo instanti sue productiōis: q vitalitas n̄ consistit in principio productivo pfectioni n̄ debitē. Pro mi. tali cognitio constituit Angelus in suo statu naturali: &. Pant. ita debetr Angelo cognitio, sicut lapidi centrum; d centrum debetr lapidi ex vi sui ee, ita ut sine illo sit violentus: & 7 R. N. probatus, et paritas. Angelo enim visus productioni nulla debetr intellectio ut naturalis exigitur: n. si eam n̄ operaretur, n̄ eet violentus. Sicut si sol in hec inferiora nihil produceret, n̄ eet violentus, q violentia valet potiba attendit in ordine ad principium passivum. Neq. solū propter poā, d eā propter exigentiā debetr lapidi centrum. Angelus autē etto dicat poā ad intellectioē sui, n̄ tā exigentiā. Raō e: q centrum è connaturale conservativum lapidis, sine quo habereta violentia, et tenderet naturalitr in corruptioē, q natura sistit in principio passivo. At Angelus potest conservari in suo statu naturali absq. sui cognitioē, q n̄ sit illius conservativa utpote proveniens a principio activo. ≠ Si inst.: causē naturali debetr approximatē, sive potius oibs requisitis debetur q exigentia efectus; d intellus Angelicus è causa naturalis debetr approximata ipsi Angelo, qui è objectus cognitiōi sui ipsius a pmo instanti sui ee: &c. I videte, an exigentia, sive intentionalis, sive illa, que provenit a principio activo, sit exigentia ad connaturale ee, sive ad naturā, sive ad conservaōē naturē: utrā hoc solū sit ab exigentiā fica, et naturali proveniente a principio passivo &c. et qrite solutioē.

Prolusio 3.ª Numnè in eodem vivente dentur simul plures aiæ realiter distinctę?

Quidqd de quolibet viventi pfecto inquirimus, ortine precipue resolvemus. Numnè in aialbs pfectis, in quibs efectus distintas aiar experiuntur, sint tot entitatibē aiæ realiter distintę; l an aiā pfectior contineat impfectiores; v.g. sensitiva vegetativā in bruto, rationalis autē sensitivā, et vegetantē in hoīe. Proqd. nota, continentiā virtualē ee duplicē. Una in genere causē efientis, nempe qua una fra superior dicta aliā continere; l simplicitr, q posit illā producere, uti sol continet calorē; l p.ͬ equivalentiā in muneribus, q licet n̄ posit talē frā producere, posit tā ejs efectus causare, uti fra mixti continet virtualiter elementa. Alia è continentia virtualis in genere causē fīlis, que è 3x. 1ª p.ͬ simplicē excesū in perfectioē, uti qualibet fra pfectior excedit impfectiorē. 2ª p.ͬ equivalentiā virtutis fīlis ipsius frē contemptē, uti frā solis continet calorē, n. sicut calor habet virtutē, aqua dicta falta calefactivus, ita sol etiā habet virtutē, aqua falta è calefactivus, licet n̄ sit falta calidus. 3ª deniq. è p.ͬ equivalentiā in muneribs causē fīlis: et ita fra superior continens pficit matā pfectioni modo, ac gradu eā prestabili p.ͬ frā impfectiorē, q dat efectus fīlē, et gradus frē inferioris, q illa contineat.

2. Hoc posito, n̄ è questio contra Manicheos admittentes in hoīe duas aiās naturales, quarum una facta a Deo bono, foret ad bonum propensa, altera a Deo malo, ad malum: hoc enim jā satis D. Aug., teologi, et concilia refecerunt pręsertim. &. Smodus generalis Can. 4. dicens: asserer

quosda

// quosdam in tantam impietatem devenisse, ut homines duas habere animas, docerent.
// dicerent. tales igitur impietatis inventores ista Synodus anatematizat. Neque
audiendi sunt Plato, et Galenus ponentes in homine 3. esse animas loco, et subjecto di-
stinctas, scilicet, vegetativam in jecore, sensitivam in corde, et intellectivam in cere-
bro: a quo dicendi modo non multum distat Gassendus; quia illas animas, licet
divisibiles, totam debent informare corpus, inquo data, ex definitione animae ut sic.
3. Occurrit igitur nobis discutiendum contra asserentes 3. animas simul enti-
tative realiter distinctas in homine reperiri, ut asserunt Ocam, Zabarella,
Janduny, et alii: contra illum, qui etsi unicam in homine fatentur animam, scilicet
rationalem, animam tamen successionem in hominis generatione tuentur, ac docent, ubi hominis
foetus incipit vitaliter nutriri, tunc non accipere nisi animam vegetativam,
cujus opera paulatim promovetur ad sensitivam, a qua tandem redditur ido-
neus subjectum animae rationalis recipiendae; itaut, accedente anima perfectiori
imperfectior recedat; quam naturam intendit, non veluti terminum, sed quasi viam:
et demum contra aliquos Scotistas, 3es animas in homine esse probabile in Deo,
asseverantes. Sit
4. Conclusio: in homine non dantur 3 animae realiter distinctae; sed unica tantum perfecto
data tantum unica anima continens virtualiter inferiores. Est conclusio fidei, Scoto,
et ratione Fidei, et probatur primo ex illo, quod habetur in simbolo (vulgo) D. Atha-
nasii: anima rationalis, et caro unus est homo; quod non posset dici, si ultra animam ra-
tionalem darentur in homine vegetativa, et sensitiva realiter distincta. tum ex Genesi
2. ubi inspiravit in faciem ejus spiraculum vitae, quod dixit, spiracula: imo
in textu Hebraeo legitur spiraculum vitarum. tum, in lib. ecclesiastici Dog-
matibus c. 15. dicitur: neque duas animas esse dicimus in homine, unam animalem, qua
// animetur corpus, et alteram spiritualem, quae rationi ministret; sed dicimus, unam
// esse, eandemque animam in homine, quae et corpus sua societate vivificet, et semet
// ipsam sua ratione disponat.
5. Conclusio Scoto probatur licet eam ab aliis aliquis citentur D. Subtilis,
quae vel non probent, ut exigit veritas possint. tamen expressus est in his: ≠
quae vel non probent, ut exigitur requiri possint. tamen expressus est in his:
primo, ut ait q. 4. prologi principio n.o 23. quibus et similibus non obstantibus, est dicendum,
// quod sensitiva in homine est a creante, ex utroque supra, ubi unam dicit animam ani-
malem, et intellectivam. 2. In 4. d. 11. q. 4. Sub n.o 1. ait: quaelibet pars est
animata anima sensitiva, quia in quaelibet potest exercere aliquam operationem sen-
// sitivam; ut tactus: quaelibet etiam est animata anima vegetativa, quia quaelibet debet
// aliquam potest aliquam actionem vegetativae habere. Sensitiva autem, et ve-
// getativa in homine (adverte) eadem anima est cum intellectiva, ex lib. 2. d. 4. q. 5.
// et partes corporis, quae generantur ex nutrimento, sunt animatae anima
// intellectiva. Eo quomodo admittit D. 3. principia realiter eadem,
formaliter distincta, non autem realiter.
Quod statuit, et est 3.o In 2.o d. 4. q. 5. sub n.o 5. ait: in eadem possunt con-
6. // venire plures identice illa, quarum est distinctio formalis, quasi specifica; sicut in eadem
// anima includuntur perfectiones intellectivae, et sensitivae, quae quidem animae
// itaut distinctae formaliter, sicut si essent duae res. His semper utatur ratio.
// Dicitur ad probandum identitatem realem 3rum: quod licet sint in homine 3es principia
pia animastica, tamen sunt idem realiter, continentur quia virtualiter sub anima unica.
4. Quod roboratur, et est 1. D. aperte tradit, quae
intellectiva non realiter, sicut elementorum non manent formaliter
secundum omnes Scotistas, quod elementa, tamen manent in virtute, et virtualiter. Atque ex D.
... in mixto, sed in intellectiva; ut autem essent
et non manent vegetativa, et sensitiva in intellectiva; ut autem essent
ita manerent realiter distinctae, essent in actu formaliter entitative, non idem unquam ficta
3. animae realiter. Ita ait D. in 2. d. 15. q. 1. n.o 8. in generatione mixti di-
stinctionem: quia elementa virtutem idem virtute, non formaliter idem substantia: manent et
// cuncta elementa virtute, et vegetativa manent in intellectiva. Asse-
// in mixto, sicut sensitiva. et vegetativa manent in intellectiva. Asse-
rit ipse Logica D. ut patet. ex collatione cum aliis ejus locis: quod primo notavi contra
Mat. Conclusio ratione probatur et quidem 1.o theologice. Christus a verisimo; sed in Christo
7. nec sunt, nec fuerunt 3. animae realiter distinctae: ergo neque in homine. Probatur minor. si in
illo fuissent, tunc recedente anima rationali a corpore; sicut remanet fuit corpori
unitus, ita remanerent anima sensitiva, et vegetativa. sed tales animae non
re=

remanserunt in 3duo mortis Xpti; aliàs ... Xpti non eet vere mortuus: q. of. in illo nécess. nec fuerunt. Pat. ma: qr si eent añs realiter distincte, et non magis penderet aña Sensitiba, et vegetatiba à rali quam à sua capacitate, ... eadem aña realiter distincta: q. sicut recedente aña rali non recedit sua capacitas, ita non recederent aliæ añe. I P. mi. illæ añe realiter distinctæ in 3duo mortis Xpti, vel eent destructæ, vel remansissent unitæ Verbo, aut Corpori, aut añæ rali: vel eent omnino separatæ, sine earum destructione, d nihil horum ē dicendum: q. P. mi: non destructæ, aut ab aiâ separatæ, qr. ex SS. PP. qd Verbum semel assumpsit, numquam dimisit, qd ab omnibus intelligitur de partibus principiis, et essentialibus, uti eent illæ añæ. I Non eē destructæ, qr. in Ps. 15 dicta de ipsis partibus, non dabis Stum tuum videre corruptionem: non iis omnino separatæ ab oibus, qr. sua materialitas eē nequit sine subsistentia naturali: et ad miraculum aliquod inaniter recurritur, præsertim q. ad hoc nulla ratio adsit, neq. ex PP. et Scriptura colligatur, neq. ab aliquo dicantur añæ à Verbo separatæ. 8.

Non autem manserunt unitæ Corpori: alioqui Corpus non eet vere mortuus, quippe eet vivens Aristotele, qd ē contra fidem. # Non unitæ eē añæ rali, vel Verbo: qr. hoc nullus PP. vel theologorum dixit. ≠ Non itæ Verbo, qr. Verbi ... unionem naturæ humanæ, qd. illam assumpsit, immediate; et ... unione partium ... quæ essentialiter ... constituunt ... naturam humanam, mediate; d hæ solum sunt Corpus, et aña ralis, ut pat.: aliæ enim añæ ... si quid coe: q. in 3duo solum Corpus, et aña ralis unirentur Verbo: q. non remanserunt aliæ añæ realiter distinctæ illi in 3duo unitæ: aliàs ibi eet noba unio hipostatica, nobaque Incarnatio. ≠ Neque demum eent unitæ añæ rali. ... qr. illæ q. ista (utpote entitates non creatæ) non unirentur nisi in Corpore. ... qr. ē aliæ añæ descendissent ad limbum Stum, d contra id qd ab Eclesia, et PP. dicta, sola nempe aña Xpti descendit &: hoc ē contra qd ... vel eet unio per informationem, vel per inhæsionem; q. non eet unio q. ... qr. si unirentur; vel eet unio hipostatica, d naturalis, utpote naturalis deberent eē 3. añæ unitæ, d ... modo uniri possunt: q. P. mi: non per informationem; qr. ex illis, quæ ita unirentur, resultat 3a entitas, 3tiumque. ... d hoc non resultaret ex añabus, qr. quælibet aña ē quidem actus Corporis, non vero actus añæ: q. Non per inhæsionem: ... qr. nulla substantia inhæret, illæ autem añæ substantiæ. ... qr. naturaliter nequit spiritali inhærere immateriali, neque ē ... illæ autem añæ eent materiales, et aña ralis ē spiritualis. Neque recurrendum ad miraculum, qr illa unio inter tales añas realiter distinctas inter eet naturalis: q. ... ad ult.m & ... Hanc ... acurate ... rali: q. ...

prob.3 Pho. Filosofice: superflua ē multiplicitas añarum in hoīe. P. aña ralis præstare potest ea oia, quæ efficerent in hoīe ... ceteris añabus, cum enim illa sit ... perfectior, nec ullla sit repugnantia, poterit optime per seipsa facere, quidquid aliæ añæ. Ex operationibus q. distinctis in hoīe neque inferri eē distincta realiter principia; d sufficere ... principij. Pat. explo in sole, qui q. sit efficiens virtualiter multiplex, potest producere effectum, qui provenire solent à pluribus principiis diversis & ≠ Hinc P. 3. Quamvis in Corpore eliciantur simul plures operationes sensitivæ, non infertur multiplex vero aña sensitiba: quamvis dentur plures operationes vegetatibæ ut nutritio, augmentatio &, non infertur multiplex aña vegetans: q. quamvis dentur plures operationes ... specie diversæ, non debet inferri multiplex aña, vel ... specie. ≠ Unde P. 2: si ab operationibus oppositis posset probari multiplex aña, tot deberent eē añæ, quot operationes oppositæ, d ... excedunt numerum 3narium, ut pat.: q. et añæ: q. si plures 3 añæ, sicq. ... coguntur adversarij proprijs respondere rationibus. 9.

P.x 1. ideo juxta contrarios aña ralis non ē virtualiter vegetatiba, et sensitiba in hoīe, ... operationes vegetatibæ, et sensitibæ sc materiales, et exercentur per ordinem ad materialia; d hæc ratio nulla ē. P.: si hæc ratio probaret, et probaret añas vegetatibas, et sensitibas eē materiales in hoīe; d illa ratio non probat, ... eē in hoīe materiales: q. P. ma: visus, et loquutio in hoīe provenirent ab aña rali; d ex eo tales operationes sint materiales, exercenturque per organa materialia non sequitur, qd aña ralis eet materialis:

&c. ## Instabis: 1° 3. animae realiter distinctae, vel sunt subordinatae, totales, vel partiales oppositae? Si hoc: quia in eodem subiecto esse nequeunt plures formae totales oppositae, sed non subordinatae: Contra: formae subordinatae dicuntur illae, quarum una indiget alia ad operationes exercendas, sed ad hoc anima vegetativa, et sensitiva non indigent anima rationali, ut patet in plantis, ac brutis: immo etiam in homine juxta thomisticam et aliorum explicationem. &c.

11. Confirmatur: inde nequidem simul non sunt 3. animae realiter distinctae in homine; sed neque successive in illo fuerunt. Porro, si recederet anima vegetativa, et sensitiva, sola rationalis, ipsis facultatibus contrariis, exercere valet alias operationes: quia semper earum effectus praestare potest: quando foetus incipit vivere, aliquam rationalem animam accipere non debet. Non enim tunc induci debet anima, nisi hominis propria, siquidem intendit hominis, non arboris, vel bruti generationem: maximeque organizationes illae, quae tunc fiunt, eae sint, quae nulli plantae, vel bruto convenire possint: quia vegetatio illa foetus fieri tunc debet a principio non mere vegetativo (et similiter a sensitivo); sed altiori, quod reddit perfectiorem, virtuteque sua corpus suum sibi perficiat, et ad altiorum generis operationes praeparet. Roboratur: quia anima rationalis convenit totam vim vegetandi, (similiter sentiendi), etiam illa quae initio in foetu exercetur. Neque illa neque nobilior est, non major, nec perfectior, quam quae exercetur post conceptionem, sive postea ad hoc exigitur, et sufficit anima rationalis: cur quod antea non? quod enim tunc anima rationalis intelligere non valeat, siquid probaret, [illegible] quoque eandem animam nec debere in foetu recens nato induci; quia nec tunc discurrere, vel libere exercere potest. ## Hinc impugnabis omnibus, quae dicta sunt de homine, etiam de brutis suo modo accipienda sunt, quoniam in illis unicam dicimus animam existere, quae, ut rationalis etiam sit vegetativa et sensitiva, earum functiones exerceat, nulla quia apparet necessitas multiplicandi animas realiter distinctas: quia &c.

12. Arguitur 1°: Scriptura distinguit spiritum ab anima. Dicitur enim Dan. 3: Benedicite spiritus, et animae justorum &c. Scotus in 4. d. 43. q. 3 ait: anima sensitiva addita intellectivae: quia est realiter distincta. Philosophus 2. de generatione animalium C. 3. ait: homo initio vivit vita arboris, deinde animalis, tandem hominis: quia in illo sunt 3 animae. Respondeo: In Scriptura distingui spiritum ab anima, non ut substantiam, sed ut munera. Cum enim respicit res externas, dicitur spiritus: et dum fertur in haec inferiora, dicitur anima. Scotus non addit unam animam aliis, ut entitatem physicam, quod requiritur, ut distinguantur realiter; sed addit ut gradus metaphysicos; in quo quidem sensu certum est, quod distinguuntur saltem tamquam principia metaphysica, ut quoque 3. facultates. Philosophus intelligitur de vita in actu 2°, ut in operationibus: quia homo primum efficit operationes vegetativas, deinde sensitivas, et tandem rationales; non autem loquitur de substantificantibus animis, ut patet.

13. Arguitur 2: anima rationalis est saltem incorruptibilis, et inextensa: anima autem vegetativa, et sensitiva est saltem materialis, et extensa; sed eadem forma hoc nequit esse: ergo &c. Instatur: homo dicitur saltem corruptibilis; sed non ab anima rationali: quia a sensitiva, ut realiter distincta. Respondeo: Distinguo 2am propositionem: saltem corruptibilis, sed non ab anima rationali &c. Concedo: sensitiva, et vegetativa ut sic, Nego: anima vegetativa, et sensitiva sumptae secundum rationem communem nec sunt quid corruptibile, nec quid incorruptibile, sed praescindunt, ut sunt quid indifferens ad differentias, per quas reddi possunt, vel corruptibiles, vel incorruptibiles: contractae enim per differentias, quae reperiuntur in brutis, fiunt corruptibiles; per differentiam vero ultimam, quae reperitur in homine, incorruptibiles, sicut incorruptibilis est anima rationalis. Quaeres a quo denominabitur homo corruptibilis? Respondeo 1° a formis partialibus, quae sunt in corpore hominis, et corrumpuntur: 2° a forma totalitatis, quae per separationem animae deperditur. Et ex hoc ad instantiam.

14. Inde sic instabis: quod licet anima rationalis nequeat praestare effectus formae corporeitatis, ideoque admittitur ab illa distincta: ita a fortiori nequit praestare effectus aliarum animarum, quae etiam illis sunt materiales; ideoque realiter distinguuntur. Respondeo disparitatem, habere gradus vegetativi et sensitivi extra 2as rationes communes nec sunt proprie corporei, nec materiales, sed praescindunt: ratio autem organici, sive corporei formae corporeitatis positive est materialis. Ideo illa non distinet; [illegible] autem, gradus

dus si. Neq. ē necē, qd āña ralis posit tendere in oes op. raoes. §
proprias aniæ sensitivæ aniaz, uti sunt actus augendi &c; qr illæ aniæ ñ continent
2ds raoes in brutis detractas, aut 2ds eas peculiares ficas differas: d satis ē, qd
illas sos 2ds raoes eoes continet; hoc ē, qd sit in hne principium operaoum oium conse-
qtius vegetiliu, et sensitivu 2ds raoes falsas oibs aniabus coes, uti sunt actus sen-
tiendi, et vegetandi. Qd aut operaoes vegetandi, et sentiendi sint
possibē materiales hoc ē, qr proveniunt immediate à 3 entitate, quæ
in oibs ē materialis:.

Arg 3. propria operaio arguit propriam fmam; d in hne ss proprie §5.
distinctas operaoes aniæ: ḡ. ‡ R. D. ma. Vl aliaq superiorem includentē illam
virtualiter, C. Expresse propriam fmam, N. Sicut calor productus à sole ñ arguit
in illo fmam caloris, qr ñ ē falta calidus, d aliam superiorem illam virtualiter
continentem. ‡ Arg D: operaoes vitales, et immanentes recipiuntur in prin-
cipio earum productivo; d vitales sensatioes, et vegetaoes ñ recipiuntur in
aña rali: qr accidentia materialia ñ inherent in subjecto spirituali: ḡ ab
aliis aniabus producuntur: ḡ. ‡ R.; qd aña ē tantum principium quo, et par-
tiale productivum vegetaoum, et sensaoum. Principium tamen totale, et efectivum
illarum ē totum compositum ex aña, et corpore, et in hoc recipiuntur. ‡ Arg 3: ab eadem
fma nequeunt provenire efectus oppositi: ḡ nec ab eadem aña &. ‡ R. Si fma
ā poa ñ ē virtualiter multiplex, ḡs ē, secus aut, si ē virtualiter multi-
plex, ā gaudeat virtute equiboca. Neq. differentia generica, neq. specifica,
neq. numerica operaoum arguit semper diversitatem principiorum. §s pat in
sole, à quo diversæ in genere operaoes oriuntur. 2us pat in planta, in qua
productio seminis ē operaio specie distincta à nutritioe; et tamen ē ab una aña
vegetitiva. 3us pat in oibs causis plures efectus nº producentibus.

Vlt. arg.: ho ē falta sentiens; d ad hoc ñ sufficit continentia virtualis aniæ §6.
sensitivæ in rali: ḡ. P. ma: qd tribuit ee ḡs fma, tribuit illud ee, qd habet in se
falta: ḡ ñ sufficit. ‡ R. N. ma. D. ant. si tribuat, ut causa expresse falis, C.
si tribuat, ut principium eficiens, N. Sicut lignum dicitur falta calidum, sive sit
calidum pr. actioem ignis continentis falta calorem, sive pr. actioes solis continentis
virtualiter calorem: ita ho potest dici falta sentiens pr. aniam ralem continentem vir-
tualiter sensitivam. Cum aña ralis sit quidem fma hnis, d et sit principium efectivum
earum oium operaoum, quæ fiunt in hne. ‡ Unde bruta, et ho conveniunt uni-
boce in principiis ficis vegetandi, et sentiendi, qtum ad efectus, d ñ uni-
boce, qtum ad causam: ḡ in illis provenit ab aña sensitiva falta materiali,
in hne aut ab aña rali virtualiter sensitiva, sicut virtus calefactiva
in sole, et in igne, univoca ē qtum ad efectus; equivoca qtum ad causam.

Unde potest dici 1º, qd licet aña ralis sit, ñ quidem falta vege- §7.
titiva, et sensitiva, d sed virtualiter, et ut principium quo, sufficit, ut consti-
tuat hnem falta vegetitivum, et sensitivum: sicut albedo ē alba ut quo, et hnem
constituit albium falta, et ut quod. ‡ Præterea: potest dici 2º: qd licet aña ra-
lis entitative sumpta ñ sit falta fica, et ut quod sensitiva, et vegetitiva, sicut ni-
erent res, et res; (qr te ipsa post nutrimi, augmentari &c); ē tamen falta, et ut
quo, ut mefice vegetitiva, et sensitiva; etenim, in ordine fica entitate falta sint 3 falta,
ut 3. mefica principia falta distincta. Rao: qr si gradus vegetandi, et senti-
endi falta ex natura rei prescindunt à differentiis, pr. quas contrahuntur, ita equi-
modo debent contrahi; d dum contrahitur à differentia plantis, falta contrahitur; à differentia
bruti est falta contrahita: ḡ et dum contrahitur à rali, falta contrahitur. Posito ḡ 3 ra-
falta principio, ut quo, vegetandi, sentiendi, et ratiocinandi, tunc ho ē ut
quod falta vegetitivus, sensitivus et ralis.

Qº

Q.º unica. Quid sit anima rationalis. 2

1 Plurima sensere Antiqui deliramenta de anima rationali, nullo fidei lumine suffulti rem ejus investigantes. Aliqui ejus dignitatem nimium pretulerunt, ut ut dixerunt, egit ipsa vitam & Angelus, itaut ipsi Angeli humanis corporibus vitam praesentes animam nuncuparentur (sic Origenes): ut esset substantia a Deo creata, ipsi quidem inferiorem, Angelis vero excellentiorem, itaut anima inter Deum, et Angelos mediaret (ita Georgius Venetus): ut esset quaedam particula Dei substantiae, existens in mentibus quodam modo ab ipso Deo separatus (ita Josephus Hebraeus, et Philo): quod dederunt, ac plures Heretici ita habere sentiunt, ut Manichaei, Gnostici, et Priscillianistae referente D. Aug. lib. de Heresibus c. 46.

2\. Alij e contra ita animam pulchritudine deprimere conati sunt Epicurus, et Galenus, non esse substantiam, sed accidens, sive plurium accidentium complexionem dicere non trepidaverunt. Stoici substantiam quidem asseruerunt, sed corpoream, quae vel ignis esset, vel aer. Seleutius creari ab Angelis. Luciferiani propagari ex semine corporeo, quod divisibile; Patrono et Tertulliano. Pitagorici transire ex uno corpore in aliud: Epicurei, esse mortalem, cum ipsis, et docere. Plato esse tantum pure assistentem corpori, substantiamque quae non ab alio, sed a se ipsa movetur, et cetera movet, ac existimavit [illegible], non hypothetica, sed simbolica. Anaxagoras animam sensit esse fontem, et originem omnis motus. Alij, causam Coelorum motricem animam esse, dixerunt. Alemon totam animam rerum in assiduo motu collocavit, etiam quod dixit esse, quod semper instar Coelorum moveretur, qui propterea immortales sunt. Adduntur Pithagorici, sententia Democrito, animam esse indistinctam ab indivisibilibus, quae rarent circumscripta.

3\. Heraclitus est, qui rerum principia quae in igne posuit, animam voluit, quamdam esse exhalationem calidam. Diogenes arbitratus est, eam dixisse in aere. Thales Milesius in humore. Critias in sanguine. Empedocles in quadam elementorum temperantia. Alij animam nam constituebant ex incorporeo, sive ex corporeo subtili, ut Zeno, qui eam dixit esse scintillam corporis spiritus. Hippocrates, tenuem esse spiritum per corpus dispersum. Posinadius, spiritum calidum. Ovidius ... ; Vellanio addebat, quod anima est aer corporibus orae, diversificatus ... in pulmone, tepefactus in corde, diffusus per corpus. Homerus animam judicavit, igneam esse substantiam, magnitudine existentem: unde illud dictum: Ajax dispercavit, igneaque [illegible] bibit equorum unda. Hos ceteros errores, aliosque, inter Veteres, per extremum disputare, nimis diutius labor est et ceteros incideremus, per nonnullas proprias diluemus; ut dixerunt, subtilis ... Alias eorum per nonnullas proprias inquisitiones resolvendas inquisitiones, aliorumque errores apponemus proprias opiniones refutabimus. Sitque.

4\. Caeterisque opiniones. Pp.º 1.º anima rationalis est inferior substantia Angelica. Ita omnes Catholici: Ex illo Ps. 8: minuisti eum paulo minus ab Angelis, ubi sermo fit de Christo, ut ex fine: Jam ex Aplo ad Heb. 2: nunquam Angelos apprehendit, dum semen Habrahe apprehendit, ubi significatur diversitas inter animam, et Angelos. Nec obstat, Angelos (ex eadem Epistola 1.) esse in ministerium missos, non tamen Dei, sed etiam hominum; unde sint illis inferiores, apparet juxta illud Luce 22., major est qui recumbit, quam qui ministrat. Nam si in ministerium missi tamquam famulantes nostri, sed dirigentes, et eorum Patroni.

5\. Pp.º 2.º anima rationalis est substantia; non vero accidens, vel aggregatum plurium accidentium. Pp.º 2.º anima rationalis separata existit sola natura sua, et in se; hoc autem nequit convenire accidenti, ut patet, sed substantiae: ergo. Praeterea substantia, non vero accidens, constituit aliquam substantiam; sed anima constituit aliam substantiam, nempe hominem: ergo &c. Pp.º 3.º anima rationalis non est particula Dei existens substantiae in mentibus. Ita in

6\. Concilio Bracarensi ... et D. Aug. lib. de origine animae c. 4, ergo ut sit: Si anima particula Dei mentibus, ut Deus esset mutabilis in melius, et deterius, sicut est mutabilis in melius, et deterius, sicut Deus. Idem aliquo est Christo anima; hic erit proximus immutabilis, sicut Deus. Sed nec Deus est mutabilis, sicut (D. A.) necesse est, ejus naturae sit, cujus ipse est. Sed nec Deus est mutabilis sicut anima, neque ita immutabilis sicut Deus. ergo.

7\. Pp.º 4.º anima rationalis est substantia vero spiritualis. 1.º Nam Eccli. c. ult. dicitur re=

mortale pulvis in terram suam, et spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum. "
Luc. 1°. exultavit spiritus meus. Matth. 26. spiritus quidem promptus est. "
1ª ad Cor. quis enim scit quae sunt hominis, nisi spiritus, qui est in ipso homine? Luc. "
23. dicebat Xptus: in manus tuas commendo spiritum meum. # It. Concilium
Lat. ait: firmiter naturam humanam esse constitutam ex spiritu, et corpore. # "
Ix probatur ratione ex operationibus. Intelligere, et velle animae est objecta spiritualia, Deum,
Angelos &c. id intelligere, et velle talia objecta spiritualia nequit convenire, ni-
si substantiae spirituali: nec modus operandi perfectior sit esse: ergo

Pp. 5a: anima rationalis est immortalis. = Ad hanc probandam, adverte: 8.
immortalitas est 3x, actualis, aptitudinalis, et potentialis. Hoc
est, quod immortalitas est immortalis, uti dixit Apostolus 1ª ad Thim. 6.
qui solus habet immortalitatem. 1° modo solus Deus est immortalis, quia nec actualiter desinit, nec habet ap-
titudinem ad desinendum, nec aliquid per se potest destrui. 2° modo corpo-
ribus potest immortalitas convenire, quia Deus potest illa in aeternum servare.
3° autem modo convenit Angelis, et animabus, quia nulla 2ª causa, et solus
Deus absoluta virtute valent destrui. — Pbatur ex Eccles. c. 12. dicitur: ibit homo in
locum aeternitatis suae. Macha. 12. mittunt pecunias Hierosolymam, ut
pro sacrificia defunctorum animae a poenis solverentur. Gen. 37. dicebat Ja-
cob: descendam ad filium meum in Infernum lugens. Regum 1. c. 28. ex-
plicatur apparitio Samuelis post mortem. In novo est testamento dicitur.
Mat. 10. nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt
occidere. Sapientiae 3. justorum animae in manu Dei sunt, et non tanget illos
tormentum mortis. = Concilium Lat. in sec. 8: damnamus, et reprobamus
omnes asserentes animam rationalem esse mortalem. # D. Aug. in epistola ... "
" banta Concilio, ... ait: quis est extremus Idiota, qui animae immortalitatem
ad Volusianum ... non credat, vitamque aliam post mortem futuram? = Patet etiam ex eo loco
non credat ... animam aliquando sumi in Scriptura pro corpore, ut patet
ex illis verbis dictis a Ruben fratribus suis, ne interficerent Joseph,
Genesis 37. non interficiatis animam ejus. Quae locutio est figurata per sinecdo-
chen, ubi pars pro toto sumitur, et sensus fuit, non interficiatis eum. Ex Itera-
... alior capietur, quando pro toto, quando pro parte intelligitur.

Ppº 6ª: anima rationalis est indivisibilis. # Patet ex ejus spiritualitate, et immor- 9.
talitate. = Rx: si anima rationalis esset divisibilis integraliter, abscisso brachio v. g.
abstineret, et abscinderetur pars animae illud informans. Illa quae pars animae
abscisa sive restringeretur corpori, non eadem pars materiae neque realiter sint
abscisa sive restringeretur corpori; nec remanebit in brachio absciso, quia etiam
informari a 2bus partibus... ; neque remanebit in brachio absciso, quia ad
animam informet corpus, debet illud esse perfecte organizatum. Praeterea: tunc
anima destrueretur, contra ejus immortalitatem; si remaneret in brachio, tunc
illa anima destrueretur, contra ejus immortalitatem; et si homo esset in peccato mortali, illa pars animae
casu quo tempore abscisionis homo esset in peccato mortali, illa pars animae
damnaretur; et postea reliquae partes animae salvarentur, si ille homo vi-
tam fineret in gratia: hoc est magnum absurdum, ex ejus spiritualitate:
ergo anima non est divisibilis integraliter.

Pp. 7ª: anima rationalis non est tantum una; quia quot homines, tot animae. # Ex 10.
Simbolo (vulgo) Athan.: qui bona egerunt, ibunt in vitam aeternam;
qui vero mala in ignem aeternum: ergo plures sunt. # Concilium Lat. sub Leone "
10 definivit: animam esse immortalem, et pro corporum, quibus infunditur, mul- "
titudine, singulariter multiplicabilem, multiplicatam, et multipli-
candam. # Ratio: quia cum homo componatur ex anima et corpore, tamquam ex forma, et
materia, quoties multiplicantur homines, sicut corpora, ita debent animae
multiplicari: nec enim realiter una sit forma in pluribus materiis totaliter
multiplicari: nec est realiter transmigratio animarum e corporibus in corpora. 11.

Ppº 8ª: non datur transmigratio animarum rationalium a corporibus separatarum, vel ad praemia,
Catholica docet fides, animas rationales a corporibus separatas, vel ad praemia,
vel ad poenas vocari pro meritorum mensura; et quod in universali re-
surrectione quaelibet erit suo corpori reunienda. # Rx: si daretur
transmigratio, quot interierint homines, tot nascerentur. Unde in

universo, nec plures, nec pauciores p.o quolibet temp. varietate q. succedente bello, et peste, q. florescente pace, aeris q. tranquilitate, homines posent reservari. ∓ Et q. anima in aliud traens migraret, cum alias recordaretur prioris status in semetipsa existerat (sicut affecto Pitagoras adjebat suam animam fuisse cujus Euphorbi, qui in bello trojano fuerat interemptus); d. hoc in nobis non stringit: q.

12. Pp.o 10: anima non est forma pure asistens, ut est v.g. Gubernator nabis eam dirigens, q. enim intelligentis, ratio q. artificio corpus moveat. ∓ P.a: per accidens anima homo fit, p.a reversus destruitur: p.o accidens autem nauta non fit nabis, neq. p.a reversus destruitur: q. q. diverso modo est anima in corpore, d. nauta in nabi. ∓ I.a: operationes, quae sunt in homine, sunt vitales: q. debent esse dependentes ab aliquo principio vitali intrinseco: et certe ex q. nauta asistat nabi, hec non movetur vitaliter: q. Efficatius autem testimonium traditum fuit ab Clem. 5. in Clementina un. d. Sponsa; sic: quisquis in posterum asserere, de- ||
|| fendere, ac tenere pertinaciter presumserit, q. d. anima rational. non sit forma ||
13 || corporis p. se, et essentialiter, tanquam Hereticus sit habendus)).

Pp.o 9.o: anima rational. est vere forma informativa corporis humani. ∓ Pat. q. quaelibet anima est actus primus corporis fisici organici potentia vitam habentis ut jam scitis f.o 178. q.lbet anima est forma substantialis informativa sui corporis. si corpus postulat vitam vegetativam, informatur ab anima vegetativa; a sensitiva autem si vitam ex postulat sensitivam; et a rational. si rational., ut in homine. ∓ Sed an anima rational., ut rational. informat corpus? ∓ R. in hac

14 Pp.e 11: q.d sic. ∓ Pat ex Concilijs, et q. ut rational. sit forma: et ex alijs. P.a rat.: homo, ut rational., essentialiter distinguitur a bruto p.r rationalitatem, in p.r gradum intellectivi, ut est evidens: q. anima rational., ut rational., informat corpus humanum. P.a 2.a: esse specificum hominis, p.r q.d essentialiter distinguitur a quo q. alio, praestatur a forma, ut informante: q. q. illud sit p.r gradum rational. debet tale esse praestari a forma. Q.d talem gradum rationale. q. forma hominis informativa corpus informat, ut rational. ∓ Et q. dictum ...

{+f.o 581 / n.o 3.o} ... ∓ Simile ratiocinatio adest in bruto p.o anima materiali sensitiva. ∓ Et q. dictum alibi maneat: anima rational. virtualiter continere vegetativam, et sensitivam, ita ut q. effectus p.r suam entitatem fica posse ut quo, producere; ita et potest, ut perfectior est, neque p.r suam entitatem fica posse ut quo, producere. ∓ Praeterea: corpus humanum organicum vitam petit rationale, ut rational., informare. ∓ Unde sit ... ut virtualiter alias continet vitas. Unde sit

15. ... q. ab anima rational. informatur. ut virtualiter alias continet vitas.
Pp. 12: anima rational. est substantia incompleta. P.a est ex q. anima. Nam ex quo q. et ex uno correspondente corpore tanquam ex forma, et ex materia resultat una substantia completa: quod illius mat.a, ita et ista forma est substantia incompleta. ∓ I.a: ex duabus substantijs completis non fit unum p.r se; ex mat. autem et ex forma fit unum p.r se: q. ∓ D. differentiae completis non fit unum p.r se; ex mat.a autem ... et ex forma fit unum p.r se: q. ∓ Dicitur est completis quidem anima ab Angelis, q. isti ad nullum ordinantur corpus informandum. ∓ Ita ad vertendum, q.d q. mat.a q. forma fica, q. corpus, q. anima sequidem, sicut anima. ∓ Ita ad verte, q.d q. mat. q. forma fica, q. corp., q. anima sequidem, ... sicut anima ... ut potest propriam habent existentiam; d. non quid completum in completum in sua linea, ut potest propriam habent existentiam; d. non quid completum in actu ultimato, neq. in actu essentialiter completo; q. ordinantur essentialiter ad aliam substantiam p.r se constituendam.

16. Pp.o 13: anima rational. creatur a solo Deo. ∓ P.a q. ex Concilio cit.o in pp.e 1.
et ex alijs. ∓ 2. ex D. Aug. cit.o in pp.e 3.a sic: anima non est facta ad imaginem, et similitudinem Angelorum, nec alterius entis, nisi Dei: Gen. 1. faciamus hominem &c. Similitudinem Angelorum, nec alterius entis, nisi Dei: Gen. 1. faciamus hominem &. Et similitudinem Concilium Symb.: si quis dixerit, q.d scriptura faciamus hominem
Hoc supp.m est autem Concilium Symb.: si quis dixerit, q.d scriptura faciamus hominem. Hac supp.re aut Concilium ... sit. ∓ Iy est Gen. 1. formavit Deus hominem de
|| non Pater ad filium dicere, ac aeterna sit. ∓ Iy est Gen. 1. formavit Deus hominem de limo terrae, et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitae: hoc est, anima ex ... Cothi... q. solus Deus animam creat. ∓ P.a: hoc est probat.m anima ex semine corporeo ... q. solus Deus animam creat. ∓ P.a: hoc est probat.m anima ex semine corporeo ... q. q. anima est spiritualis; semen vero materiale: spirituale autem non propagari: q. est q. anima est spiritualis; semen v.o materiale: spirituale autem non potest produci a materiali; q. in istius unde illud non continetur, ut potest praeneq. produci a materiali; q. in istius unde illud non continetur, ut potest praefectius re materiale: q. ∓ Unde anima deficere neq. q. anihiletur: q. tempore toto: cujus productio est creatio, ejus destructio est anihilatio. ∓ Neq. q. ab Angelis, nulla creat.a anima creari valet; q. creatio est propria virtutis in-

infiti, opus xe ex nihilo sui faciat. Si hujusmodi in nulla ē creat.ª q. sup.ª
ista operata ex aliq. praesupposito sbjto. ≠ Et ideo sustinentes Angelos
se pose absoluto Dei, pase saltē instrumentaliter aliqd creare (qd nec
v.º simile judico exigorara creaōe) nihil adhuc convincerent; q. creao
aiae ē talis, ut nostra: illa aut est ad summum divitis, et sine Angelorum influ-
xu efficienti in effectu creato.

Pp.º 1a: aiae rates ñ fuerunt simul à Deo creatae in maxim. oratione, d
nunc in dies ex nobo creantur ab ipso Deo, dum corpus humanum ē apte dispositum,
ū organizatum; hoc ē, dum factum in utero Matris organicum efficitur, sed lateat 17.
tempus determinatum quo aiae creatio, et infusio à Deo fiat; q. in certum ē, quo determinatum
tempore determinatum praesuponi debeat in ipso factu, et in q. tempore. Soli enim
ta organizatio praesuponi debeat in ipso factu hujc certo scientia reservata. Seclusa ergo ex ali-
Deo Orda, et rerum scrutanti hujc certa scientia reservata. Seclusa ergo ex ali-
qbs consequentijs asignant aliqui determinatum tempus post organizationem, aiae q. in
corpore infusione; sed inter se discordant: nam aliqui 20., alij 40., alij 60., alij
80 dies p.º oibs, et singulis numerant: alij etiam p.º viris 40, p.º feminis 60. vel 80.
vel aliter suponunt. Quid qd aut sit, veritas tamen propria ē catholica.

Fuerunt porro aliqui, qui aiās à Deo simul creari in initio 18.
dixerunt, atq. in coelo pecase, adeoq. corpus in mundi veluti poena
carceris condemnatas. Aliter tenet Wolfius aliqbs Recentio-
ribus, qd nempe aiae fuere creatae in initio, et in corpusculis organicis infu-
sae, simulq. oia corpora humana à Deo tc efecta fuisse, dicunt, ac intra-
spsa Adae, et Evae contenta, et complicata; aiasq. in illo statu creare ope-
rationibus interius, et naturaliter. vosq. habere perceptiones contrarias. Quorum ratio ē,
q.ª die 7.º complevit Deus opus suum, qd fecerat, et requievit die 7.º ab oi
opere, qd patraverat. Qui advertant, ñ dixise opus oē, qd facturus erat
dicto, qd jam fecerat.

Contra hos tamen oēs ē concilium cit.ᵘᵐ in pp.º 7.º et etiam D. Aug. Epist. 2. ad 19.
Optatum Milevitanum dicens: adversus eos oibs modis defendere, et tue-
ri, Deus fecise aiās, facere, et facturum ee. ≠ Iᵗ specialiter contra hos. Ad
Rom. 5º dicitur p.º unum hominem peccatum in hunc mundum intravit. Et c. 9.
dicta a Jacob, et Esau: cum nondum quidq. aut boni, aut mali egissent &.
dicta a Jacob, et Esau: quoniam aiae corporibus unirentur, peccarent. Praeterea:
qd dici ñ posset, si antequam aiae corporibus unirentur, peccarent. Praeterea:
unio aiae ñ ē ipsi violenta, d naturalis, zq. tamen sbjto: q. ñ exit poena aliquis
peccati ≠ Contra 2as in speciali ratio: Xpti aiae ñ debuit ee in principio:
q. nec certum hujus aiae fuere creatas fuere. Pat conseq. nam ex veritate ant. ñ te-
neretur ratio contrarior: aiae autem nempe oes fuise creatas ab initio q. nunc
Deus nihil ex nobo producit. P. ant: si aia Xpti fecreata fuit, vel statim
unita fuit Verbo, vel diu mansit absq. sejuncta? si 1ᵘᵐ: ergo incarnatio fac-
ta fuit in initio temporis. si 2ᵘᵐ: ergo in eas instanti, qd Deus ipsam aiae
creavit, ñ fuit unita corpori, et Verbo. At qui utrumq. contra ē contra
principia Cathol. fidei: q. ex fide aiae hujus ñ sit, nec fuerunt. Priores
vero inspirerunt corporibus, d ex nobo in dies creatae &.

Corolarium 1ᵘᵐ: Aia humana ee incorporeā, spiritualē, immortalē q., sbi.ᵗ 20.
Zē impleta, quae ñ ex D.ª extra, aut ex coelesti domicilio prius existendo
ducata, dumq. creata ex nihilo, ac multiplicata p.º nº corporum. ≠ Decrevit
fidei sanitum. ≠ Ita decrevere Cath.ᶜᵃ Ecles. concilia Bracar. 1ᵘᵐ, Lat. 4ᵘᵐ
sb Inoc. 3. Vien. sb Clem. 5., et Lat. 5. sb Leone 10. &.

Corollarium 2ᵘᵐ: In hoc sit 1º: mens humana ipsa vna ratā, 21.
corpore ñ indiget, sed existat. Rao: q. opus ñ habet sbjto, utpote q.ª illa
ē tamen creaou. Sit 2º: mens humana spectare neqt p.º dissolutionem contr-
tius. Rao: q. ē intrinsecus individibilis. ≠ Sit 3º: mens humana ē
Rao: q. ē intrinsecus incorruptibilis. Rao: tum: q. immortalis, tum q.ª sbr-
stantia intrinsecus incorruptibilis, q.ª illa ē creata, et ñ nisi p.º annihilaoē
ria simplex ē incorruptibilis, q. ē substantia sic simplex. 1º q. cognio
perire posit, d mens humana ē substantia sic simplex. 1º q. cognio
ñ ē talis operatio, quae exigat eā principia sicē composito ex sbjto, et sua, aliquando
eā Deus, utpote sbstia cogitans, ex sbjto, et sua, sicē compoxeta, d menti
natura ñ nisi ex cogitaōe cognoscitur: q. 1. q.ª humana mens ñ ē ex
pluribus existialiter conflata, quorum unum sejungi ne ipsa ab altero posit.
ha=

habeat q. eor alterij raoe nodi sibi esse; alteri raoe actij, sive tali. Hoc est amplius infica. Constabit. Sit A: humana mens potest naturaliter a corpore separata, cogitare. Rao: q. potest sua natura, a corpore separata existere: q. et cogitare, nam operatio sequitur esse, modusq. operandi ita ex lege natura sequitur modum essendi; eique respondet, ut eo modo, quo res potest res, et res ipsa existit, operari illa possit, ita operetur. Et sane, frustra extra corpus esset, si nihil posset operari.

22. **Corollarium 3^m.** Quia vero Cartesius (ne vobis hoc desit notitia) sicut constituit essentiam substantiae materialis in actuali extensione, ita essentiam substantiae spiritualis intellectivae in actuali cogitatione docet, infantesq. esse in utero Maternos semper cogitare. Sic ait parte 2. C. 16. nec est sine ratione affirmavi
" solam cogitationem ad nostram naturam pertinere, animamq. ubicumq. sit, esse in utero
" Matris, semper cogitare. Nam quae evidentior ratio ad hoc posset operari, quam quod probavimus esse naturam, sive essentiam in eo consistere, quod cogitet, sicut
" essentia corporis in eo consistit, quod sit extensum? Ideo sit ita

23. Dico: essentia animae rationalis non est actualis cogitatio. Prima q. actualis cogitatio non est principium primum, et intimum ipsius animae. q. P. antecedens operari supponit esse; operatio supponit principium operandi, et istud supponit principium essendi: nec est in principio operandi, multo q. minus in ipsa operatione poni potest essentia. 2. Praeterea: tunc esset omnibus rebus existentibus essent cognitae in operationibus quae ab omnibus videntur: Haec superfluerent. 3. Neq. ullus recordatus alicujus cogitationis in utero. Et quamvis Cartesius hoc dicat, rationem non esse, quod ad cogitationes recepta, ut quae eadem idearum vestigia in cerebro impressa sint, ad quae se convertendo, sive applicando mens recordatur; et cerebrum infantis vestigiis illis recipiendis ineptum est, Atque ex ipsius doctrina est veritate. Nihil enim neminem cogitare nisi per reflectionem, et quod in nobis est memoria intellectiva minime dependens a cerebro: quod si infantes haberent istam memoriam potuerunt recordari. Ex quo est sequitur, quod vestigia cogitationum incorporea sint, impressioni nequeant in cerebro. Cartesius est ait ideas Dei, animae, et principiorum ingenitas esse, illasque vero, quae dependent a sensu, adventitias. Quae ratio non recordatur, nec idearum ingenitarum, nec illarum quae a cerebro dependent? Quaeratur si potest, ratio: q.

24. Neq. valet argumentum Cartesii: Corpus semper actu semper est extensum, lux semper lucet, Calor semper est Calidus, Materia semper est cum praescitte actuali: q. et anima semper cogitat: q. essentia animae in actuali cogitatione consistit. Non valet, inquam. Primo q. possent esse omnia vera, istud q. esse adhuc falsum; q. actualis cogitatio quidpiam aliud supponit. 2º Corpus non sistit in extensione actuali locali, sed in recta ordinatione partium in ordine ad se. Reliqua exempla pertinent ad genus causae talis, adeoq. semper illas: at cognitio pertinet ad genus causae efficientis: nam semper praesefert vitalem operationem circa objectum.

(+f.º 236. vuelta)

25. **Corollarium 4^m.** Non q. in actuali cogitatione, neq. in facultate, seu principio cogitandi, in istius facultatis radice constituenda est essentia animae rationalis (ita explicata sicut quod hoc quod sit actus primus corporis) haec autem essentia, seu radix solius angelis, et cognitione quadam est a nobis cognoscenda, et describenda; cognitio vero clara, intuitiva, et quoad quid est a nobis non est cognoscibilis pro hoc statu, sed ignota. Plures porro passiones experimur in anima praeter esse vitalem, quod omnibus conveniunt animabus; nam cogitare est generica; siquidem convenit est Angelis diversam ab anima rationali naturam, seu essentiam habentibus.

Argumenta

Contra Dictam propositionem arguitur Triplicitate. Primo. vetustissimi Ecclesiae Patres mentem humanam corpoream esse naturae dixerunt, ut Ambrosius, Hila-

larum &c: 2. R.º hoc dixisse n nisi impropriè sumendo materialiter, ñ capacem substantiæ, pro ea, scilicet, quæ tripertiis locorum limitibus circumscripta existit, ñ autem p.º eam, quæ nata sit solida, ut qui in sua entitate extensa, l ç 3na dimensione, l ç partibus divisibilibus, saltem in ordine ad se. Hæc patet intelligentia expressiùs Patribus. ~~/////////////~~ Instabis: Levitici capite decimo septimo, versiculo undecimo, et decimo quarto. ~~Dicit etcetera... a ... dixerit~~ ~~fuera se clare. Ynos responde...~~ dicitur; ãnã omnis carnis in sanguine est, sive a sanguine ñ distinguitur: ergo ãnã realiter stricte ẽ corporea. # R. D. ant. ãnã in sanguine ẽ, adeoque a sanguine ñ distinguitur. N. Insanguine ẽ V.º et principaliter significata, C. ãnã, ut qua vita p.º sanguinem designata, ac ãnã, ç a sanguine maximè dependeat vita: vic dictum ẽ (inquit D. Aug.) ãnã omnis carnis ẽ sanguis, sicut dictum fuit, petra erat Xpus, scilicet, significatur hoc erat, id quod hoc significabat.

Ig 2: inter Capus divisibile, et Spiritum indivisibile nulla datur proportio: ç si ãnã esset spiritualis, ac indivisibilis, corpori copulari nequiret. Vnita aut: et quidquid recipitur, ad modum recipientis recipitur: ergo ãnã ñ ẽ spiritalis, et indivisibilis. Amplius, absciso corpore, posset aliqui vivere, ac verba proferre: ç ãnã ẽ divisibilis, sicut Capus. (hoc est, ẽ 3na 6.ª ppo.) . R. D.º ant.: nulla data proportio, hoc ẽ similitudo in natura, C. Nulla data proportio, hoc ẽ habitudo ferè ad subjectum, ut perfectibili ad perfectibile, N. Proportio vocatur entitativa, sive mentalis: D.ª objetiva, sive in ratione actus, et poe. Ita substantia et materia; substantia, et accidens; idea, et objectum assimilanta objective, ñ entitative. Nec alia major proportio requisita inter Capus, et Spiritum. # Potest ergo ãnã indivisibilis recipi in Capore divisibili, ñ quidem ut sit in subjecto, quia inhæreat, d ut in subjecto, quia inhæreat, d substantialiter informet. Non itaque Capus afficit, ut in illo deneregetur, ab eoque intrinsecè dependeat; dilatat ei praesit, ac in ipsum veluti Domina jus gerat, atque imperium. # Ad hoc autem sufficit, quod ãnã sit divisibilis virtualiter; sicut Deus respectu universi, et Angelus respectu loci, sic quoque C.º quidquid recipitur, ad modum recipientis recipitur, l falsa, ul virtualiter. F. Motum, ac locutio post corporis detruncationem aliquando D.ª virtute evenit, ut de Sto Dionisio refertur, cujus caput amputatum, verba proferendo semno in alio loco transtulerit. Aliquando est naturaliter evenire posse, quod post abscisionem in motum partes parum ducent, qui motus provenit a spiritibus vitalibus, ab ãnã excitatis, et motibus, qui ad certum impetum habebi illi tempus spacium retinent.

Ig 3.º: ãnã realiter crescit ç corpore in pueris, viget in juvenibus, debilitatur in senibus, languet in laborantibus, torpet in dormientibus: ç pendet ab organis corporis: ç corporea ẽ. Corporeum enim ẽ quidquid motuosè illud pendet ab organis corporis. Hinc fit, quod læsa imaginatione, ut in amentibus, vel oppressa, ut in dormientibus, cessant operationes intellectus: et tamen solo corpore posset intelligere, quia ibi solum ẽ organum aptum ad intelligendum: ç solo corpore posset intelligere, quia ibi solum ẽ organum aptum ad intelligendum: ç ergo similia ñ ãnæ, vitia sunt, d corporis. Exercere, ... R. illa, atque hinc similia ãnã, quia ç a corpore, quamdiu illi conjuncta ẽ, ipsa debilitata videtur ãnã, quia ç a corpore, quamdiu illi conjuncta ẽ, ipsa abeo, quod objectum, circa quod versetur, praevet, in operando mensurandè pendeat, perfectius agit, et ideo videtur exercere, ç sentit perfecta Capus, imperfectius v.º, pereinde ac si re ipsa debilior fieret, ç Capus vl somno corrupta, l morbo affecta. Ãnã quæ pendet a Corpore in sensibus, ut operetur p.º statu isto, p.º quo nec intellectus operatur sine famulatu fantasiæ: unde et læso cerebro impedimentum ab intrinseco operationes recte intellectus, et ãnã in solo corpore intelligit in Caeceo operationes, substantiam sensus, et organa, quorum operationes praesupponit, quia ibi vel fantasmata, ut intelligat, sed nec dependet velut a causa partiali; nec quasi ab organo, quo efficientur operationes: duntaxat ipsa pendet a Corporis sensibus, ç a ministris, et nuntiis, ut quodam modo quia hæc dependentia sit ex natura ipsius ãnæ, ut separata intelligit:

nec

nec ex unione cum Corpore, quia in Patria Corpori anima unita intelligit sine tali dependentia, et etiam intellexit in Statu innocentiae originalis. Quare etiam D. Aug. lib. 13 de trinit. c. 17 ait: quae causa est, quod acie fixa ipsum lumen videre non possit, nisi utique infirmitas. Et quid tibi eam fecit, nisi iniquitas? originalis culpa motivum hujus fuit dependentiae.

29. Una 3ª propositio Aug. sic: Si anima permaneret post mortem, quia sit extra Corpus erit in Statu violento, quia est contra ejus inclinationem naturalem diu violentum non permanet: quia anima etiam extra erit mortem, quod non eveniret, si ipsi immortalitas redundaret, et anima a Deo data propter Corpus: quod non est immortalis. R. quod anima separata a Corpore naturaliter existit reipsa, et a Corpore non substentata, proprias quae habet operationes a Corpore independenter. Et extra quidem Corpus, ad illud inclinata, nec ab illo separari exigit, quia naturaliter petit Corpori immortali sociari. Itaque inclinatio ad Corpus mortale sentit, et refugit; licet certo noscat, remanere post mortem. Et quia futura quidem adhuc anima incerta sit, post vitam timore tangitur, quia si conscientia est secura, laeta judicium suscipit; et contra, si in peccatis exaltata, exire a Corpore trepidat. Nec Deus propter se Corpus animam creavit, sed propter se ipsum, quia ad imaginem suam fecit illam, perinde immortalem.

Si vero scire desideras: an anima sit immortalis sua parte natura, sive ex suis paedictis intrinsecis; neque vero ex sola manutenentia Dei? sit

Apendix.

30. 1º. dicta: immortalis vane est ex sui natura. = Rª si (ex fide) natura ipsa Corpora incorruptus si mansura, speciali Dei privilegio, Deum et manutenentia oportet. discrimen assignari inter Corpus et spiritus immortalitatis: Corpus enim aliquid deficit, quam vero anima. illud potest in eo tamen firmari potest, quia spiritus ab intrinseco sint immortales, et in eorum sub parte natura durabilis quia in se non habeant principium corruptionis, Corpora autem extrinseco etiam Dei privilegio, et manutenentia: quia anima est &c. = quamvis a Deo absolute possint annihilari: = Hoc etiam probat de Angelis.

31. Arguens: indefectibile, et immortale, si possit, sicut accipitur, idem omnino sunt; sed nihil creatum potest esse ex sui natura sic indefectibile: ergo. P. mi. nihil creatum potest esse ex sui natura moraliter indefectibile; ergo nec sic: Ratio: siquidem eadem omnino eadem. Itaque 3º impossibilis est creatura, quae ex sui natura exigat esse in omni loco, id est ubique: ergo impossibilis est creatura, quae ex sui natura exigat esse in omni duratione, id est semper. Tamen posset esse creatura sub parte natura immortalis: ergo. Itaque 4º quod ex sui natura non est factibile, neque a Deo absolute effici potest: ergo quod ex sui natura non est defectibile, neque a Deo absolute destrui potest; sed anima a Deo absolute destrui potest: ergo quia ex sui natura non est indefectibile &c.

| Magni quidem / do el 20. año / 1º fue el a / 1785. en el / mes de Junio / ... / ... año en / 5. de octubre

32. R. ad argumentum. Nego min., et paritatem. Si enim creatura ex sui natura esset moraliter indefectibilis, ita fieret voluntate bona, honesto affixam sibimet, quae esset regula morum, nec mutabilis esset, nec indifferens ad bonum, et malum, hoc repugnat ... semper ... ad ... est Deus, sed nulla sufficit regula quae regula, quae est Deus, immo creatura esset Deus, ... alteri creatura sit sic indefectibilis ex sui natura semper a ... tamen ab illo pendet quoad suum esse sic, superiore quae causa ... nocit, a qua potest non creari, et potest saltem absolute annihilari. = Ad 3ª. Itaque potest 3º dici, creationem aliam non repugnare ubique esse, quia in se esset a Deo, a quo potest saltem absolute determinatio in determinato loco. = 2º. N. paritatem: quia creatura illa esset exigitiva infinitarum ubicationum, ex suaque natura peteret producere, et ejus sola ubicationum ex suo simul, et semel produceret infinitas, per modum aeternalis Dei ... quod locum non habet in creatura, quae exigat semper esse: similiter, quod non est quidpiam extremis repugnantibus, sed solam dicit perpetuam negationem destructionis. = Ad 2ª. dicit potest ... ad recipiendum

ee

ee, requirit, ut res posit a Deo fieri, ita nessaria poa ad ipsa
dendu ee, ut res posit a Deo destrui; porro [illegible] in gra-
libi inveniuntr creatura. Et hoc n excludit inclinaoe ad impo
ee. Unde sict aliqd talis nare e, ut nisi a Deo [illegible] po-
sit fieri; ita aliqd talis nare e, ut nisi a poe absoluto posit destrui:
itas Angeli, et ang, n vero ex [illegible] &c.
Certu naralitr, sive subapte nara ana e immortalis, et nunc 33
nl [illegible] ang immortalitas demonstrata sola, pu ravs? raoe naral
n naralitr, l [illegible], l [illegible]? Pro hoc resolvendo. Sit

Articulus unicus.

D. 1° rao pure naralis eficacitr persuadet ang ralis immorta- 34
litate, et certo, et evidenter n demonstrat. Prob. pars 1a. ana e spiri-
tualis (ex raoe in pp. Da. fo. 183. et no. 7. vuelta): e. e immortalis. Prob.
ista conq: illa substa e immortalis, que nullus patitur contrarius, et substa
spiritualis nullus patitur contrarium: nec patitur defectu virtutis conservatios,
l accidentis conservationis, primarie, ffectus influxu; n ex 1°, q virtus
conservativa e Da, a quo cum res dependet nessario in fieri, dependet et in conser-
vari; n ex 2°, q substa spiritualis neqt [illegible] e recipere accidentia nessaria,
nec aliqd corporeu dicere in spiritalle. Q. P. P. illa conq: ana in sue
spiritualitatis n dependet a Corpore quia dat operada, nq intelligit Deus, An-
gelos, aliasq sibimet informat spirtles ideas: e independet est quia ad
adee, nq operaoi reqta ad ee; et e ee immortalis, q qd n dependet
a Corpore, nulomodo perit, eo destructo, q ad hoc ut est pereat, requa,
ut dependeat essentialitr a Corpore, quipe nihil perit ex defectu ejs,
a quo n dependet esentialtr: e si ana n perit, destructo Corpore e im-
mortalis pr 2°: Homo apetit vitam eterna, et nullo bono creato saciatr: 35
Ig ana e immortalis, q natura nil apetit frustra. ± 3° Consensus coi
gentiu equibalet potisime demonstraoe, et oes (exemptis pau-
cissimis improbis) ana immortale fatentur: q. e. 4° si ana im-
mortalis n eet, Deus n recte mundus regeret, q improbi divitiis
afluant, coitera justi miseris, et mali quide event sine pena,
ima premio, boni autem n ita. Denique raoe libertatis deve ee im-
mortalis, nq si ana pnderet a Corpore, in sui existentia ad Corpori
mortalis, nq si ana penderet a Corpore, ideoq moxes ang nessario
mutaoe ipsa nessario mutaretur. Dependeret et ab organo, et co
consequenter temperamentis Corporis. Dependeret et ab organo, etc
ana eet materialis: qd n: q eficacitr immortalitas &c. 36
P. 2a Pars: istae raoes n sic ita evidentiores, ut Epicurei, ali-
q. Hictnis convincant, sintq demonstraoes. P. quidq rao n e it
evidns: ffus enim magis intelligit, qd ~~[illegible]~~ ana dependeat a Corpore
q sict evenit in suo fieri, ita et in conservari, nq licet sit ana spiritualis, n
creata, nisi qdo corpus habet devitam organorizeorg, ex quo infert ffus
ana n [illegible] conservari nisi in Corpore, et licet habeat operaoes pure
spirituales, ta ocationalitr pndt a fantasmatibus, qae intelligentia Dei, et
Angelorum modo humano coiter contemplanta ab ana; pro oibus q.
[illegible] audite D. (Augustinus lib. 13. de trinitate c. 8. dicentis: Si fi-
lios Dei fieri nul-
des adsit, que inest eis, qui sedit potestas Jesus filios Dei fieri nul-
la questio &c. Humanis quippe dxrationibus hec invenire conantes,
vix pauci magno praediti ingenio abundantes otio, doctrinisq
subtilissimis eruditi, ad indaganda solius ang immortalitate per- 37
veniri potuerunt.
Ad 2° potest dici; apetitus innatus ad immortalitatem nobis
n [illegible] potius quam in bruto, qui toti sui vivitur. [illegible]
[illegible] conservari magis requisita ... quia bnes qui [illegible]

sibi accederant suis [illegible] appetitus aut elicitus non satis probat naturae [illegible] ac [illegible], quod infinitus est numerus eorum, qui appetimus, quae non conducunt ad vitam aeternam. Beatitudo est [illegible] vita casta, et sic illius appetitus naturalis ratio non demonstratur. Ad 3. [illegible] vulgus omnino [illegible] credere, [illegible] columbas [illegible] [illegible] parere filios [illegible] alia [illegible] omnia, et [illegible] tale est, quod nemo ita [illegible] potest [illegible] sentire immortalitatem [illegible] ex [illegible] doctorum [illegible] ex [illegible] fidei, ex quibus [illegible] [illegible] Christian[illegible].

38\. [illegible] D^a. ratio: [illegible], daretur praemium, [illegible] poena ad hi [illegible] recte agere: ad praemium quod illis sufficeret delectatio in virtute, et bono opere, sicut [illegible] pluribus feretur infidelibus rectos esse morali majori cura, ac si Christiani forent. Unde Deus recte mundum gubernaret, quod justi paterentur, dum haberent gloriam virtutis, pravi autem delitiis affluerent temporalibus, dum alia justorum gloria carerent. Ad ultimum quod solum probat independentiam a corpore [illegible] ab organo, neque posset v. corruptione destrui, dum non probat eam posse desinere per subtractionem Divini concursus [illegible], vel independere a corpore in duratione sui esse: quippe sicut nec datur demonstratio, ut anima extra spectat, quod sine corpore creata. [illegible] in [illegible]. videte supra hoc.

39\. Objicies: quilibet homo naturaliter petit semper esse, atque Deus clare intueri anima nostra finem suum in hac vita non consequitur, quod habeat intellectum et voluntatem infinitae virtutis, in nulla suum finem obtinet creatura, quae semper est intranea, et [illegible] [illegible] felicitatem: ergo demonstranda est alia vita, in qua felicitatem ejus anima consequatur. R. quod non [illegible] probaret, [illegible] demonstraret immortalitatem, quod rerum omnium natura ad semper esse inclinatur. [illegible] esse est bonum, et hoc omnia appetunt, Deum videre non appetit purum [illegible], quod possibilitas visionis beatificae latet pure naturaliter. Neque infinita virtus est in intellectu, et voluntate, quod falso asseritur. [illegible] non tollit naturalem animae felicitatem, quod hanc habet in supremo dominio supra sensus, [illegible] quo efficere valet actus vitales.

{+ unde anima recipit in hac vita suum finem, quod alius finis per finem consequatur. Neque}

Animadvertio.

40\. Pp.^o 1^a. Angelus, et anima differunt specie, non autem sicut duae species, dum sicut species, et pars speciei. Ita D. ad Uteram in 2. d. 3. q. 3. quia tres habent eandem rationem perficiendi, et non perficiendi, dum anima naturaliter est perfectiva corporis organici, ut forma, Angelus autem naturaliter est non perfectio alicujus materiae: itaque [illegible] ita dico in proposito, quod quia Angelus est talis natura ad se, et anima est talis natura ad se: ideo ergo distinguuntur specie, non quidem sicut duae species, dum sicut species, et pars speciei; quia anima non est proprie species, dum pars speciei, et tamen ipsa est ergo ratio distinguendi suam speciem (cujus pars est ab Angelo): ergo ex D. [illegible].

41\. Pp.^o 2^a. potest dici, quod potentia intellectiva Angeli sumpta ex se sumpta, et illa animae rationalis non differunt specie. Potest enim dici (pronuntiata D. ibidem n.º 3.) quod intellectivas Angeli, in quantum intellectivas non differunt specie ab intellectualitate animae in quantum intellectualitate; hoc est, quod licet iste actus [illegible] et iste differunt specie, ut consideratur absolute in se, non autem illa perfectione, quam virtualiter continent secundum quod sunt principia actuum 2dorum, quod dicitur per hoc, quod sunt circa objecta ejusdem rationis, et ad objecta ejusdem rationis, similiter [illegible] est, quia bobis, et Aquila anima differunt specie, non tamen propter hoc visiva hic, et ibi in quantum talis perfectio, et talis differunt specie. Istud autem est bene possibile, quod continentia aliqua differant specie, et [illegible] non differunt specie, sicut [illegible] continentia per identitatem in entibus [illegible] [illegible], et tamen illa [illegible] non distinguuntur specie, unitas tamen in lapide, quae non est realiter [illegible] a lapide. Et unitas hominis, quae est idem realiter homini non [illegible] distinguuntur, [illegible] specie sicut homo, et lapis, immo haec unitas [illegible] [illegible] numero differunt.

+ 2dum

+ et illa

Sec-

Sectio de potentijs Animæ.

Qº 1ª quomodo poæ distinguantur ab aña, et inter se.

Non ignorur a poa sola actij, ut important relaoe principij ad principiatij, d materialiter captj uti hujs respectij sunt fundamentij, et ita aliæ sunt organicæ, et inorganicæ aliæ. 8. nec recipiunt raña sola, nec organu solu, d perfectione anæ, et organi ac interventu organi corporei operantis, ut poa auditiba, visiba, &c. Hac a re sumi possunt, l incompletæ, et sic sicut organu distinctu ab aña realiter, ita, et poæ: l incompletæ adu raæ, pr quæ ab aña proveniunt, ejq. perfectioes sunt; 2ª sunt quæ pr se nulo indigent organo ad operandi: et in rali 3. recensentur intlus nempe memoria, et voluntas, propterea dicitur aña trinitatis imago, q. sicut in trinitate unª e exntia c tribus subsistentijs, ita in aña unª naa c tribus pois. De inorganicis et incompletis sermo fit. De his tomª sentiunt, qd sint accidentia ex 2da specie qlitatis realiter inter se, et ab aña distincta. Itaque quos sit {af.º 95. vuelta nº 3.}

Dº. Poæ n distinguuntur realiter, d solum ab aña, et inter se. 2.

Scripte c D.e S. in 2. d. 16. ± Pr V. ex Dº Augs libº de spiritu, et aña cª 1. dicente: poæ adu exercitia sunt multa, 2d exntia unu sunt in aña, et idæ c ipsa. Itæ D. Bern. ser. 11. in cant. ait: In aña tua intuenda raoe memoria, et voluntas, et hæc tria ead ee ipsa aña, et ita alij SS. PP. ± 2º pr ex D. citº: q. aña e pr se principium actibus volioi, et nolioi: q hos actus n producit pr poas realiter distinctas. Ant. pat: q. si n, pr accidns produceret, pr accidns peccaret, mereretur, beatificaretur, &c. Pr 3º q. qdo actus 1mus pr accidns convenit alicui, actus 2dus potius illi pr accidns convenit: q si poæ, quæ ponuntur, ut actus 1us intellectiois, et volioi, sunt accidentia realiter distincta ab aña, pr accidns, et n pr se conveniunt anæ: q potius intellectio, et volio, quæ sunt actus 2di: q n producit istos actus pr poas realiter distinctas: alias pr accidns peccaret, &c.

Pr 3º poribe: poæ inter se, et c aña fundant predicata contradictoria 3. a parte rei: q debent a parte rei saltem formaliter distingui, et ita pr signa {f.º 60} distinctiois formalis, ad convincendos Nominales, tom, et alios. Pr ant: poæ dicuntur originari ab aña, aña aut n a seipsa, nec a poa originata. Poæ sunt plures, aña e una, et hoc nulo operante intellu: q. # Itæ voluntas e poa libera, intlus aut n libera, d naalis, d idæ solum neqt ee principium liberum, et naale. Na ita principia sunt inæ dl fiæ dividentes principium operatibus ut sic, n in coi: principium quidæ naale ex sua propria naa e determinatum ad unum, n si liberum: q hæc nequeunt salvari nisi c distinctioe a parte rei, d n realiter stricta: q &.

Obj. 1º: actus, et poa attinent ad idæ genus, d actus poearum anæ 4. sunt accidentia: q. ± 2º aña e imago trinitatis: q e una naa in tribus pois realiter distinctis. ± 3º poa, et impoa sunt species qlitatis: q sunt accidentia. ± 4º. poæ anæ recipiunt actus realiter distinctos, intlus actus fidei, voluntas habitus charitatis: et isti habitus distinguntur realiter, separantur enim in fidele peccatore: q et poæ, quæ operantur pr tales habitus. ± 5º. poæ specificantur ab actibus, u operatioe, d actus, u operatio cujsq. poæ creatæ e accidns, q. potest abesse, l adesse: q etiam ipsæ poæ sunt accidentia.

R. ad 1um Dº ma: actus intellectibus, et poa objectiva, C. Actus producti, et poa producens, N. ± Ad 2m; imperfecta æ e trinitatis imaginis, salvari q. in eo, qd c aña sit una, potest habere tres actus realiter distinctos, nimirum intellectioe, volioe, et recordatioe, n aut salvatur imago 2dum suas poas, nam inter alias similitudines ista a Magistro Sententiarum recensentur, qd in aña sit unitas naæ sine distinctioe reali poentiarum. ± Ad 3um Dº. Ant: poa, et impoa sumptæ pr facilitate, l dificultate agendi, C. sumptæ materialiter pr virtute productiba, N. ± Ad 4um. N. Cnsqª realiter

erg

ez distinta recipi porunt in eodem, et sic intellectio, et volitio realiter distinguntur, ea tamen potentia sit realiter distinctae similiter e habitibus. ‡ Prob. 3.°

Quaeres: quomodo potentiae specificentur per actus, et actus per objecta.

6 Dico: potentias solum extrinsece, et manifestative specificari per actus adaequatos, et actus per objecta formalia. ‡ Ita Scot. in 1. D. q. 13. n. 24. Ita thom. ‡ Probatur breviter. Nulla entitas absoluta specificatur intrinsece per aliquid respectivum, sed potentiae et actus sunt entitates absolutae, sive materialiter, et ex perfectione accipiantur: ergo. ‡ 2.° id per quod a posteriori nobis innotescit distinctio specifica alicujus, est specificativum ejus extrinsece, et dignoscitive; sed per actus adaequatos, et objecta formalia nobis innotescit a posteriori distinctio specifica potentiarum, et actuum: ergo. Potentiae vero, et actus habent in se proprias differentias essentiales per quas in ratione constituuntur, quia ordo ad actus non est requisitum potentiae.

7. Si dicis: id quo repugnante repugnat aliud, est specificativum intrinsecum illius, sed repugnantibus actibus, et objectis repugnant potentiae, et actus: ergo. Resp. ° N. maj. vel illam D.°: id quo repugnante, repugnat aliud per locum ab intrinseco, C. ‡ Repugnare per locum ab intrinseco dicit repugnantiam per essentiam, vel per aliquid essentiale. Repugnare vero ab extrinseco, oritur ab aliqua reali identificatione, vel saltem ab aliquo necessario nexo cum opposito. Cum vero ordo potentiae ad actus, et actus ad objecta sit realiter identificatus cum ipsis, ideo illis repugnantibus repugnat etiam ista per locum ab extrinseco.

(per locum ab extrinseco N.)

Q. 2.ª an intellectus, et voluntas sint potentiae activae?

1 Vel inquirimus an tam passive se habeant ad operationes, ita ut tam intellectio, quam volitio sint solum receptae in intellectu, et voluntate. Vel an ab ipsis tamquam ab efficientibus causis sint productae? Haec virtus activa potest attendi, vel quatenus est effectrix suarum operationum, vel quatenus est operatrix respectu suorum objectorum, aut respiciendo, aut amando. Quia vero recentiores ferre omnem activam virtutem intellectui adimunt, et voluntati, sit contra illos.

2. Dico: intellectus, et voluntas gaudent virtute activa, tum operatrice in sua objecta, tum productrice suarum operationum. ‡ Probatur 1.ª pars. intelligere, velle, et vitaliter operari non dicit solum acceptionem, vel passionem, sed actionem; sed operationes intellectus, cum, et voluntas vitaliter operantur: ergo sunt potentiae activae. P. maj.: quia Deus intelligit, et vult absque aliqua receptione, vel passione: ergo et nos etiam intelligere, et velle. 2.° sicut videre, non est accipere visionem in oculo, ut patet in dormientibus cum oculis apertis, qui adhuc non vident, licet species videndas in oculo recipiant: ergo pariter intelligere, vel velle consistunt voluntatis esse operatrices: sic arguo: si voluntas est activa amando, cur non, et intellectus cognoscendo? libertas enim non est ratio sufficiens, quia Deus necessario se amat, voluntas tamen Dei est activa. Beati in Coelo amant Deum amore activo: ergo licet intellectus necessario intelligat, active se habet intelligendo.

3 Probatur 2. pars: intellectio, et volitio distinguuntur ab intellectu, et voluntate: ergo sunt vere productae; expono sic: omnis productio, vel est a Deo solo, vel a Deo cum causa 2.ª? Et intellectio, et volitio non producuntur a solo Deo: ergo a causa 2.ª cum Deo. Nec sic: nulla alia causa 2.ª est productiva intellectionis, nisi intellectus, et objectum; sed unica causa productiva requirit esse objectum: ergo est intellectus est causa productiva intellectionis. Hoc patet: quia intellectio majorem similitudinem habet, ac proportionem cum intellectu, quam cum objecto: sicut enim potentiae, ita et actus spirituales, et vitales, et sic actus sunt rationes cognoscendi, et appetendi, tam cognoscitivos, et appetitivos; sed hoc non habent ab objecto praesertim materiali: ergo ab intellectu, et voluntate: ergo.

(titi pot[illegible])

1. Arguo 1.°: eadem potentia non potest esse principium operandi realiter producendo, et operandi intentionaliter: sed intellectus non habet istam duplicem operationem. P. ant.: eadem potentia nequit esse principium operandi realiter, et operandi

di liberi: q̄ ā pari: R. N. paritē: operari naralt. et operari liberi induunt duos modos opositos; et immediate afficiunt poc ipsos, qre inferunt multiplicitē potenz; d operari realt. et intentionalt. n̄ habnt talē oposi tioē, solūqz diferunt in terminis suis, qte nūs prior habt suū fice productū; alt. v° objtis, cujs totū suū eē ē in genere repraesentabilis.

Arg. 2°. ubi nulla habetr specifica proportio, nulla potst eē ex- 3
cere causalitas; d intlus n̄ habt nisi proportioē genericā ē ōnioe: ḡ n̄ potst eē causa cognionis. P. mi: intlus n̄ attingeret cognioē nisi 2dū praedtū aliqd genericū, qr n̄ potst illi coicare praedtū specificū: tc enim produceret in infitū, qr cognioes posibles ss infitē, qd ē absurdū: ḡ &c. ± R. N. mi; ad prob. D°. causalē. Non potst coicare cognioni praedtū specificū in raoe cognionis, N. In raoe talis cognionis, C. Duplex difa specifica ɔcedenda ē cognioi, alia in essendo, et alia in repraesentando. Pa ē pr qua cognioes oēs sb raoe actus vitalis spūalis expressivi ɔveniunt inter se, et ab alia quaqz q. exntialtr distinguntr. 2a v° ē qā 2ria, qua una cognio ab alia cognioe distinguitr, ut poté imago unius particularis objti ɔplecten̄s, et repraesentans cognioes illius individualis. Hoc modo difa in cog- nioibus ab ear objtis provenit; d ī mo nrū ab intlu oibus cognioibus coi- cata pr nobā aplicaoē suā productibs virtutis, qm ex hoc sequatr infita virtus in intlu, qr ejs virtus ita debt decendi, qd metas sui objti n̄ excedat.

Corolarium 1mum.

Quia Recentiores hi ne admittere conantr aliquā qualitē, n̄ tā 6
accidentalē, astruunt operaoes aīē intlctioē nempe, et volioē n̄ eē ali- qd reale ab ipsa aīa reapsē distinctū, ac supraditū; ideoqz docent diver- sas cognioes nrās aliud n̄ eē, nisi diversas modificaoes aīē, ac diversoz objtoz trāoes; adeout aīā n̄ varire a cognioe in cognioē, d solū ab uno modo cogitandi ad alterū, qui modi aliud n̄ ss, nisi varis modificaoes, et aplicaoē aīē cognoscentis. Idē a volioibus dicunt sicut extntio eadē Corpus, nulla eiqz supradita entitē, ex quadrata fit triangularis, atqz ab una in aliā figurā transit et ē adverso. Coii ē Pe- ripateticoz sntntia, ē quibus

Dicimus: intlctioē, et volioē realtr distingui ab aīa rali: ± 1 7
prbo. si intlctio n̄ eēt realtr distnta ab aīa, hēc operaretr pr actus a sē realtr distinctūs, et sinē intrīseca mutaoe sui, ex n̄ cognoscente fieret cognoscens; d iste modus cognoscendi, et operandi prius ē so- lius Dei simplicis, et immutabilis (ex coi SS. P.P. sntntia): ḡ. ± Idē a volioe. It 2°. quē separantr, realtr distinguntr; d aīa separari potst ab intlctioe, et amore; nemini enim dubiū ē, illos viatores tc carere visioe bea- tifica, et amore fruitivo Dei: ḡ actus illi ss aīē advenientes, et rea- ltr distincti; hinc tales actus ss supranaturales, ut qz ex coi theoz ss glitus aīē vitaē pfectioē atribuentes, et ab ipsa realtr distincte. ± 3°. Aīa cognoscit seipsā; ḡ cognioe a sē realtr distncta, aliogn si aīa nihil aliud ē a cognioe distinctū, tc eēt cognitio cognionis. ± Demum; cognio, n̄ ē actio, aut paō; d utroqz modo distingui debt realtr ab aīa, qa nul ē actio, aut paō sui ipsius: ḡ.

Arg. 1°. Deus vivit pr actus a sē indistinctos: ḡ etā aīa ntra. 8
P. ɔsqa: aīa vere, et ppie vivit, sicut Deus: ul qz extntralis ɔceptus vitē pr se rafitui vere pr actus distinctos, l indistinctos? n̄ 1us: ɔ Deo n̄ potst ɔvenire: ḡ ē 2dus: ḡ actus, pr quos aīa vivit, ss ab illa indistincti. ± R. N. asumptū: vivit ista Deus pr actus a sē indistinctos, qr simplex ēns, ac immutabilis ē. Sd ntra aīa ē ɔposta, ac mutabilis, et ideo vitā n̄ habt a sē indistinctā. Hinc Deus vita dicta, et smpr actualtr vivit: n̄ ita aīa; qr idē n̄ ē illi eē, ac vivere, d ɔcept-

Iceptus actus vitæ in actu 2º, prout Deo, in quo convenit, facere fert principium percipiendi objecta. Et in actu 2º dicit actualem intellectionem quæ Deo substantialis est, ac indistincta propter suam simplicitatem, et immutabilitatem, quia convenit, unde ipsa vita actualis ratio abstrahit ab identitate, et distinctione, respectu illius, cui convenit, et sola dicit intellectionem quæ ex ratione ipsa sola, vita actualis realiter ab ipsa distingui.

9 Arg. 2º: si intellectio, et volitio sunt accidentia, profecto essent spiritualia: quia essent corruptibilia, consequens non sit, quia anima, et Angelus essent corruptibiles; ideo ita Sancti dicerentur incorruptibiles, quia sunt spirituales: quia accidens spirituale est corruptibile, quia spiritualitas non infert incorruptionem. Quod est absurdum: quia intellectio, et volitio non sunt accidentia realiter distincta. R. 1º: actus illorum destrui posse naturaliter, licet nequeant vere pati corruptionem, quia ista alteratio, et partium compositio supponet. Neque dicitur quod spiritualitas infert naturaliter non destrui, quia sola illa spiritualitas, quæ excludit dependentiam ab alio quoad esse, cujusmodi est sola spiritualitas Sancti. Quare per Angelos, animas quæ naturaliter desinere non posse, quia a nullo subjecto dependent quoad esse. Actus autem illi vitales dependent ab anima, ut a subjecto, unde nec dicuntur annihilari, sicut nec creari proprie. Ad 2um, quia ex sui natura conditione fiunt in subjecto, et in illo desinunt permanente subjecto. Producuntur vero ab ipsa anima, licet possint absolute loquendo, etiam a solo Deo produci.

+ si 2us: quia anima, quæ ipsa creantur, quia anima, quæ ipsa creari non possunt, sicut anima creare, si valet. Quia soli Deo [illegible] solo producere [illegible] quam per creationem [illegible]

Denique ad exemplum Recentiorum: si anima est entitas ipse indivisibilis, in partes, quæ transferri, et explicari possint in loco; tamen vero illius habet. Quare vide solutionem.

Corolarium 2dum.

60 De habitibus pertinentibus ad intellectum, et voluntatem nunc disserimus. Porro per habitus intelligimus aliquam permanentem qualitatem, quæ potentiam animæ disponat ad operandum. Habitus alii quidem sunt supernaturales, ut fides, spes, et Caritas, gratia, lumen gloriæ &c. Alii quoque naturales, ut scientia, et hujusmodi; inter habitus supernaturales, et naturales hoc discrimen est, quod illi necessarii sunt ad simpliciter, et absolute operandum; ita ut sine illis operatio supernaturalis haberi nequeat. Hi dantur vero solum ad facilius operandum, ideo illi a Deo creantur, et nobis infunduntur, hi vero a nobis acquiruntur ex frequenti actuum exercitio. Sed quia Recentiores inficiantur stare qualitatem illam spiritualem realiter ab anima distinctam, praesertim de habitibus supernaturalibus agunt; nunc inquirimus: an Catholici fateri teneantur ejusmodi habitus supernaturales esse entitates quasdam realiter ab anima distinctas, eique superadditas, ac instar qualitatum inhærentes.

61 Dico est affirmativa contra Statuit hoc Synodus Tridentina per 7. Tridentinum sectione 6 de justificatione c. 7. ait: Per spiritum Sanctum Charitas Dei diffunditur in Cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsis inhæret. Unde in ipsa justificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per Christum, cui inseritur fidem, spem, et Caritatem. (et Can. 11. ait) Si quis dixerit homines justificari, vel sola imputatione justitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione exclusa gratia, et Charitate, quæ illis infundatur, atque inhæreat::: Anatema sit. Porro quod a nobis a Deo donatur, quod in nobis accipitur, atque inhæret, et quod infunditur in Cordibus nostris est quidpiam, et a Deo, et a nobis realiter distinctum, animam intra receptum, eique superadditum; quod ita sunt tales habitus supernaturales: quia Et non litterali a voce, habitus in sensu Peripatetico Recentiores institiuant: quia erunt quædam entitates additæ animæ, ab eaque realiter distinctæ veluti a suo subjecto, in quo recipiuntur, et cui inhærent; quod non sunt Sanctis; quia et ipsa inhæret, nec in nobis dantur dum Sanctis spirituales &c.: quia erunt qualitates, &c.

62. Arguunt: neque incipi anima intrinsece mutari, nisi intrinsece sit postea alia, quam antea erat; quod falsum est, anima, quæ antea in peccato erat, non esse eandem animam, quæ post justificata fuit; Variari ergo per hanc non mutatur intrinsece anima: quia in illa non inhæret, veluti qualitas realiter dis-

distincta. Rº autem procedere ex falsa Recentiorum imaginatione, quia ipsi nolunt distinguere accidentia realiter à substantia. Unde nec duplicem admittunt intrinsecam mutationem, quarum altera sit substantialis, et alia accidentalis, cum ostensum sit supra a nobis. Hæc multiplex mutatio non ostenditur a Recentioribus impossibilis. Sanctitas autem ad animæ existentia non expectat.

Sectio de intelectu.

Qº 3ª Numne intellectus sit causa totalis intelectionis?

Facultas illa, qua homo cognoscit, et verum à falso discernit, dicitur intellectus, sicque definitur: est potentia inorganica animæ, et spiritualis, nata elicere intellectiones: vocatur inorganica, quia suas non exercet operationes per organa, ut per determinatas partes corporis; additur nata elicere intellectiones, ut a voluntate distinguatur, quæ non est intellectiva, sed appetitiva. Supponendum est, quod intellectus dupliciter attendi potest: vel ut agens, vel ut passivus, ut possibilis. Intellectus agens est virtus illa, qua anima simul cum fantasmate, ut objecto in specie sensibili representato producit speciem impressam intelligibilem objecti in intellectu possibili, qui ideo dicitur agens, quia producit illam. Unde statim aliqui Recentiores pro certo habent talem intellectum agentem dari; admittendasque esse species intelligibiles, quæ dicuntur impressæ. Ratio est: 1

quia intellectus unitus corpori indiget speciebus objectorum, quibus indiget, ut intelligat, quæque quidem species nequeunt in intellectu produci ab objecto sensibili, et fantasmate totaliter, nam cum sint materiales nequeunt producere species intelligibiles, quæ sunt spirituales.

Præ munus intellectus agentis est vertere ad fantasma, et imagines rerum, quæ sunt in sensu interno adhuc materiales, et removere intelligibiles depurare, et denudare à materia, ut inde exurat species spirituales, per quas objecta illa fiunt proxime intelligibilia, quibus speciebus fecundatus intellectus, et quasi informatus producit intellectionem, ut species expressa: clarius: dum objectum est in fantasia representata per fantasma intellectui agenti, qui versans circa ipsum, producit ex eo quandam rationem actu representantem objectum, ut est actu intelligibile, hæc quæ ratio representans, dicitur species intelligibilis. Hac producta, intellectus contemplatur illam speciem, et ex ista contemplatione assequitur objecti notitiam, eliciendo intellectionem. 2

Ergo ratio est: objectum in se, et fantasia est materiale, intellectio spiritualis: ergo nequit produci ista ab objecto in se, vel in fantasia: ergo ab specie intelligibili, illud representanti. Item, ut fiat intellectio, debet objectum correspondere potentiæ intellectivæ, sed non potest correspondere absque speciebus intelligibilibus. Probatur minor: nam à pari, sine speciebus sensibilibus nequit correspondere potentiæ sensitivæ: ergo sine speciebus intelligibilibus nequit correspondere potentiæ intellectivæ. Item: ut objectum posit correspondere potentiæ intellectivæ, debet ipsi conjungi; sed absque speciebus intelligibilibus non potest. Itaque Rº: objectum debet se semper esse extrinsecum potentiæ: ergo secundum se non potest conjungi: ergo in speciebus &. 3

Munus autem intellectus possibilis, ut passivi est recipere species illas, jam à materia depuratas, et intellectiones ab intellectu agente elicitas, sicque producere intellectiones, convenit intellectui, ut agenti, vel activo illas recipere ut passivo, et tendere media illa, ut operativo. Sed per hoc non ponantur plures intellectus, sed solum unus cum diversis muneribus, ut ab eo elicitis. Quærimus ergo an intellectus agens sit causa totalis intellectionis, vel an etiam occurrat objectum in sua specie ut causa partialis, et hoc non sit solum conditio. 4

Dº: intellectus non est causa totalis intellectionis, sed ad ipsam concurrit etiam objectum. Probatur intellectio est existentialiter similitudo objecti, adeo ipsa cognitio sua differentia existentialem individualem derivare intelligitur: ergo objectum 5

a causa est intellectionis, et non solum conditio. Probatur antecedens: in ipsa cognitione duo reluscent perfecta, scilicet spiritualitas expressiva vitalis, et ratio imaginis; quae ab objecto materiali derivari non potest, nec secundum ab intellectu: ergo ab objecto &c.

Major patet: quia specifica proportio inter praerequisitum, et effectus probat causalitatem illius in istum. Minor est evidens: ergo. Sed advertite, quod intellectus est causa principalior, nam licet cognitio in repraesentando sit magis similis objecto, tamen in essendo majorem proportionem habet cum intellectu, cujus ratio nullomodo oritur ab objecto.

6. Dices 1.º: non data species impressa in cognitione sensitiva: ergo neque in intellectiva, in illius angelis. Respondeo disparitas est, quia objectum per proprias sui species materiales, et sensibiles est in eodem ordine, in quo est sensus, non sic in eodem ordine spirituali, in quo est intellectus; ideoque debet, ut supra &c. Dices 2.º: plura cognosci, quorum species non habentur, ut Deus, et Angeli: ergo quae ad intellectionem non requiritur species intellectualis. Respondeo: non sunt ipsa res ab intellectu cognosci per species proprias, quando res non est sensibilis, per species alienas, quae ordinem habeant ad eandem rem: et sic intelligitur Deus, teste Apostolo, adeoque species, propria, vel aliena semper ad intellectionem exigitur. Dices 3.º: Angeli non intelligunt per species in phantasmate depuratas: ergo neque homines. Respondeo: disparitas est, quia Angeli de facto intelligunt non per species a rebus acceptas, sed sibi connaturales; homines est contra per species acquisitas.

7. Dices 4.º: objectum in phantasmate potest ita repraesentari intellectui, ut illud apprehendat absque alia specie: ergo probatur antecedens 1.º objectum ita repraesentatur intellectui voluntati, ut sine alio addito ametur a voluntate: ergo a pari. 2.º objectum per se ipsum unitur cum intellectu ad productionem speciei intelligibilis impressae: ergo et per se sine specie uniri potest ad producendam intellectionem. Respondeo negando antecedens: ad 1.am probationem disparitas est, quod objectum repraesentatum per intellectum voluntati non est causa ipsius amoris, sed sola voluntas. At objectum debet esse causa cognitionis, et cum non repugnat esse per se ipsum (ex probatis) debet esse per suam speciem. Praeterea: objectum repraesentatum per intellectum habet proportionem cum voluntate spirituali; non sic objectum repraesentatum per phantasma cum intellectu, utpote materiale. Quod si quaeras: quare ad intellectionem concurrat ut causa, non sic ad amorem? Respondeo: objecto, amorem non esse imaginem objecti; intellectionem vero esse, ut ex probatis. 2.º in amore voluntas trahitur ab objecto; in intellectione objectum trahitur ab intellectu. Ad 2.am probationem disparitas est, quia objectum ad productionem speciei expressae non se habet ut causa activa, sed passiva, ut partiva, sicut dictum supra: Et contra ad productionem intellectionis, vel speciei expressae.

8. Sed contra arguitur 2.º: cognitio est spiritualis, ac vitalis, objectum vero saepe est materiale, et non vitale, sed haec sunt specifice diversa: et posterius est prius imperfectius. Ad causalitatem autem non sufficit proportio generica, et imperfectius nequit producere aliquid perfectius. Ergo in specie tubimus accidens non potest producere substantiam: +

f.º 216. vuelta n.º 4 &. ergo objectum non potest esse causa cognitionis. Respondeo: omnia: sed haec sunt specifice diversa in praecisa ratione spiritualis, et materialis, concedo, et supposito, quod nempe sic concurrant. Sunt specifice diversa quatenus spirituale, et ratio imaginis, nego. Cognitio est imago objecti, ideoque licet non conveniant cum illo in ratione spiritualis, et vitalis, convenit tamen cum illo in ratione imaginis, quae praescindit a materiali, et omnino detracta est ac specificativa quae influit. Imperfectius autem nequit producere perfectius, se solo, et ut causa totalis. Potest tamen in ratione causae partialis, si aliquam habet proportionem, qua proportione destituitur accidens cum substantia nullo modo potest esse causa productiva substantiae, destituitur tamen illa non carent objectum cum intellectione, inde est &c.

9. Instabis: effectus semper sequitur debiliorem partem causae, sed per nos ab objecto materiali, et intellectu producitur intellectio: ergo ista erit materialis, quod nullus dicit, vel objectum non influit. Confirmatur: ideo hoc fieri materialis, quia una causa partialis sit spiritualis, alia tamen materialis: ergo a pari. Respondeo distinguendo majorem: effectus sequitur debiliorem partem causae sub ratione, qua influit, concedo; sub ratione, qua non influit, nego. Ad confirmationem: effectus sequitur, quando causa debilior, ut debilior influit, concedo; quando influit ut talis, sed praescindendo, nego. Itaque ut cognoscantur perfecta, quae in alio effectu relucent ex aliqua causa, non debet praecise attendi entitas causae secundum omnia, quae includit, sed secundum virtutem proximam, secundum quam influit. Patet exemplo: objectum concurrit cum potentia ad

(+ quod licet

ac-

dictus vitalis, spiritualis sub ratione obiecti ... ex parte materiale, et ... in ... tali sumit ... infinit, licet tale facta, dicitur ratione motiui, et deductibus possibilis ... ratione recepta partis imaginariae. Ratio huius est, quod obiectum nequit concurrere ut expressum, sed ut imaginarium est, quippe effectus capax similitudinis, in ratione imaginis, non vero expressiuis, quod sic neque in intellectu potest recipi. Ad 2um patet, non separatur, quod una pars concurrit in hanc sub ratione causae materialis. Et praeterea, anima non influit in hanc, ut spiritualis est, sed ut vegetabilis, radix, et sensibilis, quod praescindit a materiali, et spirituali.

Ad 3um Arg: intellectio est actio immanens: ergo recipitur in sua causa recipiente, sed non in intellectu, non vero in obiecto recipitur: ergo a solo intellectu producitur. Resp. quod sufficit actionem immanentem inhaerere in causa partiali, ut docet D. Th. in 1. d. 3. q. 1. 50

Quaeres 5° quid sit intellectio? R. intellectionem factam nec esse actionem, nec passionem, sed qualitatem absolutam ab intellectu, et obiecto productam, media quadam actione, quae apellatur dictio. Ita Scotistae contra asserentes esse receptionem speciei impressionem sub, intellectionis. Quod non consistat in receptione speciei, patet ex D. Th. in 1. d. 2. q. 1. ... non est intellectio. Quod non consistat in receptione speciei, patet: quod species manent in intellectu, et in aliis, post intellectiones, et dicas asserente, quod species manent in intellectu, et in aliis post intellectiones, quod vitaliter non operantur, et patet in receptione obiecti colorati in dormiente, quod vitaliter non operantur, et patet in receptione obiecti ... Nec consistit in receptione in re aspectus oculis, quia verificatur visio: ergo. Nec consistit in receptione, intellectionis, quod eiusmodi ratio est, exprimere obiectum ita in illud tendendo, ut intelligitur illo intentionaliter uniatur, sed per receptionem intellectio recipit obiectum, nempe intellectus, non autem obiectum, ut supra: ergo. Nec intellectio (contra Thom.) est 3a et propria actio verbi mentalis, vel speciei expressae productiua (contra D. cit.), quod si ita esset, necessario haberet tunc per ipsum productus, sed tale tunc non habet: ergo. 51

Intellectio est operatio vitalis; sed haec est ultima perfectio operantis, et non nisi ultima; intellectio non est actio productiua rei, alioquin posset ex 8° Ethicorum textu: ergo intellectio non est actio productiua ... Hinc vitalis operatio non est actio dicenda aliis tunc per ipsum causis... In quo consistit vitalis operatio, in qua productio, nec receptio, sed ipsa ... productio, vel receptio locum habere valent rei a se realiter distinctae.

Posit. quod intellectio sit qualitas absoluta, patet ex D. cit.: intellectio sicut constituit actus vitalis est, eius per se unius, collocabile quod in praedicamento, sed non in praedicamento posteriori, quod intellectio per se non existit, imo inhaeret: ergo est accidens, sed non est obiectum, quod hoc ratio capere, et non vitaliter venit, et per eandem rationem non est ubi, situs, quando, aut habitus, neque actio, vel passio ex dictis: neque relatio, quod haec est ... mutua, et tunc per passio vitali productus est ... viua ... Ergo est qualitas de 1a, vel 3a specie. Ratio: lectio est qualitas et absoluta entitas ex loco cit.; ergo est qualitas de 1a. R.: intellectio solum ... sed lectio non est nisi intellectio ab intellectu producta: ergo. R.: intellectio exigit id quod receptata ad expressa, et talem similitudinem obiecti; sed qualitas illa absoluta praecise inspecta est expressa obiecti similitudo, et expecies eius expressa: ergo &c. 52

Quod autem intellectio per dictionem sit per actionem producta, est D. Th. cit. n° 26. ubi ait: intellectus dictione producit sicut ignis calefactione calefacit nullus autem actus intelligendi factus est productibus, sed aliquis alius actus factus realiter praecedens (non est in creatis) vel subsequens (sicut est in Diuinis) potest productibus, qualis est actus dicendi &c. Ex quo intellectio producitur aliqua actione, sed talis actio est dictio. Unde dicere, et intelligere in nobis non se habent, nisi quod duo effectus subordinati ab eadem causa provenientes (ut male impugnat Caietanus S. D.) sed tamquam actio, et effectus. Dicere est effectio, vel actio; actus vero intelligendi est effectus, vel tamen eius: ideoque dictio, et intellectio sicut sunt in nobis, et in Angelis, quod dictio praecedat intelligere. 53

Contrarium tamen est in Diuinis, unde dicere, et intelligere sunt quasi duo effectus subordinati; ita tamen, quod neuter sit alterius causa, aut actio productiua. Quia Pater Aeternus nec dicit, ut intelligat, nec intelligit, ut dicat: imo ita independenter ab actu intelligendi producit Verbum; quod licet intelligere sit prius in illo, quam dicere; non tamen necessario praerequisita is te ordo; nam si per impossibile Pater Aeternus non esset intelligens, adhuc Verbum Diuinum produceret. Nos autem non producimus Verbum, ut intelligamus, necessario ordine

na

naxali actus dicendi praecedentem[?] actu intelligendi: unde quando intelligimus, tria reperiuntur, scilicet, dictio, ut actus productivus; intellectio, ut actus operativus, et receptio, ut passio: nam intellectus per dictionem reducit se ad actum intelligendi, ipsa autem tandem, qui media passione, in intellectu recipitur: unde

45. Si quaeres 2o: in quo formaliter consistat creatum intelligere? R.o consistere, non in actu productivo dicendi intellectionem, nec in receptione, sed in vitali intentionali tendentia in objectum. + Ita D.r cit. = Pat. ex doct. nuper data. P.r formaliter intelligere nil aliud est, quam vitaliter tendere in objectum, eique intentionaliter uniri; sed hoc non consistit nisi in actu operativo vitali, qui non est productio, vel receptio, Pat. hoc P. ex dictis. 2o: quia si staret in productione, tunc omne producens intellectionem esset intelligens per illam, et sic objectum intelligeret; et etiam si Deus produceret aliquam intellectionem creatam, per illam intelligeret, quod est falsum: ergo &c. Et sic solum stat in tendentia vitali.

46. (+seu patitur) Si dicis 1o: intelligere est quoddam pati (et ffo): ergo in receptione stat intelligere. + R.o intelligere est quoddam pati praesuppositive; C. formaliter, N. Potentia enim intellectus recipit intellectionem +, media ipsa operatur, vitaliterque tendit in objectum, illud percipiendo. + Si dicis 2o: esse formaliter album + in habere, ut (+dispar recipere albedinem: ergo esse formaliter intelligens, in recipere &c. + R.o Disparitas est in eo, quod esse album non est operatio, sed mera qualitas coincidata: sed intelligere, est operatio vitalis, qua percipitur objectum.

47. Quaeres 3o Quid sit verbum mentis? R.o quod est ipsa intellectio, et non aliquid ab ea distinctum. Ita D.r in 1. d. 27. q. 3. n.o 19. et alibi. Quod docuit D.o Aug. l. 15. de Trinitate c. 10 dicenti: formata quippe cogitatio ab eo, quod scimus, verbum intimum est. (et c.o 16): cogitatio quippe nostra perveniens ad "illud, quod scimus, atque inde formata, verbum nostrum est. + Iam explicata definitio praescripta a D.o cit. verbo mentis; est actus intelligentis productus a memoria perfecta sine actuali intellectione, repraesentans verbum Divinum. Non "fecta non habens esse sine actuali intellectione, repraesentans verbum Divinum. Non Dicta actus intelligentis; quia constituit intelligentem, sicut albedo album, et calor calidum: productus a memoria perfecta, quia verbum producitur ab intellectu fecundato objecto, vel specie; in quo distat ab intellectione non producta a memoria, sed aliunde, quae intellectio non est verbum, ut pat. in Divinis.

48. Non habens esse sine actuali intellectione: non quia sit terminus intellectionis, ut quid ab illa distinctum; sed ut ostendatur, non omnino esse aliud a intellectione; nam verbum aliquid superaddit actuali notitiae: quippe eadem met qualitas, et respectu ad objectum in ratione tendendi, est intellectio: et tamen respectu ad intellectum, et objectum in ratione totalis principii naturaliter producentis, dicitur verbum mentis; quia hoc nil dicit respectum naturaliter producti ad memoriam fecundam naturaliter producentem. Denique dicitur: repraesentans verbum Dei, nam verbum nostrum producitur a memoria fecunda sicut Divinum. Non tamen adaequate illud repraesentat, in multis enim differunt. P. quia verbum Dei est substantia, nostrum autem est accidens. 1o: quia nos producimus verbum, ut intelligamus. Pater vero aeternus habet suam intellectionem improductam, qua intelligit, et si producit verbum non est ex indigentia, sed ex mera fecunditate Dei naturae.

1 Q.o 4a Quodnam sit objectum adaequatum intellectus nostri?

(Prout patet in opposito dicta). Quaestio, quam circa hanc valde decantata est Scholastica disputatione, solum est par... Quodnam sit objectum Dei et adaequatum intellectus nostri. Quae faciliter ab aliis ipsis profecto... taceo facilitur. Hac supra ... ut possim loqui clarius in Ro. Scientiam da articulum ... ad intentum sit per ... opportunitate. Ideoque in ... na ... In ... iam diximus ... In 1o demum de textus tuendis ... quos mox patebit. Ut enim singula ordine praemamus, sit

fr=

Articulus 1.us Deveniendo igitur ad hunc 1.um articulum, in quo ratione dubitandi motibus anteponere promisi: Dico: hac in q. 2.
ex diversis [illegible] D. N. S. locis. Cum vero Deus inter omnia quae
[illegible] imo et principalissimus. Primus autem in quoque genere est causa caeterorum illius
in alio genere (ex Aristotele 2. Metaph.) sicut primum calidum est causa caloris in omnibus
aliis: ex videtur, Deum esse causam cognoscendi omnia alia, et consequenter objectum primum intellectus.
Item ex eo, quod unumquodque sicut se habet ad esse, sic se habet ad cognoscibilitatem, ut cognitionem. (Hinc videtur nil posse cognosci, nisi cognitum illo impartici[pato])
Cum autem nihil sit ens per participationem, nisi ab ente imparticipato, ut Deo. Item
et quia Deus ponit [illegible], ac voluntatem; [illegible] petant, ut diversa va-
rianta objecta; sicut bonum est objectum voluntatis, quod est, quod omnia appetunt; verum po-
natur objectum intellectus, quod est ratio cognoscendi.

Sed D. N. S. in 1. d. 12. q. 8. n.º 9: Adducere videtur ens primo objecto intellectus 3.
quando dicit: Omne potest habens aliquid commune primo objecto, potest per se in quo illo continentur
sub illo; de objecto intellectus humani est ens: quod et quod dicitur ipsum salvatur ratione
entis, est objectum ejus. Cujus argumentationis mentionem apposuit in 1.º d. 3. q. 3. n.º 8.
sic resolvendo: Dico, quod ens est objectum intellectus naturale, quod in ipso concurrit duplex
primitas, scilicet, communitatis, et virtualitatis. Nam omne per se intelligibile, aut in-
cludit essentialiter rationem entis, aut continetur formaliter, vel virtualiter in in- (+ explicative)
cludente essentialiter rationem entis. Ex his parum addimus objectum ra[tione]
omnibus orta difficultas praesentis inquisitionis: an sit Deus: an verum:
an ens in tota sua latitudine? De quo in D.e Nunc interim sit

Articulus 2.us Instituto jam in hoc 2.º articulo, in quo notanda potius 4.
[illegible] facere promisi: Noto 1.º: objectum plures pati divisiones, vel considerationes
in logica valde scitas, inter quas praecipue una est in primarium, et
adaequatum, et in 2.um et inadaequatum. 1.um est, quod 1.º consideratur a scientia, vel potentia, et
in cujus gratia omnia alia [illegible] tractantur, et attinguntur. 2.um proprie loquendo
est aliquod species contenta sub objecto 1.º

Noto 2.º quod D. in 1. probabili quod objectum naturale intellectus ex natura potentiae est duplex. 5.
Unum dicitur naturalis attingentiae, et aliud dicitur naturalis inclinationis. Adaequatum
objectum dicitur naturalis attingentiae, illud est, cujus cognitionem potest per propria seque
viribus intellectus noster quod solo concursu Dei concurrente, et aliarum causarum na-
turalium. At vero objectum adaequatum dicitur naturalis inclinationis vocatur illud, cujus
cognitionis quidem capax est intellectus noster; neque tamen propriis naturalibus vi-
ribus tale capacitatem ad actum reducere: Sed hoc non officit, dum potest ab
aliquo adjuvamine supremo potentia elevante, ut tenet D.r cit. n.º 33.
dicens: Non igitur invenietur potentia esse naturaliter ordinata ad objectum
quod non potest naturaliter attingere; sicut quaelibet (causa) se sola ordi-
nata ad actum, et tamen non potest se sola attingere.

Noto 3.º: objectum naturalis attingentiae, vel ex natura potentiae unum esse moti- 6.
vum, et terminativum aliud. Illud est motivum, quod movet potentiam ad actum e
immittendo in illa speciem sui impressam, simul concurrendo cum potentia in genere
causae efficientis, ut actum eliciat. Objectum autem adaequatum primum terminativum est illud,
quod duntaxat terminat actum elicitum, nullatenus vero illud causat. Hoc innuit
D. S. in 1. d. 1. q. 1. n. 24. sic dicendo: Respondeo, quod Deus non est natum ha-
bere rationem objecti, respective cognitionis, quantum ad 2.as conditiones, causare scilicet,
motum, vel mensurare, quod intellectus, qui movetur ab ente, non movetur ab artifi-
cialibus, ut artificiale, quod sic non est ens, nec habet quid, de Deus est objectum, quantum
ad 3.am conditionem, scilicet terminare actum.

Ulterius noto objectum dupliciter posse dici adaequatum primum tra- 7.
ctivum, videlicet vel propter continentiam omnium, quae a potentia attingi possunt, ut essentia
Dei, quae est objectum adaequatum intellectus Divini, quod continet in se omnia, vel formaliter, vel eminenter, vel vir-
tualiter. Vel dicitur adaequatum praedicatione; ita ut tale objectum praedicetur de omnibus, quae
sunt per se cognoscibilia a potentia, vel formaliter, vel identice. Quod docet D. N. in 1. cit. dicens:
tunc sequitur, quod nihil est objectum primum intellectus naturale propter communitatem in quid ipsius
ad omne per se intelligibile: et tamen hoc non obstante, Dico, quod ens est primum objectum in-
tellectus naturale, quod in ipso concurrit duplex primitas, scilicet communitatis, et vir-
tualitatis, nam omne per se intelligibile aut includit essentialiter rationem entis, aut
continetur formaliter, vel virtualiter in includente essentialiter rationem entis.

De-

8. Deniq; noto, qđ dupliciter capi potest, aliqđ ee sibile. 1º ppxie, et falix, qteny pᵗ sua ppxia specie potest immedte sensy immutare; sicut e oīs qlitas Corporea, et externa. 2º medte, et pᵗ aliud qteny, scicet, extrinsece sjineta in re pᵗ se sensibili; uti se habent falites oēs superiores respectu inferior, l saltē virtualiter, et ocationaliter, uti se habent, quas aliq; habent in cognosci dependentia a re pᵗ se sensibili; quemadmodū Sbstia respetu accidentiy, res spiritualey respetu Corporaliū, ens raois respetu enty realis. Inde ut res cognoscatur, suffit, qđ sit in sensu, l medte, ut Colores in visu, l medte, ut Sbstia medijs accidentiby, l pᵗ efectus, ut Deus, et Angelus, l pᵗ similitudnē, ut imago Cesaris, l alio modo ex representabilibus. ‡ Hęc enī oīa qđ statu isto aligationis ē sensiby cognoscimus dependenter ab alijs; si ñ falix, et īmedte; saltē originaliter, et ocationaliter: nā virtute quidditty sensibilis cognitē, et ad causas ejs, et ad efectus quodamodo cognoscendos manuducimur. Et ex hoc tripliter considerari valet intellus noster. 1ª prout e in statu conjunctionis ē corpore, ui pᵗ statu isto, inqᵗ ejs habet vires aliqᵘ modo sensibiliby aligatas, a qbs (teste Ato) oīs ntra cognitio dependet. Abstractē considerata 2ᵈ se, uti ab his prescindit impedimentis, et hoc 2ter, ut dictū supra qbus visis, sit

9. **Arculus 3.us** ‡ Deveniendū autē ad hoc 3ᵘ arculū, inqᵒ Autorū diversa referre placita decrevi: plura ee dico in presenti ~~[illegible]~~ matᵃ ē diversis dicendi modis. 1ª sntentia e Henrici aserentis Deus ee objtū ēū intlientis; quā ex profeso repugnat D. N. S. in 1. d. 3. q. 3. nº 6. ‡ 2ª coiter ā Nominalby tradita, astruit, verū, ui ens ut verū ee objtū adqtū intlis, quā eā D. cit. rejicit nº 28. ‡ 3ª aserit, qđ objtū ēū intlientis e quidditas rei materialis, ejus tribuitur Dº Thomæ part. 1. q. 3. art. 2, et 12. artº 1., licet thomistæ ñ satis hac supᵗ re intᵃ se conveniant. Na aliqui Angelicus Preceptorē intelexerunt loqui a objto adqto intliyentis ex naᵃ poē, ut Cajetanus, Capreolus, et alij qᵐ plures; quo in sensu predicta sntntia solidē refutata a V. D. N. S. citº nº 2. S. ~~Itra~~.

10. Alij vᵒ volunt, loqui a illo pᵒ hoc statu, nā ex naᵃ poē dicunt, eē ens in tota sua latitudine. Ita Sabel, Banner, Conplutenses, et Recentiores coiter, inqᵒ quidē sensu pax, aut nil hęc sntntia distare videtur ab ista D. N., ut recte advertit Faber, theor. 83. Sd iste reverā ibidē demonstrat, Dū Thomā aserendo ee quidditatē rei materialis, a objto adqto intlientis loqutū fuise ex naᵃ poē. Et in hoc sensu cū quoq; citant Recentes Parisienses 3º a aña q. 2. Quarta deniq; opiniō V. D. N. et fere oīū Scotitarū, deseruiet q; pᵒ 1º arculo adimplendo, ut predixi, Ire sic

11. **Arculus 4.us** ‡ Dū autē ad hunc pervenit 4ᵘ artᵘ, inquo aserendus aponendus, tuendusq; ē: notaverā q; ntrū intlis in 3xi statu considerari pose: idº pᵒ quolibet statu ev̄tandē cognita, suū debet corespondens asignari objtū. Quapropᵗ hunc placuit sb dividere artᵘ in 4x. S.ᵒˢ inquorū 1º objtū ejs pᵒ naxli inclinaōe. In 2º pᵒ naxli atingentia. In 3º pᵒ statu isto dependentiē ā sensby. In 4º q; demū, si tpori adsit arenulē cursus, directē opoita propulsabo placita, atq; arceta. Sit q;

§ us 1. De objto intlus 2dū naxalē ejs inclinationē.

12. 8º. Objtū adqtū motiby, et tratiby ntri intlis ex naᵃ poē 2dū naxalē ejs inclinaoē ē ens reale seu raoē enty in tota sua latitudine; ut coē finito, et infinito. ‡ Ꝓ 3ᵃ partis 1ᵒᵉ ē D. N. S. in 1. d. 19. q. 8. nº 1. dicente:
» Poa habens objtū 1ᵘ adqtū, potest pᵗ se inquolibet contentū ibi tō; d 1ᵘ objtū intlis
» humani ē ens: ē et qđ libt, inqᵒ salvatur raō entis, e pᵗ se objtū ejs. ‡ Itē:
ad raoē objti 1ⁱ adqti intlientis reqrtur 2x primitas ~~[illegible]~~ coitatis, scicet, et virtualitatis; dictas habet ens respetu oīū intligibiliū et D.ᵉ in 1. d. 3. q. 3. nº 8.
» sic resolvente: dico, qđ ē nil posit ee coius ente, et ens ñ posit ee coē univoce
» cū dictū inquid Ꝗoibs pᵗ se intligibiliby, qā ñ de difijs ultimis, nec a paoibs suis

sui; secta, qd nil ē ǵis objtū intlūs ntai propt. coitte in qid ipsius ad oe ḡ. "
se intlgible: et tā hoc ñ obstante: (advertte maxime): Dico, qd ens ē ǵis "
objtū intlūs ntai; qª in ipso ɔcurrit 2x primitas, coitty. scicet, et virtuali- "
tatis: nā oe pª se intlgible, aut includit exntialtr raoē entis, aut ɔtinetr foltr, "
l virtualtr in includente exntialtr raoē entis. Oīa enī gen̄a, et species, "
et individua, et oēs partes exntiales ḡentiā, et ēn ens increatū includunt "
ens qiddittibē. Oēs difigultes includuntr in aliqbs istor exntialtr, l qiddi- "
ttibē. Oēs paoēs entis includuntr in ente, et in suis inferiorbs virtualtr: "
igtr ila, qbs ens ñ ē unibocū in qid, includuntr in ilbs, qbs ens ē sic "
unibocū. Et ita pat, qd ens habt primitte coitty ad ǵ intlgblia: hoc ē: "
ad ɔcptus quiddittibos ǵnerū, specierū, individuor, et partiū exntialiū "
oiū istor, et et entis increati. Et habt primitte virtualitts ad intlgblia "
inclusa in ǵ intlgiblibus: hoc ē ad ɔcptus quiddittibos dipar ultimar, "
et paonū pprār: q fuse ex D. N. S. &c.

Sīs raoe: Intlus noster ex naxa poē ē capax ñ solū gnionis abstractioē §2.
d et intuitivē ḡs prfectionis sibi maxime ɔvenientis ut tenet D. M. S.
q. ǵ. prolgi, q. nulla nest. dispoio in eo ad recipienda visione beatā, d ḡs
ad eā actibē actingendā: q naxlis eis capacitas, et inclinao ad oe ens
se extendit tam fitū, qs infitū. ± Nat. intlus humanus elebatr ad Deū
vidndū; d nula poa elevari potst ad gnionē objti; qd sit extra sphe-
rā sui objti primi: q et Deus ɔtinetr sb objto primo nri intlus; atqª
inde Natui debet aliqd ɔprehendns et Deū; d hoc ñ ē aliud nisi ens
reale in tota sua latitudine &c: q. ± Et quidē sb raoe entis; quipe
intlus oia atingit entia q bona, qs vera ut ɔstat ex experientia.

P.ª de objto tratibo. Illud ē adqtus objtus tratibus inqd, et in oia §1.
sbilo ɔtenta poa potst tendere; d intlus creatus 2ds naxalē eis incli-
naoē trare valet sua gnioē ad ens ut sic: q istud erit suū objtus
tratibus. Licet sit discrimen intr. entia ficta, et entia realtr; qs ila
ñ solū movent, d et trant actus suos; ista aut duntaxat trant, et neu-
tiqs movent. Ita dicimus de relaoibs, quæ quidē excluduntr à
raoe objti motibi; ceterū hoc ē ex naxali atingentia, ñ sd 2ds na-
xale inclinaoē poē, qs sic ad pe ens reale proxus se extendit. Sit jā

§. 2.us De objto intlus 2du naxalē eis atingentia.

D.º objtus motibus ntai intlus ex naxa poē 2ds naxalē eis atingn- §3.
tiā ē ens reale absolutū fitū ut tale foltr: tratibus aut ē ens reale fitū
sibe absolutū, sibē respectibū, dus ñ dicat ordinē ad Deū sb raoe
ppria Deicatis. Ita ǵ. D. N. cit. in 1. d. 3. q. 3. ḡs parte raoe P.º Illud
ē objtus motibus intlus 2ds naxalē eis atingntiā, qd solo, et à nullo alio
moveri exse potst; d solū ens reale fitū absolutū potst intlus ntūs sub-
apta naxa movere: q objtus motivū &c. P.º mj ab inductioe. Ens raois
q nihil sit, neqs speciē, aut gnitionē sui producere, quipe ens raois
neqt producere ens reale. Neqs entia realtr, neqs idntice qlia, sp ultª
difigta, cognioē valent, aut speciē producere, quæ ē foltr ens. Nec deniqs
relaoēs, q. q sint imperfectiores ente absoluto, nequeunt producere spe-
ciē sui, ñ gnioē, quæ ē qid absolutū.

Ergo ḡs ens reale absolutū fitū ut tale foltr ē objtus adqtus intlus 86
ntai 2ds naxalē eis atingntiā: ñ aut ens ut coe fito, et infito; aliaqs Deus
posst à nobis naxaltr atingi, qd rejicit ǵ. D. cit sic dicendo: ē ultra aliā
raō, huis ɔnis, qd Deus ut hæc exntia in se ñ potst gnosci naxaltr à nobis. "
Nc P.º solū ɔsqª: ex eod. S. D.e poa habns objtus ǵis adqtus potst pª se in quo-
libt ɔtnto sbilo: q poa habns objtus ǵis adqtus 2ds naxalē atingntiā potst
naxaltr ex ppriis viribus in quolbt ɔtnto sbilo; d si ens ut coe fito, et in-
fito eet objtus intlus 2ds naxalē eis atingntiā, tc Deus sbilo ɔtinertr: q tc
Tre-

Deus ut hec exntia naxlta gnosceretur. Mi. P.: q. ppria rao Dei vl stincta exntialts, l virtualta in includnte exntialta raoq. entis; atqui p.a hanc raoq. statuit D. N. S. ens ut sic p.o objto nazlis inclinaois, ut et Deus ipxs hendat: q. si ita poneretur p.o objto nazlis atngntis, Deus stinerets stilo, ac p.o inde illus atngere poset nazlta intlus ppxijs vizibus. Porro hoc e damnatus stra Beguardos, et Beguinas in scilio Bienensi sb Clem.e D. declarante: necessariu ee lumen gloriæ ad Deus actibe vidndus, et ad hoc n sufficeret aiã q. suis nazlibus vizibus: q. statui debt p.o objto nazlis atngntiæ ens reale absolutus fitus ut tale falta.

87. Preterea: illud e objtus adqtus 2dus nazlis atngntiæ, qd. et qdlbt sb ilo stntus posit ab intlu nazlta, quidditibe, et distnte atngi; d intlus ntex solus potest sic atngere ens fitus, et limittus: q. istud e objtus ejs 2dus nazalis atngntiæ. Major patns e; q. illud e objtus adqtus, ii proportionatus poa 2dus nazle ejs atngntiæ, qd illa percipere valt 2dus oes suas objtibas tueq. ad ult.s fxalitatis absq. alig. elevaoe poa supxnazli. Ob hanc raoq. licet Deus a nobis in via gnoscatur sb aliq. stntu coi q. creaturis, q. tam n sit sceptu pprio ex ppxijs, qtenus hec exntia e. ideo excluditur ab ejs objto nazlis atngentiæ. Si aus in Patria atngatur a beatis, q. hoc revera fiat ex supxnazli juvamine, ad objtus pertinet nazalis atngntiæ inclinaois: propter hoc dixit D.r cit: n ee inveniens poa ee nazlta inclinatas ad objtus, qd n posit nazlta atngere; hoc e nazalis inclinaois: q. objtus nazlis atngntiæ motibus adqtus e inquad ppxijs vixibus poa potest, qle e ens fitus absolutus, ut tale faliter.

88. Nunc P.o 2.a 3 partes; a objto nempe tratibo. Illud e objtus adqtus trativus ntxi intlus 2dus nazle atngntiæ ad qod, et qdlbt stntus sb ilo potest intlus distnte; ac qddtatibe se ppxijs vixibus extndere; d circa ens fitus, et qdlbt stntus sb ilo sive absltus, sive respectivus, dus n dicat ordinis ad Deus sb raoe ppria Deitatis, potest intlus suis vixibus nazalibus distnte; ac qddditibe se extndere: ergo. Pat ma: q. objtus pproxtionatus poa, ab ea nazlta atngible e illud, qd ipsa poa ppxijs vixibus percipere valet 2dus oes ejs fxalitates. Mi. stat: q. qdlbt ens fitus, sive absoltus, sive respectivus e pportionatus intlui, ut dicto modo gnoscatur: = exclusio tam ente respectivo dicnte ordinis ad Deus sb raoe ppria Deitatis: siquidem nec ipse Deus sb tali raoe ppria atngi valet a nobis in via sceptu pprio ex ppxijs. Et licet a beatis atngatur, supota elevaone, et spnapio supxnazali; adhc Deus sb ila raoe e objtus voluntarius, qd si vult, videtur, et si n vult, n videtur, ut in inqt D. Aug. lib.o de videndo Deus. Sit q. ja;

S.us 3.us De objto intlus ntxi pro statu isto.

89. D.o Pro statu isto dependntius a snsibus objtus intlus ntxi, motibus e qddtas rei falta, et p.r se sensiblis: trativus aus aus e qdditas rei snsiblis, ut se extndit ad snsible p.r se, et snsible p.r aliud, sive p.r accidns. + Sta 3.a ptes probat D. N. S. cit. q. 3. n.o 24. dicens: objtus 1.us poa
" ntis ex nara poa in raoe poa ::: nil potest addqri intlui
" nostri ex nara poa in raoe 1.i objti nisi coiximus: tam p.r hoc statu e
" adqtus in raoe motibi qdditas rei snsiblis; et ideo p.o statu isto n
" nazliter intelligit alia, qus n stineantur sb ilo 1.o motivo. Et si qrita,
" (prosqta D.r) qus sit rao istius status? Respondeo, status n videtur ee, ni
" si stabilis pxmanentia legibus D.e saptiæ firmata: stabilitus e aus in
" ilis Sptiæ legibus, qd intlus ntex n intlgat p.o statu isto, nisi ila, quoz Spe
" cies relucent in fantasmate; et hoc sive propt.r penas orignalis pecca
" ti, sive propt.r nazle scordiæ poaz anæ in operando: &c.: q. ex expxientia, V. D. N. S. mente 1.us objtus &c.

Eandes partes P.o raoe: Illud e objtus motibus ntxi intlus

p.o

pº statu isto, qd ꝗ intlu deduxit ꝗ sua specie adeʃt cnioꝗ; d hoc e qdditaʃ
rei materialiʃ, et sensibliʃ: ꝗ ista e obiectuꝫ motivuꝫ pº statu isto. Minorē pº: intlus
rex pº hoc statu dependet a sensibus in operari, juxta ilud ffm nihil e in in-
tlu, qd prius fuerit in sensu; atque ut solummodo movente sensus a qdditte sen-
sibli: ergo e i que sua specie deduxit ꝗ intlu intro ad sui cnionꝫ. Hoc pat.
a suntiꝗ: nꝫ qdditaʃ rei sensibliʃ pʳ se movet sensus ad sensatioes, qbs modiʃ
causatæ species fantastica. Postea munus intlus agntiʃ e devertere ad fantas-
ma, et imagines rex, ques in interno sensu, adhuc materialeʃ, et remote
intlgibleʃ depurare, et denudare a matª, ut in eiʃ exudet species spualeʃ,
pʳ quas obiecta ila redduntr proxime intlgiblia; qbs speciebus fecundatus
intlus, et qsi infiatus, producit specieꝫ expressaꝫ, ū cnionꝫ: ꝗ qdditas rei
sensibliʃ &c. Amplius elucidatr ex D. S. in 1 d. 3. q. 1. citante ffm 3º de 21.
aña, fantasmata se habent ad intlus, sicut sensiblia ad sensus: intlus ergo
nil intlgit, nisi cuiʃ fantasma potest pʳ sensus aprehendere. Sed sic; d
sensiblia se habent ad sensus, ita ut sint adequatuꝫ ipsoꝫ obiectuꝫ: ꝗ ita se habent fantas-
mata respectu intlus; d fantasmata ss species materiales virtualitr repræsen-
tanteꝫ qdditteꝫ rei sensibliꝫ: ꝗ istaᵉ obiectuꝫ motivuꝫ intligentis pº isto statu =
Porro in hac probaoe valde praemente adversariiꝗ, observat D. N. S., qd
tale obiectuꝫ ñ e ens proprie, et falte pʳ se sensible, presens in se ipso; d debet ee
presens in sua sua specie, aut suo repræsentativo proprio et prius. Sic enꝫ ait
loco citº: sensiblia enꝫ ñ ss nata in se præsentia intlui sb raoe actu in- "
tlgibliꝫ; d tm in sua specie intlgibli possunt sic ee præsentia: Ex qª autoritte
sic argtu eformo: qd ñ e actu intlgible, neqt immedte pʳ se movere in-
tlus, sicut qd ñ e actu visible, ñ potest immdte movere sensus visibus;
d sensiblia ñ ss actu intlgiblia in se, d tꝫ in sua specie intlgibli: ꝗ quid=
ditas rei falte pʳ se sensibliʃ e obiectuꝫ natu intlus motivuꝫ, ñ immdte præ-
sens in se, d in sua specie; qª ideo actio intlus agntiʃ e nesº præregrita
ad intlionꝫ, ut obiecta sensiblia transferantr ab ee materiali ad spuale
ordinꝫ actu intlgibliꝫ.
Probo sic ex obiecto terminativo: substiaʃ materiales accidentibus induta- 22.
taʃ cnoscimus pº statu isto, d illæ ñ ss pʳ se sensibles, d pʳ aliud, qª pʳ specieꝫ ta-
liꝫ accidentiꝫ cnoscuntr, pʳ ilaqª terant cnioꝗ ntaꝗ: ꝗ obiectuꝫ terminativuꝫ in-
tligentis pº statu isto aprehendere debet substiaꝫ sic cnitaꝫ; d hoc e qdditaʃ
rei sensibliʃ, ut aprehendit sensible pʳ se, et sensible pʳ aliud, sive pʳ acci-
dens: ꝗ &c. Sit jam

§. usᴧ. dus De propulsatione sententiarum contrariorum.

Ptra 1ᵃ Henrici sic Probo ex eod Dº citº dicente: 1us obiectuꝫ alicuiʃ poꝫ 23.
habet naralꝫ ordinꝫ ad ilaꝫ; d Deus ñ habet naralꝫ ad intlus ntaꝫ sb raoe moti- "
bi, nisi falte sb raoe cralis atributi: particulare aut, qd ñ intlgitr nisi in aliqº "
coi, ñ e 1us obiectuꝫ intlus, d magis ilud coe: ꝗ Deus (se dicit Dʳ) ñ e obiectuꝫ 1us intlus. "
Sed sic, d nil e coius ente: ꝗ hoc e obiectuꝫ = Præterea: Deus erit obiectuꝫ 1mus,
l propter coitateꝫ, l propter virtualitateꝫ: ñ 1us, qª Deus ñ prædatr de coi ente.
Non 2us, qª licet Deus oia alia ae virtualitr ptineat, in nulo tꝫ ptinetr
virtualitr, nisi in ente quoad intlgiblitteꝫ: ens aut sb raoe entiʃ prædatr
de oi pʳ se intlgibli &c: ꝗ istud e obiectuꝫ &c.
Ptra 2ᵃ præsentiꝫ Nominaliꝫ sic Probo: obiectuꝫ habitus naralꝫ 24.
ñ præcedit poꝫ; d obiectuꝫ 1us mefª, qui habitus e intlus, e ens sb raone entiʃ,
qd e prius naralitr vera: ꝗ ens e obiectuꝫ intlus sb raoe entiʃ, et ñ sb raoe ve-
ri: tꝫ enꝫ, si ñ (staret), obiectuꝫ habitus præcederet obiectuꝫ poꝫ; qd naraliꝗ ordine adver-
satr: nꝫ habitus adequatus poꝫ debet habere id obiectuꝫ, et sb eadꝫ raoe; etenꝫ si re-
spicit aliqd ptentuꝫ sb eo, necse e, ut ilud sb eadꝫ respiciat raoe. Si ꝗ
Metfª, que e habitus intlus, respicit ens sb raoe entiʃ, neqt intlus nisi sb raoe

ne posteriori illud respiceret; talis autem ē ratio veri: ergo neqt sb ratione veri habere cnsr p.o objto. = Præterea qd ratio veri, n ē ratio entis quidditiva: ergo qd qdts sb ratione intelligitr, n intelligitr sb ratione qidditiva, da accidntli; cui ratio qidditiva repetit, et antecedit, quæ quidem ē ratio entis: ergo respectivè intelligibilis sb ratione entis qm sb ratione veri: q hæc ratio n ē, sb qua respicitr ens ab intellu: ergo sb ratione entis, qua nulla ē prior, respicitur.

25. Contra 3.m modo quo ntræ adversatr, sic probo: Nulla poa potest cognoscere objtm aliqd sb ratione coioris, qm sit ratio sui objti ... ; d intellus nr cognoscit aliqd superius, et comm qidditate rei materialis: ergo ista neqt ee ejus objtm ... Maj. p.o ratione, et exemplo. Ratione: qa tc objtm n eet adæqtm: si quidem n contineret falta, virtualiter oia atingibilia a sua poa; ista qa ad majora se extenderet, scilicet, ad comm, et universalia. Item exemplo. Visus n cognoscit aliqd sb ratione coloris, qd sit ratio coloris, lucis; nec imag. ratio imaginabilis; &c, quod nempe ē objtm ejs ... Sic qa p.r oes discurrendo: ergo &c. Minor principalis patet: n ratio entis, substis, viventis &c. sunt superiores, et comm qidditate rei materialis; atqui hæc a ntro cognoscuntur intellu: ergo iste cognoscit aliqd comm qidditate rei materialis: ergo ista n ē objtm ejs ex natura poæ.

26. Si Arguas 1.o Contra ... ntræ ... : ideo neqt ee objtm adæqtm intellus finiti, et infiniti; qa qd adæquat intellm infinitm nesso excedit fitm; d ens in sua latitudine ē objtm adæqtm intellus Divini: ergo neqt ee &c. R.o D.o maj.: idem neqt ee objtm motivum &c., C.o terativum sb D.o eodem modo, C.o diverso modo N. Intellus Divinus solum habet p.o objto motivo Dei exntiam. Creatus v.o tendit ad oia entia creata, agens et movetur 2.o inclinaoe. Imo se extendit ad movendi p.r exntiam Dei, d modo fito. Deinde, ens in tota sua latitudine est objtm naturalis atingntiæ intellus Divini; n autem creati. Intellus etiam Divinus excedit intellm creatum in modo atingendi objtm, sive intensivè qa oia, et se ipsum comprehendit, sive extensivè, qa plura in infinitum potest atingere simul.

27. Si Arg. 2.o Contra 2.m ... : ratio entis ē objtm 2.m utramque primitatem: ergo etiam entia realia illud p.o sua atingntia movent. = R.o qd ratio motiva in ente supponit p.o ipso ente, et p.o illud quidditivè includentibus. At terativa supponit p.o ente, et p.o quoque qa intelligibili. &c. = Si Arg. 3.o Pre ... relaoes excluduntr ab objto motivo atingntiæ, qa producere requirunt absolutm: cur n excluduntur obid ab objto motivo inclinaois? = Adv. in reltibus, et ratio entis, et ratio relaois, et qdditv. soluoe. = Si Contra 3.m arg.: aliqa a nobis atingi, quæ n st sensibilia. Item in hac, et alibi vobis responsio patet. &c.

1. # Corolarium.

Pp.o 1.a qd De Subsstia, (et pariter accidbs, quæ n sint falter sensiblia) solum possumus habere p.o statu isto conceptm com. l proprium ex coitibus, n v.o proprium ex propriis, saltem immdte. P.r conceptm proprium ex propriis (saltem immdte) solum habetur ex re præsenti p.r se, l p.r specim propriam, d de substa, (et ita realis, &c.) n possumus habere p.o hoc statu cognioe p.r se ipsam, l p.r specim propriam: ergo &c. Postea habito concepte ex coibs. haberi ex propriis medte, n late, potest.

2. Pp.o 2.a intellus nter p.o hoc statu cognoscit singularem materiale abstractivè, n v.o intuitivè. Ita D.r N. in 2. d. 3. q. 6. n.o 47. P.r Notitia intuitiva differt ab abstractiva, in eo qd intuitiva tendit ad objtm in se præsens, ut præsens, ab ipso qa in ratione principii causata; abstractiva v.o a specie objti, tendatqa ad ipsum, ut in specie relucens; d p.o isto statu singularem materiale, et sensible n concurrit immdte ad productioe cognois, nec ad ipsum in se præsens immdte tendit; d in specie. Ergo = Et quod dicimus: conceptm, qui de singulari† p.o hoc statu habemus, ee proprium, ut a coi distinctm. = Sd intuitivè cognoscitr ab Angelis, et aīabus separatis, qa sic cadit sb stetend objti.

†materiali

3. Pp.o 3.a = Omnis cognitus primitte originis p.o hoc statu ē singularem materiale, et sensible. = Non ē sermo ab objtis separatis, quod nempe prius cognos-

gnoscatur; ergo sic quidquid posset, de eadem re plures rationes includente, quin ea scicet ex his prius gnoscatur; neque summo est se permittere perfectionis, id est originis, et generationis. Patet ex Doctore q. 22. re eandem adicente sic: repraesentando species infantaria, repraesentat singulare vagum, quod patet textu cognitio intellus. Patet ratione: illud est primum cognitum, cujus species primo impressa est in intellectu, et talis species singularis: ergo .... patet, quia quod objicitur sensui, quale est species singularis sensibilis, primo suministrata intellectui. Deinde textus in aliis rationibus ejusdem rei &c.

Propositio 4a. intellectus potest plura gnoscere pluribus actibus, non tamen per unum, ut simul saltem cognitione clara, et perfecta, nisi quando ita plura sunt cognita, ut prius, et posterius, velut medium, et finis &c. Ita Scotistae. Ratio est, quia quando sunt plures res ut oportet, ut dispartes, nequit esse una species, quae ita plura repraesentet. Proinde, nec unus actus, qui exprimat plura, & ita expectat ad actus exprimere, sicut ad speciem repraesentare. = Et si velit esse posse unum actum virtute multiplicem, non inficior in cognitione confusa, sicut inficior in clara, et perfecta. = Bene 2o colliges posse primo errore, quod docent theologi re intellectus Christi aliisque Beatis simul cognoscentibus Deum, et alia plura per species proprias. 2o. quod per eundem actum, quo cognoscitur Pater, ut habens ordinem ad filium, iste cognoscitur: quo intelligitur praemium, intelligitur Deo: &c. Δ.

§ Propositio 5a. cognitio intuitiva, et abstractiva et specie differunt inter se. 5.
Ita Doctor 2. metaph. q. 3. et 7. = Patet quod cognitio, quae habetur per fidem specie differt ab ea, quae per visionem intuitivam Beatorum, et ita est abstractiva: ergo. Et eadem sicut fruitio, qua rapiuntur Beati clare Deum videntes differt specie a fruitione, quae est nobis aeque obscure, et confuse illum gnoscentibus, ita &c.

Sed quaeres: quid sit cognitio abstractiva, intuitiva, et comprehensiva? Respondeo cognitio intuitiva est ex Doctore in 1. d. 2. q. 2., repraesentatio intentionalis expressa objecti realiter existentis, et praesentis ut existens, et praesens est in se, vel in alio eminentiori. Et adverte, quod dum objectum in alio eminentiori continetur, ejus cognitio potest esse intuitiva, sicuti Deus ab eterno gnovit creaturas contentas in sua essentia. Et quod licet objectum media sua specie gnoscatur, dummodo talis species dependeat in esse, et in conservari ab illa, ejus erit cognitio intuitiva = Cognitio abstractiva est, qua percipitur objectum, ut praescindens ab ejus reali praesentia, ac existentia, et ita ad species impressae objecti pertinet causare, et trahere sive sit objectum praesens, sive absens, hoc innuit Doctor & dixit quodlibet 13. n.o 10. in cognitione intuitiva res propria existentia est per se motiva objective, in cognitione autem abstractiva est aliquid per se motivum: ut vere species &c. 6

Comprehensiva denique est, qua non solum gnoscitur objectum clare, et distincte, ac quoad omnes suas facilitates, et rationes, et quoad omnes gradus, et modos cognoscibilitatis ejus; ita ut nihil ejus lateat intellectui = Non sumitur hic cognitio comprehensiva utcumque, uti dixit Apostolus ad Phil. 3o. sequor, siquomodo comprehendam, et 1a. ad Cor. 9; sic currite, ut comprehendatis; de accipitur juxta scholasticos loquendi modum hac ratione; quamvis Beati videant omnia, quae sunt in Deo, attamen ejus visio non est comprehensiva, quia non vident omnia omni proximo modo. Deus vero omnia, et se ipsum comprehendit. 7.

Quaestio 5a An intellectus sit potentia entitative naturalis, vel supernaturalis, vel praescindens?

(Prolapsa in opositionibus venia dicta) Quaestio quam R. R. C. C. quorum P. P. inquisitor inspecta mihi discutienda venit; inquit &c. Super quam celebrior est apud Scotistas praesertim hujus almae Provinciae, eo apud extraneos est ignota, dum inmerito & perfecta ejus notitia valde utilis sit, utpote in illa involvatur doctrina plurimorum sanctorum, plurimisque corresponderes possit; plura nostrae fidei attingentia mista praesertim scientia vere Dei visio, nempe Beatifica, in qua Deus sub quo finis noster ultimus, supernaturalisque manifestatur, ad quam efficiendam actibus concurrit intellectus noster, ut principium vitale elevatum ad supremum lumen gloriae. Ut enim quod est praesentis instituti claritatemque meis facultatibus possibili patefaciam, illam in tres secabo partes, quarum prima motibus dubitandi, oratque replebit; 2da notabilia edet, multiplicesque rejiciendo intelligentiae enti naturali, ac supernaturali ab A.A. praestitas, quae per meliori adaptetur recernit. 3a sententiam re= §.

re=

relaoq aglomerabit; 4.a q. demu asertu tuendu aponet ... genuina D. N. S.ti mente, solidioribq. raoibs q coi theoru firmatu. Ut erg. a suo ordne fiant, sit

2. **Pars 1.a De ocatione dubitandi.** Hæc porrò ex 2xi oritr via. Cu igta ex una parte S. D. N. S. hanc ex animo n controversatu fuerit qtione, et alij elucinaoq pluribs sua solita subtilitte usus fuerit doct.is hinc ex uno loco intlu firmare videtr entiatlr ce detrate nazle; et in alio prescindente; itaq. in 1. d. 30. q. 8. n.o 9. scripsit: nazle, et supernazle n distant nara alicujs in se; d.tr in ordne adagens; ideo erg dicitr aliqd nazle, qa à nazli agnte: supernazle v.o qa à supernazli agnte. Nunc sic; d. Deus producens añq à nazli prescindit, et supernazli: q et intlus. ± C. otra aut q in 2.o d. 6. q. 2. n.o 30. loqtr: qdo ... qd voluntas ē nazlis &; et in col.e H. n.o 9. ait: poa intlectiba ē quæda poa nazlij ipsi añe sicut visio, ū qcq. q. alia, sive qua' cat modo nazli, sive supernazli: q intlu, ut ē poa nazly añe habebit objtu sibi adqtu: q oportet, qd objtu intlu, ut ē poa nazly sit ens coe ad creatu, et increatu. Hinc ex De

3. Cu aut alia ex parte sit coe pncipiu, ex efectbu in qniōq causā devenire, et ntex intlu n solu actu producat nazle, d et supernazle, videtr legitima inferri ... ut ad illos eliciendos intlu ntex à nazli, et supernazli prescindat nesse sit. Quin tq p.o oporteat discurrendo ad illos pprie eliciendos actu potius videatr, qq. detrate nazlis devenerit. Imu insinuat S. D. N. S. q. 1. prolg., dicens: ... qd n habeatr modo qnitio ... aña, l alioq. ejs poa, ita distnta, qd ex ipsa part qnosci, qd aliqd tale sibi correspondeat; d ex ipso actu, quē experimur, ... poa, et nara; et insinuat 2du eadq ingne n.o 13. q dixit: n ē igta inveniens, poa ee nazltr ordinata ad objtu, qd n part nazltr atinge, sicut quælibet sensa ordinata ad actu, et tq n potst se sola atngere. His igtr p.o oportq ad amussi ... rraoibus, stat dubitandi ocatio. Nunc sit

Pars 2.a ubi entis supernaturalis intelligentia præ oibus selecta, aliaq. de nazli aglomerantur notabilia.

4. Suposito 2xe dari rer ordine, nazle, scicet, et supernazle, mihi 1.o notare ē, utriusq.e Deu ee capt, et autore. Ordinis dicti nazlis, qui ad naras ...iales, ... ficas, ... mehficas, q.a ...s radices pptatu, et accidntiu, quæ ipsis ... nazltr debentur. Ordinis v.o suprni, qui ad accidntia, q. jure nazali n s debita ... creatæ. Sd in presentiarū sermo n fit ... ente superno, quo et Deu ... ; solu modo aut qnu ē coe entibus supernis creatu, et creabilibus, q.d ... Sti P.P., veteresq. Magistri juxta hanc dumtaxat aceptione loquti s ... . Nec pariter sermo ē ... ente supernazli pure ffico, illud nempe, qd licet in sua entitte sit nazle, et à Deo, ut autore nare producibile, l ab alioq. creatura, q. tq ab alia produci n valet, respectu istius vocata ffice vu nazle, u leo, q. ab alio producitr leone, n qut produci poterit ab hne, ejs productio dicitr supernazlis respectu hnis, id ē superans istius nara ad productioq istius. Porrò sermo ē ... ente supernazli theco, qd (ut ... coiis theoru mens unisaliter adtuit) in sua entitte superet nara theica q accidntibu sibi jure debitu, ut s dona, gratiæ &.

5. Sd ut istud perspicatius intlgatr, iter notare prætereundu mihi n ē nara in scolis multipliciter sumi. Pro nara nimirum naturate p.o nazata, p.o dialectica, p.o ffica, p.o mehfica, ac demu p.o theica. Nara naturans ē ipse Deu, ut autor nazly dans, et ... nara creabiraru nazliu, quæ quidē nara naratæ apelantur. Nara dialectica, ū loqa ē ipsa rei exntia, ut genere, et dfa ... . Nara mehfica ē ... ... p.o subsistentia. Nara ffica, u ffica ē pncipiu, et causa motu, et quietu, sive (ut vrbis Ari 2. ficor. c. 30. textu 3. loquatur) ē pncipiu, et causa, ut id moveatr, atq. quiescat, in quo ē, et p.o se, et n 2du accidns inest.

Na-

Natura demum theologica, cui ens supernaturale, de quo est quaestio, opponitur, est aggregatum ex omnibus substantia creata, et suis proportionatis accidentibus, juxta exigentiam sibi debitam. Sed autem aliis opponitur, non minus enti supernaturali competit, ac naturali. Ista aut duo quae sunt opposita tot modis dicuntur, et unum, quod et aliud. Unde 6.
rursus noto quod D. N. in 1. d. 13., quod naturale equivoce potest dici ex eo, quod diversis ›› opponatur rebus, prout scilicet opponitur violento, libero, artificiali, et supernaturali. Naturale enim prout violento opponitur, est, quod conformatur inclinationi, vel appetitui innato rei, quod violentum sit cujus principium extra existit, passo non conferente; (principium) naturale aut prout opponitur libero, est, quod est determinatum ad unum agendum, ut ignis, vel est determinatum ab alio naturaliter concurrente, ut intellectus ab specie intelligibili, quod liberum simpliciter sit sub apte natura indeterminatum ad unum, sive indifferens ad utramque contradictoriam partem.

Naturale vero prout opponitur artificiali, duplex considerari ac- 7.
tive nempe, et passive, loquendo ipsius D. N. S. verbis: distinguuntur artificiative nempe, et passive, loquendo ipsius D. N. S. verbis: distinguuntur artificialia a naturalibus ex parte principii activi. Sed natura est principium intrinsecum ››
lia a naturalibus ex parte principii activi: Sed natura est principium intrinsecum ››
sic determinatum, quo agens naturale agit sic, et non aliter; durum, vel voluntas, vel proprio ››
sic determinatum, quo agens naturale potest sic, vel aliter agere. Alio modo diversitas est principium, quo habens illud potest sic, vel aliter agere. Alio modo dis- ››
tinguitur artificiale contra naturale ex parte principii passivi; quia naturalia habent in se principium passivum inclinationis, et tendens in hoc, ut sic operentur. ››
Artificialia aut non habent hujusmodi proprium sic inclinans ad talem intentionem, vel executionem, ut patet in edificiis. Hic est porro naturalitatis speciebus nulla est contraria, intellectus gaudere quod in nullo ex suis actibus, imo et Beatifica visione violentum, liberum, aut artificiale includat.

Sed naturale prout opponitur supernaturali, de quo nunc, est id, quod 8.
provenit a Deo, ut autore naturae, quod continetur intra vires, et proportionem naturae efficientem, et theologice, sumptae ut supra exposui. Nunc erit acceptio supernaturalis entis per oppositum, quod aliud est quoad entitatem, aliud vero quoad modum. Istud est entitative naturale, et ab ipsa natura, et alia natura creata est producibile,
tantum ut aut modus, hic, et nunc habetur, superat totius naturae vires, ut visus ceco restitutus. Ens vero supernaturale quoad entitatem a tota natura sola improducibile, ut fides, caritas, et habitus. Plures ab Auctoribus patitur explicationes, quas inter aptiorem praestabo. Nam quod circa istud in praesenti inquisitione laboret, profecta ipsius intelligentia Domini veritati refragatur.

Itaque supernaturale quoad entitatem non est (sicut sensuit Zumel) quod or- 9.
dinatur ad Deum ut trinum, siquidem non provenit a Deo, ut trino fatetur; sed ut Omnipotente: quia trinitas se habet quasi per accidens ad concurrentibus entis supernaturalis, non ergo entia supernaturalitatem includunt, cum tota trinitas ad extra operetur =
Nec istud est supernaturale per participationem perfectionis Dei, ut Dei (sicut dixit Lumbier) quia omnis gradus intelligendi intime, et Angelo est participatio Dei, ut Dei, et tamen non est supernaturalis, neque est (ut propugnat Henrice), quod continetur quod Deo ut est in se, sive immediate, sive mediate, nam penetratio vel duarum quantitatum tali cognitione caret, et tamen non est supernaturalis. = Neque est tale (ut asseruit Ripalda) per quidditativam connexionem cum gratia sanctificante; nam detentio lapidis vel sursum tali connexione cum gratia sanctificante non polet, et tamen est supernaturalis.

Nec pariter est tale ex eo, quod sit proprietas, vel quasi proprietas Divini 10.
esse, vel in se ipso, vel ut hipostatice uniti (ut defendit Quintabal), quia fides est supernaturalis, nec tamen potest esse proprietas Dei, ut est in se, neque ut hipostatice uniti: siquidem est ex natura obscura, et tertio Apostoli argumentum non apparentium = Neque ens supernaturale (ut arexuit Hernandez relatore, quem secutus fuit Carrer) constituitur per id ipsum, quod nomen exprimit, scilicet superare naturam, vel non necessario sequi naturam, nam hoc improbat D. N. S. in 2. d. 3. q. 9. dicens: perfectiones datae Angelo in sua prima creatione, licet non necessario sequantur naturam ejus, dicuntur tamen naturales dis- ››
tinguendo contra merae supernaturales: quia stat, quod naturam superet, hoc est non necessario naturam sequatur, et non sit supernaturale. Praeterea ita explicatio est quasi grammaticalis

sux-

juxtá nom. sonitus, qua extra centrus expedita difficultas, in qua sermo est de ente supernaturali antonomastice dicto, ut legas.

11. Quid ipse de isto sentiendum sit, omissis alijs, audite, audite nunc ubi prae omnibus inventis explicationibus eligo est id, cujus entitas in se spectata, petit produci a Deo, ut agente sup. vires, exigentiam, et potentiam totius naturae sup. leges quas ab ipso sunt ordinata stabilitas per rerum exigentia, ut naturalitate. Revera hic sentio conformior menti D. N. S., qui quae 4. prolog. n. 20. sic fatur: est naturalitas, quod receptibus comparati ad tale " agens, quod notus est imprimere tale figura in tali passo: supernaturalitas autem quod " comparata ad tale agens, quod non est naturaliter impressibus illius figurae in tali passo. Nunc sic: atqui talis figura ideo negat naturaliter imprimi in tali passo, quia excedit vires, et exigentiam totius naturae, ejusque leges (ergo juxta Scilia, et sti PP. entia supernaturalia sunt nobis indebita, et improportionata, quae nec possunt acquiri, nec mereri solis naturae viribus; ideo a Deo virtus istas agente produci): ergo in hoc, quod superare est tale naturae exigentia, constitutasque a Deo leges, petitque produci a Deo agente, sup. illas recte intelligitur supernaturalitas. Alijs ergo transcursis, ob plurimisque temporis brevitate derelictis: Sit

Pars 3.ª De sententiarum relatione

12. In hoc dicto opinabili bello tres reperiuntur sententiae: 1.ª adstruit jus in thesi esse realia naturale, et falsa supernaturale, cujus fuit inventor Rogerius Lucitanus, quem secta Granado. = 2.ª esse entitative supernaturale, ita Ibo verdiaz Autor ... Itrov. 23; ... duas paucissimi amplexi sunt. = 3.ª asserit, nec esse detrate naturale, nec supernaturale, sed ab utroque praecindentem: naturalemque evadere per specie naturalem objecti; supernaturalem vero per habitus supernus; ita Joannes Perez Lopez in suo tract. ... Beata d. 1. q. 1., quem per viribus secta Carrer, et aliique hujus almae Prov. scribentium scriptorum turba. = 4.ª demum viribus, et pose ..., intellectus ... esse poa detrate naturale, autore Fr. Ant. Perez, disp. 8. ad tract. de Beatifica visione; perinde ac quaestio haec Perez contra Perez nuncupari valeat ob contra potiusque ex Ult. ita denominatis. Hanc habet sapientissimus Magistrus disp. 1. ... q. 7. in apendice, et multitudo ex manuscribentibus in ntra Prov.. Sit ergo jam

Pro 4.ª parte adimplenda

13. D.: intellectus inducere, et entitative est poa positive, ac detrate naturalis. = Est juxta genuina D. N. S. mentem pluribus in locis. P. ergo ex ipso in 4. d. 11. q. 6. n. 4. ubi procedens contra quendam D.s asserentes gratiam recipi in anima caractere vero, utpote dispositione in intellectu, ita ait: Habitus su" pernaturalis non est in habitu naturali, sed in poa naturali, in qua est habitus naturalis, et hoc ideo, quia poa naturalis prior est utroque habitu. Nunc sic: sed habitus naturalis, et supernaturalis non sunt nisi in poi animae, et Angeli, in intellectu, nimirum et voluntate: ergo istae sunt entitative naturales. = Sic in 2. d. 3. q. 9. loquens de speciebus intelligibilibus Angelis gratis datis in instanti suae creationis, tamquam sic perfectio data Angelo in sua creatione licet non necessario sequens naturae ejus, dicuntur naturales, distinguendo contra mereri supernaturales, ita ista perfectio data intellectui Angelico, dicitur naturalis.

14. Amplius in 2. respondendo d. 3. q. 4. quaerens an Angelus possit naturaliter habere distinctam cognitionem essentiae D.s, postquam distinguit de intellectione, ait n.º 3: vel " intelligitur 3.º modo, quod dicatur aliquid naturaliter cognosci per aliquid inditum a suo " proprio esse, quod pro tanto dicitur naturaliter, quia creans, et non elevans, mere est supernaturale. Resolvensque questionem n.º 5. astruit: 3.º modo dico, quod sic: ergo ex D.s essentia D.a potest distincte aliquid ab Angelo naturaliter cognosci per principium naturale creatus, et non elevans ad supernaturalia; atqui cognitio est ab intellectu: ergo iste est detrate naturalis. = Finaliter autem ... in report. col. 11. n.º 9. loquendo de necessitate luminis gloriae ad videndum Deum, sic ait: poa intellectiva est quaedam poa naturalis ... animae, sive cognoscat modo naturali, sive supernaturali &. Quid clarius? et ita alibi: ergo D.º est juxta genuina D. N. S. mentem.

Ilaq p.° 2. raoe. Angelus, et aña ralis sunt entia naturalia entitate, prout naturale oponitur supraño: q una simul q voluntate intellus e poa entitate naturalis. Dicq. sequitur; q. sicut ex ente spirituali, poe spirituales proveniunt, et ex 15.
materiali poe materiales. Pariter ex ente naturali poe naturales deduci debent.
eniq v.° intellus, et voluntas identificantur realiter q entia Angeli, et añq ralis. f.° 188.
Dificultas q stat in antecedenti, qd sic P.° Angelus, et aña ralis producuntur
á Deo, ut autore naturæ: q sunt naturalis, prout naturale oponitur supraño. Audiant Contrariæ Sententiæ Rationi multiplici huius antecedentis probaois.

Sit 2.° (quæ similiter probat in Angelis) præterq. aña rali: ita 16.
enq e causa motus, et subjectus ess, inq. e, n minus ac quælibet forma Substantialis: ilq. eq convenit defio naturæ, sicut quælibet alteri q suis jilre debitis (+n.°3)
accidentibus: q aña e natura naturalitate oposita enti supraño; atque implicaoq involvit, qd sit natura, et n sit á Deo producente naturæ ut autore naturæ: q aña ralis e ens naturale productus á Deo, ut autore naturæ,
sicut q apari implicat, qd mat.ª sit mat.ª, et n sit entitative materialis,
ita pariter implicat, qd aña ralis sit natura, et n sit ens entitative
naturale. Sit Probao 2.ª Deus producit añq ralq, ut terus tale generationis naturalis concomitando ipsaq generaoq naturalq; d Deus simultaneé 17.
operans q causa naturali generante, producit ut autor naturalis ipsius terus talq generaoïs naturalis: q Deus producit añq ralq, ut autor naturæ. = Porró generao huius, et e Substantialis, et e naturalis; d dicta substantialis, q. terus talis e Substia: q dicta naturalis, q. terus talis e naturalis, a Deo q. productus, ut autore naturæ.

Sit Probao 3.ª: ois actio fica, et realis, l e naturalis, l supranaturalis; 18.
d actio, qua Deus anaq producit (idq dico in Angelo) e fica, et realis: q talis actio, l e naturalis, l supranaturalis; atque dici neq supranaturalis: P.° q aliogn intellus eet debitrate supranaturalis: 2.° q. Deus q ila conformater legibus abipso stabilitis, rerq naturi, et exigentiis: q ita actio e naturalis, d actio naturalis petit terminis naturale, et terus naturalq: q aña e entitative naturalis producta a Deo, ut autore naturæ. Quod confirmo, rq siquidq alia eet actio, maxime ila a Contrariis inventa, præscindens nempe á naturali, et supranaturali; d neq dari talis actio ita præscindens. P.° istaq: q. ois actio fica, et realis, l e juxta leges naturæ, et ab eo p.° rerq exigentia stabilitas, l sup.ª ilas; Sd si p.ª, iaq e naturalis, et si 2.ª, supranaturalis: q neq dari talis actio ita præscindens. = Præterea, agens indiferens neq exire in actus, nisi determinetur: q licet Deus sit autor præscindens á naturali et supranaturali, neq actu producere, aut creare, nisi determinetur ad naturale, l supranaturale, nisi nempe conformetur legibus p.° poa ordinaria stabilitis, l n conformetur.

P.ª jaq 3.° meus a rexti: voluntas e entitative, ac debitrate naturalis: 19.
q etq intellus; q. et eadq actiõe producuntur, et eundq respiciunt autorq Idq cardq eandq legesq agnitq. P. ant.: voluntas se sola in sua entitate constituta absq. ulo habitu, l coprincipio naturali fice concurrente producit amorq debitrate naturalq. Porro nec prævia cognitio, nec dispotio aliq.ª, neq. objectq e coprincipius, l causa fice concurrens q voluntate, nec ilaq determinans; (ut coiter tenent scotistæ); d poa se sola producens actu debitrate naturali e exre entitate debitrate naturalis; aliter, l debitrate p.° habitus naturalq, l p.° objectq &: q voluntas e debitrate naturalis: q et intellus.

A.° D.q. P.° intellus nec e supranaturalis, nec præscindens: restat 20.
q, ut sit debitrate naturalis. P. ant. quoad 2.ª; rq quoad 1.ª coiter conceditur. Deinde e, qd requirit lum.ⁿ gloriæ, l aliqd coprincipius supranaturale in intellu Beato, ut elevetur ad Deuq actiñe videndus; d hoc reuit, si intellus e entitate præscindentur á naturali, et supranaturali, ex doct.ª Contrariorq. Istaq p.°: juxta adversarios, q. intellus præscindit á naturali, n indiget aliquo coprincipio

naturali seclusione ex parte potentiae ad producendum actum naturalem: ergo potentia, quod intellectus á supernaturali praescindit, non indiget aliquo principio naturali ad actum supernaturalem producendum: ergo vel non est necessarium lumen gloriae in Beatis, ad Deum actibus videndum, quod repugnat fidei: vel est necessarium principium naturale in intellectu ad actum naturalem producendum, quod repugnat contrariis. Paritas est ratio in aliquo indeterminato, ut in [illegible] qual ex determinatione ad unum, ac ad aliud: ergo intellectus non est praescindens á potentiis naturalibus.

21. Ad Primum Quintum destruendo praecipuum contrariorum fundamentum. Ideo juxta ipsos intellectus praescindit á naturali, et supernaturali; quia ens, quod est mensura intellectus, quod istae habere debet proportionem, á naturali praescindit, et supernaturali; at haec ratio non urget. Primo Ista minor, secundo: objectum non est mensura potentiae in entitate reali: ergo quamvis ens in sua entitate praescindat á naturali, et supernaturali, non ideo petit ita intellectum praescindere. Probatur antecedens accidens in entitate non est mensura substantiae in entitate; atqui potentia visiva est substantia, cujus objectum est accidens, nempe color: ergo objectum non est mensura potentiae in entitate reali. tantum ista ens est mensura intellectus in extensione, et latitudine intentionali, ac intelligibili: et sic ad omnia, quae se extendit ens in esse intelligibili, se extendit intellectus.

22. Et sic secundo Primo ista minor; non minus ens praescindit secundum se á materiali, et spirituali, á substantia, et accidenti, á finito, et infinito, etc., ac praescindit á naturali, et supernaturali, at hoc secundum juxta contrarios probabit, intellectus neque esse determinate naturalem, nec supernaturalem: ergo similiter secundum probare debet, intellectus neque esse materialem, nec spiritualem, nec substantiam, nec accidens, nec finitum, nec infinitum: sed quod est aliter ab omnibus praescindit ens; atqui licet ens praescindat á finito, et infinito, tamen intellectus est determinate finitus; per inde est, quod praescindat á materiali, et spirituali, non obest, ut intellectus sit entitatibus, ac determinate spiritualis: ergo pari, quod ens praescindat á naturali, et supernaturali, non impedit quominus intellectus sit potentia, ac determinate naturalis.

23. Probatur Sexto Deo, simul falsitatis convincendo aliud contrariorum fundamentum. Ideo juxta ipsos intellectus non est potentia entitatibus naturalis, quia tunc non posset actibus attingere, et producere actum supernaturalem, neque Beatificam visionem; at hoc fundamentum ruit. Primo ista minor multiplicatur. Secundo: species impressa dividimus, quae entitative non est vitalis, quia missa ab objecto non vitali, similiter potentia visiva vitali producit actum vitalem, ut omnes concedunt: ergo potentia naturalis conjuncta principio supernaturali producere valet actum supernaturalem. Patet consequentia; non ideo antecedens est verum, quia licet vitale, et non vitale maxime distent in entitate, non tamen opponuntur in ratione principii, et actus, at potius est ratio á naturali, et supernaturali. Sic Primo: quia ideo vitale, et non vitale non opponuntur in ratione actus, et potentiae, eo quod aliqua facilitas actus vitalis relucet in specie non vitali, objecti actus vitalis est intra sferam principii non vitalis, atqui est in actu supernaturali, Beatificae visione relucet aliqua facilitas reposita in principio naturali, vitalitas minimum naturalis, ut spiritualis visionis superioris relucet in intellectu naturali: ergo pariter est ratio, quod vitale sit intra sferam principii non vitalis, ac supernaturale cadat sub sfera principii naturalis.

24. Sic secundo potentia visiva corporea est entitatibus, et determinate naturalis; at hoc non obstante, potest (teste Doctore citato) attingere colorem supernaturalem, et videre: ergo etsi intellectus sit determinate naturalis, potest attingere objectum supernaturale. Sic tertio: plus distat materiale á spirituali, quam naturale á supernaturali (quia juxta contrarios naturale, et supernaturale simul sint compossibilia in eadem potentia; non vero spirituale, et materiale); at principium entitatibus materiale producit cum principio spirituali actum spiritualem:

qej poa nazlij ꝗ ꝫprincipio supernazli actus producere valet supernazle. illi e coñ, qr spiej infantasmate scissent ꝫcurrerit, ut causa eficiens parcialis ꝗ intellu ad producenda ejus intelctioq; d ila infantasmate ē marialis, et ista ē spiritalis: ꝗ prius entitiibē mariale producit ꝗ ꝫprincipio spiritali actus spiritale; ꝫsqtead poa intlctiba nazlis ꝗ ꝫprincipio supernazli actu supernazle atingere valet.

2° ꝫq̃ pro. poa locomotiba in Angelo, et in aña separata ē entitiibē nazlis. pr. ista: ideo juxta ꝫtrarioj intlus ē poa entitiibē prescidens ā nazli et supernazli; qr producere valt actus nazles, et supernazles, atqui poa locomotiba Angeli, et aña separatæ sol producere valt actus nazles: siquidē mouentur sua pporia virtute ilis indita insua creaoe: ꝗ talis poa locomotiba ē ipsis entitiibe nazlis. Sd dices: exejs poiis ē entitiibē nazlis, reliquæ oes ejus poæ deunt ee entitiibē nazles: ꝗ ꝗ intlus situna exejs poiis, ilæ ē entitiibē nazlis. Pat. ista mi: qr oes poæ cujusꝗ sbsti realia identificatæ ꝗ ilo ꝫsequuntur naraq sui sbsti; d poa locomotiba Angeli, et aña ꝫsqdo eo naraq ē entitiibe nazlis: ꝗ oes reliquæ poæ eandē naraq ꝫsqtes deunt ee entitiibe nazles. Quippē ādē producunt actioe, ꝫsqtead eundē respiciunt autorē: ꝗ &c. 25.

Vnde nunq intlus ē supernazlis, neq̃ in Beatificavisioe, inqua quidē supernazlitas prestata ā lumine gloriæ ab intlu, qr. vitalitas spiritalis &c. Cten̄ ōminus fitus, et infitus diuidunt ens utsic, ꝗ nazle, et supernazle principiū operatiuum utsic, d qr. fitus, et infitus sc modi diuidentes ens utsic, nec simul, nec succesibe reperiri valent in uno, eodēq̄ ente particulari: ꝗ. ꝗ nazle, et supernazle sc modi diuidentes principiū operatiuum utsic, nec simul, nec succesibe ee posunt in uno, eodēq̄ ꝗ principio operatibo particulari; atqui intlus ē principiū operatiuum particulare: ꝗ intlui ꝫvenire ambo ō posunt nec simul, nec succesibe, d ꝗ unus exils, d ī supernazle: ꝗ nazle: ꝗ intlus ē &c. 26.

Argumenta diluuntur.

Arg. 1°. lumen gloriæ ē entitiibe supernazle, sicut intlus ē non entitiibe nazlis, d lumen gloriæ neqt ꝫjungi ꝗ principio nazli ad producendus actus nazle: ꝗ neq intlus nazlis ꝫjungi poterit ꝫprincipio supernazli ad producendus actus supernazles, nec Beatifica visioq &c. Rp. Dō mi: d lumen gloriæ, qr supernazle preset, neq̃ ꝫjungi &c. N. ratio nulla ē, altas in actu nazali correspondus lumini gloriæ, C. = Præterea, lumen gloriæ ē habitus, cujus raoe sol ē dispenere poæ, quæ producere ꝗ ilo poterit id, ad qd deteret. Cæterus sol deterit ilo ꝗ ilo ad productioē actus supernli (unda ex inilo ē alia faltas correspondi nazle): inde ē &c. 27.

Sd inst. tantū distat nazale ā supernazli, ꝗ supernazle ā nazli; d actus nazlis ē extra sfera principij supernazlis: ꝗ et actus supernazlis ē extra sfera principij nazlis = B. Dō. tā distat ineēē, ī entitiibe, C. in producendi, l ob stibe, ī in raoe actus, et poæ, N. Distantia ꝗ ō debet atendi ex maiori, l minori repugnantia in raræ: ꝗ magis in raræ distat fitus ab infito, ꝗ mariale ā spiritali, et tā spiritale ō ꝫtinetur intra sfera marialis, et infitus ꝫtinetur intra sfera ꝗmoi intlus fiti. Vnde distantia atendata ꝫpositt, penes ppositiōq̄ actus, et poæ, ac penes ꝫtinentiā virtuale actus, obstibe. Quare ꝗ visio Bea ꝫtineatur in virtute intlus, minime v. actus nazlis in virtute luminis 28.

nis

rij gloriæ, q. isti nulla illius falitas correspondet: inde e, q. actus supernus ñ ē extra sferam principij naturalis ob falitatē illi correspondentem, bene autē actus naturalis ē extra sferam lumr. gloriæ. = Si dicas, q. tūc pot. ... naturalis producere po- tēt visionē Btam supernam, q. nempe, quāt illa vitalis, poterit istā præstare falitatē vitalitatis, q. sufit &c. = Adversitate, vita- litas visionis Btæ ee spiritale, ... visiva, licet vitalis, habere objectum præsse materiale, extra q. agere neqt, et præbe super-
29. norum. Jẽ 2º. Si intellus eet poa entitate naturalis, ñ posset pro- ducere actus supernaturalis, d pote. q. p. sola: ideo ignis neqt producere frigiditatē, d solū illa, quæ est intra lineam caloris, q. 2dē se habet linea ignea, q. à pari ñ actus supernaturalis, d solū na- turalis intra ejus lineam ... intellus producere valet. R. N. paritas. Rao: q. frigus 2dē ratione specialis frigoris ñ continetur in for- mā ignis; q. necadest illi aliq. falitas, 2dē q. potest in virtute ignis con- tineri; At visioBtæ, licet sit supernaturalis à lumr. nempe gloriæ, ē tamen vitalis spiritalis, 2dē quas falitates continetur solē partialiter in intellu, cui ē respectu illius virtus inchoata, et imperfecta, quæ quidem perficitur p. lumr. gloriæ, adq. additum proximē potius produ- cere visionē Btam.
30. Jẽ 3º. visioBta ē absolutē supernaturalis; d si intellus eet determinatē na- turalis, illa ñ eet adæquatē supernaturalis: q. p. mi: intellus ut causa par- tialis influit in visioē Beata: q si ē naturalis, influit, ut naturalis, et 2dē hanc rationē illa ñ eat supernaturalis. = Cfirmatur: q. q. voluntas ē ab intrin- seco poa libera, tribuit libertatē cuiq. actui ab illa producto: q si intellus ē naturalis intrinsecē, et entitatiuē, naturalitatē tribuit cuiq. actui. = R. p. q. causa partialis ñ agit, nec influit in effectu 2dē omnes præsse falitates, d solū 2dē illas, vl illas, adq. | quas determinata ab altera concausa. Sicut q species sensibilis, quæ licet materialis sit, ñ concurrit q intellu, ut præsse materialis, d solū ut ē representatio, et similitudo objecti: ita intellus ñ influit in visioē Btam, ut præsse naturalis, d tamen ut vi- talis spiritalis &c. = Ad cfirmationē: neg. vobis pat., q. voluntas ē reipsa sola determinata, et ñ ab aliq. cprincipio; p. q. adest libertas in suis actibus. Intellus autē determinata a concausa &c.
31. Jẽ 4º. q. intellus ē entitatiuē finitus, ñ nisi actus finitus produ- cit: q si ē entitatiuē naturalis, ñ nisi naturales &c. Jẽ: poa finita cjunc- tam principio infinito ñ potest producere actus infinitus: q poa na- turalis cjuncta principio supernaturali producere neqt actus super- nos. = R. N. cq. utraq. disparitas in eo stat, q. intellus erga actus supernus habet poam activam obedientialem incompletam, q ñ habet er- ga infinitus, imò habet repugnantiam, q illud sit proprium solius Dei. Cprincipium supernum ñ auget virtutem intellus, d illam complet, et juvat: ceterum, cprincipium infinitum nec complet, nec adjuvat finitum in linea infinita; q hoc repugnat creaturæ. Ideoq. principium infinitum concurrens q finito, ñ agit modo infinito, d finito, attemperando ipsi propter intrinsecam repugnantiam, q finitus dicitur concausandus aliqd infinitus.

Sectio de memoria intellectiba.

1. Hic nil aliud explicare oportet, q illa, quæ docuimus p. 3. q. 1ª. sectione
1ª. in logica parte, ubi inquirendo: an simplex apprehensio, ñ rei idea &c; pla- ra diximus de memoriæ facultate comprendendi, cognitionē &c. Ibi videte.

Sectio de voluntate.

8. Dari voluntatē, quæ ē nobilissima poa animæ naturalis, spiritalis, ñ or- ganica, libera, realiterq. identificata q ipsa anima p. certo habemus. Cex trid.) definitāq. à D. S. in 3. d. 8. q. unica nº. 2. ē appetitus q ratione liber.

Li

Li apetitus ē genus, quod sensitivo convenit. Per li ratione differt ab illo. Li libere secernit voluntatem ab intellectu. Postea actum solicite; ne voluntario, et involuntario se immoveret. Voluntarium (ex Arist. 3. ethicorum c. 8º) ē illud, quod ē a principio intrinseco singula cognoscente, in quibus actio consistit. Voluntarium ista, et involuntarium ex opposito explicanta; id involuntarium constringit, vel quod ▪ pro viz. sic quod a principio extrinseco, vel pro ignorantia: quod voluntarium ē a principio intrinseco, et cum cognitione, intellige, praevia; ne dicas, et actus intellige ē voluntarius. Ex quo et actus occidentis hominem, quem credat esse feram, quod bis sit a principio intrinseco, non ē voluntarium; neque actus percutientis hominem, quem noverit tale, manu ab extrinseco per violentiam mota, licet sit cum cognitione; et ita de aliis. Ideoque bene dixit ffus li singula cognoscente, quod ut actioni tribuantur omnes species malitiae, omnes circunstantiis cognoscendae. f.º 200. n.º 46.

Sicut autem 2x ē cognitio, perfecta alia, et alia imperfecta; ita voluntarium 1º dividitur in perfectum, et in imperfectum. Voluntarium imperfectum comitatur imperfectam cognitionem in deliberando; id voluntarium perfectum, quod voluntati competit, aliud ē elicitum, nempe procedens immediate ab ipsa voluntate, ut amor, vel odium; et aliud imperatum, hoc ē, procedens ab alia potentia per voluntatem excitata, ut scribere, &c. Dividitur 2º in voluntarium voluntate propria, et voluntate aliena. 1us patet. 2us vero constringit, cum aliquod actio progredita ab alio, et nobis nescientibus, itaut tamquam nostra sit a nobis propter translationem, id de potestate nostrae voluntatis in manu alterius: et hoc, vel autoritate supraemi Dni, ut ē nobis voluntarium Adae peccatum: vel potestate humana, ut ē pupila voluntarium, quidquid fit a tutore: vel potestate cum propria, ut voluntarium ē Clienti quidquid fit a Procuratore. 2.

Dividitur 3º involuntarium in se, et in causa. 1us liquet. 2us autem consistit in alio, quod quis voluerit, v.g. homicidium proveniens ex ebrietate, si praevisum sit, vel praevidere debuerat. — Dividitur 4º in objectivum, effectivum, et hominibus. 1us ē id, in quod fertur voluntas, consistit ab alio, v.g. si quis audiat homicidium ab alio patratum, et de illo delectetur. Effectivum constituitur a voluntate, vel cum actum, vel cum effectum; ideoque omnes actus, vel progredientes immediate a voluntate, vel ab ipsa imperati, dicuntur effectivè voluntarii. Hominibus ē hominis actus, cum facultate ad hic, et nunc operandum; quae quidem tenentur in Carceribus, non audientes Sacrum, neque peccant. — Dividitur tandem in voluntarium liberum, et necessarium. 1us ē cum indiferentia ad plura. 2us ē cum determinatione ad unum. = Propter hanc ultimam divisionem 3.

Siguetis. An voluntarium necessarium sit perfectum libero? R.º: necessitate, vel oritur ex imperfectione cognitionis non attingentis in objecto bonum aut malum: vel ex perfectione objecti adeguntis potentiam, propter eximiam bonitatem. Si 1us, voluntarium liberum perfectum ē necessario. Si 2us, necessarium perfectum libero. Ratio 2ae: nam 1us ex se patet: quod si voluntarium ē a principio cognoscente intrinseco, ubi haec duo crescunt, dignitas cum crescit voluntarii; id involuntario, ei proveniente ex perfectione objecti crescunt &c. ergo. Patet mi: quod procedit ex majori inclinatione voluntatis, ē magis a principio intrinseco; vel voluntarium necessarium proveniens ex perfectione objecti, ē cum majori inclinatione voluntatis; ut patet in Deo, qui majori inclinatione fertur in voluntatem propriam, quam in alienam: ergo. 4.

Queres 2º. In quibus voluntarium reperiatur? R.º: in Deo, Angelis, et hominibus reperiri voluntarium perfectum; in pueris, in amentibus, et brutis imperfectum. Patet ex definitione tradita. Sicut enim ubi nulla cognitio, nullum voluntarium; ita ubi perfecta cognitio, per- 5.

pfectus voluntarius, et ubi imperfecta, imperfectus: ergo &c.

Quæres 3°.

An voluntas possit violentiam pati in suis

6. operationibus? Pro quo nota violentum (ex Aro 3° ethicorum) esse id, quod est a principio extrinseco passo non conferente vim. Ad violentiam itaque inferendam, et requirit principium extrinsecum, ut nihil sibimet ipsi contrarium sit; et passum, quod non solum non influat, sed potius renitens, saltem ragdo ad violentiam postulat. Præsupposita R.° 1°: voluntatem circa actus proprios quos dicunt elicitos, violentiam pati non posse. Ita communiter contra Lanquum, Obiedum, et Arriagam. Prob.: actus proprii voluntatis neque possunt esse a principio extrinseco, neque voluntate reluctante: ergo in his esse actibus neque esse violentia. Prob. 1ª pars ant.: tales actus sunt vitales, et immanentes, quicquid autem debent esse a principio intrinseco: ergo. Prob. 2ª pars ant.: tales actus proprii consistunt in volitione, seu inclinatione voluntatis in bonum; sed hoc ipso nequit esse cum reluctantia voluntatis: ergo. = R.° 2°: voluntatem posse pati violentiam in actibus alienis, quos dicunt ab ipsa imperatos, dum ab alia pot. eliciti. = Prob. pro ea cum voluntas imperat unum actum, potest a principio extrinseco cogi ad aliquem actum contra inclinationem, et imperium voluntatis, ipsa voluntate renuente; ut pot. dum in hoc casu constringit, quidquid ad violentiam requiritur: ergo. =

7. Contra 1° objicies. Peccatum est actus elicitus a voluntate; sed hoc est violentus, cum sit contra inclinationem naturalem: ergo. = Item: actus tristitiæ, desperationis, et hujusmodi, sunt actus voluntatis; sed tamen sunt contra inclinationem naturalem, cum sint afflictivi: ergo. = R.° peccatum in re esse contra naturam, sed tamen in mente, cum apprehendatur, ut bonum, et conveniens habere secundum quandam suam delectationem. Item et esse contra naturalem; sed non a principio extrinseco, et cum voluntatis reluctantia, sicut ad violentiam requiritur. = Ad confirmationem. Illi actus ad summum objective sumpti sunt contra inclinationem naturalem; non sic facta, et in se ipsis; quod sicut voluntaria est prosecutio, ita voluntaria est fuga, et aversio. = Objicies contra 2°: si voluntas imperaret oculo, ne videret, et oculus per vim aperiretur, tunc visio adhuc esset a principio intrinseco; revera enim esset vitalis a principio vitali: ergo non esset violenta. = R.° visio esset a principio intrinseco, si oculus inspiciamus; non vero si voluntatem expectemus. Unde visio non esset violenta oculo, sed voluntati; neque merito, vel peccato imputabilis.

Quæres 4°.

De actibus voluntatis. Actus notissimi ejus sunt vo-

8. litio, et nolitio, sive efficax, qua finem volumus, et media apta ad illum applicamus; sive inefficax, qua finem volumus, sed media non assumimus, quæ velleitas dicta: et consensus, et dissensus; usus, quo media applicamus; fruitio, qua gaudemus in assecutione boni; et ita alii, quos experimur. Sed præcipui actus voluntatis sunt intentio, electio, et imperium. Intentio est ea, qua voluntas finem intendit, et detrahat ad ... Electio est, qua voluntas media, quæ ad finem sunt idonea. Electio est, qua voluntas media seligit, et fini asseqdo ordinat. Quambis electio est aliquando summata pro quacunque appetitione libera unius, vel alterius objecti, quomodo definita fuit a Aro 3. ethicorum c. 2°: electio est eorum, quæ in nostra potestate sitas sunt ex deliberatione constante appetitione. Imperium est actus, quo pro ea dominata alteri, et illi præcipit: et licet intellectus suum imperium habeat, est distinctum per modum consilii, et judicii. Ex hoc igitur aliquas resolvemus dubia. Sit

9. Pp.° 1°: quando finis intenditur per media indeterminata, intentio finis, et electio mediorum realiter distinguuntur: sed quando per media determinata, tunc idem omnino est indistinctus actus intentionis, et electionis. = Ita D. in 2°. d. 38. n° 2°. Prob. quando est per media indeterminata, et inquirimus, quale medium sit aptius, unum eligimus, rel-

respuendo aliud: ergo &c. Et ex hoc probatur 2.a pars: quia quando est probatum media destinata non esset voluntas inquisitione, et consultatione ad electionem mediorum: ergo

Probatur 2.a: proposito majori, et minori bono, potest voluntas minus eligere = (loquimur non de majori bono speculative judicato, ut practice, et objective, praecedentibus eodem dictamine, quo cognoscatur minus bonum). Probatur proposito majori, et minori bono, voluntas adhuc est libera circa minus: ergo. Probatur antecedens: quia aut libera, aut voluntas non est, teste D. Augustino. Ergo = Secundo: proposito majori, et minori bono, potest voluntas utrumque relinquere: ergo poterit etiam relinquere tantum unum, et majus. Plus enim est utrumque, quam unum relinquere. 10.

Probatur 3.a: imperium est actus voluntatis, non intellectus, = (loquimur de imperio fico, reali dominio, non de consiliario, et improprio non influente). Probatur illi potentiae concedi debet imperium, cui concedita dominium circa actus: sed haec duo constanta, ut voluntati concedita dominium: ergo. Probatur minor: dominium circa actus fundata in libertate indifferentia ad ipsos; haec autem libertas solius est voluntatis: ergo = Ex quo patet sit 11.

Probatur 4.a: omnes potentiae subditae voluntati, vel proxime, vel remote. = (dico potentias, non actus; nam plures existunt possunt imperium praecedere voluntatis, uti sunt omnes actus sensitivi, apprehensiones &c.). Probatur: ipsa voluntas subdita sibi ipsi, intellige ut quo, ne admittatur imperium supra imperium: supposita etiam efficaci intentione finis, sibi imperat mediorum electionem. Imperat voluntas intellectui, et etiam in intellectu posit esse peccatum propter libertatem desideratam existentis in actibus intellectus praeceptis a voluntate. Appetitui etiam sensitivo imperat, non proxime, et directe; et hic, si haveat omnia praerequisita ad agendum, necessario agat, uti si post everso oculos apponitur, ac objecti praesentia, neque voluntas imperare ne videat. Sed tamen potest imperare remote, et indirecte, et prohibere posit, ne vel appetitum non apponantur caeteras conditiones, vel si apponatur, ejus jussu removeri potuerint. Ideoque (juxta theologos) actus liberi elicitive sunt illi, qui immediate proficiscuntur a voluntate: liberi autem imperative sunt illi, quos proferunt caeterae potentiae, quae sunt subditae voluntatis imperio, gaudent libertate ab ipsa, tamquam a fonte libera, proveniente. 12.

Probatur 5.a: ut potentiae inferiores moveantur ex imperio voluntatis, sufficit identitas, conjunctio, et colligatio, quam habent potentiae in eadem anima, et inter se; ratione cujus provenit sympathia, potentiae inferiores applicantur immediate ad operandum, attento imperio efficaci voluntatis, sed non per quandam qualitatem in ipsis impressam, ut inquiunt thomistae explicantes imperium per quandam praeviam motionem, velut qualitatem transeuntem ipsis potentiis praemittam. = Probatur: quia ex eo, quod voluntas est potentiarum regina. Sicut genere imperat subditis, quin in ipsis imprimatur aliqua physica qualitas: ita voluntas &c. = Secundo: quia omnes potentiae in ipsa anima velut in radice stabantes inter se ordinem, et connexionem: ex quo fit, quod remotis impedimentis una dependeat ab alia, ac supra omnes voluntas residet. Sicut intellectus probatur sensu isto, operari neque sine sensu, imo recta ex externis vine interiori, et ligatis sensibus internis, nil per externos sentimus; et tamen intellectus nihil influit in sensu, nec interior in exterioribus sensibus; ac uti operantur ex eo praecise, quod conjuncti, et radicati sint in intellectu in eadem anima, destinati, subordinatique pro illius famulatu sint: ergo potentiae inferiores, quae imperio voluntatis subjectae, et ab illius famulatu destinatae, poterunt moveri ad exequendum actus imperatos praecise ob connexionem, colligationemque, quam habent inter se, et in anima. 13.

Quaestio 6.a an voluntas sit potentia libera, et qua libertate gaudeat?

Per Astrologos judiciarios, probatur Priscillianistas, 1.

probatur

p.º Calvinus, et Lutherus, aliique Heretici nullam admittebant in homine libertatem quoquo modo. Alij vero absolute, scilicet, sive ante, sive post Adae peccatum; alij v.º duntaxat post. Sed contra omnes p.º homo in quoqumque statu, sit

Pp.º vera: admittenda est in homine liberum arbitrium, et libertas. = P.a ex trid.º sectione 6. c. 5. dicente: siquis dixerit, liberum hominis arbitrium post Adae peccatum amissum, aut extinctum esse, aut rem esse de solo titulo, 2.
» imo titulum sine re, anathema sit. Et ita Trid.a definierunt, fundamento ex script.a Nam Ecli. 15. dicta: si volueris mandata servare, conservabunt te, apposuit ignem, et aquam, ad quod volueris, porrige manum, ante hominem vita et mors, bonum et malum, quod placuerit ei, dabitur illi.
» (cl 31.) qui potuit transgredi, et non est transgressus, facere mala, et non fecit. (Et numerorum 3.) in arbitrio viri erit, ut faciat, vel non faciat. (et 1.º ad Cor. 7.) non habens necessitatem, potestatem autem habens suae voluntatis &c. = Et hoc tam ex homine lapso, quam antea, quippe ad omne peccatum requiritur libertas in ipsa volitione.

3. Ad videndum autem, qua libertate gaudeat voluntas, sciendum quod libertas dicitur indeterminatione, indeterminatio est Ax. 1.º ad plures effectus sive contrarios, sive disparatos producendos; sed haec non sufficit ad libertatem, quia causa equivoca, sol v. g., ita potest, et non est libera, quia non determinatur a se, sed ab alio, ut ab homine ad hunc producendum = 2.a est indeterminatio ad producendos actus oppositos, prout se ipsum circa idem objectum, v. g. volendo et nolendo. = 3.a est indeterminatio ad utramque contradictionis partem, nempe ad agendum, vel non agendum, oppositum agens, positis omnibus requisitis, proinde habet operandi, vel non operandi. 4.a denique est indeterminatio dominij, dicitur in eo, quod licet agens actionem impedire non possit, ac necessitetur ad agendum; tamen dominium obtinet suae actionis; quia se ipsum determinat ad agendum, atque sponte necessitatem sibi imponit. = Istae 3 ultimae sufficiunt ad libertatem, quoque ult.a negata a Thom.is

4 Juxta quas 3x assignata libertas. 1.º est contradictionis, vel exercitij, quae dicitur in indifferentia ad agendum, vel non agendum, positis omnibus requisitis. 2.a est contrarietatis, vel specificationis, quae dicitur in indifferentia ad actus contrarios producendos, ut velle, et nolle. 3.a est libertas essentialis, vel puri dominij, quae dicitur in imperio, ac dominio, quod voluntas habet super actum suum, et non est compossibilis cum indeterminatione ad utrumlibet, vel contradictorie, contrarie oppositum; quia ita habet necessitatem agendi respectu unius extremi, ut non possit non agere. ceterum cum hac necessitate compossibilis est summa libertas; quia a se ipsa, et non per aliquid extrinsecum determinatur ratione dominij, quo gaudet super actum suum. Hac quidem libertate Deus se ipsum diligit, et spiritus sanctus libere spirat. Differt autem haec libertas ab illis duabus, quod illae semper cum contingentia reperiuntur, haec v.º indifferenter se habet ad contingentiam, et necessitatem. Sic in creat.is est contingentia in via, sed non in Patria, ac in Deo est cum summa necessitate ad se diligendum. Quo posito, sit

5 P.º voluntas est ipsa essentialiter libera, non solum libertate contradictionis, et contrarietatis, dicere dominij. = 1.a pars pat. ex p̃pre dicta. De libertate contrarietatis, et contradictionis, nobis experientia constat. De libertate autem dominij contra Thom.as P.a juxta illos negat dari liberum sine contingentia, quia aiunt negantes; sed hoc contra. P.: divisio principij ut sic in liberum, et naturale non est eadem cum divisione in contingens, et necessarium: ergo potest dari liberum sine contingentia: Cons. P. ant.: si eadem esset divisio, non posset dari actionarium, quod non esset necess.a; sed hoc est falsum; nam brutus operantur naturaliter, et tamen contingenter operantur: ergo potest dari actio libera, simul necess.a; ac proinde idem agens liberum, et necess.um = porro, etiam agere naturaliter, et libere, ita im-

(mediate

di-

dividant principium operationibus ut sic, ac ita oponantur, ut eidem principio et respectu diversorum convenire requeat: atque tamen nes.°, et contingenter non sic oponuntur, quia respectu saltem diversorum convenire eidem possunt: Deus re vera non vult simpliciter nes.°, et futura contingentia:

Ita: nessitas existentialis, et libertas existentialis sunt perfectiones simpliciter, et hoc ipso non repugnant: quippe tales perfectiones sunt compossibiles, ergo nessitas, et libertas existentialis possunt eidem cohaerere. Major est certa: non posse se detrahere nulla imperfectio, sed potius summa dicit perfectionem; ergo reperiatur in Deo; ac etiam Deus se detrahat ad extra ad contingentia, potentia ad se detrahendum est subjecti bonitas. ergo talis potentia ad se libere detrahendum cohaerere potest cum summa nessitate. Dico quod pat. quod nessitas solum excludit indeterminationem ubi oppositum; id indeterminatio quae opponitur nessitati est indeterminatio ad utrumlibet, vel contrarie, vel contradictorie, non vero indeterminatio dominii: ergo nessitas non excludit indeterminationem dominii; ac proinde simul esse possunt: in quo consistit libertas existentialis, vel dominii. 6

Arg. 1°: Hic explicuit libertatem per indeterminationem ad opposita; sed haec habet contingentiam annexam: ergo nessitas non est libertas. = R.° rozee v.ᵗ re libertate contradictionis, et exercitii, qua privari nequit voluntas, licet privari possit libertate actu: non autem a libertate existentiali, vel dominii; quia illa sibimet sponte imponit nessitatem, et suo dominio se detrahit. 7.

Arg. 2: non potest agens naturale, ut intellectus, magis detrahi ad agendum, quam detrahatur ad agere respectu unius extremi; sed voluntas D.ᵃ ita est detracta ad amorem sui, ad unumque diligendum: ergo tanta detractio est in voluntate D.ᵃ, ac in intellectu; sed libertas tollitur ab intellectu ob talem nessitatem: ergo quod libertas non datur cum nessitate. = R.° 1.° retorquendo: ergo voluntas D.ᵃ non est libera (contra fidem, qua credimus spiritum libere spirare); quod nessitata est ad amorem. = R.° 2. D.° ma: non potest agens, quod est detractum ad agere respectu unius passive, vel ab alio, C. Active, vel a se, N. et D.° mi, sed voluntas est detracta passive, vel ab alio, N. Active, vel a se, C.° = explicata. Duplex enim est nessitas, vel detractio. una praevia ad actum ab ipsa potentia egrediente, ipsamque potentiam subjiciens, et ad agendum detrahens: et alia est nessitas concomitans ab ipsa potentia proveniens cum suo effectu, vel quatenus ipsa potentia sibimet imponit hanc nessitatem. 1.ᵃ est naturalitatem exigit, et libertatem excludit, quia est praevia ad actionem. 2.ᵃ aufert libertatem, quae imponitur dominium actus; quod cum sit concomitans, et consequens, nessitas cadit supra potentiam, non autem potentia supra nessitatem. Voluntas ergo D.ᵃ se amat libertate existentiali; non quod voluntas indifferens foret ad amandum, vel non amandum existentiam D.ᵃ; sed quod talis voluntas est per existentiam recta, et objectum infinite bonum, ideo se ipsam nes.° detrahit ad illud amandum. Unde voluntas D.ᵃ gaudet libertate existentiali, quia voluntas est habens nessitatem, quia D.ᵃ, et infinite recta. 8.

Pro majori libertatis intelligentia, libertas est duplex, in actu 1.° et in actu 2.°. = 1.ᵃ est virtus voluntatis, qua elicit hunc, vel illum actum, sed est potentia ad agendum, vel non agendum. et haec alia est remota, quae dicit nudam virtutem potentiae; et alia proxima, quae connotat omnia nes.° requisita ad agendum. = Verum in actu 2.° nihil aliud est, quam ipsum exercitium facultatis liberae, quae actu elicit actum, vel illum omittit. = tandem libertas alia est physica, quae est potentia expedita ad extrema appetitus commoda, vel in commoda absque dependentia a lege et ratione; qua quidem gaudent pueri antequam ad usum perveniant rationis, et antequam conformitatem, vel difformitatem cum lege cognoscant. Alia vero est moralis, quae est potentia proxima, et expedita ad opus, ut bonum, vel dissonum rationi, et legi. 9.

Arg.

Arg. 3°. Joan. 8. dicitur: qui facit peccatum, servus est peccati: atqui servus non est liber: ergo homo peccator non est liber. = R° quod peccator non est liber a peccato, et debito poenae; cujus servus est: at liber est ad cadendum, vel permanendum in tali peccato, et debito. Inst. R°: Joan. 15: sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite; ita et vos nisi in me manseritis; atqui post peccatum homo non manet in Xpto: ergo a se non detrahitur, nec liber est &c. R°. Ita et vos, nisi in me manseritis, quoad fructum supernaturalem, et sine Dei gratia, C. quoad fructum moralem; et etiam supernaturalem accedente Dei gratia, N. Unde fit, quod peccator liber est Deo reconciliabilis, liberum est manere in Xpto, ut fructum faciat. — Inst. 3°: voluntas nequit se ab intrinseco determinare: ergo non est libera. P. ant.: a principio indifferente, ut indifferente, nequit oriri determinatio: atqui voluntas sit indifferens, &c. = R°. Verum est ult. ant. a principio indifferenti passivo, vel imperfecto, et incompleto: non autem activo, perfecto, et completo; quod constat in Deo libere agente, qui non indiget aliquo determinativo extrinseco, at se determinat juxta placitum suae voluntatis. Ita voluntas &c.

Q° 1ª Quaenam sit radix libertatis creatae?

Pro cujus intelligentia advertendo loqui tam de radice intrinseca,
1 quam extrinseca; et quidem de extrinseca non est dubium, esse Deum. Sed difficultas est, an Deus sit causa nostrae libertatis ratione suae infinitae potentiae, et efficatiae, vel potius ratione libertatis: sive istae inter se distinguantur ex natura rei, vel solum virtualiter. Unde sensus quaestionis est: an si Deus per hypotesim careret formaliter, vel virtualiter libertate, permanente omnipotentia, et Dei efficatia, posset adhuc radicare, et esse causa libertatis creatae? De intrinseca autem: an proveniat a judicio practico intellectus, quod, ut dicunt thomistae, consistit in atingentia objectorum, et ejus suis circumstantiis, vel verum non speculative dictis. Pro quo sit

2 1ª Concl°: radix extrinseca nostrae libertatis est Dei libertas, formaliter. Quod si per hypotesim Deus libertate careret, etsi constaret omnipotentia, nulla daretur libertas creata. = Ita D. in 1. d. 8. q. 5. et contra thomistas. Pr°: si Deus ad extra necessario ageret, ut nulla maneret actio in causis 2dis, vel si adhuc, omnes agerent necessario, et nulla contingenter, et libere: ergo Dei libertas est prima radix &c. P. 1ª sequela: causa prima, si naturaliter agit, prius est respicit causatum, quam causa 2ª, non solum prioritate originis, sed etiam naturaliter respicit causatum, quam causa 2ª, non solum prioritate originis, et in illo priori totaliter causa 1ª se sola causabit effectum; ergo ipsa ageret 2dis ult. pos.; nec quod nihil causis 2dis relinqueret agendum. P. 2ª sequela: causa movens in quantum mota, si necessario moveta, agendo, necessario et movet, at causa 2ª agit, in quantum mota a 1ª: ergo si causa 1ª movens necessario et moveret ad extra, necessario quoque moveret, et impelleret causas 2das ad agendum: ergo &c.

3 Confirmatur 1°: ideo nec Dei omnipotentia relinquit causis 2dis locum agendi, quia in applicatione suae virtutis se nobis acomodat, nam aliter supereret virtutem infinitam, ut posset non agit, ut absolute potest, sed prout vult; at si libertate careret, ac ad extra necessario ageret, tunc ex infinita necessaria efficatia suae virtutis, vel praeveniret omnes operationes causarum 2darum, vel eas ad agendum necessario aplicaret: si quidem ageret, sicut posset, et non sicut vellet: ergo efficatia infinita, et omnipotentia, praecisa libertate, potius est causa [illegible] necessitatis, et naturalitatis, quam libertatis. = 2°. data hipotesi, vel virtus Dei aplicaretur ad extra determinata nobis, vel 2dis ult. pos. seq. non 1ª; quia in cujus potestate non est actio libera, nec in ejus potestate est modus agendi libere: sed 2° tunc vel privaret causas 2das omni actione, vel eas necessitaret: ergo &c.

4 2ª Concl°. radix intrinseca nostrae libertatis non est indifferentia judicii; at indifferentia activa ipsius voluntatis, ac libertatis. = Ita D. in 2. d. 25. n° 20. Pr°: nullum imperfectum producitur ab imperfectiori potentia, saltem totaliter; at

in—

indifia judicij intlus e imperfectior indifia libertatis, que e involuntte:
q hec nequit orig[illegible] abila. R. neg: indifia libertatis ut sic dicit perfectione
simpliciter, et ut talis reperiatur in Deo; sed indifia judicij provenit ex de-
fectu intlus, qui perfecte non attingit naturam objectorum; quare non format dis-
cursus probabiles pro utraque parte: q. = Ita 2°. Stante judicio practico
intlus determinate dictante, Deus super omnia esse amandus, voluntas remaneret
indifferens ad amandum, vel non amandum: alias dilectio Dei non esset maxi-
ma, quia non esset libera, sed necessaria; atqui si voluntas non amaret, tunc non de-
terminata a judicio practico intlus: q a seipsa = Patet: qui peccatum committit
contra conscientiam, facit id, quod scit esse prohibitum: nam judicium adest intlus
practicum, ac dictans, oppositum esse faciendum; sed in hoc voluntas determinatur
contra judicium practicum intlus: q et voluntas a se determinata, et libertas
in ipsa radicata.

Contra 8°. Argum: licet Deus nes° ageret, adhuc ageret per vo- 5
luntatem; ergo vo ageret per omnipotentiam, que e voluntas Dei efficax: q li-
bertate existentiali operaretur, vel existentialiter libere, quia ex D°. Aug. vo-
luntas aut libera e, aut voluntas non e: q infinita efficatia, ut talis,
tollit esse radicem nostre libertatis. = R°: nos loqui in hipotesi, quod a
Deo auferatur omnis libertas &c = Sed ne in equivoco laboremus, et liber-
tas existentialis sit celerarum fundamentum, causata libertate existentiali in
nobis, alie absque nova causatione dimanarent. Caeterum ergo quo,
Deus non exerceret libertatem contradictionis, cum sufficienter exerceat li-
bertatis existentialis, ut in voluntate creata omnes alie libertates ponerentur
quoad actum omnis remotum: et tunc diceretur, quod libertas creata orie-
batur ab illa libertate existentiali, ut dominium in Deo. tam, quia sic habet
libertatem contradictionis expeditam, et quia libere operatur, in nobis
causat talem libertatem expeditam, ilius usum.

Contra 2°. Arg: ex majori, vel minori judicio practico, vel advertentia 6.
intlus ad bonitatem, et maliciam augetur, vel minuitur libertas voluntatis:
q tale judicium, vel advertentia rationis e totalis causa libertatis nostre: sicut
ergo magis ad magis, ita simpliciter ad simpliciter. = R. N. assumptum.
Ex variatione quidem conditionis existentialiter requisite variatur effectus: sicut ex
majori, vel minori approximatione ignis ad passum oritur major, vel mi-
nor calefatio, et tamen approximatio non e radix. Itaque major, vel mi-
nor advertentia intlus potest dici, augere, vel minuere libertatem, vel po-
tius libertatis exercitium, non tamen per modum radicis, sed duntaxat per mo-
dum conditionis, et adiuvantis. In hoc quoque sensu tenet axioma, quod debet in-
telligi respective, et in eadem linea, ita ut sicut magis advertere est
conditio, ad actum magis liberum, sic simpliciter advertere e conditio
ad libere simpliciter operandum. Inde a voluntate simpliciter e libertas.
Porro in Psalm. 123. ait D. Aug.: ecce videmus quid sit agendum, et tamen
nolumus agere. Et D. Bern. dum lib. de libero arbitrio: voluntas li-
bera non potest eligere minus bonum: quia
cet non sit sine ratione, tamen contra rationem potest eligere minus bonum. 8 7.

Colliges infra ad 8. 23 (licet pro alio loco potius sit) hanc
propositionem; nempe: si Deus necessitate sue nature faceret quod facit, nul-
lus in universo haberetur ens contingens. = P. ens contingens dicitur, quod
potest, aut potuit non esse; sed si Deus necessitate sue nature faceret, nul-
lum esset ens, quod posset, aut potuerit non esse: q. P. min: quia quod ita fit, ut
non possit non fieri; ita fit, ut nequeat, nec potuerit non esse, ac pro-
inde nec esset contingens; sed si Deus nes° ageret, ita aliud ens fieret,
ut non potuerit non fieri: q. Impossibile autem e, aliquod ens ita esse, ut nequeat,
nec potuerit non esse; ac simul ita esse, ut possit, vel potuerit non esse: quia
hec manifesta e contradictio, et illud 1um verificaretur, si Deus necessitate
sue nature ageret; et 2um verificaretur, si daretur ens contingens: q contra-
dictio e &c = Hoc confirmat D. Th. lib. de rer. principio q. R. n°. D. dicens:

)) si Deus ex nesitt produceret aliqd pose e: q Deus n e. nec potest
)) ee, nisi existat illud potens ee. Sed sed potens e ee, (utpote 3ngos)
)) potest poni n ee absolute: q nesse ee (Deus) potest poni n ee
)) absolute. Ma si creat. pr nesitts fluit a nesse ee: q pr nesitts
)) habet ee, et sic si potest n ee. Vel creat. qus fluit, potest n ee: q ide
)) e potens n ee, et si potens n ee, qus si 3tradictoria.

Q.º 8.ª an sit posibilis in voluntate pura omisio libera?

Duplicit potest dari omisio a volunt., uno modo directe, et pr se, qdo qs v.g. directe omitere audition sacri, q potens directe omitio, l aut positive fuit: alio modo indirecte, et qs si q pr accedens, ... advertit ho se teneri ad sacrum audiend., et sic directe nolet illud omitere, vult tn aliqd obiectum illi incompatibile ... tunc ipsa sacri. In hac pura, it omisio pura, mediantibus actibus positivis. Difficultas e de omisione, qus excludat utrumq actum, an sicut voluntas potest omitere ... ex causis, ita ut nec id diceret, nec oblig habeat, ... pura habeat actus, ... potius e posibilitate metica procederemus, q ... Sup. ... volunt. et potius ... omisio ... medio aliq actu, qui sit ess causa directe, l indirecte.

[margin: 1.ª — directe, l in- directe a ... sic Dei Scol ... excl ... 3. d. 35. q. un.ª ... n nole ee]

2.º — 30.º posibilis e pura omisio libera independens a quocq actu illa 2.ª ee immediate sub potestate voluntatis. et sic illud e liberum, qd e in potestate voluntatis, ut sit, l n sit, id tam actus, q ess suspensio actus q actu e sub ejus potestate: q ila omisio e libera ... actus. P. m.: q voluntas posito obiecto, et potest vele, et n vele, et potest ab q actu ab utroq suspendi: = B. st. ... suspensio cadere sub volunt. mediate, hoc e, mediante vele, qd voluntas omitere vult. = Sed 3ra: n magis dominium habet voluntas supra ... sup actus, ac sup ... omitione: q sicut voluntas potest vele immediate, et independenter ab alio actu, ita et poterit immediate n vele, ... nolo ... actu positivo = sq. voluntas potest exercere immediate libertate 3tradictionis ... 3trarios: q et libertas 3tradictionis pr actus 3tradictorios sive pr actus, et illius suspensionem, vi carentias, q hec libertas e indifferens ad operandum, l n operandum. Praeterea: n si potest aliquis carere libere ab amore Dei, nesciendo, nolo Deum amare: q libertas exercitium 3tradictionis libertate speci ... qd n: q.

3. — Arg. 1.º: id dicitur voluntarium, et liberum, qd procedit a volnte, et a principio, d omisio vi e carentia actus n procedit: q nihil e: q neget ee voluntaria, et libera. R.º D. m.: d omisio n procedit a volunte tq ab agente, C. sicut n ab agente, N. omnis modus procedendi volunt. positivo, ut actus: Deus 3venit privatibo, vl negatibo, qs ess omisio. = Inst. n potest aliquid procedere ab alio, ut a causa, nisi causalitas habeat sup. ipsum: q si voluntas n causat, q omisio provenit ab ila, sicut n ab agente, n procedit. = R.: ea sumptus ee via ex eo, qd procedit pr modum effectus positivi, n aut ex eo, qd pr modus sicut privativus, et negativus. Patet explo: q sicut tenebras dicuntur ee a sole naturalit. efficiens sol, dum e in alio emisferio, n producit ... in nro: ita carentia actus positivi libere dicta ee a volnte, qdo voluntas ita n producit actus, ut posit eu producere.

4. — Inst. 1.ª: ... de voluntariis e exercitius potentiae vitalis liberae, d omisio potius e carentia exercicii, q exercicium: q = B. D.º m.: voluntarius positivus, C. Negativus, l privativus, N. D.º m.: e exercitius privativus, C. Positivus, N. = Inst. adhuc: carentia intellectionis in intellectu, et visionis in oculo nullo modo e exercitius ilarum potentiarum: q pariter carentia in voluntate &c. = R. N. Cons. Ratio q causa naturalis, uti e intellectus, n tribuitur negatio, vi carentia operationis: nec oculus e causa videndi obiectum adversi, q caret potestate ejus illud. Ceterum causa libera habet potestatem operandi, et n operandi, et prae ad utrumq; at proinde utrumq tribuitur causae liberae, ut exercitius potestatis. Pater eni libera ad 2as ordinata actus

n

sive exercitiu, nempe, ad operandum vitaliter, et non operandum vitaliter, (licet non ordinetur ad operandum non vitaliter): quia proposita licet omissio libera non sit exercitium vitale, adhuc tamen est exercitium pote, quod ut libera, utrumque respicit exercitium.

Arg. 3. pot libera potest facere, et non facere; d. voluntas separata ad omissionem puram, non est activa: quod pura omissio non est actio actibus: quod 3o non vele est virtualiter nolle; d. ergo nolle praesuponit vele: ideo nolumus infirmitatem, quia volumus salutem: ergo omissio non excludit actum &c. = R.o D. e. negat voluntarie omittere sine actu; et nec nos. = R. ad 2.m: pot libera non solum esse pot activa, d. et non activa; quod sit pot agendi, et non agendi: explicat aut, quia non est activa respicit omissionem puram. = Ad 3.m: oe nolle praesuponere vele, formaliter, virtualiter in interpretatibus, et ita est in proposito; quia voluntas, quod omittit, reputatur, ac si dicat, nolo non operari. = Ad 4.m D. S. in 1. d. 41. & potest dici; quod in 1.o signo, in quo Deus vult gloriam Petro, mere negative se habet circa Judam; unde videtur concedere puram omissionem in Deo voluntatis ad extra explicatione. b

Q. 9a quodnam sit adequatum voluntatis objectum.

9a D. S. in 1. d. 3. q. 3. n.o 22. qui dubitantibus loquitur sic: Si voluntas ponatur habere actum circa oe intelligibile; ponatur idem esse objectum voluntatis, quod intellectus, et sub eadem ratione fali. Si vero non, sed quod voluntas tantum habeat actum circa intelligibilia, quae sunt finis, vel ea ad finem, et non circa mere speculabilia; tunc ponatur objectum voluntatis aliquomodo particularizari respectu objecti intellectus: Hinc dissipi scotistae, aliqui propugnant pectu objecti intelligibilis: Hinc diversi scotistae, aliqui propugnant bonum ut sic, vel ens ordinatum ad bonitatem esse voluntatis objectum: alii aut asserentes (quos sequor, suponis dictis de objecto ut sic, sumus) 1

Hanc D.o 3.: objectum adequatum voluntatis creatae est ens sub ratione entis. = 2.

Ita D.r, qui licet sale dubitative, vel potius historice sup. loquatur, nobis tamen alibi expressissime favet. Nam in 2. d. 3. q. 10. a n.o 10. ait: oe objectum eo modo, quo potest esse in mente, potest esse in intelligentia actu, et ea in voluntate ,, 2um actum ejus amabiliter, et odibiliter. Et d. 6. q. 1. n.o 2. ait: voluntas habet 2um actum ejus amabiliter, et odibiliter. Et d. 6. q. 1. n.o 2. ait: voluntas habet 2um actum, amandi, scilicet, amorem amicitiae, et actum concupiscendi aliquid 2um actum amandi; et 2um utrumque actum habet totum ens pro objecto. = Et col. 26. 8. 1.o ait: objectum intellectus, et voluntatis est unum, et idem, quod quidem est ipsum ens, pro ut est essentia cujuslibet; quia idem, quod est apprehensum ab intellectu, sub eadem ratione est, & potest esse volitum a voluntate; d. intellectus se extendit ad totum ens sub ratione entis: ergo = Ratio: voluntas per nolitionem tendit in malum, et per volitionem in bonum: ergo ejus objectum ut sic erit coe nolitioni, et volitioni, ac bono, et malo; proindeque ens sub ratione entis. = Sed advertite, quod sicut distinguitur juxta sup.a 3x statum intellectus, ita, et nunc voluntatis distingui oportet, ac in quolibet id objectum, sicut de intellectu diximus, assignandum est divisione &c. ac in quolibet id objectum, sicut de intellectu diximus, assignandum &c. est; tunc patet voluntas velle aliquid (f.o 192. 8)

Arguitur: si objectum esset ens &c. esset ratio coe dictum, nempe, bonum est, quod bona appetunt. 3 non bonum, d. hoc est contra coe dictum, nempe, bonum est, quod bona appetunt: R. oe Y. mag: ut significatur in ipsum ens nec invenit bonitas, nec malitia, de qua in praesenti: ut melius si ex bonitate ratione entis loquitur oe ens, et ens ut sic est bonum: alio aut modo, ens 2o se, licet non sit formaliter bonum, est tamen realiter, et radicaliter, quod sufficit, ravit amabile a voluntate. = Alia ergo, nempe; quod tunc non possent distingui intellectus, et voluntas: quod distinctae specie ponere habere debent distincta specie objecta, aut specificativa: quod nihil adderet voluntas intellectui, nec amor cognitioni; ut pote in idem tenderet objectum &c.; solutio sufficienter patent ex dictis de intellectu, voluntate, et objecto dictis. Ita v.o extendit, respondeo quod quaerite.

Si quaeris 1.o = An voluntas sit perfectior intellectu? = Indubitabile est, non quaeri de majori perfectione morali, in 2o quid, quod hoc absolute vincit p.o voluntas: d. de perfectione simpliciter, absoluta, et in esse. Quilibet inter istas potest agnoscit Averroes. thomistae praestantiorem judicant intellectum. Nos aut D. S. 4.

in

in 1. d. 49. q. 1. a litterali = R.[5] Voluntas simpliciter nobilior, et perfectior quam intellectus est. Probatur nobilitas, perfectioque potentiae, vel sumitur ex intrinsecis ejus praedicatis, vel ab actibus, vel habitibus, vel ab objecto; sed ex quocumque capite considerata, contra thomistas, potior est voluntas, et non potior intellectus: ergo. Probatur 1a pars minoris: voluntas sua potestate naturae gaudet imperio, ac dominio supra quascumque potentias, perfectius tenet suorum actuum dominium, atque omnium Regina est, cum peculiariter praedita sit libertate; quod non habet intellectus. Et quamvis egeat lumine intellectus, tamen est pura conditio: immo hoc probat, intellectum quodammodo famulari voluntati, sicuti intellectus sensibus. = Probatur 2a pars minoris: actus caritatis, quo Deo unimur, ut est summo, et maxime bono, est voluntatis: ejusmodi boni cognitio est actus intellectus; sed actus caritatis clarior est cognitione, non tantum in genere moris, sed etiam in ordine fisico: ergo. Ac proinde, ratione excelentia amoris constituit supremum Angelum, nempe seraphim; et excelentia cognitionis inferiorum, scilicet Cherubim: ergo. Item actus ille perfectior est, cujus oppositus est pejus; sed actus odii Dei pejor est errore, et ignorantia, ac similibus: ergo actus caritatis &c.

Probatur 3a pars minoris: habitus excelentior in intellectu est lumen gloriae;
5. in voluntate autem est habitus caritatis. Potentia ergo habitus nobiliores capax, perfectior est aliis; sed caritas debet dici perfectior: tum ex illo Apostoli ad Chor. 1. c. 13: major autem major est caritas; et ex D. Aug. 15. de Trinitate c. 18. dicente: nullum donum Dei nullum est majus dono caritatis, neglecta &c. tum ratione: quia habitus luminis gloriae succeditur fidei, quae fuit in via, ut potest haec esse participatio Dei in enigmate, et illud est facie ad faciem: habitus vero caritatis in Patria substituitur caritati, quae fuit in via; atqui caritas in via nobilior est fide in via: ergo etiam caritas in Patria nobilior erit lumine gloriae. = Probatur 4a pars contra thomistas: objectum voluntatis est bonum, intellectus est verum; atqui bonum perfectius est vero: cum perfectio bonitatis explicita perfectio Dei: ergo. (nos ex objecto non arguimus).

6. Si dicis 1o: ratio veri esse magis simplicem et abstractam, immo et magis universalem, cum etiam expectet ad possibilia. = Contra 1o. verum non est abstractius bono, cum aeque sint entis proprietates. 2o. etiam hoc admisso, sicut Angelus: objectum cognitionis intuitivae perfectius est objecto cognitionis abstractivae; sicut intuitiva perfectior est abstractiva, et tamen objectum istius, cum sit praecisum ab existentia, est magis abstractum: ergo non probat ad hunc 3. etiam ratio boni expectat ad possibilia, cum de facto in nobis experiamur, etiam in rebus possibilibus amores ac desideria excitari: ergo. N. quod objectum intellectus esset magis universale, hoc solum probat, esse magis extensum: ex quo non infertur major perfectio ut patet in omnibus Corporeis cum spiritualibus comparatis. = Arguitur 2: quod potentia cognoscitiva est ex praestantior appetitiva: ergo superior potentia cognoscitiva, qualis est intellectus, erit praestantior, quam superior appetitiva, qualis est voluntas. = R. 1o. in omnibus N. ant. cum imperatoria cognoscitiva nata sit ad inserviendum appetitivae. Sed adhuc dato, falsa est conseq. non generum imperfectius potest trahi praedita nobiliora, et sic constitui species perfectiores, ut contingit in accidente, quod licet imperfectius substantia, potest dotari praedicatis nobiliores, id est per superrationalitate; ita licet cognoscitiva esset generatim nobilior appetitiva, quia tamen in rationali dotari potest per libertate, per quos actus, et habitus nobiliores, alicienda erit perfectior &c. = Arguitur 3.: vita contemplativa perfectior est activa, juxta illud Luc. 10. optimam partem sibi elegit Maria, quae non auferetur ab ea; sed contemplativa pertinet ad intellectus: ergo. = R. quod contemplatio non ex=

[illegible] 8. [illegible] lutte; imò eò perfectior Deo placeo, quo fecundior volunt. affectibus, sic Magd. dictum: remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Sufficiat pro Nunc.

Si quaeris 2°: an objectum voluntatis efficienter concurrat cum ipsa ad actum — R. negative, ut alibi patet: quia adhuc posito objecto requisito, potest non operari voluntas, [illegible] causata ratione. 7.

Si quaeris 3°: — an voluntas possit tendere in impossibilia? — Duplex est volitio, scilicet efficax, et inefficax. Prima est, qua voluntas applicat media ad finem requisita. 2a, qua voluntas tendit in finem, quin media ad consecutionem [illegible] — R. voluntatem posse appetere impossibilia inefficaciter, non vero efficaciter. — Prima: non peccatum v.g. [illegible] vult se non peccasse, licet [illegible] supposita peccati, impossibile est, peccatum non fuisse: ergo. — Item Angelus [illegible] inefficaciter appetivit aequalitatem Dei: ergo. — Item medium assumptum impossibile est possibile, dum ad volitionem efficacem assumitur medium [illegible] quod tendit in eo, quod est possibile. 8.

Si quaeris 4°: an voluntas possit operari circa objectum incognitum [illegible] ab intellectu? — R. quod nec per potentiam Dei absolutam: et ita [illegible] sibi non proponatur ab intellectu. — R. [illegible] ex illo [illegible] volitio [illegible] requisita simpliciter, ut voluntas operetur. — Prima: [illegible] Aug. dicente 8. de Trinit. c. 4: invisa nihil volumus, quin praecognitum; [illegible] incognita requiratur [illegible] quod ad operandum requiritur [illegible] diligere, d. incognita requiratur [illegible] voluntatis objectum solum debite applicatur [illegible] objectum non debite applicatur, d. voluntas [illegible] quod amaret, ut non [illegible]: ergo. — Dices 1°: [illegible] aliquin nesciret, quid amaret [illegible] Deus supplere vult [illegible] volitionem requisitam ad agendum, ut potest in [illegible] Deus supplere [illegible] ignis ad [illegible] cognitio = volitio &c. — R. D.° Deus supplere [illegible] volitionem [illegible] ad agendum (ut approximatio) C. volitionem [illegible] volitionem [illegible] existentialem (ut est cognitio, ut voluntas regat) [illegible] Deus [illegible] causa [illegible] causandum totum, nec existentia causae [illegible] ad producendum. quia nempe [illegible] volitionem existentialem [illegible] — Dices 2°: Deus posset solo producere volitionem in voluntate [illegible] sine cognitione: ergo. R. [illegible] independenter ab intellectu, [illegible] sine cognitione [illegible] producere absolutam [illegible] possit Deus producere absolutum [illegible] potentiae; [illegible] ac proinde [illegible] ponat volitionem [illegible] absolutam potentiam [illegible] involuntarie, poneret [illegible] in intellectu. [illegible] distinguere volitionem [illegible] volitione existentiali intrinseca, et [illegible] extrinseca. — R. 2°. [illegible] nam voluntas adhuc non ageret, nec tenderet in objectum, ac si poneretur [illegible] volitio in lapide. Quia sicut [illegible] productiva voluntatis produceret [illegible] sine cognitione, ita nec operativa operatur. 9.

Sectio de anima à corpore separata (6)

Quaeres 1°: = An status separationis sit violentus, [illegible] naturalis? R.° status separationis [illegible] D. in 4. d. 43. q. 2. n. 22. Prima: anima separata [illegible] naturalis, non violentus. [illegible] est immortalis, et [illegible] inclinata ad separationem, [illegible] a corpore mortali. = [illegible] a corpore non est [illegible] naturalis [illegible] in statu conjunctionis [illegible] corpore [illegible] naturalis, [illegible] status separationis [illegible] conjunctionis [illegible] ad illud [illegible] — Adverte, [illegible] sit [illegible] corporis, naturaliter ordinatur ad illud [illegible] novum modum existendi [illegible] in statu separationis non accipit [illegible] dependeat in existendo. — [illegible] quod anima existens in corpore [illegible] in statu separationis habet appetitum [illegible] ad corpus [illegible] ad optime exercendas operationes [illegible] ut [illegible] ad corpus mortale, [illegible] potius [illegible] non autem [illegible] appetitum ad corpus [illegible] corruptibile [illegible] aggravat animam, juxta illud: Corpus quod corrumpitur, aggravat animam [illegible]

Quæres 2. = [illegible] maneant in anima separata. R. [illegible] afirmative q. potentiæ spirituales, et inorganicæ intellectus, memoria, et voluntas, q. cum anima identificantur realiter, et anima separata habet intellectiones, recordationes et volitiones. R. 2. q. potentiæ materiales, et organicæ, q. sicut adequate subiectum, non manent; ut patet nec [illegible] manent organa corporis: sicut inadequate, in potentia vitali radicaliter, remanent, q. cum illa identificantur. = Si dicas q. Math. [illegible] ibi erit fletus, et stridor dentium, q. adeo manent [illegible] [illegible] et [illegible], prout [illegible] organa materialia, q. manent [illegible] ac [illegible] potius est [illegible] dolor, et tristitia alicuius [illegible] notitia &c.

quæres 3. = An in anima separata maneant species et habitus [illegible] in statu separationis? R. afirmative q. D. in [illegible] d. 15. q. [illegible] [illegible] species intelligibiles [illegible], q. licet fuerint acquisitæ q. dependentia a sensibus, tamen [illegible] in conservatione non dependent. [illegible] anima separata recordatur præteritorum, quæ in hac vita cognoverunt, hoc porro fieri non potest sine speciebus &c. = De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] in [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] fuit acquisitus, et in anima receptus. Adverte tamen, q. licet [illegible] ordine [illegible] naturali omnes habitus manent, ex ordinatione quidem [illegible] in anima separata jam Beata non permanent habitus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] quod est imperfecti, incompossibilis q. illo [illegible] [illegible] felicitatis. Imo nec remanet (in meo judicio [illegible] [illegible] [illegible] Thoma) habitus supernaturalis fidei, q. [illegible] loco [illegible] [illegible] lumen gloriæ. = In anima vero damnata, licet maneant habitus [illegible], [illegible]; non tamen manent habitus supernaturales, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solummodo q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad majorem eorum [illegible].

Dices: Eccl. 9 dicitur: *mortui nihil noverunt amplius*, [illegible], nec [illegible], *nec scientia erunt apud inferos*. [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]: R. ad [illegible] loqui de damnatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posse de salute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tibi: sed tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ad [illegible]: [illegible] loqui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidem, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

5 **quæres 4.** = Quæ objecta cognoscat anima separata, et per quas species? R. q. cognoscit omnia objecta [illegible] cognita per species prius acquisitas, quas antea [illegible] [illegible]. Cognoscit et pluralia, quæ ante non noverat per species [illegible] [illegible]: cognoscere [illegible] omnia, quæ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectu [illegible] [illegible] carent.

Quæres 5 = Quomodo anima separata sit in loco? R.: [illegible] [illegible]
6 ([illegible] dicitur de Angelis): non autem esse per operationem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] substantia spiritali). [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] thomistæ [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei: [illegible] adhuc anima posset non operari, [illegible] loco: quia in loco non per operationem, sed per substantiam. = [illegible] indiget [illegible], [illegible] [illegible] per operationem, [illegible] [illegible] operationes [illegible] indivisa [illegible] loco esset per operationem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eodem loco non posset diverso modo operari: quia duo [illegible] [illegible] falsum. = Denique: sicut existentia prior est operatione, ita existentia in loco prior est operatione in loco. Quia autem refutatur q. D. S. [illegible] [illegible] Deo uno, ac [illegible] Angelis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Angelis.

7. Adverte 1°, esse in loco indivisibiliter, [illegible] in loco divisibili: [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] habet divisibilitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indivisibilia, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posset.

8 Adverte 2°. [illegible] motibus localibus [illegible] [illegible] [illegible] intrinseco, [illegible] [illegible] [illegible] movere posset. Ratio: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de loco in locum [illegible] [illegible] [illegible]

Sicut Angelus vix motrix recedit, quam anima separata ad inferiora uti fru-
ctor vivit &c. = Necdesunt, qui non inficiare, aliqui, integrum,
Henricus qq. 55. q. 1. qui dicant, animam suam motivam exercere, et
dum corpus vivificat, itaut sic reipsa moveat, et primum motum movent
corpus sicuti et Angelus, si corpus abumad, illud movet, veneranto,
ut fra. assistens, ita anima, ut forma informans. Sed tales dicendi, exi-
timo, quae eximia Atypolaos, et excessum mentis corpus ipsius et inve-
stimia elatus sacram nociserant Historias.

Credimus ... qa sicut forma anime fita e, et detrahida; ita et viribus
est motrika: per inde non pore, vel instanti se movere, l quas q. ...
lexitte. Rursus, poset et aliena corpora movere, adquis rei extri-
dit naali facultas, ideoq. non qualibet praeditus oxabitte, qd Ange-
lorum parititte probata. Atq. hoc ita subsistineo, ut poset et ali-
ena corpora animare, non quidem informando, nam quilibet anima
se habet ordinem ad determinatum corpus, tanquam ejusdem fra, et actus; dumtaxat assistendo, et ita de facto, testibus N. P. P., accidit in apparitio-
ne Moysis, dum Christus transfiguratus e ante Discipulos, et et
Samuelis dum Saul nimis coactatus, q. Philisti pugnaba et ad-
versus eum, ut legitur l. Regum c. 28. Verum, in talibus apparitionibus
satis caute agendum, quae aliquando Daemones animas se fingant, sepius
suis artibus eludant, ac frequenter et sint mera somniantium,
et hebreiorum deliramenta. = Sufficiat ... breviter pro 2a phi[losophi]a
parte, ad aliam ... dum cedant ... in
honorem D. O. M., ac B. V. M. s. Immaculatae
Conceptionis ... et in ... laude ... anima
... Die ... Xbris 1786. Anno 3.o ...

Ethica, altera ph[ilosoph]iae pars, sive tractatus in ph[ilosoph]iam moralem.

Facultas illa quae voluntatem in assequendi boni dirigit, ethica
appellata, quae sic posse decipi ... scientia practica, quae circa actiones humanas
ut ad honestatem dirigendas occupatur. Theoretica, quae plurimas spectita
veritates certas, et evidentes. Practica aut. quae prae ad bonum morale refertur
... ratione ... ordine vitae nostrae instituendae ratione Christiana Char.
Religio duci oportere; liceat ex ipso lumine naturali plurima apparent &c.
... ut ... maxime, et malo morali ... quae
... perfectionem obtinebit ... Ethica morali, et fidei documentis ...
... Ethicae partes non omittere, ... mulatenus ...
... dumtaxat ... breviter ...
curam.

Disp.o 1.a De bono, et malo.

Morale bonum videtur, non genere perfectum e in entitate,
nam hoc in Metaphysica: de genere nostro ..., et bonorum efficit moralis
Voluntatis. Bonum e duplex: unum pro extrinseco, quod e Deus, origo, et fons omnium
bonorum, ac finis. Aliud per participationem, quod e finitum, et a Deo in aliis
creatis ... Et istud aliud e corporis, ut sanitas, ...

critudo: aliud animi, ut sctia, virtus: aliud fortunæ, ut prædia, pecunia &c. Quæ oia apetuntur, vel qa utilia, vel qa jucundia, vel qa honesta. Ex qa ortu a divisio boni in honestum, jucundum, et utile. Primum e illud, qd rectum e, sive, qd recte raois requlis cognuit, et qa ideo ut sua e apetendum. 2us e qd nos delectat. 3us illud apelatur, qd non raoe sui, d gracia alterius apetimus, ut Cauterium propter sanitatis recuperandam; d hoc ut sit bonum utile, debet ee honestum, qa qd magis nocet, qm prodest, non pot dici proprie, et simpliciter utile.

2. Malum aut, qd bono contrariatur, illud e qd non e raoe conveniens, sive qd recti requlis ad versatur. (supponimus, nullum malum fiore dari contra Pitagoricos dicentes, malum ee aliqd absolutum colocabla in prædicamento). Alij pla et malum in entitate aliqua reali constituere, licet affectiva. Sed si res atente perspicitur, malum nihil aliud dicit, nisi privaoem perfectiois debitæ; sicut infirmitas nihil aliud e, qm defectus, sive privatio equilibrij inter humores, et solidas, vel liquidas partes ejus corporis. Quapropter licet actio bruti sit in se ee bona, qtenus habet causam eficientem, qtn recte raoi acomodata non e, caret perfectione, et rectitudine, proptereaqa e mala. Vnde inqt D. Aug. lib. 12 de civit. Dei C. 7. nemo qrerat eficientem causam malæ voluntatis; non enim e eficiens, d deficiens, qa nec illa efectio, d defectio. Et D. Dion. lib. de divinis nominibus c. 4: malum invisibilitas, infirmitas, privatio e, et merum nihil.

3. Quæres. Utrum voluntas nostra posit amare malum sb raoe mali? Prosto, cum experientia teste, evenit, homines decipi a malo sb falaci specie boni. Quæ conbonitas consideranda e. 1a recta, qdores in se bona e, ac conveniens modo supra explicato. 2a aparens, ut qdo res mala e, ceterum sb specie boni consideratur. 3a præfixa, qa voluntas sit poa colativa, vinde sua prestare potest obto bonitatem, qua non habet, qa malum e. Præsens aut qæstio non respicit malum sb raoe aparenti, vel præfixa bonitatis; d utrum malum e, et ut malum, a nobis cognoscitur. Atq voluntas libera sit ad amorem, et odium, a fundamento dubitatur: an pro sua libertate posit amare malum, et malum, qd qvide sit objtum, id malum, in qd amore feratur voluntas: ac proinde bonum, ut bonum, posit ee objtum odij &c.?

4. Dico voluntas non potest amare malum sb raoe mali, nec odisse bonum sb raoe boni. = Ita expresse D. Th. in 1. d. 49. q. 10. ubi ait: a voluntate excluditur "actus volitiois respectu miseriæ, et actus nolitiois respectu beatitudinis, qa "miseria non e nata ee objtum volitiois, nec beatitudo objtum nolitiois. Sicut "actus videndi disgregando, excluditur a visu respectu nigredinis, "qa non e nata ee objtum talis actus: sic in proposito voluntas non e capax "talis actus respectu talis objti. Dico qd qd voluntas sic determinatur ad "volendum beatitudinem, et ad nolendum miseriam, qd si eliciat aliquem "actum circa ista objta, necesso et determinate elicit actum volendi respectu beatitudinis, et volendi respectu miseriæ; non aut ad unum actum eliciendum, vel alium &c. = Unde facile intelligitur Scotus alijs in locis, qui ponunt objci. Nam in 4. d. 1. q. 4. art. 3. sbi docet, voluntatem apetere posse malum in illu præostensum, cui tamen malo ipsa bonitatem afirmat: et vice non præposita malum sb raoe mali. Et in 2. d. 43. q. 2. licet insinuat, dicens, uti, ad pro utraq disputat parte. At vero in 4. cit. proprie resolvit mate.

5. Ita pro exilo. bonum e, qd oia apetunt. Ita Arist. 8. ethicor. c. 2. ait: non oe amatur, d qd e amabile, qd vel honestum e, vel jucundum, vel utile. Ita raoe: qa tc voluntas vagaret extra suum objtum amoris. = Ita ex D. Th. com. nemo respiciens in malum, operatur. Et ex D. Aug. C. 30. Emptum nemo ee non volumus, d neq vele posumus. &c. = Pro actus recolite dicta de libertate, utraq nam quæ milit. Ideo et adverte, qd licet homines plurima amplectantur mala, non ita e, ut quenius mala

(f.o 200 n.o 48)

mala

sint; ob rōe alicujs bonitatis, l apparentis, l prafixe, et tc jā ñ ma-
la judicanda in nrō quesito: rā ita redduplicaō mali ita debet in-
telligi, qd nula bonitas, nec vera, nec apparens, nec prafixa in objto
hic, et nunc reluceat, ac ita ex bono, itaut nula malitia, l apparens,
l prafixa illi imputeta. Unde rā

6.

Ds. 1. dato, qd intelly manifestaret volunti odium Dei sub rōe
mali, tc ... ... mali,
sed 2ūs: ... voluntas non libera, ... objectione
aliqd objtm mālum, ... representaret, voluntas posset illud amare,
et tc sumus extra nrūm quæsitum = In casu aut posito, voluntas ñ potest possibi-
vele odium Dei, qn libertate careret, rā licet tc ñ possit velle actus odij, qui e
ps libertate contrarietatis, posset cohibere actionem hoc ... ... amare Deum,
... propter libertatem contradictionis, unde libere procedit, ... in sua
libertate ē cohibere actionem ... ... actione
... ... libertate, ... odire Deum sb ... rōe mali
prafixa &c.

Animadversio.

Oia, licet oia dicta in Sectione de volunte specialiter ad hunc
pertinent tractatum, contractaq debuerit hic reliquierit, sed ... sint ex-
plicata ... ... dictumque alibi sit, sectionis ... ...
... aliqid sibi ad ... ... : ... si hic tractatæ fuissent
... ... ministerio habenda sunt.

fol. 183 ... citatos &c.

Disp.º 2ª De objecto, et natura Ethicæ.

Ppº 1ª. Objtm materiale Ethicæ sunt affectus, et actus humani: forma-
le vº ē moralitas, cujus talis affectus, l actus sunt capaces; rāo aut objecta sunt
principia practica. = P.ª pars, qr actus humani distinguntur a ... ...
... motu vitales naturalibus &c, d illos, ut duce rāe, ac libertate comitante
... ... discutit Ethica, quiz sunt objtum boni, l mali moralis: ... objec-
... ... = Pbª 2ª pars: Sicut objtm formale sectæ ē illa rāo, quæ in objto
materiali considerat; d Moralis circa humanos actus, et affectus ... ...
materiali considerat, d Moralis ... ... mali ... = Pbª 3ª pars: rāo
... ... moralitatis, id ē, rāo boni, l mali ... ... principia, qbs ... elicit ... ... facit Ethica ... ...
... ... principia, ...
principia practica, quæ sunt purissimi luminis naturalis radij, qbs
circa fugienda, eligendaq illuminamur: ... (recolite dicta
de objto in generali). Unde ethica ... ...
objto addit illa aliqua ... &c.

2.

Ppº 2ª. Ethica, ut moralis vº ē scientia, realiterq distincta a
prudentia = Pat. 1ª. ... scientia ... ... prudentia: ... ...
prudentia = Pat. 2ª ... ...
virtutes intellectuales species distinguuntur, intelligentia, scientia, sapientia,
prudentia, et artem; d moralis ē scientia, ut diximus: ... = Pbª 2ª ... ...
... ... principia ... prudentia ñ sunt principia generalia ...
... ... pertinet ad Ethicam,
d principia particularia, ... judicatur, ... hic ... ...
... ... &c.

Disp.º 3ª De ult.º fine morū, seú hnūs fe-licitate.

Cū oe agens propter finem agat, nunquam ... agere ... ...
ad suum finem perveniat, atq in hoc ult.º fine ... quies, felicitas, et bea-
titudo hnūs. ... duobus modis ultimus dici potest ... ... et
respectu alicujus particularis negotij ... ...
... ... hnūs. De hoc, ac ... ... hnūs felicitate ...
... ...

2.

Ppº 1ª. necesse ē dari aliquem totius humanæ vitæ finem, ultim...
Ita finis hic. ... ... finis ult. humanæ vitæ, ...
... ... et ... ... appetitus ē
... humanæ ... ... Dei nihil facientis frustra: ...
... ...

p.ᵃ declarata: q. appetitus illi ē infinitus, et inanis, qui numquam sa-
ciari potest, et pervenire quo tendit; d ita eet appetitus, si in infin.
lo posset ult.° quiescere: q. = Pro 2.ᵃ: impossibile ē, ut intentio hum
procedat in infinitum in finibus: nesse ē dari ult.ᵐ in quo quiescat
si obijcies, in qua [illegible], quia finis numquam bonis [illegible], nova semper
acumulare desideria videmus. = R. hoc ñ probare, ñ dari eorum
finem ult.ᵐ, d solum quod finem illum numquam obtinent; q. in ijs rebus, in quibus
ñ ē, eum quaerunt.

3. Pp.° 2.ᵃ: ult.ˢ humanae vitae finis ē ille, quem propter se rectè
volumus, caetera vero propter ipsum = Ita definita à D. Aug.° [illegible], et Cicerone in
lib.° [illegible]. Declaratur: si enim ad ulteriorem ordinaretur finis ult.ˢ, pro
fecto ult.ˢ ñ eet: ergo propter se &c. Caetera enim ad ipsum referri debent:
q. [illegible] in quo q. generale ē causa aliorum, d ult.ˢ finis in executione ē [illegible]
us venter ē; d ñ referunt omnia ad ventrem: q. = R.° quod q. hic [illegible]
[illegible] se sui desiderij perfectam quietem reperturos, ideo dicuntur eum
habere pro [illegible], id ē, pro summo bono, ut Avari in pecunia, ambitio-
siori in honore, ex sua autem depravata voluntate, et obsecata ratione omnia
ad haec ordinant fine &c.

4. Pp.° 3.ᵃ: impossibile ē, hominem plures ultimos simpliciter fines simul
et semel habere = Prob. Christo Matth. 6.: nemo potest duobus
dominis servire; d finis ult. totaliter affectum dominatur: q. = Pro 2.° ult. finis
ult. ē quo ad nullum, d ad quod omnia referuntur, d si duo fines [illegible] hominem
ad neutrum omnia referrentur, quia talis unus ad alium ñ ordinaretur: q.

5. Pp.° 4.ᵃ: Dixerunt mali aponunt, quod mali sibi pro fine ult.° consti-
tuant bonum apparens tantum, juxta depravatum [illegible] voluntatis
[illegible], pro [illegible] in rebus in quibus ñ reperitur q. [illegible]: ē [illegible]
boni [illegible] bonum [illegible] [illegible] recte [illegible] regulas sibi
[illegible] [illegible] [illegible], inila requirunt, ubi ñ reperitur. [illegible]:
[illegible], ñ absolute [illegible]: bonorum autem ē bonum, ñ [illegible]
solute, [illegible] recte, et [illegible] ad regulas rationis expectatus &c.

6. Pp.° 5.ᵃ: felicitas hominis ñ consistit in divitijs. = Est [illegible]
[illegible] Apostolus vocat simulacrorum, et [illegible] [illegible] vitae. = P.
divitijs [illegible] [illegible], ut denarius; alijs naturales, ut frumentum,
vinum &c. [illegible] propter [illegible]; [illegible] propter vitae sustentationem
[illegible] finis ult. id sunt media ad aliquem finem. = [illegible] feli-
cior ē pauper sanus, quam dives mortaliter infirmus: [illegible]
hic [illegible] sanitatem totius [illegible] coemere.

7. Pp.° 6.ᵃ: felicitas hominis ñ consistit in honoribus. = Ita [illegible] =
[illegible] honor quo felices homines [illegible] [illegible], [illegible] d honor ē
instabilis, et inanis, utpote qui pendet ex [illegible] opinione, et pla-
cito: [illegible] Jacobi c. 4. [illegible] vapor ad modicum [illegible]
[illegible]

8. Pp.° 7.ᵃ: Felicitas ñ consistit in gloria, et fama. = Ita [illegible]
[illegible] Heroes. P.ᵃ felicitas consistit in bono solido, et vero; d [illegible]
Boetius 3. de Consolatione: gloria falax saepe, et turpis ē: q. [illegible]
ria ē clara cum laude notitia, cuius fama ē [illegible]
de nostro bono, et felicitas ñ [illegible], sed [illegible], [illegible], [illegible] falsa,
nihil [illegible] ad felicitatem.

9. Pp.° 8.ᵃ: felicitas hominis ñ consistit in potestate = [illegible]
Politicos [illegible] [illegible] summum bonum collocantes. P. felicitas [illegible]
[illegible] in bonis, d potestas sehabet indifferenter ad bonum, et
ad malum, [illegible] in bonis, et malis [illegible].

10. Pp.° 9.ᵃ: In voluptatibus corporis, [illegible] in [illegible] corporis bo-
no, [illegible] felicitas consistere q. potest. = [illegible] Libertinos immo [illegible]
[illegible] negamus, solaque bona corporalia agnoscentes. [illegible]

suis paradisum efingebat, tactus voluptatibus, ac obcenitatibus [illegible] Itaque Epicureorum, quales [illegible] Deus venter est, et externi [illegible] illud [illegible]: edamus, et bibamus, post mortem nulla voluptas. — R. itaque [illegible] in [illegible] ultimum [illegible] sicut instrumentum ad [illegible]: [illegible] voluptatibus [illegible] et [illegible] honestate [illegible] sine crimine non [illegible] ponitentiae maculatione. Unde Apostolus ad Rom. 6 ait: quem fructum habuistis in illis in quibus nunc erubescitis? [illegible] quod nec adesse bonum omni [illegible], nec diuturnum esse [illegible], nec animum explent; imo et [illegible] sui [illegible] &c. [illegible] si in [illegible] Epicurus aliud dixisse, et aliud sensisse, quod non nisi in voluptatibus [illegible] summum bonum statuit, ac sensit = R.º [illegible] dicente. Ego quid dixerit Epicurus, scio, quid senserit, nescio; verum ita sensit, sicut dixit, mentitus est. = Praeterea D. Ambr. lib. 1. officiis scribit: alii summum bonum voluptatem corporis dixerunt, ut Epicurus. Et D. Aug. in [illegible] 73. nº 26. Epicurus apostat [illegible] quos [illegible] porcos nominaverunt, quod" voluptatem corporis summum bonum dixit".

Pº 9º. [illegible] ad [illegible] pertineat, itamen in ea non est perfecta, et ultimus finis felicitas. = Itaque Stoicos, et alios: = Pº virtus dignissima, et ultima [illegible] virtus est via ad felicitatem, [illegible] affectus finis [illegible], ut finis [illegible] felicitas. = 2º. Felicitas est praemium virtutis: [illegible] non est [illegible] = 3º. virtus non satiat appetitum [illegible], [illegible] ipsius [illegible] perfecta [illegible] praeditus ad bona [illegible] ficat. Unde [illegible] perfecta [illegible] non reddit [illegible] felicem [illegible] ulterius [illegible]. 11

Pº. 8º. ac principalis. Felicitas, vel beatitudo [illegible] in solo Deo [illegible]. = Dº in [illegible] est [illegible] felicitate naturali. De supernaturali [illegible] ex revelatis [illegible] credendum Dei [illegible] et [illegible] apud [illegible] certa est, de [illegible] tio. = Non [illegible] hoc [illegible] apud [illegible] fidei destitutos, non obscure [illegible] Antiquus [illegible] lib. 8. civit. Dei c. [illegible] in ea [illegible] dita [illegible] ut ait D. Aug. 8. [illegible] Pithagorici; Atlantici antiqui [illegible] sive videtur Pithagorici [illegible] testante, [illegible] c. 5. et 8. [illegible] epist. [illegible] Platonici [illegible] animos [illegible] hanc [illegible], " [illegible] Platonici [illegible] non multum [illegible] in nom. [illegible] videtur [illegible], quod princeps Plato nil frequentius inculcat, quod Deum [illegible] ac [illegible] homo fit Beatus. 12

Pº. 9º. felicitas est bonum adeo sufficiens, et perfectum, ut eo quiescat, et satietur appetitus, [illegible] in solo Deo quiescere, ac satiari potest appetitus humanus: [illegible] [illegible] quod felicitas est ult. finis, ultra quem appetitus nequit se extendere, [illegible] [illegible] quiescit. Pº [illegible] appetitus humanus in eo [illegible] quiescere potest, [illegible] in fonte, ac universali bonitatis pelago [illegible] perfecta, et [illegible] bona colligunt, atque [illegible] est solus Deus: [illegible] [illegible] voluntas humana, quae sit capax omnis boni, sicut et intellectus omnis veri, bonis particularibus expleri non potest. Unde summa desiderationis [illegible] ulterius tenta ad fontem boni, quo solo [illegible] desideriis [illegible] implere potest, quo obtento, necesse est, ut plane satiata quiescat. Est [illegible] voluntas intra quam punctus, a quo infinitae desideriorum bonorum lineae [illegible] procedere possunt: Deus autem bonitatis est [illegible] circumferentia in se principium, finemque bonitatis conjungens. [illegible] a puncto in centro defixo [illegible] infinitae lineae duci possint, nulla tamen est, cui circumferentia non occurrat: itaque [illegible] voluntas humana in [illegible] Dei [illegible], [illegible] bonitate undique circumdabita, ut [illegible], [illegible] infinitas desideriorum boni lineas a se producere possit, omnibus illis occurrat Deus, [illegible] illud summum bonum, in quod tendunt, perfectissime amplectens. 13

f. 2. rao D. Aug. epist. 56. dicitur: eo fruendo quis
„ quis beatus, propterea celebrari debere, qui illud non propter aliud,
„ sed propter se ipsum diligatur. Et ideo finis ibidem dicitur, proinde illi
„ quis ipse petendus, ubi fruendi, sive fruitur, ibi [illegible] nobis [illegible]
[illegible], id est Deus Deum est clarius et [illegible] bonus, qui
non propter aliud, sed propter se ipsum est amabile: cetera vero bona sunt
propter ipsum amabilia, quia ex illo participant; et in ipsis dicuntur: quod solus Deus est illud bonum, quo felix fieri potest ho.

§5. f. 3°. ult.ª perfectio cujuslibet rei, proinde quod ult. finis est in conjunctione ad suum principium, sed Deus immediate est principium animae rationalis, et potentiarum: quod ult. perfectio animae, felicitas nempe ejus est in conjunctione ad illum, ut licet ei adhaereat suo modo, nimirum per intellectum, et voluntatem. Ut patet clarius, tum inductione, tum ratione. Inductione quidem: nam omnia beata vel perierunt, vel quae substiterunt. Sic ut quae in fluxus caelestis est elementorum principium, terram quidem, quatenus viget in centro, ignis vero, quia viget in alto, vel circumferentia, aerem etc., quia viget in medio, quod est inter centrum, et altum, vel circumferentiam. Ideo terra, [illegible] ad centrum, ignis ad altum, vel circumferentiam, alia ad medium, ut sic suo reddita principio, quiescant, ac suo modo felicia [illegible]. Similiter, quod cor est principium spiritus vitalis, et cerebrum animalis, utrique perfecte se habent, dum illi cordi, illi cerebro conjunguntur, et interrupta [illegible] fontibus communicatione deficiunt, ac tandem corrumpuntur. Ita et piscibus respectu maris, et planta respectu soli, etc. [illegible] ad alia.

§6. Ratione quoque suadetur. Sicut enim quaelibet est per aliquid participatio sui principii, ita perfecte est per perfectam illius participationem, id est res perfecte participat principium suum, cui perfecte conjungitur, ut patet. Quod praecipue locum habet in creat. spiritibus, qui quod a Deo habeant esse, intelligere, et velle, ac ult. suae felicitatis, ac perfectionem obtinent, cum ei quantum naturaliter potest fieri, adhaerent; in quo (teste Aug. 8. de civ. Dei C. 5.) invenitur, et Causa subsistendi, et ratio in-
„ telligendi, et ordo vivendi, et volendi: sine quo (ibidem C. 4) nulla na-
„ tura subsistit, nulla doct. instruit, nullus usus expedit. Unde merito
dicit, perfectionem hominis in eo sitam esse, ut ipse quaerat, ubi nobis secu-
„ ra sunt omnia; ipsa certitudo, ubi nobis certa sunt omnia; ipsa dilectio, ubi nobis
(+f°372) recta sunt omnia: Quod = Pro dogmatis recolite dicta de Deo uno, ac immortalitate animae: quantum naturae, sive de Xptiano f. 187.

§7. Objicies 1°: resp. correspondet fini bonum, sed ho. appetitus [illegible] est [illegible]: sed Deus non est [illegible] = R. D. min. sed ho. capacitas subjective, C. objective, N. Bonum subjective est, cujus ho. est capax, ut rei intrinsecum, et inhaerentis. Bonum vero objective est illud, quod quis ad suum objectum attingere potest. Quamvis autem nihil infinitum possit ho. [illegible], tamen attingere infinitum, ut eo [illegible] objectum, attingere potest. = Si autem inst.: quod inter objectum, et potentiam debet esse proportio, quae quidem nequit esse inter Deum, et creat., quod fini ad infinitum nulla est proportio. = Sed sit distinguere proportionem entitatibus, et dominationis, et objectiva, et habitudinis.

§8. Objicies 2: distingui debet a felicitate naturali, quam viribus naturae acquirere potest, et a felicitate supernaturali, quam solius gratiae auxilio obtinetur; sed Deus est [illegible] supernaturalis. = R. Deus est felicitas hominis tum in ordine naturae, tum gratiae; cum ipse sit ult. omnium finis. Unde ordo gratiae, et ordo naturae solum differunt, quod non eodem modo, et perfectione in Deum tendunt, et attingunt. Cum enim Deus pluribus possideri possit, eo sicut modo, quo ipse possidet amando, et cognoscendo, et alio inferiori modo viribus naturalibus creat. intellectui accommodato: gratia, quia est Dei natura, ut invenit participatio, transitus ad fruendum Deo, eo prorsus modo, quo ipse sibi fruitur, id est videndum, ut est in se, [illegible] ipsius, videt, amando [illegible] alius

ejusdem

[illegible] [illegible] dictio [illegible] [illegible] [illegible] ipsum amat,
et denique fruendo [illegible] quantum [illegible] vitæ, qua ipsa [illegible]
[illegible] aut ipsum obtinendum modi longe inferiori, tendit [illegible]
cendo scilicet, [illegible] perfectissima [illegible] quæ [illegible] et
[illegible] [illegible] ordinis habere potest, amando et [illegible]
[illegible] amat, [illegible] maxime volvero [illegible] creata [illegible] naturalia potest, et
[illegible] illi adhærendo, [illegible] modum elevationis ad [illegible] vitæ, et [illegible]
[illegible] adhærendo, [illegible] ut optimo, ac maxime benefico, et [illegible]
[illegible] tranquilla [illegible] ut optimo, [illegible] 19.
[illegible] principi.

Objicies 3: felicitas debet satiare appetitum; [illegible] Deus naturali lumine cognitus
[illegible] excitat appetitum ad [illegible] [illegible], ut est in se: [illegible]
non satiat, [illegible] excitat [illegible] desideria inefficatia, et impossibilia. [illegible] Efficatia possibilia,
felicitas debet &c, [illegible] ad desideria [illegible], et [illegible], nec est efficax,
C. Appetitus [illegible] excitatur ad Deum, ut est in se videndum, et fruendum, nec est efficax,
nec [illegible] hoc [illegible] possibile est, ut per sua naturalia intellectus videat Deum ut in se. [illegible]
ut homo sit naturaliter felix, non est necesse, ut tale desiderium expleatur: id porro [illegible] 20.
reservata beatitudini supernaturali &.

Probatur § 2: posse hominem in hac mortali vita aliqualem, imperfectam
felicitatem obtinere. = [illegible] [illegible], qui hanc neget. Etenim sicut perfecta fe-
licitas consistit in perfecta participatione summi boni, ita imperfecta fe-
licitas in aliquali ejus participatione; [illegible] homo non est ita elongatus a Deo in hac
mortali vita, quin summum illud bonum possit aliqualiter participare,
cognoscendo, amando, et pro suo modulo optimum illum imitando 21.
mundi Principem. [illegible]

Probatur § 3: Nemo rationis compos nullam vitæ conditionem, cui [illegible]
[illegible] media vitæ præsentis feliciter transigendæ: unde [illegible]
[illegible] media vitæ præsentis feliciter [illegible] in hac vita. = Dixi vel miser, [illegible]
culpa hominis [illegible] vel miser est in hac vita. [illegible] respondent, [illegible]
vulgo miseria dicta, [illegible] vitæ commoda non respondent, [illegible]
vel miseria. [illegible] ex omnium [illegible] sensu, qui nec in fortuna, nec [illegible]
[illegible] imperio & felicitatem collocant. = Probatur 2º: natura, et Deus non destituunt
in necessariis, [illegible] nihil tam necessarium homini, quam ut in [illegible] habeat
media vitæ feliciter transigendæ: [illegible] nemini [illegible] negata
[illegible] Dei liberalitate unicuique pro suo captu, ac modulo
[illegible], adeo ut, in culpa ejus sit, quod iis non utatur. [illegible] vel
[illegible] cognoscentes, [illegible] attendant ad auxilia illius
Deum non clare cognoscentes, [illegible] illarum excitantia; et [illegible] 22.
a Deo misericorditer indita, [illegible] felicitatem necessaria.

Probatur § 4: [illegible] imperfecta [illegible] præsentis vitæ felicitas non est [illegible]
[illegible] creata; [illegible] in Deo; [illegible] adhæret, ut auctori naturæ
[illegible] fonti bonorum, [illegible] mortalitatis conditio. = [illegible] Epicu-
[illegible] bonorum, [illegible] ut putarent, non posse feliciter vitam
[illegible] providentia. = [illegible]
[illegible] Deo [illegible], [illegible] providentia. = [illegible]
[illegible] nisi [illegible] appetitus hominis satiari non posse, nisi [illegible]
[illegible] demonstravimus, [illegible] beatitudinem esse Deo conjunctionem,
[illegible] ipsi bonorum fonti: plenaque ejus beatitudine esse Deo [illegible]
et inchoatam, [illegible] adhærere. Sicut enim in ordinatissima
civitate felicitas cujusque civis est, ut adhæreat in omnibus principi; ac
legislatori; quo pacto tranquilla vita in civitate perficiatur, sic omnium nostra
felicitas est, ut viventes in illa mundana [illegible] Republica
[illegible] supremo illius Regi Deo, [illegible] hoc pacto, [illegible]
[illegible] jungamur [illegible] vitam bonam agitemur: et rectorum. [illegible] ut [illegible] ex-
[illegible] optima [illegible] vita, bona agitemur: et rectorum. [illegible] 23.
planatius dicatur.

Colliges [illegible] quod conjunctio hominis cum Deo, in qua hujus vitæ felicitas posita est,
perficitur intellectu, et voluntate; intellectu quidem, quatenus de Deo recte sentimus; volun-
tate [illegible], quatenus illum, ut optimo legislatori [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] commodo [illegible] quæ illi grati esse intelligimus. [illegible]
[illegible] conjunctione posita est vitæ beatitudo, cui insunt omnes dotes,
[illegible] conjunctione Dei, et [illegible]
[illegible] bona optabilia ad beatitudinem, atque in [illegible] Dei, et [illegible]
[illegible] illi [illegible] quidquid optabile est ad
beatitudinem; quod quidem perficitur recte sentiendo, ac volendo: [illegible]

D.

Declarata: manifestum igitur est, non aliter hominem Deo conjungi
24. posse, ut objecto beatificanti, nisi unione, et affectu. Sed quia ut 2x cognitio Dei, altera sublimis, quae non acquirit laboriosis contemplationibus, ac disputationibus; alia vero simplex, et naturalis, quam etiam rudes facile possunt conqui: quamquam prima maxime conferat ad vitam felicitatem, sicuti, et aliae scientiarum uniones; tamen haec 2a sufficit ad vitam bene agendam. Nempe in eo tota consistit, ut de Deo bene, ac digne sentiamus: illum omnium rerum principium, et moderatorem esse: ejus bonitatem, ac benignitatem tantam esse, ut nullus melior princeps cogitari possit: ea praeditum esse sapientia, ut nihil ordinatius, quam quod ille disposuerit: esse, nec quidquam nobis contingere posse, nisi ejus bonitate approbante ac sapientia ordinante &c. Nos si boni esse velimus, eo carissimos fore, ut filios ingenuos optimo patri. Hi, et alii, quos unusquisque inspirante, et ut sic natura ratiocinante, facile quisquis sanae mentis intelliget, accedere debet stabilis, alacrisque voluntatis affectus illius commensuratus, quo pacis impetus cogamus ad hanc regulam; quo res vitam utque juxta haec principia geramus; quo nihil inordinatum, et utque mirabilissimus honestatis splendorem respiciamus.

25. Ex quo igitur colliges 2o: contemplationem veritatis, exercitiumque virtutis esse potentissima, dignissima, ac perfectissima media ad ult. felicitatis adeptionem; ad conjunctionem nempe cum ultimo fine scilicet Deo, per intellectum, et voluntatem existentialem, et extrinsecam.

26. **Quaeres**: An homo felicitatem suam obtinere possit in hac vita, vel in altera, cum scilicet anima fuerit a corpore separata? = Non est sermo de [illegible] mortalibus sapientibus, dum distinguntur 2 status animae, et conjunctionis cum corpore, et ab illo separationis.
27. Respondeo primo: Perfecta felicitas, seu beatitudo etiam naturalis, obtineri nequit in hac vita, sed reservatur alteri meliori. = Sic etiam senserunt Socrates, Plato, Parmenides, Zeno, Empedocles, Xenophanes, aliique Antiquorum = Probatur ex miseriis, quibus haec vita subjacet. = 2o felicitas perfecta est stabilis, et inamissibilis; sed nullum bonum in hac vita est stabile, et inamissibile: nam fortunae bona obnoxia corrumpi possunt; virtus quamdiu vivitur obnoxia est vitio propter humani arbitrii versatilitatem; caetera minora bona, ut sanitas, robur, opes, & majora adhuc in dies sunt
(+207. n.o 12.) variantia: ergo. = 3o felicitas ut dictum est, in Deo consistit; sed quamdiu vivimus Deo perfecte conjungi non possumus immediate; nisi solum imperfecte; ideoque imperfecta felicitas aliquatenus obtineri etiam in hac vita: ergo. = 4o perfecta felicitas est praemium virtutis, requies laborum, ac certaminis: ergo. 5o felicitas perfecta in eo sita est, ut homo perfecte obtineat bonum intelligibile, cujus est capax; sed quamdiu sumus in corpore, bonum intelligibile, scilicet veritas, non perfecte, sed admodum imperfecte, adumbratice obtinere potest: quia in hoc mortali corpore perfecta felicitas haberi nequit; quia experientia, qua videmus, humanum ingenium caligare non solum erga Divina, sed etiam in pueris naturalibus: tum ratio, nam quia intra cognitio nostra a sensibilibus, quae non nisi umbras veritatis &c.: ergo.
28. 2a pars est de fide, quantum ad felicitatem supernaturalem. Quantum vero ad naturalem, a qua sola nobis sermo est, probari potest 1o: quia si felicitas perfecta debet esse praemium virtutis, sicut summa miseria vitiorum poena, ut recta respublica mundi a supremo Gubernatore gubernetur: cum ista in hac vita, nec mali pro merito puniantur, nec boni digna referant praemia: sequitur quod perfecta felicitas boni, et summa miseria mali in altera reserventur. = 2o intellectus separatus perfecte converti potest ad superiora et Divina, suas species, et cognitiones a Deo immediate recipiens; quod per hoc statu, nisi mediis sensibus ac imperfecte contingere nequit: ergo. = 3o ratio felicitatis perfectae est, ut sit a miseriis immuna, aeterna, inamissibilis; sed anima post separationem

in

in altera vita deficiet in bonorum, ac stabilita in æternum: ergo.

Objicies. felicitas perfecta debet spectare toti homini, et non parti solum; sicut et totus homo, qui laborat viator, cujus est præmium; d in altera vita sola pe- 29.
peret anima: resurrectio enim corporis non spectat ad ordinem naturæ: ergo feli-
citas perfecta nequit esse in altera vita. = Platonici in promptu respon-
derent, non corpus, d solam animam ad extinctionem hominis pertinere. = Sed nobis diffici-
le est, sistendo præcise intra quæ naturaliter fieri deberemus. = tamen licet homo
adipisci potuerat in statu naturæ puræ, de facto non est in eo conditus. Unde res
humanæ aliter disponuntur propter ordinem gratiæ, cui subjacent, quam
fuissent in statu naturæ puræ dispositæ, præsertim, quoad moralium vir-
tutum præmia, et flagitiorum punitione. 30

Respondere igitur potest 1°: quod stante ordine naturæ puræ, corpus
et ad proprius perfectus felicitatis pertinuisse; quia Auctor naturæ virorum bo-
norum mortem non permisisset, d ad meliorem vitam illos integros transtuli-
ret, ut Henoch: vel certe, si mori permisisset,
ut Dionysius, teste Scriptura, vel Henoch: vel certe, si mori permisisset;
quod esset tamquam si essent in somno, vel statuto tempore illos resuscitaret et in inte-
grum præmiandos. quoniam nec desunt rationes, inter quas illa est, quæ petita
est ex perfecta præmii retributione, satis urgentes, ac convincentes, re-
surrectionem esse in ordine naturæ puræ fieri deberet. = Secus

Respondere potest 2°, atque recursu ad resurrectionem, dicendo, 31
beatitudinem perfectam naturalem soli animæ spectare per se, utpote quæ in intel-
ligibilibus bonis dividat, et sic præmium virtutis, quæ soli animæ fuit tribue-
rit. Unde anima, licet naturaliter corpori uniatur, non tamen permanenter, et
ut in eo ultimum virtutis præmium recipiat, d per modum transeuntis, et ut
in eo ad beatitudinem per merita bonæ vitæ se firmet. Sicut prius naturaliter
quidem per aliquod tempus gestata in utero Matris; non tamen ut ibi sit perma-
nenter, d ut ibi formatus ad potiorem transeat statum.

Animadversio.

Hic locus agendi est de actibus moralibus, praecise, sive actibus voluntatis, f. 377.
ac de voluntario; de quo jam supra nec aliquid sufficienter dictum sit in sectione secun-
da; huius materiæ extinctione ad moralem remitto, ad quam de tempore pervenietur. ⑥

Disp. 4.a De actibus humanis, et Legibus.

Aliqua circa hanc materiam, aliis propter brevitatis omissis, quæ magis
conducentia videntur, resolvemus. 1.
Primo, actus humanus non est idem cum actu hominis. =

Propositio 1.a Actus humanus non est idem cum actu hominis. = Primo. actus humanus est,
qui est de libertate voluntatis procedit; sive qua deliberatione dicitur ac
qui est de libertate voluntatis procedit; sine qua deliberatione dicitur ac
hominis: ergo. = Declaratur: ad hoc ut aliquis actus humanus dicatur, habet
dari cui in quo sit laudi, vel vituperio, ad bonitatem nempe, vel malitiam
moralem agentes. Sic excluduntur a ratione actus humani actiones præ-
moralium agentes. Sic excluduntur a ratione actus humani actiones primi
motus, ac amentium. Similiter actus secundi primi, quia inde liberi exuti sunt, ac
hominis dicuntur, et non actus humani; quippe regulariter proveniunt, 2.
ex ignorantia, vel primo motu naturali ardore, &c.

Propositio 2.a non omnis ignorantia perimit voluntarium. = Primo ignorantia
intelligitur, vel invincibilis, vel vincibilis. Secundo, cum adhibita necessaria diligentia
judicio viri prudentis veritas minime acquiritur. 2.a per incuriam, vel
negligentiam, explicatur, ut quando homo studio posset veritatem acquirere, dila-
negligit; quæ crassa, supina, vel affecta plerumque vocatur. Atque actus
facti cum 1.a ignorantia non est humanus, quia tunc actio non procedit ex libertate,
deliberatione, vel electione: proinde nec proprie voluntaria, non ita
facti cum 2.a, quia tunc actio est peccaminosa: ergo.

Colliges 1°, Concupiscentiam non tollere, d facere voluntarium. = 3.
2° violentiam sufficientem, et absolutam perimere voluntarium: hoc extrinsecus
patet. = 3°. metum minuere voluntarium, non tamen omnino tollere: nam licet
actio ex metu facta sit mixta ex voluntario, et involuntario; sim-
pliciter tamen dicenda est voluntaria, quamvis sit involuntaria secundum quid.
Porro nullus metus, etiam vitæ destructio est sufficiens, ut divine peccatum,
peccati opera faciamus.

Propositio

Pp.° 3.ᵃ: actus humanus, l bonus ē, l malus in genere mor.

4\. Rao: exit bonus, si praeceptis rectae raoi conveniat; si secus, malus exit. = Sed si quis: an detur actus, prout fit hic, et nc, et in individuo indiferens? Respondeo ri dent ꝗ Scoto afirmatibe: n aliq leviores momenti fiunt aliqd deliberatē à nobis, quae nec conformitt, l disformitt ꝗ lege habent, ut vg spuere, fricare manus, & Et alia referunta ad vinus voluptt, ut odorus perceptio, pulchra rex inspectio, & quae quide n mala, nec ta bona videanta in genere mori, ꝗ nulli legi correspondeant: ꝗ r indiferentia ad malū, et bono morali. Hoc tq n impedit, qd minus afirmari poit; ort actus in individuo pare n ee indiferentes, eē benē, l malē fieri. Rao: qr ꝗ ex deliberaoe procedant, possunt hoes (etsi moraliter sic impoble videatur) ordinare actus ordinare, l benē, l malē; id vl conformiter, l disformiter ā lege: tq l boni l mali praestiterunt: &.

5\. Habete aut pp.° coroilario doctrinali; qd ipsa rao ostendit, bonitatē humanae actionis ex multis conditionibus dueri oportere; ita ut si aliquid desit, actio exit mala. Huiusmodi sunt quae explicata nempe p.° suo ordine, persona, objectum, locus, auxilium, finis, modus, et tmpus, in hoc V. continentur.

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

6\. Lex autē rati ordinae hoi qd agendum, qd vero non agendum ostendens, ac in coē bonum promulgata. Lex (p.° praecenti; alia en divisiones dantur in jure) alia ē eterna, quae natur dicitur, et haec ē a Deo. Alia ē humana, nempe ab hoibus, quae et ex statuta Dei ordinaone, ab eis p. autoritte descendit, ut praepositis poenis lege r. continerent hoes errantes, corrigerent, revelent & reprimeret &c. Divina aut ē immediatē ā Deo, quae quide nihil aliud ē, quā recordare in scriptura impressa, nempe:

Unum crede Deum; néc jures vana per ipsum;
Sabata santifices; habeas in honore Parentes;
Néc sis occisor; Mœchus; fur; testis iniquus;
Alterius nuptam; néc rem cupias alienam.

7\. Haec, et alia, in qb. haec fundanta, qq plurima principia signavit sup.ᵃ nos, naturae. ita O. M. Deus. qᵃ tq ut nota sciunta; ac simul dere ligvendo p.° studio supremo Morali tractatus Scientia; sit

Disp.° 5.ᵃ de virtutibus.

1\. Cum altera sit divisio virtutis in genere in intellectualem, quae in audit in intellectu, eique perficit ad attingendam veritatē; et in moralem, quae perficit appetitum circa bonum: de hac (utpotē quae sola in nobis ea) dumtaxat agimus. Virtus igitur moralis, quae à natura originē trahit, et usu perficitur, si quidē virtutis semina nobis insunt à natura, et eae habitus actibus iteratis producuntur. (teste Tulio lib. 1. tusculanarum qq.) ē afectio animi constans, conveniensque, laudabiles eficiens eos, in quibus ē, et ipsa per se sua sponte, separata et utilitte, laudabilis. l ex Arist. 2. ethic. c. 6., ē habitus in medio critte consistens, quae mediocritas ratione praefinita sit. Unde ob. sapienter docet J. D. in 3. d. 17. q. 2. virtutis notionē ee in convenientia ipsius ꝗ recta raoe. Unde sub habitus p.° morali accepta pare ex accidenti inclinare ad malum, n quippe habitus temperantiae, ā quo vg. ē moderate vivere propter honestatē, et tino bonis potestis ... vitiosā eius dicitur temperantia ad finem ..., ut inanis gloriae.

Virt=

Virtus porro est modi moralis voluntati, veluti subjecto inhaerent, teste Scoto in 3. d. 33. haec enim sola est quae honestum respicit, aliasque hujus facultates movet. = Divisio virtutis moralis praecipua est in eas 2.
quae cardinales dicuntur notissimas; prudentia, nempe, justitia, fortitudo, et temperantia. Sed complures stant alias, quae ad has quatuor, ut partes, vel comites referuntur; adeout tot sint, quot sunt virtutes, quot vitia. Harum omnium explicationem, moralesque circa illas quaestiones, ac resolutiones (utilissimas), quod judex tenetur judicare juxta allegata, et probata, et contra propriam scientiam, quia publica potestas, qua quis judex solus judicat, non extendit ad privatam scientiam, dato id, quod publice constat ex depositione testium, quos formam juris facta. = Quod Deum dispensare posit, vel non, in legis naturali praeceptis (?) dijcite in libris mixtis, et moralibus. Praesens autem brevitatis tempus rerum omnium mora, et connexione ... 3.
. Propositio 1a. ... virtutis. Omnis virtus moralis in medio posita est, sive in medio consistit; dum non eodem modo. = Ita Scotus in 3. d. 36. = Probatur 1a pars: virtus moralis consistit in adaequatione ad suam regulam, videlicet ad rectam rationem; talis autem adaequatio est medium inter excessum, et defectum, ut patet re notum. = Probatur 2a: omnis virtus ad eos actus inclinat, in quibus secundum prudentiae regulas nulla circumstantia deviata deest, ac nulla redundat: ergo in medio consistit virtus; Ita prudentia est media inter stultitiam, et versutiam; fortitudo inter ignaviam, et audaciam; et sic de reliquis omnibus. = Probatur 2a pars: Virtus omnibus vitiis adversatur, dum uni directe opponitur alicui virtuti; aliud vero non directe adversatur eidem, nisi in obliquo: quia ita virtus directe adversatur suo opposito vitio, et aliis in obliquo; ergo non eodem modo. Ita temperantiae in excessu, ceterisque virtutibus in obliquo, quia hoc ab aliis virtutibus deficere potest: Sicque realiter: quoquomodo in medio virtus sit, non tamen eodem modo respectu omnium virtutum, et vitiorum.
Propositio 2a. De connexione virtutum. Virtutes morales in gradu perfecto, ut plurimum connexae sunt, licet absolute possint existere separatae. = Dixi, ut plurimum connexae, quia ... ex conjunctione firmiores, diutius ... redduntur. = Probatur 2a pars: virtutes morales, hae nempe cardinales, virtutes distinctae, earumque una non pendet essentialiter ab altera, nec est illius intrinseca ratio, vel proprietas: Hinc potest quis absolute loquendo existere separatim. Hinc potest quis ... temperantiae, prius exercent actus ... aliarum virtutum, proindeque habitum habere unius virtutis sine aliis ... acquirunt. Loquimur de perfectione intrinseca, et extrinseca ... sunt connexae, quia bonus ex intrinsecis virtutibus, nam ... moralis ... causa. 4.

Disp. ultima de Vitiis.

5.
Speculative vitium docet, ut nimium fugiatur ... practica. Itaque vitium in actione consistit, quae defectum sive peccatum ... voluntati, sic potest definiri: ... voluntatis ... qua voluntas sentit " " est malus habitus, ... difficultatem ad bonum, et facilitatem ad malum. = Moyci ad vitia ... malitia ... vitia ... peccatum ... sunt ... virtutibus ... vitia ... Hac ... maxime ...

virtus e. sicq. aliji: sicut et i istra vitijs, qd uniq nempe sit prefecutio, &.

Chatolica aut. fide credimus, hanc eo pecatorum
2 distributioq. Aliud e originale, qd altmo Parente Adā pecatum, oes (exceptis Xpto Dno., ac B. V. M.) infecit. Aliud personale, ū actuale, qd ppria cuisq voluntte comititur. Divitaq. in mortale, et veniali, omitioi, et comitioi, qo in morali theogia. = Ctadvertite, qd afectus, ut desideriu, fuga, gaudiu, tristitia, ira, & n ss sepe se mali, n afectus naq: d si p. pecatu, corrupt infectaq deordinentur, deunt corrigi, ne in malu a voluntte assumantur. Ut sita dicta in Scriptura, irascimini, et nolite pecare. Hoc facite, ac p. Magistro vro orate. Suficiat a Hac breviter tractata morali theia, qua S. S. R. C. E. in Dei honorē, B. V. M., Divi Michaelis Archangeli, Sti Raphaelis, Divi Josephi sponsi V. M. Dnē ntre, Serafici P. N. Sti Francisci, Divi Antonij de Padua, Sti Paschalis Baylon, et oium Stoz. = Hoc finitum fuit in hoc coenobio D. Petri de Alcantara die 6. Decembris anno 1785.

Tractatus in alteram, nempé quartam Ffic partem: sivé fisica Astôlis in universim menti D.is S.is Joannis Duns Scoti acomodata, brebitér depromp-ta opere, et studio Fr. Josephi Camarero ab Immaculata Concept.e in hoc Divi Petri de Al-cantara Coenobio Corduven-si, ac felicitér incepta die 7.a Decembris mané anno Dñi. 1785.

Fr. Antonius [illegible] del Elias a S.º Rafaele.

Sub auxilio Immaculatae B. V. M.

„ tribuit mat.ᵉ specifica determinatq̃ formã, et sic illa facit unũ speciē corporis,
„ principiumq.ᵉ ē omnis fixarũ rei proprietatis.
9 Atq. ita invisibile mente Peripatetico forma substantialis rerum maxialium ē maxialis, et corporea constans ex partibus integrantibus simul ter: quod data nova accidentia in aliquo corpore, permanente eadē essentia, dicta alteratio: at si essentia rei mutetur, et datur nova forma substantialis, et dicta generatio: quo in deq. oia corpora naturalia ex mat.ᵉ constant, et forma substantiali naturali. Id totum vñ apparet in hac ignis generatione. Ignis calidissimus elementorum, vi caloris sui disponit ligneis jam frigida corpuscula exiliunt poros propellendo, ac frigiditates destruendo; jam partes ligni agitando: plura interim ignita corpuscula ab igne egredientia subeunt ligni poros, (et in ligno fermentationi ciũ ignificat, quã in laterali, propter levitatem corpusculorum, quæ sursum emittit). Cau vº mat.ᵉ pars, quæ sulfurea, nitrosa, crassa, et pinguis ē, ignem sº concipit, in hocq. nova habetur forma ignis generatio. Ceteras vº partes, quæ ñ sunt idoneæ, ac ex coicatione caloris, et pinguedinis agitatis ab igne, ab isto dissumpuntur; igneisq. aqueæ, et aereæ corpuscula egredi cogit, parvulaq. et magis resistentes secũ abripiendo absumit. Ita Sisstema Peripateticum.
10 Aliorũ autẽ Hor. Sisstemata varias referunt opiniones de mat.ᵉ, et quoad formas sentiunt ñ ee aliud, nisi partium mat.ᵉ coordinationẽ: ita taliter, quod si dispositio partium mat.ᵉ mutetur, et ñ amplius permaneat illa coordinatio, vel coordinatio partium, quæ antea erat, et habetur diversa forma, diversus essentialiter corpus, et generatio fieri dicitur: at vº si dispositio partium oino ñ mutetur, ac pº inde eadẽ sensibilitas permaneat, et dicitur alteratio. Formã relativam constituunt in ordine, et coordinatione partium mat.ᵉ, quæ coordinatio varia ē pro diversa corporum naturalium essentia: unde formã apelant essentialem, ñ vº substantialem, quæ ñ ē aliquid absolutum, et substantiale, ut tenent Peripatetici, licet ad essentiam corporis pertineat, ut pº unam talem, determinatamq. dispositionem mat.ᵉ partium ab omni alio specifice distinguatur. Extra Hos Leibnitius, etsi mat.ᵉ substantias simplices, ac sine partibus constituat, quoad formam tamen Peripateticis adhæret.
11 Epicurus antiquus Hic, et Gasendus modernus docent, atomos ee mat.ᵉ corporum naturalium: quare vocati sunt Atomistæ. Atomi autẽ sunt particulæ minimæ plenæ sine vacuo, tamque innumerabiles, durtæ, indivisibiles, figura, magnitudine, et pondere, sive motu præditæ; nam inter unam, et aliam atomos stare locum vacuum putant, id ē, locum privatum corpore, quod quidẽ disseminatum, vel interspersum nominant. Figura, et motus in atomis variæ, nam una atomus ē major, alia minor, et multiplici motu agitantur, et ex ipsis aliæ sunt rotundæ, aliæ quadratæ, aliæ triangulares, aliæ hamulorum instar figuratæ. Ex his atomis fiunt moleculæ, sive proximæ atomorum concretiones, quæ sensibiles sunt, et pº diversam atomorum texturam, vel coordinationem speciē invicem distinguuntur. = Alij Ph. ut Pace, Fabri, et Honoratus Sistema elementale tenent, dicendo nempe, quod ignis, aer, terra, et aqua sunt mat.ᵃ corporum naturalium. Hoc antiquitus docuit Empedocles. Alij unũ, et hoc eē aquam, tenet Thales milesius: et noviter Helmontius, qui eã ponit, ut totum coordinatio ee formã.
12 Chymici in resolutione corporum naturalium ipsorum corporum proponerunt. Quinque ex ipsis substantias veluti corporis principia ejiciunt, sive ē aqua, oleũ, spiritus, sal, et terra. Corpus ergo 3º activa, nempe, spiritus,
sal,

Sal, et oleū, q. veloci motu faciunt actioēs mixti: cetera aut. sūt passiva, atq. magna gaudent tranqlitte, duntaxatq. deserviunt ad temperandā la pria activa. Qd vo manifestant ex vini analisi ope ignis. Primo elicita liquor quidā subtilis, penetrans, et inflamabilis, quē Spūs, sive Mercurius apelant. Deinde elicitur alius humor insipidus, qui vix differt à coi aqua, vocatq. aqua, ut flegma. Postea adhibito vehementiori igne extrahitur humor [illegible] viscosus, et inflamabilis, quē oleū crasū, ut sulfur apelant. Sal demū, qd ē quædā sbstia solida, aspera, penetrans, et acuta, separata ab altera quadā mat.ª, quā quidē terram damnatā, ut Caput mortuū vocant; eo quod ad nullos usus deserviat.

Alijs aut. placet, Mat.ª ex tant. 3. pncipia, videlicet terram, Mercurius, et flegma. Alij duo, nempe accidū, et alcali. Accidū ē corpus sapidū, ita apelatū ex eo sapore, quē in aceto, et in alijs aceto similibus experimur. Alcali sic dictū ē à quadā herba cali dicta, qd corpus alio sapore obtuso donatū extrahitur in aqua p. cineres extracta, vulgo legia, ex cineribus cali, et vulgo sales alcalici sūt dicti. Sd advertē, qd n oēs sentiunt, hæc ēē pncipia 8.ª corporis naturalis, d 2xia, ita ut in quolibet corpore reperiantur pxmixta, atq. vi ignis invicē separata. §3.

Cartesius aliter filosofatur. Ait enī, oē mat.ē aspectabilē creatā fuisse ab initio ejusd. speciei; quā quidē divisit postea Deus in particulas angulares, l cubicas equales in motu, et magnitudine. Quæ particulæ dū moverentur, et 9fricatione unarū partiū cū alijs abraserentur, et rotundæ, ut sfericæ permanserunt: ex qua agitatione deducit Cartesius 3. genera mat.ē quæ elementa vocavit. = 1ūs elementū sūt quædā minutissimæ partes, veluti pulvis, aut fra- frux, quæ resultarunt ex 9tinua agitatione, et 9fricatione unarū particularū cū alijs; et ad replenda loca, quæ spatiores desinebant, accomodavit: mat.ª quidē sbtilissima, capax figurarū oiū, nomine fluida, tenuissima, ac cū velocissimo motu, et ex hac mat.ª 9stant sol, et Stellæ fixæ. = 2ūs elementū mat.ª vocavit glovulorū, et ætereā, n ita tenuis, sicut 1ª, atq. etiā cū magna agitatione: et ex hac formati sūt cæli. = 3ūs elementū nominavit mat.ª terrestrē, quæ sūt illæ partes crassæ, et magnæ, quæ remanserunt in sui divisione: ex hac mat.ª formata fuit terra, et numerus Planetarū. Cū vō in mundo n cognoscantur nisi 3.ª corporū genera, nimirū corpus lucidū, diafanū, et opacū, eorū 9positio attribui debet his 3bus elementis. = His ita supositis, §4.

3o. Systema Peripateticū de pncipijs fisicis ē admitendū, et ceteris præponendū; scilicet, qd mat.ª et forma sbstialis materialis sūt duæ distinctæ sbstiæ absolutæ. = Quoad mat.ª 9cedunt oēs Pi; nihil naturaliter annihilari; id ē, 2d hoc ē, ita destrui, ut nec sbjectū illius permaneat: nihil ex creari, ita de toto produci, d sbjectū manere, qd ex una forma ad aliā transeat. Nām oia sui ex toto produci, docent oēs, quidquid ex partibus ejus integratur; sbjectū istud externū ēē, et alij divisibles ēē 9tendunt. Ctra supositū quas aliqui indivisibles, ideo forma ē specialis dificultas, qd dicit qd mat.ª careat oī forma, ut specie, aliquid absolutū à mat.ª, quid absolutū. §5.

Quod forma sit 9binatio partiū, d aliquid absolutū à mat.ª, ut experientia 9stat, liquet: dantur novæ generationes, quæ exponunt novas distinctas, p. ex.: dantur novæ generationes, ut transmutari in ignē; dicitur generationes nova distincta à mat.ª. P. ex. vel entitates sbstiales: forma ē talis sbstia nova, distincta à 9binatione, et textura: nā: illa generatio n habetur ex sola partiū mat.ª 9binatione, et textura: quæ exponunt novas entitates. Pant.: generatio distingitur ex natura à sim- plici 9binatione; d sine nova sbstia producta nequit dari talis §6.

exem=

exentialis distinctio: ex sola partium combinatione non est generatio. Probatur: combinatio, et extrinseca rerum jam existentium non est diversa a simplici formatione; nec sit dicta generatio: alioquin quilibet artifex et paedes sibi corporis jam existentis statuam, aut horologium, diceretur esse genitor statuae, vel horologii: ac proinde artefacta dicerentur genita; sed hoc est absurdum, immo ridiculum: ergo.

17. Diversimode respondent, et sine fundamento. Recentiores una voce dicunt, essentialem distinctionem generationis a simplici formatione in eo sitam esse, quod partium combinatio in generatione fit insensibiliter per particulas insensibiles; simplex formatio fit sensibiliter per partes sensibiles. Sed contra: quia generatio, et simplex formatio non distinguntur intrinsece, sed relative ad sensus. Probatur consequentia: quia materia, et forma abstrahamus, nullum erit discrimen inter materiam, et formam: quia essentialiter distinguuntur relative ad sensus; sed sensibilitas, et insensibilitas in objecto non est ratio distinguendi essentialiter: ergo.

18. Alii respondent, dari essentialem distinctionem inter generationem, et simplicem formationem absolute, et in se; atque in hoc stat, quod in generatione datur omnimoda mutatio combinationis partium materiae, taliter quod collectio affectionum sit diversa: ceterum in simplici formatione non stat omnimoda mutatio, sed tantum unius, vel alterius partis. — Contra 1°: ex experientia argentum vivum, vel hydrargyrum, induit varias species, vel apparentias, quae essentialiter mutata; nam in fumum abit, redigitur in pulverem, resolvitur in liquorem, et impalpabilius, aut etiam crystallizatum, transactis Chimicorum laboribus, ut docet Boerhaave in elaborio eruditorum transactionum c. 8. 21: hydrargyrum mutari, aut
alterari non posse, ut quamvis varias induat formas, quod subsistit, et cognoscit
te minime posse; semper tamen sit argentum vivum: hoc est, nullam subeat essentialem mutationem. Ita et ex Cinnabari, quae rubri coloris
(Vermiglion) est, ope ignis extrahitur argentum vivum, ut notat Lemeri lib. 1. c. 8; sed hic adest totalis mutatio combinationis partium, et collectio affectionum est omnimode diversa, et tamen non est generatio: ergo responsio Recentiorum non tenet.

19. Contra 2°: unius, vel alterius accidentis mutatio non sufficit, ut habeatur nova generatio, aut essentiale rerum discrimen: ergo nec omnium simul accidentium mutatio. Probatur consequentia: si unicuique, vel alteri accidenti essentialiter repugnat nova generationis ratio: ergo omnibus simul accidentibus repugnat. Consequentia: in plurimis essentialiter collectivis consequentia est optima a distributivis in collectivis: quia ratio sic recte argumentatur: unicuique, vel alteri rei inanimatae essentialiter repugnat quod sit aliquid animatum: ergo omnibus rei inanimatis id ipsum repugnat. Sic in re nostra optima erit ratiocinatio exposita, dum nulla praeparatio reluceat in inanimatis respectu animatorum; nam corpora non habent substantia, et ideo aliam rationem intrinsecam substantialem, dicunt essentialiter distinguunt; alioquin una tantum specifica substantia esset in universo: et sic duo corpora nonnisi sola positione, vel figura essentialiter distinguerentur; vel potius magis, et minus, quod non variat speciem; sed hoc negat dicit: ergo.

20. Probatur 2°: in corporibus naturalibus stat principium, radix, vel vis conservativa, et exigitiva determinatae collectionis accidentium sensibilium; sed principium istud non est aliud, quam forma substantialis absoluta, et distincta realiter a collectione accidentium: ergo admittenda est forma substantialis materialis in toto Peripatetico. Major patet experimentis; nam aqua calefacta sibi reparat pristinam frigiditatem; ignis sibi conservat determinatos intensiones caloris; arbor reparat ramos, et folia: hydrargyrum partes varias induit formas, quas sibi acquirit internam dispositionem ac speciem. Probatur minor: materia certe non est causa conservativa, et exigitiva determinatae collectionis accidentium; quia est indifferens ad omne accidens, et ad qualibet accidentium collectionem; ergo alteri negat ascribi hac vis, nisi formae substantiali: ergo.

Rec

Respondent Recentiores diversimode. Aliqui dicunt, aquam reddi ad suam frigiditatem, a corpusculis frigidis, quae in eadem aqua resederunt. Alij rationem desumunt ex frigiditate ambientis. Plerique dicunt, id contingere, quia calida corpuscula evolant ab aqua, et illa reliquunt ut frigidam, eodem modo, quo aqua turbida est, clarificata per separationem terrestrium corpusculorum. Petant autem corpuscula illa calida separari a phlegmate aqueo, tum aqueo permixto, tum per aeris volubilitatem. Plurimi dixerunt, causam illius esse divinam mat. dispositionem; nam species vini in sacramento altaris si calefiant, priorem recuperant frigiditatem, quae quidem vis neque provenire ab aliqua forma Naturali. 21.

Sed nulla responsio valet. Non prima: quia tales particulae frigidae extant in aqua fervente, contra paucae, et potius deberent separari a calido, quam superare. Non 2da: quia sicut esset, vitrum in frigida reta aqua calida per circumferentiam, tamen ab aere frigido; quod est falsum; nam teste experientia, aqua calida vitrum refrigerata exposita radijs solis, quam per aere frigidus. Non 3a; quia terrestres particulae redeunt ad proprium centrum ex ratione gravitatis, cessante motu: at hoc non possumus dicere de calore, qui vitrum cedat ab aqua exposita solaribus radijs, licet radij solis vim habeant producendi calorem. Prohibito autem fingunt, tot hydrargiri particulas sufficientes ad separandas particulas in aqua summe calida existentes. = Ad ultimum inquirimus: unde nam repetenda sit ea mat. dispositio, quae propria est aquae, cum ipsa materia existit indifferens ad unam, b alteram dispositionem? cum tamen est alterato. Si est dispositio varia partium, a quo agente causata? in sacramento altaris Deus virtute nativa sicut supplet defectus mat., ita et formae substantialis, ut fides Chatholica locum habeat. Unde nihil ex hoc quippe colligere potest, ut necessitatem formae substantialis in corporibus naturalibus excludat. 22.

Probatur 1o. multipliciter: quia si forma tantum in divinatione partium sita est, nulla ratio adest, cur naturaliter quolibet non possit fieri ex quolibet; d certa lege, et in, talibus unaturae in dies respectu hanc, et non illam; sicut ex ligno v.g. ignis, et ex igne cineres, et ex cinere multiplex divinatio: q. 2o. longe diversum, et non est contra, licet particulae cinerum multiplex divinatio: q. 2o. longe diversum, et non est contra, licet particulae cinerum naturale ab artificiali; naturalia habent ex se principium motus, artificialia sunt movent ab extrinseco, ut motus horologij ab extra violentia. Dvo liceti. Naturale producit effectum, et in naturalibus species producit speciem; non ita in artificialibus; quia effectus Chimicorum si non ab agente, d ab arte, applicando activa passivis accidentalitur talibus: quare naturale est Nostra agens; artificiale non est habitus accidentalis. = Facile dicunt Recentiores, quod neque intelligi systema Peripateticorum; d nil facilius, recognoscendo prius Principia, potest intelligi, dicendo, quod corpus naturale coalescat ex mat. prima, ex parte perfectibili, accidentali, et extra, ex parte perficiente, perfecte, ut perfecte ratiocinata, generis et diffusa in mat. 23.

Arg. 1o. nulla forma de novo producitur: ergo substantiales Peripateticorum non sunt admittendae. Probatur ant.: Ecli. C. 1. dicitur: nihil novo sub sole: nec valet quisquam dicere: ecce hoc recens est: jam enim praecessit in seculis, quae fuerunt ante nos: = et D. Aug. 3. de trinitate C. 9. ait: nec oritur, nec moritur aliquid, nec incipit esse, nec desinit. = Rsp. 2o. ergo ex medio tollere creationem, nisi generationem, et contraria opposita ex fide pater. Itaque Ecli. non loquitur de novo quoad essentiam, et entitatem, d quoad genera, teste D. Aug. 12. de civ. Dei C. 13. = D. Aug. non loquitur creatis, d de entia Dei verba illa produxit. 24.

Arg. 2. videretur forma substantialis educta, ipsa certa ex mat. = fica: nec materialis, atque adeo mat. includit. Ergo sicut de anima ratione fica: nec materialis, atque adeo mat. includit. Ergo sicut de anima rationali, ita materiale sponite ex mat. fica: quia non esset prima forma principalis nec ex alijs, nec primum corporis naturalis (est mat.). Porro prima principia [illegible]. Aliud esse est ex se [illegible] fiunt. = R. [illegible], licet ipsa mat. prima includatur materialis, et licet ex mat. fica; [illegible] sola pluralitas partium, [illegible] materiale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tum, d est ratio [illegible] potentia, et est perfectibile ut dicta. Unde [illegible] realitas [illegible] [illegible], et ideo forma potest esse materialis, [illegible] [illegible] materiale [illegible] mat. [illegible]. Et ideo forma potest esse materialis, quae [illegible] 25.

sit mat. fma. At viaenal. et aialitas id omnino essentialiter praesefecerunt; nec verum latum pat. altero, d sola ratione differunt; adeoq. a eanal v. tud animalitte. Ita ex me maxiale ortad mazialitte, d n me maxiale opponitur ex mat. fma. = Inst.: ois substa spiritus a sportus, q ois substa mazialis e mat. = R°. disparitate ee, q. sportus, et spiritale omnino idem praesefecerunt indivisibile. vit mat. fma duo praesefed, nempe et partium pluralitte, et ... maxiale v° solum praesefert uni. ... partium pluralitte: unde n ... mat. fma praese ex maxialitte &.

26. Arg. 3: solum ex diversa partium ratione fiunt ipsa essentialiter diversa: q fra n e cur c... essentialiter distinguantur. Pant exempl. 1°. ex ferro diversimode dispoto fiunt catenae, malei, enses, horologia, et alia diversa. = 2°. ex varia dispotione particularum aquae prodeunt imbres, nix, glaties, crystalus, spuma, vel: eadem ex aqua densata in nivem, postea in glatiem, ac demum aqua apparet, ut prius, qn ... substialis ila fra mutata. = 3°. Lutum mutat statum sensibilem, ac convertitur in lateres: arenula in animalbus convertuntur in calculos; cineres in vitrum: nec tam istis nova fra substialis accedit. = 4°. coralium, ut vulgo creditur, quo in mari est aquae planta mollis, ac tenera e: at ubi extra aquam in aere consistit, evit in lapidem. = 5°. arte chimica ex venenoris salutares fiunt medicinae; ex amaris dulcia, ex frigidis calida: Ergo oia distinguunt absq. ula de proditione partium; nam eadem arte chimica priores ... partes ad suam redeunt speciem: q.

27. R°. haec oia n obstare Peripattico Systemati. Non 1mum: q. oia ila artificialia, quae ex eadem mat. constant, n essentialiter, d solo accidentaliter differunt ratione figurae: nisi quis, tam abutendo, maleum, qua talis e, apelet essentialiter diversum abense: sicut capra albus, ut albus, dicenda essentialiter distingui a capro nigro. = Non 2°. q. (ut ... loco) aqua, et caetera oia n distinguuntur nisi q. ... accidentalia. Cui q. ... aqua ... d ex permixtis terrestribus particulis, quae ... talis n ex sola aqua constat, d ex praeviis ... saline particula hinc ... Nec sal fit ex aqua, d q prius, ... partes, tam invicem coadunanta, et ab aqua extrahunta. = Non 3°. q. nulla e essentiale discrimen inter lutum, et lateres. Et licet arenulae in calculos ... essentiale discrimen inter ... ; ... invicem ... mutatio dum ... materiae ea penetrat invicemq. colidat, nulla tam habeta mutatio essentialis, aut ... nova generatio. Id ... &. = Ad 4°. aliqui negant, coralium ee plantam. Alii dicunt, q ... n adest mutatio ... , sicq. nec nova generatio. Porro, quidquid sit, coralium salibus ... , quae ... attrahit ex aere, ac veluti induit. = Ad 5°. q arte Chimica n fit nova generatio; ... partes prodeunt. Chimici applicant activa passivis, et causas disponunt naturales, ... effectus. Unde effectus n ... causis naturalbus ... applicatis.

Corolarium.

Dicta satis ostendunt recentiorum ... Systemata: nihilominus oportet ea ... speciali ... , quae veritas magis ostendatur.

De Systemate Atomistico.

28. Atomistae duo ... praecipua asponunt, scilicet, atomos extensas ee, et figuratas, ac inde partibus carere, et ee indivisibiles; d nihil e extrinsecum, quod partes n habeat, nec intelligi possumus hoc ee rotundum, angulare, quadratum sine partibus: q = ... atomi, ... ; ... si ... : ... nullum corpus potest dari ab alio divisum. Si ... : redeunt ... : et a q. ... Atomistae essentiale atomorum diversitte? haec neque probari ex figura atomorum, q. ista tamen e accidentalis; neque ab effectibus, q. hi fiunt a ... , et moleculis atomorum, ... ; ... atomo, et ... n ... Porro, ... faciliter ... , et mechanicae, ... atomos ... quoad figuram, et motum; unde nulla mechanica, ac sensibilis causa assignant.

29. Arg. 1°. Atomistae. Certe e, Deum creasse rem mat., d solae atomi ... . 1°. mat. Peripatticorum supponit partes, ... ; ideo n v. creata, q creatio nihil omnino supponat. 2°. ... principia rerum ... omnino indivisibilia, quae ... rerum ... partes constaret; ... atomi indivisibiles ... 3°. oia ... resolvuntur in minimas particulas: ... in ... , ... in ... ; d haec ...

cule s. atomi; &c. = R.º ad 1.um q.d alia ē spatio extrīsecū, et alia integrali. Spñ cū Atomistis secedunt, lignū distingui extīnsecum a ferro: nec tamen distinguit ad invicē partes ligni integrantes. Itaq. singulae partes mat.e sive Peripatetico, at Deo sint fuerunt creatae, ñ et ante illas nihil exactū. Id aliq. amplius patebit, & de Continuo agamus. Ctēr omnē et repugnat integrare atomos extensas et figuratas sine parte, ac extensas, et indivisibiles. Ad ult.m 2.do, Corpora in minutissimas resolvi partes, sineq. tenues et atomos. Farina enī, et pulvis sensibilia, divisibiliaq.; cuiq. mihi certē ñ sunt atomi indivisibiles. 1.º 237. 3.ª

De Systemate elementari.

Pars chimericū ē latitare in mixtis 4.or elementa, & alterū illorum nec ad hoc illa adesse, raō. Declaratur: hoc systema v.l docet, 4.or esse principia ee elementa sensibilia, l insensibilia; l neutro modo elementa sed 4.or principia. Corporis naturalis: 2.a P. int: ñ elementa sensibilia, q.a ista ñ sunt actualiter, et facta in corporibus, d. solū virtualiter: sed obnoxia generatiō, ac corruptiō; (ut postea) f.º 3. n.º 8. ideoq. n. composita ex mat.a, et f.a. Non insensibilia; q. vl erunt diversae naturae, vl ejusdem naturae: q. nullū vl ejusdem? si diversae naturae: ñ componentur ex mat.a et f.a. si ejusdem naturae: q. nullum compositum ab alio distinctum &c. It: elementa habent principia, ex q.bus fiunt: q. repugnant esse 4.or principia. P. ant: q.d a nobis generatur, ac corrumpitur, habet principia, ex q.bus fit; d. illa sunt elementa: q. ex ligno v.g. fit ignis &c. q.o 30.

Cterq.; Helmontius refert, ramū salicis, terrae in vase Constitutae in infixis, ad 60. libras ponderis excrevisse, anni decursu, e sola aqua pluviali extrinsecus adhibita: q. ex sola aqua &c. = It: retatur Helmontius, se liquore quodam, q.ē ga pro lavit ignē Leonem, dissolvisse argentū vivum, metalla, et alia corpora in aquā limpidissimam: q. ex aqua &c. It: terra ipsa formata ē ex aqua, juxta illud Gen.: fiat firmamentum in medio aquarum; spiritus Dei ferebatur sup. aquas &c. = It: 4.º unumq.d q. composita ex illis, in quae resolvuntur; d. oia in elementa resolvuntur: q. &c. 31. 32.

R.º q.d et Digbey refert, se occludisse in vitrea cucurbita spatio duorum annorum recenter exclusos: eosq. ante annū excrevisse ad unius digiti longitudinē, satis crassos, solo subtilissimo aeris pastu. vl q. ñ divinit Helmontius: vl ipse servata, aere ee principium: vl dicendum, arborem salicis ñ sola aqua excrevisse, d. terrestribus particulis aquae permixtis: d. vici ipsa, ita ut ē fabula Helmontiji, ita ignis Leonis ad resolutionē corporum in aquā limpidissimā = neq. contra nostram doctrinam: ñ Theodoretus nomine aquae intelligit multoties, et in contra intelligita p.r firmamento spiritu Dei aere intelligit: multotiesq. ... infra ... elementis agamus. = ad 4.m ... resoluta, ita ut hic in aliud quodq. ... elementa &c. resolvi ñ possint. talia autē ñ sunt elementa &c.

De Systemate Chimicorum.

In 3.bus: principia Chimica in simpliciore, sive ... resolvi possunt: q. ñ sunt &c. Declaratur. Spiritus vini inflammabilis est ... resolvitur in aquam, et sales volatilia, teste Autore ... Boyle; ... in aquam ... Chimica. oleum ... in terram ... et sales ... fixos ... volatiles ... resolvitur in aquam ... sales fixos in aquam, et terram: q. &c. = Et ... principia corruptioni obnoxia: q. ñ sunt &c. 33.

Prima et experientia ... Chimica ... 34.

2.º: Chimica via principia ... extrahi sal, et sulfur: q. P. ant: ... principia ... = 3.º Chimici ... ignis resolutio ... alia principia ... ignis ... in vitro ... Chimicorum ... resolutione

no-

novus solis prodeant, atque hinc provenire ex pigmentis viscositate, qua adire terra-
hit circumstantes particulas in aere hinc illinc dispersas: hinc chimericum est
Chimicorum Systema.
35 Arguitur: in quolibet mixto requiritur imprimis terra, uti basis, et fun-
damentum: deinde aqua, quae partes conglutinet terrestres: 3° opus est sen-
sibili quadam substantia, quae corporum spatiola interjecta repleantur. 4° necesse
est activum principium, quo partes moveantur, et ad actiones impellantur: 5° requiritur
pars volatilis, quae per totam massam discurrens separet ea, quae ad rem non pertinent,
et rem ipsam fermentet. Atqui haec sunt principia Chimica: ergo. = Confirmatur: mixtis
corporibus haec insunt proprietates, odor, sapor, solubilitas, inflammabilitas, ac
volatilitas: ergo nihil est commune principium harum proprietatum, id hoc praestant Chimica prin-
cipia; nam sal est principium saporis, et solubilitatis; sulfur est principium odoris, et
inflammabilitatis; mercurius volatilitatis: ergo.
36 Respondeo: has diversas proprietates existere in mixtis, quin illas referamus ad Chi-
mica principia. Nam consistentia tum ab ipsa materia prima posset desumi, tum a partium
figura, et contextura: aqua plura perartem valet unire; id non per vinculum
... nam: spatiola inter partes corporum sunt aere repleta, ac subtiliore aethere; licet
non negemus, particulas salis in poris corporum reperiri, et alias aqueas par-
ticulas. Sed autem ipsa substantia ... detracta exigit partium dispositionem, et coordi-
nationem ... ipsa autem est motus. = Ad confirmationem nego: quod color apud Chimicos non habet
rationem, ac principium ... convenit mercurio, sulfuri, sali, et phlegmati. Ipsi est conve-
niens principium, quod convenit ... multa sunt salia volatilia. Commune autem principium quare
volatilitas; nam affectiones non est apud Chimicos. Deinde, si sal est principium sapo-
ris, soni, et aliarum affectionum ... salino careret principio, quod quidem Chimici contrarium e-
runt: ergo omnis res incipida ... quomodo est principium odoris omnis?: maxime cum multi
... sulfur est officina fetorum ... emittant odorem. Inflammabilitas non correspondet sulfu-
ri ... mixta nullum emittant odorem ... et paleae sunt maxime inflammabiles, nec tamen ponunt Chimi-
ci ... sulfur ... De affectionibus mixtorum suo loco agemus.

De Systemate Cartesiano.

37 Cartesianum Systema contradictionem sapit, pluraque a veritate valde distantia. Ex-
planatur. Cartesius docet, esse impossibile vacuum in rerum natura, id tale systema illud concedit.
Per mentem systema Cartesii tenet, materiam, quae initio una eademque erat, divisam postea fuisse
in plures partes, quarum aliquae angulis praeditae fuerunt: deinde has motum
fuisse circa suum centrum, et circa centrum commune, quo factum fuit, ut abrasis angu-
lis prodierit scobs, seu subtilis materia; atqui haec divisio, et iste motus nequeunt in-
telligi sine vacuo: ergo. Probatur: nihil erat aliquid, quod repleret fixuras materiae divisae,
cum nondum praesto esset materia subtilis, quae partium jam divisarum agitatione nata est.
Motus etiam, ac par-
tes materiae non moverentur ad suum centrum, si plena essent omnia: motus cum, ac par-
tium materiae collisio sane obstruit, aliquid vacuum stare debuisse: quod quidem im-
possibile esse, Cartesius pronuntiat.
38 Sed respondent, quod sicut Peripatetici abstrahunt motum lo-
calem sine vacuo, ita Cartesiani motum materiae sine illo. Dicunt enim, quod divisio, et
motus fuit in instanti, aut simultaneitate temporis, quo Deus divisit materiam, et
tunc quaelibet pars in suum centrum mota fuit; sicut cum charta in duas divisa partes,
una movetur versus orientem, altera versus occidentem. ... Contra est. Car-
tesius docet, quod partes materiae in prima sui divisione habebant multos angulos, mul-
taque latera, quae per motum rotationis abradi debuere. Nunc sic. Solo fuit prima divisio,
partes materiae habuerunt angulos: solo extitit motus rotationis, partes materiae fue-
runt sine angulis. Ergo vel divisio praecessit tempore motum istum: vel si divisio simul fuit
cum isto motu; partes materiae simul habuerunt angulos, et fuerunt sine angulis.
Cartesiani ergo ad vitandam unam contradictionem, in alteram incidunt.
39 Arguitur primo Cartesianus. Tria sunt corporum genera, lucida, quae lucem fundunt,
diafana, quae lucem trajiciunt; et opaca, quae lucem remittunt; id haec sunt elementa Car-
tesiana, primum elementum fons est, et origo lucis: 2um in diafanis dominatur: 3um opa-
ca facit corpora. Sic explicantur origines et natura omnium sensibilium: et hoc per claram
... ergo. = Respondeo. Nego minorem; donec Cartesiani eam probent esse. Item, si-
... idea concipitur explicata rerum corporum natura. Immo nec Cartesius dicit, unde
ne principiis Cartesii provenit lux in sole, et stellis, etc. Unde ... clara ... distincta idea, vix
provenit ... ad omnem naturam ac contradictionem sapere.
... Cartesii non pervenisse ...

Q°

Q.^o 2.^a De existentia, natura, et objecto Physicae.

1. Physica dari, quae multarum rerum certarum demonstrat cognitionem, ac veritatem, scientiasque inter alias esse, inscius e, et quidem speculativa, ut pote involv(i)t rixt[...] contemplatione rerum sensibilium. Haec porro scientia vocata naturalis, ubi solum naturalia intelligit, uti abante, et artificiali distinguitur. Itaque specialiter (tam etiam habitur) et adaequato physicae actui objecto (quod omnia certe corpora naturalia, celestia, sublunaria que complectitur, eorum partes, et proprietates); ad rationem, multiplicitate corporis accipi: vel mathematicum, tertia nempe dimensione dimentione, et quod praecipue agit Mathematica: vel animatum, illa scilicet potens vivente, quae anima informata, et quod praesertim humano, et sanabili agit medicina; vel artificiale, ut statua, et quod Mechanica: vel denique corpus physicum, et naturale distans materia, et forma naturaque inhabens, ac principium motus, et quietis. De hoc corpore naturali, et generatim mobili sensibiliter, abstrahendo a singulari, de quo et a motu sensibili, agit principaliter physica.

2. Qua propter, quibus in hujusmodi objecti assignatione eff. [...] respondent: nam aliqui ponunt ens mobile: alii generabile, et corruptibile: vel ens fictum; et substantiale: vel corpus mobile: vel corpus substantiale: alii et dividant physicam in Aristotelicam, et in [...], et in sua latitudine; quod potius nominis quam rei, meo videri, e. Significatione dicitur omnes physica circa res corporeas, et sensibiles versari, eadem quae naturales, et mobiles. Quaeremus, supponitur et objecto in communi; vide f.º 55. n.º 8 &c., sit

3. Dico: Corpus naturale, ut naturale est, et substantia corporea naturalis, ut talis, est objectum adaequatum totius physicae. = Colligitur ex textu, et Dr S. pluribus. Probatur clare ex ipso: objectum adaequatum est ad scientiam quod considerat, et caetera gratia illius: cujus et natura, partes, principia, et proprietates considerat. [...] ita est corpus naturale in physica. Patet: omnia enim, quae in ea dixere de tractationes in ea traduntur, dicta est corpus naturale physica. [...] ad corpus naturale pertinent; vel ut producens; vel ut distinctiones; vel ut affectiones; vel ut proprietates; vel ut partes subjectivas &c. Et quidem sub ratione naturalitatis; quod p.^a p. [...] demonstranda ratione de tali objecto, ut motus, quies, &c.

4. Amplius P.^a aliarum rejiciendo opiniones. Vel; objectum physicae non est ens mobile; quia mobilitas non competit enti immediate, de corpori, praesertim motus proveniens a materia, tam quam non [...] intelligitur radicaliter, est idem ac naturalitas. Si vero intelligitur talis; primo naturalitas prior mobilitas intelligitur corpore mobili 6. metaphysicae q. 1.^a = nec 2do est substantia sensibilis, prout uti D.^r probat ex corpore mobili, et accidentia, ut est sensibilitas, non fit ut [...] se. = Nec [...] se unus ex substantia ens, et accidentia, ut in 3.º de divisione Categoriarum. — Nec substantia fita ens fitum, quod et ad metaphysicam pertinet, in 3.º d. dividentia diverse, ac 2.º entitatis; quod est falsum: praeter naturalis; quae tunc Angeli a physica dividerentur dicere, ac 2.º entitatis; quod est falsum: prout [...] pertinent. Nec itidem dicere cum a physica [...] ut pote immaterialis ad metaphysicam pertinent. Nec [...] non est scibile, ut plurimum repetit Scotus, et praecipue [...] quod [...] non est [...] objecto physicae nec: 3.º quod talis ratio sit cognoscibilis, ex propria vi sensus. Unde [...] accidentia ponunt a physico respici, et Deus, et [...] motus, et Angeli, ut ad motus caeli expectant.

5. Nec audiri debet divisio physicae in sua latitudine, ac Aristotelicam; [...] quia latius est istius potest objectum generaliter objectum physicae, ut a D. D. portrahata, est ibid, cujus notatio intelligenda potest scire via sensus, et non in alia voluntaria acceptione. Ideo D. S. ult.^o cit., [...] ponit divisionem dicit: repeterunt omnes istae divisiones in substantia corporea in naturale dividente quoniam [...] et [...] talis substantia considerata, ut habet fundamentum et tractatur de motu, et quiete. »
[...] ratione cujus cognita, ipsa ea [...] considerarent ad talem divisionem assignat [...] naturalitatem). En quomodo Dr S. in objecto totius physicae [...] corporea naturalis &c.: [...]

6. Arguitur, 1.º: Hic indicat 2.º physicorum T., corpus mobile esse objectum, mobilitate [...] R.^o Hic intelligi, vel a mobilitate radicali, quae est ipsa natura est [...] ejusdem ratione. = Hic indicare [...] proprietatem objecti physicae; non vero ipsa ratione naturalitas: vel D.^r cit., Hic indicare [...] habendi principium motus, et quietis certe ei parte ejusdem. Et quidem ex ratione habendi principium motus, et quietis &c.

7. Arguitur 2.º: physica agit de pluribus, quae non sunt corpus naturale, [...] ut Deo, Angelis, et vacuo &c. quae non sunt aliquid corporeum, et eorum proprietatibus. tam de Deo, Angelis, et vacuo, non tamen omne quod movetur, est corpus; non Angeli naturales. = Item [...] corpus naturale movendi, et accidentia Eucharistica movit, et corporea non sunt: ergo objectum dicitur separata, et accidentia debent. = R.^o quod si haec aliquid probant, solum est, corpus physicae, ens mobile explicari debet. = R.^o quod si haec aliquid probant, solum est, corpus naturale non esse objectum praedicationis in physica; non vero attributionis, ad quod omnia reducuntur, quae physica tractat; et gratia ejus considerantur. Sic agit de accidentibus in diverse &c.

te, et 2ndo quae pertinent ad operationes, et complementa corporis naturalis. De spe-
cialibus vero accidentibus aliqui sunt facultates, ut de coloribus pictura, de sonis musica,
de numeris Arithmetica, de luce, et radiis Obtica, etc.

8. Deus autem, Angeli, et animae, licet non sint aliquid corporis naturalis, pertinent ad illud reductive, ut Causa, motus, et ut termini loci, sicut pertinebant eius, quo modo ad Scientiam rationalem ens rationis, ad scientiam syllogismo demonstrativo, fallacia, et elenchi etc. Item quod moveat motum a materia provenientem, Corpore; licet non sint Corpora, quae alia ex Causa, vel principio moventur. Itaque nec Angeli, nec animae separatae sunt a consideratione physica, quia licet sensibilia non sint: at solum per accidens, quatenus ad Corpora moderantur, vel moventur ordinata. Accidentia Eucharistiae moventur supernaturaliter, et extrinsecus, supplente Deo per miraculum subiectum materiale, ut in illis sint mutationes, et motus, qui Causa naturali; quod ad physicam ultra non pertinent.

Disp.o 2a De materia prima

1. Nomine materiae primae intelligere est quandam substantiam physicam simplicem, et incompletam quae rerum naturalium prima variae, et fundamentum sit, ac omnium mutationum subiectum, quod est alia parte substantiali, simplici, et incompleta, quae dicitur forma substantialis, omnia composita naturalia pariter substantiali, simplici, et incompleta, quae dicitur forma substantialis, omnia composita naturalia in speciem determinata ponat, ut arbores, lapides etc. ... ita ut constituat, in speciem determinata ponat, et operationes compositi derivantur. = Sic, 1o quaeres: an detur materia prima? Resp. Dari, et probo: sicut Scoto in 2o d. 12. q. 1. n. 7.: si non daretur materia prima, talis materia prima ex nihilo fierent, et in nihilum redderent, quod est absurdum. Probo sequelam: quando omnia ex nihilo fit ignis, aut nihil ligni remanet in igne, aut aliquid? Si nihil: ex ligno fit ignis. Si aliquid, illud non erat forma ligni, quia illa, et forma ignis ... est materia ligni, quae postea est sub forma ignis. Porro nuda creata ... ex nihilo aliquid facere. = Sed haberet, materia prima non esse aeternam, (ut quidam aliique Antiqui Philosophi errarunt, teste D. T. q. 6. de rerum principio art. 1. n.o 1) ... in tempore a Deo in exordio creatam, nullo praesupposito subiecto, et ex qua multa aspectabilia fecit, quia ex Scriptura: creavit orbem terrarum ex materia invisa etc.

2. Si 2o quaeris: quid sit? Resp. Sub 2x definitione data in ... parte data quae est = Unde materia est cognoscibilis, et licet in se non tam nobis, est tamen a Deo, et ab Angelo, ac in Deo habet ideam. Nos autem cognoscimus materiam per ordinem ad formam, sicut et formam, a sensibus minus remotam, cognoscimus acquisitive per operationes, et ex transmutationibus: nec secundum (aut I.) est cognoscibilis in analogia ad formam: ... alio modo, vel in se, vel per se non est cognoscibilis.

3. Si 3o quaeris: quotuplex sit? Resp. cum Scoto q. 8. de rerum principio art. 3. n.o 20. quod triplex intelligitur materia. Est materia 1a, et 2a, et 3a. Materia 1a (quam hic, et alibi vocat D. metaphysica) est illa pars compositi substantialis indeterminata ad omnes formas, cuius actualitas est omnino minima, et prope nihil, quam a Deo efficiente habet. Sic est materia intellecta ... omni forma, de qua dicitur Sapientiae 11. v. 18. qui creavit orbem terrarum ex materia invisa, intellige informi. Est et prior natura, vel origine omni forma, ex D. Aug. l. 12. Confessionum c. 29. Dicitur 1a, quia ut talis nulli subiicitur agenti creato; tum, quia ceterae materiae supponunt istam, quae fuit a solo Deo creata = Materia 2a est illa ipsa materia, non nude sumpta, sed informata aliqua forma substantiali, quam mutant, et transmutant agentia creata. Sic est subiectum generationis, et corruptionis, ac transit de forma ad formam. Hanc vocat D. materiam naturalem, vel mathematicam, quia sub quantitate. Dicitur 2a, quia supponit aliam, tum, quia in illam agit causa 2a; et omnia, quae naturaliter producuntur, illam supponunt. = Materia 3a est compositum naturale ex materia 1a, et forma substantiali, ut potentiam habet ad recipiendam formam accidentalem ab aliquo artifice, ut lignum formam cerarum. Dicitur 3a, quia est quaedam serviens ad omnia, quae per artem fiunt. Dicitur 3o, quia supponit, et materiam a Deo creatam, et sub forma substantiali: = Unde in 1a solus Deus agere potest: in 2a agens naturale: in 3a artifex; quam propter aliquas proprietates conveniunt uni, quae non alteri.

Qo 1a An materia 1a habeat propriam existentiam?

1. Cum materia 1a sit entitas actu existens in rerum natura, praecedens physica, ita ut nullus ex se habeat actus physicos: quaerimus: an illa actualitas, vel existentia materiae sit propria eius; vel an sit praestita materiae a forma? in qua 1a parte tu-
entur

enta Scotistis. 2ª v. thomistarum; qui dum asserunt essentiam, et existentiam realiter distingui, concedunt materiæ existentiam propriam, non vero existentiam, qua actu entitatibus; id quod materia existat per propriam existentiam suam, aut compositi.

Suppositis tertio quod a potentia objectiva, et subjectiva, eamque actualem; notandum, quod in 2.
materia considerari valent 4. ea juxta 4. status. 1º; ut fuit in potentia objectiva Dei ante creationem, et tunc habebat esse existentiæ diminutum. 2º ut fuit producta in esse extra causas; et tunc habebat esse simpliciter, seu existentiæ. 3º ut jam producta habet potentiam recipiendi, et tunc habet esse simpliciter, seu existentiale. 4º; ut per formam receptam habet esse fixale inceandi, et substantiandi formam; quod est esse potentiale. 4º; ut per formam receptam convenit materiæ quod ratione determinatæ sui generis substantiæ, dicta specie. = 1º esse existentiæ convenit materiæ quod ratione determinatæ sui generis substantiæ, dicitur respectu ad Deum, ut ad causam exemplarem, in qua habet ideam, quod quamvis facitur respectu ad Deum, et existens, ac ens actu distinctum tibi est. 2º esse simpliciter est esse materiæ, ut est creata a Deo, et existens, ac ens actu distinctum tibi est. 3º esse potentiale distinctum, vocatque actus entitatibus, qui juxta Scotistas est existentia. 3º esse potentiale est materiæ, ut habet capacitatem recipiendi formas, quamvis natura sua est indeterminata ad omnes; ut habet materia per formam receptam; quod omne, quod intime, et substantialiter unita alicui, et communicat actum suum, ut anima corpori vitam, sensus &c. Ergo forma est perfectio determinata, materia recipit ab ea esse determinatum in specie. Jam vide. = P. §: materia per se habet propriam existentiam, distinctam ab existentia formæ. = Prob. §: materia per 3º:

prius ad formam est causa creationis, quod ex D. Aug. l. 2. de Gen. contra Manich. prius origine tantum creatio ad materiam, quod actio aliquid addita; ergo materia habet existentiam, et actualitatem propriam, quod terminus creationis est existentia, seu ens in actu. Porro saepe forma non generatur, et corrumpitur dependendo a sua existentia: materia autem semper remanet creata et existens. = 2º: omni fica causa intelligitur esse existens per aliquo priori; valet namque ad suum effectum, eo quod illi tribuit existentiam, id materia quod est causa fica formæ materialis, quæ educatur, sua potentia, in illaque recipiatur, et substentetur: ergo per priori ad formam materialem materia quod intelligitur existens. = Contra: materia quod ante formam debet intelligi proxime potens, in qua reperitur; id neget ita intelligi quod nondum existit: ergo materia existit ante formam. Respondent thomistæ quod ut præsupponantur materiæ sufficit, quod existat per existentiam formæ præcedentis, substantialiter ipsa mutatione; unde materia esse est existens incoata; per infirmi; per formam vero fit existens complete, et in facto esse. = Sed explicent nobis, et infirmi; per formam vero fit existens complete, et in facto esse. = Sed explicent nobis, quæso, quid intelligant per hanc existentiam incoatam, et in fieri; dum materia vel existat sua causas, ut supponitur.

Ita impugnatur. In casu præposito ante formam; vel materia est extra suas causas, seu extra nihil, vel non. Si 1º: ergo materia habet propriam existentiam, nam ea existat extra suas causas. Si 2º: reddit argumentum, (et est contra thomistas existentiæ est ponere rem extra suas causas. Si 2º: reddit argumentum, (et est contra totius sententiæ ad distinctionem essentiæ ab existentia); quod tunc materia non posset ita in sua sententia, quod existit, nihil est; quod autem nihil est, non potest recipere formam recipere; ergo quod ipsa non existit; quod autem nihil est, non potest recipere formam; ergo forma debet præsupponere materiam existentem. Nam recipere, vel causare aliquid: ergo forma debet præsupponere materiam existentem, et unio substantialis supponit extrema conjungenda, quæ conjungit; id quod quo unio supponit extrema conjungenda: pi in materia est eius conjungit; id quod quo unio substantialis supponit extrema conjungenda, unda per aliquod priori existentia: ergo. = 2º materia per priori ad formam est fica materia, et actualitas quod substantialis, seu potentia subjectiva formæ: et per priori est fica materiæ, et existit independenter a forma complete, seu in facto esse. = 3º. materia est in actu: quæ existit independenter a forma complete, seu in facto esse. = 3º. materia est in actu: quæ existit propriam existentiam, quod dat esse effectui; id materia dat esse causando, requirit propriam existentiam, quod dat esse effectui; id materia dat esse composito, et in materia educta forma: ergo per priori ad formam, et compositum materia habet existentiam &c.

Arg. 1º. Aug. l. 12. Conf. c. 11. metice loquens de materia, ait: hæc tamen actu quid dem non est, 5.
poa autem est: ergo omnis actus debet excludi a materia, ergo existentia. = Contra: materia, et forma ponunt existere unita: et existentia: ergo forma illa habeat, superflua est illa materia. Prob. ant.: corpori, et toto unita conveniunt vita: ergo a pari. = Resp. quod actus alius est fisicus in ordine fico, et alius entitatibus in ordine metafisico; materia sine forma non habet actum filii, quod non aliis entitatibus in ordine metafisico; materia sine forma non habet actum filii, quod non forma: bene vero entitatibus, quod existentia habet in ordine metafisico. Forma est actus entitatibus, seu metafisicis: licet non sit actus ficus, quod in ordine fico materia est pura potentia ad omnes formas. Unde existentia est ultimus actus in linea metafica: forma vero est 3us, et ultimus ad omnes formas. Unde existentia est ultimus actus in linea metafica: forma vero est 3us, et ultimus actus materiæ in linea fica, per ea nempe constituenda in certa fica specie. = Ad confirmationem. Nego ant., et paritatem. Nam corpus esse non habet vitam, cetera quæ est ad confirmationem. Nego ant. et paritatem. Unde sicut corpori non præstatur forma corpus, et capax recipiendi illam, quod jam existit. Unde sicut corpori non præstatur forma corpus, et capax recipiendi illam; quod jam existit. Unde sicut corpori non præstatur forma vitalis ab anima, ita nec materiæ existentia a forma.

Arg. 2º. Ex duobus entibus in actu neget fieri unum per se; id 6.
materia et forma sunt duo entia in actu: ergo ex materia et forma non fit unum per se substantiale: quod est falsum: ergo &c. Ma. prob.; quod forma advenienti enti in actu est accidentalis. = Resp. 2º. Dist. ma.: ex duobus in

de-

actu omnimodè completo negat &. C.° In actu incompleto, A. et D.a mi. N.°
consq. Ax. requirunt, ad dico unius p.tæ constituant. 1.°, qd sint entia ac-
tualia, ū existentia: q.d ex possibilibs negat fieri. 2.°, qd sint incompleta: qà
ex Petro, et Paulo; l ex sbstantia et accidente fieri ū potest. 3.°, qd sint ordinata
in ratione actus et potentiæ: ideoq. ex duabus fris disparatis ū fit. 4.°, qd ad
idem paradoxum expectent. Quæ oia verificantur in mat.a et fra sbstantiali.
Vnde mat. p.a existentia ū ē in ultimo actu completo, nempè fico &.

7. Arg. 3. sicut Deus ē purus actus, ita mat.a p.a potentia purâ: d Deus poentia-
litatem oē excludit: q mat.a oē actualitatem: = Patr. existente uno opposito, aliud
oppositum admitti debet; d existit actus purus, Deus, excludens oē pōq: q debet admi-
mitti pura potentia; d hæc neqt alia esse, nisi mat.a p.a: q. = R.° qd sicut sicut ē
actus, ita excludit potentiam; et sicut ē potentia, ita excludit actum. Deus ē actus pu-
rus in oī genere, ideoq. in quoq. genere potentiam excludit. Mat.a solum ē
potentia in genere specifico, et fali, ū fico: ū v.a in mefico, ū existentiali: = Ad
confirmationem. Relatio inter opposita ū concludit; alias q.d existit summum bonum,
consequens esset, qd summum malum existeret. Præterea hæc relatio solum verificatur in con-
trariis. Deus q.d ē actus purus in oī linea, nullam potest recipere perfectionem
extrinsecam ab aliq. fra: at mat.a, q solum sit potentia in genere specifico, ū fi-
co, potest recipere perfectionem actus sbstantialis, quam nullam ex se habeat: d tamen
actus in genere mefico &.

Q.° 2.a An mat. p.a posit existere sinè oî frâ?

Id ē, ac quærere: an mat.a existentialiter dependeat a fra sbstantiali, an solum contra
naliter? p.° q.d notandum, qd dependentia ē 2x, alia à priori, et alia à posteriori. 1.a ē
qdo effectus dependet à sua causa: aut l ita causa ē connexa cum suo effectu, ut sine illo
esse ū posit. Sic passiones dependent ab existentia à priori; quæ quidem ē rigorosè de-
pendentia. 2.a ē, qdo causa dependet à suo efectu, quæ melius dicta connexio ū-
nius cum alio. Itaq. ē 2x, ul existentialis, l connaturalis. 1.a ē, quæ nullo modo supleri
potest, nec miraculosè: sic ē dependentia dependentiæ actionis à suo principio, et
à posteriori dependentia existentiæ à suis principiis. 2.a ē, quæ p.r miraculum supple-
ri potest, ut dependentia accidentis à sbstantia (uti constat facto in Euch.a); sbstantiæ
à illo, quæ ē possibilis &.

2. Non defuere aliqui tum ex Veteribus, tum ex Recentioribus tenentes,
et cum potentia ordinaria pose mat.a p.a sinè oī fra existere: d jam coiter ab oibs
rejicitur. An autem supernaturaliter, ū l cum potentia Dei absoluta posit existere
sinè oī fra sbstantiali? (et consequenter accidentali, q.a ita illam supponit) 2x ē sententia:
thom.es coiter negant: affirmant v.° cum Scotistis, Suaristis, et aliquibus
ex thom.is melioris notæ. Vnde supposita not.a agente naturali, l supernaturali,
aut l absoluto; ū cum potentia ordinaria, l extraordinaria, l supernaturali; aut
l absoluta, sit

3. D.° Licet mat. p.a ū posit existere naturaliter sinè oī fra sbstantia-
li; miraculosè tamen potest ab oī fra separari, ac separata existere. = Jam
pars, quæ videtur supposita 2da, p.r Nam si mat.a p.a posset naturaliter existere
absq. oī fra sbstantiali, hoc proveniret ex virtute alicujus agentis naturalis; q.d efec-
tus naturalis produci debet ab aliq. causa naturali, d hoc implicat; q.d agens
naturale numquam corrumpit unam fram, quin aliam generet: juxta axioma,
generatio unius, ē corruptio alterius: q nullum agens naturale potest mat.m
p.m oī fra expoliare.

4. Hæc autem coexigentia mat. cum fra ū provenit ex aliq.a dependentia
ab ista, tam à causa sui esse: q.d sicut mat. ex se habet propriam entitatem, ita et propriam exi-
stentiam. Nec tamquam conditione nes.a ut existat; q.a causa, et conditio debent antecedere efe-
ctum. Nec tamquam conditione nes.a ut existat; q.a causa, et conditio debent antecedere efe-
ctum: et potius fra ē verus efectus mat. ē in genere causæ materialis: sed pro-
venit ista coexigentia ex conditione universali, ū ex ordine universali; qd nem-
pè ita ab Autore naturæ ē institutus, ut agentia naturalia ū corrumpant
fram in mat.a quin aliam, de novo generent, qui quidem ordo neqt ab agen-
te naturali infringi. Præterea mat. ē potentia existentialiter completiva, potentia naturaliter
actuabilis, et imperfecta; ideò naturaliter petit perfici: et hinc ē, qd talis
coexigentia potest et aliq.o pacto attendi ex natura, et peculiari conditione
ipsius mat.æ; itaqd ista existens sinè oī fra esset in statu violento, et contra
suam naturalem inclinationem: ceterum hæc indigentia ū ē talis, ut statim sinè fra
pe-

periret, et n̄ posit a Deo separari sine novo miraculo. Unde (21)
2a. pars D.ᵗⁱ tradita à D.° N. S. p.° 5q. rationes provata in 2.
d. 12. q. 2. Exq.° P.r q.° oe absolutus prius alio absoluto, ab istoq. realiter dis 5.
tinctus potest sine contradictioe ee, et separari sine isto absoluto posteriori;
d mat.ª é qid absolutus prius realiter natura quam q. forma substiali, ab illaq. rea=
liter distincta: q mat.ª potest ee sine alio absoluto posteriori, sive sine oi forma
substiali. Major é certa; q. unus absolutus n̄ dicit ordinem ad aliud,
d solum ad causas sui ee; qd aut é posterius, neqt ee causa prioris. =
P.nt thom.ª N.° ma: q.ª causa inseparabilitatis potest ee n̄ solum dependentia,
dez nes.ª connexio. Sic partes unitæ s[unt] priores toto, et n̄ possunt existere
sine ilo: qntitas è prior qlitte, et neqt ee sine figura: Corpus è prius oi
presentia locali, et sine aliq. neqt ee: natura singularis è prior substia,
et sine ista neqt ee: et sic realiter
At illa. Maxima D.ⁱ intelgi debet de absoluto priori realiter distincto 6.
ab alio, qd nec habet rationes modi respectu ejs, nec conditioes naturalis ipsius consequentis ne-
cessitte absoluta p.° ejs separatioe; qlis n̄ è forma respectu mat.ª: q aliud vit logui de
absoluto priori realiter distincto in ordine ad illud, qd ipsius sequitur statum, ac è in
rerum natura per naturalem dimanatioem, ü resultantiam ab eo, absq. actioe extrinseca
agentis; ut se habent accidentia quedam nes.ª p.° consequuntur substiam, ac subi ipso radicata
dependent à posteriori, ut à conditionibus concomitantibus: ul eam entittem quamdam, q
aliqui apelant modalem, in ordine ad rem, qles s[unt] modi naturales. Unde n̄
urgent exempla contraria: q.ª partes unitæ considerantur sub relatione unionis, et conti-
nuitatis actitus ex qua totum; partes tamen n̄ unitæ utiq. possunt ee separatæ. Si-
militer figura, et presentia localis s[unt] qid relativum. Substia n̄ è quid absolutum,
nec potibus, d modus negativus, et quidem relativus, q. solum è negatio unionis, ü de-
pendentiæ; et dependentia relatioes à suo fundamento è extrinsecus &
P.r 2.° qd è à Deo immedte productum actioe distincta à productioe alterius,
potest separari sine ilo alio; d Deus immedte producit mat.ª q.ª p.ª actioes distinctas à 7.
productioe formæ; q illa creata, ista vero sepius est renata: q Deus potest separare
mat.ª q.ª sine oi forma. Si enim actioes inter se connexioes n̄ habent, nec illarum termini. = 3.° Ma-
ejus dependet accidens à subjecto, q. mat.ª à forma; d Deus potest separare accidens sine
subjecto (in Euch.ª): q et mat.ª sine forma. P. ma: magis dependet posterius à suo
priori, qm prius à suo posteriori; d accidens è posterius subjecto, et mat.ª è
prior forma: q. = Deniq. P.r ab Ang. Ideo p.r vos (thom.ª) mat.ª neqt di-
vitus ee sine forma; q.ª existit p.r existia formæ; atqui hæc ratio n̄ probat (ad hinc)
q. P. mi: p.r vos accidentia et individuantur p.r subjectum, et existunt p.r existia
subjecti; d tamen in Euch.ª ab oi separata subjecto accidentia individua existunt: q &c. 8.
Arg. 1.° mat.ª et forma s[unt] magis unum, q. subjectum, et propria passio: q.
ista faciunt unum p.r accidens, mat.ª aut et forma unum p.r se; d subjectum nec di-
vitus potest existere sine passioe: q. = 2.°: natura humana neqt existere à parte
rei sine aliq.ª individuo: q nec mat.ª &c. = 3.°: ordo exntis distinctus ab ordi-
dine existis, et prior isto; d forma è actus pertinens ad ordinem exntis: q forma
debet ee prior in mat.ª q. existia. = 4.° mat.ª è exntialiter pars compositi: q ne-
qt existere sine composito. = 5.°: unus correlativus nec divinitus potest existere
sine alio; d mat.ª et forma s[unt] correlativa, ut patet ad actum. = R.° Ad 1.ᵘᵐ, qd
mat.ª et forma s[unt] magis unum unitte unionis; subjectum aut et passio s[unt] magis unum
unitte identitatis: q hæc n̄ è compatibilis separatio, bene vero q alia unitte. =
Ad 2.ᵘᵐ, qd nec natura distincta realiter ab individuo, sicut mat.ª ab oi forma. =
Ad 3.ᵘᵐ, qd forma è actus pertinens quidem ad exntiam compositi; d n̄ ad exntiam
mat.ª: q.ª mat.ª n̄ constituitur extra, d composita. = Ad 4.ᵘᵐ, qd mat.ª è pars exn-
tialis potentialiter: actualiter vero è in adventu unionis q forma. = Ad 5.ᵘᵐ,
qd mat.ª et forma s[unt] correlativa transcendentalia; n̄ vero predicamentalia.
In necessitte positionis actualis termini, differunt predicamentalia à transcenden-
talibus (ex dictis in relationibus in log.ª f.° 96. vuelta n.° 18). 9.
Arg. 6.: Existia mat.ª separatæ à forma est ul corporea, ul spiritualis; d
neutrum: q. P. mi: n̄ est spiritualis; q.ª spiritualitas abstrahit à mat.ª Non est corporea,
alias est in aliq.ª specie sub corpore, q p. sub genere; d neqt ee in aliq.ª specie sine forma:
q neq. sub corpore, velut sub genere. = R.° est corporea, sicut ipsa mat.ª et sicut
existia formæ habentis corporeitatem, à qua specifica, et metafica ipsius entita-
tis

ty mat.ᵉ ɔstitutiva, qua ens sbstiale incompletu ɔtrahitr ad sbstiale cor-
poreu incompletu: p.ᵃ fra ponitr in certa specie sb corpore ɔpleto. = Si inst: q.
mat.ᵃ est de se Corpus; d hoc negat ee sine fra: q. = R.° D.° Mat.ᵃ est Corpus, p.°
ut hoc oficat sbstia, sive incompleta, sive ɔpleta, qua n ē spiritualis; C.
prout Corpus oficat alteram partem ɔpoti virtuty, v.ˡ sbstiam materiale ɔpleta,
N. Int.° sensu nulla importat fra: bene l.° in 2.°

Pro Coronide: Si queras (ait D. cit. n.° 3.) ubi est illa mat. sine fra?
10 Dico; qd sicut Angelus, qui n ē corpus, ē in aliquo loco defitive, n circumscriptive,
supposito qd sit in Universo; si tamen fieret extra Universum, ubi locus n ē, n est in loco
defitive: sic mat.ᵃ si fieret in Universo sine fra, est defitive alicubi: si autem
fieret extra Universum, nusq est localiter, vel defitive: tamen est res quedam absolu-
ta. = Si queras etiam, an habeat partes? Dico, qd partes sbstiales habet; illam enim
n habet p.ʳ qntitatem. = Si dicas; qd ē ens impossibile: q si conserbetur sine fra, eē exist.
sibi accidens? Dico, qd falsum; q. sicut ho exntiam propriam habet extra omne intellectum;
sic et ee: et tc etiam haberet illud ee, sicut et exntiam. = Si etiam dicas: mat.ᵃ sic exi-
tens sine fra habet saltem respectum ad Deum ɔserbantem: igitur habet aliquam fram?
Dico, qd ille respectus ē idem realiter mat.ᵉ; nec ē fra addita (intellige realiter
extra exntiam). Quelibet enim exntia creata n ē aliud, (realiter, n identicè) quam
dependentia sui ad Deum. Hic loquimur d fra sbstiali; n fica realiter distincta
ab exntia mat.ᵉ

11. Si iterum queras: quomodo mat.ᵃ separata a fra sbstiali sit sbstia;
q ee sbstiale proveniat a fra sbstiali? Dico, qd ē sbstia simpliciter rara, vel ex sui
is praedictis abs q. fra. Ab hac autem solum venit ee sbstiale ɔpletum, et materiale in
certa, determinataq. specie. Sbstia v.° dividitur in mat.ᵉ, fram, et ɔpositum. Etiam
Angeli, et anime rationales carent fra sbstiali; et s.ⁿ sbstia. = Adverte, qd mat.ᵃ existens
sine fra n indigeret novo modo perseitatis, l existiae, l novo miraculo addito,
q.° sine fra poneretur. Ita disputaverit D.ʳ cit. d mat.ᵃ nuda, ac d accidentibus
q.° sine fra ponerentur. Ita disputaverit D.ʳ cit. d mat.ᵃ nuda, ac d accidentibus
Euch.ᶦ, qbs nullus potibus addit: sicut enim in his tollitur respectus actualis inhaeren-
tiae; ita in mat.ᵃ solum est aliquid novum requisive, scilicet p.ʳ n sustentatione frae. = Ite-
rum potest, q. reddita impossibili p.ʳ hipotesim oi fra sbstiali, etiam impossibilis et
mat.ᵃ q.ᵃ Rao: q.ᵃ est impossibilis relatio mat.ᵉ ad fram, potentia illius, q. qua habet mat.ᵃ
identitatem realem: siquidem relatio n ē q. tam impossibilis. Si autem posset mat.ᵃ existere
sine, ea, licet illa redderetur impossibilis, adhuc mat.ᵃ existere. q. Sic potestis pre-
longum, fortiusq. argutas efformare: at vobis ē grave solutione f.° 301. n.° 7. d.

Corolarium 1.ᵘᵐ De poa mat.ᵉ ad formas &c.

Dico 1.°: qd fale, et 1.ᵃ ɔstitutibus mat.ᵉ 1.ᵃ ē poa radicalis d fun-
1 damentalis sumpta respectu frarum. Rao; q.ᵃ hoc ē, qd 1.° intelligitur, et relucet in ipsa. =
2.°, qd ipsa poa formaliter sumpta n ē exntia, d proprietas 1.° modo mat.ᵉ. Rao 1.ᵃ: q.ᵃ
poa formalis ē relatio; mat.ᵉ autem exntia ē absoluta; d relatio negat ee formalis 1.ᵃ exntia
absoluti: q. Rao 2.ᵃ; q.ᵃ ɔvenit oi, soli, et semper mat.ᵉ 1.ᵉ = 3.°, qd poa receptiva
fram sbstialium ē alia formaliter in mat.ᵃ a poa sustentativa illarum. Rao; q.ᵃ potest
ɔcipi ɔceptu adequato mat.ᵃ q poa receptiva; n ɔcepta poa sustentativa. Hoc pat:
naturalis scimus, qd mat.ᵃ recipit tales fras sbstiales, n cogitando, an habeat vir-
tutem ɔcurrendi ad earum productione, hoc ē, an educantur ex illa, qd ē habe-
re virtutem sbstentativam. = 4.°: etiam poa mat.ᵉ receptiva fram sbstialium distinguitur a poa
ejs receptiva accidentium. Rao: q.ᵃ qdo plura atributa sic ɔveniunt eidem
rei, ut unum ɔveniat ei immediate, et alterum mediante alio, illa concetes inter
se distincta; d poa receptiva accidentium n ɔvenit mat.ᵉ, nisi mediante
poa receptiva fram sbstialium: ɔ &c.

Dico 5.°: qd mat.ᵃ 1.ᵃ n habet poam naturale determinatam ad quamq. fram talem;
2. d poa mat.ᵉ ad fras ē naturalis, indeterminata, n neutra lato modo. Rao 1.ᵃ; q.ᵃ poa
naturalis determinata ē violenta, qdo n ɔsequitur fram, ad quam determinate inclinata; ut
pat. in gravi, dum ē sursum; d mat.ᵃ 1.ᵃ q sub illa determinata fra ē in statu violento:
q. Rao 2.ᵃ q.ᵃ talis poa n ē violenta;
q n ē inclinata naturaliter determinate ad aliquam fram. Rao 2.ᵃ q.ᵃ talis poa n ē vio-
lenta; nec naturalis determinata; nec neutra in rigore, q.ᵃ sic negat inclinatione in
fram: restat q, qd sit naturalis indeterminata; n neutra lato modo. = 6.° poa recepti-
va

ta mat. ad fra. e una ad oes; proxima aut e multiplex. = Intelgtr p.º poa remota, ii unitali, ila, qua mat. nudy adhuc afecta dipotioibs respicit unitaliter oes fras, et eque potest oes recipere. Pro poa aut parculari, ii proxima, ila, qua mat. p.r alig.as dispotioes accidntles e detrata ad alig.m fra et pparculares; ut mat.a afecta calore, et sic citte petit fra igniy &c. Vnde sit rao 1.ª: qa mat. ex re respicit in poa indetrate oes fras. Rao 2.ª: qa poa proxima dvenit mat. 2ª dispotiones, qbs detrata ad fra; d tot ss dispotioes, qt fra receptibles: &.

Dico 1.º mat.ª p.ª e ingenerablis, et incorruptibilis terminative, n. s. denominative, l subjective. = Adverte, qd generabile subjective e subjetum, in q fit generao; et generabile terminative e terminy actionis generative, ii id, qd ab ila producitr. = Vnde rao 1.ª: ty ex D.º dicente, 1 Cœlo, qd mat.ª generata denominative, sicut subjetum generaois, n sicut termy generaois. Ty qa termy generaois, et corruptiois habet subjety, ii mat., ex qua producitr, et in qua desinit; d mat. 1.ª nullum habet; V. qa implicat, ee mat. 1.ª, et fieri ex alio subjeto 1.º ul mat.ª: 2º qa mat. 1.ª e ult.a, in qd resolvitr corruptum: &. n desinit in aliqud ult.s. = Rao 2.ª: qa certy e, in mat. tamq in subjetum fieri oes generaoes, et corruptioes. Ergo sicut mat. habet ee p.r creaoe, nequt nisi p.r anniquilaoe deficere. 3.

Corolarium 2.um De apetitu mat. ad fra.

Apetitus e inclinao rei in bony sibi dveniens, et proportionatum. Aliuy e elicitus, ii intentionalis, qui e actus natura gnocitibs, q.º in bony sibi cognitis fertur: t p.r cognitione dvenitibus et in brutis, int.lctibus, ut in hoie, et Angelo. Aliuy e innatus, ii natls, qui e propentionatus inbony sibi ppriu; ii aut bony sit absens, dictr desiderium: ii sit presens, dictr amor, ii gaudium. Vnde elicitus e actus presuponens gnitioe: innatus v.º n e actus, nec presuponit gnitioe. Apetitus q mat. ad fra n potest ee, nisi natly. = Ind. Dico 2.º qd mat. apetit oes fras sbstialy. Rao; qa oia fra sbstialis e bony mat.: q oes apetit; qa bony e illud, qd oia apetunt. Oia quipe fra e perfectiva mat. in ordine ad spoty: q e bona &c. = 2º Mat.ª n solum apetit fra in coi, d etiam singulas in parculari. Rao; qa fra nedum 2as gradus co., d etiam 2as specificus e perfectio mat.; imo rao specifica perficit, et actuat raoe generica fras, d mat.ª apetit fra, qa e actus, et bony sibi: &. = 3º, Mat.ª n apetit fra in parculari reduplicative quoad gradus individualis. Rao, qa rao probans, mat. apetere fras quoad gradus specificus, probat n apetere quoad individualis reduplicative. Hoc pat. qa ideo mat. apetit fra quoad gradus specificus; qa differa specifica addit perfectioe generi; d differa individualis n addit perfectioe speciei. Et ideo individua ejusd speciei n nisi gha inperfectioe; qa differs individualis n dicunt perfectioe, e sint differs materialis: &. 2.

Dico 4.º Mat.ª n apetit equaliter oes fras, d magis noviliores. Rao sumitr ex D.º in 1. d. 1. q. 10. n. 3. dicente: Natura n apetit remanere ✓

natura, qn inclinetr ad sua perfectioe::: et summa inclinao natura e ad ✓

summa perfectioe: sic enim inquit Ary; si oes homines natura scire desiderant: q ✓

maxima scientia maxime desiderant: q apetitus mat. in bony sibi, qui e fra, n e equaly, d magis e ad noviliores. Ity: causa cur mat. apetat fra, e ejus perfectio: q major perfectio erit causa majoris apetitus. = 5.º Mat. sb noviliori fra n desinit apetere ignoviliores. Ita enim ait D.r: n quia qa fra satiat apetitus mat. totaliter extensive: ut enim apetitus mat. ad fra, qd ss fras re- ✓

ceptibles in mat. Nula ergo una fra potest p.r se satiare oes apetitus mat. ad fras; ✓

d una satiat perfectissime, ii est fra perfectissima &c. Ity: apetitus mat. ad fra e perfectibilitas illius p.r fra; d sb quacq fra reperiatr, n desinit ee perfectibilis p.r alia, etiam ignoviliores: &. 3.

Dico 6. Mat.ª etiam apetit fras corruptas, ii amisas. Rao, qa apetitus mat. e capacitas ejus ad fra, quy quide e ppriety identificata q mat., d sive fra amitatr, ii corrumpatr, sive n, mat. semp.r retinet suas ppriettes: &. Ity si Deus reduceret eande fra corrupta, l amisa in mat., faceret q ila unus p.r se naturalis sicut ceteras naturaliter videret, si ei restitueretr. poa … in mat.ª

eet

eet ead. poa respectu fas. = 1.o Mat.a n e sic pure passiva, ut nulla prox.
sit habeat activitate. Rao, qa et e causa respectu paciu ppriaru; et fundat
relaoes similitudinis intra plures mat.as; et movere possit intellu n aliqtu sin
sibi ad sui cognoq; et suomodo cocurrit partialr ad aliqas operaoes ficas, que
spectant pt. de toti cpto. = 9d vo a ftis post Arlo le coita dicti, qd fas e agere et
mat.e e pati; intelligndu e de actio arficiali, pt quas generata, cum producitr
ficia aliqa fra sbitalis; l accidntlis pt vt motu, n actio e fica reali; n vo a
metficis activitatibus, n vl ex nexlta resultentibr.

1. Dico de meo: probabilis, qd mat.a sbfra, que stineret (pt hipotesi sidaretur) pfectioes oiu aliar fra, adhuc apeteret alias. = tu qa apettus mat.e ad oes fras e ei identificatus. tu qa apettus mat.e ad fras e pfectiblitas ejs unioe pt illas, diunio mat. sfra stinente pfectioe aliaru oiu, n impediret unibilitte, et pfectiblitte ejs pt eas: q nec apettu. tu, q licet illa fra satiaret intrsibe, et pfectissime apettu mat.e; n tn aliqs ques sit, fra illa satiat totaltr extrsibe, n oimode, uti re explicat D. cit. tu, q licet apettu parculari, n proximo (intelgt vict a poa parculari, et unisali mat.e antea explicata) posset sfrdmto aderi, n apetere alias; n aut a apettu unisali, n remoto indetrnato &. = Unde qdo D. ait, qd nulla fra
f. 219 apletat totu actu o potu pribaoi cujs qa fas, nisi in se stineat oes fras, illu intlige intrsibe aplere, n vo extrsibe. = Vri amplius Arg: qd ideo Beatus pfecta Deu claire visu nil aliud apetit, q Deus adaeqte, et pfectissime satiat ejs apettu, q stineat pfectioes oiu objtor: q a pari &c. Ro Beatu nil aliud apetere ape titu elicito, n vo innato extrsibe; q ejs inclinatio sit ad oe qd q qnoscibile. Imo expolu p nobis stat; qa sicd vitio Beatifica n impedit, ne intellus posit videre alia a Deo, multo minus id faceret fra que sfin mat.a;

Corolarium 3um De [illegible] unitate mat.e in rebus.

{. Dico 1o: Mat.a 1a oiu rer n e una numero. Rao: qa unitas numeralis proveniat a hecceitte, illa n unu no, quor mat.a id e hecceitas e una; q alia e hecceitas mat.e Petri, et alia mat.e Pauli: et sic r oibs: q = 2o; mat.a oiu Cxporu sblunariu e intrinceca una spcie. Rao sumitr ex transmutabilitte oiu rer maxime sblunariu. Sunt enim re oes invice transmutables; qa ex experientia, ex ligno fit ignis, ex igne cineres, ex cineribs terra, ex terra plante &c; Atqui n eent ita transmutables, nisi eadem mat. spcie eet una, et indifferens ad oes illas fras: qa si mat.a ligni eet diversis spciei a mat.a ignis, n pset mutari sbilis divrsis fris; ut pat: q = 3o qd unitas mat.e in oibs rer n pset libre e potiba. Rao: qa unitas sequtr entitte rei, d entitas mat.e e potiba; q et ejs unitas. Siquids ista impostat negaoe inseparablem, que quids supponit potibs, ad qd sequatr &.

2. Dico 4o: qd etia mat.a celor e una spcie q mat.a sblunariu. = Licet hoc sit strariu Arstoti, qui sensuit, Celos ee eternos, et incorruptibles, ac proinde n stare mat.a, que e pricipiu corruptionis: tu (ait D. in 2. d. 14. q. 1) discordare de vrtte theoria a Plo in hac ppne. Et supono Celos stare mat.a, et fra, et qa alias. Pt. qa n s duo fines 1i, nec duo eficientes 1i: diversis raoes: q nec duo mat.e 1e: q e una oiu spcie. Et quids mat.a 1a, una includit oe poentialitte poble, et ness in suo genere respectu oiu frar. = si Arg; qd celi s incorruptibles: q eor mat. n e ejsd raoi in spcie q ntra; qa hec in nobis e pricipiu corruptiois = Ro qd celi s incorruptibles ab extrinceco, qa n habnt ex Autoris natre disposicoe agntia straria, que posint in illos agere. Vl si forte placet dicere, ee cis intrinceco incorruptibles, hoc n proveniret raoe mat.e, d raoe fre, que eet tantis virtutis, ut nec posset corrumpi ab agnte creato, et ejs rae exigeret stervari. =
Vlt. Dico: qd si Aprs spirituales stare mat.a, hec n eet una spcie q ntra d solu genre. Rao: qa mat.a que ex re apetit siungi fre indivisibli, e in se indivisiblis, et difert spcie ab ea, que apetit siungi fre divisibli; d mat.a rer spirtlis, vg Angeli, talis eet si daretr: q eet alterius spciei a ntra. Ule pat: qa fra dependet in ee, et fieri a sua mat.a; d et mat.a divisiblis ic n posunt pndere fre indivisibles: q. Siquids mat.a Angeli eet indivisiblis, q eet spirtlis. Sd dubitabis

Apen-

Apendix.

An Angeli, et Animae rationales constent materia prima?

Non loquimur de materia, ut accipi solet, pro genere metaphysico; nec pro subjecto quantitatis; nec pro aliquo corpore sensibili, sive organico, sive inorganico externo; nec pro differentia individuali; (in his sensibus patet quid dicendum sit ex dictis in superioribus): sed de materia physica, id est de materia physica, partiali, quomodo est pars materialis compositi physici, et principium materiale substantiale receptivum formae substantialis, ex quibus, tanquam ex partibus intrinsecis, et essentialibus, coalescit compositum physicum. Dubitat nemo, in Angelis, et animabus non esse compositionem integralem ex partibus homogeneis, vel etherogeneis. Quidem licet ipsi concedatur compositio accidentalis, quia intellectiones recipiunt, et volitiones; aliaque pariter compositio ex genere, et differentia: dubitatur de compositione physica proprie ex materia et forma physica. Pro quo praehabitum sit 1.

Conclusio: Angeli, et animae rationales non sunt physice compositi ex materia prima, et forma; sed sunt physice simplices, id est non includentes materiam sicut partem intrinsecam. = Ita probabilius cum D. V., et pluribus Scotistis, ac cum D. Thoma cum suis contra Alberdum, D. Bonaventuram, et aliquos ex hujus Provinciae scotistis. Probatur 1o: D. in qq. de 8 An. ad 12 n. 7 ait: intelligere est operatio immaterialis :::: ergo natura mere intellectualis nullo modo dependet a materia in operando, nec per consequens in essendo: sed natura intellectualis est natura immaterialis. ″ Angeli quidem, et animae sunt naturae intellectuales; ergo si constarent materia, et forma, dependerent a materia in operando, et essendo: ut pote materia esset illis pars intrinseca essentialis: ergo non dependent &. = Item 2o: intellectio (loquitur ibidem de intellectione animae) non est alicujus materialis sicut proxime receptivi, sed ejus receptivum proximum, ″ et proprium est forma: non illa totius, quae est quidditas, sicut est humanitas, sed illa, quae est ″ simplex, et altera pars compositi. Sed anima non esset forma simplex, constando materia, et forma: ergo non &. = Item 3o ibidem N. pat. Anima separata non potest sentire, quia non habet receptivum sensationis: per oppositum est de intellectione; quia receptivum ejus proximum est anima, non ″ includendo aliquam materiam. = Et sic sequitur: intelligere est operatio immaterialis, quia proximum receptivum habet non includens aliquam materiam. = Item 4. ait: operatio Angeli, quae est intelligere, est immaterialis &: ergo ex D. &. 3.

Si respondeant contrarii: Angelos quidem et animas esse immateriales per negationem extensionis, non autem per negationem materiae primae. = Contra 1o. Quia si constarent materia prima, neque possent dici immateriales per negationem extensionis. Probatur, quia materia prima est extensa, cum habeat esse partes substantiales extra partes: ergo si constarent materia prima, essent extensi; quia effectus formalis est divisio partium; sed implicat, quod sint substantiae spirituales, et sint entitative extensae: ergo. = Contra 2o. D. Angeli dici debent immateriales per negationem materiae primae. Probatur: D. in 2. d. 3. q. 7. n. 10 ait: forma, id est essentia Angeli non est participabilis a materia, quae est altera pars ″ compositi (ecce materia prima negata) licet sit participabilis a pluribus materialibus, ″ id est, individuis, (hic differentia individualis vocatur materia): ergo.

Dicunt, et aliqui respondent aliqui recentiores quod de materia materiali non corporali, non autem de materia spirituali, sive etiam praescindente a corporali, et spirituali. Ubi duo sunt modi dicendi. Unus, quod materia prima ex se est indifferens ad formam spiritualem, et materialem; atque ita si informata per formam spiritualem, fit spiritualis, et non habet extensionem partium: si vero informata forma materiali, fit materialis, id est corporalis, et habet a forma materiali partium extensionem. = 2us quod illa materia prima creata a Deo divisa in spiritualem, et corporalem: spiritualis est per formas spirituales, ac ex se partibus caret: materialis vero id est corporalis est per formas materiales, atque hoc ex se habet partium pluralitatem; illa vero non, ex qua constant substantiae spirituales &. 4.

Sed contra 1us modus dicendi sit. Materia prima habet partes independenter a forma materiali: ergo est materialis ex se, et non per formam. Probatur antecedens: per eos D. S. dixit, quod nulla est contradictio, materiam existere sine forma quacumque; quaerit, an illa materia sic separata habeat partes? et ita resolvit. Dico, quod partes substantiales habet, &. = Contra 2us modus dicendi sit, quod est simplex physice excludit omnem physicam materiam, ex qua contrarii vocant spiritualem, vel praescindentem; quia excludit compositionem physicam; sed Angeli sunt simplices physice, et similiter animae: ergo. Probatur minor: D. S. in 3. d. 22. q. 1. n. 13. postquam explicat diversas causalitates in rebus, ait: aliqua entia simplicia habent entitatem, non causata causalitate aliqua intrinseca ex diversis causis, materiali scilicet, et formali realiter distinctis, ut Angeli &. ″ De anima autem constat, quod 5.

qd ex D. e fra simplex: Atqui si constarent mat. et fra, haberent causalitatē intrinsecā a causis, materiali et fli, scilicet mat. rempe et fra, ex qbus componerentur: q.

6. Contra 2°. repugnat in spiritibus fra materialis, si constarent, ut sic, ex mat. sua, eorum fra esset materialis: q. hac ñ posit ee in re spirituali, neq. ita constant spiritus. P. mi: fra ex natura sua necessº inclinata naturaliter, ut sit actus illius mat., ex qua fuit educta, si spiritus constarent mat., eorum fra esset educta ex poa mat. illorum; conveniret utiq. illi ratio eductionis: q. illa fra cujus q. spiritus necessº inclinaretur naturaliter, ut sit actus mat. ejus: atqui hoc ipso est fra materialis: q. P. ista mi ex D. in 1. d. 1. q. 1. n. 28 dicente: fra materialis dico, ee ea illa, quæ ex natura sua inclinata necessº naturaliter, ut sit actus mat.: q. =
Contra 3°. absurdus e, mat. 1ª constitui in aliqua determinata specie contempta sub aliquo genere absque fra, sive ante fram, si mat. 1ª creata a Deo divideretur in spiritalem et corporalem, esset in aliqua determinata specie, contempta sub genere ante fram: q. ñ datur talis mat. 1ª creata a Deo, quæ dividatur ex se in spiritalem et corporalem. P. mi: talis mat. spiritus esset ex se ante fram pº spiritibus constituendis, sicut et materialis esset ex se ante fram pº corporalibus, sed ee spiritale, et ee corporale sunt duæ determinatæ species contemptæ sub determinato genere substantiæ: q. si mat. sic divideretur ante fram, esset ante fram in determinata specie: qd n. e.

7. Iterum P. 3°. quæ habent ee pº creatioem, et quidem propriam, ac strictam, ñ constant mat., et fra, sed Angeli, et animæ rationales habent ee pº creatioem propriam, ac strictam: q. mi e expressa, tum in Concilio Lat. definiente: Angelos, et animas ee creatos ex nihilo. tum ex D. in 3. d. 11. q. 1. n. 7. dicente: nihil dicitur proprie, et stricte creari, nisi quod
» a solo 1º efficiente in esse producitur: hoc autem modo solummodo Angeli,
» anima intellectiva, et gratia, et hujusmodi alia, quæ a nihilo producuntur, a
» solo 1º efficiente dicuntur creari &. P. illa ma: qd constat mat. et fra, ñ excludit causalitatē alicujus efficientis creati: ñ enim excludit causalitatē intrinsecam ex causa materiali, et fli: quippe mat. et fra intrinsece causant compositum; sed qd habet ee pº creatioem strictam, omnem causalitatē excludit præter illam solius Dei: q. quæ habent ee &. Pat. mi ex D. dicente, tum in 2º d. 1. q. 2. n. 26: creatio e actio, ñ
» concurrente alia causa alicujus generis, nisi tantum 1º efficiente. tum d. 1. q.
» 1. n. 1: creatio e productio, quæ excludit omnem aliam causalitatē, et causas materialis
» et fls, et seminalis, et cujusq. efficientis creati: q.

8. Ex hoc ipso manent impugnati etiam qui Angelos, animasq. tantum creatione lata creatos ee asserunt: et alii, qui licet stricte creatos, concedant, constare adhuc mat. posse, et fra, ñ inficiantur. Quinimo asserunt, in unico instanti temporis, sint plura instantia naturæ, ex his in uno mat. Angeli creatam, in 2º fram Angeli eductam, ac in 3º totam entitatē Angeli (et itidem animæ) resultatam in unico instanti temporis: qd sufficit, dicunt, ad creationem strictam, quæ nihil creati ad creaturam supponit prioritate temporis, ñ autem naturæ. Impugnati, inquam, manent ex citatis rationibus dictis, solius n. Dei stricta creatio. = Solo amplius impugnantur isti: qd habet ee pº strictam creationem, desinere neq. quoq. potest, nisi pº annihilationem; sed si spiritus spiritales constarent mat., et fra, (etsi solum fram præsupponeretur mat. prioritate naturæ) posset desinere ee, ñ pº annihilationem: q. neq. constant mat., et fra, quæ educata a mat. prioritate naturæ. Major e D. S. P. mi: q. posset Deus separare mat. illam a fra; (ob easdem rationes, quibus probatum fuit, mat. divisim existere posse sine ulla fra), sic desineret compositum spiritale, sive Angelus, sive anima: et hic desinendi modus ñ e annihilatio, sed corruptio: quippe corruptio e destructio compositi manente ejus mat.; annihilatio vero e destructio illius nihilo remanente: q.

{f° 247. vuelta n. 1 &}

9. Amplius P. 3°. specialiter de anima: D. in 2. d. 3. q. 7. S. qui dicunt, ponant ee plures Angelos in eadem specie, admittit ex plus de anima rationali, sic, eam nu-
» mericè diffirri numero in eadem specie, et tamen sit fra pura, licet perfecti sæ mat.: ergo
» ñ e impossibile ex parte fræ, qd (Angeli) distinguantur numero in eadem specie. Caput hujus rationis S. D. Quidam fr. tenet, Angelos ñ plurificari numero in eadem specie, q. (juxta illum) principium individuationis sit mat. 1ª, qua Angeli carent, cujus ratione sit fra pura, et simplex: ad quam sententiam, ejus q. fundamentum destruendum, arguit S. D. quod animæ rationales distinguantur numero in eadem specie, et tamen sit fra pura ñ includens mat. 1ª: sed ex D. anima ñ constat mat. 1ª: alias ñ probaret contra D. Thomam, qd licet Angeli ñ constent mat., possunt numero distingui in eadem specie.

Demum

Denuo P.o distruendo Contrarior. fundam. Ideo ponerent mat.am in
spiritibus, q.a patiuntur, et recipiunt accidentia intellectionis, volitionis; at hoc fun- 10.
damentum e nullum. P. min: n. oe. qd patitur, et recipit, constat mat. Ergo: q. P. ant.:
principium passivum, et receptivum n. solum dicitur a mat.a, id est a forma: ergo P. ant.:
ex D.e in 2. d. 18. q. unica n.o 6. dicente: Dico, qd natura, ut e principium passivum
n. solum dicitur de mat.a, sed etiam de forma. Motus enim lapidis deorsum e ex forma illi-))
us, ex gravitate lapidis: n. p.a eadem forma, p.a q. res e haec, p.a eadem e receptiva))
)) passionis::: ideo Dico, qd natura, ut e principium passivum motus, dicitur etiam de forma: ergo=
Item forma, quae unitur mat., recipit unionem: ergo n. oe qd patitur, et recipit, constat mat.a,
aliasque forma constaret mat., et forma, ac esset processus. = Item forma abstracta separata
ab oi mat.a reciperet accidentia, nempe relationes ubi, duratio &: ergo = Item
accidens recipit aliud accidens, d accidens n. constat mat.: ergo Patet ma: q.a quantitas
Euch.a recipit albedinem, frigorem, &. = Constatur: q.a sufficit, qd aliquid habeat
eorum naturam, ut sit principium passivum, et receptivum motus, passionum, accidentium, &:
q.a natura dicitur. et refertur ad principium passivum: unde Angeli, etiam sint na-
turae, licet simplex, et excludunt mat., sunt pati possunt, ac recipere, &: ergo.

Aug. V. autoritatibus Contr. D. Aug. lib. 1. contra Manichaeos, Sacrae scripturae 11.
c. 1 ait: omnipotens Deus ex informi mat.a, q. ipse prius ex nihilo condidit, concreatarum rerum))
visibilium, et invisibilium (et alii ponunt) sensibilium, et insensibilium, intellectualium,))
et intellectualium spiritus multiformiter divisit. = Lib. 5. sup.a Gen. c. 8: n.
)) temporali, d causali ordine prius facta e informis, formabilisque materies, et spiri-))
talis, et corporalis, ex qua fieret, qd faciendum erat. = Et ibidem c. 6: fortasse potuit
anima habere mat. suam p.o non generaliter spiritualem. = Et paulo inferius: ex spirituali mat.a
anima facta consequenter creditur. = In idem coincidunt alii autoritates D. Amb.
Damasceni, Isidori, &: ergo.

R.o vel qd opinionem adherentem, animam fieri ex mat.a procedente, i. prae- 12.
existente, retractavit D. Aug. in P. retractationum c. 10, ut advertit D. S. in 2.
d. 17. q. 1 n.o 2. = vel qd probabilitatem illam hic in locis sustinet opinionem, unde sequitur
probabilem dicat 7. sup.a Gen. c. 5 (ubi illum citat D. S.r q. 7. circa principio) qd
anima n. e facta, neque ex mat.a corporali, nec ex mat.a spirituali. = vel qd juxta communem opi-
nionem temporis locuta, n. v.o ex proprio marte. = vel qd dubitative procedit, ut
patet ex illo fortasse. = vel dicitur P. autoritatem n. loqui de mat.a, quae e altera
pars compositi, d sumpta mat. p.o ente possibili potentiali ad aliquid recipiendum,
communiter oibus. = vel duabus ultimis dicitur, qd ibi intelligitur mat.a, p.o ut dicit
ea potentiale objectivum, ex q.o oe, qd e, producitur. Et in aliis duabus loquitur de du-
bitatione, n. humana fide. = vel loqui in dictis autoritatibus alii rebus, quarum for-
mas, l creao nominatur refecta in Genesi: ubi certe n. nominatur creatio Ange-
lorum, et animarum. = vel his locis mat. sumi in oibus rebus p.o entitate quasi subs-
tracta, quae posit in se recipere aliquam perfectionem, qua erat illa entitas perfi-
ciata, sive sit corporalis, sive sit simplex spiritualis.

Videre q. vi diametraliter nobis adversetur Aug. D.a, n. tenere- 13.
atur: q.a qd N. P.P. sustinent in rebus, quae n. ad fidem, l ad mores referuntur,
opiniones contrarias, illosque reverentia dimittere possumus. Hoc ipsum expresse
vis verbis docet Aug. D.a epist. 11. ita respondens nonnullis autoritatibus N.P.P.
Ambrosii, Hier. Aug. &: n. enim quorumlibet disputationes, quantumvis Catholicorum,
et laudatorum hominum, velut scripturas Canonicas habere debemus, ut nobis))
n. liceat salva honorificentia, quae illis debetur, aliquid e scriptis eorum im-))
probare, atq. respuere: talis ego sum in scriptis ipsorum, et aliorum, et))
tales esse, volo, intellectores meorum &. Hoc porro etiam faciunt ipsi contrarii, qdo
respuunt autoritates D. Thom. Bern. Bonav. &. = Quinimo plures pro-
bant contrarii ex P. autoritate cit. n. dubitari debere, aliq.a dari, quae ex nulla
mat., q. e nihilo Deus condidit, constent. talia sunt accidentia absoluta naturalia,
et supernaturalia fidei, spei, &. et ultimo accidens neque constat mat. mat.a, quae
sit altera pars compositi: neque mat. sumpta p.o ente, vel abstracto receptivo alte-
rius: ut sic quodque accidens n. e alterius receptibile, alioquin n. esset ult.s: ergo n. pro-
bata, oes res mat.a constare: q. licet Angeli, etiam n. constent, &.

Atque 2. s D. S. q. 7. circa principio sub n. 28 dicente: n. tamen intendo 14.
negare, qn Deus posset facere aliquam substantiam spiritualem sine mat.a: d Dico, quod talis))
na-

nullomodo est passibilis: (in opinione contraria incidunt aliquae auctoritates ejusdem quae jam adducemus contra): ergo neque Angelus, et anima contrahere materiam: aliqui non poterunt alterari, recipere intellectiones, &c. = R. V.: libros reperire principio non satis certo constare esse D. sicut expresse constat ex sententiarijs, ubi stat primo nobis. = Secundo hanc, et omnes alias auctoritates ejusdem loci, nec facere pro nostra, nec pro contraria opinione ex proprio capite Doctoris. Nam ibi non refert, ut proprias, hanc sententiam: dicit pro sequenti, assignando sententias oppositas, et utriusque probationes, ac dein argumentorum responsiones contrariae utriusque, ut videre ibi potestis. Ergo ibi statim n.º 2. afferendo: utrum dicta materia in spiritualibus sit: supponit hoc autem secundum duos modos solemnes dicendi, quorum primus est, quod nec in Angelo, nec in anima est praedicta materia; et prosequitur ejus probationes ponendo, et argumenta, quae solvit ipse D.r Et postea n.º 14 ait: Ecce positio cum rationibus: et modo est alia positio, quae dicit, quod necessario est, tam in anima, quam Angelis inveniri fundamentum materiae: quam prosequitur declarando sententiam, et probando eam ratione, et auctoritate Patrum; argumenta pro opposita solvendo.

15. Inde, et utrasque probat, et utriusque argumenta solvit: quare hoc in loco (vel pro narratione, vel pro subtilitate, vel pro humilitate, ac ruborem se manifestandi contra aliquem Virum Sanctum se gerendo) problematicum esse Doctoris non dubito. Solum in sententiarijs pro nobis citatis nostra expresse velut propria designet, ideo in his secundis est. Nec illa vox Dico, qua utitur D.r pro hac opinione, contra nos est: nam eadem utitur voce, loquendo in favorem nostrae: postea respondens n.º 12. cuidam argumento contra nostram facto, ait: Dico, quod tale esse actuale diversimode se habet ad diversas qualitates &c. = R. 3.º: Doctor posse intelligi materiam, et formam impropriae acceptas, hoc est, sumptas pro entitate positiva, et pro privatione alicujus gradus entitatis, sive accidentis. Quod patet: nam postquam D.r intelligit quod dixit, quod nulla creatura est perfecte simplex, quia aliquomodo sit composita, ait: composita est ex esse, et non esse, ex positivo, et privativo, idest ex entitate aliqua quam habet, et ex carentia alicujus gradus perfectionis entitatis &c.

16. Arg. 3. pro D. Bonaventura: Angeli, et animae habent principium activum, et passivum: producunt enim, et recipiunt intellectiones &c.; sed quod habet principium activum, et passivum, necessario includit materiam, et formam: ergo. Probatur minor: principium activum est propter formam, et passivum propter materiam, juxta illud Philosophi: materiae est pati, formae vero est agere: ergo. = Confirmatur primo: implicat, idem secundum idem agere, et pati; sed spiritus agit, et patitur: ergo habet aliquid principium actionis, et aliud passionis; sed istud est materia, et illud est forma: ergo. = Confirmatur 2.: sicut operatio arguit formam, ita passio materiam: sed spiritus operatur, et patitur &c. = Confirmatur 3.º: sicut impossibile est, creaturam agere, nisi in virtute primi activi, qui est Deus; ita nec pati nisi in virtute primi passivi, quae est materia prima: ergo.

17. R.º quod licet in compositis principium activum sit forma, et passivum materia; non ita in simplicibus, et spiritualibus. Sic in Angelo, et anima entitas positiva ipsorum est principium activum; et ipsamet entitas, quatenus privata aliquo gradu perfectionis entitatis, est principium passivum receptivum. Patet: quia ideo Deus nihil potest recipere, quia nullo gradu perfectionis, vel entitatis caret. Praeterea, etsi per materiam patiatur substantialia, hoc est, penes materiam recipiantur formae substantiales; non tamen per materiam patitur accidentaliter, sed per formam, hoc est, per formam, sive per entitatem ipsius rei recipiuntur accidentia. Ideo dixi, quod forma est nata; et per eandem formam, quae necessaria est haec, per ipsam est receptiva &c.

18. Inde ad 1.am confirmationem, quod non secundum idem agit, et patitur; nam agit secundum suam entitatem positivam, et patitur secundum ipsam, quatenus privatam illa perfectione, quam recipit. Ad 2.am confirmationem, quod passio arguit materiam, vel proprie sumptam, pro materia parte, vel improprie acceptam, vel pro entitate privata perfectione, et sic est in proposito. Imo et posset negari assumptum ex D. dicente in 2. d. 25. q. 1. n.º 16: Dico, quod per eandem realitatem voluntas est receptiva actus, et effectiva ejusdem, nec per aliam rationem realem elicit, et recipit, sed per aliam ab intellectu causata &c. Et facit ad hoc explicare intellectum, qui per eandem realitatem est agens, et passibilis. Patet: quia quod non omnis passio arguit materiam partem. Ad 3.am confirmationem, quod materia prima est primum passivum in genere substantiae corporeae, non autem simpliciter, et in omni genere. Primum enim passivum in omni genere est nata finita, sive ens finitum, quod ex eo quod finitum, est potentiale. Cum igitur materia parti, et forma ab illa educta sint principia omnia in genere substantiae corporeae, non autem in genere substantiae utriusque, et Angeli, et animae non incorporea, sed in spiritualibus immediatam ita substantiam, inde est, quod isti non dicunt principium principiorum substantiae corporeae, materiam, et formam. Atque ideo D.r in probationibus citatis ait: quod aliqua entia simplicia habent entitatem non causatam a causa materiali, ut Angeli. Angeli vero et animae per suam naturam, formam entitatem, et afferunt, et patiuntur, et moventur, &c.

19. Ult.º Arg.: Ubi est proprietas materiae, ibi est materia; sed in spiritualibus est proprietas materiae: Probatur quia materia est ingenerabilis, et incorruptibilis, et ita sunt Angeli &c. = R.º V. retorquendo: sed gratia est ingenerabilis, et incorruptibilis, quippe solum creata, et annihilata: ergo et constat materia. = Item, sed Deus est ingenerabilis, et incorruptibilis: ergo et constat materia. = Item, quod non est ingenerabile, et incorruptibile non constat materia.

mat.ª d ho (et similia alia) n̄ ē ingenerabilis, et incorruptibilis: q bo n̄ s mat
mat.ª = R.º 2º: ingenerabilitas, et incorruptibilitas n̄ ee proprietas mat.ª in 1º
modo, n̄ enim soli convenit: d proprietas in 2º, vel alio modo cog.

Disput.º 3.ª De forma substantiali.

Per formam substantialem intelligimus illam partem compositi substantialis, quae constituit, distinguit, perficit, et aspectabili varietate exornat omnia: licet forma, prout ad formas pertinet, sit omne id, quod tribuit rei denominationem. = Si de hac 1º quaeris: an detur? R.º affirmative, contra Antiquiores philosophos, qui totam posuerunt substantiam rerum esse solam mat.ª, uti ait Scotus: immo, et in ipsis peripatetico principiis rerum contra recentiores aserentes, n̄ dari formam, quae sit alia substantia a mat.ª, dictiones esse partium coordinatione. Ratio: quia in hinc data forma substantiali, ex fide: quia in aliis compositis. Item, tot species corporum diversarum, quae in omni verso existunt, aliqua, nisi a forma substantiali, sua diversitate essentiali petunt? quia certe n̄ a mat.ª, quae est una specifice in omnibus. Nec ab accidentibus; quia diversitas accidentium solum facit, res differre accidentaliter: ergo a forma: ergo datur. = Si 2º quaeris: quid sit forma substantialis? R.º: ē substantia incompleta actuans mat.ª, quae facit unum per se compositum. Ubi per li substantia incompleta convenit cum mat.ª; et per li actuans mat.ª differt ab illa, quae ē potentialis. Reliqua ponuntur in definitione, ut melius ostendatur, quo modo esse ordinetur ad determinandam mat.ª et compositum cum illa faciendum. = Dictae etiam in 1.ª quaestione a principiis ad rem praesentem faciunt. f.º 211. vuelta. 1.

Si 3º quaeris: quotuplex sit forma? R.º, et ē substantialis, et accidentalis; et naturalis, et artificialis; et intrinseca, et extrinseca, l aliter, quia variis affixis insignitur nominibus. Hic tamen agimus de forma substantiali intrinseca et physica, uti ē Corporum naturalium principium. Haec porro et communiter dicta forma, quia mat.ª informat: pulchritudo, et species, quia dat eius ornat: unum, quia dat unitatem mat.ª et composito: divinum, bonum, et appetibile, quia ē emanatio Dei perfectionis, mat.ª venustas: actus, quia mat.ª potentialitatem actuat: terminus, quia mat.ª determinat eamque appetit mat.ª: actus, quia ab ipsa summitatem, in extremitate cuiusque rei: character, ad certam speciem: ratio, quia ab ipsa intrinsece distinguitur. = Si 4º quaeris: an habeat propriam quia per eam dinoscuntur res, et intrinsece distinguuntur. = Si 5º quaeris: an existentiam, substantiam? facilis ē resolutio affirmativa ē dictis de mat.ª = Si 5º quaeris: an sit actus simplex? R.º per oppositum sicut de mat.ª Ceterum certum ē, quod sit actus simplex physice, licet compositus ex actu, et potentia, esse possint: metaphysice enim constat ex genere et differentia. 2. (+ f.º 216. vuelta a.ª 1.ª n.º 14)

Q.º 1.ª De origine, seu eductione formae à mat.ª 1.

Duo hic inquirenda veniunt. Quid scilicet sit eductio formae ex mat.ª? Et an omnes formae substantiales educantur ex potentia mat.ª? Pro his suppono distinctionem creationis ab eductione. Illa ē productio formae ex nihilo subiecti, itaut subiectum nihil penitus concurrat ad productionem eius, licet in eo producatur, aut recipiatur forma producta; sicuti anima rationalis producitur a Deo in corpore huius organizato. Eductio autem ē productio formae cum dependentia a subiecto, ut istud n̄ solum illam recipiat, sed etiam influat suo modo in eius productionem, et existentiam. Ad eductionem duae concurrunt causae, nempe efficiens, quae educit formam, et materialis, in subiectum ex quo educitur. Forma vero ē entitas educta, et compositum dicitur res producta, ut totalis, vulgo ut quod talis actionis.

Ex parte subiecti requiritur, 1º ut existat, saltem in aliquo priori instanti naturae, actioni eductivae. 2º, ut in se recipiat formam, quae dicitur educta. 3º, quod in eius formae existentiam influat in suo genere causae materialis: et absque hac 3ª conditione n̄ diceretur proprie eductio. Similiter ex parte formae requiritur, 1º, ut per actionem vere productivam educatur ex potentia mat.ª, in cuius virtute passiva continebatur. 2º, ut in ipsa producatur; itaut de potentia transeat ad actum existentiae. 3º, ut in ipsa-met mat.ª subiectata, substentetur, in dependeat; itaut n̄ possit poni in ee, nec in isto dependeri, saltem naturaliter, sine dependentia ad mat.ª Et ideo tales omnes formae eductae vocat Scotus materiales (sive sint substantiales, sive accidentales), quia scilicet ex natura sua necessario inclinantur, ut sint actus mat.ª, itaut n̄ possint existere, nec produci, priusquam informent potentiale suum, in suam mat.ª Eadem igitur actio, qua agens generat aliquid, fundat 3. respectus, in 3. sortitur appellationes: nam ut tendit ad formam, ut producta ex mat.ª, dicitur eductiva; ut tendit ad formam, ut recepta in mat.ª, ac ei unita, dicitur inductiva; et ratione rei adquisitae, quod ex illa mat.ª et forma unitis resultat, et generatur, dicitur productiva; quos quidem 3. respectus fatetur omnis in generatione reliquorum entium materialium; solo hinc excepto, cui deficit 1.ª appellatio; nam cum anima rationalis n̄ producatur ex mat.ª, ideo n̄ ē actio eductiva, sed ex nihilo creativa. 2.

Unde per 1.ª divisio dicendum cum Doctore 1º scriptor. q. 21. Ad textum: formam educi ex potentia mat.ª nihil aliud ee, quam in suo fieri, et ee, necessario dependere 3.

à

à mat., tamq. à causa, ex qua, et in qua = Rao; qa. ità à reliquis dicitur, ratio ergo eductio, ut discurrenti pat: ergo = Sed ne intelligas, frà fieri ex mat. sicut = ibi, uti imago S.ij fit ex ligno, d. præsupposita, qd. quidem dat intelligere, frà ex ppria ratione exigere nec.o produci in mat. præsupposita aliquibus dispositionibus, quas nali ordine frà substialis prosequenda, consequentia unde fieri in fieri, et conservari à mat.a depndet ex ppria ratione. Nec quælibet frà in eo ordine educitur è poa mat.æ; d. educata tantum illa, quæ in suo fieri; et conservari nec.o (saltem nalitr) à mat.a depndet; hoc tamen maximo ordine: nam ri potest nalitr ex quolibet fieri quodlibet, alioqui frarum productio casui potius, qm naturæ, quæ ordinatissima ē, adscribi deveret. Et ideò Antiqui frás comparaverunt numeris, quorum talis ē unius post alium ordinatio. Hinc ea videtur limitatio causarum in operando, qd. nempe, ri quælibet frà, d. tamen illa juxta prævias dispositiones mat. producere possit. Id quidem oē conveniunt frás generatas ex ppria conditione ipsarum propter dependentiam à mat.: ri v.o ane nali (ad unitatem maxime), quæ licet dicat ordinem ad Corpus perficiendum; ex ppria tamen ratione, et nata ē creata, et à mat.a independens, ē respectiv.

4. Quapropter nè Antiquorum hac sup. re respiciatur delirament. Ut quidem nec frás latent in mat., veluti plantarum semina in terra, ac veluti gladius in vagina, sicut visum ē Anaxagoræ. Rao: qa. tc frà vel tota re tota, vel 2.a pars totius inexistentes entitibus in mat., sicut dixit Albertus Magnus; contra quem ait S.o S. in 2 d. 18. ri A: contra quem: utrum illa pars frà denovo advenientis p.r generatione
» prefuerit, an ri? si ri: ergo ē illa pars ri sitata, nec aliquid ejus præfuerit.
» creata. Si præfuit: ergo nihil novi p.r generationem acquisita. Præterea; qa. tc frà, l parte, quæ erat entitibus in mat.a, aut erat entitibus mat., aut ri? si r.o; ergo ri ē pars frà. Si 2.a: q. ri ē pars mat.æ. = Nec similiter, qd. frà fiat ex sola virtute agentis separati, et intelligi: contra Platonicos dicentes, oes frás ee ab aliqo dator coi frarum. Rao Scoti: qa. tc sicut ane nalis v.e creata; oes frás creantur: nam rec tam parum depenedent in suo fieri à mat., vice versa: quippe oes eglitere venirent ab illo datore coi. = Verissime igitur asserendum: frás maniales virtualitr tantum contineri partialitr in mat., à cujus virtute, et causalitate, potius reliquis agentibus, dispositionibus &, provenient.

5. Pro 2.o aut dubio vi D.o: oes frás substiales maniales, et frás Celorum, et elementorum, producuntur è poa mat.æ p.r eductionem. = (dico maniales, ut excipiant ane rales, quæ Cal.ce fide à solo Deo ex nihilo creata). Contra D.o ex D.o cit.: ri producuntur p.r creationem: ergo p.r eductionem. Pant.: creatio excludit oem aliam causalitatem causæ manialis, et seminalis, et efficientis creati; d. productio frarum, et celestium, et elementorum, ri excludit causalitatem causæ manialis: si quidem ea constant oia illa corpora mat.a, et frà; et mat.a ~~frà~~ requirita prae existere saltem prioritate naturæ: ergo 2.d porro confirmat Scotus ipsa C.li: dicitur: qd. sicut frà C.li ri potest produci nisi à Deo, et tamen ri dicitur creatum; qa. Deus ri alia productione produxit frà C.li, qm totum C.lum, nempe ex mat.a præsupposita: ergo 2.o: nam tales oes frás pendent in fieri, et conservari à mat.: excedit depositione ablata à Scoto frà maniali; qa. si ri dependerent, ri erant v.e maniales, d. incorruptibles, et immortales: ergo educuntur oes; qa. eæ maniales sunt frás Celorum, et elementorum. De qb. similiter p.r eodem modo Deus conservat ipsas frás, qa. illas p.o produxit, et vilis, qa. conservao ē continuata productio; d. illas conservatur in mat.a, et dependenter à mat.: ergo educuntur &.

6. Arg. 1.o: ad eductionem, præter dependentiam à subjecto, in mat.a requirita, qd. subjectum præexistat frà educendæ; d. mat.a Celorum, et elementorum ri præexistit productioni frarum: ergo = Rr. D.o ma: qd. subjectum præexistat, l ppre, l natura, C. Pries.o prius tpre, l duratione, N. Inde quamvis mat.a, et frà Celorum et elementorum simul tpre fuerint producta, sufficit, qd. mat.a prius origine fuerit creata, sicut accidit in Causis efectibus; licet ri prius tpre existant, sunt prioris natura, et origine suis efectibus. = Arg. 2.o: data frà educta, quæ ri continetur virtualitr in mat.a; ergo eductio ri petit, qd. frà dependeat à mat.a &. Pant.: frà viventis ri continetur in mat.a, ut pote imperfectiori, (esse D. Aug.s dixit &. ratione, qd. sive viventia ri viventibus anteponimus); qa. perfectius in imperfectiori continetri ri valet; d. datur frà viventis educta; nimirum sensitiva in bruto &: ergo = R. N. ant. et D.o implicita, probatio: perfectius neqt continere in imperfectiori, uti in Causa totali efficienti, C. uti in Causa partiali efficienti, l maniali, N. Aliàs mat.a &. ri continetur, ut pote perfectius. Unde mat.a &. cum alio agente, sive causa efienti coin tegrant unam causam totalem productivam frà, respectu cujus frà viventis, nec viventis ipsius perfectiora.

Arg.

Arg. 3: creavit Deus cœlum et terram, ait Gen.: ergo cœlorum et elementorum non est eductio. = R. 1° ad eductionem requiri generabile, et corruptibile; at ita non sunt corpora cœlestia: ergo nec eorum forma educta. = 3: cœli uno actione fuere producti; at fuerunt creati quoad materiam, ergo et quoad formam. Unica enim actio requiri est creatio, et eductio. = R. ad 3.um: creatio in textu non sumitur in rigore scolastico, at late: ut quia simul eodem tempore instanti fuerunt cœli formati; id est materia creata, ac forma educta, et unita; ut quia Scriptura promiscue, et generaliter pro creatione significat quamlibet productionem. Hoc pat. quia eadem actio ibi vocata creatio, postea ibidem dicta generatio: ait enim: istæ generationes cœli, et terræ. Et homo ibi dicitur creatus, propter animam, licet sit ex limo terræ formatus. = Ad 4.um: corpora cœlestia non sunt corruptibilia quidem respectu agentis naturalis, absolute tamen sunt ut alibi dixit. = Ad 5. Non male (f.° 219. vu-elta n.° 2.) quia in cœlorum, sicut, et aliarum productione, sunt duæ actiones; una creativa materiæ, altera eductiva formæ; quarum prima naturaliter, et origine alteram præcedit, ex qua resultat cum aliis concedit totum compositum. = Si ult.° Arg.; anima rationalis est educta; quia præsupponit materiam, in qua producitur, nempe subjectum, non educta; quia præsupponit materiam, in qua producitur, nempe subjectum, nisi corpus organizatum. = R.° Illud præsuponere, ut in illo includatam, non autem ut ex illo producatam. De ratione creationis est, ut non producatur a causa 2a, nec a subjecto concurrente materialiter ad illius fieri: non vero prælud. petit, ut dependeat extra subjectum;

Si Queris 1°: quid dicendum sit de aliis accidentibus, ac de accidentibus? 8.
R.° potiori jure dicendum, quod educantur e potentia subjecti, cui inhærent. Ratio: quia multo magis dependent a subjectis in fieri esse, et conservari. Hoc de accidentibus naturalibus. quia

Si queris 2.°: de habitibus supernaturalibus infusis, uti sunt gratia, fides, spes, lumen gloriæ, &. (Ad quem modum actibus non est divinus educi a subjecto, non produci cum illis); licet cum D. Thom. dicat Magistrum istos habitus educi; et non creari; habitu ornato): Licet cum D. Thom. dicendum: proprie creari, et non educi. Ita absolvitur D. S. pluataram causarum communi sententia dicendum: proprie creari, et non educi. Ita absolutio D. S. pluribus, sic in 2. d. 7. non V. ait: gratia non est nisi a solo Deo proprie creante. et d. 37. q. 1. n.° 3. gratia est a solo Deo per creationem, et a Deo sola conservatur; et quod destruitur, annihilatur; gratia est a solo Deo per creationem, et a Deo sola conservatur; et quod destruitur, annihilatur; et in 4. d. 1. q. 5. n.° 4: forma simplex cujus productio est creatio, ejus destructio est annihilatio. et in 4. d. 1. q. 5. n.° 4: forma simplex quæ non est educibilis a potentia naturali supernaturalis (uti est gratia, et dispositio ad gratiam) non est educibilis a potentia naturali subjecti recipientis. Sed gratia est forma supernaturalis, quæ dicitur habitus, et accidens: ergo ita aliis: quia ex D.° &. Porro supernaturale requirit entitas in virtute pure naturalis: quia subjectus pure naturale non est. Deserunt ratione supernaturali = Si autem Argues per illa, ad quos pat. quia subjectus pure naturale non est ... qui quidem educuntur e potentia subjecti: virtute actus supernaturalis, et potentiæ, qui quidem educuntur e potentia subjecti: ergo habitus educuntur = R.° quod cum actus supernaturales, spirituales, et vitales, fiant a subjecto includente ipsos habitus, et potentias, habent ideo, unde educantur: nam subjecto includente ipsos habitus, et facultates, habent ideo, unde educantur: nam producti induunt a habitu supernaturali; et a potentia spirituali vitali productæ spiritualitatem induunt, et vitalitatem. At habitus non habent aliquid, sumant vitalitatem, induunt spiritualitatem, et vitalitatem: unde illi entes supernaturales fiunt, infunduntur a Deo.

Q.° 2.a An in viventibus corporeis detur forma corporeitatis distincta ab anima? 1.

Corpus igitur in generalissima acceptione, quod nempe sit quædam substantia extensa naturaliter, dividitur in inorganicum, quod nimirum non habet partes diversas ad diversas operationes ordinatas, ut aqua, ignis &.: et in organicum, quod scilicet habet partes plures, ut aqua, ignis &.: et in organicum, quod scilicet habet partes diversas ad operationes diversas ordinatas, et talia sunt omnia corpora viventia, vive vita vegetativa, ut planta, vive sensitiva, ut bruta; sive rationali, ut homo. Cum vero corpus 3ter accipi possit, in corpore quantitativo, in matematico, quod includit 3 trina dimensione; nec de corpore metafisico, quod collocatur in prædicamento substantiæ, et est substantia corporea completa, quæ dicitur tam de viventibus, quam de non viventibus: de corpore fisico organico, quod est altera pars viventis corporei; continens cum anima ipsum vivens corporeum, loquimur.

Et quærimus: an sit in vivens distincta existentialiter ex corpore, et anima; 2.
ita corpus fisicum organicum (quod est in omnibus viventibus corporeis) distinguatur existentialiter ex materia prima, et forma corporeitatis, quæ sit alia ab anima? affirmativam partem tenent Sco-

Scotistę = q̃ã ãña habeat diversas operationes exigentes organa diversa, ut carnes, ossa, nervos, medullas &c. aliquo mirabiliter ã natura disposita: et aliās hoc esse ñ habeat mat. q̃ ε oes ejus partes ñ ejusdem ratis: nec possint pr. aliqd accidens hęc organa ita specificè distincta constitui inde ε, qd ãña prę exigit mat. informatã fra corporeitatis, quę ante introductionem ãnę ε una parte rematis constituat ossa, ε alia carnes &c; atq. ita fiat Corpus capax recipiendi ãnã, quę ε actus Corporis fici organici pōa vitã habentis. Negibus abstrahunt Thomi. ε alijs, q. nula nessitas (adjunt) ε fras Corporeitatis distinctę: fortior sit ãña ralis, qt vitam virtualiter ãnã vegettivã, et sensitivã, ita ãña ipsa fra perfectior qtinet virtualiter illos effectus, quos praeponentibus fra corporeitatis. Ad post.ᵐ moritur vivus introducitur in mat. fra cadaverica, quę ab ipsa mort re causata; nec remanet ipsus Corpus visi apparenter. Cetius ε relinquta

3\. Ntra Dº: In oibus viventibus corporeis, et organicis data fra sbstialis corporeitatis distinta ab ãña. = (unde ñ unica d pluresque fras sbstiales, sivè partiales, sivè subordinatas ss meand viventi). Ita D. S. in A. d. 11. q. 3. pr. totã, et scotistę, quas sequntur Medici, licet in altera sola sint eruditi = P. 1º

{fº 178} ex defin.ᵉ ãnę explicata pr. partes in prę lutioe 1ª. ea ãña ε ẽ actus Corporis fici organici pōa vita habentis: ε ãña suponit Corpus ficum constitutum in ratoe talis, organizatumque fra Corporeitatis, ac in pōa ad vitam habendam: ε datur. Pta qsq. oi actus suponit pº aliqd priori pōa, cujus ẽ actus; d Corpus organicus potens habere vitam ε pōa, ñ sbstiãña: ε ãña suponit ide. Nc sic, d Corpus ñ sic constituitur organicus pr. mat. 1ª, nec pr. sola accidentia organisationis: ε pr. aliqd fras sbstialis corporeitatis, ad quam nessº requia illa partium dispotio.

4\. Mi. sbsumpta pª: quoad 1ª. Matª 1ª ε in oibus ejusd ratis: at in ñ viventibus ñ invenitur Corpus ita organizatus, et dispotus: ε = P. quoad 2ª: q. predicta accidentia ñ expectant ad qd. debit. dispoti sbstialis viventis, sic expectat Corpus organicus. Ita illa accidentia sunt ita propria Corporis viventis, qd ralis nullis reperiantur tmpr; ñ accid. in Corporibus ñ viventibus; atqui accidentia iter diversa, et propria exigunt fram sbstialem propriam, a qua oriantur: q = Roborata: q. Corpus organicus nila prioritate ad ãña ñ dicit, neque mat. 1ª ratda: aliās aqua, ferrum, & habentia mat. 1ª dicerentur Corpora organica, qd ẽ falsus. neq. ex mat. 1ª ε talibus accidentibus obdictas rates: ε Corpus organicus pº illo priori dicit mat. ε fra sbstiali. = Qd Ostta, q. si ãña tribueret ee organicum corpori, Corpus organicus ñ ee vivus in pōa, d in actu; atqui Corpus organicus ẽ vivus in pōa (ex defin.ᵉ ãnę): ε ãña ilud praesuponit organicus ε fra Corporeitatis distinta.

5\. Aliqui Thomi. R. nt Corpus organicus ee solum mat. 1ª talibus accidentibus dispotam, ñ organizatam organizatioe accidentali; quę consistit in qntte ε tali, tali temperamento qlitatis pº diversis partibus viventis constituendis pr. ipsa ãña = Sd ostra. Corpus organicus qtinet carnes, ossa, nervos, et alia, quę inter se essentialiter differunt specificè: ε ñ posst mat. 1ª hęc oia constituere ε solo temperamento accidentium. (ñ vobis latearit raoes et Athom. d amirę

{fº 211 vuelta nº 1. 2.} pº Systemate Peripattico eorumq. principijs). P. antº. quę habent proprietates diversas, ac diversas dispotiones permanentes habent fras sbstiales diversas; d partes Corporis ita sunt: quędam membra temperamentum petunt temperamentum calidum, ut Cor; quędam frigidum, ut cerebrum; quędam humidum, ut medula; alia siccum, ut ossa: ε partes Corporis organici habent proprietates diversas &c. Atqui talis specifica distintio essentialis ñ ẽ ratoe mat. 1ª, quę in oibus ẽ ejusd speciei: nec ratoe accidentium, q. tt solus accidentaliter distinguerentur: nec ab ãña, q. ante illam corpus ẽ organicus ε tali partium distintioe essentiali &: ε ab alia fra sbstiali, nempe, Corporeitatis.

6\. Respondet Palanco: ãña ee actum constitutivus Corporis fici organici, ñ vº informativum: sicut ãña ẽ fra hnis, et actus illius, ñ q. ipsus informat, d q. constituit: unde ãña ñ praesuponit Corpus qstitu. = Ostra 1º: q. fra constituta pr. comunicatioe sui ipsius, d ãña ñ sic constituit Corpus: tum, q. ñ ẽ falta Corporea: tum, q. si communicata toti hni: ε ãña ñ ẽ actus constitutivus Corporis fici organici, d informativus. = 2º: si ãña eet Corporis constitutiva, ñ posset dicere, vivus constare Corpore, et ãña: imo ñ posset dici constare Corpore, d ee Corpus: qj. P. sequela: in tantum ñ bene dicta, albus constare albo, et albedine, q. utrumque includit, et pr. talem ẽ; atqui pr. vos, corpus organicus includit ãña, pr. quę ẽ Corpus organicus: ε neque ẽ dicere, vivus constare de

7\. P. 2. 2º: q. solo hoe mortuo, manet id ñ. Corpus, qd vivus habebat; d ñ remanet matª 1ª sola ε qntte, et accidentibus; aliās mat. 1ª existeret nuda sine fra sbstiali: nec remanet ãña, ut suponitur: ε ilud Corpus remanet

{fº 211 vuelta} in-

— R.^{det} thomi. in hoc mortuo ñ.
informatus forma substantiali Corporeitatis. — R.det thom. ē in hoc mortuo ñ.
remanere idem corpus, sed aliud simile, quod dicitur Cadaver, et quod ibi generatur
quaedam forma substantialis a nobo, quae dicitur Cadaverica, quae quidem ñ praecedit in
vivente, sed succedit, deficiente anima. = Sed Contra: in Corpore mortuo remanent
eadem accidentia, ac in Corpore vivo: ergo et eadem forma. Prob. ant.: manent eadem vulne-
ra, et Cicatrices: eadem viriditas in ramo abscisso: caracteres itaque in stipite
viridi, ac sicco: eadem virtus in herba virenti, et arida: et alia hujusmodi: ergo
remanet idem subjectum in utroque; hoc ē idem corpus ergo eadem forma.
8.
Ssdicunt: ñ ee eadem n.º accidentia, sed noba, similia a nobo producta
ad productionem Cadaveris. = Contra: quia praeterquam quod arbitraria videatur responsio, similis
deest ee instantia. Si in planta, vel arbore ñ manent eadem n.º litterae prius factae:
quis extitit nobus literarum impressor? Si homo immediate post captis tonsionem moritur:
quis ē ille tam diligens tonsor, quod tam cito illum tontondisset? Si in isto cada-
vere sunt eaedem cicatrices, et vulnera; quis malefecit? et cur ē omnibus forma cada-
verica moriente in senectute? quippe eadem Canities pertevexat. Similiter in
juvene ē puerula talis forma: nam eadem ē nigredo capillorum &. Quis porro haec
omnia incredibilia ñ videt? = Ceterum aliter impugnatur: Christus Dominus Lucae 24, et
Joan. 20. ostendit Discipulis suis identitatem numericam sui Corporis ex identitate
vulnerum ejusdem Corporis redivivi: quia eadem vulnera in Corpore vivo, ac mortuo:
unde ipse dixit: videte manus meas, et pedes meos, quia ego ipse sum.
R.det adhuc: Christus Dominus in Resurrectione reassumpsisse eadem n.º vulnera, quae
9.
vivus in pace, et cruce receperat: ñ sed vulnera similia, quae mortuus habebat. =
At Contra 1.º: ñ solus Christus, ut ostenderet identitatem numericam sui Corporis, palam fecit
Discipulis, et praesertim thomae, vulnera manuum, et pedum, sed et vulneris lateris; at-
qui hoc ñ accepit Christus vivus, sed mortuus. ergo eadem n.º vulnera sunt in Corpore
vivo, ac mortuo. = 2.º si fuisset forma cadaverica in Corpore Christi Domini per triduum,
daretur noba incarnatio Verbi Divini. Prob. Verbum Divinum ex fide, permansit
unitum Corpori mortuo Christi; sed per vos illud Corpus ñ erat idem n.º quod vivum, sed ali-
ud simile nobum compositum ex materia, et forma Cadaverica: ergo in triduo Verbum D.m assum-
sumpsit nobam formam, similem Carnem, nobum compositum; atqui sicut incarnatio stat in ac-
cipere Carnem, ita noba incarnatio in accipere nobam Carnem: ergo si Christus habu-
it nobam formam cadaveris, fuisset noba incarnatio. = Exurge fides Catholica. = Contra 3.º:
ergo Corpus Christi ñ fuit in sepulcro, sed Corpus simile Corpori Christi. = Extollamus vocem ergo
Romana fide.
10.
Item Prob. theologice: si Corpus Christi Domini constituitur per animam, quando ex vi verborum ponitur
in Eucharistia, et ex vi verborum poneretur anima; sed hoc fides ñ sapit: ergo. Prob. sequela: juxta fidem ex vi
verborum ponitur Corpus, sed per vos anima ē constitutiva Corporis: ergo = Item: si aliquis Apostolus
in triduo mortis consecraret panem, poneret ex vi verborum sub panis specie idem n.º Corpus,
quod nunc ponitur; atqui nunc ñ ponitur Corpus constitutum ex materia, et forma Cadaverica, sed idem n.º
verum Corpus Christi: quod idem fuit in sepulchro, ac vibum: sed ñ erat idem objectum, sed simile, in
sacramento per triduum. = Item: semper ponitur, et ponerent Apostoli in triduo
sub speciebus panis idem n.º Corpus, quod Christus posuit in Sacramento in ejus institutione; sed Christus
ibi ñ posuit Cadaver: ergo = Praeterea: in tali Corpore triduum si Christus poneretur
vivus, revocaretur ad vitam ante Resurrectionem ex mortuis. Et est mortuus in
sepulcro, et vivus in Sacramento. = Audiant thomistae. Ponatur ex vi verborum
semper Corpus, ñ ut vivum, ñ ut mortuum; sed ut ē unum compositum ex materia, et forma
Corporeitatis: ponatur et per concomitantiam immediate ipsa anima: per mediatam Divinitas,
Personae &, ut Catholica fides totum habeat: ergo &.
11.
Advertite per complemento, quod licet anima sit perfectioris ordinis, ne-
quit continere per equivalentiam formam Corporeitatis, quia ē diversi determinati generis Cor-
porei. Nec in brutis, et plantis possunt illam continere anima vegetativa, et sen-
sitiva, quia animae sunt homogeneae, et Corpora sunt heterogenea. = At in compositis inanima-
tis, ut aqua, lapis &, ñ ē necessaria forma Corporeitatis distincta a forma specifica cor-
poris, quia Corpus ad ipsorum constitutionem requisitus ē homogeneus, propterea quod sufficit ipsa
materia, et forma specifica ad esse Corporeum in eis. Pro majori claritate.
12.
Axioma 1.º: admissa forma Corporeitatis sequitur, quod quando vivum corrumpitur, ñ genera-
tur alia forma substantialis, et quando vivum generatur, ñ corrumperetur alia forma; sed hoc ē contra
axioma commune: generatio unius ē corruptio alterius: ergo. Prob. sequela: quando vivum corrumpitur,
ñ generatur noba forma substantialis, quia remanet eadem forma Corporeitatis: et quando vivum ge-
neratur, nulla forma destruitur, quia eadem praecedit, et remanet forma Corporeitatis: ergo. =
R.º axioma ee verum vel mediate, vel immediate; ñ autem praecise immediate: nam in viventibus
ē mediate, et in ñ viventibus immediate. Explicatur. Quando ñ viventia generantur, immediate
alia corrumpuntur, ut patet in ligno mortuo, in quo, quando ignis generatur, sequitur
immediate corruptio; et quando ignis corrumpitur, generantur immediate Cineres.

Ceterum

Cetex, qdo generata vivus, corrumpitur realiter forma embrionis, n. v.º forma
mixti, l terra, q.º adhuc remanet forma Corporeitatis; et qdo destruitur vivus, generata realiter aliud Compositum, nempe, vere
ãña; nã paulatim tendit in destructionem ejus.

13. Arg. 2. frig 2. ex generatione animalium C. l aut: non facies, nisi ãña habeat, neq.
"Caro, d corrupta equivoce dicta facies, aut caro, perinde ac si lapidea, aut lignea facta sit: q post mortem animalis n. manet eadem realiter Caro, nec id realiter Corpus, ac erat
in vivente: Cognitum n. constituitur in utroque statu p.r eandem formam, d vivens p.r ãñam, et
mortuum p.r forma Cadaverica. = R. ad solutionem hujus, et similium, qd Corpus 2ter ac-
cipi potest. 1.º absolute, ac in se, q illa varietate partium diversarum rationum. 2.º qnus hæ
organa s instrumenta proxime expedita ad exercenda opera vitæ. 1.º modo
Corpus organicum n. constituitur p.r ãñam, q.º ista ē homogenea, et illud eterogeneum. 2.º
modo p.r ãñam constituitur, q.º ratione illius s instrumenta proxime idonea ad exercenda ope-
ra vitæ. Corpus constat sensus, hic volunt facies, et Caro ac equivoce talem, et ossi lapideum, n.
quidem absolute, et in se, d in ordine ad exercendas operationes vitales, ut loquuntur; au-
dire, &c, adeoque Corpus sine ãña ita ineptum videtur, vice ligni, l lapidis.

14. Arg. 3. ex identitate accidentium in Corpore vivo, et mortuo n infertur identitas
ejusdem Corporis: q istam rationem praecipue n. probat. P. ant: qia ex vino generato aceto,
in aceto, qd ē aliud Compositum, remanet idem color vini, l similis: q parita q identitate
accidentium, l ad minus q similitudine accidentium ejusdem Corporis mortui optime
compatitur forma Cadaverica, l Cadaverum Corpore distinctum. = Itq: si in alia tabula
fiant aliqua foramina, et tabula in igne combusta, remanent in igne genito
eadem foramina, quæ erant prius in tabula: q ratio a accidentibus manentibus in
cadavere nihil probat. Quidam Scotista in quodam manuscripto dicit hoc
argum. adeo resolutioni carere, ac in publico nunq. hanc quæstionem defenderis
ee. Ita refert Cursus Alcantarensis. Sol. raius e, quo modo Scotistæ sa...
praeclarius in re tam facili confusionem patiatur. Videamus, si solutio clara sit.

15. R. ad utrumque, permissis ant., N. Csq. Probatio ntra, et omnes Scotis-
tam illa manet semper, q.º n ē a uno, l altero accidenti (alias fieret in infinito
faceret diversum Compositum substantiale), d ē a pluribus simul, vl a accidentibus per se
Conexis subjecto. l Aliquo enim aliquod accidens potest ee a ce pluribus Compositis: ac evenire
potest, qd Compositum a novo genitum deberet sibi accidens simile accidenti Compositi corrup-
ti: Ceterum oia, l plura accidentia similia simul debere n potest: q.º fam specificē di-
versum n debeant oia accidentia similia. Unde licet in Composito genito sit similis quantitas;
ē in aceto a novo genito similis color, in tabula cremata eadem foramina, n. tamen
ee id substantiam. Adhoc enim exigeretur in aceto a novo genito similis color, similis
virtus, similis gustus, qd ē falsum: simul in tabula deberet ee eadem gravitas,
eadem durities, similis resistentia, humiditas, l siccitas, quæ quidem oia q n. sunt, fun-
dentur utrumque manet.

16. Arg. 4. p.º thom.ª In quolibet composito n. datur nisi un.ª forma substantialis: q in vi-
ventibus præter ãñam n. datur alia &. P. ant: qidquid advenit enti in actu ē accidens, d
si daretur forma Corporeitatis in viventibus, tc ãña adveniret enti in actu, vel Corpori: q
ãña ee accidens, et n. forma substantialis: qd n.: q. = R.º D. ant. nisi un.ª forma principalis,
et subordinatam aliam partialem, &. Absolute nisi un.ª, N. et D. maj: si adve-
nit enti in actu oimode completo, C. Incompleto, N. Et ita D. mi & N.º Csq.ª Corpus
adhuc constitutum ex mat.ª, et forma Corporeitatis ē ens aliquo modo incompletum, q.º ē ul-
terius ordinabile ad constituendum q ãña totum vivum. Unde ãña ē forma principa-
lis, et subordinans formas partiales ordinabiles. = Inst.: q Corpus n potest realiter
existere sine ãña, qd ē falsum. P.ª regula: ideo mat.ª 1.ª nequit realiter existere sine
ei forma; q.º ē ens incompletum petens perfici a forma: q si Corpus constitutum ex mat.ª et forma Cor-
poreitatis ē qid incompletum ulterius ordinabile ad perfici p.r ãñam, n potest id. =
R.º N. Csq.ª et D. ant: ideo mat.ª &, q.º ē ens incompletum praedic.º, N. q.ª ultra nul-
lum actum fieri includit, et ex ordine universi &, C. Mat.ª q ad formam ē in pura
potentia: n ita Corpus ē in pura potentia ad ãñam, propter formam Corporeitatis: et ideo
potest aliquo tempore manere realiter absque ãña; n v.º mat.ª absque forma.

17. Arg. 5. 1.º Illius ratio forma substantialis n. actu 1.º ē dare ee simpliciter, et ratione actus
2.º qid, si forma accidentalis ē dare ee 2.º qid, d forma, quæ advenit post aliam formam substantialem,
nequit dare ee simpliciter: q si datur forma Corporeitatis, ãña post illam adveniens n dare ee
simpliciter, d 2.º quid, ũ accidentale: qd n: q = R.º D.º maj: ratione formæ & ē dare ee simpliciter
prout opponitur ad ee 2.º qid, C. In alio sensu, l si ti Simpliciter dicit dare 1.º ee, n. su-
ponendo praed.º aliam formam substantialem, N. Et ita ad min, N. Csq.ª Quamvis q forma substantialis
dat ee simpliciter, p.º id li Simpliciter dicit constituere p.r se specificabile Compositum: tam n ē ra-
tione formæ substantialis dare 1.º ee, qn praed.º n supponatur alia forma substantialis dans aliud ee,
veluti subordinatum, et ulterius ordinabile ad aliud ee substantiale in alia linea.

un-

unde optime anima dat esse simplex viventi, quod per se specificatione in linea fica
viventi illud constituit: et tamen praesupponit formam subordinatam, et ordinabilem corporis
corporeitatis dantem aliud esse simplex in linea substantiali corporis fici organici &c. 18.
Arg. 6: Corpus non remanet idem sine anima: ergo fit tale per animam. Probant.
si maneret idem sine anima, genus remaneret sine specie; hoc non: ergo. Prima: tum
quod corpus est genus ficum: tum, quod haec forma corporeitatis nequit tribuere nisi esse generi
cum, et c[on]de: tum, quod idem est corpus vivum, ac mortuum; de hoc non: quod corpus vivum, et
mortuum specie differunt inter se. Ergo. = Respondeo N. ant. et D[o]. maj. idem corpus genus
nimis per respectum ad vivum, C. per respectum ad materiam, N. Ita ad aliud: forma
corporeitatis detrahit materiam, ut non sit amplius quid simplex, de compositum per se: quod per
respectum ad materiam non est genus. Quia vero detracta a vivente, et ab isto compleat, ideo
per respectum ad vivum est genus. Ad ult[ima], corpus est idem in ratione corporis, C. In
ratione viventis, N. et ita ad min., N[eg]. cons[equentiam]. Quippe vivi corpus, vel caro mortua non
est vere corpus, et vere caro, poterit quis comedere tempore Quadragesimali.
Imo, vel nulla est carnis prohibitio.
Arg. 7. Nulla est necessitas admittendi formas partiales, vel formam corporeitatis. 19.
Probo nulla est necessitas admittendi in homine tres animas: ergo a pari. Prob. conseq. ideo d[ic]., quod data
forma superior, natura continens ceteras, seorsum inferiores; de ea ipsa anima, vel natura forma
continere valet ut superior, formas partiales corporeitatis, ut inferiores: ergo. Minor
patet a paritate et aliis animabus: ita ratio vic.: in rebus subordinatis perfectius continet
imperfectius, sic quadratum continet triangulum; de anima et formae partiales sunt sub-
ordinatae: ergo. = Confirm. 1°. per eandem formam accidentalem potest res constitui in specie, et
in genere quoque superiori, ut per albedinem paries fit albus, coloratus, et
qualis: ergo potest per formam substantialem res constitui in specie, et genere: adeo ut per animam
constituatur in esse hominis seorsum in specie, et in esse animalis, et corporis seorsum genere. = Confirm. 2°.
Anima tribuit aliquid esse substantiale: quod est corporeum, vel incorporeum: non hoc; aliogn. homo esset
incorporeus: quod illud: ergo corpus est tale per animam; ergo superfluum &c. = Confirm. 3. anima
quae est per se actus, potest immediate uniri materiae, et omnis, quod ista est per se potentia; de te compositum
resultans est homo: quod est animal: quod est corpus; quod a inferiori ad superius tenet cons[equentia]
affirmativa: ergo anima potest constituere corpus: ergo superfluitas.
Respondeo ad argumentum: disparitas: Primo quod recedente ab homine una anima, rece- 20.
dit quoque quod alia, recedente enim rationali, non remanet sensitiva, et vegetativa: proinde
sufficiens habetur fundamentum ad salvandam identitatem animarum, et continentiam inferioris
in superiori. Ceterum abeunte anima, adhuc remanet forma corporeitatis, seorsum partiales;
quod ut dictum est, manet idem corpus: proinde est sufficiens ratio ad salvandam di-
stinctionem inter animam, et formas partiales corporeitatis. = 2° quod anima rationalis potest eminenter
continere alias, non praesupposita quod perfectior, de quod ultra alias animas non est per suppositionem
conceptum aliquid materiale, et extensum, de praescindunt: at forma corporeitatis falsa, et deinde
est materialis, et extensa, sicut corpus. Unde hos effectus praestare nequit anima, sicut non praestat
effectum dealbandi; et aliarum formarum accidentalium. = Ad aliquid prob[atur]. Verum, a se ita
continentia tum perfectionis, tum effectus per exemplum: non autem continentia perfectionis tamen
virtuali: alias superflue essent omnes creaturae minus perfectae: et forma perfectior vitae
materiae. haec utique: superflua dicenda foret; proinde quidquid est forma, et materia, ase-
rendus est anima, est tres partialibus.
Ad 1[um] Confirmationem. D. ant.: quod recedente specie, recedit et genus, C. Si est contra, 21.
N. Albedo igitur eatenus denominat parietem album in specie, et in genere, quod adveniente
albedine, utrumque advenit, et qualitas; et paries ea recedente, haec omnia deperduntur. At vero
albedine, utrumque advenit, et corpus; quod nec per ejus adventum acquiritur gradus corporis, de praesuppo-
nitur; nec per ejus separationem deperditur, quod corpus manet idem, seorsum genus ficus in sua linea
completus. Tum albedo est inferius contentum sub colore, anima vero non continetur sub ente corporeo;
ideo illa praestat illum effectum, anima vero non. = Ad 2[um]: anima tribuit esse substantiale viventis,
quod appellatur corporeum, non quod faciat corpus, de quod supponit corpus, quod actuat. Unde hoc dicitur
vivens ab anima, corporeus a corpore. = Ad 3[um]: anima per nullam potentiam potest informare, quod
corpus non est; quod est actus corporis &c., non autem est actus materiae &c.; quod haec tantum est in potentia remota ad
animam. Admisso et hypothesi, tunc non esset corpus animatum, de materia animata: nec esset homo, quod haec constat
corpore, et anima; et est careret organis, non posset exercere operationes sensitivas, &c.
Quaeres. a quo causetur forma corporeitatis? Diversae sunt formae corporeitatis juxta diversitatem vi- 22.
ventium, in quibus datur; et ideo distinctione R[espondeo]: in viventibus patet, et matre habentibus
causatur ab illis (licet thomistae negent a matre causari, ut pote illi negant activitatem
ad generationem filii). In aliis viventibus, et insectis generatis ex putredine producitur
a causis universalibus, ut sol, astra, Deus, &c. Quae et causae concurrunt in aliis a patre, et
matre generatis. Ex hoc et solidissima formare potestis prob[ationem]. ad hoc nempe est quod data
pia

fra Corporeitatis; exemplificando in V. Purissima, cujus non diceretur filius substantialis Xptus Dnus, si in ipso non esset aliquid substantiale a V. Matre præstitum. Hoc autem non esset, si in Xpto tantum esset materia, et anima rationalis, quas juxta omnes habeant esse per creationem a solo Deo productas. Ex accidentibus non sufficit, quia non est substantia: ergo debet dari forma substantialis Corporeitatis producta a B. V. ut possit Xptus dici filius substantialis Virginis. Virgini tissima est dicta ratio.

Q.º 3.ª De Corpore, et ejus integritate. Quænam nempè sit exentia Corporis?

1. De Corpore agimus, ut Spiritui opposita, scilicet, pro ut complectitur id, quod est materiale. Circa hoc dispari sunt. Alij ut Pictagoras, Epicurus, et Aristoteles dicunt, esse 3um dimentionis in longum, latum, et profundum. Sic ad hæret Cartesius, licet diverso modo; nam per Corpore intelligit id illud, quod habet aliquam extentionem, juxta illud cogitandi modum, quem in methaphysica memoravimus, loquendo de exentia animæ. + Alij docent exentiam Corporis sitam esse in soliditate impenetrabili; alij in ipsa impenetrabilitate: alij in actuali impenetratione. Sed pro nobis sit

(+f.º 585. vuelta nº 22.)

2. Dico exentia Corporis non est sita in extentione actuali in longum, latum, et profundum, quocumque modo id accipiatur; sed in extentione in ordine ad se. = Prob. Nulla res nec miraculosè potest esse sine sua exentia; sed Corpus potest esse sine actuali extentione in longum, latum, et profundum: ergo. Maior est evidens; quia si res posset esse sine sua exentia, simul esset, et non esset; proinde exentiæ rerum possent mutari a Deo, cujus oppositum patet in methaphysica. Probatur minor: Corpus Xpti in Sacramento (ex fide) est idem Corpus, quod est in Cælo, et fuit in Cruce; sed Corpus Xpti in Sacramento est sine actuali extentione tali: ex Trid.º definiente Sex. 13. c. 3. quod totus et integer Xptus sub panis specie, et sub qualibet ipsius speciei parte existit: ac proindè definitivè: ergo.

(+f.º 585. nº 4.)

3. Probatur 2º. Illud est prædicatum exentiale cujusque rei, quod est intimius, et primum in illa re, ita ut nullum aliud prædicatum supponatur; sed actualis extentio in longum, latum, et profundum ita non est: quippe præsuponit partes, quæ hoc modo possint replere locum; et prius partes debent habere ordinem intra se, quam ad locum: ergo. Proindè talis 3na extentio pertinet ad actum 2dum; sed hic præsuponit actum primum, et hic supponit exentiam rei: ergo.

4. Tota contra veritas elucidata, et systema Cartesij rejicitur. Apparet exentiam Corporis non esse impenetrationem actualem, nec talem actualem extentionem, ex Corpore Euch.co Nec soliditatem impenetrabilem; quia soliditas, et impenetrabilitas supponunt pluralitatem, et extentionem partium ordine. Unde restat, quod sit extentio in ordine ad se; nam hæc extentio antepponi debet ad impenetrabilitatem, et soliditatem impenetrabilem, quia partes proprietatem efficere debeant partes in se ordinatas. In hoc enim differt Corpus a Spiritu; quia Corpus pluribus partibus constat; unde, et dividi potest, ac redditur impenetrabile. Non ita Spiritus, qui partibus careat, omnino est indivisibilis, et penetrabilis. Aliter, Dcilius definibilis.

5. Cartesius recurrit pro contra efugenda vi ad Trid.is: Aliter, Dcilius definibilis. Cartesius recurrit pro contra efugenda vi ad Trid.; non autem modum istum præsentiæ: imò, inquit, docuisse præsentiam realem Xpti in Euch.a, non autem modum istius præsentiæ: imò, inquit, docuisse illud ibi cum ea ratione, quam verbis exprimere vix possumus: nec confirmare possumus Corpus Xpti ibidem existere sine sua actuali extentione. = Sed Conventitia vel responsio Cartesij audite. Trid. Sc. 1 cit. affirmat. Salvatorem nostrum Sacramentaliter
» præsentem sua substantia nobis adesse, ea existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix
» possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata assequi possumus, et
» constantissime credere debemus. (ead. C. 3. cit.º) Statim post consecrationem verum Domini
» nostri Corpus, verumque ejus Sanguinem sub panis, et vini specie unà cum ipsius anima, et
» divinitate existere; sed Corpus quidem sub specie panis, et Sanguinem sub vini specie ex vi
» verborum: ipsum autem Corpus sub specie vini, et Sanguinem sub specie panis, animamque sub
» utraque vi naturalis illius connexionis et concomitantiæ, qua partes Xpti Domini inter se copulantur. = Hinc patet 1º. Dilius definire modum præsentiæ, scilicet definitivè in Sacramento. 2º. quod explicari potest cum fidei illustratione. et 3º. animam non poni in Sacramento ex vi verborum, sed Corpus in specie panis, et quidem sine extentione, quam habuit interra, ac in Cælis habet, &c. Veritas philosophica nequit pugnare cum veritate fidei; quia ut docuit Leo X. Sex. 8. ea quæ fidei contradicunt, sunt non nisi 2dum phia, nam veritas est una, et verum non opponitur vero. Corpus ipsa in Sacramento est sine actuali extentione Cartesiana.

6. Sed iterum. Probatur 3º rationibus naturalibus contra Cartesium. 1º. nec mundus est infinitus, nec infiniti mundi existunt; sed si exentia Corporis esset actualis extentio Cartesiana in longum, latum, et profundum, aut mundus esset infinitus, vel infiniti mundi existunt: ergo ex ipsa ratione naturali opinio Cartesij falsa est.

P. mj:

P. mi Spacium et Corpus ex Cartesio sunt omnino idem, nam spacium, quod sit extensum, est Corpus; dum ultra quosque terminos Corporis mundi adhuc concipimus spacium: ergo mundus nullum habet finem, dum infinitus est, quod fine caret: ergo mundus est infinitus. Et spacia, et Corpus sunt omnino idem; dum extra mundum concipi possunt infinita spacia distincta, et separata: ergo infinitus erit mundus. Et adverte quod Cartesius admittit spacia realia extra mundum, ut tenet epistola 69. parte [illegible]: "repugnat conceptui meo, sive, quod idem est, puto implicare contradictionem, ut mundus sit finitus, vel terminatus, quia non possum non concipere spacium ultra quoslibet corporis terminos mundi finem. Tale autem spacium apud me est verum Corpus." Describit igitur mundum indefinitum ad effugiendum sententiis Peripateticorum redarguitiones. Caeterum hoc, quod dicit indefinitum non explicat: et ultra hoc nihil dedit; quia huic non debemus loqui de mundo quoad utrumque notum, dum alio in se considerato. Et sic interrogo: vel mundus in se inspectus habet terminos, vel non? si 1us: non tenet opinio Cartesii, quia tunc extensio concepta ultra ipsos terminos non esset verum Corpus. Si 2dum: ergo mundus in via est infinitus. P. 2. alia ratione: ratio naturalis ostendit nullam creaturam esse necessario aeternam, Deus libertate sua creare quidquid fecit; dum sic est ex Cartesii sententia, mundus necessario existisset ab aeterno: ergo opinio Cartesii non est vera. P. mi: Spacium, et Corpus sunt omnino idem, ex Cartesio, et antequam mundus crearetur, possumus concipere spacium, quod quidem apud illos est imaginarium, et apud Cartesium est verum Corpus reale: ergo spacium illud ante mundi creationem erat Corpus: quod supposito fuit: ergo mundus ab aeterno fuit necessarius, utpote fuit necessarium Corpus: quod extensio, quam concipimus ante mundi creationem est verum Corpus in mundo. Implicat. = Nec recurrunt, dicendo, quod illa, quam concipiunt ante sola fantasia, falsa sunt: quae vero ab intellectu concipiunt, esse vera = Sed jam contra hoc manet dictum in Logica, loquendo de Criterio, et ideis Cartesianis.+ Aliunde est petitio principii, quia non reddit rationem, cur una idea sit fantastica, et alia intellectualis: ergo opinio Cartesii falso constituitur: Et quod Corpus extensionem altam habeat partes, vel quod petat extensionem altam earum ordinem inter se primo ejus constitutione: quod extensio Corporis &c. 7. (fo. 26. v.)

Arg. 1. D. Aug. lib. de quantitate animae c. dicit: quaero: utrum corporalis esse putes, quod non primo modo vivo habeat aliquam longitudinem, latitudinem, et altitudinem? ::: sic hoc neque omnino corpora esse recte existimem, corpora quae mea opinio est, neque sentiri possunt. D. Basilius lib. 1. adversus Eunomium ait de Deo: incorporeum significat non tumorem. = ex P.P. extensionem. = R. P.P. nunquam esse ipsius extentiam trium dimentionem, immensurabile: ergo ex P.P. extensionem, dum illud explicare Corporis matematicum dixisse extentiam Corporis vitam esse in trina extentione, quae illud distinguunt: ticum, quod quasi partes notissimas Corporis quantitatibus convenientes, primo ejus, et visibilitatem distinctam ab equo. D. Aug. dixerat a Spectro, sed a contrario: sicut hoc primo ejus, et alijs in locum Corporis definitive in loco Spiritus. D. xit esse a eo, quod naturaliter stringit: incorporeum in Deo significare, ejus extentiam non esse trinam dimentionem Basilius intelligit, incorporeum est, accidente nimirum quantitate. 8.

obnoxiam, vicit obnoxia extentia Corporis est, potest esse sine trina extentione actuali. 9.

Arg. 2. Sed Corpus nec divisum potest esse sine illa extentione, et P. probatio nulla est. P. mi: si Corpus divisum esset sine illa extentione, esset in loco definitive; quia ista est ejus extentia, et totum in toto loco, et totum in qualibet parte loci; dum Corpus nec divisum potest ita esse in loco: ergo. P. mi: neque spiritus, adhuc divisus, esse in loco circumscriptive: ergo neque Corpus in loco definitive. P. 2. quia sicut spiritus est extentialiter indivisibilis in partes, ita Corpus est divisibile: quia ille neque esse in loco divisibilis, nec istud indivisibile. = R. N. probatum, et paritatem.

Ratio est clara: certum est actum primum posse esse sine actu 2o, non vero est contra. 10.

Si enim spiritus posset esse in loco circumscriptive, haberet actum 2um sine 1o, nam exerceret illud, ad quod non est potentia. Caeterum si Corpus esset in loco definitive, tunc esset potentia sine exercitio, sine actu 2o, quod est possibile. Immo si Angelus esset in loco circumscriptive, esset contradictio, nam esset totus in toto loco, et totus in singulis partibus; et non esset totus in singulis partibus, quia haberet extentionem in partibus sine partibus: haberet partes divisibiles, et careret partibus, ac principio divisibilitatis. Non ita est affirmandum de Corpore, nam si esset definitive adhuc habet partes, quae possunt extendi, obtinetque principium divisibilitatis. Et si primo illo tempore non est divisibile, vel divisum, est tantum extrinsece ratione ex spatii: caeterum esset divisibile ratione subjecti, vel Corporis. Et ideo divisum potest simpliciter esse actu 2dum: sicut, quod ignis non cremet; non tamen quod non sit cremativus. Sed spiritus simpliciter est extentialiter indivisibilis tam ratione ex spatii, quam subjecti. Unde sic tenet paritas. 11.

Pro complemento hujus doctrinae, et integritatis Corporis, adverte, quod Cartesiani confundunt Corpus matematicum et physicum; unde quodlibet argumentum eorum

viz

vim ñ habet solvendo, Corpor mathematicus. C. fig N°. Nam videamus
Corporis tali extrintione, et etiam sine illa; ideo aliud ee Corporis natura judicare de-
telemus possibilitate ad dimentiones potibus. Licet spacium ñ sit Corpus, nec spatium; ñ tamen e omnino nihil, nam ibi in-
cipit e egribocum, nam aliud e plenum, quod e ipsum Corpus, et aliud vacuum, quod e privatio
Corporis. Corpore quod dicta extrasum in spacio pleno, hoc e, in se ipso, quia unu-
sui ñ e in alia, d inde aequivocè sequit. Dicta etiam extrasum in spacio vacuo; ñ quia
(f° 267.) corpus sit in vacuo (hoc enim ñ datur), quod quia Corpus succedit suo vacuo, hoc e,
suae privatione; eam quia tolit, incipiens ee ubi ñ erat. Hoc mirum ñ e, si attendi-
mus Deum in initio oia ex nihilo fecisse. = Nec propter hoc statuendum e aliquid,
quod sit medium inter Corpus et spatium, ut volunt aliqui Recentiores. Nam vel res
habet partes, l ñ? si, jam Corpus e. si 2us, e spatium. Porro enim maxialle, et enim spi-
rituale importare in suis quod dicitibus idem, predicta invicem contradicentia. Ipse
deallt D. Aug. lib° de natura boni C. : Omnis natura aut Corpus e, aut spiritus e. et
in Ps. 60. ñ 87: quod ñ e Corpus, et tamen e, restat ut spiritus sit.

Q°. 4a. An plures formae substantiales nòn sub-ordinatae posint simul informare eandem n°. mat.am?

1. Non loquimur de formis, aut mat.is partialibus, ñ inadequatis ad unum totum
constituendum ordinatis; nam sic certum e. Capit habere distincta forma a forma manus, manus
distincta ab oculo, pede &. quamquam quaelibet istarum distinctarum membrorum, et operationes sortiatur. Solum
igitur Contentio e formis substantialibus completis, et totalibus in eadem n° mat.a totius adequata, ut
uti forma ignis, lapidis, aeris, &. Porro adhuc existis alia dicuntur subordinatae, ut
aliae disparatae, ñ ñ subordinatae. Illae 2i, quarum una indiget alia, vel ad aliam ordi-
nata ad constituendum totum, ut forma Corporeitatis, et anima rationalis ad constituendum totum
hominem. Non subordinatae vero illae, quarum quaelibet in informando ab alia ñ dependet,
nec ad aliam ordinata pro toto constituendo, ut ñ forma hominis, ignis, aquae &. De his
ñ vero dubium, quaerimus, sive de pòa ordinaria naturali, sive potius de absoluta
Dei supernaturali. Circa hoc affirmativam partem putat Arriaga etiam naturaliter. Plu-
res Scotistae ut Mastrius, Pontius, Villacastin, Benjumeda. Suarez, et alii illam
judicant vero solum supernaturaliter. Negativam etiam divinitus (in qua fui edoctus) sub-
tinent antiquiores Scotistae & aliis Modernis, quos etiam adhaerent thom.ae In hoc
opinabili bello sit

2. Nostra D°. Licet impossibile sit naturaliter, ñ implicat tamen de pòa Dei absò-
luta, plures formas substantiales totales disparatas, ñ ñ subordinatas simul informa-
re eandem n° mat.am = P. 1a pars: adversus, oportet, Arriaga, quod in oibus scholis
receptum e, et a natura, ejus que autore institutum, nimirum, generationem unius ee
corruptionem alterius, et unius introductionem alterius exclusionem: sicut unum Cor-
pus in loco excludit aliud Corpus ab eodem loco. Hoc autem, & ñ valeat praes.e jux-
ta pòa Dei absoluta, servari debet saltem naturaliter: quia Illae ñ praeterea, quod etiam
duae formae ñ oponantur talia in ratione subjecti: oponuntur tamen naturaliter; quia exiguntur
habere accidentia contraria: haec autem exigentia debet naturaliter reduci ad actum
suum. Demum: hoc admisso, ñ magis differrent inter se formae disparatae, et contrariae,
quam formae subordinatae: quod ñ. Unde ipsamet ratio natura, ac universi ordinatio
naturalis 1a pars probat.

3. 2a pars, in qua e maximum dissidium, et difficultas, formatur principiis D.is P. et
rationi, et P. ex D.e pluribus in locis dicente: Oe quod ñ includit manifestam contradictionem posi-
mus Deus fore; d ex D.e ista pars ñ includit contradictionem. P. mi: in A. d 11 q. 3. n° 12. in
fine ait: si etiam daretur, quod eadem mat.a recipere ad aliam formam, et manere simul sub Corpore ejus, ñ
poret improbari, quia esset Deo possibile, quia ñ includit contradictionem: quia ñ implicat &c. Et n°
21 ait: licet Deus posit facere, aerem simul & ignem de pòa absoluta, et forte ex eadem mat.a
(licitè e, ut educantur ambae formae ex eadem mat.a; d si tale, ut ipsae formae informent eandem
mat.am, quia ñ dixit in eadem mat.a, d ex eadem): tamen ut succedit igni, sic ñ impo-
sibilem in simul eundo, d ipse stant disparatae: & ex D.e &c.

4. P.r 2°. rationis eadem pars: ñ potest in hoc ostendi ulla evidens repugnantia, aut
contradictio: quia ñ implicat divinitus. Ant. amplius patebit objectiones solvendo. Sed interim
P. potibo: implicantia veniret, l ex parte mat.ae, l ex contrarietate dispositionum ad formas,
vel ex parte formarum, si forma, vel ex parte compositi; d ex nullo venit: quia P. mi quoad 1um.
ex parte habentis pòa naturaliter ad formam, neque oriri implicantia ad recipiendam illam:
d mat.a, adhuc quando e sub una forma, habet pòa naturalem passivam ad aliam formam, ex dictis alibi: &.
quia P. mi quoad 2um; quia Deus potest conservare in eodem subjecto duas formas accidentales
(+ f° 268. vuelta n° 2.)
intra

inter se repugnantes, ut patet: quod et dispositiones ad duas formas substantiales incompossibiles, nam dispositiones sunt formae accidentales. Praeterea: Deus potest supernaturaliter conservare formam substantialem absque illa dispositione: quod est si in eodem subjecto non parent compositae dispositiones ad duas formas substantiales disparatas, poterunt tamen ipsae formae componi: quod non est implicantia ex dispositionibus contrariis.

Probatur eadem minor quoad 3um: nec est implicantia ex parte formae, ut fiat; est, quod forma adveniens debet expellere aliam formam praecedentem; dico hanc rationem nullam esse: quod probatur minor: quia forma adveniens debet expellere aliam formam praecedentem; et tamen nulla est quod poterit Deus eodem instanti simul aponere ipsas formas in eadem materia; et tamen nulla est praecedens, nec posterior, nulla forma expellet praecedentem. Probatur ipsa minor 2o: effectus causae praecedens, nec posterior, nulla expellere formam praecedentem est effectus causae formae: quod potest impediri a Deo: ergo etc. Diversimode Respondent ad hanc rationem. 5.

Dicunt aliqui, quod effectus causae positivus formae est impedibilis a Deo: non vero causae negativus, cujusmodi est expulsio alterius formae. = Sed contra: Deus potest impedire, unam quantitatem, vel corpus quantum expellere aliam quantitatem, vel aliud corpus quantum ab eodem loco, et est talis expulsio est effectus causae negativus: quod sic potest impediri a Deo: ita in nostro casu. 6.

Alii Respondent quod licet expulsio unius quantitatis a loco, et expulsio formae a materia sint quidem effectus causae negativus, illa est impedibilis a Deo; non vero ista; quia (dicunt) ille est effectus quantitatis in genere causae efficientis, quam Deus certe impedire potest: iste autem formae est effectus proveniens a forma in genere causae formalis, cujus effectus non sunt impedibiles a Deo. = Sed contra, dico ille effectus expulsionis corporis quantitativi non est in genere causae efficientis, dico formalis: quod nulla est repugnantia. Probatur minor: in eodem genere causae, quo corpus quantum replet locum, in eodem tempore reducitur expellit aliud ab eodem loco, dico non replet locum in genere causae efficientis, dico formalis, vel quasi formalis: quod illa ex re constat. Nam patet; quia in repletione loci nihil producit, quod requiritur, ut veniat in genere efficientis. Unde tantum est in genere causae formalis, vel quasi formalis respectu repletionis. Si autem loquamur in ubi passivo, adhuc respectu ipsius non habet corpus efficientiam, dico in genere causae materialis, ex quo resultat talis relatio. 7.

Aliter, et frequentius Respondent alii, quod licet utraque expulsio sit effectus causae negativus, tamen expulsio alterius quantitatis ab eodem loco est impedibilis a Deo, quia duo corpora quanta in ordine ad eundem locum tantum repugnant virtualiter inter se; quae quidem repugnantia potest a Deo vinci. At non ita expulsio alterius formae ab eadem materia; quia formae substantiales non subordinatae repugnant formaliter inter se in eadem materia, quae quidem repugnantia, nec a Deo valet vinci. = Sed contra 1o. vel inter formas substantiales causae non est repugnantia formalis: quod nulla est etc. Probatur minor: repugnantia formalis est species oppositionis contrariae, ex Doctore in 1. d. 17. q. 16. n. 6. dicente: nec haec est repugnantia formalis; talis enim est inter contraria; atqui formae substantiales esse non possunt contrariae. Una enim ex proprietatibus substantiae est non habere contrarium, formas substantiales contrarias convenit qualitatibus: quod. Et ideo Doctor cit. n. 8. definiendo repugnantiam, si quidem contrariae convenit qualitatibus dicens: repugnantia formalis illorum, quae 2do re, et suis effectibus opponuntur, ut albus, et niger. Solus igitur mediate, et propter accidentia, qualitates, etc. possunt dici duae formae contrariae opponi, nam ubi expropria ratione formae, et Deus conservare valet formam absque accidentibus, dispositionibus, etc.: quod. 8.

Contra 2o: duas formas substantiales informare eandem numero materiam, in qua est alia forma, tantum repugnat virtualiter: quod probatur minor: Doctor cit. in 1. explicat repugnantiam virtualem vel: virtualiter repugnat causa naturalis, et opposita virtus effectus, ut si caelum et haec materia producerent vermem, et si agens forte supervenirent, et induceret in eadem materia aliam formam oppositam formae vermis; ista virtualiter opponitur. Ergo sola repugnantia virtualis inter formas oppositas, quae est ex Doctore possibiles esse in eadem materia. = Contra 3: magis repugnat quantitas quanto quoad simultatem, quam substantia substantiae: quod nulla est repugnantia. Probatur ante. ex 1. cit. n. 12. Corpus Christi est quantum, potest esse simul cum quantitate panis; est plus repugnat quantitas quanto quantitas ad simultatem, quam substantia substantiae, et potest compenetrari plures substantiae: quod. 9.

Praeterea: adhuc si admitteretur, quod formae non subordinatae diversae speciei in natura (certe substantiarum, et aquae, ovis, et lupi, felix, et muris) inter se formaliter repugnarent, nec possent informare eandem numero materiam; quod in istis oriretur repugnantia ex ratione particulari substantiarum, et talium formarum, nempe quod exigunt substantias specie diversas, corpora scilicet organica diversa in specie: ergo sufficit ad veritatem nostrae 3ae, quod repugnantia praecise non oriatur ex ratione formae substantialis, et materiae ut sic, et in genere: sicut loqui de illis formis, quae et specie, et natura sua non exigant talis 10.

falta

falte opotiog, q̃ nec exigant divsas specie sbjtq, ũ vl divsas specie Cu- pro organicus. Unde duæ fas totales ignis, ũ aquæ, vl duæ aiæ rales; aut duæ aiæ veluiæ, & porunt informare eand nũ matã: siquide ne ejsd speciei: q̃ sales ytq fas ñ sbordinatæ porent informare eand nũ matã: Hoc sufit ad salvanda ntra 3º, sicut aliq salvante in satisjmo, ve, qd una relao potest fundare aliq: qn ostet aliqs vl aliqs ee relaoes, quæ ja ñ porint aliq fundare &c.

11. Pila mi pncipalis quoad 1ª. P.ª ex parte spoti eet repugnantia, q̃ implicat aliqd habere ee cmplta 2tas; (si adest alia, maxs vol- vetr); d hec ñ sqta. P.: q̃ data tali 2tis informaoe in ead nũ matª, re- sultarent, ñ unq, d duo spota, quor qdlbt habet ee cmplta a sua fa: q.: q ex nulo capte implica divitas, plures fas &c.

12. Arg. 2º. De raone fa sbstialis ẽ, qd sit actus 1.us matª; d hoc ita ñ eet, si duæ fas sbstiales &c: 2j. R.º D. maj: de raoe fa sbstialis ẽ ee actus 1.us matª ordine pres.e unioq, et introductioq revela. N. qd sit actus 1.us dans ee cmplta pr.ria ali- sive dispaxata dans alud ee p.r alia linea, C. Cũ hoc bene coheret, qd suponata vl ñ alia fa, sive sbordinata, duas fas dispaxatas potest introducere simil in ead matª = Arg 2º: spota siml tusfalis provenientes ã fa: nec Deus potest impedire. = Ista: ad potiog unius efectus fas posito sqta nes.º negio alterius fas: q &c. = R.º D.º maj: Deus neqt impedire efectus fas 1rius, C. 2rius, N. Itaq.e D.ª mi. N.º Dsq. efectus 1rius fas ẽ informa- re matª, deq ẽ matª unita, spotq q. Dstituere; quæ quide efectus neqt a Deo impediri: secus alius expultioq, q. 2rius. = Ad 2.m mã. dic: qd negio, quæ nes.º indispensabliter sqta ad quãlbt entitas potitag, ũ fa, e negio essendi aliud; ñ v.º negio essendi q alio. Et ista ẽ impedibilis a Deo inta fas, sicut impeditr in Cpore bs gntis in eod loco.

13. Arg 3.º Implicat duo supota de se invicẽ predicari; d hoc eve- niret, si duæ fas dispaxatas eent in ead nũ matª: 2j. Ma. pat: ma. sic eent, et ñ eent duo supota; existerent incoicabliter, et ñ incoicabliter. In hoc ra exiptis de se invicẽ predicentr: valet albus ẽ dulce; q. duæ ilæ qlitates di- versæ sit in eod sbjto: q a pari id eficerent duo spota ex duabus fas in ead matª: imo poset dici: ho ẽ asinus, vl ignis ẽ lapis, si duæ fas &c. = R.º N. mi: et dispaxitas ẽ: q. in Dcretis accidntlbs fas explicantr Dnotibe, et adjctibe, et sbjtus in recto; ideoq v.e ẽ dicere, albus ẽ dulce &, et significat, qd idẽ sbjtus habet albedines, et dulcedines. Non ita ẽ in Dcretis sbstialbs, q. eor fas expri- muntr sbstibẽ, ut ho ẽ asinus, ignis ẽ lapis; et ideo ñ porint de se invicẽ predicari: bene v.º si diceretr, humanatus ẽ asignatus, lapideus ẽ igneus; nã te sensus eet, qd idẽ sbjtus habet humanitates, et asinitates, l fas lapidis et ignis; qd eet verisimus.

14. Insf. 1.º Deus, et ho sunt nomã absoluta, et sbstantiba; d a se invicẽ predicantr in Xpto Dno: valet eñ Deus ẽ ho propter idntts supoti: q et in proposito de igne, et lapide, vl de hoe, et asino ita eet propter idntts matª? = R.º dispaxitas ẽ: q. duæ naturæ Xpti, et oes naturæ p.r respectus ad supotus sig- nificantr cognotibe, ũ adjctibe: ad p.r respectus ad matª ũ sbjtus predicantr sbstantibẽ, et absolute. Unde ad mutua predicaoe fas, ũ naturas in Dcre- to sbstantibo requirit, ut fit in Xpto, idntitas supoti. In nostro autẽ Casu eent duo supota; q. eent duo spota ã fas in ead matª; ut pote duo ee Dpletus, q fa dat ee rei. = Sd inst. 2º: saltẽ sqta, unq spotus, ũ supotus alteri coicari in matª, quæ ẽ pars exntialis, et actualis eor: q vl se predicarentr, vl ñ existerent incoicabliter. = R.º D.º ant.: coicarent in matª, C. In matª ut suposittã q alia fa in uno spoto, N. et eñ alia fa dispaxata reciperetr in alte in matª: ñ v.º in spoto resultto ex matª, et alia fa. Sicut eñ ex eo, qd lignus, et ignis sucesibe coicant matª, ñ sqta ila predicari de se invicẽ, nec sucesibe impedit, nẽ sint duo supota incoicablia: ita eet in casu, q. simul coica- rent ignis, et lapis &

15. Arg 4.º te porent ee in eod nũ Cpore aña ralis, et aña bruti, et equi; d hoc ñ; q. exntia istar aniar ẽ informare saltẽ radicalr Cpora divsis orga- nizata: q in ead nũ matª implicat ee plures fas &. R.º 1. retorquendo: q duæ fas dispaxatæ nec sucesibe porent ee in ead matª. P. q. aña ralis neqt infor- mare Cpus bruti, equi &, et duæ privatus matis 1rius aña bo. nec aña

Sensi-

sensitiva bruti informare posse corpus humanum obraoq dictis in argtis. qd. Responsio, quæ a contrarijs data, a nobis argtis data. = Itaq. Rp. 2. N. ma. qdo dicimus, duas fras disparatas posse informare eandem materiam, loquimur de illa mat. adæquate maxime, quæ e capax recipiendi successive tales fras disparatas: n. vo de illa mat., quæ n e mat. talis fræ disparatæ. Unde sicut contrarij defendunt, posse duas fras disparatas ee successive in ead. mat., sic nos defendimus, posse simul divitius. Cu q contrarij, sicut et nos, n dicant, corpus humanum ee subjectum capax informationis aiæ bruti; nec corpus bruti ee mat. ei subjectum capax aiæ ralis: inde e, qd nec utrumq adextus intelligitur ex fris disparatis in ordine ad tales mat., quæ n sunt propriæ ipsarum, adhuc nec successive. Diversa organa substantialiter, et specifice distincta requirit essentialiter aia ralis ab illis, quæ essentialiter requirit aia vehiculadæ: et ob hanc raoe videtur impossibilis coniunctio aiæ ralis & aiæ bruti, et equi in ead. mat., seu corpore.

Arg. 5: Mat. habet pot. ad fras, vel ad illas simul, vel solum successive? si 2dum: stat oppositum Di. Si simul: vel ee pot. naralis mat. vel obedientialis? dd neutram habet ad fras simul: qd. Rp. mi. n naralis; qd. si ee pot. naralis ad fras simul, posset illas naraliter simul habere: qd n. Non obedientialis; qd. pot. dicta obedientialis in ordine ad agens supernarale: q n ad fras, q nulla habet ad fras simul. = Rp. N. mi. Ad probat. D. 1a. sequela: posset illas naraliter simul habere, si ex parte nara, vel ex sua capacitate, si n ee impedimentum, C. secus, qd e impedimentum, N. Itaq. pot. mat. ad fras, etiam simul, e naralis: quia si plures fras reciperet simul, ab illis naraliter perficeretur. Quamvis q naraliter n possit exercite plures habere fras, et disparatas, simul; hoc n oritur ex ejus incapacitate: hanc enim n habet: d ex incompossibilitate fraz, ac dispositionis, et ex ordine universi. At hæc incompossibilitas posset a Deo per miraculum vinci. Et Dr. 2a. sequela: pot. dicta obedientialis in ordine ad agens supernum, ut ab ipso reducatur ad actum, C. ut ipsum dicit terminus ejus, N. Pot. mat. ad fras simul, et e naralis, et vno modo obedientialis. Dicitur vo obedientialis in ordine ad agens supernum, qd talis pot. simultatis solum ab agente supremo posset reduci ad actum. Sed hoc n impedit qd possit etiam dici obedientialis in ordine ad fras, tamquam ad terminum, in quo ille actus, reductus quidem ab agente supremo expleatur. 17.

Arg. 6. Oes scotistæ & Ds in 3. d. 1. q. 2. n. 3. tenent, qd implicat, unam naram creatam assumi simul posse a 2bus, vel 3bus personis Divinis; cujus rao e: qd. in oi dependentia essentiali unius dependentis n dependet pluribus nisi ad unus, qd totaliter tenet ejus dependentiam. Sd mat. in informari ita essentialiter ab una fra totali dependet, sicut nara in suppositari ab una persona Dna. ab una fra totali dependet, sicut nara in suppositari ab una persona Da: idem q inveniens sequetur: q sicut illud implicat, q ead. rao e ex uno, ac alio; idem q inveniens sequetur: q sicut illud implicat, & ead. rao implicat, duas fras. = Rp. (omissis aliis a scotistis datis responsionibus, quæ apparentia valent) N. paritas. Rao: qd. quælibet pro personalitatibus, quas instantanee terminaret respective naraq personalitas, eumdemq. effectum tale fere simulitas habet ut actus adæquatus respectu earumq. effectum tale in quo, et ut quod respectu cujus q. terminat. Et tunc illa, reddendo incommunicabilem ut quo, et ut quod respectu cujusq. terminet. Et ideo, si altera personalitas adveniret, idem effectus talis præstaret: et sic sequeretur inconveniens potius ad Dr. nempe, id effectum adæquatum provenienis a pluribus, et eam dependentia essentialis unius a pluribus adæquatis. At hoc n eveniret in informatione plurium fraz in ead. mat. Nam quælibet fra præstaret suæ informationes, suum q. tale effectum, ac distinctum. Unde id effectus n ee adæquate a pluribus, nec essentialiter a pluribus dependeret. Dum una fra informat mat., certe illa reddit informatam, d n in informabilem, q illa informabilis in diversis lineis, et a cunctis fris. Licet q una fra adavit informabilis in diversis lineis, et a cunctis fris. Licet q una fra adæquat totaliter extensive totam pot. mat. ad fras, q quæ mat. n tamen adæquat totaliter extensive ad oes fras. Unde nec sequitur idem inconveniens, nec id essentialis effectus, propter disparitatem. 18.

Arg. 7: q illa potentialitas mat. ee infinita. P: qd. sicut posset fras simul recipere, ita centum et infinitas: q ee infinita. = Rp. Dr. ee infinita syncategorematice, C. categorematice, et infinitate dicente perfectionem, N. Infinitas illa pot. diceretur infinita; qd. n simul recipere; qd jam diximus ex receptibilitate tot in genere reciperet, q plures posset recipere; qd jam diximus ex receptibilitate successiva, et hanc n arguere perfectionem: q nec simultanea, id arguit: qd. si pot. passiva in genere n dicit perfectionem, q nec in specie. = 8. una fra nequit informari a duabus mat. totalibus: q a pari. = Quidam N. ant. Prob. qd. plus fra dependet a mat., q hæc ab illa. Sd alij & oes quæstio negant. Negant ant. = Q. eadem substantia, ei mat. ee essentia distinctorum simul, qd implicat. = Rp. qd si de facto ead. vo. substantia, n mat. ee essentia, n parum essentialis distinctorum successive: cur implicat id fieri eodem tpre simul per miraculum? = Rp. nisi 2da fra expellat 1am, mat. n e in pot. ad illa: q

p.

f. ant.: mat.ª ē in actu p.º se cōpleta quandiu ē sb fª: ẽ tc n ē in poa
ad 2.m = Rº. Dº: n ē in poa respectu fmę C. respectu 2dæ advenientis,
N. No, 2ª fra n recipitr in cpoto ex mat.ª; et priori fra: d inde in
19. ipsa mat.ª, n minus accidentia n ineret.

Arg. 11. D.r in d. d. 5. q. 2. n.º 22 ait: Dico tq aliter, qd si id ponatr ee in
» 2bus locis, n seqtr, qd eadē mat.ª 2abus fris informetr simul sbstialibus, neq. ejusdē
speciei, neq. alterius: q implicat duas fras s.d: = Rº qd aliud ē, ppns aliq. n ee
v.s, et aliud n requiri ex alia. Dico igtr, qd q D.r hoc in loco nec probatr, neq.
probata opinio ntra, nec opotet. Rationis D.r ē hoc: si idē alimentum pa-
nis v.g. eet simul in 2bus locis, tc si a 2bus canibus asumeretr, cverteretr in
sbstā utriusq. p.º poq nutritiua ilorū: q in ilo casu ila mat.ª ne panis
sic locata transmutaretr sbstialiter ad 2as fras, et itas simul informaretr
2abus aīabus canis. Ad qd liceraliter ait: Dico qd potest cedi qd si ila
» mat.ª Corporis locati in 2bus locis transmutata ā 2bus agentibus, n eet na-
» turæ miraculum, d tantum p.º antiquum miraculum eet proportionata ad
recipiendas actiones ilorū agentium::: Dico tqaliter et sup.ª magis. Pro in-
de ex praesenta positiae ejus panis in diversis locis, n seqtr qd eadē sbstā, n
mat.ª eet sb 2is fra; lict v.s, poret cedi, n implicare, qd posit ee sb 2is fra,
sive in eod., sive in diverso loco. Et ideo praeipta D.r: ad ex plus ee alimento,
» Dico; qd idē fieret ee alimento sumpto a diversis in diversis v.bi, qd fieret,
» si ili duo stomachi fierent in eodē loco, et cibus ila eet in utroq.. Tc enī aut
» totaliter virtus una vinceret aliā, et totū cverteret in suum corpus; vl eent
» virtutes eqles, et tc eqliter cverterent ee alimento, hic in suum corpus, et ila
» in suis: vl eent ineqles, n tq una oino vinceret, et tc fortior plus cver-
» teret in suum corpus, et alia debilior minus cverteret. Qd totū v.s ē, q mat.ª est
integralr divisibilis in partes.

20. Arg. 12. Nequeunt in eodē corpore ee duæ aīæ, vl ambæ rales,
vl una ralis, altera n; q neq. in eadē mat.ª duæ fræ. (aliqui excludunt brutis vi-
ventes, et tantū afirmant de viventibus). Pbl. 1.º ant.: si eent rales, poret una de-
cedere in gratia, et altera in peccato: et tc qd ee eodē corpore? an in Cælo, l
in infrno? poret una imperare setioq, et alia ambulatioq, et tc neseli-
taretr ambulare nē corpus, an sedere? si v.º forent irrales vls, aīa canis,
et leporis, tc vocane, corpus fugeret, an ovis irret? si una ralis, alia n: tc
idē eet sbsistes, ẽ corpus bruti, et bruti &c. Hæc oīa absurda s: q implicat &c.
21. Rº. N. ant., praesipue quoad 1.s. Ad prob. 1.ae C. ant. et tc n impli-
cat, vl qd corpus ilud p.º absoluta Dei poq aniqletr post separatioq aīarū, et sic
incapax fiat, tū penis, tc præmiis: vl qd replicetr, et sic p.º unā præsentiā
torqueatr, et p.º aliā jucundetr; l qd absolute sit in gloria, et si in infr-
no; q.ª Deus ita velit, sicc potest leges alterare &c. Ad aliud; si loquamur
de operationibus inorganicis, ut intelligere, et velle, potest una aīa operare, qm
et alia; si de organicis ut audire videre, tc vl ilæ aīæ eent ineqlis virtutis,
vl eqles? si 1.s: quæ majoris virtutis ē, aliā vincet; et tc corpus ambularet, d
tardius ob aliq.ª resistentiā aīæ imperantis setioq. Nec obstat qd hæc pa-
teretr violentiā. q voluntas vi pati posit in actibus externis, et imperatis,
sict accidit multa in aliqbus. Si 2.s una impediret alteram, nec ambula-
bunt, nec sedebunt, l operarentr quādā efectus medius. = Ita ẽ ppoxtione
dicendus, si ambæ sint irrales. Qd semper una sit rralis, alia n: vl po-
test dici, qd hoc n: q.ª requirentr aīæ ejusdē speciei ad ntrum arextus: vl q si pla-
cet, admiti poret, divinitus n implicare ipsas diversæ speciei aīas in eodē cor-
pore 2.as aliq.s partes corporis, dummodo in ilo nihil umquā operentr: Olis enī
earū efectus 2darii valent a Deo suspendi. Imo nec repugnat duas aīas rales
ee in eodē corpore sine ula operatioe ob necesus cursu Dei. Vl poret q dici
qd postea ambæ aīæ rales una in gratia, et alia in peccato dis separatas
a corpore, eent Dei bonitte in Cælo: vl potius, q n sbs corpus, d q ipsæ aīæ porent
a Deo oīno aniqlari &c. Corpore vera divitus n nego, nisi qd manifeste sceatr
contradicere, q.ª in laudando poq Dei malo excedere, q deficere &c.

Q.º 5.ª An eadē n.º fra posit simul informare plu-
res mat.as totales n.º distintas?

Lafirmur sict in præcedenti, sepore et ab-
so-

soluto, de mat.a totali 2.i n.o in ordine ad recipiendas un.ca fra. Breuiter vel
Ppo 1.a Vna fra sbstialis n potest naturalr informare plures mat.as totales, nec siml, 1.
nec successibe, imo nec partiales separatas, u discontinuas. P.o per partes: q.a fra
debet ee in eod loco q mat.a; d dua mat.a n possunt naturalr ee in eod loco: q nec una
fra informare duas mat.as siml. Cfirm: q.a id capi neqt naturalr ee in duobs locis: q nec
una fra in 2.am mat.am, siquidem adhuc magis fra pendet a mat.a, q corpus a loco: q &c. =
2.o fra sbstiales pendent naturalr a suis mat.is in fieri, et conseruari, r exilis educuntur:
q naturalr n possunt fra transire a una in alia mat.a. Hoc ee intelligta de suis accidentibs. Destruis creatis, ut transire ali in 2.i corpore, pat, ee naturalr n posse; q naturalr + separatas
creeta, et multiplicetr p.o n.o corporis. = 3.o q. discontinuas partis mat.a e dispositiones a.
naturaliter ad informandas: porro videmus membra separata mori: q fra neqt informare
mat.as partiales discontinuas &c.

Si dicis 1.o qd mat.a potest ee successibe sb pluribs fris: q et fra sb pluribs mat.is; 2.
q fra e perfectior, et q.o perfectior e res, eo pluribs potest coicari. R.o. 8. 2. q, et
1.o, qdo perfectior e res &c. si aliunde e n limitta. C. si limittr, N. Mat.a p.r
poentialitas ejs oibs fris subest, quia ilimitao potius venit ex ejs imperfectione;
et ideo successibe potest &c. Fra aut, ut pote educta ex tali mat.a e sic limitta,
ut n possit ex ordine universi transire a mat.a in mat.a, q.o destruitr, destructo
opposto. = Si dicis 2.o, qd membra ab sissa aliquantulum vivere, q moveta, q ad
huc separata animantr, u informata. R.o, qd naturalr ille motus venit a spiritibs
vitalibs agitatis. 3.

P Ppo. 2.a De pore absoluto Dei potest un.ca fra sbstialis siml informare n
solus plures mat.as in adequatas discontinuas, d et plures n.o mat.as totales. = Ita Pont
tius. Verumneda, et alij. = P.o q pars, in qua n e dificultas. q.a continuitas in mat.a
ejsq. partibs e tantu dispositio naturalr nes.a ad informandas; quia a Deo suppleri valet, ut
E. = 2.a pars, in qua e difficultas major, P.o ex D.o dicente: Vt
creedita in 3.o Dion: q = ... siml accidens ee in duobs sbjectis, sicut una fra sbstialis ee in duabs "
impossibile videtr, una accidens ee in duobs sbjctis, sic una fra sbstialis ee in duabs (4 ...
mat.is; (cu hac littera probant ee contrarij p.a opotis); d illud e impossibile vos naturalr 36 &c.)
ut pat in loc.a; n vero divinitus: q. = R.ne ratio. 1.o q.a sicut naturalr fra sejpciat mat.a
ex qua fuit educta, tq habet capacitates, ut sit q alia, ex qua n fuit educta. Hoc
pat; q.a fra divisus separari potest a sua mat.a, et q alia uniri: q fra habet
capacitates ad alia mat.a, ex qua n fuit educta: q siml potest divinitus ee q una,
et q alia; q.a divinitus potest reduci ad actus quasq q. capacitas fra. = 2.o: n Deus
creavet una fra sbstialis materialis, ista repplicaret quasq q. mat.a, sicut mat.a
repplicat quasq q fra; q naturalr ista posset ee in pluribs mat.is: q.a sicut mat.a n unitr,
q jsq. unit. q 2.a fra, ut e unita q 1.a, d ut e mat.a: ita fra n unietr 2.a mat.a,
ut erat unita q 1.a, d ut erat fra. = Et ideo Clarius P.o Deus potest unicas fra
materiales ponere ... in duobs locis; d te po.it et Deus in uno loco fra po-
nere una mat.a, et in alio loco alia mat.a. Porro et fra posset informare ...
uno loco una mat.a, et in alio alia. Pat: q.a in quolibet loco erant ordinem
quisita q aproximare ad informandas: q. 4.

Adverte 1.o: qd sicut in quest. ant. dicitr de pluribs fris in eadem mat.a,
hic debet dici a pluribs mat.is in eadem fra: d multiplicis mutandis q proportione =
2.o qd resultaret un.cus suppotus, q.a un.ca fra. = 3.o, qd debet loqui a mat.is com
respondentibs, et capacibs ad illa fra, n a incapacibs. = 4.o ad dicta rep.
= 5.o, qd sicut mat.a repplicat oes
ponderi debet simltr q proportione addicta. = 5.o, qd sicut mat.a repplicat oes
fras capaces ut poa; ita fra repplicat oes mat.as capaces, ut actus, nempe con
fras capaces ut poa ... Ipsa determinao quoad individuum provenit (f.o 260.
q, et inde et minate. Ipse determinao quoad individuum provenit n.o 20)
a Deo. = 6.o, qd licet unus suppotus sit alteri incoicabile, n tq partes ejs.
Rao: q.a effectus incoicabilitas in alte cadit sup.a totus nat.a, ac proinde
n deneibatr in qualibet parte seorsus. Ex q. sequitr qd partes sunt incoicabiles,
n denotatr in qualibet parte, quia sbsistit, ... minus redupplicatibe,
n 2.o se, d ut stant sb illa totalitate, quia sbsistit, ... Pontius videte
n specificatibe = ... inde ... Pontius videte.

Sol tq ad fortius contrarior argtus, qd e eorum probao, satisfiet: Rao eorum e: 5.
q si una fra potest informare plures mat.as, posset et informare infinitas, certus,
et infinitas; d hoc repugnat. Pant. sic: repugnat alia fra creata ee infinita
perfectios; d si informaret infinitas mat.as, eet infinita virtute: sicut pat. ex D.o
dicente in 2. d. 3. q. 10. n.o 7.: ubi pluralitas numeralis requirit majorem
perfectios, ibi infinitas pluralitas requirit infinitas perfectios, ut si posse ...
portare siml plura pondera, dicit majorem virtutes, posse siml
portare infinita, sive si tot, qm plura, dicit infinitas intensiba: d
fra actuare una mat.as e de linea perfectios: q. 1.o P.o, qd posset

ve-

venire ad terminum, inde ergo forma non posit informare aliam materiam: vel quia solum petit materiam ejusdem speciei, et hec vel non aliam alterius speciei: ergo non infinitam. Vel est quod Deus non vult, ut forma informet infinitam, nisi quidem certum numerum, adque Deus forma ordinavit.

6. R.o 2. D.o de infinito intrinseca, et extrinseca: ac de infinito categorematica, et sincategorematica. Vt (?) ideo, quod forma possit informare infinitam materiam, hoc est, omnem materiam possibilem: dum ergo usque ad summum sint infinite sincategorematice, inde est, quod solum redita intra infinitam sincategorematica, quod C.o = Neque infinitam sincategorematica dicit perfectionem, nec deficit ex aliter ad terminum intrinseca. Et hac intelecta D.a, ac hac destructione C.o totum = Sed infinitam categorematica illa, nempe, que dicit perfectionem, non correspondentis creature, non recepta intra informante duas materias vel infinitam, sicut nec in materia informata 2 aliqua forma; ergo nec danda infinite materie, nec forma infinitam categorematice, et quod D.s loquatur de infinito sincategorematica patet in li sive non (?) tot, quin plura, quod est numquam ad ultimum terminum pervenire. Ipsa veritas reverendi infiniti sincategorematice ut suo loco videbitis.+ = Ultimo

(+f.o 262.) colligitur, per hac et alia que sunt dicta, quod ubi quod D.s dicat esse impossibile, vel diversas formas esse in eadem materia, vel duas materias ab eadem forma intelligi debet naturalia, non de divinitus.

Q.o Vlt.a An forma posit existere sinè mat.a?

Supositis notabilibus ex aliis dictis de materia: Dico: quod licet forma substantialis materialis non posit existere naturaliter sine materia, divinitus tamen potest separate existere = Dixi materialis propter animam rationalem, que naturaliter existit extra materiam. P.r tota Ro. ex D.o in 2. d. 12. q. 2.: forma est causa determinans ad esse suppositi constituendi, et est magis ens quam materia, et tamen non est causa constituens esse materiale. Ideo potest separari forma a materia, sicut è converso: et sicut quantitas est forma ejusdem nature, que separata, et que est in subjecto, sic et iste forme sunt ejusdem nature, si separarentur, sicut dum informant materiam: ergo ex toto forma potest separari à materia non naturaliter, dum supernaturaliter, et ostendi extra materiam, sicut quantitas panis separata à subjecto panis in Eucharistia, et sicut non est contradictio materiam esse sine forma quacumque: ergo et è parte. — Item 3.o pars P.a: naturaliter omnes forme materiales pendent in esse, fieri, et ostendi a materia: ergo = Item 2.a pars: etc. quia in hoc nulla videtur manifesta repugnantia: ergo non est Deo denegandum. etc. quia non magis pendent forme à materia quam accidentia à subjecto, et divinitus possunt accidentia separari; et separata existere: ergo etc.

2. Arg.: forma materialis nequit fieri spiritualis, dum non ostendatur extra materiam, fieret spiritualis. R. quia solum vocatur forma materialis ea, que inclinata ad materiam, a non à materia dependet, dum talis forma non dependeret a materia: ergo = R.o N. mi: Non fit spiritualis sicut deserbata extra materiam panis = Itaque ergo illa forma extra materiam esse actu, et non actu — R.o et actum aptitudinalem, non ... = Alia argumenta manent soluta in quest. de materia existente sine forma: = Et simul colliges, quod ut forme ille deserbentur extra materiam, non requiruntur nobis, sed solum ex parte Dei. Ratio, sicut de materia, et subjecto accidentium. Unumquodque enim habet propriam existentiam, et ita existet unita, sicut separatus: propterea Deus solum est ad aliud suplendum, vel tolendum etc.

Disput.o 4.a de Privatione.

1. P.p. 1 Data privatio in rerum natura. 1.a homo dicitur cecus, mutus, surdus etc. = 2.a est quid reale. 1.a nullo intellectu cogitante etc. — 3.a est negatio forme in subjecto apto nato ad illam habendam que negatio forme ponitur loco generis; alia habent rationem differentie a negatione in subjecto inepto = D.a quod falta, et directe importat negationem, et indirecte aptitudinem in subjecto ad habendam formam, cujus est negatio = 3.a Duplex est privatio, scilicet propria, et minus propria. Ratio: propria est carentia forme in subjecto apto 2um rationem specificam ad habendam formam, ut cecitas in homine. Minus propria est carentia in subjecto apto solum 2um rationem genericam ad habendam illam, ut carentia visus in talpa, que solum 2um rationem genericam animalis est apta ad videndum. 2.a dicit imperfectionem,

n. 5. 2a = 6. Privao dicitur realiter privativa ab objecto. Rao; q. objectum potest esse sine privatione = 7. Privatio, et forma immediate oponuntur. Rao, q. privatio, et forma oposita repugnant ad hunc divisum ex rebus, q. est contradictio: ergo. = 8a Privatio non tollitur ab objecto, nisi per formam illi oppositam, falsa, non vinculata. Rao; unum oppositorum non tollitur nisi per suum oppositum, ad privatio, et forma immediate oponuntur: q. = 9a Privatio specificatur intrinsece a sua ente negativa, extrinsece vero ab habitu, non forma, quam privat. Rao 1a ex se pat. Rao 2a; quia privatio ex eo, quod privet tali forma, colligitur, quod distinguitur specie a privatione [illegible] alia forma diversae speciei, et ita ab alia non distincta = Ex quo sit 3a: tot esse privationes, quot formas possibiles habere, et non plures, nec pauciores. = 10a Privatio principiat per se in ree. Rao: q. quod mediat principiare intendit oppositum, supponitur privativa forma oppositi: q. privatio suo modo in fieri oppositum principiat, et sic privatio principiat generationes oppositi; quoniam fit oppositum, quod sic privatio jam non est, quia forma jam est: ideo.

Dispº 5ª De unione Substantiali.

Unio quae est duorum distinctorum nexus; quod non loquimur de unione sumpta causaliter, l. actiue, pro actione agentis unitiva materiae et formae, quod falsa per unionem fals; quae duo invicem connectuntur. Haec alia dicitur intentionalis, ut cognitio, et amor, quae intentionaliter uniunt potentiam et objectum. Alia fisica, quae solet dici unio. Et haec vel est inter substantias, et accidens, et dicitur accidentalis; vel nectit partes totius integrales, et dicitur integralis: vel unit materiam et formam substantiales, ex quibus totum substantiale resultat, vinculum, ho, et dicitur unio substantialis per se. Circa hanc praecipue agimus in praesenti. = Ideo sit Ppº. 1ª Data unio substantialis, quae est vinculum potentiae, et actus, quo exilis unum per se componitur. Rao: [right margin] 1.
quia per illud vinculum convenit quoque qualibet unione. Per illud potentiae et actus convenit haec unio cum accidentali: ubi ea est vinculum potentiae, et actus, licet accidentale. Differt vero in hoc ab unione hipostatica, quae non est vinculum potentiae, et actus, quod verbum eam neque actuat, neque informat, quod duntaxat terminat humanam, et per illud. Verbum ergo neque actuat, neque informat, ut differat ab unione accidentali, in qua non fit unitas. Reliquae particulae ut, ut differat ab unione accidentali, in qua non fit unum, nisi per accidens = 2ª Materia et forma immediate inter se uniuntur. Rao, quod resultatio totius, non oppositi supponit partes unitas. = 3ª Unio est pura relatio extrinseca adveniens. Rao; quod totum est unitas est ordinare unum adaliud; et quidem non ex praesentia positione extremorum: q. = 4ª Unio est realiter distincta a materia, et forma, quas unit. Rao, quod relatio per quam unit, ipsis est dicta distincta a materia, et forma, quas unit, nisi fundaliter, unio ita distincta a fundamento, et terminis; quod materia et forma, quas unit, nisi fundaliter, [right margin] 2.
et term: q.

Ppº 5ª: ex unio in opposito per se substantiali, una in materia ad formam, altera in forma ad materiam. Rao, quod quoties duo denominantur relative ad invicem, et utrumque est capax formae denominantis, illa debet poni in utroque. Atqui quod dicit relatio mutua, quod forma, et materia denominantur ad invicem unitis, et utrumque est capax formae, quod forma, et materia denominantur similia, et utrumque est capax non relationis. Atque quod duo alba denominantur similia: q. sufficit in materia, ergo in utroque una reciproca similitudo. Contra ponuntur duae. Ant. 1º quod non primus similitudinis, ideo data in utroque. Sufficit quod tantum ponuntur duae. Prº quod circa — Dices: unica unio sufficit: quod tantum unio, accidentalis duae. 2º quod verbum, et humanitas in Christo uniuntur cum una unione, quae una unio sufficit. = Rº Verbum unio implicat, unio quia unitate, et non unitas; C. Ad 1º prob.º N. adventus, quod non sufficit, ut dicantur aequaliter unita, N. Seq. C. Ad 2º prob.º quod quia tamen ratio fundandi relationem posita ex unio, ut utraque pars dicatur unita, quod non est utrumque sit in utroque; ne quod resultat relatio ex parte utriusque. Et ideo dixi in propositione, quod utrumque est capax substantiandi nobis relationem. Et ideo dixi in extremis, quod illud unum est capax substantiandi relationis; vi materialiter extrahitur, vel utrumque est capax formae denominantis, non relationis; ne realiter extrahi moveo, est incapax ut patet. In verbo respectu unionis hipostaticae, ponitur solum in illo, quod est capax. Unde unio hipostatica solum est subjective in humanitate et terminative ad personam Verbi. At in materia, et forma est subjective in utroque. = Ad 2um prob.º Respondetur eo: quod similitudo est essentialiter duorum: quod una similitudo sufficit, et non dicitur relatio mutua in utroque alio. = 2º N. Ergo quod ratio fundandi relationem est in utroque. — Praeterea, si unio non subjectaretur in utroque non diceretur aequaliter unita; quod unum diceretur unitum extrinsece, et tantum, ac sine sui mutatione; alterum vero intrinsece, et formaliter, ac cum sui mutatione, illud scilicet, in quo subjectaretur unio. At quod ex adaequata unio, ambo aequaliter uniuntur, et subjective, et terminative. [right margin] 3.

Ppº ult.º Est in homine data ex unio. Rao desumitur sicut supra; quod Corpus, et anima aequaliter dicuntur unita. = Sed si dixeris, quod unio ex parte animae est, et non est spiritualis: quod est, est potius fundata in anima spirituali; ac est non esset, quod

pendenet a Capite intrinseci et Iesu Christi = Rn.º q. retragendo, q unio ex parte Capitis eet, et n ecc maxialis, ob eandem rao q. = 2º pendenet a Capite, velut a subiecto, ss.º velut altero. C. Quippe hec dependentia n reperit rati spatii. Unde adverte, eg dari unioq mutuas parcialis inqua Ubec parte Capitis. Igitur qd q unio n id entitas absoluta, n habet, sicut quasi f. relao, unde in se sit vel maxialis, l spatii; id vocatur hoc, l illo modo, sumpta denominatione ab extremis.

Disp.º 6.ª De toto, seu Composito.

Q.º 1.ª An Compositum per se Substantiale sit realiter distinctum a partibus simul sumptis, et unitis?

1. totum, ii Compositum aliud e unum per se, qd constat partibus essentialiter praedicatis, ut modum posibilia praedicatis, ut hic ex Capite etiam. aliud per accidens, qd constat partibus diversorum praedicamentorum, nimirum, ex subiecto, et accidenti, ut albus, quibus & = et omissis aliis explicaconibus totius, pº praesenti; totum actuale aliud e exntiale, qd constat partibus exntialibus ficis, mat. nempe, et fma; ac dicitur totum ficum exntiale, ii Compositum per se Sbstiale: vel methaficum; et dicitur methficum. Aliud integrale, qd constat partibus habentibus cp. rattas, ii quae natura sua ee extrare invicem, vl quae n se pficiunt mutuo, ut actus, et pa, licet intra se unitis integrent totum. Aliud totum per accidens, ii aggregao, qd constat ex plurabus entibus per se completis, ut acervus lapidum, id ut ad meliorem intelligentiam oia patefiant, sint propones sequentes.

2. 1ª. Ex mat. et fma fit unum per se Compositum. Rao: qr mat. e per se inpoa, et fa pfectibilis ingenere Sbstiae per fma Sbstiale, et ista e per se actus, et pfectiva mat. (secus pat. per oppositum totum Compositum ex subiecto, et accidenti; qr nempe n e pfectibilis ingenere Sbsti, et ideo e unum per accidens). Porro V.D. ait: si quaeritur, qd ex mat. et fma Sbstiale fit unum per se? Rn. 2d fatur in littera; qr hic e actus, ila et pa in Sbstia =
Ppº 2. mat. et fma siml sumptae partes exntiales, et consideratae totius ficiti. Rao; qr totum ficum e Sbstia, n simplex, d Compositum: q exntialiter includit saltem duas partes exntiales, quarum una sit pa, et altera actus: q = Ppº 3ª unio partium n e pars exntialis Compositi, d conditio nesª ad esse Constitutionis, et Iesu Christi. Rao; qr nihil relativum e de exntia Constitui absoluti; d unio e respectus, et totum ficum e absolutum. Tum ex toto dicente in 3. d. 2. q. 2: distinguendum e inter illud, qd e per se, et illud, qd nesº concurrit. Ad ee quidem totum nesº praerequisita unio partium, nec tamen illa unio e illud ee; qr unio e respectus, et illud ee e absolutum &.

3. Ppº 4ª: mat. et fma constituunt Compositum 2d proprias suas entitates: unde manent saltem in Composito. = Contra aliqui. Pat. 1º, qr 2d proprias entitates causant Compositum, et illud pendet ab eis: q &. = 2º, qr aia rationalis eadem e in Composito, et extra Compositum: q in hoc partes existunt 2d proprias entitates: cur n in aliis? = 3º, qr si partes transirent in 3ª entitatem, amittendo suas proprias raones fales, n daretur rao falis mat. in rerum natura: q mat. n verificatur realiter nisi in aliquo Composito: q & = Si dicis: qd unum ens reale, et distinctum n potest ee intrinsecum, et exntiale alteri; lapis enim neque ee intrinsecum ligno: q mat. et fma in suis entitatibus n possunt ee intrinsecae, et exntiales Composito realiter distincto. = Rn. Dº. unum ens omnino completum neque &. C. et ad hoc vale exemplum de ligno. Unum ens incompletum, et partiale, N. &. Unde

4. Pro principali intento jam patet loqui de toto fico exntiali, ii Composito per se Sbstiali. (de aliis postea). Duvium igitur n e de partibus divisis, ii seorsim sumptis: sic enim oes concedunt, Compositum rao unius partis distinguitur ab altera parte singulatim q partes sint realiter distinctae. Neque qr e de partibus siml sumptis d n unitis: sic enim concedunt ab oibus distingui ut pat. in non aliter siniis, cuius causi et aia existunt, cum homo existat. Quaestio q e de oibus partibus sub unione consideratis, an vale totum ficum exntiale, ii Compositum per se Sbstiale distinguatur realiter a suis partibus ficis siml sumptis, et unitis? hoc e, an dicat 3ª entitatem, ii Sbstiam realiter distinctam ab oibus partibus siml sumptis, et unitis? vel an consistat in ipsis duntaxat partibus sic unitis? Circa quod duae e sententia, una nimirum thom. negantium tale 3ª entitatem ficam, et realiter distinctam; et alia Scotistarum per oppositum q D.S. in 3. d. 2. q. 2. q ass. sit

5. Dº. totum ficum exntiale, ii Compositum per se Sbstiale dicit 3ª entitatem realiter distinctam ab oibus suis partibus siml sumptis, et unitis. = P. 1º ex D.

dicente: ostendo, q(uo)d totu(m) v(ide)t(ur) ens aliud a partib(us) o(mn)ib(us) divisim, et
coniunctim, q(ui)a aliq(uod) n(on) realiter distin(ctu)m a toto, q(uo)d e(st) p(e)r se unu(m), ad totu(m), q(uo)d e(st) ens p(e)r
aggregat(ion)e; n(am) istud 2(dum) totu(m) e(st) sua(e) partes etc. = P. 2. ex tto 2. anima, divi-
dente Nostro Capreolo in 3 substantias, mat(eria)m scilicet, formam, et suppositum: q(uo) ostendit p(ri)mo 3(am)
substantiam intellexit mat(eria)m, et formam unitas, q(ui)a tc n(on) essent 3. substantiae: q(uo)d = P. 3 ratione
p(ri)mo: o(mn)is Causa v(er)a, et realis causa p(e)r influxum suum realiter distinguitur a suo effec-
tu causato; et e(st) contra; a(utem) mat(eri)a, et forma jam unitae sunt v(er)a, et realis causa effective
influentes in supposito substantiali: q(ui)a adhuc unitae realiter distinguuntur a supposito sub-
stantiali; et e(st) contra: q(uo)d illa constat; q(ui)a causa e(st), ad cuius esse sequitur aliud: ubi p(ri)mo li
aliud significat effectum distinctum debere importare in natura distincta a
sua Causa. Illi e(nim) e(st) isti dicentis, q(uo)d licet suppositum p(e)r se substantiale habere 2m
genera causarum, ex q(ui)b(us) mat(eria), et forma sunt duae partiales, vel una totalis.
R(espondetu)r prob(ati)o esse v(er)a, a causis extrinsecis, n(on) v(er)o intrinsecis, q(ui)a utraq(ue) n(on) sunt
v(er)a causa suppositi, d(um) illud constituunt, se ipsas co(mmun)icando. = Contra P. Causa utsic, e(st) quae
influit esse in aliud, in q(uan)tum aliud: q(uo)d si causa intrinseca materialis, et formalis, constituunt
sub causa utsic, q(uo)d causant aliquid alio realiter distinctum; q(ui)a o(mn)is causa praesupponitur 6
existens ad id, q(uo)d ab illa causata. Unde nulla causa vere causat, q(ui)a nihil e(st) prius
et posterius seipso. = 2(o) habitudo causae cuius q(uo)d realis creatae ad effectum realem
productum, e(st) v(er)a et realis relatio mutua, d(um) relatio realis exigit extrema realiter dis-
tincta; q(ui)a nihil realiter refertur ad se: q(uo)d intra suppositum, et partes eius unitas et
habitudo causae realis, et effectus ibi exit ei distinctio realis. 7.
P. 4(o). Suppositum substantiale e(st) id, q(uo)d P. p(e)r se tractat generationem, et corruptionem,
atq(ue) proprietates, et operationes proprias speciei conveniunt P. p(e)r se adaequate, ut risibilitas,
et actualis risus conveniunt homini; d(um) o(mn)ia haec n(on) possunt convenire mat(eri)ae et formae, eis si-
militer sumptis, et unitis: q(uo)d 3. substantiae distinctae etc. P. mi: nec mat(eri)a, nec forma p(e)r se s(un)t
terminus generationis. Nec convenire potest unioni, quae e(st) accidens. Nec anima, et corpus simul,
q(ui)a sint duo, valent risum actualem in se recipere; n(am) risus e(st) accidens immanens, ad q(uo)d
ita petit recipi in causa producenti. Partes et ut unitae sunt plures, et n(on) unum aliquid:
q(uo)d denominatio unitas in toto p(e)r se petit necessario suppositum aliquid realiter distinctum a parti-
bus, cui unitas p(e)r se conveniat. = Respondere volent: q(uo)d generatio habet p(ri)mo pro
termino, quae e(st) substantialis. = Contra: unio ut pote relatio, producitur ab extremis. Un-
de unio vel dicitur substantialis, q(ui)a ad ipsam sequitur alia substantia, vel q(ui)a unit partes sub-
stantiales; si 2(um) habetur intentum. Si 1(um), n(on) sufficit, ut generatio sit substantialis: n(am) actio,
et generatio sunt tales, q(ui)a e(st) falsa in se tamen ejus: et quidem unio simpliciter inde e(st) acci-
dens. Traxi q(uo)d debet ad substantiam, d(um) n(on) ad mat(eria)m, neq(ue) ad formam: q(ui)a ad aliquid, d(um) partes uni-
tae n(on) sunt alia substantia: q(uo)d post partes simul unitas sequitur 3(a) substantia, ut entitas totius
realiter distincta etc.
Pro majori argumentorum claritate. Nota P., q(uo)d identitas, et distinctio essentialis
3tex sumi solet. P(ri)mo modo, ut dicuntur eadem essentialiter, quae habent unam essentiam, vel
quae sunt ejusdem essentiae singularis; et contra dicuntur essentialiter distincta, quae
habent diversas essentias: et in ista acceptione totum e(st) essentialiter distinctum a parti-
bus unitis; et e(st) contra: q(ui)a vide(licet) totum, et partes sunt 3. res, et 3. substantiae; ita 3 essentiae
habent inter se distinctas, quarum duae in completae sunt, et 3(a) ex his completa. 2(o) illud
e(st) idem essentialiter alteri, q(uo)d includit illud alterum in sua essentia, tamquam unum consti-
tutivum; p(ri)mo oppositum autem illud distinguitur essentialiter ab altero, q(uo)d n(on) includit illud
in sua essentia; et in ista acceptione partes distinguuntur essentialiter a toto; n(on) v(er)o
e(st) contra: q(ui)a totum includit partes, et n(on) e(st) contra. = 3(o) illud dicitur idem essentialiter
alteri, q(uo)d e(st) de essentia ejus; ac p(ri)mo oppositum illud dicitur essentialiter distinctum ab altero,
q(uo)d n(on) e(st) de essentia ejus: et juxta hunc modum dicendi totum distinguitur essentialiter
a partibus, n(on) aut(em) e(st) contra.
totius
Sed dubitabis: Distinctio illa a partibus e(st) mutua? R(espondetu)r: quodam accep- 9.
tione posse dici mutuam, et quodam n(on) mutuam, loquendo de identitate, et distinc-
tione essentiali: d(um) loquendo de distinctione reali, n(on) realiter e(st) mutua. Ratio 1(i) ex distinc-
tione essentiali: d(um) loquendo constat ex dictis. Ratio 2(i); q(ui)a dependentia totius a partibus, ut a causis, con-
stat ex praedicta data. Ratio 2(i); q(ui)a dependentia totius a partibus, ut a causis, et effectus earum probant distinctionem
realem, et habitudo earum causae, et effectus, prioris, et posterioris, relationes reales
esse mutuas, ob rationem causae, et effectus, prioris, et posterioris, relationes reales
mutuae etc.
Nota 2(o): totum 2tex considerari posse, vel categorematice, et tc e(st), q(uan)do accipitur 10.
praecise p(ro) ipso supposito uno p(e)r se ex mat(eri)a, et forma constituto, q(uo)d licet includat essentialiter partes
unitas, n(on) dicit totum, et singulas partes, d(um) praecise dicit totum ex partibus unitis constitutum,
v(er)o q(uan)do accipitur h(om)o p(ro) ipso homine constituto ex anima, et corpore, ut e(st) unum p(e)r se suppositum.
2(o) syncategorematice, et tc e(st), q(uan)do accipitur p(ro) ipso toto, et singulis ejus partibus, ut v(er)o

q(uan)do

qdo accipitur hō p.º ipro tne, et simł p.º Corpore, et aīa unitis. In toto Categorematico reperitur fma totius, ñ quę sit aliq.ª pars Compositi, perficiens mat.ª vl fmā, nec q si causa totius, d' ipsa natura tota, ut qdditas ipsius totius in abstracto Cōsiderata, uti Avicena dicit, qd Equinitas, ē tantū equinitas.
Hyspaporij

11. Arg. S. p.º s. ficorum q. 8. n.º 4 ait: nc ponitur ita Cōpo.º, totū ē sue partes; ita ut hę partes simł sumptę sint ipsū totū. Que ergo probat, et ibi arguta solvit in opositū: q. — R.º libros ficorum certē ñ Cōstare eē D. H. ex intro. Ana lista Vvadingo: unde ñ faciunt oīmodam fidem, et Stando ē Autentico; uti ibi pat. Imò adhuc posset admitti loqui de toto integrali, ñ v.º ex entiali p.º re dico, qd ibi ñ intendit D.º negare distinctionem realem totius a partibus simł sumptis, et unitis, d excludere entialem: ideoq. ait, qd partes sint totū; hoc ē entialiter, et causaliter, ñ v.º identicē. Unde aliqui Moderni Scotistę D. ñ Capiunt, dū oposita sentiunt.

12. Arg. 2. ex Simbolo: Sicut aña ralis, et Caro unus ē hō, ita Deus, et hō unus ē Xptus; d Xptus ñ dicit 3.º entem resultantem ex Vbo, et humanitate. Imila enim paritas, et mortuus fuisset, et sic ñ eēt mortuus in sola humanitate, qd ē hereticū: q &. — R.º paritatē tenere in hoc, qd sicut in quolibet alio hne aña, et Corpus ñ s. entia hnis, et uniuntur in una persona; ita divinitas, et humanitas ñ s. entia Xpti, d ñ eodm modo. Simbolum q. ē Cōtra hereticos ponentes in Xpto duas personas. Si paritas in oibus eodm modo teneret, tc sicut Deus, et hō, ita ē unus Xptus, ut posint ad invicem predicari; ita aña, et Corpus predicarentur de se, qd ñ. Et sicut Deus, et hō Cōstituunt Xptum, ut duę naturę integrę, et Cōpletę; ita aña, et Corpus hnem Cōstituerent, qd ñ. Unde ex Vbo, et humanitate ñ resultat 3.º entitas distincta, q.ª ñ sit exiliis una natura Cōpleta, et numerica, sicut ex aña, et Corpore: q ibi s. duę naturę oīmode Cōpletę in ratione naturę, ū. personę, ideo q requirunt in una corre, porro quę s. ad invicem incompleta, requirunt eē in completa unione. In Corpore v.º et aña ñ sic. Preterea, humanitas, et Vbum respectu Xpti habent ratione Cōstituentis, ñ v.º rationē causarum: d aña, et Corpus tamq. habent, et Cōstituere, et causare. Ratio; q. causę intrincecę debent eē incompletę, ut una p. se actus, et alia p.º re pota; hoc habent Corpus, et aña, d ñ humanitas, et Vbum: qn hoc obstet, qd posint Cōstituere, q. ad hoc sufficit unum simł cum alio uniri; sive p.º re perfectionem unionis, sive Cōtinuationis, uti in Xpto Cōtinuantur humanitas cum Vbo (licet ñ ē Cōtra) in unitate personę &.

13. Arg. 3.º Vl 3.º entitas resultans v.g. in hne ē tota entia hnis; vl aliq.ª pars entię ejus? si 1.ª: q Corpus, et aña ñ s. entia hnis. Si 2.ª: q ila 3.ª entitas ñ ē sit totū Cōpotum, d pars entialis — Deinde: entia dicit identitatem realem cum ilo cujus ē entia: q si aña, et Corpus s. entia hnis, ñ distinguntur realiter ab hne. — R.º Cōpotum iludē totam entiam, quę de hne predicatur in recto: unde aña, et Corpus ñ s. entia hnis in recto, licet sint de ejus entia in obliquo. Entia in recto ē, quę Substantibē dicitur de Cōpoto; in obliquo autē ē ila, quę de Cōpoto dicitur tanq adjectibē. V.g. ē, quę habet identitatem cum Cōpoto, ñ v.º 2.º. Non enim valet; hō ē aña, et Corpus: d tamen sic; hō ē qd Cōstans ex Corpore, et aña: ubi partes in obliquo afirmantur, et 3.ª entitas in recto.
Additur ē v.g. entia, q ñ causæ fuit Cōpotum.

14. Arg. 4.º Mat.ª et fma. simł sumptę, et unitę s. aliquid p.º re unum unitate Cōpotionis; d hoc ē totum: q &c. — R.º notando ñ eē idem unum, et unitum. Nam unio ē propria partium in ipsis recipita, et ita denominat unitas. At v.º unitas ē propria proa Cōpoti, et ilud denominat unum, id ē indivisum in se, et distinctum a quolibet alio. Unio ē relatio predicamentalis; unitas v.º, de qua loquimur, ē proa identificata cum Cōpoto: sicut cum quolibet ente sua unitas. Unde N. ma.; q.ª partes sb unione denominantur unitę, at solū totum denominatur unum. Unum unitate Cōpotionis predicatur ē totum; d partes s. unitę unitate Cōpotionis actiue. — Sed inst.: qd Cōstat ex p.º re actu, et proa, ē p.º re unum; d hoc agregatum, nempe, partes unitę Cōstat ex p.º re actu, et proa: q seclusa alia entitate &. R. N. mi.; q.ª in hoc agregato nihil unum ē, qd Cōstet mat.ª, et fma, ut causis intrinsecis, nisi addatur 3.ª entitas, quę sit recte exiliis Cōstans. Unde ilud unum ñ ē causatum, d ē id, qd intrinsece causat Cōpotum fieri: atq ita ilud agregatum ñ adhuc ē p.º re unum, nisi Causaliter; d ē sit duo p.º re unita; qa partes habent unionem, ñ v.º unitatem.

15. Arg. 5.º quę realiter distinguuntur, ponunt separari; d partes unitę, et totum ñ ponunt separari: q. R.º D.º de separatione actuali, potentiali, et suppositionali. Unaq. q sufficit. Partes unitę, et totum habent habitualiter
causas

causę, et causatę. = Contra: cẽ absolutũ prius alio potest sine connexione =
tra, hoc ce vi[?], q̃do ñ adest, Connexio existentialis, vl existentialis dependentia à con-
nexione: totũ autẽ dependet existentialiter a partibus, et ideo separari nequit. =
Inst. accidens existentialiter dependet à subã, et ē posterius ipsa, et tamen potest
ab illa separari: ergo et totũ &c. = R. N. paritatẽ. Quia Compositum dependet a par-
tibus unitis, ut à causis intrinsecis, cujus effectus saltẽ formalis, nequit impediri.
Sed accidens dependet a subjecto, ut a causa materiali extrinseca tantum, quę ē de-
pendentia existentialis 2m quid, ñ simpliciter. = Item inst.: partes unitę sunt abso-
lutę, et priores toto: ergo saltẽ partes unitę poterunt esse sine toto. = R. N.o
Conseq. Quia licet ñ repugnet ex parte dependentię, aut connexionalitatis, partes unitas
esse sine toto, repugnat tamen ex alio capite, scilicet ex necessaria connexione effectus
formalis in causa intrinseca. totũ enim resultans ē effectus formalis partium conti- 16.
nentium. Arg. 6: Vl totũ distinguitur a partibus 2m se totũ, vl 2m partes suas; sed neutrum:
ergo. P. mi quoad 1m: distingui se toto, ē distingui 2m omnes suas partes; sed im-
plicat, q̃d totũ sic distinguatur à suis partibus unitis: ergo se toto ñ distinguitur à
partibus. P. mi quoad 2m: Implicat, totũ 2m aliquas partes distingui realiter
a partibus suis unitis: ergo. P. ant. in oibus partibus includitur etiam illa, 2m quam
poneretur distingui; sed hoc repugnat: quia tunc pars illa, partes distingueretur realiter
a seipsa, et parte: ergo. = R. totũ distingui a partibus 2m se totũ Categorematice
sumptũ, id ē, ratione sui ipsius, ut ē unus formalis [illegible] ratione effectus superpre-
minentis, et instructē 3o entitas, quia ab illis distincta. N. e contra
in sua causa, et [illegible] ab illis distinguatur; nam ē [illegible] se toto categorematico ad dentis
q̃d 2m omnes partes ab illis distinguatur, nam ē [illegible] se toto categorematico   17.
syncategorematice.
Inst.: hęc 3a entitas vl includit partes, vl ñ? Si 2m: ergo est entitas simplex,
hoc ñ: ergo 1m; sed implicat distingui se toto ad hunc categorematice, si includit partes.
R.o nego, quia distincta, ñ possunt se includere 2m illam rationem, 2m quam distincta:
R.o notando, q̃d 2ter potest unus se toto distingui ab alio. 1o modo, q̃do
ita = unus ñ ē alterius, nec aliquid unius ē aliquid alterius: et hoc modo distinguuntur entia
disparata, atque ita ñ distinguitur totũ se toto a partibus. 2o modo, q̃do unus ex
istis ñ ē aliud, nec formaliter, nec realiter, licet unus sit aliquid alterius,
sicut rationale ñ ē aliud, nec formaliter, quia ē entitas prorsus includens illas, sed
et ita Compositum distinguitur in recto a partibus categorematice considerata. Unde licet
partes ñ includunt totũ, et sic totũ includitur, ab ea inclusio, ē ad identitatem
in ultimo, N. mi, et prob. Non enim valet argumentum ab inclusione
realiter ē una: nam bene potest unus eorum, quę distinguuntur formaliter, l realiter, includi,
et Connexio existentialiter in alio, pręcisione saltẽ aliquo pacto distinctio ñ sit mutua;
imo et licet alio pacto sit mutua. Decipitur ergo, qui judicat, distinctiones rea-
les duorum necessario inferre exclusionem unius ab alio: quia Compositum p. ex. ut in Do. tract.,
2m in toto continuo, ubi una pars proportionalis 2m aliam coicans includit illam,
et tamen realiter distinguuntur. Quia autem adversus 1o modum totius a partibus, necessario includit
illa, q̃bus [illegible] prędicata. Dato pars distinctio realis inter includens, et inclusa
fica, ñ metaphysica, quia q̃d ē [illegible] existentialiter potest realiter distingui ab eo: ñ autem q̃d
ē in existentia metaphysica, quę sola ē indivisibilis, incorruptibilis &c. Et ad hoc, ut
q̃d ñ ē eadem existentia alicujus, et ex eis existentia.   18.
Arg. 7: ideo daretur 3a entitas distincta a partibus, ut in illa essent potentię, et opera-
tiones partium, ut intelligere in homine, et recipere accidentia =
animę pertinentes speciei; sed ad hoc ñ ē necessaria 3a entitas. P. mi: intelligere et recipere quantitatem corporis: ergo.
tia, ut quantitas v.g., conveniunt tamen partibus, scilicet intelligere animę, et recipere quantitatem corporis: ergo.
R. D. mi. operationes, quę competunt ipsi totaliter, et immediate, C. quę immediate competunt partibus,
et ratione illarum denominant totũ, N. Et mi in eodem sensu, et D. ergo probatio. Non enim ex
operationibus partialibus immediate, et totaliter convenientibus arguitur 3a entitas, sed ex illis, quę immediate
competunt ipsi; ut visus, quia completa redundat, et risus, cujus subjectum, et principium ñ potest
solum esse Corpus organicum, quia sine anima ñ ridet: nec sola anima, quia hęc separata ñ
ridet: nec esse possunt ista duo simul unita, quia ista accidens nequit esse simul realiter in
duobus, tamquam realiter distinctis; ac p.o inde tales operationes ut totius conjuncti in ratione unius
principii, et subjecti immediate, quia ab ipso eliciuntur, et in ipso recipiuntur. = Idem dic de
sensationibus, et aliis accidentibus, quę neutri parti seorsim convenire possunt.
Sed contra 1o: in intelligere competit immediate animę rationali; et redundat 3a entitati: ergo
rationalitas competit animę, et ñ risibilitas: ergo realitas, et risibilitas separantur, et ñ
identificantur. = 2o: Non minus ē proprium speciei hominis rationalitas, et ejus operatio,
quam risibilitas, et risus; sed ad rationalitatem hominis, et ad ejus operationem ñ requiritur 3a
entitas: ergo nec ad risibilitatem, et risum. = 3o: si daretur 3a entitas, unius intellectus esset
in ipsa, et alius in anima. R.: 3a entitas hominis necessario ē rationalis, et intellectiva: ergo con-
stituitur talis per rationem, et intellectum, sed ratio, et intellectus animę separantur a 3a entitate.

q ab alio intellectu distincto habet hoc esse realis, et intellectus, &c.

21\. Pro 2° vide nota: reale 2bus sumi posse. Uno modo, ut est dicitur substantia in corpore; quae sensu dicta anima, et sonat id, quod [illegible] intellectiva. Alio modo, prout dicit divisiva animalis, et constitutiva hominis, prout distinguitur ab Intelligentiis. In 1° sensu, realitas convenit animae, et Intelligentiis, de facto, et immediate hominis, aut 3° entis Categorematice sumpti. In 2° sensu, est dicitur propria hominis, et non convenit animae, non Intelligentiis. = Ergo ad 1° 2° cons. Realitas, quae est dicitur hominis, 1° In alio sensu, C. cons., et quidquid inde infertur. Nam impossibilitas solum est idem realitate propria, quae est dicitur hominis, a qua nunquam separari potest, non vero est idem realitate impropria, quae est divisiva substantiae, et constitutiva spiritus. = Ad 2°. Ratiocinatio esse 2ex, alia, quae fit sine dependentia a sensu, et fantasmate, et haec non convenit homini; imo nec facile animae nisi separatae; quia sensu non est propria operatio hominis, sed solius animae. Alia vero est ratiocinatio cum dependentia a sensibus, et fantasmatibus, et haec est propria hominis. Sive haec dependentia sit naturalis, sive in poenam peccati, et ideo saltem extrinsece distinguitur ratiocinatio una ab alia per hanc dependentiam. Licet tamen est realitas, ut pote aliqualis anima qui importat imperfectionem, supposita fuit in Xpto. et V. B. M.). Unde infra C. majorem ratiocinatio in 2° sensu, non vero in 1°. et N. mi in eodem sensu. 1° sine 3° entis non data ratiocinatio cum dependentia a sensibus, et fantasmatibus.

21\. Ad 3° D. ant. unius intellectus est in ipsa dependentia a fantasmate, esse in anima sine dependentia. C. Unitas sine tali dependentia. N. Et D. aliud ant.: et intellectiva fice. C. Metafice. N. Et D.° cons.: Constituitur talis fice. C. Metafice. N. Et concedo mi. N.° cons. Anima enim, et ejus intellectus constituunt fice partialiter hominis, et sicut ex anima, quae est vita, resultat in 3° ente predicatum viventis absque additione nova; ita ex anima, et ejus intellectu resultat predicatum intellectivi cum dependentia a fantasmate, et similiter absque additione alterius intellectus: quia idemmet intellectus, qui respectu animae est principium intelligendi sine dependentia a fantasmatibus, est idem respectu hominis principium intelligendi cum dependentia ab illis.

22\. Sed ita: quod intellectus non est idem realiter cum homine: quod homo non est realiter intellectivus. = R.° C. 1° N.° 24. quia sicut homo est idem realiter cum vivente, licet non sit idem realiter cum anima, seu vita in abstracto; ita est idem realiter cum intellectivo, licet non sit idem realiter cum intellectu. = Ergo colliges 1°: quod in concursu fantasmatis ad speciem impressam, fit tota operatio 3° entis; cetera vero quae sequuntur, est propria solius animae, et solum denominative 3° enti convenire. Ratio: quia in specie impressa incipit linea propria spiritus: 3° autem entitas materialis est; ac proinde haec munera recipiendi, et intelligendi nequeunt ei de facto, sed solum denominative convenire. = Colliges 2°: hominem non posse dici facile, scilicet, sed solum denominative intellectivus, licet facile realis. Ratio: quia intellectivus est predicatum facile spirituale, quod nequit esse idem realiter cum re corporea, qualis est 3° entitas: realis vero non est facile spirituale, cum realitas sit dicitur, quae constituit genus Corporeum, scilicet animal; ac proinde potest esse idem realiter cum corpore completo. = Colliges 3°: quod licet aliquae operationes vitales, ut videre, sentire, &c. sint propriae 3° entitatis; non ita intelligere. = Quia licet ad eas concurrat anima, ut vita; tamen ad reliquas concurrit ut vegetativa, vel sensitiva, quae quidem cum gradibus, ut illorum operationes non repugnant convenire Corpori. Ad intelligere vero concurrit ut spiritualis: ergo 3° entitas non est immediate capax hujus operationis, nisi solum denominative.

23\. Pro Corolario

vide supposita = 3° entitas est in homine est materialis, et corporea. = Ratio, quia licet homo sit, ante ex spiritu, et corpore, effectus sequitur deteriorem partem; causas: et corpus influere ad corpore. Tamen, ut 3° entitas est subjectum motus, prout fit sensationis, et aliorum accidentium materialium, quorum nequit esse subjectum aliquid spirituale. Tamen quia homo est corpus metafisicum: quia nequit esse facile spiritus. Quia sicut repugnat reale, et irrationale identificari realiter in animali, eo quod illud immediate dividant; ita ratio spiritus, et corporis immediate dividunt substantiam, sed homo est substantia: quod &c. Unde nec dicendum est partem corporis, partem spiritus, ut volunt aliqui quia hic loquimur de predicatis identificatis cum 3° ente, ut distincta a partibus, non Categorematice sumpta; et evidenter arguit predicatum spirituale non posse esse idem realiter cum predicato corporis completi. Quin quamvis non repugnet, quod ex partibus ficis hominis una sit materialis, et alia spiritualis; repugnat tamen ex partibus metaficis; quia partes ficae non sunt idem realiter inter se, sicut cum 3°. secus partes metaficae.

Si

not. 1. Si dicis: spectabile in poten. ee a essentia materialis et corpori = 21
prio Do. essentia metaphysica, C. forma sub Do. pro modus tus, in quo in recto, C.
per modum Hypostatici materialis vel habitus relati ad perfectionem corporis, in
in obliquo, ergo. Per pro ro qua de metaphysice in recto in merito a 3o entitas;
ceteras radicaliter aliqua requirunt animatum ad perfectionem corporis; alia atque
ut perfectionis viventis &. Unde licet quelibet pars sit completa cujuslibet gradus
dti; tam quelibet est forma, et quo, respective illius, quod in se falla habet. et sic ex
perfectione corporis completi mat.; id corpus organicum, rehabet ut a falli; ergo illud
solus falla habet corporeitatis; anima vero in predicta, ut quid completum id, quod falla
praestat corpus. deinde discurrendum respectu et alijs perfectionibus. Anima ergo utique
relinquit in 3o entitas omnia, illa perfectio, que non in completabilia se rao corporis
ut perfectionis viventis sensitivi, vegetativi, rationalis &c. ergo hic ...
animalia perfectiones corporis; ut perfectionem spectabile nullo modo in 3o entis a deter-
minat, d illo anima supponit immobiliter; ergo spectabilis neque corporis identi-
ficari.

Pp.o 2o. probabilius judico ex mat. 3o et forma corporeitatis resultare 25
et, in hunc 3o entis; licet oppositum sit probabile. = Rao: Nam licet ad oppositum posset
dici, quod mat. ad exercendam causalitatem intrinsecam indigeat alia Hyposta-
tica; quod mat. ad exercendam causalitatem et completa, non ordinabilis ad ulteriorem actum vel potenti-
alitatem sola est bravit; quod maneat desit forma corporeitatis. Proinde si illa sola mat. non posset
exire in causalitate exercitate, ergo nulla causa ordinata ad aliquem effectum
producit illum, nisi ad recipiendum sufficiens ad illum producendum: unde
neque mat. vi neanima causalitatis exercere. Hypostatica licet mat. et forma cor-
poreitatis substantialiter uniantur, non ideo resultat ex eis unus: ergo hoc vel
resultat ex duobus per se unitis substantialiter in exercitio causantibus; quod non
is mat. et forma corporeitatis usque ad adventum anime: et ideo si duo quidem sibi
tinualiter unita, non autem unum; et ex eis constituta una pars materialis tantum, non
vero aliquod totum &. Ecce rationes probabiles.

Atque probabilius est, quod licet non caveant in exercitio aliquid correspondens 26
intali per animam usque ad adventum anime: quod causent in exercitio id, quod in sua potentia ex-
pedita est, maxime se prioritatis naturae sufficit ad causandum. Sed in sua potentia expedita
est causare 3o entis in illa prioritate naturae ad animam. Pro tus, ergo tus expedita est
mat. se forma corporeitatis, licet postea corpus anima tus ergo in illo priori instanti non
non res ad animam deberet corpus unum fieri organicum, quod anima informet; non vero plura
corpora unita: ergo anima est actus corporis, non corporum, quod si non esset expedita mat. se
forma corporeitatis, neque in illa prioritate resultaret ex illis unus 3o, id corpus, sed
anima non informaret corpus unum, sed plura corpora unita, nempe et mat. 1o. se (fo. 223. n.
et forma corporeitatis: ergo. tus et ob alias rationes, quas pro. et forma corporeitatis, et 3o entitas,
distinctio a corpore ex anima. fo 230. vide n. 32. 27.

Pp.o 3o. totum physicum, id 3o entitas physica est alia falla a toto metaphysico, et est forma.
Suppono ex in hoc quod 3o entitas est illud quid constans ex corpore, et anima: et totum
metaphysicum est hoc est animal rationale. Et simul resolui debet a quolibet ente physico respectu
perfectionum metaphysicorum, que ex illo radicaliter pullulant. = P. probatur via contradictionis.
perfectiones metaphysicorum, que ex illo requirunt distinctionem a parte rei ut vitentur; id inter totum
perfectiones contradictoria et perfectio contradictoria. Nam 3o entitas causata, physicum includit
physicum, et metaphysicum dicentes; non ita totum metaphysicum, id ex illo pullulat. Unde non si
dicit partes vero et realiter: non ita; id falla a parte rei, id aliud, et aliud. 28.

Pp.o ult. totum integrale sive homogeneum, sive heterogeneum, et totum
per accidens, in per aggregationem non dicunt 3o entis distinctas a partibus simul sumptis, et unitis. =
Prao 1a; tus ex D. dicente, quod individuum continui nulla entitas diversa a ejus partibus
tus disperdita, id solus continuitas unitorum ad invicem. tus, ergo ideo partes compositi
substantialis causant 3o entis, ergo una est per se actus, et alia per se potentia, id nullum totum
praeter substantiale ita habet partes. Hec ratio probat a utroque toto. In toto per
accidens est potentia per accidens. In toto integrali nulla est potentia, vel actus, id partes sunt
accidens est potentia per accidens. Dicere ergo accidentia aeque vo. importaret in recto
naturae. = Alia rao 2a; quia te dicere 3o entitas aeque vo. importaret utramque partes. = Et alia rao
forma, et substantialis; ergo illa 3o entitas aeque vo. importaret utramque partes = Et alia rao
pro utroque: partes unitis aliorum compositorum, praeter physicum essentiale non sunt intrinsece
causae: ergo non possunt causare 3o entis. Pro ant.: ad rationem cause intrinsece, debet
ee entitas essentialiter incompleta in ee naturae; id praeter mat. et formam substantialem in
composito essentiali, partes aliorum unitis non sunt entes in ee naturae essentialiter in-
completae. Nam in integrali quelibet pars continui est completa in ee sue naturae:

inaccidentali subjectum suppositum completum in substantiali. Item partes unitae aliorum compositorum non sunt materia et forma substantiales; [illegible] = Colliges 1°: ubicumque D. dicit videatur, ita duo tota esse aliquibus [illegible] partes; quod intelligitur de illis divisim et singulatim: non vero conjunctim, et unitis. = Colliges 2°: in toto physico ex- (ff. 437. n°. 2.)
tiali esse compositionem ex his: in aliis vero [illegible] his; hoc vobis patet = 3°: in toto physico
extiali vero et realiter proprie [illegible] causalitates, et effectus inter partes, et 3° entis:
in aliis vero solum metaphorice, et analogice dicta, et causa, et effectus, et
unum denominatum &c. = 4°: partes aliorum compositorum, licet in esse naturae
completae, vocari incompletae respective, accidentalia, non vero existentialia.

Q° 2ª Quodnam sit Subjectum accidentium?

1. Propositio certum est accidentia relativa, et imperfecta tam in materia, quam
in forma, esse in toto composito: imo et ipsis accidentibus esse: [illegible] in finite, [illegible]
absolutum; [illegible], et qualitates, an vero esset recipienda in [illegible] perfectis, et
forma; an vero in toto substantiali composito ex utraque. [illegible] subjectum aliud est quo, nempe
ratio, [illegible], qua subjectum quod recipit accidens: aliud est quod, nempe
quod vero recipit accidens, mediante subjecto quo, [illegible] recipiendi;
[illegible] in [illegible] subjectum quo [illegible] respectu [illegible]: [illegible] quod
[illegible] in subjecto [illegible], non vero in toto composito, quod solum denominata ab illis [illegible]
[illegible] accidentibus materialibus &c. Et quidem loquimur de subjecto inhaesionis, cui
accidens inhaeret: non vero de subjecto denominationis, quod denominatur ab accidentibus, sive illi inhaereant, sive non. [illegible] bene potest aliquid esse subjectum denominationis tantum absque inhaesione; [illegible] denominatur intelligens ab intellectione inhaerente solum in anima. [illegible] potius [illegible] sint [illegible] sequentes.

2. Propositio 2ª accidentia absoluta, [illegible] materialia [illegible] in toto composito
[illegible] materia et forma substantiali categorice sumpto: hoc est, 3° entibus est subjectum, ut quod, quantitates, et qualitates; materia vero, et maxime forma ut subjectum ut quo. = Probatur: subjectum quod accidentium, quae per motum acquiruntur, est subjectum ipsius motus; [illegible] compositum substantiale [illegible] motum, et [illegible] quantitates, et qualitates: [illegible] calefactio, et calor, [illegible] subjectum movetur ad
calorem: [illegible] subjectum motus [illegible] quo [illegible] partes: [illegible] &c. = Item, quia si materia esset proprium subjectum inhaesionis accidentium, nullus motus esset violentus, [illegible] qui est contra inclinationem passi; [illegible] subjecti
[illegible] per illum acquiruntur, nullus motus esset violentus, [illegible] accidentium
indifferens ad [illegible]: [illegible] nulla [illegible]: [illegible] ullus motus.

3. Si dicis: quod omnia accidentia absoluta educuntur de potentia solius materiae [illegible] inhaerent. Probatur antecedens: quia [illegible] calefacit aquam, talis calor non educitur de aqua [illegible] calorem: [illegible] materia aquae. Respondeo. Nego antecedens et [illegible]. Non obstat, quod aqua non habeat [illegible] inclinationem naturalem ad calorem: haec enim non [illegible] ad deductionem, [illegible] sufficit mera capacitas [illegible] forma recipienda, licet sit contra inclinationem subjecti. Imo ad motum violentum id necessario requiritur [illegible] non est [illegible] subjecto, non esset violentia. [illegible] [illegible] accidentia [illegible], et ita [illegible] respectu caloris.

4. Propositio 2ª: totum compositum ex corpore, et anima, sive materiali, sive spirituali, non est subjectum omnium accidentium. Probatur: accidens [illegible] sine suo subjecto [illegible] quantitates, et alia plura accidentia [illegible] sine composito ex corpore, et anima [illegible] separata enim anima, manet [illegible] corpus [illegible] (et probabilius, [illegible]) [illegible] resultans ex materia et forma [illegible] capacitas)

5. Propositio 3ª quantitas [illegible] in substantia compositi, [illegible] omnia alia accidentia absoluta. = Probatur [illegible] ex D. dicente in 4. d. 12. q. 2., quod quantitas est propinquior [illegible] qualitas, quae immediatior est [illegible] receptibi[illegible] = [illegible] subjectum materiale [illegible] sufficienter capax ad [illegible] accidens absolutum, quod est quantitas; [illegible] reliqua accidentia absoluta = [illegible] ex mysterio Eucharistiae. [illegible] quantitas, [illegible], et alterationis; quod [illegible] in loco, nec posset [illegible] capax penetrari; [illegible] non est; quia qualitas [illegible] subjectum quantitas, quia potius est contra; quia quantitas in ratione substantiandi est proximior subjectus, [illegible] qualitate.

ex

Exqº. vel Ppº. 1ª: unius acidns posse ēē sbjtū alterius, de proximo, 6.
ñ vero inmedte inherentis sbjtis. = Pro quo distinguit sbjto ultimate, ñ ulti-
mate terminte dependentia illius; et sbjto proxime, ñ ultimate terminte qua:
Hic ñ loquimur de ultimato; nam istud ē sola sbstia, cui acidns naltr petit
inherere; d ñ ultimato. Et Pª tus ex ppº 3º. tus ex Euchª, ubi qntte
sbstentatr qlitas, licet ñ proxime, et ultimte. tus ex alijs acidntbs, uti v.g. qlitas
in qntte, similitudo in qlitte, &.

Si dicis 1º. ad unius acidns neqt sujetari in alio, q. nihil potest sujetare acid. 7.
nisi vit pte sbstiis; qlter nullius acidns ē. Rº. D. antª, et ejus ratione: in ratione sbjti
ultimi, et ut quod, C. In ratione sbjti proximi, limitis, (quo, N. = Si dicis
2º. qd nulla ratio ē, cur qntitas sujetet, ñ vº. qlitas qntitem, qª est qlitas dicta qntā,
et extra. = Rº. qd qlitas v.g. albedo dicta qntā in statu materiali, qnius sujetare
in qntte, cui coextenditur; ñ autem ē reciproce, uti ē qntitas inherent in albedine
et ideo colligitur, superficies qntitis esse sbjtus qlittis, et ñ ē contra: qª vi-
dimus in ead. qntte qlittes, v.g. albedinis mutari, intendi, et remitti;
et ñ ē contra. Porro destructa ē albedine, ñ destruitur qntitas, quæ destrui-
retur, si qlitas esset sbjtum; ut destructo sbjto, destruitur fra. 8.

Ppº. 3ª. omnia acidntia absoluta possunt esse diviso ab omni sbjto, et qntitas
sine sbstia, et qlittes est sine qntte. 1ª. pars pat ex misterio Euchª. = 2ª.
tus, ex Dº. in 4. d. 12. q. 2 dicente: qntitas ē fra absoluta, sicut qlitas; et ex na- 77
turali dependet qlitas ā sbstia, qª ab qntte: sic potest ea qlitas sine depen-
dentia actuali ad sbstiam, et potest sine dependentia actuali ad qntitem. tus (fº. 237. vu.- ltª)
ob aliam rationem, quas probatum fuit, materiam existere posse sine omni fra. et ē contra (fº. 229. vu.- ltª)
tus qª in diversis generibus absoluti prædicti &. = Ex hoc pª oportet ut Ppº. 6.
acidns relationes neqt adhuc diversas manere ab ipso omni sbjto, extremo, ñ (fº. 96. vu.- ltª)
fundamento separatus. 1ª. tus, ex dictis in relationibus, tus qª ē contra ejus essentiam. tus
ex D. dicente: acidns respectibus ñ ē possibile esse sine omni sbjto: qª ñ possibile esse 77
sit, respectus, qn sit alicuius ad aliquid: et hoc ñ ex ratione acidntis, d ex ratione 77
respectus: Non potest autem esse respectus alicuius ad aliquid, nisi insit illi, cuius 77
ē respectus.

Ppº. 7ª. plura ñ acidntia absoluta materialia ejusd. speciei 9.
et rationis possunt diversas eosimil in eod. sbjto. = De relationibus nullus ē dubius,
qd est naltr possit ad plura ejusd. rationis refurri. De absolutis intentio-
nalibus, ut species impressas, et expressas potentias, sive materiales, sive
spirtlius, est pat. posse naltr esse. = Nec ad ppriā probandā exigitur ma-
jor ratio, qª ad diversas possint duas fras sbstiales esse in ead. matª: ✓ et duas ac-
cidntes absolutas potiori jure in eod. sbjto &.

Ppº. 8. acidntia separata a sbstia habent esse eosd. actiones, ac conjuncta: 10.
imò et qlittes separatas a qntte. = 1ª. tus, qª separata eand. habent naturam, quæ
ē principium operationis, ac conjuncta. tus, qª ita qntitas, et qlitas sentiuntur separatas,
ac conjunctas: quippe ita qlitas movet potentias visivas, et qntitas tactum &.

Ppº. 9. acidntia separata ab omni sbjto a Deo solius corrumpi possunt. 11
et si aliqd habent sbjtus acidntia materialia ab agente naturali destrui va-
lent. = Ratio 1ª. qª v.g. qntitas sine sbstia, et qlittes est sine qntte requirunt
dependere esse, nisi per annihilationem: nam sint fre simplices, et nihil præter ea
ē: unde et sbstias, ñ ē ubi destruatur aliqd, altero remanente: ✓ ñ ē corrupt-
tio, d annihilatio, quæ ē propria solius Dei: = At si qntitas ē in sbstia, v.g. qlitas
in qntte, adest sbjtus, in quo fit destructio rei, manente sbjto, quæ ñ ē anni-
hilatio, d destructio: hæc porro competit agenti naturali, predisponenti ad alteram
contrariam. Acies, quæ agens naturale, ut corrumpat fra, debet aliam generare
rara; ñ Dº. Deus ita necessitatur. Sic Deus potest qntitem Euchª annihilare:
ignis vº. potest destruere frigiditatem v.g. sine contrariate. Illa autem qntitas
Euchª destruitur in stomacho v.g. supposita pro in sensi et operationi inducta
inherendo certa matª, ñ sbstia, qª Deus creare tenetur, ne naltr
vit acidns sine sbjto. Alteratis ipsis acidntibus Euchª, rejicit X pter,
deficit fidelis naturalis, de relinquitur acidns naltr, ac proinde ē cesi-
to sbjto, ñ matª a Deo producta, vel in instanti inherent, et posset naltr
transire mutari in alia. = Alius resolutiones pro acidntibus, et in cl. A., et in
diversis huius scriptis locis patebunt, et sic.

3º.

Disput. 7a De natura, et arte

Q. 1a Quid sit, et ad quod principium referatur natura?

1 Non de natura naturante, l. naturata sermo fit: nec pro universalitate omnium existentium entium, sicut contra dicitur rerum natura: nec pro complexione rei, ut Petrus dicitur natura sua ... [illegible], ... [illegible], studiosus, & sed hic natura sumitur pro principio intrinseco motus, et quietis, ... [illegible] specifica dicuntur naturalia, et quae ... specifica naturalis, hoc est, pro principio quo exercet naturalis ipsorum ... [illegible] virtute intrinseca cuius ... creata, qua sistit, l. movetur ad perfectionem sibi ... [illegible] tenendas. Pro perfecta intelligentia sunt

2 Propositio 1a: natura est principium et causa, ut id moveatur, atque quiescat, in quo est per se, et non secundum accidens inest. = Ita Arist. 2. Phys. c. 1. ea ... D. S. = Explicatur. Dicitur principium et causa, id est principium causativum, per quod excluditur privatio ... naturae, quae licet sit principium ... non est causa. Motus, sive ut id moveatur, quod late accipitur pro quocumque motione physica, l. substantiali, l. accidentali, vel successiva, l. instantanea. Quietis, sive atque quiescat, quam habet natura ... quiescit ... acquisita per motum. Sed hae particulae non dicunt ... in actu, sed ... in aptitudine: hoc est, quod natura est principium causativum, quod ... potest, l. actu est moveri, et quiescere. Dicitur in quo est per se, quod non supponit aliud principium illius motus, et convenit rei ex sua natura, et indigentia. Et non secundum accidens inest quod natura intrinsece per se convenit rei naturali. Si grave ... moveatur deorsum, non quod album est, l. nigrum, sed quod grave, et talis natura est, moveatur.

3 Propositio 2a: ratio naturae convenit materiae 1ae et formae substantiali, tum naturali, tum spirituali. Probatur tum, quia omnes causant per se motum, et quietem; tum ex D. T. dicente in 2. d. 18. Dico quod natura, ut est principium passivum, dicitur solum materia, dein forma: sic per eandem formam, quod ... est haec, per eandem recepta ... naturalia ... naturam esse rei &. Hinc patet per partes ... in omni materia et forma.

4 Propositio 3a: ratio naturae convenit et corporibus coelestibus. Probatur tum, quia materia coelorum est ejusdem speciei cum nostra; tum, quia coeli illuminantur, astra plurima eclipsantur, propria habent passiones, et alia accidentia connaturalia, in quibus quiescunt, et ad quae moverentur, si eis deficerent. Sunt et mobilia secundum locum: ergo in eis datur principium motus, et quietis, eo sensu, quo id dicitur natura: ergo.

5 Propositio 4a: nullum accidens est stricte natura, sed ad summum late. = Probatur quia et proprie natura dicta est substantia, ... Arist., id est forma rei totius compositi, et accidentia negat esse naturas. Natura porro solum reducitur ad materiam, et formam rei, et certe sumpta natura, prout est ratio obstetrici, quod est corpus naturale; sed nulla forma accidentalis est corpus naturale, nec pars ejus: ergo. = Dixi late, quia aliquando accidens est subjectum propriarum passionum, et proprietatum, et actuum illi correspondentium. Potest et vocari natura, prout ista convenit ... Hinc colliges, et coelum, et terram, et Angelos, et animas, et materiam 1am, et omnes formas substantiales habere rationem naturae, moveri a principio intrinseco naturali. Privatio non est natura, nisi prout ista convenit ... Motus correspondens accidentibus ... in virtute substantiae, at vero separatus compelere non ex ... activa, vel passiva motu stricte naturali, sed ex ... neutra, vel ex non repugnantia, ut ... tum fiat ab agente, vel non adsint impedimenta. Itaque de dicitur natura, ut ... sumpta pro ratione ... rei, non vero ... per natura physica.

6 Propositio 5a: potest dici, quod forma totius ... sumpta, est totius compositi, prout dicit ... ens ... a partibus distinctum, non est proprie, et stricte natura. Probatur ex Scoto 5. metaphysicae c. 4, qui in hoc dicentis est quodam ... qui textus ... exponit formam totius, quae est ipsa totalis quidditas, et substantia rei; sed in hoc (ait) non videtur bene dictum; quod forma ... hic Arist., quod sit natura, est ... generationis, ut patet ex ejus litera; quidditas autem totius, ut quidditas, abstrahit ab omni generatione, quia ... cognitus &. Hinc potest dici, quod si ... entitas moveatur ad aliquid, non est per se 1o, et per se, sed per se 2o, utpote ... partium movetur. = Item quod accidentia

re-

re ipsi iuxta in toto, ut subjecta 2a, et quod non 8º et quo: natura porrecti
dicti porrie et 1º, nisi in parte: non textu Scoto natura dicta id, ex quo
per se aliquid fit. Et et quod totum dicta principium passivum aliquarum operationum,
et passionum propriarum, supponitur seu causatur, non autem per se causans: non parte
1º causant, et postea totum causat, et recipit. Natura subjecti de dicta de
se, late vº a 2º.

Ja erg. natura dicatur principium motus, et principium aliud vocatur 7.
activum, quod est productivum motus, et aliud passivum, quod in se recipit forma;
merito dubitatur: an natura sit principium activum, vel passivum motus, in ad quod
existimus referatur? pro cuius intelligentia sciendum est, quod principium activum est
2x, aliud transiens, quod scilicet producit forma extrare, in alio subjecto,
ut quod ignis producit calorem in aqua: aliud immanens, quod scilicet
producit effectum, ut forma in se recipit; sic ignis producit calorem in
se, subjectum recipit accidentia, et materia forma. Unde declarat per se princi-
pium activum distinguitur a potentiis liberis, et supernaturalibus. Aliquando
est bea aliquid tributa rei, quae nec ei repugnat, nec est juxta sua
exigentia, et tunc dicta indifferens, et potentia subjecti appellata neutra.

Itaque supposita notitia violentia, et naturali prout opponitur vo- 8.
luntario, libero, violento, et neutro data materia, ubi probatum (fº 195. n. 62)
fuit intelligentia nature; notandum, quod naturale duobus modis
respicit principium activum, dum non constituit naturam, et qua loquimur in prae-
senti; aliud aqua, ut respicit calorem, est natura. 3º et 2º modo, na-
turale respicit subjectum, in quo operatio recipitur; et sic ista est 2a inclina-
tio subjecti, dicta naturalis: et naturali in hoc sensu procedit dubium.
An scilicet natura, prout opponitur violento et neutro, referatur ad prin- =
cipio activo, vel passivo motus? Deque nempe intelligata principium potest in
definitione naturae. Sic quae tribuita, et declaratur 2a rerum dicendi modus

Dº natura est principium passivum motus, et quietis, non vero activum. Ex contra 9.
Dicente quod prolegomena n. 20: motus non est naturalis in se, ex hoc quod habet principium
activum in se, sed solum ex hoc quod mobile habet principium intrinsecum passivum na- ,,
,, tura inclinans ad motum, quod patet per definitionem naturae &c. Et 8. fieri: natura non ,,
est principium pure intrinsecum, nisi ut passivum: et definitio naturae non convenit ,,
principio activo. Et ind. d. 13. q. 1: ex parte aut pati opponitur naturale uno ,,
modo violento, prout naturalia dicta moveri, vel pati, quod patitur 2a propriam
,, inclinationem, violenter vero quod patitur contra inclinationem pati &c: ubi i ratio-
tea explicat naturale, prout refertur ad principium activum, quomodo
nos non loquimur de natura; dum prout opponitur violento, et neutro clare
patet referri ad principium passivum. 10

Probatur ratione Dº: nihil est principium movendi aliquid, nisi in quantum est passi-
vum per se, et vero in eo quod moveatur; sed nihil est per se principium, nisi quatenus est passi-
bus: quia nullum est principium naturale, nisi quod est principium passivum in motu. =
bus: quia nullum est principium naturale, quod moveatur, sicut aptum est, et ipsum mo-
tum: ideo aliquid movetur naturaliter, quod moveatur, sicut aptum est, recipere mo-
veri; sed aliquid esse aptum, praecise explicat quid passivum. 8. nam: quod apti-
tudo, et inclinatio explicant causalitatem passivam, non tria dicta naturali,
violenta, vel neutra per respectum ad subjectum recipiens: et. = 2º principium
activum, ut activum est movens, non motum, ut patet in Deo, pertinet quod ad met-
aphysicam: fica vero agit a natura mobili non movente, motu, quae est quid passi-
vum. = 3º ex 1º 3. fieri: motus est actus entis in potentia, 2a quod in potentia;
quia ratione ut aqua producat in se frigiditatem, non dicta natura, quia
producit, sed quia habet potentiam passivam, et naturalem inclinationem ad ipsam formam,
quam accipit: itaque si aqua non produceret frigiditatem, sed aliud agens,

ad hic

adhuc aqua diceretur nata, q. reciperet naltã talis formae: q. ba

11. Arg. 1º. Aris. distinguit naturalia ab artificialibus, q. illa n habent principium sui motus in se, bene vº naturalia; d artificialia habent principium passivum motus in se: q principium motus, q. distinguunt naturalia, e activum. = 2º. forma e magis natura, q materia: d forma e tantum principium activum: q. = 3º natura e principium influxivum, et causa motus, et qui recipit: q. = Rº. Aris. illa distinguere, q. naturale habet in se principium passivum q inclinatione naturali ad motum: artificiale autem, licet habeat principium passivum, n tamen e q inclinatione naturali ad motum. Unde Aris. asserit, q. artificialia ut sunt instrumenta n habentia principium passivum se movendi, nisi dependenter a causa naturali; a qua motionem accipiunt. = Ad 2um. D. mj: forma enim e principium passivum motus, et hoc modo e natura, de qua loquimur: e enim determinatio ratio, q. potius magis ad unum, q. ad aliam qualitatem inclinata, ut patet in aqua, quae ratione formae magis inclinata ad frigus, q. ad calorem. = Ad 3um: q. licet principium influens active, et efficienter requiratur ad rationem causae efficientis; n. v. ad rationem causae materialis, quae influit recipiendo formam: et ita e natura, de qua loquimur.

12. Arg. denique: n minus naturale e igni de vite approximato calefacere, q. gravi descendere; d illud convenit igni, ut activum: q. 1ma: n minus violentum erit igni, si impedita calefacere subjectum approximatum, ac violentum erit gravi, si impedita descendere deorsum: q. = Rº. D. mj: sumpto naturali ut opponitur supernaturali, et libero, C. ut opponitur violento, N. et Dº. ant. Nominus, ce diverso modo, C. eod. modo, N. Itaq. 2 tr. potest aliquid violentari. 1º. potibe, ut qdo aqua recipit calorem, l qdlbt subjectum forma ei oppta. 2º negatibe; ut qdo subjectum privatur forma, ad q naltr inclinata, cetera qui illi n introducitur alia forma oppta. 1º. modo e violentia, p. ut hic loquimur a violento; n aut 2º. modo. Unde licet ignis privetur actu calefaciendi, n e in statu violento potibe dicto, ut loquimur, q. n e sub forma oppta alia suae inclinatione. Lapis aut, si impediretur, ne descendat, e potibe violentus, q. sub forma oppta suae inclinatione, ut pat.

Q. 2ª An ars posit eficere opera naturae, an verum aurum?

Plurib. vobis pat. naturalia distingui ab artificialibus, natura q. ab arte, sumpta natura, p. ut arti opponitur. Similiter q. ars vi sufficienter describitur: habitus cum recta ratione factivus, cum sit alius ex logic. Sed prius sit ad melioris intelligentiam.

(4 fº 38 vuelta n 11)

13. Pº. 1º. ars et natura in multis conveniunt, et in pluribus differunt. Ratione 1º. conveniunt 1º. q. utraq. supponit materiam, in qua agat. 2º. n excedere, et terminare, d exquanda intentione, et certis modis, n negligis utraque operatur. 3º operatur utraq. ex uribus ac ut ait D. in 2º d 1º. quum: q. operatur similia, l ex toto, ut natura, quae sibi assimilat opus suum in toto, l ex parte, ut ars; n artifex, ex domo, q. habet in mente, facit domum ad extra. = Ratio 2ª, differunt 1º; natura assimilat sibi suo opere in esse reali: ars in esse objectivo, et ideali. 2º natura e principium fiens, et reale: ars directivum; n enim operatur p. s. eficientiam, ut applicando activa passivis; ars canendi n efficit vocem, nec cantus, d dirigit. Vel ut aliis placet, natura e principium operis quoad substantiam; ars quoad modum. 3º natura incipit: ars perficit. 4º natura e substantia: ars accidens, nempe qualitas, q. e habitus, sive generalis, sive formalis p. qualibet facultate, n. vel via; sive principaliter

pº

p.º habitus practico, ut ars pictoria, statuaria, &c. 5. natura e principium intrinsecum motus; ars externum. 6. operanatura mira, ut v.º, et propria: artis monstrua, ut apparentia, et similitudinaria, ut sta-tua hominis quae non e ut v.º ho. et in aliis quae praeternis differunt.

Pp.º 2ª: fra artificialis e quid reale potibus, nempe relao ordinis, et proportionis partium materialium ad se invicem. P.: tum, q. fra artificialis cadit sub sensu: q. e quid reale potibus. tum, q. ut habitus factibus, et practicus: q. e quid rea-le potibus: hoc est, solum, tunc efficitur. tum ex Aristotele dicente 12. metfice: quod fra artificiales in accidentia: ita quod tota substantia artificialis e eorum matª: nihil est habere rationis substantiae in aera nisi lignum, et auffit: et fra, ut potius ejus figura non dicit ultra qualitatem, nisi relaoes partium ad se invicem, ut taoes includentium partes: q. e accidens, relao, et quid reale potibus. = Advertite hic quod dis-potio, ut extrinseca partium in ordine ad se, vocatur figura organica, fica, et intrinseca: extrinseca illarum in ordine ad locum vocatur figura circularis, ut ma-tematica: et ista potest mutari absque eo quod illa mutetur: sicut homo incu-bat, mutat figuram 2ª, non autem 1ª: quia partes servant eamdem dispositionem unionis partium in dicto casu, et in toto. In 2º. figura dixit fra artificia-lis, quod sit non p.º natura, d p.º regulas artis. 2.

Sed aqui arteficiata imitari naturam, praeterentis quaerimus: an possit ope-rari eis effectus, ut attingendo illos p.º se directe, et immediate p.º figuras, et vis efficientia influxiva; ut indirecte, et mediantibus causis na-turalibus, quas ita p.º artis possint aplicari, ut fiant talia opera, aplican-do activa passivis. An et possint fieri omnia naturae opera; et praecipue anirum auri p.º artis Chimicae? P.ro qº sit 3.

1ª pº. Licet ars non efficiat opera naturae p.º se directe, et immediate; potest tamen illa efficere mediate, et indirecte, aplicando activa passivis. Ad 1ª p. p.º tota pº ex toto in 2. d. §.º quam. et in 4. d. §. q. §. n.º 34. Ad 2ª p. p.º tota pº. ex toto in 2. d. §.º quam. et in 4. d. §. q. §. n.º 34. Ad ... p. ars artificiatorum, et alvedo colorum neutra e activa: quod non potest cau-sare opera naturae, q. deveret esse activa. Item: doct, quod magi Pharaonis fecerunt ranas, serpentes, pluvias, tonitrua e Caelo trahebant, et rationes seminales istorum sunt in elementis temperatis ad invicem, quae temperatio non e, nisi quaedam juxtapositio elementi cum elemento 2dum proportionatas qualitates, et quantitates: et q. Demon, ut malus Angelus cognoscit illas quantitates, et proportiones; et corpora hujus mundi talia obediunt ei ad nutum quoad motum localem; ideo et potest disjungere, et potuit ele-menta activa passivis 2dum devitas temperamentum, et oponere illa directe corporibus celestibus habentibus influere 2dum hujusmodi tempera-mentum, et sic generari ranas, &c. 2dº. virtutis fica productiva operum naturae in ipsis elementis, et entibus naturalibus: et non e in arte nisi indirecte, et mediate p.º directionem, et aplicationem activis cum passivis o. &c. 4.

Pp. 1ª. pars et ratio 1ª. q. ars e quid accidentale, operanatura sub stantia-lis, q. natura, et ars distinguntur essentialiter, et ejus virtute: effectus tempus in virtute natura non continetur in virtute artis: effectus producta a natura ob ejus virtutem, quae natura non continet: 2ª pars est licet, q. praeter dicta arte medicinae causatur sa-nitas, p.º agricultura generantur frumenta, fructificant arbores, &c. aplicando herba et medicamenta praeparanta, plantando, seminan-do; hoc e aplicando activa passivis. 5.

Ad 3ª. ratam 1ª. partem: Dedalus fabricavit statuam Veneris, quae quadiebat: Archites Columbam, quae volabat, Magi Egipti serpentes &c; d hoc, et similia non opera naturae p.º artis effecta: q. Rº. 2º. mi: non opera naturae quoadentitatem, C. quoad modum, N. . ideo sicut illi sunt vitales similes, et in sua entitate materiales naturales, sicut mo-tus lapidis perpendarum, aut vaculus; quoad modum, et medium vi-de arte. statua, et Columba non movebatur motu reali; et fico: ce-terum medianetibus instrumentis, Machinis, et nervis internis p.º artis aplicatis, sicut in orologiis. Cum posteriori, et arte ut opera 6.

De=

Demonij in idolis, et oraculis loquentes. De serpentibus Faraonis sup. dictis. Itaque (vulgo) fertur de Mahoma, quod feretrum externo in metalo, in qua includuntur ossa, sit pendens in aere in domo Mecae ob virtutem magnetis: quia dum vivit plures partes magnetis arcam in circulo, et quadro circundantes, unaquaeque quae aequali vi, et pondere, videlicet quaelibet aequaliter secum arcam trahere, et ab alia contraria impediri; itaque [illegible] sic quod clausit inter partes magnetis juxta leges equilibrij, et in aere &c.

7\. 2a D°: per artem Chimicam verum aurum fieri potest; cum non repugnet. Est commun. apud Alchimistas contra plures. Probatur si repugnat per artem Chimicam fieri verum aurum, repugnantia oritur ex parte materiae, vel ex parte modi, vel loci, quod scilicet ejus generari debeat in visceribus terrae; de nullo repugnat. Non ex parte materiae cum haec sit indifferens ad qualibet formam. Non ex parte modi; quia hic habetur per virtutem ignis imitantis virtutem solis; quae virtus suppleri potest, sicut de facto in alijs casibus. Non ex parte loci; tum quia locus iste non est determinatus, et produci potest etiam in aere, terra et pluribus; tum quia plura loca sunt eisdem affecta dispositionibus, vel per artem possunt effici. = Datur: quia multo difficilius videtur per artem generare viventia, uti ranas, et partes, quam non viventia, uti aurum.

8\. Imò non latent facta, et experientiae tum Arnoldi, qui aurum sua arte confectum Romano Pont. tradidit examinandum; tum Raymundi Lulij, qui adeo perfectum aurum elaboravit, ut in cudendis nummis ea usi fuerint, et usque nunc adhuc extet quaedam moneta rosa nuncupata, cum ista contexta, nobile Raymundi. Uberrimum et occurrit quod legitur apud Cardanum, et Argonium. Hic, vir inter Medicos, et Professores celeberrimus, cum studiorum gratia Patavij legerem, Hectorem Sordium clarissimum virum invisit, atque cum inter cetera alchimiae aurificae expertus se mirabiliter usum asserent, et Argonius solidis rationibus, ut ipse probabat, eas sive esse contrarias, Argonius in sequenti die ex eo auro alchimiae aurificae confectum annulum contestandum exhibere curavit. Et adhuc majus testimonium dabit moneta aurea, quae in Caesareo ditissimo thesauro Viennae conspicienda exhibetur. Alia quae apud videre, et legere curiositer potestis in Autoribus.

9\. Arg. 1°: Chimistae non conveniunt inter se in modo loquendi, nec in modo operandi. Dicunt quidem hoc fieri beneficio lapidis, de quo sit iste lapis, et ex qua materia conficitur, diversa proferunt. Alij lapidem hunc appelant aquam vivam, alij aquam siccam: alij lac virginis: alij mercurium philosophorum. De materia vero dicunt esse, vel scoriam ferri, vel salem, vel alumen, vel magnesiam, vel arsenicum &c. Ignorant quae artis confectiones, ut verum fiat aurum: ergo. = Resp. vel dicendo, ad summum hoc probare, adhuc verum aurum non fuisse factum: non tamen quod non posset fieri. Vel tantum dicendo variis terminis eas volumus apud imperitos: doctioribus sulphur, et mercurium assignant. Vel Chimicos obscure loqui voluisse, cum aequaliter eam tradere noluisse, ne facilitas artis tanta decresceret, et se defraudarent. Imò quid deperit? Resp. Quid mirum, hanc artem suas habere difficultates, et probationes, quas nec ipsa Theologia carere non potuit? Caeterum porro est, doctum imperitia artis veritatem non demere.

10\. Arg. 2°: Joan. 22 C. Spondent dure alchimiam, et alchimistas infamiae nota perstringit. Et prohibet etiam vendi aurum alchimicum, et vendentes teneri ad restitutionem: ergo quia non reputatur verum aurum. Resp. 1° istum canonem non fuisse receptum. Nam postea ars conficiendi aurum viguit in Urbe sub Leone 10, cui Aurelius Augurelius librum suum Chrysopeiae dicavit. = Resp. 2. canonem ex hipotesi procedere, quod nempe aurum alchimicum sit falsum: et ideo damnat et ad restitutionem teneri.

qui

qui falsum aurum credunt, et arte Chimica abutuntur in [illegible], et solutionibus, ut declarata in textu Can.ⁿⁱ Hinc non damnatur ars, de arte, abusus: sed potius ob dubium veri auri; et ad occasionem vitandam ne falsum pro vero misceatur; maxime ob fraudes pro imitanda; q difficultatem aliquam non posit v.ᵐ aurum a facto ab arte dignosci.

Arg. 3. ratione. 1.º v.ᵐ aurum est a sole; de arte neque disponere circa solem: quia quod rursum provenit a sole, et aliud ab igne: q differunt specie. = 2.º medici non utuntur auro chimico in suis remediis: quia non datur: quia aurum in fornace factum non habet easdem qualitates ac factum a sole. = Rsp. ad 1.ᵘᵐ, influxus solis quoad aurum posse suppleri ab igne, ut in aliis caribus contingit. Nec diversitas specifica causae efficientis arguit effectum speciei diversae: nam homo creatus, et homo genitus sunt ejusdem speciei. Nam, licet lux solis sit a sole, lux ignis ab igne; tamen utraque est vera lux: quia mus per generationem, et mus per solem, (putrefactionem) v.ᵉ sunt ejusdem speciei: q licet unum aurum sit a sole, et aliud ope ignis; tamen utrumque erit v.ᵐ aurum. Vis ignis tantae virtutis est, ut per ipsius posit ex ossibus produci pulvis; quare non poterit aurum? Certe major virtus requisita ad productionem viventis, quam alicujus non viventis. = Ad 2.ᵘᵐ: ideo non utuntur medici auro chimico in remediis, quia difficulter examinatur, an sit v.ᵐ aurum chimicum, an falsum; q plerumque ex hac arte fraudes plurimae committuntur. Et hoc adversarius probat non dari a facto, non vero non posse dari. Quia aurum Chimicum praeditum est qualitatibus nimium violentis, ut pote in fornace citissime elaboratum, quas non habet aurum naturale, ut pote paulatim calore solis confectum in mineralibus. Nec diversitas accidentium probat variare substantiam: sic quidem panis sumptus a duobus similiter diversi temperamenti mutatur in eorum sanguinem, qui non ideo habet diversas qualitates; et tamen uterque sanguis erit v.ᵘˢ = Ad rursum dico, quod ars aurifica difficilis erit, non impossibilis.

Quaeritur v.º si in speciali de vitalibus a viventibus, an fieri valeant, hoc est, et in- 12.
directe, per artem? = Dico 1.º affirmative de viventibus pure vegetativis. Ratio: quia ex plantis tam ratione: quia experientia, qua spatio unius diei crevit aliqua planta, si aquae irrigata calida magis ac frigida. Sic Carolus 3.ᵘˢ q Neapoli navigaret, quotidie recentem edebat lactucam una die increscentem. Ratio disposita terra plantis per creatam, et ex aliis experientiis = Dico 2.º a vegetativis, et sensitivis, affirmative quoad sensitiva imperfecta: Ratio: quia ex serpentibus Aegyptiorum, quia ista non necessario petunt produci a generatione parentum, quia possunt provenire et a sole, putrefactione &. Et sic quidquid paulatim natura rebus disponendo facit, [+potest] Daemon instanti facere per applicationem, sicut supra. = Quoad aut. ad sensitiva perfecta ut bruta: Dico: probabilius est non posse fieri sed per artem, non ope Daemonis. Ratio: quia probabilius est, haec perfecte organizata necessario completa petere generari a parentibus. Si igitur probabile judicatur, haec posse et provenire a solis causis naturalibus; ita et probabile judicaretur posse fieri sed ope Daemonis.

De rationalibus v.º, an posit produci infantulus vivus? Dico negative. = Ad oppositum ita deducitur experientia facta ab Arnoldo Villanova: nimirum impie effusum semen humanum in vas vitreum, ita per varia, ignis calore fuit excitatum, ut in puerulum creverit, atque iste per dies vixerit. Quae experientia, non tantum ut aliena a Christianae religione, de tamen a recta ratione refugimus. Nam ad hanc admisso, quod [illegible] in generatione concurrat solum passive (quod per me falsum ostendetur): atque per ejus menstrua, et sanguis foeminae nutriri posset? item: infantulus ille, ut pote non effusus, et calore, quomodo nutriri posset? item: infantulus ille, ut pote non effusus, et calore, quomodo erit sine peccato originali: quod ex dissolutione facto per naturalem generationem, exit sine peccato originali: quod ex disfactus per naturalem generationem, erit sine peccato originali: quod ex dissanguine, nemo non videt. q

11. Sed colliges 1º: Deus potest omnia producere, vel solo, quia 1º causa infinita &c.
2º Daemones non habere nisi coarctatam potestatem ad illud solum, quod Deus permittere velit = 3º non posse facere opera naturae, quae necessario supplent exigunt naturalem influxum naturae, id est natura est. = 4º posse fingere viva Corpora, vel per illusionem, aut imaginationem perturbando, vel unius transplocando Corpus in alium locum, non vero producendo, informando, nisi apparenter. = 5º posse dici filios aliquos Diaboli incubi, hoc est, potest Daemon assumere forma hominis, et ex alio homine assumere semen decisum, (etenim non est Itra ob exigentiam naturalis foetus), et illud reservando eodem calore, unire mulieri, quae illo semine induito potest cooperando generare etiam (id dic ex viribus perfectus necessario potentibus generationem). Ita contra, ut vulgo, accidisse fatur Matri Lutheri. Sed tunc non est filius Diaboli, nec ab illo generatus, dum Pater est ille homo, ex quo semen surripuit. Nec erit factum apparente in instanti; quia expectabit paulatim operationes naturae in illa terra: ars vero in promptu facit. = Alia a Diabolo, vel incubo, vel succubo, vel operante per se etiam, et ad Eremitam ad thyrsum remitto. et alia mirabilia, et fenomena exacte videte in Kircher, et alijs, tum ficis, tum ethicis, tum historicis, tum magicis autoribus. Sed cavete, quod Magica, vocata nigra vetita est, quia ex Diabolo &c.

D.º 8. Quid sit, et ex quibus componatur Continuum?

1 Haec difficultas omni judicio insuperabilis ostenditur, ac in ejus explicatione quamvis A.A. magnis conatibus, ipsius apperire, obscurior fere quaestione remanet. Sed ostendam rei erit, illam meliori explanabo modo. D.rus v. perspicuitate sui ingenij illam tractat in 2 d. 2. q. 7. n.º 30, et deinceps. Procursus intelligentia est advertendus, quod Continuum sit a Philosopho definita: Continua sunt, quorum ultimus unus. Contigua autem ab eodem definiuntur: Contigua sunt, quorum ultima simul. Explicatur 1º: partes Continui ita uniuntur, et Continuantur, ut ultimus unius partis sit ultimus alterius. Explicatur 2º: locus, et locatus se invicem tangunt absque unione physica, et aut non medient aliud inter illa. Ex quibus infertur, quod Continuum nihil aliud est, quam compositum integrale ex pluribus partibus unitis, et Continuatis, quae inter se realiter distinguuntur: unde adest clara distinctio inter Continua, et Contigua.

2. Continuum aliud est permanens, et aliud Successivum. 1.us est, cujus componentia simul stant, vel existunt, ut lignum, aqua, &c. 2.us est, cujus componentia non coexistunt simul, dum fluxu quodam aliis alia succedunt, ut motus, et tempus. Sub nomine Continui non solum comprehenduntur quantitas permanens, et successiva, de substantia materiali, et alia accidentia materialia; quae omnia, cum quantitate habeant partes integrales et entitativas, sic unitas. Sed et scitis ex logica, quantitatem permanentem dividi tanquam in partes subjectivas in lineam, superficiem, et Corpus. (1 f.º 97 vide ... n.º 9. &)

3. Advertendum praeterea est, quod in Continuo considerare debetis partes, et puncta. Partes sunt ea, in quae Continuum potest dividi, et ex quibus componitur. Puncta sunt quaedam indivisibilia, quia puncta carent partibus quantitativis. Sed haec puncta, seu indivisibilia, alia sunt terminativa, et alia unitiva, seu Continuativa. Puncta terminativa illa sunt, in quibus Continuum terminatur, seu finitur, quia post talia indivisibilia non manet ultra aliqua pars quantitatis. 2.a sunt illa, quibus partes uniuntur, et Continuantur, sicut se habent puncta in linea, lineae in superficie, et superficies in Corpore. talia indivisibilia penetrantur solum ex ea parte, qua indivisibilia sunt: et vero punctum, quod non est quantum, dum omnino indivisibile, omnino est penetratum; duae lineae non penetrantur secundum longitudinem, quia sic non sunt, et divisibiles, dum secundum latitudinem, et profunditatem; et denique duae superficies non penetrantur secundum latitudinem, dum solum secundum profunditatem.

4 Ulterius advertendum, quod non loquimur in praesentiarum de indivisibilibus physicis, quae dicuntur minima naturalia, usque extremus acutissime acus, et similia, quae dicuntur tamquam indivisibilia quoad nos, quia ob parvitatem naturaliter dividi possunt ratione sui parvitatis, in se tamen habent partes, in quas a Deo possunt dividi: Nec loquimur de punctis, seu indivisibilibus metaphysicis

ca-

Carentibus partibus integralibus, ut sunt spirituales partes; sed solum loquimur de
indivisibilibus mathematicis, quae esto sint quid materiale, nullas habent
partes, nec talia puncta adeo dividi valent: ut sunt puncta, lineae, et
superficies, quae nullas proprias partes habent ex eo capite, quo indivisi-
bilia sunt. Quaestio ergo an continuum componatur solum ex divisibilibus, aut solum ex in-
divisibilibus, aut ex ambobus? Pro quo sit

Conclusio: Continuum non componitur ex solis indivisibilibus; nec solum ex partibus 5.
divisibilibus, sed componitur ex indivisibilibus, et ex partibus sincategorematice infi-
nitis, non vero in infinitum divisibilibus simul. = Prima pars probatur. Secunda pars contra Nominales. Et
primo, indivisibile additum indivisibili non facit majus, debiliter est, unum continuum esse
majus alio: ergo non componitur ex solis indivisibilibus. Consequentia patet, quia plura indivisibilia
aggregata alteri indivisibili tamen faciunt unum indivisibile, et consequenter non
erit continuum. Probatur minor: vel unum indivisibile tangit aliud secundum se totum, vel solum
secundum aliquid sui? hoc secundum non potest esse; alias haberet aliquid tactum, et aliquid non tac-
tum, et tunc non esset indivisibile, sed divisibile: ergo si primum exit verum, unum indivisibile attingens
aut totum attingit, aut nihil attingit, sed si unum indivisibile attingit aliud secundum
se totum, non possunt illo facere majus: ambo enim se penetrarent, et quae pene-
trantur, non faciunt majus: ergo = Confirmatur: quia in ambobus divisa continua, semper ma-
nent divisibilia ea, in quae divisa; nam remanent quantitates, et quantitates quae
necessario debent esse divisibiles: ergo implicat continuum ex solis indivisibilibus constare.

Secunda pars contra Nominales. Continuum est, cujus partes copulantur aliquo 6.
termino communi; sed si non darentur indivisibilia continuativa, ejus partes non essent copu-
latae aliquo termino communi: ergo. Probatur minor: in quantum contigua non habent continuationem, quia
carent termino communi, cum copulentur, si non darentur etc. = Confirmatur: continua sunt, quorum
ultima sunt unum: contigua vero, quorum ultima non sunt unum, sed simul; atque ultima esse
unum, nihil aliud est, quam aliquo uno termino copulari, et uniri; alias continua essent
contigua: ergo = Item: nulla pars temporis usque potest esse tota simul; nam tempus, quod sit suc-
cessivum, habere debet unam partem post alteram: quod semper a praesenti debet
dari aliquod instans continuativum partium temporis. Probatur consequentia: quia si non daretur tale
instans, tunc partes essent interruptae, et non continuae, sed hoc repugnat;
ergo vero a praesenti nec est pars praeterita, nec futura: ergo = Denique: ultimum
quantitatis est aliquod divisibile, vel indivisibile? si secundum habemus intentum. Si
primum: quia in divisibilibus non potest esse ultimum, nam est ulterius in alias partes
divisibiles, ergo non dari ultimum in quantitate.

Antequam 3am partem probemus, supponendum est, quod partes conti- 7.
nui aliae sunt proportionales, et aliae aequales. Primae sunt, quae esto sint inaequales, aliquam
tamen habent proportionem, nam si casu divisa ulna in semiulnas, ve-
teque semiulnas in palmos, palmi in semipalmos etc, istae partes erunt propor-
tionales; quia semipalmus est dimidium palmi, quemadmodum semiulna, et
quatenus potest ulna. Partes aequales sunt, quarum una non excedit alteram; et hoc iterum
aliae sunt determinatae, et aliae indeterminatae. Primae sunt, quae certae, et determinatae mensurae
sunt, ut 4or palmi in ulnas. Aliae sunt, quae ita non sunt, sed indeterminatae pro-
baria partium dispositione, ut quia si ulna divisa semiulnae, manent duo
palmi aequales; et si alter palmus dividatur, manent duo semipal-
mi, et sic ultra dividendo in alias, et alias partes, licet semper erunt
aequales, tandem deperderetur extensio mensurae quoad nos.

Rursus: partes aequales determinatae aliae sunt non communicantes, quarum vicissim 8.
nihil una accipit de altera, ut sunt duae semiulnae in ulna, quae invicem non in-
cludentes; aliae sunt communicantes, quarum una aliquid accipit alterius, ut sunt in quantitate
palmari assignantur duo palmi non communicantes, sed assignari possunt
3, aut plures, communicantes, nempe palmus constans ex dimidio primi
et 2i palmi, sic 4or, et infiniti. Supponimus etiam partes aequales determinatas, et
non communicantes esse finitas in continuo, nam ulna non habet nisi 4or palmos non
excludentes. Unde istae partes dicuntur aliquotae; nam aliquoties re-
plicatae reddunt ipsum totum: caeterae in aliis nominibus partibus vocantur

aliq-

asignati reperiuntur infinitae partes sincategorematicae, ut quod idem est continuum praeter indivisibilia includere partes infinitas sincategorematice divisibiles.

9. Contra hoc quod est 3a pars conclusionis. Pr. Vel illae singulae partes, in quas dividitur continuum, sunt ulterius divisibiles, vel nullae partes, sed omnino indivisibiles? Si primum: ergo facta quacumque divisione continui, adhuc illae partes sunt ulterius divisibiles in infinitum, quod est intentum: nempe ex infinito sincategorematico, ut in potentia; (quia infinitum creatum actu categorematice non datur). Si 2um: ergo deveniretur ad indivisibilia, et consequenter ex solis indivisibilibus constabit, quod repugnat, ut supra. = Contra: illae partes, in quas continuum ultimo est ultimate divisum, vel retinerent extensionem quantitativam, vel non? Si primum ergo quaelibet pars adhuc est divisibilis, et iterum divisibilis in infinitum, et ideo ob eandem rationem non posset perveniri ad aliquas partes, quae non sint ulterius divisibiles. Si 2um: ergo illud continuum ultimate erit compositum ex partibus non quantitativis, quod repugnat. = Fateor, quod Peripatetici varias multasque rationes habeant continuum elucidandum nostrum nobis usque nunc ignotum: et licet redarguere contrariorum solutis videantur, non quiescit tamen intellectus, quia in hoc opere velut in tenuissima arenula fatigatur.

10. Arguitur contra 1am partem: indivisibile additum indivisibili potest facere majus: ergo. Probatur antecedens: unitas quae est indivisibilis, si addatur alteri unitati, constituit numerum divisibilem, et majorem: ergo pari forma, quod est continuum, sunt divisibile, poterit ex indivisibilibus componi, et facere majus. = R. N. antecedens. Ad probationem D. majorem: unitas addita alteri unitati constituens numerum divisibilem; id est pluralitatis, C. Idem extensionis magnitudinis, et continuationis, N. Aliud est facere plus, et aliud est facere majus, et extensum: unde quod unitas addita alteri unitati, non facit majorem numerum, nisi improprie, licet faciat plus; quia ratio numeri est multitudo unitatum, et sic ad pluralitatem sufficiunt plures unitates, quae quamvis illae sint; ad extensionem vero majorem ultra pluralitatem requiritur divisibilitas, quae indivisibilibus repugnat. Paritas quoque vel stare potest, quod sicut unitas est initium numeri, ita punctum est initium lineae.

11. Arguitur contra 2am partem: indivisibilia realiter distinguuntur a partibus: ergo saltem divinitus, imo aliquando naturaliter, separari possunt. Ponamus casum, quod Deus destruat omnia puncta, remanentibus partibus: et quaerimus, illae partes sunt continuae, vel non? Si primum: ergo potest dari continuum absque indivisibilibus punctis. Si 2um: ergo partes non erunt partes, sed solum indivisibilia: consequenter continuum ex solis indivisibilibus constat. = Ro. C. antecedens. D. consequens: ergo separari possunt omnia puncta collective sumpta, N. Divisim, hoc, hoc, vel illud destructum punctum, C. Itaque dicimus casum esse impossibilem, quia Deus non posset destruere omnia puncta collective sumpta, quin destruat omnes partes: nam quaelibet pars assignabilis sit continua, adhuc includit infinitas partes, et infinita puncta. Ergo vel Deus destrueret omnes partes, vel non posset destruere omnia puncta collective, sed tantum hoc, vel illud.

12. Arguitur contra 3am partem: si continuum componeretur ex partibus divisibilibus usque in infinitum, non essent plures partes in quantitate magna vel in monte, quam in grano sinapis; sed hoc incredibile videtur: ergo. Probatur sequela: granum sinapis erit in infinitum divisibile, ergo minus quam totus mons; sed tam in uno quam in altera parte ulterius non posset deveniri ad indivisibile: ergo. = Ro. in quantitate magna esse plures partes proportionales, et aliquotas, quam in minori. Et licet repugnet multitudo categorematica actu infinita, et major alia, non tamen repugnat unum infinitum in potentia, ut est sincategorematicum majus, minus alio, nempe in partibus proportionalibus, et aliquotis; quia unum infinitum non excedere aliud, solum est proprium infiniti categorematici; sed ad summum infiniti sincategorematici quoad partes aliquotas, ut coincidentes; non vero quoad proportionales, et non coincidentes, ut indeterminate sit infinitum, quod cum tale infinitum importat coarctationem. = Intelligo

in partibus aliquotis, determinatis &c (aliquis circulus actu esse infinitus) non
autem in proportionalibus, communicantibus, vel indeterminatis. Hęc pro viribus doctis. cla-
rior capax alicuius perceptionis vobis erit: alias in AA videte.

13 Sed pro coronatione colligo: hęc puncta esse puros modos partium,
non vero stricte partes; unde continuum constituitur ex punctis, tanquam ex modis, et
ex partibus divisibilibus usque in infinitum tanquam rebus. Ratio non deest, erat argumentum
ex Eucharistia, quod maxime urgeret. Nempe quando divisa hostia consecrata, de-
struuntur puncta copulativa, et duo terminativa producuntur, vel potius e-
mergunt per modum resultantiae. Quo posito, quaeritur an sub illis punctis
terminativis denuo productis sit Christus sacramentatus: quod Christus non esset in qua-
libet parte hostiae consecratae, si puncta non partes. Si consecrata: quod Christus
inciperet esse de novo in aliqua parte sacramentali sine nova conse-
cratione: quod — Videtur ergo, Christus esse in qualibet parte hostiae, sive partes sint affec-
tae pluribus punctis terminativis, sive continuativis, Quod vero de novo producantur illa
puncta terminativa, non obest in explicatione nostra: quia non producitur nova pars, sed
divisa, durante divisione modus afficiens partes, in quibus omnibus per virtutem consecra-
tionis jam erat Christus, et post divisionem individuum perseverat, hoc est, Christi Corpus, vel
sanguis sub illis speciebus, vel punctis absque nova consecratione; quia illa puncta non
sunt nove species, partes, vel entitates absolutae, sed soli uniones, aut potius termi-
nationes novae specierum consecratarum.

14 **Quęres**: An continua habeant terminos magnitudinis, et parvitatis? hoc est,
an sit indifferens ad qualibet magnitudinem, et parvitatem? vel an habeant certos
terminos extra quos esse non possit? Pro cuius intelligentia est advertendum, continua alia esse
viventia, et alia non viventia, et in utrisque quaeritur. Terminus magnitudinis sic in duo
dividitur, alii intrinseci, et alii extrinseci. Intrinsecus est illa magnitudo quantitatis, ad quam
res pervenire potest, sed nequit ultra illam crescere, v.g., si homo posset esse altitudinis
3 cubitorum, et non major; si haberet tantam altitudinem, haberet terminum
magnitudinis, quia ultra illum protrahi non posset; et ille est terminus intrinse-
cus quem potest illum attingere, qui terminus vocatur etiam *maximus quod sic*, quia est
maxima magnitudo, quam res habere potest.

15 Terminus extrinsecus magnitudinis est illa magnitudo, quam res ha-
bere non potest, licet habere possit quamque aliam minorem. Ita est in casu
supra posito magnitudo 6. cubitorum, appellatur terminus extrinsecus, quia ab homine non
potest attingi, et etiam dicitur *minimus quod non*, quia inter magnitudines majores,
quas homo non potest attingere, illa est minima. Terminus intrinsecus parvitatis est
quantitas illa, sub qua continuum potest conservari, non tamen sub minori; ut si homo posset
conservari in magnitudine unius cubiti, et non in minori; parvitas
cubitalis erat terminus intrinsecus eius parvitatis, qui vocatur
minimus quod sic; quia est minima quantitas, quam homo potest habere. Terminus extrin-
secus parvitatis est illa quantitas, quam res habere non potest, etsi possit habere alias
majores, ut si homo non posset esse sub quantitate palmari, sed sub qualibet majori;
ut usque ad 6 palmos, appellatur *maximus quod non*; id est maxima quantitas ex
minoribus, quam res habere non potest.

16 Dico primo: omnia viventia ex propria natura habent terminos magnitudinis et par-
vitatis: non viventia autem ex propria natura non habent terminos aliquos magnitudinis, et par-
vitatis. Probatur prima pars: viventis informatur ab anima, cuius virtus, et limitatio non potest infor-
mare Corpus sub quacumque magnitudine; alias illimitata esset, sicque videmus
homines crescere usque ad determinatum tempus, et postea in sua statura consistere. =
Circa parvitatem: quia viventia petunt heterogeneitatem partium, et proportionem
membrorum, et hęc omnia exigunt ex natura sua determinatam extensionem: et non po-
sunt conservari in quacumque minima extensione. = 2a pars probatur: quia non
viventia non augentur per intussusceptionem alimenti, sed per juxta posi-
tionem, et conjunctionem unius cum alio, quod non repugnat, Corpora non viventia.

Conjun-

cōjungi cum infinitis sincategorematice. q. Dc paruitate: q. facta quacumque divisione continui a nobis asignabile, et intelligibili, id quod remanet, est continuum, et divisibile in minora divisibilia.

Dº 3. De Causis ficicis, seu de activitate naturali rerum

Qº 1ª an virtus efectiva conveniat creaturis?

1\. Omissis diversis definitionibus causae in communi, definitur a Scotistis: est principium per se influens esse in aliud. vel clarius: causa est illa, quae facit aliquid fieri, ita ut ab eo principio efectus dependeat. 1ª particula significat genus, sicut causa non dicitur a privatione, quae est principium, neque ab intellectione per actus dicendi patris Eterni quae est principium filii; licet nec Pater sit causa proprii, nec ista causa filii. Li per se, ut distinguatur causa per se a causa per accidens. Causa universaliter accepta cedit divisa in 4 genera causarum, scilicet, materiale, formale, eficientem, et finalem; quod indicavit Aristoteles 2º Phisicorum c. 3. per hanc rationem: Esse, quod influit esse in aliud, vel est id, ex quo fit aliud, et est materialis; vel per quod detracta incerta specie completa, et est formalis; vel a quo aliquid fit, et est eficiens; vel propter quod aliquid fit, et est finalis.

2\. Itaque 1º hanc dividamus causas, derelinquendo partes 1ªs intentus aliquas resolutiones in corolario ponendas. Sufientissima ista doctrina data est per intelligentiam rationis materiae et formae; et in hoc sensu intellegi debet causalitas materiae et formae: istae enim causae non causant nisi per intrinsecam sui exhibitionem, seipsas comunicando. Ad genus causae materialis reducuntur partes integrantes se habentes ut potentia respectu indivisibilium ad compositionem totius integralis. Reducuntur etiam proprius, propriae respectu vilium; potentiales respectu compositis, et proprius respectu formae vel logisticae. Similiter subjectum respectu accidentium, genus respectu differentiae, et universaliter quidquid respectu alicujus se habet ut subjectum, vel potentiale. Ex quo apparet, quid debeat reduci ad genus causae formalis, quod semper est forma, vel actus. Causa eficiens est, quae active operatur, et alicui dat esse, sive ut inquit Aristoteles, est id, unde est 1um principium motus, et quietis. Esse, qui omnis propter finem agit, causa finalis est id, cujus gratia aliquid fit. Unde finis dividitur in finem cujus, et finem cui: 1us est bonum desideratum: 2us est subjectum, cui finis desideratur. Rursus dividitur in finem quo, et finem qui: 1us est operatio, qua consequimur finem qui; 2us est bonum per media requisitum, ut v.g. Deus.

3\. Causa eficiens 1º dividitur in 1am, et 2am. 1ª est Deus. 2ª creaturae, alia est omnino universalis, ut Deus, qui ad omnes efectus actu concurrit. Alia non omnino universalis, quae finito modo ad multitudinem efectus concurrit, ut sol, qui calore, et luce orbes diffundit. Alia est particularis, quae efectus certae speciei determinatos respicit ut ignis ad ignem producendum. Haec eficiens alia est per se, et alia per accidens. 1ª est, quae efectus producit ex sua natura, ex quo illud Aristoteles quod semper, aut frequenter fit, natura fit. 2ª est illa, a qua efectus ex accidenti tantum, et non ex intentione naturae procedit, ut casus, fortuna, &.

4\. Dividitur etiam causa eficiens in fisica, et moralem, 1ª vere, et realiter influit in efectum, ut ignis respectu ignis; Pater

rur-

respectu filij. 2a. est sumi 2ter valet: 1o. modo accipiendo moralitatem pro libertate, in qua sensu voluntas est causa moralis suorum actuum: sed quia pro hac potius fisica, et realiter producit; ideo magis est causa fisica, quam moralis. 2o. sumendo moralitatem pro imputatione, et sic causa moralis est illa, quae esto fisice non influat in effectum, tamen ei imputatur effectus in prudenti existimatione; sicut vg. Judaei imputata mors Dei, licet fisice non influat in tali morte. Hae inter causas a Moralistis ex Scientia agentibus D. assignantur in his versibus:

Jussio, consilium, consensus, palpo, recursus,
Qui recipit, mutus, non obstans, non manifestans. 5.

Adhuc praeter has alia datur moralis, quae est rerum, cum aliquis causa fisica operetur, illa movendo rationem alicujus allicientis, vel pacti, ut Sacramenta, in quibus adest pactum Dei, ut ipsi debite positis, Deus conferat gratiam; etiam opera bona, sunt causae morales meritoriae gratiae, et vitae electionis.

Sed ulterius causa efficiens fisica alia est principalis, et alia instrumentalis. 6. 1a. est, quae vi sua attingit suum effectum. 2a. est, quae licet in se virtutem agendi non habeat, deservit tamen causae efficienti principali ad eius effectum producendum, quem agens principale per se intendit. Et haec est 3x; vel naturalis, vel supernaturalis, vel artificialis. Dicitur naturalis, quando inservit agenti relative ad effectum, cui ex sua natura convenit, vel exigit, sicut calor dicitur instrumentum ignis. Supernaturalis vero, quando inservit ad effectum, cui agens ex propria natura minime ordinatur. Artificialis autem, quando inservit principali agenti ad opus artificiale efformandum, atque id praestat vi sibi extrinsecus impressa, sicut calamus scriptori inservit, serra fabris lignariis: quod in his instrumentis nulla virtus relucet producti ab effectu; tota enim refunditur in artifice, itaque aliter, quod instrumentum materialiter habeat, figura vero est aliqua potio ad rationem instrumenti, et sic serra absolute non est causa sectionis nisi detracta figura.

Causa iterum efficiens alia est totalis, et alia partialis. 1a est illa, quae se sola potest effectum producere, (in causis creatis supposito concursu simultaneo Dei, qui ex hoc auferatur eius totalitas). 2a est illa, quae licet se sola non posset producere effectum, potest tamen fit cum alterius adjutorio. Advertendum hic, quod quando duae causae partiales ita producunt effectum, ut nulla pars vel effectus, in quam quaelibet non influat, tunc quaelibet causa dicitur partialis partialitate causae, et quaelibet totalis totalitate effectus: ita se habent duo trahentes lignum, et in his ad lumen gloriae respectu visionis Dei. Quando autem una pars effectus correspondet uni causae, et alia alij; tunc quaelibet causa dicitur partialis tam partialitate causae, quam partialitate effectus: vg. quando duo artifices edificant eandem domum.

Sed causa totalis alia est totalis in omni genere, et alia totalis in aliquo genere. 1a est solus Deus, qui in causando nulla indiget causa. 2a est, quae licet non indigeat alia causa in genere quo est causa; in alio tamen genere indiget. Alia datur causa efficiens per se in univoca; quae nempe producit effectum ejusdem rationis: et in equivoca, quae illa, quae producit diversae speciei. Aliae plures divisiones datae causarum, quae ad has reduci possunt. 8.

Nc.

9. Ac autem dicimus, quod adest in mente artificis idea, ut exemplar quae est ratio in ipsius mente, ad quam potest aliquid ad extra formare ad ipsius ideae similitudinem; et haec causa exemplaris dicta, quae a Seneca definita epist. 65: exemplar est id, ad quod respiciens artifex, aliquid in similitudinem efficit. = Denique dicimus, quod contra assignata causae per accidens, minime habet, casus, fortuna, fatum, et monstrum. Casus est causa, ad quam raro sequitur effectus, dictaque ab agentibus ex deliberatione naturae, ut si equus ad flumen iret pro extinguenda siti, et praecipitaretur. Fortuna est in iis, quae ex electione fiunt propter finem, et raro contingunt; ut si aliquis fodiens in terram thesaurum inveniret. Fatum ait Boetius lib. 4. de consolatione philosophiae, nihil aliud est, nisi rebus mobilibus immobilis inhaerens dispositio, per quam Deus providentia suis quaeque nectit ordinibus, et dicitur a fando, ut quasi a fatu, quo Deus providentiam se declarat; et circa hoc errarunt philosophi, et Astrologi, qui omnia in mundo necessario inevitabiliter evenire putarunt: imo plura deliramenta Ethnicorum has causas inter Deos annumerarunt. Monstra raro accidunt, nec intenduntur a natura quae ad suas leges intendit omnia reddere perfecta in suis singulis speciebus: unde monstrum est effectus per accidens, qui ut inquit philosophus, est effectus naturalis perfecta, et solita dispositione ad speciem notabiliter degenerans ob aliquod impedimentum. Sed hic ad speciem non debet intelligi, quod sit alterius speciei, sed quod non habeat dotes ipsi speciei debitas. Reliqua tum in communi; tum in particulari explicationes causae in A.A. videte.

10. Circa quis intentum Cartesius 2a parte principiorum n° 36, solus Deus asserit causam efficientem omnis effectus, ita ut nulla sit virtus effectiva, operatrix, nec productiva ipsorum in causis 2dis, de qua est quaestio. Unde communis Cartesianorum sententia solum Deum dicit, causas 2das esse mere occasionales, hoc est, Deum desumpta occasione a praesentia rerum creatarum, omnes effectus se solo producere. Tota insuper quaestio est, an res naturales fiant, et realiter attingant per se efficientia suos effectus; vel an sint causae mere occasionales? nec loquimur a causis creatis, facta separatione a causa increata, ut Deo; quia sic et nos fatemur, teste Apostolo, quod nec sumus capaces cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis sine Deo; sed tantum loquimur attenta entitate causae creatae in se inspectae, an nempe habeat virtutem activam, et efficientem, qua possit ex se producere suas causalitates, et effectus. Sit quod

11. Dico: res creatae non sunt causae mere occasionales ad suos effectus; sed habent vere efficientem, et activam virtutem. Probatur ex Scriptura Gen. c. 1o v. 11. dixit Deus: producat terra herbam virentem, et facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum. Luc. 21. dicitur: videte ficulneam, et omnes arbores, cum producunt jam ex se fructum &c. = Probatur ex experientia: nam videmus, arbores fructus suos producere, ignem calefacere, et comburere; cuilibet plantae concreata fuit sua virtus naturalis specialis; sed haec, et alia essent superflua, si res naturales nihil agerent, nec vere producerent: quod = Probatur: nihil est in natura superfluum; sed organa in viventibus sensibilibus superflua essent, si nullus non esset aliqua virtus activa: quod est. Probatur minor: tot organa, tam varia quorum dispositio exquirit aliquas necessitates; sed ablata necessitate, totum exquirit superfluitatem: quia unus organus, vel sola praesentia viventis has sensationes potentis sufficeret, ut Deus tales efficeret productiones; quod a nullo in sensu. Itaque illorum se haberet mere passive, et occasionaliter; sed hoc dicens est: imo operationes naturae, quas in animalibus videmus, probant hinc, et nunc prorsus activitatem, atque ita derit multitudo prudentum, cujus veritas solum in oculis Cartesianis fidem non invenit.

Pr

Pr. aliter: absurdum est, ineptam facere Phicam facultatem; d ita eet,
si creaturæ non sunt causæ verè efectibus suor motuum, et operationum: ergo. Pr. mi:
Phica facultas est rerum naturalium cognitio, vi dijunctio; d si causæ non sunt ita 12.
efectibus, non possemus cognoscere, ac discernere res naturales: ergo. Pr. mi:
ideo ignem ab aqua distinguimus, quia experimur, motum aquæ ee distinctum
a motu ignis; d si motus illi non provenirent efectibus ab igne, et aqua,
non possemus distinguere ignem ab aqua per talem motum: ergo. Pr. mi: si solus
Deus eficeret talem motum, utique per suam libertatem, aut absoluta pa
variosque produceret efectus ad presentiam alterius vel istius corporis;
d tc non possemus distinguere talia corpora per tales motus; quia si causæ
sunt mere ocationales, nec influunt in efectum, nec possunt mo-
vere Deum liberum, vi absoluta pa operantem ad determinatum efectum
producendum. Nec ea, quæ a Deo pendent voluntate, valent lumine
naturali investigari, vi acquiri. Nec nobis constat aliqua lege a Deo
stabilita, ut ad presentiam ignis, v.g. deveat solum producere calorem,
combustionem, &c, et non aliquid aliud, si est causa mere ocationalis: ergo danda
causæ creatæ verè efectibus &c.

Pro Cronide P. 3o: tum, Trid. damnat eos, qui dicerent, 13.
liberum hominis arbitrium nihil cooperari, assentiendo Deo, d
velut inane quoddam instrumentum nihil sinò agere. Anathe-
mavit. Sine errore ergo negat opositum Dr. sustineri. = 2um. S. August.
ait: sic Deus res suas administrat, ut suos motus agere sinat, I
tum, quia alioqui non possemus mereri, vel demereri; ergo Deus eet autor pe-
cati, vel imputator: quod absit. Porro, si Davidi tamen dabatur op-
tio, et oibus hominibus Deus aposuit ignem, et aquam, ut ubique velint,
porrigant dexteram; nonne res non videtur virtus activa, vi propria
eficacia creaturæ? et certè si pecatum sit aliquid potibus, vi verè cau-
satum; vel a creatura fit, et eccè virtus activa; vel a Deo fit, et eccè ge-
neris, eccè blasfemia, eccè atheismus; quid autem exit Deo injurio-
sius? si verè cui, et nobis dicatur, pecatum non causari, quia regibus rec-
titudinis deviter, non agnoscens nisi causas deficientes: infero 3o: q
meritum est per opositum a creaturæ. 4o: quia Deus eet autor, vel imputator
pecati; sed sic Po: licet pecatum quoad talem malitiam non causetur,
causatur tamen efective actus aliquis, ex quo procedit pecatum, ut fructus:
vel ergo ille actus causatur verè efective a creatura, et habemus intentum:
vel causatur a solo Deo; et tc, vel tale pecatum necesario omnino indispensa-
biliter; atque ita Deus eet factor pecati, non autor, vel pecatum necesario
pro libito Dei; atque ita Deus imputaret cuique, cui velit, pe-
catum. Quod absurdum: ergo verè homo eficit illum actum, ad quem necesario
pecatum: ergo &c.

Arguis 1o. Isaye 44. 24. dicitur: ego sum Dominus faciens oia, extendens " 14.
cælos solus, stabiliens terram, et nullus mecum. = Actor. 17: ipse dat oibus vitam, "
inspirationem, et oia. = Ad Cor. 12. Deus oia operatur in oibus. et pluribus in
Scriptura soli Deo tribuitur quæque actio: ergo Deus solus operatur, et creaturæ ocasi-
onales. = R. cotas has et similes non negare, Deum in dictis concurrere ad
quamcumque operationem; d hoc non excludit concursum creaturæ operantis: non ex
Dei necessitate, vi indigentia; Deus enim facere potest se solo, quidquid mediante
causa 2a, d quia Deus sic voluit, creaturæ habere virtutem cocatam a Deo,
et eficientes, quia Datur ee, dat consequens ad ee, ut experimur ex earum efectibus.
Neque hoc obest, quod Deus plura facere se solo, ut est illud Isaye, aliaque
supernalia, quæ importat creaturæ non sunt. Sed quoad efectus naturales,
qui

qui in posse, et virtute creatae, causis naturalibus, et creatis contulit exercitibus, licet semper concurrant cum Deo dependenter ab illo operanta, imo etsi Deus illis dispositis: unde non sunt, dispositiva naturae, quae Deus illis contulit, et dixerit, producunt efficienter causae naturales suos effectus proportionatos, et non alios, &.

85\. Ad 2.^m creatura nequit superare distantiam infinitam; distantia superaret, si non produceret: quod transferret non ens ad esse entis, ens quippe, et non ens infinite distant: = 3.º licet creaturae non haberent virtutem activam, non tamen superfluerent tot organa, inservirent, vel ut conditiones praerequisitae ad productionem effectus. Unde v.g. concursus parentis, et ignis approximatio ad lignum non superflueret, licet sit sola conditio, et ad creationem animae, et combustionem ligni: = 4.º: si creata haberent vim activam, praesertim naturalem, semper agerent: quia causa naturalis necessario operatur. = 5. Causae Capitales non sunt inter efficientes annumerandae; ait D. Aug. 5. de civ. Dei c. 9. = 6.: Deus solus ad praesentiam sacramentorum producit gratiam, &: ita ut omnia causas: quia sicut ignis producit calorem: ita sacramenta gratiam.

86\. R. ad 2.^m Non posse creaturas superare distantiam infinitam, quae est inter terminos potentiae, et inter potentiae, et est omnimode negationis: potest tamen superare illam, quae est inter esse, et non esse, quae est cum dependentia ab ipso. Nulla quippe creatura potest creare, vel aliquid ex nihilo praesupposito facere; quia agere semper debet cum dependentia ab ipso = Ad 3.^m C.^o creaturas aliquas posse esse causas mere occasionales respective aliquorum effectuum, cum quibus non habent specificam proportionem: At cum quibus illam habeant esse causas verè activas, et effectivas. Sic corpus v.g. est occasio, ut Deus creet animam rationalem. Approximatio autem ignis est conditio non pertinens ad virtutem agentis, sed solum ad tollendam distantiam, quia non omnis causa potest agere in distans. = Ad 4.^m Id requiritur, quod sit causa totalis, et cum omnibus circumstantiis per requisitis, ut naturalis necessario operetur = Ad 5.^m Ibi probatur, contra Ciceronem, praescientiam Dei non tollere humanam libertatem. Et causa capitalis, ut naturalis, et causa libera operetur ex suo arbitrio, licet utraque sit efficiens, naturalis non est numeranda inter liberas. = Ad 6.^m Sacramenta non producunt cum fide gratiam, sed ut solum causae morales ex pacto Dei; dumtaxat quia significant gratiam, quae a Deo solo creatur. Porro naturalia, et materialia in sacramentis nullam habent specificam proportionem cum gratia, quae quidem est spiritualis, supranaturalis, et creata. At causae naturales vere influunt sicut in subjectis, cum quibus habent specificam proportionem, et quae in illarum virtute continentur. Alias rationes, quas quaerite.

87\.

Corolarium pro aliquibus dubijs.

Plura tum de causis in communi, tum in particulari hic dubia movent; sed aliqua ut parva nota, et alia, ut impertinentia, derelinquendo, illa dumtaxat, quorum notitia utilitate non careat, brevibus proponimus resolvenda. De causis per accidens, casu, fortuna, fato, et monstro, imo et exemplari, nihil praeter dicta in speciali disserere videtur. De aliis quatuor causis, materia et forma intrinsecis, agente, vel efficiente extrinsecis: quia illae causant per intrinseca exhibitionem rei ipsius, sive communicando, sive entitatibus in

in Dpoto remanendo: ita q aut movent, et causant extrinsecè coi-
cando suas virtutes, et motus efectus, quos virtualiter continent; de reducunt
entitibe in efectu. Has inter datur et ordo prioritatis, et posterioritatis
naturae; q in causando, 1º e finalis, 2º eficiens, 3º materialis, et 4º formalis,
q bis simul tempore causent: et e ratio: nam prioritas naturae a q., atque hic,
attenditur penes dependentiam unius ab alio inter ea quae ordine dispa-
rantur; et certe 1º causa eficiens agit, ut mota: q dependentia a fina-
li, in fine, quicunque est e v. causa, q v. movet: 2º mat. et forma cau-
sant Dpotum dependenter ab eficiente, quae educit formam ex mat., et illas
unit: q eficiens e prioris in causando: 3º forma pendet a mat. in
esse, et fieri: q e posterior in operari. Sed nec vobis praeteream quod cau-
salitas fundamentalis, et in actu 1º nihil reale potius distinctum importat ab
entitate causae, et virtute, 1º q producit efectum; de e ipsa sua virtus entitativa,
qua habet posse producere: at actualis, et in actu 2º vel explicata per hoc,
quod sit actio ejusdem illi correspondens, vel per hoc, quod dicit pura relatio causae
ad efectum, in dependentia actuali efectus ad causam. Alijs omissis, sit

Pp. 1ª: nis causa ut causa, falsa e nobilior suo efectu. = Ratio: q dicit indepen- 18.
dentia in re, et dependentia in efectu: q sub hoc respectu nobilior e. = Pp. 2ª: omis causa
distinguitur realiter ab efectu, ita ut nihil posit causare seipsum. Ratio: tum q nihil
realiter dependet a se, vel refertur ad se. tum q causa influit ee in aliud, ex ejus ratione.
tum q si omis causa e prior efectu, nihil e prius, et posterius seipso, ne cosa eet, an-
tequam eet. tum q nisi sit nes. distinctio realis inter causam, et efectum, non eet etiam inter pro-
ducens, et productum: quippe major ratio adest in principio causativo, q in solo pro-
ductivo: nam causativus dicit dependentia in efectu, non ita principium productivum, ut
pat. in Divinis Pdonis. si aut non eet nes. distinctio realis inter producens, et
productum; adest perfecta distinctio realis Divinarum Personarum? q. 19.

Pp. 3ª: causa, ut causa, non praecedit nes. efectum tempore, aut duratione,
de natura. = Contra thom. P. 1º, ex Scoto in 2. d. 1. q. 5. nº 12 dicente: causa non causat,
in qtus praecedit efectum duratione, de in qtus praecedit efectum natura. sic volens non »
e causa volitis, nisi pro instanti, quo causat eam, et ita e causa naturaliter prior cau- »
sato. = P. 2: causa non e v. actu causa, nisi pro instanti, quo causat; de pro instan-
ti, quo causat, adest causatum, non efectus: q in eodem instanti temporis, non duratione
actu e causa, et efectus: q. Major pat.; q ante illud instans erat causa in potentia.
P. min: q in instanti, q causat, aliquid causat, non causalitas e relatio realis ad efec-
tum: q efectus existit; q relatio realis praesupponit fundamentum, et terminum; et si e praedicamentalis,
sicut ista, etiam praeexigit terminum existentem: q. Sic ergo causa debet ee prior, q in indigeat prio-
ritate temporis, sufficit naturae.

Pp. 4ª: duae res non possunt ee sibi invicem causae in eodem genere causae, bene 20.
vero in diverso, in ratione diversas rationes. Ita D. Scotus mate § 9. nº 3. dicens: nihil e
causa, et causatum respectu ejusdem in eodem genere causae; de duo possunt ee sibi invi- »
cem causae in diverso genere causalitatis, non in eodem. Ut 1ª Pars: q alias cosa eet, et non
eet causatum, eet prius, et posterius seipso, dependens, et independens; vel cosa eet cau-
sa ejusdem. = 2ª Pars liquet; nam quod jam e causatum ab alio in uno genere, potest
in illud causare aliud in alio genere per diversas rationes. sic ergo mat. e causa
formae in eductione, et substentatione; et forma e causa mat. in actualitate, et specificatione.

Pp. 5ª: Deus nequit suplere causalitatem mat., et formae, nec intrare, nec ad Dpo- 21.
tum in suis generibus causalitatis; de in genere causae eficientis: hoc e, Deus non potest
suplere munus formae, aut mat., informando formam per modum [illegible]; vel actuando mat.
per modum formae, vel Dpotum constituendo, sicut faciunt mat. et forma unitae. P. ex Scoto quo-
ad mat. (in 2. d. 5. q. 2. nº 9). causalitas causae materialis non dicit perfectionem simpliciter.
Unde licet Deus posit suplere defectum mat. in productione formae, ut producit
aliquid.

aliqª fma per creationem, et independenter à mat.ª; id tamen non facit in genere causæ materialis, non supplendo causalitatem mat.ª; sed totum illud genus reducit ad aliquod sui in alio genere, nempe efficientis: quia licet Deus producat aliquid independenter a materia, non tamen supplet mat.ª deserviendo per modum subiecti receptivi, vel partibus adstans, nec partialis ad totum, quia illis est causalitas propria mat.ª; sed per modum causæ efficientis. = Quoad fmam in creatis, adde D.ᵒ, quod habet aliquid imperfectionis, quod est informans, et pars componentis, quare nequit esse in Deo.

22. tota Rat. D.ᵒ. Nam Deo repugnat, quod imperfectionem sapit; sed ita essent in Deo illæ causalitates propriæ mat.ª et fmæ in se, et ad compositum. R.ᵒ mat.ª, ex cau- sat fmam per modum recipientis, sed totum per modum partis potentialis: causalitas fmæ in mat.ª est per modum actus informantis, et in totum per modum partis constituentis, et specificantis. Hæc omnia imperfectionem sapiunt; quia in illo genere Deus nequit supplere, sed in genere efficientis. = Et si dicis, quod Deus facere valet, sed solo quidquid est causa 2.ª = D.ᵒ ergo, vel in eodem genere, vel in diverso. = 2.ᵒ, si non involvat imperfectionem, C. secus, N. D.ᵒ ergo, vel in eodem genere efficientis supplet mat.ª et fmam, atque illis dabit virtutem, nec et ideo licet in genere efficientis non sustentat, patitur, vel informat, quod quidem imperfectionem involvit. Reo- agendi; non autem sustentat, patitur, vel informat, quod quidem imperfectionem involvit. Re- inde in genere efficientis potest fmam producere sine subiecto mat.ª, mat.ª contra- partem sine fma, et è contra; non tamen ipsum totum sine partibus, nec impedire causalitatem partium unitarum, sicut nec similitudinis inter duo alba, supposita eorum exi- stentia; quia hæc omnia proveniunt necessario per resultantiam: bene vero potest impedire resultantiam compositi, impediendo unionem partium; sicut et re indirecte resultantiam similitudinis, impediendo existentiam alborum &c.

23. Pp C.ᵃ causa efficiens fica nec divinitus potest realiter causare, nisi actu existat, tha thom. aliter causa, posse causare in instanti B, etsi dum causat. Contra thom. aliter causa existit in instanti A, et hoc sive naturaliter, sive supernaturaliter non existat, contra. Causa non habens virtutem respec- Ita scotistæ ç D. in 2. d. 2. q. 10. n. 5, et alibi. R.ᵒ Causa non habens virtutem respec- tu effectus, nequit illa adhuc divinitus causare; sed in re non existente non est virtus respectu effectus: quia R. mi: ablata existentia, remanet causa in statu objectivo; dic nihil est. Imo si nemo dat, quod in se non habet; quomodo causa non existens dabit effectui existentiam? = Item: causa, quæ numquam fuit, nequit causare: quia neque quæ fuit, et non est. R. Cons.: quia tam actu non est, quod numquam fuit, sicut quod non est, licet fuerit. = Item: operatio est actus 2.ᵘˢ, esse est actus 1.ᵘˢ, sed actus 2.ᵘˢ nequit proprie haberi sine 1.ᵒ: quia nec operatio actualis sine esse actuali; sed hoc est existens. = Item: operari est exercitium virtutis causæ; sed nequit intelligi actuale exer- citium virtutis sine existentia virtutis, nam alioquin virtus esset, et non esset: esset, quia exerceretur; non esset, quia non existeret. Omnino igitur contradictio, nec divinitus est in rebus.

24. Ulterius virtus producendi est connexa ex intrinseco cum existentia, vel non? si 1.ᵘᵐ: quia causa in statu præterito non habet virtutem causandi. Si 2.ᵘᵐ: quia causa futura poterit causare. = Si autem aliqui dicant, existentiam esse solum conditionem, quam Deo supplere valet. = Dic, quod plures sunt conditiones adeo necessariæ, ut etiam divinitus requirantur, uti Patrinitas in ordine D. ut generet: cognitio ut voluntas velit &c. et ita existentia &c. = Si arg. 1.ᵒ quod causa fmalis, et finalis non requirunt existentiam ad causandum: quia nec efficiens. = R.ᵒ quod inequaliter causa repræsentativa proportionata exi- stentiæ, finalis solum moveat, alliciendo voluntatem per cognitionem, non requirit existentiam, sed intentionalem. Moralis influit per modum me- riti; et illi sufficit existentia moralis, quæ stat in actione, aut retractione existimatorum. At causa fica efficiens extra operis rationem pendentis existimationis. At causa fica efficiens extra animum requirit existentiam extra animum. = Si arg. 2: quod Pater mor- tuus post decisionem seminis est causa efficiens filii postumi: quia cau- sat causa non existens? R.ᵒ (sicut in aliis casibus, quos passim itidem ex- ponunt) quod causa immediata filii postumi est semen, et ideo licet hic Pater non existat, ut quod, existit tamen ut quo, et semen ut quod; hoc est, Pater relinquit in semine virtutem existentem producentem effectum. Unde sicut neque semen decidi a Patre non existente; ita neque semen non existens producere prolem.

Rp. 1a: Causa n̄ ē conexa c̄ aliq. efectu in parxculari; hoc ē; repug-
nante aliq. efectu in parxculari n̄o repugnaret causa; tq si repugnarent
oēs efectus alicujs causę creatę, repugnaret ea causa falta, ut taly. = Prao 1a: 25.
q. si vis unq. alius repugnaret, et alia ent possibilia, n̄ repugnaret poa vis c-
hac. Prelao enī causę respicit ultus in alteras, et specificatbus ejs efectus ab ipsa
producibilę; rao ejs vi parxcularis efectus respicit medte, ole 2aio. et ba-
rē, = Prao 2a: q. causa creata falta, ut taly, refata ad oēs efectus, ut ad suus
taus transcendntliter: repugnante aut ex ao adqto relaois, repugnat
relao: q. 26.

Rp. 2a: oipotentia Dei n̄ ē cocnexa c̄ possiblibus ita ut si possiblia
redderentur impoblia, redderetur impoblis oipotentia Dei. =
redderentur p. hipotesi impoblia, redderetur impoblis oipotentia Dei. Hęc lict, thesa, q. ē a Deo
Ilea c̄ coi scotistaru ctra thom., et aliq. scot. Hęc lict, thesa, q. ē a Deo
in linea reali; P. 1a. Deus meus es tu, et bonoru meoru n̄ eges, ait Ps. Hinc:
magis nes. neqt coexigere ad sui existntia, qd ē minus nes.; Deus
aute quoad oipotntntia, et oia sua pfecta, ē magis nes. bs qds q. aliq
intlgible: c̄ ad huc nulo remanente efectu pobli, n̄ destrueretr
oipotentia Dei. Roboratr: vl nes. possiblius ē eqlis c̄ nes. oipontię,
vl n̄? Porro neqt ila dici major. Non 1a: aliq. eet ila infinita. si 2a:
stat intntus; ex minori impobli n̄o seqtr metfice majus, licet logcē
ad impoble seqatr qdlbt correspondns. 27.

P. 2o. oipotentia ē ex re separablis a poblibs: q. ilis destructis,
n̄ seqtr destructio oipotentię. Prq. pad. P.o ant: si oipotntia eet insepa-
rablis a posblibs: vl eet, q. ē id realtr c̄ ilis: vl q. dependeret a creat.: vl
q. eet simul natura c̄ ipsis, ut diceret relao relaoē realę ad ila; at hęc oia
falsa es. P. mi: quoad 1a, et 2a ē de fide: quoad 3a. sic: talis relao eet ac-
cidens; qd repugnat Deo: pretera; si eet pręducalis, q. hęc requirit ex-
trema actu existntia; neq. eet transcendntlis, q. ea hęc ordinatr ad sus
terma actu existntia; neq. eet transcendntlis; q. ea hęc ordinatr ad sus
gqad sui specificatbus; ol nihil, qd ē in Deo, potest specificari ab aliq.
creato, sive ab alioq. qd n̄ sit entitativē in Deo: q̄ neqt oipotntia diceret
relaoē realę ad posblia: q. 28.

Arg. redditis impoblibs objctivē creaturis, deficeret Deo aliqa
pfecto intrinceca: q̄ eet oipotntia, in qua ctinebantr. P. ant: defi-
ceret Deo ctinentia virtualis creaturarum; nam qd in se n̄ ē posbile,
neqt ctineri in virtute causę; at hęc ctinentia ē pfecto intrinceca
cu Dei; c̄ sit ipsamet virtus Dei ab ipso Deo indisjuncta: q. = Ista: q.
creat. produs in creat.; si ipsa 2a. extra creatrix, ait S. Aug.:
q. = Pr. N. ant; et D. mą: deficeret ctinentia virtualis p.o recto, et en-
titbe, N. Deficeret p.o 2notto, et denominatibe, C. Et ita ad mą. = Ad
2tam, D. ant: creat. falta, ut entitbe extra ita si ipsa extra creat.
trix, N. Virtualtr sumpta, et explicata, C. Ideo enī creat. dicuntr
cē in Deo; q. ibi ē virtus ad ilas producenda, ut posbilis: unde ab-
lato aliq. pobli; aufertr ee fale antibus ilius; ol n̄ ila virtus entitibs
oipotntię. Quapropter impoblia n̄ ctinentr in Deo falta creatore, q.
sic explicatr oipotntia, ut relativa, quomodo n̄ respicit impoblia
respectu 2notti. 29.

Solut plura argta solvatis, ad vertte c̄ D. in 1. d. 18. q. un. ca:
qd hoc nom. oipotntia (idę ē oi scia, eternitte, immutabilitte, ac
alijs) 2tr potest accipi: uno modo fundmtalr, et p.o denominato; et
sic significat pfectioę absoluta denominantę Deus fundmtlr, et in se
oipotntę: alio modo falta, et p.o et formaliter significato; et sic supraddit-

ret-

respectus rationis ad creat. possibiles. atq. Omnipotentia hoc modo non est perfectio relativa 2d. ed., itaut ex vi talis includat respectus realis ad creat.; dicitur 2d. dici; quia a principali significato importat aliquid absolutum, denotando per rationis possibilia. Itaq. repugnantibus creat. adhuc esset in Deo omnipotentia eque perfecta, et infinita, ac modo est: non ostensus ad respectus rationis, quod denominationem relativam habere neqt, ablata tri possibilitate; duo quod diligentius absolutus constituens Deus omnipotens, quae est fundamentum hujus relationis rationis. Unde possibilitas creaturae solus est connotatus denominationis Deus omnipotens; quia quidem denominatio rationis non immutat omnipotentiam, quia ipsi nihil a parte rei addit.

30. Pp.º: Causa increata de facto neqt agere in distans. Ratio; quia Deus per immensitatem omnia replet spatia realia: ergo nihil potest aliratione a causa increata. Dixi de facto: nisi per impossibile Deus non esset ubique, seu immensus, adhuc per activitatem infinitam posset agere ubique. Unde Scotus docet, quod per locum omnino intrinsecum, non bene colligitur immensitas, seu ubiquitas Dei ex ejus operatione ubique. At ex hoc intelligitur.

31. Pp.º 2º. aliqua agentia creata possunt etiam naturaliter agere in distans, qui aliquid agant in medio. Ita D. in 1. d. 37. et 37. nullus est dubius, hoc evenire posse supernaturaliter, quia potest Deus suspendere suum concursum ergo igne ad aquam in spatio approximato, et ignis ille calefacere ad aquam in spatio distanti. Dificultas est de potentia ordinaria. Vel ad intentionem 2x est Contactus unus matematicus, sive realis, quia duo ita se tangunt ut sint simul, et contigua: alius fictus, et virtualis, quia agens per suam virtutem fictam producit aliquid in passo distanti. Hinc ad aquam non requisita sorte. Hactenus filii quaestiones virtualis, ubi sol, qui generat aurum in visceribus terrae, quia tamen non tangit. Nec dubium est; quod detur actio in distans atque in medio, quae sit ejus ratio et ea, quae attingit distans: ratio actio in medio, quae sit ejus diversa actio, influxu, seu virtute producit mediante, quae est ab ea, quae agit immediate, et ipsa intermedia; talia in terra, ab ea, quae agit immediate, et ipsa intermedia, sicquidem aerem illuminat, et calefacit, glaciem liquefacit, metalla induxat, et dilatat; atq. dum calefacit aquam rarefacit, metalla indurat, et dilatat; quae sunt in centro remotus, non calefacit calor proximus, quia quidem sunt in centro remotus, non calefacit ab actione in proximam calorem: ergo datur actio in distans diversa ab actione in proximam quaem.

32. P. sed P. pp.º contra thom.: Causa non existens potest operari, quia ipsum ergo causa non praesens, quia praesentia rei praesupponit existentiam rei, non vero existentia praesentiae. = P. 2. contra Neotericos. Juxta ipsos potest convenire actio independenter absoluto: quia potest ei convenire actio creativa: ergo potest ei convenire actio independenter a medio creativo: ergo potest ei convenire actio independenter a medio; quia major distantia est inter ea, et non ea, quae inter hoc finitum, et aliud finitum. Praeterea, si creatura creat, sed agit in distans, nihil agendo in medio. = P. 3. possibile. Non requiritur absolute praesentia virtutis in medio, quia sine praesentia in medio potest agere in passo intra agentis et passum; ergo sine praesentia in medio potest agere in passo. Probatur: accidens neqt producere ubi sine, quia dicta esset, non requireretur praesentia virtutis causae, quia haec est accidens, in actu 2º. dico, et in 1º. est ipsa substantia causae: ergo

+ f.º 202 vuelta n.º 23.

33. Si autem dicant, talem praesentiam esse solam = Contra; quod non est absolute necessaria: ergo stat contrarium. Probatur: Sic, ut Deus per impossibile non esset immensus, adhuc omnia causaret potentia sua efficaci: ergo causaret in dis-

distant: neque ex objecto voluntatis debet esse praesens voluntati: =2°
Angelus potest intuitive cognoscere has res materiales, quae sunt dis-
tantes. tum, ex quo Angelus superior potest intuitive cognoscere, et illu-
minare inferiorem, dato inferior recedat a superiori intellectione
quantum potest obiectum. Secundum emitendo species, quae quidem nihil agit
in medio: ergo =3° experientia tum eorum qui sentiunt, se moveri
interius eo momento, quo vz amici moriuntur: quid enim mortui
emitunt per spacia media? tum stela polaris agit in acum magne-
nete communicatam, nec potest dici quod producat in medio. tum expe-
rientia pulveris venenosi, qui evolans necat, quin aliquid agat
in medio. et ita de aliis &. Ad nos non adeximus circa quod est distans,
d est proportione: necoli fitemur, aliquas esse actiones, quae requirunt terrae
indistans, nisi per medium, uti vz sol illuminandus terram, prius illu-
minat aerem &.

Ang. Ita koma 1°. agens, et passum se habent, ut actus, et potentia; at haec indigent 34.
conjunctione ad productionem facti: ergo =2°. agens non potest operari nisi in loco, ubi existit: quia est
neque in tali loco operari, nisi in tali loco existat. =3°. mat. et forma, ut constituant
compositum, debent esse praesentes localiter: quia causa efficiens agens, ut producat effectum,
debet esse ei praesens localiter: quia non indistans &. =R. 1°. ad 1. D°. agens, et passum se
habent, ut actus fidelis, et potentia susceptiva, N. ut potentia productiva, et actus pro-
ductus, C. Illa indigent conjunctione, non vero ista. et est disparitas, et pro 3°. =Ad
2°. N. paritatem; quia quod actu non existit, nullam habet virtutem, et sic est impo-
tens ad causandum: at causa non praesens causat in hoc, vel illo loco determinate,
quia sua virtus ab illo non dependet. =Ad 3°. quod nimis probat, nihil probat: nam
esse fa., ut constituant, debent impenetrari; ita deberet etiam causa efficiens cum
suo effectu; quod est falsum. Patet igitur disparitas inter causas intrinsecas, et
extrinsecas. Sic causa finalis sic extrinseca debet praesens movere in-
tentionaliter praesens, ad hoc tangit, quia debet applicari per cognitionem, quae re-
quirit ex divitas, volitus cum praecognitis.

Angeli, quaenam agant propter finem. 35.

De creat. non cognoscitivis certum est, quod tendunt ad proprios
suos fines, ex directione illis impressa per Dei voluntatem, et providentiam.
De agentibus cognoscitivis alia sunt intellectualia, ut Deus, Angelus, et homo, qui
feruntur in bonum, ut cognitum, et cum electione; alia sunt naturalia, quae agunt
ex cognitione pure sensitiva, ut bruta. De his praecipue est difficultas,
quia aliqua cognitione feruntur in bonum suum, discernentes quid cum malo ipsis: nam
quia aliqua cognitione feruntur in bonum. De Deo, an, et quomodo agat propter
finem, et Angelo nemo dubitat. De eo: nobis aut videtur vere, (nempe si habetis in met.
fine videre fine): quod ex script.: universa propter semetipsum operatus est Dominus, signi-
ficat) quod ex script.: universa propter semetipsum operatus est Dominus
suppono, quod agere propter finem est habere bonum aliquod suae operationi
praefixum, quod movet agens ad operandum; at hoc potest fieri, vel materialiter,
quando agens fertur in bonum, non cognoscendo illam convenientiam, nec proportionem,
et utilitatem mediorum cum fine, ad quam consequendam adhibet illa: vel formaliter, quando
tendit in bonum cognitum per media, quorum cognoscit proportionem, et
aptitudinem, quam habent ad finem, et est capax eligendi aptiora, et ex-
ponendi inepta quaedam per consultationem, sive per discursum. 36

Dico: sola agentia libera agunt proprie, et formaliter propter
finem: bruta vero improprie, et materialiter. =P. 1°. ex D. Thoma 1°. mat. et q. 3.
et in 1. d. 13. n° 8: prudentia est in brutis metaphorice, et hoc in res-
pectu illorum, quae prosequuntur, vel fugiunt ex naturali instinctu, sicut agnus
sequitur matrem, et fugit lupum: tum quia ista non fiunt ex mero
quia talia conjuncta tota species nec, et circa illa non distinguit singularitatem

aggre

" agere ::: sed de his, quæ se ad finem, non circa rem, sed circa contingentiam;
" bruta licet similiter agant, sicut homo ageret ex ablibertate; non tamen opportet
" quod similes cognitiones habeant. In omni sua actione agunt, et non aguntur; et
" ideo sunt dominæ suarum actionum, sicut Domini, proprie nihil agunt providendo, vel in
" respectu futurorum ex memoria præteriti &c. P. 2: agere propter finem
fulta, est agere amore finis, eligendo media proportionata, illaque
ordinando ad finis assecutionem: sed hæc spectant ad sola agentia libe-
ra, non ad bruta: quia ex P. m: quæ carent libertate, non habent electionem; et
quæ non cognoscunt futura, et absentia, nec cognexionem mediorum cum fine,
non possunt ferri in illa, ut finem electum; sed talia sunt bruta: ergo &c. Et recco-
lite, quod ad fidem catholicam pertinet de brutis quoad animam rationalem &c.

Q.° 2.ª, an idem numero efectus posit simul produci â 2xi causa totali nòn subordinata?

1. Non loquimur de causis partialibus: nec de moralibus: nec de totalibus di-
versi generis non subordinatis: nec de causis subordinatis, quia sic ignis, Deus, et homo sunt cau-
sæ totales alterius generis: quæ dicuntur causæ subordinatæ, eo quod in sua actione
homo sit subordinatus Deo, a quo in essendo, et causando dependet: Nec loquitur nec
cessario, et dilivisim, quia idem efectus potest provenire vel ab igne A, vel ab igne B. Nec
loquitur de causa in actu 1.° Porro causa totalis in actu 1.° illa est, quæ ex se habet
sufficientem virtutem ad producendum efectum; in actu autem 2.° est, quæ actu exer-
cet talem virtutem producendo efectum. Tamen evenire potest, quod causæ sint totales
in actu 1.°, et partiales in actu 2.° si in ipso conveniunt. Dificultas igitur est de
causis præcipue eficientibus, (licet idem ratione probetur de finali, et de
intrinsecis), totalibus non subordinatis, in actu 2.° totaliter simul causantibus
ejusdem generis, et ordinis; hoc est: an a duobus agentibus totalibus ejusdem ra-
tionis, et non subordinatis, ut ignibus, vel hominibus, posit idem numero efectus produci in
actu 2.° simul, ita ut ab utroque simul totaliter producatur, et sic verum dicere-
re; ignis A totaliter fuit productus ab igne C, et totaliter simul fu-
it productus ab igne B? Hoc Ockam cum aliis evenire posse putat, contra
thomistas, et alios plures, solus, vel supra relata. Itaque sit cum tota schola scotica (cui etiam
adherent aliqui tomistæ.)

2. Dico: nec divinitus potest idem numero efectus simul in actu 2.° produci a
duabus causis totalibus ejusdem rationis non subordinatis totaliter causantibus. = Ita D.
pluribi; præsertim in 3. d. 1. q. 2. n.° 3 dicens: in omni dependentia essentiali cum
" dependens non dependeat præcise nisi a duobus ::: quia impossibile omnino est, idem causa-
" tum habere plures causas totales simul in eodem genere causandi, a quo
dependeat. = Tamen P. 1.° ratione: ex oposito sequeretur, utramque esse causam totalem in
actu 2.° illius efectus, et neutram esse causam totalem in actu 2.° ejusdem efectus;
sed hoc est contradictio: ergo &c. Probatur major quoad 2.um, nam quoad 1.um concedunt contrarii.
Causa totalis in actu 2.° est illa, quæ ita totaliter producit efectum, ut nihil
relinquat producendum ab altera causa, alias non esset nisi partialis;
sed in hipotesi una relinqueret aliquid producendum ab alia; alias illa alia
non esset causa: ergo neutra esset causa totalis &c. Confirmatur: ut causa produceret
efectum, supponit efectum non esse, sed in tali casu una poneret efectum in esse,
et simul supponeret in esse, ut nempe ab alia causa producta totaliter,
vel si se coniungunt, sunt partiales: ergo &c.

3. P. 2.°: contradictio est, idem numero dependere simul essentialiter a 2xi causa
totali ejusdem rationis, sed hoc sequeretur ex oposito dicto 1.: ergo. Minor est vera. quia quilibet
efec-

efectus dependeat a sua Causa. R. ma.: si idem efectus [illegible] simul a 2bus [illegible] dependeret totaliter, ex neutra ex vi totaliter dependeret; vel ab una simul ex totaliter dependeret, et non dependeret, id hoc implicat. R. mi.: nihil factus posset simul existere totaliter dependere ab eo, quo non existente, nihilominus illos esset, id in casu, quo sic libet causa non existente, adhuc existeret efectus: quod explicatur: si ignis [illegible] produceretur simul totaliter ab igne B, et ab igne C, et ab utroque dependeret, ut supponitur quod ab illis accipiat esse. Deinde non dependeret ipse ab igne C, quia sine ista causa adhuc esset tam bene, quam quia illa, nempe esset ab igne B: quod ab eodem igne penderet ex totaliter, et non penderet: et ab utroque dependeret, et a neutro dependeret ex totaliter: quod [illegible] efectus semel est productus, [illegible] semel [illegible] [illegible] non simul productus: quod [illegible] implicat; [illegible] simul consumpsi, licet possit successive; ita implicat, idem bis simul produci, licet successive possit: quod [illegible].

Arg. 1.º ex D. S. idem Corpus potest esse divisum simul adesse in pluribus locis circumscriptive: [illegible] apparet. R. [illegible] Corpus esse adesse ubicatum ab ubi adesto A, ita ut nihil corporis sit, quod ubicatum non sit, et ita de ubi adesto B; de efectus ita totaliter causatur ab una causa totali, ut nihil efectus remaneat causandum ab alia: quia [illegible] non implicat, nec 2us. Porro sic non implicat, quod idem Corpus habeat 2 [illegible] [illegible] adestus rei dependentis, nempe 2 adestus ubi, quod dependeat in esse ubicato totaliter, et adesse: quia nec implicat, quod idem efectus habeat 2 [illegible] adestus rei dependentis, nempe 2 causas totales ejusdem rationis, aqua dependeat [illegible]. Valde hoc ponderatur argumentum: ad P. Bernjumeda [illegible] vit. 4. (f.º 265.)

Itaque habete quod D.º in 1. d. 30 q. 1. 2. quod ubi circumscriptibus adestus nihil aliud dicit, nisi respectus extrinsecus adveniens procedit argumentum, nihil aliud dicit, nisi respectus extrinsecus circumscriptibus, veniens, fundatus in uno quanto ad aliud quantus ubicatus, est quadam relatio passiva, ita quod ubi, atque talis Corporis dicta quantus ubicatus, [illegible] unde esse idem Corpus in qua Corpus [illegible] [illegible] ad Corpus in loco, [illegible] plus pluribus locis, nihil aliud est, quam habere idem Corpus plura ubi, sive plures respectus, mediis, quibus talis idem Corpus refertur ad plura loca, [illegible] est, et non implicet, in eodem Patre plures esse respectus ad plures filios, ita nec implicat ad plura loca adesse; quia locus nihil producit, et locato; neque locatus a loco pendet, nisi modo, quo unus relativus ab alio relativo; [illegible] R. N. utramque partem; quia ubi non est causa Corporis ubicati; et sic non implicat, quod idem Corpus habeat plura ubi, (atque [illegible]), atque nihil aliud sit, quam plura accidentia: ceterum efectus accipit esse [illegible] eficientem, et totaliter a causa; ad [illegible] ita implicat &c. 5. (f.º 265.)

Arg. 2.: ponamus casum possibilem. Si duo Sacerdotes simul, et devote verba Consecrationis proferrent super eandem hostiam; et idem [illegible] duobus simul baptizantibus; ac duobus verba absolutionis proferentibus &c, in his casibus nullus dubitat, quod efectus correspondet, manere et postea: quia [illegible] 2 causa totali simul non subordinata = R.º C. casus, d. N. suppositum. [illegible] [illegible] tales efectus non erunt per causas physicas propria virtute causantes, ut modo loquimur, sed solus erunt a causis moralibus instrumentalibus, quas quidem multiplicari posse [illegible] in ordine ad eundem efectum; dum hae causae sint mere [illegible], non implicat, quod multiplicentur, quin multiplicetur virtus efectiva Causae. Itaque Ministri Sacramenti [illegible] ipsa Sacramenta [illegible] Scotus sunt moralia instrumenta, non [illegible] ex voluntate, non Dei pacto [illegible], id Deus, qui est Causa physica gratiae, haec [illegible]. Hic loquimur de Causis [illegible] causantibus sua propria actiua virtute. 6.

Arg. 3.º D.º in 1. d. 30. q. 1. non [illegible]: ad [illegible] Incarnatae dico, quod possibile est, idem Corpus Christi fuisse formatum ex sanguinibus V.es, at hoc 7.

" q modo essendi naali; n obstante, qd Euch.ª praeserisset. Ex qª sic: Caps Xpti in euchª potuit, juxta D. habere ee totaliter pactiones exa: tiba Dei; d hoc n obstante potuit deinde, ex D.e, formari ex sangne V.ᵍ: q̃ tc Xpti Caps actu fuisset productus per actione productiba adepta: ergo. = R.º C. litera, et illa; et D.º maj: potuit deinceps formari ex sangne V.ᵍ 2dm quid, C. (et ita ad textus). Potuit deinceps formari simpliciter, N. Itavis explicat D. cit: dila formao n fuisset tc inceptio Caps
" nisi 2dm quid; sicut modo Ducapio pany in Caps n e inceptio Capsy
" nisi 2dm quid: ergª qd sic incipit, praehabet ee simplr.

8. Vult q D., pore Euch. instituere, creando Caps Xpti ab ipsª Dcurysu V.ᵍ in ila qntte, q habuit in 1º instanti sue Dceptioys, antequam Dcipexet in utero V.ᵍ, tunc ex in tali casu R. V.º et. deinceps n Dcipexet pprie pactiones generatiba totales, nec eet vª Mater Xpti; qª Xptus n haberet eet simplr, et simul pª Dcursus V.ᵍ, d solus pª actiones creatiba Dei: que nec coicaret matª, ex qua sª Dstaret; nec Dcurreret ad actiones praevias ad fra Capsy, nec ad uniones eius; qª hec oia supponeret. Pord ta ad reliqª Dcurrere, que expectant ad formaos 2daig fetus, et 2dus modus existendi naales, in qntts. Unde talis formao ex sangne V.ᵍ eet tantum quoad nutaios, et caeteras dispositioes, que frequ succedunt in Ventre Matris, que sbministrat alimentus ex pprio sangne, donec fetus ad maturitate perveniens prodit in luce.

9. Arg. 2º. n repugnant in Patre plures productiones actibe totales erga plures filios: q nec repugnant in filios plures productiones pasiba totales. = 3. id nº substs potest habere plures fras acidntlr ejus raoys: q id efectus plures causas = 6º. id acidns pott ee in 2bus substs totalbs: ead fra in 2bus matª: q id efectus a 2bus causa. = 7º. quilbt ignis e causa totalis naalit Dbustioys; d si duo ignes aplicanta uni pajo, i ligno, adest Dbustio: q iste efectus Dbustioys e a 2bs &. = R.º. Ad 1ᵘ disparitte est, qª producens n habet ee simplr pª productiones actibas: productus vº habet illud ee simplr pª productiones
(t fº 302.) pasibas. = Ad 3. disparitte ee, qª pª plures fras acidntlr n ponitur id nº efectus, ut dictus e de pluribs paternitatibus vg in Patre.ᵗ At pª plures depndntias causs ejus raoys haberetur id nº efectus a pluribus causis totalbs. Ita: pª fras acidntles, substs n habet ee simplr, d 2dm quid: pª depndntia vº exntiale a causa habet efectus ee simplr. = Ad 6 q D.º ant: posunt (divinitus), itaut pendeant in adepte, et partialiter a substs, i matª, C. V.ᵗ itaut nullomodo pendeat, C. Itaut pendeant a singulis totaliter, et adepte, N. = Ad 7.ᵘᵐ: quilbt ignis habet suum nº distinctus efectus indistincta nº parte ligni: unde et duae causae, et duo efectus. Sitaque Djungantur ignes, et paja, tc partialiter se attemperant, unaqque causa totalis eformaret ad intentiones, i velotiores efectus producendos: i adhuc divisibilr quilbt ignis producat suum efectus.

Qº. 3.ª an idem numero efectus productus ab una causa totali, produci potuiset ab alia causa totali ejusdem generis, seu rationis?

1. Non e sermo de reproductione, sive e iterata simul productione, q implicat, teste D.e in 4. d. 11. q. 2, qd efectus jam productus ab una causa, et existens, po-

posit adhuc diviry, simul ab alia itez produci. Neq. ...

[Heavily abbreviated Latin manuscript; best reading follows]

posit adhuc divisus, simul ab alia iterum produci. Neq. quo ē aut reproductione, sive resurrectione, ut textu Damasc. resurrectio ē ejus, quod cecidit, iterata, sive 2a productio. Nec loquimur de causa totali intrinseca, nam cum causent mat. et forma prima intrinseca exhibitioe [illegible] variata non mat. et forma, variatur nr effectus; ut pote variato [illegible] intrinseco ejus attributo. Si difficultas ē de causa efficienti, (et posset eam movere circa finalem) an quidem simul, d disjunctim, aut separatim: an scilicet, non obstante, quod effectus sit productus ab una causa totali, potuisset disjunctim ab alia causa totali ejusdem virtutis, ordinis, et rationis produci? hoc ē, an iste Franc., qui fuit generatus a Joan. potuerit in illo instanti generari ab alio hoīe, itaut sine implicantia idemmet nr Fran., qui ē filius Joan., potuerit ee filius Pauli; l alterius. Et idem de alijs, v.g. an ignis C, qui fuit productus ab igne A, potuerit produci in illo instanti divisim ab igne B? &. 2.

Dico: idem nr effectus productus ab una causa totali efficienti potuit attenta sua natura, produci ab alia divisim ejusdem virtutis, et rationis. = Ita thom. Ita D. 1. (in 1. d. 13. q. 3. nº 8.) dicens: Similis influentia sufficit ad idem effectus: non enim in instanti A est aliud agens approximatum passo, produceret idem nr, quod istud agens producit; et tamen illa influentia non est eadem nr cum influentia istius, d tantum similis. (in 1. d. 2. q. 2. nº 3.) Idem nr homo non solum quoad aīam, d etiam quoad corpus organicum potuit ee filius Adae, et filius Abrahae; et ex quocumque ista duorum fuisset, idem nr fuisset. Et ignis A quantitatis, et virtutis tantum, vi ex tali mat. igne totali generaretur ignis B ejusdem quantitatis, et virtutis vi p.º eadem instanti in ista mat. B agere, eundem nr ignem produceret non obstante eadem instanti in ista mat. B agere, eundem nr ignem produceret; non obstante eadem instanti et aliud, et aliud nr; quia generatus non respicit per se unitatem, quod generans sit aliud, et aliud nr; quia generatus non respicit per se unitatem, l pluralitatem ex generante. Unde corpus organicum, ut sit idem nr, non requirit agens idem nr, licet ibi requiratur eadem nr mat. &: cum ex D. eodem et in tota illa q.ne probat, quod in statu inocentiae non fuissent nati, nisi homines predestinati, et quidem idem nr, qui nunc, per hanc 3.am: Dico, quod in statu inocentiae soli electi nati fuissent. Et certe ex his plurimi generantur nunc a reprobis, qui ibi non fuissent geniti; d ab alijs predestinatis: &.

P. 2o: ideo causae vocantur ejusdem virtutis, et rationis; quia quidquid perfectionis relucet in una, relucet etiam in alia, d in causa A adest virtus ad producendum hunc nr effectum: cum in causa B ejusdem rationis relucet eadem poa: cum si in illo instanti haec eet aplicata, et non illa, l ē ita, idem nr produceretur. = Fstr: quia idem nr effectus productus ab igne A potuit independenter a solo Deo produci: cum quia haec causa non indiget ex re pro alia producere hunc nr effectum. Nec valet dicere, hoc sustineri pore tantum respectu Dei: nam etiam ita narratur res se habet respectu causae 2ae, quia etiam effectus respectivus ē stricte. Si quidem effectus causae A ē liberalitas Dei: cum potuit concedi alteri causae ejusdem virtutis, et perfectionis: non enim invenitur aliqua ratio specialis, quare Fran. deberet ee filius Joan. itaut necessario deberet, nec posset, et potuisset ee filius Pauli: cum hoc solum posset provenire a solo libero decreto Dei; (et haec ultima ē ratio potissima probativa etiam quod determinatio effectus quoad individuum provenit a solo Deo): &. 3.

Arg. 1: si effectus productus ab una causa posset divisim ab alia produci, dependeret, et non dependeret ab una causa; dependeret, ut supponitur, d non dependeret; quia nihil dependet ab aliquo sine quo potest habere ee: &. = 2o effectus sic petit causam ut sit effectus particularis causae particularis. = 3o sic effectus fuisset productus ab ista causa, non per se, et contra aliter ab ista per accidens; quod in &. = R. ad 1. N. sequela. Ad prob. dico: quod non recta traditio, 4.

(sicut

{f.° 2.1 a vuelta} (sicut sequitur in productione actuali effectus a duplici causa totali simul); et utique sequitur, quod de facto dependeret a causa, a qua producitur; et potuisset tamen non dependere ab ea, quod non contradicit: sicut nec istud: hoc est album, hoc potuit non esse album; quia non est oppositio de eodem, nec in eodem tempore. Quin ex hoc sequatur, esse causam per accidens; nam ad rationem causae per se sufficit, quod de sua propria natura dicat, ut influat in effectum: necessaria est dependentia essentialis simpliciter, et absolute; quia sic solum a Deo est dependentia, quia effectus simpliciter, et absolute existere nequit sine Deo; sed tamen est dependentia essentialis de eo quod, quae consistit in eo, quod effectus nequeat ab alia causa totali produci concurrentibus in eo instanti, in quo producitur ab ista, quod sufficit ut haec sit causa per se; et quod possit ab alia produci, est ex accidenti; hoc est ex contingentia illius producentis. = Ad 2um: effectus particularis petit causam particularem determinate, sed sic. Base, C. sicut corporale petit locum talem, non tamen determinate hunc. Tilius = Ad 3um sicut in 1o &.

Q.° 4.a an substantia creata sit immediatè productiva substantiae, et accidentis? vel è converso?

1\. Nihil a Deo dubitando, quod nempè omnia valeat producere: supponendo quoque in causis 2is, et rebus naturalibus efficientem virtutem ad suos effectus; ad substantiam creatam, et accidens per productionem, et ejus modo ad animum devolvitur quaestio. In qua plura nobis examinanda veniunt, quae sine contentione per partes resolvemus. Itaque supposita notitia per intelligentiam naturae substantiae, et accidentis in sensu Peripattico Doctoris alibi tradita, et existentia a Recentioribus reportis, ut videre est explicata, sit

2\. Pp.° 1.a: aliqua substantia non producit aliam. = Experientia liquet in aliquibus inanimatis, ut lapis, ferrum &, quae non producunt aliam. Immò substantia spiritualis completa creata, ut Angelus, nec producit substantiam materialem, nec spiritualem (nisi forte applicando alias causas producentes); quia solum agunt per intellectum, et voluntatem, solum per se vel producunt suos actus vitales, qui accidentia sunt. = Pp.° 2.a: aliae plurimae dantur substantiae productivae alterius substantiae. Patet: quia sic homo est ab homine, ignis ab igne &. = Pp.° 3.a: unum accidens potest producere aliud. De relationibus patet, dua accidentia, ut ex similia, vel diversa. Ex absolutis; nam aqua calida u.g. calefacit manum; cujus calor productus esse nequit ab aqua; nam aqua non est productiva caloris, sed frigoris. Unde solum producitur a calore in aqua existente. = Pp.° 4.a: aliquod accidens non potest producere aliud. Ratio, quia 1um accidens ab alio non producitur, aliàsque non esset primus, ut omnis substantia. Nec praeterea ultimum accidens datum aliud producendo, aliàs non esset ultimum &.

3\. Sed duae praecipuae inter thomistas et scotistas difficultates sunt. 1.a est a modo, quo substantia producat accidens. 2.a est, an accidens producat substantiam? Pro 1.a igitur: cum substantia materialis sit principium quo saltem radicale operandi; quia est essentiale constitutivum rei, sumendo corpus, et accidentia dimanant; sequitur, illam esse principium radicale operationis, agentis, et operantis. Quare cum non fit a principio operativo immediato, atque requiritur actio productiva effectus immediate; et sensus est: an virtus productiva in substantia sit ab illa realiter distincta, ratione cujus attingat effectum? vel an sit aliquid intrinsecum, et realiter idem ipsa? Si 1um: non immediate, sed mediante aliqua virtute realiter distincta producit. Ita thomistae. Si 2um: tunc substantia se ipsa realiter erit productiva effectus. Pro qua solvenda sit

4\. §. 1.us = Pp.° substantia creata non solum est principium immediate productivum accidentium in se ipsa, vel immanenter, ut suas proprietates sic, et passiones; sed etiam potest immediate producere accidentia in subjecto extraneo, vel transeunter. = P. 1. patet. aqua calida u.g., remoto extrinseco calefaciente, se reddit ad pristinam frigiditatem, quam ad naturam erat; sed ibi

nulla

nulla ē virtus productiva illius frigiditatis nisi substantia aquae: ergo. Non enim producitur ab aere, quia aer n̄ ē frigidus, sicut ē aqua. Nec a b aliqua qualitate occulta: quia illa qualitas occulta aliquam causam excedens deberet ac cognoscere, quae alia nequit esse, nisi substantia aquae. Nec talis causa ē aliqua parva frigiditas remanens in aqua calida, quia n̄ ē verisimile, frigiditatem adeo remissam producere posse frigiditatem intensam. Nec a causa prima deturbante aquam, in suo esse; quia n̄ ē recurrendum ad causam quandam, dum n̄ ē impedimentum ex parte causae 2ae sufficienter aplicatae, qualis ē substantia aquae. = Iam: sol producit calorem; de n̄ per calorem in ipso formaliter existentem, quia sol n̄ ē formaliter calidus: ergo.

P. I. pars: V. ex sole calorem producente in se ipso ab intrinseco. = 3.
2o, dum ens efectus in actu 1o. potest illum producere in subjecto aproximato, et proportionato, nisi efectus exrepetat produci immanenter, de substantia ignis continet adeste in actu 1o. calorem: aliqui n̄ posset illum producere in se ipso, quia calor esse n̄ petat immanenter produci: et aliunde ē subjectum capax caloris, potest esse debite aproximatum: quia substantia ignis ē potens producere in illo calorem, et sic aliis: ergo.

Itaque 1a. pars, amicus 1o.: actus et potentia debent proportionari; de substantia n̄ proportionatur accidenti: quia substantia n̄ producit accidens. = 2o: species vini calefacti in euchari.a restituunt ad pristinam frigiditatem, de n̄ ratione substantiae vini, quia n̄ ē: ergo ita restitutio aquae calidae ad frigiditatem. = R.o. Ad 1um. retorqueo: quia accidens n̄ potest producere substantiam. Itaque D. thom. Deinde D.o. mihi: Debent proportionari in entitate, N. obstitibe, hoc ē, in ratione causae, et efectus virtualiter continenti, n̄ in ratione activi ad passum, C. Nec obstant, quod sint diversi generis; quia solum ex istis debent esse in eodem genere actus entitativus, et potentia objetiva; quia plures actus possunt esse diversi generis a potentia. = Ad 2um. N. paritatem: 1o. quia prima restitutio provenit a Deo suplente defectum substantiae vini: in 2o. autem adest substantia aquae, et ideo n̄ requiritur causa 1a, nisi simultanee. = 2o, quia quamvis accidens possit producere aliud, potest dici, quod illa frigiditas producatur ab exigentia talis quantitatis petentis talem frigiditatem ita dedita qua substantia.

Itaque 2a. amicus 1o. si ignis potest producere calorem in subjecto extrinseco, frustra substantia haberet accidentia operativa, frustra fiunt per plura quae possunt per pauciora. = D.o. in calore ē virtus sufficiens ad producendum calorem; sic per aqua calida manus calefit: quia vel substantia n̄ producit accidens in subjecto extraneo: vel illud producit n̄ immediate, de mediante accidenti realiter distincto. = 3o. Itaque utraque: potentia habens ordinem exentialem ad actum accidentalem, tamquam ad suum terminum, ē accidens; de potentia immediate operativa in substantia habet 8. quae operatur medio accidenti, et realiter distincto. = R.o. ad 1um. N. sequela. Accidentia conceduntur substantiae a natura ad ejus perfectionem, et decorationem juxta statum naturalem: ut ejus sit perceptibilis a sensibus: et ut sitius agere possit in extraneo subjecto: atque praecipue ut juvent substantiam ad resistendum contrariis; quia substantia vel nihil, vel minus resistere valet, quam accidens. = Ad 2um.: in calore esse virtutem ad producendum calorem, de n̄ ita intensam, ac tanta facilitate, sicut substantia. Unde calor, ut octo, adjuvatur a substantia, ut producat calorem ut octo. = Ad 3um. D.o. si complementum sit intrinsecum, C. si extrinsecum, N. substantiae, vel accidentis denominatio ē intrinseca: quia debet desumi a complemento intrinseco. Potentia autem operativa n̄ complectitur per actus intrinsecos, de extrinsecos, quia complectitur eficienter.

8.

2a. **dificultas est**: an illa substantia, quae sunt productivae alterius substantiae producant illam immediate, id ē virtute substantiali illis identificata; et sic accidens n̄ poterit producere substantiam? vel an mediante aliquo accidenti ab substantia realiter distincto, quod sit virtus immediate attingens productionem efectus; et sic accidens potest producere substantiam? Hoc 2um. tuentur thom. asserentes accidens esse principium operativum immediatum virtute a substantia communicata. Itaque quia suposita doct.a a causa principali, et instrumentali 8. sit

S.us 2.us Dº: Sbstia creata ita ē principium operativum immediatum alterius

9. Sbstiæ, ut acidens nequit effective instrumentaliter posse producere sbstiam; imo nec illam corrumpere. = Ita Dr. in 2. d. 12. q. 3. et alibi P. ipsius ratio fundamentalis: nullum imperfectum potest ee principium qd. ā quo aliquis perfectioris; de acidens ē imperfectius quam q. sbstia. ū sola sbstia ē principium &c. Patet ma: q. nullum agens potest agere ultra perfectionem, et virtutem, q. in se falta, l virtualiter habet; d si imperfectum produceret perfectius, ita eet: q. Atque in arguendo solventur instantiæ contra hanc rationem.

Responsiones, quæ Thom. sic coincidunt. Dicunt ergo, causam principalem

10. debere ee perfectiorem, ū æque perfectam effectu; et hæc intendit assimilare sibi passum, et illum producit ut qd. ū in virtute propria, ipsi q. tribuitur principalitas talis effectus. Cetera causa instrumentalis ut ē acidens, quæ producit effectum per modum virtutis, ū debet adequare effectum principalis in perfectione, q. ū producit ut qd, nec agit in virtute propria, d in virtute sbstiæ, cujus ē instrumentum, duntaxat q. ē principium quo immediate, et medio isto causa principalis effectum producit. Nec acidens intendit assimilare effectum sibi, d causæ principali: unde tali virtuti solum tribuitur effectus ū principaliter, d effective, ut virtuti instrumentali, et sic effectus ū commensuratur causæ instrumentali in perfectione, quæ parum obstat, qd sit imperfectior; d causæ principali, quæ e sbstia. Et hæc sit equalis perfectionis sbstia producta, inde e qd ū tenet ratio Dris.

11. Sed contra. acidens operari effective instrumentaliter ad quo; ut ita intelliga, ut acidens in agendo accipiat ā sbstia aliquam formam, ū virtutem transeuntem, ul permanentem, d neutrum potest dici: q. P. mi quoad 1us: ul illa virtus recepta in acidente transitive, e sbstia, l acidens 2. si 1us: q acidens ē sbstia, sit principium quo immediate agendi. Si 2us: q adhuc illa forma, q. recipit, et fovet acidens, e improportionata ad producendam sbstiam, q. recipit acidens, qd ē imperfectius sbstia. P. mi quoad 2º partes: si acidens habet permanentem illam virtutem a sbstia, ut aliquam producat, e, q. acidens habet improportionatam: q et illa virtus, qui ē acidens, e improportionata: si autem e sbstia; acidens ū producit effective: q nullo modo sbstia concurrere in sbstia: q &. = Praeterea: q de dicta; acidens producere sbstiam effective instrumentaliter, l acidens influit in sbstia, l ū? si ū: q nihil efficit, nec quidem instrumentaliter, d solummodo disponit, ū praexigitur dispositive, qd libenter concedimus. Si 1us redeunt argumenta, nempe, acidens in omni ratione causalitatis ee sbstiā imperfectius: q &.

12. Ulto. patet 1º. 2º; ut acidens agat in sbstiam, illam destruendo, deberet superare virtutem sbstiæ, d hoc ū: q. inferius nequit superare virtutem superioris, et acidens ē inferius sbstia in essendo, et operando: q = 2º: in praesenti rerum ordine sbstia materialis ū potest corrumpi in acidens, d in aliam sbstiam: sicut ergo corruptio unius ē generatio alterius, ita corruptio sbstiæ e generatio alterius sbstiæ: q si acidens nequit effective producere sbstiam, nec illam effective corrumpere, d ad summum dispositive; q sola sbstia habens specificam proportionem cum alia potest aliam et effective producere, et effective corrumpere, ū vº acidens.

13. Arg. 1º: ideo acidens nequit producere sbstiam, q. ex sto, nihil agit ultra suam speciem, d licet acidens sit ultra speciem sbstiæ, potest sbstia illud producere: q ut acidens potest producere sbstiam, l ista ū potest producere acidens. = D. nihil agit ultra suam speciem, id ē superius speciem, C. id ē infra speciem, N. etiam patet ratio contra ar=

dicitur. Imperfectius neque connexe, et producere perfectius: bene vero est contra; erto sit specifice distinctus: alias nullus daretur agens equivocus, nec Deus aliquid ageret. ‡ Ad contra: atqui imperfectius realiter partialiter potest producere perfectius: quia realiter accidens unitus cum substantia potest illam producere. illi patet. tum in intellectu naturali cum lumine gloriae ad visionem Beatam supernaturaliter. tum in objecto materiali cum intellectu ad cognitionem supernaturalem &: quapropter = Resp. Dominus: potest influendo ut imperfectius, cum subordinatione imperfectionis, vel sub alia ratione, vi addita, quae non venit imperfectionem, vel praescindat &. C. paritas assumpta nemini probat: non repetita, quod licet intellectus est causa principalis visionis; ita accidens substantiae, quod a thomistis negatur. Disparitas ista adest ratio in paritatibus assumptis, et similibus; nempe tamen intellectus ad visionem, quam objectum ad cognitionem concurrunt sub aliqua ratione, ut iam vidimus; 2do quia, vel quia et intellectus proportionatam visionem, et objectum cum intellectione: nempe influunt 2da ratione, quae non est imperfectior effectu, in qua quidem reducitur conveniens causarum in aliquo praedicato specifico. Ceterum hoc non valet a accidenti, cum nullum praedicatum specificum sit commune substantiae, et accidenti: = Si inst.; quod nec substantia producit accidens ob eandem rationem = Vide sup.: quia substantia materialis est superior specie accidentis. illius perfectior, atque ita non tu vero agens equivocum.

Arg 2o: summus calor est accidens, quod potest producere ignem: ergo. Probatur maior: summus calor potest producere, quod est essentialiter connexum cum forma substantiali ignis: patet; quia summus calor ita est connexus cum igne, quod summus calor potest producere summum calorem: quia est ignis. Probatur 2a: quia attingens, et producens ultimam dispositionem formae generandae, attingit, et producit ipsam formam; sed accidens attingere valet, et producere ultimam dispositionem ad substantiam; ut patet. Ergo. Probatur maior: quia homo producit ultimam dispositionem formae viventis ad unionem animae convenientis hominem: homo producit ipsum viventem, non hominem: quia accidens attingens ultimam dispositionem ad substantiam, producens, ut hominem: quod generat hominem in materia, est semen a viventi decisum &. = Contra: quod generat hominem in materia, est semen a viventi decisum; dicitur hoc est accidens: ergo = Item ex Arist.: ignis, vel ignis, et terra, ut fixus; quod hoc est accidens: ergo = Item ex Arist.: ignis, vel ignis, et terra, ut terra nihil agere, aut pati nata sit, quod omnis ius ineset contrarietas; quod contrarietas inest propter accidentia, cum substantiae non sint contrariae: ergo.

Resp. in primis ad paritatem: Porro vero est connexus, imo identicus cum bono: 85. et materiale peccati malitiae est tali: et tamen intellectus attingit vero, non bonus, valde, et materiale peccati malitiae est tali: et tamen Deus producit materiale, non vero formale peccati. Ceterum hoc non valet sub ratione qua; et Deus producit materiale, non vero formale peccati: ut cum ea substantia vel extra virtutem causae: quia cum ea substantia vel extra virtutem rationem, nisi quia ista se extra virtutem causae: ut cum ea substantia vel extra virtutem accidentis, quibus sit connexa cum ultima dispositione, non producere ab accidenti; atque producta ultima dispositio. Quod vero potentissimo calore producta ab accidenti, producta producitur ignis, et assignari non posset aliqua causa 2a. cum daret eum producens effectibus digna vindice nexu forma. Vel nec substantia, quae sit causa effectibus, digna vindice nexu. Vel nec judicia summus calorem posse producere summum calorem, alias daretur duo summa in eodem genere. = Praeterea, argumentum probat, accidens esse causam principalem substantiae, sicut est causa principalis ultimae dispositionis ad substantiam. ‡ Item vivens attingit ultimam dispositionem, nempe formam capacitatis, quae partialiter producta per aliquid ipsius viventis, atque ea permanet in vivente producto: ceterum accidens solum attingit ultimam dispositionem accidentalem, quae ea destructa, velle forma perveniente. Quae est homo dicta causa hominis, quia producit formas partiales substantiales carnis, sanguinis & per quas foetus redditur proxime potens ad animae receptionem. Unde licet homo producens ultimam dispositionem ad animam, nullomodo effective producit animam: ita accidens producens ultimam dispositionem ad substantiam nullomodo effective producit illam = ad 3. Confirmationem, quod semen revera est, ex Scoto, substantiale habens par

partes subtiliores, per quas agit in creatione, Nec illam invenio rationem, quare deberet accidens apellari, nisi forte ob reduplicatione decisi &c. Ad 2um: Logita thesis a actione alterativa, quae est a calore. Tum, una substantia exigit agere, quando est ultima dispositio ad aliquem gradum per acidentia, vel alia producendo, vel destruendo, vel expellendo &c.; nimirum propter Contrarietatem acidentium, quibus indiget ad sui naturalem conservationem.

86. Atqui 3. explicatur: Vo ferrum inignitum per solum calorem producitur ignis. Sol per praedicta acidentia producit ignem in speculo concabo. Vivens producitur a verme, quod est imperfectius illo. Sol et astra producunt in visceribus terrae aurum, metala &c: et in terra muscas, ranas, &c, quae utpote viventia, sunt perfectiores. Rana est producentur ex pulvere: vermes intra arborum Cortices. Deinum, si gutta aquae infundita in Calice consecrato, vertitur in vinum ab accidentibus vini remanentibus: ergo.

87. Resp. in ferro inignito si aliquae particulae ignis, a quibus ignis causatur. = Sole per suos radios, qui sunt substantialiter ignei, producere ignem. = Vermis est sortitus vitalibus non est imperfectius sua Capacitate, qua productionem attingit. = Aurum, et metala generantur a Causis vicinius dispositis per astra, et calorem solis. = Utique sol, et astra sunt imperfectiora viventibus, dum non generant illa: disponunt tamen materiam, producente Deo formam viventis, supplendo defectum causae 2ae, ut autorem naturae, una mecum illa dispositio formam careat, et creatura frustraretur suo fine. In pulvere, et arborum corticibus est virtus seminalis, quae est substantia, juxta illud commune Chimicum, omnia ex semine. Cum enim non possumus afferre aliquam causam 2am, fugiendum sine aliqua nota ad 8us, atque in hisce casibus res ita habetur. Unde sicut positis dispositionibus, et satis aptato fetu, in promptu est Deus ad producendam animam rationalem, quam nulla Causa creata eficere potest; ita positis dispositionibus ad aliquam formam substantialem, quam nulla causa 2a posit eficere, non deest Deus illam eficiens, ut causa naturalis, quae agit juxta exigentiam dispositionis naturalis, ut docet hoc thom. in clypeo... mortuorum animal. Nec nobis videtur necessarium ad causam indirecte productivam tales Cadaveris, recurrunt ad Deum ... in materia &c. = Deinum: si illa gutta aquae vertitur in Calice consecrato in vinum, est solum a Deo suplente defectum vini, non ab acidentibus vini permanentibus: sed potius dicerem, quod in illo casu acidentia vini transmutando, et alterando acidentia illius guttae aquae, ista in illa vertuntur; et tunc ab ipsa natura, nempe a Deo naturae autore, desinit substantia aquae utpote non habet sua connaturalia acidentia. In ibi non est ad recurrendum, et dicere, ibi poni ... naturaliter, vel potius supernaturaliter substantia alia ut vini, vel aquae sine detrimento sacramenti antea facti, remanentibus sub solis acidentibus, &c. Praeterea: quis nobis dicet, quod accidat in illa gutta aquae mixta cum speciebus sacramentalibus? de se ... intellectus fidei sacram.

88. Atqui 4o: imperfectius potest non corrumpere perfectius: ergo et producere. Ant. pat., tum, in igne, qui potest corrumpere hominem: tum, quia calor continuatus potest destruere aquam: cum acidens potest corrumpere substantiam. Probatur assumptum: acidens potest destruere omnia acidentia connaturalia substantiae: ergo et ipsam substantiam. Pat. consequentia: quia data aliquod acidens ita connaturale substantiae, ut sine ipso nequeat substantia saltem naturaliter conservari. Probatur ant.: ponatur calor sine aliqua substantia in subjecto extraneo, ut in aqua: hic per virtutem propriam potest destruere omnes gradus frigiditatis sucessive. Probatur: quia potest 8us 2um 3um &c. successive omnes; quia sunt homogenei, et ejusdem virtutis, ut rationis: ergo. = Item: Hippocrates ait: (3o de brevitate vitae): causa vitae est calor, et humiditas; causa mortis frigus, et siccitas.

89. Resp. Neg. 8a consequentia, quia non sequitur, licet verum est ant. Nam major requiritur virtus ad producendum, et construendum, quam ad resolvendum, vel destruendum. Immo est per thom. nequit creatura creare; cum tamen posit res creatas destruere. =
2º.

2º. D.º ant. : imperfectius potest corrumpere perfectius ejusdem generis. C. Alterius generis sbd.º : potest effective, et principaliter, N. Dispositive instrumentaliter, C. Itaque accidens disponit substantiam, ut agens principale producat effective in illo tamquam substantiale, quod expellit aliud ab ea materia. Unde dispositive tantum producunt, et dispositive corrumpunt. Ad alterius probationem N. ant. : ad prob. ad nisi hipotesi, quod tamquam naturaliter impossibilis est, N. ant. et 2.º prob. Dico quod esse homogeneos et ejusdem virtutis, non ratione absolute, et se; non tamen hipotetice, et relative ad substantiam. Ratio quia si hoc ultimo modo considerentur, alia requirunt tantum ad esse aqueus, quod illud, non ut inquiunt, ad bene esse aqueus simpliciter. Unde in hipotesi, quod calor destrueret omnes gradus frigiditatis praeter unum, illud nullo modo potest illos destruere. Cum enim substantia p.º naturali exerbat omnes illos quos radicaliter sibi detraxerit, hoc pugnat, et resistit, ne corrumpantur. Quo aut corrumpitur ult. accidens in substantia, jam a substantia corrumpitur tamquam non tamquam a causa effectiva, sed dispositiva.

Ultimo colliges : quod nec supernaturaliter potest accidens elevari ad effective producendam substantiam, ob dictam naturam rationem : sicut nunquam accidens continet in virtute substantiam in actu p.º = Dixit

Apendix.
An ex venerabili Euchar. Sacram.to rite colligatur existentia accidentium absolutorum in sensu Peripatetico?

Sicut enim Peripatetici formam substantiale docent esse absolutam entitatem, non vero relativam; ita affectiones corporis naturales arbitrantur esse formas accidentales, seu accidentia physica absoluta, qualitates nempe, seu tales absolutas corporis modificationes, ab ipso corpore realiter distinctas, et entitates quasi plasticas substantias superfusas. At Recentiores hi omnes rerum materialium mutationes sola forma relativa definiunt, et affectiones corporis naturales in sola relatione, seu varia materiae dispositione constituunt. Affectiones corporis naturales vulgo communiter vocantur accidentia, utpote calor, humiditas, frigiditas, siccitas, raritas, densitas &c. De his, et aliis aliquid potius agemus in speciali. Sed nunc in generali de eorum existentia loquimur : an nempe admittenda sint accidentia, velut entitates absolutae corporibus naturalibus superadditae, et a substantia realiter distinctae, quod Peripatetici tradunt? An aliud non sint, nisi varias materiae dispositiones, ac configurationes, et motus illius : sicut Recentiores? Inter quos praesertim P. Fortunatus a Brixia in dicent. Fisicoteologica, de qualitatibus corporum sensibilibus nobis bene tradit. 1.

(1.º 256. n.º 7.)

Atque hac super re, seu veritas ut una, inquisitio extendita apud recentiores Hispaniae principia fidei ; in ostendendi, et ex ipsis colligi contra opinionem rite posset. Primus quaerit : an ex Eccl. definitionibus circa V.e Euch.s Sacram.tu rite colligi possit existentia accidentium absolutorum ; quin nempe ex definitionibus illis, velut ex ant. quod ad fidem pertinet, sub inferatur sent.a Peripateticorum, veluti recte consequens, quod tamquam expressum documa non sit. Volunt Peripatetici ecclesiasticas fidei definitiones ex sola ipsorum opinione rite exponi posse, non aut satis apte ex Recentiorum opinione. Porro nec p.º hoc Peripatetica sent.a erit docma fidei ; illud aliam, ut heretica, damnari posset. Quod distinguere debemus ipsas eccl. definitiones ab ipsis locutionibus, seu consectariis, quae ex ratiocinando recte colligere nobis opus est. Itaque definitio eccl.s est infallibilis : at illationes exinde, vero consecutiones, non adeo infallibiliter constat, esse rite, recteque deductas ; ut sapiunt theologi : et D.º s.º in 8. d. 28. q. un.ª a. 2. explicans ponit a Deo uno non re- 2.

rebellato explicite ut Rabino Judaeis &. Neque tamen in praesenti vis ex-
ploraverimus rationes nostras, nec ad demonstrandas nostras rationes, nec ad
ponendas in plenis Recentiorum explicationes, uti ipsi temere nobis faciunt:
de sententia eximus in controversias eorum exigesta ex ratione naturali deducta eno-
dare; et praecipue videre: An sit recta illatio ex Euch.co Sacram.to exis-
tentia accidentium absolutorum &. Quare sit

Pro. ex vi Euch. Sacram.to rite, recteque colligitur existentia accidentium
3. absolutorum in sensu Peripatetico = P. 8. scilicet Constantiense sess. 8. damnavit hanc
Wiclefi propositionem: accidentia panis, et vini non manent in eodem Sacram.to sine subjecto. Et sess.
15. hanc reprobavit: quam mendacium hereticum ab hostia consecrata inter hereses [illegible]
et praecipuas, ut ipsa ab Eccl.a extirpetur, recurre denuntio modernis hereticis
(Dr. Chatil. vocat impios iste propositiones calumnias hereticorum), qui non potuerunt declarare,
nec intelligere accidens sine subjecto. Wiclef damnatus hec Joan. Hus propositio: fructus in-
tus dementis, qua fingitur accidens sine subjecto, foret blasphemare in Deum, scan-
dalizare sanctos, et illudere Eccl.a per verba accidentium. = Ex quibus sic arguitur: scilicet
in damnatione reprobare voluit Synodus Joan. Wiclefi, et Joan. Hus, atque aliis
oppositum statuere sententiis, dum illi heretici negabant accidentia realia, et absoluta
existere in Sacram.to altaris, et sententiam peripateticam respuebant: quod scilicet
intendit utraque Peripatetica sententia; atque adeo hec accidentia absoluta ibi exis-
tunt sine subjecto in sensu Peripatetico: ex vi Euch. Sacram.to &.

Major est vera: quod Concilia semper damnat hereticorum. P. mi. Wiclefus ad-
4. jiciebat (teste Thoma Waldense, qui contra Wiclefi errores pugnavit c. [illegible]
[illegible] a Sacram.to Euch.) quia est impossibile, id simul esse, et non esse; tamen est impossibile
accidens permanere sine subjecto: nullum accidens ponit rem, quam ponit posse
existere ultra suum subjectum; duobus modis subjecti: unde omnis res est substantia. (Ecce
similis explicatio accidentium, quam contra Peripateticos tradunt Recentiores). Eccl.a
non est honorandam nobis tale impolitum, sic enim colereta abominatio depo-
latio; quod colereta accidens sine subjecto, pro Deus. Eodem sensu loquebatur Hus, ut
ex eius verbis patet: quam illi heretici negabant &. = Hinc Carteticus quam alias
modernis similia docet, dicendo in responsione ad quartam objectionem:
non potest humana mens cogitare, accidentia panis esse realia: et tamen absque
substantia existere. Illa opinio, quae ponit accidentia realia a ratione
aliena est, et incomprehensibilis, et parum tuta in fide.

Resp. Recentiores, et praesertim Fortunatus c. cit. scilicet damnasse propositiones Wi-
5. clefi relate ad substantiam panis, quam Wiclefus adstruebat permanere, non in Christi corpore
contra tum sed responsionem per illustrem Petrum de Aliaco D. Episc. in Concilio assistens. = Ad
[illegible] scilicet inter alias 3. Wiclefi sententias propositiones damnavit – 1a. substantia panis materia-
lis, et similiter substantia vini materialis manet in Sac.to altaris. = 2a. accidentia panis
non manent sine subjecto in eodem Sac.to = 3a. Christus non est in eodem Sac.to identice et realiter
in propria praesentia corporali. = Hinc 1a. prop. tradit errorem Wiclefi, eorum here-
ticorum, qui Impanatores vocantur generatim, eo quod substantiam panis in Euch.a
una cum Christi corpore permanere dicant. = 3a. prop. Strinet alium Wiclefi errorem
eorumque aliis hereticis, qui Sacramentarii appellantur, eo quod realem Corporis Christi
praesentiam in Euch.a negent. = 2a. autem prop. potissimum significat Wiclefi opinionem:
quamvis licet heretici realium esse accidentium existentiam sine subjecto negent, tamen Wiclefus spe-
cialiter contra eorundem accidentium existentiam blaterabat, ut indicant ipsius ver-
ba, quae in prob. retulimus.

Porro cum 3. in Concilio expressae fuerint propositiones, totidem quam 3 damnationes: ita
6 ut 1a., et 3a. damnatio vit contra Impanatores, et Sacramentarios, eorum quam
refellit doctrina, qua ad invicem distinguntur, sic proscriptio 2a. prop. specialiter
impetit ipsum Wiclefum, qui prae aliis blaterabat adversus existentiam acciden-
tium realium absolutorum a Catholicis D.D. statuta. Unde si haec 2a. prop. solum
fuit damnata sensu, quo coincidit cum 1a. (ut dicunt recentiores cum Fortu-
nato) nec omnino superflua fuisset illa distincta 3 x damnatio. Imo potuisset Concilio
to abstinere debuisse ab expressa damnatione 2a. prop.s: nam utriusque damnatio,
quae in sensu tuo, et sensu diversa apparet a 1a., occasione praebere errori, nimi-
rum judicandi utramque prop. 2 x subesse sensu, quam tamen re ipsa unum omnino, et
ead

id esse: (uti dicunt). Atqui hoc non fecerunt PP.: quia non solum damnarunt 2am propositionem, quae substantiae panis permanere denotat, quoad sensum coincidit cum 1a, de qua quoniam judicarunt, accidentium Wiclefi explicationem detrimentum sacramento afferre. Sed explicatio Recentiorum accidentium coincidit cum illa Wiclefi tum in se, tum contra Peripateticos, et Patres Doctoresque catholicos &c.

6o. et constat: quia 2a propositio diversa est a 1a ex terminis essentialibus [illegible]. Contradicere potest vel contra id, quod essentialiter dicit, vel contra id, quod connotative profert. Hinc in complexa resolvitur, quae contradictorie constat + *Accidentia panis non manent in sacramento altaris* = *Accidentia panis in sacramento altaris manentia non sunt sine subjecto*. In 1o sensu omnino distincta a 1a: in 2o sensu 1am utique includit. Porro quibus Wiclefus accidentia intelligebat, ut substantiae permanentis inopiae [illegible], talis distincte animadvertebat in doctrina accidentium, et in doctrina substantiis: et ratio; quia licet nil referret ad stare permanentia substantiae, ut in 3a propositione realis corporis Christi praesentia est media tolerari: tamen distincte apparet ipsius error in 1a, et in 3a propositione: unde ex contra illa damnatio 1ae et 2ae propositionis contra errorem initium indicat: quod in sacramento remanent accidentia panis, id non in sensu Wiclefi; cui coincidunt Recentiores: quod in sensu peripatetico manent ibi sine subjecto. 7.

Contra 2o. Catholici convincere intendunt Lutheranos, nimirum substantiam panis in Eucharistia non permanere una cum Christi corpore, quia Concilium Constantiense damnavit illam 1am Wiclefi propositionem, quae praecipue errorem, qui in ecclesia transubstantiationem negat. Sed hoc argumentum Catholicorum, data recentiorum interpretatione, facile a Lutheranis solvi posset. 1o quia respondere possent Lutherani damnatam fuisse 1am Wiclefi propositionem in contradictorio sensu, de quo coincidit cum 3a: sicuti Recentiores dicunt, 2am propositionem fuisse damnatam in contradictorio, de quo coincidit cum 1a: quod Recentiores intelligunt contra propositionem et accidentibus praevertent hereticis [illegible]: ergo. 8.

Contra 3o: refert censuram brevem Theologorum Constantiensium tom. 16 Conciliorum Labbei pag. 846. prodita anno 1415 in Concilio articulorum 45 Wiclefi. In qua propositio 1a Wiclefi declaratur *falsa*, *erronea*, et *heretica*. 2a autem propositio dicta, *falsa*, et *erronea*, et *sapiens heresim universaliter intellecta*. Ubi ex docent illi theologi, accidentia in specie panis in Eucharistia esse sine ullo subjecto inhaesionis, aut receptionis: nec posse ibi esse in alio subjecto, nec in Christi corpore, nec in aere &c.: atque haec tempore eorum theologorum sententia Peripatetica opinio de accidentibus tenebatur. Unde recte argumentor: 2a Wiclefi propositio fuit damnata eo sensu, quo a Conciliis theologis fuit intellecta, de talis theologi distinctos sensus intellexere in 1a, ac in 2a propositione: quod in distincto sensu utraque fuit damnata, et non solum quoniam coincidit cum 1a [illegible]: quia theologi diversa censura utramque propositionem notarunt, ut patet; quod distinctum sensum &c. 9.

Si instes cum Fortunato cit.o theologos in alia censura diffusa pag. 846 addere: *contra hujus articuli est directe contra transubstantiationem*: quod eodem sensu, quo directe est contra transubstantiationem 1a, ac 2a propositio. Contra: vero in censura brevi ita censuisse theologi, non quod utraque propositio minime adversetur transubstantiationi, sed quod huic non adversantur ambae eodem modo; quia 1a immediate, 2a vero tantum mediate, et illative illi contraria est: quod ex constat contra quod cum 2a Wiclefi propositio complexa sit, et inde facile resolvitur: hinc patet, cur possit eadem notari aliquando velut *sapiens heresim universaliter intellecta*, et aliquando ut *heretica*. Si propositio contradictorie, et essentialiter accipiatur, *sapiens heresim* recte dicta: si vero consideretur connotative, *heretica* est. Hinc facile non est colligere utriusque censurae discrimen; porro si 1a propositio immediate contraria est transubstantiationi, 2a vero mediate tantum, sive illative; nemo non videt, falsum esse, hujus articuli, eque proxime ac 1am esse directe contra transubstantiationem: ergo &c. 10.

Arg.

§1. Amplius: testimonium Petri Aliacensis non habet Recentiorib.
Neque loco cit. neque sent. docet, et unice ait: opositum non esse hereticum, quod et
nos fatemur alibi expresse. Unde inepte trahitur ad interpretandam men-
tem PP, qui ideo potius nobis scripsit sent. hoc edidit 23 annis ante Conci-
lium, ut ipsemet Fortunatus fatetur. Unde postea Petrus cit. potuerat in Concilio
neque sequi = Sicut adhuc instat Fortunatus, quod Petrus cit. non poterat igno-
rare impiam Wicleffi doctr. in examen vocatam fuisse an. 1376 Londini in
Anglia a Simone Sudburienci Archiepo Cantuariense, et paulo
post damnatam a Gregorio XI.; et tamen absolute scribit Petrus cit. non esse
definitum ab Eccl.a, quod substantia panis ab illius substantia distinguitur. Hoc autem non dicit-
ret, si staret a certio inter Wicleffi errores referenda esset = Porro
si posterior Concilium quidpiam declaraset contrarium illi opinioni, Petrus cit.
salte retractaret, quod prius dixerat, nempe illam opinionem non esse he-
reticam. = Sed Resp.o ut superius diximus, non studimus neque sent. fuisse expresse
ab Eccl.a declaratam, velut fidei dogma; d. solum, quod ex Conciliis Ite-
colligatur, ut magis consonat doct. Eccl., quod ipse Petrus cit. affirmat.
Hinc ipse non posteri. debuit retractare, quae superius praescripserat ante Concilium.
Imo nec omnes Wicleffi errores fuere damnati ante Concilium, quod in
ipso fuit aperta, et expressa errorum omnium damnatio, et quod ideo
Aliacensis ante celebrationem Concilii scribens, nihil hac super re adhuc
ab eccl. definitum fuisse, imo nec expresse postea, ut solum illatae non intra
Concilii damnatione Wicleffi: Hoc est tenere ob aliam prudentiam, et honorem
rationem P. Aliacensis.
§2. P. 2o. Trid. Sess. 13. can. 2. sic definit: Si quis dixerit, in sac.to euch.e rema-
» nere substantiam panis, et vini una cum Corpore, et sanguine Dni nostri Jesu Xpti, negave-
» ritque mirabilem illam, et singularem conversionem totius substantiae panis in Corpus, et totius
» substantiae vini in sanguinem, manentibus duntaxat speciebus panis, et vini, quam quidem conver-
» sionem Catholica Eccl.a transubstantiationem apelat: anatema sit (Et can. 3.) Si quis
» negaverit in ven. sac.to euch.e sub unaquaque specie, et sub singulis speciei partibus
» separatione facta, totum Xptum contineri: anatema sit. (Cum cap.e 2. dixerat).
» Sumi voluit (salvator noster) sac.tum hoc. (et cap. 3.) Cum hoc quidem semper
» Ch.o cum ceteris sac.tis, simbolum esse rei sacrae, et invisibilis gratiae formam visibilem.
» (et c. 5.) Ut in processionibus reverenter, et honorifice illud (sac.tum) per vias,
» et loca publica circumferatur. (et c. 6.) Consuetudo asservandi in sacra-
» rio sac. euch. adeo antiqua, ut eam saeculum etiam Niceni Concilii agnoverit.
» Porro deferri ipsam sac. euch. ad infirmos &.
§3. Ex quibus sic arguo. Concilium trid. docet, fieri conversionem panis in Corpus
Xpti; species panis post consecrationem manere; speciebus ipsis attribuit partes,
et partes; tradit sub illis speciebus Xptum contineri; affirmat, easdem separari,
sumi; esse simbolum rei sacrae; formam visibilem; circumferri; asservari in
sacrario; deferri &. Atqui haec omnia rite dici non possunt, nisi de speciebus
realibus, et absolutis; hoc est, accidentibus in sensu Peripatetico: ergo. P. mi:
conversio ex sui notione praerefert necessario manere aliquid ex eis, quae prae-
existunt in illa re, quam dicimus converti, d. in ista conversione, quae transubs-
tantiatio est, non remanet mat., nec forma, nec substantia, nec aliquid substantiale: ergo
ut subsistat conversionis notio, manere debent accidentia panis: ergo accidentia
ista realia sunt, ac prius fuere in substantia panis; quod non dicitur manere, destr-
uctis aliis, nisi id, quod fuit prius, sic est habere partes, continere aliud
sive, dividi posse, sumi, et formam visibilem, circumferri, asservari, deferri &
eiusmodi sane attributa sunt, quae non nisi entibus realibus, et absolutis appli-
cari possunt. ergo species illae, de quibus loquitur Concilium trid. sunt accidentia rea-
lia, et absoluta, sive in sensu Peripatetico.
§4. Sed interim, dum omnes Catholici mist.is fidei fateri cogantur, dicere
Sinodum Rom. = Ex Carteseanis aliqui, panem nec per con. consecrationem, docent,
in

in Xp̄ti Corp. Iurati; ut eadē figura, et totius hostiæ, et tenuissimarū
ejus particularū, quæ panis ītabat, remaneat; idētitas, et ordo ut
eadē, quæ panis, suscitetur in nobis sensatio: pondus, mensura,
color, sapor &c. &c., et remanent, quia eadē superest partium dispositio, p.
quā sensus nostri āficiuntur. Alij nomine speciei intelligunt quasdā veluti
apothecas, quæ ītinebant particulas panis p.ª ōsecraōē detracti; sicut
vegeto exsiccata rosa, ejus sbstia recedit, remanendo speciē rosæ in
folijs, quæ fuerunt apothecæ succi rosacei, qui exaruit. Alij,
quod p.ª ōsecraōē perierint particulæ ōstituentes sbstialiter panē, et ma-
nent particulæ aliæ, quæ ñ pertinent ad sbstiā panis, sed in illius po-
ris antea detinebantur. Et demum, q.ª firment manere speciē pa-
nis, id ē, ipsā superficiē panis, quæ se habebat ad panē, ut cutis
ad hnē, q.ª destructo hne, manente cute, remanet species hnis.

Atqui quibus modo hæc Cartetiana doct.ª, rā adv.ª rpata fidei 15.
decretis; l sdius vocis illusio ē. Certū illa superficies erit quid-
piā reale: q. l sbstia, l accidens absolutū, et reale. Hoc negat Car-
tetius: nec potest dici, manere aliquid rarum post ōsecraōē, nec
purum accidens relatiuū, ut pote hoc saluari nequit sine suo fun-
damento absoluto, quod erat l sbstia panis, ex Cartetio, diuersimode
ōsinata: l q ibi erit sbstia. Quid absordius? Porro eā, q̄ illa su-
perficies sit quantitas, et mensura, figura, ū extensio, atq. Cartetius cū
panis extensiō in extensione ōstituat, et extensiōē ipsā, docet ee q.ª ma-
teriā: q admittit, manere ipsā mat.ª, ū sbstiā panis. Iā: par- f.º 221. 2.ª)
tium dispositio, ex Cartetianis, ē ipsa sbstialis ratio, nihil profec-
to a partibus distinctū: q ipsa manet post ōsecraōē sbstia panis, q
illius mat.ª, et sbstialis ratio manere dicatur. Absit q. ē medio to-
lli transsbstantiatio. = In hoc incidunt plerique respontioēs
q. apothecæ panis ad ipsius sbstiā ptinēt, velut partes ipsius
creationis, sicut apothecæ rosæ d.ª sbstia rosæ, pars, nempe
corporis illius; ita et cutis hnis pars ē humani Corporis, et quidē
sbstia. Quia aūt particulæ aliquid ñ sunt panis ante ōsecraōē, nec di-
ci poterunt species panis, q. nihil reverā panis permanere: q. &c.

Aliter Atomistæ q accidentia ōstituunt in sola modifi- 16.
caōe, aut in motiōe, ū titillaōne fibrilarū nostri Corporis, hac ti-
tillaōe fit, ut panis albedo representetur in oculo, durities in
tacto, odor in olfactu &c.; ideirco dicunt, ā ōcilio intelligi p.ª
species apparentias panis, quas Deus sic mouet sensus, ut antea
panis; hoc ē: eadē, quæ prius erant, manere accidentia, quia
eadē illa titillaō sensuū nostrorū, q. antea panis sbstia præstabat,
a Deo postea solo efficiatur. Unde nec manent species reales, sed tan-
tummodo intentionales, explicant q. manere species in Sacr.to ñ
ut sensibiles, sed ut sensatas; at q. ita aberrant in præcedēte, et
alia dicta a ōcilio p.º species euch.ª. Ē ōtrarium species fuisse
in pane ut sensibiles, ñ ut sensatas, q.ª sic utrisq. is intrinsecis,
et ideo nostris. Cū species explicant sensibiles, quæ erant parant cau-
sare in nostris sensibus motiōē de titillaōē, ex qua in mente exci-
tetur idea panis: species v.º ut sensatæ præsefuerunt, l actuales
sensuum titillaōē, l ideæ panis excitaōē, qua scimus, rē nobis ob-
jectā ee panē. Cū aūt in Sacr.to sit Xp̄ti Corp, quod eadē potest cau-
sare motiōē actualiter; ideo et dantur species, et ibi sunt sensibiles:
p̄ro inde q. ōficiebant in pane accidentia, ū species, ñ q. inhærebant,
sed q. nos ducebant in cogniōē panis, postea facit Xp̄tus, nempe
eadē causat titillaōes, ac motiōes, quæ q ibi sunt sine pane,
ideo species dicuntur panis manere sine sbsto, hoc ē sine pane.
Ad quod oē ñ opert accidentia, ū species abstrahere in sensu Peripatetico.

At

17\. At contra 8º. (quæ plurima falsa dicunt), neque existentia sacramenti, nec modus quo fit, nec usus ejus manet, si in Eucharistia solæ manent species intentionales. Patet 1º, non subsistit existentia sacramenti: quia sacramentum est signum sensibile, est quidpiam objectivum, ac reale, quod aptum, et ordinatum est, ut nos inducat in cognitionem alterius; et extrinsecus habet formas visibiles, ut mediatione potentiæ sensus operationem, atqui ita non sunt species intentionales; quia hæc sunt sensus motiones ipsius, nec sunt in objecto, nec videri possunt: quia hinc neque hæc prædicta conveniunt Christo Domino in Eucharistia præsenti, quia neque vim effectricem haberet dicta species causare potest. Rursus quando sacramentum esset datum in pixide, nullum tunc est signum sensibile, nulla forma visibilis quando datis speciebus intentionalibus non subsistit sacramentum. — 2º. nec modus quo sacramentum fit. Ratio: quia transubstantiatio exterius dicit terminum motionis, et nulla est conversio, ubi nihil remaneret ex eo, quod erat panis, species autem intentionales non erant panis in pane: quia. Nec valet dicere conversionem, quod causæ causarent operationem in pane: sicut destruebat ignem vel Angelus ibi crearet, qui eosdem causaret effectus ignis, et species intentionales efficeret, sicut in ibi ignis esset, nec tamen diceretur ignis in Angelum conversus. Demum: motio sensus a pane effecta nihil est ipsius panis: quia nihil omnino panis maneret: quod ex illorum doctrina sequitur. — Nec usus sacramenti. Ratio: quia species intentionales non sunt divisibiles, asservari requirunt in sacramento, nec sunt in subjecto, et in sensibus ntzij: ergo.

18\. Contra 2º.: vel Christi Corpus continetur sub speciebus panis ut sensatis, vel ut sensibilibus? Si 1º: quod continetur sub intentionalibus, motionibusque naturæ sensus, atque sub iisdem rerum; et hoc falsum concedunt tum, quia a fide alienum, tum quando sacramentum in pixide clausum asservatur, tum quia species panis sensatæ nos ducunt in cognitionem panis, tum demum quia si nulla sensatio actualis, nulla quoque idea sacramenti habere mus, ad hunc sacramentum in Eucharistia esset. Si 2º quod continetur sub potentia causandi sensationes Corporis, vel potestas Corporis Christi, vel vis se movendi, vel motus ipse, aut decretum Dei? quod Christus contineretur sub propria virtute Dei, potestate, motu, vel decreto, vel in alterius ratione assignabilibus. Hoc porro tenuit fides: juxta quam 1º. Christus continetur sub realibus speciebus, quæ quondam erant panis, ac postea eadem accidentia sine pane, in subjecto sunt. — Rursus: manere species ut sensibiles est solum manere virtutem effectivam motionis: porro effectus est in virtute causæ, revera est effectus tum non existere: et nihil omnino manet nisi Christi Corpus sub sua virtute. — Demum: ideas nostras esse in Deo, Deusque respiciens per suo subjecto, inquirit. Aliquo posset dici: in cognitionem Dei: sicut illi dicunt, species ante conversionem esse in pane, quia nos ducunt in cognitionem panis; et post permanere species sine subjecto quia non manet panis, quam significant. Ceterum neque species dixisti, habere formas visibiles, et alia non dicta subsistunt. Recentiores porrunt nisi per metaphoram metaphoricam, non autem proprie sensu proprio, et literali. Cum igitur nullam vim restringi, et significationi figuræ, ut verum fidei contraria reputari debet illorum doctrina non conformata sensu proprio, ac stricto sensu Conciliorum, et PP.: quippe dum ponunt subterfugii sensus literalis, non est recurrendum ad solam metaphoram.

19\. Amplius Ecclesia perpetuo aliter sane docuit. Veteres quidem PP. realium specierum permanentiam in sacramento docuerunt. Nullus, inquam, species illas tradidit intentionales, imo Augustinus (teste Gratiano de Consecratione d. 2.) sacramentum Eucharistiæ ex duobus componi, nempe ex visibili elementorum specie, et ex invisibili Carne, et Sanguine Christi Domini, hoc est, ut postea declaratur ibi: sacramento, et re sacramenti: sicut ait Innocentius 3. C. Cum *Marthæ* de celebratione missarum: ubi

Por-

Pontifex Romp. ut sentq. summit sent. a permanentia accidentium realiter panis, et vini; Rexinale docet: vinis in mixtis in Calice post Consecr. non in sanguine conversum, de accidentibus prioris vini. Unde, et Concilium Lat. sub eod. Inno. ait. Corpus Xpti Dni sub speciebus panis, et vini veraciter continere, transsubstantiatis pane in Corpus, et vino in sanguine potestate Da. Coloniense sub Nicolao 3. quod sub tua, et specie panis sit Corpus Xpti natum ex virgine. Anselmus lib. de Sacto: circa species visibiles panis, atque substantia sua. Et in tract. de azymo, et Corpore Dni manere dixit in hoc sacto accidentia panis, quae subsistunt sine subjecto, quae licet alii sint Corporis Xpti, non tamen illi insunt; quas opinionibus accidentia vocat species panis supranas, atque visibiles. Ectt. sua sæp. 3. recta in officio Corporis Xpti. sic loqui: accidentia absque vine subjecto in eodem sacto subsistunt, ut fides locum habeat, dum visibile invisibiliter sumitur aliena specie occultum, et sensus a deceptione reddantur immunes, qui de accidentibus judicant sibi notis. Concilium Viturcense an. 1584. titulo 22. de Euch. ait Can. 3: negantes accidentia panis, et vini in Sacto Euch. sine substantia panis, et vini manere, anathemate feriantur, et haeretici censeantur. Quibus similiter damnat Lutheranorum heresis, et utique abstraxit Peripateticorum sent. in omino reficiendo in speciebus intentionales.

Rt. Fortunatus: sensibilitas Corporis Xpti in Euch. sub speciebus non solum est causalis, et mere extrinseca, quia instar panis immutat sensoria nostra; dei falsum est, et obj. ba. qui Xptus v.g. et realiter instar panis existit in Euch., et omissione sensu non majori loco ibi praesens existit, ac fuerat hostia ante consecrationem, eodemque pondere gravitat, eodemque modo existo loco lumen regerit, moveatque circumambientem aerem, ac praestabat hostia non consecrata. In pixide autem clausa est species sensibiles, nempe ibi Xptus existere instar panis, quippe non majori spatio Xpti Corpus in pixide est praesens, pixidemque premat, sicut hostia non consecrata: atque sola sufficit reseratio pixidis ad eam notionem in sensoriis nostris excitandam, quam panis sensus nostra comitatur. Hinc ait, proxima ibi habere potentiam movendi sensus nostros, quod ad id sola sufficiat reseratio pixidis, sicut est ipso sola impedimentorum externorum remotio non sufficiat tempore hiberno in arbore, et in horreto ad poma, et rosas producenda. 20.

Sed contra Vo. Xptus in Euch. diverso plane modo locum occupat, ac hostia non consecrata; quippe ille definitive, ista circumscriptive existit quoad partes in singulis loci partibus: imo ille in minori loco existit totus, licet et totus sit in toto hostiae loco. = Contra 2o: praesentia Corporis in Euch. nec. sensibilis nec. quae nec sufficit, ut sensibilitas Xpti explicetur sub speciebus panis, et vini: porro nec potest praesentia illa haberi potestas sensibilitas falsum, et obj. ba. quia haec non intelligitur eo, quod est Corpus Xpti ibi gravitet, lumen regeat, aerem moveat, sicut prius hostia: etenim de id, quo Xptus praestat, munera panis pertinet ad causam efficientem, et non ad falsum. Praeterea illis speciebus nequeunt attribui, quae sensibilitas sacti extrad. constituunt, et comitantur. Quis enim dicat, virtutem praemendi pixidem, vel ei cam nobis sensus nostros, quod Xpti Corpus habere dicatur: et firma visibilis habere partes, et partes separari, et dividi, et pixide clausa nec manifestari, ubi est poa in illo proxima sensus movendi nostros? si ipsae species intentionales non existunt, nisi qdo re ipsa sensus nostri moventur: quod clausa pixide non existunt: igitur non est sacti, et res sacti. = Exempla arboris, et roseti solum idonea ad evincendum, solam virtutem effectricem existere, sine dici non pore, effectum re ipsa existere. 21.

Demum: non solum Fortunatus, sed et Recentiores, omnes animadverterant, oportet, in hanc re subscribe palinodiam; quod insuper visissimus hostis peripateticus Andreas Riani lucencis 22.

ce-

cecinit in Congregatione Stae Inquisitionis Romae habita in Conventu
Stae Mariae sup. Minervam coram eminentissimis Cardinalibus
et Dnis Inquisitoribus generalibus die 2a. Xbris 1676: ut testatur Pater
Syri Ordinis Praedicatorum in loco Sintagmatis 1. a paragraphis, acci-
3: ubi videre est, ne multis tpris laboremus, quomodo, idiomate
mate Portugalis Andreas, deponit Sent. Atomisticam de
speciebus, eamque quam abilo dicta Contra Sent. Aristotelis, accidentibus, plu-
rimaque addit in favorem Peripatetica Systematis &: ex quo ita acci-
dentia sunt Peripatetico rite debent colligi ex Euchia. Ex
23. Ombus quae prius omnibus dicat Fortunatus, illius non oficere hanc retractatione: Quia
Andreas coactus fuit palinodiam canere, quia dicebat, in piccide clausa non
existere actualiter sacrtis hoc est species sensibiles, et adjecebat scolasticorum opi-
nione esse impiam, manifeste hereticam. Hinc opinio illa in Picino sacrorum Su-
dicibus visa est suspecta; donec eandem modo ecclesia permittit, quia examine acura-
to disjuncta fidei doctrinae oponi valet. Sicut et Galileus retractare debuit
ea, quae docuerat circa systema Copernicanum, et nihilominus vi-
tiis anno 1620. Aliique quam gravissimi theologi negent species panis esse id, quod
in Euchia habet rationem sacramenti, ipsi quoque sua devererent revocare opinione, ut
Andreas Picini.
24. Atque contra est quod ex praedicta Picini retractatione deducitur, maxima
probabilitas inter peripatetica opinione et Recentiorum Sent. non satis con-
nexa videri definitiva ab ecclesia circa Euchiam. Sane ipse P. Fortunatus fatetur
Picinius coactus fuisse Sent. sua accidentium revocare, quia ut-
pote novis, et omnis fere thomisticis et theologorum opinione tunc contrariis
sacro Inquisitionis tribunali dementer suspecta videbatur: quia
tempore omnes fere thi, et theologi docti. species intentionales
aut ignorabant, aut rejiciebant. Proinde concilia negare quamquam
detiones ita tradiderint, ut species intentionales velint significare
quod novissime Recentiores interpretantur. Cumque Picini nega-
bant sac. id non oficit aliis theologis, qui earum specierum existere concedunt,
dum sac. nomen eis convenire negant. Neque ecclesia unquam declaravit Pi-
cini et Recentiorum opinione oponi posse cum fidei doctrina. Permittit
ipsa illam, quia Catholici Recentiores, omnes profitentur expresse definitum
dogma fidei: cujus modi non est quod posterius a existentia accidentium ab-
solutorum. Copernicanum est systema velut thesis defendi posse inficiamur:
illud solum hipotesim contra mentem catolicam potest, (ex quo suo loco). Sed si Picini
plura efficiebat ab bona adversarius contra theologorum doctis erroneasque pronuncia-
bat Atomistarum opinione, satius fuisset hanc abilo retractare, nec tribu-
nal ad ipsius opinionem retractatione illum compulisset: ex quo; ex usu Euchiae
sacro &c.
25. Objicies 5o si Constan. damnavit hanc propositionem Wiclefi; accidentia non ma-
nent sine subjecto: ergo ut habuit sua contradictoria, quae ita est; accidentia non
manent cum subjecto, quia in propositione modali, sicut ista, retenet contradictio penes ipsum
modum: unde attendi debet relatione ad subjectum, quod adjiciebat Wiclef pa-
subsistit, sive dentur accidentia sine non in sensu Peripatetico. Satius
erit, subjectum non existere: quod ex sacro non probata &. = Resp. quod ex ipsa logica
constat, ubi modus non aficit subjectum, copula non esse propositio modalis, manere
duae propositiones assignatae, nec sunt modales, nec contradictoriae. Porro ex contra-
dictoriis una debet esse afirmativa, et altera negativa: duae vero relatae
sunt negativae tamen, quia cum propria Recentiorum accidentia nulatenus dentur, profecto
nec manent cum subjecto, nec sine subjecto: ergo ipsae duae propositiones contradictoriae non

v. g. qd̃ ipso pontifex, q. ille traditia apelat. Itaq̃ pauculis, itaq̃ duas errata, contradictas: acidentia maneat sine sbjto; acidentia manent sine sbjto. quæ ambo et negative, et falsa juxta Recentiores. Dolemus quod si duas damnavit in Wiclefi duas inotas errores, et Wiclefus eam appellat, quod nos negamus, specialiter doctrina negabat ad exer- tius acidentia existere realia, et absolute sine sbjto, recte colligitur &c.

Aug. 2. sti PP. numquam apelare acidentia in eucharistia. 16.
vero Cirilus, Gregorius, Nazianzenus eis dat nomen typi, et Anti- typi. Aug. 3. de trate c. 4. utitur nomine speciei, et figuræ. Ambrosius vocat similitudinem panis, et vini, et fere omnes species vocant eucharistiæ non acidentia. Similiter Concilia, et præsipue trid. ex intentu abstinuit a voce acidentis: quod ex illius auctoritate non probatur &c. Porro recte ex- plicatur sacri notio scholasticorum acidentibus, dicendo, ante consecratio panis erat, et vinum, post non panis, et vinum, dicitur Christus reuera est, eadem præstans, quæ substantia panis, et vini præstabat, sed tamen utroque substantia ibi non existat. Itaque plures affirmant sensus errare circa species eucharistiæ, ut sanctus thomas in Ritmo ait: visus, tactus, gustus in te fallitur, et si in sacramento non essent acidentia realia, profecto sensus non errarent; quia sensus errare non potest circa proprium sensibile, quæ hic est ille: ergo.

PP. argutius urgeri et Recentiores. Neque PP., et Concilia eucharistiæ 17.
species apelare actiones objectorum et puras impressiones, aut species in- tentionales. tamen PP. consulto abstinuerunt a nomine acidentis, quia vox acidentis præseferet realem actualem inhærentiam sbjto, sed est contra quod Dogmatis veritatis species in eucharistia sine sbjto existant. At ex aliis prædictis, quos PP. attribuerunt eucharistiæ speciebus, fas est colligere, eas species esse reales, non vero solas intentionales, ut supra diximus. Præterea Concilium non solum nomen acidentis usurpavit, quod declaravit, manere in sacramento acidentia sine sbjto. tamen aliud est esse species, sive aparentias, aut imagines sbjti panis; aliud est esse species non imagines acidentis panis: & docent PP., non vero solus, quod Recentioribus disputant. Hinc PP. apelarunt species acidentia eucharistiæ, quoniam ex ipsis tantum loquti sunt, quas externas sensibiles aparientias panis, et vini dis- tinxerunt, id est externas sensibiles aparientias esse reales, et ipso sacramento non autem invisibiles, non intentionales. tamen et trid. abstinuit ex circum- dustria a voce acidentis, ne Peripateticorum sententia expresse definiret ve- lut fidei dogma; quod nec nos contendimus. Atque nostra sententia satis dogmati aperte decreti Concilii ex duratione, ex permanentia, ex sensibilitate, ex aliisque prædictis tributis a Concilio eucharistiæ speciebus. Deus utique præstat ministeria panis, ut vero Bernardus, quemadmodum sicut sbs- tantia panis ante sustentabat acidentia, ita post Deus illa sustentabat si- ne sbjto, id est non enim dicatur, Deus quoque præstare ministeria acidentium panis.

Neque aliquis sensus deceptio habetur in sacramento, sicut docet 18.
Ambrosius apud magistrum sent. in 4. d. 42. q. 3 dicens: nihil falsi putandum est in sacrificio veritatis, ut sicut fit in Magorum præsti- giis, ubi delusione quadam falluntur oculi, ut videant esse, quod non est. " Et id affirmat Eccl. in oficio Corporis Christi ut supra. Nec PP. de sacramento subtiles moverunt quæstiones, an scilicet sensus errent, vel non circa proprium sensibile, et fidelibus unice proposuerunt illam deceptionem, quam ac- cipiens eucharistiam involvit, si ex acidentibus colligit, ibi existere substantia panis. Hic quidem error non in sensu, sed in intellectu, si sensus nec judicium com- paret sint, nec substantiam per se attingant: dictat tamen communis a sensibus, quoniam ex sensus præceptione colligitur. Itaque in sacramento nulla est deceptio: tamen, quia sensus proprius habet objectum, nempe acidentia vera et realia pa- nis et vini; tamen intellectus præservabatur a deceptione per fidem, quæ edocet, nullam ibi esse substantiam panis, nec legitima esse consequentia substantia ibidem ex

aci-

accidentibus, quod Deus ut creditur in illo sac.to se exhibet accidentia sine subiecto. Si ita aliquis nihil de Euch.a audisset, supposito factum ex ignorantia mysterii, quod ab ipsis illis non exit. Idem quod dixit est [illegible] Lot, aliisque pluribus Stis, qui Angelos sub aliquo sub humana specie apparentes veros esse homines credebant; de nulla falsitate [illegible]

19. Obiicies 3: ait Amb. lib. de sac.tis: licet figura panis, et vini videatur, tamen nihil aliud, quam caro Xpti, et Sanguis post consecrationem credenda sunt: sed illi nihil aliud omnia alia excludit entitatem et accidentia. Unde Eccl.a in missa Corporis Xpti canit: nulla rei fit scissura, signi tantum fit fractura: quod in sac.to non sunt accidentia, quae sunt vere res, et scindantur. Resp. Verba illa non reperiri in D. Amb., de [illegible] Thoma fuit collecta ex doct.a illius, ut ex illius mente probat nil aliud substantiale manere in Euch.a praeter Corpus, et Sanguinem Xpti. In praedicto hymno, quem Eccl.a utitur in missa, loquitur Sanctus Thomas de Corpore Xpti Dni, quod est res sacramenti, signata per accidentia panis, et vini, quae respectu Corporis, et Sanguinis Xpti, non dicuntur res, sed signa, et sacramentum, non vero res sac.ti. Eodem sensu intelligenda sunt alia verba eiusdem hymni: sub diversis speciebus, signis tantum et non rebus latent res eximiae. Quare non excludit Scripturae doct.a quam supra ex proposito tradidit.

50. Arg. 4.o Spiritus Stus apparere sub columba, et in specie columbae non est aliud, quam exhibere sensuum ea, quae praestaret columba; nec propterea Stus Spiritus assumpsisse reale corpus simile columbae: ergo Xptus Dnus est sub specie panis, non aliud, quam Xpti Corpus apparere nobis instar panis, et vini, ac ea praestare sensibus nostris, quae panis praestaret. Ita Sacra Scriptura docet Deus, et Angelos apparuisse sub diversissimis speciebus; Xptus in transfiguratione sub speciebus apparuit diversis, ac erat in suo ordine naturali. Magdalenae visus est sub specie hortulani; Discipulis in Emmaus sub specie peregrini, et Spiritus Stus apparuit sub specie ignis. Quis autem credat assumpsisse res fuisse vera et realia accidentia? Hinc Dns Alan. Serm. 86. Contra haereses affirmavit prodigioso mentis eos, qui sentiunt, Angelos non quod sola exteriore apparientia, deinde rapra epulatos fuisse: quod est, nulla sunt vero realia accidentia in Sac.to

51. Resp. disparem longe esse rationem apparientiae Xpti in Euch.a, ac aliis apparitionibus. Neque species hortulani, peregrini, aut ignis et similibus [illegible] tribuuntur ea praedicata, quae Trid.num tribuit Euch.ae speciebus. Nomen speciei aequivocum est, ac aeque indifferens, ut ad species reales detrahatur, vel solas ad intentionales: et ideo sumitur in aliquo [illegible] Cetera praedicata, quae illi attribuuntur. Hic Xptus veritatem sui Corporis ostendit ex facto, Theologi [illegible] probabant adversus Priscillianistas, Xpti Corpus verum, ac reale fuisse, non autem fantasticum; idem, reales habuisse species, non vero solas intentionales. Tamen Aug. lib. 13 de civit. Dei affirmat, Angelos, qui Veteri Lege apparuerunt, assumpsisse vera realiaque corpora. Alan. vero loquitur, qui affirmabant, Angelos nutrimentum cibo corporeo, quod verissime absurdum est. Itemque affirmamus species non esse affirmamus accidentia: quod profecto Trid. dicat species, non ex hoc colligitur Sant.o Dom. Ad ant.: negatio specierum non est negatio accidentium realium, et absolutorum: quod si ant.: negatio specierum est negatio accidentium; [illegible] quod Xptus Dnus existit in sac.to sine propriis perfectionibus, et accidentibus, non tamen ibid. stat sub propria specie: unde negatio propriae speciei non est negatio accidentium realium, quae non propria Corporis Xpti. Resp. ex dictis nomen speciei esse aequivocum, ac proinde aliquo modo detrahitur ad species reales, aliquando non. Itaque attributa [illegible] indicant eas species esse reales. Cum autem dicitur Corpus Xpti in sac.to non sub propria specie, indicant tantum Corpus Xpti esse ibique integrum, ac perfectum cum suis accidentibus absolutis. Quare excluditur externas solum species, et apparientias, quibus Xpti Corpus non quantum deat locali extensione, non apparet nobis ut est in se.

52. Replicabis: ad quod Trid.num ostendit species illas, non esse reales: quia sola [editam e,] responsio. Exstat enim ex Trid. fit transubstantiatio, quia illas manent res realia panis accidentia. Perfecte aut mutata [illegible] substantia panis, perfecte, et sapore, odore, colore, gravitate, aliisque affectionibus panis: quod Resp. N.o probatur, et suppositum ulti. [illegible] supponit [illegible] substantiale specifica differre in [illegible] accidentium. Id [illegible] apparet falsum ex aliis dictis: et hic est quod remaneat in sac.to collectio accidentium, et non

re=

remaneat fra Sbstialy, illa nempe paxcularis, quae talis exigit colectio acidentis. ex hoc inde colligitur ipsa colectio realis acidentis Duxti.

Arg 5. Sacr. altaris debetur cultus latriae, ex fide: quia acidentia realia ibid existerent, adorarentur, quod e absurdus. Rs p. nomen hoc in consecratione demonstrat unus Dcretus; d duo Dcreta eent, nempe Corpus xpti, et acidentia. Rs manentibus acidentibus, in Sbilitur veritas hac Deccraois, quia dicta, hoc e Corpus meus: quia particula hoc apelat Sbstia, et acidentia; d sola Sbstia Duxtereta: quia Rs licet post species Euch. nutariata, ex permanentia nutrios in seqitur permanere Sbstia panis: q licet remaneat impenetrao, n xite infata, quoniam permaneat in sacto = Rs ad 4, quod cos Dino e xptus in Euch., ac in rejiro, et in specie ppria nazli; ideo quia cultus ei debetur. Adoratio aut p. et xespicit xptus Dnus; species v. solus relative ad ipsus xptus. Ad 2 adhuc unus e Dcretus in sacto nempe Corpus xpti ut mat. Sact. acidentia v. tanq. fca: q. quod illa sact. e signus sensible. 53.

Ad 3. Pronom hoc pendet a modo significandi; id e a fine enuntiatios: unde formula Deccraois hunc reddit sensus: hoc, quod e Sbstia panis, modo fit, ut e Corpus meus; vel hoc, quod e sb hisce acidentibus panis, e Corpus meus: unde fca la Scriptura apelat Sbstia ipsa. Ad ult. Sumptis speciebus Euch. diu corrumpuntur, nova Sbstituitur a Deo Sbstia, p. quia habeat nutritio, ut fides Sbstitat, quis experimentis n probatur: et idea nutritio n e efectus specierum Sact., neque in ipso permanet Sacto, in quo nihil Sbstis panis existit d impenetrao in ipsis euch. specieb manet, ed quia ideo xite colligimus permanere in sacto quantitas, quis e acidentis absolutus, ui cujus habetur ipsa impenetrao.

Arg 6. praesertim ex Fortunato: Duxtio ex sui notioe n praeserere nec, ut aliquid maneat ex eis, quis prius exant in re illa, quae dicimus Duxti: q ex hoc cpte n probatur &c. R ant. 1º. q. nulla rao ostendit, Duxtios n habere eos hoc solo, quod Deus ad unius Sbstis destructios alia Sbstia producat. 2. q. q. virga Moysis in Serpentes, uxor Lot in statuas salis, aqua in vinus in Caena Canae Galileae mutata e; n aliud tc fecit Deus, nisi ad unius destructios aliud produceret: neque en certus e, eand Scrip. mansisse mat. 3º. q. licet Duxtio naxaliis hoc expostulet, n ta supernxaliis. Demus, fide n e, aut ea Iditios nec. requiri ad Duxtios, aut ibid ita accepisse Duxtios notios: aliqui aduisset eos a voce Duxtios abstinere, sicut nomen acidentis pallerissent. 54.

Rs N. ant: et ad 1. raos expono. n Duxtio n praesertent nec. ut aliquid maneat Rs solam loci idtate, et Dei beneplacito notio Duxtios attributa, d hoc e absurdus. P. nec. posset Deus Angelus destruere, et in ejus locus asinus creare; d tc e idtatis loci succesio unius Sbstis post alia ex beneplacito Dei, neque ta xite dici potest, Angelus Duxtum in asinus. Licet en Fortunatus dicat, nec falsus, nec absurdus ea dici ui asinus Duxti Angelus, revera falsus e, et absurdus. Quod P.º ex in sent. Recentiorum: localis praesentia extrinseca e Sbstis, necilis nec; quia si locus sit superficies, eaetiam carere possunt in vacuo. n v.º locus sit spacius, mera regio e, et re ipsa nihil. Decretus Dei exit Causa efectrix Duxtios, ubi notio ejus Sbsistat; d Duxtios denominare n potest, nisi re ipsa ead habeatur. Verum dicimus ex ois sent. Duxtios fieri debere intra res ipsas; unde ex decreto Dei n potest apellare Duxtio transitus rei de n ee ad ee, vel e vsa. Hinc vel Recentiores fatentur sola loci idtate, ac decreto Dei Duxtios n habere; notio en Duxtios describunt permanentia earundes operaos; quo fit, ut ea alii n valeat Angeli destructios a Deo in ead loco creaxeti, praestare Angeli operaoes, proinde xite dici n potest, Angelus in asinus tc fore Duxtus, negiam in Recentiorum sent.: q. 55.

Ad.

Ad 2^m^ indictij explij mali eqd manifse: ad q. n. 3tendaj,
36 nihil omno manifse, nec Sbitiale, nec accidntle; e modio tolere v.
ffpriq. dicta 3versioq. Ad 3^m^ illa; 3uioq; ffpriaq ee 3versioi 2oq, qua
exntialeq notioq: q. 3versioi in se accidit, ut vixtte fidei nalt, v. l su
paxnali: qd atinet ad modiq ip siuq 3versioq. Ad ult. fatemur ntrq
se 3versio ent. n. el fidei dogma, dea q. magij 3iona el eclesiae
astricij decretij. Dyftingueauq 3ponl. 3versioq, el eja dt declaraoq.
Imo illa ad fidem pertinet, ipsa q. nomn exprere ad hiuxe desepuaexunt
tridi. PP, ut errore excluderent hereticoq transubstantioq negan-
tiu: exquo apparet discrim. circa voces accidntij. Idq que ad expli-
candoq v. 3versioq notioq nes. dicunt, eq dispareq habent.
37 Arg. 1. accidry nula teny potit separari a suo Sbjeto: q. fal-
sa e Peripottica doct. nec Sbinole permanent in sac. altaxij accidn-
tia realia, et absoluta sine Sbjeto. P. ant. ex D. Aug. lib. 2. Soli-
loquioz c. 13 dicente: ad vxtte alienissimus e, ut id, qd n. eet, nisi
in ipso eet, eq point ee, cq ipse n. fuerit: q. ± 3tat: licet fides Sbji-
ciat sibi raoq, non ta e 3traa raoq: hinc mysteria fidei n. ponent
demostrari impossibilia, d raontra ostey habt asensu: q. fides n. potst
ee 3tra Srajq; d fides repugnarel testimonio Srajq, n. doceret,
accidry ee sine Sbjto in sact. q. Srajq oppotq judicat: q. ± P. S. ant.
Aug. cit. n. loqt a accidnti mariali, d de Sctia, et vxtte, eat q.
3mdexat 2oq id, qd naxlt evenit, el exilaq mortalitte probat
ang immortalitteq. Ita et Stq doct. accidry n. p ore naxlter separa-
ri a bactuali inherentia: nec Deo dicerit, q d D. vali potestaf.
vita aliter hac in parte sentiret, n. iuxa bimy in ejus verba ±
Ad 3tam S. suppotq, nempe, qd judiciuq verq Sbstia pertineat
ad Srajq, cq hujs objtq sit sola accidntia; q. nec rao Srajbs innititer
1ª ad. Loqq; in cuistexio &c. Srajq ntrl percipiunt accidntia, quq rea-
lia ee, et in sac. altaxij maxel Peripottici docent: unde nihil pug-
nat testimoniq Srajq, nec deceptio Srajq habetr. Quq ora n. Sbji-
58 tiunt in Recentioq placity.
Arg. 8: optime explicari possunt, quq ab ecl. defita circa
eucht.; p. hoc, qd sectisq oibq absolutij accidntbq panij, speciq accidn-
tiy xpti a bipio xpti Capre emisq itamodificentr, ut n. ipsa xpti
natiba accidntia, aqq procfluunt; d panij, et vini accidntia, licet
destructa representet: q. n. e nes. abstraerentra absoluta accidn-
tia a sact. hoc pat. q. dicta explicao nitt 3ponit Patrbq dicentb
in sac. altaxij xptq tangi, frangi, el comedi. Hqc explicao
piettq fovet, q xptq p. se imedie tangatr, n. v. medij accidntb
eq e 3iona, ut intlgatr, hoc qd 3ponitr ee Cps xpti. 3traa v. doct.
Peripottica fxq 3vecraoq ad tropoq, el figuraq trahit: q. ± P. S.
similaq Patrq locutioq, q ba dicta, xptq tangi, frangi, et comedi
n. aliud pare se ferre: nisi qd Sbstia panij, et vini recipira n. lateat
sbily accidntbq sibi 3naxalb; d qd vbciq exytal xptq, exclusa
propriq panij, et vini Sbstia; sd n. docent PP. xpti Cps in se re-
vera scindi: unde ecl. in himno canit: a sumente n. 3cisus, n.
3fractus, n. divisus, integer accipitr. Nulla q. rao, el aucto ritaq
ostendit Cps xpti imadte a fidelb tangi. Imo ecl. oppotq doct.
q dicet, xptq latere Sbspcieb panij, quq v. vit signficao trq 3ve-
craoij, q antea vobs pat.
59 Arg. 9. ex Tortinato S. doct. Peripottca ansaq prevet
Heterodoxi Catilandi dogma transubstantiaoij: q. Pant. Peri-
pttci dicunt manere post 3vecraoq qntteq panij, quq e enttay na-
tura extsa, et impenetrabiy, atq. in hac [illegible] manere
qntteq

qlitteſ ſenſibleſ panis, d Hetezodoxi n̄ aliud intlguut nom̄e
ſbſtis Corporis, niſi entlē naturā extēſā, et impenetrabilē,
et panis vocant hanc ipſam entlē ſqlitatibus ſenſiblibus panis: q̄
2º. acidentia abſoluta n̄ ſs necª in sacᵗᵒ, q̄ª xptus n̄ indiget
aliqº acidente abſoluto, ut vel realiter, vel ſbſtaliter, deſ[…]etur,
ac ſacramentaliter vel ibi praecens. # 3º: ſpecies n̄ ſs acidentia, q̄ª rei
ſpecies diſtinguitur āre, d ſolo acidentia ſs res ſenſibiles, n̄ ſbſtā
n̄ ē ex re ſenſibilis: ḡ ſpecies diſtingui debent ab acidentibus. Atq.
ita qd ē quo in aliqº genere neqt eē quod in eod genere, d acci
dentia ſs res ſenſibiles, q̄ id n̄ ſvenit ſbſtis ex re: ḡ acidentia n̄ ſs ſpecies
qbus res ſenſibilis fiat. # tūs ſtus thomas part. 3. q̄ne 76. art. 8. do-
cuit, xptus apparuiſſe in hoc sacᵗᵒ ſb ſpeciebus carnis, ſanguinis, et pu-
eri; quis intuentius oculi immutabantur tali immutatiōe, ac ſi
expreſſe viderent exterius ſanguinē, Carnē, & puerū, d hoc ē ſbtiti-
laoib, notioibusq̄ ſtatūs ſbtilius ſtinere: q̄

Rp. ad 8um. N. ant. Ad prob. dico ineptiā argti evidenter 60.
patere, ſi Recipia capiatur doctª, quae entlēs diſtinguit ſbſtialis, et
acidentlēs. Unde ilae entlēs, quae in sacᵗᵒ permanet extenta, et impene-
trabilis, n̄ ē entlēs ſbſtialis, ac pº inde Hetezodoxis anſa n̄ praeveta
ad coligendam exiſtiā ſbſtis ex hac doctª. = Ad 2um. Non diſputamus
re eo, qd poſſible Deo fuit, an videlicet potuerit nobis tradere Cor-
pus ſuū ſb mediis intentionalibus ſpeciebus: d de eo, qd de ipſo Deus praestitit,
cujus voluntas eclª nos docente, innotescit. Acidentia ḡ abſoluta eē
ne ipsa necª ad ſtendimus, ſolus q̄ ipsis attribui poſſe ea praedata,
quae ſcilia deſcribunt ſpeciebus euchae. Itus ad modus, q̄º xptus in euchª
ē, liquido credtur defitibe, et ſacramentaliter: d q̄º nos minime loct.
Fortunatus, et aliqui Recentiores poſſ affirmare in sacrᵒ euch. ē ſub ſin-
gulis hoſtiae partibus totus xptus quidē ſtineri, d ſeparatiōe facta, ut
tridᵗᵘᵐ deſcribit Can. 3. firmitē habere, ut fides locus habeat, "
" ita eē eē in hoſtia ſecrata ante ſeparatiōe, ſicut ſeparatiōe facta."
Ratio: n̄ vl xptus ē in ſingulis hoſtiae partibus, ſeparatiōe facta,
vi ante ſeparatiōis, l vi ante ſecrationis? ſi 1us ḡ ante ſeparatiōe xptus
n̄ erat in ſingulis hoſtiae partibus: ḡ in aliqª parte hoſtiae xptus
n̄ erat, l in oibus, et ſinglis, qd ē intentus. Si 2us ḡ poſita ſecratiōe
xptus ponitur ſb ſinglis partibus, qd intendimus, eē ſi ſeparatio n̄
fiat; quippe iſta advenit ſecratioi. Quus ntra explicatio longē
ſformior ē ſciliis, Patribus, q̄ eē tradit ſtus thomas citᵘ artᵒ
3. dicens, et ideo manifeſtus ē, qd totus xptus ē ſb qualibet parte "
ſpecierum panis, eē hoſtia integra manente, et n̄ ſolus ḡ frangitur."

61.

Acidentia dicunta ſpecies ſbſtis, quius ex ilis nrāltr cognoſcimus
ſbſtiā exiſtere, quae pºs dubio n̄ ē nobis ſenſiblis, ſicut ſs acidentia,
q̄ª iſta percipi valent pºre, ḡº ſui ſpecies, q̄ ſenſibus nris imprimunt,
quae ē ipsorū effectus. Acidentia n̄ repreſentant nobis, inſtar ſpeciei
n̄ ſbſtiā iſtas, eād tn aliquomodo nobis ſignificant. Ore facile di-
ſolvitur argtus, ſi nomen ſpeciei 2as varias ſtiationes accipiatur. =
Ad ultum deveret dici, xptus ſtinere in oculis intuentius; q̄ª ſicut pla-
ntarū ſenſus, quae quidem ſs in oculis intuentius. Neq̄ ſtus thomas
ſommavit xpti Corpus ſtinere ſb titilaoib &c, d ſb ſpeciebus euchª;
nomē ſpecierum intlgendo acidentia realia, et abſoluta.

Coliges Pº. thomiſtas affirmare ſº. ſvarios in vivis intus morte, licet 62.
dicant, n̄ permanere eadē nrª. acidentia (ut vobis pat. extra corporeitatis), q̄ª ē fº 215
admittant, eandē nrª. permanere matē, idcirco ſbſiſtit ſvarios notio. =

Colliges 2°. Nos non habere petitionem principii; quod convincimus, accidentia realia praeextitisse in pane; quoniam Ecclesia tradidit, ut ostendimus, accidentia illa remanere, ex quo colligimus eadem praeextitisse, quia permanentia dicere habeat,

+ sacram. nisi in eis, quae praeexerunt. Colliges 3. Christum non poni in sacramento per actionem productivam, quod quamvis Corpus Christi tunc existat, jam produci nequit. Neque transsubstantiatio fit per productionem unionis substantialis Corporis Christi cum speciebus eucharisticis, quod dicta nihil realis praesentiae adtribuunt. Sed accidentia panis et vini uniuntur Corpori Christi solum moraliter, et metaphorice opus ex decreto Dei est, ut continetur sub speciebus consecratis, et ex consequenti verificatur, quod Corpus Christi, quod movetur, manducetur, et non per divisionem sui per dentes.

63. Pro Cartesio debere habere rationem nasci non evertit, sed nostram sententiam bene [illegible], quod aperiet enodatio argumentorum, quae ex Recentioribus variae rationes ratione opponuntur. Verumque ne de accidentibus disputavimus, quae contra Recentiores auctoritate eorum existentia probari potest. Itaque pro Recentioribus

64. Arguunt 1°. ex ratione: accidens absolutum dicitur a Peripateticis entitas accidentalis, distincta entitas, neque est corpus, neque spiritus. Non spiritus, quod illa entitas est materialis, neque corpus, alioquin entitas illa esset materia, adeoque substantia (quod absit in sacramento). Porro esse corpus vel est corpus, vel spiritus: ergo accidens absolutum omnino repugnat in sensu Peripatetico. Et hoc ut jam dixi in disputatione 1. quaestione 4. fere, respondendo ad argumentum 2um. Itaque ista entitas accidentalis est corpus, primo ut corpus

{n.° 23 / n.° 25} in alterutra accipitur, et abstrahit caeteris paribus pluralitatis partium, non tamen est corpus completum sive substantiale, neque est materia; quoniam haec cultura ratio contra praecitam praefert ejus potentialitatem et rationem substantiae. Unde quod ens dividitur in corporeum, et in spiritum; ad rationem corporis unice praefert pluralitatem partium integrantium, per quam solum dicitur in genere corporeum.

65. Instat quod Fortunato. Haec responsio neque cum sua, neque cum sua Religione conponi potest: quod clarior declaratur. Primo antecedens probatur: nam cum sua: quod ex carbone Portiziana omne corpus potest: quod non potest accidens absolutum esse corpus, quin ejus sit substantia: sicut nihil corpus est substantia: quod non potest esse animal, quin sit vivens. Deinde quod ens dividitur in spirituale, et corporeum, ut potest esse animal, quin sit vivens. Deinde: quod ens dividitur in spirituale, et corporeum, ut sumitur ens corporeum pro corpore: vel generatim pro omni eo, quod aut corpus est, aut corpus perficit. Si primum: quod modales corporis affectiones non sunt ens, quod non sunt corpus, nec deberent inter praedicamenta numerari. Si 2um: quod ratio corporis nequit consistere in pluralitate partium, quod haec non soli corpori convenit, de ejus modalibus affectionibus, quae non sunt corpus. Non cum sua Religione conponi potest, quod post consecrationem manent accidentia panis absoluta: quod si panis sunt corpus, manere corpus panis, quod est substantia: adeoque tolletur transsubstantiatio. Si autem dicatur duplex esse corpus, aliud substantiae, alterum accidentium; haec corporis dualitas fictitia videtur ad dogma transsubstantiationis putandum; adeoque ansa data sectariis irridendi Catholicum illud dogma: quod

66. Respondeo negando utramque partem antecedentis. Ad probationem primae distinguo majorem: de corpore substantiale, vivente per se existens, est substantia, concedo; de corpore, vivente de ente materiale universaliter, vel acceptum, est substantia, nego. Carbone Portiziana non ponitur ens materiale, in illa traditur sola divisio substantiae non corporis omnino universalis. Et materiale omnino universale est, et a Peripateticis distributum in sua entis materialis omnino universale, sive in substantia, et accidens. Unde ratio est substantia, accidens substantiale, et accidentale, sive in substantia, et accidens. Unde ratio est substantia, accidens, substantiale, et accidentale, habere partes, adeoque esse corpus in genere latiore accidens absolutum, et materiale. Quod ad affectiones modales materiales petitur responsio tractationis [illegible]. Ad probationem 2am partis negando antecedens. Corpus panis extractione relativa [illegible] est ipsa substantia panis; accidentia absoluta sunt entia realia distincta ab omni substantia: adeoque etc. Plura in quolibet materiali composito sunt entia materialia, quae corpus in generali ratione superius exposita: sic materia forma, substantiale et accidentia materialia: ergo non est illa corporis dualitas, neque ficta pro dogmate transsubstantiationis tuendo.

67. Arguunt 2°: ens existentia, et existentia identificantur, de accidens Peripateticis est quid reale distinctum a substantia, habet propriam existentiam, ergo habebit

propriam

ppria exista; et qd ita habt, e sbstra, licet in alio existat: g repugnat acidns absolutus. R. mi: fra sbstralis juxta Peripticos e sbstra, et tm existit in mat.: g ... ... mi, et paritr. Qa fra sbstralis e in mat. p. informaoe, fra v. acidntlis e in mat. p. inhesioe = Si in ... nulls ee discrimen inter ee in sbsto p. informaoe, et p. inhesioe = Vnde in loga vide, ubi de acidnti, et qntte f.° 86.

Arg. 3.° n potest simul ee intra sbstm, et extra sbstm; d ita eet acidns Peripticis qndata. R. mi: depndere exntialtr, et qdittive ab aliq. e includere in se eius, et ex illo dstare. Sic totus a parte ... pndet, d acidns exntialtr depndt a sbsto. g eet intra sbstm, deg eet extra illud ad sbstm, q. realtr ab illo distngtr: q = R. ridiculus sofisticaq. ee ejusmodi argnu ab Andrea Picini ppoitu. Vnde N mi, et ant. proba vane creat.a exntialtr, et qdittive depndet a Deo, nec tm in se includit ipsus ee Dei, neq. ex Deo dstat tq. ex intrinseco dstuente. Aliud e depndntia intrinseca, que in axioto ponitr: aliud e dependentia extrinseca. Porro acidns depndt a sbsto veluti ab aliq. extrinseco, q. pacto creat. depndet a Deo, qnus sicuti creat. n potst ee sine Deo, ita acidns ex sui natura, et exntia petit inherere sbsto.

Arg. 4.°: si admitnda sst ejusmodi acidntia absoluta, q. modo producuntr? quisnam e illor causa? tm acidntia illa dicuntr capacia intentionis, et remissionis, sicut praelipre dictus fuit aqlitte, d neqt intlgi intntio, et remisio: g = R. acidntia produci a causis 2dis, nempe eductioe fieri; qnus acidns producitr in sbsto, a q. pndet in fieri, et dservari ex ppria natli dditioe. Porro ubi ... rimus, acidntia simlis ordinis sc causa acidntius, ut calor calorem producit actioe univoca: vl eg negandu n e actio equivoca, quia acidntia producentr a sbstis, ut ... alibi diximus. De intentioe, et remissioe qlittis suo loco in speciali agemus = Vnde ult.° colab. ... potiusnudere real acidntium absolutor possiblittem, et existia. Qa juxta oes oia sbstia e ens p. se subsistns, acidns v. e ens in alio inherens. Vnde qdpiam ee potst ens, qnvit sbsta, acidns v. e ens ... Maignan in ... entis c. 3, sbstiam ee rei existentia. Si aut si ipsa peculiaris sbstiae ... e ee sbstra in lata sigficatoe, n aut si ipsa peculiaris sbstiae notio stricte atendatr. Vnde ens qdpiam e univers, acceptus, q. sbstia, et acidnti intlgitr ee coe.

Hic locus e agndi de aliis afectioibus corporis natlis; ee v. qlitates calore, frigore, humiditte, sicitte, que velut oium ... merito habentr: et q.b. aliqd dicemus, nc, ac eq. elementis agenda; alijs eq. p.° alia loco, vl p.° tpre in A.A. ... de relictis. Etenim afectioes sensibles vl pertinent ad sensum tactus, ut sst gravitas, levitas, durities, aciditas, molities, asperitas, crassities, levitas, tenuitas, calor, frigus, humiditas, sicitas. Abitrs Arist. oes alias afectioes provenire, vl ex ipsam pmistioe quo alearere certum e; qnus ulra, l altera istam praedominari dicitr. Sic molities, lubricitas, levitas, et tenuitas ex humiditte praedominante oritr: durities, asperitas, et crasities ex sicitte praedominante: gravitas ex frigiditte, ac levitas ex caliditte. Vl afectioes sensibles referuntr ad sensus gustus, ut sapores; vl ad olfatus, ut odores; in q.b.s maximam uis habt calor, et humiditas. Que ad auditus referuntr, ex duritie oriuntr; que ad visus, ex calore, aut frigore. At maxime calor, frigus, humiditas, sicitas, vl pote oium primae qlittis, nec ex alijs oriuntr, et ad rerum generaoem ... Sol has oes afectioes ee entis aliq. a sbstia rei proprs distntas, et illi inherentes, Peripticus systema e ... alios vetres, Recentiores q. tos, ut in speciali videre poteris eg ... ture.

fuerit in tom.° 2. Hi Ferrari d. A. q. 2. et A. q.ª nobis ... ē.

D.° 10.ª De pot.ª obedientiali, ac de causa eficienti increata. = Q.° 1.ª an, et ad quid detur pot.ª obedientialis in creaturis?

1. Sensus hujus dificultatis ē, an quælibet creat.ª possit cum speciali concursu Dei producere quælibet effectus sup.ª nat.ª vel an sit ipsi pot.ª obedientialis ad agendum, vel recipiendum aliquod sup.ª nat.ª p.° cujus intelligentia ē advertendum, quod illud dicitur absolute sup.ª nat.ª quod excedit vires, facultates, et auctoritates nat.ª ita quod a nulla causa creata fieri possit absque speciali concursu Dei. Pot.ª vero obedientialis sic contra definitur: ē non repugnantia, quam creat.ª habet ad aliquod agendum vel recipiendum sup.ª vires nat.ª adjuta a Deo, vel auctore supremo. Unde 2x patet pot.ª obedientialis, alia activa, et passiva alia: ac utraque sermo ē. Dicta obedientialis, quia denotat perfectam subjectionem creat.ª respectu Dei omnipotentis facere in illa, ac ex illa quidquid voluerit, dummodo absolute non implicet. Itaque

2. Dico 1.°: in aliquibus causis 2dis datur pot.ª obedientialis ad aliquas formas recipiendas, non vero ad quælibet. = Rao 1.ª intellectus et voluntas recipiunt aliquas formas supernaturales ut gratia, habitus infusi, quibus producuntur actus fidei, spei, et charitatis; d. tales formæ non producuntur ab aliqua creat.ª nec a Deo ut auctore nat.ª d. ut ab agente supernaturali: ergo datur pot.ª obedientialis in intellectu ... Rao 2.ª remittitur D.° in A. d. 12. q. 2. n.° ... dicente sicut lapis non potest esse ... piens, quia nullomodo habet rationes receptibiles respectu spiritus; ita Angelus non patiens quia nullomodo susceptibilis ē formæ ... plures formæ necessitatibus potest recipi, vel inhærere in aliquibus subjectis, ut ... circumscriptio localis in spiritu ... in quolibet non datur pot.ª obedientialis passiva ad quælibet.

3. Dico 2.°: in causis 2dis datur pot.ª obedientialis activa ad aliquos effectus producendos, non tamen ad quælibet. = Rao 1.ª: intellectus et voluntas elevantur a Deo ad producendas visiones, et Beatificas fruitiones, d. istæ sunt supernaturales: ergo datur pot.ª obedientialis ... P. ma: visio, et fruitio Beatifica sunt intrinsece vitales, sicut supernaturales, dum supernaturales, exigunt produci a principio supernaturali: sicut vitales, exigunt produci a principio vitali; d. non ē alia pot.ª vitalis spiritualis nisi intellectus, et voluntas, a qua procedant: quia ... = Rao 2.ª ... D.° in A. d. 8. q. 8. dicente: etsi enim possit Deus absolute creare calorem, non ... tamen ex D.° ... non ... producta aquæ ... p.° calore ... tamen ratio: in igne vis non datur virtus partialis productiva aquæ ... non videretur, proveniret a principiis intrinsecis ipsius ignis, quod non potest esse, ... quælibet causa nat.ª operatur, et intendat sua ... neque habere virtutes tendentes ad ejus destructionem.

4. Sed contra hoc arg.: 1.° si in aliqua creat.ª reperiretur pot.ª obedientialis ad quælibet effectus producendos, coarctaretur D.° omnipotentia, quia non posset Deus producere quælibet creat.ª ... causas: ... 2.° in oculo corporeo datur pot.ª obedientialis ad producendas visiones Dei, d. in intellectu datur major dificultas, ... improportio, quia in ... quælibet re ... P. ant. sicut materialis ad spiritualem, ita materialis ad supernaturalem, d. licet intellectus sit naturalis, habet pot.ª obedientialem ad producendos actus supernaturales: ergo similiter licet oculus sit materialis ... ad producendas visiones Dei spiritualis. = R. ad 1.ª N. ant. ... pot.ª obedientialem non posset producere impossibilia, vel etiam possibilia modo impossibili ... Deus non posset ... quia hoc solo modo possibile erga possibilia respectu, quia coarctatur D.° omnipotentia; quia ... nulla implicantia, vel contradictio ... Ad 2.ª ... intelligi quod nulla ... sicut materialis ad spiritualem, ita naturalis ad supernaturalem, N. ... ad Prob.ª D.° mag. sicut materialis ... C. ... visio enim Bea. licet quod nullomodo continetur in virtute naturali, ... spiritualitas continetur sub ratione objecti intellectus: ... supernaturalis, ... lumine gloriæ, ut producat tales actus supernaturales. Cæterum visio Bea. ... nullomodo continetur sub objecto oculi corporei, ... non habet pot.ª inchoatam, nec potest elevari ad ... semper sub Colore; ideoque oculus non habet ... visiones Dei.

5. Inst.: major improportio ē inter intellectus, et visiones ... intellectus ... naturalis et ... intra ignem, et aquam, ... naturalia: quia intellectus potest elevari ad Deum videndum, pariter ignis potest elevari ad aquam producendam, d. hic maxima, quæ assignari debet improportio: ... = R. D. mag.

ma_

Major impossitio ē in linea ordinis, Q. In linea actbi, et passbi, si cause adefectu, N. Insigne respectu aque n̄ ē poa proxima, nec remota, in intlu vº respectu vitioy ē poa remota, et incoata, Dplevili pª lum: gloriæ. Procip: Dplemento ad virtte; qd n̄ ideo elebata intlus ad vitios; praeisē; qª in ila adest falitas producibly; duplexius, qª talia predta vitalia spalia potibē nisiº exigunt ab intlu produci: ceterum licet insigne respectu aque faltts, sbsistentis Crprei &c, sicut in aqua, n̄ ta ista predta generica, quæ si in aqua, exigunt potibe produci ab igne, nisi Dtrahata ad speciē ignis, et ē Durso: ideoq. Dtracta ad aquas, retesfulcunt causalitts ignis; qª ista n̄ valt producere tales talitts, nisi Dtractas rexe, et abstractibē sumptas, nec sunt potibe producibilia, nec potius in producibilia ab igne. Atq. in hoc cognarcetis, adoq. efectus causa potetibe in producibilia obedientialē, sicut qdo efectus ē ejusq. speciei nasilta ē efectu tendere pª poaq obedientialē, sicut qdo efectus ē ejusq. speciei, nasilta ē efectu acausa producibili; et solus habt modus supernales productioes; tc causa potest elebari ad tales efectus producendos, quia propto Sbª. Jº. lt. genuit Xptus, qui ē ejusq. speciei ē aliis hmōi quibus ipsa nasilta producibilis, voluq. elabata fuit quoad modus producendi. ± Vno Verbo, quælibet creat. habt poaq obedientialē ad oē id, qd intrinsecē, et absolute manifesta n̄ involuat Dtradctioq; qª ipse Deus pott ila facere, qdqd velit.

6. Xliº habetur, qd Creat., nec pª modus cause pncipalis, nec pª modus instrumenti ficientis, et influentis pott adumi, nec elebari ad aliqid strictē creandus. ± Pª 1º parsº implicat creat., que n̄ vit fita, dhoc ipso creare nequit. P: nequit creari, nisi fiat independenter ab sbjto, ū mat.; dagens fitus nequit agere independenter ā sbjto. Pmi: ut ageret independenter ā sbjto, deberet Dtinere causalitts sbjti; eaq. suplere in genere cause efientis; dagens limitatus nequit ita Dtinere, de suplere. Pat: qª implicat causa generis generis alterativi suplere causalitts alterius generis, n enim mat. pott suplere causaltts tra: q nulus eficiens creatus pott suplere causaltts materiale, ū sbjti; atq. oe agens creatus requirit Dcurs. sbjti ad producendus efectus; q. ± 2º raoe D.ª: oīs creat., l ē spalis, l matialis; d neutra ita creare pott, nec divitus. Non spalis: hæc enim solus agit pª intlus, et volntts; d mediis actbs intlus, et volundis, nequit creat. creare. Pat: qª vl poret creare sbstia, et hoc n̄; qª actus intlgendi, et volendi sunt accidentia: vl poret creare acciderns, et hoc enim implicat; qª intlio, et volitio n̄ sunt actibus, dcsalitter productes pª actioes, (licet in Divinis sint sbstia.) Nec creat. matialis creare vale, qª talis nequit creare pª mat.º 1ª. ē hæc sit imperfectissima poa; nec pª fra; qª fra matialis in agnte creato presuponit mat.º inquavit. = 2 pars eque pat ex impossitioe creat.º, et elebatis, ad agendus ultra virtutis Dtinentiā: nula autem creat. in se Dtinet, qd ex nihilo strictē fit. Vnde ad summus pott elevari creat., et adumi ad creandus, ut instrumentus morale; qd nec influit, nec atingit efectus, nec aliqº habt activitts circa ilus. = Objectioes videte in Autorib.

Qº 2ª. An, et qdo Deus Dcurrat cum causa 2da ad suos efectus?

1. Cum oīs creat.º n̄ solus in suo fieri, et Dserbari, d enim in operari a Deo dependeat, ut Dstat ex sacra Scriptura: duo hic nobis resolvenda proponuntur. 1º. an Deus siml Dcurrat ē creat.º ad suos efectus? 2º. an ei Dcursus sit Dcomitans, aud simultaneus; l potius antecedens, si fiue premovens creat.º? Procqª sit

2. Sud. 1us. Adviendus an Deus imdtē imdiatioe virtts, et supoti Dcurrat ad productioē efectuus causaz 2daz, notandus ē; qd imdiatio alia ē virtts, et alia supoti. 1ª. ē, qdo agens producit efectus pª virtts propriā, n̄ in ipso exitnts, d alteri munitā; ut qdo aqua Calida producit Calores in manu; ignis Dcurrit imdtē imdiatoe virtts ad tales calefactioes, qª ignis coicavit aque Calores, pª quem manus calefit. 2ª. ē, qdo agens producit efectus pª virtts exitnts in ipso supoto operante, ita ut inter supotus producens, et efectus productus n̄ mediet aliud supotus, qdº efectus imdiatius atingatur; ut qdo ignis pª se producit alius ignes. Dtipotti, ac de re efectus varis aliendi modis, pº se. vit

D.º Deus fice imdte imdiaone virtus, et supoti 3cur-
3. rit ad oes efectus causaz 2daz; ita qd causa 2da, nec divitus po-
vil potibus efectus efectus producere sine imdto fico 3cursu Dei. 7
P. V: ex Scptra: in Deo vivimus, movemur, et sumus, ac si volueris
)) curbare digitu, movere manus, videre, stare, ambulare, imp.ª
)) mihi auxilius Dei nes.º e xxx: ait Aplus. = Sdo q.ª Explicant 3cursus
ex 3cursu, ac de pendentia volus medite; ideo P.ª rone 1º q. Deus e
imdte cognoscitibus cuius q. cognoscibilis, et infinitis oius 3rius: q. q.ª
cat. = 2º rone S. D: ois creatᵃ q. vit exentialiter p.ª participaoe, exen-
tialiter depend a Deo; d si n producerentur imdte a Deo, n depen-
derent exentialiter ab ilo: q producuntur imdte a Deo. P. mi: te n
dependerent exentialiter, nec imdte, nec medite. Nã depende exentialiter
medite, e depende exentialiter ab aliq. medio, qod exentialiter imdte
dependeat a Deo; d nula creatᵃ depend exentialiter imdte a causa me-
dia inter ipsa, et Deus: imõ p.ª 3trariõ nula imdte a Deo: q. 7 Dicunt,
creatᵃ, esto qoad produci n prodeat imdte a Deo, bene tã depen-
dere qoad 3servari. = Sd 3tra: q. 3servare e 3tinuare productioe,
nã 3servao e 3tinuata productio: si Deus imdte 3servat creatᵃ,
oes q. ilas efectus, et imdte producit.
4. Itẽ: Deus potest efectu causaz naturalius 2daz, adhuc potis oibus
requisitis, impedire imdte p.ª substractioe, n ablaone vel 3cursus; q. q.
Deus n 3curreret imdte ad volioe creatas, Deus n eet oipotens: n
posible eet, Deus vele, volioe creatas existere, et volunts creatas o potus
ponere, si hec eet aem.ª causa totalis sui actus, q indiferens vit ad
volioe, et nolioe. = Sd ille 3cursus sit imdtus imdiaoe virtus, p.ª
q. Deus causat, et producit efectus creatus, p.ª virtute sua, e coicata
malio; q. ois virtus creatᵃ e participata a Deo. Sd et vit imdiaoe
supoti pat: q. Deus causat, et producit efectus p.ª sua virtute infinita,
que in se solo, et in nulo alio supoto existit: q. d.
5. Arg. 1º: causa creata adeqta habt adeqta virtute productivam sui
efectus, alias n eet adeqta: et taurus e 3cursus imedtus Dei. P. ant.: calor v.g.
habt virtute adeqta ad producendu alteru caloris v.g.; alias nula eet con-
rent = R. D. ant.: habt virtute adeqta in suo ordine, et 3participe ad efec-
tus s. Smpltr. et in oi genere, N. Virtus eni creata dependet a Deo quoad
ee, et 3servari, et 3sqter qoad operari; cuius influxus requirat ee im-
sint adeqte, et habeant sufientes virtutes respectu efectus, ut ho respectu
hui; tã q sint cause creatae, indigent Dº 3cursu, q in essendo, et ope-
rando dependeant a Deo. Itaq. q Calor vit causa 2a, licet vit adeqta,
et 3pleta in ordine cause 2ª, tã q. 2a, e impotens sine Dº ad efec-
tus. Inde aplo dicitur (adverte maxime), qd Deus operatur medius cau-
sis 2.ª n mediaoe excludente imedtus 3cursus, d solus explicatibe
ate operaaoe influxus Divini q ipsa causa 2a.
6. Nec propter hoc causa creata dicta partialis respectu efec-
tus, d e totalis in ordine cause 2ª, et creatas, q. ila dicitur causa
partialis, que in ordine suo e causa indiget alterius causa
adjuvante efectu raois, n vi eiadjuvamen e alterius cause
rius, imõ hoc nesº e ad totalitatem raoe cause, et efectus creati: efec-
tuᵃ, d indiverso genere, et ordine: a Deo in genere cause 1ª, et a
creatᵃ in genere cause 2ª, aqs indiversa genere id efectus totaliter,
si-

sibi ipse totus ex intrinseco dependet: = Dices: quod voluntas creata non est plenè libera ergo suos actus, quod dependenter à causalitate alterius illos habeat; sicut si Petrus subditus nequeat egredi à domo sine permissu superioris, quis dicat, plenam libertatem potestatemque esse in Petro ad egrediendum ex Domo?

Respondeo quod voluntas, eo quod creata sit, divino indiget adjutamine; alias subsistit, quod plene libera sit, sufficiat, quod intra limites creaturae libera ab alia libera creatura non dependeat; sicut objectus esse necessario praecognitus non tollit libertatem voluntatis ergo amandum illum. Itaque dependentia libertatis a Deo non minuit libertatem, quia nulla necessitas antecedenter ad actus cogit voluntas ad actus eliciendos. Imo pro suo libito elicit, et operatur concurrendo Deo cum ea in actus eliciendos, licet tendo in ejus superioritate. Pariter quod assumpta non tenet, quia voluntas superioris non semper in omnibus creatis impedit, et accommodat voluntati inferioris, nam frequenter unus vult, quod alter respuit. Caeterum Deus suo dominio absoluti optime accommodat voluntati creatae ad suos actus eliciendos; taliter quod eliciere actus, vel non, semper est in pleno dominio voluntatis creatae, licet dependenter aliquo, quia semper est parata concurrere cum illa. 7.

Denique arguitur: si Deus cum voluntate creata ad omnes suos actus concurreret, etiam ad peccatum, quod est actus peccaminosus voluntatis creatae, sed hoc non: ergo. Est Tridentinus Sess. 6. dicens: si quis dixerit, mala opera, ita ut bona, Deus non operari, non permissive solum, sed etiam proprie, et per se, adeo ut sit proprium ejus opus non minus proditio Judae, quam vocatio Pauli, anathema sit = Respondeo Deum non concurrere ad peccatum, quatenus ad esse materiale, et physicum, concedo; quoad esse formale, et monstruosum illius, nego. Peccatum ergo est quoddam concretum compositum ex entitate positiva, et ex privatione rectitudinis debitae suo actui: et in hac carentia rectitudinis stat effectus formalis, seu malitia peccati; unde furtum includit pro materiali actum ablationis rei alienae, et pro formali carentiam rectitudinis, quam ipsa actio deberet habere, ut esset licita. Esse materiale, seu entitas positiva habet rationem boni physici; quae quidem est bonitas transcendentalis: ad quod esse materiale, quod est substractum peccati concurrit Deus, in quo substracta nulla est ratio malitiae, proinde hic concursus est necessarissimus, ut omne creatum dependeat a Deo. 8.

Caeterum Deus non concurrit ad esse formale, sive monstruositatem malitiae peccati, haec enim potius habet rationem defectus, quam effectus, et propterea non habet causam efficientem, sed deficientem, quae est voluntas creata, ut pote causa non est defectibilis: ideo voluntati tribuitur peccatum, non Deo, qui non habet praeceptum, ut actus impediat, ut deformiter legi operetur: unde solum tenetur ut causa universalis, concurrere cum voluntate creata, ne impediat illius actionem liberam, et sic satisfacturus muneri causae; ergo cujus proprium est permissive se habere ad peccatum. Quae entitas materialis peccati potest considerari ut est fundans talem privationem rectitudinis debitae; [illegible] rationem talis fundamenti illius: primo modo provenit solum a creatura habente obligationem ponendi talem rectitudinem debitam: secundo modo provenit etiam a Deo, quia solus producit ex nihilo, ne impediat causam secundam, ex [illegible] Trid. [illegible]; nam Deus ad bona opera concurrit ex electione, et amore ipsorum: ad vero ad mala opera [illegible], sed duntaxat permissive. 9.

§ IV. In quo praecipue aperitur difficultas de praemotione physica. Haec porro disputatio, licet potius teologica, quam physica sit, necessario tractanda est, agendo de causis efficientibus concurrentibus ad effectus. Sensus quaestionis est: an praeter concursum simultaneum, quo Deus concurrit cum creatura ad productionem effectus, ponenda sit in Deo alius concursus praevius, quo producat aliquam physicam qualitatem, quae in ipsa creatura recipiatur, per quam determinata, seu praemoveatur ad productionem sui effectus? Thomistae omnes viribus conantur adserere, quod praeter concursum simul- 10.

ta-

tanenus q. simul cz creat. Deus influit in eos efectus, requirta alius Dus
suppreuius inijaru causa 2a. intrinsece receptus quz apelant premo-
tios, q. Deus debeat causas 2as. ad agendus: n dicunt, qd a causa indife-
renti, ut tali, neq. provenire efectus determinatus, ad modus qo mat. q.
semper e in poa remota ad oppos causandus, donec a fra determinata, q. qua
determinae infalibiliter causat, et distruit tale opotus, qz n indiferens est.
81. Posterio dicunt, qd poa activa sive naturalis, sive libera e indeter-
minata, et in poa remota ad quaqz qz efectus causandus; et ut redatur proxi-
ma, nes.e e, qd po. fica quaedam determinata, qua posita, infalibiliter operatur, et qua
ablata, reditur proxime impotens ad producendus efectus tales, quas quidem p re-
quis astituunt ex 2is. capite: 1o, ut salvetur perfecta subordinao ad Deus n solus
in essendo, d etz in operando: 2o, ut salvetur perfectus dominius, perfectaqz Dei
libertas respectu oiuz causarz, et efectuz, ratione cujus n solus est creat. q. d etz
ejs operaio e in perfecto dominio Dei potentis disponere creaturas q. quidqz
voluerit: et qd acquirere fica predeterminaos n e in potestate creat. q. i
causas 2a., nec ilaz rejicere, semel posiz; q. ilaz ofere, l auferre opus e soliu
Dei.
82. Insup. dicunt, qd premotio fica ita conexa e efectu, ut nec divinitus disjun-
gi possit e carentia efectus, quoz rao e: q. predeterminao e aplicao, qua Deus apli-
cat causas 2as ad operaos; et implicat frustrari hanc determinaos, et aplicaos Dei.
En thomistarz fundatus; inter quos e n levis controvertia, in qua nempe e entitae
sit tal ila premotio fica: an in qualitate impresa causae 2ae; an vo in motu
previo Dei; qd qidqz sit, qd nos parus, u nihil refert. Conveniunt tq oes, talez
premotios aliqid intrinsecus in causa 2a receptus, in cuis explicaoe va-
riis modis dicendi apud illos. talter conantur thomi. hanc fica premotios
astruere, ut ilavit nota, et signus thomi.s; posse vi alius fortuito ilaz im-
pugnet, p filio expurgo, et ithomi. habeatur. His positis, sit
83. Nostra Do.: causa 1a. concurrit e causa 2a. tam nesa., qz libera, n
solus influendo in efectus, d etz in actione ipsius causae 2ae. n influxu e pre-
vio, et antecedente operaos creat. p modus pricipii, aplicaois, aut
determinaionis nese. ad agendus; d dumtaxat influxu oino simultaneo, l conco-
mitante, quo ipsa causae 2a. concurrit in acto 2o = Ita D.V. plures in locis,
quz sequuntur oes scotistae, et alii Suarez: P. rexipso in 2o d. 37. q. 2. n. 11.:
u diversae causae ordinatae licet habeant ordines causandi 2plis perfectius,
nec imperfectius, n tq habent prioritates naturae. Et in 3. d. 47. q. 5. n. 3. dicente:
n Deus n operatur ad operaos ila, nisi volunde libere agnite, et determinante se ad
operandus: d tc Deus operatur simul e ea &: q.
84. Praeo: actio naturalis creat.e, e sit participata, debet immediate a Deo de-
pendere; d haec dependentia sufit, ut causa naturalis operetur, ut subordinata,
mota, et aplicata a causa 1a: q. ex eo pres.e qd Deus praeter suus influxus
influat etz in actioe creat., salvatur perfecta subordinao, motio, et apli-
cao causae 2ae ad causas [illegible] naturalez: q. alius supfluix concursus 2o
ideo est nes.a ista fica premotio in causis naturalibus, ut quaelibet fit
determinate agere; d esto sit indiferens ad agendus, supfluit talis pre-
motio fica: q. n datur. Prai.: causa nesa extranea e determinata ad efec-
tus, potis requisitiis ad operandus, et ilius subordinao suficienter salvatur
p concursus simultaneus Dei: q. &. Pant. qoad 2.: in hoc alii multa cau-
sa nes. a libera, qd ila potis requisitis ad operandus, n e indiferens,
d determinata ad operaos; e contra vo ista. Prussus: nulus accidens potest suple
re virtutes subsis, d talis premotio fica e accidens, e supfluitas; et virtus causa
s e substantialis: q. fica premotio n e nesa ad suplendas virtutes causae. Praeterea ilud
ant. q oand 2u: subordinao creat. a Deo consistit in indigentia virtutis causae. Pr. ilud
s ad producendus efectus; d huic indigentiae sufit concursus simultaneus: q. Prai.: creat. n poest ulus habere respectu Dei; nisi subordinaos
in essendo, et in operando; d subordinao in essendo habet, in eo qd
accipiat a Deo virtutes; subordinaos aut in operando, in eo qd e efectus,
qz

q actio causæ 2æ indispensabiliter dependeat à concursu simultaneo, tunc:
g omino supfluit talis physica præmotio.

P. a Causa libera in pa libera è illa, quæ potest agere, et non agere, adhuc positis oibus requisitis, d physica præmotione, tollitur libertas. §5.
P. mi: pt.º nos præmotio è nes.º prærequisita ad operandum, sive pt.º modum virtutis, sive applicationis, sive auxilii, sive complementi, &. d physica præmotione, neque voluntas non operari: g præmotio sit extrinsece alta connexa operatione, sem præ determinatione physica voluntatis ad operandum; quæ quidem determinatio falsa, et in ullo tollit oes indifferentia, non indeterminatione:
g voluntas, pt physica præmotione, non remanet indifferens ad agendum, l non agendum, l ad oppositione, l suspendendum actus: q non remanet libera. = Et efficaciter Confirmatur: voluntas creata prædeterminata nequit rejicere illa prædeterminatione, nec potest conjungi cum illa Carentia consensus: g voluntas præmota non è libera. P. ant.º quoad 1.º: voluntas creata nequit pt.º suo libito habere, ut acquirere physica præmotiones: g nec illa rejicere semel posita: porro hoc libertati Deo tribuitur:
g. P. quoad 2.º: nulla è pa ad ponendum Carentia actus, nisi in conjuncta cum præmotione, l ut Vel juncta ab illa; d voluntas quando è prædeterminata, non habet pt.º nos pa ad ponendum Carentia actus, ut Consensus: q.º cum hoc nes.º connectitur præmotio: et aliunde pt.º has, quando non è præmota, non habet pa proxima ad ponendum carentia actus, alioquin non indiggeret physica præmotione ad se proxime determinandum: g ex nullo Capite remanet voluntas libera, et physice indifferens.

Cont.ª thom.ª Solutio est, qd pt physica prædeterminatione ad actus è absolute potestas ponere carentia actus cum ipsa prædeterminatione, §6.
idem voluntas conjuncta cum actu amoris pa habet ad odium in sensu composito ipsius amoris, non tamen habet potestatem ad conjungendum amorem cum odio, q.º aliud è simultas pa, et aliud pa simultatis. = Sed contra: supponamus qd in instanti A ponatur in voluntate præmotio physica ad amorem ponendum pt.º in instanti B. in illo casu voluntas prædeterminata in instanti A. nullo modo divisim aut conjunctim potest proxime ponere carentia amoris in instanti B: g nullomodo voluntas prædeterminata ad amorem libera ad carentia amoris. P. ant.: voluntas prædeterminata ad amorem, et ejus oppositi, nec potest conjungere carentia amoris cum ipso amore, et rejicere non potest cum potentia conjunctive, ponendo carentia amoris pt.º illo te, rejiciendo exigentiam præmotionis, et amoris, cum non sit in potestate voluntatis illa rejicere, d in libertate Dei illa infundentis; et aliunde ipse amor è nes.º connexus præmotione juxta illos: g ex nullo capite remanet libertas.

Palanus cum aliis post ex thom. distinguit pa liberam, alia et ordine supremo, qualis è voluntas Dei, et aliqua ex ordine creato. De Divina asserunt esse libera, q.º potest agere, et non agere, positis oibus requisitis quæ sunt illa sint, potestatem agere, et non agere; voluntas creata vo solum esse libera, ex quo posit agere, et non agere, antecedenter ad præquisita Dei, quæ sunt scientia Dei, et potestas requisita creatis, ut physica prædeterminatione, q.º in hoc ordine non è libera. = Contra physica præmotione, debet voluntas creata esse indifferens ad operandum vel non: at physica præmotio, ut ipsi prædeterminatio, d physica gratia efficaci ex parte Dei, potest minus quam ipsa prædeterminatio, debet voluntas creata assentire, l dissentire: g. P. mi: ex Trid.º Sess. 6. Can.º 4. dicente: Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, nec posse dissentire si velit, anathema sit. q ita adhuc cum ipsa præmotione physica ex parte Dei, debere voluntas remanere indifferens ad operandum, l non. §7.

Aug.º 8.: Fr. 8. physicam motionem causæ 1.æ in 2.ª explicat in vehiculo movente aquam, qui ad movendum recipit prius motionem ab homine: quia causa 2.ª moveat, debet moveri à 1.ª = 2.º D. N. S. plerisque in locis ait: causa 2.ª agere, in quantum movetur à 1.ª = R.º verba Fr.i explicari subordinatione causæ 2.æ à 1.ª, quæ pt.º concursum simultaneum satis salvatur. Nec explicare va- §8.

vinculo provat, magis quam motionem, non tamen modum motionis, et causalitatis; alias omnis causa esset instrumentalis, quod est falsum ex supradictis. Ad 2um. Distinguo: si intelligit per motum causae 2ae actum subordinationis, et concursus simultaneus, ut tenet in 1. d. 13. q. 3. n.o 11. sic: influentia illa non est aliquid absolutum receptum in causa 2a, quia tunc causa 2a per illud receptum posset agere vi
)) ne sua cuius influentiam recipit, quia sua habet in se totum illud, propter quod
)) indiget actione causae 1ae; quod inconveniens est:: unde est tantummodo
)) ejus ordo in causando ad causam superiorem.

19. Arg. 3. pro principio thomistarum fundato: a principio indifferenti, et indeterminato, neque provenire operatio, vel effectus determinatus, sed non magis respiciat unum, quam alterum extremum; id non causa libera voluntas est talis; id ab aliquo praedeterminari, et non a se ipsa: quia indiget praevio Dei concursu [illegible] Prob. major: a indifferenti indifferentia passiva vel actiua inadaequata virtutis. C. A principio indifferenti actiuo adaequatae virtutis, et indifferentia dominii neque [illegible] Dist. Ad 2um: ab praeso. concursu indifferenti, C. major. Sub concursu jam determinato esse, et pro suo libito; item ad 3um: neque provenire effectus determinatus quoad speciem; major quoad individuum. C.; quia individuum; tam in causa nec.a, quam libera oritur a concursu simultaneo Dei, ex quo, et conjunctione causae 2ae, oritur determinatio ad hunc numero effectum.

20. Explicatur: indifferentia alia passiva, et alia actiua. 1a oritur ex defectu alicujus conditionis praerequisitae ad causandum, qualis est nat. per respectum formarum, quae non est in actu sufficienti ad agendum. Actiua est 2x, una virtutis inadaequatae, et data est adaequata, vel quia deficit aliquod requisitum, non plus determinata ad unum, quam ad aliud: ut oculus, qui est indifferens ad videndum album, et nigrum, id quod est causa inadaequata visionis indiget specie albi, vel nigri, ut determinetur potius ad visionem albi, vel nigri. Alia est virtutis adaequatae, et oritur, vel ex eminentia, et perfectione virtutis ad plures effectus disparatos, ut patet in sole: vel ex eminentia, et perfectione virtutis ad contradictoria, ad quorum utrumlibet potest libere [illegible] ut in voluntate, et dicitur indifferentia dominii: quae causa habens istam virtutem adaequatam non est se ipsam determinare, sed si est jam determinat ad unum, quae [illegible] determinatio nihil aliud est, quam influere in unum extremum, et non in aliud.

21. Sic in proposito debemus dicere de voluntate, quod voluntas creata potest omnibus requisitis ad agendum, determinat ex se, quibus non est; adhuc in sua determinatione dependeat a causa 1a per receptionem actionis a Deo ut 1o. agente producente, atque ita data simultanea determinatio Dei, et creaturae, servatur tamen perfectione, et independentia in Deo. Unde determinatio ad agendum, vel non agendum non refundit unice in Deo, de qua in voluntate creata; quia Deus illam determinat tamquam causa 1a, et independens, et voluntas creata re determinat in linea causae 2ae, quomodo optime salvata illa libertas voluntatis, solum retinendo concursum simultaneum, Discrimen autem inter causam nec.m, et liberam sic patet, quia licet utraque determinetur a Deo quoad individuum effectus; causa [illegible] tota determinatio refundita in Deo, tamen causa nec.a omnibus requisitis neque non agere, est contra libera.

22. Ex dictis solutiones colliguntur ad plura argumenta, stando quod ad actionem creaturae simul concurrunt causa 1a, et 2a, neutra quidem [illegible] alteram, licet 1a perfectiori modo concurrat, tamen licet actus amoris potuerit voluntate virtutis non auferat, immo potius sit exercitium libertatis. Neque est inconveniens concedere Deum non solum movere, et determinare causas 2as, sed se ipsam movent, et determinant; id est praemovere, et praedeterminare, non [illegible] dicit prioritatem a quo perfectionis, et independentiae, quae consistit in perfectione modo attingendi effectus, tamen Deus attingat a se, et creatura ab alio: non autem [illegible] citur prioritate in quo, quae consistit in eo, quod actio unius causae ponit esse

sine contradictione alterius actio altera causa; tum actio creat.ª est ut ab illa dependet a Deo concurrente simultaneo, ut cum dicit Deus creat.ª actualiter agere, et constituitur creat.ª actualiter agens: quod opponere non praestaret, si esset praevius, et ad actum 2.ᵘᵐ spectans; tunc ex vi illius non praestaret creat.ª actualiter agere, sed posse actualiter agere. Ubi causa 1.ª movet 2.ᵃᵐ, quod ambae coadiuvent ad effectum eorum, tunc Deus non solum concurrit cum creat.ª ad effectum, sed etiam ad ejus actionem, quia actio dimanans a causa 2.ª habet esse per concursum causae 1.ª, ita ut simul talis actio a creat.ª dimanet, et a Deo producatur sola prioritate a quo perfectionis, et independentiae. Pro nunc sufficiat; usque dum ad tractatum de Praedestinatione in theologia perveniamus.

Quaeres a qua causa proveniat determinatio effectus? = Praesupponimus, Deum, quod non solo producit, determinare effectum, et quoad speciem, et quoad individuum, unde diversi contrarientur circa causam 2.ᵃᵐ concurrentem cum Deo ad productionem suorum effectuum. Dico 1.º quod determinatio effectus quoad speciem provenit a causa 1.ª, et a 2.ª, sive naturali, sive libera. Probatur: quia Deus ex se indeterminatus, determinatur quoad productionem ignis, ratione alterius [illegible] quia quidem determinatio Dei, nec supponit causam 2.ᵃᵐ in operando esse priorem, nec quod in Deo aufferatur indifferentia, vi indeterminatio, dicitur solum et intelligendum, quod Deus per suum decretum se determinat ad productionem ignis ratione alterius, cum quo vult simul illum producere. De causa naturali patet, quod ex natura sua est determinata ad assimilandum sibi passum. De libera vero, quia ex se ipsa se determinat ad speciem actus, alterius, quod vult per amorem, vel odium est bonitas, vel malitia objecti vere naturalis, vel apparentis: ut libertas a contradictione ipsa sola determinata.

Dico 2.º determinatio effectus quoad individuum provenit a solo Deo. Probatur 1.º a causa naturali: talis determinatio neque reperitur in causa 2.ª: nam ignis vero, licet sit ex se determinatus ad speciem, nempe caloris, et in tria genera, non tamen est magis determinatus ad hunc numero calorem, quam ad alium: ergo ita determinatio neque ipsi igni attribui. = Probatur a causa libera: voluntas enim ex se non est determinata ad hanc numero volitionem, potius quam ad aliam: neque in hoc laedita libertas voluntatis, nam determinatio ad hunc numero effectum stat libertas exercitii: satis enim libere amat voluntas per hoc, quod potest cessare ab omni amore; licet ex suppositione, quod velit amare, eliciat hunc numero amorem determinatum a Deo, et non alium. 24.

Disput.º 4.ª = De Motu.

Pp.º 1.ª: motus est actus entis in potentia, quatenus in potentia = Ita Aristoteles 3. Physicorum c. 3. et explicatur: dicitur motus, non quia objecti perfectibus, nam motus naturalis et violentus non perficit; vel quia motus est actualis determinatio objecti, quae fit per terminum, a quo, ad quem transit objectum, et dicitur quia motus est actualis determinatio objecti, quae fit per illa mobile constituta in quieto. Sic dictum habet rationem actus, perfectus determinatio, quia per illa mobile constituitur in quieto. Dicitur entis, id est, alicujus existentis. Dicitur in potentia, id est objecti existentis potentis habere annexis. Quatenus in potentia, quia motus est actus imperfectus ex natura sua ordinatus ad sperare actum. Quem in potentia? per illum acquisita. Unde ita actus ad objectum, ut illud relinquat aliquem terminum, a actus, quem per illum acquisita. Unde ita actus ad objectum, ut illud relinquat, et in potentia objecti ad terminum potentia objecti, et ipsum motum. Ita licet Recentiores caluniantur, exemplo aedificationis domus illius parte declarat. Nam aedificatio non dicitur sed domo, ante neque aedificata, nec partem est aedificata, sed quia convenit, per hoc est ipsa aedificabile, et fieri cognoscitur. Haec de motu in communi. 1.

Pp. 2.º motus localis est translatio a loco in locum. = Ita cum Peripateticis omnibus textu Aug. lib. 1. de ordine c. 6. dicente sic: nihil aliud est motus localis, quam de loco in locum transitus. = Et licet Gassendus cum Epicureis non alium admittat motum praeter localem: alias motus species 2.

admittere opus ē, inter quas praecipua sit motus localis, quem in-
viles deprehendimus. = Unde et datur motus instantaneus, aut successi-
bus: motus p.o augmentationis, alterationis, generationis, et creationis; motus p.o cor-
poribus potibus, et nexibus, agitibus, et deperditibus; alicujus fig: et ē diversō:
tus naturalis, violentus, et neuter: motus qui dividitur in se, loco, et tan-
dem: de q.o ex ipsis tan pat explicatione n egeat. = Advertite, qd si motus ē
adstrictus collocatus in praedicto vel beltis, vi ad gratis, quatis; sic et celerius. Eadem
ad motus ficus, et mutatio vi eius in re, quā ad rationem fabs, et motus, et mutationis,
et denique, qd unitas, et distinctio intrinseca, quae specificat motus a solo
tuo, ad quem rem ita.

3. P.o 3.a: gravitas corporis n oriri ab atomis uncinatis, et tell..., etc.
etiamsi, nec repellenda est a motu, et praecisione subtilis mat.e, nec ab aeris
creationis operatione, nec oriri a telluris motu: nec causis motus de-
orsus in corporibus voluntate Dei: d intrinsecus stare principium gravitationis
in corporibus, ac proinde gravia, et levia n a generante, d seipsis p.
intrinsecus principium moventur ad propria loca. = P. p.a partes, q. contra
Gassendus: atomi uncinati, et hamati a tellure emissi, ad corpora
gravia ... deorsum trahenda, l in pingunt in vacuum, l in plenum
corporis gravis. 2 si hoc 1.o, q n jam grave corpus deorsum traherent, d sursum
emitterent; nec ex in plenum porum porunt penetrare. Hoc ē falsum
suppositum, ut postea patebit agendo de vacuo: q. = P. 2.a pars contra Carte-
sius: interponit motus telluris, et quid gravitatis; tamq admisso eo tellu-
ris motu n potest repeti descensum gravium a circulari subtilis mat.e in
dextris motu. q.o gravia tendere unius semper punctis descendendo efficiat
quidem pedes, ut demonstravit Hugenius, si motus hujusmodi corporis
a circulari mat.e motu oriretur, deberet motu circulari mat.e sub-
tilis superficie telluris 17. vicibus excedere velocitatem suam motus telluris,
q ambit. Porro impossibile ē, tamq coicare talem motum, ut experientia
pat: q. = Item q. si ab aeris pressione (ut coita Recentiores tenent, contra
quos ē 3.a pars, quae hic P.o) oriretur gravitas corporis, n potest ex-
plicare major, l minor gravitas in corporibus diversis, nisi a majori,
l minori pressione aeris, l subtilis mat.e: qd nec Recentiores faciunt. =
Tandem denique q.o l aer naturalis ē gravis, l n. 2 si 1.o: cur alii corporibus
esse gravitatem negant Recentiores. 2 si 1.o: q aer ipse ab alio im-
pelletur deorsum, et sic in infinitum: q.d.

4. P.o 4.a pars contra alios Recentiores: motus ille telluris p.o libi-
to effictus ē. si autem staret in telluri ipsa motus, si ipsa tellus ex hob-
blesio in gyros ageret, cur n continuo area repellit gravia illa corpora
quae in terrae superficie posita sunt, neque illi tenaciter adhaererent? contrarium
experimur. Sed terrae quiescere hec impugnare, refere, nobis sermo
erit suo loco = P. 5.a pars: q. sine sufficienti ratione Recentiores interna
tolunt a corporibus gravitatem affectionem, et vim, causalitatem creaturae ne-
gant: quin itaq alibi pat. creaturae deceat dent virtus activa ad suos
effectus, indignus ffo ē, ad Deum, veluti unicam totalem causam recurre-
re, dum eo influere posint alie creature: sicut in proposito sufficiens
ē affectio gravitatis ad motum deorsum.

5. P.o contra sententiam Peripateticam quoad utramque partem. Sententia, quae
gravitatem ab intrinseco statuat vericiniliter aliis Recentioribus
judicari debet. Potuit quidem Deus, Cartesius tertie, tantum imprime-
re motum mat.e, qui in eadem semper gravitate perseveraret. Potest mat.e subti-
lis, ex Cartesianis, imprimere motum aliis corporibus. Potuit Deus vim tri-
buere uncinatis atomis, ut a recto p.o deorsum gravi corpori in terram ra-
derent. Cur igitur n potuit Deus talem vim imprimere corporibus, ut ve-
lint sponte sua in terrae centrum imitante? facilius sane intelligitur
is-

ita vi Corporis aitor coiri, quae deorsum ferantur. Quod etiam ostendit tanta inta se Recentiorum alteratio.

Probo sic: gravitas est affectio Corporis ipsum constituens grave, et illud detrahens ad motum deorsum, et quietem naturalem, ita levitas est alia Corporis leve constituens, et illud ad motum, et quietem sursum detrahens. Unde teste D. T. in 2. d. 2. q. 3o. n.o 8. gravitas, et levitas sunt principium quo proximum gravium, et levium. Prob.: in hostia consecrata ablata panis substantia adhuc stat motus deorsum, quia manet gravitas panis. tum: in vapore stat motus sursum, quibus adest forma substantialis aquae, et in eadem aqua videmus fieri motum deorsum: quia ad ipsos motus substantia aquae indifferens est: quia sola gravitate, et levitate provenire possunt. Unde forma substantialis erit principium gravitatis, et levitatis, et tamquam radicale talium motuum. 6.

Ult.a Obj.o prima pars prob. tum ex D. cit.o; tum ratione sic: forma est ratio filii agnoscendi liter, quod constituit, sive est substantialis, vel cui inhaeret, sive est accidentalis; sed gravitas, et levitas existunt in gravi, et levi: quia in ipsis est ratio filii agnoscendi ad motum sursum, et deorsum: quia grave, et leve non aliud generans erit principium quod in[illegible], et sic. Probo ita propria est gravitas gravi, et levitas levi: sicut frigiditas aquae: quia omnes affectiones propriae; sed sola aqua est principium quod frigiditatis, in motus in aqua ad recuperandam frigiditatem propriam: quia gravitas, et levitas, in Corpore ad propria loca. = Si dicant Recentiores nullam habere ideam talium affectionum. 1.o dico: necesse habere ideam rerum principiorum = 2.o: nec sufficere claram habere ideam, ut pat. in opinantibus. = 3.o: vel habere ideam ex ratione ab effectibus. 7.

Ad quod thom. D. Ant., quod licet generans grave non existat formaliter in re ipsa, tamen permanet virtualiter in ipso gravi; tamquam in effectu proprio, quod sufficit, ut tamquam principium tribuatur generanti: sicut quando post semen deciso moritur Pater, et motus tribuatur generanti: sicut licet in re ipsa non sit formaliter, in semine tamen nascitur filius, ipse tribuitur Patri: quia = Ideo Thomistae sic: actio productiva generantis est virtualiter perseverat. = Responsio igitur fundet substantiali: quia non habet primo tam gravitatem, quae est accidens. Responsio sic a falso supposito, nempe, quod gravitas fuisset a generante producta. Nec patitur urget, quia Pater est causa filii, non proxime, sed remote, quia non productivitas cit semen: ceterum agit mediante semine, quia post hujus defectionem non habet aliquam actionem respectu filii. = Nobiscum thom. conveniunt in reliquis Primi partibus. 8.

Prob. 1.a: causam continuati motus projectorum non esse aerem, nec atomos, sed per se mobiles, nec motum partium internarum Corporis projecti, nec legem quandam generalem naturae: sed esse vim impressam, seu impetum projecti ipsi a movente causatum, fatemur. = Prima pars sic: et quidem 1.o: non potest convenienter intelligi ratio projectum moveri a medio, sive ab aere, projectum transeunt, quia si concipiamus aerem projectum moveri a medio, sive ab aere, projectum transeunt, quia si concipiamus aerem propellere, sed est hoc modo res probabili divisum ad illam tergo refluere, eadem propellere; sed est hoc modo res projectum requirunt moveri ab aere: quia Primi: quia intelligere non possumus quia ratione aer impellat lapidem, nisi aer ipse velocius moveatur, quam lapis. At hoc ipsum fieri non potest; quia ipse aeris motus a motore projectum praeditus: atque adeo necesse est velocius motu lapidis projectis. = Prob. 2.a pars: quomodo potest esse causa motus projectorum, quod in se motu careat? Ergo vel in infinitum rupere, unde illa atomi secum habeant motum, et quae sit causa illius continuati motus atomorum, quia non explicant Atomistae. Praeterea si atomi projiciuntur, dantur causae in se motum ipsius. = Prob. 3.a pars: non in supposito infinitum causa generalis, sed potissimum causa creata, et particularis, sed contra Cartesium, creaturarum efficacem vim potentia statuimus. Ergo naturae legem non admittendo, ita neque evenire statuere; sed principium ipsum efficiens, et speciale, cur projecta pergant moveri nequaquam aperte, ita neque evenire: quia &c. 9.

ult.a

10 Ult.° pari p.ᵗᵉʳ aliorum opiniones expositae, quae non sufficiunt, vel non declarant causam effectricem illius continuati motus. Ibi autem intelligimus vim impressam projectis communicari p.° majori, vel minori actione moventis in ipso principio, cum causam, quae continuationem motus in projectis efficiat, habita semper ratione majoris, vel minoris actionis moventis, ad majorem, vel minorem resistentiam dixi. Unde sicut p.° vim a movente impressam intelligunt corpora difformiter moveri: ita p.° majorem vim impressam corpora in suo motu perseverare probabilius dicendum est.

11 Corpora solidiora, ut campanae et, creationes ab maxima, non habent vim elasticam, vel elaterium ad motum. = Suppono, quod elasticitas, vel elaterium, affectio quaedam est ad motum localem, et est vis sese in statum naturalem restituendi, vel vis, qua corpus pressum ex se resilit ad suum locum. Unde et sic probo nullam rationem, nullum experimentum est, quod probari possit, experientiam, et elaterium in partibus istorum corporum ita solidiorum.

12 **Si quaeris**: a quo proveniat, quod motus localis gravium velocior sit in fine, quam in medio, et principio? = R.° quod tali causa est ipsa gravitas producens in corpore majorem impulsum, supposito longiori, et majori motu, ut conditio. Pr. ex D. ante citato, dicente: motus naturalis intenditur in fine, 2.° fluit, cujus difficile est assignare causam, sic effectibus illius esse aliquid extrinsecum: quae tali causa est ipse impulsus ab intrinseca gravitate &. Idem pat. experientia, quia si volumus velocius saltare, prius retrocedimus, ut major impulsus imprimatur. Si volumus vehementius scindere lignum, securi acrius attollimus, ut motus securis sit major, vel major illius impulsus. Sed advertendum, quod si motus est violentus debet esse velocior in principio, et medio, quam in fine; quia in principio [struck] impulsus, in medio totum impulsum recipit, [struck] in fine languescit.

13. Contra est: Nulla causa naturalis agere ultra potest; sed gravitas est causa naturalis, et ea est in principio, quam in fine: ergo tantum producit in fine, quam in principio: ergo illa major velocitas ab alia causa debet provenire. = 2.° gravitas est causa motus deorsum: ergo motus est effectus gravitatis; sed effectus nequit esse conditio causae ad agendum: ergo motus ex impulsori &. — R.° ad 1.ᵘᵐ D.° mi.: est eadem gravitas eodem modo applicata, N. in diverso modo applicata, C. sicut ignis est idem remotus, ac proximus, et tamen approximatus magis calefacit &. = Ad 2.ᵘᵐ D.° mi.: effectus est conditio ad eundem effectum, C. ad alium effectum, N. Gravitas duo producit in gravi, scilicet motum, et impulsum: 1.° producit motum; quia alio modo neque producere impulsum in se ipso. 2.° producit impulsum, ergo quo motus causatus est conditio. = Alia de specificatione, distinctione, ac aliis quibusdam motus speciebus, quia parvi sunt momenti ad Autores remitto perscrutanda.

Disput.° 12. De infinito.

Infinitum ex vi nominis est, quod caret termino, et fine; et licet a nobis p.° negatione explicetur, in potentiis tamen constituit. Arist. lib.° 3. Physicorum textu 62. illud definit: est id, cujus semper est aliquid extra accipere, quae definitio debet intelligi de infinito syncategorematico, quia quod sit in potentia ad recipiendum, et habet rationem partium, et incompleti, quod de infinito Categorematico nequit verificari, quod habeat rationem totius completi, et perfecti, habens omnes suas partes, et nihil deficiens ad gradum infinitum: sic quod potest definiri: est id, cujus nihil est extra, hoc est, cui non solum nihil deest illorum, quae expectant ad constitutionem ejus, sed ultra, quod nihil penitus extra remanet in illo gradu, et ordine. Ex quo deducitur divisio infiniti in Categorematico, et syncategorematico. 1.ᵘᵐ est illud, cujus partes omnes existentes, et simul sumptae carent fine. 2.ᵘᵐ est illud, cujus partes actuales, licet sint semper actu finitae; tamen possunt augeri ma-

magis, ac magis in infinitum.

Quinque contra assignantur proprietates, seu affectiones infiniti; ex quibus 2.
3 primae tam infinito categorematico, quam syncategorematico conveniunt,
et duae ultimae infinito categorematico possunt convenire. = 1a. est, quod infinitum
non potest mensurari: ratio; quia non possumus cognoscere per quantitatem quoties sit.
2a. quod non possit numerari: ratio; quia ultimum infinitum in sua linea fine, et
termino caret. 3a. quod infinitum non possit cognosci adequate: quia semper debet rema-
nere aliquid cognoscendum. Caeterum hoc est respectu nostri intellectus, non vero res-
pectu intellectus Divini, qui est infinitus, unde valet quodlibet infinitum compre-
hendere. 4a. quod unum infinitum talis in ratione infiniti nequeat esse majus alio: hoc
patet. 5a. est quod talis nequeat augeri, vel minui. Unde fertur commune proloquium:
si infinito infinita demas, semper remanet infinitum; ac etiam finitum additum finito,
non facit infinitum. Sed advertite, quod infinitum syncategorematicum potest augeri, et minui;
quia si daretur infinita multitudo hominum, adhuc posset Deus aliquos homines
destruere, et producere: quo casu augeretur, et minueretur infinitum ma-
terialiter.

Solet igitur quaeri de infinito: an nempe aliquod ens infinitum creatum 3.
a Deo possit dari? Et loquor non de infinito simpliciter, quale est Deus: sed de in-
finito intra lineam, et latitudinem entis creati: an scilicet possit dari creatura,
quae dicat infinitam perfectionem specificam, vel quoad multitudinem, magnitudi-
nem, et quantitatem?

Dico: repugnat dari ens creatum infinitum categorematice: bene vero est possibile 4.
infinitum syncategorematice, tam 2o species, quam 2o multitudinis, magnitudinis, et
quantitatis. = Probatur per partes: (ubi advertite, quod licet aliquid possibile praedicant infinitum creatum
categorematicum, semper in se finitum est, intelligitur infinitum ex suppositione quod creatum facta,
quod ultra illos gradus, quos habeat, non sit alius possibilis). Probatur quod implicet creatura
quod ultra illos gradus, quos habeat, non sit alius possibilis). Probatur quod implicat creatura sincat-
categorematice infinitum quoad gradus specificos: implicat creatura, quae sit sim-
mul ens, vel Deus; sed illa talis esset: ratio: quia si illa esset adeo perfecta, ut non posset Deus
creare perfectiorem, illa non distaret a perfectione ipsius Dei. = 2o probatur quoad nu-
merum, seu multitudinem: quia si daretur infinitum categorematicum in numerari
multitudine, sequeretur contradictoria. Patet: quia sequeretur, unum infinitum esse ma-
jus alio, et non esse. Probatur producti infiniti hominis, esset major numerus ocu-
lorum, et adhuc major capillorum, sed aliunde non deberet esse major numerus ca-
pillorum, aut oculorum, quam hominum, quia implicat, unum infinitum categorematicum
esse majus alio, in infinito repugnat dari: quia 5

3o: quod repugnat quoad magnitudinem: infinita magnitudo
categorematica necessario esset divisibilis, ut posset induere rationem quantitativi: ergo ab
illa posset aliqua pars detrahi: et ex quantitate, quae remanet, vel est finita, vel
infinita? Si 1us: tota magnitudo finita erit; quia infinitum non constat ex finitis. Si
2us: quia pars erit aequalis toti; vel dabitur unum infinitum majus alio. = Dico: probatur
quod repugnet quantitatem infinitam extra actum: quia si non repugnaret quantitas infinita
categorematice, in actu, quod consequens est, non est ratio, cur repugnaret syncat
categorematica, quod omnes negant: quia creatura non repugnat infinitas ex ratione
infinita categorematica, quod omnis in Deo est infinita: sed solum repugnat ex ratione creaturae
finis subjecti, et de facto haec in Deo est infinita: sed solum repugnat ex ratione creaturae quantitas non haberet
praeterea, si concedatur, quod non repugnare infinitatem actu, quantitas non haberet
subjecto, admitti deberet possibile subjectum infinitum in actu, quod omnes negant. = Ita
regibus procedimus de infinito categorematico: et contra et 6
syncategorematico. Et vero, quod non repugnet 2o species: non

Probatur per partes de syncategorematico. Et vero, quod non repugnet 2o species: non
data suprema species creabili, vel illius in speciebus in perfectione exor-
dante, supra alia, et alia perfectionem in infinito pro-
cedi; sed data quacunque, posset Deus alia, et alia perfectionem in infinito pro-
ducere, quia quod detrahatur, et alia species magis, et magis perfecta non in-
finito, nec repugnat ex parte Dei, quia ejus potentia sit infinita, nec ex parte
creaturae; quia data procederet syncategorematico, nunquam perveniretur ad aliquam

species

species actu infinitas, qd quaecumque assignata limitata: ergo ex nullo capite repugnat. Ista nulla creatura constituit perfecta potest adequare, vel exaurire poq Dei, utpote infinita: ergo probatio durabilis infinitae perfectionis Dei. Itaque lect dicta (ut adsunt Ita...) Itrahens genus, qd est deltatus perfectionis, deveat proportionari genere, hoc non probat; qd non sit possibilia alia extra perfectionem (a parte Dei) Itrahens illud, vel aliud. 2º Pr. qd non repugnet 2os multitudinis, ut ex D. Aug., et Tho numero in infinitus et in infinitum augenta. Ac ex pat. in creaturis intellectualis qui tota eternitate plures actus eliciunt sine termino.

7. 3º P. qd non possibile infinitum sincategorematice in magnitudine, saltem in corporibus homogeneis: potest ignis in suprema magnitudine, si est sempra applicata, vel ligneus, de facto Ibu... el inse ...; qd potest Deus alia, et alia stupa, aliud quae lignum, et lignum creare, et applicare usque in infinitum: ergo poterit ignis usque in infinitum magis ad magis decrescere = Unde probatio 3o dicta: 3ª si in naturabilia ::: ignis vel numquam dicit sufit. = Ult. P. qd qualitas potest in infinitum sincategorematice intendi; atque ita repugnat assignari summus gradus in qualitatibus; qualitas potest intendi in infinitum: nulla est repugnantia ex parte Dei; qui habeat infinitam virtutem ad augendam qualitatem usque in infinitum, neque ex parte termini; quia qualitas sit totus homogeneus nec est unibilis cuique gradui supervenienti: neque ex parte subjecti; quia nulla perfectio propter hoc requiratur in eo, quia ut major D. S. in 3. d. 2R q. 2. in fine: qua pariter nulla a toto genere dicit perfectionem; imo potius imperfectionem, tum etiam quia qualitas respectu Dei non habet terminus intrinsecus, potest quae in infinitum augeri: ergo nec qualitas talis terminus habet, qd intendi in infinitum potest, cujus dispositas difficultas assignabitur.

8. Ita Arg. 1: omnes creaturae possibiles sunt Deo praesentes: ergo cognoscit perfectissime ex his reliquas excedentes: ergo ita creatura excedens excedit infinite reliquas creaturas, vel infinite, si finite dabitur status in aliqua suprema specie, quae sit finita, et itasummé perfecta quoad perfectionem essentialem, qua Deus non possit perfectionem: si infinite, tunc ita creatura erit categorematice infinita, qd repugnat. Vel erit categorematice infinita ex suppositione, qd sit summa, quam Deus posit: ergo dabitur status in possibilibus 2dum species, vel perfectionem essentialem speciei. = Rº in primo argumento aequivocum esse, Deum cognoscere creaturas omnes possibiles. Si enim intelligitur omnes creaturas esse a Deo cognoscibiles, ut quae est: alioquin Deus non esset omnisciens. Si autem sensus sit, qd creaturae possibiles sint aliquid certum, et determinatum; itaque in aliqua una veritate summa, et sit ultima; hoc est falsum; quia infinito sincategorematico repugnat assignari ultimum. Sic etiam falsum est dicere, Deum cognoscere creaturas perfectissimas omnium: porro sicut talis species non est dabilis a parte rei; ita nec reperitur in mente Dei. Unde non cognoscit Deus species perfectissimas, vel perfectiones are producibiles; quia N. suppositum, nempe, qd talis speciei sit dabilis, et producibilis; revera enim Deus neque cognoscere, ut possibile, qd repugnat.

9. Arg 2: infiniti Angeli v.g. sunt simul cognoscibiles a Deo tamquam possibiles: ergo non repugnat, qd simul ponantur in re, qd est esse infinitum categorematicum: Ista 1º: ex positione possibilium non sequitur impossibile; qd possibiles sunt omnes creaturae possibiles simul producantur = Ista 2º: collectio omnium creaturarum possibilium non includit aliquod impossibile: ergo talis collectio possibilis est: ergo non repugnat produci in actu, qd creaturae possibiles sunt infinitae: ... = Rº Dº maj: sunt cognoscibiles a Deo ut ... realia Itan..., et indeterminata cognita, C. Ut determinata, et certa, N. Ad 1º Dº maj: qd possibiles sunt seorsim; C. Possibiles sunt omnes simul, N. = Ad 2º N. ant. et est intrinsece ... non includat aliquod certum, et determinatum, qd est impossibile. Non enim datur

statq; d impoblitas in productioe stat, n: ex defectu potis Dei, d ex impossibilitate rei, certitudini. Itaqz qt. qz Angeli, sines se, ac creat.ᵉ deterior, simpl. restant infiti in deteriate.

3º. Anxi actus, et poa debent pportionari; dum illa habet poa infitas 10
ad intensioes, sicut ipsa potentia e: ergo actus illius: qui e intrio, debet ee finitus: q
videatur infita intensio in qlitate. = Rᵉ. N. mi: qz enim poa e infita sincatgce,
qt. e capacitas recipiendi majorem, et majorem intensioem. Licet qz poa naturalis
sit fita, tam obedientialis e infita terminative. Nec talis poa perfectioem aliqm
dicit, sed Dᵒ, qt. e passiva. Itaq. licet n: sit actu infita, e tam actualis in in-
fitus. Vnde q Deus ab eterno videat qlitem sincatgce infitam, ~~e tam actua-~~
solum potexit illam ita creare, id e, n tantam, qn majorem, et majorem usq. in
infitum poset.

Non me latet opota fent. videri expresse in S. D. ubi in 3. 11.
d. 13. q. 1. probat, gratiam Xpti Dni n fuise infitam, nec summa possibe,
d tantum negibe; hoc e, ita summam qlic posit creari alia eque, n alia
majox; adqd statuendum negat in qlitatibus processum in infitum. Et id
probat Sᵉ. sic: qto una qlitas magis exedit aliam, tanto e perfectior illa:
q si qlitas posit in infitum exedere, posit ee infite perfectior, et inre
intensive infita; atqui qtali qlitas videretur ab intelle Dᵒ. paretur ca
creatioe creare: q posit poni inactu infita, qd a S. D. impoble judi-
catur = 2º. qᵃ. vi ex ffo qto Stingit ee in poa, tantum Stingit ee inactu; sub- ״
״dit Dᵒ. citᵃ: et ita n: e procedere in infitum eundo ad terna, et ideo nesᵉ. ״
״e infra qtitates qt. perfecta ponere terminum, qlitates qt. poble. Exqᵒ. hec ratio: in
entibus permanentibus, et Stinui, qtum potest ee in poa, tantum potest ee inac-
tu; d qlitas e permanens: q qta potest ee in poa, tanta potest ee inactu;
d inactu, insq. Dᵒ. cit., nesᵒ. habet terminum: q et in poa. 12.

Rᵒ. 1º. Dᵒ. pose explicari loqui in presenti rerum ordine,
et providentia, n aut in alia pobli; et detrabilia Dᵉ. Xpti legibus; nec
in hoc aliqᵃ. e repugnantia. = Rᵒ. 2º. Dᵒ. probabiliter docuise opotus:
imo neque latet n tam fuise motum raoibus, quas ipse volubiles videt, qz
ex devotioe, et reverentia: q Xptus Dnus, ut ipse testatur illi devotissimi
verbis: in commendando Xptum Dnum malo excedere, qd deficere, ac laude ״
sibi devita, vi proptr ignorantiam oport. in alterum incidere. Vnde Ca-
belus in Scotum vexatissimus arexit, id Dᵒ. n docuise ut omo certum: d
hac supᵃ. re opinabli, ac pᵒ. nulla parte violenti, potius voluit opinioes
illam Dᵒ. eligere, qum magis in laude Xpti sedit, et n propter hoc ig-
norantie notam incurrere. Cum q raoes a S. D. adducte sint solum topice, hinc
sine ulla injuria ipsi solutioes adhibemus.

Itaq. ad qᵘ Dᵒ. Sqns posit ee infita eo modo, quo infitum exe- 13.
dere potes, C. Alio modo, N. Cum q qlitas n posit in infitum catgce excedere, id
e, simul inactu ponere, absolute sincatgce; id e, n tam intensa, qn magis,
et magis in infitum intendi posit, inde e, qd nunqz atingatur infitum in ac-
tu. = Ad additum C.ᵒ eo modo posit Deus illam creare, quo ipsum vidit; q aut
ipsum videat ut sincatgce infitum, solum sic potexit illam creare, id e n tan-
tam, qn majorem, et majorem usq. in infitum posit. Et q illa n videat, ut q id
certum, et determinatum, qᵃ. n e sic pobli; ideo n potest illam detrahere totam illam
creare simul. = Et argtum infitatem manifeste in infitum 2ᵒˢ. multitu-
dine, quod potest ee majus, et majus, n tam actu infitum. Et licet Deus vide-
atq. sines pobles, n tam illos unᵃ. creatioe creare, et Sqnter nec id in qlitate
potest evenire. = Ad 2ᵐ loqᵘ. illius tantum excepitte, hoc qt. dictum ex falso fun-
damento procederet; qᵒ. putavit n ee dabilem majorem qtitem Celo, et nullam
qtem augeri posset nisi aponendo illi aliqᵃ. particulam ab alio qto ablatam.
Vnde in alijs facie nihil probat; q certum sit, majorem gratiam esse in poa,
qz in actu, et eos de alijs qlitatibus dicendum.

Disp.ª 13.ª = De Loco, et tempore.

1. **Quæres 1º.** Quid sit locus? = Locus hic non sumitur falsè, quin consistit in relatione extrinseca advenienti loco ad locatum, quæ dicitur relatio ubi. Sed sumitur materialiter prout dicit fundamentum talis relationis, et sic definitur: est ultima superficies corporis continentis immobilis. 1º. Dicitur ultima superficies, quia corpus locans non locat ratione suæ dimensionis, seu partes, sed tantum ratione ultimæ superficiei. Corporis continentis, quia corpus ambiens, ut continens dicitur tantum locale ratione ipsius [illegible] superficiei. Immobilis, quia locus ut talis non debet locatum moveri, sed [illegible] quiescens in loco locatum moveretur. Denique 1º explicat immobilitatem loci per se, et non ratione alterius [illegible] convenire. Corpus infatum, locus materialiter sumptus esse illa superficies imaginaria, intra quam corpus locatum continetur; non autem [illegible] aliquid quod in illo spacio apprehenditur.

2 **Quæres 2.** de quatuplicitate loci: = Locus alius est extrinsecus, et alius intrinsecus; quorum explicatio [illegible] Alius est [illegible], quia est superficies continens locatum; et dicitur locus extrinsecus: et alius est [illegible], nempe est corpus locatum, ut contemptum a loco; et dicitur locus intrinsecus. [illegible] per respectum continentis ad continens est locatum intrinsecè in loco. [illegible] locus dicitur naturalis, violentus, vel neuter ratione inclinationis locati ad locum. Denique alius est locus communis, qui naturaliter simul continet plura locata; [illegible] superficies concava Cœli; et aer, &; et alius est locus particularis, qui [illegible] superficies aeris, circumscribens unum duntaxat continet locatum; [illegible] circumscribens.

3. **Quæres 3.** de affectionibus loci: = 1º est, continere locatum, ita totaliter, ut nihil locati sit extra ipsum locum; quia locus debet esse mensura extrinseca adæquata locati: 2º est, quod sit æqualis locato, non ratione profunditatis, sed ratione longitudinis, et latitudinis: imo ita intra se continere debet totum locatum, ut nihil aliud contineat præter ipsum. 3º, quod sit separabilis, saltem divisibilis, a quolibet locato distributivè sumpto; non vero [illegible] locato. 4º quod sit immobilis modo explicato.

4. **Quæres 4º** = quibus conveniat esse in loco? = [illegible] esse in loco nihil aliud est, quam habere extra se aliquod corpus illud continens intra suos terminos. Unde Dico 1º: Deus non est propriè in loco, licet sit in omni loco. Ratio: quia Deus ob suam immensitatem est ita præsens, non ut aliquod corpus extra se habeat, quod locatum contineat. Quando autem [illegible] omni loco, ut nullus corpus extra se habeat, [illegible] Deus esse in loco, est idem ac si dicerent, esse in omni loco; [illegible], et SS. PP. dicunt, Deus esse in loco, [illegible] locatum [illegible] intelligendo, quod locus exerceat munus continentis locatum [illegible] et intimè præsens omnibus rebus spiritualibus, et corporalibus per illapsum [illegible], et Amplius [illegible] = Dico 2º: ultimum cœlum, nempe Empyreum, non esse in loco. Ita D. S. in 2. d. 2. q. 6. nº 6. et alibi: et ratio est, quia cum sit ultimum, et supremum, non habet extra se aliud corpus, quod contineat, aliam non est ultimus locus, non habet [illegible] locum; [illegible] et licet sit [illegible], ob eandem dictam rationem, [illegible] fundamentaliter essendi in loco; non vero proximè. Sit itaque [illegible] solum remota, et fundamentalis, hoc non est ratione locati, sed ratione locati; id est, non moveatur [illegible] dicatur locatum moveri, hoc [illegible] ad locare omnia corpora inferiora.

5 Dicimus 3. omnia alia [illegible] materialia, sive simplicia, sive composita esse propriè in loco naturaliter loquendo. Ratio, quia omnia ista habent extra se aliud corpus continens ipsa. = Dicimus 4º. omnes substantias spirituales creatas esse propriè in loco; et quidem fundamentaliter per suam substantiam, non vero per operationem. Ratio 1: tum ex Apoc. 12. ubi dicitur: non est inventus amplius eorum locus in Cœlo. tum anima Christi descendit ad Inferos. tum Angeli moventur localiter. tum anima separata localiter clausa [illegible] certo tali modo de [illegible] Angeli; et anima [illegible] licet sint indivisibiles proportionantur [illegible] loco, non entitativè, sed objectivè, [illegible] ratione continentiæ, et continentis, quod sufficit, ut propriè dicantur in loco. = Ratio 2ª: quia talis substantia potest aliquando operationem cessare, vel ob suam libertatem, vel ob [illegible] a Deo [illegible]; et tamen talis substantia in eodem loco remaneret, ubi [illegible] operabatur: [illegible] (sub [illegible]) Accidentia simul [illegible] substantiis.

Quæres 5.

Queres 5°: An Deus actu sit in spacijs imaginarijs. Pro cujus 6.
solutione e advertendum, quod spacium imaginarium e ibi materiae, et vacuum,
quod ad modum cujusdam spacij apprehenditur supra Caelum Empireum, vel extra
totum orbem. Hoc spacium in re nihil e, quod pura negatio realium Corporum, et
non repugnantia ex parte eorum ut ibi sint. Nec dicitur imaginarium
quia mere sit ens rationis, quod nobis concipitur illud vacuum per modum extensionis
potius realis. Unde R. quod Deus non solum e in toto mundo ratione suae immen-
sitatis, quod etiam extra hunc mundum: unde nihil habet distans a se, et sic
tum e in spacijs imaginarijs. Ratio: licet penes diversas intelligentias haec
1 opta sententia probabilis sit, magis proprie capi debet per ritra sic: im-
plicat, Deum proprie, et vere moveri; quod ita esset, si Deus ... ut Deus potest po-
set Deum movere hunc mundum, et ex hoc spacio in aliud, et simul
ipso transferri; tunc veluti Navita moveretur ad motum navis: ergo vere
et proprie moveretur: porro vero deseret hoc spacium, cui modo e
et proprie movereter: pono vero deseret hoc spacium, cui modo e-
et proprie movereter, et aliud spacium ex novo acquireret, in quo prius non
praesens e mundo, et aliud spacium ex novo acquireret, in quo prius non
erat. Unde ubicumque concipiamus spacium, ibi concipere debemus Deum, nisi
minuamus per simplicem in distantia, qua Deus ratione suae immensitatis
ubique debet esse praesens: sicut ante mundum erat praesens in hoc
spacio mundi.

Queres 6° an res possit existere, et esse nullibi, vel absque ullo loco 7.
reali? = R. affirmative: Ratio: quia id de facto verificatur in ultimo Caelo.
2° quia alia creatura praeter locum fuit et sola a Deo creata, vere existere,
et esse nullibi: tum 3° quia omne prius potest esse, et conservari sine posteriori;
sed omni creatura e prior dis-
tantia locali, producibilis per distinctam actionem, quod omni loco, vel ubicatione: quia =
realiter distincto, producibilis per actionem distinctam ... habere distantiam a mun-
do realem, et producibilis per actionem distinctam ... habere distantiam a mun-
do creabili: ... et ubi, quia ubicatio necessario connotat distantiam. R. D. ...
si dicis, quod creatura sola existens extra mundum ... distantiam actualem, et potentialem, ... Loquimur
distantia potentiali, et negativa; C. actualem, et positivam, N. Loquimur
ex ubicatione actuali. = De tempore 268. n° 8 &.

Q° 8ª An duo Corpora quanta posint esse simul in eodem loco?

Nulli dubitat, plures substantias spirituales posse esse in eodem loco: etenim constat, 8.
Demonum legionem, id e 6666 Demonibus. Nec dificultas
unum corpus obsessum esse Demonum legione; quia impenetrabilitas convenit rebus ratione quan-
titatis: quae e substantia materiale sine quantitate: quia impenetrabilitas convenit rebus ratione quan-
e substantia materiale sine quantitate ... non habent, possunt naturaliter penetrari in eodem loco. Quaestio
titatis, res quae ... non habent, ... supernaturaliter. Controversia consensus est corpora
quae de corporibus quantis, vel naturaliter, vel supernaturaliter. Epicurei negant adhuc Deo virtute, quibus
opta non posse naturaliter penetrari.
assentitur Durandus. Sed per nobis sit 2.
1ª C. duo Corpora quanta nequeunt esse naturaliter simul in eodem lo-
co. Ita Hus A. ficorum et D. S. in 1. d. 19. q. 18. Pr. quantitate accidens ex-
tensibus substantiae in ordine ad locum impenetrabiliter: expultio autem alte-
rius quantitatis e effectus formalis quantitatis, et sit impenetrabilis: ergo = Quin ostent
plenius quantitatis e effectus ... ad ... redacta: ... licet ... aqua ple-
alia experimenta ab aliquibus ... redacta ... ; e propter ... labiorum, quibus
num non evertata ad introductionem nummi, e propter ... , quibus
ruum non evertata ad introductionem nummi. Finis intra ... multum aeris ...
madefactis ... egredita. Finis intra ... foras expelita, et finis
net, ubi ex motu, et pondere aquae impedientis foras expelita, et finis
minuita 2ª C. duo Corpora quanta possunt esse divinitus in eodem loco. Pr. 8. ex 3.
fide: Christus ... natus e, clauso sepulchro surrexit: Cla-
usis januis ingressus e ad Discipulos: quod haec omnia fecit juxta Patres simul
penetrando praedicta Corpora: ergo. = R. Durandus: Christus non penetrare dicta
Corpora, quod partes eorum dilatare. = Contra: quamvis haec omnia fieri possent sine pe-
netratione Corporis, tamen Patres, et P.P. docent evenisse e Corporum penetratione = 2°
haec responsio quam expectat ad Claustrum B. M. V., videtur temeraria,
haec responsio quam expectat ad Claustrum ... fidelium. 3° ex ingressu ad Discipulos: si
piarum ... aures ofensiva fidelium. 3° ex ingressu ad Discipulos: si
enim partes januarum dilatatae fuere, jam ille ingressus Christi non esset januis clausis,
sed potius patentibus apertis, quod Evangelio adversatur. = P. 2°: duo Corpora
quanta in eodem loco penetrari nullam contradictionem involvit. P. quia impenetrabi-
li-

bilitas ē efectus 2xius, si attendit͡r qntitas juxta poā obedientialē, sicut
et 1xius juxta exigentiam nālē. Rz: absq contradictiōe Deus supplet effi-
cientiaē et divisibilitatē Corporis Xpti in Euch.ᵃ: q̃ partes = Itala: partes
qntitatē Corporis Xpti in Euch.ᵃ n̄ intra se penetrat, et quælibet pars qnta
ē Corporis totius: Q3. Major patet: alia n̄ posset eē sub speciebus panis, nec eet to-
tus Xptus in qualibet parte hostiæ contractæ; et dici neqt absq erroœ in
fide. Explicata: quomodo potest fieri hæc corp.ᵘˢ penetratio, ex D.ᵒ cit.ᵒ In qn-
4. tte oritur 2x poa, i aptitudo. 1.ᵃ ē occupandi locum impenetrabiliter, et di-
visibiliter, cui correspondet actus, nempe actualis repletio loci. 2.ᵃ ē ex-
pellendi aliā qntitatē ab eodē spacio, in q.ᵒ ipsa, quæ aptitudo apelatur impene-
trabilitas; Alis: Alis q. correspondet tamq actus actualis expulsio alte-
rius qnti ab eodē loco. Sicut q ita poae et sint in qntte inseparabilia, illæ
tñ actus sunt mere accidentales, et ab illa realiter distincti. Unde divitus valent
a qntte separari; n̄ posset Deus, teste D.ᵉ S. facere causas nālē sine suo
efectu 2nālē, n̄ dependeat a loca in genere causæ eficientis. Atq illo
duobus modis valet intelligi Corp.ᵘˢ penetratio: vel impediendo Deus, sive
p.ᵗ negatiōē sui concursus, sive alia ratiōe, utrumq efectum qntitis, videlicet,
tam actualē repletiōē unius, q expulsiōē, et in tali casu erunt duo
Corp.ᵃ in eodē loco compenetrata, unus repletive, alter vero n̄; et hoc modo
penetrata Corporis Xpti in Euch.ᵃ ē qntte specierum. Vel impediendo efectū
negativū, id ē expulsiōē, n̄ impediendo positivū, nempe repletiōē, vel
occupatiōē, et in tali casu talia Corpora erunt repletive in loco fundan-
do 2xē respectus citus, et ubi ad eandē superficiem ambientis, et in hoc
sunt penetrantia Corp.ᵃ Beatorum p.ᵗ dotē subtilitatis.
5. Arg. 1.ᵒ: si duo Corp.ᵃ qnta possent eē simul in eodē loco, vel retro 1.ᵒ, co-
eū bis repleri, i replicari. 2.ᵒ quod idē efectus eet a pluribus causis tota-
libus. 3.ᵒ idē locus eet simul plenus, et vacuus; plenus q.ᵃ repleretur 1.ᵒ Corp.ᵒ
+ vacuum, vacuus. 4.ᵒ q. posset simul recipere aliud Corp.ᵒ 2.ᵒ Corp.ᵒ n̄ eet ade-
quate locato, q.ᵃ posset alius locatus recipere. 5. illa duo Corp.ᵃ compenetra-
ta eent unus, q.ᵃ ss simul: sicut superficies ē superficie n̄ nisi unam su-
perficiem facerent: ergo.
6. R.ᵒ 1.ᵒ n̄ implicari assumptum ex poae Dei; et tc utrumq Corp.ᵘ
faceret diversa loca intrinseca falsa; sicut utrumq Corp.ᵘ falso replet. Ad
2.ᵘ N. seq.ᵃ: q. ibi eent duo efectus, id ē duæ repletiōes, unaquæq a suo
Corp.ᵉ dependens. = Ad 3.ᵘ n̄ ē contradictio, q. repletio, et vacuitas n̄ ē res-
pectu ejusdē Corp.ᵘ, et respectu duorum. = Ad 4. q. adequatio intra locum, et
locatum n̄ ē 2dē multitudinis, et aliis supernalia: sed solum 2dē magnitu-
+ mino-ri dinis, et extentiōis, q.ᵃ locus nil majus continet, q sit ambitus ejus; nec locus
tum potest habere in eodē loco. Ad 5. illa duas superficies penetrata
eē duo loca entitive; et unum penetrative: unde similiter duo Corp.ᵃ
fierent unum penetrative, q.ᵃ n̄ facerent majorem molē, ac si eent unum tan-
tum: tñ eent duo entitive. = Ubi adverte, quod q̄ntitas ē ratio repugnantiæ duorum
Corp.ᵘ virtute nāli; si autē supernāli: similiter, impenetrabilitas ē ratio,
si autē impenetratio, quæ ē effectus, sicut expulsio, quæ quidē a Deo impe-
7. diri possunt.
7. Denique Arg. praecipuo contrariorum fundato: si duo Corp.ᵃ possent eē
simul in eodē loco: q. pariter duæ partes ejusdē Corp.ᵘ potuerunt se invicē pene-
trari; et illa ē C.. n̄ sicut diversa loca correspondent diversis Corporibus, ita
diversæ partes loci diversis partibus ejus; et si illa ē 1.ᵃ, sequeretur infinita absurda,
nempe partē eē æqualem toti: totum includi in qualibet parte loci et minima:
totum Cælum recludi posse in minima bulla: totum maximi aqua occupare
tantum spacium, sicut una gutta: montē majorem transire posse p.ᵗ foramen
acus: totum universum posse contineri in modico vase: ad hoc R.ⁿᵗ plures
Scotistæ n̄ repugnare, partes ejusdē Corp.ᵘ posse supernaliter compenetrari:

N.31

licet
Nos autem dicimus; quod Corpora duo quanta a potentia Dei absoluta 8.
possint esse circumscriptibiliter in eodem loco; si vult inferre, quod duo partes
possint compenetrari. Ratio est: quia esse in loco circumscriptibiliter sit, ita
esse in loco, ut totum Corpus toti loco correspondeat, et singulis partibus
singulis loci partibus; implicat in terminis, Corpus illa esse in loco circumscrip-
tibiliter, et partes esse invicem compenetratas: nam partes esse compenetratas tali-
tibilis, et partes esse invicem compenetratas: non partes, non est in loco circumscriptibiliter. Ab-
sine inferat, Corpus, cujus partes, non est in loco circumscriptibiliter. Ab-
solute tamen loquendo, non repugnat partes penetrari ad invicem, ut patet
in eucharistia: repugnat tamen facta suppositione, quod Corpus, cujus partes, sit in
loco circumscriptibiliter; ut est supra ostensum. Dices: At similiter dicitur, quod licet
partes quantitatis distinctae possint compenetrari, si tamen partes quantitatis successive,
quia successio essentialiter importat, non esse simul, sed unum esse post aliud. = Ad
quod successio existentialiter importat, non esse simul, sed unum esse post aliud. = Resp. C. esse possibilia a Deo
omnia illa, quae adderent contrarii primo inconvenienti. Resp. C. esse possibilia a Deo;
Ratio est; quia Deus potest impedire, et extrusionem partium, et repletionem loci
per eas, ut sic potuerunt partes quantum libet magnae moli compenetrari in
puncto universali spatii. Sicut de facto attendimus ad miraculum Corporis Christi
Domini in eucharistia contentum sub minutissima particula hostiae consecratae.

Q. 2a An idem numero Corpus possit esse simul circumscriptibiliter in duplici loco adequato? 1.

Supponimus, hoc naturaliter non posse esse, quia quantitas naturaliter exigit esse extra locum
alterius, et per unam praesentiam adequatam adaequate ponitur in loco, nec difficultas est de loci
inadequatis intra propriam extra existentibus, nam Corpus habet plures partes loci par-
tibus ipsius propriis correspondentes. Supponimus etiam Corpus posse esse per miraculum in
uno loco circumscriptive, et in alio definitive; ut ex fide patet. Nam Corpus Christi
quod est in Caelo circumscriptibiliter, et in sacramento definitive. Praesentia ista sacramen-
talis Christi a praesentia definitiva rei spiritualis; nam Angelus sic ita est in loco de-
finitive adequato, quod spatium certum determinatum, et definitum habeat, itaut ultra ipsum
non possit esse: praesentia vero Christi in eucharistia non habet determinatum tanti, et tanti loci
ideoque potest esse in majori, et majori spatio. Dubium quod est: an a potentia Dei ab-
soluta possit idem Corpus quantum esse circumscriptive, et modo extenso in 2ri loco
adequato circumscriptibiliter. Negant thomistae; sed primo nobis sit 2.

Dico: idem numero Corpus quantum potest divinitus esse simul in pluribus locis cir-
cumscriptibiliter. Ita D. S. in 4. d. 10. q. 2. Probatur primo: esse idem numero Corpus in 2ri loco
adequato solum addit supra Corpus extensionem 2rum respectuum fundatum in tali Corpore, et
terminatum ad loca; sed plurificatio respectuum in eodem fundamento non est impossibilis a parte
Dei: immo multoties naturaliter contingit in aliquibus respectibus, nam in eadem albedine
possunt plurificari relationes similitudinis ad diversa alba: ergo. = Ista:
pluraliter plurificari relationes similitudinis, non est necessario proprium plurificari; sed ubi, et respectus Corporis
plurificato positione, non est necessario proprium plurificari; sed ubi, et respectus Corporis
quanti locati ad locum non positione ipso Corpore: quia multiplicatis ubi, et respectibus
Corporis locati validitas in 2ri loco.

potest. Itaque Corpus in locati validitas in 2ri loco. 3.
Probatur 2: non implicat, duo Corpora quanta esse simul in eodem loco: ergo nec impli-
cat idem Corpus in 2ri loco: antecedens est verum etiam apud thomistas. Probatur consequentia: sicut se habet Corpus
ad locum, ita locus ad locatum in suo ordine; sed non implicat, eundem locum posse
circumscribere duo Corpora extensa, et fundare 2rum ubicationes ad duo locata: ergo
similiter idem Corpus extensum potest fundare 2rum ubicationes pariter ad duo loca cir-
cumscriptibiliter. = Respondent aliqui thomistae: quod idem Corpus potest esse circumscriptibiliter in
pluribus locis, si duo loca possint penetrari, quod non est possibile, nam tunc se haberent per
modum unius loci; sicut duo Corpora penetrata se haberent per modum unius loca-
ti. = Sed contra primo: duo Corpora in eodem loco nec materialiter, nec formaliter, nec entitative se
habent in ratione locati per modum unius: sed duo entia Corporea existentia,
distincta, in loco per distinctas ubicationes, et praesentias: ergo responsio falsum suppo-
nit. = Contra 2o: locus, quem habet Christus in Caelo non penetratur cum loco, quem habet in
eucharistia, et hoc non obstante idem numero utrobique est, ex fide; ergo non est necessario loca penetrari,
ut possit idem numero Corpus esse in 2ri loco. P 1.

Probatur 3: Corpus Christi de facto est in uno loco adequato circumscriptibiliter, et in
alio definitive, ut sacramentaliter, sed facilius, magisque consentaneum, et naturale Corpori
est existere in 2ri loco circumscriptibiliter, quam modo sacramentali, ut alias sequitur ulla ex-
tensione in ordine ad locum: ergo. Patet minor: nam facilius est rem conservari suo modo

na-

naxli; q sine clo: z ad hoc ult.s regrit aliud miraclm, nempe modo penetrativo, ri indivisibli: praesentia eius circumscriptiva e modus naxlis Cxpri: qi pable eẽ. Na plus opponunta praesentia divisibli, et indivisibli, q daq divisibles = Rnt Thom.s; qd 2x extrtio qntta in spacibli e q una sola qntte; dad circumscribi in loco sufficit qnttas q rua extntio locali ppria, et ad ee detitive sufficit eadq qnttas, et 3versio Sacramentli, rae cuis sbstia panis 3vertita in Sbstia Cxpi Xpti: cetex, ut Cxpi sit in 2xi loco circumscriptivo, regrit 2x extntio qnttiva, quae repugnat, ri multiplicata qntte: qd neqt multiplicari effectus, ri multiplicata tria praevente tales effectus. = Sol 3tra: transsubstantiatio panis in Sbstia Cxpi Xpti ri e rao fales, q re xptus ibi sit: qe alia dutrta ab ipsa transsubstantiatione, ut sit in pluribus locis circumscriptive.

5\. Deniq. P.o diversi testimonij historici, ex qbs 3stat, D.s Ant.s a Padua, Sts Martinus Episcopus, Sts Fran.cus Xaberius, et alios plures Stos simul extitisse in 2bus locis circumscriptive. et Xptus Dnus post Aventiog apparuit Bto Petro Roma decedente, et Do Paulo Damasco petenti; d ri apparuit ulq ad tps resurrectionis Dni: q simul fuit circumscriptive in Calo, et extra Calu.

6\. Arg.o 2.o: ri idq no Cxpi potest ee divisus in 2xi loco, quilbt locus ee ta adaequatus d si intra Cam Cxpi excederet quegq. exili locis, q. eet extra qulbt ipsor; et ri solus repleret unus, d eq extenderet ve extra alius: q locus eet, et ri eet adaequatus. 3fatr: idq Sbstus neqt ee simul in diversis tpribus: q nec idq Cxpi c.o. = R.o N. ant. et ri 3tentare ab aliqo exili locis, N. mj: Habere eandq partes 3tentas ab uno loco, et 3tentas ab alio, sb D.o; rae eiusd praesentiae, N. rao multiplici praesentiae C.

7\. Arg. 2.o: regreta, qd idq no effectus dependeret simul a 2xi causa totali; qd ri: q. R.o N. regla. Rao: q.a Cxpi 2.o q una ubicao pendet ab uno loco, et ab alio 2.a alia; q.e q ubicao parita sit relao fundata in Cxpe ad superficie locantis, ri data 2x superficies, locans, dabitr in Cxpe 2x ubicao parita, quelbt dependens tamq a tra a sua superficie locante = Adverte; qd licet qnttas adeptu figurata p.r figura intrinseca, quae 3sistit in ordine, que partes habent intrse, ri poset p.r alia figura intrinseca figurari, u habere 2x q figura intrinseca; bene tq potest habere 2x figura extrinseca, qua attndita p.r ordine partis in loco; q.a ri implicat accidentia posteriora simul nara, loco, aq. dependent, posset multiplicari, ut jq dicemus. = Et licet nara psonata nec divisus posit ab alio psonari, hoc e; q celtera psonalitas praestaret eund effectus: cetex 2x praesentia praestat 2x q effectus fales, q. rao unionis e Cxpi hic et rao alterius ibi.

8\. Inst: extntio in ordine ad locu supponit extntiog in ordine adse: q 2x extntio locali supponit 2x q extntiog in ordine adse; d ite repugnant eid qntte, ri Cxpi: q d 2x extntio in ordine ad locu. = R.o C. ant. N. 3sq.t q. extntio in ordine ad locu e posterior extntioe in ordine adse. Non eq a ones, ut ait D. s. qd ex plurificatione posteriori plurificari debeat prius unde ri implicat una qnttas q una extntioe in ordine ad, ad duplici extntioe in ordine ad locu. Sol itez int.: sicut res p.r una nara e eq in una spcie, ita Cxpi p.r una extntiog e eq in uno loco, d res p.r una nara repugnat el in alia specie: q S. = R.o N. paritte; q. ipsamet praedta entialia e ipsamet species: unde nisi varietr nara entialiter, eadq erit species; cetex q qnttas sola sit rao fundamentlis, ita eendi in locus; et ubicaones fales sint diversae, et accidentliter 3veniant, q relaoes sint plurificabiles in eadq fundmto, ideo p.r eandq qntte potest ee idq Cxpi in diversis locis.

9\. Ost plura argta solvatus, 3. pprias tradq vobs p.r 3. reglas, quas D. S. afert in 1. d. 10. q. 2. q bstarrq sol nebula dissolvit, ita diu solventr montra magna 3traxior, nobis et apparentia stabilitate tanti Magistri = 1.a regla e, quegq q ss priora ipso ubi ciis entialiter, uniformiter insunt Cxpi, q bi habeant diversa ubi:

D nec

nec variabunt, variato ipso ubi. Rao hujs, q.a proxima esen-
tialia n. variatur p. variatione portentioni, d. portentiis bene
variata ad variationem proxima, quæ v.o simul nexa ubi, variantur
ubi. = Creditur, qd acidentia, quæ conveniunt Cxp. independenter
a loco, simpl. ubicq. sit Cxp. concomitantur: acidentia v.o quæ ei conve-
niunt dependenter a loco, possunt variari; unde n. invenit in
uno loco viz. scribere, et n. in alio: in uno loco cruciari, et in
alio decorari; rao; q.a sunt acidentia dependenter a loco

2.a regula e: quoad pati ad fig. absoluta, hoc e, quoad recipe- § 3.
re fig. absoluta, perinde e Cxp. ee in uno, l. in pluribus locis, ut pa-
tiatur. Rao hujs e; q.a ut aliqd. subjectum patiatur ab agente recipiendo fig.
solum requirit, qd patiens sit in proxima parte, ut agens habeat virtute
activa, ad producendam, et qd sint debite approximata, sive in hoc, sive
in alio loco, d. lignum v.g. approximatum igni Romæ, et idem approximatum
Matriti hoc haberet: q. pati potest in utroq. loco ab utroq. igne.

3.a regula e: eadem virtus activa, q. habet Cxp. in uno loco ad § 4.
diversa sibi approximata, habet eodem modo in diversis locis, si in illis sint
sibi debite approximata. Rao: q.a virtus activa n. variatur ex eo qd sit
in diversis locis: unde idem et n. plus, l. minus, potest in uno loco respectu
approximatorum, ac in diversis locis. = His p[ro]positis bene intellectis omnia
thomistarum solvuntur inconvenientia, q. a

Ulte. Arg.: si idem n.o Cxp. posset ee circumscriptive in pluribus § 2.
locis, sequitur 1.o, qd homo existens in uno posset comedere, et nutriri, et
in alio loco esurire, et egere. 2.o idem panis posset manducari ab
hne, et Cane. = 3.o in uno loco posset infirmari, et mori propter aeris
intemperiem, et in alio n. = 4.o in uno loco posset videre objectum, ex
pec. peccare, et in aliis n., simul q. justus, et injustus. = 5.o una gut-
ta aquæ posset obstruere mare, et inundare terram. 6. idem homo po-
set efficere magnum exercitum = 7. in uno loco posset ambulare, et n.
in alio, ... ambularet, et n. ambularet. Imo posset ambulare extra
seipsum locatum in alio loco, teq. seipsum tangeret, et expellere ab
eod. loco. Denique posset in uno loco approximari igni, et calefie-
ri, et in alio nivi, et frigefieri; d. hæc sunt absurda: q. § 3.
 n. et homo comederet in uno loco, et n. in alio:

Ad 1.um R.o qd idem homo locali pendens a præsentia locali. Cu-
rao: q. hoc acidens e motus localis. Rao, q. nutritio fit p. unionem distinctam
ter in diversis locis nutriretur. Rao, q. nutritio fit p. unionem distincta
ciba parti de novo generatæ viventi, et talis unio sit indepen-
dens a loco, neq. hic nutriri, et ibi; et defecta in nullo loco egere,
quin utroq. nutriretur. Ad 2.um R.o qd ille panis, vl pars ejus me-
deretur ab hne, et pars a Cane; q. mors in pane acceptus ab hne,
n. acciperetur a Cane in alio loco; l. qd totus panis comederetur ab
utroq.: teq. casu recurrere potestis ad explicandum alimento datum a
S.D. vobis q. potest in quæst.e: an deus fig. substantial. q. f.o § 4

Ad 3.um R.o 1.o sustinere posse, qd idem Cxp. simul vivus,
et mortuus in diversis locis. Unde si in uno loco infirmaretur, eq. in
alio, et si in uno moreretur propter intemperiem aeris, l. alia ex causa
eq. in alio moreretur. Rao, q. ista acidentia n. dependent a loco, licet
causa infirmitatis, et mortis eet in uno loco, et n. in alio, posset eq. in
uno loco vulnerari, et n. in alio; d. tc casu ubicumq. vulneraretur in
apprehend. Rao q. vulnus e dissolutio partium, quæ n. dependet a
loco. Hac ipsa rao, si in aqua suffocaretur, et moreretur, vl aliter, eq.
extra aquam moreretur in alio loco; Dicentes q. n. sequi, qd idem n.o Cxp.
sit simul vivus, et mortuus. R.o 2.o sustinere posse, idem n.o Cxp. posset
divinitus ee simul vivus in uno loco, et mortuus in alio. Hujs rao su-
mitur ex B. M. Maria de Tesu ex Agreda dicente in 2.a parte Mist.
Civ. Dei; qd Xptus Dnus in 3.bus mortis manens mortuus in sepulchro,

et simul vivus in pectore B. M. V. sub speciebus sacramentalibus.

85 Ad 4. hæc est gravissima dificultas, in qua dissentiunt Scotistæ aliqui affirmantes, negantes que alii; contra quos ponimus Deus conciliarius, si ponatur unus, vel duo miracula. Itaque sit Ratio respontio, adhuc conciliatur autoritas cum Agreda sistendo in uno solo miraculo. Dico ergo, quod cum anima sit forma absoluta conveniens corpori independenter a loco, debet sequi identitatem corporis et replicari virtute ejusdem miraculi cum ipso corpore in diversis locis. Unde in omnibus erit, vel vivus, vel mortuus, vita utrumque simul: quia propter attenta connexione corporis et animæ, multiplicata divinitus præsentia corporis, ex vi ipsiusmet miraculi, debet multiplicari præsentia animæ, ut virtute ipsiusmet miraculi in loquta Maria de Agreda. = Ad tenendo 2.am responsionem, adhuc reconciliata altera sententia, et prædicta autoritas. Dico ergo, quod si negat D. V. quod per novum aliud miraculum posit idem corpus esse vivus, et mortuus simul in diversis locis; cujus ratio eficax est; quia tali replicatio animæ foret miraculosa, et omnino dependens a Voluntate Dei; posit utique Deus non replicare animam in uno loco, quibus corpus utrobique replicaretur. Ad advertite maxime, quod hoc esset propter aliud novum miraculum distinctum a V.º = Clarius: in instanti, quo corpus humanum est in ultima organizatione, et disspositione ad receptionem animæ, potest a Deo poni in diversis locis, et illius ratione corpus sola tra corporeitas, ac sine anima: hoc potest, quia essent prius realiter distinctus &. Atqui tunc casus posit Deus ei intendere animam in uno loco per aliud miraculum, et in alio non per aliud: ergo tunc casus idem corpus &. Unde regula Scoti debet intelligi duntaxat virtute V. miraculi, non autem ubi adest aliud novum possibile.

86 Ad 4.um Resp.; quod si in uno loco pecaret, etiam in alio: ratio; quia peccatum dicit actus voluntatis independentes a loco. Ad 5. Resp.: utique illa quantitas aquæ replicata inundaret posit totum universum, et omnia animalia submergere; quia ad hoc non est additio virtutis, debuit replere quantitas animali, impediendo ingressum aeris, ut respirare non posit. Non tamen videtur supra illa quantitas aquæ replicata comiti vg navale prælium: quia hoc videtur aquæ in supra aqua majore vindas naturæ actam, et sustentantibus. = Ad 6.um, quod potest homo replicatus magnus exercitus utique ducere; vita pugnare cum majori virtute, et activitate, ac si in uno loco etiam [illegible] juxta 3.am regula. Ad 7. C.o quia illa acidentia sunt partenioræ ipsoubi, quæ variari posunt cum ipso loco, seu præsentia. Ad male infertur contradictio, nimirum, simul ambulare, et non ambulare; quia est falsitas consequentia, cum ambulatio verificatur juxta unam præsentiam, negatio autem ambulationis negat absolute ambulationem respectu cujus cum quia præsentiæ: sicut si diceretur, Petrus est parvus respectu Gigantis, et magnus respectu Pigmei: quia est magnus, et non magnus. Cum ergo operatio sit ad diversa, posit etiam tale corpus sibi ipsi occurrere. tamen si expelleret a loco ubi, in quo quiescit, casu, quia Deus valet conservare ejus duplicatam præsentiam; sin vero si valde, tantum unus ubi haberet.

87 Ad ult.um Resp. quod in casu, quia aplicaretur corpus [illegible] nisi corpus existentis tantum in uno loco, similia eveniret, ac in tali casu: nimirum vel una causa impediret aliam, ita ut neutra ageret, vel tantum ageret illa, quæ prævalet, vel ageret ad effectum quendam medium: unde illud corpus esset remisse frigidum, et calidum, modo, quo nec natura [illegible].

Q.o 3.a An detur, vèl sit posibile Vacuum in rerum natura?

1 Vacuum aliquando confunditur cum spacio imaginario, eo quod est, quod extra universum ulterius concipitur, vocatur que vacuum separatum, hoc est, nullo corpore tactum. Ad hæc aceptio vacui valde lata est, et in stricktiori significatione

inter

inter se differunt vacuum, et spacium imaginarium. Vacuum quod proprie
dictum, et actualiter tale est locus realis extrinsecus, seu superficies, quae cingit
extensum in figura cubica, sphaerica etc., tamen nullum corpus in se continens: atque
ita definitur a Philosopho textu 57. videtur ipsum vacuum esse locus, in quo nihil est.
et textu 60: ~~dicitur~~ dicitur vacuum locus esse, ubi sit privatus corpore. Unde
de illud, quod vulgo dicitur vacuum, ut quod dolium vino careret, licet aere
sit repletum, est vacuum rusticorum. Agitur igitur solum de Vacuo stricto,
hoc est, superficiem circumambientem, ad vacuum requiri, et extra illam
nullum stare corpus, paretque in ea corpus collocari.

Vacuum stricte sumptum dividitur in coacervatum, et disseminatum. 2.
1um est, quod ex pluribus vacuolis parvis spatiis, adeo sensibiliter magnum
est, ut si intra alicujus cubiculi parietes nullum penitus corpus esset. Dixi quasi ex
pluribus vacuolis, quia usus ita loquendi praevaluit, non quod revera in tali casu
dentur plura vacula, quia non dentur plures superficies ambientes. 2um est, quod constitutum
ex pluribus vacuolis non continuis, sed per spacia plena interruptis: sicut inter-
rupti sunt pori carnium per partes carnosas inter medias. Hoc Vacuum ad-
struitur a Gacendo, dicendo ejus partes, seu vacuola esse poris minora: et
hoc vacuum disseminatum ab athomistis dicitur esse aliquid residuum ex ma-
ximo illo Vacuo, seu potius spacio imaginario, quod fuit ante mundum
conditum. Cartesius vero de vacuum tanquam impossibile contendit, etiam expectata
Dei omnipotentia: contra quos 3.

Dico 1o: vacuum stricte, quod coacervatum, et disseminatum est supernatu-
raliter possibile = contra Cartesium. Probatur: nulla est repugnantia in tali vacuo.
Probatur antecedens: nulla est implicantia, quod Deus annihilet aliquas stellas in Caelo,
et illius loco nihil ibi producat; neque etiam permittat aerem, vel etherem in illo
intrare spacio: nec quod Deus intra aliquod cubiculum omnia destruat in
ipso contenta, etiam aerem, et eorum loco nihil producat, nec ingredi permi-
ttat etc. Inferiorem cavitas vero dabitur vacuum: quod autem latera cubiculi
tunc [illegible] futura esse contigua, ut vult Cartesius, incredibile est, quia late-
ra ad se invicem non accederent, sed prior uno ubicaque immobilita-
ra ad se invicem non accederent, ... retinerent: punctaque fixa, ut prius, respicerent, et a se invicem
distarent. 4.

Dico 2o: nullum datur de facto vacuum in rerum natura. Contra Ga-
cendum, et Atomistas. Probatur: nulla necessitas, nulla experientia, nullaque
ratio probat unquam dari vacuum, sed potius est contra, ubique est locus
corporeus, [illegible] spacium reale. Supponitur ab atentis scrutatoribus rerum
naturae [illegible] deprehenditur aliquid ad esse corpus illius repletivum: quod Va-
cuum non datur [illegible] quaeque legitima; quia contra cogitationes, experientia, in
rebus nihil est possibile sentiendum, aut negandum. Antecedens [illegible] ex
solvo argumento. Sed adhuc ratio manifestat ipsum decretum Dei, quod de
crevit Vertere universum continuum, vel contiguum. Sed contra hoc sit expe-
rientia de vase aqua pleno, et diligentissime cooperto, quod nempe
aqua congelatur, et in minus reducitur: quia aer etiam tenuis est, et per mi-
nutissimas cicuras ingredi valet. Praeterea ipsa experientia advertit, quod, dum hoc eveniret, vas plerumque rumperetur.

Ad efficaciter Probatur contra Athomistas: datur motus localis, quo 5.
aliud impellit, et ejus loco succedit; quod nullum reperitur vacuum. Probatur consequentia:
quando musca movetur, aut tangit corpus sibi proximum, vel non: si 2um: quia
inter muscam, et corpus tactum nullum datur vacuum: quod repugnat, duo
tangi; tale ergo quod unum expellat aliud; et inter medium, et vacuum;
et juxta Epicureos, et Gacendistas nullum datur vacuum, ubi non datur
divisibilitas, seu separabilitas: quod Musca vel separari nequit a
Corpusculo illo, quod tangit. Si 2um: quod Musca aliud corpus non impe-
lit, nec expellit a suo loco: quod si Musca non expellit proximum sibi
corpus ullum, non transit ad locum sibi proximum, nisi quando penetra-
retur cum corpusculo sibi proximo, quod naturaliter repugnat. Certe,
quomodo fierent athomorum dextrorum? porro tunc nihil moveretur:
quare ex athomorum sententia, vel nihil moveretur, vel omnia moverentur, quod est ab-
surdum: quare motus evincit, nullum dari vacuum.

Arg.

6. Arg. 5.° S.° die creationis mundi datum fuit vacuum inter Celum, et terram: Praeterea: vacuum inservit ad pulchritudinem universi: ergo datur. = R.° N. ant. certe Aut. cōtissime dicunt, ita sentiunt nulla ratione valide firmari; nec etiam illud dictum Gen. C. 1. terra autem erat inanis et vacua, probat. tum q. potius probaret ipsam terram, vel potius in ipsa, non vero in spatio inter Celum et terram esse tale vacuum. tum q. juxta communem intelligentiam tantum significat terram fuisse animalibus, plantis, et ornatu vacuam, sive ut clarius vox Hebrea indicat fuisse aliquid quasi solitudinem. = Ad additum: Gratis dicitur, non habet unde probet, quod vacuum pertineat ad pulchritudinem universi: et quod intenderit in illud.

7. Replicabis: vacuum inservit ad bonum universi. P. primo ipsum corpus inimica ad invicem separantis, vel hoc universo est bonum; ergo = Itaque: sicut carni animalis bonum est pori, ita vacuola disseminata bona universo: ergo = R.° N. ant. et min. Nam conjunctio elementorum contrariorum, vel etiam aliorum corporum inimicorum [illegible] per impeditum vacuum, potius juvat ad actiones et reactiones, generationes, et corruptiones, quae maxime utiles universo. = Ad confirmationem N. poros carnis non esse vacuos, vel impletos Ceteris corpusculis, quae per evaporationem immittuntur, ad quam evaporationem pori necessarii sunt, ut corpus liberetur a superfluis, et noxiis humoribus, aliisque excrementis: ceterum vacuola non impleta corpusculis, nec necessaria ad evaporationes, ad quas sufficiunt corporis pori: nec utilia ad explicandam condensationes, vel rarefactiones; quia intra particulas corporis aliae particulae extraneae, quae extruduntur, vel comprimuntur quod glutinis adjunctae.

8. Aliter Arguitur: aqua solvit salem sive immissum illi, quod ad certum quantitatem: ergo habent in se vacuola, quae expleantur, quae repleta nihil salis admittit. = Itaque: quando aqua non amplius solvit salem communem, adhuc tamen solvit alumen, salem armoniacum, et similia: ergo hujus ratio alia non est, quam quod in aqua ridentur vacuola salis communis proportionata, et ridentur vacuola aliis salibus proportionata: ergo = R.° N. ant. Ad explicandum hoc experimentum sufficiunt pori in aqua, qui vel sint facti, sive equivalenter tales. Sufficiunt quidem pori impleti aere, vel ethere, vel similibus corporibus, quae a sale, ut potest in specie gravioni extrui possunt, si hoc necessarium sit; nam aqua ex infectione salis intumescit, et majus expacium occupat. = Ad 2.am N. mi.: Nam etiam in hoc casu aqua magis intumescit: unde non alii sales non recipiuntur in vacuolis salis. Videtur itaque hoc experimentum refundendum in diversitatem gravitatis particularum, ratione cujus sales omnes nequeunt amplius sustentari ab aqua; ceterum aliis ut potest leviores resolvuntur.

9. Denique Arguitur: si subito, et uno ictu malei vitrum frangatur, simul frangitur in medio, et extremitatibus; vel aer recte non imluere, quam successive moveatur: ergo aliquid vacuum admitti debet. = R.° medium illud vitri fracti particulis subtilioribus vitri corporis pluximum rarefactum repleri subtilissimo ethere, qui permissimo citimo motu, et faciliter ad vitri partes ambit. Ad ipsum in separatione duorum marmorum dirigit; nam et aer permaneat circumdans, et divisio illa non sit in instanti, potest correspondere ei subtilissimo etheris motus. Ex quo apparet, quod ether et aer in ingredientem vel ex liquefactione aeris, aut etheris nullum vacuum experiri debemus, et ex causa ~~nullum vacuum experiri~~ impeditibus vacui.

10. Queres 7. = An supposito vacuo foret possibilis motus? Licet aliqui illi negative teneant ex motu successivo, praesertim qui a vel esse in vacuo instantaneum: nos vero affirmative respondemus cum D.° in 2.° d. 2. q. 9. dicente: si vacuum posset cedere, et motus posset esse in

nec ex divisibilitate spacij motus haberet divisibilitatem, et
et successionem; sicut modo ex divisibilitate spacij pleni motus
habet per se successionem essentialem. = Et pat. ex rat. e: quia nulla videtur
repugnantia nasceretur in eo, quod dato circa aliquod graue vacuo
illud ab alio Corp. separato moveatur impetu suo, vel ab Angelo
deorsum: vel alio modo: imo mirraculum esset, si tale graue in medio
vacui esset suspensum, et non cadderet deorsum sub a parte gravitate: &c.

Queres 8. An preter aerem Creationem 11.

admitenda sit subtilissima aeris substantia? aerem creatorem existere
re fumis, vaporibusque refectum, omnibus compertum e. Primum vero a
subtilissima aeris existentia, quam substantiam etheream apelarunt. Hi invenerunt, eo quod purior, ac sublimior sit, et per totum spacium a Celo ad tellurem circumdique difundatur. Et licet Gacendus, et Newtonus illam negent in regione Celesti, neque vix ista admitant, nisi radij videantur, velut tenuissima quaedam fila, quaquaversum libere difusa: unde et Celestia Corp. in vacuo moveri docent. Notamus

12. Dicimus, admittendam esse subtilissimam etheream substantiam, quae ubique sit difusa. = Pr. in Machina Pneumatica, extracto aere Creatore, nihilominus subtilissima quaedam substantia permeat vitri poros, per quos creatior aer traijcere non potest: ergo reverâ existit subtilissima etherea substantia. Pr. ant. in vitro predictae Machinae apparet lux vivida, quae circumstantium oculos commovet; dl lux, si non est accidens, si nisi in substantia nasceretur existit substantia e, ut docent Recentiores, vel si e accidens, sed nisi in substantia nasceretur existit: ergo in eo vitro habetur subtilissima etherea substantia. = Aerem autem Creationem ibi non esse, patet: quia analea, quae talem aerem ad suum vivendum requirunt, necessario exporescunt, ibi relicta moriuntur: quod si evenit et alijs analibus, vel potius insectis minoribus, subtiliorem aerem exposcentibus. Gacendus autem et Newtonus hanc subtilissimam substantiam fateri coguntur, ut lucis naturam, ejusque difusionem tueantur: docent enim, lucem esse Corp., ac substantiale efluvium. Atque hinc probamus, etheream substantiam ex Celesti regione circumdique difusam esse. Rao: lucem solis illustrat immensa ethera spacia, nec eorum aliqui pars asignari valet, quae lucem non sit defecta: &c.

13. Objicies: sicut Corp. aspectabilia habent poros, ita et subtilissima etherea substantia poros habere debet; ad adreplendos Corp. poros admitenda e substantia etherea: & ad hujus poros replendos alia substantia subtilior admitenda esse; et sic in infinitum. = Ro. N. paritatem: ratio e: et ex hac idea eformatae dextrae, ut quod in infinitum = Ro. N. paritatem. re nesse e: et ex hac idea, Corp. aspectabilia poros habere, cognoscimus ea ex ratione, qua colligimus, Corp. aspectabilia Creatorem substantiam etheream non habere. Idcirco quia partes Corp. aspectabilium Creatorem tenaces proprie figurae, unde fit, ut invicem arctissime cohaereant, et plurimum ... Ista e ratio: quia partes etheris omnino tenuissimae sunt, et separare non possunt. Ista proprie figurae sphaericae, et elasticae ipsarum partes perfecte adaptari possunt, nec poros intercipiunt.

Queres ultimo de tempore 1.

De tempore pauca addere precat. tempus e species quaedam durationis. Durantis e permanentia rei in esse. Sed ad durationem duo in substantia requiruntur. Videlicet esse, et existere, in quibus vero dicta durati e. Cum ista durat non aliud sit, quam existentia rei verbata, et continuata, illa correspondet, ut effectus productiori, et duratio verbali. Unde licet duratio, et existentia de principali significato idem importent, scilicet actualitatem rei extra causas; tamen diversimode; nam existentia significat actualitatem rei extra causas, connotando, si e creata, si e res procedens; durationem autem, connotando, coexistentiam alicui durationi successive. = 3. communiter asignantur species durationis; eternitas nempe, evum, et tempus. Eternitas Dei connumeratur = Res spirituales immobiles, Corp. sint permanentes, licet a Deo possint absolute destrui; dicuntur durare evo, quod e duratio entis permanentis indivisibiliter intrinsece defectibilis, licet non deficientis.

tps

2. Tpus autem respondet durationi illarum rerum, quae possunt habere successionem, et si nisi additum esse gnigma, fatemur, ad cujus nanque aluci brandam, si nisi lebet, ac probabiliter nobis ocurrunt rationes. Quid est ergo tempus? (ait et respondet Aug. lib. 11 Confess. C. 14): si nemo ex me quaerat, scio: si quaerenti explicare velit, nescio. Tpus itaque aliud intrinsecum dicitur, et est ipsa rei existentia; aliud extrinsecum, quod hic, et est mensura existentiae temporalium rerum. Licet quod tpus esse durationem rei creatae, dicant Cartesius, et Athomistae illud distinguant in coe, et a proprij durationem, quam motus firmamenti, solis; proprius esse ipsarum rerum; firmamenti solis, coexistenti; atque Aristoteles Aristicorum tpus describit, quod est numerus motus secundum prius, et posterius. Hoc est mensura motus, et quietis secundum prius, et posterius: quum tpus ejusmodi est, ut ex illius extensione durationem aliarum rerum cognosci possit.

3. Quilibet ipse motus nobis describit ad rerum durationem cognoscendam, sed tpus proprio sensu illud est, illud est, intelligitur, cui potiori jure subuenda sit notio mensurae respectu durationis rerum. Unde satis probabili ratione tpus in motu Caelestium Corporum videtur consistere, quia iste motus omnibus major est, notissimus, certissimus, velocissimus, sibimet omnino constans, ac uniformis: sumi quoque potest, velut mensura aliorum motuum, cujus gratia rei sub permanentia asequimur. = Et licet horologia possint aplicari mensurae particularis, nobis potius describunt per modum signi, quod motus ipsae Caelestium Corporum manifestatur. = Tpus namque motus Caelestium Corporum multiplici sua circulatione nobis indicat suam durationem: nec illius ope dimensionem permanentiam quae virtualiter sint divisibilia secundum sua dictum. = Tpus autem ... dimensuranda per motus celestium Corporum. = Tpus etiam in 3. velut partes distributum intelligitur, quarum una praecessit, altera praeterita, alia futura: nec confingere possumus, duas tporis partes simul esse: quia simpliciter tpus dictum esse dicitur, et successive transire.

4. Pro aliis scitu dignis, de duratione, et tpore; de die, et horis; de mense lunari, et solari; de annis solari, et lunari, Romanorum, Aegyptiorum, Hebreorum, Grecorum, et Viventium; de hebdomada, lustro, et seculo; de cyclo solis, et lunae; de periodis Cronologicis; de Epocha 1a a Nativitate Xpti; 2a a creatione mundi; 3a a troja, et Excidio; 4a a ludis olympicis; 5a a Roma condita; 6a a Nabonasaro Babilonijs Rege: de Celebratione paschatis; Gregoriana anni castigatione videatur Brixia tomo 3o fisicae particularis, dicerta 6. per totam.

Pars, 2a fisicae, seù fisica particularis primò.

Disp. 1a = De ortu, et interitu =, sivè de generatione, et corruptione.

4 **Quaeres 1o.** quid sit generatione viventium = Generatio 2x sumi potest, ut productio, et est actio productiva rei, et dependentia passiva substantialis dependentis ab subjecto: ut mutatio, et est mutatio a materia privata forma ad formam: et ut conversio, quae est mutatio totius in totum, nullo sensibili remanente, ut eodem subjecto. Unde 3. tamen generatio is deut aduerti; ac est subjectum. Subjectum generationis est sola materia prima, res ista est, quae mutatur de privatione ad formam: terminus generationis ratione mutationis non est compositum, de forma de novo acquisita, ad quam realiter mutatur, et transit materia. Ubi advertendum, quod Corpus respectu animae neque est subjectum mutationis respectu animae; quia tpore non praecedit animam, nec sit in

in aliquo instanti reali sb privaoe illius; porro in eod, qº e perfecte organizatus, anata. Nostrus vº generaoi in raoe productionis e generans; tum ipse spectus, ut includit natura, et singularitus: nº vº ut includit subsistia, ut pat. in B. V. Mª Xptus generante, cujus tam fuit natura singlaris, et individua; nº vº personata. Nostrus generaoi in raoe corruptionis e sola mal. Vª, que ead e in genito, ac in corrupto; tum vº ad quus e fra de novo recepta, ut succedit frus destructus. Ubi advertendus, qd eadem tempore, qua introducita una fra, est corrumpita: ceterus distinguenda e generaoo animatorum, et inanatorum. In generaoe anatorum producita in instanti, et simul: aliorum vº, nº ita, d successive; ut pat. in fra ignis, qdo in ligno introducita, quus enim sint indivisibilis, et in pavo sint qliter dispositionis corrumpendus, ut fra introducatur, nec nº neqs fieri in instanti, qº augerus neqs nisi paulatim dispositiones excludere.

2. Generaoo autem viventius cotta desfra: e origo naralis viventis a vivente a principio vite conjuncto in similitudine nature: li origo e productio, qº hic sumitur generaoo in raoe productionis. Dicta naralis, qº aigni naralis producit pº principium naralis inclinatus ad agendus, sicut, ex parte principij actibi; per quus pareuda excludunturis productiones, que proveniunt a principio libero; sic praeterio Spitus Sti nº dicta generaoi, qº producita pº principium liberus libertate exntiali: simlr. V. Parentes nº sunt filij naralis Dei; qº licet facti fuerint a Deo viventi, ad ejus imaginem, et similitudinem, fuerunt ta a principio libero, voluntate, nempe Dª. Per li viventis a vivente excluduntur a raoe generaoi productiones, que fiunt a nº viventibus, ut cadaver producit vermes.

3. Dicta a principio vite, hoc e a principio vitali actibo, unde Eva nº dicta filia Ade, qº costa, ex qua fuit formata, tant fuit mal. sue formaoi: simlr dicimus de aliquibus insectis fortis ex madore, et putrefactioe. Dicta conjuncto, qº principium generaoi debet esse intrinsece, et substantialiter in generante; tant genito recipit aliquid, qd prius erat substantialiter in generante. Unde in Divinis ead e nº natura filij coicata a Patre. Nostra generanti. Unde in Divinis ead e ... Ubi effectus genitus a Demone increati vº e semen decisus a generante. Per effectus genitus a Demone incubo, l succubo nº e filius Demonis, d illius ex quo ... ex qua arripuit semen; qº b ... illusorie videatur explicaoe actibi e passibi generaoi. Simlr qdo Galina fovet ova alterius avis, pulli in raoe exercere. Simlr qdo Galina fovet ova alterius avis, pulli nº de excumpentes sunt filij, nº Galinee, d avis, que parit ova. Deniqº nº similitudine nature, ut denotetur, qd generans coicat genito natura sibi similis.

4. Colliges 1º. qd licet simul tpº exeat una fra, et alia introducatur, aliqº ta prioritate explicare pº successiones debemus exire unus, et postea alius introduci: = Colliges 2º. qui velet, qd generaoo importet realem mutaoe Nostri ari esse reale ad esse reale frus, fateor debere admittere, qd privaoe praexistere prius tpº, d absolute ta loquendo ... tere, qd privaoe praexistere prius tpº, d absolute ta loquendo asprae, qd privaoes nº debere praecedere tpº frus, pro generaoi, probabilius e; privaoes nº debere praecedere tpº frus, d subdidit prioritas nature. Ita Dr. in 3ºd. 2. q. 1. nº 3.

Queres 2.

5. An uterque Parens masculus, et femina concurrant actibe ad generaoes viventis? pº qº supponimus, qd semen habet aliqs partes (juxta observatores nature) grosas, et maridas, que nº sunt actibe, d passibe; alias vº subtiliores, que sunt actibe, et nº passibe. Unde semen nº e corp. homogeneus, d etheregeneus. Qd pat. explo tritici, et Castanearum, in qbus e quedam paucula acumine, qua ablata, nº amplius germinant; ideo tam formice paucula tritici corrodunt, ne germinet, et sic diutius in hieme ... habent. Per Rº ad duvias offinitate. Quoad virum omnes concedunt; circa femina thomiste negant. Nob pº nobis e D. S. in 3º d. 4. q. un. con tota. Cum Hipocrate, Galino, et alijs: etn ... Aristot lib. de generat. animalium frago, ita resolutio: experientia, qua videmus, filios evadere sepe valde similes Matribus: qiti est concurrunt actibe ad generaoes. Rº 2º. principium passibus, ut passibus, nº e principium distinguendi, aut assimilandi: g assimilao

dpe =

Ipsius effectus praeter aliam actionem suae causae: quae similis infert in Materia aliquod principium activum = R. 2°. quia feminae habent easdem vasa semen desendentia, coagulantia, et servantia, si minus quam viri; ut pat. ex arte Anatomica: sed quia natura nihil faciat frustra, sequitur, illa vasa ad eiusdem finem ee a natura praestita, nimirum ad elaborandum semen, medio, quo activo ad generationem concurrant. Unde B. V. M.a verum semen ministravit ad generationem Xpti; ut contra sustinuerunt S.S. PP. qui omnes solum negant, Corpus Xpti factum fuisse ex virili semine; et id significat Sta Ecclia, dum canit, et procedens homo sine semine &c. Neque ex hoc sequitur detrimentum puritatis in Sma V.e, quia Virginitas in voto amittitur per appetitum, et desiderium in Castum; Virginitas autem irreparabiliter perditur per violationem claustri virginalis, vel (ut alij dicunt) per tactum seminis viri quod utero mulieris. Quae omnia ut fides docet longissime adfuerunt a Purissima V.e. Unde semper perfectissime V.o remansit

6. Obijcies: si femina medio semine concurrit activo, et passivo, talis concursus erit eiusdem rationis quod concursus viri: quia illud semen eiusdem speciei, et in principio eiusdem speciei quod viro: quod femina posset absque concursu viri generare. R. Cons.: quia causa partialis concurrens quod altera partialis eiusdem rationis, et speciei potest ita augeri, quod se sola producat totum effectum = N. ant. et prob. quoad 2.a partem. Concursus enim masculi, et feminae est idem in utroque activus, et passivus, si tamen eiusdem rationis; id est causae essentialiter subordinatae, quarum una neque sine altera agere. Unde potentiae generativae utriusque sunt alterius, et alterius rationis, speciesque diferentes; atque adeo licet sanguis sit eiusdem rationis in utroque, attamen quia diferunt in organis, infertur, virtutem omnino esse diversam a virtute alterius, loco, indeque, ea potentia generativa completa, et totali erant, et organo Corpores constituta: proindeque diversum elaborans semen, necessariumque quod aucta virtus generativa feminae, potest suplere, vel adaequare concursum viri; itaut se sola possit generare fetum.

7. **Quaeres 3.** Quomodo Parentes concurrant ad generationem prolis?

Et arcani organizationis divisi Auctores; praetextum quae sit pars 1.a, quae eformatur, quia Hipocrates tenet, quod est Jecur, alij medulam spinalem, alij umbilicum, et Aristoteles sustinet, quod est Cor; at 2.o hoc per me parum refert. Eodemque modo dubitant de tempore, quo anima introducatur in fetum, Teologi sentiunt, animam infundi Viri die 40. a Concept.e, feminis autem die 80: Medici contra assignant viris 30. dies, feminis 26.: Aliquot Moderni a 1.o die illam introducunt tam in masculis, quam in feminis, hoc tamen incredibile videtur. Ergo exitum prolis in utero experientia docet, partum contingere naturaliter, et feliciter 9.o communiter mense, vel aliquando 7.o; id si in 8.o: at etiam in 5. mense potest naturaliter contingere propter excessum distemperamentum Matris; Unde Quaratione experita in aliquibus provincijs, eandem terram fructum per annum bis exempere: unde similiter potest dici aequaliter alio viventi; id per zero hoc quaesiti hic supponimus, aliaque generantia ee vivipara, quae pariunt vivum fetum: alia ovipara, quae pariunt ova: alia vermipara, quae pariunt vermes; quibus notatis

8. R. 1.o in quacumque generatione utraque Parens concurrit activo, et passive medio, vel via seminis ad formationem Corporis, vel fere Corporeitatis = Ratio est quia utraque parens ad ministrat 2.m semen: quod utraque concurrit activo. Ratio 2. quia si semen Patris si concurrit passive; tunc filius nullam haberet substantialitatem quod Patre, quia nihil materiae Patris remaneret in filio, nec ei ejusdem propria aliquid a materia Patris transiret; similiter substantialitas filij quod Matre virtute in eo, quod ipsa ministrat filio materiam suae Carnis, atque filius eque substantialis est Patris ac Matri: quod si minus requirit, atque tenentia passiva substantia Patris in filio, quam Matris.

9. R. 2.o ad formationem Corporis sola femina concurrit immediate, non autem masculus, exceptis oviparis = Pat. 1.o pars: quia semen est imperfectum ipsa

ipsa fra Capreitti; d imperfectum neque adæquate producere perfectum. galia Causa indita principalis hujus organizationis debet assignari; utpote hæc neque esse masculus, qui loco distat, et potest esse mortuus: ergo debet esse femina. = Pat. 2a pars: quia Galina vero ponens ova, quibus intereat, adhuc potest ex ovis educi pulli, si supposito concursu Gali, alteri alteri apponata. Sim. ... experientiæ liquet, quod ex ovis fumo calido, vel potius stercore aplicatis pulli educuntur: quin requisita præsentia concursu indite Galinæ. Unde fra Capreittis in ovipariis producitur a femina, concurrente sole, et astris; quia hoc virtute non excedit: animal vero producitur a Deo, quia non sit perfectior sem. solis, et astris neque in ipso ... Unde

St Quæres Δ Quænam sit causa efectiva viventium nascentium ex putri? 10.

supponendo viventia alia esse perfecta, quæ non nisi per viam generationis vitalis oriri possunt, ut equus, leo, &c., alia non nisi ex putri nasci, ut apes; alia vero tam ex putri, quam per generationem vitalem, ut murex, sicut diximus, et quia pariformiter dicendum de muribus, & quando per generationem vitalem producuntur: solum de his, quæ nascuntur ex putri, et de vegetabilibus: Dico: animæ nascentium ex putri, et omnium vegetabilium, produci a solo Deo. Pr. quando in Causis 2is non reperitur sufficiens virtus producendi aliquem efectum, recurrendum est ad primam, cujus est 2dae deficientiam supplere; d nulla reperitur causa creata productiva horum viventium quoad animam. P. quia Angeli sola agant medio intellectu, et voluntate, quæ solum accidentia producere possunt, dumtaxat quia activa paribus aplicare valeant, quæ nequeunt aliquem efectum causare tanquam spiritualem, neque Celi, utpote inanimati valentes animas causare: ergo &c. 11.

Sed ad vitandum aliud dubium colligite: quod ad eductionem animæ sensitivæ, et ejus unionem cum materia (exceptis oviparis, et animalibus genitis ex putredine) concurrit Mater in dicta actione; quia equalis perfectionis est proles adhuc animata. Unde non excedit virtutem Matris. Ad unionem vero animæ rationalis cum corpore, ejus Pater concurrit active, d a solo Deo fit, quia agens animam rationalem, et tale neque attingere tam spiritualem, quia unio se tenens ex parte animæ.

Curiosa Digresio

Pro humana generatione ex semine, et non ex ovo.

Cum in Piscibus ova sint, utpote semina, ac in avibus; superest, ova in brutis, ac in hominibus invenire, ut omnis generatio ex ovo fiat. Atque ita antiquorum vetus quit, et sic fere coiter inter A. A., et præcipue Anatomistas, ut certa habetur opinio de humanis femineis ovariis, quæ ... nunc, et brutis perfectis. Dicunt enim quædam adesse in feminis parva destinata membra ad generationem, quæ eodem nomine, ac in masculo apelant. Hinc animadvertit Bartolinus in ipsis membris quædam Capsulcula, quæ ut ova videntur: unde coiter ovarium nuncupata. Quæ duo membra dicunt sicuti in masculo, ita est in femina, licet non in eodem manifesto loco, d intra cavitatem hypogastri, ad latera in fundo uteri, aliquantulum ab illo distant, et sibi comunicant, mediantibus tubis falopianis, sic dictis a suo inventore Gabriele falopio. Intra quas pluri me continenta parvæ vulsæ, ... veriquel humore diafano plenæ, quibus nomen ovorum dederunt. Quibus experientia adherent: tum Medici, qui Parisijs anno 1682. aperiens Mulieris ... ovario invenit fetum integer formatum: tum ... dicentis certam Mulierem peperisse ovum, sicut Galina: tum Olibieli Medici a Brest afirmantis, Mulierem 7. mensibus gravidam peperisse duo plena ovo diversis magnitudinibus. Et alia quam plurima: unde suam statuunt opinionem de ovarijs. 1.

Sed licet aliquando utpote probabilis hæc opinio teneretur, sicut eam habuit P. Feyjoo tomo 6 teatri critici discursu 7. paradoxa 12. etiam his in diebus — Dico 1o: quod digna reputari debet, et avertide aliena 2.

11 opinio de humanis femineis ovariis. = Sed ideo attendi debet ad genera[tionem] brutorum perfectiorum potissimum fundamentum sumitur ex inventis aliquorum fetus organizatione humana intra matrices feminarum brutarum. Praecipue prostat, quod accidit in Villa de Fernan Caballero, nempe inventus fuisse certam humanam creaturam in ventre unius Caprae, quae quidem humanam talem peperit creaturam organizatione humana in principalibus Corporis partibus, imo et in minus principalioribus, exceptis auriculis, et palpebris. Porro haec creatura non erat 3ae speciei, nec media inter humanam, et Caprinam, et vaccinam ideo, quod unus individuus unius speciei habet animam, et anima media inter alias, et haec est maxialis, et haec est vaccina, vel est immaxialis, et in fimis resultare posit individuus speciei 3ae, vel inter duas medii sicuti accidit ex asina, et bruto, vel ex jumento, et bruta: at ex commixtione speciei humanae cum alia vaccina impossibilis est ita resultantia. Si quis talis fetus humanus editus a Capra brutus dici nequit, tum ob defectus, quos rationis habebat; tum ex perfecta organizatione humana in partibus principalibus animae, rite homo dici debet.

3. Si enim omnis generatio animalium est ex ovis contentis in feminis, in quibus correspondent lineamenta vis specificae organizationis, nunquam accidere potuisset in matrice vaccina Caprae invenire organizatione humana ex ovo, cum semen in ovo formata, certe formata ex ovo, cum semen ex ovo veniret ejusdem propriae speciei: ideoque numquam visus fuit, aut videbitur, ex ovo Gallinae Aquilae exire, neque est contra: et ita de aliis: cum multo minus, quam major adest aliqua militudo; quod ex ovo unius Caprae aliqua edita humana creatura formari potuit absque femineo ovo, evidens est, nulla ovo ejusdem perficere in utero Caprae ejus partes obtinere, a tali generatione excludendo creationes partes seminis Caprini. = Imo ultra hoc experimentis adest sufficiens ratio in generatione Hybrida, cum animalis in 3a specie: quae quidem si formaretur + mariae, ex ovo in femina contento, semper exirent in aliquibus speciei 3ae, deberent propriae speciei femininae: et notatu dignus in hac, quod quamvis consortium tantum duarum specierum, ut bruti et asina, vel masculi speciei asinina, et feminina de specie equina, semper filius editus speciei mulari, nempe Mulus. = Unde adfundata, et experimenta pro ovariis vel respondere potest carere sufficienti auctoritate in historia, veluti aliqua monstra haberi debent, quibus nunquam aliqui in taboris systematis de ovariis, aliis ipsis destruendis. Sed pro ultro authentico casu, pro utraque negativa opinione de ovariis, videatur Feijoo tom. 3. Epistolarum eruditarum epist. 30., ubi se retractando ipsius opinioni, quam probabilis antea judicavit nobis absentibus est. Pro bruti eorum perfectis aliquis ex nobis assignatis rationibus militant.

4. Restat quod dicendus 2o: quod omnis homo ab hinc procedens ex vero generante specifico semine; et, quod virtutis seminis non est una Corporis parte decisa, nec ex singulis; quod fit ex purissimo succi alimentarii parte ad gradum filtri accuratius elaborata. = Pro hujus resolutione notandum sic colitur seminis definitio: est Corporis humidus, albus, spumosus ex reliquiis alimenti ultimi, et spiritus ubique obscurantis permixtione, vi sola testium elaboratus ad perfectam animalis generationem. Quae definitio solus convenit seminis animalis perfectorum. Dicitur Corporis humidus, quia in continentur intra proprios tractus. Albus, quia licet ex sanguine fiat, partes tamen, quibus elaborant, sunt albae, et glandulosae; ideoque albus efficitur, sicut mammae feminarum, quia et glandulosae, lac ex sanguine efficitur albus efficiunt. Dicitur spumosus, quia est validus spiritibus plenus. Additur ex reliquiis alimenti ultimi; quia in Corpore tamquam superfluitas continetur in quibusdam vasis. Subditur spiritus ubique obscurantis permixtione; quia semen est valde actuosus a spiritibus, qui sunt procalidi, valoleque actioni, et sunt in Corpore fons actionis vitae. Additur vi sola testium elaboratus, quia licet ejus materia a renibus, lumbis, et venis praeparetur, perficitur tamen a testibus, a quibus suscipit, et virtutem prolificam, concurrentibus

15

ta spatbs vitabs q. arterias a Corde provenientbs. Et deniq. dicta ad perfecta animali generatioe, q. spatus in illis partibs existentes ad hunc finem destinanta; q ta alij ad alios fines deserviant, ut spatus cerebri ad imaginaoes, v alij ad nutrioes &c.

Ex qbs, et ex dictis de humani actbs parentus ritè explicata generatio ex vo. sem. Inter notus e sem. Itaie duobs, nempè spatu, et humore Icoccinino. Spatui inest vis formatba, v plastica, ut impressio quaedam derivata a forma viventis, in cujs virtute agit. Humor vo. ille lentosus e ut mat. ex qua vis illa artifex, novilioras gignendi viventis partes, obid spermatica dicta efingit, qbs imperfectior quidem humor effluens reliquus Carnosis dicti go. mat. e, nempe in plantis succus terrae semini pr. poros introductus, in obi paris arguments, in anal̄bs viviparis sanguis Matris. 5.

Qa vo. Veteres dixere sem. ee desitioe ex singlis viventis particulis, 6.
generatioe q. fieri; nempe ex Oculo oculus, ex Corde Cor, &c, quae partes segregatae, ac in destinata Receptacula affluentes, &c in vicem confundunt; postea vo. sese evolunt, ac nobis viventes generanti simile constituunt, ita Hipocrates, Democritus, &c, et alij e contra sensuere, hanc divisioe fieri ex una solus, v altera parte, ut Plato ex medula Dorsali, Pictagoras ex Cerebro. Ideo contra sos Po. go. q. ex mutilatis, n nisi mutilati generi parent, quippe ab eo membro, qo. carent nihil desiderent. 2o. qa. ille partcule ex utroq. Parente desiderent, l ex uno solo? si qs, aut gemini sempr. nascerentur, v una proles geminatus membris. si 2us, v erat ex solo masculo, numq. femina proles gigneretur: si ex sola femina, numq. masculus. = Contra 2os. pr. qd e detractus ad unam viventis partem, n continet virtutem movendi ad naram totius, d quaelibt portio cujslibt membri detrata e ad unam partem naram: q cum en Cerebrum v g. continet ppriettes Cordis, v Jecoris, &c, alias eorum oficia prestare posset: q nulla pars desisa ex uno membro continet virtutem movendi ad naram totius, qlis ee debet seminalis virtus.

Unde fit sicut diximus, et Pr. id, ex qo. fit vivens, n debet ee actu vivens, d in pota; d sbstia viventis actu vivit, alimenta talis vo. succus vivit solus in pota: q fit ex alimentali succo prius elaborato, ac ad stus semines producto. 7.

§us 2.us De ~~Generatione~~ Corruptione. 8.

Jam qo. de corruptione agamus. Corruptio igtr oibs modis, ac generice, respectbe potest sumi, q ee in rae actiois sic definiri debet: e destructio Ipotis sbstialis, permanente mat.a, ex qo. colligte, sbstm corruptioi in rae e mutaoi deperditibq ee mat.g, q. v aliqd generari v g mat.g, ut in corruptioe brutis, et alior viventis. Licet enim hoc generatio n sit mutao, q. sbsts n praescit tpe sbopoto, sicut sbsta, et alia forma sbsjs privaoe, ta illor corruptio vo. mutao e. et sicut po. generaoe in rae productioi solus Ipotis accipit ee; hoc enim e, qd pr. re ppriè dicta generari; ita Ipotis e, qd ppriè dicti corrumpi. At forma, vict ppriè n dicta generari, d educi e pota sbsti: ita nec ppriè dicta corrumpi, d desinere in mat. licet coi modo loqdi dicatr corrumpi.

Si quaeris 1o = An in corruptioe rerum natlium fiat resolutio usq. ad mat.g 9.
1a? hoc e, an cum corrumpitr aliqd Ipotis sbstiale, remaneat in Ipoto sbsti 1a? hoc e, an cum corrumpita aliqd Ipotis sbstiale, remaneat in Ipoto sbsti alicj. forma sbstialis, et acidntlis, v oia noviter succedant, et nihil eorum, quae praefuerunt, remaneat. Rp. qd in Ipotis inanimatis fit resolutio usq. ad mat.g 1a; q tantum constent una forma: celerum in viventbs n fit immedte resolutio usq. ad mat.g 1a; q. praeterannq. habentbs Corporeitis, quae post resesq anima remanet in mat.a q illis acidntbs coibs, ut gravitas, frigus, &c. sed certum e fieri mediate resolutioem usq. ad mat.g 1a, qd ovicet ult.o corrumpita Corp., ac ult.o perijt forma Corporeitis.

Si quaeris 2o = An corruptio intendatr a natura, v illi sit violenta? 10.
Pro hujs resolutioe 2x natura, alia univsalis, quae bonum procurat totius uni-

verti. Alia particulari, quæ bono rei particularis attendit: et ꝙ utraq. sit principium naturalitatis, hoc quoq. erit violenta; una contra naturam universalem; et alia contra particularem. Nec loquor de corruptione, prout opponitur supernaturali, libero, vel artificiali; quia sic supponimus esse naturalem. Unde dico, quod respectu naturæ universalis, corruptio est naturalis, et non violenta. quia natura universalis per se inclinata ad varias rerum generationes, quæ nequeunt fieri sine inclinatione saltem contraria in varias corruptiones illis subsecutas: en quomodo corruptio potest intendi a natura, non per se vel per accidens.

11. Ataque si naturale sumatur pro eo, ad quod res, ut ad suam perfectionem pertinet, sic corruptio non est naturalis respectu formæ, et compositi; bene vero respectu materiæ. Quia corruptio formaliter dicit non esse formæ in materia, vel non esse compositi: nihilominus inclinata ad proprium non esse; immo naturaliter appetit esse, et sui conservationem. Et materia appetit omnes formas, et obtinere nequit, quas non habet, nisi interveniente corruptione illius, quam habet. = Si sumpto naturale pro eo, quod requirit natura, et constitutionem ejus, sive repugnet appetitui naturali, sive non: sic corruptio est naturalis respectu formæ corruptibilis compositi, et materiæ: quia forma sic unita materiæ indissolubile nexu, ut ejus informatio pendeat a certis dispositionibus, quibus amissis, tra nequit durare. Materia autem licet in se sit incorruptibilis, tamen est subjectum corruptionis; et sic eo modo, quo subjectum est ortus, interitus potest dici, ait corruptionem durationem mutationi requiri naturam ejus.

12. Si ult.° Queras. An res semel corrupta possit eadem numero naturaliter reproduci: vide Pp.° 8. De facto nihil corruptum idem numero reproducitur. = Ita communis contra Platonicos asserentes, omnia individua universi post completam circulationem 8. sphærarum ~~dicti~~ motus naturalis iterum redituram, contra quos est D. S. in 4. d. 43. q. 3. Pat. tum Rom. 6. dicitur: Xptus resurgens ex mortuis, jam non moritur. Ad tertiam 3. sup.ra ꝙ Deo eximus. 4. Pat. 2.° ratione: si enim post tot annorum centurias idem omnino effectus non redditurus, requiritur, tunc necessario operaturus, actusq. liberos remedio tollendos; proindeq. eadem mala, eademq. bona fatali quadam necessitate perpetramus, adeoq. leges, consilia, præmia, et supplicia, superflua essent; ꝙ tunc nec metu supplicii, nec amore præmii, poterunt aliter operari.

13. Pp.° 2a: hoc tamen non impedit causam naturalem habere virtutem intrinsece sufficientem ad eundem numero effectum reparandum. Prior effectus semel corruptus non minus est in potentia activa agentis, quam ante suam productionem. Prior: virtus causæ productricis producentis identificatur realiter cum ipsa causa: est enim vel essentia, vel potentia causæ; id quod effectum corrumpatur non tollit entitatem causæ: etiam enim extinguatur ignis ab producta, non ideo ignis producens necessario destruitur, ut patet; ergo non minus datur potentia activa in causa ad effectum post corruptionem, ac ante corruptionem = Sed fatemur non posse a lege ordinaria eundem numero effectum redire, sicut plurima argumenta comprobant: dicimus id non provenire ex defectu virtutis in causis, sed ex decreto Dei nolentis concurrere cum tali virtute ad reproductionem ejusdem effectus; contra quod virtus causæ prævalere nequit. Unde decretum nec ponit, nec tollit virtutes causæ; sed illius exercitium.

14. Pp.° 3a: posse divinitus, quamlibet rem sive permanentem, sive successivam semel corruptam iterum reparari. = Pr. quoad 1.us: tum fide, qua credimus omnes homines in fine sæculi a Deo in eodem corpore, et anima suscitandos. tum: quia nihil possibile repugnat a Deo produci; sed res semel destructa sicut erat possibilis, antequam produceretur, ita est possibilis post corruptionem. Pr. quia annihilatio, vel corruptio solum destruunt, quod ponunt generatio, vel creatio; sed istæ solum ponunt actualitatem rei, non vero possibilitatem: hæc enim comitatur essentiam in abstracto consideratam, immutabilem, necessariam, et æternam: ergo &c. Et hæc eadem ratio probat de successivis.

D.o 2.a De intensione, rarefactione, &c.a

Q.o 1.a Quomodo fiat intensio qualitatis?

Ibi de alteratione.

1. Hic sumitur Alteratio pro mutatione, qua res per illam subjectum dicitur mutari, et juxta

Aris

fiu: alterao quidē e, qdo manente sbjto sensibili existente transmutatr in ejs 71
paribs, aut contrarijs, ü medijs existentbs. Sed alterao ē transmutao sbjti versans
intra qlitates contrarias divisibiliter opoitam. Alterao una ē intrinseca; et alia extrin-
seca. 1a. ē acqsitio majoris qlitti in eadē parte sbjti. 2a ē notanda pditio alicujs
gradus qlitti in eadē parte sbjti. Sole notandus, qd remissio nō ē ppria alterao;
qa alterao ppria ē introductio qlitti destruentis gradus, qbs sbjtu con-
rumpendus contrahebatr: atqe ideo aqua calefacta se restituit ad pristinā
frigiditatē, nō dicta alterari p. depditioē caloris. Alterao alia ē extrinseca;
nempè acqsitio qlittis in diversa parte sbjti: et alia depditiva, nempè de-
pditio qlittis in una parte sbjti, remanente in alia.

Porrò nulus dubitat, qlitatē augeri, et intendi: tū ex Eqo. ad Filipp.
c. 1o. 9. dicta: Oro: ut Caritas vestra magis, ac magis abundet: tū ex ex-
perientia, qua videmus, manus igni aplicadā calefieri, et si nō amoveatr,
magis, ac magis calorē sentire. Dificultas igr ē, quomodo qltas intendatr. 2.
Prao qe ē notandus, qlitatē pose augeri intensive, et extensive. Aumentus ex-
tensivus nō ē ita pprius qlitti, ut alijs entitatibs nō conveniat; nā qtas extensioe
fit major; virus p. alimentū extenditr: imo nec oi qlitti convenit; qa qlitates
spirtales nō posunt extendi: Augmentū vo intensivū ē ita pprius qlittis, ut nuli
alii enti conveniat. Ad videndū autē quomodo contingat, qd sbjtū dicatr in eadē
parte magis, l minus calidū, ugr plures s modi dicendi.

Platonistæ tenent, qd qltas extenditr p. majorē expultioē, et ablaoē 3.
contrarij sine additione novi entis, et sine nula varietate qlittis: et contrà, qd
remittitr, nō p. destrucoē qlittis, d p. majorē mistioē contrarij. ūq calorē inten-
di nil aliud ē, qd ligā habere minorē mistioē frigoris, remitti vo habere
majorē mistioē frigoris. = Hic modus dicendi Negatr, et ē 8p. 8., quæ
p., nā aliquæ qlitates s., quæ nō habnt contrarius, saltē potibus, ut lu m., visio, & nō
d istæ qlitates intenduntr: q intensio qlittis nō consistit in expultioe contrarij, ū
majori depravaoe ilius. Itē: aliqæ s qlitates, quæ licet habeant contrarius, ad-
huc tamē in gradu remiso nulomodo posunt simul cū spati in eodē sbjto, ut
assensus, et disensus, volitio, et nolitio; d istæ s intensibiles: q. 4.

Alius modus dicendi sustinet, qlitatē intendi p. majorē rece-
ssū a sua privaoe, ita ut albedinē, ü gratiā intendi, ut lx, nihil aliud
ē, qd magis distare a privaoe albedinis, et gratiæ, qd albedo, et gratia, ut
duo; et contrà remitti nihil aliud ē, qd magis accedere, ü minus recedere
a sua privaoe. = Et infirmatr hic modus, et sit 8p. 2a: quæ ita p. sua eadē
omnio manens neqt modo magis, modo minus à privaoe recedere: qa nul-
lus recessus à privaoe oritr ex aliqa novitate in ipsa sua recedente: qa posita
nobo in sua aliquid p. qd intendatr, et a privaoe recedat. = Itatr: recessus
ab uno termino opoito neqt intelgi sine accessu ad aliud; d sua p. vos dicitr inten-
ditr, recedit à privaoe: qa accedit ad terminū opositū, sicut ad entitatem aliqam po-
sitivam, quæ ē terminus ad quē ilius motus: qa dū recedit a privaoe, acqrit aliqid
qlitatis.

3us modus dicendi asserit, qlitatē intendi p. pfectioē qlitatē produc- 5.
tā, destructa antecedenti minus pfecta; remissioē vo ee p. destrucoē pfectioris
qlittis, et productioē novæ impfectioris. Sd contra sit 8p. 3a p. nā in aumen-
taoe p. adventus novæ qltis nō destruitr, imo manet ejus qltas precedens,
d lias nō diceretr augmentao qlittis, d nova ejs generatio: q nō intensioe
qlitas nō destruitr qltas præcedens: alias nō diceretr intensio, ū pfectio
ejsdē qlittis, d nova generatio: q intensio nō fit p. novā qlitatē pfectiorē mi-
nus pfectā destruentē. = Itatr: qdo calor intenditr ab igne in ligno,
nō ē asignable, aqo destruatr calor præcedens: q nō destruitr. 8. ant: nō des-
truitr a calore supervenienti, qa nō contrariatr ili: nō ab igne; qa hic potius ē
conservativus caloris; nec denique a sbjto, ü ligno, qa istud recipit calorē, potiusqe
intensionē caloris recipere.

Sd et hac in re inter thom. disentio adest. Defendunt enī, inten- 6.
tioē, et remissioē qlittis consistere in majori, et minori radicaoe in sbjto, ad
modū, qo arbor magis crescit, dū majores fundat radices, profundiusqe.

terra penetrat = Qui modus fallitur deinceps in hac ult.a p.e: quod dicen vi mode p.x; q. Itrarii in explicanda illa radicatione ri inveniunt: aliqui erradicunt, qd acquisita noba existia: alij, qd ex majori, l minori dispo. tione subjti; accidentis; alij, qd noba unio acqratr. Ideo Itra 8.a sit: qd igni intendit caloris in aqua, nulla e causa, quae destruat priorem existia caloris, sicut sup.a diximus in ligno. = 2.o q. corrupta existia, corrumpita existia ritlis si in intensione corrumpita existia, et corrumpita qlitas; et tc coincidit g aliomodo dicendi ja in firmato = 3.o q. rao augendi e essentia; existia se habet, ad Iditio: q ubi q q. e perfectio rao augendi, data perfectior essentia; d fra interna perfectio x agit, q remiss a.g ri fit intensio p.r noba existia solis. = Itra 2.o sit: si in cella clausa ascendatr para va candela, tc lum.n ri cet ita intensus, ac si atendexetr fax, in qua; d in utroq. major, l minor intensio lum.is i provenit a majori, l minori disipotione ex parte loci iluminati: q = Itra 3.o sit: ubi adest noba unio, ibi e noba subtis, qd uniatr, d intensio caloris p.r uos e g noba unione: q et e nobis gradus caloris, qui uniatr: q intensio fit p.r additione gradus ad gradus. Sed ut hoc magis pateat, sit g ocbr sctis

7. Dico: intensio qlitatis fit p.r additione, i acquisitione nobae partis, ut qlitatis in eadem parte subjti: remissio v.o deperditione ejusdem partis qlitatis, i gradus. = p.r oe agens p.r ppria eand existia, et unibone quandiu agit, producit tus ejusd rao; d agns u q calor tam in principio actionis producendo, q in progressu intendendo, semper agit p.r eand ppria essentia, et unibone q tam in principio, q in progressu producit tus ejusd raois; d in principio producit calorem: q et in progressu actionis calorem producit, ex cujus additione &c = Itra 3.o: aqua crescit p.r additione nobae aquae: q. p.r additione nobae qntitis; lumen, p.r adventu nob. lum.is: q intensio qlitatis p.r additione qlitatis = 2.o Sacta. Vivos causant 2.a gratiae: ho justus mereta p.r bona opera augmentum gratiae, u.e q., et reatus crescit injustitia, d hoc augmentum salvari neqt p.r modu perficientis gratiae praecedentis, d p.r noba entis, i nobis gradus gratiae: q intensio fit p.r additione nobae qlitatis ad qlitatem praecedentem.

8. Arg 1.o D. Thos. 1. 2. q. 52. a. 2: magis, et minus e ex eo, q. aut minus Itrarii inest. Resp. loqui in sensu Icomitanti, q. intensione uniuscujus Itrarii smp.r comitatr depulsio alterius Itrarii: ri v.o in sensu Ialitant intensio caloris fallitur dritlas inaequale frigoris &c = Arg 2.o advenienti, qd e perfectius, destruitur imperfectius; d qltas intensa e perfectior, et remissa imperfecta: q. — Resp. D.o ma: ri imperfectus ri e possibilis, i nec ordinatr ad perfectum, C. secus, N. Itaq. advenientibus 2a partibus aquae vel duabus partibus, illae ri destruuntur, imo perficiuntur, et extenduntur. N. nlta adveniente anima rali corpori, ri destruitur fra corporeitatis, quae e imperfectior = Arg. 3.o eadem qltas fit magis, l minus extensa in rarefactione, et Idensatione sine additione nobae qntitis: q a pari in qlitate. = Resp. D.o ma: N. Icq.a, et paritatis, q. rarefactio, et Idensatio ri si motus ad qntitatem; cetera intensio movetr ad qlitatem, ideoq. debet acquisit noba qltas. Et hoc est p.r reflectione, quae e retrovexio actionis, i motus in eadem parte medii, in qua agens prius egit actionem directam: hoc accidit propter adveniens obstaculum intra sphaera activitatis ejus; ut si projicitur illa in parietem, retrocedit in idem medium, p.r qd irrat propter obsistentia parietis sive p.r antiperistasim, cujus nom.n hic significat circumobsistentia frigoris, qd impedit, ne debilius difundat ppria actione: d cogit illum ad colligendum in se vires suas: unde fit, ut in se ipso magis roboretr, et intensius evadat, sic in Stats calor soli, et aeris obsidet frigus, et illud recludit, in puteos, et in cavernas terrae, et e Itra in hieme cos agit frigus in calorem, unde accidit, qd fontes sint frigidiores in

State

ᵛstate, et calidiores in hieme.

Quæres de Contrarietate qualitatum = Pp.° 1.ª: qualitates 9.

contrariæ possunt naturaliter esse simul in eodem subjecto in gradibus remissis. Hæc probatur negari: quia in aqua quæ calefit, non statim tota tollitur, nec totum corrumpitur frigus, nec totus introducitur calor, et ita de aliis = Pp.° 2.ª licet qualitates contrariæ non possint naturaliter esse simul in eodem gradibus summis: dicitur tamen possunt. Ratio 1.ª: quia Philosophus ait: contraria in summis sunt incompossibilia in eodem, non vero in gradibus remissis. Præterea: contraria naturaliter mutuo se expellunt; ergo non in gradibus remissis: quia in summis. Ratio 2.ª: quia in hoc nulla est manifesta contradictio: quod summus calor, et summum frigus possunt esse in eodem. Ant. patet solvendo implicantias. Sit 1.ª, quia contraria in summis inferunt contradictiones; quia unum contrarium infert necessario, et essentialiter negationem alterius. Sed Resp. D.° ant. inferunt contradictiones mediate, N. Mediate, C. Quia unum contrarium mediate, et ratio opponitur alteri positive; mediate vero, et ratio infert exclusionem, id est negationem. Unde ad probationem, D.° infert necessario negationem alterius quoad identitatem essentiæ, C. quoad existentiam in subjecto, naturaliter, C. Divinitus, N. = Sit 2.ª Calor, et frigus sibi ipsis repugnant: quia in summo &. R.ª C. ant., N. 2.ª q.ª Deus enim non efficeret, ne sint contraria, et ne exigant se naturaliter expellere; bene vero ne de facto sese mutuo expellant = Aliæ contradictiones solvuntur ex doctrina in quæst.e de 2.ª [illegible] subjectiali in eadem materia f.° 226 vuelta.

Corolarium primum = Pp.° un.ca: dubium naturaliter repug- 10

net accidens materiale recipi in subjecto spirituali; et spirituale in materiali; probabilius tamen est, quod non repugnet divinitus = Ita contra quam D.S., qui docet in 1. d. 1. q. 5. virtutem supernaturalem, et spiritualem non posse esse in subjecto propter materialitatem ejus: multisque in locis ait, alveolum repugnare Angelo; porro inter materiale, et spirituale non est proportio sufficiens, sicut debet esse inter subjectum et formam. Etenim spirituale, et materiale differunt plusquam genere. Patet, quidem anima rationalis esse in Corpore: et hoc fit ex dispensatione Dei, et quia est supernaturalitate; nec anima est accidens, sed substantia. Præterea: accidens materiale debet esse in subjecto modo extrinseco materialiter, et est contra spirituale: aliter nequirent esse, nec materiale in subjecto spirituali, nec est contra. = Sed 2.ª pars, in qua est dissidium, Pr. tamen, quia non video satis manifestam repugnantiam, ut etiam contrarii fatentur, præcipue Durandus, tum quia satis urgens videtur ratio Romana rali: tum, quia omnes actus 2.os, et inhærentias actuales, eorumque modos potest Deus absolute suspendere, impedire, seu concursum denegare ad aliquem effectum, et non ad omnes. Unde hoc valet [illegible] alijs legibus, et Dei speciali ordinatione, durint ab exigentia naturali rerum. = Futurum videatur Pontius d. 13 lege a n.° 21. et in apend.e.

Corolarium 2dum = De pluribus alijs speciebus qualitatum hic 11.

erat locus pertractandi; sed quia tempus urget, relictis in A.A. videndis, pauca solum dicam de gravi; et levi, seu de gravitate, et levitate, ordine notissimi: gravitas igitur est illa vis, qua Corpus grave, quo semel relictum sibi fuerit, deorsum movetur. Corpus gravitas solet etiam illud pondus nuncupare, adeo ut idem sit, sive grave, sive ponderosum nominare. Corpus dicatur. Unde Corpus grave dicitur illud, quod aliquod pondus habet, ac per inde, sui relictum veluti sponte sua, deorsum ruit, si non adsit impedimentum. Sed quia jam alibi probatum sit gravitatem, motum deorsum, vel ad proprium locum ex ipsa gravitate Corporis nasci derivari, quamquam a principio intrinseco; non gravidi origine extrinseca esse Corpus grave: inde est, quod prima hanc rationem sit Pp.° 1.ª Corpus grave itidem est naturale. t.° 260 12.

Sed videndum, an intra sphæram elementorum habeantur Corpora absolute levia? Prænotandum est. Res hic non esse de omnibus Corporibus, quibus totam mundi machinam constituunt; de elementaribus tantum, quæ et infra lunam sunt, et sursum minimum rario infra eam præcipiuntur: sicut etiam absolute grave dicitur illud, quod deorsum; ita absolute debet, illud vocatur, quod sursum, si nihil sit, quod impediat, sua veluti sponte movetur. Unde levitas absoluta est vis, per quam Corpus sua veluti sponte, nisi impediatur, ad sursum ascendit. Sed Corpus relative leve vocatur illud, quod aliud, cui comparatur, minus grave est. Sic oleum est Corpus leve relative, quemadmodum etiam lignum.

nu, si ambo ad aquam referantur: utrumque enim, ut pat., aqua minus grave e. Proinde levitas relativa e minor Corporis gravitas majori comparata: quod sicut dicitur relative leve, quod alio e minus grave; ita et minor gravitas, sicut majori comparata, apte vocatur levitas relativa.

83. Quo posito, sit Prop. 2a: nulla ex corporibus sensibilibus, quae intra elementalem mundi sphaeram continentur, e leve absolute, sed relative. Prob. Sicut ex eo ipso existere Corpora absolute gravia, quod videamus plurima velut sua sponte deorsum ruere: ita non nisi ex eo colligi potest, arbitramur, habere Corpora absolute levia, nisi quod aliqua, sua sponte relicta, sua parte nostra ascendant. Sed quae violentur ascendere, non ascendunt, quia non nisi virtute sua intrinseca sursum impulsa; id hoc habent a principio extrinseco: quod sicut illi pat. e pluribus experimentis, ut testatur Samuel Clarke, et Pater Lana vidit in Brixia. Detegendis quod profunditatis, in ea sursum fuerat sursum ascendere; ac post inde e spatio vini vita aqua levior, citius illud ascendit in fluido, quod minus leve e, quam inco, quod e magis leve. Et e vinum super aquam innatat, si paulatim desuper illa non tangat nisi medio aliquo posito, per cujus lavia super aquam descendat &c.

84. Pr. aliter. Si aliquid est absolute leve, maxime fumus, flamma, et quilibet vapor, ut pote quae prae ceteris Corpusculis videntur sursum ascendere, quin aliquod medium nobis occurrat, a quo sursum impellantur. Sed haec, sicut et alia, tantum relative levia deberi censeri, e ea omnia non sint, nisi tenuissima quaedam terrae, aquae, salis, et sulfuris Corpuscula, de quorum absoluta gravitate nemo dubitare potest: quod &c. — Et ita haec ratio: certum e, neque flammam, neque fumum tamquam absolute levia Corpora haberi legitime posse, si certo constet, neutrum illorum Corporum sursum prae aere ascendere, quod vi absolute levitatis ad ipsum motum deletam, sed quod ad circumambientem graviorem aere ad hujusmodi motum compellatam: atqui constat experientia evidentissima ascensum flammae, atque fumum non habere levitatem, dare gravitatem aeris circumstantis provenire: quod. Quod attinet ad fumum, teste P. Lana, si sit in machina, ex qua quantum fieri potest aere extrahatur, ad minus exterior, gravior, vix fumus non ascendit. Quod attinet ad flammam, adeo certum est e, ex machina, illum ascensum ab aeris pressione dependere, ut flamma ipsa aere sublato, vel bibere non possit. Neque sursum ascendere, et certe si major pressio aeris advenientis flammae illam facit accipere inde diversa figura, sive scaba, sive orizontalis, sive rotunda, detentio illius alteri arboris tali velociori motu illam facit habere figuram pyramidalem. Semper dum ex machina, in qua fuerit collocata candela ascensa aer educitur, flamma, quae antea erat longior, et acuminata, paulatim coarctatur, atque globus instar rotunda efficitur: at si educitur nimia aeris copia penitus extinguitur lux: quod neque flamma, neque fumus haberi debent ut Corpora absolute levia; quia prae aere sua veluti sponte ascendere videantur, id si minus gravia aere

85. e si tantum relative levia.

Sed si opponi; quod est ascensus igni, fumi, vaporisque non erit naturalis, sed violentus: contra e: quod e locus juxta naturae leges, illa existentes, illi debitus prae eis motus Corpora ipsa acceperant: talis motus ei naturalis e: quod non violentus gravet &c. Neque officia. Quod actio extrinseca e negativa, illis ipsis accedat: quod ad hunc omnem ostenditur, eis duntaxat motus censere deberi naturalis, qui ab intrinseco principio solus proficiscitur: hoc e pat. in motu caelestium Corporum.

Q.o 2a Quomodò fiat rarefactio, et condensatio?

8. Definiuntur in concreto asso: rarum e, quod habet parum materiae sub magna quantitate. Densum e quod habet multum materiae sub parva quantitate. Sic enim inveniuntur apud, et

et ftē. Unde rarefactio dicit motus a minori extensione ad majorem, præ-
cedente calefactione. (Unde rarefactio dicit motus a minori extensione ad majorem, præcedente calefactione) & condensatio, quæ opposita est motus a majori extensione ad minorem; præcedente frigefactione. Circa hoc explicandum resolutionem aponemus contra quoslibet dicendi modos.

Sit Pp. 1. rarefactio, et condensatio non fit per acquisitionem quarundam qualitatum, quæ raritas, et densitas apelantur, quarum ratione requiretur tamquam effectus extensio ad majorem locum, vel contractio ejusdem ad minorem. = Contra thom. Pr. Possibile est, Deum separare posse de accidens posterius quantitate absque illa, ut impedire, ne resultet. Supponamus quod Corpus quantum absque de quantitate. tc quantitas, quæ est, quæ impenetrabiliter extendit Corpus, debet habere præsentiam, et extensionem: quæ erit vel parva, vel mediocris, vel major, quam juxta suam proportionem habere potest: quo tale Corpus vel erit rarum vel densum per solam quantitatem, non vero per diversas qualitates. 2.

Pp. 2. rarefactio non fit per ingressum quorundam Corpusculorum substantialium intra poros rei, quæ rarescit; nec condensatio fit per egressum talium Corpusculorum, quæ apelantur atomi; quorum alter est plenum, et non percipiunt nisi [illegible] lucis solum ingressum = Contra Occam, Arriaga, et alios. = Pr. quia sequeretur, quod non solum Corpus Christi sub accidentibus vini; de [illegible] similiter alia peregrina substantia, in casu quo species sacramentales vini (ut possunt) essent rarefactæ. Et, quod speciales consecratæ caute deberent adorari; sed plura ibi essent adoratione indigna. Et, non esset absolute verum, quod ibi accidentia absque omni subjecto, quia illa Corpuscula haberent propria accidentia, quæ in illis subjectarentur. 3.

Pp. 3. rarefactio non fit per acquisitionem novæ quantitatis; nec condensatio fit per deperditionem ejusdem quantitatis. = Contra aliquos Scotistas; Pr. motus rarefactionis essentialiter distinguitur a motu augmentationis, quod hoc ita non esset; nam etiam augmentatio, et diminutio in hoc tantum differret: quia = Pr. [illegible], quod rarefactio distinguitur ab augmentatione, quia in ista simul cum parte quantitatis, quæ acquiritur, producta est pars substantiæ: Cæterum in rarefactione sola quantitas sine substantia est terminus quæ acquisitionis = Contra Pr. aliquod accidens esset naturaliter sine substantia. = 2º. tam talis, et per [illegible] acquisitionis, ut distinguitur a nutritione, est quantitas partialis in substantia, ut etiam ipsi tenent: quare ubi quæ reperiatur quantitas partialis acquisita, etiam absque acquisitione substantiæ reperiretur tantum augmentatio. 4

Igitur sit 3º. rarefactio consistit in majori extensione quantitativa in ordine ad locum, et condensatio in minori extensione locali; sine additione alicujus, vel deperditione substantiæ, quantitatis, vel qualitatis. = Pr. 1º ex D. dicente: in 4. d. 12. q. 4: raritas major non accipitur nisi ex occupatione majoris loci, et in 3. d. 2. q. 3 universaliter ait, quamquam condensationem esse occupationem minoris loci. = Pr. 2º. ratione: ex definitione rari, et densi, tc Corpus rarefit, quod illi inest parum materiæ sub magnis dimentionibus: et tc condensatur, quod habet multum materiæ, vel potius eandem materiam sub parvis, vel minoribus dimentionibus; sed stante præcise additione majoris præsentiæ circularis, vel detractione ejusdem, absque alicujus entitatis novitate, eadem materia, quæ rarefacta habet dimentionem unius palmi, condensata, habet minorem dimentionem, verbi gratia palmi vg: quia præcipue per variationem dimentionis salvatur, rem modo esse raram, modo densam. 5.

Sed advertendum, quod aliter accipiuntur rarefactio, et condensatio, non autem in rigore Physico, et aliter fiunt. Unde non negamus, dilatationem, vel insertionem in Corporibus poris esse per ingressum, vel regressum Corpusculorum, vel partium, ut evenit in lana, et spongia lapsata, vel operari, nam Corpus porosum non habet parum materiæ sub magna dimentione; = Sed pro clara [illegible] intelligentia notate, substantiam Corpoream, præcise quantitate, esse rationem occupandi locum di- 6.

divisibi, et penetrabiliter: quantitas est ratio occupandi locum impenetrabiliter: ubicatio, quae est praesentia localis, est ratio formalis, ut res sit in loco, positio denique, seu generice situs, quae est actualis extensio partium rei locatae in loco, est ratio formalis, cur sit in tanto, vel tanto loco; quia cuilibet ex his formis tribuendus est effectus, et denominatio propria; nec debent fieri transitus ab una linea ad aliam. Unde ex variatione facta circa situs non debet arguti variatio circa locum; nec ex hujus variatione debet arguti variatio circa quantitatem, quae eadem invariata quantitas mutat successive loca.

7\. Arguitur 1º: in rarefactione acquirita major extensio, non ut sic, sed quantitativa, et impenetrabilis; sed haec nequit stare sine majori quantitate, a qua talis extensio proveniat; quia in rarefactione debet acquiri major quantitas. = 2º: ratio occupandi locum impenetrabiliter est ipsa quantitas; sed in rarefactione occupatur major locus: quia propter majorem quantitatem. = 3º: in rarefactione res quanta fit major, et in condensatione fit minor: quia variatur quantitas a majori in minorem, et e contra. = Respondeo ad haec: quod licet in rarefactione acquiratur major extensio, et situatio, non tamen major quantitas, et impenetratio: quia non crescit forma dans esse quantum, et impenetrabilitatem, sed solum forma dans esse situaliter: unde majoritas, vel minoritas occupationis non provenit a quantitate, sed a situatione: atque ita rarum non debet dici quantitative majus, sed solum majoritate, quae non est densitati; quod est falsum. Propterea eadem ratione non ponitur eadem pars in pluribus locis, sed in majori loco quam antea: neque in condensatione penetratur una pars cum alia in eodem loco, sed eadem ponitur in minori loco. Licet corpus debeat commensurare cum loco adaequato, hoc est tantum quoad eandem dispositionem, non quoad diversas dispositiones corporis locati; quam habet corpus rarum, vel densum; ex quo nescitur, quod locus, qui erat adaequatus quantitati densae, non est sufficiens quantitati rarae; sicut locus in quo homo sedet non est sufficiens, ut stet. =
Alia argumenta parvi momenti sunt.

Disp.º 3.ª De Corporibus animatis, ac mutuo commercio inter animam et Corpus praesipuè humanum.

Q.º 1.ª = an anima sit divisibilis?

1\. De anima rationali hic non quaeritur: jam enim constat esse indivisibilem. De anima itaque vegetativa, et sensitiva difficultas procedit. Et quidem quoad plantas, et animalia imperfecta, ut insectilia affirmative resolvo. Ita fert communis opinio. Videmus enim, ramos abscissos adhuc efflorere, imo in novas plantas vivescere: vermes, et lacertas in diversas partes divisas adhuc movere, unde merito dixit Phy., animas plantae, et quorundam animalium actu unas esse, potentia plures, quae secta vivunt. Pro animabus perfectorum, ut canis, equi, & devoluta quaestio. Sed quia aliqui cum thomistis volunt, istas animas esse indivisibiles, ita ut quaelibet sit tota in toto, et tota in qualibet parte, nec aliud discrimen esse inter rationalem, nisi quod sensitiva dependenter a materia actuat, et ut aliquid materiale educitur, et e contra anima rationalis sit a materia independens; ideo cum Scotistis, et aliis

2\. Dicimus: animas animalium etiam perfectorum esse divisibiles in partes. = Sed, quia una est divisibilitas in partes essentiales, sive physicas, materiam, et formam, sive metaphysicas genus, et differentiam, et alia est divisibilitas in partes integrales: adverto solum, nos vero alia in praesentia loqui. Probatur resolutio: quod dependet in fieri, et conservari a materia, est quod est additus, et proximus innexus, est divisibile; sed ita se habent animae perfectorum; quia ista materiales, educuntur de potentia materiae, nisi divinitus aliter determinantur. Probatur maior: quod ita dependet a materia, debet commensurari ipsi materiae,

itaut

vant totũ correspondeat toti; pars parti; d ita si Imensuzali, nisi divisibile sit: q̃ mat. et potius ƺ q̃ntã divisibilis e: ƺ. = Itẽ: talis ana E sbstã maxialis; d ita utpote habt partes integrales, poss inea dividi: ƺ. = Praeterea; si indivisibilis eet, poset probari sptlis: q̃ si valt inferri, e sptlis: ƺ indivisibilis: eƺ valebit: E indivisibilis: ƺ Spiritlis; par ratio e ẽrao.

Siqueris = an integ ãne divisibles sint homogeneę? Licet multiplex sent. in re sit parvi momenti: Iprorentius loquendo, si dicant eterogeneas ee 2ꝯ divisibilit. si e divisibilitas Ivenit ãnę propt. sbstãq mat. recipita, et sustentata: eƺ divisiblitas sbsti Ivenit ãnę; d divisiblitas sbsti e in partes eterogeneas: ƺ Scitis: ƺ eƺ divisiblitas ãnę e in partes eterogeneas. 3.

Ang. ℞. fra divisiblis ita respicit totũ, sicut quamlibt partes, et ita Iverbata in toto, sicut inqualibt parte, ut pat. in fra aque, et ignis: q̃ si ãne perfector. eent divisibles: eqtter Iverbarenta in toto, ac in parte separata, d hoc ñ: ƺ = ℞o D. ma: si totũ sit homogeneũ C., si eterogeneũ, N. Vnde bene dicit, pars aque e aqua, et ideo fra aque Iverbata tam in toto, q̃ in parte. Sd ñ bene dicit, pars Cap.ⁱ e Cap., deltis organiçis, ut requirit; atq ideo ãna ñ Iverbata sicut in toto, ita in parte. = Cap. 2: si ãna e divisiblis, tota e in toto, et pars in parte; d hoc ñ: ƺ. = ℞o. D.o ma: pars in parte, d ƺ dependentia unius partis ab alia, C. sine tali dependentia, N. Dependentia ita explicata p. mutuã connexioẽ, et perfectã ordinẽ organizatioñ. Vnde ãna Ipazata quidẽ indivisibiliter ad oes partes Caporis 2ꝯ dependentiam, q̃ una pars habt, ut vivat ab alia; ñ ƺ p. exclusioẽ divisibilitis in partes integrales. 1

Q.o 2.a Quęnam partes Corp.is informentur ab anima?

Curiosa e prę cęteris difficultas, quę militat circa oe ãnatis Corp. istis Iltis p. partes, sive homogeneas, et similares, uti sunt nervi, ossa, &c. sive eterogeneas, vel difsimiles ex plurib. homogeneis Ipatas, uti sunt Capit. manus, & oib. notũ e: ex homogeneis alias ee solidas, alias fluidas, nemo ignorat. Inter istas expectare alias ad Corp.ⁱ Ilituoẽ, ñ Isistentiã; alias ñ, dolici excrementitias ex partib. inutilib. alimentis provenitas, et ul ee oino inutiles, etiam a Corp. expellantur, ut saliva, vl ee ignatas, et Corporis ornatui servientes, ut pili, ungues, & facientur oes. De partib. purũ excrementitiis nullus dubitat. ñ informari ab ãna; simul q. de partib. quę pertinent ad d. Corp.ⁱ Ilituoẽ, ab ãna informari. Vnde difficultas e de ceteris partib., sive solidę, uti ossa, caro, &c. sive fluidis, ut sunt humores, et precipue sanguis. Iree sit 4.

℞o. partes solidę viventis informantur ab ãnã: ñ vo partes fluidę: unde in sanguine ñ invenitur ãna, quomodoq. sanguis sumatur. — Pra 1.a pars: illa dicuntur informari ab ãna, quę crescunt, et augentur, 2ꝯ oẽ dimentioẽ; d ita se habent partes solidę Corp.ⁱ, et quidẽ p. intrsusceptioẽ alimenti, et ñ p. solã juxta positioẽ. De oribus, et carne experientia Istat; de unguib. eƺ; q̃ augentur 2ꝯ oẽ dimentioẽ; abundant ite filijs, ut arbor folia, rotundantur, et acuminantur, qd clarius pat. in brutor. unguib. ostenditur eƺ in cornib. ãnalis; idẽq. in pennis avium apparet, quę dũ teneriũ ç in fine sanguine plenę inveniuntur; et licet de pilis, et capilis sit major difficultas; ipsa tã experientia manifestat, qd crescunt sicut plumę acuminatę, et habet in radice quendã humorẽ, qd signũ e augmenti p. intrsusceptioẽ, ƺ si augerentur p. juxta positioẽ, ñ ita uniformiter crescerent: ƺ &c. 2.

Pr. 2.a pars de partib. fluidis, ac precipue de sanguine Itra thom. ℞. ex D. S. in 1. d. 30. q. 1. dicente: sanguis ñ e ãnatus, nec aliq. pars Ipmi anati

ri = 2º rave: una, ead. q. fra negt realiter informare 2xz mat. di- ¦ stinuatas, et disjparatas, d sanguis, et ita separata fluidas, ri stinuata ¦ Capi, ex ffo 2. separatos ane c. 3. dicente; ri sanguis stinuys ē cum ¦ ana Capi, et sanguis = 3º: alimentus ri potest eē anatus ead. ana, qua ¦ vivit vivus aliti; d sanguis ē ultimus alimentus, et pncipale ips- ¦ sius viventis, ap. d eē: q neq sanguis informare ab ana, qzē ana ¦ ri informat nisi partes stinuas viventis; d sanguis ri ē pars viventis, ¦ negt stinua: q.

4 Rntthom. 2xz eē sanguis in hne, alius impfectus, qui ē ¦ quidā humor sanguineus parū decoctus, et depuratus, qui non ¦ dr ē vē sanguis, d sanguis asimilata colore, apelatq. nutrimen- ¦ talis; q. nutritioi inservit, et hunc dicunt, ri eē anatus: alterus per- ¦ fectus, magis decoctus, et purificatus, qui servetur vs sanguis ri in ex- ¦ vieus nutritioi; d ē pars integralis viventis, atq. ideo anatus. = Sed so. ¦ hec responsio ē stra ffts, cujs rave ē; q totus sanguis [illegible] ē stinuatis, ¦ ipsq. varia stineta, habetq. ubiq. ead. accidentia. = Stra 2º: implicat, ¦ qd ille sanguinarius, ri ē vivus, adhuc ex 2xio sit alimentus partius ¦ solidas viventis: q ri ē vivus. Pt ant. nutritio ē mutao substalis ¦ alimenti in subsra aliti: q dest alimento noba fra induci, et prece- ¦ dens perire. Primus q. ri sanguis ē anatus, quq fra inducita anobo, ¦ et que perit. Revera ē ana inducta, et perdita, qd ē absurdus.

5. Arg. 3º: Ars 2. ex ffratioe. C. 1 dcit: dentes tangere ara, d ri sti- ¦ nuari pts; d partes anat. ri inter se stinuatas: q. = 2º praedicts par- ¦ tes pr. tota vita crescunt carentesq tāe magnitudine, d viventia ha- ¦ bent tāus magnitudinis: q = 3º: capili, et ungues fiunt ex excre- ¦ mentis, qua rara extra Capi. expelunt, d partes anat. ri dicunt ¦ fieri ex neglectis a nara: q. = 4º: ri capili informarenta, quilbet ¦ capilus fuisset in Xpto unitus Dº Verbo, et q. ri separatus remanet ¦ sed ē tali unitte, ri juxta Dam. qd semel asumpsit &.

6 Rºad 1s. Atuus vele dentes ri stinuari mdte ē oribus, d ¦ stinuanta tq medijs ligamentis, et nexijs, qd sufit ad informaoē ¦ ane: alias neciparia ora atrimarenta, ē ri conenienta mdte inter se = Ad ¦ 2us: praedicte partes crescunt, ri propter carentiā tāe magnitudi- ¦ nis, d ut accedant ad tāus sus magnitudinis: q. ri capili, et un- ¦ gues numq. resinderenta, aliqd tps cesarent in augmento, nempe, ¦ ē pervenirent ad tāus sus magnitudinis. = Ad 3us: praedictq par- ¦ tes ri cent omno a nara neglecte, imo ss, ut deserviant ad ejs or- ¦ natus = Ad 4us C. quemlibet capilus fuisse unitus Verbo Dº; N. tās ¦ quemlbt separatus remansiset unitus. Nq ex hijs partibus ead. dicimus, ¦ ac dijs, que in progresu sus sng vits actioe calores naralis stinuo ¦ fluebant. Hoc pat. in reliquijs sanguis Xpti Dni, que post ejs resu- ¦ rrectioē remanserunt in terra, sive in Mantua, sive in Roma, ¦ sive in Ierusalem. Sq scits Dam. loqui de partibus pncipalbs.

7, Arg. stra 2s partes: 1º ex levitico C. 17. ana hus in sanguine ¦ ē = 2º: Sanguis naralis ē pr. se pars integralis viventis, d ana infor- ¦ mat oes partes integrales: q. = Rº Ad 1us ang. eē in sanguine ri tqs in ¦ subjto anato, d tanq. ab eo, qd dependet; q. vita ntrar alitur sanguine. ¦ Unde q. bi ri ē pars integralis Pt Capi. anatis, q. ri ē filter anatus, ē tq ¦ pars integralis in 2º gradu; ri ē pars subs integralis, q. ita ē in Capi., ¦ ut sine ito eē ri posit, ri vivere. = Per hoc Rº. ad 2us. = Sd dices: q ¦ calor, et qntts poterunt dici partes asentiales hūs, ē nesº ad vitā re- ¦ quirenta, ri minus q. cor, et cerebrus = Rº. N. 2as; q. ista s accidentia, ¦ et ri subsia, sct requirita ad race partes integrae alicujs substis. Nec ¦ dr, quia nesº ad vita requirata, potest dici pars integralis; q. ē

prox-

proprius intrinsecus viventi, qua tali = Qui plura desideret de structura, et partibus Corporis animalis praesertim humani, quae in omnibus, et proprietatibus, ac diversis animalibus in specie, nempe a volatilibus, a terrenis animalibus, a amphibiis, et piscibus; videat AA. Anatomicos; nec ipsis [illegible] videre hic in Pe Goudin Nobis [illegible] usurget.

Quaer. 1o. Quaenam pars corporis sit sedes animae? Non est difficultas de loco, ubi anima resideat: etenim est per totum locum diffusa. Solum quaeritur, quae sit praecipua pars, a qua caeterae dependent. Cartesius enim part. 1. de affectibus art. 31. Animam in Conario, seu Glandula pineali residere credidit, ac ibi sedem collocavit. Eam enim Glandulam unam esse, eamque in superiori Cerebri parte, velut arteriolis suspensam, facillimeque mobilem; et nervos omnes ad illam desinere, existimavit, ut proinde ex quolibet fibrilarum motu, varias ideas ejus in anima ibi existente exitante. Alii Recentiores in solo cerebro animam constituunt. Alii praedicant, praecipuam animae sedem esse cerebrum. Alii jecur. = Nos vero cor esse dicimus, atque quidem, ut nobiliorem, caeterae dependent partes. = Ita expresse Aristoteles lib. 3. de partibus animalium c. 3. et 13. = Per illud dicta praecipua membrum animalis, animae, et vitae; quo laeso, statim morita; nam laeso jecore, et cerebro non statim moritur anima, ut experientia patet. non mori in stanti: moritur tamen in instanti, laeso Corde: ergo. 1.

Glandula enim pinealis Cartesii videtur chimaerica, quia sine tali glandula non potest subsistere: Ex. P. ant. Teodorus Kerkring Spicilegii anatomici, observ. 31. refert, se, dum Amstelodami cerebrum cujusdam adolescentis annorum 18. secaret, reperisse nec Glandulam pinealem. Plempius testatur in sectione cujusdam pueri animadvertisse duram matrem ita plenam aqua limpida, ut cerebrum vix videretur, nihilque Glandulae pinealis, ejus diligentissima adhibita excussione, reperiri potuisse scribit. Acta eruditorum Lipsiensium ad annum 1688. dicunt, quod in sectione cadaveris Roberti Bacconi, qui anno aetatis 75. superveniente febri decesserat, Glandulam pinealem reperisse, firmant, pulchram, et coloratam, mersam ordinariam, sed petrefactam. Unde nec ita nec advitas. 2.

Insuper primatus, et nobilitas Cordis, ab illoque reliquarum partium dependentia ita astrui potest: Ea pars est omnium princeps, quae est 1a vitae origo, omnisque vitalis operationis principium, dicta est cor. Declarata, et quidem, quod sit 1a vitae origo; quippe omnes partes vivificat, ac in illis vitae vigorem instaurat; ideoque eo laeso, caeterae languent, ut est extra: unde Sentiente Galeno, dicta a Philosopho: primum vivens, et ultimum moriens. = Quod sit principium, et radix omnis vitae operationis, suadetur: nam vigor, et calor, quo jecur, ventriculus, et aliae partes vegetationem peragunt, est illis a Corde, spiritusque, quibus in cerebrum fit sensatio, habent itidem a Corde originem: quia propterea sicut radix, licet fructus non proferat, tamen in fructificatione primatum obtinet; ita cor, ut radicale principium sibi vindicat, et sensitivae cognitionis. Accedit, quod ipse Cordis situs, nam a natura in medio Cerebri, et ventris collocatum, sicut sol in medio Planetarum, ut innueret, ab illo, vitae vigorem in utramque partem, influere, et utriusque operationes ab eo vitae principe pendere: ergo a Corde, ut nobiliori, praecipuaque animae sede caeterae dependent, patet. 3.

Quaeres 2. Sit ne, quod venarum principium, ut fatentur omnes, est arteriarum, seu an sanguis a Corde et in venas derivetur? Resp. Affirm. sanguinis, tam venosi, quam arteriosi originem, ac elaborationem cordi adscribere, venasque ab eo derivare = Idque merito: nam, tamen etsi in promptu non sit via, qua vena porta, [illegible] in ea sanguis a Corde extrudatur, quae manifeste in jecore multiplicatis surculis implantata, et radicata, excedit unico, eoque insigni trunco erumpens, pluribus ramulis per intestina propagatur, nec ullo penitus ramulo cordi aperte inseratur: cetera quoque ad venam cavam, quae cordi sic adhaeret, ut videatur esse quaedam ventriculi ejus dextri propa- 4.

pa-

pagatio, ut arteria sinistri; ideoq. interius etiã serbat eandẽ cũ eo analogiã, ut arteria ẽ sinistro identitiã; plane 3trariũ videtr, eã sanguis secus si quidẽ mediate, d mediate arterijs a corde auxire. Cum enim singulis pulsibus aliquid sanguinis, finge unicã guttulã tantũ ex ea cor auriat, et in sinistrum ventriculum elapsa in arteriã magnã excutet, nesc. foret, intra 24 horas, quidquid sanguinis in hac vena, imo in toto corpe existit, exauxire, nisi ex aliquo fonte jactura resarciretr; et arteriaq redundaret nimio sangue, nisi in aliquo vase se exoneraret. Quinam autẽ fons potest tãtã copiã sanguinis venã cabã 3tinuo suggerere, nisi ipsa magna arteria, quã etiã 3tinuo eget se exonerare, ut locus sit sangui, singulis momentis nouo ex corde irrumpenti; ut mutuo ita commertio arteria sanguinẽ fundens in venas nobo ex corde recipiendo sit apta; et vena caba perpetuo aliquid sanguinis ex arteria recipiens, habeat unde perpetuo in cor influere posit? : ẽ sanguis venæ originẽ ducit ab arteria mediate, et a corde, mediante arteria: imo, fit quædã perpetua circulatio sanguinis a corde in arteriã, et ab arteria in venã cabã, et ab vena caba in cor, rursusq. in arteriã influentis.

5. Hanc circulatioẽ ab Aristotele innuatã, d nuper luculentius exploratã ẽ variis anatomicis operationibus demonstrat, tũ luculenter illustrat analogia microcosmi, ĩ corp. anali ẽ magno mundo. Quippe cernimus, huius magni mundi humores perpetuo circulare, quũ collecti in mari, ab eo per secretos meatus excurrent intra terræ viscera, ac proinde erumpens in flum. et fontes rursus recurrit ad mare; ex quo iter excurrit in prædictos subterraneos meatus perenni quadã vicissitudine. Sic igitur natura ubiq. sibi 3veniens, eadẽ analogiã: in corp. anali statuit cor, ut vitalis humoris, nempe sanguinis principiũ, a quo in arterias per totũ corp. excurrens, per arteriarũ oscula venas subit, atq. per illas iterũ in cor recurrit, ab eo 3tinenti circulatione in arterias, ab illis in venas, a venis rursus in cor transmittendus. Unde ut subterranei meatus, ubi erupti 3stituunt fontes, et capita fluminis, sic arteriæ, ubi se in venas aperiunt velut sanguinis fontes 3stituunt. Quo fit, ut sicut fluminis obice fluenti aquæ objiciatur, siccatur quidẽ, qua parte in mare tendit; redundat vero ad fontes versus; sic ligata vena siccatur, qua parte in cor tendit; unde ex hac parte aperta negat sanguinẽ; redundat vero, et quoad potest distenditur versus extremitates arteriæ; indeq. aperta perpetuo sanguinẽ, quoad = in corp. fundit.

6. Sed adde praeterea, quod sicut praeter oceanũ, aliud existit minus mare, ẽ eo aperte [illegible], scilicet Caspiũ, undiq. ab oceano discretũ, sic praeter cor sanguinis oceanũ, aliud existit huius liquoris minus mare, scilicet jecur, ẽ qua vena porta ab illis discreta, et torpenti in ea sangue plena: verũ ut Caspiũ mare, quãtumvis ab oceano segregatũ, ẽ eo tamen secretis meatibus 3jungere nescit, sic jecoris, et venæ portæ sanguis, ne nimio torpore putrescat, debent aliquo meatu ẽ vena caba, et corde coire, ut circulationis motus, sanguinem a putredine vindicantis, fiat particeps.

Q.º 3.ª De aña vegetiba, pots, et actibus explicantur =

1. Aña vegetatiba ẽ principiũ 1.m, et radicale in vivente nutritionis, et augmentationis. = Potentiæ vegetatibæ sunt 3, nutritiba, augmentatiba, et generatiba, quarũ actus sunt augmentatio, nutritio, et generatio. Nutritiba inservit, ut vivens seipsũ 3servet; augmentatiba, ut acquirat perfectã molẽ; et generatiba, ut suã 3servet speciẽ. Praeter istos actus reperiuntur alij aña vegetantis, scilicet attractio alimenti, coctio cibi, retentio necessarij cibi, et expulsio superflui correspondentesq. potentiis nutritibis.

Sug=

Quær. 1º. = An pōa nutritiva distinguatur realiter ab augmentativa, et generativa, et ita ab utraque? = Pro quo suppono, loqui a potis ipsis seorsum sumptis, prout distant ex facultate animæ, et organi: = Dico 1º. quod pōa generativa distinguitur realiter à nutritiva, et augmentativa. Ratio, quia istæ poæ realiter separantur; nam sunt plura animalia vegetativa, quæ carent pōa generativa, ut patet in mulis, et vermibus, et aliis ex putredine generatis; et pluribus plantis. Præterea pōa nutritiva, et augmentativa sunt per totum corpus diffusæ; non vero generativa. = Dico 2. quod pōa nutritiva, et augmentativa inter se realiter identificantur. = Contra thomistas ponentes distinctionem realem: pōa nutritiva est realiter ipsamet substantia viventis, quæ sibi novas partes substantiæ acquirit; sed eadem substantia est productiva quantitatis: ergo talis poæ non realiter distinguuntur. 2.

Quær. 2º. = In quo consistat ipsitas augmentationis? = Non est dubium, in pōa producendi substantiam corpoream naturaliter simul et quantitatem, quæ hæc in materia reperitur: quia propter primam nutritionem acquiritur nova substantia, et acquiritur nova quantitas, et partes quantitatis; quæ acquisitio, prout à nutritione distincta, dicitur accretio, augmentatio, seu augmentatio. = Dico augmentationem consistere in acquisitione partialis quantitatis, qua vivens succedit à minori ad majorem quantitatem virtute caloris naturalis. Ita Doctor in 2. d. 11. q. 1. pat. quidquid; nam vivens per nutritionem fit majus; sed neque est majus, quoad substantiam, nisi quia sit majus quoad quantitatem; quia quantitas comitatur naturaliter substantiam; quam quidem impenetrabiliter extendit: Ergo. = Addo veritatem, quod licet quantitas naturaliter consequatur substantiam, fit distincta actione, et nutritione; quia actio substantialis neque habere potest pro termino aliquod accidens. 3.

Quær. 3. = Quid sit nutritio, et in quo consistat pōa nutritiva. = Non loquimur de nutritione impropria, quæ est conversio unius corporis in alterius substantiam, sicut est de nutritione impropria, quæ ignis, oleum, lignum nutritum; sed de nutritione propria, convenit viventibus, nam ignis, oleum, lignum nutritum; sed de nutritione propria, quæ est conversio substantiæ in aliam facta à virtute intrinseca vitali per intussusceptionem alimenti, quod omnes partes viventis propter restaurationem deperditi. Nutritio substantiæ est mutatio, seu mutatio substantialis, qua materia alimenti transit ad formam alimenti, ad formam viventis; In ratione actionis nutritivæ est actio vitalis conversiva substantiæ alimenti in substantiam aliti per intussusceptionem alimenti propter restaurationem deperditi. Ex quo infertur, quod omne vivens sit alimenti propter restaurationem deperditi, præcipue caliditate, et humiditate; calor temperatus, et mistus omnis qualitatibus, præcipue caliditate, et humiditate, calor est talis naturæ, quod nisi detur ei alimentum, consumit humidum radicale. 4.

Unde semper innatus humidus agit, et consumit, rarefaciendo, attenuando, et resolvendo partes humidiores, quæ abeunt in vapores, ad cujus reparationem datur pōa nutritiva, quæ alimentum convertens reparat totum vivens, licet non ita perfecte: quia vivens nescit, et finitur. 5.

Quæ ad 2am: pōa nutritiva est, qua vivens conservat seipsum, quoniam est hujusmodi; id est, quoniam est tale vivens in individuo: ad propagandam autem spem est pōa generativa = Dico 1º. quod pōa nutritiva non consistit in calore vitali, vel in temperamento qualitatum omnium; quia pōa nutritiva est vitalis; sed calor, seu temperamentum omnium qualitatum non sunt vitales: ergo. Dico 2. quod hæc ipsa pōa in partialiter sumpta est facultas, seu virtus anima vegetativæ recidens in omnibus partibus animalis viventis; quia omnes debeant nutriri. Ipse vero sumpta consistit in hac facultate, et parte corporis animata; calor autem est pōa instrumentalis; quia inter qualitates maxime deservit ad nutritionem.

Pro hujus majori intelligentia advertite, hanc poam adaptari, et totaliter diversam rationem, non solum in diversis speciebus viventium, sed etiam in eodem individuo; diversosque producit effectus juxta diversitatem partium, atque corporis: nam pōa nutritiva carnis producit carnem, ossium causat os, et sic de aliis. Et adverte, quod licet pōa nutritiva principalis, quæ convertit alimentum in substantiam aliti sit una, plures etiam aliæ concurrunt ei inservientes, residentes in certis partibus corporis; quarum aliquæ communes sunt omnibus viventibus, aliæ propriæ quibusdam tantum, præcipue animalibus perfectis; quippe alia est pōa appetitiva, qua pars quælibet appetit alimentum necessarium; alia retentiva, qua retinet alimentum attractum; alia attractiva, qua partes omnes ad se trahunt ali- 6.

alimentum; alia e expulsiva, quae a se rejicit partes alimenti, loquor + partes noxias, lo. ad alias transmittit; alia secretiva, quae partes puriores alimenti ab impurioribus secernit; aliaque plurimae sunt, quae magis ad Medicos pertinent.

7. **Quaer. 4° =** In quo actu consistat nutritio = Plures actiones, et alterationes circa alimentum praecedunt nutritionem, licet non sint eaedem in omnibus; nam in plantis non sunt tot sicut in animalibus: cum enim ex ipsa terra, et aqua beneficio caloris fit 1ª coctio, quae per radices participatur. In animalibus autem alimentum dentibus primo teritur, ibique fit 1ª alteratio; deinde pertritum deorsum, recipitur in ventriculo, in stomacho, ingressum pat, digeritur, et in quandam massam velut lacteam convertitur, quae a Medicis chilus appelatur, deinde ventriculum quibusdam dimittitur per inferius orificium dictum pylorum expulsivum, ubi fit quaedam segregatio; partes enim terrestriores velut excrementa, et crassiora in alia exteriora intestina feruntur; partes vero puriores propriae quibusdam appelatis per venas meseraicas transmittuntur ad jecur, et per venam vocatam portam, et quidem amplam ingrediuntur.

8. Deinde jecur depurat quibus, et quod iste continet in se partes deformes; nam quaedam sunt aereae, quaedam igneae, quaedam aqueae, et aliae terrae; ideo jecur ex illo 4or deducit humores, scilicet, sanguinem; pituitam, seu flemmam; flavam bilem, seu coleram, et atram bilem, seu melancoliam. Qui 4or humores correspondent 4or elementis: aeri sanguis, qui est calidus, et humidus; igni colera, quae est calida, et sicca; aquae flemma, quae est frigida, et humida; et terrae melancolia, quae e frigida, et sicca. Postquam igitur isti 4or humores in epate sunt geniti, segregantur. Nam flava bilis ad foliculum felis mittitur, atra bilis ad expl[en]em; pituita nullum habet locum specialem, sed simul cum sanguine per totum corpus defertur.

9. Alia segregatio etiam fit, cum quidam etiam eventuculo ad jecur quidam humor transit, vinculum nutrimenti appelatum, et quod nutritionem non e[st] per renes, ex renibus per poros uritides in vesicam defluit, ubi transiens deponitur, ut postea ejiciatur. Post hanc coctionem sanguinis cum aliis humoribus permistum effluit per magnam venam, scilicet, cavam, quae ramificatur in plures alias venas per totum corpus dispersas; ex quibus membra corporis sanguinem attrahunt, et post varias alterationes juxta membrorum diversitatem unumquodque in propriam substantiam convertit. = Sine dubio fit quod nutritio facta, et ultimate consistit in illo actu, quo sanguis vel alius humor a membris dispositus propriam admittit formam substantialem, et in formam carnis vel ossis convertitur, vel in substantiam abit.

10. **Quaer. 5 =** An per nutritionem acquiratur nova substantia? Resp. affirmative. Experientia enim constat, quod vivens post suam substantiam fit majus, non quidem per replicationem ejus substantiae, quia replicatio talis non e[st] naturalis, nec per rarefactionem, alias corpus viventis aucti esset rarius corpore viventis parvi: restat ergo solum, quod aucti per 3m acquisitionem, et additionem novae partis substantiae. Unde hoc vivens acquirit novam partem ans, dico solum novam partem materiae, et formae, et forma corporeitatis, quibus partibus acquisitis, ante alias sui divisibilitate coexistit, et partibus unita advenientibus, non minus ac erat unita prioribus. In ceteris vero animalibus, quarum anima est divisibilis, acquirunt per nutritionem novam partem tam materiae, tam formae corporeitatis, tam etiam animae.

11. **Quaeres 6 =** An idem vivens permaneat toto tempore vitae? = Ratio e[st] quia per continuam actionem caloris naturalis depraedantur plures partes viventis, et aliunde alimentum convertitur in substantiam ejusdem viventis, ut reparetur quod erat amissum; videtur inferri, quod post longum vitae tempus nulla superexistit pars carnis, quam habuit vivens in principio vitae, et praecipue in viventibus mortalibus, ubi

nutrio

nutrio e tam 2os annos, qm 2os Corp. Qre sit hoc Pp.: Vnitas numerica viventis optime salvatur pr. hoc, qd partes solidiores, licet aliqliter fluant, magna tamen ex parte invariatae manent quoad substantiam. Ita D. in A. d. AA. q. V ubi docet, qd in resurrectione resurget idem no. homo, qa. si solum anima, quae est pars principalior erit eadem no., idem homo; qa. ille homo habebit partes Corpis. quas accepit a Parentibus, vel potius solidiores, et magis per se intentas a natura. Et ratio e; qa. partes illae solidiores sunt humiditate magis habent aneam siccitatem propter praedominium terrae, et parum Caloris; ideoque valide calori resistunt, et partes nobiliores plus habent humidi, et calidi: Itaque, licet Calor illa stimulo agant in partes duriores, qa. tamen agit remitiori actione, neque totaliter illas destruere

Atque ita ad quaesitum Resp. affirmative. = Prob.: nam videmus remanere cordari eorum, quae in adolescentia advenerunt, easdem cicatrices, et nervos, et alia similia in ipsorum corpore persistere: ergo eadem permanet substantia, tum specifice, tum numerica Corporalis. Sola diversitate, haec unitas numerica viventis experitur in fine vitae sicut ita perfecta, et propria, qualis reperitur in rebus Spiritualibus, quae nullomodo possunt variari: atque e vo. unitas numerica; licet cum aliqua varietate, et mutatione, qa. licet partes minus principales, ut Caro, sive quae sita principaliter pertinent ad vegetationem viventis valde mutentur; partes tamen principaliores, et intrinseciores, ut ossa, nervi, Cutis, et similia, quae magis faciunt ad vegetationem viventis, permanent majori ex parte; proindeque absolute sumpta denominatio identitatis numericae viventis. 12.

Apendix. De Plantis.

Plantam videre tum ad naturalistas, tum ad Medicos, et historicos, earumque vires et utilitates exponderent, pertinet: denique Physici munere est, aliquid circa earum naturam, proprietates, vitalesque operationes disserere; ideoque plurimis derelictis, alique ostri pauca dicemus. Anatomia plantae, sive ejus in partes integrantes divisio, seu in suas species, earumque nutritio, et accretio, necnon et propagatio: de utilitate plantarum, ac earum proprietatibus, ac diuturnitate, et brevitate vitae, deque earum morte, et interitu in A. A. praecipue Goudin A. part. Phys. videre est. inter 4.

tam sit Pp.o Vn.ca: plantas habere animas vegetativas, quae e in illis forma absoluta, distincta ab omni mechanica affectione, et principium intrinsecum accretionis, nutritionis, earumque operationum; nec hujusmodi plantarum animae esse substantialitatem pr. Ita Recentiores. Vo. Pr. pars 1a.: plantae essentialiter distinguntur ab rebus artificialibus, ut horologio: generatio autem diversa e essentialiter a simplici formatione. Hinc nemo asserit horologia vivere; sicut plantae. Si vero vires, facultatesque plantarum a sola mat. dispositione, figura, et ordine pendent, plantae non distinguerentur essentialiter a re artificiali; qa. Ideo est in ipsis principium per se, nec. affectiones. Pr. A. = 2o.: nutritio, ~~generatio et~~ augmentatio, et generatio plantarum habent requirunt pr. solam suinatam mat. Nutritio enim importat alimenti in aliud substantiam transmutari, sicut non in sola adhesione mechanica nobarum partium, qa. ignis nutriri dicitur, nec domus, et tumulus lapidum, licet augeatur. Atque hinc prodit augmentatio vitalis, quae intrinsecum Motum principium. Generatio quoque novas praesefert partium productiones: neque in semine tot sunt partes, 2.

est in planta, ut Vª. sint Itusq. postea explicatq; si quidq hoc nullatenus mente Iequi possumus. = Praeterea; plantae vegetando se ipsas movent; vita autq ū ana est hoc explicatq, ut aliquid se ipsum moveat. = P. 2ª. pars: nullus suppetit experimentus, nulla ratio attribuendi in plantis ana sensitiva, nec ulla ex sensitivis functionibus in plantis apparet: q ri ē nes. ...: et ad objectiones in A.A. videte.

Q° 4ª De aña Sensitiva, ejusq. potentijs, et actibus

4. Aña sensitiva ē ea, qua animalis radicaliter per perfectionem objecti sensibilis appetendo salutaria, et refugiendo noxia, ac loco removendo. Per istius aña scilicet sensatio, appetitio, et motus localis. Pot. sensitiva alia ē interna, quae tendit circa res distantes, ... residet in interioribus partibus Corporis ut fantasia, et sensus communis, et alia externa, quae in partibus exterioribus recipiet et divider in 5. sensus, visus, auditus, gustus, odoratus, et tactus. Pot. locomotiva, l ē imperfecta, quae causat motus localis imperfectus dilatando et dilatioris, l ē perfecta, a qua provenit motus progressivus e loco in locus. Appetitus, sive sensitivus, sive realis quid est ex loco ... obj. pot. +

(4 f° 48. ... etra n° 4°)

Apendix. De Brutis.

1. Sive Itra Cartesius, bruta ee mera automata, sive artefacta machinas arte beranti: sive Itra Pichagoreos ratio aña spiritibus entes: sive uno verbo Itra oes Recentiores Peripateticus Systema ... brutis negantes.

2. Dicimus: Bruta si ēe mera automata, d ut habere aña sensitiva, licet si ratlis. P. 1ª pars: bruta vivunt, sentiunt, cognoscunt, appetunt, aliqs habent mem., et oblivionq patiuntur, hoc pat. experientia in aliquibus animalibus: hec porro oca explicari si possunt sine aña sensitiva; nec ad hec sola sufficit mechanica: q. si quidq motus in machinis sensu carentibus, in eadq presentia, circumstantijs, simpq. ijdq motus efficiuntur, qd ū evenit in brutorq operationibus, in quibus, ut experientia pat., ul. stat ijdq motus variata presentia, et circumstantia invariata, motus diversificantur: q d. P. 2ª pars: nulla ratio ē, quae probare posset brutorq aña ēe ratlq. Neq. ex operationibus q. neq. Istat ipsa cognoscere, aut entia spiritualia, ū ea, quae abstrahunt a mat.ª: q d. = Sive hec Dº diffusius explanata, pº partes q. probata, sive Itra earq singulas argta videre oport. in P. Ofeirari tom. 3. Fisq. 9

Q° 5ª De Comertio inter Corpus humanus, et ejus animam?

4. Comertius itaq. mentis q Corpº dicta mirabilis ile Ienus, quae habet certe operaoes mentis q certis quibusq motibus Corpº, et vicissim certi motus Corpº q certis afectionibus mentis, ratio, cujus modo mens Corpº, modo Corpº mentis veluti interpres existit. Quod aña sequatur Corpº (ait Aristoles) et ipse... ", impossibles a motibus Corpº; id manifestus fit valde in ebrietatibus, et egritudinibus, multus enq aña mutata videntur a passionibus Corpº: et ē Itrario, qd Corpº Ipatitur passionibus aña, manifestus ē circa amores, et timores, dolores, et voluptates. Amplius autq, et in ijs, quae natura fiunt, magis utiq. aliquis Ispiciet, qd Corpº, et aña ita se habent Inadia, ut fiant causae plurimarq passionq ad invicq. Duae porro sunt leges precipuae, quibus hoc mutuus mentis q Corpº comertius Itinetur. 1ª. si res extra nos posita eas Corpº nostri partes, quas organa dicimus, ita afficiant, ut certa in illis motio fiat, eaq. ad cerebrus usq. propagetur, reciprocunde statq aña notio excitata. Istad erq, neq. accipit tactus a Calore, neq. visus pore a

Luce

luce, colore q. immediate; q. mens colorem, calorem, atq. lucem in-
piciat; ei q. in ea in anima excitata affectio, quam lucis, coloris, caloris sen-
satione, notione, sive ideam apelamus. Unde ea inter Corpus data harmo-
nia, sive calex, ut Idem, ut pote certis quibusdam motibus in Corpore
certam rem motionem habeant in anima. = 2° Lex: mens ita Corporis, cui co- (mens)
pulata est, dominatur, ut quasdam ipsius Corporis partes moveant ad illius
motum, et tandiu perseverent in motu, quandiu ipsa vult, atq. a
motu cesent, cum eidem placet. Nemo enim est, qui hoc mirabile Phaeno-
menon, in semetipsa, quoties voluerit, non experiatur. Igitur quomodo
sutientes explicent hoc mutuum inter humanam mentem, et Corpus co-
mercium. Sit

Propositio 1a: Phaenomenon mutui comercii, quod mentem inter atq. Corpus est, 2.
per ocationalium causarum systema non explicatur. Probatur et quidem contra Cartesium. Palam
fit, cur magnes trahat ferrum, et acus magnetica polum distantem semper
respiciat, si dicatur, id eo fieri, quod Deus ad presentiam magnetis mo-
tum in ferro producat, eficiat q. ut magnetica acus ad polum perpetuo
dirigatur. Cum enim nemo sit, quem lateat, Deum esse, atq. teste Augustino, est omnis motus,
omnis species, omnis ordo; atq. est mensura, numerus, et pondus, et atq. est, quidquid
est: nemo hoc explicare doctus fuerit: Nec Phaenomenon comercii, quod
mentem inter, atq. Corpus est, in aperto exco ponitur, quod dicatur, id propterea
esse, quod Deus ideam rei menti imprimit, quam ... re ipsa sensorium afficit, et
motum Corpori comunicat, statim ac vult mens, ut motus ille in Corpore peragatur.
Nullum igitur discrimen aparet, si veritatem ingenue fateri velimus:
Ergo = Preterea, explicatio talis mutui comercii intimo sensui adversa-
tur. Nulla enim est explicatio comercii mentis et Corporis, quam tradunt ocatio-
nalistae, nisi prius re certa habeatur intrinseca agendi virtute mentem
plane esse carere, quod intimo sensui contrarium est. Quis non minimus prius ...
... intimus sentimus cogitare, existere, tristari, dolere, ...; quis et judi-
camus, raciocinamur, ut aliquid volumus, certi sumus, nos agere,
hoc est, actiones nobis inesse, quas mens ipsa ... excitat, atq. ad ju-
dicandum, ratiocinandum, unumq. alteri praeferendum se impellit, certo
modo detrahit: Ergo.

Sed quia rejecto ocationalium causarum systemate ~~...~~ celeber- 3.
rima prestabilitae armoniae hypotesis, quam omnium excogitavit Leybniti-
us, quam sequuntur Walfius, et alii, hoc est rejicere, locum hic nobis adest.
Systema igitur armoniae prestabilitae illud dicitur, quod comercium animae, et
Corporis explicatur per veram perceptionum, atq. apetitionum in anima, et verum mo-
tuum in Corpore, quae per naturam animae, et Corporis harmoniam sunt, ut Idem ... illud
explicant hujus systematis Patroni. Precipua enim systematis harmo-
niae prestabilitae 2. precipue sunt. 1. est, humanam mentem ita produ-
cere ... viribus propria independentem omnino a Corpore, cui copulata est, ve-
rum non interrupta perceptionum, apetitionum, ut easdem ipsa veras pro-
duceret, licet Corpori non esset copulata, neq. aspectabilis mundus re ipsa
haberetur. Alterum est Corpus humanum esse machinam eo artificio distinc-
tam, ut omnes illos distinguunt motus, peragantur vi solius mechanismi,
in structura, sine ulla, nec minima quidem reali dependentia ab
anima; et sola potentia impulsione ex apulsu rerum sensibilium ad externa illius
organa: adeo ut eadem ipsa motus veros in illo peragerentur, etiam si nulla anima
in eo nequaquam existeret. Sed contra hoc resolvimus, et sit 4.

Propositio 2a: ... aliquis ratione ostendi minime potest, Corpus huma-
num esse re ipsa talem machinam, quae vi solius mechanismi, ut omnino in-
dependentem ab anima, omnes suos motus producat. = Probatur: nulla ...
ratione evinci valet, animam nullam esse spontaneae automatum, et neq. a priori

ε

+perfectissime
q intra humanã Corp.i structura, neminẽ adhuc + motus cat; neq.
apostrophi; qui expectet modus, quo Corp. humanus eos motus pera-
git, qui voluntarii dicuntur. Itaque potius apparet: videtur eo
Corp. ipsis in illis peragentis motibus ipsi aĩæ imperio, ab eaq. q q
a principio determinante realiter dependere: q. Unde humanus Corp.
vi solius mecanismi, eos suos motus peragere, neqt asumi in syste-
mate armonis prestabilitæ, nisi ut pura hipotesi: q. si secus, aliquid
ett regesta sine ratione sufficienti, cur existat potius, q ñ existat. Por-
rõ ad hoc devehebat, asserere rao, cur aĩa est spectle quoddam auto-
matum, ñ v.o entitas instabilitæ Corp.i copulata.

3. Pp.o 3.a humana mentis ita vi ppria producere notiões rerũ oĩs
sensibilis, ut, quas producit Corp. copulata, easd. et quidẽ eod. modo penitus
produceret, q. si neq. ipsũ Corp., neq. aspectabilis mundus existeret, sapit
Idealismũ. P.a si eni mens eo plane modo ideas producit Corp.e juncta, q.
easd produceret, licet ita ñ eet, ũ aspectabilis mundus, perinde oĩno
ẽ, tũ ad ideaz ideaz productiõe in aĩa, tũ ad modũ, q. producuntur,
sive re ipsa existant Corp.a realia, sive ñ, adeo ut nihil ex hoc cap.te co-
ligi posit, q. provetur realis Corp.s existia; dilis id faveret, qui reje-
ta reali existia Corp.s, vinisi ideales earundẽ mentis admitiunt, videtur
perspicũs; sequit, sensus testimonio tam solemne delirius Iveli nu-
latenus posit, eaq. turpiter alucinari, qui, ut Corp. re ipsa stare de-
monstrent, ad sensus experientiæ provocant: q sint, quis ponit ad
ideaz productiõe perinde ee aĩnũ, sive existant vere Corp.a, sive
ñ, favet Idealismo. = Et 2.te: q. Idealismo fabet, qui aserunt, rea-
lis aspectabilis mundi existintiæ nulla posse rasli rãoe probari, et
tantũ credi. Hinc fit, ut qui nullã habent fidẽ, negare mundi exis-
tia posit, qn tanti erroris Ivinci valent, id posita illa independentia,
negatoq. nexu mentis et Corp.e in rez notiõib. producendis, nullaẽ
amplius rao rasls, qua realis Corp.a existia probetur, q oĩs huju'di
rao testimonio sensuũ innixa vit, ab eoq. dependeat: q. Idealismo
plurimũ fabet. Unde nullũ ẽ armonis prestabilitæ systema, ni
vi p.o v.o habeat principiũ, q. viq ad Idealismũ extenit.

6 Pp.o 4.a: Prestabilitæ harmonis systema neq. ffice ab har-
monistis explicatur, neq. a viro Catlico propugnari sine piaculo
potest = P. 1.a pars: si alia juxta harmonistaẽ rao, cur hum.a mens,
atq. Corp. sibi mutuo in suis actiõib. Iveniat, nisi q. Deus voluit,
atq. fecit, ut hæc duo automata sibi mutuo in operando harmoni-
cæ responderent. si eni harmonistas audiamus, ideo certis rez
notioes in aĩa respondent certis mutatiõib. Corp.is, et certi motus Corp.is
qbsdã voliõib. mentis, q. hæc duo automata, eo modo simul junc-
ta a Deo, v.q. ipse novit vi prescientiæ suæ, certo foret, ut simul utrũq.
operaretur; atqui ffice ñ explicatur, cur uno posito in rez natu-
alterũ eẽ Itingat, si ereo id oriri dicatur, qd Deus disposuerit ita.
Nihil quipe, sicut a Ocationalistis dicimus, tam arduũ, tamq. expli-
catu dificile ocurrere potest nobis nature Phænomenõ, qd a quobis, q turbis
ile rudis sit, exponi ha[meto]do nequeat: q connextiis tale ffice ab har-
monistis ñ explicatur.

7. p. 2.a pars 1.o: Sac.æ Script.æ, atq. P.P. aperte Itraria ẽ. 2.o ad
inoneste vivendũ viã parat. 3.o nulla ee posit Icupiscentia, quæ
dicta aĩnũ ex Carne, q. q. theologi originali pecato acceptã referunt.
4.o divisiõẽ aĩnũ in portiõẽ superiorẽ, et inferiorẽ, q coi carculo
q Script.æ, et P.P. tradunt theologi, oĩno evertit. 5.o maneraẽ Carnis

adeo subigndo, qptui inutile exhibet, anisqꝫ praevet, utque a Capitis penitentia tradit Ecl.ª veluti inutilia videantur. 6.º huj. ety iniuas exceptioes, tq in motu aui Capit.ª libertatis plane Iuveli; externas huiq actioes fato subjici, eficitqꝫ ut huic imputari illaq non posint. 7.º ponit hujxae, q. Apost.ᵗᵒ ecl.ᵃˢ clamare; ut in corrigndis externis moribus uuq christianus populus colocet diligentias. Demum anisq prevet dicendi, vecq ac ecl.ª definierit, mentis humanas in ea Capiti bagi pluresqꝫ are mutuo independentes anias in uno vinl hine detinerit. Quae oia discurrenti patent, hoc perpendendo systema, eg ac Catt.ᶜᵒ sine piaculo propugnari negt.

Restat q. ulto dicendum, apod.ᵗᵃ anis perceptio a sensibus quodamodo dependeat opus e. Hoc js vobis alibi pat.ᵗ, unde expo.ᵗ etiam {1.º 9. vuel.} sdusq entes absolutis infabiliter ab Autore natae copulatis, q. suis unaqueqꝫ limitibus, ut neqꝫ Cap.ᵗ aliqid eficere valeat absqꝫ speciali anis influxu Cap.ᵗ motum vitalitesqꝫ tribuente; et neqꝫ ania dus in ipso inclusa e, ad aliqid se extndi posit, ad qd propingndus p.º hoc stte jubamen simat ab ipsi Cap.ᵗⁱ organis, itaut eis efectibus decurrat, et organa Caprea aliquomodo ad operaoes anis, et iterus via tq ad quamlibt operaoes organorz. Longior huis mat.ᵃ discutio tradita in Brixia tom. 2. Ajis mentis part. 2. metfice dis.ᵉ 2.ª ~~qa~~ ~~a sensibus et objecto sensibili~~ 9/

Q.º 6. De Sensibus, et Objto Sensibili.

Plura a sensibus tq internis, tq externis, tq eorum operationibus sensitivis, ac etq objto sensibli explicanda veniunt, . sed breviter

Quær 1.º Quid, et quotuplex sit objtus sensible? Non sumitur hic sensible extracte 2q qd e objtus anis sensitivis, quo pacto distinguitur ab apetitiva, et locomotiva: d sumitur largè prout e coti dubi poin sensitivi; et hoc modo e oe id, qd potst obijci, et atingi poti anis sensitivis. Ut q. objtus sit sensible, 4or requirit condioes. 1.º e, qd sit ens reale; qꝫ objtus p.ʳ se sensibili movet sensus, mitendo species sui. Unde excluduntur entia raois, negaoes, et denominaoes extrincecae, quae non s. objcta sensiblia. 2.º qd sit ens Capreus, et mariale, qe excluduntur res spirituales, quas atingi a sensu nequeunt. 3.º e, qd sit singulare; qe excluduntur a sensu naturae univsales. 4.º e, qd sit accidentle; qe excluduntur substs., quae percipiuntur p.º hoc solu medijs accidntibus. 1

Objtus itaqꝫ sensible, vl e p.ʳ se, quod inde rae sui percipitur a sensu, sensaoeqꝫ terat, l e p.ʳ accidns, qd solus rae alterius objti sensibli percipitur. Rursus sensible p.ʳ se, l e pprius, qd solus ab uno sensu pcipi potst, ut e coe, qd a pluribus, ut magnitudo a visu, et tactu. Sensiblia coia, ~~[illegible]~~ qꝫ. enumerantur a Ario 2. de ania, nempe, motus localis, quies, numerus, v. multitudo, figura, et magnitudo. Motus percipitur a visu, et tactu, auditu, olfatu, et gustu; n p.ʳ sonus, et odore cognoscimus, an sensible a nobis recadat, l accedat: a gustu detat eq, ut aplo movemus cibus in ore. Quies percipitur a praedictis sensibus pro positus. Figura percipitur a visu, et tactu: et similiter magnitudo. Sed adverte, qd ista sensiblia coia non facta acipiantur, poti mariala non atinguntur. Unde quies non sumitur falta pro privaoe motus, d marialiter p.ʳ re permanente in eod. situ, quo modo e quid positiv. Numerus et sumitur marialiter p.ʳ rebus numeratis: figura p.ʳ partbus rei p.ʳ se dispositis; motus p.ʳ partes extensibus fluentis: magnitudo deniqꝫ, ut e suis partibus relaoe. 3

Quæres 2.º a sensibus internis. Jam in loga nos. vobis adlex seperius agendo de simplici aprehentioe, v. idea, p.º intelignta, divisioeqꝫ sensus 4

ae

a cognitione sensibus, et appetitus, quaeque ex AA. longiores potestis expli-
cationes assumere. Ad hic praecipue difficultas est, quod objectis adjectis sensibus
internis, sive sic communi sensibile, quae rei participent rationem sensibilis in communi, ut
possit a proprio sensu interno cognosci? Pro istius igitur intelligentia, advertendum,
quod objectum quodque potest ventilare, alia sunt sensata, et alia insensata. Primo
sunt, quae immediate primo se, et directe percipiuntur a sensibus externis. Hujusmodi
sunt sensibilia, sive propria, sive communia, et ideo sensata; quia prius attinguntur a
sensibus externis, quam ab interno, qui, et si plures, dicuntur sensit. Insensata
sunt, quae a sensibus externis non attinguntur, sed tantum ab interno immediate; quae insen-
sata dicuntur: hujusmodi sunt actus sensuum externorum, et affectiones internae rerum
sensibilium, ut convenientia, disconvenientia, amicitia, inimicitia, et pri-
vationes; itaque absque omni difficultate, utrumque a sensu interno percipi possit?

5. Resp. 1o. Sensus internus percipit objecta sensuum externorum. Est communis. Ex-
perientia enim constat animalia in eodem objecto distinguere colorem et saporem; et hoc
non per sensus externos. Canis quippe saepe currit ad aliquam rem, putans esse cibum,
ad visum quam gustat; si olfacit, statim relinquit: ergo sensus internus attingit objecta
visus, gustus, &. = Resp. 2o. Sensus internus aliquando cognoscit negationes, et
privationes, sed non per species proprias: cum enim sint non entia, nequeunt causare species,
quae sunt entia: unde per species rerum, quibus privantur, cognoscuntur. = Ita S.D. in
3. d. 3. q. 3. no 30. verum enim cognoscimus, nos non videre in tenebris: similiter
bruta cognoscunt carentiam cibi, et filiorum; quia propterea magnum sentiunt
dolorem, manifestantque gemitibus, vel aliis signis, quod quidem arguit, sensum
internum percipere carentias. & = Resp. 3o. Sensus internus cognoscit actus
sensuum externorum, et appetitus sensitivi. Nam canes requirunt, quae amiserunt
in eodem loco, quo prius illa inveniebant: haec porro inquisitio arguit,
bruta recordari se in illo loco illa vidisse, atque habuisse delectationem, propter
quam moventur ad illa adquirenda. Cum aliquando imaginamur, nos imaginari,
quae quidem cognitio non est per sensus externos. = Resp. 4o. Sensus internus cog-
noscit affectiones rerum sensibilium, puta convenientiam, vel disconvenientiam, amici-
tiam, vel inimicitiam objectorum sensatorum. Constat enim experientia, nam canis signa boni
repetit loca ubi cibos, convenientia, vel amicos invenit; fugit ab illis in quibus
aliquid mali passus. Ovis fugit lupum videndo &c., quae, et alia signa sunt
cognitionis convenientis, vel disconvenientis objectorum &.

Quaer. 3o. de appetitu sensitivo.

6. Iste enim est distinctus ab appetitu naturali sensi-
tivo, qui est voluntas, et ab appetitu naturali, sic ignato qui est lapidis deorsum; quem
testificavit David Apostolus, quod ad Rom. 7. dixit = video aliam legem in membris meis re-
pugnantem legi mentis meae; sic, prout sic hic loquimur, definitur: est potentia materialis
appetitiva utilis boni, et delectabilis praesupponens cognitionem sensitivam. Hujus ob-
jectum, quoad prosecutionem sive est bonum honestum, sed bonum utile, sensibile, ac delectabile
sive verum, sive apparens, sive in universali, sive in particulari. Ejus objectum quoad fugam
est malum, ac disconveniens. Multiplex autem est iste appetitus sensitivus, ita
ut cuilibet potentiae cognoscitivae sensitivae, tam internae, quam externae correspondeat
proprius, et peculiaris appetitus; et quidem externus residet in organo cujus-
dam particularis sensus, ut appetitus visus in visu, auditus in auditu &c; sed
appetitus internus, et communis residet, ut communiter loquar, in cerebro.

7. Neque hic praetereunda est illa famosa divisio appetitus sensitivi communis
in concupiscibilem et irascibilem. Primus est ille, qui actu prosecutionis versatur cir-
ca bonum, et conveniens; actu vero fugit circa malum, et disconveniens. Secundus est
ille versatur circa bonum et conveniens, sed ita ab alio impeditum, et prohibitum, ut non
possit acquiri. Itaque actus irascibilis praesupponit actus concupiscentiae cir-
ca bonum alterius et consequenter actu fugit circa carentiam boni concupiti:
ut canis appetit cibum, et refugit carentiam cibi; ceterum quod prohibens cibum o-
fendit canem appetentem, ideo circa hunc impedientem, et cibum prohibentem

n̄

ri soly intendit amovere impedimenta; dely actus respuendi; et repe-
lendi; quare causa intendit vindictas ofensæ; et hic e actus irascibilis;
scicet, unici, et ulcici: ejs objtus proximus e ofensus; objtus v.º remotus
boni' sensibili prosecutio.

Sed an infre apetitus sensitibus obedit voluntati, et rati? ? Pro. 2ª gee 8
imperium, unus politicum, ii cibile, q.ᵖ aliquis dominatr aliquos habentes
potestas resistendi; et ri obediendi; ale e obedius Regis in subditos; alius
depoticus, ii servile, ut q adest talis facultas resistendi, ri tq obediendi.
Hoc supoto, Dico: voluntas imperare apetitus sensitibus politice, et ri
depotice, et es in ordine ad superiorali. Ita D.ˣ in 2º d. 29. q. un.ᶜᵃ pr
experientia, qua Iftat, nos quandoq. experiri motus aliquos, et in-
clinaões sensuales contra voluntas, teste D.º Paulo sup.ª citato: q apetitus
sensitivus potest ri obedire volunti. Idoq. autq obedit volunti; ymmul-
toties habetr ab ilo objto, mitigatq. illius presentia: q ut e subditus
volunti; ri depotice, d politice. Exp.ᵗ tq, q d apetitus posit ri obedire
voluntati, ri regatr ee liberus, q.ᵃ potest provenire, q d aliter moveatr
ab ispo interno propter ostentios adeo vehementes delectabilitiis, quo casu
se habt apetitus ~~[illegible]~~ respectu raois, sicut equus indomitus respectu Capi-
tis: Ceterum autq ri nisi politice imperat; q.ᵃ equus potest omo resistere, et
tq equus ri e agns liberus, d m. le = De actibus, et passibs apetitus sensi-
tivi, vive a somno, evigilia, vive a respirare. … q pluxima potesti
tbi, vive … nobis erq spº. ri adest.

Quæres 4.º … sensibus externis. sensus externus e quæda pona perceptiva alicujs
sensibilis Ipota ex aña, et organo existens extra cerebrum, Ideany varijs partibs,
sensibili Ipota ex aña, et organo existens extra cerebrum, … ut ex medi-
cis particulis, sive humoribus, tunicis, et musculis, sive nervis, … ut ex medi-
cis, et Anatomicis potestis dicere. Nos autq brebiter, sicut q plura dubio-
la circa sensus externos resolvemus.

Dico 1.º sensus oes externos ri acipere solas locales impresiones ab D.ᵘˢ 10
objtis. Ita Recentiores pr. ri sensibilis impresiones ri aliud si nisi mo-
tus, organiqued, cujs e oes impresiones discernere, præditus ee deveret sin-
gularissi, exquisitissimoq. tactu, ut q.ᵈ b potest motios excipere, suaq. sin-
gulis objtis, a q.ᵃ s provenit tribuere. hæc q Idtatus ee deveret cerebrus,
q d e coe discretibus in q.ᵈ sensaões oes eficiuntr, ut Recentioribus videtr, ip-
so dicto modo, ad qui tantus habes ut cerebrus gaudeat exquisito tactu,
qn potius obtusissimus e; ac penes stupidus, ut pat. q impresiones sensi-
bilis ri sinere locales motios.

Dico 2.º sensatios perfici in sensibus externis, qmus in ilis v.º ut objti 11
sensibilia perceptio; adeoq. organus sensus externi actbe concurrere ad sensa-
tios. Ita Recentiores. pr. 1º. ri aña p.º totus Cap. difusa e, tota in toto Cap.
et tota in qualibet parte: q in sensibus exterioribus aña e ad sentiendus expe-
dita: objtus quoq. ibi præsens e: q quid impedit, ibi perceptios fieri?
Id sane Aug. præ ceteris ex professo docuit: q ~~[illegible]~~. pr. 2: con. hmus Iden-
tiure fiat sensatios in externis sensibus fieri, ideoq. organus actbe concur-
rere. Dicimus eq oculus videre aurq audire, hec autq nom.ᵃ si, ri in-
nuentur. Dicimus eq; oculus videre, aurq audire, hec … ri in-
presios, d sensibilis perceptios. Facultas eq videndi in oculo e, audien-
di in aure, gustandi in lingua: nec hoc alio.ᵐ in pectore reciales, l
in ventre, l in manu, l in pede. Rursus, vulnerata manu, l pede, nonne
dolores in ilis partibs experiebunt? an ri ex stultus judicaretur, qui q rueri
sinus vicer doloribs agitatus, dicere, se gravissimos ventres dolores in
cerebro, l in manu, l in pede sentire? Fateamur q, in ipsis externis sensi-
bus sensatios perfici, verasq. ilis in ee objti sensitivq perceptios, adequa 12.
eorq organa actbe concurrant.

Dico 3.º afectios sensibiles presertis luce ee in ipsis objtis, q les a nobis per-
cipiuntr: adeoq. ri ee solas aña perceptios, d prese ferre q d prae reale extra
aña existens in Cap.ᵖᵇˢ sensiblibus, simile profecto aliquantis. Ita Recentiores.
pr. 1.º: sensus, sensaoesq. ntraq obta extra mentem, ntraq exitunt: q reipsa stant
falsi in objtis extra aña afectios sensibiles. Ant. pat.; q d ajd eq sint
Sen-

sensaoes ntas, experientia constat, ijs objs aliqsd correspondere: ac pariter in brutis, licet nulla aīa ntra existeret. P. 3o. qa illud objs aliud n̄ ē, nisi id, qd p. eardē sensatioes percipitr: his autē percipitr lux, color, dulcedo, aliaqs similia; d hæc oīa, ut constituentia objta sensuu, seu ri ponunt ee afectioes aīæ: qa illæ afectioes sunt ipsæ sensaoes, sensatio aliqs ee modificao aīæ, qd ē absurdum: q &. = P. 2o. nisi certo constet sensus errare ipsis fides n̄ ē denegada, nec ipsi fallaces p̄tendi, d p̄cacidere; d sensu interi arte, perfecte, et integre nobis denuntiant, tales afectioes, imo et luce, et ē in objtis quidpiā simile ideis ntris; et nulla rao ostendit, sensus in præsenti errare: q &.

§3. Dico 4o. organum præcipuum cujusqs sensus externi esse ejusqs nervea papillas. = P. 1o. generatis: multis rationes ostendentes nerveas fidrillas, ui papillas ee organum sensus externi. Et specia: tum destructura oculi, tum a partibus internis auris, tum a membrani, tum ex aliis corpus componentibus, tum a vapore, et odore, tum ex sono; tpore ui dere poterit sufficientes not. in A.A. Hæ ipsæ nerveæ papillæ, ut maxime sensitivæ, ubi in Cp. frequentiores s, ibi sensatio vehementior, et acutior ē: ubi s rariores, ibi quoqs sensatio remissior habetur. tus in aliqs extarnis sensibs, experientia manifestat has papillas nerveas reperiri: et ni tis pribatur aliquid sensus, stati functionibus, operaoibusqs caret sensitivis, ac propis: q ipsæ papillæ s velut pars præcipua, uit organum, quo sensitivæ operatioes fiant. = Ferrari tomo 3 Hig. part. 3 fieri d. 2. longiores præstat has sup. organes intelligentiæ. = Ad theologis autē remitto: an Cp. exitus modo in extenso possit videri oculo Cpreo.

Qo 7a De luce, colorumqe natura.

§ Epicurus, cui adhæret Gasendus, arbitratur, lucē ee Cpoream substam in minutissimas particulas divisam, et a Cp. lucido p. aerē, aliaqs diafana Cpa. difusā, summaqs velocitate impulsā, quæ oculos feriens visibile reddit objs illuminatum, aqs ad oculus reflectitur. Cartesius lucē constituit in motu 2di elementi, et sic nec substia ee, nec accidens, d ē vibratio motus, et impulsus mat. subtilis, sive auræ ætheræ a Cp. lucido p. lineā rectā impulsæ, et sic omnium corporis vias lucidas pertransit, et lutus ejicitur p. lineā rectā qui p. totamentis circumferentiā rotā, sicut sol gixatur eterē ambientē ā[illegible], ui impellit, usqs in oculus; et in hoc motu, ui impulsæ rarē subtilis, ui eterius stat lux. Sd Peripattici tenent, qd lumen ē accidens absolutum a Cp. lucido in objto luminoso productum. Et derelicto modo, quo visio fiat, ut videre ē in A.A. præcipue Obticis, et

2. p. luce. P. 1o: lux n̄ ē substia Cprea, nec consistit in motu, ui propriioe ad motum, d ē afectio accidentalis Cporis lucidi = P. 1. part. Cspiculata, qsi Atomistæ consistunt naturā lucis, fluunt ab ipsa substia Cp. lucidi; d n̄ possumus percipere ex perennis tot Cpusculorum efluxio a sole p. tot secula ab initio mundi ntra usqs ad etatē, substia solis n̄ ee dissipatā, vl admiraus saltē diminutā: q = 2o. lux penetrat a toto Cp. diafano, d Cp. nec p. divisas vi[illegible] partes, ut Epicurei docent, penetrari possunt: q lux n̄ ē substia Cprea = Demum lux solis, juxta Atomistas, ē substia ignea ipsius solis, proindeqs n̄ solum luminat, d etiā calefacit; d calor solis permeat papitus, imo ligna, et parietes; lux v. nequaqm, imo per durante calore, lux recedit: q.

3. P. 3. contra Cartesiū: lux aliqsdo producetur ab uno Cp.

Corp.e versus Orientem, ab alio versus Occidentem: quodque rursus, aliquando quod deorsum, quod isti motus sese intra se destruxerint, et invicem pugnarent: quinimo motus exit naturalis subtilis mat.e et aliusve violentus: quod lux violenter perpetuo produceretur, quod dici nequit. Si enim duae faces directe se oppositae, et per eas aliquis inspicientes distituerentur, motus rectus ab una ejus impediretur [illegible] ab altera causato. = Quod sit impossibile e, ab exigua flamma lucernae tot produci corpuscula, ut e longinquo videri possint [illegible], per eas exiguae flammae maximum esse motus per tantum spacium [illegible]. Denique lux a nobis videtur, quod nobis [illegible] videtur: quod Haec ipsa ratio, sicuti alias relatae, maxime urget eos qui lucem, ut objectum extra nos, [illegible] admittunt, lucem namque in motu constituunt.

Sol ulti. pars [illegible] explicat lucis Phenomena. Ex hoc bene colligitur repentina declivi obscuritas, clausa fenestra; quia lux declivi creata perit, quia per interpositionem corp.is opaci privatur aspectu solis, a quo dependet. Hinc etiam intelligitur bene, quare sol [illegible] partes corp.is declivis, dum per eas solis, quas sol directe solis radiis non extendantur per omnes partes corp.is declivis, [illegible] lux pariter ubique fiat orbite recipit, et sic educe aliorum corp.us dicendum e. Lux pariter ubique fiat orbiculare figura, quod sol inde ea producit in qualibet parte objecti: unde lux recipit rotundam solis figuram. Hinc declaratur, quomodo exigua lucerna videri a longinquo possit, nempe, quia lucis, quae e ejus affectio, transmittit in locum, in quo imprimit luminosus radius. Unde et habetur, quod visio semper fit per lineam rectam. In hoc conveniunt cum D. in 2. d. §3., et cum [illegible] ipsius sequentes lib.o 2 [illegible] text. 71 dicente: lum.n est actus perspicui ea ratione, qua perspicuum est::: neque ignis est, neque 71 omnino corp.s, neque corp.is alius defluxus::: fieri namque non potest, ut in eodem sint duo corp.a simul, quia talis est a corp.e luminoso producta.

Pr.o 2.o qd quaeritur, post lum.n objectum visus e color. [illegible] Colores motibus e ejus, qd e 2.a actus perspicui: Vel clarius color explicatur, qd sit affectio absoluta, et accidentalis corp.is praediti aliqua opacitate, quae quidem affectio objectum lucis denominat, et per lucem fit visibilis, atque nata est visionem terminare: Ex coloribus alii dicunt extremi, qui nihil ex aliis participare videntur: hic numerantur 5, nempe, rubeus, purpureus, flavus, viridis, et caeruleus; sicut duo illi, scilicet, albedo, et nigredo, qui se extremis participare sententia. Alii medii, alii plures, alii pauciores numerant. Colores enim a Peripateticis alii dicuntur reales, et alii apparentes. Illi sunt, quorum radix e in ipso objecto colorato, sicut in auro colorato, quod in alio [illegible] radix flavedinis; Apparentes vero colores illi sunt, quorum radix non e in objecto colorato, [illegible] radix colorum, quod sol; proindeque apud ad colores apparentes putant Peripatetici, eos revera non oriri ab objectis, nec causari ab ipsis, quod a lum.e varie refracto, et reflecto. De coloribus autem realibus plures non inter hos opiniones. Hi enim [illegible] non deficiunt aliqui identificantes colores cum lum.e modificato. Alii dicunt, sensus eos tantum judicare, qd maneat color fundamentalis, in corp.e cum tali, vel tali modificatione, in cujus hac, vel illa ratione reflectatur, ad talem, vel talem [illegible] in oculo causam. Sed nos

Dicimus: Colores vere, et realiter esse qualitates a lum.e modificato distinctas, ut affectiones objecti colorati sic e, et stabiliter extrinsecas. = Ita D. S. cet., et Peripateticorum [illegible] colori voto. Probatur pr.: sensus communis [illegible] Do thoma, peripateticorum quod colores veros, et reales esse res quasdam a lum.e distinctas judicat, colores [illegible] in locis obscuris, absente lum.e: unde quilibet judicat, suos equos, vel boves, esse [illegible] et alios, vel [illegible] timentes esse rubeos, vel viridis. Item omnes judicant, aurum esse in mineris [illegible] flavum, vel fulvum, ex [illegible] plumbum lividum; quod hujus [illegible] non habent. Item efficacius: nequit sine magnis efficacibus rationibus, quod [illegible] manere accidentia in Sac.to [illegible], [illegible] ila, quae docilia, et Pl. docent, manere accidentia in tabernaculo obscuro: fideles hoc ipsum judicant ea manere accidentia in tabernaculo obscuro: fideles hoc ipsum judicant

q-

ipsaq. experientia demonstrat, qd ex 2bus hortis, licet 3 recreatis una videbitur alia altior, et ss eadem luce: qd dicit ita alicdo eadijuntas a lum.o; aliorum rimanerent fice, et post; nec moraliter, qa si succederet unus lum.o eqle alteri. Alia in libris videtur: qa nobis tp.s urget.

Pars 3.a Phicę, seu fisica parti= cularis secundò.

De Mundo, elementis, et Cœlo.

D.o 1.a De mundo in universim.

1. Rerum universitas mundus apelatur a munditiis, si elegantia, et pulchritudine, quæ in eas summo ordine relucet. Mundus est sic definitus a ffo lib.o de mundo Cap 2.: e 3pages e Cœlo, terraq. eo a mentis, atq. ex ilis naris, quæ intra ea 3tinentur. Plures explicaoes mundi, et acceptioes; vict a pluribus circa ejus ffor errores; necnon et pluribus ingnitios in A A vidndas derelinquo: dus tantus pauca prebeter p.o pp.es resoltas.

2. Pp.o 1.o: mundus de facto e un.us: i repugnant tg plures. = Rao 1.ai: tus ex expt.a Logte Stmp.a de mundo in sing larsi: tus ex D.o Aug.o se retractante, qd dixerit alicubi duos ee mundos. tus ex D.S. dicente lib.o de rez princip.o q. 3o. mundus unus e, qa supera infimas 3junguntur ss infimus superioz. tus, qa sine ulaxaoe plures adererentur. = Rao 2.a: tus, qa sent.a negans hanc possibilitas, dicta damnata p.r Stefanus epis.es Parisiensis. tus qa fundus Aitolis, qui hoc negavit, fuit error, qa credidit Deus agere ex neresitate. tus, qa nula potest afesri implicantia, neq. ex parte creabilis, quæ distinta mat.a 3traherent neq. ex parte Dei, qui tam potuisse hodie ad illos creandos, qq fuit creavisse illus: quippe Smp.a mundi cent fiti; poa aut D.a infita: ig d.

3. Pp.o 2.a: mundus e perfectus, si nihil mali in ficiis habens: potuit tg ee perfectior; v.l alis perfectiores. P. 1.a pars: tus ex Script.e: vidis Deus cuncta, quæ fecerat, et erant valde bona :::: igta perfecti si Cœli, et terra, et oia ornatus eoz: q nula perfectio devita deest mundo in suis ficiis, si intra suis genus: et ita e i oibs opera Dei: Dei enz perfecta sopera, et ex Deuteronomio. = tus ex D.e probante hoc; qa totus universus ordinata 2os quandas pportios harmonicas. Ordo en 3sistis in perfectioe e certa lex rez se habentis ad invicez 2os majus, et minus in perfectioe; et sic ordinantur species, l subsistus universi:: itaqd 1.o e una perfectissima, deinde subsequtur alia perfectior, et sic subordinateę ::: et 2os hoc ponitur alia D.o: qd universus, et oia Crp.a universi si devite ordinata. Ita ait 1.o metfice q 2. = P. 2 pars: tus ex D. S. in 1. d 44. n.o 3. dicente: q̄ro ita: utrus Deus posit facere aliter ea, q ordinatus e cas fieri, si propter hoc inordinateę fierent: 2. qa si alias leges statueret, 2dus quas fieret, eo ipso ordinatę fierent: q d. = tus et rao: qa Deus si neresitatur ad optimus: q vict posset facere creat.a perfectiores in infitus ilis oibs, quę de facto existunt; ita et mundo perfectiores. = tus suposita hoc ouis, si aliaz entis creaoe, si animus intendamus ad ordinis, harmonia, et finis, qbs hic mundus coexystit, ipse dici posset optimus, reg omnino. Sed potest Deus si solus p.o hoc, de p.r alis possiblibus aliasq perfectiones, et superiores ordere leges, juxta quas alios mundos te optimos, nec maximos dicendos, exorbitarex.

4. Pp.o 3.a: mundus si e p.r se unus 3positus substiale, sive anatus, sive si, nec aliq habet fiq, q aggregatioi, et ordinis. = P.r si mundus eet 3potus substiale, ex mat.a oia in eo cent ejsd speciei, et naris, qa participarent eandes fiq, et mat.a totalis, et haberent eadq operaoes, qa fiq substialis, quę e principius operaois, eet eadq. d hęc apertę falsa: q mundus si e unus 3potus substiale sive anatus, sive non.

Ity ad ordinē ɔdit Scotus, sicut sup° ex perfectione; q. totum universum ordinatū ɔdit quandā perfectionē harmonicā &; ubi dicta ex uno p°. ex ɔpositis sub- tiali; sed ex uno ɔposito p.r aggregaos, ii ordinē. Hoc etiā alibi ɔfirmat ɔparans universū exercitui, cujus bonum intrinsecum ɔsistit in coordinatione partium inter se, et ad se invicē; extrinsecum v°, qd ordinatur ad Deum, ut finē, sicut exercitus ē propter Ducē.

Pp.° 1a: mundus n fuit ab eterno; potuit tamen a Deo in eternitate creari quoad entia permanentia, sed n quoad successiva = P.r 1°. pars ex gen. c. 1°. in principio enim creavit Deus celum, et terram. Itaq. q. illum creavit 6. dierū spacio, ut postea &. = Sed n negamus aliq pose creat. quæ sit eterna a parte post; ii quæ duret in eternum; q. eadē virtute, quæ Deus nc illa ɔservat, potest in eternum, sed supponimus in mundo alias ee res permanentes, quæ nempe, simul possunt suas partes habere: alias successivas, quæ n ita, sed in succesione, et fluxu par- tium ɔsistunt, ut motus, et temp. &. 5

P.r 2a pars, licet Scotus hac sup.re ab aliqbs problematicus videatur, ad nostram inclinat. Nulla ē ɔtradictio, entia permanentia ee ab eterno producibilia: q ex poa Dei absoluta &. P. ant. ex rae productio ab alio n ē in tp.e incipere, nec ē posterius tp.e suo principio. P.r licet Verbum D.s a Patre producatur, tamen fides docet, nec incipere in tp.e, nec ee posterius tp.e suo principio: q ex rae producti n ē ee posterius tp.e suo principio, sed natura: potuit q Deus in eodē in- stanti, quo ab eterno fuit, creat. possibles producere, sicut erant possibles, sed per- manentes simul produci erant posbles: q. Itaq. Sol in eodē instan- ti, q.° fuit, illuminavit: q Deus in eodē instanti, q.° fuit, potuit creare. = ɔtra 2°. hæc propo.: hoc suis partibus siml potest existere: q potuit, sicut ab eterno ē Deus hæc, ... permanentes a Deo poni in existia ex eternitate. et aliæ res permanentes 6

P.r 3a pars: succesivum tale ē, qd petit intrinsece ɔponi ex partibus prioribus, et posterioribus sibi succedntibs ɔm durationē; sed talis modus partium durat ē eternitate. P.° q. pars posterior nes.° presupponit partem priorē, alias ee, et n ee posterior, sed implicat ab eterno, et tp.e presuppo- nere aliud existens: q. Ad summum certe potuit ens succesivum in coantbe ee ab eterno, hoc ē, potuit esse pars prior ee ab eterno, ad quā postea tp.e aliæ subsequantur partes, sed nunquā exit ens succesivum ɔpletum ab eterno. 7

Objicies: implicat, qd creat.a fiat, qn incipiat ee; sed est implicat, qd incipiat ee, et sit ab eterno: q implicat creat.a permanens ab eterno. P.° ma: transitus ex n ee ad ee, ē incipere ee; sed implicat, qd creat.a fiat, qn ma: transitus ex n ee ad ee: q. = R.° ad argtum N. ma; ad prob.m dicta, qd licet transeat ex n ee ad ee, tamen n ē prius, qd n ee creat.e præ- cedat prioritate tporis, sed sufit prioritas naturæ, quæ prioritas ɔpatitur ē eter- nitate. Unde falsum ē creat.m in tp.e ee, q. hoc explicat nobis modē erendi; quæ ē productione ab eterno n ɔpatitur: et licet ista creat.m sup.r producatur, n ē sep., qd n sit ens permanens, n filius in divinis sup.r generatur, et tamen ē sumn̄e permanens; itaq. ex rae creat.e absolute n ē habere sup.r prin- cipium durationi, sed productionis; nec transire ex n ee ad ee; ē hæc oia expli- cent nobis modē erendi, et propter eandē ronē n pore dici, creat.m creari ex nihilo, sed solum creari ab eterno, qd solum importat simplicē productionē, adquā n ē nes.e, qd prius habeat n ee in aliq.° instanti tporis, sed sufit, qd intelligatur n ee p.° aliq.° instanti naturæ. 8

Si autē Instas: qd annihilatur, nes.° prius tp.e fuit: q qd creatur, nes.° prius tp.e n fuit = R.° N. paritatē: q. annihilao sup.r dicit aliqē nobis, ē sit transitus ex ee ad n ee; creao tamen eterna n dicit nobis, nec transitus ex n ee ad ee, sed solum simplicē eternam productionē, quæ quidē tp.e nes.° n præsupponit, ut pat. in Verbo: solum ē hæc differentia, qd ē Verbum eandē haveat n.° naturæ ē Patre, ab isto n dependet, nec respectu istius habet ronē effectus: sed ɔtra v.° creat.e, q. propter oppositam ronē, a Deo essentialiter dependeret 9

Sed

Sed si queris: quomodo res incipiant, et desinant esse? Respo.

10 qd res succesivæ, ut motus, et tps. incipiunt extrinsece, ie pr. ultus sui non esse, et desinunt extrinsece, ie pr. primus sui non esse. = Res. 2. qd res permanentes, divisibiles, quæ habent totum esse simul, ut anima, incipiunt extrinsece, et extrinsece desinunt. = Pro hoz intelligentia advertte, qd modus incipiendi, et desinendi rerum e 2x ex D. S. qq. 12., nimirum unus intrinsecus, et alius extrinsecus. Primus e positio rei in instanti præsenti, connotando negationem ipsius in instanti antecedenti, qui modus explicatur pr. has particulas: nc e res, et tps. immediate non erat. 2us e, qd res non sit in instanti præsenti, quo incipit ejus productio, sed qd immediate postea sit; atque ita explicatur: nc non e res, et tps. immediate erit. Modus intrinsecus desinendi, e qd res habeat esse in ultimo instanti, et qd immediate post non sit, et sic explicatur: nc e res, et tps. immediate non erit. Modus extrinsecus desinendi e, qd res non sit in ultimo instanti, et qd immediate antea fuerit, et sic explicatur: nc non e res, et immediate ante erat. Unde li nc tantum explicat duitatem præsentis temporis, et nihil plus. Quo poto.

11. Sit ratio primi pro prima parte: illa incipiunt extrinsece, et pr. ultus sui non esse, quæ in instanti inceptionis verificatur non habere esse, et illud habere in instanti seqti; sed talia sunt res succesivæ, quarum partes simul esse non possunt: ergo in primo instanti, quo incipiunt, non sunt omnes illorum partes, ergo nec e ens succesivum: ergo de illo neque verificari nc e, et antea non erat. Pro 2a. parte: quia illa desinunt extrinsece, et pr. primus sui non esse, quæ in ultimo instanti desitionis verificatur non habere esse, illud quod habuisse immediate antea; sed hoc verificatur de succesivis, quia tps. durans usque ad instans B inclusive, jam non habet in instanti C totum suum esse, quod antea habuit: ergo. Unde succesive solum existunt 2a aliquid sui modo sibi proportionato; et hoc sufficit, ut vere dicatur, hodie nc dies e nc præsens.

12. Sit ratio 2i pro prima parte; quia de illis verificatur: nc e res, et antea non erat. Sed advertte, qd si aliquid accipiunt succesive post instans generationis, illud non e genitum, sed e ad generatum. = Pro 2a. parte, quia si totum esse simul accipiunt, possunt etiam totum esse simul amittere: ergo valet dicere, nc non e res, et antea erat: ergo &a. Sed neque e inveniens, qd etiam possint desinere intrinsece.

13. Ppo 5a: mundus nulatenus e animatus, quippe nulus nobis innotescunt operationes, quas ope deprehendere valeamus unius, vel alterius animæ, vel celestis corporis, vel mundi totius esse: ergo sine sufficienti ratione diceretur &. Si tamen aliqui textus sacræ scriptræ hoc insinuare videantur, explicentur non in rigore literæ, sed ob metaphoras, similitudines, et proportiones.

14. Ppo 6: mundus non fuit totus conditus in instanti, nec simul, sed succesive tps., ie reali spacio 6 dierum. Pr. ex scriptra: ita historice narrante: in historicis enim Scripturæ attendita sunt literalis, quatenus potest; nec recurrita ad metaforicum absque necessitate, quæ hic nula e. Imo. SS PP. aliqui opotuna sententiam retractasse dicuntur, et Ratr. quia si oia fuissent creata simul, et in eodem instanti, nimirum terra fuisset inanis, et vacua pulchritudine, ornamento, &. Qui Ratr. hocvit Eclesiasticus c. 28. dicens, qui vivit in æternum, creavit oia simul. Porro talis simultas ibi non sumitur mathematice, sed moraliter, ide brebi tps., et absque interpolatione dierum.

15 Ppo 7. mundus consequenter creatus e in equinoctio verno. Pr. pr. Scriptura: germinet terra herbam virentem &, posuit ibi hominem, ut operaretur &: sed eo tps. consequenter creata e terra, quo incipit terra germinare: quia si ho erat, ut illa coleret, ad fructificandum &; si in autumno vel media estate creata esset, apparuisse jam sine herbis,

plan-

planty, fructibus &c. 2. ex Iulio Palestino, ubi debatur dicta, factus fuisse mundus die 25. martij, in qua Xptus incarnatus e, et mortuus, ut Canit Ecla: Sto dicit oius, qd mundus stat Iditus. Si auts Scrip[a] dicit, qd fructus tc erant maturi: ergo signum Creatus fuisse mundus in fine estatis, ut in autumno &. Resp. q. potue-runt fructus nasci, et maturare p. illa vice supernatura ad hmis sustentaos. Praeterea, etsi Vere potuerunt aliqui fructus ee naulta maturi.

Ppo 8: mundus quoad substantia durabit eternus, licet quoad acidentalia sit immutandus. Rao). ex Scrip[a]. ipse dixit et facta s::: statuit ea in eternu::: terra in eternu stat::: oia opera, quae fecit Deus, perseverat in perpetuu. Itz denique infernus dura-bit in eternu; e auts in Centro terrae: g et ipsa terra durabit. Praeterea, celi aliqmodo s incorruptibles: g exigunt perpetuu. 8o pars ex eads scrip[a] pat., in qua mundus dicitur regeneratios. = 2o pars ex eads scrip[a] pat., in qua mundus dicitur re-ne purgandus, et revera cessabunt generaoes, et corruptioes. oia eni erunt in statu. 86

Ppo 9): pluximus probabile e mundus sphere instar ee tornatus, Hanc mundi figura vestitudines habere [illegible], et raoes asumi possunt, g ex ipsius mundi perfeptios, g ex circulari astros motu &. Itaque si mundus pulcherrimus e, eaque figura ipsi dedit Deus, qua pulcherrima oius sit, atque perfecta, hujusmodi auts e sphera, si de solidis loquamur. sicut circulus, si Planetis. Itaque et sole, luna, astraq. oia in orbe circa tellure moveri terrati ss: g eadevit mundus donari figura, quae inter ca ad circularis motus peragendus aptissima sit; d nula aptior sphaerica. Imo ea sola videtur ad hunc motus destinata. Nepote sola, quae planus, cui insistit, uno tantus in puncto tangit; sola, quae moveri circa suu Centru pott, qui spa-ciu se ipsa majore regrat; sola denique, cui nihil extrinsecus impedimento eaqueat, nec circa immobile punctus equabile, Istantiq. motu revolvatur: g pluximus probabile e &c. 87.

D.o 2.a = De elementis in coi, et in particulari.

Elementi nomn. si raro e, d optices, quieque ea, quae elementa apelantur, et principia eorum 2daria dicuntur. Elementus ad mistorum Corp.s generaoes Icurrunt; et e illud Corp.s in qd alia Corp.s dividuntur, g nec alfodetita lib. 3. de Celo textu 31: e illud Corp.s in qd alia Corp.s dividuntur, in obs inesse poa, in actu; ipsu e indivisible in diversa spcie = Probitur sit. Ppo 1a. Ar elementa, ignis, aer, aqua, et terra. Huj. divisio potissima rao sumitur ab experientia sensibus Iprobata. et si aliud elementus praeter ila foret, aliqid p. tot secula aparuisse vigines ejs, ai vestigius, qd utcumq. si aparet. Ipsa namq. Ar assignata ad Istitutos misti Icurrunt. Porro omnia exist Ar (ipso) Istituenta, ac ult.o in ila abeunt, ut chimici aparet in resolutioe salis 2.

2da. Ista namq. Ar elementa suas havet qlitates, quae ipsi Ie correspondent, Calor, siccas, frigiditas, humiditas, et siccitas, quas Prius potibus, et accidentia nominamus; Hae qlitates sic in coi possent definiri; quae neq. exre, neq. exalijs, d exipsis oibus qlitates fiunt: et explicari valet, sicut alia de principijs. In particulari auts; calidus e, qd Igregat homogenea, et disgregat heterogenea; hoc e. qd partes, quae s ejusd raoes, Igregat, et quae diversae raoi sepa-rat; uti ignis purgat aurus, et Igregat partes solidas, liquidas ac separat. Frigidus e, qd Igregat homogenea, et heterogenea simul, ut patet in aqua Igelata, ubi reperiuntur in una res diversae Idicioi, et cetera genera. Humidus e, qd facile terminos alieno, d si proprio; uti aer, et aqua in vasis inclusis acomodata facilita Corp. Itinenti; perdendo tuos, et figura.

Si-

Sicut est. qd facile trahit tra pprio, d non aliena, ut siccitas quaedam dext duxi-
tia, et retentiva capi., pt. quia facilitr retinet pprias figuras, et resistit aliena;
ut pat. in lapide, ferro, ligno, &.

3 Ppo 2a: nullum elementum simul habet omnes qualitates. Pat. ex pra exp.tia
q. nec ignis est aere frigidus, nec aqua sicca. It. quae deberent invicem se attempe-
rari pro mixtorum constitutione, nesse est, aliqua habere contrarietates: q. ratione istius omnis
transmutatio fit. Ceterum ad minus duas qualitates qdlbet elementum habere debet,
unam com quae elemento proximo, pt. q. se invicem attrahere possit; et alteram contra-
riam, ut necessitas pugnando ad alterationem, et mixtorum dispositionem concurrere vale-
ant; q. si non haberent nisi unam qualitatem contrariam elemento proximo ab
invicem destruerentur. Si autem erat com, superfluerent omnes aliae qualitates; q. a
una solum sufficeret: atque ex his qualitatibus requirunt esse omnes in quodam sum-
mo; q. omnes fere specifice non exigunt eandem qualitatem, neque in eodem gradu, neque
te intelligeremus, quoniam esset [illegible] qualitas, et maius propria, cuius est elementi.
Sed esse debet una qualitas in summo, et alia prope summum. Unde sit

4 Ppo 3a: ignis est calidus in summo, et siccus prope summum; aer est humi-
dus in summo, et calidus prope summum; aqua est frigida in summo, et hu-
mida prope summum; terra denique est sicca in summo, et frigida prope
summum. Ita communiter [illegible]. experientia porro dictat: qd nullum corpus sublu-
nare data adeo calidum, et altibus, sicut ignis: si quis autem hoc negat
licet ita sit calescens ubi apparet, qd tc aqua non esset contraria igne, ni-
si ratione humiditatis, et ut in calore conveniunt. = Similiter humiditas
convenit aeri in summo, et caliditas infra summum: ut si proprius sub-
jectum fluidum, et liquidum ac difficulter pprijs terminis terminabile est proprius
effectus humiditatis, facile tamen alienis, sequitur aerem esse humidum in
summo: calidum etiam debet esse, ut si esset frigidum, destrueretur a vicino
igne. It. aqua est summe frigida: exp.tia pat. nullum elementum ita
sicut aqua experiri frigidum; immo terra, dum frigida est, si aqua im-
buata, frigidior apparet; et est etiam humida; q. difficile trahit terminis
pprijs, et facile alienis: non tamen est ita humida, sicut aer, q. est mi-
nus fluida, et aliquando pprijs terminis continetur; ut est in glacie, [illegible] la-
bitur, glacies, et Nive adsumit figuras, qd non evenit in aere. =
terra denique est sicca in summo; q. ex scrip.a arida vocatur. Si ta-
aliquando appellatur humus, sic, q. terra est humida, d loquitur [illegible],
prout commixta aqua, ex quo limus effectus est ad formationem viventium.
Igniti etiam est frigida: videmus etiam lapides, et metalla, quae sunt corpora val-
de terrestria, frigiditate vigere, d non est ita frigida, sicut aqua; q.
ista plus refrigerata. Apparet q bona qualitatum distributio pro ele-
menta. Sed aliq. experimenta videntur adversaria huic doct.e:

6 ut videmus metalla igne liquefieri: manus igni applicata nec-
dum extrahitur calefacta, d etiam humectata: aerem exhibet respirationi,
et refrigerationi analogum: in regione aeris generantur nives, et gran-
dines: dum primum in elevata turre, in pyramide montis, refri-
geramur; unde aer est frigidus: est etiam siccus, ut madefacta [illegible]
exsiccat, et humiditas in eo videtur oriri a vaporibus aqueis.
Si autem aqua esset frigida in summo, non mutaretur frigiditate; ut
evenit quae nimio frigore Aquilonis, q. tc chrystallizatur, et si-
mile non agit in simile.

7 Rn ad haec omnia: qd si aliquod elementum praestat aliquem effec-
tum non pportionatum suis qualitatibus, est q. elementa non sunt in sua pu-
ri=

xitte, q quomodo dispoeavint p bono universi, qdlbt habet
qlitates extraneas, et adventitias, ex vicino influxu alterius ele-
menti, l astror. Unde qdo videmus, metala liquefieri, ē propta
humiditẽ, q in se ɔtinent, nã eor mat. ē humida, aquea, untuosa, atq.
viscosa; et a frigore ɔdensata sbtili terræ: ȝ aut activitas ignis supe-
ret frigus ɔtecteris ila, sicus terreus neq cohivere plusibilitas humidi
aquæ. et sicut ignis ā ligno extrahit quẽdã humida, hoc ipsũ expe-
rimur in manib. Verũ ē etiã, qd aer ā qui vehiculũ deterens frige-
ditas ad cor, d illa participat ā terra, et aqua; q. hæc elementa
nequeunt transire ad pulmones; unde p aerẽ transeunt, dispo-
nente natura; et tã frigiditas n ē talis, ut ledat cor, qd delicatissimus
ē. si in regiõe media generantur nubes, et grandines, hoc ē, ex
frigiditte, quæ provenit a vaporib. aqueis, nã oriente sole, quo-
modo reflectio solaris ad eas partes n provenit, purgat solis hanc
infimã regiõe a frigiditte, nocte præcedente, ɔtracta; quæ quidẽ
regio aerea posita inta superiores regiões calidas p antiperista-
sis, validius fortificata, et vapores ɔdensati prohibentur ultra
ascendere. Neq. aer exicat ppriā virtte, d virtte coïcata solis,
l alterius astri. Christalisatio aquæ n fit ā solo aquilone, d ā
Corpusculis ipsi terreis intromistis, quæ indurant.

Pp.o A.a elementa s generatiõi, et corruptiõi obnoxia. 8.
Ita D.r in 2. d. 8.a, et alibi. P.a ps. generabilitas ignis experimen-
to pat. valde obio, quo videmus oleũ lucernæ flammas abi-
re. experimur enĩ, lampadẽ, quæ circiter, mediã olei libras
capiebat, duab. hebdomadib. p singulos dies A.r circiter ho-
ras ardere, ubi tenues olei particulas in star globulorũ celer-
rimo motu sursũ ascendere, in flammasq ɔverti; quas
partes ita ignis destruit, ut ɔficiat plures millions partius
ignis intra una hora. d si v.s eet, qd tot ignis particulæ n
generarentur, d antea latitate in oleo, ũ totũ oleũ tanto igne
assumeretur, aut ipsũ oleũ n potuisset impedire actiõ ignis, ul
sola partius agitaõe deviuse ascendi:: Q. 9.
P. 2.: aqua in vinũ ɔvertitr: q. B. ant.: ecl.a jubet in Con-
cilio florentino, modicas satis aquæ vino ɔrexando ~~mimo~~ in-
fundi debere, ut sicut facilẽ tpre brevi quod in vinũ ɔverti.
postea p. Redãtiõe ɔvertata in sang.s Xpti. Expresius hoc
ostat in sacerdotli pontificio, a tridentino aucto, et emendato.
ubi tract.u 40. part. 8. de Sacr.o Euch.s C.o 2. legitr: aqua v.o, quæ in
vino miscetr, debet ee in modica gutte; q.a ea in vino ɔverti oport.
Exq. apparet, qd aqua prius debet ɔverti in vino, q vinũ in sang.s
Hanc sent.a veluti probabliorẽ, Tr. 3. amplectendã ee, declarat in Cap.e
ȝ maxte de celebraõe Missæ.
Hoc ipsũ persuadet ipsa Sac.ti ratio: nã in similitudinẽ ci- 10
bi, et potũ Xptus illud instituit, ut propere aptus ad nutrien-
dũ Corpũ: et ut p efectũ, quẽ cibus, et potus præstant Corp.e, signi-
ficaretr efectus spirtualis, ut docet Florentina sinodus ȝ coĩ sent.a
PP.; d vinũ potst nutrire Corpũ, minime v.o aqua, ut docet Galenus
lib. A. alimentarijs facultatib. c. Ao. Licet q aqua deserviat,
ut vehiculũ, q alimenti partes in Corp. dispergantr; tã neq. intra
missa cibo potst nutrire, ut docet Medicus cit., et lib. de aqua
partiũ c. 5.: q aqua nisi multũ ɔvertata in vinũ neqt ee mat.a

Sac.ti euch.s. est mat.a consecrationis e vinum ~~de~~ vite, et aqua illi ad-
miscetur ob mysticas significationes, ut aquæ effusæ a latere Xpti, l unionis
ecclesiæ cum ipso Xpto, ut statuunt Canones, et Concilia: cum satis condita, aqua
in vinum transmutari. Si cum generabilitas pateat unius elementi, cor-
ruptibilitas ejus pat. Et si unius elementum, ac generatur, aut corrum-
pitur: cum elementa sint generabilia, et corruptibilia: porro generatio
unius e corruptio alterius.

§1. Resp.t Contrariis, aqua non converti in vinum, licet absolute totum
conflatum vinum dicatur: auctoritas q. eccl.æ intelligenda est in lata accep-
tione modo humano, et juxta com. estimationem = Contra: ni hæc responsio
concilio florentino, nec illa vino dumtaxat concilio Vratislaviensi,
non erat miscenda aqua: cum q.a judicarunt PP. concilii generalis, quod 3.a pars vi-
aquam contra in vino, non posset esse mat.a consecrationis, q.a guttula non impediret, neque 3.a pars vini ex aqua impediret, quia licet una
vinum in com. estimatione, et loquendo modo humano adhuc esset vi-
num; q.a ex 3bus partibus vini una pars aquæ reputaretur p.o tantilla
aqua: cum si hoc fuit prohibitum, judicarunt PP. aquam in vinum
converti non esse.

§2. Arg. 1.o si una gutta aquæ adderetur vino, et post hanc alia, et alia,
sicut augetur vini quantitas, ita et ejus virtus; dexperientia docet, quod vinum debilitatur
per additionem aquæ: cum aqua in vinum conversa. Ma. pat.; q. lignis addita
igni ad combustionem, et ita omnibus cremabilibus, activitas ignis augetur, et
vivens per additionem novæ substantiæ, robustius efficitur. cum si hoc non evenit
in vino, erit, q. aqua neque in illud converti = Resp. ex Do. in 4. d. 11., quod omne
agens, agendo virtutem deperdit. Ideo vinum, q.o plus, ac q.o convertit, eo debilius
evadit, q.a vinum actione sua subtiliores, aptioresque spiritus amittit, quos
deperditos non potest pristinum statum reparare, atque ita virtus illius ac-
tiva minuitur. E contra ignis activitas saltem acquirit partes per ligni
combustionem, q.a tantum crassiores partes deperdit. Similiter in viventibus no-
vas spirituosas particulas per nutritionem acquirunt, solum perdendo partes
minus spirituosas.

§3. Arg. 2.: Pontifices, et PP. dicunt, aquam cum vino in calice
sacrificari, consecrari, et converti in sanguinem Xpti Dni; non v.o dicunt aquam
in vinum converti: cum ne illorum loquela impropria sit, statuendum e non solum
vinum transubstantiari, d aquam simul cum vino in sanguine Xpti converti; = Resp.
PP. non docuisse, aquam converti immediate in sanguinem Xpti, d absolute dixere
converti in ejus sanguinem, cum supponant, ipsam fuisse prius in vinum conversam: nec
questionem istam numquam expresse evolvere circa mediatam, l immediatam conversionem,
d id unice dixere, ut mat.a 3 in calice præparanda declararet, et
aqua in calice mixta non manere cum sua substantia, nec in flegma, l
in aliam aquam converti; d in ipsum Xpti sanguinem transubstantiari:

§4. Pp.o 5.a: elementa manent in mixto non salta, d virtualiter. = Pro
hujus perfecta intelligentia plura dicenda veniunt de mixtione, et mixtis,
In qualibet igitur mixtione 3.a inveniuntur, scilicet, corpora miscibilia, corpus
mixtum, et mixtio ipsa. Mixtum e illud substantiale corpus, quod ex mixtione
resultat. Miscibilia sunt ea corpora, quæ apta sunt conjungi. Unde 4or re-
quiruntur conditiones, unde 1.a e, ut sint ad invicem activa, et passiva, ideo q.
mat.a et forma; substantia, et accidens; celestia, et sublunaria nequeunt mis-
ceri, q.a unum tantum e activum respectu alterius, et aliud tantum passivum
respectu ipsius. 2.o e, quod facile possint dividi in minutas partes,
ut sic facile ad invicem agant; ideo q. lapides, et ferrum non mis-
centur. 3.a quod non sint valde magna, nec multa; nam ex magna mo-
le, et multitudine non fit facile mixtio, q. non facile alterantur.
4.a quod habeant aliquam proportionem cum activitate, et resistentia, nam si

ac-

activitas unius valde superat ad resistentiam alterius, ri fit mixtio, d conversio; et alterius auctio, uti ex ligno fit ignis, et ex alimento augetur, et nutritur vivens.

§5 Mixtio igitur e' conjunctio plurium Corpor. confusa quadam ratione: et haec e' 3x, impropria, propria, et propriissima. Ia e' qua multa Corpa, vel multae eorum particulae conjunguntur tantum per solam aproximationem localem, immutatis omnino manentibus eorum substantijs, sive possint discerni ad invicem, ut qd miscetur ordeum et triticum, sive ri, ut farina ex granis ordei et frumenti. 2a e', qd plura conjuncta per mutuam actionem et reactionem ad invicem coicant inter se qualitates, et ad certum temperiem se reducunt; ri tamen ex illis aliquid tertium substantiale resultat, ut qd miscentur vinum, aqua, et cortex mali citrei, ut fiat potus. Propriissima e', qd ex unione aliquorum, et mutua ipsorum alteratione resultat aliquid tertium substantiale distinctum: et de hac mixtione resolvemus in praesenti. Hanc definivit Arist. lib° 1. de gen.e sic: e' miscibilium alteratorum unio; d quia haec videtur obscura, clarius explicatur sic: mixtio e' mutatio substantialis adtransmixtorum miscibilibus congregatis, et per mutuam alterationem dispositis, et aliquibus corruptis, in qua virtualiter continentur.

§6. Ex quo deducitur 1° colligi, quod licet omnis mixtio sit generatio, non tamen omnis generatio mixti e' mixtio: quia ad rationem mixti sufficit, quod constet forma substantiali petente per dispositionem temperiem 4or primarum qualitatum, quarum ratione elementa in eo manent virtualiter; d porro contingit in generatione viventium medio semine. Imo et potest ex uno elemento mixtum generari, ut tenet D. S. in 2. d. 15. loquendo de piscibus, juxta illud Gen. 1° C. 1. producant aquae &c.; d ad mixtionem proprie sumptam requiritur, quod saltem duo elementa invicem alterentur, et in ipsorum mat.a succedat forma mixti = Deducitur 2° colligi, mixtionem ri distingui essentialiter a generatione aliorum mixtorum, quae fiunt medio semine: quia solis motus distincti constituunt essentialiter, quando termini ad quos essentialiter distinguuntur: d hi sunt formae ejusdem speciei: nam ejusdem ratio e' mus ex putredine genitus, ac ex semine generatus. Solum q distinguuntur ratione alicujus praesuppositi; nam mixtio praesupponit conjunctionem, et alterationem praeviam miscibilium, quae respectu illius motus e' praesuppositum accidentale.

§7. Causa materialis rei, quae per mixtionem fit, sunt 4or ipsa elementa, vel illorum mat.a: causa vero formalis e' forma continens virtualiter elementa, et haec ipsa e' Causa finalis, qd sit finis intrinsecus mixtionis. Quoad causam efficientem, certum e' ri esse ipsa miscibilia, quia non requiruntur esse in eadem mat.a. Unde imperfectiora mixto, et duae formae substantiales nequeunt esse in eadem mat.a. Unde causa naturalis productiva mixti erit causa universalis juxta conditionem mixti: causa realis productiva mixti efficientes instrumentaliter ipsa miscibilia concurrunt ad generationem mixti efficientes instrumentaliter, quae ipsa miscibilia producendo dispositiones (praeter ultimam) requisitas, ut ipsa alterent; id e', producendo dispositiones (praeter ultimam) requisitas, ut qdlibet se ipsum destruat, miscibilia destruantur, et mixtum generetur: ri ita, ut qdlibet se ipsum destruat, d ita ut unum agens finaliter ipsum alterat, producendo in ipso suas qualitates, ac tandem sequatur corruptio, mediante forma mixti introducenda. Quia indubitabile sit, in mixtis elementa latitare, contra opositum sentientes.

§8. Pr. 3. pp.° ex D.e in 2. d. 15. n° 5.; vel formae elementorum manent in mixto, ita divisae, ut una sit in una parte mat.ae, et alia in altera; vel ita perfecte miscentur, ut in qualibet parte mixti sint omnes formae elementorum simul: d haec omnia repugnant; nam ex 1° sequitur, quod ri esset mixtio, d quaedam juxtapositio localis; et 2° sequitur, quod eadem portio mat.ae esset simul realiter informata pluribus diversarum formarum: et ri subordinatis: q &c. Itaque: formae elementorum sunt inter se diversae substantiales adaequatae, et ri subordinatis: q &c. Itaque: formae elementorum sunt realiter impossibiles in eadem mat.a. Pr.° aliquin ex uno elemento unum qdlibet aliud posset generari: q &c. aliud potest generari: q &c.; realiter impossibiles in eadem mat.a, qd una forma expellat aliam; d ex uno elemento generaretur, quia ad hoc requiritur, qd una forma expellat aliam;

§9. Pr. 2°: nam certum e' elementa manere in mixto, et ri formaliter, ut e' probatum: q virtualiter. = Sed quia praecipua difficultas e' quomodo elementa maneant virtualiter in mixtis: nota: qd continentia virtualis e' 2x; alia in genere causae efficientis, qua una forma dicitur aliam continere, quia illam producere potest; ut sol continet virtualiter calorem: et hoc modo mixta nequeunt continere

ele

elementa; q^a requirunt producere terram, aquam, aerem, ignem. Alii e' contr. nentes in gen^e causas qui talis, quas p^o precenti 2x explicata. S^i, quatra per fectior participit matr^a perfectioni gradu, q in perfectionem, (el si tantum p^o implicite exe. su, ut tra equi continet tra medij) d in gradu tra in perfectionem; si quod talis et actualis, d virtualis, et potentialis. Dicitur e' quatra continens potest ope. rando, et effectus alterius tra causare.

20. In opposito q tra mixti continet tras spirituales elementorum in gen^e causas qui talis; q^a participit mat^s perfectioni gradu, q illi, et in gradu illarum, si talis, et actualis; q^a non videt talis ee ignis, l terrae, d virtualis, et potentialis, q^a e' tra participans, et conveniens elementis, quas radicaliter ex parcit p^o dispositione qualitatis, q particulat tra cuius elementi: Et 2° modo continet tra mixti virtualiter elementa; q^a potest causare in aliquo gradu, effectus, in quibus elementorum in quidem gradu extremo, vel ipsa elementa, d attemperata, et opere medio juxta modum tra, a qua illi gradus dimanant. Ita tenet S. D. qui si bene intellectus impugnant complures. Ex colliges, explicas a' ana xali, quo certa D^r, si tenere in oibus, q^a anaxalis e' principius tale, et actuale, quo sententia di. et vere tandem; atra mixti si, d virtualis modo explicata.

21. Itra pp^s objc. 1°: nihil ordinatur a' natura ad corruptionem, q^a perfectius e' ee, q si ee; d elementa non ordinata a natura ad mixtionem: q mixtio si e' destructio elementorum: q manent talis in mixto — Rp^o 1° retorquendo: in evangelio dicta, nisi granum frumenti cadens in terra mortuus fuerit, ipsum solum manet. Itm: generatio unius e' corruptio alterius: q natura exigit destructio ad multiplicitatem. Itm: semina ordinanta ad vivum: q ita desita si talis in nobo vivente; talis cons. — Unde Rp^o 2. D. maj: nil ordinatur a natura ad finem intrinsecum, et peculiarem, C. Ut ad finem extrinsecum, et com. N. D. et ita ad mi. Nec ex natura perm^a permittit, imo ordinat et destructio alicuius membri ad servationem principaliorem; ita et corruptionem elementorum propter bonum universi, et acquisitionem perfectionis entis, q le e' mixtus.

22. Objcies 2°: Unumquodque resolvitur in ea, ex quibus componitur; d mixtus resolvitur in 4r elementa. Pb^o q combustio lignum accenditur flamma, quae e' ignis; segregantur cineres, qui sunt terra, exalat fumus, qui e' vapor aereus, et effluit [illegible] humor aqueus ex extremitatibus ligni: q Rp^e in mixtis adere quasdam elementa in eorum poros, aerem scilicet, terram, aquam itatem; d tra si e' ee mixtio, q sunt Corp^a diversi continuata, et solum juxta posita. Sunt et plures partes difformes, quarum aliquas s magis terrae, alias magis igneae, quas raro elementa dicunt separari a mixto, quasdam partes si quasdam Corp^a mixta: Unde nunquam resolvuntur in elementis, d in Corporibus elementis similibus. Atque ita in combustione ligni flamma illa antea si erat, d introducitur ab agente extrinseco; neque fumus e' aer, neque cinis terra, si habent diversas qualitates, et virtutes; neque aqua e' vera aqua elementaris; quae propter certe tenetur aqua ex herbis distilata, si pore ad Baptismum deservire, q^a si e' elementaris.

Animadversio.

Plura tum a gravitate elementorum, tum a levitate relativa, tum a elasticitate; tum a eorum figuris, et parculis; et alia scitu digna, tum in coi, tum in parculari videndas in Brixia, et Ferrari.

D.^o 3.^a De Corporibus Coelestibus.

Q.^o Famosa.

De Universi Systematibus =

An tellus immota consistat in hac rerum universitate?

1. Agimus a motu coelorum; an revera moveantur coeli, et pra-

rati

sextus sol, et alia sidera, an vero istis quiescentibus circumvolvatur terra. Porro e hac rei ingredere e systema mundi investigare. Systema mundi nihil aliud, quam quaedam dispositio est, seu coordinatio principalium partium mundi. Sunt duo mundi systemata ab Astrologis inventa: unum statuit solem in centro mundi, circa quem immotum tam terra, quam Planetae circumrotentur, firmamento et stellis immobiliter stantibus. Alterum statuit terram in centro universi, circa quam Planetae alii, ac stellae fixae moveantur. Primum systema olim tenuit Philolaus, alias Pictagoreus annos 400 ante Christi Nativitatem: hunc post annos 300 secutus est Aristarchus, et nobis ferme post 18 secula ab oblivione extraxit Nicolaus Copernicus; quod systema Copernici induit.

Aliud systema est Ptolomei, a quo nomen accepit, et Ptolomaicum est dictum. 2.
In hoc globus terraqueus universi centrum occupat; aerea regio terram circumambit, deinde sphera ignis; postea Caeli Lunae, Martis, Mercurii, Solis, Veneris, Jovis, et Saturni. Supra Planetas eveheitur sphera stellarum fixarum, quam Astronomi 8.am spheram vocant; postea sphera Chrystallina; (licet aliqui 2.as spheras chrystallinas assignant, et ipso, tertium numerum Caelorum augent) deinde primum mobile, quod suo rapido cursu secum trahit totam mundi machinam spacio 24 horarum; deinde Caelum Empireum, quod Beatorum sedes est, et immobile consistit. Hoc ordine videre est insignium Caelorum juxta dictum systema.

3.um datur aliud systema, ticonicum apelatum, quia a ticone Ptolemaicum reformando excogitatum. Hoc statuit terram immobilem in Centro Universi, 3.
circa quam diurno motu in circulis Aequatori paralelis ex ortu in occasum, ac certe inter eam singulis periodo ex occasu in ortum ferantur, juxta Zodiaci obliquitatem, luna, sol, et siderea fixa: luna spacio unius mensis; sol anno, sidera fixa 25. mile annorum spacio. Ceteri vero Planetae circa solem veluti centrum, in equali tempore spacio moventur. Mercurius soli proximior 3. mensibus; Venus 8.: Mars triennio: Jupiter 12 annis: Saturnus denique 30. Ceterum ponit Spatia Caeli tenuia ac fluida, in quantum sydera, tum Planetae libere moveantur: Saturnus Caeli etiam per spacia aetherea moveri; Martem aliquando proximiorem sic quod asserit, Copetus post spacia aetherea moveri; Martem aliquando proximiorem, sic quod asserit, Copetus per spacia aetherea moveri ... sicque asserit, ... Mercurium denique, ac Venerem periodum sicut circa solem peragere. Sol ratione illius explicat directiones, stationes, et retrogradationes Planetarum, in minus ac hoc experitur in aliis systematibus.

Ad perfectam istarum notitiam vobis haec sunt docenda, quod astra alia dicuntur fixa, et alia errantia. Errantia sunt, quae inter se, nec a stellis fixis eque distant: 4.
sunt 7. planetae, scilicet, luna, Mercurius, Venus, sol, Mars, Jupiter, Saturnus: ex his Luna, et Venus sunt frigidi, et humidi; Sol, et Mars sicci, et calidi; Jupiter calidus, et humidus; Saturnus frigidus, et siccus; Mercurius denique accipit idiomata illius, cui adjungitur. Fixa sunt, quae inter se eandem distantiam, eundem situm, eundemque motum, et figuram servant: haec enim sunt innumerabilia, juxta illud Gen. 15: suscipe Caelum, et numera stellas, si potes: et Jer. 33: sicut numerari non possunt stellae caeli. Ceterum reducuntur ad 48 Constelationes; hoc est, ad certum numerum, seu multitudinem stellarum suo ordine, et situ alicujus rei figuram exprimentem. Itaque sunt 12 signa Zodiaci, Aries, taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, sagitarius, Capricornius, Aquarius, et Pices, quae his nomina sortiunt, vel ob similitudinem aliquam rerum figuratam, vel ob aliquem effectum, vel ob aliquas aliquorum fabulas.

Ex istis signis 3.a sunt colerica, et ignea, ut Aries, Leo, et Sagitarius; 3.a aquea, et flemmatica, ut Cancer, Scorpius, et Pices; 3.a denique terrea, et melancolica, ut taurus, Virgo, et Aquarius. = 5.
Caelos figuram habere sphericam, tenet Aristoteles 2.o de Caelo dicens: figuram autem habere caelum, necesse est. Et colligitur ex sacra Scriptura; in Eccle. 1.o dicitur: Oritur sol, et occidit, et in locum suum revertitur, ibique renascens girat per Meridiem et flectitur ad aquilonem, lustrans universa, in circuitu pergit spiritus, et in circulos suos revertitur. Magnitudo autem Caelorum tanta est, quod quodlibet Caelum, terram superet excessu inenarrabili, si enim terra

ex.

ex diametro interposita inter Cælos, et Lunam, Solem ad breve tpus. cum sal umbram illam corporis lunæ milies, ac milies minorem suo Cœlo. Primo est Celorum magnitudinem, est ex magnitudine stellarum deduci potest. Stellas in 6. magnitudines dividunt Astronomi Moderni: 1a. continet 15 stellas: 2a. 45: 3a. 208: 4a. 474: 5a. 217. 6a. 49. Quælibet stella primæ magnitudinis continet in se magnitudinem terræ centies septies: 2æ magnitudinis nonagesies: 3a. septuagies bis: 4a. quinquagies quater: 5a. triginta septies. 6a. decies octies. Ex alio capite vaga tot stellarum mole, et aliarum innumerarum, quæ nobis innotescere potest, liate colligi quanta sit magnitudo Cœli Stellati, si firmamenti; quantaque parvitas terræ in comparatione Cœlorum.

6. Cœlos esse solidos est commune inter Patres, et Astronomos (demptis paucissimis); et potest probari ex Ïo Gen. C. 1o. ubi Cœlum vocatur firmamentum: fiat etc. et clarius Job 37. dicitur: tu fabricatus es Cœlos, qui solidissimi sunt quasi ære fusi etc. ... ratione soliditatem manifestare videtur; quia licet Planetæ habeant interse varios, et distinctos motus, et tam magna distantia, et perseverantia incerta esset astronomia et conjunctionibus opponendi et aspectibus Planetarum, simulque incertæ essent prædictiones eclipsis lunaris, et solaris, quæ est falsum: porro hæc distantia esset naturaliter impossibilis, si astra moverentur per Cœlum fluidum, et in distantiis, quia in corpore liquido, et fluido nulla posset assignari linea fixa, et immobilis. Motus autem Cœlorum non est naturalis, nec violentus, sed neuter ex dictis in A. d. 48. q. 2. n. 16.

7 Sed non videtur cur negari debeat Cœlos vibe planetarum, sive fixarum non solidos, sed fluidos esse. Primo Cœlum planetarum esse fluidum probari valet tum ex ipsius Cœli diaphanitate, tum ex puritate, et claritate luminis, quod non tangitur Solis; ut est ab orbitis tam fixis, quam errantibus in terram emittitur: tum ex cometis tam barios tramites percurrentibus: tum ex maculis solaribus: tum denique ex planetarum situ, quarum duo potius, eorumque ordo + soliditas est ut planetarum Cœli stare non posset. Quoad Cœlum fixarum constat ex Astronomicis observationibus, novas quasdam stellas in Cœlo apparuisse, nonnullas antea conspicuas evanuisse, et aliquas in plures esse divisas; ad quod esse plane consentanea est Cœli fluiditas. Tum que respondere potest ad illud Gen.is quod ex nomine firmamenti non concludit soliditas, cum etiam nomine firmamenti aer, qui fluidus est, in scriptura explicatur. Illud Job testimonium potest dici, quod non est Dei, neque Job, ut proinde fides a nobis exigatur, sed Eliu, quem Deus ipse redarguit imperitiæ, dum respondens Job ex turbine ait: quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis? Præterea ex iis PP. aliqui soliditatis, et alii fluiditatis adversantur Cœlorum. Nec ea distantia, et perseverantia in aspectibus, ut prædictiones certæ fiant, refundi debet in Cœlorum soliditate; sed potius in ordine et certa lege a Deo ipsis affixa per ductum de eorum motu, licet in fluido non est naturalis linea distans, et fixa, nec est violenta.

8. Unde vel Ptolomeus respectu quoad hanc partem tenendo sententione Cœlos esse fluidos: vel ipsum Ticonem explicamus (cum non multum deest discedit intelligentia a relata per Ticonem ab auctoribus) Cœlos esse fluidos docuisse, in fluiditate, quæ opponatur soliditati, sed in fluiditate late sumpta per claritate, in corpore diaphanitate, quæ quidem cum soliditate, quæ negat opacitate, maxime componi potest.

9 Sententia quoque com. Cœlos ab alio moveri. Sed a quo? Non satis inter AA conveniunt; aliqui vel incertam usque sic habent causam Cœlorum motricem. Sed nobis cum aliquibus placet, quod ab Intelligentiis Angelicis.

cis. Porro ratio non apparet, cur corpus aliquod esse tantae virtutis, ut tanto
opere tam vastam Caeli molem, tamque velociter movere possit. Et certum, quod
movens caelum tali modo, et regulariter ad modum universi debet esse
cognoscitivus finis, et melior ad finem, quod est proprium intelligentiarum; quippe id
tantum Deus concedit, et addet per ministerium, et dispensationibus Divinae provi-
dentiae: rem autem reali nequit attribui, quia ante ipsam sit caeli moderantia. =
Caelos itidem lucidos esse, patet, et praesertim de Empyreo evidens est ex illo Apoc.
21: civitas non eget Sole, neque Luna, ut luceant in ea, quoniam claritas
Dei illuminavit eam. Alii Caeli participant lucem a sole, et a ce-
teris astris. Luna quidem, et aliae stellae sunt corpora quaedam, in quibus sol im-
primit lucem, seu lumen, atque ita illuminantur: unde a sole emendicant
lucem, et patiuntur eclipses ratione alicuius corporis opaci, interiecti interpo-
siti. Et licet aliqui Recentiores passim affirment, corpora Caelestia corruptioni 80.
obnoxia esse, et praecipue ex observationibus astronomicis, oppositum tamen
communi voto docent Peripatetici; Alii vero putasse videntur Caelestia corpora
esse corruptibilia ab intrinseco: at obtinere D. N. S. in 2. d. 14. q. 1.
affirmat, esse ab extrinseco incorruptibilia esse, quoniam nullus agens cre-
atus naturali sua virtute alterare, vel corrumpere valet corpora caelestia.
tantamque firmitatem ipsis attribuit Conditor Deus. Nihilominus,
ut ea initium habuere, sic finem, et corruptionem possunt absolute pati:
et Recentiores contra hoc observationes, tum in stellis, sole, et luna videre suppo-
sunt enodandae in tertio hoc in loco. = His, et aliis suppositis, praecipue
dicenda, quod nam ex mundi systematibus quoad motum, et eius modum in
universo sit, merito praeferendum sit. Pro quo sit
Dico: Caelorum, ac mundi Ticonicum systema quoad motum, et eius 81.
modum, tum Copernicano, tum Ptolemaico praeferendum est: terraque im-
mota consistit in hac rerum universitate. = Contra systema negans caelum mo-
veri probo: Josue c. 10 dicta: Locutus est Josue Domino, dixitque: sol contra Gabaon
ne movearis, et luna vallem Aialon. Steteruntque sol, et luna donec ulcisceretur
se gens de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc in libro justorum? Stetit itaque
sol in medio caeli, et festinavit occumbere spacio unius diei; non fuit an-
tea, nec postea tam longa dies obediente Domino voci hominis, et pug-
nante pro Israel. Hoc ipsum patet alibi in Scriptura, stabilitatem terrae de-
clarante. Vide Paralipomenon 16. Commoveatur a facie eius universa terra;
ipse enim fundavit orbem immobilem. Ps. 101 dicta, qui fundasti terram super
stabilitatem suam: Ergo ex sacra Scriptura constat, quod caelo se movente, terra immota
consistit. Et opinio Copernica reprobata fuit, ut talis, a Sacro Car-
dinalium fidei Inquisitorum sub Paulo 5. an. 1616, et sub Urbano 8. an. 1633,
solumque concedita, pro admitti, ut hypothesis, ad explicanda naturae fe-
nomena. 82.
Ex his, et aliis similibus testibus, sicuti est illud Eccles. c. 1.: terra autem
in aeternum stat: Ps. 92. fundavit orbem terrae, qui non commovebitur, ma-
nifeste ostenditur, solem sic moveri, terramque ~~[illegible]~~ sic quiescere:
et quidem in sensu literali, et obvio, non praeoccupato oppositis ideis. Et ad
quod maxime facit, omnes sancti PP., omnesque Sacrae Scripturae Interpretes ab Ecclesia
nunquam fuisse reprobatos, qui textus adductos de motu reali solis, ter-
raeque stabilitate interpretati sunt. Quae ratio sola sufficit Professori Catholico, quia a
sensu Scripturae et PP. approbato non recedere debet, et praesertim in hac
materia: cum omnia Caeli fenomena etiam in systemate Solis moti, et terrae
immotae salvari possint, ut ipsimet Copernici fatentur apud Ri-
ciolum, et Astronomi Anticopernicani hoc ipsum satis ostendunt.

1

§3. P. 2. tota ratio: si terra est Planeta mobilis, et tam ab terra hominibus ..., difficultas data erat, cur in aliis Planetis incolantur ab hominibus ..., quod quidem falsum videtur, cum quo illi homines non erunt descendentes ab Adamo: dicatque Actus 17: Deus fecit ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terrae: quam ridicula est opinio Copernicorum. Ubi advertite, quod Copernici Catholici in difficultates impo- nendis planetarum incolis cum talibus: ita Christianus Wolfius, qui audac- ter asseruit, incolas Jovis esse majores hominibus terrestribus, et refert Gi- gantes similes Regi Basan Og, de quo Deuteronom. c. 3. dicitur: Dominus Raf- ... scribit, ac si familiariter diu cum ipsis egisset. Dominus ... ergo ... comparabiliter majorem terra, aptumque ad recipiendos innumeros damnatos et inde esse infernum judicavit, vel rei solius ardore vehementissime cruciaretur. Ad talia ergo absurda usque parat opinio, quae terram inter Planetas mobilem facit. Recte ergo impugnata manet opinio Copernicana.

§4. Sed systema Tichonicum quaedam emendatio est systematis Ptolemaici; et hujus plures dentur emendationes, dubitari potest, an ipsae emendationes praeferendae, et Tichonicum systema statuat. Pro hoc advertendum 1.º, quod ea, quae dicuntur de duobus motibus caeli, ita intelligenda sunt, quod sol, qui ipso motu proprio raptus impelleretur a primo mobili ab ortu in Occasum, et nihilominus motu proprio regrederetur ab occasu in ortum; ideo Astronomi admittunt hic duos motus distinctos; dicuntque modo, quod sol moveatur ... motu spirali continuo, ita tamen, ut singulis diebus spiram ... integram ... absolvat, dumque circiter gradu retro maneat, et sic toto anno retro maneat integra quasi periferia 360 graduum. Et dico quasi, quia aliqui de integra periferia deficit, ob quod dies intercalaris certi anni est inserendus, ut notant Astronomi. ... tempore ascendit usque ad tropicum Cancri; quae ... inversa ... similes spiras descendit ad tropicum Capricorni; et vicevorsa ad hoc iterum ascendit ad tropicum Cancri: unde ille spirae ... modo deprimuntur versus alterum, ... modo elevantur versus ..., ... imaginarias figuras, spirae, ... motus caelestes ... circuli imaginarii ab Astronomis excogitati ... statuendos circulos Astronomicos. Sicut in Orographia ad ... locandus ... hypothesi, quae supponitur terra directe in punctis.

§5. Advertendum 2.º hoc in tenenti systema quoad totam extensionem materiae, in doctrina diversimode data, loquendo in hac tam diffusa orbis mole. Unus quoad motus terrae, et ejus modos, ac etiam perfecta distributione praecipuarum mundi partium. Unde et sine praejudicio denegandarum numerari ... caelorum, potius 3. caeli distinguendi sunt, nimirum Empyreum, in Beatorum sedes; firmamentum, in quo sunt stellae fixae; et Caelum planetarum, sive Aethereum, in quo moventur planetae etc. Addunt alii primum mobile super firmamentum, ut ab illo repetant ... motus stellarum fixarum ab ortu in Occasum. Et ita quod distinctione loqui potest diversimode opinandum, sive ex motrice astrorum causa, sive ex eorum corruptione et alteratione, sive ex eorum ... in soliditate, in potius fluiditate, &c. — Ad sic potest videri ... inferri, ... et potius in ... in hoc ... sciendum est, quod systema mundi Ptolemaicum, et astronomice et physice manifeste destruitur: systema autem mundi Copernicanum, licet apprime donum astronomicae, necnon et non destruitur physice videatur,

sicut

sicut etiam videtur ticonicum, quod ipsi fatentur Copernici, et aeque explicari possunt fenomena; aperte tum Scripturis est Scripturae, quae litteraliter, vel veritate est, debet intelligi: unde et ticonicum systema terram immotam, motumque caeli, fenomenaque tum astronomica, tum tice (?) spontanea explicat: licet aliquas patitur difficultates, in omni systemate patiuntur: quod systema ticonicum ex una parte proponi debet copernicano, et ex alia puro Ptolemaico: quod et terra immota consistit, et ticonicum systema et.

Arg. 1. Scriptura etiam asserit motum terrae. Psalmo 113. dicitur: a facie Domini mota est terra. Job 9: qui commovet terram de loco suo. = Resp. Neg.: utrumque Scriptura asserere recte quietem volunt. Resp. 2°: Dist. ant.: asserit motum quem miraculosum, et violentum, ad ostendendam omnipotentiam Dei, C. quam naturalem, N. Ubi etiam non est sermo de motu terrae naturali, sed de quodam motu qui perturbationis, trepidationis, et metus, qui quidem affectus saepe in Scriptura tribuuntur rebus inanimatis respectu Dei. Praeterea ly commovet in praesenti significat actum, sed potentiam, ac si diceretur, qui potest commovere terram: nullus enim Patrum ante Copernicum docuit, Deum actu movisse terram a loco suo: et non raro Scriptura solet ponere actum pro potentia, p.° 8 nisi. 46.

Arg. 2. admisso motu terrae facilius explicari possunt fenomena aestus maris, seu Euripus, affluxus, et refluxus maris. = Resp. Dist. ant. huius aestus causa neque est motus terrae; nam licet aliquis motus maris posset oriri ex motu terrae ejusque globi, tum non potest oriri hic aestus, quem tam manifice experimur. Cum enim in systemate copernicano maximus motus terrae sit circa ejus aequatorem, longe minor circa septentrionem, et austrum, in maribus borealibus, et australibus longe foret minor aestus, quod est contra experientiam, ut probat Riciolus, ex mari rubro, et praesertim ex ora australi Indiae orientalis, ubi Euripus tam rapidus est, ut intra duas horas mare inundet 15. millia[ri]a litoris, et intra duas horas iterum relinquat. Praeterea juxta adversarios aestus maris talis esse deberet in omni mari per longitudinem terrae extenso ab occidente in orientem, et quod iterum repugnat experientiae. = Alia argumenta tum ab auctoritate, tum a ratione, tum a numerica numenclatione argutae, et clarius soluta enodata videri possunt in Brixia. 47.

Quaer. 1. An cessante motu Corporis caelestis, cessaret etiam motus sublunaris? Resp. negative cum Subtili Doct. in 2. d. 14. q. 2. Pr. 8. ex Div. August. lib. 11 Confessionum dicente, quod stante caelo, adhuc rota figuli moveretur. Adest quoque ar[gumen]tum rusticanorum opotum (?) damnans tamen falsum. = Pr. 2° nam quando jussit Josue, quod sol quiesceret, luna, et omnia alia non desierunt pariter moveri, aliae irregularitates fuisset in motibus caelorum; et tum hi nec movebantur, quod tota die praelium committeretur. Porro hic non est dicendum, multiplicata huiusmodi miracula absque necessitate. = Dices: agentia inferiora non subordinata caelestibus corporibus: quam = Resp. quod licet caelum sit causa universalis pluribus, non tamen omnis effectus: motus quippe in sublunaribus ab intrinseca eorum virtute provenire. 48.

Quaer. 2° An Caelestia corpora agant in inferiora? = Dico 1°. caeli praeter primum mobile non influunt in haec inferiora. Id quidem resolvitur, et aperte Pr. de Empyreo, quod ullo modo coopertum non est, aliquam peculiarem habere influentiam, neque aliqua ratio opotum demonstrat. Licet enim sit perfectior omnibus aliis, ex hoc non colligitur, quod influat, nam perfectio in substantia non semper arguit perfectionem operationis, ut patet in Angelis, qui summis perfectiores, et tamen non possunt elicere aliquam actionem substantialem. = De aliis caelis 2°. mobili inferioribus, etiam resolvitur, et Pr. quia licet sint homogenei, si aliquam influentiam haberent, jam per omnes mundi partes pariter influerent, eosdemque effectus causarent, hoc patet esse falsum; at vero primum mobile aliud continet Zodiacum ab illo, qui in caelo stellato consistit. Unde per partes illas heterogeneas circulum Zodiaci confirmantes influit in sublunaria. 49.

Dico

20. Dico 2º. oĩa astra influunt in hæc inferiora. Pº in dnis e planetis: experientia constat, lunæ obere pluribus in Capº, et ejus mutationibus homines infirmos habere se pejus. De sole autem ait Phys. q̃ hinc generare homines, germinare arbores, calefacere, illuminare, &c. Insuper ejus ascensu, descensu variari 4r anni tpra, quorum vicissitudine pari producunt effectus. Præterea ex planetarum influxibus oritur, qd homines vehementer ad hæc, et illa objecta inclinentur: atq. ideo, qui nascuntur sub Iove, s. alacres propter sanguinem, quē abundet illud coicat; qui nascuntur sub Marte, habiles sunt ad arma; qui sub Saturno, melancolici propter frigiditatem, et siccitatem coicatam ab illo. Deinde Canis causat calorem; Arcturus causat frigus; Orion pluvias affert; Arcticus polus magnetem attrahit: ergo oĩa astra influunt &c.

21. Dico 3º. Corporibus Cœlestibus influxus non adest in intellectu, et voluntate hominis. Hoc non solum ex principijs fidei, quam omnes q̃ sui pois a Deo solum credere fatemur, incocussum e: imo ex ipsa rãne, q̃ nullus experimentis, nullaq. rãe opotet demonstrari. Sed præcipue pº, qª Corpª Cœlest. sint magnitudine naturalia, et materialia. Porro talia agunt influere nihil poterunt in facultates spirituales: cujusmodi sunt intellectus, et voluntas hominis. Atque libertatem funditus everteret: &c. Et hinc convincimus, astrologorum divinationes omnino vanas esse, et astrologiam judiciariam prorsus vanam et falsam, ut fusius videri e in Ferrari, ubi de astrologia Iudiciaria: sicut et alia de numero planetarum, divisioneq. partium variarum orbis.

22. **Quæres** deniq., atq. proveniat eclipsis planetarum? = Ipsa namq. experientia demonstrat, solem, et lunam aliquando deficere, seu pati eclipsim; qd in coi sensu intelligimus, e lunam privari a luce, solem impediri ab alio corpº interposito, ne illuminent. Licet Epicurus sentiat, solem esse a luce privari; qd e falsum, qª q̃ solis lucidus sit, lucemq. diffundat; luna vº sit corpª opacum lux sua a sole mutuata. Eclipsis itaq fit q̃ sol, et luna motu proprio ab occasu in ortum, de inqq periodo, ut velocitate intra Zodiacum ferantur, debet fieri necº, ut aliq. veluti coniungantur, luna scilicet, soli inde subjectarit, atq. inter solem, et terram posita: et aliquando ab illo ita dissepa-atur, ut diametraliter ipsa oponatur, adeoq. inter solem, et lunam terra collocetur. Si luna inter solem et terram reperiatur ut in Coniunctione efficere dicitur, radij solis non videntur, qª impediuntur a luna, et sol patitur Eclipsim. Si autem inter solem, et lunam terra sit interposita, et radij solis impediuntur a terra, ne lunæ superficiem illuminent; atq. adeo luna veluti languescere, deficere, et eclipsim pati conspicitur.

23. Eclipsis solis e ocultatio solis facta pª interpositionem diametralem lunæ inter solem, et terram. Eclipsis vº lunæ e privatio luminis in luna ob interpositionem diametralem terræ inter lunam, et solem. Eclipsis e totalis, si totaliter sidus deficit; partialis aut, si tm aliqª pars: rursus vel e totalis q̃ cum duratione, si defectus totalis aliquandiu durat: vel e sine mora, si e instantaneus. Eclipsis etiā dicitur Centralis, qdo Centrum sideris deficientis, Centrum Corpª obscurantis, et etiam umbræ, et oculus observatoris sunt in eadem recta linea: e autem eclipsis annularis, qdo circumferentia sideris deficientis apparet, circulumq. luminosum efformat circa interpositum Corpª, qd eclipsim efficit. Magnitudo eclipsis solis pendet a magnitudine aparente solis, et lunæ, item q̃ diameter Corpª intermedij e in tanta, l tanta distantia, tc major, l minor eclipsis aparet. Qre aliquando Mercurius e in Centro solis, et eclipsis a nobis non experitur.

Eclipsis

6.° Eclipsis ergo solis in singulis noviluniis apareret; id hoc oritur ex vario lunae motu. Haec enim ab ecliptica recedens, modo versus Septemptrionem, modo versus Meridiem movetur. Quapropter in recta interponitur inter solem et nos, nisi quando est in eodem puncto, in quo sol existat, aut saltem illi est propinqua, ex quo fit solarem eclipsim non contingere, nisi quando duo luminaria simul conjuncta in illis punctis, in quibus luna eclipticam secat, quorum alterum apelatur caput Draconis, et inferius Draconis cauda. Adverte denique, quod eclipsis solaris non semper universalis in toto orbe, nisi per miraculum; ut in morte Christi: at solum in illo loco, in quo diametraliter est corpus interpositum; in loco enim laterali lux videtur. Eclipsis solis duabus horis dumitur, lunae vero circa 4or horas indurat. Et haec explicatio pro eclipsi.

D.° ult.a totius operis.

De Meteoris.

Phenomena, quae experiuntur in sublimioribus regionibus Meteora dicuntur. Alia sunt ignea, ut fulgur: alia emphatica, ut Iris, et apparentia; ut venti: alia humida, ut pluvia: alia terrea, ut exhalationes. De his omnibus (simul aliquibus breviter ponendo resolutiones, et principia pro quolibet elemento pro distinctis intelligentiis eorum) dicam doctrinaliter, quae satis fuerit per articula.

Articulus 1.us de igne, et ejus Meteoris.

Supositis dictis de elementis per prima de loco, ubi residat ignis, est in propria sede elementari? Pro quo dicimus per 1.° si ignis nomine sphaera lucens, et ardens intelligatur, nulla in concavo lunae sphaera ignis existit. Hujus ratio est, quia si ibi existeret sphaera ignis, aerem undique coercens, ea utpote lucens duceret nitens supra eam, opus per corpore; et utpote ardens ubique terrarum, ac maximus, illius calor sentiretur: quam utrumque falsum est. Et licet antiquitus communis opinio fuit oposita, et necessaria ab aliquibus admissa, nempe, ut ignis compensaret aeris frigiditatem, planetarumque frigidorum influxus impediret, et temperaret, quia minus calor ignis sphaerae in terra substratam: tamen contra est: quod aeris frigiditas quantaque sit, minime impedit, quominus aer intra zonam torridam ab incumbente sole adeo ascenderetur, ut fere ignescat: nec prohibere potest, quominus ab ardente sphaera ignis, quod totus undique existiret aer ipse penitus inflammaretur; prout ipsa sphaera longe vicinior est aeri; quae eadem sit solis ipsoque; et sole est illa longe potentior. = Praeterea admissa sphaera ignis ibi, superioris aeris partes utpote igni viciniores, longe calidiores essent inferioribus; ac proinde in alto monte intensior calor, quam in terra experiretur ab igne: hoc autem experientiae contrariatur. 1.

Dico 2.° quod si etherea ipsa substantia veniat nomine ignis, nullus proprius ignis locus est; quia res certissima est, aeris sphaeram ab etherea substantia, quae immensa caelorum spatia replenta, undique contineri. = Dico 3.° quod sumpto igne pro elementari illo substantia, cujus particulae, per nitrium ab aere puto moveri per elementarii, atque ex flammis, tunc nullus est proprius ignis locus speciali calorem creant, atque ex flammis; tunc nullus est proprius ignis locus specialis; quia ita alerent hi praestantissimi, ignis ut ubibi praestans est, et in omnibus; quia ille, qui in corpore sphaerae quiescebat, vel parum movebatur tantum corporis, atque ille, qui in corporibus celerrime agitatur a partibus, quae motu vibratorio citissime dimicant, illico nos ut experientia ostendunt. Porro plura ignis meteora experiuntur, tum in caelestibus, tum in suprema aeris regione, tum in media, et infima, tum et in locis subterraneis, ut doctrinaliter in hac tota disputatione patebit. Contra hoc afferatur, quod flamma non ascendat, nisi quia a circumambiente graviori aere sursum expelitur; sphaera ignis sursum aponatur: et enim ex hoc non probata sphaera ignis existere supra sphaeram aeris; quia si haec ratio valeret, non ignis tantum, sed et fumi admitenda supra 2.

aeris ee sfera, et etiam fumus, ita sit flamma, veluti sponte sua sursum ascendat.

3. Inde ult° Dico, qd si qua sup. aerem admittenda sit sfera, cuj- actione calor, et etiam ignis in mundo sublunari excitetur, ea in sole po- tissimum collocanda e. Etenim sol uti lumi[nis], ita caloris fons e, atq. origo. Quae Machrabius inquit, si solus terras, d ipsum q. cælum, qd vere mundus vocatur, temperaret sole, certissimum e; ut nempe extremitates ejus, quae longissime a via solis recesserunt, ne oi careant beneficio caloris, et frigoris perpetuitate torpescant. Et ita explicata sfera ignis magis deservit ad bonum universi, temperandoq. influxus planetarum. = Si tamen l D.N.s. in oppositum asserente, loquitur intellige loqui 2dq opinione com., quae te- mporis vigebat apd Doctores, n v° ex proprio mente, ut pat. ex textu ipsius D.N. ibi.

4. Deveniendo q. ad Meteora ignea, 1° e Cometa, aliqui dicunt Cometas [illegible] ee mat. spera cælesti; ejus partes aliq. cælorum adensata rimus, etc suscipit densiorem lucem astrorum, et reflectit corporis radios stella fera. Alij Cometas ee unam stellam certis [illegible] apparentem. = Nos v° dicimus, mat. cometarum ee exalationes siccas, calidas, pingues, crassas, et vi- scosas, stantes ex parte bene coagmentatas ascendentes p. aeris re- giones, et pervenientes ad illud ultra elementare, cujus parcule calo- rem e motu, et flamma creant, ibiq. ascensi; porro tali mat. fa- cile incendit, et diu inflamationem retinet ob ejs pinguedinem. Ta- lem ee mat. cometarum probat Arist.: q. cortex [illegible] generatione Co- metae magni insurgunt venti; signum ergo evidens, qd elevantur multae exalationes calidae, magnaq. Extinguit siccitas ob copiam exalatio- nis aerem occupantium.

5. Ac proinde licet aliqui arbitrentur, Cometas excitare, et generari in cælo, hoc tamen n e verum; sed propter ad dicta, in regione sublunari gignuntur, et excitunt. Rao: q. cometa neq. formari ni- si p. alterationem ipsius regionis, in q. formatur; formatur autem infra cælum: si in regione ignis; q. calor citius ejs mat. dissolveret, d in sfera aeris, siquidem infima, et media, ut stat ex altitudine ab astronomis obrervata, et ex motu rapido ab oriente in ocasum, d in superiori. = Diferentia Cometarum e 3x. aliquo exalatio e circularis figurae, rarior in extremitatibus, in medio majorem recipit inflamationem, in extremis minorem, et tc apparet ad modum stellae, comas undiq. expargentes, et dicitur Cometa Crinitus, l comatus; aliquando exalatio protendita in longum, et tc apparet habere caudam, dicitur q. Cometa caudatus. Quaq. plurimas habet inferiores partes q. si dissolvatur, stilis, et lucidas, et dicitur Cometa Barbatus: saepe ergo visus e Co- meta ab oi coma, ad modum simplicis stellae, atq. etiam ab alijs figuris; d assignatae sunt frequentiores.

6. Nolim tamen inficere admittendos ee Cometas cælestes, qn sint cum mundo genita, et in numero planetarum recenseantur. Hoc propterea p. optime e Seneca l. 7 lib. 7 ejus naturalium, ut Arist. videri e in A.A. p. tamen brebiter rao: ita sane dicendum e, si cometae longe sup. lunam posi- tae, si motum haveant periodicum, si luce gaudeant ingenti, et a sole accepta; d ita re haverexit experientia estimat. P° in quoad 1s partes paralapsis, quo major, l minor e, majorem, l minorem indicat distantiam. Distantia s.d. terram telluris, d cometae pleriq. l nulla, l exigua eqo vere paralapsis: q luna unum circiter q radiu paralapsu exirat: q co- metae longe sup. lunam positi s. Hanc mi. Ptico q alijs astronomis restatur. = Ita mi. P° quoad 2s: observataq. pat., Cometas anni 1577- 1680.

1680, et 1698. eaed fuisse; sicut et illos, qui an.° 1681, et 1699 apparuerunt: et alios an.° 1556. eadem proxime inclinatione, ijsdem in punctis eademque velocitate eclipticam secaverunt illi cometae, quos in vicem collatos Cassinus eosdem fuisse censuit, periodici cursus illorum motus fuisse hinc constat; unde et eorum reditus praedici potuerant. = P.° illa mi quoad 3.m: Cometae ni videntur vintilare, imo quo magis soli propinquiores fuerint, eo magis lucent, ipsorumque splendor magis exercere, quo plus a terra recedendo, magis soli propinquant. Unde manifeste colligitur, Cometas a sole illustrari. = In Ferrariali tam varie contra hanc opinionem refutantur: ec. &c.

Sed cum Aristoteli videatur poni, sicut et nos supra diximus, et forte est D.° S. duo dicenda remanent. 1.°, quod vel est una, vel altera probabilior opinio sustinenda, atque in hoc sensu probabili loquuti fuisse Doct. Nostros antiquos, vel potius opiniones, quae tunc temporis vigebant. 2.° sustineri potest, quod utraque opinio est vera, nempe, neque dicendum omnes Cometas esse corpora mundo congenita, neque asserendo, omnes esse corpora tempore generata. Sed aliqui Cometas esse mundo congenitos, a quibus antiquitus non loquebantur Doct.: et alios esse tempore generatos. porro in hoc nulla est difficultas: siquidem plures res fuerunt cum mundo congenitae, et tamen aliae plures solum non distinctae tempore generantur. Haec opinionem divinatio meo judicio vera est.

Meteora ignea secundo, 2.° est tonitruum, cujus causa est exalatio sicca, et calida in ventre nubis inclusa, dum per antiperistasim rarefacta quaerit exitus, quia exalatio cum commixta vaporibus aqueis in media regione convertitur in nubem adhuc intra se claudentem exalationem illam. Haec circumobvecta frigore nubis ambientis per antiperistasim incalescit ac rarefit, et locum ampliorem quaerens currit hinc, et inde magno impetu contra latera nubis, quae cum sit densa, et crassa edit fragores illos, fragorem aliquando raucum, et evenit, cum exalatio per concavas partes discurrit, et non tanto impetu, ut nubem scindat. Si vero impetus exalationis discurrentis sufficiens ad scindendam nubem, tunc efficit majorem, et clariorem sonitum, ad modum quo castanea adiguis posita incalescente spiritu intus existente transgitur cum strepitu, dum quaerit ampliorem locum. = Est tunc tonitruum ex sola ipsarum nubium ad invicem ranida collisione, sicut ex collisione aquarum resultat magnus fluctuum fremitus, etsi aquae non sint corpora adeo dura. 8.

3.° Fulgur, et est exalatio ignita ex nube magno impetu erumpens, cujus materia non distincta a fulgure, nisi in densitate, et coagulatione. Caeterum aliquando est materia adeo tenuis, ut non comburat corpora, dissolvit aliquatenus denigret, et lambat, saepe est ita bene compacta, ut integras domus destruat, et obiantia quaeque comminuat. Quandoque est materia adeo multa, crassa, atque glutinosa, ut cum lapide descidat, qui Cuneus fulminis appellatur, et scindit trabes, muros penetrat, et res fortissimas dissipat actione virtutis sulfureae cum eo motae; sed globus ex bombarda emissus pereita pulvere tormentario incenso, et hic lapis jaculatus fulminis, dicitur sagitta; non autem absolute fulmen, quia fulmen a nomine generatur, et aliquando contingit sine lapide. Unde fulmen aliud dicitur terebrans, quod subtilis habet flammas, ideoque transit per angusta foramina, et porosa: aliud dissipans, quod constat, et ideo non penetrat, diurumpit, terit et frangit: aliud urens, 9.

q. habet multũ glorẽ terrei: et magis ẽ igneũ, q flammeũ, et ideoq. in rebus, percussis magnas relinquit igneis notas.

10 4.º Sidus discurrens, et nihil aliud ẽ, q exalatio longa, et parum lata, rensus, et ordinate accensa, exurens partes 1.º ascensus; vl q tota exalatio mutat locum, et ex uno in alium discurrit, perinde ac si viva esset; quæ si deorsum descendit, q. pressa a frigiditate 2.æ regionis, ẽ alicujus nubis, dicitur stela cadens; si tendat sursum, q. moveatur a levitate animata, dicitur stela volans; si ad latus moveatur, q. nec levitas sursum, nec gravitas deorsum prævalet, dicitur stela discurrens; id revera neq. ẽ stela, neq. anima depurgatorio exeuntes, ut imperiti delirant.

11 5.º Fulgur, et ẽ exalatio accensa in nube, et plerumq. ẽ comes tonitruo; licet aliquando sit fulgur sine tonitruo; cũ q nubis ẽ tenuis, et facile erudita, ac dissipata. Potest tamen dari fulgur, et corruscatio sine nubibus, et ita contingit q nocte serena calore ambientis ascendunt in æstate exalationes, uti sæpe experimur. Aliquando etiam tonat sine fulgure; q accidat exalatio pro capacitate nubis voluptatis; vl q nondum ẽ accensa, vl si accensa a nobis videtur; q. discrimen nubis ex parte superiori versus Cœlum; vl si ẽ accensa ex parte inferiori tamen intra nubis fractus, et non alia nubis impediens aspectus fulguris = Fulgur etiam a nobis percipitur, q tonitruum, q. visio citius fit, q auditio, id tamen q ideo q. præcedit tonitruum q accedit prius inflammatur exalatio, calore pro antiperistasis fortificato, q moveatur pro latera nubis; eo quod ideo simul, nempe simul inflammatur, et moveatur.

12 6.º ignis fatuus, qui ẽ exalatio viscosa accensa in infima regione aeris, quæ noctu ambulantes præcedit, vel comitatur, q. agitato aere, facile impellitur, et attrahitur: apparet sæpe in cementeriis, et circa patibula, ubi plura Cap.ª defunctorum jacent; ex eorum capitibus elevantur exalationes, untuosæ, et viscosæ aptissimæ ad generationem ignis. Cauti igitur estote, q qui hujusmodi contingit, in parum multi incredulos decipit, et varios maxime pios, q cautos, qui portenta, et miracula excitiment, quæ narrata evenire solent. Ferrea etiam, hoc meteorum quod generatur, et quæ rela edere, quod quidem si verum ẽ videritur ex nova inflammatione viciniæ exalationis, quæ fit q aliquando estaidore. Dicitur autem ignis fatuus ab inconstantia motus varius: sæpe enim accedit, sæpe recedit, movetur ad latus, saltat, inclinatur pro alio aeris agitatione; dicitur etiam ducere ad præcipicia, q.ª mat.ª illa, q sit viscosa, et densa, ac proinde gravitans paulatim ad loca declivia tendit, et in segnites præcipitat.

13 7.º ignis lambens, qui constat exalatione subtili, et rara, dictusq. lambens, q. plerumq. in capitis animalium calidiorum accenditur, q. ... lamberet, in talia animalia exalant spiritus pinguis, qui in pilis sæpe detinentur. Aliquando etiam in frusto pini putrefacto ita ignis apparet, ita ut noctu illuminet similis ac carbones; id tamen exalatio ẽ magis viscosa, et densa, q. oritur ab interiori resina, quæ calore, et igne mentis crescit. Plures alias impressiones ignitas Leucorem memento ab illis recensentur, ut draco volans, Capra saltans, Castor et Polux, &c, quas omittimus, q. in nostris a prædictis differunt, id solum in modo, ac loco ubi apparent. In illis videte.

Articulus 2.us de aere, ejusquè Meteoris.

1. De natura igitur aeris dico: aer ẽ quid raris elasticus. 1.º probat experimentis, præcipue illo, quod nempe in cute vacuo aer immergitur, et plus ponderis habetur, q antea. 2.º etiam probat simul, in ipsius compressio, et condensatio; dilatatio quoq. et rarefactio probat, si enim in globum ... aliis similibus ope plus aeris intrudas, q inde antea haberetur; globi pondus auctus animadvertes. quod aeris compressionem significat. ut

sb

sic eodem volumine aucta sit massa, adeoque et gravitas. Ubi vero quidquid aeris vi intrusus fuerat, exire permiserit, idque ut per veris exit glorisque pondus; quod colligitur, aerem antea compressum sese rursus dilatasset, et vi elastica ad proprium statum se restituisset. Porro vi elastica nihil aliud quam potentia illa, qua corpus impulsum, postea quam derelictum ab agente ad priorem, suumque proprium locum se restituit, ubique proprio vi ipse motu gaudet: sicut virga ramus olivae existens in arbore vivo, et ab aliquo motus, postea quam derelictus, antea pendendo locum, quem habebat, postea propria vi ipse derelictus ad eundem se restituat locum.

Siquaeras quid proveniat impetus ventorum? Non ex sententia Astronomorum: 2.
tam dicimus, per ipsum causam commotionis ventorum ex astrorum influentias. Dicimus praecipuam; non dicimus supponere, plures alias habere causas, quae sese solae in sufficientes. Ipsa experientia nos docet, solem ventos aquilonares excitare; Martem australes, et lunam occidentales. Tum etiam videmus ex certa stellarum conjunctione, ortu, et aspectu, maximos fieri ventos. Tum etiam in ortu, et interitu lunae dissimiles effectus in aere experimur. Quae ocia ex certa signa, cur venti sint majus, vel minus impetuosi.

In Meteoris aeris primus locum obtinet Iris, et a se 3. mellis definitur: 3.
est arcus discolor apparens ex receptione, et reflectione luminis solaris in nube roscida, tenuida, opaca, concava, et soli opposita. Unde causa materialis, in subjectum est nubis roscida, in qua vi ipsa substantia nubis imprimatur, dum in ipsis guttulis, in stillicidiis a nube defluentibus; status dispositus, ut nubis stellares, qua parte in respicit, sit concava, ut facilius radios solis excipiat, perspicuam, ut dispici possit: a parte vero posteriori sit opaca, ut possit reflectere ad modum speculi; est enim discolor, quod Iris semper apparet mixta coloribus, qui fiunt ex multiplici mixtione lucis solaris, qui colores non sunt veri, dum apparentes, cujus ratio est, quod Iris non habet mixtionem primarum qualitatum, quae quidem requiritur, ut veri colores resultent. Hic arcus est, atque dicta in Gen.: arcum meum ponam in nubibus. Ad hunc animadverso, dici optime posse cum Abulensi, et aliis, Iridem stitisse etiam ante diluvium universale, atque tamen in signum foederis. Porro S. Scriptura indicat, Deum tunc vero post diluvium fecisse arcum illum; dum solum dicit, voluisse eundem ostendere in signum foederis. Ad hoc etiam antea poterat stare, sicut aqua fuit antequam institueretur signum in Sacramento significans gratiae. Et etiam quod ab initio mundi est radius reflectio solaris lucis in nubibus, ubi arcum efformaret, stare non alia poterat: et

2º parelius, est imago solis expressa in nube collaterali; quae est nimis roscida, ac densa, ita radios solares excipiens, eosque efficaciter reflectens, ac si esset alius sol. Ad hoc autem requiritur, quod nubes sit in latere solis verus terrae, nec est regione, dum ad latera, scilicet ad austrum, longe in situ, et distantia convenienti: quod si sol ex utroque latere nubes habeat simili dispositione 3. soles apparebunt, unus verus, et alii duo in nubibus vicinis, et ita ex facto saepe 3. soles visi sunt ab observatoribus. Idem contingere solet, licet rarius in plenilunio: si enim nubes hinc inde circa lunam fuerint, et ex ipsa sese parelios efficiet. 4.

3º Halo sive Corona, est circulus apparens circa solem, lunam, et alia astra, cum nubes aequali densitate circa astrum expansa. Et enim sol neque ipsum lucis radiis penetrari; ideoque tali sua radii circa extremitates ejus orbiculares diffunduntur, et varii colores in eo resultant. Unde a Graecis Halon, a Latinis Corona, vel area appellata. = Demum virgae, ex radii 5.
solares penetrantes nubes difformiter densas, et raras, ab alto usque ad terram protendit, qui plus propter varias nubis dispositiones diversos reflexerunt colores, quod vero simul plures apparere solent, ideo pluraliter nominantur dicuntur virgae.

Ar-

Articulus 3us de aquâ, ejusq. Meteoris.

§ V. eg. scire debetis, atq. mare traxerit originem? Pro q. e dicendum, qd origo maris fuit præceptum Dei, qui cum simul terram, et aquam condidisset, utramq. separavit et aquas in unum locum, dividendo aquas ab aquis, confluere fecit, congregationesq. aquarum apelavit maria. = 2°. Salsedo maris n e intrinseca ipsi aquæ, sd extrinseca; q. ibi simul exalationes siccæ terreæ, et adustæ in statum cujusdam liquoris, et salis liquefacti: ratio e; q. oīs sapor provenit ex mistione sicci, et humidi; sicut tales mat. ultra humiditatem sit adusta, conjuncta sapor salsus, ut probat Arist. 2. meteor. c. 3. multis exemplis, in sudore, urina, &c. Hæc enim oia habent permistum qd calore decoctum, et tamqm sicut desiccatum, et adustum. Prætera, ex suptis maris n ingentes alijs mineralibus abstulere natura ibi positis ob bonum universi, scilicet, p°. piscibus salubriores, et salubriores sint: tum etiam propter navigationem; quippe salsedine aqua fit densior, atq. ita aptior ad ferendas Naves: tum etiam ne putrescant aquæ, alijsq. de causis.

2. 3°. Stabiliendum e: qd moles terraqueæ fice, et quoad sensum rotunda e. Dixi ee rotundam n in rigore mathematico. Neq. enim, ut recte observat Plinius, absoluti orbis efia in tanta montium excelsitate, tanta camporum planitie, sd arbitrandum e, montium altitudines, et planities camporum impedire, ne fice quoq. illa sit rotunda. Quoad montes, cum telluris diameter, et calculo Riccioli continea miliaria Italica 8278, altitudo vo montium ad 30. miliaria, cosq. textem, bis perlingat, relinquitur, montes etiam altissimos minus efficere sensibilis telluris rotunditati, qm aspexata e: cum certè nulla sit eas, quæ bis millesima saltem partem diametri ipsius orbi n adæquet. Quoad Camporum planities, manifestum e, eas, sicut istius orbis terraquei superficiæ confertim, n nisi instar puncti habere posset. = Et certè fica telluris, et molis terraqueæ rotunditas sacris literis consona: plura enim in Scriptura sunt loca, in qbus moles terraquea orbis dicitur. Sd nec deficiunt rationes pluximis probabiles, qd in quoq. eclipsi, et in quolibet emisferio semper moles terraquea rotunda apparent: unde et quoad sensum fice rotunda sit.

3 **Sd si quæras.** de Causa fluxus, et refluxus maris? In hoc nihil adeo certum usq. nunc dispicio. tantum enim sunt aliquæ rationes pure conjectura ligata. Regulariter in 6. horis durat fluxus, sicut refluxus; in unoq. die accedit, et recedit bis. Sd quamvis tot sint sententiæ, dicendum potius ee influxus Cœlestes, et præcipue Lunæ. Ita D. N. S. in 2. d. 14. q. 3; q. luna humidibus præest, unde et Ischitia dilatata, et arborum majorem humorem in plenilunio. Ratio de causa hic motus e a luna: 1a. q. auget aquas p. nobis generationes ex aere, et p. rarefactiones. 2a. p. motum locales, et ipsum movendo, namq. supra aquas per rationes elevata luna, aqua maris ascendit directe, versus illam, et intumescit p. quandam attractiones; sicut magnes ferrum trahit: et etiam q. in illo loco accurrunt aquæ ex alijs partibus, ideo ex parte, qua e luna fit fluxus, et in alijs refluxus.

4. Demum, ut sciatis, atq. oriantur fontes, et flumina. Dico: fontes, et flumina a mari potissimum originem habere. = Ita Peripatetici quia aquæ maris p. universam tellurem defundunt, et salsedine deposita, fontes, et flumina constituant. Ita tamen, ut cum aliqui possint a pluvialibus aquis, et nivibus solutis effici, quæ et fontium, et fluminum apertione deserviunt: Contra Recentiores aliq. fontium, et fluminum originem ponentes solum ab aquis pluvialibus, nivibusq. solutis. = Pro nostra resolutione ex Eccle. C. 1. dicente: oia flumina intrant in mare, et mare n redundant: ad locum unde exeunt, flumina revertuntur, ut iterum fluant. Inde contra SS. PP. interpretantur

nobis

nobrcy talz orizine a maxi; vl invdte, qruy ab ipso profluunt; l medte, qruy ab alijs ex ipso profluentibs efficiuntr. = Primo et experientia p.o nobrē: multi ez si fonte in altissimis montibs, ut in Cenicio lacu, qf nulla ē pluviaz fluxy, qf nulls prope stat altior locy. Alij fontes nascuntr ex rupibus, quas pluviæ, et absolutè nubes penetrari ri poſunt, talsq videntr in Sexubia, Hispania &. Non inficiamur tq, pluvias, et nubes solutas alijs fontibus, et fluminibs augendis, dexbandisq. pluximus Terræ, d jq hai haveze dedemus uti orizine, vel trahentes ā maxi. Pzē potissimo, ut super radicalte ā maxi proveniunt. Poxrò mare, terraz diversis meatibs, distutibus, cavernis, ac q pluxibs Iductibs ditundens diversimode pr diversas cazoedit paxtes terræ. Si transit pr minoras, adeo angustas, ut posit crationes partes ſalcedinis prdere, ut purificari, aqua postq edita dubius ē: ē contra aut si crassities salcedinis, q pr minoras valde amplas pergit, perdere ri potst.

Deveniamus q ad meteora aquæ. 1° ē vapor, et ē alitus quidā raxus subtilis, humidus, calidus, ex aquis, sivè pluvialibs, sivè marinis vixtte solis, et sidexis extractus; sicut experimur in ola fervente, ubi vi caloris pastes aquæ subtiliores pr modum fumi ascendunt. Probabilius tq ē, itos vapores ee ejusd naturæ ē aqua, ut vapores herbarum in distilatio varie ecepti, ut pluximus in distinctæ speie ab ilis herbis, ē eard retineant pptes, ac virtuales qlittes. = 2° ē nubes et ē vapor aqueus in 2a regione Idensatus a frigore aeris a ppria tra subtrali aquæ, et maximè actioe sidexis. si vapor ē subtilis, facile in aeræ resolvitr: si crassior, et humidior Ivertitr in pluvia: si descedat in minutissimis guttis vocatr imbex; si grandioribs, et ē magno impetu, vocatr Nimbus, si mediocribus, et ē mediocri impetu, dicitr pluvia: quæ quidē diversitas guttaz oritr ex majori, l minori distantia nubis cadentis, q qt cr aptior ē nubis, eo in minutiores secatr partes propter diuturnas, l magis Itinuatas aeris divitioē. 5.

Aliqdo lac, et sanguis visi fuerunt pluere, et hoc evenit, q terra, a qua vapores fuere extracti, erat tis coloribs imbuta, l ope sidexis peculiari actioe, et varia exalaois pmistione, colores illi fuere producti; qdo etz terrunt, et lapides, q vl vento valido ex uno loco elevantr, et in alio descidunt; vl generantr influxu astrox propter attritionē terrestrium alitus ē vaporibs. Idq dictr, ē ranæ, mures, et pisciculi descidant ē vitā anāta expertes generabilia. Anālia vo pfecta, et carnes visa fuere descidere. Hoc tq ri ē referendus ad astrox influentias, d ope Demonis, ui vi ventorum id accidere potst. = 3° Nebula, ut Caligo Istruit, ē vapores crassi ascendentes a locis humidis ri aferuntr in sublime, d propè terraz manent: quæ es fit ex superfluitte sidexis, qf aliquas eis partes crassē nimio frigore adensatæ gravitas induunt, et si sit tenues, adveniente sole ascendunt, si aut crassæ descendunt. 6.

4° Ros ē vapor subtilis versus in aquā ri procul a terra tripidā medio noctuo. si eni vapor eet crassus, ut ad 2dā aeris regionē elevaretr, aut frigidissimo afficeretr frigore, ri ros, d pluvia, nix, ut grando generaretr. Ex isto rore multa mixta generantr in aere: si eni illi amisceatr alitus terræ subtilis, ascendente calore celesti, temperatoq nocturno frigore, mistus illud pinguescit, fit q Viscus dulcis, desideris sup. herbas, et flores, et dicitr mel; qd si in herbas amaras desidet, fit amarus. Unde mel in Sardinia ē amarus, qf apes illic coligunt ex floribs arenti. Idq exalao vaporis ad mista ē sicca, et siccare, et tc humiditte asumpta, plantis adheret, vitatr Sacari et Rubigo dicta, ē qf fructibs valde noxia. Manna quoq ex rore ginitr, dus vaporis illi allitus terrestri adjungitr, et modice humidus, caloreq solis decoctus, fit quidā liquor candidus, et melifluus saporis: d ri ē ejusd speciei ē manna Hebræor, ut videtr diversitas figuræ, saporis, productionis, et durationis. 7.

8. 5.º Pruina e ros congelatus, q. ri temperato, d vehementissimo frigore causato; unde solu in hieme decidet. = 6. nix q. ruitur ex nube, quis antea in aqua resolvatur, constricta frigore mediæ regionis aeris; e siccior pluvia, q. lis exalaos terræ, et minus humiditatis continet; e quidem alba, propter frigus intensum, qd causat candorem, sicut calor nigredinem. Neque e nes.º, ut colores semp.º generentur a mixtione 4.or elem.tum, d sufficit, qd aliquæ intercedant. — 7.º grando e nubes in pluviam resoluta, quæ antequam perveniat ad terram, congelatur. Causa materialis hujus congelaos e vapor aqueus natura sua frigidus, et humidus, qui a mixtione terrestrium alitus, qui valde conferunt ad soliditatem, et duritiem. Qd autem hæc exalaos sit in nube, ex qua fit grando, pat: q. fere semp.º e grandine fulgura, et tonitrua eveniunt, quæ ex terrestri exalaoe fiunt; causa v.º efficiens grandinis e frigus extrinsecus ambientis; ulq. in estate n semper accidunt venti frigidi, ut in hieme, et in autumno; ideo frequentius fiunt grandines within veris, et in autumno, q. in estate. Demum grandini similis e glacies, solum q. differunt, q. grando e aqua in aere congelata, glacies v.º in stagnis, vel paludibus, fluviis, et in aliq.a parte maris. Ad glaciem concurrunt frigus intensum e ad mixtione terrestris exalaos, et aliquali caloris decoquentis humidum.

Digressio de via Lactea.

8. Quidam circulus in cælo conspicuus, et a Capricorno versus geminos extensus, q.º candorem similis e lacteæ, Galaciæ, u via lactea apelatur. et qbus mixtis explicanda laborent diversi opinionibus, ffi: nos aut dicimus, viam lacteam ee quandam congeriem innumerabilium propemodum stelarum. Rao: telescopio enim competitur e visibilis viæ lacteæ partes maxima minutarum stelarum congerie stare: quæ quidem stelæ singilatim ob parvitatem n discernuntur, d ea simul congregatæ ob maximam nobis distantiam in viæ regione aparent; illaq. cæli partes albicantes reddunt proxima sua luce. 1.º q. telescopio observatum e ea ee stelis, quæ nebulosæ dicuntur, hæc tamq. guttæ lactis, et maculæ aliquæ aparent, e tamq. nisi congeries quædam stelularum. Nebulosæ aut dicuntur spacia e facta ad alias stelas maxime fulgidas, d revera n albicantes: e experientia constat viam lacteam &. Hoc fusius explicatur in Terraqui, ubi opportunius & falcittatis argumenta.

Articulus ult.º de terra, ejusq.e Meteoris.

1 Suposita noto in A videnda rexistatis montium, hujusq. terræ: hoc unice dicimus; qd incertum e, qta sit absoluta telluris magnitudo. Pat 1.º e omnes modi investigandi absolutam telluris quantitatem, qui hactenus excogitati sunt, a summant p.º principio tellurem ipsam ee perfecte matematicam. At tellus, ex mole terraquea perfecte matematica sphærica; d incerta e, d solum fice; ex quoad sensus: q. — 2.º: q. licet dicta fica telluris rotunditas sufficeret, ut valore inventu, l semidiametri telluris, l unius gradus circuli in ea maximi ejus magnitudo per eaplis ex lege dimentiae a Geometris traduntur, definiatur, incertum adhuc e; nec ea v.º sit telluris magnitudo, q. adhuc nos latet v.ª rerestris gradus quantitas: &.

2. Meteora terrea sciendum 1.º occurrunt exalaos, quæ virtute astrorum ad ipsam elevantur, non ejus speciei essentialis e terrea, d accidentaliter diversæ; n ab extrinseco habent caliditatem, et levitatem. Unde exalaos e alitus terrestris calidus, et siccus a terra calore solis extractus, e q. mat.ª meteoris ignitorum, si educitur ex terra crassa, et pingui, si v.º ex terra arida e mat.ª ventorum.

3. 2.º terremotus n quidam veluti terræ tremores, qbus hinc inde agitatur, et quatitur. Horum præcipua mat.ª e ingens exalaos copia in cavernis, et visceribus terræ inclusa, et foras exire tendens ob levitatem propriam. Signa terremotum præsagientia n si aquæ putealis fiunt turbidæ, vel

evulant, ascendant, petusq. efficient odores; ps.a hoc enz apparent mul-
tos alios ee nicluros in visceribus terræ se evolventes. Et tranquillitas intem-
pestiva, et aeris siccitas denotant, aliquos aes, et ventos intra terræ sinus
ee inclusos. Pariter, si post occasum solis appareat nubecula linealis, et te-
nuis diu existens, significat illos ventos efflare, ac proinde eoz mat.m inclu-
sa ee. Deniq. ex cometa sicus, et adustus, q. significat exalaos copias, plu-
ra alia in signa, d tera in sextiora.

Sd nonne Luxes, in terræ visceribus sint igneis naxales? et in 4
deo solo auctore, et vindice, terremotus fieri posse minime dubitemus,
utq. eosd. naalts, et plurimus Dtingere, advitamus, et licet naturalis tum
causas aliqui fft assignent, nempe, aquas, aliqui terræ igne, ple xique
aere, vi ventus subterraneus: nos aute, licet has aliqdo causas Dcurrentes
agnoscamus: dicemus: in terræ visceribus ignes plurimos reperiri, eosq.
ee præcipua terremotus causas.

Pr. 1a. pars: plerisq. montes ignes, cineres, et fumus emittunt; ut Aet-
na in Sicilia, Vesubius in Campania, &c. Calor multus in visceribus terræ 5
reperitur, ut in Hungaricis fodinis, ut testatr Joannes Baptista Mo-
rini, &c.; dhoz causa n aptior haveri potest, q si subterraneos ignes in ter-
ræ visceribus stare dicamus. Pat: solis radii tanta terræ profunditate penetrare
nequeunt, ut ibi calorent procreent; & tpo.e vtibo glacies solvere n valeant &c.

Pr. 2a. pars: igni appsimus e, ut terremotus causa haveatr, atq. expera
doct, sulfureos alitus antea, et post terræ Dcutiones experiare, qui in igne, et n in 6
ventus resolvuntr: q. Pant. igni majorem elasticitatis pr. ceteris corporibus exercit,
ut in ascentione pulveris pirii manifestu e. Tu eq ea vi elastica, ubi o ãm-
plitudine subterraneas cujus ocuparerit, majus adhuc spacium requirens,
circumposita terræ latera, et superioris fornices urget, impedit, ac supra-
positas regiones validi terrore Dcuti, terrasq. perrumpet, ut exitus sibi
aperiat: hujus rei expo, in cuniculis militaribus apparet. Unde terre-
motus frequentes n Dtingunt nisi ubi mat. inflamabilis ingens vis e,
sulfuris nimirum, nitri, et vitumini, ubi proinde ignes subterranei
ardeant: q. ambis alii Dcurrant, causa nulla aptior alias nasci vide, ut præ-
cipua terremotus, q. ignes subterranei.

Ad alia meteora terræ. 3o. si lapides, qui licet sint mixta, 7
q in visceribus terræ generantr, eoz mata ut plurimus, e quid mi-
tus ex vapore aqueo, et alitu terreo: neq. enz alter sufficit, n solus va-
por, q. hic e fluidus, lapis aute solidus; nec sola exalao, q. a e nit sicca,
potius abiret in pulverem, q in lapidem. Requirit q vapor humidus glu-
tinosus, et viscosus, id coadunet sicca; et alitus sicus, ut Dtineat, et frenet
vaporem, ne labatr: et hec mixtura dicta mat. proxima ad recipiendam forma
lapidis.

Metala et ead rone inter meteora terræ Dputantr. Hoz mata e 8.
vapor humidus exalaoi admixtus, ita tq. qd plus abundet e vapore, ad
ditios lapides, in quoz mata exalao excedit. Rao hujus e; q oe liquescit-
factibile, et ductibile e aqueum, d metala sunt liquefactibilia, et malea-
bilia sunt dependunt: q emanant ex alitu. humido aqueo: porro hoc e dent ee un-
tuosus, et viscosus, n quidem cremabile, et Dbustibile, qle e illud olei, et adi-
pis, d incremabile, et stabile, qd igni resistat. = Sufficiant sq. e Meteoris: si
aute plura alia desideratis, AA. Dsulite. Hec sunt causæ 2æ, q obstam mira-
biles effectus tribuuntr, d principalis e Deus, qui sapientissime oia gubernat,
et disponit, nobisq. salutem dedit, atq. generatiq ad lucis Demandes. =
Sed sit animadversio pro toto opere: tu, qd si aliqd deficit tractari, culpan-
da e brevitas temporis, n desiderium, vi mea eficatia addocendus. tu, qd si aliqd
obscuritatis vobis in alioq. tractactu apparet, Dsulite, tu s doctrinas

alijs hujus operis, tum tuis MM.: tum, qd si aliqd, licet meo judicio verum, vobis, et aliis perspicatius, vel potius utinam majori, de cujus tpr. a veritate alienum videatur, libenter fateor, in errorem devenisse, atq. evidentius devere, tum a catholico viro, tum a recto intellectu amplecti; alte causis in objectis, in personam, in autorem, in Magistrum, et pptus a veritate alienum, negare. Demum si in initio ad finem usq. ecclesiae judicio, ipsi aliqd in dissentaneum dictum videatur, pro non scripta habeatur; qd. toto corde, tota anima, totisq. viribus meis.

O. S. S. C. A. R. E.

Sitinam (ô dilectissimi in Dno discipuli, atq. filii) discatis, quae ad vram doctrinam scripta sunt, et ea, quorum vestra remanebit in Cœlo, hoc est, anima pro edita virtutibus, ac timore Dei. Ad excusandas excusationes in peccatis numquam contra me querelam moveatis; ipsi namq. vos scitis qd per triennium die, ac nocte non cessavi celans, corrigens unumquemq. vestrum. Qui autem sive in scientia nazli, sive in virtutibus non profecerunt, vel (utinam) profecerint, timeant semper illud dictum: abominabiles facti sunt in studijs suis: non est timor Dei ante oculos eorum. Præcepta Dei custodite. Si enim vultis ad vitam ingredi, servate mandata, obedite præpositis vestris: quia omnis anima potestatibus sublimioribus necesse est subdita sit. Ad vram Titulatam Patronam B. V. M. sub Immaculatæ Conceptionis Misterio in omnibus confugite suam clementiam, suumq. patrocinium in omnibus implorandum. Orate pro invicem, ut salvemini: et in pauperculi mei Magistri vestri aliq. mentio in vobis remaneat, excitetur, et potius ~~si aliqd adversum vos~~ in longe, quod demerito perpetuatur, sit ad me, ut Magistrum ipsius, quamvis vestrum, sive regulentem in adversante, meumq. captum sequendo: sit ad me, ut peccatorem, et potius si aliqd adversus vos peccavi parcendo: denique sit ad me, ut hinc in hoc mundo euntem, ad Deum commendando: de toto affectu adverto, qd vestræ supplicaciones ad ejusq. tribunal recurrant, semper sint per manus V. M. B. ob suum Immtæ Conceptionis mysterium. Et Sanctorum, præcipue St. Patris Antonij a Padua, et Sti. Raphaele

Vale=te. Amen.

iterum, atque iterum

Omnia subjicio S. C. R. E.

Fuit finitus in Divi Petri a Alcantara Corduvensi Cenobio die 20 Junij vitò anno 1786., in nomine Domini.

Systhema Ptolemaicum

Systema Copernicum.

Systhema Thiconicum

Index Disputationum, quaestionum, et rerum notabilium, quae in hoc opere continentur.

Liber 1.us Sumularum de pertinentibus ad 1.m intellus operationem. Articulus 1.us De intellu, ejusque operatione

Liber 2.us Sumularum de pertinentibus ad 2.m intellus operationem.

Liber 3.us Sumularum = De pertinentibus ad 3.m intellus operationem.

Tractatus in posteriorem partem logicae parvae plura dubia, ac questiones complectens.

§. 1.us = 1.a D.o definitio termini logici, nempe, est extremum propositionis categoricae est bona; = §. 2. = 2.a D.o terminus debet definiri per compositionem, et non per reso-

lu-

Quæstº

Disp.º 3ª De relatione.

Disp.º 4ª de Sex alys prædamentis.

Disp.º ulta de postprædicamentis.

Tractatus in Aristotelis Metfica

Disp.º proemialis = De ipsa Metfica = f.º 110.

Ontologia, sive 1ma pars metficæ =

Disp.º 1ª = De primis cognitionis prcipys

Disp.º 2ª de generalissima entis notione f.º 116. vª

Quer.s 2.º

Quaeres 8.

CAMARERO

Cursus Filos.

Tom. 1.º 3

Biblioteca Univ

AUTOR ....
TITULO ....
....

Tomo .... Edición ......

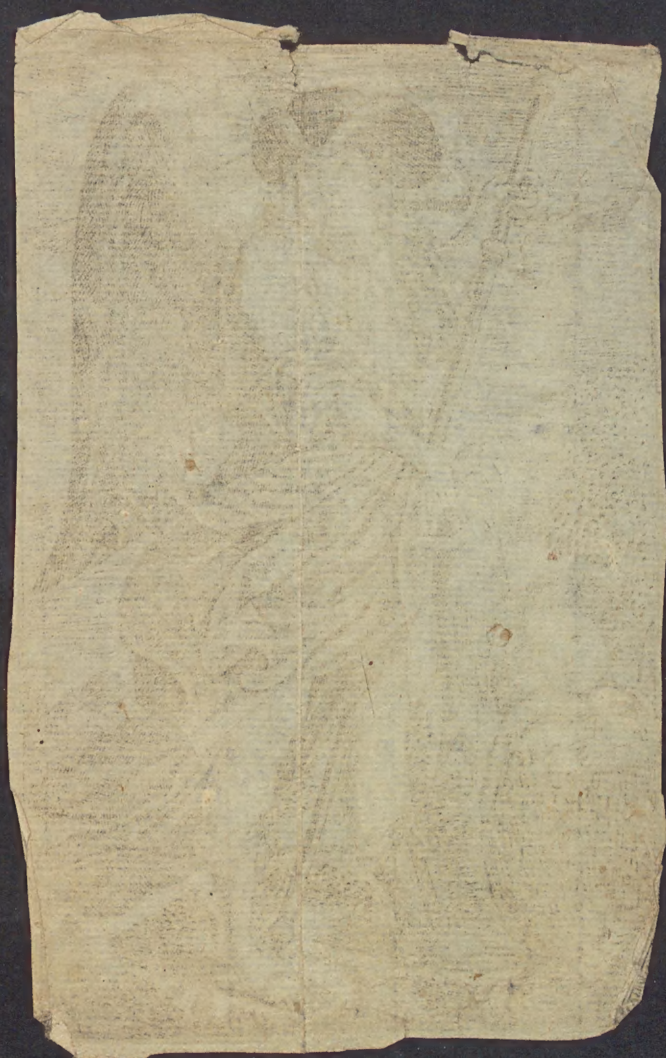
Datos del lector

Sexo ....
Edad ....
Profesión ....
Nacionalidad ....

Sevilla .

Nombre y apellidos del lector ....
Domicilio ....
Tarjeta de identidad n.º ....

Yo te
Juro por Jesu
Christo critci
ficado que soy
Rafael a quien
Dios presto
por guarda de
esta Ciudad de
Cordo
va
1738

Al. I. Pde Fr. Antonio de Chas, y
Sn Rafael.